

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Büşra ÇELİK VURAL

HAYÂLÎ BEY DÎVÂNÎ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİL İÇİ ÇEVİRİ)

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Doktora Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Büşra ÇELİK VURAL

HAYÂLÎ BEY DÎVÂNİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİL İÇİ ÇEVİRİ)

Danışman

Doç. Dr. Furkan ÖZTÜRK

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Doktora Tezi

Bu tez SDK-2019-4397 proje numarasıyla Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Büşra ÇELİK VURAL'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Doktora Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Muhammet Nur DOĞAN (İmza)

Üye (Danışmanı) : Doç. Dr. Furkan ÖZTÜRK (İmza)

Üye : Prof. Dr. Şevkiye KAZAN NAS (İmza)

Üye : Doç. Dr. Abdülkadir DAĞLAR (İmza)

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre ÖZYILDIRIM (İmza)

Tez Başlığı:

HAYÂLÎ BEY DÎVÂNÎ

(İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİL İÇİ ÇEVİRİ)

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 07/07/2021

Mezuniyet Tarihi : 05/08/2021

(İmza)

Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK

Müdür

AKADEMİK BEYAN

Doktora Tezi olarak sunduğum “HAYÂLÎ BEY DÎVÂNİ (İNCELEME-TENKİTLİ METİN-DİL İÇİ ÇEVİRİ)” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değere uygun bir biçimde tarafımcı yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

07/07/2021

İmza

Büşra ÇELİK VURAL

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Büşra Çelik Vural
Öğrenci Numarası	20155261002
Enstitü Ana Bilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı	Doktora
Programın Türü	() Tezli Yüksek Lisans (X) Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Furkan Öztürk
Tez Başlığı	Hayâli Bey Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dil İçi Çeviri)
Turnitin Ödev Numarası	1626185097 – 1626184699 - 1626185460

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 1107 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 31/07/2021 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 12

alıntılar dahil % 12'dir.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(+) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

31/07/2021

(imzası)
Doç. Dr. Furkan Öztürk

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR LİSTESİ	v
İŞARETLER LİSTESİ	vi
ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ÖZET	ix
SUMMARY	x
ÖNSÖZ	xi
TEŞEKKÜR.....	xiv
GİRİŞ.....	1
0.1. Metin Tenkidi	1
0.2. Dil içi Çeviri	4
0.3. Hayâlî Bey <i>Dîvân</i> 'ının Tenkitli Metni ve Dil içi Çevirisi	8

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYÂLÎ BEY'İN ADI, LAKABI VE MAHLASI, HAYATI, ESERİ VE SANATI

1.1. Adı, Lakabı ve Mahlası	11
1.2. Hayatı	12
1.3. Eseri	19
1.4. Sanatı	21

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. Hayâlî Bey <i>Dîvân</i> 'ının Yeniden Neşrinin Gerekliliği Üzerine	23
2.2. <i>Dîvân</i> Nüshalarında Hayâlî Bey'e Atfedilen Şiirler	27
2.3. Hayâlî Bey <i>Dîvân</i> 'ının Elyazması Nüshaları.....	39
2.3.1. Hayâlî Bey <i>Dîvân</i> 'ının El Yazması Nüshalarının Tavsifi	40
2.3.1.1. Atatürk Üniversitesi, Seyfettin Özege Koleksiyonu, 0105743, E.1	43
2.3.1.2. Avusturya Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, A.F. 386 (195)/2, A.1	43
2.3.1.3. Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 936, C.1	44
2.3.1.4. California Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 264, C.2	44
2.3.1.5. Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi, Türkçe Koleksiyon, 1079/2, GHB	44
2.3.1.6. Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesi, 19 Hk 2235, Ç.1.....	45
2.3.1.7. İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Genel, 2191, B.1	45

2.3.1.8.	İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Orhan, 1207, B.2	46
2.3.1.9.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 457, Ü.1.....	46
2.3.1.10.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 615, Ü.2.....	46
2.3.1.11.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 755, Ü.3.....	47
2.3.1.12.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 1849, Ü.4.....	48
2.3.1.13.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2923, Ü.5.....	49
2.3.1.14.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2930, Ü.6.....	49
2.3.1.15.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2945, Ü.7.....	49
2.3.1.16.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 9852, Ü.8.....	50
2.3.1.17.	İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 11063, Ü.9.....	50
2.3.1.18.	İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, K. 554/4, MC.....	50
2.3.1.19.	İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, Or. 7146, İ.1	50
2.3.1.20.	İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, Or. 8112, İ.2	51
2.3.1.21.	İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, İ.3.....	51
2.3.1.22.	İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, İ.4.....	51
2.3.1.23.	İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Şevket Rado Yazmaları, 0012, ŞR 52	
2.3.1.24.	Konya Yazma Eser Kütüphanesi, Bölge Yazmaları, 42 Kon 3447, K.1 ..	52
2.3.1.25.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13213, K.2	53
2.3.1.26.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 14514, K.3.....	53
2.3.1.27.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13196/2, K.4.....	53
2.3.1.28.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13735/1, K.5.....	54
2.3.1.29.	Manisa Yazma Eser Kütüphanesi, 45 Hk 7707/2, M.1	54
2.3.1.30.	Medine Arif Hikmet Bey Kütüphanesi, 134/811, M.2	54
2.3.1.31.	Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri, 34 Ae Manzum 134, M.3 ...	54
2.3.1.32.	Mısır Millî Kütüphanesi 24 Mecâmî' Farsî Tal'at 4379, M.4.....	55
2.3.1.33.	Millî Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 78, M.5 ...	55
2.3.1.34.	Millî Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 127, M.6 .	55
2.3.1.35.	Millî Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 618/1, M.7.....	56
2.3.1.36.	Millî Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2314, M.8.....	56
2.3.1.37.	Moskova Devlet Diploması Enstitüsü Nadir Eserler Müzesi, Türkçe Yazmalar 197, M.9	57
2.3.1.38.	Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, Türkçe Yazmalar, 36, RAS 57	

2.3.1.39.	Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, 22 Sel 2102, E.2.....	57
2.3.1.40.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Erzincan 130, S.1	58
2.3.1.41.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi 774/3, S.2.....	59
2.3.1.42.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, İzmir 526, S.3.....	59
2.3.1.43.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ayasofya 3915, S.4	60
2.3.1.44.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi 2634, S.5	60
2.3.1.45.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Fatih 3823, S.6	60
2.3.1.46.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Mahmud 3451/2, S.7	61
2.3.1.47.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Lala İsmail 442, S.8	62
2.3.1.48.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Pertevniyal 803, S.9	62
2.3.1.49.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Uşşaki Tekkesi 127, S.10.....	63
2.3.1.50.	Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eser Kütüphanesi, Revan Kitaplığı 784, R 63	
2.3.1.51.	Vatikan Kütüphanesi, Türkçe Koleksiyon, Vat. Turco 218, V	64
2.3.1.52.	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 369, SÇ.1	64
2.3.1.53.	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 578, SÇ.2	65
2.4.	Nüshaların Değerlendirilmesi.....	65
2.4.1.	α Ailesi.....	66
2.4.2.	β Ailesi.....	67
2.4.3.	γ Ailesi.....	67
2.4.4.	δ Ailesi.....	67
2.4.5.	ε Ailesi.....	68
2.4.6.	ζ Ailesi.....	68
2.4.7.	η Ailesi.....	68
2.4.8.	θ Ailesi.....	69
2.4.9.	ı Ailesi.....	69
2.5.	Hayâlî Bey Dîvân Nüshalarının Stemması.....	71
2.6.	Metin Kurulurken İzlenen Yol	72
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
TENKİTLİ METİN		
3.1.	[kaşîdeler]	73
3.2.	[muşammatlar].....	114

3.3.	[meşnevî]	137
3.4.	[ğazeller]	138
3.5.	[kıt'alar]	430
3.6.	[müfredler]	439

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİL İÇİ ÇEVİRİ

4.1.	[kaşîdeler]	449
4.2.	[muşammatlar]	478
4.3.	[meşnevî]	500
4.4.	[ğazeller]	501
4.5.	[kıt'alar]	738
4.6.	[müfretler]	745

BEŞİNCİ BÖLÜM

APARATLAR

5.1.	Kasideler Aparatı	755
5.2.	Musammatlar Aparatı	768
5.3.	Mesnevî Aparatı	772
5.4.	Gazeller Aparatı	773
5.5.	Kıta ve Müfretler Aparatı	866
SONUÇ		868
KAYNAKLAR		871
EKLER		877
Ekler-1		877
Ekler-2		899
ÖZGEÇMİŞ		1086

KISALTMALAR LİSTESİ

bk.	Bakınız
C.	Cilt
G.	Gazel
h.	Hicri
İ.B.B.	İstanbul Büyükşehir Belediyesi
i. t.	istinsah tarihi
İ.Ü.	İstanbul Üniversitesi
K.	Kaside
m.	Miladi
Mes.	Mesnevi
Mf.	Müfret
Mk.	Kıta
Msm.	Musammat
ö.	Ölüm
r	Varağın ön yüzü (recto)
s.	Sayfa
TDK	Türk Dil Kurumu
v	Varağın arka yüzü (verso)
vr.	Varak

İŞARETLER LİSTESİ

- [] Metinde tamir edilen veya eklenen yerler.
... Metinde eksik veya okunamayan yerler.
[=] Çeviri.
- Kelime, beyit ya da şiir eksiktir.
; Aparatlarda, ilgili nüsha farkının tamamlandığını gösterir.
↔ Beyitlerin sırası tersinedir.
>< Fazladır.
// İki mısraın arasını belirtir.
? Anlamlandırılmamış ifade.

ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

ا	a, ā, e	ش	ş
آ	ā, a	ص	ş
ء	’, -i, -i, -y1	ض	ž, d
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṭ	غ	ġ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	ḥ	ك	k, g, ñ
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	v, u, ü, o, ö, ū
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی	y, ı, i, ī
س	s		

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Tarlan Neşri ile Mevcut Neşir Arasındaki Sayısal Farklar	9
Tablo 2. S. Küçük Neşrinde Yer Alan Gazellerin Matla Beyitleri ve Şairleri	29
Tablo 3. Bahadır Neşrinde Yer Alan Gazellerin Matla Beyitleri, Şairleri ve Nüshaları	31
Tablo 4. Hayâlî Bey'in Dîvân Nüshalarında Yer Alan Başka Şairlere Ait Şiirlerin Matla Beyitleri ve Şairleri.....	32
Tablo 5. Hayâlî Bey'in Dîvân Nüshalarında Kendisine Ait Olduğu Şüpheli Şiirlerin Matla Beyitleri ve Bulundukları Nüshalar	37
Tablo 6. Nüshanın Bulunduğu Kütüphane, Koleksiyonun Adı, Demirbaş Numarası, Bulunduğu Yer, Kısaltması ve İstinsah Tarihi	40
Tablo 7.1. S.1, R, K.1, V, S.2, S.3 ve Ü.3 Nüshalarının Dökümü	921
Tablo 7.2. MC, A.1, SÇ.2, SÇ.1, İ.2, İ.1, İ.4, M.9, E.1 ve E.2 Nüshalarının Dökümü	945
Tablo 7.3. M.6, M.5, M.7, Ü.7, Ü.6, Ü.1, Ü.2, M.8 ve Ü.4 Nüshalarının Dökümü.....	978
Tablo 7.4. S.10, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.5, S.6, S.4 ve S.8 Nüshalarının Dökümü.....	1002
Tablo 7.5. Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.2, B.2, B.1, RAS, Ü.5 ve M.1 Nüshalarının Dökümü...	1025
Tablo 8.1 S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, SÇ.2, SÇ.1 ve E.1 Nüshalarındaki Ekler-1	1068
Tablo 8.2. M.6, M.5, Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.1, B.2, B.1, RAS, Ü.5 ve M.1 Nüshalarındaki Ekler-1	1072
Tablo 8. 3 M.9, E.2, A.1, M.7, Ü.7, Ü.6, Ü.1, İ.2, İ.1, İ.4, MC Nüshalarındaki Ekler-1	1073
Tablo 8.4. S.10, Ü.2, M.8, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.7, S.6, S.4, S.8 ve Ü.4 Nüshalarındaki Ekler-1	1074
Tablo 9.1. S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, SÇ.2, SÇ.1 ve E.1, E.2, M.7 Nüshalarındaki Ekler-2	1077
Tablo 9.2. M.5, Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.1, B.1, RAS, Ü.5, İ.4, İ.1 ve A.1 Nüshalarındaki Ekler-2	1082
Tablo 9.3. S.10, Ü.2, M.8, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.6, S.4, S.8 ve Ü.4, Ü.7 ve İ.2 Nüshalarındaki Ekler-2	1083

ÖZET

Edebiyatımızda duyuş, hassasiyet ve hayal bakımından büyük İran şairi Hâfız-ı Şîrâzî (ö. 1390 (?))'ye benzetilen, Bâkî (ö. 1600) gelene kadar devrinin “Melikü’ş-Şu’arâ”sı olarak anılan Hayâlî Bey (ö. 1557)’in elimizdeki tek eseri olan *Dîvân*’ı ilk defa 1945 yılında merhum Ali Nihat Tarlan tarafından tenkitli metin olarak neşredilmiştir. Yapılan bu metin neşri ülkemizde ilk tenkitli metin çalışması olarak kabul edilmiş ve daha sonraki metin neşri çalışmalarına örnek teşkil etmiştir. O zamandan günümüze dek Hayâlî Bey *Dîvân*’ı ile alakalı çeşitli kitaplar, makaleler, tezler, incelemeler yapılagelmiştir. 1945 yılından bu zamana kadar yurt içi ve yurt dışında bulunan kütüphanelerdeki katalogların yenilenmesi, hatta yeniden oluşturulması yeni nüshaların keşfedilmesine sebep olmuş; böylelikle eseri yeniden ele almak için uygun zemin oluşmuştur.

Sadece 16. yüzyılın değil bütün Osmanlı Edebiyatı’nın en müstesna şairlerinden biri olan Hayâlî Bey’in *Dîvân*’ına gerekli ehemmiyetin verilmesi niyetiyle çalışılan bu tezde, ilk olarak şairin bilinen tüm divan nüshalarının tespit edilmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda 48 dîvân nüshası temin edilmiştir. Nüshaların değerlendirilmesi sonucunda stemma oluşturulmuş ve 8 farklı nüsha ailesinden gelen nüshalarla tenkitli metin kurulmuştur. Daha sonra metnin adeta sağlaması da sayılabilecek dil içi çevirisi yapılmıştır. Elde edilen bulgular ve Tarlan neşriyle olan farklılıklar sonuç kısmında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dîvân, metin tenkidi, Hayâlî Bey, soyağacı yöntemi, stemma, dil içi çeviri.

SUMMARY

DIWAN OF HAYÂLÎ (ANALYSIS-CRITICAL EDITION-INTRALINGUAL TRANSLATION)

In our literature, Hayâlî Bey (d. 1557) was compared to the great Persian poet Hâfiz of Şîrâz (d. 1390 (?)) in terms of sensation, sensitivity and imagination and was referred to as the "Sultan of poets" of his era until Baki (d. 1600) was come. *Dîvân*, which is the only work of Hayâlî Bey we have, was first published in 1945 by the late Ali Nihat Tarlan as a critical edition. This text publication has been accepted as the first critical text study in our country and set an example for later text publication studies. Since then, various books, academic articles, theses and studies have been made about Hayâlî Bey's *Dîvân*. Renewal and even reconstruction of catalogs in libraries in Turkey and abroad since 1945 has led to the discovery of new copies; thus, a suitable ground was formed to reconsider the work.

This thesis has been studied with the intention of paying the necessary attention to Hayâlî Bey's *Dîvân*, who is one of the most exceptional poets of not only the 16th century but also of all Ottoman Literature. In this thesis, first of all, it was aimed to determine all known divan copies of the poet and 48 copies of the diwan were provided in this direction. As a result of the evaluation of the copies, the text was created and a critical text was established with the copies coming from 8 different copy families. Later, an intralingual translation, which can be considered as providing the text's truthful, was made. The results obtained and differences with the publication of Tarlan are evaluated in the conclusion section.

Key Words: *Dîvân*, textual criticism, critical edition, Hayâlî Bey, Geneogical Method/Stemmatics, stemma, intralingual translation.

ÖNSÖZ

*manṭıku't-ṭayr oldı her beyti ḥayālīnün velī
kuş dilin fehmi eylemez her kim ki 'aṭṭār olmadı*

Hayâlî Bey (ö. 1557), Osmanlı edebiyatının hiç şüphesiz en önemli şairlerinden ve şahsiyetlerinden biridir. Her ne kadar etkisi sonraki yüzyıllarda bariz bir şekilde devam etmemiş olsa da kendi devrindeki önemli şairlere hem sanat hem de karakter bakımından üstün gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun en parlak devri olarak sayılan 16. yüzyılda hem I. Süleyman'ın hem de Pargalı/Makbul İbrahim Paşa'nın övgülerini kazanarak bir saray şairi konumuna yükselen şair tezkire yazarları tarafından “melikü's-şu'arâ” unvanıyla anılmıştır. Bu büyük şairin -eğer en güzel gazellerini topladığı *Gül-i Sadberg*'i müstakil bir eser sayılmazsa- tek eseri *Dîvân*'ıdır. Çoğunluğunu gazellerin oluşturduğu orta hacimli bu *Dîvân*, eski Türk Edebiyatı sahasının duayen hocası Merhum Ali Nihat Tarlan tarafından 1945 yılında neşredilmiştir. Çoğu İstanbul kütüphanelerinde bulunan 15 nüshadan 7 nüsha karşılaştırılarak oluşturulan *Hayâlî Bey Dîvânı*, ülkemizdeki ilk tenkitli metin neşri olup daha sonra yapılan tenkitli neşir çalışmalarına örnek teşkil etmiştir.

Geçen zamanla birlikte Hayâlî Bey *Dîvân*'ının yeniden ele alınması gerektiğini, *Dîvân*'ın yeni bir baskısına ihtiyaç duyulduğunu alandaki birçok hocadan işitmiştim. Keza, *Hayâlî Bey Dîvânı* üzerine çalışan merhum M. Çavuşoğlu *Hayali Bey ve Divanı'ndan Örnekler* adlı kitabının ön sözünde ve C. Kurnaz *TDVİA*'da yazdığı Hayâlî Bey maddesinde *Dîvân*'ın güncel bir baskısının gerekliliğine dikkati çekmişlerdir. Bunun yanı sıra, 1945 yılından bu yana yurt içi ve yurt dışında bulunan kütüphanelerdeki katalogların yenilenmesi, hatta yeniden oluşturulması yeni nüshaların keşfedilmesine sebep olmuş, Hayâlî Bey *Dîvân*'ının mevcut nüsha sayısı artış göstermiştir. Bu doğrultuda, yayımlanmasından 72 yıl sonra yeniden çalışılması artık meşruluk kazanan *Dîvân*'ın ilk iş olarak yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerdeki nüshaları tespit ve temin edilmeye çalışılmıştır.

Dijital kopyaları peyderpey elde edilen 48 nüshanın toplanması dört yılı bulmuş ve çalışma takvimini uzatmıştır. Temin edilen nüshalar incelendikten sonra stemma (şecere) tedricen oluşturulmuş, sonradan elde edilen her bir nüsha değerlendirilerek ait olduğu aileye yerleştirilmiştir. Sonuç olarak, toplam 9 farklı nüsha ailesi olduğu saptanmıştır. Stemmada Tarlan'ın neşrinde kullandığı nüshaların (7 nüsha) sadece 5 nüsha ailesine ait olduğu

görülmüştür. Nüsha ailesi sayısının azlığı, Tarlan neşrindeki hem şiir sayısındaki eksikliğinin hem de hatalı ve noksan kısımların tashih edilememesinin sebebinin açıklamaktadır.

Güvenilir bir metin neşri için bir dîvânda yer alan şiirlerin o şaire ait olup olmadığı belirlenmesi gerektiği bilinmektedir. Yaşarken divan oluşturmayan, öldükten sonra da arkalarında güvenilir bir nüsha bırakmayan şairlerin divanlarına, müstensihler veya şiirle uğraşan kişiler tarafından kendilerine ait olmayan şiirler eklenmiştir. Bu durum Hayâlî Bey *Dîvân*'ı söz konusu olduğunda daha karışık bir hâl arz etmektedir. Zira, aynı yüzyılda Hayâlî mahlasıyla şiir yazan beş şair daha bulunmaktadır. Bunlardan özellikle Hayâlî mahlasıyla ilk defa şiir söyleyen Abdülkerîm-zâde Hayâlî ile Hayâlî-i Gülşenî'nin şiirleri bir şekilde Hayâlî Bey *Dîvân*'ına kaydedilmiştir. Aynı zamanda 16. yüzyılda yaşamış çoğu dîvân sahibi başka şairlerin şiirleri de Hayâlî Bey *Dîvân*'ına kaydedilmiştir. Yaptığımız taramalar sonucunda Hayâlî Bey dîvânının nüshalarına kaydedilmiş, ancak başka şairlere ait olduğunu tespit ettiğimiz 44 şiir Ekler-1'e; Hayâlî Bey'e aidiyeti şüpheli olan ancak yapılan taramalarda netice alınamayan 44 şiir ise Ekler-2'ye alınmıştır. Özellikle Ekler-2'de yer alan şiirlerin aidiyetiyle alakalı şüpheler sonradan ortaya çıkacak kapsamlı şiir mecmuaları ve yeni yayımlanacak olan divan neşirleriyle giderilebilir. Bu şiirlerin bazıları düşük ihtimal de olsa Hayâlî Bey'e ait çıkabilir.

Hayâlî Bey'in diline en uygun, O'nun kaleminden çıkmış orijinal/özgün olan metni nüshalardan izini sürüp ortaya koymaya çalıştığımız tenkitli neşir 8 nüshayla tesis edilmiştir. Nüsha ailesinin 9, tenkitli metne dahil edilen nüshaların sayısının 8 olması bazılarında tuhaf gelebilir. Kısaca değinmek gerekirse, bu durum aynı ailede yer alan toplam iki nüshanın birinin nemden dolayı okunamayacak hâlde olmasından, birinin de eksik nüsha olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenlerden ötürü, bu ailedeki nüshalar bütünüyle tenkide dahil edilmemiş, ancak başka ailelerde bulunmayan nadir şiirler metne dahil edilmiştir. Karşılaştırılan 8 nüshanın aparatı hacimli olmasından dolayı dipnotta değil, dil içi çeviri bölümünün hemen ardından verilmiştir.

Sağlam bir metin için vezin kontrolünden daha fazla yarar sağlayacak olan bir şey varsa o da dil içi çeviridir. Bu nedenden ötürü hem Hayâlî Bey'in ne dediğini anlayabilmek/aktarabilmek hem de metnin sağlamasını yapabilmek adına metnin dil içi çevirisi yapılmıştır. Hayâlî Bey'in şiirlerini çevirmek hiçbir surette kolay olmamış, aksine çeviri süreci çok çetin geçmiştir.

Belki yıllar sürececek bir maceranın başlangıcı olan bu tezin şimdilik dört sene süren bu etabı hitama ermiştir. Pandemiden dolayı İngiltere'den bir türlü gelemeyen nüsha hâlen gizemini korumaktadır. İster İngiltere'den gelecek nüsha olsun ister daha sonra ortaya çıkacak

bir nüsha olsun, elde edilecek nüsha/nüşhalar hiçbir nüshayı takip etmeyip tespit edilen ailelerdeki nüshalarla benzerlik göstermiyorlarsa metni değişikliğe uğratabilecek hüviyettedirler. Aksi hâlde ne kadar nüsha ortaya çıkarsa çıksın metnin içeriğinde ve şiir sayısında herhangi bir değişiklik yaratmayacaktır.

Son olarak merhum A. N. Tarlan gibi duayen bir hocanın çalışmış olduğu bir eseri tekrar çalışmak büyük bir cesaret gerektirmekle birlikte manevi külfeti de beraberinde getirmekde idi. Çalışma boyunca bunun ağırlığını hissettiğimi belirtmek isterim. Yüzyıllar içinde bozulmalara, değişmelere, müdahalelere uğramış nüshalardan Hayâlî Bey'in kendi sözlerinin izini sürmeye çalıştığım, bu bağlamda her bir nüshayı ve her bir nüsha farkını ayrı ayrı ölçüp biçerek yapmaya çalıştığım bu çalışmanın alana faydalı olmasını ümit ederim.

Büşra Çelik Vural

Antalya, 2021

TEŞEKKÜR

Bu tezin oluşmasına katkı sağlayan ve yardımı dokunan birçok kişi ve kurum olmuştur. İlk olarak, metin tenkidıyla alakalı düşüncelerimi şekillendiren ve daha bilimsel bir bakış açısı kazanmamı sağlayan, dil içi çevirinin inceliklerine dair kendisinden çok şey öğrendiğim, talebesi olmaktan gurur ve mutluluk duyduğum, sadece bilimsel yönüyle değil insanî yönüyle de örnek aldığım değerli hocam sayın Doç. Dr. Furkan Öztürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Aynı şekilde, Hayâlî Bey *Dîvân*'ını tez olarak çalışmamı öneren, Osmanlı edebiyatına dair bildiğim neredeyse çoğu şeyi kendisinden öğrendiğim, yaptığı çalışmalarıyla büyük ilham kaynağı olan, hem dil içi çeviride hem metinde yaşadığım güçlükleri aşmamda çok büyük yardımı dokunan kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Ömer Zülfe'ye sonsuza dek minnettarım.

Metni kurma aşamasında yaşadığım güçlükleri aşmamda bana yardım eden, nüshaların özelliklerini ve kıymetini anlamamda bana tez boyunca yol gösteren ve çok önemli bir nüsha olan ŞR nüshasından beni haberdar eden kıymetli hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre Özyıldırım'a çok teşekkür ediyorum. Tüm nüshaların dökümünün alınması önerisi başta olmak üzere birçok fikriyle tezi şekillendiren, dil içi çeviri yapmakta aciz kaldığım zamanlarda bana yardım eden ve tez izleme komitesinde bulunup fikir ve görüşleriyle katkıda bulunan çok değerli hocam Prof. Dr. Muhammet Nur Doğan'a teşekkürlerimi sunuyorum. Aynı şekilde, metni anlamada güçlük çektiğim ve dolayısıyla dil içi çeviri yapamadığım yerlerde kıymetli vakitlerini ayırıp bana yardımlarını esirgemeyen, tek bir beyitte bile birçok bilgi öğreten çok kıymetli sayın Prof. Dr. Ahmet Atilla Şentürk'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez süreci boyunca umutsuzluğa kapıldığım ve çaresiz düştüğümü hissettiğim zamanlar olmuştur. Bu bakımdan manevi gücüyle her zaman yanımda olan ve destekleyen bölümümüz Eski Türk Edebiyatı anabilim dalı başkanı kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Şevkiye Kazan Nas'a yardımları ve manevi desteklerinden ötürü teşekkürlerimi sunuyorum. Bazı nüshalarda yer alan ketebe kayıtlarını çözmemde yardımcı olan, doktora süreci boyunca ilminden ve tecrübelerinden istifade ettiğim kıymetli hocam sayın Prof. Dr. İsmail Yakıt'a katkıları için çok teşekkür ediyorum.

Moskova Devlet Diploması Enstitüsü Nadir Eserler Müzesi'nde bulunan nüshadan beni haberdar eden kıymetli dostum sayın Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer Kılıç'a ve danıştığım bazı beyitleri anlamamda yardım eden dostum Arş. Gör. Ferhat Musluoğlu'na teşekkür ediyorum.

Ayrıca, beraber çok güzel anılar biriktirdiğim kıymetli çalışma arkadaşlarım Araş. Gör. Dr. Banu Güzelderen, Araş. Gör. Demet Sustam, Araş. Gör. Özlem Güzel ve Araş. Gör. Eren Odaman'a dostlukları, samimiyetleri ve katkıları için teşekkür ediyorum.

Tezin gelişmesine maddi açıdan katkı sunan Akdeniz Üniversitesi BAP Koordinasyon Birimi'ne teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca British Library'de bulunan nüshaları temin etmemde yardımcı olan sayın Dr. Michael Erdman'a, Royal Academic Society'deki nüshayı temin etmemde kolaylık sağlayan sayın Edward Weech'e ve isimlerini bilmediğim yurt içi ve yurt dışındaki diğer kütüphane çalışanlarına teşekkürü borç biliyorum.

Son olarak, dünyanın en iyi, en güzel ve en fedakar annesi olan annem Rabiya Çelik'e, babam Adnan Çelik'e, kardeşlerim Berna ve Ömer Furkan Çelik'e; belki ilk öğretmenim sayılabilecek canım babaannem Bahar Çelik'e, dedem Hüseyin Çelik'e ve sevgili eşim Ramazan Vural'a destekleri, sabırları ve katkılarından dolayı sonsuz minnet borçluyum.

GİRİŞ

Bu tez, ağırlıklı olarak metin tenkidi ve dil içi çeviri konularıyla ilgili olduğundan çalışma anlatılmadan önce metin tenkidi ve dil içi çeviri hususlarına değinmek uygun görülmüştür.

0.1. Metin Tenkidi

Metin tenkidi “en geniş manasıyla, bir eserin ve metnin geçirdiği süreçlerde maruz kaldığı bozulma ve değişiklikleri düzeltip orijinal hâline döndürme faaliyetidir” (Polat, 2015: 25). Ancak metin tenkidi nedir sorusunun cevabına geçmeden önce metin tenkidi ne değildir sorusuna yanıt aramak lazımdır. Zira metin tenkidinin nasıl ve neden yapıldığı ne yazık ki birçok araştırmacı tarafından anlaşılmamakta veya göz ardı edilmektedir. Öncelikle, metin tenkidi müellif hattı bulunmayan bir eserin rastgele seçilmiş bir esas nüshayla, rastgele seçilmiş diğer nüshalarının karşılaştırılması değildir. Aynı şekilde esas nüshanın varyantlarının “esas” olarak alınıp diğer nüsha varyantlarının “okura bırakıldığı” bir tenkitli neşir düşünülemez. Metin tenkidi, elde müellif nüshası olsun veyahut olmasın, eserin mümkünse tüm nüshalarına erişilip bu nüshalar değerlendirildikten sonra metni aslına döndürme faaliyetidir. Metin tenkidinin sadece müellif hattı kaybolmuş nüshalara uygulandığı düşünülse de müellif hattı olan eserlere de tatbik edilmektedir. Zira, nâşirin elinde müellif hattı dahi olsa, “o da hatalardan, değişmelerden ve bozulmalardan salim değildir. Tarihsel süreçte ona da müdahaleler yapılmış veya fiziksel etkiler sonucu bozulmuş olabilir” (Polat: 209).

Günümüze ulaşan nüshaların güvenirlilikleriyle ilgili şüphenin sebebi şudur ki her nüsha diğer bir nüshadan kopyalanırken/istinsah edilirken metinde hatalar, bozulmalar, eklemeler ve çıkarmalar meydana gelir (Dağlar, 2017: 17) . Örneğin, A nüshasından kopyalanan B nüshası, hem A nüshasındaki yanlışları hem de B nüshasında müstensih tarafından yapılan yanlışları barındırır. Kopyalama işi çoğaldıkça nüshaların barındırdığı hata ve bozulma sayısı doğru oranda artacaktır.

Bir eser üzerinde metin tenkidi faaliyeti gerçekleştirilmeden önce eserin nüshalarını tespit ve temin etmek gerekmektedir. Ülkemizdeki katalogların eksik ve yer yer hatalı olduğu bilinen bir gerçektir. Bundan dolayı çalışmanın başlangıcından itibaren tespit edilen nüsha sayısı artış veya azalış gösterebilmektedir. Aynı şekilde yurt dışındaki kütüphanelerdeki yazmaların tek bir çatıda birleşmemesinden ötürü oralarda bulunan nüshalar gözden kaçabilmektedir. Örneğin, çalışmanın başında Hayâlî Bey’e ait tespit ettiğimiz nüsha sayısı 38 iken kişisel gayretlerle yaptığımız taramalar sonucu bu sayı 53’e yükselmiştir. Nüsha tespiti

işlemi daha sonra herhangi bir sürprizle karşılaşmamak için yapılması gereken belki de ilk işidir. Örneğin, metin tenkidi işlemi bittikten sonra ortaya çıkan müellif hattıyla yazılmış bir nüsha çalışmanın bütünlüğüne zarar verecek hatta belki de çalışmanın en baştan başlamasına sebep olacaktır. Bu da çok büyük bir emek ve zaman kaybı demektir. Bu nedenden ötürü çalışılan eserin tüm nüshalarını tespit ve temin etmek son derece hayatidir.

Temin edilen nüshalar büyük bir titizlikle incelendikten sonra nâşirin (tenkitli metin bir neşirle sonuçlandığı için nâkit değil, nâşir tercih edilmiştir) nüshaların sayısına, içeriğine ve bütünlüğüne uygun bir yöntem belirlemesi doğru bir başlangıç olacaktır. Gerçi her eserin/nüshanın kendine özgü tek ve benzersiz (peculiar) bir özelliği bulunmakta ve bu özellikler nâşiri yöntemin içinde farklı bir yöntem oluşturmaya yönlendirebilmektedir. Ancak ne olursa olsun bir metin tenkidi yöntemsiz yapılmamalıdır. Nâşirin herhangi bir yöntemi benimsemeden metinler üstü bir hakimiyet kurarak -hâlihazırda hassasiyet ve gayret gerektiren bu faaliyette- böyle tiranlığa kalkışması metni büsbütün bir felakete sürükleyebilir¹. Söz konusu metin tenkidi iken bu tür ben-bilirimci yaklaşımlardan kaçınmak nâşirin en büyük düsturu olmalıdır. “Nüshaları ve aralarındaki ilişkiyi en iyi nâşir bilir” görüşü doğru olsa da yine de nüshalar gelişigüzel değil bir sorguya tabi tutarak seçilmelidir. Yöntemsizlik özellikle nüsha sayısı fazla olan eserlerde nâşiri çıkmaza sürükleyip hata yapmasını kolaylaştıracaktır.

Belirli sınırları ve yöntemi olan metin tenkidi sahasıyla alakalı son iki yüz yılda epey fikir öne sürülerek birçok eser ortaya konulmuştur. Özellikle Batılı araştırmacılar metin tenkidinde birçok yeni fikir ve yöntem sunmuş ve mevcut olan yöntemleri geliştirmişlerdir. Bu gelişmelerin ülkemizde sıkı sıkıya takip edildiğini söylemek güçtür. Yine de az sayıda da olsa metin tenkidi ile çalışmalar mevcuttur. Özellikle, bir ilahiyat profesörü olan S. Polat, *Metin Tenkidi* adlı kitabında metin tenkidinin tanımını, tarihini, gelişimini ve yöntemlerini tüm yönleriyle ele almıştır. Polat, metin tenkidinin belli başlı altı adet yönteminden bahsetmiştir:

1. Soyağacı/Şema Yöntemi (Geneogical Method/Stemmatcs)
2. Gruplandırma Yöntemi
3. Mekanik/Analitik/İstatiksel Yöntemler
4. Kopya Metni Yöntemi (Copy-text Editing)
5. En İyi Metin Yöntemi (Best-text Edition)
6. Metnin Bütün Varyantlarının Bir Arada ve Karşılaştırılabilecek Şekilde Neşri (Vartorum)” (Polat, 228).

Bu yöntemlerin ilki bu çalışmada da uygulanan soyağacı/şema/stemmatik yöntemidir. Lachmann Metodu da denilen bu yönteme, 1927 yılında basılan *Textkritik* kitabında son şeklini

1 Bu duruma örnek olarak bk. W. G. Andrews (2015). “Osmanlı metin çalışmaları: geçmişe meydan okuma, geleceği tasarlama”. Çev: V. Öztürk. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları X, Eski Metinlere Yeni Bağlamlar Osmanlı Edebiyatı Çalışmalarında Yeni Yönelimler*. Klasik Yayınları, İstanbul, 36-58.

veren kişi Paul Maas'tır. Bu yöntem, temel olarak nüshalar arasındaki akrabalık ilişkisine dayanır (Polat, 230). En klasik metin tenkidi yöntemi olan bu yöntem, zaman zaman şiddetli eleştirilere maruz kalmıştır. Yöntemi eleştiren çoğu araştırmacı kendi metin tenkidi yöntemini geliştirmiştir. Esasen, yöntemin nâşiri çıkmaza sürükleyen tarafları mevcuttur ve eleştirenler bu bakımdan haksız da değildir².

Üç önemli aşaması olan soyağacı yöntemini Maas şu şekilde açıklamıştır:

Her bir özel durumda asıl metin nakledilmiş veya nakledilmemiştir. Dolayısıyla bizim birinci görevimiz neyin aktarılmış olarak görülebileceğini veya görülmesi gerektiğini tespit etmektir -yani *recensio*: yazmaların stemmada (şecerede, ağacımı şemada) gösterilmesi aşaması. Bir sonraki görevimiz bu rivayeti inceleyip onun aslı veriyor olarak görülüp görülemeyeceğini ortaya çıkarmaktır (*examinatio* aşaması). Eğer aslı vermediği kanıtlanırsa bu durumda aslı tahmin yoluyla inşa etmemiz gerekir (*divinatio* aşaması)... ve emendatio (hataların tashihi)" aşamasından oluşmaktadır (Maas: 2011, 11-12).

Nüshaların şeceresinin çıkarılması için (*recensio*) belirli bir rivayete ait olan nüshaları ortak hatalarına göre gruplandırıp nüshaların aile bağlarını deşifre etmek gerekmektedir. Nüshaların aileleri tespit edilmesinin ardından aileyi en iyi temsil eden en iyi nüshayı temsilci olarak atayıp metin tenkidini bu temsilci nüshalarla gerçekleştirmektir.

Nüsha ailesini belirlemede nâşirin peşinde olacağı ilk iz nüshada yapılan belirleyici hatalardır. Bu hatalar da kendi aralarında "ayırıcı ve birleştirici hatalar" olarak ikiye ayrılırlar (Polat: 236). Nâşir, bu hataların izini elindeki diğer nüshalarda da sürecek ve aynı hatayı yapan nüshayı diğerinin bir akrabası olduğunu varsayacaktır. Varsayacaktır, çünkü henüz elinde bunu birçok kez destekleyecek kanıt yoktur. İki nüsha diğer nüshalara nazaran başka bir kelimeyi tercih edip aynı yerde hata yapıyorsa bu nüshaların birbirleriyle aynı nüsha ailesinden gelmesi kuvvetle muhtemeldir ancak yine kesin değildir.

Bu yöntemin özellikle nüsha sayısı fazla olan eserlere uygulanması oldukça güç ve zahmetlidir. Bunun nedeni çok fazla nüshası olan eserlerdeki ayırıcı/birleştirici hataları tespit etmenin bir hayli zor olmasıdır. Zira üst paragrafta da belirtildiği gibi kesin bir hükme varmak için nüshalarda birden fazla hata tespit etmek gerekir. Ancak, bazı durumlarda iki nüshada ayırıcı hata olmasına rağmen başka hatalarda birbirlerinden ayrılıp alakasız iki nüsha hâline dönüşebilmektedir. Nüshaların bazı hatalarda birleşip bazılarında birleşmemesinin elbette

2 Yöntemi eleştirenlerin en başında Joseph Bedier gelmektedir. Bedier, esasen yöntemi yanlış uygulamasından kaynaklanan bir problemi sebep göstererek hangi eser çalışılırsa çalışılsın stemmanın sadece iki kola (bipartite) ayrıldığını öne sürmüş ve yöntemi uyguladığı *Le lai de l'ombre* adlı eseri yıllar sonra kendi fikrinin ürünü olan "En iyi metin yöntemi" ile ele alıp tekrar yayımlamıştır. Ayrıca Jan J. Witkam, doktora tezi olan İbnü'l-Ekfânî'nin *İrşâdü'l-Kâsıd* eserini stemmatoloji yöntemiyle hazırlarken nüsha sayısının fazla olması ve başka sebeplerden ötürü stemmayı ortaya çıkaramamıştır. Witkam, çareyi "Gruplandırma Yöntemi/Eklektik Yöntem"de bulmuş, soyağacı yöntemini eleştirdiği "Stemma Şeması Oluşturmak: Kurgu mu Gerçek mi?" adlı makalesini yazmıştır.

birçok sebebi olabilir. Cahil, ihmalkâr veya işgüzar bir müstensih bir ifadeyi yazmaya farklı şekilde yazabilir. Böylelikle bir hatada birleşen nüshalar başka bir hatada ayrışabilirler. Ancak en önemlisi ve yöntemin uygulanmasını en güçleştiren şey nüshaların birçok yazmadan istinsah edilmesidir. Müstensih eline aldığı tek bir eserden de kopyalama yapabilir yahut birkaç nüshayı harmanlayıp da kopyalama yapabilir (Witkam, 2011: 74). Böyle bir durum söz konusu olduğunda nüshanın hangi aileye mensup olduğunu belirlemek neredeyse imkansızlaşır. Bu sebepten ötürü stemmatik yönteminde eserlerin tercihen bire bir kopyalanması önem arz etmektedir.

Metin tenkidinin nihai amacı şairin/yazarın elinden çıkmış ama şu an kayıp olan nüshaya yaklaşmak ve o kayıp nüshayı metin tenkidi sayesinde ortaya çıkarmaktır. Ancak nüsha aileleri belirlenip nüshalar dikkatle karşılaştırılıp bağlama en uygun varyant seçilse bile kısacası metin tenkidi hakkıyla yapılsa bile metnin yüzde yüz doğru olduğu yani şairin direkt sözü olduğu söylenemez. Zira metin, içerisinde hâlâ birtakım tashihe muhtaç yerler içerebilir. Bu nedenden ötürü metnin doğruluğu şekil ve mana yönünden incelenmelidir (examinatio).

Ancak, metin tenkidinde inceleme ve dil içi çevirinin üstesinden gelemediği hatalarla/durumlarla karşılaşmak da olasıdır. Eğer belirlenen aslî nüshalar doğruya ulaştırmıyorsa ikincil nüshalar devreye girmelidir. Sorunlar ikincil nüshalarla da çözülemiyorsa bu sefer nâşir tarafından tashih edilmelidir (emendatio). Nâşirin yaptığı tashihler mutlaka şaire ve sanat anlayışına uygun olmalıdır. Bu tashihler metnin orijinaline müdahaleyi gerektirdiği için bazı araştırmacılar tarafından doğru bulunmamaktadır.

0.2. Dil içi Çeviri

Dil, bir toplumun yaşayışını, dünya görüşünü, değer yargılarını kısacası o toplumu toplum yapan unsurları yansıtmada bir ayna hüviyetindedir. Toplumun değer yargıları, yaşayışı, gelenek-görenekleri değişip yenilendikçe dil de toplumla birlikte kendisini yeniler. Dilin canlı bir varlık olarak tanımlanması aslında onun bu değişken ve devingen yapısıyla ilişkilidir. Dil bu yönüyle “hem tarihsel bir kalıt, çağlar boyunca oluşmuş bir ürün görünümünde; hem de sürekli biçimde değişen, kullanıldıkça dönüşen devingen bir düzen; kırılğan bir düzlem, oluşum içinde bir etkinlik biçiminde algılanır” (Vardar, 1998: 19).

Ancak, dilin zaman içerisinde geçirdiği ve/veya uğradığı bu değişiklikler belirli bir zamanda konuşulan dil ile günümüzde konuşulan dil arasında bir kesintiye ve kayba dolayısıyla yeri doldurulamaz bir boşluğa yol açmaktadır. Bu kesinti ve kaybı ortadan kaldırarak modern zaman okurlarını geçmiş zaman metinlerine bağlayan şey ise dil içi çeviridir.

Bir dilden başka bir dile (interlingual) çeviri hakkında çok şey yazılıp çizilse de dil içi (intralingual) çevirinin kavramı, süreci ve yöntemini irdeleyen çalışmalar henüz yeterli

seviyede değildir. Dil içi çeviri kavramını ilk defa Jakobson üçlü çeviri sınıflandırılmasında dile getirmiştir. Jakobson, her kelimenin göstergesel bir gerçek olduğunu ve sözel göstergenin (verbal signs) üç şekilde yorumlanabileceğini/çevirilebileceğini belirterek aşağıdaki sınıflandırmayı yapmıştır:

- a. Diliçi çeviri (intralingual translation) ya da başka kelimelerle ifade etmek (rewording), sözel göstergelerin aynı dile ait diğer göstergeler yoluyla çevrilmesi.
- b. Dillerarası çeviri (interlingual translation) veya gerçek anlamda çeviri, sözel göstergelerin başka bir dil vasıtası ile çevrilmesi.
- c. Göstergelerarası çeviri (intersemiotic) veya dönüşüm, sözel göstergelerin sözel olmayan göstergeler dizgelerinin göstergeleri aracılığıyla çevrilmesi (Jakobson, 1959: 233).

Sözel göstergelerin aynı dile ait farklı göstergeler yoluyla çevrilmesi, bir nevi yenidenyazımı olarak tanımlanan dil içi çevirinin de alt türleri bulunmaktadır: Bunlar, eşzamanlı çeviri (synchronic translation); artzamanlı çeviri (diachronic translation); eytişimsel çeviri (dialectical translation); diyafazik çeviri (diaphasic translation); harf çevirisi (transliteration) ve diyamezik çeviri (diamesic translation)dir (Gottlieb, 2017: 51). Çalışmamızda yaptığımız çeviri, artzamanlı (diachronic) çeviri olduğu için sadece bu konu üzerinde durmakla kifayet edeceğiz.

Artzamanlı (diachronic) dil içi çevirinin tam tanımı henüz yapılmamış olsa da fonetiği, gramer yapısı ve kelime kadrosu zaman içinde değişen dili (örn. Osmanlı Türkçesi, Ortaçağ İngilizcesi vb.) hedef okur kitlesinin içinde bulunduğu mevcut zaman diline (örn. Modern Türkçe, Modern İngilizce vb.) döndürme faaliyetidir (Sidorenko, 1470). Sidorenko'nun verdiği örneğe göre, 14. yüzyılda Chaucer tarafından Ortaçağ İngilizcesiyle yazılan *Canterbury Hikâyeleri*, modern İngilizce konuşan okurlar için bir anlam ifade etmeyecektir. Okurlar belki ucundan kıyısından tanıdıkları kelimelerle eseri anlamaya çalışacaklar ancak eseri tam anlamıyla idrak edemeyeceklerdir. Zira, Modern İngilizceye kıyasla metnin grameri, harflerin fonetik değeri değişmiş, metinde yer alan bazı kelimeler anlam değişmesine ve anlam kaybına uğramıştır. Bu hâliyle modern İngilizcenin uzaktan akrabası gibi görünen eser, geçen 600 küsur yıl ve değişen toplum yapısından dolayı modern okurla mesafesini epey açmıştır. İşte bu eser - Ortaçağ İngilizcesi uzmanları hariç- modern İngiliz okuruna sadece dil içi çeviri sayesinde kazandırılabilmiştir.

Her dilde zaman içinde gerçekleşen bu tür değişimler kaçınılmazdır. Bu durum, dilin seyriyle alakalı olup son derece doğaldır. Dünya dillerinde hâl böyle iken Türkçe için bu biraz daha farklı bir durum arz etmektedir. 1 Kasım 1928'de yapılan Harf Devrimi ve daha sonraki yıllarda TDK'nın kuruluş tarihi olan 12 Temmuz 1932'den itibaren yürürlüğe giren Dil Devrimi ile birlikte Türkçenin doğal seyri içindeki değişikliklere bilinçli yapılan değişiklikler eklenmiştir.

Türkçeyi Arapça ve Farsça kelimelerin hakimiyetinden kurtarmak için her bir Arapça ve Farsça kelime için Türkçe karşılıklar bulunmuş, böylelikle ulusal bir yazı ve konuşma dili yaratılmaya çalışılmıştır. Ancak “her şeyin aşırısı zarardır” fehvasınca Türk dilinde de yapılan aşırı değişiklikler dili dejenere etmeye kadar varmış olacak ki F. K. Timurtaş’ı şu satırları yazmaya sevk etmiştir:

Dil, millî kültürün de millet ve milliyetin de temel unsurudur. Akli başında hiç kimse ve hiçbir toplum kendi diliyle vahşice oynamaz. Dil, devrim (!) meczuplarının elinde oyuncak olamaz. Dil, millî birliği, beraberliği ve bütünlüğü sağlayan en mühim unsur olduğu için, üzerine titrenilmesi gereken bir sosyal müessesedir. Türkçe başka dillerden, hususiyle Arapça ve Farsçadan kelimeler almakla beraber, hiç bir zaman istiklâini kaybetmemiştir (Timurtaş, 1980: 148, 149).

Dilde yapılan bu tür kökten değişiklikler “devrim öncesinde yazılmış metinlere bugün yabancı kalışın asıl nedenidir” (İslamoğlu, 2015: 1610). Zira en başta da belirttiğimiz gibi dil toplumu yansıtır. Eğer dilde bu türden köklü bir değişiklik yapılırsa toplum kendini yansıtan dili bulamadığı için yeni bir dil oluşturacak ve oluşturduğu bu dil toplumun kendisini de değiştirecektir. G. A. Tekin toplum ve dildeki bu değişikliğe dikkati çekerek şöyle söylemiştir: “Artık üniversitelerde Türk Dili ve Edebiyatı bölümüne gelen öğrenciler bile ilk yıllarında bilinmesi doğal olarak beklenen pek çok kelimenin anlamını dahi bilmiyorlar ve öğretmenlerinin yüzüne “bu ne demek” diye soran gözlerle bakıyorlar (2017: 146).”

G. A. Tekin, hem yukarıda bahsettiğimiz bu sebeplerden ötürü hem de toplumdaki aydın kesimin Osmanlıcaya, Osmanlı tarih ve kültürüne artan ilgisinden dolayı beklentilere cevap verebilmek adına Eski Türk Edebiyatı çalışmalarında dil içi çevirinin zorunlu olduğunu dile getirmiştir (Tekin: 146). Bununla birlikte, çalışmaların dil içi çeviriyle yetinmemesi gerektiğini, çevrilen bazı metin veya beyitlerin anlaşılması zor “kapalı bir kutu” oldukları için anlamı “saydamlaştırma” adına “açılamalı notlar” eklemenin zorunlu olduğunu vurgulamıştır (Tekin: 147).

C. Dilçin ise “Divan Şirini Günümüzün Türkçesine Aktarma ve Dil İçerisi Çeviri” adlı makalesinde, dil içi çevirinin üslup araştırmalarının ön koşulu olduğuna dikkati çekerek bu sayede “şair ve yazarların ne söyledikleriyle birlikte nasıl söylediklerinin de önemli olduğu anlaşılabilir, bunun sonucunda da üslup inceleme konularına ilgi uyanabileceğini” belirtmiştir (2011: 228). Dil içi çeviriyi, sanat kaygısıyla şairler tarafından yapılan çeviri ve araştırmacılar tarafından bilimsel amaçlı olarak yapılan çeviri olarak iki kısma ayıran C. Dilçin, birincide amacın okurda “şiiir zevki” uyandırmak iken, bilimsel çevirideki amacın “eski bir metni günümüzün Türkçesine aktararak bilime katkıda bulunmak” olduğunu öne sürmüş ve aynı zamanda dil içi çeviri yapılırken uyulması gereken birtakım kurallar belirlemiştir (Dilçin: 232). Dil içi çeviri alanında çalışma yapan her araştırmacı için hayati önem arz eden bu

kurallara biz de çalışmamızı hazırlarken riayet ettik. Dilçin'in belirlediği en önemli kural, dil içi çeviride cümlelerin öğelerine ayrılması gerekliliği, çevirmenin beyti ilk olarak öğelerine ayırması gerektiğidir:

Beyti ya da dizeyi oluşturan cümlelerin sağlıklı bir çözümlemesinin yapılması diliçi çeviride uyulması gereken bir ön koşul olarak görülmelidir. Çünkü günümüzün Türkçesine aktarılmış pek çok beyitte, özne ve yüklemlerin değişik cümle öğeleriyle bağdaştırıldığı sık rastlanan bir durumdur (Dilçin: 229).

Dil içi çeviride belirlenen bu kurallara uyulsa dahi özellikle şiir türünde birtakım anlam kayıplarının meydana gelmesi kaçınılmazdır. İster modern ister divan şiiri olsun, şiir bünyesinde birden fazla anlam ve katman barındırır. Bu bakımdan, çevirmenlerce çevrilmesi en zor tür şiir kabul edilmektedir (Pazarkaya, 2018: 39). Çevirmenin şiirin tüm anlam boyutlarını çevirmesi mümkün görünmemekte olup bu nedenden ötürü çevirmen bazı ikincil anlamlardan feragat etmek durumundadır. “Çeviride eşdeğerlilik” konusunu oluşturan bu soruna henüz tatmin edici bir cevap verilememiştir. Bunun yanı sıra şiirdeki vezin ve ritim de hedef dile çevrilmediği için kayıptır.

Dil içi çevirmenin, kaynak metnin dili başta olmak üzere kaynak metnin kendisini, yazarını, yazarın yaşadığı çağın tarihsel ve sosyo-kültürel durumunu çok iyi derecede bilmelidir. Daha önce de belirttiğimiz gibi dil içi çeviri, geçmiş zaman diliyle yazılmış bir eserin günümüz diline kazandırılması faaliyetidir. Çevirmen, artık anlamını yitirmiş bazı kelimelerin, sözlüklerde bile bulunmayan bazı anlamların peşine düşmeli, sözlüklerden, kitaplardan ve makalelerden yararlanmalıdır. Hem yazarının hem okurunun hizmetinde olan çevirmen, hem kaynak metni ve bu bağlamda şairi hem de hedef kitleyi çeviri boyunca aklında tutmalıdır. Çevirmen, bulamadığı kelimeleri kendince anlam vererek çarpıtmamalıdır. “Böyle bir tutum hem kaynak metin yazarına, hem de erek okur kitlesine ihanettir” (Bektaş, 2008: 37).

Tenkitli olsun veya olmasın bir metin neşre hazırlanırken metnin mutlaka dil içi çevirisi yapılmalıdır. Bu dil içi çeviri illa yazılı olmak zorunda değildir, nâşir bunu zihninden de yapabilir. Yukarıda bahsettiğimiz C. Dilçin tarafından belirlenen “cümleyi öğelerine ayırıp çevirme” kuralı metin içinde yapılan hataları en aza indirgeyeceğini düşünmekteyiz. Nâşir, Arap elifbasıyla yazılmış bir metni transkribe ederken elbette metnin bağlamını göz önünde bulundurur. Ancak, tıpkı müstensihlerin metni istinsah ederlerken dalgınlık ya da ihmalle yaptıkları hataların benzerlerini metni neşre hazırlayan nâşirler de yapmaktadırlar. Özellikle birden çok nüshanın karşılaştırılması suretiyle tenkitli metin hazırlayan nâşirler, bir nüshanın yaptığı hatayı diğer nüshanın düzelteceğini varsayarak metni kendi kaderine bırakmaktadırlar. Bu doğru bir yaklaşım değildir. Zira, 8 nüshadan kurulmuş bir metinde bile nâşirin “şairi ve üslubunu” en iyi yansıttığını düşündüğü varyant tercihi yanlış olabilmektedir. Metnin dil içi çevirisinin yapılması ise doğru görünen bu yanlışları tespit etmede bir turnusol görevi

üstlenmektedir. Metnin hatalarını ayıklamak için metni defalarca vezinle okumak gereklidir ve belli ölçüde yarar sağlar. Ancak, metnin hatalardan arınması ve belki daha önemlisi anlaşılması ve hedef okur kitlesine doğru bir şekilde aktarılması için dil içi çeviri elzendir. Hatta belki de tek yolu dil içi çeviridir.

0.3. Hayâlî Bey *Dîvân*'ının Tenkitli Metni ve Dil içi Çevirisi

Merhum Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan'ın ifadesiyle Hayâlî Bey, 16. yüzyılın Fuzûlî'den sonra en büyük şairidir (Tarlan, 1945: VII). Tarlan, sanatını ve şiirlerini çok sevdiği ve her fırsatta övdüğü bu şairin *Dîvân*'ını 1945 yılında tenkitli metin olarak yayımlamıştır. Bu yayın ülkemizdeki ilk tenkitli metin çalışması olarak tarihe geçmiş, daha sonraki çalışmalara örnek teşkil etmiştir. Peki, neden 76 yıl sonra tekrardan böyle bir çalışmaya gerek duyulmuştur? Bunun sebeplerine inceleme bölümün hemen altında yer alan *Hayâlî Bey Dîvân'ının Yeniden Neşrinin Gerekliliği Üzerine* başlığından ulaşabilirsiniz. Biz şimdi yaptığımız çalışmadan bahsedeceğiz.

Âşık Çelebi'den edindiğimiz bilgilere göre Hayâlî Bey'in vefatından sonra Sultan Süleymân şairin *Dîvân*'ını görmek istemiş, ancak *Dîvân* bulunamamıştır. Sadece Vefâlı Şeyh-zâde Alî Çelebi'nin Hayâlî'nin şiirlerinin çoğunu (hepsi değil) yazdığı bir “mecnû'a” bulunup sultana ulaştırılmıştır. Âşık Çelebi bu mecnûaya Hayâlî Bey'in 30-35 beyitlik kasidelerinin 18-19 beyit; 7-8 beyitlik gazellerinin 4-5 beyit olarak kaydedildiğini belirtmiştir. Bunun sebebini şairin şiirlerinin herkesçe meşhur olmasına bağlasa da “verba volant” hükmü işlemiş, hâtırlardaki sözler uçarak kaybolmuştur (Kılıç, 2010: 1562).

Bu bilgilerin ışığında, çalışmaya Hayâlî Bey *Dîvân*'ının toplam kaç nüshası vardır sorusuna yanıt aramakla başlanmıştır. Basılı ve elektronik kataloglarda toplam 38 adet görünen nüsha sayısı, kişisel çabalarımızla 53'e yükselmiştir. Tespit ettiğimiz nüshaların -beş nüsha hariç- dijital kopyaları peyderpey temin edilmiştir. Yurtiçinde bulunan nüshaların temini çok vakit almasa da yurt dışında bulunan nüshaların dijital kopyalarını temin etmek neredeyse iki sene sürmüştür.

Temin ettiğimiz hiçbir nüshada müellif hattına dair bir iz veya işaret bulunamamıştır. Ayrıca, sema (müellife okunmuş), kıraat (müellife okutulmuş), müellife icazet kaydı düşülmüş ya da müellif nüshasıyla karşılaştırılarak tashih edilmiş nüshalar da bulunmamaktadır. Bunu yanı sıra çoğu nüshanın istinsah tarihi bulunmamaktadır. 53 nüshanın sadece 11'inde istinsah tarihi vardır. Elde müellif nüshası ya da müellif nüshasına yakın değerde olan kıraat veya sema kayıtlı bir nüsha olmadığı ve nüshaların neredeyse beşte birinin istinsah tarihi olmadığı için nüshaların hepsine eşit şekilde yaklaşılmıştır. Bu doğrultuda eksik veya tam nüsha ayırt edilmeksizin eldeki tüm nüshaların hangi şiirleri içerdiği ve şiirlerin sıralamasını görmek üzere

S.1 (Erzincan 130) nüshasının sıralaması esas alınarak bir tablo hazırlanmıştır. Tablodaki bazı şiirlerin Tarlan neşrinde olmadığı tespit edilip işaretlenmiştir. Bu şiirler, Pervâne b. Abdullâh'ın *Pervâne Bey Mecmûası* ve Edirneli Nazmî'nin *Mecmâ'u'n-Nezâ'ir*'inde başta olmak üzere çeşitli mecmua ve tezkirelerde taranmış, elde edilen bilgiler ışığında işaretlenmiş şiirlerin bazılarının başka şairlerin ismiyle kayıtlı olduğu görülmüştür.

Elimizde müellifin sağlığında yazılmış nüshalar bulunmaktadır. Ancak bu nüshalar da birtakım özelliklerinden dolayı esas kabul edilememektedir. Hiçbir nüshanın yekdiğerinden üstün olmadığına kanaat getirildikten sonra tüm nüshalara eşit değerle yaklaşılması yaklaşımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda Hayâlî Bey *Dîvân*'ının "Soyağacı/Stemmatoloji/Genealogic" yöntemiyle hazırlanmasına karar verilmiştir. Yukarıda da anlatıldığı gibi Stemmatolojik yöntem, nüshalarda var olan bağlayıcı ya da ayrıştırıcı hatalardan nüsha ailesi belirleme yöntemidir. Hatalardan yola çıktığı için soyağacı yöntemine "hatalar yöntemi" de denilmiştir (Palumbo: 2020, 88). Nüshalar arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik atacağımız ilk adım model şiirler belirlemek olmuştur. Belirlenen model şiirler tüm nüshalarla karşılaştırınca bazı nüshaların yanlışlarda birbirini izlediği farkedilmiştir. Neticede, toplam 9 nüsha ailesi saptanmıştır. Grubu en iyi yansıtan nüshalar temsilci olarak atanmıştır (recensio). Herhangi nüsha esas alınmaksızın (S.1 nüshasının sıralaması hariç) şiirler karşılaştırılmıştır. Aşağıdaki tabloda Tarlan neşrinde olan şiir sayıları ile bizim neşrimizde olan şiir sayıları verilmiştir:

Tablo 1. Tarlan Neşri ile Mevcut Neşir Arasındaki Sayısal Farklar

Nazım Şekli	Ali Nihat Tarlan Neşrindeki Şiir Sayısı	Büşra Çelik Vural Neşrindeki Şiir Sayısı	Eklenen Şiir Sayısı	Tarlan Neşrinden Çıkarılan Şiir Sayısı
Kaside	25	25		
Musammat	10	20	10	
Gazel	672	704	32	15
Kıta ve Müfret	33	106	73	

Metin tenkidinin nihai amacının şu an kayıp olan nüshaya yaklaşmak ve o kayıp olan nüshayı metin tenkidi sayesinde ortaya çıkarmak olduğu söylemiştik. Metin tenkidi hakkıyla yapılsa bile metnin yüzde yüz doğru olduğu söylenemez. Bu nedenden ötürü metnin doğruluğu şekil ve mana yönünden incelenmelidir (examinatio). Bilindiği üzere metnin kontrolü genellikle vezinle yapılmaktadır. Zannımızca en iyi inceleme ve kontrol yöntemi metnin dil içi çevirisinden geçmektedir. Daha önceden de belirtildiği üzere dil içi çeviri metnin doğruluğunu saptamada bir turnusol işlevi görmektedir. Doğru varyantların tercih edilmeyip -yanlışlıkla

veya dalgınlıkla- yanlış varyantların tercih edildiği durumlar dil içi çeviri sayesinde düzeltilebilecektir.

Tenkitli metin kurulduktan sonra Hayâlî Bey *Dîvân*'ının dil içi çevirisi yapılmıştır³. C. Dilçin'in belirlediği kurallar göz önünde bulundurularak kelime kelime yapılan çeviride çoğu tasavvufî terim "tevhîd, taalluk, fenâ, tecrîd, silsile vb." olduğu gibi bırakılmıştır. Ancak, tüm özen ve ciddiyete rağmen çevirinin bazı eksik tarafları bulunmaktadır. Öncelikle yukarıda da belirtildiği gibi şiir çevirmek -dil içi olsa da- en zor çeviri türüdür. Şiirin çok katmanlı yapısı çeviriden sonra aynı çok katmanlı yapısını koruyamamaktadır. Çeviri süreci, şiiri doğal olarak birtakım anlam kayıplarına uğratmaktadır. Osmanlı şairlerinin îhâm, tevriye, kinaye, cinas, deyim yoluyla katmerleştirdikleri anlamları dil içi çevirinin sunması mümkün görünmemektedir. Bu nedenden ötürü çeviri yapılırken dildeki standart anlam gözetilerek çevrilmiştir.

Hayâlî Bey'in kendi üslubunun bir yansıması olarak değerlendirilebilecek birtakım durumların çeviriyi güçleştirdiğini belirtmek istemekteyiz. Şairin özellikle bazı beyitleri, ister ögelerine ayrılınsın ister kelime kelime ele alınsın anlaşılır değildir. Dahası kelimenin göstergesi veya şairin hayalinde tasarladığı imge okurun zihnine yansımamaktadır. Beyti var eden kelimeler beyit çerçevesinde düşünüldüklerinde anlaşılabilirliklerini yitirmektedirler. Denilebilir ki Hayâlî Bey bazı şiirlerini sanki sadece kendisi anlasın diye yazmış, bazı hayallerinin anlamını kendisine saklamak istemiş olabilir. Bu yorum şairin mahlasına uygun düşse de donanımsızlığımız ve bilgisizliğimizden doğan acziyet de şairin bazı şiirlerini ve yarattığı hayallerini anlamamızı engellemiştir. Bu anlaşılması güç şiirlerin çevirisini yapmak çok zaman almıştır.

3 Dil içi çeviri yapılırken şu kaynaklardan sıklıkla yararlanılmıştır: İ. Ayverdi (2008). *Misallî Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Neşriyat, İstanbul; C. Kurnaz (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. Müellifi: A. T. Onay. H Yayınları, İstanbul; M. Öztürk, D. Örs (2009). *Burhân-ı Katı*. Müellifi: Mütercim Âsım Efendi. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara; J. W. Redhouse (1890). *A Turkish and English Lexicon/Kitâb-ı Ma'ânî-i Lehce*. A. H. Boyajian, Constantinople; F. Steingass (1892). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. Routledge, Paul Kegan Limited, London; A. A. Şentürk (2015). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 1 (Âb-Azrail)*. Osedam Yayınları, İstanbul; A. A. Şentürk (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 2 (Bâb-Çüst Eri)*. Osedam Yayınları, İstanbul; A. A. Şentürk (2019). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 3 (Dâbbe-Düzgün)*. DBY Yayınları, İstanbul; A. A. Şentürk. (2020). *Osmanlı Şiir Kılavuzu, Cilt 4 (Ebabil-Füsûn)*. DBY Yayınları, İstanbul; M. Tulum (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara; O. Yılmaz (2019). *Lisânü'l-Acem Ferheng-i Şu'ûrî 1-4 Cilt*, Müellifi: Şu'ûrî Hasan Efendi (ö. 1693-94). Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul; Ö. Zülfe (2011). *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde*. Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul; Kolektif (1995). *Tarama Sözlüğü I-VIII Cilt*. 3. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara; Kolektif (1993). *Derleme Sözlüğü I-XII Cilt*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYÂLÎ BEY'İN ADI, LAKABI VE MAHLASI, HAYATI, ESERİ VE SANATI

Osmanlı Edebiyatı ile uğraşan neredeyse her araştırmacının Hayâlî Bey'in idbar-ikbal-idbar çerçevesinde geçen hayatını ezbere bildiğini düşünmekteyiz. Ancak, bilinen şeyler tekrarlanacak olsa dahi çalışmanın bütünlüğü açısından şairin hayatının ele alınması gereklidir. Hayâlî Bey'in hayatı “1. Adı, Lakabı ve Mahlası, 2. Hayatı, 3. Eseri ve 4. Sanatı” başlıklarıyla sunulmuştur.

1.1. Adı, Lakabı ve Mahlası

Adı Mehmed, uzun zaman evlenmediğine isnaden lakabı Bekâr Memî'dir. (Kılıç, 2010: 1541) Günümüzde Yunanistan sınırları içinde olan Vardar Yenicesi'nde dünyaya gelen şair, şiirlerinde Hayâlî mahlasını kullanmıştır. Şair, aynı mahlaslı diğer şairlerden ayırt edilmesi için tezkirelerde “Hayâlî-i Meşhûr” ve “Hayâlî-i Ma'rûf” olarak anılmıştır.

Hayâl kelimesi, Arapçada manası “sanmak” olan ḥ-y-l (*Ar. ḥ-y-l*) kökünden gelir (Koç ve Tanrıverdi, 2013: 4473). Hayâl kelimesinin başlıca manaları şunlardır: 1. Uykuda, suda, aynada, muhayyilede, kalpte ya da akılda görülen cisimsiz suret/görüntü⁴; 2. Tayf kelimesiyle eş anlamlı olarak hayalet, hayali varlık;⁵ 3. vehm, tahayyül, tevehhüm, tasavvur, mülâhaza, zan, fikir; 4. Bir insanın uzaktan gördüğü bir şahıs, bir beden veya suret; 5. Hayal gücü, imgelem; tasavvur, hayal; 6. Fenomenal evren; 7. Korkuluk; 8. Hayal edilmiş bir düşünce, fikir, proje. 9. Güçlkle görülen şey; 10. Bazı hastalık durumlarında gözlerin önüne gelen renk yelpazesi; 11.

4 *el-Okyânûsu 'l-Basîf fi Tercemeti 'l-Kâmûsi 'l-Muhîr*'te ayrıca şu karşılıklar da verilmiştir: “İnsanın hayal gücünde uyanıklık ve rüya hâllerinde mürsetem ve müteşebbeh yani sûret-pezir olan şahs ve timsâle denir; hayal menâmda ve mir'atta ve suda ve mer'inin gaybetinden sonra kalbde mutasavver olan sûret gibi, badehu mütehayyilede tasavvur olunan her nesnede istimal olundu. Bir adamın şahs ve tal'atına itlâk olunur ki karaltısı olacaktır. Ve oyuk tabir olunan şeye denir ki bir ağaca bir siyah kilim örtüp ekinli tarla ve bağ ve bahçe kenarlarına nasb ederler, ta ki behâyim ve tuyûr onu insan zannıyla tevahhuş ederler (Koç ve Tanrıverdi: 4476).

5 خیال: an incorporeal form or image; such as that which is imaged in sleep, and in the mirror, and in the heart or mind: then applied to the form of anything imaged; and to any subtle thing of a similar kind; anything that one sees like a shadow; and the image of a man in a mirror, and in water, and in sleep; and a thing that sometimes passes by one, resembling a shadow, خیال and خيالت both signify the same; طيف, an apparition, a phantom, a spectre, a fancied image, an imaginary form, and particularly a form that is seen in sleep; anything that one sees like a shadow; and a thing that is seen in sleep; a form that is imaged to one in the mind when awake, and when dreaming (Lane, 1865: 835).

Gölge oyunu; sinemanın atası sayılan büyü/hayali fener; 12. Gramer belirsizliğinden kaynaklanan birden fazla şekilde yorumlanabilecek şiir, cümle vs. 13. Sayıklama, hezeyan. (Koç ve Tanrıverdi, 2013: 4476; Lane, 1865: 835; Redhouse, 1890: 875; Tulum, 2011: 893; Sâmi, 1317: 593).

Hayâlî kelimesi ise “hayale mensup ve müteallik; hayal kuran, hayal eden; hayal denilen gölge oynunu oynatan adam, hayalci” manalarına gelmektedir. 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı’nda Hayâlî/ Hıyâlî kelimesine “vehmî, vâhim, mütehayyil (imaginativus); mütehayyil, hod-re’y, tîz-tab‘ (phantasticus)” karşılıkları verilmiştir (Tulum: 893). Hod-re’y “kendi fikrinden dönmeyen, dediğim dedik (self-opinionated)”; tîz-tab kelimesi “keskin dehalı (of an acute genius)” anlamlarına gelmektedir (Steingass, 1892: 482, 342). Farsça bilgisi sınırlı olduğu düşünülen Hayâlî’nin bu mahlası seçerken, kelimenin “tîz-tab” yahut “hod-re’y” manalarını göz önünde bulundurduğu ihtimal dahilindedir. Ancak, şair mahlasıyla “yeni ve güzel hayaller icat edip şiir yazan” yahut “hayallerle dolu şiir yazan” manalarını kastetmiş olsa gerektir.

1.2. Hayatı

Hayâlî Bey, Yenice-i Vardar da denilen Vardar Yenicesi’nde doğmuştur. Günümüzde Yunanistan sınırları içerisinde, Selanik’in yaklaşık 48 km. batısında bulunan ve şimdiki adı Giannitsa olan Vardar Yenicesi, “Makedonya ovasının kuzey kenarında, Paikon dağlarının güney etekleriyle daha güneyde bulunan ve sığ bir göl olan Yenice gölü arasında yer alır” (Kiel, 2013: 445). 1385 yılında, I. Murad zamanında Osmanlı topraklarına katılan Vardar Yenicesi’nin akıncı Gazi Evrenos Bey tarafından karargâh olarak seçilmesi, şehrin kuruluş ve imarında kilit rol oynamıştır (Lowry ve Erünsal, 2010: 7). Evliya Çelebi *Seyahatnâme*’sinde buradan bahsederken “Yenice lafzında birkaç şehirler vardır. Evvelâ Zağra Yenicesi ve Kızılağaç Yenicesi.. Ammâ bu Vardar Yenicesi cümleden ma’mûr u müzeyyen ve ziyâretgâh-ı müstecâbü’-d-da’ ve ve nazargâh-ı kadîmdir” diyerek Vardar Yenicesi’ni diğer Yenicelerden üstün tutmuştur (Kahraman vd., 2011: 8/78).

Kınalı-zâde Hasan Çelebi’nin vafettiği gibi bir “mecma-ı şu’arâ ve menba-ı zurefâ” olan Vardar Yenicesi çok fazla şair ve yazar yetiştirmiştir (Sungurhan, 2017a: 343). Başta Hayâlî Bey olmak üzere Âgehî, Derûnî, Garîbî, Günâhî, Hayretî, Usûlî, Yûsuf-ı Sîneçâk gibi çok sayıda şair ve devlet adamı bu memlekette çıkmıştır.

Vardar Yenicesi’nin övünç kaynağı olan Hayâlî Bey’in doğum tarihi tam olarak bilinmese de II. Bâyezîd zamanında 1497-1499 yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir (Kurnaz, 1998: 5). Resmî bir eğitim görmediği bilinen şairin edep okulunda yetiştiğini ve Sadî’nin *Gülistân* ve *Bûstân* adlı eserlerini okuduğunu Âşık Çelebi’den öğrenmekteyiz (Kılıç, 2010: 1541). Henüz küçük yaşlarda iken Hayâlî Bey, Vardar Yenicesi’ne uğrayan Baba ‘Alî

Mest-i Acemî adlı bir Haydarî dervîşiyle karşılaşmış ve ona intisap etmiştir. İran'dan Anadolu'ya gelen ve hakkında pek malumat bulunmayan bu zatın “Kalenderîlerin başı ve Haydarîlerin boynu bağlı kulu” olarak bilinmektedir (Kılıç, aynı yer). Kalenderîlik öğretisinin Hayâlî Bey'in hayatı ve sanatında oldukça etkili olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenden ötürü “Kalenderîlik” ile alakalı ufak bir parantez açmak yerinde olacaktır.

“Dünyayı ve dünyevî değerleri umursamayan, topluma, toplumsal düzenin inanç ve geleneklerine karşı çıkan sûfilere kalender, bunların temsil ettiği tasavvufî zümrelere de genel olarak kalenderiyye veya kalenderîlik adı verilmiştir” (Azamat, 2001: 253). 10. yüzyılda ortaya çıktığı düşünülen Kalenderîlik, 13. yüzyılda Celâleddîn-i Sâvî tarafından teşkilatlanıp bir tarikat hâline gelmiştir (Ocak, 1992: 26).

Toplumsal yaşamın insanlığı kaçınılmaz olarak Tanrı'dan uzaklaştırdığına inanan kalenderler/anarşist dervişler kurtuluşu ancak insan kültürünün “etkin, açık ve toptan reddinde” bulmuşlardır (Karamustafa, 2008: 23). Kalender ibaresinin Farsçaya Sanskritçe “töreyi bozan” manasına gelen “kâlândarâ” kelimesinden gelmesi bu bakımdan şaşırtıcı değildir (Şentürk, 2015: 144). Bu dervişler, yalnız bir yaşam sürmek için vahşi doğaya çekilmemiş, aksine amansız toplum karşıtı etkinliğiyle toplumun Tanrı'ya ulaşma başarısızlığını ayıltıcı bir biçimde eleştirmek amacıyla olduğu için kendisine toplumun kalbinde "toplumsal bir vahşilik" yaratmışlardır (Karamustafa, aynı yer).

Yeni zâhidler, bir yandan yoksulluk öğretisinin köklü bir yorumu ile dilencilik, gezgincilik, bekârlık ve çilekeşlik ilkelerini yüceltiyordu. Toplumu ve onun yeniden üretilmesine katılmayı reddetme şevklerinden ötürü, çıplaklık ya da uygunsuz giyinme, gövde ve yüzlerindeki bütün kılları tıraş etmek ve tek gerçek zühd yöntemi olarak sanrı ve esirlik veren maddeler kullanmak gibi anarşist ve kural-dışı davranışlara sarılmışlardır (Karamustafa: 12).

Her tarikatte olduğu gibi Kalenderîliğin de belirli esasları ve öğretileri vardır. Bunlar; fakr (dünya malına değer vermeme), tecerrüd (bekar kalma), melamet (kınanma), kanâat (yetinme), lutf (canlılara merhamet etme), nedâmet (pişman olma), diyânet (dindar olma), riyâzet (nefis terbiye etme)’tir (Ocak, 1992: 144-146). Bu topluluğun mensupları Hakk âşığı olarak hayatları boyunca bekar kalan, geçimlerini dilencilikle sağlayan, yaz-kış yarı çıplak dolaşan, kınanmayı marifet sanan, yüzündeki tüyleri kaşına varıncaya kadar kazıyan, uyuşturucu madde etkisi yahut aşk cezbesiyle vücudunda yara ve kesikler açan ve iki dünyayı umursamayan ve bir yerde vatan tutmayan gezgin dervişlerdir⁶.

6 Ayrıntılı bilgi için bk. A. Atilla Şentürk, “Manzum Metinler Işığında Bir Kalender Dervişinin Profili” Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/8 Spring 2015, s. 141-220.

Kalenderîlik hareketi içerisinde yer alan Haydarîlik tarikatı ise adını kurucusu olarak görülen Kutbeddîn Haydar'dan alır. İran'ın Zâve kentinde doğup 12. yüzyılın sonu 13. yüzyılın başında yaşamış Kutbeddîn Haydar, Cemâleddîn-i Sâvî'den sonra Kalenderiliğin en büyük temsilcisi olarak görülmüştür (Ocak: 40). Haydarîler, Kalenderîlerden farklı olarak bıyıklarını tıraş ettirmemişler, bekarlığın sembolü olarak boyunlarına ve üreme organlarına demirden yapılmış bir halka ve kulaklarına demirden bir küpe takmışlardır (Ocak: 42). Ancak A. A. Şentürk'ün belirttiği gibi Osmanlı toplumunda Kalenderîlik, Haydarîlik ve diğer bâtinî derviş grupları arasında (Cemâlîlik, Cevlâkîlik, Melâmetîlik, Torlaklar vb.) bir ayırım olmamakla birlikte bu türden derviş grupları Kalenderîlik çatısı altında birleşmişlerdir (2015: 151).

Hayâlî Bey, Vardar Yenicesi'ne uğrayan Haydarî dervişi Baba 'Alî Mest-i Acemî ile karşılaşınca kendisini bu zâta çok yakın hissetmiş olacak ki daha küçük yaşlarda (gird-i leb-i şîrînine mûrçe-i hatt üşmiş yani bıyıkları yeni çıkmış) olmasına rağmen ailesinden ayrılıp bu toplulukla hareket etmeyi tercih etmiştir. Gelibolulu Âlî, esasen bu zatın babacan tavırlı biri olduğunu ve Hayâlî Bey'i bir evlat gibi benimseyip ilim tahsil etmesine yardım ettiğini aktarmaktadır (İsen, 1994: 212). Bununla birlikte Hayâlî'nin köçeklerden birine âşık olup gönül eğlendirdiğini kendi *Dîvân*'ından okumaktayız (Mf. 6). Baba Alî Mest'in peşinde gezgin dervişlerle ilden ile gezen Hayâlî Bey, toplulukla birlikte İstanbul'a da seyahatler gerçekleştirmiştir. Seyahatlerin birinde şairi bu topluluğun içinde farkedilen zamanın İstanbul kadısı Sarıgörez (Sarı Gürz olarak da bilinmektedir) Nûreddin Efendi (ö. 1521-22), Hayâlî Bey'in güzelliğini de hesaba katarak şairin bu grup içinde olmasının uygunsuz olduğunu dile getirmiştir. Şairi bu grubun elinden alan Sarıgörez, onu şehir muhtesibi Uzun Ali'ye teslim etmiştir. C. Kurnaz, bir şiirinden hareketle Hayâlî'nin II. Bâyezid'in saltanatında 1512 yılından önce İstanbul'a geldiğini öne sürmüştür (1998: 5).

Hayâlî Bey'in kaderinin belki de dönüm noktası olan bu an kendisine bambaşka bir dünyanın kapısını aralamıştır. Kalenderîlerden ayrılan Hayâlî Bey artık İstanbul'dadır ve zamanını şiir yazmaya, sanatını geliştirmeye ve ilim tahsil etmeye ayırmıştır. Kendisinde hâlihazırda var olan cevheri geliştirmiş, çok kısa zamanda “nokta konmayacak gazeller” yazmaya muktedir olmuştur. Hayâlî Bey'in namı şehir içinde dalga dalga yayılmaya başlamış, böylelikle ilk hâmişî Defterdâr İskender Çelebi'yle kendi sanatı sayesinde tanışmıştır. Hayâlî'nin İskender Çelebi ile kurduğu yakınlığın üstünden çok geçmeden Sadrazam İbrahim Paşa'ya tanıtılmıştır. Devlet erkânı katında kendisine bu kadar kısa süre içerisinde yer bulan Hayâlî Bey'in Sultan Süleyman'a takdim edilmesi de çok zaman almamıştır (Kılıç, 2010: 1544).

Sultan Süleyman'ın musahibi mertebesine eren Hayâlî Bey'e sırasıyla ulufe, tımar ve zeâmet verildiğini ve ne zaman şiir sunsa bahşış alıp türlü ihsanlara eriştiğini, ayrıca zeâmetinin “yüz binden ziyâde” olduğunu Âşık Çelebi'den öğrenmekteyiz. Yine Çelebi, şairin, bu denli iltifata mazhar olmasının müsebbibinin yaygın olarak İskender Çelebi veya İbrahim Paşa sanıldığını ancak bu iltifatların asıl sebebinin Sultan Süleyman'ın cömert davranışları olduğunu belirtmiştir. Sultan'ın Hayâlî'ye ilgisinin Çelebi ve Paşa vefat ettikten sonra bile devam etmesini buna kanıt olarak sunmuştur (Kılıç, aynı yer).

Hayâlî Bey, Kalenderîlik alameti olan halka ve kullâbları çıkardığında alay konusu olmuş, hatta şair ve şekerci Kandî, Hayâlî'nin biraz da nail olduğu ihsanlara “hasedinden” dolayı bu olaya “Ey Hayâlî geçmez oldu halka” (h. 926/m. 1519-20) mısraıyla tarih düşürmüştür⁷. Bu mısra Hayâlî Bey'in hiç hoşuna gitmemiş olacak ki şarabın verdiği cesaretle eteğini taşla doldurup şairin şeker dükkanını taşlamış, Kandî'yi “topa tutulmuş maymuna” çevirmiştir (Kılıç, 2010: 1329, 1330). Hayâlî Bey'in dükkan taşılayacak kadar öfke duymasının nedeni, kalenderîliği temsil eden o halka ve kullâbları Sultan'a yakınlık elde etmek için çıkarmış gibi algılanmasıdır. Ancak, Hayâlî Bey belki sûrette kalenderî kalmamışsa da sûrette kalenderâne dervişliğini bırakmamıştır. Şairin, hem şiirlerinde hem hayatında kalender yaradılışının izlerini görmek mümkündür. Kaldı ki Sultan'ın huzuruna o halkalarla çıkması uygun düşmezdi.

Bezme olduğu kadar rezme de Sultan'ının yanında olan Hayâlî Bey, Rodos (1522), İrakeyn (1533-35) ve Bağdat (1534) seferlerine katılmıştır. Hatta şairin Bağdat'ın Fethi sırasında Fuzûlî (ö. 1556) ile görüştüğü rivayet edilmektedir (Tarlan, 1945: XI). Sultan Süleyman'ın “bir mecmua gibi yanında taşıdığı, güzellerin övgüsü gibi dilinden düşürmediği” Hayâlî Bey, gitgide bir saray şairi hâline gelerek hayli câizeye layık görülmüştür (İsen, 1994: 212). Şairin “1525-1526'da günlük 10, aylık 290 akçe bağlandığı, 1528-1535 yıllarında on bir defa 1000'er akçelik ihsanlarda bulunulduğu” inamat defterlerinde kayıtlıdır (Kurnaz, 6 ve Erünsal, 1984: 4).

Ne var ki diğer rakip şuarâ, şairin bu talihini çekemeyip Hayâlî'ye her fırsatta dil uzatmaktan geri durmamışlardır. Başta Taşlıcalı Yahyâ Bey olmak üzere Zâtî, Kandî, Keşfî, Hasbî, Basîrî, Selîkî, Mîrek gibi şairlerin Hayâlî'den hoşlanmadığı bilinmektedir (İpekten, 1996: 95). Özellikle Taşlıcalı Yahyâ, Hayâlî'nin hem şahsına ve hem de şiir sanatına dair fütursuzca şeyler söylemiş hatta bunu bir keresinde Kânûnî'ye ithafen yazdığı bir kasidede (K.

⁷ Bu mısraın “Ey Hayâlî halka geçmez oldu âh” (h. 932/m. 1525-26) varyantı da bulunmaktadır (Kılıç, 2010: 1330). Ancak, Rodos Fethi'nde Sultan Süleyman'ın yanında bulunduğu rivayet edilen şairin bu tarihten önce Sultan'la tanışması gerekeceğinden bu varyanta itibar edilmemelidir.

7/38, 39, 40, 41) yapmıştır (Çavuşoğlu, 1977: 44). Âşık Çelebi'nin bildirdiğine göre mizah ve hicve eğilimli bir yaradılışı olmayan Hayâlî'nin canına tak demiş olacak ki “Şapkalı” olarak andığı Yahyâ Bey'e kayıtsız kalamayarak kendisine çeşitli zamanlarda cevap vermiştir (K. 16, Mk. 37, Mf. 4, Mf. 17, Mf. 18).

Hayâlî Bey'in zamanının önde gelen şairlerini kışkırtan şaşaalı yaşantısı elbette bir kararda kalmamıştır. “Her kemâlin zevâlî vardır” fehvasınca şairin hayatı, iki büyük hamisi olan İskender Çelebi ve Sadrazam İbrahim Paşa'yı neredeyse birer sene arayla kaybetmesiyle diğergun olmuştur. Başlarda Sultan Süleyman, özellikle İbrahim Paşa'nın öldürülmesinden dolayı hissettiği pişmanlıkla veya belki de kendisine Paşa'yı hatırlatan Hayâlî Bey ile sık sık bir araya gelmiş ve muhtemelen onun dostluğuna sığınarak kendisini avutmuştur. Âşık Çelebi'nin, İbrahim Paşa'nın ölümüyle Sultan'ın Hayâlî Bey'e olan ilgisinin “yüz kat arttığını” bildirmesi düşüncemizi desteklemektedir (Kılıç: 1544). Bununla birlikte, Hayâlî Bey'in bazı beyitlerinden Sultan Süleyman'la aralarının zaman zaman açıldığını yahut Sultan'ın ilgisinin azaldığını anlamaktayız. Örneğin, Sultan Süleyman'ın bir ara Edirne Sarayı'na gidip bir ay kadar orada kaldığını, giderken yanında Hayâlî'yi götürmediğini Gelibolulu Âlî'den öğrenmekteyiz. Hayâlî Bey, bu ayrılığa daha fazla dayanamayıp Edirne'ye giderek Sultan'ının huzuruna çıkmıştır (İsen: 212). *Dîvân*'ındaki bazı beyitlerden bu ayrılıkların ipuçlarını görmek mümkündür.

Diğer taraftan, Hayâlî Bey'in İbrahim Paşa'nın ölümünden sonra yas tuttuğunu ve yerine gelen Ayas Paşa (ö. 1539)'ya “eli altın saçsa dahi” tenezzül etmediğini hatta herhangi bir bağlılık ve kulluk belirtisi göstermediğini Âşık Çelebi'den öğrenmekteyiz (Kılıç, 928). Hatta Âşık Çelebi, eli altın saçsa tenezzül İbrahim Paşa'nın yerine gelen yeni sadrazamların Paşa kadar edebiyata ve sanata düşkün olmadıkları bilinmektedir. Özellikle Rüstem Paşa'nın vezareti (1544-53 ve 1555-61) ile şairler giderek nazardan sürülmüşlerdir. Paşa'nın kendisine çeşitli vesilelerle kaside sunup caize uman şairlere “Ben ortası açık yazuyı sevmezim” diyerek onları reddetmesi, söze ve şaire verilen önemin ne kadar azaldığını göstermek için yeterli bir delildir (İsen: 261). Kaldı ki Rüstem Paşa bir şairi desteklese bile o kişi Hayâlî Bey değil, Taşlıcalı Yahyâ olacaktır. Hayâlî Bey'in *Dîvân*'ında Sultan Süleyman ve İbrahim Paşa hariç hiçbir devlet adamına kaside yazmadığı hesaba katılırsa kendisine başka bir hamî arayışında olmadığını söylemek mümkündür.

Hayâlî Bey'in üzerinde esen muhalif rüzgâr ve dervîşâne yaradılışı sebebiyle olacak ki sessiz sadasız bir hayat sürmek için Sultan Süleyman'dan bir sancak beyliği istemiştir. Daha sonra bu isteğinden pişman olan şair, şiir yoluyla Rumeli kethüdalığı talebinde bulunmuş ancak bundan da vazgeçmiştir. Hatta Âşık Çelebi, “eğer bu talepleri karşılık bulsa dahi kendisi kabul

etmezdi” demiştir (Kılıç, 1545, 1546). Hayâlî Bey’in bu minvalde yazdığı en ilginç şiir C. Kurnaz’ın da dikkati çektiği aşağıdaki kasidedir:

ķuluñuñ diñle řāhum vaşf-ı hālın
 bu hālî diñlemek ihsāna beñzer
 diyār-ı rūmda bir ķarye vardur
 anuñ etrāfı kūhistāna beñzer
 iki biñ üç yüz akķe yazusı var
 ne hāřıl ķün haķ-ı buķlāna beñzer
 civārında yatur ecdād-ı pāküm
 ki ben la‘l oldum anlar kāna beñzer
 münāsib bendeñe olmaķdur ol cāy
 vaķan ķubbı hemān īmāna beñzer

K. 15/16-20

Hayâlî Bey’in Sultan Süleyman’a sunduķu bu kasidesinde kendi hālının dinlenmesinin bile bir lütuf olacaķını söylemesi hakikaten ilginçtir. Daha sonraki beyitlerde şairin, atalarından kalma 2300 akķelik getirisi olan bir köyü olduķunu ve o köye dönmek istediķini dile getirmesi bu sözlerin bir naz ya da serzeniş mi yoksa bir realite mi olduķunu sorgulatmaktadır. Bu kasidenin sunuluş tarihinin aslında Hayâlî’nin saraydan izzet ü ikbāl ile çekilme tarihi olduķunu varsaymanın yanlış olmayacaķı kanaatindeyiz. Ancak, tespit etmek çok önemli olsa da pek mümkün görünmemektedir. Elimizdeki çoķu nüshada şiirlerin başlıkları olmayıp sadece K.1 (42 BY 3447) nüshasındaki kasidenin başlığında “Kasīde-i Hayālî Beg Berāy-ı Fātih-i Kılā’-ı Engürüs el-ān Hazret-i Sultān Süleymān Hān” yazmaktadır. Sultan Süleyman, Macaristan üzerine birķok sefere çıkmıştır. 1526’da Mohaķ Savaşı, 1529’de Budin’in Fethi, 1541’te Budin Kuşatması, 1543’te Valpovo, Pecs, řiklōs ve Estergon kalelerini fethetmiştir. Başlıktaki “Kılā’-ı Engürüs”ten kasıt 1543’te fethedilen Valpovo, Pecs, řiklōs ve Estergon kaleleri olabilir. Eķer bu kasidenin başlığı sunulduķu tarihin ipucunu veriyorsa Hayâlî Bey, 1543 tarihinden itibaren İstanbul’dan ayrılmak istemektedir denilebilir.

Sultan, Hayâlî’ye ne kadar ilgi gösterirse göstere sin şairin karakter ve duruşunda bir deēiřiklik yaratmamıştır. Onun diēer şairlerden kendisini üstün tutmasının altında yatan sebep sadece Sultan Süleyman’dan gördüēü ilgi deēil, aynı zamanda Hayâlî Bey’in gururlu yapısı ve derviş yaradılışıdır. şairin mal-mülk, mevki-makam ve eř-ķocuk sevgisinden soyutlanmış olması ve “zincirlerle baēlansa bile dünya işlerine baēlanmayan” bir yapısı olduķunu bizzat Âşık Ćelebi’den öğrenmekteyiz (Kılıç: 1545) bilinmektedir.

Çoğu şair ve kalenderînin “mahbûb-perest” olmasının aksine “zen-dost” olduğu bilinen Hayâlî Bey’in evlendiğini ve bu evlilikten iki oğlu olduğunu kaynaklardan öğrenmekteyiz (İsen: 213). Bununla birlikte *Dîvân*’ında bulunan bir kıtasından eşinin hayatını kaybettiğini ve oğlunun öksüz kaldığını anlamaktayız (Mk. 3). Hayatının son yıllarına dair kaynaklardan bir bilgi edinemediğimiz şairin “Bey” diye anılmasına nazaran şairin sancak beyliği isteğine nail olduğu düşünülmektedir. Ancak, özellikle edebî eserlerde bazı şairlere hürmetten dolayı ya da en kısa bir devlet görevinde bulunan şairlere “Bey” denildiği görülmektedir. Örneğin; Necâtî Bey, Sehî Bey, Zâtî Bey, Ulvî Bey gibi. Bu sebepten ötürü Hayâlî’nin bir sancağa “beylik” yaptığı görüşüne ihtiyatla yaklaşılmalıdır.

Hayatının son yıllarına dair fazla bilgi bulunmayan Hayâlî Bey, h. 964 yılının sonlarında m. 1557’de Edirne’de vefat etmiştir. Hayâlî Bey, Vardar Yenice’li olsa da çoğu kaynakta onun Edirne’de yaşadığı ve atalarının Edirneli olduğu yazılıdır (Peremeci, 1939: 195). Son anına kadar belki tek dostu ve talebesi olan Âşık Çelebi ile irtibatta kalmıştır. Kabri, “dedelerinden kalma Vize Çelebi Mescidi avlusu önünde, kendi yaptırdığı Lüleli Çeşme’nin sol tarafında pencere yanında bulunmaktadır” (Tarlan, 1945: XI).

Hayâlî’nin ölüm tarihi çoğu kaynakta m. 1556-57 olarak gösterilmektedir. Ancak, Âşık Çelebi’nin bir anısı, aslında şairin ölüm tarihinin 1557 olduğunun ipucunu vermektedir. Çelebi’nin aktardıklarına göre Hayâlî Bey, “dil şikeste olalı seng-i cefâ-yı yârdan// beñzer ol mir’âta kim mahrûm ola dîdârdan” matlalı gazelini gönderip “bu gazel, şiir ve dünyadan el çekişimizin mukaddimesi ve bu mektup sizinle vedamızdır” demiştir. Âşık Çelebi, bu tarihten üç ay sonra, sıcak bir temmuz ayında Yenice’ye gelmiş, gelir gelmez de şehir mezarlığına uğramıştır. “Mana âleminden merhaba demek” için Evrenos Bey, Şeyh İlâhî, Usûlî ve Hayretî’nin ruhu için fatiha okumuştur. O anda Hayâlî’nin de ruhuna gayriihtiyari fatiha okuyan Âşık Çelebi, Hayâlî hayatta iken neden onu ölümlerden zümresinden saydığının hikmetini düşünerek şehir merkezine varmıştır. Her ikisinin de eski dostu olan Ahmed Çelebi’yi mahzun gören Âşık Çelebi, kendisine neden böyle durduğunu sormuş, Ahmed Çelebi de o anda Hayâlî’nin vefat ettiğini Âşık Çelebi’ye bildirmiştir (Kılıç, 2010: 1560-61). 964 yılının sıcak ayları Ramazan ve Zilhicce aylarıdır. Eğer bu tarihten üç-dört ay önce Hayâlî Bey ölmüşse bu aylar Cemaziyelevvel ya da Cemaziyelahir aylarına rastlayacaktır ki o da Mart yahut Nisan aylarına tekabül etmektedir.

Âşık Çelebi, Hayâlî Bey’in dünya malına teveccüh etmediğini ve cömert olduğunu bildirirken Gelibolulu Âlî, Hayâlî’nin Âşık Çelebi’nin bahsettiği gibi cömert olmadığını aslında tam aksine cimri bir yaradılışı olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca Hayâlî Bey’in oğlu Ömer

Bey'den, her iki kardeşe otuzar bin filori ile birlikte birçok mülkün kendilerine miras kaldığını öğrenmiştir (İsen: 213).

1.3. Eseri

Hayâlî Bey'in bilinen tek eseri *Dîvân*'ıdır. Âşık Çelebi'den edindiğimiz bilgilere göre, Hayâlî Bey'in vefatından sonra Sultan Süleymân, şairin *Dîvân*'ını görmek isteyince kimsede bulunamamış, sadece Vefâlî Şeyh-zâde Alî Çelebi'de Hayâlî'nin şiirlerinin çoğunun yazıldığı bir "mecnû'a" bulunup sultana ulaştırılmıştır. Âşık Çelebi, bu mecnûaya Hayâlî Bey'in 30-35 beyitlik kasidelerinin 18-19 beyit; 7-8 beyitlik gazellerinin 4-5 beyit olarak kaydedildiğini belirtmiştir.

Yine *Meşâi'irü's-Şu'arâ*'dan edindiğimiz bilgilere göre Âşık Çelebi, Hayâlî Bey'e bir mesnevi yazmasını söylemiş, Hayâlî Bey, mesnevi yazmanın külfetli olduğunu, kendisinin bu yükü yüklenemeyeceğini belirtmiştir. Ancak bir gün, Çelebi'ye hafif bahrinde yazdığı beyitleri şevk ile okuyup mesnevi yazmaya başladığını söylemiştir. Âşık Çelebi'nin yazıya geçirme isteğini geri çeviren Hayâlî Bey'in ölümünden sonra bu eseri bulunamamıştır.

Bunun dışında Hayâlî Bey'in en beğendiği yüz şiirini toplayıp "Gül-i Sad-berg" başlığıyla Sultan Süleyman'a sunduğu bilinmektedir. *Dîvân*'ında "Gül-i Sad-berg" şiirlerinin dîbâcesi bulunmakta olup bazı şiirlerin başlıklarında "ez-Eş'âr-ı Gül-i Sad-berg" yazmaktadır. Tarlan'ın elindeki nüshalardan sadece 12 tane tespit edilen Gül-i Sad-berg gazellerin sayısı bu çalışmayla birlikte 95'e yükselmiştir.

1945 yılında A. N. Tarlan tarafından tenkitli metin olarak hazırlanan *Hayâlî Bey Dîvân*'ında 25 kaside, 14 musammat, 1 mesnevi, 688 gazel ve 33 mukattaat bulunmaktadır. Musammatlar bölümünde yer alan 4 şiir aslında musammat olmayıp gazel mahiyetindedir. Bazı nüshalarda başta yer alan bu gazeller uzunluklarından dolayı musammat olduklarına hükmedilip musammatlar arasına alınmıştır. Aşağıda matlaları verilen şiirler, gazeller kısmına alınmıştır:

1. dâdi bir gün mihr-i 'âlemtâba mâh-ı âsmân
ey nigâr-ı nûr-sîmâ dil-ber-i 'âlî-mekân
2. bir kuluñ kim rûm hassânı ola
şehryârı hânlaruñ hânı ola
3. yoluñ uğrarsa bir gün ey şabâ cânâna 'ışk eyle
ki ya'nî bendesinden ol şeh-i hûbâna 'ışk eyle
4. ey 'aceb bu turre mi yâ ebr-i müşk-efşân mıdur
nahl-i gül üstinde yâhod deste-i reyhân mıdur

Bununla birlikte, Hayâlî Bey'e ait olmayıp ancak müstensihler tarafından ona isnat edilen bazı şiirler de *Dîvân*'da yer almaktadır. Bu çalışmada, gerekli ayıklamalar yapılmış olup aşağıda matla beyti verilen gazeller *Dîvân*'dan çıkarılmıştır:

1. âyet-i muşhaf haţuñdur kaşlaruñ 'unvân aña
zeyn içün i' rāblar çeşmüñde her müjgān aña
2. tîgler kim çekdi cevlan içre ol kâtil baña
pîrehen çāk eyledüm tā olmiya hā'il baña
3. lutf u gāzab ki 'ayn-ı nigāruñ feni geçer
ey dil şakın o ğamze-i zālīm seni geçer
4. tal'atüñ cennet tudağüñ selsebîl ırmağıdır
'arızuñda ruhlaruñ şu içre gül yaprağıdır
5. dîn ü imān dünya vü 'uqbā edüp ey yār terk
tekye-i vahdetde ben bir tāt gēydüm çār-terk
6. hārāb olupdur ol ābād gördüğün gönlüm
ġamuñla toptoludur şād gördüğün gönlüm
7. sūzān-ı firāk ile oldı bu ciger biryān
dil teşne yürek yangın oñulmadı bu hicrān
8. hayret alur 'aqlumı baksam gözine kaşına
şad-hezārān āferīn olsun anuñ naķķāşına
9. hāl-i siyāhı bekç'olalı hüsni bāğına
cān kuşlarını taķdı kara saçı ağına
10. ey velāyet kişverine şāh olan sultān dede
ġuşsa-i dehri ferāmūş eyleyen handān dede
11. yārüñ dēme beñdür görinenler eñeginde
gözler beresidür enegüñde yañagında
12. her dil ki zülfüñ ile şehā bī-ķarār ola
varı cihān içinde anuñ tarmār ola
13. evvel gözine göstereni dehr zālını
yā çarḥ-ı atlasa vēreni köhne şālını
14. sevdi gönlüm bāğ-ı hüsnuñ bir gül-i handānını
inledür hār-ı belāda bülbul-i nālānını
15. kühkenlikler ki ferhād etti çekdi miñneti
'ışķbāzılık degülmiş bildüm anuñ niyyeti

Yukarıda matla beyti verilen gazellerin ayrıntılarına *Dîvân Nûshalarında Hayâlî Bey'e Atfedilen Şiirler* bölümünden ulaşılabilir.

1.4. Sanatı

İyi bir medrese eğitimi almamasına rağmen aynı mazmunların, aynı istiarelerin, aynı kelimelerin kullanıldığı bir “gelenek” edebiyatında kendi ses ve üslubuyla bir tarz oluşturan özellikle kendi neslindeki şairleri etkisi altına alan Hayâlî Bey’in doğuştan edebî ve estetik zevke sahip bir şair olduğu hükmüne varılabilir. Resmî bir medrese eğitimi görmediği şiirlerinden açıkça görünen şairin Sadî’nin *Gülistân* ve *Bûstân* adlı eserlerini okumasına bakılırsa orta derecede Farsça bildiği varsayılabilir (Kılıç, 2010: 1541). Bunun yanı sıra Baba Alî Mest’ten aldığı tasavvuf ve edep dersi ile birlikte İstanbul’a geldikten sonra girdiği edebî çevrelerde hem ilim tahsil etmiş hem de şiir sanatını geliştirmiştir. Denilebilir ki şairin elinde üç altın bileziği vardır: birincisi Allah vergisi şiir yeteneği, ikincisi az miktarda bildiği Farsça ve şiir bilgisi, üçüncüsü ise kendi karakterini ve dünya görüşünü de şekillendiren ilk hocasından öğrendiği tasavvuf bilgisi.

Hayâlî Bey’in 20 yıllık dostu olan Âşık Çelebi, şairle h. 942/m. 1535-36 yılında henüz Sahn medresesinde talebe iken tanıştığını, şairin yazdığı her gazeli ilk önce ona okuttuğunu ve onun görüş ve düşüncelerine başvurduğunu aktarmıştır. Âşık Çelebi, şairin şiirlerinde gördüğü yanlış ibare ve imla dahil olmak üzere dikkatsizliğinden ya da Arapça kelimelerdeki sanat kusurlarından kaynaklanan anlam hatalarını ve şiirde hoş karşılanmayacak üslubunu düzeltmiştir. *Meşâ’irü’ş-Şu’arâ* sahibi, Hayâlî Bey’in kendisiyle bir beyit yüzünden dargın olduğu sırada *yügrügi* redifli gazelini yazdığını ve beytin içinde geçen bir kelimenin dinleyenler tarafından alay konusu olduğunu yazmıştır. Beyit aşağıdaki şekildedir:

lâ-mekân seyrinde ‘anķā ile olur hem-ķanat

bâl-i himmetle şol anadan toĝanuñ yügrügi

Âşık Çelebi bu olayı şöyle aktarır:

İşidenler hem-ķanad ta’bîrin istikbâl itmişler. Hem lafz-ı fârsîdür ķanad türkîdür nice terkîb olur diyü istihzâ idüp *terzîkdür* dimişler. Hayâlî işidüp dil-gîr olmuş. *Yañlış edâ ile şâyi ‘ola* diyü reng-pezîr olmuş. Bîĝâneye keşf-i hâl ve şahîhi ne idüğün su’âl idemeyicek zarûrî mestâne hâķîre gelüp ‘özt-i takşîr-i mâfât itdi. Bir mîkdâr şundan bundan kelimât itdi. Âķîr ‘arz-ı murâdî taşrîh eyledi. Faķîr *hem-cenâh diñ* diyücek müsveddesin ol vech üze taşhîh eyledi (Kılıç: 1550).

Âşık Çelebi’nin de belirttiği gibi Hayâlî Bey’in şiirinde birtakım eksiklikleri vardır. Bizim dil içi çeviri yaparken en çok dikkatimizi çeken nokta Hayâlî Bey’in cümle bilgisinin ve Türkçe gramer bilgisinin eksik olduğudur. Cümle ve ifadeleri Bâkî’ninki kadar sağlam değildir hatta yer yer anlaşılmazdır. Bunun sebebi şairin medrese eğitimi almamasından kaynaklı olabileceği gibi büyük bir heyecan ve ilhamla bedîheten şiir yazdığı için de olabilir. Cümledeki

bu karışıklık arz eden yapı (za’f-ı te’lîf, ta’kîd) manaya da yansımakta ve elimizde lirik olan beyit dahi bir bilmeceye dönüşmektedir. Dolayısıyla, okurun şiirden zevk alabilmesi için önce bu bilmeceye dönüşmüş şiiri çözmesi gerekli ki bu da zihinsel çaba gerektirir. Elbette, Hayâlî Bey’in tüm şiirleri bu şekildedir denilemez, bahsettiğimiz bu türlü şiirlerin sayısı çok azdır. Bu noktaya 1987 yılında Hayâlî Bey’in bazı şiirlerini çeviren M. Çavuşoğlu da değinmiştir:

Düzenli bir eğitim görmemiş olan Hayâlî Bey’in şiirindeki bazı aksaklıkların Âşık Çelebi tarafından düzeltilmesi, büyük şairin onun dediklerini uyup gerekli düzeltmeleri yapması bu tahsil eksikliğinin belirtileridir. Bununla beraber fevkalade zeki ve doğuştan şair olduğu için kendisini yetiştirebilmiş, Kânûnî gibi bir padişahın müstesna iltifatına mazhar olmuştur. İnce bir tasavvuf zevki ve düşüncesi şiirinin asıl unsurunu oluşturmaktadır. Diğer taraftan anlaşılması güç hatta imkansız beyitleri de vardır. Şiir ve edebiyat dilinde ta’kîd (dügümleme) denilen bu ifade kusuru anlamı anlaşılabilir hâle getirme, dilin kurallarını iyi bilememekten veya vezne uymak mecburiyetinden dolayı kuralları bozmaktan ileri geliyordu (Çavuşoğlu, 1987: 12).

Hayâlî Bey’in büyük bir şair sayılmasının altında yatan sebep “müsellem edâ”sı değil, orijinal ve hatta kendi ihtirarı olan hayalleridir. A. N. Tarlan, bu hususa dikkati çektiği “Hayâlî-Bâkî” makalesinde iki şairi karşılaştırarak Hayâlî’yi şöyle üstün tutmuştur: “Hayâlî, Bâkî’nin kullandığı tek mil müşebbehünbihleri kullanmış, onlara hususî heyecan ve lirizmini verecek şekilde tasarruf etmiş, bundan başka da bir hayli orijinalite göstermiştir” (Tarlan, 34)”. Tarlan, Hayâlî Bey’in “şiir heyecanını zekâsından değil, ruhundan aldığını” söylemiştir (Tarlan, aynı yer). Denilebilir ki Hayâlî, şiiri Bâkî gibi kelimelerle değil yüreğiyle, samimi bir şekilde yazmıştır.

Kendisini Câmî, Hassân B. Sâbit, İmru’l-Kays, Nizâmî-i Gencevî, Kemâl-i Isfahânî gibi ünlü Arap ve İran şairleriyle bir tutan hatta bazı beyitlerinde onlardan üstün gören Hayâlî Bey, Anadolu’da kendisini Necâtî Bey’le yarıştırmıştır⁸. Necâtî’nin *nice kâkül nice mû sünbül-i gül-bûdur bu// dil-i ‘uşşâkı perîşân edecek bûdur bu* ve *cümle ‘âlem bir yaña bî-çâre tenhâ bir yaña// cennet-i kûyûñ kıomazam olsa dünyâ bir yaña* matlalı gazellerine tahmis yazdığına bakılırsa Hayâlî’nin Necâtî’nin tarzından hoşlandığı söylenilebilir.

8 Hayâlî’nin beyitlerinde adını andığı şairlerle alakalı bilgi ve münasebetler için bk. O. Kolbaş (2016). *Hayâlî Beg Divân’ında Şahıslar*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

İKİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

2.1. Hayâlî Bey *Dîvân*'ının Yeniden Neşrinin Gerekliliği Üzerine

A. N. Tarlan tarafından 1945 yılında yayımlanan *Hayâlî Bey Dîvânı*, ülkemizdeki ilk tenkitli metin çalışması olarak kabul edilmektedir. Bu çalışma ile birlikte Tarlan'ın metin tenkidi anlayışı, alanda yapılan metin tenkidi çalışmalarına örnek teşkil etmiştir. Tarlan'a göre metin tenkidi, farklı nüshaları karşılaştırıp mekanik olarak farkları tespit etmek değil, eseri zaman ve çevrenin meydana getirdiği yanlışlardan kurtarıp “aslı siması” ile yeniden oluşturmaya çalışmaktır (Tarlan, 1950: III)⁹. Ne var ki metin tenkidinin ilk kurallarından biri olan eserin nüshalarının tespiti ve değerlendirilmesi hususu Tarlan tarafından eksik bırakılmıştır. Tarlan, çalışmasında Hayâlî Bey *Dîvân*'ının kaç adet nüshası olduğundan bahsetmemiş, neşre kullandığı nüshaları neye göre belirlediğinden söz etmemiştir. Çalışmasında 15 nüshadan yararlanan nâşir, bu nüshalardan sadece 7 tanesini tenkitli neşir için kullanmıştır. Kullanılan nüshalar -ikisi hariç (biri Ankara, öteki Bursa'da)- İstanbul kütüphanelerinde bulunmaktadır. Muhtemelen o zamanın koşullarında edindiği nüshaların genel durumlarından yola çıkarak metin tenkidine değer nüshaları belirleyen duayen, dijital kopyasını yahut mikrofilmni alamadığı nüshaların üzerinde işaretlemeler yapmak zorunda kalmıştır. Esasen, günümüzde bile kolay olmayan ve hayli evrak işi gerektiren nüsha talebi/temini o zamanın koşulları göz önünde bulundurulduğunda çok daha zor olsa gerektir. Dijital ortam ve bilgisayarın bulunmayışının yanı sıra katalogların tam olmaması, kütüphanelerin o zamanda (Tarlan çalışmasını hazırladığında II. Dünya Savaşı olmaktadır) faaliyette olup olmaması, Anadolu'daki kütüphanelerin mevcut durumunun ve içerdiği yazmaların künyelerinin bilinmemesi Tarlan'ın nüshaların tümüne ulaşamamasının sebeplerinden olabilir.

Giriş kısmında belirttiğimiz gibi metin tenkidi için atılması gereken ilk adım eserin nüshalarının tespiti ve teminidir. Nüshaların tümünün görülüp değerlendirilmesi metin tenkidinde hangi yöntem izlenirse izlensin elzemdir. Özellikle “Stemmatoloji” yöntemi benimsendiğinde tüm nüshaların görülmesi, stemmanın belirlenmesi ve nüsha ailelerinin ortaya çıkarılmasında hayati rol oynamaktadır. Dijital kopyalarını elde ettiğimiz 49 nüshanın tamamı görülüp stemma oluşturulmuş, sonuç olarak toplam 9 nüsha ailesi olduğu saptanmıştır. Ancak

9 Tarlan'ın metin tenkidi yöntemine dair ayrıntılı bilgi için bk. B. Açıl (2018). Ali Nihat Tarlan'ın Tenkitli Neşir Yöntemi ve Gelişimi. *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi*, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı, 86-108.

stemmada Tarlan'ın neşirde kullandığı nüshaların sadece 5 nüsha ailesine ait olduğu görünmektedir. Nüsha ailesi sayısının azlığı hem şiir sayısında eksikliğe hem de hatalı ve noksan kısımların tashih edilememesine yol açmıştır. Zira, bir nüshada eksik veya hatalı kısımlar diğer nüshalarla düzeltilebilmekte ve tamamlanabilmektedir. Buna ek olarak, nüsha sayısı arttıkça şiir sayısı da artabilir. Tarlan'ın elindeki nüsha sayısının az olması neşirdeki bu tür noksan ve hataları onarmaktan mahrum bırakmıştır.

Diğer taraftan güvenilir bir metin neşri için *Dîvân*'da yer alan şiirlerin o şaire ait olup olmadığı belirlenmesi gereklidir (Erünsal, 2006: 17). Yaşarken divan oluşturmayan, öldükten sonra da arkalarında güvenilir bir nüsha bırakmayan şairlerin divanlarına, müstensihler veya şiirle uğraşan kişiler tarafından kendilerine ait olmayan şiirler eklenmiştir. Bu durum Hayâlî Bey *Dîvân*'ı söz konusu olduğunda daha da karışık bir hâl almaktadır. Zira, aynı yüzyılda Hayâlî mahlasıyla şiir yazan beş şair daha bulunmaktadır: Hayâlî-i Evvel ya da Hayâlî Abdülkerîm-zâde, Hayâlî-i Gülşenî, Hayâlî-i Kâtib, Hayâlî-i Nevâyî ve hece ölçüsüyle şiir yazan âşık Hayâlî. Özellikle adı geçen ilk iki şairin şiirleri bir şekilde Hayâlî Bey *Dîvân*'ına girmiştir. Bunların dışında, Hayâlî Bey'in beğendiği şiirlerin "sahibi çıkmazsa benimdir" demesi hususu vardır ki bu da çözülmesi gereken bir problemdir¹⁰. Tüm bu hususlar dikkate alındığında *Dîvân*'da Hayâlî Bey'e ait olmadığı kesin olan ve kendisine aidiyeti şüpheli olan gazeller yer almaktadır. Bu şiirler herhangi bir elemeye tabi tutulmadan *Dîvân*'a alınmıştır. Örneğin, *Meşâi'rü's-Şu'arâ* sahibi, aşağıdaki şiirin Hayâlî Bey'e isnat edilse de Hayâlî Abdülkerîm-zâde'ye ait olduğunu söylemektedir:

harâb olupdur ol âbâd gördüğün gönlüm

ğamuñla toptoludur şâd gördüğün gönlüm (Kılıç, 2010: 1540)

Tarlan, *Meşâi'rü's-Şu'arâ*'da bu şiirin Hayâlî Bey'e ait olmadığı kaydını görmesine rağmen *Dîvân*'a almaktan geri durmamıştır. Bu şiir gibi birçok şiir Hayâlî Bey'e ait olmamasına rağmen *Dîvân*'da kayıtlıdır. *Divan Nüshalarında Hayâlî Bey'e Atfedilen Şiirler* kısmında bu durum ele alınmıştır.

Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*'nda bazı kelimelerin okunamadığına bazı kelimelerin ise anlamlarının şüpheli olduğuna dikkati çekmiş hatta bazı yerlerde önerilerde bulunup hatalı kısımları onarmaya çalışmıştır. Örneğin, Hayâlî Bey'in dördüncü sıradaki "Seher Kasîdesi"nin

10 Deli Birader Gazâlî, bir kıtasında Hayâlî Bey'in şiir sahiplenme durumunu şöyle şiirleştirmiştir:

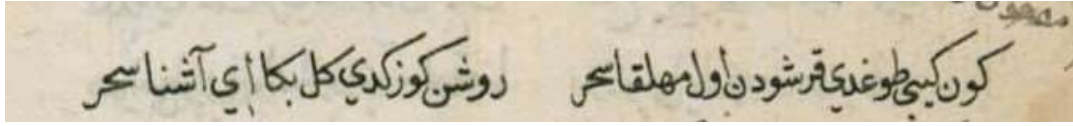
Şi'r okıdı Hayâlî Beg pek pek

Didüm anuñ kulağına yap yap

Bu gazeller senüñ mi didi kim

İssi çıkmaz ise benümdür hep (Kılıç, 2010: 1656)

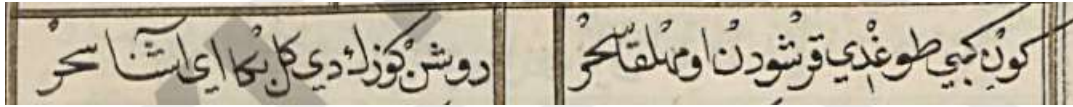
matla beyti olan “*Gün gibi doğdu karşıdan ol meh-likā şehir//Rûşen gözükdü gel baña ey āşinā şehir*” beytini ele alalım. (Tarlan, 1945: 13) Beyit, Tarlan’ın neşirde kullandığı nüshalardan T. 2923 numaralı nüshada aşağıdaki şekildedir:

Tarlan ikinci mısradaki hatayı farkederek şu önerilerde bulunmuştur:

Bu mısra’ hatalı gibi gözüküyor; gel baña yanlış olacaktır. Eski imlâ göz önüne alınırsa bu mısra’ın “rûşen gözükdüğün baña” şeklinde iken yanlış okunarak “gözükdü gül” şeklinde yazıldığı tahmin ve “ey aşina şehir, bana rûşen gözüküğünün sebebi budur” diye tefsir edilebilir. O devir metinlerinde fi’lin bu şekilde kullanıldığına raslamak kabildir. Veyahut ta “rûşen gözükdü gün bana...” şeklinde olması muhtemel ve daha ma’nalıdır (1945: 15).

Tarlan, aynı paragrafta önce “rûşen gözüküğün baña” şeklini, sonra “rûşen gözükdü gün bana” şeklinin daha doğru olacağını söylemesine rağmen beyit hâlâ doğru okunmuş değildir. Bunun sebebi ise Tarlan’ın elinde yeteri kadar nüsha olmaması daha doğrusu farklı nüsha ailelerine ait nüshaların yetersiz olmasıdır. Beytin doğru şeklini R. 784 numaralı nüsha ve o aile içinde yer alan diğer nüshalar vermektedir:

gün gibi doğdu karşıdan o meh-likā şehir

rûşen gözün değil baña ey āşinā şehir

[=O ay yüzlü (sevgili), şehir vakti güneş/gün gibi karşıdan doğdu. Ey arkadaş şehir, bana “Gözün aydın” de!]

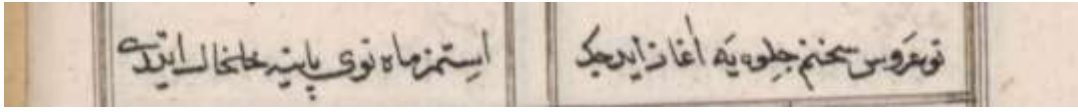
Büyük ihtimalle Sultan Süleyman’a yazılan beytin özü şudur: Âşığın ay yüzlü sevgilisi bir şehir vakti güneş gibi karşıdan belirmiştir. Âşık/şair bu sevinçli durum karşısında şehir vaktini bir arkadaşına benzeterek (teşhis) şehrin kendisine “gözün aydın!” demesini istemektedir (intak). İlk mısradaki şairin şehre iltifat ettiği de söylenebilir. Yani beyit, “Ey şehir, o ay yüzlü (sevgili) gün gibi karşıdan doğdu” şeklinde de çevrilebilir. Beyitteki “rûşen gözün değil” ifadesi müstensih tarafından anlaşılamamış olacak ki “rûşen gözükdi gel” şeklinde yazılmış.

Nev- ‘arūs-u suhanüm cilveye agāz edicek

İstemez mäh-ı nevi pâyine halhāl etdi (Tarlan, 1945: 416)

Tarlan, aynı şekilde yukarıdaki beyitte bir hatanın olduğuna isabet ederek şöyle söylemiştir: “İkinci mısra’ın başındaki “istemez” kelimesi yanlıştır. Başka bir kelime olacaktır” (Tarlan, 416). Tarlan’ın elinde bulunan 15 nüshanın sadece ikisinde bulunan bu gazel her ikisinde de “istemez” şeklinde imla edildiği için nâşir hatayı farketmesine rağmen

düzeltememiştir. Aşağıdaki fotoğraf Tarlan'ın esas nüsha olarak kabul ettiği T. 1849 numaralı nüshadan alınmıştır:

İki fiil çekiminin aynı cümlede yer aldığı mısra da bir hata olduğu aşikârdır. Dil içi çevirinin de mümkün olmadığı mısraın doğrusu ŞR 0012 numaralı nüshada bulunmaktadır. Aşağıdaki fotoğraf ŞR 0012 numaralı nüshadan alınmıştır:

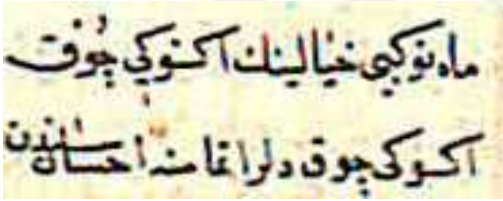
Görüleceği üzere “istemez” kelimesinin yerinde “āsmān” kelimesi bulunmakta ve beytin bu hâliyle dil içi çevirisi mümkün görünmektedir:

[=Sözümün gelini gezintiye başlayınca gökyüzü, yeni ayı (onun) ayağına halhal yaptı.]

Tarlan, revî harfî nûn olan 76. gazelin makta beytinde boş bırakılan kısmı işaret ederek “Bu beyitte sıfırlarla gösterilen yerde bir kelime eksiktir” demiştir. Beyit şu şekildedir:

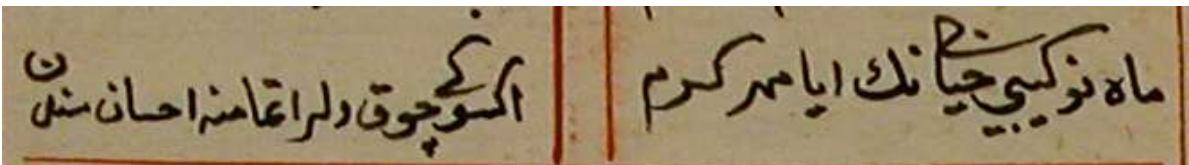
Mâh-ı nev gibi Hayâlînüñ ... eksügi çok

Eksügi çok diler itmâmına ihsân senden (Tarlan, 1945: 336)

Bu gazel, Tarlan'ın elindeki 15 nüshadan sadece Ayasofya 3915 numaralı nüshada bulunmaktadır. Görüleceği üzere “eksügi çok” ifadesi her iki mısra da yer almakta olup ilk mısraın vezni bozuktur.

Tarlan, beytin eksik olduğunu farketmesine rağmen elindeki diğer nüshalarda bu gazel bulunmadığı için beyti tamamlayamamıştır. Ayasofya 3915 ve ŞR 0012 nüshası esasen aynı aileden olsalar da Ayasofya nüshasını kopya eden müstensih, bu ifadeyi hatalı şekilde kopyalamıştır. Hem ŞR nüshası hem K.1 ve onu takip eden nüshalarda bu kısım düzeltmektedir. Aşağıdaki beyit Konya nüshasından alınmıştır:

İlk mısra da “eksügi çok” ifadesi yerine “eyā mihr-i kerem” ifadesi yer almakta ve böylelikle dil içi çeviri de mümkün olmaktadır:

[=Ey cömertlik güneşi, Hayâlî'nin yeni ay gibi eksigi çok. Tamamlamak için senden ihsan/yardım diliyor.]

İlk paragrafta da belirtildiği gibi *Dîvân*'ın yayım tarihi olan 1945 yılı ile günümüz şartları aynı değildir. Teknoloji ile birlikte kütüphanelerdeki katalogların yenilenmesi, hatta

yeniden oluşturulması yeni nüshaların keşfedilmesine sebep olmuştur. Bunun yanı sıra, neredeyse tüm tezkireler, biyografik kaynaklar ve birçok şiir mecmuası ulaşılabilir hâle gelmiştir. Tüm bu kaynaklar bir şairin hayatını, sanatını ve eserini değerlendirmede oldukça önemli rol oynamaktadırlar. Bunun dışında, Hayâlî Bey üzerine çalışan divan edebiyatının önemli iki ismi M. Çavuşoğlu ve C. Kurnaz da *Dîvân*'ın ele alınıp yeniden neşredilmesi gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

Her bakımdan Osmanlı Edebiyatı'nın duayeni ve üstadı olan merhum Prof. Dr. Ali Nihat Tarlan'ı ve çalışmasını tenkit etmek/değerlendirmek kesinlikle bizim haddimize değildir, böyle bir şeyden kati suretle içtinap ederiz. Amacımız 75 küsur yıl sonra neden bu işe kalkışıldığının sebeplerini bilimsel çerçevede açıklamaktır. Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında Hayâlî Bey *Dîvân*'ının yeniden neşredilmesinin kaçınılmaz olduğu anlaşılabacaktır.

2.2. *Dîvân* Nüshalarında Hayâlî Bey'e Atfedilen Şiirler

Daha önce de belirtildiği üzere orijinal metin, nüsha kopyalama esnasında -ekleme, çıkarma, silinme gibi- bozulmalara uğramaktadır. Hatta nüsha kopyalama işi tamamlanmış dahi olsa bu değişme ve bozulmalar meydana gelmektedir. S. Polat, yazma eserin yaşayan bir varlık olduğunu belirterek şöyle söylemiştir: “Yazma bir eser, matbu bir eser gibi teşekkülü bitmiş bir varlık değil, yaşayan, sürekli müdahalelere uğrayan, değişen, gelişen bir varlıktır” (2015: 209). Bir müellif eserini tamamladıktan sonra, eser, matbaadan çıkmış bir kitap gibi sabit kalmaz. Bazen mürekkep izleri silinip yerine yeni şeyler yazılır, bazen bir sah işaretiyle değişikliğe uğrar, bazen derkenara eklemeler yapılır. Yazma eser, yazıldığı andan itibaren bu kabilden müdahalelere açıktır. Aslında bu durum aleyhte gibi görünse de bir yazmayı zenginleştirmek ve belki güzelleştirmek, bazen de tamamlamak adına lehte olabilir. Ancak bazı zamanlar şaire/yazara ait olmayan bir mısra, gazel, ya da satır metne dahil edilebilmektedir. Nâşirin yapması gereken ise şair/yazara ait olmayan her birimi eserden çıkarmaktır. Bu durum şiir ya da metin sayısını azaltıp şairin/yazarın zararına olsa bile yapılmalıdır, güvenilir bir metin neşrinin kilit noktalarından biri budur.

Bu bağlamda, Hayâlî Bey'in *dîvân* nüshalarının bazılarında, özellikle sadece birkaç nüshada yer alan şiirler incelemeye alındığında kimilerinin başka şairlere ait oldukları görülmüştür. Fakat, bu konuya girmeden önce 16. yüzyılda yaşamış Hayâlî mahlaslı diğer şairlere değinmek gerekmektedir. Biyografik kaynaklarda Hayâlî Bey dışında 16. asırda şiir yazmış Hayâlî mahlaslı 5 şair daha zikredilmektedir. Birincisi, Anadolu sahasında ilk defa Hayâlî mahlasını kullanan Abdülkerîm-zâde Hayâlî (ö. 1524)'dir. Hayâlî-i Evvel, Hayâlî-i Kadîm, Hayâlî-i Selef olarak da bilinen şairin mürettep divanı olmadığı için şiirleri dağınık şekilde mecmualarda yer almaktadır. Şairin, en meşhur şiirleri Hayâlî Bey'e isnat edilme

talihsizliğine uğramıştır. Hem tezkire sahipleri Latîfî ve Âşık Çelebi hem de *Şakâyyık* tercümanı Edirneli Mecdî henüz o zamanlar bu karışıklığa dikkati çekmişlerdir (Kılıç: 1540, Canım: 253; Mecdî, 1269: 334). Mecdî bu durumu şöyle anlatmıştır:

“...lâkin ebnâ-yı zamânenen kendüyi suhan-şinâs zann edüp mecmû‘a nâmına perîşân-evrâkda gazel cem‘ eyleyen bî-temyîzler anuñ gazellerini hayâlî beg gazellerinüñ arasında sebt edüp bu iki şâ‘ir-i suhan-âferînüñ eş‘âr-ı âbdârını birbirine hâlt eyledi. Bu iki h‘âce-i bâzâr-ı fezâ‘ilüñ başka başka le‘âlî-i âbdârını bir silkde tanzîm edüp şâhiblerini fark etmediginden ikisini bir dürcde derc eyledi (1269: 334).

İkincisi, Halvetiyye tarikatının Gülşenîlik kolunu kuran İbrâhîm-i Gülşenî’nin oğlu Hayâlî-i Gülşenî (ö. 1570)’dir. Kaynaklarda adından övgüyle söz ettiren şairin mürettep bir *Dîvân*’ı bulunmaktadır. Üçüncü şair, Çağatay lehçesiyle şiirler yazdığı için olacak Nevâyî nisbesiyle meşhur olan Hayâlî-i Nevâyî (ö. 1544-45)’dir. Fâ‘izî eserinde, şairin mürettep bir divanı olduğunu söylese de henüz ortaya çıkmamıştır (Kayabaşı: 1997, 286). Dördüncüsü, Hayâlî-i Kâtibî olup Tuna sahilinden, geçimini katiplikle sürdüren, Latîfî’nin şiirlerini övdüğü bir şairdir (253). Son olarak, Çıldır savaşına katılan yeniçeri âşık bir Hayâlî bulunmaktadır (Nâfîz, 1929: 10).

Hayâlî-i Gülşenî’nin mevcut bir *Dîvân*’ı olmasına rağmen Gülşenîliği savunan birçok gazelinin Hayâlî Bey *Dîvân*’ına müstensihler tarafından yanlışlıkla alındığını düşünmekteyiz. Abdülkerîm-zâde Hayâlî’nin bir divanı olmayıp şiirleri çeşitli mecmualarda yer almaktadır. Aynı şekilde bu şairin şiirlerinin bazıları da Hayâlî Bey *Dîvân*’ına eklenmiştir.

Hayâlî Bey’in *Dîvân*’ında yer almayan gazeller üzerine yapılan iki çalışma hemen dikkati çekmektedir. S. Küçük, 1984 yılında neşrettiği “Hayâlî Bey’in Yayınlanmamış Gazelleri” adlı makalesinde, Hayâlî Bey’in *Dîvân*’ında (yani Tarlan neşrinde) olmadığı hâlde *Pervâne Bey Mecmûası*’nda kayıtlı olan 8 gazelini neşretmiştir. Küçük, bu şiirlerin aynı yüzyılda yaşamış Hayâlî mahlaslı başka şairlere ait olabileceğini irdilemeden, dahası bu şairleri dahi anmadan hepsinin Hayâlî Bey’e ait olduğunu farzetmiştir. Temaşa bu ki gazellerden tek bir tanesinin bile Hayâlî Bey’e ait olduğu kesin değildir. Örneğin aşağıdaki matla ve makta beyti verilen şiire bakıldığında;

“Bâde-i ‘aşkunla gerçi cümle-i huşyâr mest

Lîk ben mahşerde de olam yine tekrâr mest

Dem-be-dem kan içmege meyl itse tan mıdur hüsâm

La’l-i mey-gûnun Hayâlî eyledi nâçâr mest” (Küçük, 1984: 418)

makta beytinde yer alan “hüsâm” kelimesine bakıldığında kelimenin herhangi bir yere dahil olmadığı, cümleden ayrı durduğu görülecektir. Zira, “Hüsâm” kelimesi şairin mahlasıdır (Gıynaş, 2014: 400). İkinci mısradaki yer alan “Hayâlî” ifadesi ise mahlas değil, “la’l-i mey-gûnun hayâlî” tamlamasına aittir. Ayrıca gazelin Hayâlî Bey’in hiçbir divan nüshasında

bulunmaması şiirin Hayâlî Bey'e ait olmadığı düşüncesini güçlendirmiştir. Makalede yer alan diğer gazellerin de hangi şairlere ait olduğu kaynaklar doğrultusunda sunulmuştur:

Tablo 2. S. Küçük Neşrinde Yer Alan Gazellerin Matla Beyitleri ve Şairleri

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
1.	bâde-i 'ışkuñla gerçi cümle-i huşyâr mest lîk ben maşşerde de olam yine tekrar mest	Ĥüsâm: <i>PMN</i> : G. 991 (Gıynaş, 2014: 400)	-
2.	hışm ile ol kâfir-i bed-kîş kurbân bağlanur vâlih ü ser-geşte dillerde kara kan bağlanur	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 1304 (Köksal, 2017: 478); <i>PMN</i> : Ĥayâlî Beg: G. 2559 (Gıynaş: 955)	Ü.2
3.	ğamzeñ okından erişdi sîneme tîr-i ecel âferîn bâzûña kim vërdüñ dil ü câna ĥalel	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 2782 (Köksal: 936); Ĥayâlî Beg: <i>PMN</i> : G. 4748 (Gıynaş: 746)	S.2, MC, Ü.2
4.	fırâkuñ odı ile geçeler yanar kândîl anuñla rûz-i vişâle érer seher kândîl	Ĥayâlî Beg <i>PMN</i> : G. 4767 (Gıynaş: 753)	-
5.	ben ġarîbe cevır édüp ağılatma ey şâhum benüm gün yüzüñ göster göreyin bir nazâr mâhum benüm	Şehîdî: <i>MN</i> : G. 3131 (Köksal: 1044); Ĥayâlî: <i>PMN</i> : 5273 (Gıynaş: 939) (Aparatta Ĥayâlî Beg)	-
6.	turresi baş koşmasun ol zülf-i müşk-efşânına bir ĥarâmîdür baş açuk n'eyler alup yanına	Kemâlpaşa-zâde: <i>Dîvân</i> : G. 293 (Saraç: 275); <i>MN</i> : G. 4181 (Köksal: 1374); <i>PMN</i> : G. 6333 (Gıynaş: 323) (Aparatta Ĥayâlî Beg)	-
7.	ĥamdüli'llâh bu dil-i miñnet-zed'ërdi yârına câm-ı mey şun sâkiyâ kalmaz bu demler yarına	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 4137 (Köksal: 1361); <i>PMN</i> : Ĥayâlî Beg: G. 6630 (Gıynaş: 426)	Ü.2
8.	kaşı her tîr ki atar sînemüze yâlar ile bâğ-ı dil zeyn olur serv-i dil-ârâlar ile	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 4390 (Köksal: 1440); <i>PMN</i> : Ĥayâlî Beg: G. 6720 (Gıynaş: 456)	Ü.2

Tabloda görüleceği üzere dört şiir Hayâlî Bey'in elimizde bulunan dîvân nüshalarında dahi yer almamaktadır. Tabloda dîvân nüshalarında yer alan gazellerin hepsi T. 615 numaralı dîvânlar mecmuasında yer almaktadır. Daha önceden de belirtildiği üzere Ü.2 nüshasında çok sayıda Hayâlî mahlaslı şiirler vardır, ancak bunların Hayâlî Bey'e ait olduğu son derece şüphelidir. Ne üslup yönünden ne kelime seçiminden ne de şiir kurgusu ve konusu bakımından hiçbir şekilde Hayâlî Bey'in şiiri ve şiir anlayışıyla örtüşmemektedir. Dolayısıyla Ü.2 nüshasının üstünde büyük bir soru işareti vardır.

2. sırada yer alan “*hışm ile ol kâfir-i bed-kîş kurbân bağlanur//vâlih ü ser-geşte dillerde kara kan bağlanur*” matlalı şiir, *MN*'de Abdülkerîm-zâde adıyla yer almakta iken, *PMN*'de Hayâlî Beg adına kayıtlıdır. Edirneli Mecdî'nin dikkati çektiği üzere Abdülkerîm-zâde

Hayâlî'yi (ve belki diğer Hayâlî mahlaslı şuarâyı) bilmeyen şiir erbabı, nerede bir Hayâlî mahlaslı şiir görmüşse onu Hayâlî Bey'e mal etmişlerdir. Kanaatimizce *PMN* bu bakımdan pek de güvenilir değildir. Zira, 5. sırada yer alan “*ben ğarībe cevr édūp aĝlatma ey ŝāhum benüm// ğün yüzüñ göster göreyin bir naẓar māhum benüm*” matlalı gazelin son beytinde geçen “şehîdî” ifadesinin bir mahlas olduğunu anlamayarak şiiri Hayâlî Bey'e ait göstermiştir. *MN* ise *PMN*'ye nazaran şiirlerin kime ait olduğunu belirlemede oldukça isabetli ve bu bakımdan daha muteberdir. Bunun sebebinin, *MN*'nin *PMN*'den daha erken bir tarihte derlenmiş olmasından kaynaklandığı düşünülebilir (Köksal: 6).

3. sırada yer alan “*ĝamzeñ okından erişdi sīneme tīr-i ecel// āferīn bāzūña kim vėrdūñ dil ü cāna ĥalel*” matlalı gazelin kime ait olduğu hususunda *MN* ve *PMN* arasında yine bir ihtilaf vardır. Edirneli Nazmî'nin her iki şairi iyi bilmesinden dolayı şiirin hangi Hayâlî'ye ait olduğunu belirlemede daha isabetli olduğu kanısındayız. Buna ek olarak, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hasan Hüsnü Paşa Bölümü 1031 numarada kayıtlı *Mecmû'a-i Nezâ'ir*'in 283v varağında olan gazel Abdülkerîm-zâde Hayâlî adına kayıtlıdır (Samancı, 2013: 134). Ayrıca gazelde yer alan bazı ibareler, tamlamalar ve hatta hayaller, Hayâlî Bey *Dîvân*'ında tarandığında herhangi bir eşleşme sağlanamamıştır. Örneğin, gazelin ikinci beytinde yer alan “dil urur na'ra-i ni'me'l-bedel” ifadesi tarandığında Hayâlî Bey'in nara atmak fiilini *na'ra urur* şeklinde değil, *na'ra çeker* şeklinde (K. 7/17) kullandığı görülmüştür.

“*fırākuñ odı ile geceler yanar kandīl// anuñla rüz-i vişāle érer seher kandīl*” matlalı 4. gazel *PMN*'de Hayâlî Beg adına kayıtlıdır. Ancak, gazelin şairin herhangi bir dîvân nüshasında bulunmaması bu şiirin ona ait olduğu fikrini bizden uzaklaştırmaktadır. Kaldı ki Hayâlî Bey'in *Dîvân*'ında kandil redifli, “*görürse göz yaşı içre beni yanar kandīl// özini seng-i ĥased birle pāreler kandīl*” matlalı 7 beyitlik uzun bir gazelinin olması ilgili şiirin Hayâlî Bey'e ait olmadığı fikrini güçlendirmektedir.

5. sırada yer alan “*ben ğarībe cevr édūp aĝlatma ey ŝāhum benüm// ğün yüzüñ göster göreyin bir naẓar māhum benüm*” matlalı gazel, *PMN*'de Hayâlî Beg'e, *MN*'de ise Şehîdî'ye ait olduğu kayıtlı olup elimizde bulunan hiçbir dîvân nüshasında kayıtlı değildir. Gazelin makta beytine bakıldığında, daha doğrusu dil içi çevirisi yapıldığında aslında şiirin kime ait olduğu ortaya çıkmaktadır:

“*Gurbete saldı Şehîdî zūlfı sevdâsı beni*

Dilerem Hak'dan hayâli ola hem-rāhum benüm”

[=Ey Şehîdî, zūlfünün sevdası beni gurbete saldı. (En azından sevgilinin) Hayalinin benim yoldaşım olmasını Hak'tan dilerim.]

6. sıradaki “*turresi baş koşmasun ol zülf-i müşk-efşânına// bir harâmîdür baş açuk n'eyler alup yanına*” matlalı gazel Kemâlpaşa-zâde'ye aittir. Bu bilgi *PMN*, *MN* ve Kemâlpaşa-zâde *Dîvân*'ında teyit edilebilmektedir. Ancak, dikkat edilirse *PMN*'de başlıkta şiirin Hayâlî Bey adına kayıtlı olduğu görülecektir.

7. sırada yer alan “*hamdüli'llâh bu dil-i miñnet-zed'êrdi yârına// cām-ı mey şun sâkiyâ kalmaz bu demler yarına*” matlalı gazel ile 8. sırada yer alan “*kaşı her tîr ki atar sînemüze yâlar ile// bâğ-ı dil zeyn olur serv-i dil-ârâlar ile*” gazel, *MN*'de Abdülkerîm-zâde adına kayıtlı iken *PMN*'de Hayâlî Beg adına kayıtlıdır. Ancak, *PMN*'nin daha önce de belirtildiği gibi bir şiirin aidiyetini belirlemede isabetli olmayışı ve bu iki gazelin sadece Ü.2 nüshasında yer alması her iki şiirin Hayâlî Bey'e ait olduğu görüşünü zayıflatmaktadır.

Hayâlî Bey'in Tarlan neşrinde yer almayan gazelleri üzerine bir diğer çalışma 2012 yılında S. C. Bahadır tarafından yapılmıştır. Bahadır, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi 774 numaralı nüshadan yola çıkarak Hayâlî Bey'in 24 gazelini yayımlamıştır. Bu gazellerin bazılarının Hayâlî Bey'e aidiyeti yine şüpheli olmakla birlikte, aşağıda tabloda matla beyitleri verilen 6 gazelin Hayâlî Bey'e ait olmadığı anlaşılmaktadır:

Tablo 3. Bahadır Neşrinde Yer Alan Gazellerin Matla Beyitleri, Şairleri ve Nüshaları

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
1.	kiyâmet kâd ile ol serv-kâmet turup şalınsa nâz ile kiyâmet	Helâkî: <i>Dîvân</i> : G. 15 (Çavuşoğlu, 1982: 55)	S.2
2.	teşne-i cām-ı meyi mest-i harâbîler bilür lem'a-i envâr-ı mihrî âftâbîler bilür	Cenâbî: <i>Dîvân</i> : G. 33 (Kesik, 2018: 45); <i>PMN</i> : G. 2415. (Gıynaş, 2014: 903)	S.2
3.	mîm-i dehânî n'edüğü zâhir degül midür mülk-i 'ademde menzili âhîr degül midür	Kemâl Paşa-zâde: <i>Dîvân</i> : G. 91 (Saraç: 118)	S.2 ve R
4.	çözdükçe çın şehir o şanem zülfî bâğını bâd-ı şabâ mu'atâr eder cân dimâğını	Figânî: <i>Dîvân</i> : G. 91 (Karahana: 1966: 121)	S.2
5.	za'f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem figân nây olur âheng eder yanumca her bir üstülvân	Mesîhî: <i>Dîvân</i> : G. 179 (Mengi, 2020: 231)	S.2 ve R
6.	görüben kâd ü haddini dedüm bâğ-ı cinândur bu gümüştür serv ile yâhod müzeyyen bustândur bu	Hayâlî-i Selef: <i>Mecmû'a-ı Eş'âr</i> : Ş. 203 (Öztürk, 2013: 125)	S.2

Her iki tablodan anlaşılacağı üzere bir şiirin kime ait olduğunu belirlemek mayın tarlasında yürümekten farksızdır. Kaynakların dahi zaman zaman güvenilir olmadığı bir sahada bir şaire ait olmayan şiiri çıkarmak ya da bunun tam tersini yapmak büyük sorumluluk gerektirmektedir. Hayâlî Bey'in dîvân nüshalarında olup da kendisine ait olmadığı kesin olan çoğu gazel olmak üzere 44 şiir tespit edilmiştir (Tablo. 3.). En fazla şiiri olan şair, 12 şiirle Hayâlî Abdülkerîm-zâde'dir. Bunun yanı sıra 16. yüzyılda yaşamış diğer şairlerin gazelleri de

Hayâlî Bey'in *Dîvân* nüshalarında yer almaktadır. Bu bakımdan, Deli Birader Gazâlî'nin Hayâlî Bey için yazdığı kıtasında öne sürdüğü iddialar acaba doğru çıkmış mıdır? Yoksa kabahat müstensihlerde yahut Hayâlî Bey'in şöhretinde midir?

Hayâlî Bey'in başkalarına ait olan gazelleri kendisine mal edip meclislerde "benimdir" demesi, Sultan'ın makbulü olduğu için başkaları tarafından sorgulanmadan kabul görmesine sebep olmuştur. Bu büyük şairin, hem de istiğna sahibi bir şairin, bir başka şairin söylediği şiiri "benimsemesi", böyle bir şeye tenezzül etmesi çoğu kimsenin aklına bile gelmeyecek bir durumdur. Ancak, sadece edebiyatta değil, sanatın her dalında bazı sanatçıların/şairlerin/yazarların/ressamların vd. sanat aşkı ve -belki de- hırsı yüzünden kendilerine yenilip, gördükleri muhteşem eserleri sahiplendikleri bilinmektedir. Hayâlî Bey'in *Dîvân*'ında başka şairlere ait çok sayıda şiir olmasının altında yatan sebep bu olabilir. Belki de Zâtî gibi "hırs ve tama" yüzünden değil, şiirlerde geçen "ma'nîciği esirgediğinden" kendisine mal etmiştir (Kılıç, 2010: 1578). Elbette burada bahsi edilen, müstensihler yahut bazı şair erbabı tarafından *Dîvân*'ına sehven eklenen şiirler değildir; burada Hayâlî Bey'in bilinçli bir şekilde başkası tarafından yazılan gazelleri sahiplenmesi irdelenmektedir. Aşağıda verilen tabloda Hayâlî Bey'in divan nüshalarında olup da başka şairlere ait olan gazellerin matla beyitleri ile birlikte şairleri ve şiirin geçtiği nüshalar verilmiştir:

Tablo 4. Hayâlî Bey'in *Dîvân* Nüshalarında Yer Alan Başka Şairlere Ait Şiirlerin Matla Beyitleri ve Şairleri

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
1.	āyet-i muşhaf ḥaṭuñdur kaşlaruñ 'unvān aña zeyn içün i 'rāblar çeşmüñde her müjgān aña	Ḥayālî-i Selef: <i>PMN</i> : G. 34 (Gıynaş, 2014: 62); Abdülkerîm-zāde: <i>MN</i> : G. 88 (Köksal, 2017: 100)	Ü.2
2.	bāb-ı dil-ber kim raḳīb olmış-durur derbān aña āsmāndur şanki çıkar gāh geh şeytān aña	Mesîḥî: <i>Dîvān</i> : G. 4 (Mengi, 2020: 115); <i>PMN</i> : G. 14 (Gıynaş: 54)	S.5
3.	dil bugün düşdi o mäh-ı nūr-efzādan cüdā zerre gibi āftāb-ı 'āle-ārādan cüdā	Ḥayālî-i Selef: 'Âşık Çelebi: <i>Meşā'irü's-Şu'arā</i> : (Kılıç, 650)	GHB, Ü.8, RAS, K.4, K.3, K.2, Ü.5, S.1, R, V, M.9, S.3, S.2, K.1, A.1, SÇ.2, ŞR, İ.2, İ.4, E.1, E.2, S.7, S.6, S.4, S.8, Ü.4, Ü.3, M.1, M.8, M.6, Ü.7, Ü.6, S.9, S.10, S.5, M.5, M.7, Ç.1
4.	kıyāmet kād ile ol serv-kāmet turup şalınsa nāz ile kıyāmet	Helākî: <i>Dîvān</i> : G. 15 (Çavuşoğlu, 1982: 55);	S.2

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
		PMN: G. 1101 (Gıynaş: 437)	
5.	bir nazar yüzün görüp dīvāne oldum ‘ākıbet ‘āleme <i>mecnūn</i> gibi efsāne oldum ‘ākıbet	Ḥayālī-i Gülşenī: <i>Dīvān</i> : G. 20 (Alvan, 1998: 120)	K.4
6.	ey nuql-ı leblerün ile şīrīn şarāb-ı telḥ gūş eyleyen sözini görür ḳand-ı nāb telḥ	Resmī: PMN: G. 1305 (Gıynaş: 510); MN: G. 716 (Köksal: 299)	E.2
7.	ḳodum ben bir ḥiṣār-ı ‘iṣḳa būnyād ḳoparmaz bir ṭaşın biñ olsa <i>ferhād</i>	Ḳıyāsī: <i>Kūnhü’l-Ahbār</i> (İsen: 263)	S.7
8.	her ḳaçan kim ḥālī şol yārūñ yañağın yaşdanur şanuram pervānedür düşmiş çerāğın yaşdanur	Necātī Beg: <i>Dīvān</i> : G. 195 (Tarlan, 1963: 265)	E.2
9.	teşne-i cām-ı meyī mest-i ḥarābīler bilür lem ‘a-i envār-ı mihri āftābīler bilür	Cenābī Paşa: <i>Dīvān</i> : G. 33 (Kesik, 2018: 45)	S.2
10.	mīm-i dehānı n’edìgi zāhir degül midür mülk-i ‘ademde menzili āḥir degül midür	Kemāl Paşa-zāde: <i>Dīvān</i> : G. 91 (Saraç: 118)	S.2 ve R
11.	ṭal’atūñ cennet ṭudağūñ selsebīl ırmağıdur ‘ārızūñda ruḥlarıñ şu içre gül yaprağıdur	Kemāl Paşa-zāde: <i>Dīvān</i> : G. 51 (Saraç: 92)	E.2 ve Ü.3
12.	ḥaṭṭ-ı reyḥān ol gül-endāmuñ yañağından çıkar bir giyāh-ı tāzedür firdevs bāğından çıkar	Servī: Laṭīfī, <i>Tezkiretü’ş-Şu’arā</i> , (Canım, 2000: 272)	V

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
13	âh edersem n'edeyin şahn-ı cihân oda yanar şabr edersem n'edeyin sînede cân oda yanar	Hayâlî-i Gülşenî: <i>Dîvân</i> : G. 43 (Alvan: 1998, 133)	S.1
14	şu 'âlem tekyegâhında fedâ bir cânımız vardur gönül abdâl-ı 'ışk olsun şehâ kurbânumuz vardur	Şâh Hatâyî (Macit, 2017: 131) ¹¹	MC
15	hışm ile ol kâfir-i bed-kîş kurbân bağlanur vâlih ü ser-geşte dillerde kara kan bağlanur	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 1304 (Köksal, 2017: 478); <i>PMN</i> : Hayâlî Beg: G. 2559 (Gıynaş: 955)	Ü.2
16	mihr-i ruhuñla ten ki yoluñda türâb olur her zerresi kemâle erer âftâb olur	Qâdirî: <i>MN</i> : G. 1729 (Köksal, 609); <i>PMN</i> : G. 1766 (Gıynaş: 671)	Ü.2
17	dil saña meyl êtdi cânım özge cânân istemez derd-i 'ışkuñ cânuma hoş geldi dermân istemez	Kemâl Paşa-zâde: <i>Dîvân</i> : G. 128 (Saraç: 142)	V
18	nigârâ şanma bir dem kim gönül hândân olur sensüz bugün feryâd u zâr ile işüm efgân olur sensüz	Ğınâyî Çelebi: Kâbilî, <i>Sultân-ı Hübâna Münâsib</i> <i>Eş 'âr</i> , (Gürbüz, 2018: 878)	E.2 ve M.6
19	la'l-i nâb-ı dil-bere 'unnâb beñzer beñzemez eşküm içre dîdeme ğarq-âb beñzer beñzemez	Cenâbî Paşa: <i>Dîvân</i> , G. 115 (Kesik: 98); <i>PMN</i> : G. 2954 (Gıynaş: 105).	E.2 ve A.1
20	'ışk illerinde dâğ-ı belânuñ sipâhıyuz <i>mecnûn</i> gibi diyâr-ı ğamuñ pādşâhıyuz	Fiğânî: <i>Dîvân</i> : G. 32 (Karahân: 62); <i>PMN</i> : G. 3292 (Gıynaş: 225)	V
21	ğonce-i nev-reste kim dêrler dehânuñdur senüñ kırmızî gül yaprağı güyâ zebânuñdur senüñ	'İşretî: <i>PMN</i> : G. 442 (Gıynaş: 639)	S.3, K.1, SÇ.2
22	resm-i 'ışk u 'âşıkı étmekde mâhirdür gönül dâ'imâ derd ü belâ çekmekde kâdirdür gönül	Hayâlî-i Gülşenî: <i>Dîvân</i> : G. 160 (Alvan: 202)	Ü.3
23	ğamzeñ oqından erişdi sîneme tîr-i ecel âferîn bâzûña kim vêrdüñ dil ü câna hâlel	Abdülkerîm-zâde: <i>MN</i> : G. 2782 (Köksal: 936); Hayâlî Beg: <i>PMN</i> : G. 4748 (Gıynaş: 746)	MC, S.2, Ü.2

11 Bu gazel Hatâyî'nin tek bir nüshasında yer almakta olup, ona aidiyeti şüphelidir.

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
24	harāb olupdur ol ābād gördüğün gönlüm ğamuñla toptoludur şād gördüğün gönlüm	Hayālī-i Selef: 'Āşık Çelebi: <i>Meşā'irü's-</i> <i>Şu'arā</i> : s. 650; Kınalı- zāde Hasan Çelebi: <i>Tezkiretü's-Şu'arā</i> : s. 343; Laṭīfī: <i>Tezkiretü's-Şu'arā</i> : s. 218.	Ü.8, K.4, K.2, S.1, R, V, M.9, S.3, S.2, K.1, SÇ.2, ŞR, İ.1, İ.2, E.1, S.7, Ü.3, M.1, Ü.6, Ü.1, S.5, M.7
25	sūzān-ı firāk ile oldı bu ciger biryān dil teşne yürek yangın oñulmadı bu hicrān	Hayālī-i Gülşenī: <i>Dīvān</i> : G. 215 (Alvan: 235)	R ve S.8
26	nice bir yaş dökeyin dīde-i giryānumdan nice bir ağlayayın hāl-i perīşānumdan	Bahārī: <i>PMN</i> : G. 5308 (Gıynaş: 951); <i>MN</i> : G. 3715 (Köksal: 1230)	Ü.9, S.1, SÇ.2
27	za'f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem fiğān nāy olur āheng eder yanumca her bir üstüh'ān	Mesīhī: <i>Dīvān</i> : G. 179 (<i>Mengi</i> , 2020: 231)	M.9 ve S.2
28	bir belādur bu rüzgār şaķın gösterür zehri hoş-güvār şaķın	Abdülkerīm-zāde: <i>MN</i> : G. 3881 (Köksal: 1281)	Ü.2
29	haṭṭına beñzer mi yā rab yāsemen zülfine beñzemedi misk-i ḥoten	Abdülkerīm-zāde: <i>MN</i> : G. 3665: (Köksal: 1214)	Ü.2
30	görüben qadd ü ḥaddini dēdüm bāğ-ı cināndur bu gümüşden serv ile yāḥod müzeyyen bustāndur bu	Hayālī-i Selef: <i>Mecmū'a-ı</i> <i>Eş'ār</i> : Ş. 203 (Öztürk, 2013: 125)	S.2
31	kaşı her tır ki atar sīnemüze yālar ile bāğ-ı dil zeyn olur serv-i dil-ārālar ile	Abdülkerīm-zāde: <i>MN</i> : G. 4390 (Köksal: 1440); <i>PMN</i> : Hayālī Beg: G. 6720 (Gıynaş: 456)	Ü.2
32	ḥamdüli'llāh bu dil-i miḥnet-zed'ērdi yārına cām-ı mey şun sākiyā qalmaz bu demler yarına	Abdülkerīm-zāde: <i>MN</i> : G. 4137 (Köksal: 1361); <i>PMN</i> : Hayālī Beg: G. 6630 (Gıynaş: 426)	Ü.2
33	ḥayret alur 'aqlımı baķsam gözine kaşına şad-hezārān āferīn olsun anuñ naķķāşına	Abdülkerīm-zāde: <i>PMN</i> : G. 6226 (Gıynaş: 286); 'Āşık Çelebi: <i>Meşā'irü's-</i> <i>Şu'arā</i> (<i>Kılıç</i> : 1540); Laṭīfī: <i>Tezkiretü's-Şu'arā</i> (Canım: 253)	GHB, K.2, R, V, M.9, S.2, SÇ.2, İ.2, İ.1, E.1, S.7, S.8, Ü.6, Ü.1, Ü.2, S.5, Ç.1

Sıra	Matla	Şair	Nüshalar
34	kāfirem āhum gibi özge kemendüm var ise şol gözi āhūlara bir ğayrı bendüm var ise	Qabūlī: <i>Şiirleri</i> : Ş. 72 (Duyar, 2009: 321)	R
35	her kim érerse zūlf ile bu serv-kāmete ‘ömr-i dırāz ile érişür ol kıyāmete	Raḥmī: <i>Dīvān</i> : G. 195 (Erdoğan, 2017: 268); <i>PMN</i> : G. 7033.	R, S.8, Ü.1
36	ḥayālūñ šāhı geldükçe gönül tahtına ğamlarla añā qarşu çıkar ‘izzet kıılır āhum ‘alemlerle	Nālī: <i>PMN</i> : G. 7077 (Gıynaş: 581)	V, SÇ.2, E.1
37	ḥāl-i siyāhı bekc’olalı ḥüsni bağına cān kuşlarını taqdı kara saçı ağına	Müdāmī: <i>PMN</i> : G. 6177 (Gıynaş: 268)	GHB, RAS, K.3, K.2, Ü.5, S.1, R, V, İ, S.2, K.1, SÇ.2, ŞR, İ.2, İ.1, İ.4, E.1, S.6, S.4, S.8, Ü.4, M.3, A4, S.9, Ü.1, S.10, S.5, A1, Ç.1
38	kim geyürdi gül gibi bu cāme-i āli saña kimler öğretdi bu āli hey ḥasan bālī saña	Āhī: <i>Dīvān</i> : G. 6 (Kaçalın, ty: 5)	K.1, ŞR
39	gönül şūrīde-ḥāl oldı görelden sen dil-ārāyı düşüp şahrā-yı ‘ışk içre gezer ağlayı ağlayı	Necātī Beg: <i>Dīvān</i> : G. 630 (Tarlan, 1963: 543)	K.1, SÇ.2, SÇ.1, ŞR, E.2
40	çözdükçe çın seher o şanem zūlfı bağını bād-ı şabā mu‘atṭar éder cān dimāğını	Figānī: <i>Dīvān</i> : G. 91 (Karahan: 121)	S.2
41	sevdı gönüm bağ-ı ḥüsnuñ bir gül-i ḥandānını inledür ḥār-ı belāda bülbül-i nālānını	Figānī: <i>Dīvān</i> : G. 92 (Karahan: 122)	Ü.3
42	dām-ı zūlfüne gönül murğı düşüp āh dedi ne kara günlere uğramışam eyvāh dedi	Likāyī: <i>PMN</i> : 7710 (Gıynaş: 801) MN: G. 5278 (Köksal: 1714)	K.4, S.2, SÇ.2, E.1, Ç.1, S.8
43	ol nāzeninlerūñ şehi vü dil-güşācuğı ḥaste dilüm şifācuğı derdüm devācuğı	Şabāyī: <i>Dīvān</i> : G. 111 (Kavaklık, 2008: 89); <i>PMN</i> : G. 7456 (Gıynaş: 714)	S.2
44	kühkenlikler ki <i>ferhād</i> étdi çekdi miñneti ‘ışkbāzılık degülmüş bildüm anuñ niyyeti	Raḥīkī: <i>Şiirleri</i> : G. 20; (Zülfe, 2009: 197) MN: G. 4807 (Köksal, 2017: 1570)	Ü.5, MC, S.2, SÇ.2, SÇ.1, S.8, Ü.3, S.5

Yukarıda matla beyitleri verilen şiirlerin haricinde, yani tespit edilebilenlerin dışında, Hayâlî Bey’e aidiyeti şüpheli olan biri hece ölçüsüyle yazılmış 42 şiir daha bulunmaktadır. Hangi nedenle, ne zaman ve kim tarafından nüshalara eklendiği bilinmeyen bu şiirler hem üslup hem de konu bakımından Hayâlî Bey’in şiir tarzına uymamaktadır. Hayâlî Bey söze değil, hayale önem veren bir şairdir, dolayısıyla şiirlerinde öne çıkan unsur söz değil, manadır. Bahsedilen şiirlerin çoğunun “mevzûn ve mukaffâ” sözlerden öteye geçememesi, bazılarının

“hezl-âmîz” olması bizde bunların Hayâlî Bey’e ait olmadığı şüphesini uyandırmıştır. Çeşitli şiir mecmualarında ve divanlarda yapılan taramalardan bir netice alınamayan bu şiirlerin *Dîvân*’dan ayrı bir yere alınması uygun görülmüştür (Ek Şiirler 2). Aşağıda sunulan tabloda bu şiirlerin matlalarına ve bulunduğu nüshalara ulaşılabilir:

Tablo 5. Hayâlî Bey’in *Dîvân* Nüshalarında Kendisine Ait Olduğu Şüpheli Şiirlerin Matla Beyitleri ve Bulundukları Nüshalar

Sıra	Matla	Nüshalar
1.	yeter tehî gezdüm yeter bir hâl olayın bir zamân	SÇ.2, SÇ.1, ŞR
2.	kalmışam bî-kes ü bî-şabr u karar u bî-dil ser hevâ ile tolu dest tehî pâ-der-gil	SÇ.2
3.	her dil ki zülfün ile şehâ bî-karâr ola varı cihân içinde anuñ tarmâr ola	Ü.2
4.	tîğler kim çekdi cevân içre ol kâtil baña pîrehen çâk eyledüm tâ olmya hâ’il baña	Ü.2
5.	luğf u gâzab ki ‘ayn-ı nigârûñ feni geçer ey dil şaķın o gâmze-i zâlim seni geçer	Ü.9, GHB, Ü.8, RAS, K.3, K.2, Ü.5, S.1, R, V, S.2, K.1, A.1, SÇ.2, ŞR, İ.2, İ.1, İ.4, E.1, E.2, S.6, S.4, S.8, Ü.4, Ü.3, M.3, M.8, S.9, S.10, S.5, M.5, M.7, Ç.1
6.	binâgüşündaki şol şâfî dūr kim pāk gevherdür sa’âdet âsmânı üzre tâlî’i sa’d ahterdür	Ü.2
7.	göñlümi meftûn eden şol ‘anberîn kâkûl midür bağrumı pür-hûn eden şol nergis-i şengül midür	Ü.2
8.	cânum ârâmı için şol söz ki cânândan gelür şan nesîm-i cân-fezâdur âb-ı hayvândan gelür	Ü.2
9.	lebûnde ‘itr-ı vefâdur haţuñ ki cāna deger şemîm-i cāna degül mülket-i cihāna deger	Ü.2
10.	ne belâlar k’ola ol şekl-i hümayûn eyler ne ‘anâlar k’ola ol kâmet-i mevzûn eyler	Ü.2
11.	geldi ‘id elde cām-ı cem yaraşur gitdi devrân-ı gâam nağam yaraşur	Ü.2
12.	her ki ‘işkuñla göñül şehrini âbâd eyler tâ kıyâmet gamuñ ile dilini şâd eyler	Ü.2
13.	ne sihr eyler şaçuñ kim dîn uğurlar ne cân kim dîn ile îmân uğurlar	Ü.2
14.	ne sihr eyler gözûñ kim dîn uğurlar nice dîn kim dil-i hûnîn uğurlar	Ü.2
15.	‘âlemi gark-âb eden ey dîde ceyhûnuñ midur cismümi kana boyayan eşk-i gülgûnuñ midur	SÇ.2

Sıra	Matla	Nüshalar
16.	bezm-i dilde şüretüñ şem'-i cihân-ârâ yêter leblerüñ fikri baña cām-ı mey-i hamrâ yêter	SÇ.2
17.	eşk-i çeşmümden hayâl-i zülf-i dil-ber dem kıpar ebr-i bârân nitekim deryâ şuyından nem kıpar	E.1
18.	hüsni-i ruhsârûña kamer döymez luţf-ı güftârûña şeker döymez	Ü.2
19.	ğamze-i kereme ciger döymez bir bakımına şîr-i ner döymez	Ü.2
20.	olalıdan yed-i müsî gibi enver kılıcuñ oldı zülmetde müselmânlarâ rehber kılıcuñ	Ü.2
21.	mihrüñ ile olalıdan dil hâk mihrüñ ile olalıdan dil hâk	Ü.2
22.	dîn ü imân dünyâ vü 'uqbâ edüp ey yâr terk tekye-i vahdetde ben bir tâc geydüm çâr-terk	K.1, ŞR, Ü.3, Ü.7, E.2, S.4
23.	perr-i tâvûs-ı melâyikdür şaçuñ sünbül degül kevkeb-i baht-ı sa'âdetdür beñüñ fülful degül	Ü.2
24.	güşe-i zülfinde yârüñ ey gönül mesken edem bu dil-i pür-süzüm ile 'âlemi rüşen edem	Ü.2
25.	ma' mekânımı bugün cennet-i me'vâ gördüm k'anda bir hür gibi dil-ber-i tersâ gördüm	Ü.2
26.	ey şabâ 'arz eyle gel dildâra var birkaç sözüm ben vefâ kıl dêmege varmaz dilüm döymez yüzüm	SÇ.2
27.	âteş-i 'ışkuñla tende üstüñvân mıdur yanan sûziş-i şevkuñla hâşâk-ı nihân mıdur yanan	Ü.2
28.	sen ol dürr-i yetim-i bî-bahâsın ki baht-ı vahdet ile âşnâsın	Ü.2
29.	her ne dem kim câna ata gamze-i tîr-efgenin olmasun hâyil dëyü dil hâk eder pîrâhenin	Ü.2
30.	zülfî zencîr-i belâdur dil-i dîvâne için ruhları şem'-durur 'âşık-ı pervâne için	Ü.2
31.	geydi şâhâne yine bir hil'at-i jengâr serv oldı mülk-i bağ-ı server-i eşcâr serv	Ü.2
32.	ey velâyet kişverine şâh olan sultân dede guşşa-i dehri ferâmûş eyleyen handân dede	Ü.5, R
33.	yârüñ dême beñdür görinenler enegüñde gözler beresidür enegüñde yañagında	S.3, SÇ.2, ŞR
34.	şemse-i sîmîn ü zerrîn tîğ-ı âteş-tâbda 'aks-i mâh u mihrdür güyâ derün-ı âbda	V, SÇ.2, E.1

Sıra	Matla	Nüshalar
35.	cānum gibi gitdūñ şanemā bir dem içinde kaldum n'ēdeyin nāle vü derd ü ğam içinde	Ü.2
36.	ğurbet içre ger kalsam iftirāk-ı yār ile eşkümler ile yerler ü āhumla gökler yarıla	SÇ.2
37.	étmeşe nisbet eşigüñ ehl-i diller ka'beye tālīb olmazdı tavāf étmege eller ka'beye	SÇ.2
38.	sevdügümden ğayrı n'etdüm n'eyledüm ol hānuma ol efendüm dil-berüm ol cān içinde cānuma	SÇ.2
39.	ağlar gözüm kızıl kan gördi beni belāda eşk içre dīdem olsun her dem benüm ziyāde	V
40.	her ne dem kim kilik-i kudret yaza vaşf-ı hālūmi yağa sürem sözlerinden nāme-i a'mālūmi	Ü.2
41.	leblerüñ cānā olaldan la'l-i cān-perver gibi bezm-i ğamda hūn ile pürdür gözüm sāğar gibi	Ü.2
42.	bu dil-i şüret-perest içre hayāl-i sīnesi ğayb-bīn 'āşık-larūñ olmuş-durur āyīnesi	Ü.2
43.	evvel gözine göstereni dehr zālını yā çarḫ-ı atlasa vëreni köhne şālını	K.1, SÇ.2, SÇ.1, ŞR, S.4
44.	kendü hūsnūñ hūblar şeklinde peydā eyledüñ çeşm-i 'āşıkdan dönüp anı temāşā eyledüñ	K.1, ŞR, S.4

Yukarıdaki tabloda yer alan 44 şiirin Hayâlî Bey'e aidiyeti şüphelidir. Özellikle İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi T. 615 numaralı mecmûada Hayâlî mahlasıyla kayıtlı çok sayıda şiirler yer aldığı görülmektedir. Bu şiirlerin çoğu Hayâlî Abdülkerîm-zâde'nin veya başka bir Hayâlî mahlaslı şairin olabilir. Daha sonra bulunacak bir nüsha yahut ortaya çıkacak kapsamlı şiir mecmualarıyla bu şiirlerin aidiyeti tespit edilebilir. Bu şiirler kesinlikle Hayâlî Bey'e aittir veya ait değildir demek çok yanlış olacaktır. Bu sorumluluk bilinciyle aidiyetinden şüphe duyulan şiirler şairin divanından ayrı olarak Ekler 2 kısmına konulmuş olup arzu eden araştırmacılar Ekler 2 kısmından matla beyti verilen şiirlere ulaşabilirler.

2.3. Hayâlî Bey *Dîvân*'ının Elyazması Nüshaları

Tenkitli metnin sağlıklı bir şekilde kurulmasının kilit unsurlarından biri hayatta kalan tüm nüshaları görmek ve değerlendirmektir. Bu yüzden ilk olarak Hayâlî Bey *Dîvân*'ının nüshaları tespit edilmeye çalışılmış, yurt içi ve yurt dışında bulunan kütüphane katalogları büyük bir titizlikle taranmıştır. Yapılan tarama ve araştırmalar sonucunda Hayâlî Bey *Dîvân*'ının toplam 53 adet elyazma nüshası tespit edilmiştir. Nüshaların 40'ı yurt içinde, 13'ü ise yurt dışında bulunan çeşitli kütüphanelerde bulunmaktadır.

Tarama faslı bittikten sonra nüshalar temin edilmeye başlanmıştır. Bir hayli zaman alan ve epey sabır ve kâğıt işi gerektiren bu süreç tamamlandığında yurt dışında bulunan 4 nüsha hariç tüm nüshalar temin edilmiştir.

Bunlardan Medine’de bulunan S.1 ve Mısır’da bulunan M.1 nüshalarına bütün çabalara rağmen ulaşılammıştır. Ayrıca Londra’da bulunan İ.3 nüshasının kopyasının sadece yüksek çözünürlüklü bir kopyasının verilebileceğinin söylenmesi üzerine -ücretinin çok yüksek olması hasebiyle- nüsha temin edilmekten vazgeçilmiştir. Bunun haricinde Cambrigde ve California’da bulunan nüsha, her iki ülkenin pandemiden dolayı tam kapanmasından ötürü henüz temin edilememiştir.

Temin edilen nüshalardan bazıları eksik nüsha, bazıları ise parça (fragment) hâlinindedir. Eksik nüshaların sayısı 12, parça hâlindeki nüsha sayısı ise 4’tür. Tam nüsha sayısı ise 35’dir.

2.3.1. Hayâlî Bey Dîvânı’nın El Yazması Nüshalarının Tavsifi

Tespit edilen 53 nüshanın bulunduğu il, kütüphane ve koleksiyonun adı ile demirbaş numarası aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 6. Nüshanın Bulunduğu Kütüphane, Koleksiyonun Adı, Demirbaş Numarası, Bulunduğu Yer, Kısaltması ve İstinsah Tarihi

Sıra	Bulunduğu Kütüphane	Koleksiyon	Demirbaş Numarası	Bulunduğu Yer	Kısaltması	İstinsah Tarihi
1.	Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi	Seyfettin Özege Koleksiyonu	0105743	Erzurum	E.1	h. 991/m. 1583/84
2.	Avusturya Millî Kütüphanesi	Türkçe Koleksiyon	A.F. 386 (195)/2	Avusturya	A.1	h. 977/m. 1569
3.	Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	936	İngiltere	C.1	h. 966/m. 1558-59
4.	California Üniversitesi Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	264	ABD	C.2	Kayıt yok
5.	Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi	Türkçe Koleksiyon	1079	Bosna-Hersek	GHB	Kayıt yok
6.	Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesi		19 Hk 2235	Çorum	Ç.1	Kayıt yok
7.	İnebey Yazma Eser Kütüphanesi	Genel	2191	Bursa	B.1	Kayıt yok/1691’den önce?

8.	İnebey Yazma Eser Kütüphanesi	Orhan	1207	Bursa	B.2	Kayıt yok
9.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 457	İstanbul	Ü.1	Kayıt yok
10.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 615	İstanbul	Ü.2	Kayıt yok
11.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 755	İstanbul	Ü.3	h. 972/m. 1564-65
12.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 1849	İstanbul	Ü.4	Kayıt yok
13.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 2923	İstanbul	Ü.5	h. 982/m. 1574
14.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 2930	İstanbul	Ü.6	Kayıt yok
15.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 2945	İstanbul	Ü.7	Kayıt yok
16.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 9852	İstanbul	Ü.8	Kayıt yok
17.	İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	İ. Ü. T. 11063	İstanbul	Ü.9	Kayıt yok
18.	İ.B.B. Atatürk Kitaplığı	Muallim Cevdet	M. Cevdet K. 554/4	İstanbul	MC	Kayıt yok
19.	İngiltere Millî Kütüphanesi	Doğu Yazmaları	Or. 7146	İngiltere	İ.1	Kayıt yok
20.	İngiltere Millî Kütüphanesi	Doğu Yazmaları	Or. 8112	İngiltere	İ.2	Kayıt yok
21.	İngiltere Millî Kütüphanesi	Doğu Yazmaları	Or. 9498	İngiltere	İ.3	Kayıt yok
22.	İngiltere Millî Kütüphanesi	Doğu Yazmaları	Or. 11565	İngiltere	İ.4	Kayıt yok
23.	İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi	Şevket Rado Yazmaları	0012	İstanbul	ŞR	Kayıt yok
24.	Konya Yazma Eser Kütüphanesi	Bölge Yazmaları	42 Kon 3447	Konya	K.1	h. 1021/m. 1612
25.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi		13213	Konya	K.2	Kayıt yok
26.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi		14514	Konya	K.3	Kayıt yok
27.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi		13196/2	Konya	K.4	Kayıt yok

28.	Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi		13735/1	Konya	K.5	Kayıt yok
29.	Manisa Yazma Eser Kütüphanesi		45 Hk 7707/2	Manisa	M.1	h. 961/m. 1552-53
30.	Medine Arif Hikmet Bey Kütüphanesi		134/811	Suudi Arabistan	M.2	Kayıt yok
31.	Millet Yazma Eser Kütüphanesi	Ali Emiri	34 Ae Manzum 134	İstanbul	M.3	h. 969/m. 1561
32.	Mısır Millî Kütüphanesi	24 Mecâmî' Farsî Tal'at	4379	Mısır	M.4	Kayıt yok
33.	Millî Kütüphane	Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi	06 Hk 78	Ankara	M.5	Kayıt yok
34.	Millî Kütüphane	Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi	06 Hk 127	Ankara	M.6	Kayıt yok
35.	Millî Kütüphane	Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 618/1	Ankara	M.7	h. 1228/m. 1813
36.	Millî Kütüphane	Yazmalar Koleksiyonu	06 Mil Yz A 2314	Ankara	M.8	Kayıt yok
37.	Moskova Devlet Diploması Enstitüsü Nadir Eserler Müzesi	Türkçe Yazmalar	197	Rusya	M.9	h. 960/m. 1552-53
38.	Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland	Türkçe Yazmalar	36	İngiltere	RAS	Kayıt yok/1654'ten önce?
39.	Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi		22 Sel 2102	Edirne	E.2	Kayıt yok
40.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Erzincan	130	İstanbul	S.1	Kayıt yok
41.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Reşid Efendi	774/3	İstanbul	S.2	Kayıt yok
42.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	İzmir	526	İstanbul	S.3	Kayıt yok
43.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Ayasofya	3915	İstanbul	S.4	Kayıt yok
44.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Esad Efendi	2634	İstanbul	S.5	h. 965/m. 1558
45.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Fatih	3823	İstanbul	S.6	h. 964/m. 1556-57

46.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Hacı Mahmud	3451/2	İstanbul	S.7	Kayıt yok
47.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Lala İsmail	442	İstanbul	S.8	Kayıt yok
48.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Pertevniyal	803	İstanbul	S.9	Kayıt yok
49.	Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	Uşşaki Tekkesi	127	İstanbul	S.10	Kayıt yok
50.	Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eser Kütüphanesi	Revan Kitaplığı	784	İstanbul	R	Kayıt yok
51.	Vatikan Kütüphanesi	Türkçe Koleksiyon	Vat. Turco 218	Vatikan	V	Kayıt yok
52.	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	369	İstanbul	SÇ.1	Kayıt yok
53.	Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi	Türkçe Yazmalar	578	İstanbul	SÇ.2	Kayıt yok

2.3.1.1. Atatürk Üniversitesi, Seyfettin Özege Koleksiyonu, 0105743, E.1

Nüsha, şemseli ve zencirekli kahverengi meşin bir cilt içerisinde olup 114 varaktan ibarettir. Varaklarda dîvânî hatla çift sütuna yazılmış 17 satır bulunmaktadır. İstinsah tarihi h. 991/m. 1583/84 olan nüshanın müstensihisi bilinmemektedir.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürûr
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: kılsam hayâli gevher-i 'irfânım âşkâr
şahrâ ola mekânları her baîr aķa baña

Nüşhada; 24 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 4 tahmis, 1 murabba, 476 gazel, 18 mukattaat vardır.

2.3.1.2. Avusturya Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, A.F. 386 (195)/2, A.1

Şemseli, zencirekli kahverengi meşin bir cilt içerisinde 158 varaktan müteşekkildir. Eser, Bâkî ve Hayâlî *Dîvân*'ı olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. 1v-71v arasında Bâkî (ö. 1600)'nin *Dîvân*'ı vardır. Hayâlî Bey'in *Dîvân*'ı 73v-83r sayfaları arasındadır. Şiirler çerçeve içinde olup söz başları ve çerçeve kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Nüsha, 71v'de bulunan

temmet kaydına göre h. 977'de rebîü'l-âhirin başında miladi 1569 Eylül'ünde İbrâhîm b. Hacı Mehmed tarafından istinsah edilmiştir.

Bu nüsha ج harfîyle sona erdiği için eksik bir nüshadır. Nüsha farkları ve içerdiği şiirler bakımından E.2 nüshasıyla neredeyse bire bir aynılık göstermektedir. Mesela; *nev-bahâr êrdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña* (Msm. 16) ve *lebi kevşer mi 'aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki* (Msm. 17) mısraıyla başlayan tahmisler sadece bu iki nüshada yer almaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı gurûr
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: hayâlî kâf-ı kanâ'atde şâhbâz oldı
evûñ fenâya vèrür şağın andan ey 'anķā

Nüshada; 24 kaside, 2 tercibend, 3 muhammes, 7 tahmis, 5 murabba, 1 mesnevi, 178 gazel bulunmaktadır.

2.3.1.3. Cambridge Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 936, C.1

Eser 110 varak olup 15 satıra nesih hatla yazılmıştır. Müstensihî belli olmayan eserin istinsah tarihi h. 966/m. 1558-59'dur (Browne, 1900: 179). Mezkur kütüphaneye, Kral I. George (ö. 1727) tarafından 1715 yılında bağışlanmıştır¹². Nüsha temin edilememiştir.

2.3.1.4. California Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 264, C.2

Kahverengi meşin bir cilt içinde bulunan nüsha 127 varaktan ibarettir. Her varakta çift sütuna nestalik hatla yazılmış 15 satır bulunmaktadır. Şiirler çerçeveler içinde olup çerçeve ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır (Anooshahr, 2017: 193). Nüsha temin edilememiştir.

2.3.1.5. Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi, Türkçe Koleksiyon, 1079/2, GHB

Cildi hakkında bilgimiz yoktur. Toplam 114 varak olan nüsha iki bölümden oluşmakta olup 1-34v arasında Emrî, 'Ubeydî, Bâkî, Âzerî, Husrev, Sâdık, Necâtî ve Figânî'ye ait şiirler; 35r-113v arasında Hayâlî Bey *Dîvân*'ı bulunmaktadır. Nüsha, gayrimürettep olup gazellerin sıralamasında elifbâ sırası gözetilmemiştir. Her varakta çift sütuna dîvânî hatla yazılmış 15 varak vardır. Mahlasların üstü kırmızı mürekkeple çizilerek belirtilmiştir. Nüshanın derkenarında Üsküplü İshak'ın *Dîvân*'ı bulunmaktadır. Eserin önceki sahibi Hacı Mustafa b. Saray Muhammed-Aga-zade olduğu kaydedilmiştir (Nametak, 1998: 308).

İlk beyit: biz habâb-ı cāmumuz tâc u *kubâda* vèrmezüz
bezm-i istignâda tolumuz içilen *cemlerüz*

12 https://www.fihrist.org.uk/catalog/manuscript_12378 (Erişim tarihi: 26.11.2019).

Son beyit: incinüp bir görmese cânım hayâlî pîr-i deyr
gösterür dervîş olana ihtiyâr eksüklüğü

Bu nüshada 18 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 2 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 398 gazel yer almaktadır.

2.3.1.6. Hasan Paşa Yazma Eser Kütüphanesi, 19 Hk 2235, Ç.1

111 varaktan oluşan nüsha nesih yazıyla çift sütunlu 17 satıra yazılmıştır. Sırtı ve sertabı kahverengi meşin üzeri kağıt kaplı miklebli cilt içinde bulunmaktadır. İlk sayfada Dîvân-ı Hayâlî yazan müzehhep bir mihrabiye vardır. İlk varaktaki yaldızlı cetvel hariç tüm cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ön zahriyede iki Farsça şiirle birlikte Hayâlî Bey'in *hūblar sevdāsıdır 'ālemde maḥbūbu'l-kulūb// ḥamdüli'llāh kim naşībüm oldı baña bu sevdā-yı hūb* matlalı gazelinden iki beyit bulunmaktadır. Eserin çeşitli yapraklarında “Ahmed Feyzî Müftî-i Çorum” yazan temellük mührü vardır.

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 477 gazel, 19 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilā bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaşr-ı dehre bulınur hezār dürlü kuşūr
Son beyit: tutup *behrām* gibi gūra şaldı
niçe ḥusrevleri bu köhne dehlîz

2.3.1.7. İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Genel, 2191, B.1

Siyah meşin bir cildin içinde 87 varaktan ibarettir. Başı ve sonu eksik olan nüsha çift cetvelli olup söz başları ve cetveller kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Çift sütuna 15 satıra nesih hatla yazılmıştır. Bazı sayfalarda şiirler harekeli yazılmıştır. İstinsah tarihi belli olmayan eserin zahriyesindeki yazıdan farklı olarak iki değişik elden çıkmış h. 1103/m. 1691-92 ve h. 1148/m. 1735-36 olmak üzere tarih bulunmaktadır. Bu tarihlere göre nüshanın 1691-92'den daha önce bir tarihte istinsah edildiği söylenilebilir.

İlk beyit: gözüm tuş oldı eylerken şehir vaktinde seyrânı
semend-i nāza binmişlerle tolmış at meydânı
Son beyit: hayâlî yâri ararlar yeri gögi tolanup
fiğânlarum göge yaşum türāba yüz tutdı

Nüshada; 1 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 murabba, 384 gazel bulunmaktadır.

2.3.1.8. İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Orhan, 1207, B.2

Sonu eksik olan bu nüsha 31 varak olup ciltsizdir. Cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Çift sütunlu, 18 satıra nesih kırması hatla yazılmıştır. Ön zahriyesinde çeşitli manzumelerle birlikte Za'îfî'ye ait iki gazel bulunmaktadır. 31r'de Taşlıcalı Yahyâ'ya ait bir gazel ile birlikte başlıksız şiirler bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşur

Son beyit: cismüm içre cān kaçan beñzer leb-i cānānuma
ol hayātuñ 'aynıdur bu hod türāb-ālūdedür

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 2 murabba, 1 mesnevi, 59 gazel vardır.

2.3.1.9. İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 457, Ü.1

Bir divan mecmuası olan eser altı meşin, üstü mavi kağıt kaplı kahverengi bir cilt içerisindedir. Venedik kâğıda 15 satıra nesih hatla yazılmıştır. İlk sayfada müzehhep bir mihrâbiye bulunmaktadır. Cetveller, ilk sayfadaki yaldızlı cetveller hariç kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 1v-49v arasında Zâtî'nin divanı, 50v-77v arasında Emrî'nin divanı, 78v-104v arasında Necâtî *Dîvân*'ı, 105v-129r arasında Gelibolulu Sun'î *Dîvân*'ı, 130v-181v arasında Hayâlî Bey *Dîvân*'ı vardır. İstinsah tarihi bulunmamaktadır.

Nüshada; 5 kaside, 1 mesnevi, 219 gazel, 16 mukataat vardır.

İlk beyit: olalı maşrık élinde şāhbāz-ı zer güneş
her seher zāğ-ı şebi uçup şikār eyler güneş

Son beyit: çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte
mihr bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte

2.3.1.10. İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 615, Ü.2

Kahverengi bir cilt içerisindedir. Sırtında “Dîvân Mecmû'ası” yazmaktadır. Aharlı kâğıda 13 satır olarak talik hatla yazılmıştır. Ön zahriyesinde “Min kütübi'l-fakîr ârif Mehmed Kurşuncıbaşı-zâde ufiye anhu” yazmakta, hemen altında “Mehmed Ârif” yazılı mühür bulunmaktadır. *Sicill-i Osmânî*'den aldığımız bilgilere göre Enderunlu olan Ârif Mehmed Ağa, seferli kethüdalığına kadar yükselip daha sonradan emekli edildi (Akbayar, 1996: 311). Cetvel bulunmayan eserde söz başları kırmızıdır.

1v-40r'de Hayretî'nin gazelleri; 40v-64r Amrî'nin gazelleri; 64v-85v'de Hayâlî'nin gazelleri, 85v-91r'de İshak Çelebi'nin gazelleri; 91v'de Kerîmî'nin Edirne Şehrengizi, 108r'ye

kadar Kerîmî'nin şiirleri vardır. 108v'den nüshanın sonuna kadar Necâtî'nin şiirleri yer almaktadır.

Nüshada toplam 82 gazel bulunmaktadır. 46 gazel Hayâlî Bey'e aittir. 9 gazel Hayâlî Abdülkerîm-zâde olarak da bilinen Hayâlî-i Selef'e aittir. Diğer 27 gazel Hayâlî Bey'in diğer divan nüshalarında bulunmadığı için aslında bu nüshanın Hayâlî-i Selef divançesi olarak düşünülmektedir. Ancak, şiirlerin neredeyse yarısı Hayâlî Bey'e aittir. Abdülkerîm-zâde ve diğer Hayâlî mahlaslı 27 gazel ekler kısmına alınmıştır. Daha sonraki bulunacak bir divan nüshası yahut kapsamlı bir mecmua bunların kime ait olduğu hususuna ışık tutabilir.

İlk beyit: her dil ki zülfün ile şehâ bî-ķarâr ola
varı cihân içinde anuñ tärmâr ola

Son beyit: faķr kūyın devlet-i dehre ĥayālî vërmedi
böyle ķullanmaķ gerek 'âlemde istignâ yüzün

2.3.1.11.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 755, Ü.3

Kahverengi meşin bir cilt içerisinde olup 94 varaktan müteşekkildir. İlk sayfada iki adet temellük kaydı ve mührü vardır. İlki İskenderiye valisi Mustafa Paşa'ya, ikincisi ise İşkodralı Mustafa Şerifi Paşa ile oğlu Rıza Bey'e aittir. Her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 18 satır bulunmaktadır. İlk sayfada yaldızlı mihrâbiyenin içinde “*Dîvân-ı Hayâlî Aleyi'r-rahme*” yazmaktadır. İlk sayfa yaldızlı cetvellidir. 7v'ye kadar kırmızı cetvelli, sonraki sayfalarda cetvel yoktur. Eserde söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Nüshanın derkenârında da şiirler bulunmaktadır. En son yaprağında “temmet 972” kaydına göre divan 1564-65 yıllarında istinsah edilmiştir.

Bu nüshanın neredeyse her sayfasında birden çok “sah” işareti vardır. İşaretler ve düzeltmeler haşiyede değil, beyitlerin altında veya üstünde yer almaktadır. Sah işaretiyle yapılan düzeltmeler aynı müstensihinin elinden çıkmış gibi görünüyor; zira yazı stili, kalem ve mürekkep asıl metindekilere çok benzemektedir. Nüshada esas olarak yazılan kelimeler hiçbir nüshada yer almamakta olup sah işaretiyle düzeltilen kısımlar Hayâlî Bey *Dîvân*'ının neredeyse tüm nüshalarında aynı şekilde geçmektedir. Mesela;

māh-ı nev altun 'alem pervāzıdur gülgün şafaķ
āsmān iķlîminuñ vëildi baña begligi

beytinde yazan "māh-ı nev" kelimesi bütün nüshalarda bu şekilde iken sadece bu nüshada "āftāb" olarak yer almaktadır. Ancak bu kelime sah işaretiyle düzeltilmiş olup "māh-ı nev" yazılmıştır. Osmanlı toplumunda alem olarak hilalin kullanılması bilinmektedir. Bu nedenden

ötürü “âftâb” kelimesi burada doğru bir tercih olmayacaktır. Nüshada sah kaydıyla değiştirilen çoğu ifade şiirsellikten uzak olup şiirdeki mana zenginliğini daraltmaktadır. Örneğin;

kılsun hayâli kayd-i bedenden dili hâlâş

bir murğ-ı zîreküz n'ola kırsak duzağumuz

beytinde yazan “zîreküz” ifadesi bu nüshada “tâ'irüz” şeklindedir. Uçmak sadece kuşlara özgü bir şey iken şiirde bu şekilde geçmesi şiire herhangi bir boyut katmamakta tam tersi beyitteki manayı kısırlaştırmaktadır.

Nüshada yer alan tercihlerin şiirde hem manayı daralttığı hem de şiirsellikten uzak olduğu görülmektedir. Bu hâliyle nüshadaki şiirler, sanki şairin elinden ilk çıkmış hâli bir taslak formundadır. Şair daha sonra bu şiirlerle uğraşarak onları en son şekli vermiştir. Dolayısıyla nüshadaki şiirlerin eskiz hâlinde olması sebebiyle elimizdeki nüshaya primitif nüsha denilebilir.

2. Bu nüsha henüz şair hayatta iken çekimlenmiş bir nüshadan istinsah edilmiş; ancak çekimlenen gruptaki nüsha yok olmuş günümüze kadar grubun tek temsilcisi olarak ulaşmıştır.

Nüshada; 24 kaside, 2 tercibend, 3 muhammes, 2 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 561 gazel, 29 mukattaaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür

ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: deryâ-yı 'ışka ğark olalı bulmadum kenâr

mevc-i belâyı başdan aşurdı bu rûzgâr

2.3.1.12.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 1849, Ü.4

Nüsha, kahverengi meşin bir cilt içerisinde 121 varaktan müteşekkildir. Her varakta çift sütuna nesih hatla yazılmış 17 satır vardır. Kasâid ve gazeliyyâtın başında mülevven ve müzeyyen bir mihrâbiye bulunmaktadır. Şiirler yaldızlı cetvel içinde olup söz başları yazılırken kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Eski numaralandırmaya göre 89r'den 98r'ye atlamaktadır. Bu kısmın kopuk olduğu 89v'nin reddadesinden anlaşılmaktadır. Reddadede “dûd-ı âhum” yazmakta ise de takip eden sayfadaki gazel “düşelden ayru şeydâ dil meh-i nâ-mihrbânımdan” mısraıyla başlamıştır. Son sayfasında “Abduhu Mustafa” yazan bir mühür yer almaktadır.

Nüshada; 23 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 2 tahmis, 2 murabba, 1 mesnevi, 528 gazel, 29 mukattaaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür

ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: varsa gözüm yaşı n'ola cânân ayağına

şu vara geldi serv-i hırâmân ayağına

2.3.1.13.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2923, Ü.5

Kahverengi meşin bir cilt içerisinde olan nüsha 91 varaktan ibarettir. Ön zahriyesinde Mehmed adlı bir kişiye ait temlik yazısı ve “Bende-i Hudâ, Mehemmed” mührü vardır. Çift sütunlu 10 satıra nesih hatla yazılmıştır. Ferağ kaydına göre nüsha Mustafa b. Mehmed tarafından h. 982 yılı cemâziye’l-âhirin evâhîrinde m. 1574 yılının Ekim ayında istinsah edilmiştir.

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 320 gazel, 15 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşur

Son beyit: maḥabbet-ḥānedür gönüm ezelden ‘ışk-ı cānāna
koparmaz şer‘ bir taşın kadīmī olsa bir ḥāne

2.3.1.14.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2930, Ü.6

Üstü kâğıt kaplı siyah meşin bir cilt içerisinde dir. Her varakta çift sütuna siyâkat yazıyla yazılmış 25 satır vardır. Söz başları ve çerçeveler kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Nüshada; 9 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 266 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: bâğda olup şükûfe ḥaylına serdâr gül
od bıraktı ḥānmân-ı bülbüle tekrâr gül

Son beyit: ey ḥayālî ger edem cânı fedâ ol ḥāle
tâcına nokta ede mürşid-i bişâm beni

2.3.1.15.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 2945, Ü.7

Şemseli, salbekli ve zencirekli kırmızı meşin bir cilt içerisinde 51 varaktır. Her varakta çift sütuna nesih hatla yazılmış 13 satır vardır. Söz başları yaldızlıdır. Nüshanın dağıldıktan sonra tekrardan düzenlendiği anlaşılmaktadır. Örneğin 32v’de başlayan revî harfî mîm olan şiir 33r’de kef harfîyle devam etmektedir. 44r’dan itibaren Hecrî’nin şiirleri bulunmaktadır. 47r’de tekrar başlayan Hayâlî Bey’e ait şiirler 47v’de sonlanmaktadır. Eksik nüshalardandır.

Nüshada; 8 kaside, 1 tahmis, 3 murabba, 159 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: gerçi baş egmedi cemşîd ile ḥākāna kerem
geldi kûl oldu bugün şāh sūleymāna kerem

Son beyit: nûr-ı ḥüsnüñle cihānı ey güneş tutduñ tamām
şems-i devlet sāye-i rahmāna beñzetdüm seni

2.3.1.16.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 9852, Ü.8

Şemseli siyah renkli meşin bir cilt içinde olup 105 varaktan müteşekkildir. Kaside ve gazellerin başında süslü bir mihrabiye bulunmaktadır. Nesih hatla çift sütuna 15 satıra yazılmıştır. Şiirler yaldızlı çerçeve içinde olup başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İstinsah tarihi belli değildir.

Nüşhada; 19 kaside, 2 tercibend, 1 mesnevi, 487 gazel, 6 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: ko sînem âteş-i 'ışkuñla yansun tâze dâğ olsun
çerâğı ehl-i derd andan uyarsun od ocağ olsun

2.3.1.17.İ. Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 11063, Ü.9

Bu nüsha, daha önce İbnülemin Mahmud Kemal İnal Kitaplığı'nda olup sonradan İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi'ne aktarılmıştır. İç kapağında "İsteshabehu'l-fakîr Seyyid Mahmud Kemâl b. Mehmed Emîn 1331" yazmaktadır. Üstü ebru kâğıt kaplı kahverengi meşin bir cilt içinde olup 59 varaktır. Ön zahriyesinde rüya konusuyla alakalı bir fevaid vardır. İlk sayfasında süslü bir mihrabiye vardır. Her varakta çift sütuna nestalik hatla yazılmış 17 satır vardır. Son kısmı eksik olan nüsha nemden dolayı çillenmiştir. Şiirler kırmızı çerçeve içine alınmıştır. Nüşhada bazı yapraklar boş bırakılmıştır.

Nüşhada; 18 kaside, 2 muhammes, 1 murabba, 213 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: leke sevmez hayâlî anuñ için
yudı bâdeyle naķş-ı nâm u nengi

2.3.1.18.İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet, K. 554/4, MC

149 varak olan nüsha yıpranmış kahverengi meşin bir cilt içinde olup cönk şeklindedir. Bir mecmua görünümünde olan nüşhada çoğu 16. yüzyılda hayatta olan şairlerin şiirleri vardır. Hayâlî Bey'in şiirleri 38r-39v ve 68r-74v arasındadır. Parça hâlindeki nüshalardandır.

Nüşhada; 14 kaside, 1 tercibend, 1 murabba, 108 gazel bulunmaktadır.

2.3.1.19.İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, Or. 7146, İ.1

Cildi hakkında bilğimiz yoktur. Nüsha 27 varak olup gayrimüretteptir. Ön zahriyesinde "Mehemmed Emîn" mührü ile birlikte h. 1035/m. 1625-26 senesi yazmaktadır. Her varakta çift sütuna divani kırmızı hatla yazılmış 17 satır vardır. Söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Bu nüsha, E. J. Wilkinson Gibb (ö. 1901) terekesinden olup ölümünden sonra İngiltere Millî Kütüphanesi'ne bağışlanan kitaplardandır.

Nüshada; 1 kaside, 1 tercibend, 44 gazel, 1 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: menem ki nazm serîrinde şâhib-erkānam
menem ki āb-ı ruḥ-ı mülk-i āl-i 'oşmānam
Son beyit: teşbîh-i sâde vèrmez zînet söze ḥayālî
rengîn edā gerekdür eş'ār-ı dil-güşāda

2.3.1.20.İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, Or. 8112, İ.2

Cildi hakkında bilgimiz yoktur. Baş kısmı eksik olan nüsha 89 varaktan ibarettir. Nüshanın ön zahriyesinde Mehmed Emîn'e ait temellük kaydı ve mührü ile birlikte h. 1182/m. 1768-69 tarihi bulunmaktadır. Her varakta çift sütuna nestalik hatla yazılmış 15 satır vardır. Mürettep bir görünümde olmayan nüshada Hayâlî Bey'in şiirleri 83r'de bitmekte olup aynı varakta yan yana yazılmış müellifi bilinmeyen 15 beyitlik bahâriye/nevrûziye türünde yazılmış bir manzume vardır. 83v'de Bâkî'nin "ucından" redifli gazeliyle, sahibi bilinmeyen müfredler ve manzumeler yer almaktadır. Arka zahriyede eserin 10 Ekim 1914'te I[saac] E[lias] Gejou'dan satın alındığı bilgisi vardır.

Nüshada; 460 gazel, 11 mukattaat vardır.

İlk beyit: bāğ-ı cihānda kārı kimüñ āh u zār ola
bir bülbül ise nām-ı bülendi hezār ola
Son beyit: rāst ol eller ile çep düşme
şatdılar bir uşûle dünyâyı

2.3.1.21.İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, İ.3

Cildi hakkında bilgimiz yoktur. Kütüphane fişinde yazan bilgilere göre 95 varak olan nüsha, talik hatla yazılmıştır. Kaside ve gazellerin başında müzeyyen bir mihrabiye ile birlikte 1924'te satın alındığı bilgisi vardır. Bu nüsha ilgili kütüphaneden talep edilmiş ancak kütüphaneden eserin taramaya uygun olmadığı, sadece fotoğraf şeklinde çoğaltılabileceği cevabı alınmıştır. Ücretin çok yüksek olması sebebiyle nüsha temin edilememiştir.

2.3.1.22.İngiltere Millî Kütüphanesi, Doğu Yazmaları, İ.4

Cildi hakkında bilgimiz yoktur. 149 varaktan müteşekkil olan nüsha çapraz şekilde tertip edilmiştir. Söz başları altın yaldızla yazılmış olup bazı varakların üstüne altın tozu serpilmiştir. Reddâdenin bazı varaklarda bir sonraki sayfayı takip etmediği için divanın yeniden

düzenlendiğini söyleyebiliriz. Son kısmı eksik olan nüsha, 1 Ağustos 1935'te mühtedi Alman şarkiyatçısı O. Rescher'den satın alınmıştır.

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 460 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürûr
 ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
 Son beyit: yüzüm sürdüm çemenler gibi hûke
 du'âlar eyledüm ol zât-ı pâke

2.3.1.23.İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Kütüphanesi, Şevket Rado Yazmaları, 0012, ŞR

Şemseli, köşebentli, salbekli kahverengi meşin bir cildin içinde olan nüsha 167 varaktan müteşekkildir. Her varakta çift sütuna nesih hatla, yazılmış 15 satır bulunmaktadır. Şiirler altın yaldızlı çerçeve içine yazılmıştır. İlk sayfada müzeyyen bir mihrabiye vardır. Çok özenli bir nüshadır.

Nüshada; 22 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 3 tahmis, 4 murabba, 1 mesnevi, 639 gazel, 54 mukattat vardır.

İlk beyit: hûâb-ı gâfletde iken oldı göz açup bîdâr
 kudret-i hâkka nazar kıldı 'uyûn-ı ezhâr
 Son beyit: kaatre-i jâle ile lâleleri hāmūnuñ
 bağınuñ başı gözinūñ yaşıdur mecnūnuñ

2.3.1.24.Konya Yazma Eser Kütüphanesi, Bölge Yazmaları, 42 Kon 3447, K.1

Bu nüsha, Gaziantep İl Halk Kütüphanesi'nde kayıtlı 27 Hk 359 demirbaş numaralı eserle aynıdır. Gaziantep'ten Konya'ya getirilen nüshaya yeni bir demirbaş numarası verilmiştir. Bunun gibi aynı esere farklı demirbaş numarası verilen nüshalar karışıklığa sebep olmaktadır. Sırtı sonradan bez geçirilmiş, kahverengi yıpranmış mukavva bir cilt içindedir. Nüsha 131 varak olup çift sütunlu 19 satıra nestalik hatla yazılmıştır. Şiirler 92r'ye kadar çerçeve içindedir. Cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ferağ kaydına göre eserin istinsahı, h. 1021 cemaziye'l-âhir/m. 1612 yılının Temmuz/Ağustos ayında, öğle vaktinde Hasan b. Hasan tarafından tamamlanmıştır. Arka zahriyesinde şairi bilinmeyen manzumeler bulunmaktadır.

Nüshada; 24 kaside, 1 tercibend, 3 tahmis, 2 muhammes, 632 gazel ve 48 mukattat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürûr
 ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var
kim boynı uzak yola giderven seferüm var

2.3.1.25.Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13213, K.2

Şemseli, kahverengi meşin bir cilt içinde olan nüsha 95 varaktır. Sonundan eksiktir. Ön zahriyesinde Sâbir, Nâ'ilî ve Edirneli Nazmî'ye ait gazeller bulunmaktadır. Kasâid ve gazeliyyâtın başında mihrabiye olup her varakta, çift sütuna nesih hatla yazılmış 17 satır vardır. Şiirler altın varaklı çerçeve içindedir. Söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. İstinsah tarihi bulunmamaktadır.

Nüshada; 17 kaside, 1 tercibend, 1 mesnevi, 434 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: hayâlî nazmını tâ kim 'utârid istimâ' etti
begenmez maṭla'-ı mihr ile gökde nazm-ı pervîni

2.3.1.26.Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 14514, K.3

Üstü kâğıt kaplı kahverengi meşin bir cilt içerisinde 233 varaktan müteşekkildir. İlk sayfasında çiçekli yarım bir mihrabiye vardır. Çerçeveler ve söz başları gümüşî renklidir. Çapraz şekilde tertip edilen nüshanın her sayfasında bir gazel vardır. Güzel nesih hatla yazılan nüshada sadece 425 adet gazel vardır.

İlk beyit: acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'uqbâ
telh-kâm olduğı'çün ma'den-i dürdür deryâ
Son beyit: hayâlî şüret uğrusı rakîbi sürdi kûyuñdan
kızılbaşuñ elinden aldı güyâ taht-ı şîrvânı

2.3.1.27.Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13196/2, K.4

Kahverengi meşin bir cilt içerisinde olan nüsha mecmua görünümünde olup 4 parçadan oluşmaktadır. 1v-19v varakları arasında Rûşenî Dîvânı, 20v-49v arasında Gülşenî Dîvânı, 50v-59v arasında Hayâlî Bey Dîvânı, 60v-70v Cenâbî Dîvânı, 71r-140r arasında Lâmi'î Çelebi'nin Şem' ü Pervâne adlı eseri yer almaktadır. Parça (fragment) hükmünde olan bu nüsha divanı kırması bir hatla çift sütuna 11 satıra yazılmıştır.

Nüshada Hayâlî Bey'e ait 34 adet gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: gönüm hayâlî tâ ki benüm sen perîdedür
cân murğî âremîde degüldür remîdedür
Son beyit: hûâce-i cāna metâ'-ı guşşayı almaḳdayuz

biz hayâlî bu fenâ bâzârınuñ dellâliyüz

2.3.1.28.Koyunoğlu Şehir Müzesi ve Kütüphanesi, 13735/1, K.5

Bu nüsha da mecmua görünümünde olup 1v-51r varakları arasında Nazîf Dîvânı, 51v yaprağında Hayâlî Bey'in 3 şiiri bulunmaktadır. Hayâlî Bey *Dîvân*'ının bir parçası (fragment) hükmündedir. Her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 15 varak vardır.

2.3.1.29.Manisa Yazma Eser Kütüphanesi, 45 Hk 7707/2, M.1

Sırtı tamir görmüş kahverengi sahtiyan bir cilt içindedir. İki kısımdan oluşan eserin ilk kısmında 1v-63r yaprakları arasında Bâkî'nin, 79v-107r varakları arasında Hayâlî Bey'in şiirleri bulunmaktadır. 10 satıra, çapraz şekilde talik hatla yazılmıştır. Söz başları kırmızıdır. Sonda Hayâlî Bey'in vefatına Arşî tarafından düşülmüş tarihli gazel vardır. Arka zahriyesinde isimsiz manzumeler vardır. Kataloga göre h. 961/m. 1552-53 tarihinde istinsah edildiği yazsa da kitap içinde bunu kanıtlayan bir kayda rastlanmamıştır. Bu nüsha, parça hâlinde olan nüshalardandır.

Nüshada; 1 kaside, 1 muhammes, 1 mesnevi, 85 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: seherden seyre vardum mergzâra
hezârân murğ gördüm geldi zâra

Son beyit: serîr-i 'ışk yâ mecnûnuñ olsun yâ benüm olsun
hayâlî şanmasun 'âlem ki merd-i iştirâkem ben

2.3.1.30.Medine Arif Hikmet Bey Kütüphanesi, 134/811, M.2

Bu nüsha, 118 varak olup 17 satıra talik hatla yazılmıştır (Şarlı, 2001: 105). Edindiğimiz bilgilere göre bir zamanlar Medine'de bulunan Arif Hikmet Bey Kütüphanesi'ndeki tüm eserler Medine'deki İslam Üniversitesi'ndeki Kral Abdülaziz Vakıf Kütüphaneleri Kompleksi'ne transfer edilmiş. Kütüphane küratörüne e-posta yoluyla ulaşmaya çalışılsa da bir yanıt alınmadığı için nüsha temin edilememiştir.

2.3.1.31.Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri, 34 Ae Manzum 134, M.3

Ebru kaplı, miklepli kahverengi bir cilt içerisinde olan nüshanın baş tarafı eksiktir. 99 varak bulunan nüshada cetveller ve söz başları kırmızıdır. Temmet kaydına göre nüsha 969 senesinin Muharrem ayında miladi olarak 1561 senesinin Eylül veya Ekim ayında istinsah edilmiştir. 98r'deki temlik kaydına göre kitap Es-seyyid Alî Nevres Gonca isimli bir şahsa aittir. Kitabı 1129 yılında Ramazan ayının ortalarında m. 1756 yılının Ağustos veya Eylül ayında aldığını kaydetmiştir. Alî Nevres kitabın çeşitli yerlerine kendisi yahut çevresiyle ilgili tarih

notları almıştır. Kendisinin de şair olduğu 59r ve 96r yaprağında yer alan gazelden anlaşılmaktadır.

Her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 15 satır bulunmaktadır. Nüshada; 1 kaside, 1 tercibend, 1 mesnevi, 455 gazel, 19 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: sen ol ‘ālī-gühersin ħusrevā kim bezm-i ħāşuñda
 bir ednā cür‘adan ‘add étdiler deryā-yı ‘ummānı
 Son beyit: olduğum'çün ramažānum ġam-ı ‘ıřkuñda ‘alīl
 buyurupdur seni baña yèmege rabb-i celīl

2.3.1.32. Mısır Millî Kütüphanesi 24 Mecâmî‘ Farsî Tal‘at 4379, M.4

Bir mecmuanın içinde yer alan şiirler, 95-101. varakları arasında kayıtlıdır (Süer, 2017:68).

2.3.1.33. Millî Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 78, M.5

Kahverengi meşin bir cilt içinde olan nüsha 97 varaktan müteşekkildir. İlk sayfada kırmızı mürekkeple yazılmış mihrabiye eskizi vardır. Nüsha, çift sütunlu 16 satıra nestalik hatla yazılmış olup 28r yaprağına kadar cetvellidir. Cetveller ve 94v yaprağında başlayan söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Arka zahriyesinde Ulvî, Remîmî, Nâhî ve Rûhî’ye ait gazeller yer almaktadır.

Nüshada; 20 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 406 gazel, 14 mukataat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilā bu menzil-i vîrānı şanma cāy-ı sürür
 ki ıaşr-ı dehre bulınur hezār dürlü ıuşūr
 Son beyit: benem erbāb-ı naźmuñ devleti hey şabķalı kāfir
 ħar-ı nā-dān degölseñ devletüñ n'ıçün depersin sen

2.3.1.34. Millî Kütüphane, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, 06 Hk 127, M.6

Kahverengi şemseli yıpranmış meşin cilt bir içinde olan eser 89 varaktan ibarettir. İlk sayfada Dîvân-ı Hayâlî yazılı mavi zeminli müzehheb bir mihrabiye vardır. Nüshanın son tarafı eksiktir. Her varakta çift sütuna talik kırması hatla yazılmış 13 satır vardır. Nüsha, çift çerçeve içerisinde olup çerçeveler ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ön zahriyede Hayâlî Bey’e ait fevâid bulunmaktadır. Nüshanın ilk sayfası dahil, bazı yaprakları tamir görmüştür. 28v-29r sayfalarının hâşiyesinde Fuzûlî, Necâtî, Mihrî, Derzi-zâde Ulvî, Emrî, Sun’î, Edirneli Nazmî, Kudsî, Revânî, Dâ’î, Ahmed, Gedâyî, Muhibbî, Esîrî, Şâhidî, Şem’î, Rahmî’ye ait gazeller vardır. Bazı gazellerin kenarına “matlab” bazılarının ise “semâ’i” yazmaktadır.

Nüshada; 21 kaside, 1 mesnevi, 1 murabba, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 258 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: mecnûn kaçan ki 'ışk' eline pādşāh idi
āhı 'alem fiğānı tabl gam sipāh idi

2.3.1.35. Millî Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 618/1, M.7

Şirazesı pembe bir kâğıtla tutturulmuş, zencirekli bordo meşin bir cildin içindedir. Üç kısımdan oluşan nüshanın 1v-63v yaprakları arasında Hayâlî Bey *Dîvân*'ı vardır. Abdullah Hilmi tarafından h. 1228/m. 1813 tarihinde istinsah edilen nüshanın her yaprağında çift sütuna talik hatla yazılmış 17 satır vardır. 64v-67v varakları arasında aruz veznini anlatan ufak bir risale, 71r-121v yaprakları arasında Sabrî'nin *Dîvânçe*'si bulunmaktadır. Eserin tamamı çerçeve içinde olup söz başları ve çerçeveler kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Nüshada; 20 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 231 gazel, 6 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: kaçtre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ
bağrınıñ başı gözinüñ yaşıdur mecnūnuñ

2.3.1.36. Millî Kütüphane, Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 2314, M.8

Üstü desenli kâğıt kaplı, kahverengi meşin bir cilt içerisindedir. Ön zahriyesinde Şemsî'ye ait iki gazel bulunmaktadır. Nüsha 91 varaktan müteşekkil olup her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 17 satır vardır. Hem kasâid hem gazeliyyâtın ilk sayfalarında müzehhep bir mihrâbiye bulunmaktadır. Eserin tamamı yaldızlı çerçeve içindedir.

Nüshada; 20 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 2 mesnevi (biri mükerrer), 388 gazel, 15 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: gëydüñ revāçe başuña bulduñ revācuñı
incinme şapkalı sikeyin egri haçuñı

2.3.1.37. Moskova Devlet Diploması Enstitüsü Nadir Eserler Müzesi, Türkçe Yazmalar 197, M.9

Siyah meşin bir cilt içinde bulunan eser 135 varaktır. 1v-68r arasında Hayâlî Bey *Dîvân*'ı, 68v-134v sayfaları arasında Bâkî, Necâtî, Kemâl Paşa-zâde, Rûhî vd. şairlere ait şiirler bulunmaktadır. Her varakta üstüne çift sütuna 15 satıra nestalik hatla yazılmıştır. Söz başları kırmızı mürekkeple, çerçeveler bazen kırmızı bazen mavi mürekkeple yazılmıştır. Temmet kaydına göre istinsah tarihi h. 960/m. 1552-53 olup müstensihî Dervîş Muhammed Haydarî'dir.

Nûshada; 9 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 264 gazel, 3 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: bāğda olup şükûfe haylına serdâr gül
od bıraktı hân mân-ı bülbüle tekrâr gül

Son beyit: kalmadı çeşmümde nem hecrinde giryân olmağa
ey ciger şimden gèrü gayret gerek kan olmağa

2.3.1.38. Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, Türkçe Yazmalar, 36, RAS

Şemseli, zencirekli siyah renkli meşin cilt içerisinde olup 105 varaktır. Ön zahriyede “Dîvân-ı Hayâlî Külliyyât-ı bâ-hatt-ı Cevrî” yazmaktadır. Her bir varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 17 satır vardır. Bu nüshanın önemi aynı zamanda bir hattat olan şair Cevrî (ö. 1654) tarafından istinsah edilmiş olmasıdır. Ön zahriyede müellifi bilinmeyen 56 beyitlik tasavvufî bir mesnevi vardır.

Nûshada; 21 kaside, 2 tercibend, 1 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 471 gazel, 16 mukataat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaşır-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşur

Son beyit: maḥabbet-hânedür gönlüm ezelden ‘ışk-ı cānāna
koparmaz şer‘ bir taşın kādīmī olsa bir hāne

2.3.1.39. Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, 22 Sel 2102, E.2

Ebru kâğıt kaplı bir cilt içerisinde bulunan nüsha 113 varaktan ibarettir. Cildin üzerinde “Edirne mebûsu Fâik Bey tarafından pederi merhûm Ahmed Bâdî Efendi nâmına Edirne İttihâd ve Terakkî Kulübüne vakf olunmuştur.” yazılı bir mühür bulunmaktadır. Bu mühür eserin bazı sayfalarında ve arka kapakta da yer almaktadır. Ayrıca kapakta Alî Şîr Nevâyî'ye ait “cânumdağı cîm ol iki dâlinğa fidâ” mısraıyla başlayan rubai vardır. Yine Hayâlî Bey'e ait “cismüm üzre şu‘le-i ğam hil‘atümdür nûrdan//dûd-ı âhum başuma bir tâcdur semmûrdan” matlalı gazelinin iki beyti yazılıdır. Ön zahriyede “İşbu *Dîvân*'un kâ'ili merhûm Hayâlî Beg

(964) târihinde vefât edüp Edirne’de Kirişhâne’de Vize Çelebi mescidi sâhasında medfûndur.” yazmaktadır. İlk sayfada Osmânî İttihâd ve Terakkî Cem’iyyeti’ne ait bir mühür bulunmaktadır.

bulunmaktadır.

Eserin bazı sayfalarında cetvel bulunmamakta olup var olan cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Elifbâ sırası gözetilmeksizin yazılan eserin çoğu yeri neme maruz kalmıştır. Nemden dolayı birbirine yapışan kâğıtların bazı yerlerde metin oldukça karışık bir görünüm arz etmektedir.

Çift sütunlu 17 satıra talik ve hatla yazılmıştır. Tamir gördüğü anlaşılan eserin rika hatla yazılan kısımlar eserin talik kısmına bakılarak kopyalandığını ve sonradan esere eklendiğini düşündürmektedir.

Eserde toplam 23 kaside, 2 tercibend, 7 tahmis, 3 muhammes, 5 murabba, 1 mesnevi, 491 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşur
Son beyit: biz hayâlî yâr ile ‘azm-i sitanbul eyledük
ba’d-ez-în olsun selâmet şeyh ü şâb-ı edrine

2.3.1.40.Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Erzincan 130, S.1

Ciltsiz olup başındaki vikaye yaprakları ile korunmaktadır. 1v yaprağında Ahmed bin Alî’ye ait temellük mührü bulunmaktadır. 143 yaprak olan nüsha çift sütunlu, 17 satıra talik kırması hatla yazılmıştır. Hayâlî Bey’in *Divân*’ı, 1v-130r varakları arasında bulunmaktadır. 131v’den itibaren Bâkî, Gelibolulu Âlî, Muhibbî vd. şairlere ait farklı nazım şekillerinde şiirler vardır. 135r-138r yaprakları arasında aruz kurallarını öğreten ufak bir risale vardır. 138r’den 143v’ye kadar ferdler, matlalar, muammalar vardır.

Nüşhada; 23 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 4 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 567 gazel, 26 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşur
Son beyit: rind-i dürd-âşâmlıkla buldı şöhrat nāmumuz
tañ midur erbâb-ı ‘ışk içre çekilse cāmumuz

2.3.1.41. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi 774/3, S.2

Bu nüsha, Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reşid Efendi koleksiyonu içindedir. Daha önceden Millet Kütüphanesi'nde bulunduğu 117r'de bulunan kütüphane mühründen anlaşılmaktadır. Koyu kahverengi meşin bir cilt içerisinde 255 varak bulunmaktadır. Üç bölümden oluşan eserin 1-131 yaprakları arasında Necâtî'nin (ö. 1509), 132-126 yaprakları arasında Fuzûlî'nin (ö. 1556), 126v-253r Hayâlî Bey'in *Dîvân*'ı vardır. Ancak biz çalışmamızda herhangi sayfa karışıklığı olmaması için nüshayı yeniden numaralandırdık.

1v yaprağında kırmızı mürekkeple “Dîvân-ı Hayâlî” yazmaktadır. Her varakta çift sütuna 19 satır bulunmakta olup talik kırmısı hatla yazılmıştır. Derkenârda yer alan Bâkî'nin şiirleri 24r yaprağında “Temmet Dîvân-ı Bâkî” kaydıyla sona ermektedir. Arka zahriyesinde Mostarlı Ziyâyî'ye ait “dökülüp hâk-i zillate külümüz” mısraıyla başlayan müseddes vardır. Reş nüshasının Es nüshasına benzer değişik bir tertibi vardır. 90r'de biten ٢ revîli gazeller yine aynı sayfadan itibaren olmak üzere elifbâ sırasına göre dizilmiştir. 114v yaprağında Derzi-zâde Ulvî'ye ait “felekler güm güm ölse yèridür âh u figânımdan” mısraıyla başlayan müsemmen yer almaktadır. 115v'den itibaren Hayâlî Bey'in mukattaatları vardır.

Bu nüsha içerdiği şiirler bakımından önemli nüshadır. Hayâlî Bey'in hayatının belki de son zamanlarında kaleme aldığı gazelleri içermektedir. Bu şiirlerin çoğu şairin diğer dîvân nüshalarında bulunmamaktadır. Bu gazeller, yüzyılın diğer şairlerinin divanlarında ve birçok şiir mecmuasında taranmıştır. Son tahlilde Hayâlî Bey'e ait görünmektedir.

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 3 tahmis, 5 murabba, 1 mesnevi, 533 gazel, 24 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşûr

Son beyit: hattuñ gele görem dèyü tûrdı şol deñlü kim
kara şu indi hâmenüñ ey cân ayağına

2.3.1.42. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, İzmir 526, S.3

Nüsha, üstü ebru süslemeli kahverengi meşin bir cilt içerisinde, 78 varaktan ibarettir. 3r'de İzmir Hisar Câmîi Kütüphanesi'ne ait mühür bulunmaktadır. Her varakta çift sütuna nestalik hatla yazılmış 19 satır vardır. Nüshanın neredeyse tamamında derkenârlarda Hayâlî Bey'e ait şiirler vardır. 75v'de mukattaatlar devam ederken bir kopukluk oluyor, 76r'den itibaren tekrar kasideler başlıyor.

Nüshada; 24 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 tercibend, 1 mesnevi, 480 gazel, 10 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilā bu menzil-i vîrānı şanma cāy-ı sürūr
ki kaşr-ı dehre bulınur hezār dürlü kuşūr
Son beyit: geldüğince cihāna düşmenüñe
oldı peykān-ı cān-sitān gonca

2.3.1.43.Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ayasofya 3915, S.4

Kahverengi şemseli meşin bir cilt içinde olup 126 varaktır. İç kapakta I. Mahmûd'a ait vakıf mührü ile vakfı tescilleyen Mustafâ Tâhir Efendi'nin "Hâk-i pâ-y-ı Muhammed, Âlim Mustafâ" yazılı mührü bulunmaktadır. İlk sayfasında müzehhep bir mihrabiye olan nüshanın tamamı yaldızlı cetvellidir. Her varakta çift sütuna nesih yazıyla 17 satıra yazılmıştır.

Nüşhada; 22 kaside, 2 tercibend, 1 tahmis, 562 gazel, 48 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: h'vâb-ı gâfletde iken göz açup oldı bîdâr
kudret-i haqq'a nazar kıldı 'uyûn-ı ezhâr
Son beyit: kûy-ı dildârı tolanma tutmasun ey gird-bâd
dâmenüñ her bir perîşân-rûzgâruñ giryesi

2.3.1.44.Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi 2634, S.5

Şemseli, mıklepli kahverengi meşin bir cilt içerisinde olup 88 varaktır. Ön zahriyesinde İlyâs Abdullâh adı yazmaktadır. Bu kişi günümüzde kayıp bir cami olan Deniz Abdal Mescidi'nin mimarı olup 1551'de vefat etmiştir (Akbayar, 1996: 795).

Nüşhada, her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 17 satır vardır. Cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 2r'de Esad Efendi'ye ait bir vakıf mührü bulunmaktadır. 75r'deki temmet kaydına göre eser h. 965 yılının cemâziye'l-âhirinde/m. Mart 1558'de İbrâhîm b. Şemsüddîn tarafından istinsah edilmiştir. 78r'den itibaren baş kısımda eksik kalan gazeller elif harfinden itibaren yazılmıştır.

Nüşhada; 17 kaside, 1 tercibend, 1 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mukattaat, 310 gazel bulunmaktadır.

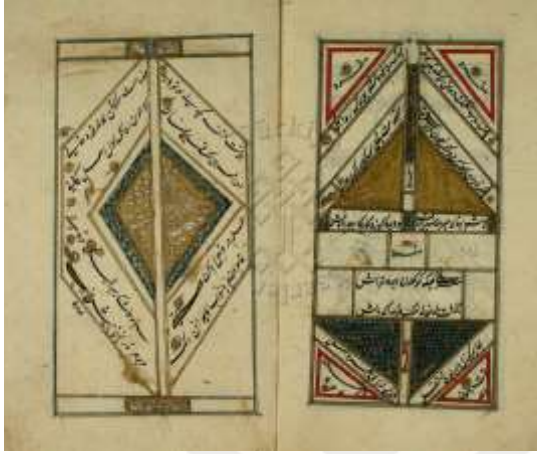
İlk beyit: dilā bu menzil-i vîrānı şanma cāy-ı sürūr
ki kaşr-ı dehre bulınur hezār dürlü kuşūr
Son beyit: cānâ hayâli derdüñ ile dirilür senüñ
şol dem ki hâkde yalıñuz kıla kırı baş

2.3.1.45.Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Fatih 3823, S.6

Kahverengi meşin bir cilt içerisinde olup 144 varaktır. İç kapakta I. Mahmûd'a ait vakıf mührü ile vakfı tescilleyen Mustafâ Tâhir Efendi'nin "Hâk-i pâ-y-ı Muhammed, Âlim Mustafâ"

yazılı mührü bulunmaktadır. Her varakta çift sütuna güzel nestalik hatla yazılmış 13 satır vardır. İlk sayfada müzehhep bir mihrâbiye bulunmaktadır. Şiirler altın yaldızlı cetvel içindedir. Başlıklar mavi mürekkeple yazılmıştır.

Bu nüsha oldukça muntazam tertip edilmiştir. Eserin sonunda yandaki şekilde görüleceği üzere son sayfada geometrik şekiller içine yazılmış şiirler vardır. Her iki yaprakta

da nüshanın tamamlanmasına tarih düşülmüştür. Sağ altta “Temmet bi-avni’llâh, 964” yazmaktadır. Sol tarafta ise,

belâgat tahtına geçdi oturdı
feşâhat mülketin buldukda hâlî
êder şî‘rin anuñ taḥsîn ḥassân
olaldan rūmuñ ol ehl-i kemâlî
‘alemdür zîhn-i pâk-i müstaḳîmî
sipâh u leşkeridür ḳîl u ḳâlî
tamâm êtdüm yazup dîvânun anuñ
dêdüm târîḫini “ceyş-i ḥayâlî” 964 (1556-57)

yazmaktadır. Nüshada “merhum” ve “rahimehu’llâh” gibi ifadelerin olmayışı ve tarih manzumesinde Hayâlî Bey’in bir sultan gibi şiir tahtına kurulduğu imajı nüshanın istinsahının tamamlandığı tarihte Hayâlî Bey’in henüz sağ olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 2 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 479 gazel, 15 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürûr
ki ḳaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü ḳuşûr

Son beyit: bunu dër baña bir güzel muttaşıl
tecevva‘ terânî tecerred taşıl

2.3.1.46. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Mahmud 3451/2, S.7

Üstü vişne rengi bez kaplı meşin bir cilt içerisinde 76 varaktan ibarettir. İki bölümden oluşan eserde 1-32 sayfaları arasında Necâtî Bey’in *Dîvân*’ı; 34v-58v (1v-24v) arasında Hayâlî Bey’in *Dîvân*’ı vardır. Ancak biz çalışmamızda nüshayı tekrardan numaralandırdık.

İlk sayfadaki serlevhada kırmızı mürekkeple “Dîvân-ı Hayâlî Beg Rahimehu’llâh” yazmaktadır. Nüsha; çift sütunlu 19 satıra talik hatla yazılmıştır. Nüshanın hâşiyesinde Hayâlî Bey’e ait gazellerin yanı sıra Derzi-zâde Ulvî, Nev’î, Fuzûlî, Âgehî, Rûhî’ye ait gazeller ve çeşitli dualar vardır. 25r’den itibaren cetvel bitmekte ve nüsha mecmua görünümü arz

etmektedir. Hayâlî Bey'in şiirleri 33v'de sonlanmaktadır. Bundan sonraki varaklarda Yûnus Emre, Nesîmî, Emrî, Fuzûlî vd. ait gazeller, çeşitli dualar, tarihler, faydalı bilgiler yazılıdır. 27r'de Cemâlî Efendi'ye ait müfretler vardır. Varsağı, ilahi, murabba başlıklı şiirler nişâbürek, pençgâh, segâh, evc-ı irak, Acem aşîrân vd. makamlarına ait şiirler vardır. 37b'de Gelibolulu Âlî'nin, 38r'de Zuhûrî'nin *Bahr-ı Tavîlleri* bulunmaktadır.

Sondan eksik olan nüshada 8 kaside, 2 tercibend, 3 muhammes, 3 tahmis, 116 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürûr
 ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: dilden hayâlî şüret-i idrâki kazıyup
 dîvâne-meşreb oldu kalendarlik eyledi

2.3.1.47. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Lala İsmail 442, S.8

Bu nüsha önceden Murad Molla koleksiyonunda kayıtlı olup daha sonra Lala İsmail bölümüne aktarılmıştır. Nüsha; şemseli, tamir görmüş meşin bir cilt içinde, 87 varaktan ibarettir. Ön zahriyesinde Lala İsmail Efendi'nin (ö. 1818) kütüphane mührü bulunmakta olup ilk sayfada "Dîvân-ı Hayâlî Beg" serlevhası vardır. Her varakta çift sütuna talik hatla yazılmış 15 satır olup 17r yaprağına kadar çift cetvellidir. Cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Hem ön hem de arka zahriyede İbrahim Paşa'nın, Oğlan Şeyhi'nin katline, Misâlî'nin, Cemâlî Efendi'nin vefatlarına tarih beyitleri bulunmaktadır.

Nüshada; 17 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 1 murabba, 356 gazel, 1 mukattat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürûr
 ki kaçır-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: kadîmî âşnâlardan görüp bî-gânelik resmin
 vefâ ümmîdine bî-gânelikle âşnâ oldum

2.3.1.48. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Pertevniyal 803, S.9

Yeşil renkli bez bir cilt içerisinde olup 117 varaktır. Eski demirbaş numarası 687 olan eserin baş kısmı eksiktir. 2v yaprağında Pertevniyâl Vâlide Sultân'a (ö. 1883) ait mühür bulunmaktadır. Çerçeveler mavi mürekkeple (bazı varaklarda yeşile dönmüş), söz başları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Çift sütuna 15 satıra yazılan eserde talik kırmızı hat tercih edilmiştir. Eserin istinsah tarihi yoktur.

Nüshada; 15 kaside, 2 tercibend, 1 muhammes, 2 tahmis, 1 murabba, 481 gazel, 15 mukattat bulunmaktadır.

İlk beyit: yā tevliyet vēr anı kalem birle zabt edem
yā dirlik eyle olsun arada bahāne tīg
Son beyit: kıomaz āhumdan ey meh-rū felek ber-bād ede anı
çeker dāmānına her şeb çerāğ-ı māh-ı tābānı

2.3.1.49. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Uşşaki Tekkesi 127, S.10

Cildi hakkında bilgimiz yoktur. Toplam 94 varak olan eserin ön ve arka zahriyelerinde Uşşâkî Tekkesi'nin son postnişini Mehmed Tevfik'in mührü bulunmaktadır. Mühürde "Vakf-ı hâdimü'l-fukarâ eş-şeyh yedd-i emîn Mehmed Tevfik post-nişîn-i in-dergâh be-tarîkati Halvetiyye-i 'Uşşâkiyye der-kurb-ı Yedikule 1326/1908" yazılıdır (Kut ve Bayraktar, 1984: 178). 1v sayfasında "Dîvân-ı Hayâlî Beg rahimehu'llâh" serlevhası vardır. Söz başları ve çerçeveler kırmızıdır. Çift sütuna, 20 satıra, divani kırması hatla yazılmıştır. Arka zahriyesinde Fuzûlî'nin bir gazeli bulunmaktadır.

Nüshada; 19 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 1 mesnevi, 485 gazel, 16 mukattaat vardır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı gurūr
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşūr
Son beyit: gëydüñ revāçe başuña bulduñ revācuñı
incinme şapkalı sikeyin egri haçuñı

2.3.1.50. Topkapı Sarayı Müzesi Yazma Eser Kütüphanesi, Revan Kitaplığı 784, R

Miklepli, şemseli, zencirekli ve köşebentli vişne çürüğü deri bir cilt içinde olup 117 varaktır. Nüshanın ön zahriyesinde Sultan I. Mahmûd'a ait tuğralı temellük mührü ve vakıf kaydı bulunmaktadır. Mühürde A'râf Sûresi'nin 43. âyeti olan "Elhamdülillâhi'llezî hedânâ li hâzâ ve mâ künnâ li nehtediye lev lâ enhedânallâhu"¹³ âyeti yazılıdır. İstinsah tarihi belli değildir.

Nüşa, her bir varakta çift sütuna 17 satır olacak şekilde düzenlenmiş olup güzel nesih bir hatla yazılmıştır. Kasâid ve gazeliyyâtın başında müzehhep bir mihrabiye bulunmaktadır. Cetveli altın yaldızlı olan eser özenli bir nüshadır.

Nüshada; 21 kaside, 2 tercibend, 2 tahmis, 2 muhammes, 1 murabba, 1 mesnevi, 503 gazel, 21 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürūr
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşūr

¹³ A'râf 7/43 Eğer Allah'ın bizi eriştirmesi olmasaydı, biz hidayete ermiş olamazdık.

Son beyit: kaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ
bağrınıñ başı gözinüñ yaşıdur mecnūnuñ

2.3.1.51. Vatikan Kütüphanesi, Türkçe Koleksiyon, Vat. Turco 218, V

Kahverengi meşin bir cilt içinde olup 98 varaktır. Ön zahriyesinde “Alî 1181” yazılı bir temellük mührü “İstishâbu’l-fakîr Azîz ‘Alî” kaydı vardır. Nüshanın sahibi Muhayyelât adlı eseriyle de meşhur olan Giritli Azîz Alî Efendi (ö. 1798) olabilir. Zira mühürdeki tarihte h. 1181/m. 1767-68 henüz hayatta ve İstanbul’dadır. Ayrıca “Sâlih Tevfik Efendinüñ Dîvân-ı Hayâlî sene 1275” yazan bir kayıt daha vardır. Buna göre nüshanın h. 1181/m. 1767-68 ile h. 1275/m. 1858-59 tarihleri arasında Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde olduğu kesindir. Ferağ kaydına göre eser h. 975 yılında, Recep ayının ilk 10 gününde (evâilinde) yani m. 1568 yılının Ocak ayında bilinmeyen bir müstensih tarafından çekimlenmiştir.

Çift sütunlu 19 satıra dîvânî kırması bir hatla yazılan nüsha çerçevesizdir. Nüshanın sonunda şu manzume bulunmaktadır:

1. bir ‘aceb te’lîf-i şan ‘at étdüm ey sâhib-kemâl
k’anı gözler görmedi érmez aña fehm ü hayâl
2. öyle tertîb eyledüm yigirmi tokuz harf kim
kağısın gönülde dutsañ bilürem bî-mekr ü âl
3. hemze vü teşdîd olursa dañı evvelde bilen
tecride édegör inanmazsañ ki nic’ola hâl

Nüshada; 13 kaside, 1 tercibend, 3 muhammes, 1 tahmis, 1 murabba, 512 gazel, 21 mukattaat bulunmaktadır.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürür
ki kaşr-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşur

Son beyit: maḥabbet-hānedür gönülüm ezelden ‘ışk-ı cānāna
koparmaz şer‘ bir taşın qadīmī olsa bir hāne

2.3.1.52. Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 369, SÇ.1

Yeşil bez bir cilt içinde olan nüsha 67 varaktan müşekkildir. Hayâlî Bey’in *Dîvân*’ı 1v-52r arasında bulunmaktadır. Her varak 13 satırlı çift sütuna dîvânî hatla yazılmıştır. Nüsha başından ve sonundan eksiktir. Nüshanın başında esere sonradan eklendiği anlaşılan *Dîvân*’dan bağımsız 4 varak vardır. 54r’de Bâkî ve Gelibolulu Âlî’ye ait birer gazel vardır. 54v’de bir Segir-nâme, 58v’de Derzi-zâde Ulvî’ye ait bir musammat, 62r’de Öksüz’e ait bir şiir bulunmaktadır.

Bazı şiiirlerin kenarına “ëyüdüür, ra’nâdur, sun’î, san’atî” gibi notlar düşülmüştür. Hayâlî Bey’in “‘ışk bir şem ‘-i ilâhîdür benem pervânesi// şevk bir zencîrdür gönîlüm anuñ dîvânesi” matlalı gazelinin kenarına “Hakkâ ki bî-nazîr matla’dur” yazmaktadır. Muhtemelen şiiir sanatından anlayan “suhan-senc” bir kişi güzel bulduğu şiiirlerin kenarına belki daha sonra tekrar okumak için bu şekilde notlar almıştır.

Nüşhada; 14 kaside, 1 tercibend, 2 muhammes, 3 tahmis, 4 murabba, 1 mesnevi, 105 gazel bulunmaktadır.

İlk beyit: ben belâ *ferhâdıyam* küh-ı ğam-ı dildârda
şu ‘le-i âhum başumda lâledür kuhsârda
Son beyit: şunup bu nazmı dest-i şehryâra
gül-i şad-bergi êrgürdüm bahâra

2.3.1.53.Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, 578, SÇ.2

124 varak olan nüsha şemseli, kahverengi meşin bir cilt içinde olup cönk şeklindedir. Ön zahriyesinde Hayâlî Bey’e dair bir fevâid ve “étmek nice” redifli gazeli bulunmaktadır. Her bir varakta çift sütuna nestalik hatla yazılmış 19 satır vardır. Cetvel bulunmayan nüshada söz başları ve I. Süleyman’ın adının geçtiği kısımlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Sonu eksik olan nüshanın istinsah tarihi yoktur.

Nüşhada; 19 kaside, 2 tercibend, 2 muhammes, 4 tahmis, 3 murabba, 647 gazel, 6 kıta, 11 müfret vardır. K.1 nüshasından sonra en hacimli nüsha budur.

İlk beyit: dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür
ki kaçır-ı dehre bulınur hezâr dürlü kuşûr
Son beyit: altun üsküflü kuloğlı güzeliyken hırşîd
gör ne êtdi aña her-câyilik ey mäh-liqâ

2.4. Nüşhaların Değerlendirilmesi

Hayâlî Bey *Dîvân*’ının müellif hattı nüshası yahut müellif nüshasına yakın bir nüshası bulunmamaktadır. Bu sebepten ötürü elde olan bütün nüshalar eşit şekilde ele alınıp değerlendirilmiştir. Tüm nüshalara eşit mesafede duran metin tenkidinin en eski ve belki de en güvenilir yöntemlerinden stemma yöntemi takip edilmiştir.

Elliden fazla nüshası olan Hayâlî Bey *Dîvân*’ının tenkitli neşrinin doğru yapılabilmesi için nüsha ailelerinin tespit edilmesi, gruplar tespit edildikten sonra aileyi temsil edebilecek en iyi nüshanın seçilmesi gerekmektedir. Bu işlemi gerçekleştirebilmek için ise nüsha şeceresinin oluşturulması gerektir. Nüsha şeceresi çıkarmanın bir hayli zor olduğu bilinen bir gerçektir ve bazılarına göre nüshaları çok iyi tanımak kaydıyla şart da değildir. Zira şecere

yöntemi/stemmatik bir hipoteze dayanmakta olup kesinlik içermemektedir. Ancak nüshaları tanıma gayreti doğru yöntemlerle birleşince şecerenin en azından anahatlarını oluşturmaya yeterlidir.

Hayâlî Bey *Dîvân*'ının bazı nüshaları eksik ve gayrimürettep, bazı nüshaları da bir şiir mecmuası görünümünde olduklarından dolayı şecere kurmaya elverişli değildi. Bu elverişsiz nüshalar (GHB, MC, Ü.1, Ü.2, İ.1, İ.2, M.1, S.7, M.3, K.4, K.5, B.2, Ü.9) stemmaya dahil edilmemiş ancak model şiirlerde yer almışlardır. Böylelikle stemmada var olmasa da hangi nüshanın en azından çoğu zaman hangi nüsha grubunu takip ettikleri görülebilmektedir.

Stemmanın kurulumunda kolaylık sağlaması amacıyla ilk olarak şiirlerin dökümü yapılarak işe başlanmıştır. Kaside, musammat, gazel ve mukattaatların ilk mısralarının tabloya yazılmış, ele alınan nüshada ilgili şiir varsa + konulup nüshada kaçınıcı sırada olduğu belirtilmiştir. Nüshalarda yer alan şiirlerin tertip sırası nüsha akrabalıklarını belirlenmesi için yararlanılan ipuçlarından biri olmuştur.

Nüshaların döküm işlemi tamamlandıktan sonra model şiir belirlenip tüm nüshalarda bu şiirin farkları aparata yazılmış böylelikle hangi nüshanın kimi takip ettiğinin izi sürülmüştür. Ancak tek bir model şiir nüshaların arasındaki akrabalık ilişkilerini belirlemede yeterli olmamış, nüshaların akrabalıkları belirgin bir şekilde ortaya çıkana kadar model şiirlerin sayısı artarak devam etmiştir. Bu işlem tamamlandıktan sonra artık şecerenin ana omurgası oluşmuş ancak yine de son şeklini almamıştı. Zira bazı nüshaların diğer nüshalarla olan ilişkisi gözle görülecek kadar belirgin değildi. O bağları tespit edebilmek için nüshalar tek tek büyük bir dikkat ve özenle ele alınıp incelenmiş. Böylelikle aşağıdaki stemma bir hipotez de olsa ortaya çıkmıştır.

2.4.1. α Ailesi

Bu ailede yaşayan 7 nüsha bulunmaktadır. Alfa ailesi gazel sıralamasında kendi içinde iki alt gruba ayrılmaktadır. Bunlardan S.1 ve Ü.4 nüshaları bir grubu; S.6, S.9, S.10, M.6 ve B.1 nüshaları ise başka bir grubu oluşturmaktadır. Matbaadan çıkmış bir kitap gibi birbirlerine benzeyen S.9 ile B.1 nüshalarının ise ya birbirlerinden kopyalanmış ya da aynı nüshadan peş peşe istinsah edildiği düşünülmektedir.

İstinsah tarihi eski nüshalardan S.6 (i.t. 1556-57) nüshası bu ailede içinde yer almaktadır. İstinsah tarihi bilinmeyen S.1 nüshası ise alfa ailesindeki en muteber nüshadır. S.6 nüshasının eski nüsha olmasından dolayı mantıken kol başı nüsha olarak seçilmesi gerekse de S.1 nüshasının hem şiir sayısı bakımından üstün olması hem de daha isabetli nüsha farklarının olması sebebiyle kol başı nüsha olarak tercih edilmiştir. Mesela aşağıdaki beyitte “cerr”

kelimesi S.6 nüshasında “seyr” olarak yer almaktadır. Beyitte her iki fark da kullanılabilir. Ancak cerr kelimesi şiiri mana bakımından daha güçlü kılmaktadır:

şâmdan gelmiş yalıñ yüzlü ışık maḥbûbıdur
tâs alup kūyuñ gedâlar gibi cerr eyler güneş K. 5/11

2.4.2. β Ailesi

Beta ailesinde yaşayan 4 nüsha vardır. Bunlar, R, Ç.1, K.2 ve Ü.8 nüshalarıdır. Bu nüshalar hem nüsha farklarında hem de şiir sıralamalarında özdeşler. Bu nüsha ailesindeki nüshaların ya aynı nüshadan ya da birbirlerinden kopyalandıkları varsayılabilir. Ancak, nüshaların hiçbirinde istinsah tarihi olmadığı için bunu tespit etmek mümkün olmamıştır.

2.4.3. γ Ailesi

K.1, SÇ.2, E.1 nüshaları bu ailenin mensubu olan nüshalardır. SÇ.2 nüshasıyla E.1 nüshası ile sıralamada ve nüsha farklarında benzerlik göstermektedir. K.1 nüshası ise sıralamada iki nüshadan farklı olsa da nüsha farklarında ittifak etmektedir. SÇ.2 nüshasının istinsah tarihi belli değildir. E.1 nüshasının yazılış tarihi 1583-84, K.1 nüshasının ise 1612’dir. K.1 nüshasının önemli bir özelliği vardır. Nüsha, α, β ve ı gruplarındaki nüshalar hariç diğer gruplardaki nüshalarla yaygın olmayan şiirler sebebiyle bir keşisim nüshası özelliği göstermektedir.

Örneğin: *âh êdersem yaḳaram odlara bu nüh felegi// bu-durur êtmedüğüm şaḳınuram sen melegi ve âftâb-ı tal’atüñi görmesem bir şubḥ-gâh// töldurur âfâkı ol dem nâle vü feryâd u âh* matlalı gazeller sadece SÇ.2 ve K.1 nüshalarında bulunmaktadır.

2.4.4. δ Ailesi

Bu ailede V, RAS, İ.4, M.9 ve Ü.6 ve M.8 nüshaları bulunmaktadır. Bu nüsha ailesi de sıralamada ve nüsha farklarında çoğu yerde birbirlerini takip etmektedirler. Ancak M.9 ve Ü.6 nüshaları birbirlerinin neredeyse tıpatıp aynıları olmasından dolayı ya tek bir nüshadan peş peşe istinsah edildikleri ya da birbirlerinden kopyalandıkları varsayılabilir. V nüshası delta ailesindeki diğer nüshalarda bulunmayan şiirler içermektedir. Mesela *Meşâ’irü’ş-Şu’ârâ*’da da yer alan Hayâlî Bey’in bir mecliste irticalen söylediği şu kıta sadece V nüshasında kayıtlıdır:

1. *hūblar daḳar idi başına evvel çiçeği*
tañ bu kim şimdi daḳar başına her kel çiçeği
2. *gül-i gülzâr-ı leṭâfet geçinürmiş aḡyâr*
göreyin dâr-ı cihânda anı çengel çiçeği Mk. 32

Aşağıdaki beyitte yer alan “*hirāsān*” kelimesi V, İ.4 ve RAS nüshalarında “*hirāsān*” şeklinde yanlış yazılmıştır. RAS nüshasının müstensihinin aynı zamanda bir şair olan Cevrî Çelebi (ö. 1654) olması bu bakımdan şaşırtıcıdır.

rāyet ü sancağıñı çözü k'ola küfr ehli kamu
şol hirāsān olan şāh-ı horāsān-şekl K. 8/30

2.4.5. ε Ailesi

S.3, S.5 ve S.8 nüshaları bu aileye ait nüshalardır. Üç nüshanın hem sıralaması ve hem de içerdiği şiir yekdiğeriyle örtüşmemektedir. Ancak yanlışlarda/farklılıklarda ortaklık göstermektedirler. Örneğin;

şararmış inhinā bulmuş felekde
yetīm-i duḡter-i 'imrāna beñzer K. 15/2

beytindeki “*inhinā*” kelimesi her üç nüshada da “*ilticā*” olarak yer almaktadır. İkinci mısırda “*yetīm-i duḡter-i 'imrāna*” ifadesi ise bu üç nüshada “*nesīm-i ḡusrev-i devrāna*” şeklindedir. Aşağıdaki beyitte “*çînüñ*” kelimesi epsilon ailesindeki nüshalarda “*şāmuñ*” şeklinde yazılmıştır:

bugün ḡāḡānı sensin türk ü çînüñ
hezārān çākerüñ var ḡāna beñzer K. 15/13

2.4.6. ζ Ailesi

Bu ailede S.3, Ü.5, M.5 ve M.7 nüshaları bulunmaktadır. M.7 nüshası, ilk üç nüshadan farklılıklar gösterebilmektedir. Bu farklılıkların sebebinin farklı bir nüsha ailesinden kopyalanması değil metni kopyalayan müstensihinden kaynaklanabileceğini düşünmekteyiz. Müstensihin özgürlüğünü eline alıp metne müdahaleler yaptığı düşünülebilir.

2.4.7. η Ailesi

Bu ailede ŞR, Ü.7, S.4 ve SÇ.1 nüshaları yer almaktadır. ŞR ve S.4 nüshalarının dizilişi aynılık göstermektedir. SÇ.1 nüshası gayrimürettep görünümüyle sıralamada S.4 ile ayrılrsa da nüsha farklarında çoğu yerde ittifak etmektedir. Bu nedenden ötürü SÇ.1 ve S.4 nüshalarının aynı mecmuadan kopyalandığı söylenebilir. ŞR ve S.4 nüshaları dizilişte aynı ancak nüsha farklarında çoğunda aynılık gösterse de farklı tercihler de içermektedirler. Ü.7 nüshası ise ŞR ile ortaklık göstermektedir. Mesela 4. model şiire bakıldığında 8, 9 ve 10. beyitlerin her iki nüshada da yer almadığı görülecektir.

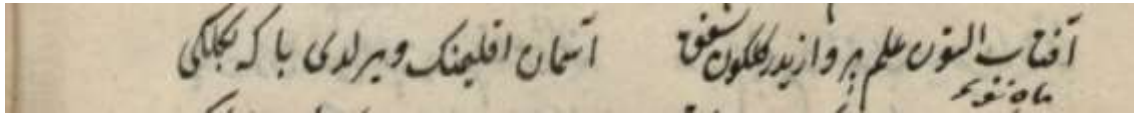
2.4.8. 0 Ailesi

Bu aileye dahil olan iki nüsha vardır: E.2 ve A.1 teta ailesine ait olduğu kesin olan her iki nüsha da özellikle musammatlar bakımından diğer nüshalardan daha zengindir. Örneğin; Necâtî'nin “*cümle ‘âlem bir yaña bî-çâre tenhâ bir yaña// cennet-i kūyuñ kımazam olsa dünyâ bir yaña*” matlalı gazeline Hayâlî Bey'in “*nev-bahâr êrdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña*” mısraıyla başlayan tahmisi ve Muhibbî'nin “*leb mi bu yâ la 'l-i şâfî mi mey-i şahbâ mı ki// yohsa kim ihyâ-yı emvât etmede 'isâ mı ki*” matlalı gazelini tahmis ettiği “*âb-ı kevşer mi 'aceb yâ rāh-ı rûh-efzâ mı ki*” mısralı tahmisi sadece bu iki nüshada yer almaktadır. Bu nüsha ailesi barındırdıkları yaygın olmayan şiirlerle özellikle musammatlarla η ailesinden ŞR ve γ ailesinden K.1 nüshaları ile ortaklık göstermektedir. E.2 nüshası ayrıca başka nüshalarda olmayan gazeller barındırması bakımından oldukça önemli bir nüshadır.

Bu ailede yaşayan her iki nüsha da tenkitli metne dahil edilememiştir. E.2 nüshasında rutubet nedeniyle yazılar birbirine karışmıştır, nüshanın çoğu yerinin okunamaması nüsha farklarının gösterilmesinde güçlük doğuracağı için tenkitli metne dahil edilememiştir. A.1 nüshası ise eksik nüsha (ج harfinden sonrası yok) olduğu için temel nüsha olarak değerlendirilememiştir. Bununla birlikte her iki nüsha, çekirdek şiirlerden başka şiirler içermesi sebebiyle değerli olduğu için tâli/sekonder nüsha olarak divanı tamamlamaya yardımcı nüshalar olarak kullanılmıştır.

2.4.9. ı Ailesi

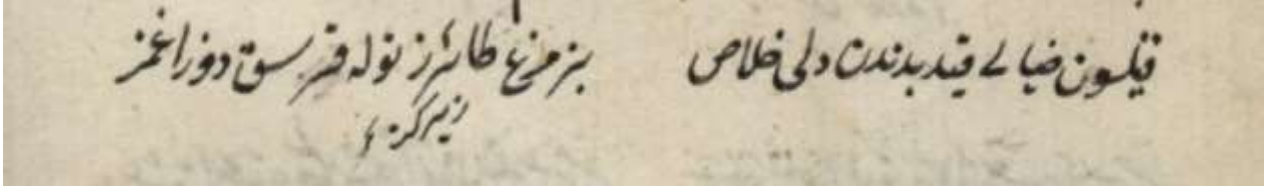
Ü.3 nüshası¹⁴ bu aileyi temsil eden tek nüshadır. Bu nüsha özellikle nüsha farklarında zeta ailesinin kol başı nüshası olan İ nüshasıyla birçok yerde benzerlik göstermektedir. Bu sebepten ötürü bu nüshanın *Dîvân*'a eklenmesi bazılarınca lüzumsuz olarak görülebilir. Ancak, bu nüshayı diğer nüshalardan ayıran benzersiz bir özelliği vardır. O da nüshada çok sayıda sah işaretlerinin olması ve nüshada sah işaretleriyle düzeltilen yerin hiçbir nüshada olmamasıdır. Örneğin:

“*mâh-ı nev altun ‘âlem pervâzıdır gülgün şafağ/âsmân iklîminüñ vèrildi baña begliği*” beytinde “*mâh-ı nev*” kelimesinin bir sah işaretiyle düzeltildiği görülmektedir. Beyitte esas olarak yazan “*âftâb*” kelimesi ise hiçbir nüshada yazmamaktadır. Her iki ifade de vezni

¹⁴ Bu nüshanın değerini belirlememde fikirleriyle bana yol gösteren ve nüshaya bu şekilde bir bakış açısı geliştirmemi sağlayan ve bu sayede nüshanın son olarak tenkitli metne girmesine vesile olan kıymetli hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Ali Emre Özyıldırım'a çok teşekkür ediyorum.

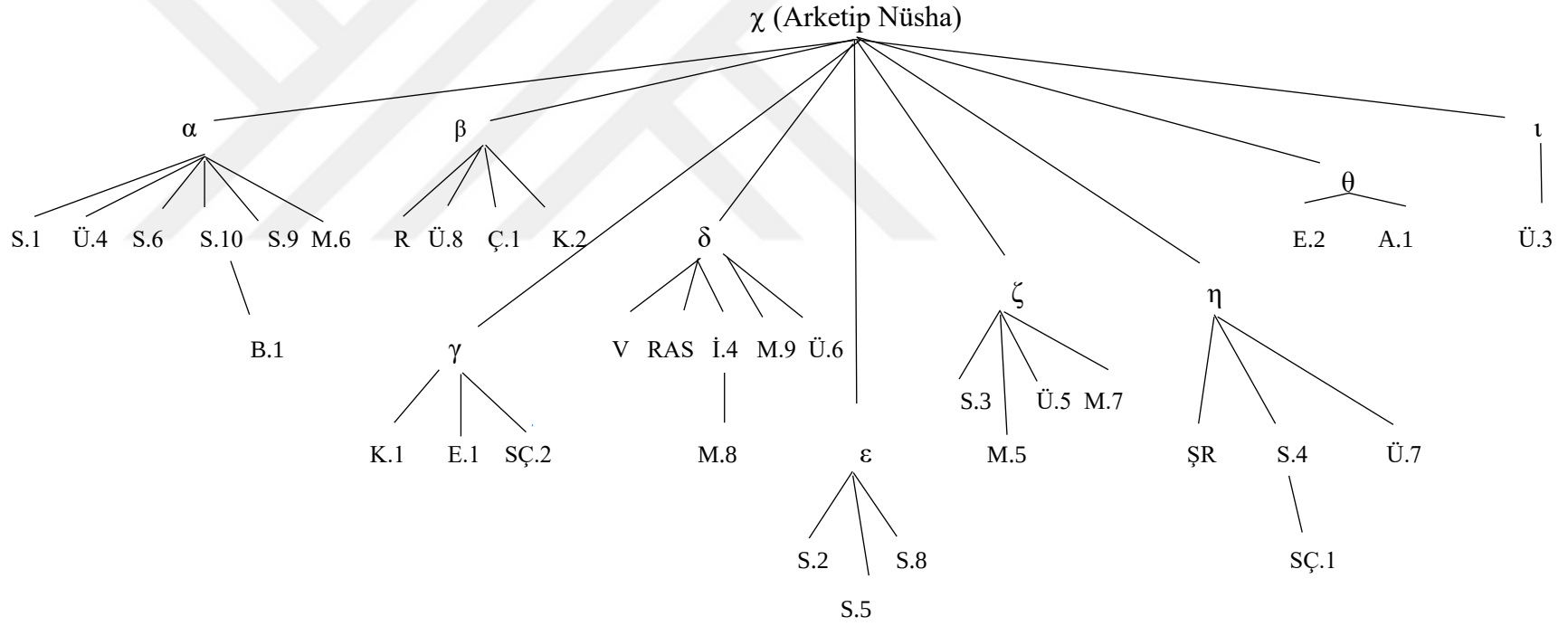
bozmamaktadır. Ne var ki Osmanlı'daki sancak alemlerinin hilal, Hristiyan toplumlarında ise güneş şeklinde olduğu bilinmektedir. Bu nedenden ötürü olması beyitte tercih edilmesi gereken ifade “mâh-ı nev” olmalıdır. Bir başka örnekte “*kılsun hayâli kayd-ı bedenden dili halâş// bir murğ-ı zîreküz n'ola kırsak duzağumuz*” beytinde geçen “zîreküz” ifadesi Ü.3 nüshasında “tâ'irüz” şeklinde yer almaktadır.

Her iki kullanım da vezni bozmamakla birlikte “tâ'irüz” kullanımı beyte boyut katmaktan hem de estetikten uzaktır. Zira kuş uçan bir varlıktır, şairin “uçan kuşuz” demesi estetik bir manayı haiz değildir. Ancak “zîreküz” kullanımı beyte hem boyut kazandırmakta hem de beyte uygun düşmektedir.

Ü.3 nüshasından alınan bu beyitler Hayâlî Bey'in yazdığı şiirlerin ilk versiyonu olabildiğini düşündürmektedir. Zira, Hayâlî Bey'in iyi bir medrese almadığından dolayı şiirlerini ara sıra Âşık Çelebi'ye okuttuğunu, Çelebi'nin şiirlerdeki yaptığı düzeltmeleri Hayâlî Bey'in değiştirdiğini bilmekteyiz. Bu nedenden ötürü şair şiirini yazmakla bitirmemekte daha sonradan onu değiştirebilmekte ve şiirini güzelleştirebilmektedir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda Ü.3 nüshası belki de şiirlerin takip edilebilen eski versiyonlarından olduğu varsayılabilir. Peki neden Ü.3 nüshasından eski nüshalarda şiirlerin bu versiyonları bulunmamaktadır? Bunun sebebini şu şekilde açıklayabiliriz. Bu nüsha en eski nüshadan belki daha evvel olan bir nüshadan kopyalanmış olabilir, kopyalandığı nüsha ise şu an kayıp hâlde olabilir. İkinci ihtimal ise bu nüsha bir başka nüshadan kopyalandığında Hayâlî Bey henüz şiirlerine son şeklini vermemişti. Müstensih son şekli verilen nüshayı görünce istinsah ettiği bu nüshayı o şekilde değiştirmiş olabilir. Ama şu kesin ki bu nüshanın kopyalandığı nüsha şu an elimizde değildir ve o kayıp nüshanın tek varisi Ü.3 nüshasıdır.

2.5. Hayâlî Bey Dîvân Nüshalarının Stemması

2.6. Metin Kurulurken İzlenen Yol

1. Metin, İ. Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" isimli makalesine uygun olarak kurulmuştur.
2. Metnin tamamında küçük harf kullanılmıştır. Özel isimler ve yer adları eğik yazı tipiyle gösterilmiş; Arapça ve Farsça ibareler ise olduğu gibi bırakılmış, dil içi çeviride Türkçesi verilmiştir.
3. Metinde hiçbir nüsha esas olarak kabul edilmemiş, tenkitli metne alınan 8 nüshadaki her varyant ayrı ayrı değerlendirilip metne en uygun düşen ifade tercih edilmiştir.
4. Metnin nüsha farkları ve vezin aksaklıkları aparatlar kısmında gösterilmiştir.
5. Tenkitli metne dahil olan 8 nüshada bulunmayan ama diğer başka nüshalarda yer alan şiirlere metinde yer verilmiştir. Örneğin, 8 Ailesindeki nüshalar eksik ve okunamayacak olduğundan tenkitli metne dahil edilememişlerdir. Ancak, o nüshada yer alıp diğer başka nüshalarda yer almayan şiirler metne dahil edilmiş, bu nüshalar tamamlayıcı nüsha görevi üstlenmişlerdir.
6. Her şiir türüne göre ayrıca numaralandırılmış, her şiir numarasının altına şiirin vezni belirtilmiştir.
7. Her bir şiirin nüshadaki yerleri dipnotta gösterilmiştir.
8. Metinde silinen yahut yazılmayan kısımlar tamir edilmeye çalışılarak yapılan teklifler köşeli "[]" ayraç içerisine yazılmıştır.
9. Bazı şiir yahut mısraların bulunmadığı, ilgili şiirin nüshada bulunmayan, şiirin dipnotunda nüsha kısaltması önüne konulan orta tire "-" işareti ile belirtilmiştir.
10. Vezin gereği zihaf yapılması gereken uzun ünlülü hecelerdeki uzatma işareti kaldırılmıştır.
11. Metin yazımında, çeviriyazı sistemi kullanılmıştır.
12. Metinde eksik olan kelimeler (...) ile gösterilmiştir.
13. Nüsha farklılıkları gösterilirken, kelimelerin arasına (;) işareti konulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TENKİTLİ METİN

3.1. [kaşîdeler]

1.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. dilā bu menzil-i vīrānı şanma cāy-ı sürūr
ki kaşr-ı dehre bulunur hezār dūrlū kuşūr
2. karañusına anuñ kılma ħande şem' gibi
dilerseñ ola yüzüñ ağ nitekim kāfūr
3. ağardı saç u şaķal ağ u karadan gel geç
gözüñi aç nażar et zūlmetüñ olupdur nūr
4. ko aç gözlülüğü gördüğüñde biryānı
diküp aña gözüñi germ olma çün tennūr
5. cihān sefine-i ten ġarķ edici deryādur
ħabābı kūh-ı belā mevcidūr anuñ şer ü şūr
6. cihānda aduña ādem dēne revā mıdur
cemād gibi yatasın müsebbih ola tıyūr
7. ger ādemīde ġaraż ekl ü şūrb ü şehvet ise
gerek ki mecma' -i nāsı taşaddur ēde sūtūr
8. 'ibādetüñe dayanma ki saña pend yeter
hemīn ħikāyet-i iblīs ü bel'am-ı bā'ūr
9. kimesne ermedi şādīye bī-vesīle-i ġam
müyesser olmadı şīrīn vişāli bī-şāvūr
10. kemān-ı 'ışkı eger çekdüñ ise merdāne
gerekdür ki ola tūr-i āha sīne kubūr
11. sipihr kara yere cūr'aveş döker kanuñ
ħabāb-güne dimāguñda olsa bād-ı ġurūr
12. bulanma seyl şuyı gibi aķma her yañaya
nażarlarında yūri şāf-dillerüñ tırı tır
13. każā elinde kemān oldu çarķ-ı ħam-kāmet
ecel okıyla bizi ētmek içün ehl-i kubūr

1. S.1:1v; R: 1v; K.1: 1v; V: 1v; S.2: 1v; S.3: 1v; ŞR: 2r; Ü.3: 1v.

14. zamāne anu er oldu ise ok balu
u bā-ı dehrde mānend-i hūe-i engūr
15. belāsı balına degmez o lezzet-i dehri
evū yıılmaya tā mil-i hāne-i zenbūr
16. gerekse uvvet-i bāzūda *āh behrām* ol
bu *zāl*-i dehr eder menzilūi āir gūr
17. dilerse olmaa gūn gibi āsmān-rif at
yūzūi sāye-ıfat hāk-i rāh ol yere ur
18. gel olma bezm-i fenāda mey ile ālūde
ki una sāi-i vahdet elūe mā' -ı ahūr
19. adā-yı 'ālem-i lāhūtı istimā' eyle
nedūr bu īven ü nāleyle eng ile anbūr
20. bu 'izz ü cāhına devrānu olmadı marūr
onı fenā idūin bildi ıll-ı *rabb-i afūr*
21. eh-i zamāne *sūleymān*-ı ins ü cin ki anu
cihānda emrine tābi' -durur vuū u uyūr
22. aan ki 'āleme ba olsa hūān-ı isānu
tefaur eyleye īnū gōtūrmege *faqfūr*
23. geleydi arua *cem* ey eh-i diyār-ı kerem
yaavulu dēr idi āa kim ırādan ur
24. on iki ayı yılu hıt-ı māh u mihri aur
sarāy-ı adrūi yapmaa ar olup mūzdūr
25. hūmā-yı 'al ēremez āhbāz-ı fikretūe
hūmā uıyyla ber-ā-ber hı ola mı 'ufūr
26. ser-i 'adū lekedūr cism cāmesi ūzre
ki her ulāmu anı āb-ı tıı birlen yur
27. ayālī mūlk-i suanda 'aceb mi olsa emīr
ki vērdi usrev-i mūlk-i suan āa menūr
28. niteki vat-i seer sebzear-ı gerdūnda
olup revāne arāvet vere ū eme-i nūr
29. ola 'adūlaruu sāye gibi yūzi siyāh
sen olduuca cihānda gūne gibi mehūr

2.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. h^vāb-ı ğafletde iken göz açup oldı bīdār
kudret-i *hakka* nazar kıldı 'uyūn-ı ezhār
2. her şükūfe dehen ü berg zebāndur gūyā
zıkr eder *hāl*hını hāl dili ile eşcār
3. gönli katılara érse yèridür neşv ü nemā
bu fuşul içre ki sebze bitürüpdür ahcār
4. çekdi āvāze-i *dāvūd*ını her bülbül-i mest
yed-i beyzāsını 'arz eyledi gül *mūsāvār*
5. bād tahrik edicek nāyı şadā eyle dèyü
nefesin tutdı o dem çekdi biraz mūsikār
6. gece bālīn-i ferāġatde yaturken nā-geh
hātīf-i ġayb dèdi sem 'üme cān gözin uyar
7. bir nazarla gör iki 'ālemi nergis-mānend
başıña ister iseñ ġeymege tāt-ı zerkār
8. bu kadar 'ömr içün ġonceyi dil-teng görüp
şahn-ı gülşende eder ağız açup hānde enār
9. şāha 'arz ètmege mülk-i çemenüñ mahşūlin
elde evrāk tutar güller olup defterdār
10. nice şeh husrev-i *cemşīd*-fer ü *dārā*-der
çarh-pervāz ü hümā-sāye vü tūtī-güftār
11. gülbün-i bāġ-ı kerem *şāh süleymān* ki anuñ
var-durur bencileyin bülbül-i gūyāsı hezār
12. sancağ u tūġuñ eder rüz-ı sa'īdūñ nev-rüz
her ne vaktin ki ber-ā-ber ola bu leyl ü nehār
13. meh-i encüm-sipeh ü mihr-i felek-mertebesin
saña dèrsem yèridür baħr-i seħā kūh-ı vaķār
14. dünyede bulduġı bu nām u nişān ile şeref
sīnede mühr-i *süleymān* götürür her dīnār

2. S.1:2r; R: 2r; K.1: 2r; V: 2r; S.2: 2r; S.3: 2r; ŞR: 1v; Ü.3: 2r.

kaşīde-i rā'iyye-i mīr-i iklīm-i suħan hayālī beg berāy-ı ħazret-i sultān-ı sultānī-nişān süleymān hān
'aleyhi'rahme ve'r-rıdvān K.1. kaşīde-i bahāriyye güfte-i merhūm u maġfūr hayālī beg berāy-ı ħazret-i
sultān süleymān hān Ü.3.

15. kimse an yutmadı devr  nde meger once-i b  g
kimse   h   tmedi   hd  nde meger bülbül-i z  r
16.   b-ı t  gu     deli ehl-i hev   olanı h  k
havfdan kendüsine a  ı h    r eyledi n  r
17. h    l-ı   mr  mi b  m  rl  g  m   tdi teb  h
p  d    hum başına vatıd  r   derse   t  m  r
18. t  c u tahtum v  reliden y  le m  nend-i h  b  b
c  r  ve   h  ke düşüp an yudaram s  garv  r
19. benem ol mur  -ı hev  y   ki gidüp d  ne-i şabr
d  m-ı   ayy  d-ı bel  da   derem şimdi ar  r
20.   anma kim ma  ni-i e  h   a beni el uzadam
deg  lem tıfl ki h  y  de   dinem i    r
21. tendeki r    başına   ariyyeti oldu      n
günde bi   kez   derem kendü hay  tumdan    r
22. bu a   demde benüm    hid-i ma  n   çokdur
hüsrev-i mülk-i me    n   benem   tme  n i  k  r
23. dem-i   s   gibi oldu suhanüm r   -efz  
adr ile başum eger göge   r  rse y  ri var
24. nice kim cünd-i   it   g  ret   d  p g  lz  rı
eyledükçe anı ma  gl  b   eh-i mülk-i bah  r
25. d    men      n ola pejmürde bah  r-ı ömri
vird   dindi     h  y  l   bunı leylem ve neh  r

3.

Mef     l  n fe   l  t  n mef     l  n fe   l  n

1. bur  c-ı al  a-i gerd  nda yine vat-i seçer
dikildi sanca  -ı zerr  n-i hüsrev-i h    r
2. sip  h-ı zengi-i   eb oldu münhezim nitekim
  ad  -y   hüsrev-i r    en-dil    fer  d  n-fer
3. meh-i sipihr-i   eref h  zret-i s  leym  n h   n
ki devleti güneşi ıldı   lemi enver

3. S.1:3r; R: 3r; K.1: 2v; V: 2v; S.2: 2v; S.3: 2v;   R: 3r;   .3: 8v.

a   ide-i    h-ı erb  b-ı ma  n   m  r-i i  l  m-i suhan h  y  l   beg ya  n   ber  y-ı fet  -i rodos sult  n s  leym  n h   n
K.1. a   ide-i seçer   .3.

4. giderdi zulmet-i küfri zamāneden tıǵı
şu ‘ā’-ı mihr gibi tıtdı dehri ser-tā-ser
5. hevāyi tūpı şehūñ oldı āsmāni ẓazā
rodosı eyledi bir dem içinde zīr ü zeber
6. egerçi ẓanzil olup dōkdi zehrini küffār
velīk ẓaḥḥına ot tıkdı tūp-ı ejder-ser
7. dükendi dāneleri kiştzār-ı miḥnetde
ẓamusı girye ile toḥm-ı eşk-i dīde eker
8. hevāyi tūpı varup yıkdı āsiyālarını
yerinde şimdi hemān her birisinūñ yēl eser
9. şehā ‘adūñ eger isterse ser-firāz olmak
serin sinānuña dıksūn ki başı göge érer
10. dıraḥt-ı ḥuşge çü neşv etdi āb-ı şemşīrūñ
şükūfe-i ser-i a‘dāyı vērde nīzeñe ber
11. nesīm-i luṭfuñ eserse şitāda ey yüzi gül
bitüre ḥār-ı muḡaylānda ḡonce-i aḥmer
12. eger ki ẓahr ile ẓılsañ nezāre mihr ü mehe
biri hilāle döner birisi zevāle érer
13. ruḥuñ ḡüni ile meh oynayaydı nerd-i cemāl
bu naẓş-ı ḥāl ü ḥaṭuñ māhı eyler idi ẓamer
14. şehā ḥayālī ayaḡuñ tozına kıldı nişār
ḥazā’in-i dil ü cāndan hezār dürlü güher
15. ḡörince şāḥib-i dīvān olanlar ebyātum
dēdiler olsañ olur ehl-i naẓma ser-defter
16. işitse gül yüzüñüñ vaşfı ile eş‘ārum
yaḡayı lāle gibi ḡonce ẓāk ẓāk eyler
17. niteki sūnbül ü şeb-bū sifāl-i gerdūnda
yitüp yerine bite vaḡt-i şubḥ nīlūfer
18. şehā ḡüneş gibi ol ‘ālem içre kişvergēr
bi-ḥaḡḡ-ı nūr-ı cebīn-i beyāz-ı peyḡamber

4.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gün gibi toğdı qarşudan o meh-liķā seher
rūşen gözüñ dègil baña ey āšnā seher
2. kūy-ı nigārı bekleyeyin gèce şubha dek
şāyed günüm gele başuma gün toğa seher
3. dün gèce şubh olunca eşigini bekledüm
şovuķluğ ètdi bir yaña ol bir yaña seher
4. aḥşamla ben ġarīb ile bir gèce sevdüğüm
ķavlüñe şādık ol nitekim dil-berā seher
5. miḥnet aña ki görmeye bir şām sen mehi
devlet anuñ ki göre seni göz açā seher
6. cānā kaçan ki derlese bu 'arızuñ güli
beñzer şu bāğa kim aña yağmur yağa seher
7. devr-i kamede nitekim 'id-i şerīf èrüp
ḥalk-ı zamāne gül gibi ḥandān ola seher
8. sen şādlıkda düşmenüñ olsun esīr-i ġam
budur ḥayālīñ sözi her şām-tā-seher

5.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. olalı maşrık elinde şāhbāz-ı zer güneş
her seher zāğ-ı şebi uçup şikār eyler güneş
2. zāğ-ı şeb meh beyzasın alınca zīr-i bāline
toğdı andan çın seher tāvūs-ı zerrīn-per güneş
3. ġara girdi kulle-i çarḥuñ pelengi toğdı çün
bīşe-i eflākden mānend-i şīr-i ner güneş
4. ḥāñķāh-ı çarḥda bir mürşid-i nūrānīdür
nūrdan seccādesi düşında seyr eyler güneş

4. S.1:3v; R: 3v; K.1: 3r; V: 3r; S.2: 3r; S.3: 3r; -ŞR; Ü.3: 9r.

nīm kaşīde-i ḥayālī beg şāh-ı erbāb u berāy-ı seher K.1. kaşīde-i seher Ü.3.

5. S.1:3v; R: 3v; K.1: 3v; V: 3r; S.2: 3v; S.3: 3v; ŞR: 4v; Ü.3: 3r.

kaşīde-i güneş-i ḥayālī beg berāy-ı sultān-ı baḥr u ber sūleymān-ı bā-zafer güfte-būd ḥaḳķā K.1. kaşīde-i güneş berāy-ı zıll-ı yezdān ḥazret-i şāhib-ķırān sultān sūleymān ḥān Ü.3.

5. hindu-yı şeb micmer-i mäh ile şey'li'llāh eder
bir kızıl altun aña her gün vèrür beñzer güneş
6. bu ne hikmetdür ki tennür-ı felekden her şehir
çıkarup bir kuruş-ı germi 'ālemi toylar güneş
7. tañrı yakduğı çerāğı kimse söyindürmedi
ger delil-i rüşen isterseñ saña yeter güneş
8. gördi evrāk-ı 'uṭāridde yazılmış hall ile
gün toğınca eyledi bu maṭla'ı ez-ber güneş
9. 'āşık olmışdur saña ey mäh-rū beñzer güneş
anuñ için āstānuñ her şehir bekler güneş
10. düşdi cāna 'aks-i ruḥsāruñ şikāf-ı sīneden
ḥāne kim vīrān ola pertev şalar yer yer güneş
11. şāmdan gelmiş yalıñ yüzlü ışık maḥbūbıdur
tās alup kūyuñ gedālar gibi cerr eyler güneş
12. gözde eşküm kaṭresin şevk-ı ruḥuñ rengin eder
kān içinde gör niçe gevherleri besler güneş
13. dāmen-i gerdūnı şanma lālegūn etti şafak
sen meh-i bī-mihr için her şubḥ kan ağlar güneş
14. merḥamet kıl zulmi ko yoḥsa şikāyet eylerem
ol şehe kim oldu aña bende-i kem-ter güneş
15. zıll-ı yezdān ḥazret-i sulṭān süleymān şāh kim
taht eyvān-ı sipihr oldu aña efser güneş
16. rezm hengāmında görmüş tīg-ı āteş-rengini
beñzi şararmış daḥı ol korḥudan dıtrer güneş
17. ḥavf-ı tīgūndan eyā ḥurşid-i mirrīḥ-intikām
çarḥi kalḫanın sipihrūñ yüzine tutar güneş
18. bir başı vü bir kılıcı var gulāmuñdur senūñ
gerçi oldu ḥusrevā sulṭān-ı baḥr ü ber güneş
19. sensin ol şāh-ı cihān kim hışm edüp bir kez deseñ
mäh-ı gerdūn ile kūyum nice seyr eyler güneş
20. baḥr-ı sīm-ābīde seyrān etmege fülk-i hilāl
bezm-i mevcūdātda gezdürmeye sāgar güneş
21. dehr zulminden ḥayālī kuluñı kırtar şehā
çün götürür zerreyi yerden ziyā-güster güneş

22. çarh ayağa şalduğın lāzım-durur almak ele
anuñ için şeb-nemi yèrden göge iltür güneş
23. iltifātuñdur sözüm bu resme rengin eyleyen
terbiyetle taş la'1-i ābdār eyler güneş
24. nitekim zulmet sipāhından sipihri almağa
mülk-i hāverden çeke envārdan leşker güneş
25. sāye gibi düşmenüñ olsun ayakda pāymāl
sen şehā eflāk-қadr ol nitekim enver güneş

6.

Mef'ūlū fā 'ilātū mefā 'ilū fā 'ilūn

1. tursa niyām içinde kaçan kim yegāne tīg
beñzer ininde uyhuya varmış yılana tīg
2. cevherleri yüzinde çü şayyād dāmıdur
döndi fenā yolında bir āb-ı revāna tīg
3. mülk-i vücūdı yaқdı ser-ā-ser kül eyledi
olalı rezm āteşi içre zebāne tīg
4. bir murğdur ki çıқduğı dem beyzadan uçar
farқ-ı 'adūyı eyler o dem āşyāne tīg
5. anı geçerdı eblaқ-ı eyyām-ı fitne-cūy
olmasa hınk-ı devlete ger tāziyāne tīg
6. bir *hindū* h'ācedür ki diler cevherin şata
şadr-ı 'adūda geçdüğı budur dükāna tīg
7. gūyā ki āhırinde şebūñ āftābdur
şöyle yaraşdı bu haţ-ı 'anber-feşāna tīg
8. dīvār-ı 'ömrin eyleye düşmenlerüñ harāb
seyl-ābvār olsa kaçan kim revāne tīg
9. genc-i cemālūñ üstine konmış tılısm ile
bu vechden dedüm ol iki ebruvāna tīg
10. bir murğdur ki қonduğı dem farқ-ı düşmene
қанıyla başını édinür āb u dāne tīg

6. S.1:4v; R: 4v; K.1: 4r; V: 8r; S.2: 4r, S.3: 4r; ŞR: 5v; Ü.3: 9r.

қаşıде-і һайālī beg һикāyeti 'an tīg-і bī-dirīg sultān-ı sikender-nişān behrām-mekān süleymān hān 'aleyhi'r-riđvān K.1. қаşıде-і merhūm u mağfūr һайālī beg berāy-ı pādşāh-ı 'ālem-penāh Ü.3.

11. şan al cāme içre yalıñ yüzlü hūbdur
hūn-ı ‘adū ile dönicek ergāvāna tīg
12. kesdügi düşmenüñ götürür hākden başın
beñzer keremde *husrev*-i gītīsītāna tīg
13. sulţān-ı berr ü baħr sūleymān-ı ins ü cān
k'alur şükūh-ı düşmeni olur bahāne tīg
14. devr-i felekde tīgını gördi hıred dēdi
bağlandı ceng içün yine pīl-i demāna tīg
15. fark-ı ‘adūsı kulle-i kūh-ı belā-durur
beñzer o kulle üzre çekilmiş tūmana tīg
16. bir başı ile bir kılıcı var kuluñ-durur
şalsa yoluñda şubh n'ola şādıkāne tīg
17. baksañ ğazabla nīzesi mihrüñ düşer velī
meydān içinde şalmaz erenler kaçana tīg
18. bir kalbi pāk meşrebi şāfī kuluñ-durur
kalmaz yolında düşmenüñüñ baş u cāna tīg
19. burnından étdüğini getürdi ‘adūlaruñ
kan akıdup şu yérine ol nāvdāna tīg
20. baħr içre māhī burc-ı esedde hilāldür
şol dem ki alsañ ol kef-i deryā-feşāna tīg
21. müdbirlik ile hem-dem olupdur zamān da
cānlar yèdürse yèridür ol hem-zebāna tīg
22. bēl bağlamazsa hıdmetüñe mūr gibi haşm
lāzım degül ki sen çekesin ins ü cāna tīg
23. besdür ‘adū-yı dīve vezīr-i melek-hışāl
zīrā ki dest ü pençe yèter arslana tīg
24. açıldı zaħm gülleri gülzār-ı sīnede
döndürdi niçe şūreti berg-i hazāna tīg
25. şāhā *hayālī* bunca kılıcuñ urur senüñ
sen daħı kıl ‘atā aña bir husrevāne tīg
26. meydān-ı nazm içinde şēhā bir dilāverem
lāyık degül mi bencileyin pehlevāna tīg
27. tayy eyledüm menāzil-i faẓl u belāġati
koydum harāmīler gibi bu kār vāna tīg

28. demdür ki devletünde kılıç etmegin yèyem
budur getürdügüm şafahât-ı beyāna tīg
29. yā tevliyet vēr anı kalem birle zabt edem
yā dirlik eyle olsun arada bahāne tīg
30. yāḥod beni vilāyet-i hinde revāne kıl
tā kim elümden anda daḥı kan kaşana tīg
31. bu resme kılmaz idi beyān ḥālümü kalem
ërgürmeye idi fakr eli ger üstüḥāna tīg
32. tā kārṽān-ı encümi her şubḥ almağa
çekdükçe mihr-i çarḥ reh-i kehkeşāna tīg
33. ḥaşmuñ metā'-ı 'ömrini tārāc edüp felek
kanını şu yérine içe kana kana tīg

7.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. livā-yı mähı çü dikdi sipihre ḥusrev-i zeng
sipāh-ı encüm ile tıldı lācüverd evreng
2. bıraḳdı vādīye kendin ğazāle-i ḥurşīd
olinca kulle-i çarḥ üzre āşkār peleng
3. yel-i sipāh-ı nücüm olmış idi çarḥ-ı berīn
hilālden daḳınup başı üzre perr-i küleng
4. çün oldı yūsuf-ı mihrüñ mekānı çāḥ n'ola
olursa göz yaşı ya kûb-ı çarḥa heft-reng
5. kurulmış idi felek ḥargehinde şöḥbet-i ḥāş
nücüm nuḳl u şafaḳ aña bāde-i gül-reng
6. zamāne ḥalkı gibi olmış idi āsüde
vuhuş berr ü beyābānda baḥr içinde neheng
7. velī ben olmış idüm nāy-ı nāleye dem-sāz
ḥamīde ḳaddüm ile iñlemekde niteki çeng
8. elemde idi bu cān u göñül ki niceye dek
reh-i belāda beni bār-ı ğuşşa eyleye deng

7. S.1:5v; R: 5v; K.1: 5r; -V; S.2: 5r; S.3: 5r; ŞR: 6v; Ü.3: 10r.

kaşīde-i emlaḥu's-su'arā ḥayālī beg berāy-ı sultān sūleymān ḥān 'aleyhi'r-rıdvān K.1. kaşīde-i merḥūm u maḡfūr ḥayālī beg Ü.3.

9. bu ğamdan aşılı kaldum derā-yı deyr gibi
başum aşğa dilüm güft ü gūda niteki zeng
10. erişdi sem'üme ol dem nidā-yı hātif-i ğayb
ki ey hūlāşa-i mevcūd u şāhib-ferheng
11. yūri cenāb-ı şeh-i *cem-nihāda* sür yüzüñi
ki qalbūñ āyīnesi ola gün gibi bī-jeng
12. şeh-i serīrsitān husrev-i vilāyet-bağş
hizebr-i bīşe-i dīn şaf-der-i ğazanfer-ceng
13. şeh-i zamāne *sūleymān*-ı ins ü cin ki anuñ
kemīne qullarıdur *bīcen* ü *gīv* ü *hūşeng*
14. ne dem ki mähī-i tīĝı şināver-i dem ola
nemi ère semege mevci ère tā ħar-çeng
15. ğehī semendüñe cevłāngeh oldı kişver-i *çīn*
ğehī direfşüñe ārāmgeh bilād-ı *fireng*
16. cihān 'arūsı bu deñlü bulur mıdı zīnet
eger yüzini dem-i tīĝuñ ètmese gül-reng
17. 'adūya na'ra çeker görse nīzedārlaruñ
ki neysitānda èder şīrler ğırīv ü ğareng
18. 'adū diler ki ğubār-ı cenābuña süre yüz
gedāyı pādşeh eyler kimerde 'ālem-i beng
19. 'adūña sūsen-i āzādeler kılıç çekdi
nihāl-i ğonce tutar nīze serv tīr ü ħadeng
20. ħasūduñ eylemege gülşen-i cihāndan dūr
gül aldı dāmenine jāleden hezārān seng
21. *ħayālī* nazmını ğūş-ı hilāl ile işidüp
diler 'uṭāride yazdurmaĝa sipihr-i dü-reng
22. kamuya lezzet-i dünyā belā-yı 'ışk baña
zamāne ğayrıya şehd ètdi bağş baña şereng
23. nihāl-i tāke naşīb ètdi neş'e-i bāde
felekde hūşe-i pervīni eyleyen āveng
24. şarīr èdince ney-i ħāme bezm-i medħinde
'arūs-ı heft-felek rakşa girdi çāpūk ü şeng
25. sürūra èrdi zamān ħalkı devr-i 'adlūñde
elemli ğöñlüm ile ğoncedür hemīn dil-teng

26. bulurdı rengi teğayyür çü nāzır-ı su 'bān
göreydi hāme-i *mānisitānumı erjeng*
27. *hayālī* güllerini geç getürdügüm budur
ki pāy-ı hātırumı hār-ı guşsa eyledi leng
28. niteki mihr ile meh germ édüp bu bāzārı
metā ' -ı 'ıdi getürmekde eylemeye direng
29. kādīmüñ emri ile bu sipihr-i hādiş-naşş
şihābı gerdenine düşmenüñ éde pelheng

8.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. şeb ki meh geçdi felek tahtına sultān-şekl
oldı her kevkeb-i rahşān aña a 'yān-şekl
2. deyr-i eflāke kamer-çihre şanemler gelicek
dehr bürindi siyeh şālını ruhbān-şekl
3. kāf-ı gerdūnda 'ıyān oldı o dem 'ayn-ı hilāl
zulümāt içre olan çeşme-i hayvān-şekl
4. çāh-ı arza düşicek *yūsuf*-ı mihr oldı o dem
māh-ı ya 'kūb-ı felek *külbe-i aḥzān*-şekl
5. pīr-i nūrānīye nā-geh gelüp ihvān-ı nücūm
şubḥ pīrāhenin érgürdi édüp kan-şekl
6. mihr bir nīze-bülend olmış idi ol demde
nīze üzre ser-i sultān-ı şehīdān-şekl
7. ol seher hātıruma geldi bu zībā maṭla '
'āleme nūr vèren mihr-i dıraḥşān-şekl
8. güle baḳam yüzüñe ḡonce-i ḥandān-şekl
kana ḡarḳ oldı yaşum lāle-i nu 'mān-şekl
9. *ḳays* ile *vāmıḳ* u *ferhād* cenābum bekler
şāh-ı 'ışḳam baña bunlar-durur erkān-şekl
10. ḳabrūme gelme nişār étmege cānum yoḡ iken
düşmesün yère yüzüm berg-i dıraḥtān-şekl

8. S.1:6v; R: 6v; K.1: 6r; V: 4r; S.2: 6r; S.3: 5v; ŞR: 7v; : Ü.3: 11r.

ḳaşıde-i hayālī beg der-medḥ-i pādşāh-ı cemşīd-cāh sikender-sipāh berāy-ı sultān süleymān ḥān-ı zıllu'llāh
cea 'le'l-cennete meşvāhu K.1. ḳaşıde-i şekl güfte-i merḥūm u maḡfūr hayālī beg berāy-ı şāh-ı 'ādil Ü.3.

11. vaşluña rişte-i cān ile ḥarīdār oldum
kışsa-i *pīre-zen* ü *yūsuf*-ı ken ‘ān-şekl
12. mihrüñi cānda görüp başuma kaşd êtdi felek
eyleyüp māh-ı nevi ḥancer-i bürrān-şekl
13. ilticā eyledüm ol şāha ki olmışdur aña
çarḥ meydān meh-i nev lu ‘bına çevgān-şekl
14. ḥusrev-i *rūm* u ‘*arab şāh süleymān*-ı ‘*acem*
k'oldı her bendesi *dārā*-der ü *ḥāḳān*-şekl
15. nāme-i ‘izzetine oldı ‘uṭārid münşī
ḳadri bābında zuḥal hindū-yı derbān-şekl
16. çarḥa erişmese luṭfı ḳala bī-rūḥ şuver
naḳş-ı fānūsda olan şüret-i bī-cān-şekl
17. ‘ömr-i *nūḥ* olsa kenāra varımaz fülk-i vücūd
ḳapladı çevre yanum göz yaşı tūfān-şekl
18. ‘adl ü dād ile iki ‘ālemi memlū ḳıldıñ
mütesāvī şol iki keffe-i mīzān-şekl
19. māh-ı nev ‘aksini keckül edinüp deryālar
oldı ḳapuñda gedā lücce-i ‘*ummān*-şekl
20. tutmuşam destüm ile dāmenüñ ey kān-ı kerem
leb-i deryāda biten pençe-i mercān-şekl
21. ḥusrevā himmet-i ḥāḳānī *zahīr* olsa baña
mülk-i nazm içre olam ḥazret-i *selmān*-şekl
22. yüregüm aḥkere ḥākistere döndi cesedüm
gülşen-i ḡamda benem murğ-ı hezārān-şekl
23. nazm *ken ‘āmna* ben *yūsuf*-ı şānī olalı
baña erbāb-ı suḥan oldılar ihvān-şekl
24. beni ḳapdurma ḥased ḳurdına ey bebr-i veḡā
merta ‘-ı lu ‘ba varan *yūsuf*-ı *ken ‘ān*-şekl
25. bir iki mışra ‘ ile maḡzını yerler nāsuñ
düş-ı *ḳaḥḥā*kdaki ol iki mārān-şekl
26. bir iki kez n'ola dīn düşmeni êtdi ise heves
zarar êrgürmege mü’ minlere ḥusrān-şekl
27. ḥātem-i devletüñi ḡayra inanma ki olur
kışsa-i ehrimen ü mühr-i süleymān-şekl

28. uęuruń aęuę ola ŗimdi senüńdür nuřret
fātiḥ-i ḥayber olan server-i merdān-şekl
29. ęorona bařına teng ola alaman beginüń
řarķı mağlüb olıcaķ tāc-ı karaḥān-şekl
30. rāyet ü sancaęuńı çöz k'ola küfr ehli ęamu
şol hirāsān olan řāḥ-ı ḥorāsān-şekl
31. pīř-keř ķıldı cenābuńa ḥayālī bendeń
āsmāna çekilen ebr-i dür-efřān-şekl
32. bir niçe üştür-i ser-mest-durur bu ebyāt
k'oldı her birisine ķāfiye kūḥān-řekl
33. bu ķařıde umaram ķomaya yērde yükümi
üştür iḥsān ēde şeh ol geçen iḥsān-şekl
34. nitekim lāle ola al duvaęı ile ‘arūs
her nihāl aķçe şaça üstine bārān-şekl
35. tāb-ı ķahruńdan ola cümle ‘adū nā-peydā
pertev-i mihr ēdicek jāleyi ḥızān-şekl

9.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. şu dem ki kendüyi ‘arz eyledi cihāna hilāl
řeb olmiř idi cemālinde zāl-i dehrüń ḥāl
2. ğazāl-i mihr şığınmışdı vādī-i ḥāke
dönüp dururđ pelenge sipihr-i bed-ef‘āl
3. o geće düřmiř idi çāḥ-ı ḥāke delv-i sipihr
k'anı çıkarmağa olmişdı māḥ-ı nev çengāl
4. hilāl na‘l idi vü dāęlar teninde nücüm
semā‘a girmiş idi āsmān olup abdāl
5. nücümdan güher-i řeb-çerāę ile o geće
sipihr dāmenini ētmiř idi māl-ā-māl
6. görüp bu ḥāleti gerdünda pīr-i ‘aķla dēdüm
dēęil bańa ne-durur āsmānda bu aḥvāl

9. S.1:7v; R: 7v; K.1: 7r; V: 5r; S.2: 6v; S.3: 6v; -şR; Ü.3: 12r.

ķařıde-i řāḥ-ı erbāb-ı ma‘nī-i ‘irfān ḥayālī beg-i rind-i cihān berāy-ı sultān-ı ‘ālī-řān-ı süleymān ḥān K.1.

ķařıde-i merḥüm u maęfūr ḥayālī beg berāy-ı pādřāḥ-ı ‘ālem-penāḥ Ü.3.

7. ayıtdı şādlık eyler zamāne geldüğine
eşigine şeh-i dehrüñ bu 'īd-i ferruh-fāl
8. şeh-i zamāne *süleymān-ı şark* u *garb* k'anuñ
gülām-ı halka-be-güşı-durur felekde hilāl
9. şehā sen ol gül-i tersin ki bāğ-ı rezmüñde
şüküfe gürz-durur gonce zaḥm u nīze nihāl
10. şu deñlü kışşa-i rezmüñi zıkr eder rāvī
ki *seyyid gāzinüñ* oldu hikāyeti batṭāl
11. 'adem diyārına uçsa 'aceb mi cān-ı 'adū
çün oldu her yañadan oqlaruñ aña per ü bāl
12. şanur ki bād-ı bahār etdi lālezāra güz̄er
gören atuñla seni rezm içinde rüz-ı kıtāl
13. 'aceb yüzi şuludur tīg-ı cānsitānuñ kim
şalar ayağa başın uğrayan aña fi'l-ḥāl
14. şu kim kılıcuña ey kaşı yā boyun vërmez
elüñde gürz-i girānuñla ḍarbı cānın al
15. şalaydı üstine şem'-i hidāyetüñ pertev
daḥı erişmez idi āftāb-ı çarḥa zevāl
16. geleydi tapuña ger ey meh-i sipihr-şeref
hilāle menzilüñ içre degerdi şaff-ı ni 'āl
17. şu kim cihānda saña āl eylemek ister
tenini āhiri öz kanı birle eyler āl
18. niteki püte-i gerdünda nukre-i kameran
nücüm aḥkeri ile sipihr eyleye kāl
19. zamāne ḥāliş ü muḥliş kuluñ ola şāhā
budur du'āsı *ḥayālī* gülāmuñuñ meh ü sāl

10.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. fezā-yı 'ālemi çün şāhbāz-ı zerrīn-bāl
kanadı altına almaḡdan oldu fāriğ-bāl
2. siyāh-baḥt idi ammā hümā-şeref oldu
gürāb-ı şeb kafes-i dehr içinde tūtī-mişāl

10. S.1:8r; R: 8r; K.1: 7v; V: 5v; S.2: 7v; S.3: 7r; ŞR: 9v; Ü.3: 12v.

kaşide-i mīr-i iklīm şā'ir ḥayālī beg berāy-ı ḥazret-i süleymān-ı ins ü perī K.1.

3. ziyâsı ile şeb-i tîreden meh-i rûşen
görindi zûlmet içinde mişâl-i âb-ı zülâl
4. kebûdî çâder içinde sipihr-i şu‘bede-bâz
hezâr şûret ile ‘arz eyledi eşkâl
5. zamâne âdemîsi cümle hurrem u handân
velik olmuş idüm ben garîk-i bahr-i melâl
6. bu bahr-i guşşada nâ-geh erişdi *hızır* gibi
başında sebz ‘imâme ile bir güzîde-i âl
7. ayıtdı ey gam ile başa çıkmayan ‘aşık
dilerseñ olmamağa dest-i guşşadan pâmâl
8. yûri penâh edin ol şāhuñ eşigini kim
ayağı toprağıdur kuhl-i dîde-i iqbâl
9. sipihr-kevkibe şāh-ı cihān *süleymān şāh*
ki mihr-i evc-i seḫā oldı mäh-ı burc-ı kemâl
10. nücüm birle felek bîşezār-ı kudretde
peleng-i şayd-figendür hilâl aña çengâl
11. eriyē âteş-i kahrın görürse *rüyîn-ten*
şararda beñzini hışmın işitse *rüstem-i zāl*
12. zevâl-i ‘ömr-i ‘adūña kazā çü eyleye fâl
nücüm nokta döker çarḫ tahta-i remmâl
13. saña bu hırmen-i ‘âlemde cevce buğz edenüñ
delik delik ola a‘zāsı nitekim ğırbâl
14. gözini igneler ile diküp-durur şehbâz
tezerv-i ‘adlūñ uçaldan berü açup per ü bâl
15. nigār zülfi-durur devr-i ‘adlūñ içre hemân
siyāh-baht u şikeste-dil ü perîşān-hāl
16. ‘aceb yüzi şulıdur tîğ-ı cānsitānuñ kim
şalar aşāğa başın aña uğrayan fi'l-hāl
17. añılmaz idi *ferîdūn* u cemle *keyḫusrev*
cihāna gelmese ger şā‘irān-ı şehd-maḳāl
18. hezâr kerre gülüp şoldı gülşen-i ‘âlem
ki geldi bencileyin bülbul-i bahār-ı ḫayāl
19. cevāhir-i suḫanüm var ṭabī‘atümdür kân
fülüs-i aḫmere degmez yanumda māl ü menāl

20. şehā zamānede ben ol suhanverem ki bugün
dahı cevān iken oldum emīr-i mülk-i kemāl
21. dēmeñ ki şî' r hemīn *hāfız* u *kemāl*üñdür
ezān okınmadı mı dünyeden gidince *bilāl*
22. devātum oldı *çeh-i bābil* ü sözüm efsün
fūsünger kalemüm 'arz kıldı sihr-i helāl
23. velī zamānede ādemler öldürür sözle
mesīh-dem dirilür oldı her har-ı *deccāl*
24. *hayālī* sözlerüñi vaşf kılma h^vāce olan
revā degül k'ola kendü metā'ına dellāl
25. cihānda tīg u kemer şāhibi olur mıydı
vaqārı ile eger sākin olmasaydı cibāl
26. zamāne hālīş ü muhlīş senüñ ola şāhā
budur du'āsı *hayālī* gulāmuñuñ meh ü sāl

11.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. kaddüñe beñzedür özini ey nigār serv
kendüyi iğen aşurı yüksek tutar serv
2. gördi ki gül yaqasını karşıña étđi çāk
gülşende incinüp aña başın şalar serv
3. sen kaddi naḥl baña vefā étmeseñ n'ola
bāğ-ı cihānda olduğı yok mīvedār serv
4. āb-ı revāna karşı turup rāstī bugün
mevzūn okurđı bir gāzel-i ābdār serv
5. ol şî' ri gūş éderken o dem geldi yāduma
bu nazm-ı *türkī*-kāfīyeyi vērđi bār serv
6. bāğ-ı cihānda vardur egerçi hezār serv
yoḥdur velī boyuñ gibi bir şīvekār serv
7. zūlf ü kadūñ gāmından eger kendümi aşam
sünbüldeñ eyleyem resenüm ola dār serv

11. S.1:9r; R: 9r; K.1: 8r; V: 6v; S.2: 8r; S.3: 7v; ŞR: 14r; Ü.3: 5v.

kaşīde-i hayālī beg berāy-ı pāşā-yı kāmran beglerbegī-i rümeli serv-i ser-efrāz K.1. kaşīde-i serv güfte-i hayālī beg berāy-ı beglerbegī-i rüm Ü.3.

8. çün nev-‘arūs-ı gülşen-i bāğ-ı zamānedür
yükin yuğaru yığar ise vechi var serv
9. gül cāmī‘i olup-durur ey ğonce-leb çemen
muḳrī’dür anda bülbül-i şeydā menār serv
10. ger bir şehūñ ele getürüp ḥāk-i pāyını
başına efser édüp ola tācdār serv
11. kimdür o māh-ı sidre-niṣṣīn ü felek-maḳām
kim sevdi tūbā boyını bī-iḥtiyār serv
12. pāṣā-yı ṣāh-ı ‘ādīl ü beglerbegi-i *rūm*
k’oldı hevā-yı ‘iṣḳuñ ile bī-ḳarār serv
13. ṣām-ı fīrāḳa sen mehi tuṣ olmasun dēyü
el götürüp diler bunı leyl ü nehār serv
14. bir gün boyuñ nihālini seyr eyleyem dēyü
yıllarla yoluñ üzre çeker intizār serv
15. meydān-ı rezmi ḥūn-ı ‘adūñ ètdi lālezār
sen nīzelerle dikdūñ aña ṣad hezār serv
16. toğrusı bu-durur ki bugün bāğ-ı ‘adlde
sen ṣāḥ-ı gülsin ey yüzi gül şehryār serv
17. bir servdür ki қоşmadı hergiz hevāya baş
kim gördi bir anuñ gibi ṣāhib-vaḳār serv
18. ‘ālem aña ḳul olmağ ile faḥr èder bugün
āzādeliğla gerçi èder iftiḥār serv
19. bāğ-ı me‘ānī oldı ḳaṣīdem benüm şehā
ğayrı dıraḥt anda yoğ illā ki var serv
20. ben ol *ḥayālīyem* ki beni ekmedin cihān
dikdüm bu nazm bāğına bir yādgār serv
21. serv oldı satrı sāyesi ḥaṭ toḥmıdur nuḳaṭ
her beytüme dēsem n’ola ey gül‘izār serv
22. ‘ömrüñ nihāli tāze vü ter ola nitekim
ser-sebz ü ser-firāz ola vü ber-ḳarār serv
23. geldükçe berg-i sebz ile toğruluban şehā
bu tekyegāh-ı ‘āleme dervīṣvār serv

12.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. gözüm tuş oldu eylerken seher vaktinde seyrānı
semend-i nāza binmişlerle tolmış *at meydānı*
2. dem-i şūrā şadā kılmış bu mehter-ḥāne-i çarḥa
dögilür küslar güm güm kurlmış taht-ı sulṭānī
3. temāşā eyler iken cān göziyle nā-geh-ān gördüm
o taht üzre oturmuş bir sa'ādet mülkinüñ ḥānı
4. gözi yağmācı şehir-āşūblarla çevresi tolmış
şanasın ortaya yılduzlar almış māh-ı tābānı
5. güneş gibi bu çarḥ-ı lācüverdiden olup peydā
şu'ā'-ı nūr-ı ḥüsni birle kılmış dehri nūrānī
6. temāşā eyledüm bişmiş hezārān dürlü ni'metler
cemī'-i ḥalka baḥş oldu o demde ḥ'vān-ı iḥsānı
7. felek gūyā döşenmiş şufra idi ol konuklukda
kim anuñ olmuş idi kurş-ı mihr ü meh iki nānı
8. pilavuñ günbedin şaru yağını çünki seyr ètdüm
temāşā eyledüm er türbesinde nūr-ı yezdāmı
9. tekellüfsüz yènürsin sen dèdügi'ychün aña èller
ḥacāletden kızarmışdur be-ğāyet kuzı biryānı
10. çörek bir buğday eñlü lāle-ruḥ maḥbūbdur gūyā
k'anuñ bādāmı olmuşdur yüzinde çeşm-i fettānı
11. bu ni'metler yènüp çünkim içildi şāfi şerbetler
şebīḥūn ètdi şāh-ı rūza ceşş-i leyl-i zulmānī
12. geceyi gündüze katup şafā vü zevk kılmāğa
o bezmüñ yakdılar her gūşesinde şem'-i tābānı
13. şu deñlü āsmānīler atıldı her yañadan kim
şerār-ı āsmānīlerle çarḥuñ taldı dāmānı
14. su'āl ètdüm nedendür bu temāşā dèyü bir ehle
dèdi ol dem cevābın vèrüp ol dehrüñ suḥandānı

12. S.1:10r; R: 10v; -V; K.1: 9r; S.2: 9v; S.3: 9r; ŞR: 18r; Ü.3: 12v.

kaşide-i sūriyye-i ḥayālī beg berāy-ı şadr-ı 'ālī-kadr a'zam-ı ḥaşmetinde bedr ibrahīm pāşā vezīr-i ḥān sūleymān-ı sulṭān-ı cihān 'aleyhi'r-rahme ve'r-rıdvān K.1. kaşide-i merḥūm ḥayālī beg berāy-ı sūr-ı vezīr-i ibrahīm pāşā Ü.3.

15. vezîr-i a‘zam *ibrâhîm pâşânuñ* düğünidür
ziyâfet etmek için da‘vet etti şâh-ı devrânı
16. ‘aceb lutf issidür ol pādşâh-ı âsmân-rif‘at
güneş gibi toğup yerden götürdi zerreveş anı
17. sözi çün istimâ‘ etdüm o rind-i pâk-meşrebdan
bu şi‘ri okıyup oldum bu bezmün bir gazel-h‘ânı
18. yolında cûy edem gözden akan eşk-i firāvânı
yürür ol serv-i âzādum hırāmānī hırāmānī
19. siper gibi kaşın çîn etdügi‘çün ol kemân-ebrû
hadeng-i âh ile deldüm bu tokuz çarhī kalkanı
20. derûn-ı goncede bir kaatre-i şebnem-durur gūyâ
dil-i pür-hūnum içre tîrūnūñ ey dost peykānı
21. nice bir nâz ile şîve nice bir nâz u istiğnâ
behey zâlim behey âfet cefānuñ yok mı oranı
22. baña vaşluñ metâ‘ın satmağ için naqd-i cān aldı
ser-i zülfūñ nigārā kimden öğrendi bu tolanı
23. leb-i cān-baḥşuñ etmezse edā haḫkumı sağ olsun
süleymān-mertebe *cemşîd*-re‘y *iskender*-i şānī
24. meh-i burc-ı şeref *sulṭān süleymān* sāye-i *yezḏān*
ki tîğ-i ile güneş gibi tutupdur rûy-ı devrânı
25. ilette gūy-ı zulmi ‘arşa-i âfākdan taşra
elinde olalı ol şehryāruñ ‘adl çevgānı
26. hemân devrinde mey âdem tutar fettānlık eyler
anuñ‘çün ol ḥarāmīnūñ dökilür bezmde kanı
27. senūñ meydān-ı rezmūñ ḥusrevā bir gülşen-i cāndur
ser-i a‘dā şükûfe nîzeler serv-i hırāmānī
28. me‘ānī mülkini tîğ-ı zebānum birle feth etdüm
olaldan pādşāhum sen serîr-i mülk sulṭānı
29. suḥan bezminde ben bir rind-i dürd-âşām kopdum ki
me‘ānī cāmını içmekde oldum *cāmī*-i şānī
30. *bahāristān*-ı tab‘umda açıldı bir gül-i sūrī
ḥacil eyler anuñ her bergi evrāk-ı *gülistānı*
31. *nevāyī* ger işitseydi nevā-yı bülbül-i tab‘um
dēyeydi yaḫşırak tutmuşdur ol üslûb-ı *selmānı*

32. ne tozlar kim kıopardıysa semend-i tab‘-ı cālākūm
gözine tūtyā eyler *şıfāhānda kemāl* anı
33. *necātī* gitdi’s e bendeñ *hayālī* sağ ola şāhā
erenler çün kıomaz hālī cihān içre bu meydānı
34. hūzūr-ı şāh-ı ‘ādilde ne haddūm lāf urmaķ kim
velī erbāb-ı şī‘rūñ eksük olmaz böyle yalanı
35. nice kim bu nūcūm-ı çarķ üşüp pervāneler gibi
alalar ortaya her şeb çerāğ-ı māh-ı tābānı
36. yana pervāneveş cismi ‘adūñuñ nār-ı ķahruñla
ola tābende şāhā devletūñ şem‘-i şebistānı

13.

Fe‘ilātūn mefā‘ilūn fe‘ilūn

1. erişüp şāha lūtf-ı *rabbānī*
oldı sūr-ı sa‘ādete bānī
2. iki şehzādesini sūnnet eder
tutdı zevķ ü sūrūr erkānı
3. nice şehzāde iki nūr-ı başār
ki başār nūrı mihr-i rahşānı
4. birisi neyyir-i sihipr-i şeref
birisi reşk-i *māh-ı ken‘ānī*
5. sūnnet ile bulur şeref bunlar
kesicek şem‘i oldı nūrānī
6. şer‘ kesdügi barmaķ acımadı
gerçi kim aķdı lālegūn ķanı
7. bī-şükūfe olur belī mīve
mīve-i būstān-ı insānī
8. okıdılar bu ‘ursa hıdmet içün
deşt-i *ķıpçak* elindeki hānı
9. yüzümüz üzre varalum dēdiler
engürüsūñ lehūñ ķehūñ bānı

13. S.1:11r; R: 11v; K.1: 10r; -V; S.2: 11r; S.3: 10r; ŞR: 16v; Ü.3: 7v.

ķaşīde-i hayālī beg der-medh-i pādşāh-ı ‘arab u ‘acem sultān sūleymān hān-ı maħrem-serā-yı sa‘ādet-ħarem
‘aleyhi’r-raħme K.1. ķaşīde-i merhūm u mağfūr hayālī beg berāy-ı sūr-ı sūnnet-i şehzādegān Ü.3.

10. gele çinüñ getürmege fağfür
haber étse kemîne derbânı
11. tâcdâr-ı *'acem* okunsa buña
gele iki kólında şirvânı
12. bir işâret olursa ala gele
rây-ı hindüstân ol *ilhāmı*
13. görse şâh-ı *bedahş* haşmetüñi
çihresin éde la'l-i rummânı
14. şaldı iklīm-i *hinde* velveleyi
hây u hüy-ı sipâh-ı *'oşmânı*
15. sensin ey şehryâr-ı *cem*-miğdâr
kudret eyvânınuñ *süleymânı*
16. saña teklîf olındı şehlerde
kürsî-i pâye-i *nerîmânı*
17. *haremeyn*üñ emānetini *hudā*
gördi sen şehryāra erzānı
18. çākerüñdür halîfe-i *bagdād*
bir kuluñ oldı *mısr* sultānı
19. devlet atına sen süvār olup
ele alsañ kaçan ki çevgānı
20. top olursa önüñde kelle-i haşm
rif'ate érdi aldı meydānı
21. *rûmdan* şarka bir nazar kılsañ
düşmen-i dīni yād édüp ānı
22. *tengnā-yı belā* éde gözine
ğazabuñ *'arşa-i horāsānı*
23. n'ola senden kaçarsa düşmen-i dīn
istememez düzd māh-ı tābānı
24. husrevā hayliden *hayālî* kuluñ
görmez oldı cemāl-i hākānı
25. tâli'üm kevkeb-i sa'âdet iken
āh kim érdi ebr-i zûlmānı
26. şâh himmet éderse baña ol ebr
feyzān éde feyz-i *rabbānı*

27. benem ol sâhîr-i suḥan-perdâz
k'eyledüm zinde rūḥ-ı *selmânı*
28. ḥaṭṭum üzre sözüm gören buldı
karañulukda âb-ı ḥayvânı
29. her sözüm seb' a-i mu'allakadur
dergeh-i şâh *ka'be-i şânî*
30. ğayrı şâ'irlerüñ kelâmında
yokdur elfâz-ı zevk-i rūḥânî
31. hîç tâc-ı *kubâda* beñze mi
kem-bahâ bir külâh-ı bārânî
32. baña bunlar şu gün ber-â-ber olur
ki êde mihri mâh nūrânî
33. ger üşerse hezâr pervâne
şem'üñ alınmaya girîbânı
34. nitekim dehre çarḥ tûlâbı
feyezân êde âb-ı şādânı
35. gülbün-i devletüñ olup ser-sebz
saklaya sâyesinde sen şânı

14.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. 'îd-i kurbân êrdi ḥalkı yine şādân eyledi
ğonce-leb dil-berleri gül gibi ḥandân eyledi
2. şanmañuz gülgün şafaḳ oldu ufukdan âşkâr
'îd için çarḥ-ı felek sevrini kurbân eyledi
3. ay u günle yere inmişdür felek şanur hemîn
gerdiş-i dulâb-ı 'îdi kim ki seyrân eyledi
4. *ka'be*ves mestûr olan dil-berler oldu âşkâr
nûr görmiş ḥâciveş 'uşşâkı nâlân eyledi
5. böyle bulmışken şeref gün yüzlülerle 'îdgâh
tâlî'üm zulmi baña bî-ḥadd ü pâyân eyledi

14. S.1:12r; R: 13v; K.1: 11r; V: 3v; S.2: 10v; S.3: 11r; ŞR: 19r; Ü.3: 13v.

'îdiyye-i ḥayâlî bég berây-ı kâhramân-ı şarḳ u ğarb nerîmân-ı çarb u ḥarb sultân-ı baḥr ü ber sultân
süleymân ḥân K.1. kaşîde-i 'îd Ü.3.

6. bir *moğolçin* gözlü kâfir gönümün *bağdādını*
yakdı yıkdı cevır ilen alan u talan eyledi
7. dest-i zulminden şikāyet eylerem ol şāha kim
tīg-ı kahrı sīnemün mülkini vīrān eyledi
8. pādşāh-ı bahır u ber *sulṭān sūleymān şāh* kim
bir kemīne çākerin *cemşīd* ü *hākān* eyledi
9. zaḥmdan rengīn gül açıldı zemīn-i sīnede
çün kemānından ‘adūya tīr-bārān eyledi
10. gün gibi hengām-ı rezm içre alup tīgīn ele
zulmet-i şeb gibi a‘dāyı girīzān eyledi
11. şemse-i zerrīnini rūz-ı ezelde tīgīnuñ
burc-ı devlet üzre *hāk* hūrşīd-i raḥşān eyledi
12. şīr-i ḥaşm-efgen sen olduñ ḥusrevā ol mīşede
rezmgāhuñ nīzeler çünkim neyistān eyledi
13. bir çekilmiş ḥ^vāna beñzer kişverūñ a‘dā meges
dest-i kudret tīgūñ ol ḥ^vāna meges-rān eyledi
14. şāhlık ismin felek sen pādşehden ğayrıya
pāre-i şaṭrancveş yalan u bühtān eyledi
15. şaykal ilen rezmün esbābın açup her meh hilāl
çarḥ döndükçe kılıcuñ dahı bürrān eyledi
16. sensin ol şāh-ı hümāyūn-fer ki ‘adlūñ ḥārisi
mārı güncişk āşyānına nıgehbān eyledi
17. kākül-i dil-ber perīşān oldu ‘ahdüñde hemīn
devr-i ‘adlūñ içre ancak nāy efgān eyledi
18. ḥusrev-i mülk-i suḥan oldu *hayālī* ḥusrevā
ḥayl-i şī‘rin cem‘ édüp bir ḥūb dīvān eyledi
19. serv-i bāğ-ı saltanat kılmış seni ol kim beni
midḥatūñ gülzārına murğ-ı hoş-elḥān eyledi
20. şī‘r-i şā‘irdür vèren *cemşīd* ü *dārādan* ḥaber
şāh üveysi şöhre-i āfāk *selmān* eyledi
21. n'ola medḥ étsem kelāmum çünkim erbāb-ı kemāl
kendüyi vaşf étmegi şī‘rinde erkān eyledi
22. dünyede bulsun sa‘ādetle şeref ol kim şehā
kendüyi biñ cān ile emrūñe fermān eyledi

23. ‘ömrine noqşān vèrüp alsun ‘adūñuñ başını
ol ki māhı gāh top u gāh çevgān eyledi

15.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. felek gehvāre-i şıbyāna beñzer
meh-i nev dün toğan oğlana beñzer
2. şararmış inhinā bulmuş felekde
yetīm-i duḡter-i ‘imrāna beñzer
3. şıfatda ‘aynıdur *ya ‘kūb-ı* çarḡuñ
şafāda *yūsuf-ı* ken‘āna beñzer
4. ve yāḡod kaşr-ı cennetden cihāna
açılmış revzen-i *rıḡvāna* beñzer
5. ururken ḡancer-i *behrāmdan* dem
kemān-ı *rüstem-i destāna* beñzer
6. göñül mir‘ātinuñ pasın èder pāk
olupdur mişkala insāna beñzer
7. kıomaz dişde ilişür loḡma-i şek
bu ḡalka rāḡat-ı dendāna beñzer
8. çekilmiş dest-i kudretdür ḡazāya
ser-i tığ-ı *süleymān ḡāna* beñzer
9. sa‘ādet bīşesinde ol dil-āver
şikār-endāz genc arslana beñzer
10. kaçan altun beneklü cāme gēyse
sipihre atılır kaplana beñzer
11. anuñ‘çün olmasa ‘ālemde kıurbān
benüm yanumda nā-ḡaḡ kıana beñzer
12. *sitanbul* ol şeh-i *yūsuf-likāsuz*
hemān üsti açuḡ zindāna beñzer
13. bugün ḡāḡānı sensin *türk ü çīnūñ*
hezārān çākerūñ var ḡāna beñzer

15. S.1:13r; R: 12v; K.1: 12r; -V; S.2: 15r; S.3: 11v; ŞR: 4r; Ü.3: 6v.

kaşīde-i ḡayālī beg berāy-ı fātiḡ-i kılā‘-ı engürüs alaman ḡazret-i sultān-ı süleymān ḡān K.1. kaşīde-i ḡayālī beg Ü.3.

14. yaḥod *dārā*-y1 *efrīdūn*-nefessin
ki her kemter kuluñ sultāna beñzer
15. senüñ devründe elḳāb-1 selātīn
dēnilse ğayrıya bühtāna beñzer
16. kuluñuñ diñle şāhum vaşf-1 ḥālīn
bu ḥālī diñlemek ihsāna beñzer
17. diyār-1 *rūmda* bir karye vardur
anuñ eṭrāfı kühistāna beñzer
18. iki biñ üç yüz aḳçe yazusı var
ne ḥāşıl çün ḥaṭ-1 buṭlāna beñzer
19. civārında yatur ecdād-1 pākūm
ki ben la‘l oldum anlar kāna beñzer
20. münāsib bendeñe olmaḳdur ol cāy
vaṭan ḥubbı hemān īmāna beñzer
21. eşigüñ *ka‘be*-i ḥācāt-1 ‘ālem
ḥayālī ka‘bede ḥassāna beñzer
22. nitekim māh-1 nev ḥıng-1 felekde
rikāb-1 ḥusrev-i devrāna beñzer
23. senüñ zātuñla olsun dehr bākī
ki ‘ālem cism ü zātuñ cāna beñzer

16.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. ey seyl-i eşk ḥāne-i cismüm ḥarāb kı1
zulmet-serāmı cilvegeh-i āftāb kı1
2. *mecnūn* ölince dēdi serüm ey felek benüm
leylī maḥallesinde sıfāl-i kilāb kı1
3. gel ey ḥasūd mālīk-i mülk-i kelām iseñ
evşāf-1 ḥusrevān-1 sa‘ādet-cenāb kı1
4. şemşīr-i ābdār-1 *selīm* ile ḥākde
iskenderüñ dehānını memlū lu‘āb kı1

16. S.1:13v; R: 14v, 66r; K.1: 12v; V: 5r; S.2: 55v; S.3: 12r; ŞR: 89v; Ü.3: 17r.

ḳaşıde-i naşihat-āmīz emlaḥu‘ş-şu‘arā merḥūm ḥayālī bēg eş-şehīr be-şapḳalı yaḥyā K.1. ḳaşıde-i merḥūm ḥayālī beg Ü.3.

5. evşāf-ı bārgāh-ı *süleymān*ı eyleseñ
dīv-i ḥasedden eyle ḥazer ictināb kıl
6. *şāpūra* tāc-ı devleti gèydür cenīn iken
dārābı añ *ḥikāyet-i efrāsiyāb* kıl
7. vaşf eyle *erdevām* devān eyle bezmde
behrāmı gürdan çıkarup tāze şāb kıl
8. *firdevsi*-i kelām olımazsāñ benüm gibi
nār-ı ḥasedle cānuña yüz biñ ‘azāb kıl
9. ḥurşīd-i himmetümde zemīn gerçi zerredür
ol zerreden vücūduñı var sen ḥisāb kıl
10. ey gerd-i āhum eyleyicek seyr-i āsmān
nāz eyle āftāba vü māha ‘itāb kıl
11. çünkim *ḥayālī* sen saña olduñ ḥicāb-ı dost
benden işit naşīḥati def‘-i ḥicāb kıl

17.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ey hilāl-i ‘īd-i devrān sāgar-ı gerdān mısın
ḥākdān-ı dehre feyzūñ cūr‘ asın rīzān mısın
2. yā necāt ehline olduñ keşti-i *nūḥu'n-nebī*
sürmege yā çarḥı mevc-i kılzüm-i *yezdan* mısın
3. nürdan bir ḥalkasın bāb-ı necāt-ı ‘āleme
yā der-i iḳbāle zer-tāḳ-ı felek-‘ unvān mısın
4. yā kenār-ı ‘ālem-i ḡabrāya emr-i *ḥaḳ* ile
yūnus-ı ‘izzet getürmiş mähī-i ‘*ummān* mısın
5. ‘aynısın lāmuñ otuz gün oldığına rūzenüñ
yā felek levḥinde nūn-ı dāmen-i *rahmān* mısın
6. öpmege dāmān-ı pākin kāmētüñ olmuş dū-tā
yoḥsa sen de bende-i ḥāş-ı *süleymān ḥān* mısın
7. bir ḡubār-ı rāhı deñlü ol şehūñ ey āftāb
ya‘ni sen de nūr-baḥş-ı dīde-i imkān mısın

17. S.1:14r; R: 14r; -V; K.1: 13r; S.2: 12r; S.3: 12v; ŞR: 12r; Ü.3: 14r.

kaşīde-i mūr-i iḳlīm-i suḥan ḥazret-i ḥayālī bēg kim ḥān süleymāna nedīm olmuşdı mūr-mişāl K.1. kaşīde-i ‘īd ḡufte-i merḥūm u maḡfūr ḥayālī nevvıra’llāhu ḳabruhu Ü.3.

8. āftābuñ zer devātıyla gelürsin her seher
ey 'uṭārid dergehinde kātib-i dīvān mısın
9. ḳadri bāğında şehüñ bir aḳ gülisin ey ḳamer
bu feraḥdan her gece 'ālemlere ḥandān mısın
10. ol cihād-ı fī-sebīli'llāh eden 'ādil şehüñ
ey şafaḳ tīg-ı ḡazāsından dökilmiş ḳan mısın
11. bu cihān *ya 'ḳūbınuñ* açıldı a 'mā gözleri
būy-ı ḥulḳuñ birle ḥānum *yūsuf-ı ken 'ān* mısın
12. rezm olıcaḳ *murtazāsın* 'adl ḥīninde 'ömer
yoksa faḥr-ı düdmān-ı ḥazret-i 'oṣmān mısın
13. nūr-ı 'izzetden midür cismüñ yaḥod mü'minlere
istirāḥat etmek için sāye-i *yezdān* mısın
14. *rūm* u *mıṣr* u *başra* vü *bağdāda* ḥükmüñdür revān
hindi alduñ ṭālib-i iḳlīm-i *türkistān* mısın
15. ḥusrev-i *rūmuñ* muḥibbi olalı ey ḥāme sen
ḡūy-ı naẓmı āsmāna ērgüren çevḡān mısın
16. ṭab'-ı ṣāḥīden çıkarmışsın me'ānī cevherin
yohsa sen gencever gibi 'ālem-i 'irfān mısın
17. naẓm eyvānında ey sultān-ı iḳlīm-i suḥan
ṣāḥ-ı ḡāzīden mi yaḳduñ ṣem'i yā aḳrān mısın
18. *ḥāfiẓ* u *cāmī* kelāmı gibi mevzūndur sözüñ
ṣāḥlar içre kemāl-i naẓm ile *selmān* mısın
19. cūr'a-nūṣuñ bezm eyvānında bir *dārā* vü *cem*
rezm meydānı deminde *rüstem-i destān* mısın
20. ka'be-i ḥacātdur dergāḥ-ı ṣāḥ-ı *cem-cenāb*
sen *ḥayālī* vaṣf ile ol ka'bede *ḥassān* mısın
21. 'aybuña ḳılmaz naẓar ṣāḥ-ı cihān ma'zūrdur
pūstīn midür murāduñ ṭālib-i iḥsān mısın
22. *ḥaḳ te 'ālā* eylesün 'izzetle 'ömrin ber-mezīd
devlet-i şehde neñ eksükdür senüñ 'uryān mısın

18.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. tarīkat ehlidür şāhib-velāyet tūğ-ı sultānī
hidāyet yolların göstermege gönderdi *haḳ* anı
2. veyāḥod bir nigār-ı serv-ḳadd-i nāz-perverdür
göñüller cem 'ine bā'ış ser-i zülf-i perīşānı
3. duḥānī lāledür şahrā-yı 'izz ü nāzda bitmiş
götürsin şems dülbendinde her gün āsmān anı
4. 'acemde cezbe-i dīdārınun şūrīdesi bī-ḥadd
esir etmiş kara zülfine iḳlīm-i *ḳaraman*
5. hümā-yı evc-i 'izzetdür şalarsa üstüme sāye
çekem pehlūya sancaḳ adlu bir serv-i hırāmānı
6. bugün bu çār tūğı çār āyīni-durur şāhuñ
sarāy-ı devletün eflāke ermiş çār erkānı
7. *ḥayālī* gibi bir dīvāne-i jülīde-müdur kim
perīşān eylemiş kendin görüp *sultān süleymān*
8. ne sultān zıll-i *rahmān* āftāb-ı dīn ü devlet kim
ser-i bed-ḥ'āhına vèrmez vücūdı tūğ-ı bürrānı
9. ḥaḳīḳat bahrinün dürri tarīkat mülkinün şāhı
hidāyet çarḫının māhı mürüvvet taḥtının ḥānı
10. *ferīdūn* taḥtına mālīk velī müstağnī-i 'ālem
sa'ādet mısrına *yūsuf* velī *yūsuf* aña şānī
11. ser-i a'dā ile şāhā müşerref kıl demi geldi
çekerler intizārı nīzeler yalmanı yalmanı
12. saña gīsū-yı şāhidle olupdur nağme-i muṭrib
kemend-i şayd-ı *behrāmī* şadā-yı kūs-ı *ḥāḳānī*
13. gülīstān içre bülbül nağmesinden eyledün tercīḥ
sen ey şeh rezm meydānında hāy u hūy-ı merdānı
14. ḳarınca hırmen-i iḥsānuñun çün dāne-çīnidür
n'ola şemşīrūñun olursa vaḥş u ṭayr mihmānı

18. S.1:15r; R: 15r; K.1: 13v; -V; S.2: 12v; S.3: 13r; ŞR: 16r; Ü.3: 16r.

ḳaşıde-i tūğ-ı sultān-ı ser-efrāzān-ı aḥlāf berāy-ı sultān süleymān ḥān 'aleyhi'r-rahme ve'l-ḡufrān K.1.
ḳaşıde-i merḥūm ḥayālī beg Ü.3.

15. ben ol dürrem ki hürşîd-i kıdemden perveriş buldum
‘ināyet mevci şalmadan cihāna baħr-i ‘ummānī
16. benüm gönüm şımağdan ey felek kıl ihtirāzı kim
şikest olsa olur her pāresi elmās peykānı
17. vücūdı zevrağın eyler ‘adūnuñ her nefes nā-yāb
duħān-ı āhuma dērsem n'ola deryā-yı zulmānī
18. ne bāküm var ḥasūd-ı kīne-cūdan devlet-i şehde
ne mümkindür şımağ mīnā-yı nāzük-ṭab‘ sindānı
19. nitekim çār tūğ u çār yār āyīn-i ‘oṣmānī
ola devlet sarāyınūñ memālik içre erkānı
20. ‘alem gibi ser-efrāz ol kılıç gibi cihāngīr ol
siper gibi kaşuñ çīnī ile al çīn ü ḥorāsānı

19.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. merḥabā ey ravza-i ‘ālī nazargāh-ı güzīn
dāğdāruñdur senūñ gülzār-ı firdevs-i berīn
2. her nihāl-i nāzenīnūñ oldı bir nazm-ı bülend
būlbūl-i destān-serānuñ şā‘ir-i sihr-āferīn
3. ‘aks-i rāh-ı pür-şükūfeñdür miyān-bend-i felek
zıll-i kaşruñ çihre-i eyyāma ḥāl-i ‘anberīn
4. tā ki dil vērđi saña şūrīdeñ oldı baħr-i rūm
mevcden ebrūların bāğ-ı behište ètdi çīn
5. māhīler mıkrāz olup mā‘ī kumāşa girdiler
kesdi deryā ḳaddūñe lāyık libās-ı nāzenīn
6. jāle-rīz oldı hevā şanma seher gülzārda
pīr-i çarḥ ètdi bükā kılduğda ṭulābı enīn
7. lāle-i dil-sūhte tutmağa geldi dāmenin
dédiler bunda yaraşmazsın sen ey şahrā-nişīn
8. el şalup ‘āşıqlara dērler melek-manzarları
hāzihi cennāti ‘adnin fe'dḥulūhā ḥālidīn

19. S.1:15v; R: 16v; K.1: 14r; -V; S.2: 14r; S.3: 13v; ŞR: 12v; Ü.3: 15r.

kaşīde-i ḥayālī beg berāy-ı ferḥunde-āyāt sarāy-ı cennet-şifāt pādşāh-ı sāmī-sımāt-ı sultān sūleymān ḥān
K.1. kaşīde-i merḥūm u mağfūr ḥayālī beg Ü.3.

9. havz'dur bir mäh-ı bedr içinde her mähî hilâl
âşnâ olmuş aña mähî-tenân-ı meh-cebîn
10. mirvehayla oldu dil-berler hevâdarı bunuñ
sen dem urma ey şabâ bu bâğda tek tır hemîn
11. şubh-dem bu maṭla'ı mecmû'a-ı gülde görüp
yâre karşı okudu bülbül édüp şavt-ı hazîn
12. ḥaṭṭuñı yüzden terâş étseñ n'ola ey nâzenîn
vechi yok kim bir arada cem' ola kîn ile dîn
13. iki ruḥsâr arasında bînüñi şanur gören
iki şakḳ étmiş mehi engüşt-i *ḥayrî'l-mürselîn*
14. leblerüñ kan içmegi âyîn edinmişdi velî
ḥaṭṭ-ı müşgînüñ erişdi oldu 'uşşâka mu'în
15. şol zenaḥdânuñ çukurında bula étdüklerin
andan eyler bî-gümân dil kaşdına ḥâlüñ kemîn
16. 'aks-i ruḥsârüñla dünyâyı gülistân eyledüñ
âferîn ey âb-ı rûy-ı kişver-i ḥüsn âferîn
17. ḥâk ü ḥârâdan görüp izhâr-ı şun'ın şânî'uñ
kara toprak başına açılmasa genc-i defîn
18. böyle nüzhet-baḥş iken tûbâ gibi baş indirüp
ben bu gülzâra ne mümkindür ki dëyem âferîn
19. gülşen ol vaktin olur kim éde deryâdan nazar
bir hilâl ile geçerken âftâb-ı mülk-i dîn
20. ḥusrev-i cem-çâker ü *behrâm*-ı rûz-ı dâr u gîr
kim şenâ-güyıdur anuñ tayyibîn ü tâhirîn
21. ḥazret-i *sulṭân süleymân*-ı selîmü'l-ḳalb kim
hırmeninde 'adlinüñ *nûşinrevândur* ḥüşe-çîn
22. ḥâcibidür rûz u şeb *hindû*-yı bâm-ı heftümîn
yüz sürer dergâhına *sulṭân-ı çarḥ-ı çārümîn*
23. kande beñzer düşmeni şît-i mekârimde aña
şayḥadur *cibrîl*den şâdir megesdendür tanîn
24. ḥusrevâ érse ayağüñ toprağından bir ḥaber
étmeye hergiz şabânuñ ḥâtırın muğber zemîn
25. gûsfendi 'adlüñ eyyâmında bulsa bî-şübân
şâne eyler müyına ser-pençesin gürg-i ğarîn

26. sāye-i *ḥaḳsın* velī envār-ı luṭfindan saña
cism kılmış peykerārā-yı cihān-ı mā' u tīn
27. lāmveş şol kim dū-tā olup saña vërmez selām
erre olsun farkına ol zālīmüñ dendān-ı sīn
28. dūr düşmiş iki bendemdür dëseñ ey faḥr-ı *rūm*
rakş éde ḥāḳān-ı *türkistān* ile fağfür-ı *çīn*
29. pādşāhum ḥāk-i pāyuñdan cüdā étdi beni
bir iki gün ṭālī' -i ser-geşte vü baḥt-ı ḥaşīn
30. dāğ-ı ḥasretdür beni bülbul gibi gūyā éden
söylemez āyīnesüz tūtī kelām-ı şekkerīn
31. ḥusrevā erbāb-ı nazma ihtirām ét ihtirām
kim severdi bunları *maḥbūb-ı rabbe'l- 'ālemīn*
32. olmasa bu zümre-i 'ālī bu ḳavm-ı bī-bedel
dilde yād olmazdı nām-ı *sencer* ü *tuğrul tegīn*
33. éremez şā'irlerüñ şī'ri *ḥayālī* nazmına
gerçi oldı her biri ser-defter-i nazm-ı metīn
34. şī' r oldur kim mecāz iken ḥaḳīḳat-baḥş ola
érmedi bī-zekā aña illā ki 'aḳl-ı dūrbīn
35. lezzet-i dünyāya mā'il bilmez uḥrā zevkīni
ana raḥmin nitekim bāğ-ı cinān bilür cenīn
36. tev'emān-ı naḥl-i *meryemdür* birinüñ ḥāmesi
birinüñ rengīn kelāmı yüz nigāristān-ı *çīn*
37. mā-verā-yı āferīnişdür birine cilvegāh
biri ḥalvet-ḥāne-i fikretde şāḥib-erba'īn
38. biri gül biri benefşe biri ḥūnīn lāledür
biri ḳand oldı birisi şehd biri engübīn
39. mülk-i nazmuñ kenz-i lā-yefnāya mālīk şāḥıyam
leşkerümdür şā'irān-ı evvelīn ü āḥirīn
40. oldı nazmum şehdine ervāḥ-ı ḳudsīler meges
şehperin aña meges-rān étdi *cibrīl*-i emīn
41. āstānuñda n'ola ednā isem deryāyı gör
ḥār u ḥas farkındadır ḳa' rındadır dürr-i şemīn
42. nitekim sultān-ı ezḥāruñ diyār-ı bāğda
ayağı toprağına bād-ı şimāl eyler yemīn

43. gül gibi sen gülşen-i 'ālemde ḥandān ol velī
düşmen-i bī-dīnūne olsun felek pür-kibr ü kīn

20.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. iki serv-i revān êtdi yine gülzār-ı 'oşmānī
sa'ādet gülşeninūñ her biri bir verd-i ḥandānı
2. yıkılmış göñli ma'mūr oldu *mağnīsā*-yı mehcūruñ
ḳaraman tahtınuñ şimdi oturdu yèrine cānı
3. iki şehzādesine şāh-ı 'ālem tahtlar vèrdi
ferīdūn selm ü *tūra* êtdi bahş *īrān* u *turanı*
4. biri burc-ı şerefde eksügi yok bedr-i kāmildür
birisi āsmān-ı devletūñ ḥurşīd-i raḥşānı
5. ğazāl-ı mihri şayd êtmiş biri sehm-i sa'ādetle
biri şīr-i felekle ceng éder ğéydükde ḳaplanī
6. sen ol 'ālī-gühersin ḥusrevā kim bezm-i ḥāşuñda
bir ednā cūr'adan 'add êtdiler deryā-yı 'ummānı
7. simāt-ı meclisūñde nuql-ı encüm geçmedi ḥ^vāra
ḥabāb-ı sāğar-ı bezmūñ begenmez çarḥ-ı gerdānı
8. *kızıl elmayı* ḳapduñ lerze düşdi kişver-i *rīme*
bi-ḥamdi'llāh *ḳaraman* éline ḳatduñ *alamanı*
9. senūñ devrūñde yatdı arḳası üzre ḥużūr êtdi
hevā yolında ser-gerdān iken *taht-ı süleymānī*
10. cihān *mısrına* bir *yūsuf* dilerken ikisin vèrdūñ
bu luṭfuñdan ḥalāş êtmek umıldı ehl-i zindānı
11. senūñ devrūñde kimse dergehūñde êtmedi nāle
meger 'īd-i ḥümāyūnda şadā-yı kūs-ı sultānī
12. şerefde müşterīden zerre deñlü fark olinmazdı
ğubār-ı eşhebūñ kılsa müşerref fark-ı keyvānı
13. revāfızla ḥavāric mün'adim oldu zamānuñda
çekelden şarḳ u ğarba *zū'l-feḳār-ı şāh-ı merdāmı*
14. dem-i a'dā ile meydān-ı rezmūñ tāze gülşendür
siperler kırmızı gül nīzeler serv-i ḥırāmānī

20. S.1:17r; R: 15v; K.1: 15v; -V; S.2: 13r; S.3: 14v; ŞR: 20r; Ü.3: 17r.

ḳaşīde-i şāhib-külāh ḥayālī beg berāy-ı şehzādegān-ı 'ālī-cāh cea'lehumā cennete meşvāhu K.1.

15. meh-i nev na'ıçeñle menziletde edeli da'vā
süreyyānuñ görünür ıandeden her gece dendānı
16. eger kim bñy-ı hñlkuñdan dem ursa nāfe incinme
bu söz meşhñrdur dñrler yumazlar ıan ile ıanı
17. kefüñ deryāsınuñ emvācı erdi ıarhı-ı gerdñna
ne ğam baır-i muhñtññ reşkden var ise buhrānı
18. 'arñs-ı nazma zñver vñreli eş'ār-ı rengñnñ
dñrññ baırı delindi yere geıdı cevherññ kñnı
19. ne tozlar kim kıparursa semend-i tab'-ı ıālākññ
gözine tñtyā eyler felekde āftāb anı
20. benātñ'n-na'ş rāh-ı kehkeşāndan alsa ol gerdi
kıamer mir'ātını jeng-i kelefden pāk ede anı
21. hayālñ nazmınuñ hñttın temāşā eyle vaşfuñda
sipāh-ı mñr ile görmek dilerseñ şekkeristānı
22. egerıı tab'-ı şehbāzı felek-pervāzdur lñkin
zebānıdur belāğat bāğınuñ murğ-ı hoş-elhānı
23. ıalındı nevbet-i hñkññ ıñnkim nāmına anuñ
me'ānñ mñlkinññ sultānları tağıtdı dñvānı
24. zahñrññ arkasından müste'ārñ cāmesin almaz
terāş etmez o ğayrılar gibi dñvān-ı selmānı
25. kemāl-i ısfāhānñ gerıı hallāk-ı me'ānıdır
kelāmın rñh-ı maız etmekde anuñ cānı yok cānı
26. sözi her kıaleb-i fersñdenññ mevcñd cānıdur
kıaın hñlñ bulur şā'ir feşāhat ııre meydānı
27. nitekim māh-ı nev sancaı ıeke encñm ola leşker
nitekim hñkm ede ıarha nñcñmuñ yedi erkānı
28. ğñneş gibi sa'adet tahtınuñ şāhib-kñlāhı ol
şafā bezminde her şehzāde olsun bir cem-i şānñ

21.

Fe'ilātñn mefā'ilñn fe'ilñn

1. berg-i ğñlden edñp zebān ğonce
vaşf-ı yāra aıar dehān ğonce

21. S.1:18r; -R; K.1: 16v; -V; -S.2; S.3: 77r; ŞR: 15r; Ü.3: 4r.

kıaşide-i ğonce-i bāğ-ı leāfet hayālñ beg server-i erbāb-ı ma'rifet K.1. kıaşide-i ğonce ğñfte-i hayālñ beg Ü.3.

2. bildi bülbül kimn helkidr
kef-i glde grince an once
3. baa sensüz çemende ey yüzi gl
tgdur ssen  sinn once
4. bdeye la‘lden düzüp sgar
iini kıldı zer-nin once
5. bülbüle htbe okudup her gün
oldı sultn-ı km-rn once
6. berg-i gülden yrtdi sikkesini
hükmini eyledi revn once
7. ıkıdı taht-ı zmrrde perini
bülbülün kıldı syebn once
8. bildi kim beglere hzne gerek
zerini eyledi nihn once
9. elçi dzdi abyı gönderdi
hüsrev-i *rma* armağan once
10. bir niçe dürc b-bedel ykt
bir güzel sm srmedn once
11. ya‘ni sultn-ı *cem*-cenb k‘anu
kdı yolında ba u cn once
12. hıdmetinden kaçarsa sünbül-i bg
getürür anı m-ken once
13. ser-i a‘dsına tkunmağ in
eyledi grzini girn once
14. eyledi ermden grince yüzin
ihresin reng-i ergvn once
15. hsrev saa hlm ağlar idüm
olsa ger hib-i beyn once
16. sensin ol gülşen-i sa‘det kim
oldı ol gülşene ehn once
17. by-ı hlkula geldi dnyya
gülşen-i dehrde tgan once
18. benem ol ‘andelb-i dık kim
bulmadı bende bir yalan once

19. gül gibi gülmeden ferāgat edüp
oldı albümle tev'emān once
20. barı hūn olalı cefālar ile
baa bezer baa hemān once
21. řāha eyler du'ā *ayālī* gibi
eyleyüp rū-ber-āsmān once
22. geldügince cihāna dūřmenüñe
ola peykān-ı cānsitān once

22.

Fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilātūn fe 'ilūn

1. geri baş egmedi *cemřīd* ile *āāna* kerem
geldi ul oldu bugün *řāh sūleymāna* kerem
2. ızdurup yüz dilemez daı güneşden pertev
nūr-ı re'yinden ererse meh-i tābāna kerem
3. dīdeye nūr-durur řāh-ı cihān-dāra seā
zīver-i mülk-durur dāver-i devrāna kerem
4. ādeme bezl-durur kāna güher ebre ayā
güle bū reng yeter lāle-i nu'māna kerem
5. řehperin řūret-i mařūd edinüp āyineler
sidre řāvūsı gibi bařladı cevlēna kerem
6. bir iim şuyı dirī eyledi *iskenderden*
ta'n ederse yeridür çeşme-i ayvāna kerem
7. yüzi şuyı ılıcuñ yere dökilmişdi eger
bir zebān-āver olup gelmese meydāna kerem
8. ol nebātāt bitürdi bu sa'adet şemerin
neme bezer dēyü ta'n eyledi bārāna kerem
9. yerlere dūřdı yüzi oldu ol üftāde acīl
luşf u ihsān edicek zümre-i insāna kerem
10. açdı himmet tolusın bir nie muřtāclara
dergeh-i şehde edüp meclis-i řāhāne kerem

22. S.1:19r; -R; K.1: 17r; -V; -S.2; S.3: 76r; şR: 10v; Ü.3: 6r.

ařīde-i kerem li-ayālī be řāh-ı mülk-i maribī berāy-ı sultān sūleymān hān ya'nī K.1. ařīde-i kerem
güfte-i merhūm ayālī beg Ü.3.

11. baña geldükde kadeh kalmadı mı meydāna
yohsa eksük mi éder bezlini mihmāna kerem
12. mülk temlik édüp başına gevher saçmış
şāh üveys étdügi dem hazret-i selmāna kerem
13. bīşe-i nazmı anuñ oldu şikāristānı
cān yèdürdiyse revā ol kağan arslana kerem
14. ben hem ol bāzil -i feyz-i suhanem rūmda kim
reşha-i kilcüm éder lücce-i 'ummāna kerem
15. gevher-i nazma şehā tab' -ı hayālīdür kân
ma' den-i luṭfsın ol gevher içün kāna kerem
16. şahid-i devletüññ gūşına taḳ kim yaraşur
olmağa ol şadefe bu dūr-i yek-dāne kerem
17. çarḥ çok gerdiş éder dehr bulup çok şüret
erişince baña mānend-i suhandāna kerem
18. husrevā şaldı şikāyet elini dāmenüñe
şun' -ı pāküm ki éder nūrını a' yāna kerem
19. şehdedür bezl hemān begler olupdur erzēl
bunlara hisset-i tab' oldu emīrāna kerem
20. birinüñ manşıbını baña 'ināyet kıl kim
mehçe-i rāyetümi ergüre keyvāna kerem
21. ne şikāyet demidür luṭf u 'ināyet var iken
şimdi mi étdi beni ğarḳa ol ihsāna kerem
22. dirhem-i jāleyi étdükçe şeh-i mülk-i bahār
beğal-i ğonce ile ceyb-i gülistāna kerem
23. bula feyz ebr-i kefüñden gül-i gülzār-ı şehā
nūr indükçe şeh-i nāmiye ağşāna kerem

23.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bāğda olup şükūfe haylına serdār gül
od bıraḳdı hānmān-ı bülbüle tekrār gül

23. S.1:19v; R: 9v; K.1: 18r; V: 7r; S.2: 9v; S.3: 8v; ŞR: 8v; Ü.3: 4v.

kaşide-i gül-i hayālī beg husrev-i erbāb-ı melāmet berāy-ı zāt-ı sūtūde-sıfāt süleymān hān K.1. kaşide-i gül güfte-i hayālī beg Ü.3.

2. pütesinde ğoncenüñ zer hâliş eyler ‘andelîb
güşvâre êtmege kulağına zerkâr gül
3. cür‘adânın ğoncenüñ açmaz meger râz ehline
olalı tecrîd içinde şâhib-i esrâr gül
4. *manıku't-tayr* okıdur bülbül çemen etfâline
şerh êder her faşlın anuñ nitekim ‘atîâr gül
5. yüreginde baş çıkarur ‘andelîbün intizâr
ğoncenüñ yâ *rab* neden eyler yaqasın tar gül
6. her varağ bir nüktedür gülşende fehm êt olalı
mağzen-i esrâr ğonce *mağla* ‘-ı *envâr* gül
7. penbe ile âteşün gerçi ki yokdur oyunu
od içinde bülbülü şağlar semendervâr gül
8. sînesinde dâğıdur mergûb eden her lâleyi
eylemez hâruñ cefâsından çemende ‘âr gül
9. âşyân-ı bülbülü kıldı mağâffe âline
beñzer êtdi kârbân-ı hicretin ihzâr gül
10. âteş-i ğayret n'ola yaqup kül êtse bülbülü
şalınup boynına her şâhuñ güler oynar gül
11. ‘andelîb etfâlinüñ açup dehânın vaqtidür
âşyân-ı bülbülü eylerse mûsîkâr gül
12. hâk-i pâyı kuhlını şâhuñ şabâdan isteyüp
bâğıuñ eyler nergis-i bîmârına tîmâr gül
13. nice şeh *sultân süleymân*-ı selîmü'l-ğalb kim
tâğ-ı eyvânında ğurşîd oldı bir zerkâr gül
14. bûy-ı ħulğından eşerdür nefha-i bâzâr-ı çîn
faşl-ı cûdından varağdur dâver-i ezhâr gül
15. yılda bir kez ayağı toprağına yüz sürmese
la‘l tâcın jâleden kılmazdı cevherdâr gül
16. nîzeñ üzre kıana müstağrak ‘adûnuñ kellesi
beñzer ol mevzûn nihâle kim ucında var gül
17. bülbülün kıanın alup sürmekden ey şeh yüzine
‘adlün eyyâmında demdür k'ede istiğfâr gül
18. çıkmaz illâ ‘adlün evşâfı dehân-ı ğonceden
êtmez illâ zıkr-i ihsânun senün her bâr gül

19. itlerüñ izine geldüm husrevā yüz sürmege
gülşeninde ‘ālemüñ oldur baña bī-ḥār gül
20. āşyān-ı bülbüli deryüzeye keçkül édüp
cerr içün dergāhuña geldi kalendervār gül
21. kanlu kanlu dāğlarla zīnet étdi kendüi
oldı sen sulṭān-ı ḥüsne ‘āşık-ı dīdār gül
22. çihresinde jāleden göz yaşı peydā eyleyüp
kara bahtına *ḥayālī* bendeñüñ ağlar gül
23. ben fenā bulsam sözüm bākīdūr ey *cemşīd*-fer
kendü maḥv oldı gül-ābından kodı āşār gül
24. şöñra geldümse *necātī*yle *nevāyī*den ne ğam
ḥār evvel ser-zened ez şāḥ u ba‘d ez ḥār gül
25. ğonce gibi ḥār-ı ğamdan yüregüm pür-ḥūn iken
gülbün-i gülzār-ı bahtum vèrdi berg ü bār gül
26. nitekim her nokṭa-i bārāna bā‘iş ebr olur
devr eşkālinde resm olduḡça bī-perġār gül
27. devletüñ gülzārınuñ olsun sa‘ādet ğoncesi
gül gibi sen her nefes ey ruḥları gülzār gül

24.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. seḥer enfās-ı nesīm étdi cihānı hoş dem
büy-ı miski ile pür oldı dimāğ-ı ‘ālem
2. yüġrüşüp lāle vü gül rāh-ı ‘ademden gelicek
oldılar ġarḳ-ı ‘araḳ şanmañuz anı şeb-nem
3. bāğ-ı ‘ālemde yine ḥaşr-ı nebātāt oldı
āldur kırmızı gül serv-i çemen sebz ‘ālem
4. oldı her şāḥ-ı şükūfe yine ‘ālī-himmet
müflis-i ḥāke nişār eyledi dīnār u direm
5. bir ḳurı şāḥdan alçaḳ-durur ol ādem kim
naḳd-i ‘ömri var iken étmeye envā‘-ı kerem
6. ġeydi her nergis-i zerrīn başına tēc-ı *ḳubād*
lāle gül *ḥusrevi* yādına iḡer sāğar-ı *cem*

24. -S.1; -R; K.1: 9r; -V; -S.2; S.3: 76v; ŞR: 11v; Ü.3: 17r.

nīm kaşīde-i ḥayālī beg temmiye būd K.1. kaşīde-i ḥayālī beg Ü.3.

7. bülbül-i zâr-şıfat nâleyi қо gül gibi gül
ğonceveş bağruñı hûn êtdüğine hâr-ı elem
8. ebr gibi girüben mâteme dök göz yaşını
baħr-i eltâf-ı *hudâ*dan eger isterseñ nem
9. nâmeveş olma iki yüzlü gel ol defteri dūr
resm edinme iki dillülügi mânend-i kalem
10. ‘âkıbet olsa gerek defter-i a‘ mālũñe naķş
alnuña her ne yazıldıysa mişâl-i hâtem
11. tâlib-i genc-i vişâl olma işit n’êdügini
ey *hayâlî* ruh-ı dil-berdeki zülf-i pūr-ħam
12. dūd-ı âteşkededūr pīç ü ħam olmış yāħod
güneşe karşı yatur mār-durur toptolu sem

25.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ‘âlem-i ğaybı ħemende kıldı kudret âşkâr
yâsemen birle benefşedūr aña leyl ü nehâr
2. encüm-i ezhâr ile gördi şeref buldı ħemen
ħarĥ dāğ-ı reşk urup cismine oldı bî-ķarâr
3. âşyân-ı bülbülü şâh-ı gül êtdi taħtgâh
ķarşu durmuş aña ħıdmetķârdur serv ü ħenâr
4. sürmek içün bāğdan şâh-ı şitânuñ ‘askerin
eylemiş cem‘iyyet ezhâruñ sipâhı bî-şümâr
5. tīg alup destine süsenler silaħdâr oldılar
lâledür sancaķ begi nergis emîr-i tâcdâr
6. ‘ış u nûşa bāğa gel kim bî-sütün u bî-ťınâb
‘işret içün ħaymeler ķurmış-durur ebr-i bahâr
7. şebnem-i gül şu seper cārüb-ı sünbül pāk êder
ħâne-i ķalbũñde var ise melâletden ğubâr
8. götürüp el üzre dēdi başageldũñ yüzümi
göricek âb-ı revânı ğülşen içre sebzezâr
9. şubħ-dem aħbâba ğülşende bülend âvâz ile
oķıdı mecmũ‘a-i ğülden bu ebyâtı hezâr

10. v rmeden y le  ay tu n berg   b r n r zg r
 oma dest  nden ayağı devr içinde l lev r
11.  onca ağız serv  addi çeşmi nergis yüzi g l
 att -1 sebzid r  emen bir dil-ber olmuşdur bah r
12.    r şuyı ile dem-i         r  b u hev 
t  e c n bulmağ dilerse  seyr  de g lz ra var
13. a dı s senler  ılı  ile diy r-1 gülşeni
nitekim r y-1 zem ni   h-1 gerd n- ktid r
14. serv-i b  -1 sal anat *sul  n süleyman   h* kim
  n-1 a d  ile  tmi d r cih n  l lez r
15. her  ul  bir *cem* elinde t   c m-1 bezm   rezm
n    den ol c m  ayılmaz meger r z-1   m r
16. t ri ol  ehb z-1 evc-i feth   nu ret r kim ol
murğ-1 r  n d  men  n perv z  d p  ıldı  ik r
17.  adl  n eyy mında ger ey   r-dil  alsa yet m
emzir r     l ni m    n peleng-i k hs r
18. b  -1 rezm  n içre   n- l de ba lar n zede
 ande eyler kendü a v line m nend-i en r
19. z lmet-i  eb gibi d  men gerçi b   ad idi l k
dest  ne gün gibi t   alınca  ıldı n t rm r
20. nite serv-i ser-efr z  yeşil sanca   d p
l le v  gülden sipeh cem  eyleye   h-1 bah r
21. ey  ay l  * ak te    *   mrini  ılsun mez d
d  im  ta t-1 sa   det üzre olsun ber- ar r

3.2. [muşammatlar]

1.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-hānedür
kendüsinden gayrıya âteş gibi bī-gānedür
kim zebānından gelen efsün ile efsānedür
mü' min ü küffār ile hem-şoḥbet ü hem-hānedür
cām-ı zerrīn nüş eder bir pür-şevk mestānedür
nüş eden bir cür'asın biñ yıl yeri mey-hānedür
tiğ çekmiş bir dil-āverdür ki kaşdı cānadur
tūr tab'ından çerāğın yakmamışdur yā nedür
rāstī men şem'-i dil-sūzam 'adū pervānedür
kim tolaşa âteşe pervāne yā dīvānedür

II

1. bir nihālem kim baña berg-i ḥazān oldu naşīb
sūd içinde gayrılar baña ziyān oldu naşīb
cismden 'ār eyler oldum tā ki cān oldu naşīb
bir hümā-yı nūr-bālem üstüḥvān oldu naşīb
gel haber vēr 'ışkdan çünkim zebān oldu naşīb
sūz-ı ḥasret āşkārā vü nihān oldu naşīb
baña yanmak bī-tereddüd bī-gümān oldu naşīb
kendü ḥālūmden baña çünkim beyān oldu naşīb
rāstī men şem'-i dil-sūzam 'adū pervānedür
kim tolaşa âteşe pervāne ya dīvānedür

III

1. şüretüm naķş-ı fenā göstermege mir'ātdür
'ayn-ı ḥurşīdem baña pervāneler zerrātdür
şöyle gūyāyem ki yanumda cihān aşmātdür
geh dilūmden siḥr cārī gāh nārencātdür
tāk-ı 'ışka çıkmāğa himmet baña mirķātdür
āb-ı ḥayvānam şeb-i muzlim baña zūlmātdür

1. S.1:20v; R: 19v; K.1: 19v; V: 8v; S.2: 19v; S.3: 15v; ŞR: 22v; Ü.3: 18v.
tercī'-bend-i merḥūm ḥayālī beg raḥmetu'llāhu 'aleyh K.1. tercī'-i ḥayālī beg Ü.3.

tende cānum pertev-i envār-ı baħr-i zātdur
 mā-verā-yı şüretüm fehm eylemek heyhātdur
 rāstī men şem‘-i dil-sūzam ‘adū pervānedür
 kim tolaşa ateşe pervāne ya dīvānedür

IV

1. gerçi devrān benden öñdin ğayra vèrdi furşatı
 pāy-i taħt-ı ‘ışķda çalındı *mecnūn* nevbeti
 āħirī *ferhād* hem èrgürdi başa şan‘ati
 kıblegāh oldı çü *maħmūda ayāzuñ* türbeti
 vāmıķuñ ‘*azrā* ile añıldı dürlü hāleti
 lā-cerem her ‘āşıķuñ bir demde oldı şöhreti
 bunlaruñ başındadır iķlīm-i ‘ışķuñ devleti
 şām-ı ğamda bunlaruñ oldum çerāğ-ı şöħbeti
 rāstī men şem‘-i dil-sūzam ‘adū pervānedür
 kim tolaşa ateşe pervāne ya dīvānedür

V

1. ey hayālī tā ki gördüm ol kâmer-ruhsārımı
 mihr-i ‘ālem-tābdan germ eyledüm bāzārımı
 vuşlatı hicrāna şatdum aldılar iķrārımı
 deyr-i ‘ışķuñ rāhibiydüm kesdiler zünnārımı
 hāşılı aşnāmdan pāk étdiler ferhārımı
 aldı bir şāh-ı cihān göñlümdeki esrārımı
 nār-ı hasretle yanup yakılma kıldum kārımı
 māh-rūlar şevķine nūr eyledüm destārımı
 rāstī men şem‘-i dil-sūzam ‘adū pervānedür
 kim tolaşa ateşe pervāne ya dīvānedür

2.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. cānuña ateş urur mihr-i dıraħşānuñ mı var
 sīnede dāğ-ı ğamıyla nār-ı sūzānuñ mı var
 dem-be-dem şeb-nem dökersin çeşm-i giryānuñ mı var

2. S.1:21r; R: 22r; K.1: 19r; V: 10v; S.2: 22v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 ğazel-i zātī taħmīs-i hayālī beg rahimehu'llāhu te‘ālā K.1.

*n'olduñ inñlersin felek her-cāyi cānānuñ mı var
her maḳāmı seyr eder bir mäh-ı tābānuñ mı var*

II

1. esmez iken āb u ḥākūñ üzre hergiz bād-ı serd
çekmez iken bülbulūñ ḡoncañdan ālām ile derd
zīnet eylerken seni geh lāle ḡāhī sürḥ verd
beñzüñi ey būstān faşl-ı ḡazān mı etti zerd
yohsa başı taşra bir serv-i ḡurāmānuñ mı var

III

1. gül güler gülşende saña ağlamak olmuş naşīb
ḡoncaña yohsa rakīb-i ḡār mı oldu karīb
derde mi düşdüñ ki saña edemez dermān ṭabīb
aḡlayup feryād edersin derd ile ey 'andelīb
ḡār ile hem-sāye olmuş verd-i ḡandānuñ mı var

IV

1. mürde ihyā etdüḡi'çün yāra ben 'īsā dēdüm
yokdur ey ḡıẓr-ı sikender-leb saña hem-tā dēdüm
yoluma cān terkin etmezsin dēdi ḡāşā dēdüm
yoluña cānum revān etsem gerek cānā dēdüm
yüzüme biñ ḡışm ile bakdı dēdi cānuñ mı var

V

1. ey ḡayālī 'ışķa ḡul olalı sultānsın yine
ya'ni bir ḡurīveşüñ ḡüsnine ḡayrānsın yine
bir melek şüretlünüñ derdiyle nālānsın yine
zūlf-i dil-ber gibi ey zātī perīşānsın yine
cevri bī-ḡad yohsa bir yār-i perī-şānuñ mı var

3.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. ey ḡöñül ḡopmaz şafā çün merdüm-i maḡmürdan
mest-i cām-ı 'ışķ olunur mı mey-i engürdan
dür olalı yār-i bī-pervā bu ben mehcürdan

3. S.1:21v; R: 20r; K.1: 20r; -V; S.2: 22r; S.3: 16v; ŞR: 25v; Ü.3: 22v.

muḡammes-i emīrū'su'arā ḡayālī beg ḡazretleri K.1. muḡammes-i ḡayālī Ü.3.

şu 'le-i ğam cismüm üzre ħil 'atümdür nürdan
dūd-ı āhum başuma bir tācdur semmürdan

II

1. şāh iseñ n'ola begüm lutf'et sipāha'etme cev'r
bī-külāh u bende-i zerrīn-külāha'etme cev'r
ya'ni her bir nā-tüvān u bī-günāha'etme cev'r
kūh olursañ da şaķın bir berg-i kāha'etme cev'r
ger *süleymānsañ* ne var ħavf'eyle āh-ı mürdan

III

1. kulle-i kâf-ı sipihrüñ dāmenine od şalar
mihr ü māhuñ belki çeşm-i rüşenine od şalar
ya'ni encüm erzeninüñ ħırmenine od şalar
her seĥergeh kâ'inātuñ maĥzenine od şalar
pertev-i ħür kim çıkar bu ser-nigün tennürdan

IV

1. şerr ü şürı ko ırağ olma kenār-ı ħayrdan
ķalmayasın tā meleklerle felekde seyrden
dēdi hātif cān kulağına bu köhne deyrden
bezm-i ğamda nāyveş cismüñ tehī kıl ğayrdan
cān kulağıyla işit bu nükteyi tanbürdan

V

1. rind-i dürd-āşām-ı 'ışķ olup dili bī-hüş kıl
baĥr-i bī-pāyān olup cān ile dilden cüş kıl
güş-ı hüş ile bu nuş u pendı ya'nī güş kıl
bezm-i vahdetde ħayālī 'ışķ cāmın nüş kıl
ehl-i dil mest-i elest olmaz mey-i engürdan

4.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. ħusrevā kūyuñ gedāsı tēc-ı ħāķān istemez
olmağā taĥt-ı sa'ādetde *süleymān* istemez
ins ü cin emrine bende cümle fermān istemez

4. S.1:22r; -R; K.1: 20v; V: 10r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

ğazel-i sulţān süleymān ħān 'aleyhi'r-raĥme ve'r-rıdvān taĥmīs-i ħayālī beg-i şāh-ı suĥandān K.1.

*iẖtiyār-ı fakr eden dergāh u dīvān istemez
zād-ı gamdan özge hergiz kendüye nān istemez*

II

1. eylemez ‘ākıl bu yolda devlet ile iftiḥār
‘ārdur merd olana ṣāhā libās-ı müste‘ār
ser-bürehne bir gedā ol olma ṣāh-ı tācdār
*ol ki istiḡnā serīrinde oturdı ṣāhvār
ser-te-ser olmağa heft iḡlīme sulṭān istemez*

III

1. dāḡlardan tekye-i sīnemde yanaldan çerāḡ
gösterür baña meh ü mihrüñ fūrūḡından ferāḡ
çıkdı cān ile gönülden ārzū-yı seyr-i bāḡ
*sīnesinde ol ki kesdi na‘l yakdı tāze dāḡ
eylemez bāğa nazar seyr-i gülistān istemez*

IV

1. çağ bu deñlü ey gönül ümmīdünü kesmek neden
ger dilerseñ tutasın kūy-ı ferāḡatde vaṭan
kendünü tek ḥıdmet-i sulṭāna lāyık eyle sen
*pādṣāh-ı ‘ışḡ dergāhı açuḡ gelsün gelen
men ‘olınmaz hīç-kes ‘ışḡ ehli derbān istemez*

V

1. eşk-i çeşmi her kimüñ kendüye ḥuṣḡ u ter yéter
ḥaḡ budur oldur cihānda pādṣāh-ı baḥr u ber
eşk-i çeşmi var iken dünyāya kim eyler nazar
*şu ‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev şalar
zerreye almaz günü ol māh-ı tābān istemez*

VI

1. āstānuñ bekle ṣāhā olmaḡ isterseñ nedīm
[tūr-mānend] tırdı mekān olmadı mūsā-yı kelīm
‘ışḡı ferḥād ile mecnūn bilmez imiş ḥaḡḡ ‘alīm
*ol ki ‘ışḡ ehlidür olur kūy-ı dil-berde muḡīm
eyleyüp dīvāneliḡ taḡ u beyābān istemez*

VII

1. bāde-i 'ışkı içüp deryā gibi cūş eyleyen
 ey ḥayālī anuñ ile ḥātırın hoş eyleyen
 cūr'a-i cāndan çeküp ten cāmını boş eyleyen
ey muḥibbī yār elinden bir kadeḥ nūş eyleyen
ger ölürse ḥızr elinden āb-ı ḥayvān istemez

5.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. gözlerümden étmeyüp eksük firākuñda nemi
 gāḥ mülk-i şādiyi gezdüm gehī kūy-ı ḡamı
 bu ḥaremde niçe biñ eşyānuñ oldum maḥremi
ser-te-ser geşt eyledüm gerçi nigārā 'ālemi
bulmadum sencileyin bir dil-beri vü hem-demi

II

1. her kişi mihr ü vefāy'icün sever sīmīn-berin
 anuñ içün 'ışkına düşüp çeker derd-i serin
 līk ben mihr ü vefādan cevruñi yèg isterin
kaşlaruñ yāsın kurup atsañ baña cevır okların
kāfirem ger döndürem tır-i müjeñden sīnemi

III

1. gülşen-i ḡam oldu sīnem nāle bülbüldür baña
 her elif bir serv dūd-ı āḥ sünbüldür baña
 'aks-i ḥālūñ gözde şu içre karanfüldür baña
sīnem üzre dāḡ-ı 'ışkuñ kırmızı güldür baña
her seḡer yağdursa çeşmüm tañ mı aña şeb-nemi

IV

1. tīg-ı hicrān urdı baḡruma hezārān yāreler
 merhem urup vaşl-ı dil-ber eylemezse çāreler
 kūh-ı miḡnetde başup baḡruma seng-i ḡāreler
ḡeyeyin ser-tā-kadem dāḡ-ı siyehden kareler
ölmedin kendüm içün kendüm tutayın mātemi

V

5. S.1:22v; -R; K.1: 21r; -V; S.2: 23r; -S.3; ŞR: 24r; -Ü.3.

ḡazel-i vezīr-i mükerrrem mīr-i mufahḡam ibrahīm pāşā ve taḡmīs-i ḡayālī beg-i melikū's-şu'arā K.1.

1. nār-ı 'ışkuñla yakup gönümde mihrüñ şem'asın
şaldı āfāka hayālī berk-ı āhı lem'asın
her nefes 'özr etmeseñ añup rakıbüñ hud'asın
şunsañ ibrahīme ey gül-çihre la'lüñ cür'asın
dünyede sağ olduğınca añmaya cām-ı cemi

6.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

I

1. ğamuñdan özge dermān istemez bir derdnākem ben
teninde şerhalar şerh ile dēnmez sīne-çākem ben
cihān ālāyişinden devlet-i 'ışkuñda pākem ben
hadeng-i ğamzeñe cismüm nişān étdüm ne hākem ben
olaldan dostum şermende-i luţfuñ helākem ben

II

1. şu kim vaşluñ koyup dāğ-ı firākuñla qarār étdi
yérini deşt-i ğamda lāle gibi hāksār étdi
şebātın gördi hicrānuñ anuñ'çün ihtiyār étdi
gönül murğın kaçurdu bir gözi āhū şikār étdi
kafe gibi anuñ'çün tīg-ı ğamdan çāk çākem ben

III

1. harābāt ehliyem ta'n eylesün her zāhid ü 'ābid
bu zevke olmasun hālī hasedden bir nefes hāsīd
behişte girmege yokdur elinde kimsenüñ kāğıd
beni ālāyişinden 'ālemüñ pāk étdüñ ey zāhid
maḥabbet hānķāhında mürīd-i 'ışk-ı pākem ben

IV

1. görüp rengin yüzün verdüñ qarār u şabruñı vèrdüñ
cigerde tazedür zaḥmuñ yürekde eskidür derdüñ
hele yanuñda var bir ğonca adlu nāz-perverdüñ
gülüñ cevrenden ey bülbül ne çekdüñ gerçi oy vèrdüñ
ğamından dil-berüñ senden hezārān derdnākem ben

V

6. S.1:23r; R: 20v; K.1: 21v; V: 9v; S.2: 22v; S.3: 17r; ŞR: 24v; Ü.3: 21r.

muḥammes-i ḥazret-i mīr-i suḥandān ḥazret-i hayālī beg K.1. taḥmīs-i hayālī beg Ü.3.

1. tenümde kanlu kanlu dāğlardan gülşenüm olsun
 hadeng-i yār serv olsun kılıcı sūsenüm olsun
 bu gülzāruñ hezārānı fīgān u şīvenüm olsun
 serīr-i ‘ışk yā mecnūnuñ olsun yā benüm olsun
 hayālī şanmasun ‘ālem ki merd-i iştirākem ben

7.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. ‘āfiyetden çeksün el yār-ı vefādār isteyen
 kūy-ı ‘ışka gelmesün nāmūs ile ‘ār isteyen
 sīnesin pūr-dāğ èder bir lāle-ruhsār isteyen
kan yudarsa tañ degül la‘l-i leb-i yār isteyen
cān vèrür bu yolda bir zülf-i siyehkār isteyen

II

1. ka‘be-i maşşūda ol kim èrgürür sa‘y ile yol
 cānını kurbān vèrür olmaz hayātından melül
 nağme-i ‘uşşāka āheng èdemez her bī-uşul
terk èdüp zühd ü şalāhı kılmışam zülfüñ kabül
rüz-ı maşşerde benem ey dost zünnār isteyen

III

1. yāre qalmaz hātırı olduğına āvāre dil
 yandığına şabr èder pervāne vèrmez nāra dil
 kanlu dāğum gibi boyandı kızıl kanlara dil
kāni‘ olmaz kūyuña vaşluñ diler bī-çāre dil
hiçe şatdı cenneti ‘ışk ile dīdār isteyen

IV

1. ‘ışk-ı bākī cāndadur cān cismüm içre ‘āriyet
 teşne isen kanuma nūş eyle şahhā ‘āfiyet
 cevher-i pāk-i maḥabbetde fenādur hāşiyet
hāşıl eyler derd ü miḥnet ‘ālem içre ‘ākıbet
naqd-i ‘ömrin harc èdüp yār-ı vefādār isteyen

V

7. S.1:23v; R: 21r; -K; V: 11r; S.2: 21v; S.3: 17v; ŞR: 23v; Ü.3: 22r.
 gazel-i şāh-ı ‘ādil sultān süleymān taḥmīs-i hayālī beg Ü.3.

1. ğam nedīmüñdür ħayālī ħalbüñi mesrūr tüt
 zāhirüñ vīrāne eyle bāṭınuñ ma‘mūr tüt
 şalsa pertev cismüñe nār-ı maḥabbet nūr tüt
bī-vefā yārüñ muḥibbī cevrini ma‘zūr tüt
yārsuz ħalur cihānda ‘aybsuz yār isteyen

8.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. āhdan leşker çeker baş ħaldurup efgān baña
 ta‘ne taşını atar bu dīde-i giryān baña
 dāğumuñ mir‘āti yüz göstermeyüp her ān baña
 baḫduğumca naḫş-ı hicrān gösterür devrān baña

II

1. ḫaşr-ı gerdūnda der-i şādī gūşādı bulmasun
 şubḥ ħalsun zūlmet-i şām-ı belāda gelmesün
 göreyin āyīne-i devrān şūret bulmasun
 baḫduğumca naḫş-ı hicrān gösterür devrān baña

III

1. kılmış idüm meclis-i erbāb-ı dilde kesb-i ḫāl
 mūcib-i noḫşān imiş bildüm benüm şāhum kemāl
 dest-i sākīden gerekmez sāğar-ı bezm-i vişāl
 baḫduğumca naḫş-ı hicrān gösterür devrān baña

IV

1. i‘tibār êtsem gülistānuñ aḫan ırmağına
 lāle-i şahrā-nişīnün sīnesinün dāğına
 bāğdan būy-ı vefā yādına gül yaprağına
 baḫduğumca naḫş-ı hicrān gösterür devrān baña

V

1. ey ħayālī hem-dem olup almadum iḫrārını
 germ bulsam bu güneş ruḥsārenün bāzārını
 zerre-i nā-çizden ‘arz eylese dīdārını
 baḫduğumca naḫş-ı hicrān gösterür devrān baña

8. S.1:24r; R: 21v; -K.1; V: 11v; S.2: 24v; S.3: 16v; ŞR: 26r; Ü.3: 19v.
 murabba‘-ı ħayālī Ü.3.

9.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. ey murādum 'aksine dönmekde bī-pervā felek
luṭfına ḳahr eylemekle şöhre-i dünyā felek
bāğbān-ı luṭf şunmuşken sa'adet destine
ḥāke düşmek yol mı ol naḥl-i cihān-ārā felek
mātemin tut ol sa'adet taḥtınıñ sultānına
egnüñe gey dūd-ı āhumdan siyeh ḥārā felek
ol gül için dest-māl-i ebri toldur yaş ile
iki gözün baḳduğınca 'āleme ağla felek
şām-ı ḥasretde kevākib şem'ini rüşen kılup
kān-ı luṭfuñ ḥāke düşmiş gevherin ara felek
māh-ı nevden ḥazret-i şeh-zāde-i cem-ḥaşmetün
gerçi çekdüñ devleti aḥkāmına tuğrā felek
ḥāk şaçduñ alınıñ aḥir ḳara yazusına
sen bilürsin étdüğün lâzım degül ifşā felek
bende vü şāh olmadı āzād elünden a felek
dād elünden a felek feryād elünden a felek

II

1. la'l éderdi āftāb-ı himmeti ḥārāları
ḳılmış idi dest-i iḥsānı ḥacıl dārāları
gonce-i gunnācı gūyā olsa eylerdi ḥamūş
ma'rifet gülbünlerinde bülbül-i gūyāları
zühdin añup ağlasun her zāhid-i 'uzlet-nişin
bezm-i ḥāşuñ ḳanlar içsünler ḳadeḥ-peymāları
atdılar şandūḳayı ḥāke gönüller var iken
ḡamzeler tīrin ol iki misk tozlu yāları
ḳaşları yāsın görüp yas étsün aşḥāb-ı ḳubūr
göz pınarından aḳıtsun çeşme çeşme mālari
devleti cāmın şıyup *iskender* ü dārālarıñ
dār-ı dünyādan göçürdüñ ḥayme-i dārāları

9. S.1:24v; R: 18r; -K.1; -V; S.2: 20r; S.3: 18r; ŞR: 21r; Ü.3: 17v.
mersiyye-i merḥūm ḥayālī beg berāy-ı sultān meḥammed Ü.3.

māteminde qaralar gēysün boyansun kanlara
 merdüm-i çeşm-i cihān-bīnüm gibi āğaları
 bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
 dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

III

1. tağlarda ètmesün kebg-i derī pervāzlar
 ignelerle gözlerin diksün kamu şehbāzlar
 boynını uzatmasun şahrālaruñ süglünleri
 ol hümā uçdı kime eyler ki bunlar nāzlar
 çeng kessün saçını yansun firāk odına ‘ūd
 kılasun bu māteme feryād ol nā-sāzlar
 qarşu vardı yalıñuz ceyş-i kazāya ol melik
 hāzır iken yolına ser vërmege ser-bāzlar
 bildüğün ètdi cihān yanında gördi kadri yok
 vërmece olmazmış benüm cānum cihāna rāzlar
 mātem ètsün taht-ı *ma ‘nīsā*daki yaylaqlar
 ol sa‘ādet gülşeni çün hāk-i lahdde yazlar
 şevketine reşk èdüp ètdüñ kazāya anı ğamz
 soñra döndüñ başladuñ göstermege i‘zāzlar
 bende vü şāh olmadı āzād elüñden a felek
 dād elüñden a felek feryād elüñden a felek

IV

1. şāh ‘ıṣḳu’llāh ile beñzer ki ülfet eylemiş
 girmiş ol meydāna da‘vā-yı maḥabbet eylemiş
 ikilik sevdāsınuñ reddinde görmüş ‘ālemi
 cān u dil maḥbūbını ol zevke kıymet eylemiş
 tālīb olmış sırr-ı esmāyı ke-māhī bilmege
 talmış ol deryā-yı bī-pāyāna himmet eylemiş
 bārgāh-ı himmeti kұrmış ‘adem iklīmine
 tāt u tahtı ‘ālem-i ecsāda şūret eylemiş
 her ne kim olursa taqdīr-i ilāhīdür velī
 niçeler bu vech ile gerdūna tōhmet eylemiş
 bakmış ol dergāhdan görmüş aralık *zū’l-memāt*
 kılmāğa mevtā namāzın pāk niyyet eylemiş

ibn-i edhem tã ki bu meydâna sürmiş rahşını
cân u dil rah̃tın tağıtmış terk-i şûret eylemiş
bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

V

1. tã ki kılduñ ol sa‘âdet gencinüñ yerin türâb
göñlümüñ ma‘müresin yıķduñ ħarâb êtdüñ ħarâb
ol meh-i gerdün-ħırâma menzil oldu çün laħd
ħâne-i dervîşde miħmân olur mı âftâb
eşķ seyl-âbı zemînüñ yaķasın çâķ eylesün
ol dür-i nâ-yâb içün deryâya düşsün ıztırâb
türbe-i pâkin ‘imâret kıлмаға şeh-zâdenüñ
sîm ü zerden iki ħışt olsun meh ile âftâb
diñlemekde ol cinân gülzârınuñ bûlbüllerin
bûstân-ı dehr vâveylâ ile bî-âb u tâb
bûlbül-i gülzâr-ı üns iken ħayâlî âh kim
mâtem-i şeh-zâde anı eyledi miskîn ħurâb
bezm-i ‘âlemde fenâ cāmın muķarrerdür içer
ger gedâ-yı sifle-perver ger emîr-i kām-yâb
bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

10.

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

I

1. şahn-ı gülşende yine şöħbet-i bî-bâķ êdelüm
cür‘aveş ayağa düşüp yüzümüz ħâķ êdelüm
ne cihânı ne cihân ħalkını idrâķ êdelüm
mest-i lâ-ya‘ķıl olalum yaķalar çâķ êdelüm

II

1. şubħ-dem şahn-ı gülistâna düşüp jâle gibi
alalum çevreye bir mâh-ruħı hâle gibi
sâħar-ı bâdeyi baş üzre tutup lâle gibi
mest-i lâ-ya‘ķıl olalum yaķalar çâķ êdelüm

III

1. cām ile hālka-i bezm oldı nigīn ü hātem
 çok zamān oldı ki elden çıkarupdur bunı *cem*
 sāḳiyā çünkü sa‘ādetle ele geldi bu dem
 mest-i lā-ya‘kıl olalum yaḳalar ḫāk ēdelüm

IV

1. tölular yaḡduralum bezme ḳadehler tölusun
 ‘aḳl ekini ḳara topraḡa ber-ā-ber olsun
 aḡlasun bāde yanup şem‘ şurāhī gülsün
 mest-i lā-ya‘kıl olalum yaḳalar ḫāk ēdelüm

V

1. ḥum-ı mey ayaḡına dürd mişāli ḫökelüm
 duḡter-i rez ayaḡa gelmiş iken gel ḫekelüm
 zāhidā dāne-i tesbīhi yèridür ekelüm
 mest-i lā-ya‘kıl olalum yaḳalar ḫāk ēdelüm

VI

1. mürşid-i meykededür pīr-i muḡāna uyalum
 ḳanata gibi ayaḡına küpün baş ḳoyalum
 gel üzüm şuyı ile ḫirki gönülden yuyalum
 mest-i lā-ya‘kıl olalum yaḳalar ḫāk ēdelüm

VII

1. ey ḫayālī erün āyīnesidür cām-ı şarāb
 ırma andan nazar-ı pākūñi mānend-i ḫabāb
 ḫāne-i cismi ecel şıḫnesi ēdince ḫarāb
 mest-i lā-ya‘kıl olalum yaḳalar ḫāk ēdelüm

11.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. ey güzellik kişverinün şāhı aḡlatma beni
 ve'y leṭāfet göklerinün māhı aḡlatma beni
 seyle vèrdüm ‘ālemi va'llāhi aḡlatma beni
 dostum düşmen güler bi'llāhi aḡlatma beni

II

11. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 24r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

1. gönümi yıkma hayālün tahtı vīrān olmasun
yaşımı akıtma kim hāk-i rehūñ kan olmasun
seyl-i eşküm tıldurup dünyāyı tūfān olmasun
dostum düşmen güler bi'llāhi ağlatma beni

III

1. uyuban ağyār ile her yaña seyrān eyleme
şol kara zūlfūñ gibi hālüm perīşān eyleme
gözlerümün yaşını luṭf eyle bārān eyleme
dostum düşmen güler bi'llāhi ağlatma beni

IV

1. seyre gitdügünce sen her yaña ağyār ile
ağlaram ben nāle vü feryād u āh u zār ile
göricek ben bendeñi bu dīde-i hūnbār ile
dostum düşmen güler bi'llāhi ağlatma beni

V

1. kūyuña varsa hayālī bu dil-i evbāş ile
itlerūñ gavgā ile kovar rakībūñ taş ile
'ayb olur gitmek der-i şehden kişi göz yaş ile
dostum düşmen güler bi'llāhi ağlatma beni

12.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. geşt édüp ey yūsuf-ı gül-çihre ken 'ān illerin
çünki ma'mūr eyledüñ mışruñ bu vīrān illerin
gel müşerref kıl kudūmuñla karaman illerin
intizār ile koma luṭf eyle 'oşmān illerin

II

1. sūnbül-i ter rāhuña cārüb édüp zūlf-i siyāh
göz diküpdür yollara her nergis-i zerrīn-külāh
servler baş kaldurup gülşende gözler şāh-rāh
intizār ile koma luṭf eyle 'oşmān illerin

III

12. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 24r; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 30v.

1. nergis ü gül göz kulağ olmuş-durur leyl ü nehār
 karşı çıkmış saña istikbāl için serv ü çenār
 muntazır ayağıña şu dökmege ebr-i bahār
 intizār ile koma lutf eyle 'oṣmān illerin

IV

1. berr ü bahri seyr edüp geşt eyledüñ çün 'ālemi
 vaḳtidür kııl ārzū dīdār-ı şāh-ı 'ālemi
 gel kerem kııl ey şeh-i rūmuñ vezīr-i a'zamı
 intizār ile koma lutf eyle 'oṣmān illerin

V

1. cevri-i gülden eyleyüp bülbül yine hengāmeler
 gonce-i zanbağ tutar elde şikāyet-nāmeler
 lāleler kan ağlayup çāk eylemişdür cāmeler
 intizār ile koma lutf eyle 'oṣmān illerin

VI

1. ey ḥayālī çünkü geldi mısr ḥālın görmege
 vaḳtidür sulṭān sūleymānuñ cemālin görmege
 şāmdan geçmek gerek şubḥ-ı vişālin görmege
 intizār ile koma lutf eyle 'oṣmān illerin

13.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. gün gibi evvel beni dünyya sulṭān eyledüñ
 soñra döndüñ sāyeveş ḥāk ile yeksān eyledüñ
 başımı çevgān-ı māh-ı nevle gālṭān eyledüñ
 n'eyledüñ ey çarḥ-ı ser-keş n'eyledüñ kan eyledüñ

II

1. saña çün āşüftelik ergusdi devr-i rūzgār
 bahri-i ğamsın eyledüñ mevc-i hilālī āşkār
 fülk-i cismüm eyledüñ ol mevc birle bī-ḳarār
 n'eyledüñ ey çarḥ-ı ser-keş n'eyledüñ kan eyledüñ

III

1. h^vāb-ı ğafletden êdüp şûret gözinüñ perdesin
dostluk kânûnınuñ nâ-sâz kılduñ perdesin
böyle mi eyler cihānda bir kişi perverdesin
n'eyledüñ ey çarḥ-ı ser-keş n'eyledüñ kan eyledüñ

IV

1. kara yere dökmege ehl-i zemīnüñ kanını
āşkār êtdüñ hilālüñ ḥancer-i bürrānını
kime zaḥm urduñsa sildüñ dāmenüñle kanını
n'eyledüñ ey çarḥ-ı ser-keş n'eyledüñ kan eyledüñ

V

1. mihr yakṣun ḥaṣre dek sīneñde ḥasret dāğını
dīde-i encüm akıtsun yere kan ırmağını
dişlesün dendān-ı pervīn māh-ı nev parmağını
n'eyledüñ ey çarḥ-ı ser-keş n'eyledüñ kan eyledüñ

14.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

I

1. nigāruñ yüzi ağ alnı açuḳdur kaşı çatuḳdur
benüm baḥt-ı siyāhum ey dirīgā nā-muvāfıḳdur
ki güldürmez beni her dem êdersem girye lāyıkdur
gözüm nemgīn gönül gamgīn yaşum kana boyanıḳdur
'aceb olmaz budur ḥālī saña her kim ki 'āşıkdur

II

1. senüñ cādū gözüñ cānā kılupdur gönümi bīmār
ṭabīb-i cānsın êtseñ ḥaste gönüme n'ola tīmār
belālu bülbulüñem karşıña ey ruḥları gülzār
saña boyun eger gerçi benefşe gibi yüz biñ var
hezār aḥsend gül gibi yüzüñ ağ alnuñ açuḳdur

III

1. dēr ol meh-rū yıḳuḳ gönüllerüñ ta'mīri ḥaḳḳumdur
o meh-rūnuñ benüm başum içün şemşīri ḥaḳḳumdur
hedef oldum belāña çünki ğamzeñ tīri ḥaḳḳumdur
delürdüm derd-i 'ışkuñla şaçuñ zencīri ḥaḳḳumdur

ḥabībüm kimsenüñ ḥaqqın koma boynuñda yazuḳdur

IV

1. benüm yārüm güzeller içre bir maḥbüb-ı ḡarrādur
kim anuñ *leyli* zülfinden göñül *mecnün*-ı şeydādur
yüzi cennet lebi kevşer-durur hem ḳaddi tūbādur
ṭurursa serv-i bālādur otursa verd-i ra'nādur
güzel oldur ki ṭurduḡı oturduḡı yaraşuḳdur

V

1. firāḳa şabr ḳıldum vaşluña êrmek ümîdine
ruḥuñ bağındaḡı vaşluñ gülin dêrmek ümîdine
ayaḡuñ ḥākine bir kez yüzüm sürmek ümîdine
ya zāhirde ya bātında seni görmek ümîdine
uyur dün gün kara baḥtum gözüm göñlüm uyanıḳdur

VI

1. kime 'arz-ı cemāl êtse ḳomaz elde ḳarārın ol
sever ḳarşusına zārī ḳılanuñ āh u zārın ol
şalar cānına od gibi ki 'arz êder 'izārın ol
senüñ gibirüñ ey bülbul uçurmuşdur hezārın ol
gül-i ra'nāya aldanma iki yüzlü münāfıḳdur

VII

1. ḥayālī göñlini şād eyleyüp 'ahd-i vişāl êtse
göñül mülkinde ḡam leşkerlerini pāymāl êtse
şadāḳat gösterüp ol 'āşıḳa ḡunc u delāl êtse
seherden gün gibi dil-ber n'ola 'arz-ı cemāl êtse
çü ca'fer şubḥveş anuñ reh-i 'ışḳında şādıḳdur

15.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

1. künc-i ḡam mu'tādı bāḡ u rāḡ u seyrān istemez
ḥātır-ı ḡamnāki gül-geşt-i gülistān istemez
'ışḳ ile bīmār olan derdine dermān istemez
faḳr ile faḥr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez

15. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 21v.

muḥammes-i ḥayālī beg Ü.3.

dūd-ı āhı sāyesinde tāk u eyvān istemez

II

1. bu ḥarāb-ābāda bakmaz ‘ışk ile ma‘mūr olan
yüz çevürmez dār-ı zūlf-i yārdan *manşūr* olan
bezm-i maqşūda yakın olur özinden dūr olan
nār-ı ğamla dūd-ı āhı zulmetinden nūr olan
āftābı kendüye şem‘-i şebistān istemez

III

1. ‘āşık-ı bī-ḥ^vāb peydā kılsa āh-ı şubḥgāh
feth olur aña tılısm-ı genc-i esrār-ı ilāh
mülk-i bākīye bugün ehl-i fenādur pādşāh
şol gedā kim kıldı istignā serīrin tekyegāh
genc-i bād-āverd ile taht-ı *süleymān* istemez

IV

1. baḥr-i ğam ğavvāşına yoḡdur cihānda āşnā
‘ışk bir pākīze gevherdür aña olmaz bahā
zāhide mescid baña mey-ḥānedür ḥalvet-serā
mesned-i ḥurşīde vèrmez künc-i tārīkin gedā
göz yuman seyr-i cihāndan mihr-i raḥşān istemez

V

1. ‘ışk yā cām-ı ezeldür cānı ser-ḥoş eyleyen
bī-nevā vü bī-beden bī-şabr u bī-hūş eyleyen
kaṭreye almaz muḥīṭi ‘ışk ile cūş eyleyen
ey ḥayālī bī-tekellūf ḥūn-ı dil nūş eyleyen
minnet ile *ḥıẓr* elinden āb-ı ḥayvān istemez

16.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

I

1. nev-bahār érđi bezendi bāğ u şahrā bir yaña
seyre iḡdām étdiler a‘lā vü ednā bir yaña
çekmedi sensüz gönül ey serv-i bālā bir yaña
cümle ‘ālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña
cennet-i kūyuñ komazam olsa dünyā bir yaña

II

1. gülşene ‘arz eyledüñ ey lāle-ruḥ dīdāruñı
yaqasın çāk étđi ğonce gördi gül-i ruḥsāruñı
būlbūlūñ şıklığı dīñdi işidüp güftāruñı
bulımadılar arayup şīve-i refīāruñı
ğıtdi tūbā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

III

1. şāh-ı ‘ışķam ğam sipāhumdur belālar leşkerüm
pāy-ı taḥt miḥnetüm *ferhād* u *mecnūn* beglerüm
her ne dem çeksem livā-yı āh-ı ejder-peykerüm
devlet-i ‘ışķuñda andan artuğ oldı ‘askerüm
bir yaña tursa za ‘īf olan tūvānā bir yaña

IV

1. gör ne yüzden şun‘ın izhār étđi *ḥaḳḳ-ı zū‘l-celāl*
eyledi saña müyesser bir cemāl-i bī-mişāl
zerrece noḳşānı yokdur ḥüsnüññ bulmış kemāl
ermesün dērseñ cemāl-i ber-kemāle tīr-i zevāl
ğün gibi ey şāh-ı ‘ālem gitme tenhā bir yaña

V

1. seyl-i eşķüm aķıdursam tañ mıdur ben derdmend
çün ser-i kūyında ırmağ ister ol serv-i bülend
artuğ olur eyledükçe bu dil-i şeydāya pend
‘ışķa māñi ‘olmaz nāşıḥ kelām-ı hūş-mend
kimsene karşı durımaz aķsa deryā bir yaña

VI

1. kaḥbe dehrüñ merd iseñ hoş görme gel iķbālını
ol kalender kimsenüñ ğuş étme kıl ü kālını
öl diril ‘aynuña gösterme bu dünyā mālını
māl-ı dünyā ile şerḥ eyler tecerrüd ḥālını
yerde kārūn bir yaña gökde mesīḥā bir yaña

VII

1. ben kara yüzlü umar iken ḥayālī vaşl-ı yār
dürmek ister defter-i ‘ömrümi ol ḥatt-ı ğubār
öpmeyen la‘lin yolında ölmege ne borcu var

*cānına oldu necātīnün havāle ʿışk-ı yār
ey ecel sen de gelüp étme teķāzā bir yaña*

17.

Fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilātün fā ʿilün

I

1. āb-ı kevşer mi ʿaceb yā rāh-ı rūh-efzā mı ki
yā şarāb-ı merd-efgen yā mül-i sevdā mı ki
şehd ü şekker kânı mı yā tūti-i gūyā mı ki
leb mi bu yā la ʿl-i şāft mi mey-i şahbā mı ki
yohsa kim ihyā-yı emvāt étmede ʿtsā mı ki

II

1. cām-ı hüsni mey şunup mest eyledi ayıqları
bezm-i şūr-engīzine maḥrem éder fāsıqları
hep yalan oldu baña şol va ʿde-i sâbıqları
bilmezem kaçdı helāk etmek midür ʿaşıqları
muķtezā-yı hüsne yoksa nāz u istignā mı ki

III

1. kūy-ı dil-berden nʿiçün ref ʿédesin şūfi bizi
şanma rāh-ı ʿışkda kal ʿédesin şūfi bizi
mihir-i cānāndan neden def ʿédesin şūfi bizi
vech-i zībādan nʿiçün men ʿédesin şūfi bizi
aḥsen-i takvīme inkār eylemek takvā mı ki

IV

1. bilmezem sünbül midür ol zülfi ʿanber-sāsı āh
yā gül-i ḥod-rū mıdur ol çihre-i ra ʿnāsı āh
serv-i gülzār-ı irem mi kāmēt-i bālāsı āh
gitmedi başından ey dil zülfinün gavgāsı āh
bilmezem dīvāne mi bu dil yaḥod şeydā mı ki

V

1. āh kim sen gül katında āšnā bī-gānedür
nāle-i dil-süz-ı bülbül hep saña efsānedür
şevk-i mihrüñle ḥayālī şifte vü dīvānedür
her ne söz kim söyledüñ bir gevher-i şeh-dānedür

ey muḥibbī yoḥsa bu ṭab ‘uñ senüñ deryā mı ki

18.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

I

1. yalıñuz şanma ‘izārı ruḥ-ı nīgūdur bu
lāleye reng vèrür bir gül-i ḥod-rūdur bu
servi ḥayretde koyan kāmēt-i dil-cūdur bu
nice kākül nice mū sünbül-i gül-būdur bu
dil-i ‘uşşākı perīşān édecek būdur bu

II

1. der-i ḥammārı baña depmege ḥükm étmedi şer‘
pür-mey olduğda sebū ḳapmağa ḥükm étmedi şer‘
kūçe-i meykedeye şapmağa ḥükm étmedi şer‘
gözümüñ penceresin yapmağa ḥükm étmedi şer‘
ki ḳadīmī ḥarem-i ḥüsnine ḳarşudur bu

III

1. bir perī-zād ğamı ‘aḳluñ édelden zāyıl
bāde-i ‘ışḳ ile her gāḥ yürürsin ḳanzil
rūzgāruñ bu melāmetle geçerse müşkil
‘ömrüñ olduğça yèlerseñ yètemezsin ey dil
ġāfil olma ki perī şīvelü āḥūdur bu

IV

1. şāḥ-ı ‘ışḳuñ dili ister ğamı tenden ayıra
ġonce-i bāġ-ı irem gibi dikenden ayıra
būlbūlin şoḥbet-i her zāġ u zaġandan ayıra
gözünüñ sa ‘yi bu kim cānı bedenden ayıra
ġamze-i şūḥ-ı cefā-pīşeden ayrudur bu

V

1. rūḥ çekdükde ḥayālī ten-i ḥākīden el
söz-durur şāḥibini zinde kılan rūḥa bedel
ḥoş demiş bu sözi ol būlbül-i gülzār-ı meşel
yine siḥr étđi necātī nice söz nice ġazel
leb-i dil-ber şıfatında bir içim şudur bu

19.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

I

1. minnet hudāya mün 'im ü kāmīl-nişābsın
devlet serīri üzre şeh-i kām-yābsın
cünbişde *hātīm-i tay* ile hem-rikābsın
himmetle sen 'alī gibi 'ālī-nişābsın

II

1. zīr-i zemīni kapladı zıll-ı himāyetüñ
vaḥş u tuyūrı toyladı ḥ^vān-ı kerāmetüñ
bir mūrī *āşaf* ètdi hümā-yı sa'ādetüñ
himmetle sen 'alī gibi 'ālī-cenābsın

III

1. zātuñda görmeyince kamer tavr-ı *hayderi*
'uryān olup urınmadı tavḳ-ı ḳalenderī
ey 'arşagāh-ı salṭanatuñ şīr-i şaf-deri
himmetle sen 'alī gibi 'ālī-cenābsın

IV

1. ḳapuñda èrdi *ka 'be*-i maḳşūda ḥāş u 'ām
yēr ü gök ehli [ḥod] du 'ācuñ-durur tamām
olğıl hemīşe mesned-i 'izzetde müstedām
himmetle sen 'alī gibi 'ālī-cenābsın

V

1. şāhum müselleme oldı saña mülket-i hüner
olğıl hemīşe rāyet-i 'adl ile müşteher
bendeñ-durur ḥayāli n'ola eyleseñ naẓar
himmetle sen 'alī gibi 'ālī-cenābsın

20.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

I

1. ey gönüller *mısrına* maḥbūb-ı *ken 'ānum* benüm
cevr te'lif ètmede *cemşīd-i* devrānum benüm

19. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 25v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

20. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; E.2: 31r; ŞR: 27r; -Ü.3.

kem gedāsi olma sultānlık deger hānum benüm
a begüm a pādşāhum a *süleymānum* benüm

II

1. kande kūrşañ ‘izz ü devlet haymesin ey āftāb
rişte-i cānından eyler aña ‘ışk ehli tınāb
her gedā-yı dergehüñ bir *husrev-i ‘ālī-cenāb*
a begüm a pādşāhum a *süleymānum* benüm

III

1. sürmez ayağuña yüz bu eşk-i ğalţānum meded
aldı kūy-ı fūrkatüñ her hār dāmānum meded
dest-i hasretten hālāş eyle girībānum meded
a begüm a pādşāhum a *süleymānum* benüm

IV

1. göz uciyla tā ki ben şeydāya êtdüñ bir nazar
vādi-i hayretde *mecnūndan* beter êtdüñ beter
pāymāl-i dehr ben mūrı yêter êtdüñ yêter
a begüm a pādşāhum a *süleymānum* benüm

V

1. kūy-ı ‘ışk içre hayālī bir levendüñdür senüñ
şayd-ı fitrāküñ giriftār-ı kemendüñdür senüñ
hāksāruñ nā-murāduñ derdmendüñdür senüñ
a begüm a pādşāhum a *süleymānum* benüm

3.3. [meşnevî]

1.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. seherden seyre vardum merğzāra
hezārān murğı gördüm geldi zāra
2. gül ü lāleyle zeyn olmuş çemenler
oyuna girdi gönlekçek semenler
3. ki gördüm nağş-ı erjeng oldu sahrā
édüp bir niçe rengin şî' r peydā
4. kadem başdum 'izār-ı mihr ü māha
ki tā êrdüm cenāb-ı pādşāha
5. yüzüm sürdüm çemenler gibi hāke
du'ālar eyledüm ol zāt-ı pāke
6. oluban bīd bergi gibi lerzān
nihāl-i ergavānveş derledüm kıan
7. şunup bu nazmı dest-i şehryāra
gül-i şad-bergi êrgürdüm bahāra

1. S.1:26r; R: 22r; -K.1; -V; S.2: 25r; S.3: 19r; ŞR: 28r; Ü.3: 23r.
dībāce-i gül-i şad-berg S.2, gül-i şad-berg-i hayālī beg Ü.3.

3.4. [ğazeller]

1.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'uqbā
telh-kām olduğı'çün ma'den-i dürdür deryā
2. yèridür dèyü yerinde seri terk eyler iseñ
gökler el üzre tutarlar seni mānend-i semā
3. çihreñi eyler iseñ zerd riyāzetle eger
kupasın iki cihānı nitekim kāh-rübā
4. yak vücūduñ ki şeref bula metā'-ı kadrüñ
şatılur artuğa tamğa ile çün her kālā
5. münhanī oldı hayālī çekeli bār-ı gamı
'ālem-i varlığa erdi olalı kāmetsi lā

2.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. neden bī-kayd imiş *mecnūn*-ı şeydā
ki konmuş başına biñ dürlü gavgā
2. n'ola kılsam leb-i dildār içün āh
kanı 'ālemde bir bī-dūd helvā
3. ayağa düş dilerseñ başa çıkmak
bunuñla başa çıkdı cām-ı şahbā
4. vücūdum mülkidür kâf-ı kanā'at
göñül murğıdur ol kâf içre 'anķā
5. hayālīnūñ dili deryāya beñzer
sutūr-ı şî'ridür emvāc-ı deryā

3.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'ayn-ı dilden dem-be-dem aşıtmaz ise kan baña
fürkatünde yüz yumaz bu dīde-i giryān baña

1. S.1: 26v; R: 23v; K.1: 22v; V: 12r; S.2: 27v; S.3: 19r; ŞR: 32v; Ü.3: 23v.
2. S.1:26v; R: 25r; K.1: 22v; V: 14v; S.2: 29v; S.3: 22v; ŞR: 28v; Ü.3: 25v.
3. S.1:26v; R: 23v; K.1: 22v; V: 12v; S.2: 29r; S.3: 19r; ŞR: 29v; Ü.3: 24r.

2. bir iki gün fāni dünyāda turup oturmağa
cāna minnet étmezem besdür ğam-ı cānān baña
3. ‘aynına ‘ālem karañu hāke düşmiş cān vērür
leblerüñ hecrinde beñzer çeşme-i hayvān baña
4. başdan ayağa hilāl étdüm o māhı dün gece
olmuş idi reşk-i pervīn-i felek dendān baña
5. ben hayālī rūmda bir rind-i dürd-āşām iken
cām-ı fağfūrī içer hākān-ı türkistān baña

4.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. sen yüzi gülsüz cihān gülzārı zindāndur baña
halk-ı ‘ālem gül gibi her gece hāndāndur baña
2. ğamzeñüñ cellādını gönder ki teslim eyleyem
çün hicāb olan arada ey şanem cāndur baña
3. rüz-ı hecründe beni tenhā görelden dostum
müstedām olsun ğamuñ her gece mihmāndur baña
4. terküñ urdı dèyü igvā eylemiş bī-dīn raķīb
sevdüğüm va'llāhi yok yere bu bühtāndur baña
5. ey hayālī çekmezem firdevs-i ferdā ğuşşasın
kim bugün cennet cihānda kūy-ı cānāndur baña

5.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ğamuñda hem-nefes oldı fiğān u nāle baña
kim ola merhamet étmez bakup bu hāle baña
2. tuna şuyı gibi yaşum akıtma hey kāfir
şava raķībüñi ğamzeñ yèter havāle baña
3. dilümde dāğ-ı siyeh sīne kana müstağrak
‘aceb mi beñzer ise deşt-i ğamda lāle baña
4. naşīb eyleyen eşyāya rızkını ezeli
belā vü derd ü ğamı eyledi nevāle baña
5. akıtdı kanlu yaşum rüy-ı zerdüme nazar ét
ne nakş geçdi hayālī o çeşmi ala baña

4. S.1:27r; R: 24v; K.1: 23r; V: 12r; S.2: 28v; S.3: 19v; ŞR: 32r; Ü.3: 25v.

5. S.1:27r; R: 24v; K.1: 23r; V: 14; S.2: 29v; S.3: 19v; ŞR: 29r; Ü.3: 24v.

6.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ol melek-sīmā perī kim beñzemez insān aña
cān ile dilden fedā olsun hezārān cān aña
2. ey felek dervāzesin açma dem-i şubḥuñ şaķın
bir gece ger şarulam ben ḥaste-dil ‘uryān aña
3. gerdenine hāleyi tavķ eyledi ‘uşşāķvār
boynı bağlu bir ķul olmuşdur meh-i tābān aña
4. gülşen-i derdüñ nihālidür bu cism-i nā-tüvān
mīvedür bağrum başı berg oldu her peykān aña
5. gördi ekdüm mezra‘-ı dilde maḥabbet dānesin
dūd-ı āhum ebr olup yaędurdı çok bārān aña
6. dāę-ı ğamdan rūyı ḥün-ālūdedür cismüm gibi
‘āşık olmuşdur meger kim lāle-i nu‘mān aña
7. yār hecriyle ḥayālī şöyle mūnis oldu kim
rūz-ı vuşlat gibi olmuşdur şeb-i hicrān aña

7.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. kendüyi étse bugün her kim fenā-ender-fenā
şāhid-i maķşūd vechine baķa ķalur baķa
2. vā‘iz-i ebleh-firībūñ şoḥbeti ḥoşdur velī
ḥalvetinde būriyāsından gelür bū-yı riyyā
3. şu gibi ķalbūñ eritseñ söyleme ırmaęvār
zāhidā ābī düşer añılsa geçmiş mā-cerā
4. ser-fürü kııl zāt-ı ḥaķ fikrinde kim ğavvāşı gör
olmayınca ser-nigün deryāya olmaz āşnā
5. atlas-ı gerdünı étmez himmeti raḥşına şāl
tā ki olmuşdur ḥayālī bende-i āl-i ‘abā

6. S.1:27r; R: 24r; K.1: 23r; V: 12r; S.2: 27v; S.3: 20r; ŞR: 28v; Ü.3: 24vr.

7. S.1:27v; -R; K.1: 23v; -V; -S.2; S.3: 23r; ŞR: 32r; Ü.3: 25v.

8.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ol ğinā şāhı ki toydı bende olan aç aña
şubḥ taht-ı 'ācdur ḥurşīd zerrīn tāc aña
2. bu vücūd eyvānı bir zulmet-serādur olmasa
ger sevādū'l-vechi fi'd-dāreyn isfidāc aña
3. künc-i tārīk içre bir hoş şohbetüm var yār ile
leyletü'l-kadr ile 'āşıkdur şeb-i mi 'rāc aña
4. penbe-i ğaflet kulağından çıkardı nāşıḥuñ
bir dem içürse ene'l-ḥaḳ cāmını ḥallāc aña
5. bir gedā olsa ḥayālī bende-i sultān-ı 'ışk
ḥaşmetinde pādşāh-ı vaḳt olur muḥtāc aña

9.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gördi maḥşūş olduğın meydān-ı istignā baña
şehperin gönderdi şorğuḳ kâfdan 'anḳā baña
2. bezm-i tecrīd eylesem 'īsā-yı rūḥu'llāh ile
her taraftan mīvesin teklīf eder tūbā baña
3. dāğlar bī-ḥār gül farḳumda sūnbül dūd-ı āh
dérler ise yaraşur naḥl-i cihān-ārā baña
4. ḥār-ı kūyuñ olmadı ey gül ayağumdan cūdā
reşk édüp göz dikdi gerçi sūzen-i 'īsā baña
5. dürr-i nazmum gördi deryālar dilinde söylenür
ey ḥayālī bende oldı lü'lü' -i lālā baña

10.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ḥün-ı ciger olalı mey-i dil-güşā baña
geldi cihān elemeleri zevḳ ü şafā baña
2. göz yaşı baḥrine düşeyin zevḳ bundadur
şunma elüñ ḥalāş için ey āşnā baña

8. S.1:28r; R: 26v; K.1: 23v; V: 13r; S.2: 28r; S.3: 24r; ŞR: 29r; Ü.3: 25v.

9. S.1:28r; R: 24r; K.1: 24r; V: 14v; S.2: 112r; S.3: 19v; ŞR: 30r; Ü.3: 24v.

10. S.1:28r; R: 26r; K.1: 24r; V: 14v; S.2: 112r; S.3: 23r; ŞR: 31r; Ü.3: 25r.

3. çün ey gedā mūcāviriyyin künc-i 'uzletüñ
pehlûlarum nişānı yêter bûriyā baña
4. kaçdum budur ki sâyemi hûrşîd görmeye
hergiz olur mı dîde-i encüm zîyâ baña
5. kılsam hayâli gevher-i 'irfānum âşkâr
şahrâ ola mekânları her bahr aķa baña

11.

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

1. şubh-dem kim yakınup hûn-ı şafaķdan hınnā
nev-'arūs-ı tutuķ-ı çārüm ola çihre-güşā
2. felegi reşk-i tarab-hāne-i cemşîd édüp
vêre eknāfa 'izārı leme'atıyla zîyā
3. sâzına şa'şāy tār édüben zühre-i çarh
nağme-i sünbüleden eyleye āheng-i nevā
4. cür'a-i feyz dōke arza inā'-i hûrşîd
cümle zerrāt girüp rakşa ola mest-i likā
5. ben hem ol āyine-i cāmı alam destüme kim
ola her bir nazara çihre-i maķşūd-nümā
6. nice göz dikmeyeyin bādeye mānend-i habāb
göürnür iki cihān anda ke-naķşın fi'l-mā
7. sāgar u bādeye dērlerse hayālî yēridür
āb-ı rüy-ı hükemā çeşm-i çerāğ-ı şu'ārā

12.

Mefā 'ilün fe 'ilâtün mefā 'ilün fe 'ilün

1. gözüñ kara vü kaşuñla ol iki zülf kara
ne kara günlere kaldum dirîg vāveylā
2. aşıldı sünbüle-mānend sünbülüne göñül
o beñ olalı 'izāruñda habbetü's-sevdā
3. görüp yüzümdeki bahreyni çeşm-i lü'lü'bār
key ıztırāba düşer reşk édüp baña deryā
4. kaçan baña erişür rāh-ı 'ışķuñ almaķda
zemīn-i bī-hareket yā sipihr-i bī-ser ü pā

11. S.1:28v; R: 24r; K.1: 24v; V: 11v; S.2: 29r; S.3: 23v; ŞR: 31v; Ü.3: 24r.

12. S.1:29r; R: 25v; K.1: 25r; V: 12v; S.2: 89v; S.3: 23v; ŞR: 31v; Ü.3: 25r.

5. hayāli kāf-ı kanā‘atde şahbāz oldı
evüñ fenāya varur şakın andan ey ‘ankā

13.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. şol deñlü atdı cevır oğın ol kaşı yā baña
rahm eyler oldı şimdi belā vü kazā baña
2. cān yérine tenümde bula derd-i dil-beri
rüz-ı vedā‘ ecel dèyicek merhabā baña
3. ‘ışk-ı nigār ile düşicek ana rahmine
hün-ābe-i cigerdür o demde ğıdā baña
4. *ferhād* nevbetüm çalar eyler şenāmı *kays*
iklīm-i ‘ışkı vèrelı şahum *hudā* baña
5. oldı hayāli cilvegeh-i hüsn-i bī-zevāl
dèrlerse n'ola āyine-i pür-şafā baña

14.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. ol gün kani ki gün gibi sūzān idüm saña
olsañ revāne sāye-i bī-cān idüm saña
2. esrār-ı kā‘ināta ezel cür‘adān iken
ben hānkāh-ı ‘ışkda hayrān idüm saña
3. ne gülde reng ü bū var idi ne şabāda fer
ben gülşenüñde bülbül-i nālān idüm saña
4. sen nāz éderdüñ ehl-i niyāza *medīnevār*
ben *ka‘be* gibi çāk-i girībān idüm saña
5. şahum hayāliyem ki cihān lā-mekān iken
ben bezm-i hāşda mihmān idüm saña

15.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. yüz tutdı ehl-i fakr ile şahib-ğınā saña
ey ‘ışk bendedür kamu şah u gedā saña

13. S.1:29r; R: 25v; K.1: 25v; V: 13r; S.2: 89r; S.3: 24r; ŞR: 30v; Ü.3: 24v.

14. S.1:29v; R: 26v; K.1: 25v; V: 13v; S.2: 28r; S.3: 24r; ŞR: 29v; Ü.3: 26r.

15. S.1:29v; -R; K.1: 25v; -V; -S.2; S.3: 22v; ŞR: 30r; Ü.3: 25r.

2. her yāreñ oldı sīnede bir vādi-i sūrūr
her dāğum oldı cān gözi kaldı baķa saña
3. yētdüñ gönülle birlige ey ğonce-i çemen
hūn-ābe-i ciger mi olupdur ğidā saña
4. bir cām ile gedā-yı hākīri cem eyledüñ
bezm-i ezelde sāķi şunılmış sehā saña
5. ṭab‘-ı hayālī menba‘-ı ‘ayn-ı ilāhidür
māhīleri çıkarsa n'ola āšnā saña

16.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. bu güzellik ki ‘atā eylemiş *allāh* saña
germ olursa n'ola mihr-i felek ey māh saña
2. nice şerh éde benüm n'edügümi her nālem
bezm-i ‘uşşāķda bir nağme gelür āh saña
3. kūhsār-ı ğama gelseñ göresin *ferhādı*
seng-i hārāda édem nāhun ile rāh saña
4. begligüñ vardur o māhuñ elif ü dāğı ile
ey gedā ṭabl u ‘alem vērđi bugün şāh saña
5. kāni‘ ol çihre-i zerdüñle hayālī yüri var
hırmen-i ‘ışķda degdi hele bir kāh saña

17.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. bu leṭāfet ki ‘atā eylemiş *allāh* saña
mihr tutsa yaraşur hıdmet içün māh saña
2. bister-i nāzda sen ğonce-şıfat uyhuya var
eylesün bād-ı şabā gibi güzer āh saña
3. şāh-ı nev-rüz görüp hüsn ile sulṭān seni
lāle vü gülden éder hayme vü hargāh saña
4. eyleyüp terk-i ‘aşā āha ṭayanmazsa eger
şeb-i ğamda éremez zāhid-i güm-rāh saña
5. baħr-i nazm içre hayālī göricek dürr-i yetīm
vērđi fer terbiyet-i mihri ile şāh saña

16. S.1:29v; R: 26r; K.1: 26r; V: 14r; S.2: 28v; S.3: 24r; ŞR: 30v; Ü.3: 23v.

17. S.1:30r; R: 26r; K.1: 26r; V: 13r; S.2: 28r; S.3: 24r; ŞR: 30v; Ü.3: 23v.

18.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bī-vefādur gül gel ey bülbül çemenden bir yaña
èdelüm şürīdelik sen bir yaña ben bir yaña
2. külbem içre dostum hecrüñde efgān eylesem
bir yaña der nāle eyler oldu revzen bir yaña
3. dikse sīnem zaḥmını cerrāḥlar mecrūḥ olup
rişte kan ağlar baña bir yaña sūzen bir yaña
4. kūyına êrgür bizi luṭf eyle dildāruñ dēyü
pāyuma eşküm düşer bir yaña dāmen bir yaña
5. sāğar-ı zerrīn ile düşmezdi nergis pāyına
gitmese çīnī şurāḥīlerle sūsen bir yaña
6. eşigüñ taşı ḥayālīnūñ yüzinden gitmeye
seng-i mıkñāṭīs ola bir yaña āhen bir yaña

19.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. gören nazmum 'uyūnından èder ḥūn-ı ciger peydā
niçe kanlar yudar kân eyleyince bir güher peydā
2. serīr-ārā-yı mülk-i 'ışk imiş *ferḥād*-ı dīvāne
'aceb mi bī-sütün ètse aña tīg u kemer peydā
3. beyābān-ı maḥabbetde yitürdüm nā-geh-ān kendüm
ne cismümden nişān zāhir ne cismüm üzre ser peydā
4. tecellī kılsa nūr-ı *ḥaḳ* eşer kıalmaz vücūdumdan
kevākib maḥv èder kendin güneşden olsa fer peydā
5. ḥayālī ḥilḳatümden bir melek-rū āşkār oldu
niteki zulmet-i şebde olur nā-geh kamer peydā

20.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gerçi ey ğam 'ışk-ı dil-berden naşīb olduñ baña
dil-berümle arama girdüñ raḳīb olduñ baña

18. S.1:30r; R: 25r; K.1: 26r; V: 13v; S.2: 89v; S.3: 24v; ŞR: 31r; Ü.3: 24v.

19. -S.1; -R; K.1: 24v; -V; -S.2; S.3: 23r; ŞR: 32r; Ü.3: 25v.

20. -S.1; -R; K.1: 25r; -V; -S.2; S.3: 19v; ŞR: 29v; -Ü.3.

2. bir gün eksük étmedüñ hûn-âbe-i dil şerbetin
ey gam-ı dil-ber ‘aceb müşfik tabīb olduñ baña
3. benlik imiş ey rakīb eden beni düşmen saña
anı terk étdüñ rakīb iken habīb olduñ baña
4. *yaradan* hakkı baña ey çāk-ı sīnem yaraduñ
naqd-i derd-i dil-bere gūyā tabīb olduñ baña
5. ben beni dünyā degül ey meh düşümde görmedüm
tā ki sen bir nāzenīn-i dil-firīb olduñ baña

21.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. cāna göster kaşlarıñ k'oldur hilāl-i ‘īd aña
kāmētüñ ‘arz ét ki budur ‘ālem-i tevhīd aña
2. kim ki terk-i cān édüp olmaz ta‘alluğdan halāş
ol kalendar olımaz lāyık degül tecrīd aña
3. zülfüññ küfrine her kim ‘arz-ı īmān eylemez
lāzım olur eylemek īmānı tecdīd aña
4. bāde nūş étdükçe dil gülşende dildār olmasa
ğonceler peykān olur şemşīr berg-i bīd aña
5. yār elinden bu hayālī bir kadeh nūş étdi kim
cām-ı *cem* kıldı hased reşk eyledi *cemşīd* aña

22.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ey kaşuñ pek yā çeküp atmağda sehm-endāz-ı hūb
tīr-i gamzeñ ehl-i derd içinde maḥbūbu'l-kulūb
2. tutmuş idüm dest-i ‘ışkuñla melāmet dāmenin
ten libāsın vèrmedin ervāḥa *settāru'l-‘uyūb*
3. yāre bak gayra nazar kılma dèyü te’ dīb için
çeşm-i ‘ālem-bīnūme kirpüklerüm kaldurdı çüb
4. himmetüm rahşına meydān mā-verā-yı kā’ ināt
kudretüm çevgānına gerdün-ı gerdān oldı tūp
5. cāme-i cismüm hayālī gördi mey-ālūdedür
āb-ı istiğfār ile pāk étdi *ğaffāru’z-zūnūb*

21. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 28v; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 37r.

22. S.1:30v; R: 27r; K.1: 26v; V: 15r; S.2: 29v; S.3: 22r; ŞR: 32v; Ü.3: 26v.

23.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. hūblar sevdāsıdur 'ālemde maḥbūbu'l-ḳulūb
ḥamdüli'llāh kim naṣīb oldu baña sevdā-yı hūb
2. yāre 'āşık geçdügüm ta'yīb éder ḥalk-ı cihān
nā-bedīd étse raḳībi bāri *settārü'l- 'uyūb*
3. her gün āhumdan benüm raḥm eylese étmeñ 'aceb
her günāhumdan beni pāk étđi *gaffāru'z-zünūb*
4. mevlvī gibi felekler üstine döner anuñ
şems gibi başını 'āşık bu yolda kılsa tūp
5. ḳanlı yaşıñla ḥayālī gibi étmezseñ vuzū'
cāmi'-i *ḥaḳ*da imām-ı 'ışḳa n'eylersin uyup

24.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. yēgdür şu ḳaşrdan k'ola anuñ soñı ḥarāb
rind-i şarāb-ḥ^vāreye cām içre bir ḥabāb
2. cem' ét özüñi olma perīşān raḳam-miṣāl
fānī cihānı şıfr gibi hīçe kıl ḥisāb
3. sevdā-yı zülf-i dil-ber éder tīre göñlümi
gün pertevine ḥā' il olur nitekim seḥāb
4. meyl étme yüzde zülfine kim ḳonmaz aña murğ
bir gülsitān içinde ki aşılta bir ğurāb
5. yérde gerek ḥayālī yüzüñ sāyeveş senüñ
başıñ érerse göklere mānend-i āftāb

25.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. mest ü ḥayrān oldu göñlüm çeşm-i şehlāsın görüp
ḳaldı ser-gerdān göñül zülf-i semen-sāsın görüp
2. bāğ u büstān seyrine meyl eylemez oldu göñül
gül yüzinde sünbülün hem ḳadd-i ra' nāsın görüp

23. S.1:30v; R: 27v; K.1: 27r; V: 15r; S.2: 29v; S.3: 22r; ŞR: 33r; Ü.3: 26v.

24. S.1:30v; R: 27v; K.1: 26v; V: 15r; S.2: 30r; S.3: 22r; ŞR: 33r; Ü.3: 26r.

25. S.1:31r; R: 27r; K.1: 26v; -V; S.2: 30r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. tîr-i müjgânına karşı sînem üzre dâğlar
tablalar olmuş-durur kim kaşları yâsın görüp
4. sünbül ü reyhân görüp aşlâ nazar étmez gözüm
h^vâbda bir kez hayâlî zülf-i bālâsın görüp

26.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. ey şabâ benden nigârûñ kûyınıñ meydânınöp
devlet el vërse nişân-ı mağdem-i derbânınöp
2. nâgehân 'arz-ı cemâl eylerse ol sultân-ı hüsn
sür ayağı tozına ruhsârûñı dāmânınöp
3. nâfe gibi bağrumı hûn eyleyüpdür intizâr
'arz éderken hâlûmi zülf-i 'abîr-efşânınöp
4. gülşeninde h^vâba varsa bağbân-ı gamzesi
devlet-i bîdâra êrdüñ gonce-i handânınöp
5. ey şabâ étseñ hayâlî bendeden 'arz-ı niyâz
aña bu devlet yêter dergâh-ı 'âlî-şânınöp

27.

Mef'ûlü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. 'arz édeli cemâlûñı ey yüzi âftâb
her şeb hacâlet ile kalur taña mäh-tâb
2. ma'mûr kıl zamânıdur ey pādşâh-ı hüsn
zûlm ile yêter oldı gönül hânesi harâb
3. bağrum kebâb édüp bugün ey çeşm-i mest-i yâr
gam meclisinde eylemişem göz yaşın şarâb
4. 'âlem tölardı meh ruhuñuñ pertevi ile
olmasa gün yüzünde bu zülf-i siyeh niķâb
5. her rûz dergehünde hayâlî kuluñ şehâ
eyler tavâf ka'be gibi ki ola fetḥ-i bâb

26. S.1:31r; -R; K.1: 27r; -V; -S.2; S.3: 22r; ŞR: 33r; Ü.3: 26v.

27. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 38r.

28.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. göz yaşı bahrinde oldum ‘aşık-ı sevdā-perest
bir nehengem fāriğ-i dām-ı cihān deryā-perest
2. rūy-ı gül-gününda hālūñ hindu-yı āteşkede
la‘l-i cān-bahşuñda haṭṭuñ kāfir-i ‘īṣā-perest
3. hāy u hūdan geçmedi mey-hāneden gelmiş gibi
görmedüm şūfī gibi ‘ālemde bir gavgā-perest
4. derdümūñ bir dāğını iki cihāna vèrmezem
‘ışk bāzārında oldum h^vāce-i dünyā-perest
5. hūn-ı dil nūş èt hayālī elde iken cām-ı ‘ışk
bu demi hoş gör şaķın olma ğam-ı ferdā-perest

29.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. sīnede ey dil ğam-ı cānānı mihmān oldu tūt
hūn-ı dil çek dāğūñı göynüklü biryān oldu tūt
2. kaṭre kaṭre kanlu yaşum bir şanem zülfinde gör
yā kefi *cibrīl*de tesbīḥ-i mercān oldu tūt
3. ol kaşı yānuñ kaçurma oķlarından sīneñi
ğam beyābānında bir hāk-i neyistān oldu tūt
4. tā ki kānī‘sin hayāle saña el vèrmez vişāl
perde-i çeşmūñ hicāb-ı vech-i cānān oldu tūt
5. kaşlaruñ çīni hayālī bāc alur fağfūrdan
kendūñi *īrān* ile *tūrāna* hākān oldu tūt

30.

Mef‘ūlū fā‘ilātū mefā‘ilū fā‘ilün

1. ey haṭṭ-ı yār her tarafa nāmeyi tağıt
‘uşşākuñ işi bitdi bu hengāmeyi tağıt
2. bir nokṭanuñ haķīkatidür çün hurūf-ı kevn
ey h^vāce ‘ārif ol varak u hāmeyi tağıt

28. S.1:31r; R: 27v; K.1: 27r; V: 15v; S.2: 90r; S.3: 23r; ŞR: 34r; Ü.3: 27v.

29. S.1:31v; R: 28r; K.1: 27v; V: 16r; S.2: 90r; S.3: 23v; ŞR: 34v; Ü.3: 27v.

30. S.1:31v; R: 28r; K.1: 27v; V: 15v; S.2: 30r; S.3: 23r; ŞR: 34v; Ü.3: 28r.

3. eṣcār-ı kũhsār baña ƙol ṣalup dēdi
‘uryān-ı ‘ıṣṣ olup beri gel cāmeyi tağıt
4. gül mevsiminde bādeye fetvā dilerse ƙalk
eknāf-ı dehre bir niçe ‘allāmeyi tağıt
5. ṣāh ol ƙayālī kişverine muṭma’innenüñ
tiğ-ı himemle ‘asker-i levvāmeyi tağıt

31.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. añılur gerçi ƙarābāt içre nāmum mey-perest
oldı bu mey-ḥānede ƙumlar tehī ben nīm-mest
2. rehne tēc u ƙırkayı göndermedi mey-ḥāneye
sāğara şūfī uzatmasun bu bezm içinde dest
3. da‘vi-i ḥüsn eyleyüp meydāna girdükçe ƙamer
ḥüsn-i ‘ālem-gürüñ ey meh-rū düşürdi anı pest
4. bezm-i ḥāş-ı yārda *manşūr*-ı fānī-meşrebe
kāse-i serden şunılmış bāde-i bezm-i elest
5. kārger olmaz ƙayālī bu dil-i pür-şevke ğam
cām-ı mihre ěrmedi seng-i ḥavādişden şikest

32.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. serv-ḳaddüñdür çenārı eyleyen gülşende pest
bu meşel meşhürdur kim dest-ber-bālā-yı dest
2. ḥaṭṭ-ı la‘lün ey şanem tutmuş *mesīhā* meşrebin
rūy-ı gül-gūnuñda ḥālün hindu-yı āteş-perest
3. n'ola yıksañ göñlüm ey *cemşīd*-i eyvān-ı cemāl
rūzgār āyīne-i *iskendere* vērđi şikest
4. kem ḥabābın bādenüñ vērmez *ferīdün* tēcına
gūşe-i kūy-ı ƙarābāt içre her evgār-ı mest
5. bezm-i dünyānuñ ƙayālī çekdi zevķinden ayağ
oldı dürd-i mey gibi mey-ḥānede ehl-i nişest

31. S.1:31v; R: 28v; K.1: 27v; V: 15v; S.2: 89v; S.3: 22v; ŞR: 34v; Ü.3: 27v.

32. S.1:32r; R: 28v; K.1: 28r; V: 16r; S.2: 31r; S.3: 22v; ŞR: 33v; Ü.3: 27r.

33.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. gerçi mey içmekden oldu bezmde hüşyār mest
şevk-i la'l-i yār eder lîkin beni her bār mest
2. āşyān-ı bülbulün başında güller kanlu dāğ
şāh-ı gül olmuş gülistān içre *mecnūnvār* mest
3. her kişi bezm-i cihān içinde bir hāletdedür
şem' yanmağda şurāhī gülmede ağlar mest
4. gonce mey içmiş koğular ağzını bād-ı seher
dirhem-i jāyle baş kırtarsın ol evgār mest
5. zāt-ı 'āşıklar ser ü ten şöhetinden geçdiler
oldı bī-cām u şurāhī tālīb-i dīdār mest
6. bildi 'ālemler hayālī saña şeydā olduğın
añlanur biñ eylesün keyfiyyetin inkār mest
7. gözlerün hatıñ gelelden toydı 'āşık kanına
kara güninde olur mey içmeden küffār mest
8. ger bu nazmı rūh-ı cāmī ile *nevāyī* işide
uyanup h'āb-ı 'ademden olalar tekrār mest

34.

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

1. bir 'āleme ermiş-durur erbāb-ı harābāt
kim düşde dahı görmez anı ehl-i münacāt
2. mey telh olıcağ hālet olur anda ziyāde
'ışk ehline bu deñlü yeter keş ü kerāmāt
3. ārām edemez dil göricek sāgarı pür-mey
hurşīdi göricek n'ola rağş eylese zerrāt
4. ferzīn gibi kec-revligi ko nağ'-ı cihānda
çarh etse gerekdür seni bir lu'b ile şehmāt
5. sevdā-yı cihānı koma gönölünde hayālī
ol *ka'be-i 'ulyāyī* n'icün mesken eder *lāt*

33. S.1:32r; R: 28v; K.1: 28r; V: 16r; S.2: 30v; S.3: 22v; ŞR: 34r; Ü.3: 27r.

34. S.1:32v; R: 28r; K.1: 28r; V: 15r; S.2: 30v; S.3: 23r; ŞR: 33v; Ü.3: 26v.

35.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. öpmege el vèrmedi cānān elinden el-ğiyās
zūlm elin uzatdı ol fettān elinden el-ğiyās
2. sāyeveş kaldum ayakda raḥm édüp almaz elüm
ol kıyāmet serv-kaḍ cānān elinden el-ğiyās
3. zūlm ile yıkdı bu dīl mülkini vīrān eyledi
el-ğiyās ol zūlmi çok sultān elinden el-ğiyās
4. ḥāme ile el bir édüp rāzumı fāş eyledi
iki yüzlü defter ü dīvān elinden el-ğiyās
5. ağlamakdan dīde elden çıkdı el vèrmez baña
ey ḥayālī ol gül-i ḥandān elinden el-ğiyās

36.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. göñülde 'ışkuñ oldu ey cevān genc
belī vīrānede olur nihān genc
2. dērüp encüm nuḳūdın gerçi ey meh
döker meydāna her şeb āsmān genc
3. sen ètseñ mihr-i ḥüsnüñ āşkārā
tolar bir anda yüz kevn ü mekān genc
4. fenā iḳlīminüñ sultānlarına
görinür cümle evrāḳ-ı ḥazān genc
5. benüm olsa eger ey āfet-i rūm
sitanbul pāy-i taḥtında olan genc
6. eger ḥāḳān ile fağfūr-ı çīn hem
'atā kılsa bu ḥāke bī-girān genc
7. dahı *ḳārūn* ile ḥāk-i siyehde
ne deñlü var ise ey bī-amān genc
8. baña kılsa revāne ḥusrev-i *hind*
diyār-ı *rūma* yüz pīl-i demān genc
9. vèrüp bu cümlesin alam belāñı
kim oldur cān içinde cāvidān genc

35. S.1:32v; -R; K.1: 28v; V: 16v; S.2: 112v; S.3: 23v; -ŞR; Ü.3: 28r.

36. S.1:32v; -R; K.1: 28v; V: 16v; S.2: 31r; S.3: 23v, 24r; ŞR: 35r; Ü.3: 28r.

10. ḥayālī dilde şakla derd-i yāri
kesilür başlar olursa ‘ıyān genc

37.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. dilā mecnūn-şıfat ‘uryān-ı ‘ışk ol pīrehenden geç
belā meydānınuñ gerçek şehīdiyseñ kefinden geç
2. yūri her serv-i bālāya akıtma şu gibi gönölün
fenā gülzārınuñ el çek gülinden gel dikenden geç
3. çekilmiş dūd-ı ḥasretdür bu bāguñ serv-i dil-cūsı
dökilmiş zehr-i miḥnetdür ruh-ı ḥāke cemenden geç
4. gönöl şehbāzını sīmurğ-ı kāfa hem-cenāḥ eyle
bu alçaqlarda pervāz eyleyen zāğ u zağandan geç
5. ḥayālī cāme-i zer-beft ü atlasdan olup fāriğ
libās-i müste‘ārīden geçüp belki bedenden geç

38.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. ne ğam ger vaşl-ı yār için çekem renc
kişi kim çekmeye renc bula mı genc
2. mekānuñ ka ‘bedür kıbleme evüñ kuds
yüzüñ rūmeli zülfüñ mülk-i efrenc
3. atunuñ ayağına ruh koyayın
tek ey şeh oynama düşmenle şatrenc
4. cevānsın pīrlerden pend algıl
şakın ‘āşıqlarūndan alma ilenç
5. ḥayālī ‘ışka düşdüñ çünki şabr ét
kim olmaz ‘ışk bī-ğam genc bī-renc

39.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘āşıkam bir dil-bere yok rahmi ‘āşıklar meded
baña kan ağlar acır sīnemde yanıklar meded

37. S.1:33r; -R; K.1: 29r; -V; S.2: 31r; S.3: 24r; ŞR: 35v; Ü.3: 28v.

38. -S.1; -R; K.1: 29r; V: 17r; S.2: 31v; S.3: 24r; -ŞR; Ü.3: 28v.

39. S.1:33r; R: 29r; K.1: 29r; V: 17r; S.2: 31v; S.3: 24v; ŞR: 36r; Ü.3: 29r.

2. her gece encüm gibi bîdâr-ı kûy-ı dil-berin
bir nazar eyleñ baña hey gözi açıklar meded
3. şûreti nağşın gözüm gönlümde etmişken nihân
havf eder cân görmesün dèyü münâfıklar meded
4. haşr olunca cām ile geçsün ser-encāmuñ dèyü
bir du‘ā eyleñ gelüñ ben meste ayıklar meded
5. şām-ı hicrânın hayālî rûz-ı vuşlat etmege
şubh gibi mihri gâlib göñli şādıklar meded

40.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün fe ‘ülün

1. şadā ile bugün iş‘ār eder ‘ūd
cihānda şoḥbet-i yār oldu maḫşūd
2. teni ḳabrinde ḥāk olmuş velīkin
daḥı āyāzı gözler çeşm-i maḥmūd
3. dil-i sengīn-i yāri eyledüm nerm
egerçi āheni mūm etdi dāvūd
4. hayāl-i lebleri arturdi āhum
ḳanı ‘ālemde bir ḥelvā-yı bî-dūd
5. hayālî benliği sen terk ederseñ
olur senden ḥudā vü ḥalk ḥoşnūd

41.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak kâğıd
‘aks-i rüyumla olur berg-i ḥazān ak kâğıd
2. meger açmazdan açam dil-bere tūmār-ı dili
ḥālūmi ‘arz edemez bir iki parmak kâğıd
3. alnumuñ aldı ḳara yazuların çünki dile
ḥāme ḳan aḡladı dökdi başa toprak kâğıd
4. yalanı kâğıda yazar ki şata ḥ^vāce ḥakīm
vā‘iz-i şehriñ işi şıtmaya şatmak kâğıd
5. *imru ‘ü’l-ḳays* gibi oldu hayālî ḥaḳḳuñ
bu feşāḥatle der-i *ka ‘beye* aşmak kâğıd

40. S.1:33r; R: 30r; K.1: 29r; -V; -S.2; S.3: 24v; ŞR: 36v; Ü.3: 29r.

41. S.1:33v; -R; K.1: 29v; -V; -S.2; S.3: 24v; ŞR: 36r; Ü.3: 29r.

42.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir kemend
bağlayupdur boynuma zünnār-ı zülfüñ bend bend
2. bāğ-ı hüsn içre kıyāmet gördi kaddüñ rāstī
'izzet édüp bir ayağ üzre turur serv-i bülend
3. medh' ederdüm leblerüñi tūti-i güyā gibi
la 'l-i nābuñdan eger nūş eylesem bir zerre känd
4. nāşihā biz mest-i 'ışkuz geçmişüz esrārdan
bir şehüñ abdālıyuz te'şir kılmaz nuş u pend
5. n'öldürür ne dirgürür ey dost gamzeñ yāresi
bir 'acā'ib derde düşmişdür hayālī derdmend

43.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. geçmeyeydi kāmētüñ ney-şekkere bir niçe bend
devr-i la 'lünde başı örtülü şatılmazdı känd
2. zülf-i pür-çinüñ meh-i ruhsāruñ üzre görelī
dūd-ı āhum mihr-i 'ālem-tāba atmışdur kemend
3. servden āvāze gelse şanma elhān-ı tūyūr
zıkr-i kalbiyle du 'ā eyler saña serv-i bülend
4. şem'lerle kūyuña gelmiş gece mäh-ı felek
'ākıbet yüz karalığıyla tūtilur ol levend
5. nāy eylerse hayālī bezmde nālem ile baḥş
pārelensün tīg-ı miḥnetle kalemveş bend bend

44.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. āftābum yoluña ḥāk olmasun her ehl-i derd
korkarın zerrāt olup dāmānuña el ura gerd
2. şubḥ-dem eyvān-ı 'ışk-ı yāra zīver vërmege
her gece yur gözlerüm yaşında gerdün lācüverd

42. S.1:33v; -R; K.1: 29v; V: 17v; S.2: 90r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

43. S.1:33v; R: 29v; K.1: 29v; V: 17v; S.2: 32r; S.3: 24v; ŞR: 37r; Ü.3: 29v.

44. S.1:34r; R: 30r; K.1: 30r; V: 17v; S.2: 97v; S.3: 24v; ŞR: 37r; Ü.3: 29v.

3. şām-ı ğamda lem‘a-i āhumla da‘vā kıılmağa
māh u zühre müşterī meydāna gelsün ferd ferd
4. kanda beñzer rāh-ı ‘ışķuñda şehīd olanlara
küştelerden püşteler olursa meydān-ı neberd
5. ey hayālī eyledüñ rüstemlerin dehrüñ zebün
ķuvvet-i bāzūña taḥsīn merdsin va'llāhi merd

45.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. ğamzeñ ucından oldu iki çeşm-i pür-ümīd
girye deminde ķanları aķar iki şehīd
2. ‘ilm-i cefā kitābını ders etmede bugün
iķlīm-i rūma geldi mi ḥālüñ gibi ferīd
3. düşinde görmeye bir ayak bāde ḥāletın
şūfī riyāzet ile eger kim ola ķadīd
4. şu ‘arızuñda ḥaṭ göricek düşdi ḥancere
etdi kıyās anı gören ‘aks-i berg-i bīd
5. geldi hayālī ķapuña ‘arz-ı niyāz eder
devlet ziyāde pādşehüm ‘ömr ber-mezīd

46.

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. gelüp ben ‘andelībin eylemez şād
elinden ol gülüñ feryād u feryād
2. yüzinde ḥāl-i hindū gibi ṭarrār
düşinde görmedi ‘ayyār-ı baġdād
3. tılısm ile iki şemşīr kıılmış
iki ķaşın ruḥı gencine üstād
4. yazarken şeklin olmuş naķş-ı dīvār
baķup sīb-i zenaḥdānına bihzād
5. beñidür murġ-ı dil şehbāz-ı ‘ışķuñ
ten-i pür-dāġum oldu dām-ı şayyād
6. meh-i nev tīşesine reşk edermiş
keserken bīsütün taġını ferhād

45. S.1:34r; R: 29v; K.1: 30r; V: 17v; S.2: 32r; S.3: 24v; ŞR: 37r; Ü.3: 30r.

46. S.1:34r; R: 30r; K.1: 30r; -V; -S.2; S.3: 24v; ŞR: 36v; Ü.3: 29v.

7. ḥayālī kaşr-ı 'îşe urmadın el
ḥabābuñ ḥānmānı oldu ber-bād

47.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. leblerüñ üstinde ḥaṭṭuñ 'anber-i sārā şatar
ruḥlarıñ mihr ü maḥabbet beñlerüñ sevdā şatar
2. 'idgehde sen dükān açduñ şulu şeftālūye
nār-ı ḥasretle yanan 'aşıkларуñ eyvā şatar
3. dilde peykānuñdan ayrılmaz ḥayālī ḥālūñüñ
gūyiyā tıfl-ı ḥabeşdür ka 'bede ḥurmā şatar
4. rind oldur kim ḥarābāt içre bir sāgar meye
taḥt-ı cemşīdī girev qor efser-i dārā şatar
5. gūşe-i bī-tūşe-i fakr içre bir kemter gedā
vaqt olur kim pādşāh-ı dehre istiğnā şatar
6. çarḥ-ı gerdün māh-ı nev 'aksiyle oldu müşteri
leblerüñ bāzār-ı ḥüsn içre gezüp ḥelvā şatar
7. yūsuf-ı mısr-ı belāğatdür ḥayālī dostum
anuñ içün kendüyi kıymetle bī-pervā şatar

48.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. efgāna 'andelībi kaçan bāğa şaldılar
'uryān-ı 'ışk olanları ocağa şaldılar
2. dāğ-ı siyāhumı görüp āh ètdi ehl-i derd
pervāzi şāhbāzları zāğa şaldılar
3. cārūb-ı şa 'şa 'ayla seḥer mihri āh kim
kūyından ol gülüñ yaşum ırmağa şaldılar
4. geldi benefşe bāğa arar ḥaṭṭına mişāl
reng-i ruḥına lāleleri ṭağa şaldılar
5. āb-ı leṭāfet ile ḥayālī kelāmını
gülzār-ı kā'inātı şuvarmağa şaldılar

47. S.1:34v; R: 37r; K.1: 30v; V: 34r; S.2: 37v; -S.3; ŞR: 49v; Ü.3: 33v.

48. S.1:34v; R: 46v; K.1: 30v; V: 32v; S.2: 90v; S.3: 25r, 28v; ŞR: 56v; Ü.3: 32v.

49.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. öykündi bāde la 'lūne ayağa şaldılar
şu 'arızuñ aınca tutup bāğa şaldılar
2. zülfüñ kim oldı kaşuñuñ üstinde aşkār
bir şāhbāzdur ki anı zāğa şaldılar
3. kaşr-ı cefāyı yapmağa şāhān-ı mülk-i hüsñ
ferhādı taşlara beni toprağa şaldılar
4. 'aks-i nücümü eşk-i revānumda seyr eden
şandı hazān varakların ırmağa şaldılar
5. fānī cihānda ağılamağa geldi niçeler
bir iki gün *hayālī*yi de lāğa şaldılar

50.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. halk-ı 'ālem 'andelībi murğ-ı cānum şandılar
ëtdügi nālišleri āh u fiğānum şandılar
2. gül nihālinde görüp haddüñ gibi rengīn güli
bir ser-āmed kāmētüñ boynında kanum şandılar
3. jāleden lü 'lū' ile zeyn ëtdiler medhüñ görüp
sūsen-i āzādı gülşende zebānum şandılar
4. dün harābāt ehli mey içre habābı gördiler
kan yaşımdan seyle varmış hānmānum şandılar
5. ser-fürü ëtdi hayālī baña erbāb-ı kemāl
bende-i maqbūl-ı şāh-ı nüktedānum şandılar

51.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. nigārā sūnbül-i zülfüñ ne reyhān-ı semen-sādur
ucından nāfe-i çīnūñ yüregi tolu sevdādur
2. hayāl-i dürr-i dendānuñ bu çeşm-i eşk-bārumda
'aceb midür vağan tutsa çü dürrüñ yeri deryādur

49. S.1:35r; R: 46r; K.1: 31r; V: 32v; S.2: 33v; S.3: 25r, 28v; ŞR: 57r; Ü.3: 32r.

50. S.1:35r; R: 43r; K.1: 31r; V: 29r; S.2: 36v; -S.3; ŞR: 48r; Ü.3: 40v.

51. S.1:35r; R: 34r; K.1: 31r; V: 34v; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 39r.

3. ğam-ı 'ışkından ölürsem ser-i kūyında defn eyleñ
şehīd olanların çünkim yeri *firdevs-i a'lādur*
4. gerekmez cān baña 'ışkuñ yéter ten mülkine sultān
iki şeh bir vilāyetde mücerred kuru ğavġādur
5. görelden sen yüzi māhuñ şehā āyīne-i ħaddīn
ħayālī rūz u şeb tūtī-şifat medħūñde ğüyādur

52.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. fikr-i ħālūñ müje gözden ten-i şad-çāke çeker
mūr kim dāne bula kūşış eder ħāke çeker
2. yer yüzün ey sipeh-i eşk n'ola tutduñ ise
nār-ı āhum 'ālem-i himmeti eflāke çeker
3. vaşf-ı la'lūñ okuram kande kim āġyārı görem
mārdan ħavf eden kendüyi tiryāke çeker
4. başını eylemesün zülfüne āġyār fedā
ser-i bī-maġzı yine ef'i-i *dahħāke* çeker
5. 'azm-i deryā-yı muħīt etti *ħayālī* eşküm
lā-cerem pāk olan meşrebini pāke çeker

53.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. bizüz tarīķ-i fenā sālīki ilāhīler
gedā-yı 'ālem olan reşk-i pādşāhīler
2. benem o salţanat-ı faķr şāhı kim oldı
ķapumda iki cihān begleri sipāhīler
3. felekde kevkebeyi mihr ü māha ben vėrdüm
direm-ķarīdelerümdür deñizde māhīler
4. zāmīr-i rūşenümüzden yaķar çerāġını mihr
ne bāk sāyeveş olduķsa rū-siyāhīler
5. *ħayālī* dīde-i ħurşīde kuħl ola gerdüm
baña dönüp nazār eylerse ħāk-i rāhīler

52. S.1:35v; R: 45r; K.1: 31v; -V; S.2: 98r; S.3: 31v; ŞR: 62r; Ü.3: 42v.

53. S.1:35v; R: 44v; K.1: 31v; -V; S.2: 34v; S.3: 32r; ŞR: 61r; Ü.3: 33r.

54.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. āh kim dil-ber raķībūñ dā' imā yanındadır
bu meşel meşhürdur devlet kaçā yanındadır
2. 'ıkd-ı pervīni kaçan gösterse çarķ-ı bī-emān
beñzer ol tesbīhe kim ehl-i riyā yanındadır
3. çeşm-i dil-ber kanum içse cān bağışlar lebleri
devlet ol bīmāra kim dārū's-şifā yanındadır
4. āftābuñ 'āşık-ı dīdārıdur zerrātı gör
kande olsa bir güzel biñ mübtelā yanındadır
5. eylemiş zindānı bir dil-ber hayālī bağ-ı huld
n'ola ölürse şehīd-i *kerbelā* yanındadır

55.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dēdüm hayāl-i la'l-i lebūñ çeşm-i terdedür
nāz eyleyüp gülüp dēdi dil-ber nazardadır
2. ey *yūsuf*-ı cemāl dem-ālūde olalı
pīrāhenūñ 'alāmeti çeşm-i pederdedür
3. cānā hezār gonce-i gülzāra vērmez
peykānlaruñ ki kana boyanmış cigerdedür
4. levh-i ruķuñda hāl ü haķuñdan alur sebak
ol fitneler ki gerdiş-i devr-i kameddedür
5. oldum *hayālī* çāker-i rindān-ı meykede
iķbāl bunda bende sa'ādet bu derdedür

56.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ten-i şad-pāre erbāb-ı belānuñ bağ u rāğıdur
kim anuñ dāğdan her lālesi *mecnūn* çerāğıdur
2. 'aceb mi kal'a-i gerdūn yıkılsa tūp-ı āhumdan
raķīb-i kāfire uydı o meh bizümle yağıdur

54. S.1:36r; -R; K.1: 32r; -V; -S.2: -S.3; ŞR: 47v; Ü.3: 35r.

55. S.1:36r; R: 41v; K.1: 31v; V: 24r; S.2: 39v; -S.3; ŞR: 44r; Ü.3: 31r.

56. S.1:36r; R: 45r; K.1: 31r; -V; S.2: 99r; S.3: 31v; ŞR: 46r; Ü.3: 38r.

3. şehirde mest eden her ‘andelîbi gonce cāmından
mey-i jāleyle tolmış süsenüñ çīnī kabağıdur
4. kenār-ı cūy-ı eşkümde benüm bu çeşm-i pür-hūnum
hayālūñ şāhınūñ ey lāle-ruḥ gül-gūn otağıdur
5. hayālī istemez gök mezra‘ın dās-ı hilālın hem
ne kārına yarar anuñ ne çifti ne orağıdur

57.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. dili rüşen kılan bir gül-‘izāruñ tāze dāğıdur
ko yansun ḥaşre dek söyünmesün devlet çerāğıdur
2. gönül sahrāsına bir ḥüsn eli şāhı nüzül etti
ḥabāb-ı eşk-i ḥūnīnüm anuñ gülgūn otağıdur
3. şarāb-ı şevķini gerdūn içüp cūr‘a döker ḥāke
elinde mihr-i ‘ālem-tāb bir zerrīn ayağıdur
4. zihī ‘izzet bu kim *leylā* şalā-yı ḥ^vān-ı ḥüsn étse
şikest olan arada ḥaste *mecnūnuñ* çanağıdur
5. hayālī tende bir dāğ-ı siyehsüz olımaz zīrā
kadīmīden benüm şāhum o bendeñ *ķaraṭağīdūr*

58.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. zūlf-i miskīn yüz bulup kākülle pür-nāz oldılar
ķişver-i ḥüsn içre her biri ser-efrāz oldılar
2. çīn-i zūlfini çekelden ruḥları üzre şikāf
‘āşık-ı üftādelər üstād cān-bāz oldılar
3. eşk-i ‘āşıkla yüzün yur şehrumüz etfālī hep
anuñ için birbirinden böyle mümtāz oldılar
4. naqd-i cāna buse vërmezler dilerler sīm ü zer
şimdiki maḥbūblar gāyetde ķurnāz oldılar
5. ķanını toprağa ķarmağa hayālīnūñ müjeñ
gamze-i ḥūnīn ile baş ķoşdı hem-rāz oldılar

57. S.1:36v; R: 34r; K.1: 33r; V: 21r, 26v; S.2: 39v; S.3: 28v; ŞR: 51r; Ü.3: 46v.

58. S.1:36v; -R; K.1: 32r; V: 34r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

59.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zevk-i bāde n'edüğün mest-i harābiler bilür
lā-cerem deryā zebānın murğ-ı ābiler bilür
2. vuşlatuñ cennātınuñ rāhatları 'ālemlerin
dūzağ-ı hırmānda nār olmuş 'azābiler bilür
3. sāye-perverler gözi bir perteve kılmaz nazar
n'edüğün nūr-ı tecellā āftābiler bilür
4. yoluña hāk olmağın ādābını 'uşşāka sor
saltanat āyīnini *efrāsiyābiler* bilür
5. hāk-i rāhuñken hayālī havf eder ağyardan
hāriciler kibr ü kīnin *bū türābiler* bilür

60.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. eşki bī-süz u tāba vèrmezler
hızr şuyın devāba vèrmezler
2. rāh-ı derd içre hāk olan cismüñ
zerresin āftāba vèrmezler
3. olmayınca gedā zekāt-ı gamı
şeh-i 'ālī-cenāba vèrmezler
4. şūfī sen vāqı 'añda 'ārifler
çeşm-i bīdārı h^vāba vèrmezler
5. rindler hāne-i harābatı
mülk-i *efrāsiyāba* vèrmezler
6. sāhil-i tende bahrlar var kim
dāmen-i cūy-ı āba vèrmezler
7. bir habābın o beyt-i ma 'mūruñ
bu cihān-ı harāba vèrmezler
8. èrgürürdi cihāna feyzi velī
feyzi dest-i şehāba vèrmezler
9. fikr-i zülfüñ hayālīde yaraşur
sünbülü her türāba vèrmezler

59. S.1:36v; -R; K.1: 32r; -V; -S.2; S.3: 27r; ŞR: 46r; Ü.3: 37v.

60. S.1:37r; -R; K.1: 32v; -V; -S.2; S.3: 29v; ŞR: 57v; Ü.3: 43v.

61.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. senüñ sāyeñde şehlerdür gedālar
saña ey 'ışķ-ı dil-ber merḥabālar
2. göñül düşünām-ı yāra rāğıb oldı
size ey 'ār u nāmūsum du'ālar
3. nigāruñ tīg-ı cevri küştesinden
ser-i kūyı olupdur *kerbelā*lar
4. bu ḥākī tenden eylerdi güzer cān
kemān ebrūları anı oyalar
5. ḥayālī bāde-i 'ışķıyla yārūñ
ḥarābāt ehli oldı pārsālar

62.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ne zillet vërmege rāğıb ne devlet-ḥ^vāhumuz vardur
ķo ğayrı ğayra yār olsun bizüm *allā*humuz vardur
2. tarīķinden ererse menzil-i maķşūda her 'āşık
ḥaķīķat rāhını gözler bizüm bir şāhumuz vardur
3. mey-ālūde sifālin tāc-ı *cemşīde* deĝişmezler
bizüm kūy-ı ḥarābāt içre bir dergāhumuz vardur
4. ğam-ı dünyā bizi bilmez velī māh-ı *muḥarremde*
şehīd-i *kerbelā* için bir āh u vāhumuz vardur
5. *ḥayālī* şüret-i dünyāya ğāfiller gibi tapmaz
ḥaķīķat vechine bakmış dil-i āĝāhumuz vardur

63.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kim ki bezmüñde sebūveş özini ḥāk eyler
hem-demin mihr-i cihān seyrini eflāk eyler
2. bāĝ-ı ḥasretde koyup bülbul-i şūrīdeleri
hem-demin o gül-i ra'nā ḥas u ḥāşāk eyler

61. S.1:37r; -R; K.1: 32v; -V; -S.2; S.3: 28r; ŞR: 55r; Ü.3: 41v.

62. S.1:37r; R: 44r; K.1: 32v; -V; S.2: 45r; S.3: 31r; ŞR: 43r; Ü.3: 37v.

63. S.1:37v; R: 33v; K.1: 33r; V: 20v; S.2: 42v; S.3: 28r; ŞR: 63v; Ü.3: 46v.

3. mihr ü meh ola anuñ müşterisi ‘ālemde
pes ol āyīne-i ruḥsārı kim idrāk eyler
4. dāyeveş bād-ı şabā gıncelerüñ gülşende
her seher tāze gül-āb ile yüzün pāk eyler
5. lebüñ āşüftesi olalı *ḥayālī* güzelüm
ḳande bir gınce görürse yaḳasın ḳāk eyler

64.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. kelāmum ehl-i derdüñ dā’imā vird-i zebānıdur
maḥabbet ‘āleminüñ her sözüñ bir dāstānıdur
2. bozaldan şüret-i *erjengi* sen bu naḳş-ı dilkeşle
benüm vaşfuñda her beytüm *nigāristān-ı mānīdūr*
3. varursañ ḳabr-i *mecnūna* temāşā ḳıl ki *leylānuñ*
mūkaḥḥal çeşminüñ her üstüñ^vānı sürmedānıdur
4. şanemler yādına deyr-i cihānda āhum u eşküm
nevā-yı erḡanūnıdūr şarāb-ı erḡavānıdūr
5. bugün devrinde bir dārā-yı *cem-ḳadr* ü felek-taḥtuñ
ḥayālī ‘arşa-i naḫmuñ ser-āmed pehlevānıdur

65.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ḳandīller ile zeyn degüldür mināreler
sen māhı görmege yere indi sitāreler
2. ‘anberle misk zülfüñe öykünmiş ola mı
şol kend'özini görmüş iki yüzi ḳaralar
3. cān bir yaña çeker ḡamuñı bir yaña göñül
ḡamzeñ varur tutar ikisini de aralar
4. bir zerre deñlü vèrmedi yılduzlara vücūd
āhum odıyla göklere èren şerāreler
5. şemşīrine ḥayālī göñül vèrdigüñ şaḳın
aḡız bir eyleyüp dèmesün yāre yāreler

64. S.1:37v; R: 34r; K.1: 33v; V: 32r; S.2: 43r; S.3: 28v; ŞR: 47v; Ü.3: 39v.

65. S.1:37v; -R; K.1: 33r; -V; S.2: 91r; S.3: 27r; ŞR: 46r; Ü.3: 36v.

66.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gördiler dildār ağzında zebānın gezdürür
‘aşıq-ı dil-besteler keŋ geçdi cānın gezdürür
2. yārūñ āhum zer-nişān peykānını dilden kpar
gülşenūñ gūyā şabā berg-i hāzānın gezdürür
3. her kılından çağrışur diller eliyle çün nigār
‘arızında turre-i ‘anber-feşānın gezdürür
4. kulle-i ‘ışkuñ pelengi yādgarıdur dēyü
şīrler *mecnūn*-ı mestūñ üstūh^vānın gezdürür
5. çarh āhumdan niyāz ēdüp *hayālī* sīnemūñ
meh yérine penbe-i dāğ-ı nihānın gezdürür

67.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dünyā katumda zehr ile perverde mīvedür
meydān-ı himmetümde felek çarh-ı bīvedür
2. kahrūñ deminde luṭfuñı ister gönül penāh
dāmānı kūhsār-ı ‘azīmūñ girīvedür
3. *manşūr* olan fenā yolına pāydār olur
bu kārı şanma pīşe-i her-şahş-ı līvedür
4. dāğum cigerde lāle-i bāğ-ı firākdur
hāl-i ruḥuñ benefşe-i gülzār-ı şīvedür
5. meydān-ı nazmuñ eyledi *rüstem*lerin zebūn
kaşdum *hayālī* ma‘rekeārā-yı gīvedür

68.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dil-ber nihāl-i nāz-durur bergi şīvedür
cevr ü cefāsı cānlara erzānı mīvedür
2. gün riştesiyle olsa n'ola germ müşterī
yūsuf-‘izār dil-berüme çarh bīvedür

66. S.1:38r; R: 34v; K.1: 33v; V: 24v; S.2: 43r; S.3: 28v; ŞR: 54r; Ü.3: 38r.

67. S.1:38r; R: 37r; K.1: 33v; V: 22r; S.2: 39r; -S.3; ŞR: 51r; Ü.3: 33r.

68. S.1:38r; R: 40r; K.1: 36v; V: 22v; S.2: 39r; -S.3; ŞR: 51r; Ü.3: 38r.

3. göz yaşın ayağı tozına harc eder göñül
zîrâ gereklü ṯalib-i iksîre jîvedür
4. şûfî tarîk-i 'ışkda terk-i ser eylemez
başa iletmedi bir işin katı lîvedür
5. ẖvân-ı vişâl-i yâr ile êtsün hayâli zevk
sen ey rakîb kapuda bi'llâhi ive dur

69.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. şî'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihānuñ cānıdur
ca'ferābāduñ bi-ḥamdi'llāh bugün erkānıdur
2. lācüverdî sünbülüyle āsmānuñ 'aynıdur
açılan nergisler anuñ encüm-i rahşānıdur
3. ni 'metābādı n'ola beñzetse şarkîler buña
rūmda şöret tutan şimdi 'acem yalanıdur
4. kişver-i 'ış ü tarabda begligi var ca'ferūñ
nice beg zevk u şafā iklîminūñ sultānıdur
5. yā çıkarmak yā koparmak istemeñ zinhār kim
çeşmi nergisdür anuñ sünbül köki dendānıdur
6. faqr vādisinde ser-gerdān olan üftādeler
gūşe-i bî-tüşesinūñ her gece mihmānıdur
7. ol cevān-merde n'ola ehl-i fütüvvet dēr isem
varını bezl etmede rūmuñ ahî evrānıdur
8. 'ayn-ı zemzem çāhı tekye ka'be-i 'uşşākdur
aña bu nazmı dēyen ol ka'benūñ ḥassānıdur

70.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. rengîn lebūñ kim ey şanem ol ḥaṭṭ-ı nevdedür
bir la'ldür ki kâfir elinde girevdedür
2. bu odlu āhum içre benüm kanlu gözlerüm
iki şerāredür ki derūn-ı 'alevdedür
3. şehbāz-ı 'ışk sāye şala üstüme dēyü
cism-i za'ifüm aña atılmağa gevdedür

69. S.1:38v; R: 34v; K.1: 34r; -V; S.2: 98r; -S.3; ŞR: 49v; Ü.3: 41v.

70. S.1:38v; R: 37v; K.1: 34r; V: 22r; S.2: 40r; S.3: 29r; -ŞR; Ü.3: 31r.

4. *ḳays* eyledi ḥayāline göz merdümünde cāy
gördi ḳarār-ı *leyliyi* çün ḳara evdedür
5. muṭrib *ḥayāli* bezmini germ eyleseñ anuñ
gönli *ḥicāzda* vü ḳulağı pīş-revdedür

71.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. sürür ister iseñ zevḳ-i cām-ı şahbādur
cemāl-i yāra nazar ḳıl güzel temāşādur
2. zebān-ı tīşe ḳaçan nuṭḳa gelse *ferhāduñ*
şeb-i belāda çerāğı şerār-ı ḥārādur
3. mezārı içre henüz üstüḥ^vānı *mecnūnuñ*
siyāhkārlık ile sürmedān-ı *leylādur*
4. maḳām-ı ‘ışḳ ḳıyāsı degüldür ey gāfil
ki bunda zerre-durur mihr ḳatre deryādur
5. ḥayāli dāmen-i ‘ışḳı nice ḳosın elden
ki ‘ışḳ-ı pāk ile ol *vāmıḳ* ile *‘azrādur*

72.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. kendüyi dil gerçi mir’āt-ı *sikender* gösterür
şınsa her bir pāresin bir tiz ḥancer gösterür
2. dergehinde her-kesi bir görmeyüp sultān-ı ‘ışḳ
kimine jülīde-mū kimine efser gösterür
3. fark-ı *mecnūnda* görinen āşyāndur şanmañuz
kellesinde bāde-i ‘ışḳıyla sāğar gösterür
4. aldı cānlar naḳdini olup ḥavāle ğamzesi
şimdi gelmişdür ḥatı ‘uşşāḳa defter gösterür
5. ḥāk edelden kūy-ı ‘ışḳ içre ḥayālī cismīni
kendüyi her zerresi bir mihr-i enver gösterür

71. S.1:39r; -R; K.1: 34v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 48v; Ü.3: 35r.

72. S.1:39r; R: 38r; K.1: 35r; V: 22v, 28r; S.2: 43v; -S.3; ŞR: 44r; Ü.3: 45v.

73.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. lāleler deştde etfāl-i dil ü cānumdur
çeşm-i hūnbār-ı serümdür cigerüm kanumdur
2. vermeyen dostluğa bu 'ālem-i fānīde hālel
tolu peymāne ile 'ahd ile peymānumdur
3. sīnede dāğ-ı ğamuñ fāş eden ağıyāra
n'èdeyin n'eyleyeyin çāk-i girībānumdur
4. hūne-i dilde karar eyle gel ey genc-i murād
çok zamān oldu senüñ 'ışkuña vīrānumdur
5. ten hişārını hayālī nice hıfz eyleyeyin
ecele kapu açan rahne-i dendānumdur

74.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sāki-i devlet ki her bī-meşrebe sāğar şunar
baña geldükçe kadeh cām-ı belā-perver şunar
2. her hakīme hem-dem olsam hikmet-i yūnān bilür
zehr-i ğam def'ine tiryāk istesem ejder şunar
3. cān-ı şīrini revān eyler gönül cānāneye
rind-i şāhid-bāzdur maḥbūbına şekker şunar
4. gönlüme gelse hayāl-i la'l-i rūḥ-efzā-yı dost
şanki dārāya ferīdūn cām-ı iskender şunar
5. hāme-i nazmum bürüc-ı āsmānı seyr eder
gūyiyā 'īsā havariyyūna naḥl-i ter şunar
6. kopmadı kân-ı kıdemden bir hayālī ey felek
destine sultān-ı rūmuñ söz gibi gevher şunar

75.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. kūh-ı melāmete yüregüm seng-i hāredür
içinde şevk-i la'l-i lebūñ la'l-pāredür

73. S.1:39r; R: 40r; K.1: 35r; V: 25v; S.2: 44r; -S.3; ŞR: 54r; Ü.3: 33v.

74. S.1:39v; R: 37v; K.1: 35r; V: 30r; S.2: 40v; -S.3; ŞR: 49r; Ü.3: 45v.

75. S.1:39v; -R; K.1: 36r; V: 18r; -S.2; S.3: 25v; ŞR: 50v; -Ü.3.

2. şādī belürse guşşa vü gamla tolar göñül
düşmen görinse meyl-i re‘āyā hışāratur
3. aķar şudur bu hüşn ü leţāfet gelür geķer
şanma efendi ‘ālemi sen bir ķarāratur
4. peykānlaruñdan işler ise tālī‘üm n'ola
burc-ı bedende her birisi bir sitāredür
5. kūyuñla cennetüñ ne ola farkı bilmezem
süz-ı hayāliden hele dūzaķ şerāredür

76.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. şol göñül kim şām-ı gamda derdüñi tenhā ķeker
cān gözine kuĥl-ı sübhāne‘llezī esrā ķeker
2. yār ile ‘āşık ikilik perdesini ķıldı ķāk
vaĥdete érdi daĥı zāhid gam-ı ferdā ķeker
3. mūrķe bir ķatre āb içinde olur nā-bedīd
teşne-diller var ki bir demde yedi deryā ķeker
4. āşyān-ı bülbüli sāġar édüp gülzārda
ġonce la‘lün yādına ey lāle-ruĥ şahbā ķeker
5. dergehinde her ne kim emr eyleye sultān-ı ‘ışķ
niķe yıllardur ĥayālī ĥükmine tuġrā ķeker

77.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. ĥayālün şehryārınuñ gözüm şırķa sarāyıdur
göñül ĥalvetgehi başumda tācum ĥāk-i pāyıdur
2. müjeñ ĥancerleri reşki bēlini bükdi şemşīrūñ
ġorelden kaşlaruñ yāsın kemānuñ başı ķayıdur
3. aķar şudan eser yēlden gözüm göñlüm şakınurdum
biri ter-dāmen oldu şimdiden biri hevāyīdür
4. fenādan zevķ almazsañ ene‘l-ĥaķ sırrını açma
kim ol bāzū-yı ĥallācuñ ķurılmış elde yāyıdur
5. sözi rengīn edā étmek ĥayālī iĥtirā‘ıdur
ĥorasān ehli şanmasun ki bu tarz-ı nevāyīdür

76. S.1:40r; R: 40v; K.1: 36v; V: 18r; S.2: 41r; -S.3; ŞR: 47r; Ü.3: 40r.

77. S.1:40r; R: 41v; K.1: 36v; V: 33r; S.2: 37r; -S.3; ŞR: 48v; Ü.3: 47v.

78.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. dili şad-pāre éden ğamze-i mekkāresidür
cānı āvāre kılan zülf-i siyehkāresidür
2. va 'de-i būs [u] kenār étđi dili pāreleyüp
ol ciger-pāresinüñ bu dağı bir pāresidür
3. bādede yēle varur la 'li hevāsında ħabāb
ġālibā bencileyin ol dağı āvāresidür
4. dāğ-ı dil 'aksidür āyīne-i çeşmümde benüm
şanmañuz kim siz anı gözlerümüñ kāresidür
5. kūyuñ itleri ħayālīyi bulup pārelemiş
şimdi her bir itüñ ağızında anuñ pāresidür

79.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. sitem derdine nisbet sem-i kātıl cāna emsemdür
cefālar zaħmına oğlar fetil ü tīg merhemdür
2. kanā 'at eyleyen bir būriyāya künc-i 'uzletde
sa 'adet tahtına mālīk olan sultān-ı 'ālemdür
3. seg-i mey-ħāne-i 'ıřkuñ nişān-ı pāyına yüz sür
tolınca cür 'a-i cām-ı ġinādan sāğar-ı cemdür
4. ħabāb-ı sāğarı görseñ beni ħayr ile yād ét kim
gelür āvāreler yüzler sürerler aña türbemdür
5. ħayālī ka 'be-i derdem libāsum dūd-ı āhumdur
gözüm yaşıyla tolmış āstīnüm çāh-ı zemzemdür

80.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. misk ile kāfūrdan levḥ üzre ebrūlar mıdur
yā güzellik şūḥluğ alnuñda yazular mıdur
2. iki yandan iki zülfüñ mi egilmiş la 'lūñe
yā metā ' -ı cāna şarkar iki *hindūlar* mıdur

78. S.1:40r; -R; K.1: 36r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -ŞR; Ü.3: 34v.

79. S.1:40v; R: 41r; K.1: 38r; V: 24v; S.2: 91r; -S.3; ŞR: 62r; Ü.3: 31v.

80. S.1:40v; R: 32v; K.1: 37v; V: 31v; S.2: 44v; -S.3; ŞR: 60v; Ü.3: 45r.

3. nāvek-i müjgānıdur bir hüsñ eli sulṭānınuñ
cismüm üzre görinenler dēmeñüz mūlar mıdur
4. hoşka-i yāķūt içre hürdesi her gōncenüñ
‘andelībüñ çeşm-i giryānına dārūlar mıdur
5. bu nezā’ır kim ḥayālī nazmına dēr ehl-i nazm
pāyına baħrūñ dem-ā-dem yüz sürer cūlar mıdur

81.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. bu bāğ-ı ‘ālemārā kim ser-ā-ser verd-i hoş-būdur
şu deñlü şöreti var kim hemān bir şehir bir budur
2. dem-ālūde ser-i bülbul-durur her gōncesi anuñ
‘aceb mi bağlanursa gülleri zīrā ki kanludur
3. gülüñ her tāze bergi rişte-i āh-ı hezār ile
lebüñ şehdini mīzān étmege ey meh terāzūdur
4. güli kan tutduğı dem nişter-i hār ile faşd étđi
aña her şāh-ı gülbün bir leṭāfet-baħş bāzūdur
5. ayağıñ tozına īşār içün şāhuñ ruħ-ı gülde
ḥayālī jāleler la‘līn ṭabaķlar içre lü’lü’dür

82.

Mef‘ülü fā ‘ilātün mef‘ülü fā ‘ilātün

1. eşkümlē ‘aks-i zūlfüñ baħr u nehenge beñzer
şayd étmege ḥayālūñ çeşmüm pelenge beñzer
2. şevķüñle vaşl ümīdi mestāne güft ü gūdur
rāhuñ ğubārı olmaķ efķār-ı benge beñzer
3. şāhum olalı çeşmüm peyk-i reh-i ḥayālūñ
bu kaṭre kaṭre eşküm bēlinde zenge beñzer
4. şahrāda lāle yakdı āteş-perest ocağın
gülşen benefşelerle şehir-i firenge beñzer
5. kan ağlasam nigāra baħt-ı siyāhı gör kim
nāz ile dēr ḥayālī bu bize reñge beñzer

81. S.1:40v; R: 42r; K.1: 37v; V: 30v; S.2: 35r; -S.3; ŞR: 44r; Ü.3: 45v.

82. S.1:41r; R: 43r; K.1: 38r; V: 25r; S.2: 33r; -S.3; ŞR: 62v; Ü.3: 47r.

83.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. merddür cānā bugün ol kim melāmetler çeker
ermeyen bu devlete yarın nedāmetler çeker
2. şeş cihetde şemme vechu'llāh nūrın görmeyüp
rū'yet-i dīdār için zāhid riyāzetler çeker
3. kaşuñ altında gözün yādına bir bādām ile
gūşe-i mihrābda zāhid kanā'atler çeker
4. her müjem dil perdesi pergālesiyle zeyn olup
hayl-i eşküm leşker-i hicrāna rāyetler çeker
5. ey hayālī eylemez takşīrüne şāh iltifāt
çün taḥammül bārın şāhib-vilāyetler çeker

84.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. mülk-i ḥüsnün şehisin meh siper-i dūşuñdur
gamzeler tīg-zenün zülf zirih-pūşuñdur
2. beni ser-ḥalka-i zencīr-i cünün eyleyen āh
girihi-i zülf ile gūşuñdaki mengūşuñdur
3. şāne kıldı tenini zülfün ucından şad-çāk
görelī yüzünü āyīne nemed-pūşuñdur
4. per-i pervānenün olmışdı zebān-ı ḥālī
senün ey şem' yüzün görelī ḥāmūşuñdur
5. sen hayālī alalı bezm-i şafā cāmın ele
mihr ile māh-ı felek iki kadeḥ-nūşuñdur

85.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. dili āşüfte kılan sūnbül-i gül-pūşuñdur
şabrumı gāret eden ḥāl-i bināgūşuñdur
2. sen ne gülşen gülisin kim bugün ey lāle- 'izār
'ālemün bülbul-i gūyāları ḥāmūşuñdur

83. S.1:41r; R: 33v; K.1: 38r; V: 18r; S.2: 99r; -S.3; ŞR: 61r; Ü.3: 37r.

84. S.1:41v; R: 33v; K.1: 38v; V: 25r; S.2: 45r; -S.3; ŞR: 53v; Ü.3: 37v.

85. S.1:41v; R: 43v; K.1: 39v; V: 26r; S.2: 90v; S.3: 28r; ŞR: 54r; Ü.3: 31v.

3. ne Һarābāti imişsin meded ey ğamze-i yār
tende Һanum Һomayan ikide bir nūşuñdur
4. sen şeh-i Һüsne felek taht u sipāh oldı nücüm
mihr ile māh Һapuñda iki Һavuşuñdur
5. bāde-i 'ışķuñı ey dost Һayālī içeli
gelmedi başına 'aķlı daķı ser-Һoşuñdur

86.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. Һilāf-ı semt-i zühdüñ Һaķķa zāhid rāhumuz vardur
tarīķ-i kehkeşāna yol sürer bir āhumuz vardur
2. bizi bī-kes şanup ey ğam yoĝ étmekden Һazer kı l kim
cihānı yoĝ iken var eyleyen *allāhumuz* vardur
3. nigār ile aramızda raķīb eylerse kāfirlik
ĝazā meydānınuñ Һāpūk-süvārı şāhumuz vardur
4. 'ināyet bezminüñ olsaķ ne var bir cür'a-keş Һāki
Һarābāt-ı muĝānda bunca devlet-Һ'āhumuz vardur
5. sarāyında dēmiş nālişlerüm ĝuş édene ol şeh
Һayālī-nām bir şūrīde-i dergāhumuz vardur

87.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. kaçan kim bāddan ol turre-i 'anber-feşān ditrer
yolar sünbül saçın yırtar yüzün gül bāĝbān ditrer
2. ne dem kim ğamzeden çekse gözi elmās-ĝün Һancer
dil ü cāna düşer lerze tamarlar içre Һan ditrer
3. nişāne istese ebrū-kemānum tīr-i hicrāna
bu cism-i nā-tüvānum içre her bir üstüĝ'ān ditrer
4. ser-i kūyında āh étsem ruĝ-ı zerdümle 'āşık lar
nitekim bāddan ĝülşende evrāķ-ı Һazān ditrer
5. Һayālī görsem ol yāri yaşumdan baķr olur 'ālem
eger hecriyle āh étsem zemīn ü āsmān ditrer

86. S.1:42r; R: 44r; K.1: 39v; V:30v; S.2: 37v; S.3: 31r; ŞR: 43r; Ü.3: 35v.

87. S.1:42r; R: 36v; K.1: 39v; V: 23v; S.2: 42r; S.3: 31r; ŞR: 43v; Ü.3: 30r, 35v.

88.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. na'lçeñ naķşın senüñ gördi türāb üstindedür
od yanar başında çarħuñ ıztırāb üstindedür
2. serv-қaddüñ ḥasretinden seyl-i eşküm üzre çarḥ
beñzer ol dulāba devri cūy-ı āb üstindedür
3. tā ki gördi ruhlaruñ üstinde zülfüñ pīç ü tāb
yüz perīşānlıķ cemāl-i āftāb üstindedür
4. tīg-ı ğamzeñ ğāh sīnem çāk eder ğāhī ciger
bir demin zāyi' geçürmez feth-i bāb üstindedür
5. lebleründe ḥaṭṭ u ḥālünden ḥayālī ğam yemez
fitne vü āşūb çün bezm-i şarāb üstindedür
6. bir ğubār-ı rāhuña reşk eyler ey cemşīd-fer
tāc-ı devlet kim ser-i efrāsiyāb üstindedür

89.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. göñlüm hevāsı tā ki benüm sen perīdedür
cān murġı āremīde degüldür remīdedür
2. mey-ḥāne-i lebünde şaçuñ çenber aşalı
cām-ı sürür ehl-i şafāya resīdedür
3. göñlüm ḥayālün ile kaçan şöḥbet eylese
ķanlı yaşum o bezme şarāb-ı çekīdedür
4. şāhum baña cefā vü rakībe vefā işüñ
nāmuñ 'alī maḥabbetün illā yezīdedür
5. ḥaṭṭ-ı nigār gibi ḥayālī senüñ sözün
maķbül-i ṭab'-ı ehl-i nażar nūr-ı dīdedür

90.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. menba'-ı cān ki çeşme-i ğamdur
āb-ı ḥayvān içinde müdgamdur

88. S.1:42r; R: 44v; K.1: 40r; V: 32v; S.2: 98r; S.3: 31v; ŞR: 47r; Ü.3: 31v.

89. S.1:42v; R: 42r; K.1: 40r; V: 24v; S.2: 43r; -S.3; ŞR: 48r; Ü.3: 31r.

90. S.1:42v; R: 43v; K.1: 40v; V: 25r; S.2: 44v; -S.3; ŞR: 62v; Ü.3: 32v.

2. şimdi serdâr-ı mülk-i hüsn olana
tûğ-ı şâhî siyâh perçemdür
3. *zû'lfeķâr*-ı 'alî degülse şehâ
ğamzeler tîğ-ı *ibn-i mülcem*dür
4. la'l-i nâbuñ *mesîh*-i şânîdür
büy-ı zülfûñ buhûr-ı *meryem*dür
5. ey hayâlî bu nazm-ı gevher-bâr
hâtif-i gaybdan mı mülhemdür

91.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. yakalı gülzârda 'işret çerâğın lâleler
üstine pervâneler gibi üşerler jâleler
2. kâse-i nergisde etti gözleri yaşın gül-âb
gördi bülbül goncenüñ başın ağırdur nâleler
3. haymeler kurdı fenâ iklîminüñ sulţânına
nâr-ı *leylâ*dan leb-i *mecnû*ndaki tebhâleler
4. âftâb ü zühreye hüsnüñ metâ'ın etme 'arz
aña 'âlem müşterî lâzım degül dellâleler
5. ey hayâlî câm-ı *cem*dür kim şımış gerdün-ı dñn
lâlenüñ destinde mey-âlûd olan pergâleler
6. anlamaz şimdiki şâ'irler hayâlî şî'rini
sâmirî sihryn ne bilsün bir iki gev-sâleler

92.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. cân-nişâr olduğına cânâna acır gördiler
ehl-i diller göz yaşın bir bir nazardan sürdiler
2. lâle evrâkın çemenler yele vèrdi şanmañuz
al kâğıdla güle tâze haber uçurdılar
3. kâzi-'asker oldu gül şâhına nev-rüz-ı şerîf
gece gündüz geldiler aña ber-â-ber tırdılar
4. eyleyüp meclis çemende sen harâmîsin dèyü
kâziler bî-had şurâhînüñ günâhın şordılar

91. S.1:42v; R: 44v; K.1: 41r; V: 22v; S.2: 92r; S.3: 31v; ŞR: 46v; Ü.3: 36v.

92. S.1:43r; S.1:32r; K.1: 41r; V: 19v; S.2: 36r; S.3: 25v; ŞR: 44v; Ü.3: 34r.

5. ey hayālī hatt-ı dildāra dil uzatmış meger
bāğda miskīn benefşenüñ kulağın burdılar

93.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. çeşmümde ceyş-i h^vāb nice eylesün qarār
yaşumla oldı her müje bir tığ-ı ābdār
2. tūfān-ı eşkümi göricek telh-kām olup
her bahır tutdı vādi-i hayretde bir kenār
3. dilden ne resme dūr ēde göz yaşları ğamum
rakş ēde mi terāne-i enhāra kūhsār
4. yıllar-durur ki kūy-ı vefā hāksarıyuz
yerden götürmedi bizi hayfā ki rūzgār
5. şāhum hayālīnün ne revā rūzgār-ı ğam
ma' dūm ēde vücūdını nā-geh habābvār

94.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bezlini ebr-i bahāruñ kūha şor hāmūna şor
māl-ı dünyādan ne alup gitdügin kārūna şor
2. nev-'arūs olduĝda leylī dürr ile yāķūtını
çok mıdur nevfel ne bilsün dīde-i mecnūna şor
3. şaklar iken derdüñi cānum gibi fāş olduĝın
dāğumuñ üstinde yēr yēr penbe-i pür-hūna şor
4. dōne dōne devr elinden bezm-i ğamda dehr-i dūn
niçe kanlar yutdurur baña mey-i gül-gūna şor
5. gel şurāhī kulkulı zevķin hayāliden işit
hande-i dil-ber şafāsın 'āşık-ı maḥzūna şor
6. dest-i sulţān-ı 'atā-baḥş ile deryā himmetin
şol ğam-ı iflās ile maḥzūn olan medyūna şor

93. S.1:43r; R: 39v; K.1: 41v; V: 27v; S.2: 36r; S.3: 30r; ŞR: 51v; Ü.3: 32r.

94. S.1:43r; R: 37r; K.1: 41r; V: 19r; S.2: 35r; S.3: 28r; ŞR: 60r; Ü.3: 42r.

95.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. cihānārā cihān içindedür arayı bilmezler
o mähiler ki deryā içredür deryāyı bilmezler
2. ħarābāt ehline düzaḥ 'azābın añma ey zāhid
ki bunlar ibn-i vaḳt oldı ğam-ı ferdāyı bilmezler
3. şafak-ġün kan içinde dāġını seyr étse 'aşıklar
ġüneşde zerre görmezler felekde ayı bilmezler
4. ħamīde qadlerine rişte-i eşki taḳup bunlar
atarlar tūr-i maḳşūdı nedendür yāyı bilmezler
5. ħayālī faḳr şālına çekenler cism-i 'uryānı
anuñla faḥr éderler atlas u dībāyı bilmezler

96.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. anlar ki tecerrüd etegin pāya çekerler
himmet qademin t̄arem-i mīnāya çekerler
2. bir pīre ériş qatre-i bārān k'ola t̄alib
ırmaġlar ol qatreyi deryāya çekerler
3. iç qanımı kim cān ola maḳşūdına vāşıl
şayd étmege yāri mey-i ħamrāya çekerler
4. bu dār-ı cihān içre tecemmülden édüp 'ad
manşūrı fenā ehli ser ü pāya çekerler
5. eş'ār-ı ħayālī var iken ġuşını şehler
bilsem ne içün lü'lü'-i lālāya çekerler

97.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. la'l-i yār aġyār bezminde şarāb-ālūdedür
dīde-i merdüm bu ġamdan ħūn-āb-ālūdedür
2. 'aks-i yāri sāġar-ı pūr-meyde seyrān édeli
şuya şaldı zūhdini zāhid şarāb-ālūdedür

95. S.1:43v; R: 31v; K.1: 41v; V: 29v; S.2: 35v; S.3: 25v, 26v; ŞR: 52r; Ü.3: 47v.

96. S.1:43v; R: 32r; K.1: 41v; V: 19v; S.2: 33v; S.3: 25v; -ŞR; Ü.3: 31r.

97. S.1:43v; R: 34v; K.1: 42r; V: 18v; S.2: 44r; S.3: 27r, 30r; ŞR: 59r; Ü.3: 44r.

3. şöyle oldum bāde-i telhūñ giriftārı bugün
şehd içinde şanma kim böyle zübāb ālūdedür
4. cismüm içre cān kaçan beñzer leb-i cānānuma
ol hayātuñ ‘aynıdur bu hod türāb-ālūdedür
5. menzil-i ‘uşşākı ol meh rüşen eylerse n'ola
seyr eder her cāyı dēnmez āftāb-ālūdedür
6. devleti bīdār olanlar ğaflet uyhusındadır
nergis-i ser-mest yanındaki h^vāb-ālūdedür
7. dūd-ı āhı içre beñzerdi hayālī cismine
dēmek olaydı eger hāke serāb-ālūdedür

98.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. dēmeñ mecnūna fenn-i ‘ışkı tekml̄l etti kāmildür
benüm yanumda ol dīvāne bilmez nesne cāhildür
2. anuñ'çün habs eder peykānuñı dil ey kemān-ebrū
ki ol bir kāfir-i bī-dīn elinden geldi bir dildür
3. gönül uşlu iseñ ol vālih ü şeydāsı bir hūbuñ
şu kim dīvānesidür bir perīnūñ rind-i ‘ākildür
4. dögünsem n'ola taşlarla bugün ol yūsuf-ı hūsnūñ
kefine kim direm kırsa terāzūvār mā’ildür
5. hayālī rūze-i ğamdan hilāle döndüğü bu kim
senūñ ‘īd-i cemālūñ görmedi ey māh bir yıldur

99.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. t̄ali ‘ümde bu gönül her kime kim mā’ il olur
göremez bir gün anuñ māh-cemālın yıl olur
2. rūzgār etti belā mevcini çeşmümde ‘ıyān
acılıklar çeker ol kimse ki deryā-dil olur
3. bu kadar dāne-i encümle bitürmez bir kāh
mezra‘-ı sebzi sipihruñ nice bī-hāşıl olur
4. ok gibi toğrı varur yā gibi egri eremez
menzil-i ‘ışkı nigāruñ ne ‘aceb menzil olur

98. S.1:44r; R: 30v; K.1: 42r; V: 32r; S.2: 38r; S.3: 25r; ŞR: 52v; Ü.3: 30r.

99. S.1:44r; R: 30v; K.1: 42v; V: 20r; S.2: 41v; S.3: 25r; ŞR: 38v; Ü.3: 30v.

5. yār mihrin nice meyl eylesün èlden 'āşık
zerreye şems zîyâsı nem içün mâ' il olur
6. gön'lümün kâfilesi kûy-ı vefâ 'azmîn eder
hak 'aceb êrgüre mi ne uzak menzil olur
7. gayrıya mihr ü vefâ ola hayâlîye cefâ
ey şeh-i mülk-i melâhat buña kim kâ' il olur

100.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. lāleler şahn-ı gülistānda kadeh-nüş oldılar
güft ü gûy-ı bülbüle güller kamu güş oldılar
2. üstüh^vân-ı sîneden emvâc peydâ êtdiler
her ri'yâzet ehli bir deryâ-yı pür-cüş oldılar
3. hakkı biz bulduk dëyi zann êtmesün aşhâb-ı kâl
cûylar çün êrdiler deryâya hāmüş oldılar
4. leşker-i nefis ü hevâya çekdiler âhı livâ
halka halka dâğlar birle zirih-püş oldılar
5. ben hayâlî bir şikârın alıcı şehbâz idüm
kapdı serverler beni nâ-geh karkuş oldılar

101.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. şu kim evvel bahâr êrse kadeh nüş êtmez ayıkdur
otursun hânede seyr-i çemen aña ne lâyıkdur
2. ne mihrinden şafâ kesb êt ne mähından sa'âdet um
şakın aldanma bu çarha iki yüzlü münâfıkdur
3. bahâra ta'n eder faşl-ı şitâda künc-i mey-hâne
kadehler lāleler pür-mey şurâhîler şakâyıkdur
4. şabâveş hâtırından eksük olmasun gubâr-ı gam
'izâruñ nârına her kim dër ise mâ'-ı dâfıkdur
5. etine cânına tolu güzeller kuçmak olurdu
hayâlî n'eylesün cür'et deminde kîse arıkdur

100. S.1:44r; R: 31r; K.1: 42v; V: 20r; S.2: 43r; S.3: 25r; ŞR: 41r; Ü.3: 39r.

101. S.1:44v; R: 45v; K.1: 42r; V: 33r; S.2: 41v; S.3: 27r; ŞR: 56v; Ü.3: 38v.

102.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil-rübālar kim benüm şabr u qarārum aldılar
çekdiler evvel elümden ihtiyārum aldılar
2. kanlu yaşumdan çemen gülzāra vērde reng dēyü
üşdiler bülbülleri feryād u zārum aldılar
3. şabrumı dilden kara gözlü güzeller kapdılar
bir niçe şebbāzlar elden şikārum aldılar
4. sīnemün meydānı tōlsa kanlu yaşumla n'ola
leşker-i miḥnet beden gibi ḥişārum aldılar
5. zaḥm-ı sīnemden ḥayālī tīr-i yārı çekdiler
piste-leb bir serv-kāmet gül- 'izārum aldılar

103.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ol nāzenīn ki ḥüsn elinün dil-beri geçer
cāndan ḥayāl-i vaşlı içün dil berī geçer
2. gül gibi iken elden ele varma dostum
kim elden ele düşse şolar gül ferī geçer
3. yüzümle süpürüp yolu yaşumla şularam
şehrün çü 'izz ü nāz ile bir dil-beri geçer
4. dellāl-ı şevke cānumı deñ eylesün mezād
k'ol āftāb-ı zühre-cebīn müşterī geçer
5. men' etme leblerünü ḥayāliden ey şanem
kem gördüğün ḥarīf bugün sükkerī geçer

104.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. dişün lü 'lü' lebüñ mercān ruḥuñ baḥr-i melāḥatdūr
iki zülfün neheng ol baḥre қаşuñ mevc-i āfetdūr
2. şırātuñ 'aynıdur қаşuñ saçuñda ḥaşr olur diller
şorarsañ ben günehkāra o kāmēt ḥod kıyāmetdūr

102. S.1:44v; R: 45r; K.1: 42v; V: 26v; S.2: 39v; S.3: 27r; ŞR: 45v; Ü.3: 31v.

103. S.1:44v; R: 31r; K.1: 43r; V: 18v; S.2: 32r; S.3: 27v; ŞR: 63v; Ü.3: 46r.

104. S.1:45r; R: 31v; K.1: 43r; V: 33r; S.2: 38r; S.3: 26r; ŞR: 61v; Ü.3: 39v.

3. diyār-ı hayretüñ *mecnûn* şeh-i şāhib-külāhıdur
k'anuñ başında kuşlar āşyānı tāt-ı devletdür
4. yaşımla kan revān oldı başumdan 'aql ise gıtdı
cihān āgyārdan hālī gelürseñ gel ki fırsatdur
5. hayālī devlet el vērđi diyār-ı 'ışka şāh oldum
otağam başum üstinde hümā-yı tāt-ı 'izzetdür

105.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şemşir-i intizār ile dil pāre pāredür
hep pāreye şalan benı ol māh-pāredür
2. ser-geştesi olalı o māhuñ felek gibi
dāmānum eşk-i çeşmüm ile pür-sitāredür
3. kıldı lebüñ hayālī rakıbüñ dilinde cāy
hārā içinde şanki yatur la'l-pāredür
4. yanumca sürinür kıomaz üftādelik yolın
sāyem diler yüzün göre bir yüzü karadur
5. cennet *hayālī* gūşe-durur kūy-ı yārdan
dūzağ figānum odına nisbet şerāredür

106.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şāh-ı 'ışkam eşk-i bī-pāyān baña leşker yēter
hem-demüm āh u nedīmüm ğam belā çāker yēter
2. ben şeh-i mülk-i belā oldum hayāl-i zülf-i yār
baña şāhā ser-'alem bu ejdehā-peyker yēter
3. key yaraşur keykubādī tāt saña husrevā
başum için ayaguñ tozu baña efser yēter
4. gēy benek altunlu sincābī kabālar sen baña
dūd-ı āh-ı pür-şerer hecrüñde ey dil-ber yēter
5. bezm-i meyde cām-ı la'lün şunma āgyāra müdām
cānuma cānā cefālar eyleme yēr yēr yēter
6. döne döne zulmi kıo her nā-tüvāna ey felek
'āleme zulm étmege kıod begler āğālar yēter

105. S.1:45r; R: 31v; K.1: 43v; V: 19r, 31r; S.2: 40v; S.3: 26r; ŞR: 39r; Ü.3: 30v.

106. S.1:45v; -R; K.1: 43r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

7. bezm-i fūrkatde ḥayālī la‘l-i cānān yādına
rāḥ-ı rūḥ-efzā ile pūr cām-ı cān-perver yèter

107.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. nedür cān kim anı sen nāzenīn cānāne vèrmezler
saña ‘āşık olanlar yoluña cānā ne vèrmezler
2. lebi sevdāsı gönümde yaraşur zāhidā yārūñ
bu bir la‘l-i muşaffādur bunı her kāna vèrmezler
3. ḥarābāt ehli kim bir sengi bālīn ètseler anı
serīr-i devlet üzre mesned-i sulṭāna vèrmezler
4. zūleyḥāsın şu kim tuğyān-ı nefsinden cüdā kıldı
anuñ mışr-ı vücūdı yūsufin zindāna vèrmezler
5. ḥayālī ‘ışk-ı leylāya heves kılduñ velī anı
belā deştinde her mecnūn-ı ser-gerdāna vèrmezler

108.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. da‘vā-yı ḥüsn kıлмаğa ‘ālemde ey nigār
sen dil-sitān ile büt-i çīmüñ ne cānı var
2. peykānlaruñ bedende gelüp olalı muķīm
ğam ‘askerine oldu tenüm āhenīn ḥişār
3. kanlu yaşumla yazmağa ğam mā-cerāsını
ruḥsār-ı zerdüm oldu benüm levḥ-i zer-nigār
4. gün gibi göge érdi başum olalı şehā
ben ‘āşık-ı felek-zede kūyuñda ḥāksār
5. kimdür ḥayālī dèrseñ eyā serv-i ḥoş-ḥırām
bir derd esīri ‘āşık-ı bed-nām-ı rūzgār

109.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. bir güzel sevdüm kılıcından dem-ā-dem kan aķar
gūyiyā bir cūydan berg-i gül-i ḥandān aķar

107. S.1:45v; R: 45v; K.1: 43v; V: 30v; S.2: 45r; S.3: 27v; ŞR: 56r; Ü.3: 30r.

108. S.1:45v; R: 32r; K.1: 44r; V: 30r; S.2: 38r; S.3: 26r; ŞR: 49r; Ü.3: 34v.

109. S.1:46r; R: 32v; K.1: 44r; V: 23v; S.2: 34r; -S.3; ŞR: 40v; Ü.3: 37r.

2. gözlerüm gördükde yāri kanlu yaş eyler revān
cūylar evvel bahār olsa éder tuğyān aķar
3. bir ışıkdur şem ‘-i bezm-ārā diyār-ı řāmda
cezbe-i dīdārına pervāneden ķurbān aķar
4. çeşme-i hayvān aķaldan hıızra vėrdiyse hayāt
řāh elinden zū'l-hayāt olanlara ihsān aķar
5. aldı gitdi penbe-i dāğum hayālī seyl-i eşk
gūyiyā bir cūydan berg-i gül-i ĥandān aķar

110.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. étmege ihyā bahārı ebrden bārān aķar
zulmet içinde şanasın çeşme-i hayvān aķar
2. çāk çāk étdüm tenüm hecrüñde ķan oldı revān
bu zemīn-i sīnede her vādī-i hicrān aķar
3. sīnemüñ dāğın görüp ‘uřřāk teslīm oldılar
er ocağıdur benüm řāhum buña ķurbān aķar
4. bir niçe hem-dem hem-āğāzuz ki fařřād-ı ķazā
birimüzden ķan alursa cümlemüzden ķan aķar
5. nazm-ı cān-bařısuñ hayālī mürdeye vėrür hayāt
gēceler ihyā éden ‘ārīf deminden cān aķar

111.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘āřıķam dīvāne bend étsün beni zencīrler
lā-cerem zencīr ile zīver bulurlar řīrler
2. ‘ārīzuñdur çīn gülistānı gözüñ miskīn ġazāl
yā ķařıuñ atmış aña müjgānlaruñdan tīrler
3. yā meger kāfır gözüñ īmāna gelmiş zeyn édüp
almış eřrāfın müjeñ ‘uryān édüp řemřīrler
4. yaķdılar nār-ı melāmetle fetīlin dāğumuñ
bir çerāğ édindiler ben nā-murādı pīrler
5. fūrķat öldürdi hayālī bendeñi luťf ét yėtiř
sen mürüvvet kānına lāyık mıdur te’ĥīrler

110. S.1:46r; R: 32v; K.1: 44r; V: 23v; S.2: 32v; S.3: 26v; şR: 41v; Ü.3: 34v.

111. S.1:46r; R: 45v; K.1: 43v; V: 26v; S.2: 46r; S.3: 27v; şR: 64r; Ü.3: 30r.

112.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. derd-i dil-ber gıdā-yı rūhumdur
hün-ı dil bāde-i şabūhumdur
2. baħr-i zāta sefinedür tevħid
pır-i deryā-şināsı nūhumdur
3. seyr-i eşyāda mülk tā melekūt
bir seħerde olan fütūhumdur
4. pend-i nāşihdan eyleyen beni dūr
sākiyā tevbe-i naşūhumdur
5. metn-i 'ışkı hayālī ben açdum
sīnede şerhalar şūrūhumdur

113.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil kaçan ol āftābuñ sīnede dāğın çeker
māh-ı nev taħsīn édüp göklerde kulağın çeker
2. serv-қadler yolına engel pelid oldu raқıb
bir kul oğlı yok midur yonmağā nacağın çeker
3. mey gibi āl ile 'aқlın aldı şoħbet ehlinüñ
sāki-i gül-çihrenüñ bulunmaz ayağın çeker
4. olalı iqlīm-i hūsne dil-berüm beglerbegi
şu 'le-i āhum öñince al bayrağın çeker
5. penbe-i dāğın tecemmül 'add ederken kendüye
gülşen-i faқruñ hayālī iki yaprağın çeker

114.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. elifler serv ü peykān ğonce şahn-ı sīne bāğumdur
gül-i gülzār-ı ğam cismümde kanlu tāze dāğumdur
2. senüñ dikmeñ geçer sīnemde tırüñ ey kemān-ebrü
ğamuñ odı ile ğöñlümi ben yaқdum çerāğumdur

112. S.1:46v; R: 39v; K.1: 44v; -V; S.2: 112r; S.3: 27v; ŞR: 55r; Ü.3: 31v.

113. S.1:46v; -R; K.1: 44v; -V; S.2: 39v; S.3: 25v; ŞR: 43r; Ü.3: 35v.

114. S.1:46v; R: 33r; K.1: 44v; V: 19v, 31v; S.2: 32v; S.3: 26v; ŞR: 39v; Ü.3: 39v.

3. ben ol *mecnûn*-ı 'ışkâm seyr-i şahrâdan elüm çekdüm
turağum kûy-ı ğam künc-i belâ her şeb yatağumdur
4. şafağ mey mihr ü meh sâgar habâbıdur anuñ encüm
elümde mest-i 'ışkâm iki 'âlem bir ayağumdur
5. nihâl-i 'ömr-i pâşâdan hazân-ı ğam ırağ olsun
hayâlî şolmasun ol gül budağı bir budağumdur

115.

Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

1. başumda mûy-ı jûlîde tenümde tâze dâğum var
melâmet mülkinüñ sultânyam tûğum otağum var
2. diyâr-ı sūzuñ oldum şem' gibi ben de ser-dârı
niçe *ferhād* ile *mecnûn* gibi yanar çerâğum var
3. fezâ-yı 'ışkda ben ol nihâl-i ser-firâzam kim
nihâl-i sidre üzre sâyesin şalmış budağum var
4. sipâh-ı ğuşşa vü ğamdan beni şaklar penâhında
yüzünde hâl-i miskînüñ gibi bir kara dâğum var
5. hayâlî şâh-ı 'ışk oldum dahı bu 'aql-ı her-câyî
göñül mülkine ayak başmasun muhkem yaşağum var

116.

Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'îlû fâ'ilün

1. sâgar lebüñe 'âşık-ı hûnîn-ciger geçer
her bir habâbı bende-i şâhib-nazar geçer
2. ğamzeñ efendi ğayrıya atdukça cevır okın
bendeñ bilür ki haste göñülde neler geçer
3. şâhînlerüz ki şaydgehümüz fezâsına
cibrîl uğrar ise perini döker geçer
4. maqbûl-i ehl-i dil olalı şadr-ı sînde
peykân-ı ğamzesiyle yüregüm deler geçer
5. erdür şu kim 'arûs-ı cihâna baş egmeye
şâhum vilâyet içre hayâlî de er geçer

115. S.1:46v; R: 33r; K.1: 45r; V: 20v, 29r; S.2: 34r; S.3: 28r; ŞR: 53r; Ü.3: 40r.

116. S.1:47r; R: 33r; K.1: 45r; V: 34v; S.2: 40r; S.3: 28r; ŞR: 41r; Ü.3: 42v.

117.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ne hoş bīmār olur yā *rab* ol iki nā-tüvān gözler
kucağına alup ebrūlar olmuş mihr-bān gözler
2. bu şahrānuñ éder her murğı bir vādide pervāzı
göñül kūy-ı cünūndan zevk éder zāhid cinān gözler
3. tecemmül den taḥammül yég dēyenler oldılar kāni '
bu yolda sāye-i ḥārı niçeler sāye-bān gözler
4. dile tır-i cefā urduñ naẓar kıl ḥālūme bārī
şikāra zaḥm érgürdükde çün şayyād kan gözler
5. ḥayālī kurş-ı ḥurşid ü mehūñ dā'im gedāsıdur
felekden eylemez şāhum şikāyet ḥaḳḳ-ı nān gözler

118.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yār içün zārum işit bülbüldeki gūlgūl nedür
gel temāşā eyle şāhum gül nedür bülbül nedür
2. görmeyenler ğamzeñ ucından tek ü pūyum benüm
bilmediler *zū'l-feḳār-ı şāh* ile *düldül* nedür
3. ḥāl ü zūlfüñ 'aksini zaḥmumda seyrān eyleseñ
lālenüñ dāğına bakma çāhda sūnbül nedür
4. aldı cismüm den şabā bir kanlu dāğum penbesin
bu çemende şunmağa ol hem-deme bir gül nedür
5. lā-mekān mülkinde bir şāha ḥayālī varmağa
ey tarḳ-i 'ışḳda sālīk olanlar yol nedür

119.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. serv ile gül çemende tırup ki oturdılar
bu ḳadd ü bu 'izārı yine sende gördiler
2. sensüz açılmazuz dēyü peyk-i şabā ile
güller çemende bülbüle kāğıd uçurdılar

117. S.1:47v; R: 36v; K.1: 44v; V: 26r; S.2: 98v; S.3: 28r, 30v; ŞR: 59v; Ü.3: 44v.

118. S.1:47v; R: 46r; K.1: 45r; V: 26r; S.2: 92r; S.3: 28r; ŞR: 54v; Ü.3: 46r.

119. S.1:47v; R: 35r; K.1: 45v; V: 21v; S.2: 40r; S.3: 26v; ŞR: 41v; Ü.3: 30v.

3. mey gāyet ile şöhreti var bir metā‘ idi
devr-i lebûnde anı ayağa düşürdiler
4. seyl-âb kabrin êtdi şimāl ü şabā gelüp
mecnûn-ı bî-kes öldüğü demde götürdiler
5. çünkim hayālî eşkine deryā uzatdı dil
üşüp bulutlar üstine gökden uçurdılar

120.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. al cāmeyle gezen şehir içre ol meh-pāredür
yakmak için ‘ālemi gūyā bir āteş-pāredür
2. kim ki içdi sākî-i ‘ışkuñ elinden bir ayağ
cür‘aveş pāmāldür bencileyin āvāredür
3. katı gönlüñ dostum cism-i laṭfûñde senüñ
gūyiyā şāfî şunuñ içinde seng-i hāredür
4. dēdi girsün gönlüñe tīgum delüp çāk eylesün
gönlüme her demde kārı ol nigāruñ pāredür
5. deyr-i ‘ālemde *hayālî* kime ‘āşıkdur dēseñ
ey büt-i ‘*isî*-nefes sen saçları zünnāratur

121.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ey ‘aceb bu turre mi yā ebr-i müşk-efşān mıdur
naḥl-i gül üstinde yāḥod deste-i reyḥān mıdur
2. kaş mıdur yā şāhbāz-ı çeşmine iki kanat
yā hilāl-i çarḥ yāḥod kıble-i imān mıdur
3. ḥāllerle ruh mı yāḥod hırmen-i ḥüsn ü cemāl
yā süreyyā pāyına düşmiş meh-i tābān mıdur
4. leb midür yā berg-i gül yā gonce-i bāğ-ı irem
yā dil-i ‘uşşākdan bir katre düşmüş kan mıdur
5. diş midür yā gonce içre jāle yā dürr-i ‘aden
çeşme-i ḥurşîdde yā encüm-i raḥşān mıdur

120. S.1:48r; R: 35v; K.1: 45v; V: 34r; S.2: 32v; S.3: 29r; ŞR: 39r; Ü.3: 30v.

121. S.1:48r; R: 35v; K.1: 46r; V: 25v; S.2: 32v; S.3: 30v; ŞR: 42r; Ü.3: 20r.

kaşîde-i hayālî ber-vech-i tecāhül Ü.3.

6. ol zenaḥ mı yā raşadgāh-ı sipihr-i ‘izz ü nāz
yā çeh-i bābilsitān yā yūsufa zindān mıdur
7. yā rab ol gerden mi yā mihr ü vefā tūmārı mı
şem‘-i kāfūrī midür yāḥod serīr-i cān mıdur
8. sīne mi yāḥod ḥarīr-i ḥām yā kettān-ı mısr
kāḫum-ı rūsī mi yāḥod vaşak-ı şirvān mıdur
9. nāfe mi yā sāğar-ı ‘işret mi yā ḥavz-ı behişt
murğ-ı cāna āşyān yāḥod neşāta kān mıdur
10. ḡonceler mi yā şüküft olmış kenār-ı servde
‘ālem-i ebdān içün yā nāme-i ‘unvān mıdur
11. ey ḥayālī karanlıktır ötesi añmazın
iki sākı māhiyān-ı çeşme-i ḥayvān mıdur

122.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. gökde seyrān eyleyen ḥurşīd-i nūr-efşān mıdur
yohsa dilden baş çeken bir lem‘a-i sūzān mıdur
2. bezm-i maşrıḳda şunıldı şāh-ı ḡarba bir ayak
bāde pūr olmış felek aña ḳadeḥ-i gerdān mıdur
3. yā ser-i şems-i şehīd oldur melekler yüz sürer
seyr eder gökde şafaḳ sīretde aḳan ḳan mıdur
4. yā çerāğ-ı bezm-i istiḡnā mı yā ḳandīl-i ‘arş
yā gül-i zerd-i bahār u yā ser-i bustān mıdur
5. zūlmet-i zulmi ḳılıcıyla cihāndan ḳıldı dūr
bende-i şeh bāyezīd bin süleymān ḥān mıdur
6. levḥ-i zer-endūd ile yāḥod ḥayālī şi‘rini
ṭalīb olmış yazmağa bir server-i ḥübān mıdur

123.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ka‘be-i kūyında her kim dil-berūñ ḳurbān olur
gerçi bir serden geçer ammā ser-ā-ser cān olur
2. bir ṭavāşiden ḡöñül kem-himmet olma nefsdan
eylese ḳaṭ‘-ı ta‘alluḳ maḥrem-i sulṭān olur

122. S.1:48v; -R; K.1: 52v; -V; -S.2; S.3: 29v; ŞR: 58v; -Ü.3.

123. S.1:48v; R: 38r; K.1: 46v; V: 20r; S.2: 91v; S.3: 28v; ŞR: 59v; Ü.3: 44v.

3. bende ol iklīm-i istiğnāda ol sultāna kim
kem sıfālī kelbinūñ tāt-ı ser-i *hākān* olur
4. ‘aks-i hüsni zerreyi hırşīd-i ‘ālem-tāb eder
kaṭre feyzinden anuñ çeşme-i hayvān olur
5. hecr-i rüy-ı yār ile güller hayālī kendüyi
pāre pāre etmege her jāle bir dendān olur

124.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. hāller olmuş megesler hadd-i cānānı öper
gūyiyā pervāneler şem‘-i şebistānı öper
2. göz yumınca her müjem yüz hūn-ı dīl peydā eder
tīşe bir la‘l almağa biñ kez leb-i kānı öper
3. la‘lūñ üzre haṭṭuñā beñler perīşān olmasun
yüz bulıcaḳ mūrlar mūhr-i *süleymān*ı öper
4. şehper-i *cibrīl*dür cārūb-ı meydān-ı gāzā
her şehīdūñ başı düşdükde o meydānı öper
5. itlerin yārūñ hayālī būs eder rüz-ı vişāl
eski ‘ādetdür kişi ‘īd olsa yārānı öper

125.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. şol gedā kim kūyuñuñ çeşmiyle āb-efşānıdır
pādşāh-ı berr ü baḥr olmuş cihān sultānıdır
2. cāmi‘-i tende dilüm bir la‘lden kandīldür
kim aña tīrūñ fetīl ü şu‘lesi peykānıdır
3. lāle şanmañ görinenler nev-cevān ölmışlere
acıyup kan ağladı çeşm-i zemīnūñ kanıdır
4. hāk-i pāyuñ ehl-i ‘ışḳuñ nūr-ı ‘aynıdır velī
sīnesi içre hayāl-i kākülūñ īmānıdır
5. ey hayālī çün gedā olduñ ‘alīnūñ ‘ışḳına
gāfīl olma gördüğūñ merdāneler meydānıdır

124. S.1:48v; -R; K.1: 47r; -V; -S.2; S.3: 26v; ŞR: 44v; -Ü.3.

125. S.1:49r; R: 36r; K.1: 47v; V: 31v; S.2: 41r; S.3: 30v; ŞR: 63v; Ü.3: 41v.

126.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. cān-ı 'ālem şūretā çokdur velī cānānı bir
niçe yüz biñ encümün olur meh-i tābānı bir
2. senden özge dil-bere 'uşşāk olmaz germ-dil
bunca zerrātuñ olur ħurşīd-i nūr-efşānı bir
3. olmadı her āteşīn-ruhsāra mā' il ehl-i şevk
niçe pervāneyle bir şem'ün olur peymānı bir
4. gerçi çokdur ħüsn iklīminde şāhib-ihtişām
bende-i bī-çāre bir bilmek gerek sultānı bir
5. kişver-i nazmuñ ħayālī pehlevānıdur bugün
gelmesün meydānına anuñ hele oranı bir

127.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. mest ètdi ħalk-ı 'ālemi ol la'l-i nāblar
devr-i lebünde ayağa düşdi şarāblar
2. bāğ-ı cihānda görmege sen servi bir nazār
āb-ı revāna gözler olupdur ħabāblar
3. dāğ-ı siyāhlar beni zeyn ètdi dèr gören
mecnūm gör ki başına üşmiş ħurāblar
4. bī-hūde şanma cūy şadāsın ki taşlara
katı gönüllü olduĝuñı söyler āblar
5. dökme ħayālī yaş rakamın şafha-i ħama
rūz-ı şümār olunca anı kim ħisāblar

128.

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1. dèseñ altun beneklü cāmelerle 'izz ü nāzum var
benüm de kanlu kanlu dāğlarla yüz niyāzum var
2. olaldan bāğ-ı ħüsnün sen tezerv-i nāz-perverdi
gönül dèrler benüm de bir şikārī şāhbāzum var

126. S.1:49r; R: 46v; K.1: 47v; V: 23r; S.2: 36r; S.3: 29r; ŞR: 61v; Ü.3: 43r.

127. S.1:49r; R: 38v; K.1: 48r; V: 33v; S.2: 44r; -S.3; ŞR: 37v; Ü.3: 31r.

128. S.1:49v; R: 47r; K.1: 47v; V: 27r; S.2: 91r; S.3: 29r; ŞR: 56r; Ü.3: 34r.

3. eger sen 'āleme pertev şalar bir mihr iseñ ben hem
bi-ḥamdillāh maḥabbet şem'iyem sūz u gūdāzum var
4. şabā gibi n'ola her dem dökersem farkuma ḥāki
benüm de kelle-i bī-devletümde kara yazum var
5. ḥayālī jāleden çekse 'arāk ḥurşide reşküm yok
benüm hem her gece mehdür kadeḥkārüm ayāzum var

129.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ḥabībün kabe kavseyni rumūzın şūfī benden şor
muḥammed ālinün māhiyyetin *veyse* 'l-ḳarenden şor
2. hevā yolında pā-muḥkem édüp vèrmek yèle başı
niceymiş rüşen ètsün saña şem'-i encümenden şor
3. başumdan aşdı seyl-āb-ı sirişküm vādi-i ğamda
berü gel mā-cerā-yı 'ışkı başından geçenden şor
4. belā bezminde *ferhād* ile *meclūn* geçdi ben kaldum
şorarsañ meclisün keyfiyyetin kendin bilenden şor
5. ḥayālī tevbesin imānuña döndürdi ey şūfī
kerem kı l ol günāhı şāḳī-i tevbe-şikenden şor

130.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ciger ḥūn-ābesin nūş ètmegi 'ışk içre benden şor
ḥadīs-i la'l-i şīrīni zebān-ı *kūhkenden* şor
2. maḥabbet cūybārı kim ser-i 'āşık ḥabābıdur
geçid vèrmez anuñ yolını başından geçenden şor
3. peleng-efgen gözün ḥavfiyla ol şīrāne ğamzeñden
ne kanlar yutduĝın āhū-yı *çīn* müşk-i *hotenden* şor
4. ḥayālün şāhı ğam ceyşin çeküp dil mülkini yıkdı
eger teftīş-i zulm ètseñ şehā ehl-i vaṭandan şor
5. ḥayālī ṭab'ını şā'ir geçenlerden su'āl eyle
hücüm-ı şāhbāzı bir nice zāĝ u zaĝandan şor

129. S.1:49v; R: 38v; K.1: 48r; V: 19r; S.2: 36v; -S.3; ŞR: 40r; Ü.3: 37r.

130. S.1:49v; R: 38v; K.1: 48r; V: 18v; S.2: 36r; -S.3; ŞR: 40v; Ü.3: 37r.

131.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. nār-ı dilden zāhir étsem bir şerer 'ālem yanar
tursa bir dem sīne-i sūzānum içre ğam yanar
2. bu hamīde-ḳad ile yandum maḥabbet odına
baña nisbet māh-ı nev nār-ı şafaḳda kem yanar
3. ḳaysa ayduñ ben belā deştinde ser-gerdān iken
uğramasun yanuma bi'llāhi ol sersem yanar
4. şanma ḳan ağlamadan germ oldu nār-ı ḥasretüñ
düddür müjgānlarum bu dīde-i pür-nem yanar
5. gel ḥayālñüñ teninde dāğ-ı ibrāhīme bak
bu ḳadar ancak çerāğ-ı ḥazret-i edhem yanar

132.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dil-ber ḳaçan ki kākülını şāneden çeker
bilsem şabāyı sünbül-i bāğı neden çeker
2. gülzārda 'arūs-ı güle lāle goncesi
vālā-yı āla şarılı misk-i ḥoten çeker
3. ḥüsnüñ metā'ına nice vèrsün bahāyı gül
zer bulmağa ma'āşına her gün diken çeker
4. benden sipihr 'özr diler mihr-i şubḥ ilen
ağzında tīg gerdeni gördüm kefen çeker
5. nazm-ı ḥayālī bādede cām-ı mezākḳdur
ancak bu cāmı hem-dem-i şāhib-suḥan çeker

133.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şām erişse şem' umar pervāneler kim yanalar
gelse ḳış sevdāsıdur abdāluñ āteş-ḥāneler
2. şem' dikdi bezm meydānında bir altun ḳabağ
atdılar her yañadan āh oḳların pervāneler

131. S.1:50r; R: 39r; K.1: 48v; V: 22r; S.2: 91v; S.3: 29r; ŞR: 60r; Ü.3: 45r.

132. S.1:50r; R: 47r; K.1: 48v; V: 27r; S.2: 90v; S.3: 29v; ŞR: 56r; Ü.3: 30v.

133. S.1:50r; R: 39r; K.1: 48v; V: 27v; S.2: 41r; -S.3; ŞR: 42r; Ü.3: 30v.

3. şem‘ bir altun ayağ açdı maḥabbet ehline
oldı ‘ aksinden anuñ pervāneler mestāneler
4. şem‘ -i meclis germ olup söyler zebān-ı ḥāl ile
āṣnā hem-reng olur baña kaçır bī-gāneler
5. tekve-i ‘ışkuñ qadīmī şem‘ bir meczūbıdur
ey ḥayālī ol erüñ qurbānıdur pervāneler

134.

Mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

1. dehān-ı nāzenīni mīme beñzer
cemāl üstinde zülfi cīme beñzer
2. ruḥı nār iki zülfi üzre kaşı
siyāsetgāh-ı ibrāhīme beñzer
3. müje ḥancerle ibrāhīme dönmiş
göz ismā‘ilveş teslīme beñzer
4. elifle na‘l ile zeyn oldı sīnem
ol tıfla taḥta-i ta‘līme beñzer
5. ḥayālī ḥāk-i pāyuñ tāk edinmiş
bugün dārā-yı heft-iḳlīme beñzer

135.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. gül yüzünde ey perī zülf-i perīşānuñ mı var
gülşen-i cennetdür anda tāze reyḥānuñ mı var
2. yār ile aḡyārı gördüm oturur iken dēdüm
ey melek-şūret nedür yanuñda şeyṭānuñ mı var
3. öldürürsin ‘āşıkı raḥm eylemezsin ey şanem
hey ne kāfirsın senüñ sīneñde īmānuñ mı var
4. gel igende kendüñe germ olma ey bāğ-ı behişt
ḳāmet-i dil-ber gibi serv-i ḥırāmānuñ mı var
5. bu ḥayālī ḥasteyi öldürmek istersin şehā
ka‘be-i kūyuñda yoḡsa yine qurbānuñ mı var

134. S.1:50v; R: 39r; K.1: 49r; V: 29v; S.2: 38v; -S.3; ŞR: 63r; Ü.3: 41v.

135. S.1:51r; R: 39v; K.1: 49r; V: 34r; S.2: 42r; -S.3; ŞR: 50v; Ü.3: 40r.

136.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. her kaçan la'lin baña ol mäh-peyker gösterür
‘andelīb-i zārına berg-i gül-i ter gösterür
2. tırūñ ey kaşı kemān geldükçe şahñ-ı sīneme
şadr-ı dilde cāñ aña teklīf edüp yēr gösterür
3. nokta-i hālūñ-durur la'lūñ katında çün *bilāl*
cennet içre teşne ‘uşşākına kevşer gösterür
4. aluban mihr eşrefisin ağzına pīr-i felek
ey kamer-ruḥ müşterīdür vaşluña zer gösterür
5. okudukça şi'rūñi cāñāñ lebiyle her nefes
ey *ḥayālī* tūṭi-i nazmuña sükker gösterür

137.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. belālar bezmine sīnem benüm mey-ḥānedür dērler
kızarmış dāğuma meyle tolu peymānedür dērler
2. ‘aceb mi āftāba şa'ş'a zencīr-i zer olsa
ğamından sen hilāl-ebrū mehūñ dīvānedür dērler
3. saña ma'mūr-ı 'ālemdür dēyenler baña hem zāhid
ḥaḳīḳat gencine mālīk olan vīrānedür dērler
4. olanlar lücce-i baḥr-i muḥīṭ emvācına nāzır
gözüm yaşına nisbet bir kuru efsānedür dērler
5. ḥayālī çār-sū-yı 'ışkda müjgāñ-ı *mecnūm*
ḥayāl-i zūlf-i *leylāya* düzilmiş şānedür dērler

138.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. nigār gülşen-i ḥüsn içre gül budağıdur
vişālī güllerini dēr göñül ki çağıdur
2. ‘aceb mi ol mehi pervānevār çizginsem
sa'ādetüm güneşi devletüm çerāğıdur

136. S.1:51r; R: 47r; K.1: 49r; V: 27r; S.2: 91v; S.3: 29v; ŞR: 62v; Ü.3: 45v.

137. S.1:51r; R: 47v; K.1: 49v; V: 28v; S.2: 35r; S.3: 29v; ŞR: 43v; Ü.3: 38v.

138. S.1:51r; R: 46v; K.1: 49v; V: 20v; S.2: 45r; S.3: 32r; -ŞR; Ü.3: 31r.

3. göñülle ğamzesi anlu bıaludur her dem
bizümle imdi o kfir bu resme yağıdur
4. abb-ı cm-ı meyün kim diler bozulduğunu
ki h-ı dinün ol ırmızı otağıdur

139.

Fe ‘iltün fe ‘iltün fe ‘iltün fe ‘ilün

1. dil-ber hayl-i aylün vasa-ı cnda yatur
mihr-i evuñ anem bu dil-i vrnda yatur
2. zanuñ hına abr eylemeyüp dşdi göñül
dil-i b-reyi gör minet-i cnnda yatur
3. ruuñ üstinde gören l-i siyhuñ anem
dr abeş tıflı-durur bğ-ı glistnda yatur
4. ğamzesi oı anuñ cn u göñülden geüben
kimse fehmi tmez anı ben bilürem anda yatur
5. biñ ola bencileyin ol hün vreleri
güşe-i ğamda ayl nice dermnde yatur

140.

Mef‘l f ‘ilt mef ‘l f ‘iln

1. her nesne kim yaratdı ud b-bahnedür
bzr-ı ada ksid olan b-bah nedür
2. rn ölince vrdi yle anı rzgr
faşl-ı azn varkları genc-i ıznedür
3. leyl aı hevsına mecnn-ı b-diln
her üstünı tğ-ı melmetle nedür
4. manşrvr bunda gelen kisvet indirür
dergh-ı h-ı ‘ış ‘aceb sikke-nedür
5. nkim zamne devleti gelmez ayliye
bir özge devlet el vre yed zamnedür

139. S.1:51v; R: 40v; K.1: 49v; V: 23r; S.2: 38v; -S.3; şR: 49r; Ü.3: 34r.

140. S.1:51v; R: 41r; K.1: 49v; V: 23r; S.2: 45v; -S.3; -şR; Ü.3: 38r.

141.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. hānķāh-ı 'ışķda şol jende kim *mecnün* gèyer
ka 'be ile anı ancak *edhem* ü *zū'n-nün* gèyer
2. kemdür ednā bir ḥabābından maḥabbet cāmınuñ
şol mükellef tāc kim 'izzetle *efrīdün* gèyer
3. ādemī kan yuṭmadan ḥālī degül ol demde kim
ana rahminde vücūdı cāmesin pür-ḥün gèyer
4. cism-i fānī üzre taķdīm-i şebāt étse n'ola
şol libās-ı 'āriyet kim egnine medyün gèyer
5. fehmi kıl nazm-ı ḥayālīden nikāt-ı bī-'aded
niçe rengin cāmeyi bir şāhid-i mehzūn gèyer

142.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. her kaçan ol meh şafaķ renginde gül-gün ṭon gèyer
dūd-ı āhumdan libās-ı zulmeti gerdün gèyer
2. çıksa ṭañ mı farkına pür-mey şurāḥīnūñ ḥabāb
bir şeh-i *cemşīd*-ferdūr tāc-ı *efrīdün* gèyer
3. bir nazarda baña beñzer lāle-i şahrā-yı ğam
merdüm-i çeşmüm gibi her dem libās-ı ḥün gèyer
4. key yaraşur bezmde mīnā ile gül-gün şarāb
gūyiyā bir lāle-çihre cāme-i māyün gèyer
5. tāc-ı devletle ḥayālī mülk-i 'ışķuñ şāhidur
çün seg-i *leylī* sifālin başına *mecnün* gèyer

143.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. *ilāhuñ* emri ile mā' -i dāfıķ ādem olur
göñülde mihr-i *ḥudā* 'arşa nūr-ı a'zam olur
2. gözinden aķsa ciger kanı ğam yemez 'āşık
murād güllerine reng ü rū vèrür dem olur

141. S.1:51v; R: 47v; K.1: 50r; V: 27v; S.2: 37v; S.3: 30r; ŞR: 45v; Ü.3: 36r.

142. S.1:52r; -R; K.1: 50r; -V; -S.2; S.3: 27r; ŞR: 45r; Ü.3: 36r.

143. S.1:52r; R: 47v; K.1: 50r; V: 21r; S.2: 33v; S.3: 30r; ŞR: 48r; Ü.3: 35r.

3. ne özge 'ālem olur 'ālem-i maḥabbet kim
şunulsa cām-ı belā bir gedāsına *cem* olur
4. nesin nesin sen eyā merdüm-i *ūli 'l-ebşār*
cefālaruñ niçe zaḥm-ı firāka merhem olur
5. ḥayāli sen güzeli vaşf kılmadan geçemez
meger şu dem ki güli görse bülbül epsem olur

144.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bī-sütünüñ lālesin görseñ naẓar *ferhādadur*
mürde-i 'ışkı ölü şanmañ gözi dünyādadur
2. ḥaṭṭuñ erdi *hızrveş* āb-ı 'izāruñdan yaña
lā-cerem *ilyās*-ı vaḳtūñ ayağı deryādadur
3. cām çekseñ himmeti pīr-i muğāndan kıl taleb
tācda n'eyler şeref devlet ser-i *dārādadur*
4. murğ-ı ābīdür ki *çīn* baħrinde tutmuşdur kenār
ḥāl-i müşgāsā ki konmuş bu ruḥ-ı zībādadur
5. ser-nigūn olsun *ḥayālī* ol kim ol ğavvāşvār
baħr-i nazmuñ seyr ederken bulmaz ol deryāda dūr

145.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil delen müjgānlarıyla ğamze-i ğammāzıdur
baña çok işler geçer cānāne bu eñ azıdur
2. kebgveş reftār ilen göñlüm kuşın şayd eyleyen
rūmelinüñ bir kara gözlü güzel şehbāzıdur
3. ḥanceri belinde şemşīrin taķınmış yanına
sevdüğüm şimdi kesicilerle yürür ğāzıdür
4. ben nice mihr ü vefāsın isteyem ol mehveşüñ
göñlümüñ eglencesi cevır ü cefā vü nāzıdur
5. sen nice pāşālaruñ içre ser-āmedseñ begüm
ehl-i nazmuñ bu *ḥayālī* öyle bir mümtāzıdur

144. S.1:52r; R: 41r; K.1: 50v; V: 24r, 31r; S.2: 34r; -S.3; ŞR: 61v; Ü.3: 38r.

145. S.1:52v; R: 41v; K.1: 50v; V: 30r; S.2: 38v; -S.3; ŞR: 39v; Ü.3: 38r.

146.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. başum diyār-ı ğamda belā kūhsārıdur
iki gözüm bi- 'aynihi anuñ pıñarıdur
2. dīvār çekdi haṭṭı vü tūp oldı ğabğabı
ruhsār-ı yār mülk-i melāḥat ḥiṣārıdur
3. zünnār-ı 'ışkı belüñe kim bağladı dēseñ
deyr-i cihānda bir şanemüñ yādgārıdur
4. *mecnūn* alalı başına murğ āşyānını
dīvānelik vilāyetinüñ tācdārıdur
5. toḡuz tolandı ejder-i āhum felekleri
tağlar gibi bulutlar anuñ tārmārıdur
6. beyti ocağına şu kıyan cümle şā'irüñ
cānā ḥayālinüñ ğazel-i ābdārıdur

147.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. eşiginde dēme ol seng-dilüñ taş yatur
nazar ét her kademinde niçe biñ baş yatur
2. dergehinde dil-i 'uṣṣāk kaçan olsa ḥisāb
ḥākde tut ki niçe dāne-i ḥaṣḥāş yatur
3. gerçi bağlar belini da'viye ortaya çıkar
mū-miyānuñ yazamaz ḥāme-i naḳḳāş yatur
4. eşk ile kıldı gözüm rāh-ı ḥayālinde qarār
döndi şol yolcuya kim cāmeleri yaş yatur
5. oldı nā-yāb görüp nazm-ı ḥayālīyi ḥasūd
pertev-i mihre nazar eylese ḥuffāş yatur

148.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gülşende cūy eşk-i revānumdan oy vērür
her 'andelīb āh u fiğānumdan oy vērür

146. S.1:52v; R: 42r; K.1: 50v; V: 24r; S.2: 34v; S.3: 25r; ŞR: 38r; Ü.3: 46r.

147. S.1:52v; R: 38r; K.1: 51r; V: 34r; S.2: 33r; S.3: 29r, 30v; ŞR: 57v; Ü.3: 32v.

148. S.1:53r; R: 40r; K.1: 51r; V: 28r; S.2: 43r; S.3: 30v; ŞR: 60r; Ü.3: 34r.

2. gūyā olup ceresleri ol şeh-süvārumuñ
‘uşşāka derd-i ‘ışkı zebānumdan oy vērür
3. açdı şurāhi kulkulı bezm içre gönümi
tolsa neşāt ile n'ola cānumdan oy vērür
4. içsem ‘aceb mi ravzada tanbūr ilen meyi
her tārı baña mūy-miyānumdan oy vērür
5. zencīri ey hayāli cūnūn ehlinüñ baña
gīsū-yı yār-ı gonce-dehānumdan oy vērür

149.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. gönüm bir āfet-i dil ü dīn mübtelāsıdur
öldürdüğine kendü yine kan bahāsıdur
2. yaşum biri birine katupdur deñizleri
ırmağlarda şu gözümüñ mā-cerāsıdur
3. hīç etmedüm huzūr gönül hānesinde ben
seng-i cefā-yı yār ile bir yıkılasıdur
4. sultān-ı ‘ışk kendüye hāş eyledi beni
sīnemde gördi dāğumı şāhīn yuvasıdur
5. gerçek sipāhilerle yine oldu hem-sefer
gūyā hayāli rūmelinüñ kethudāsıdur

150.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. her kim ki hāşa ‘ışk ile bed-nām-ı ‘ām olur
mecnūn gibi bu silsile içre be-nām olur
2. bār-ı ümīd ‘ışk ile érer kemāline
gün pertevini görmeyicek mīve hām olur
3. nokşanı yokdur ol kişinüñ kim seni seve
her kim ki saña ‘āşık ola ol tamām olur
4. bu dāne dāne eşk ile sīnemde na‘ller
murğ-ı ecel şikārına dāneyle dām olur
5. sihr eyledi hayāli gāzel dēmede yine
her bir gāzāl-ı vahşi görüp anı rām olur

149. S.1:53r; R: 42v; K.1: 51r; V: 33r; S.2: 42r; -S.3; ŞR: 50r; Ü.3: 31v.

150. S.1:53r; R: 42v; K.1: 51v; V: 21r; S.2: 45v; -S.3; ŞR: 38v; Ü.3: 38v.

151.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. 'āşık olan selāmeti olmak neden gelür
mey-hāne oldı 'ışk aña şāhum içen gelür
2. deşt-i belāda cān vèrelî *kays-ı 'āmirī*
her şeb beyāz-ı şubḥdan aña kefen gelür
3. kes rişte-i 'alākayı 'ākıl bu yolda çün
pāy-ı murāda sūzen-i 'īsā diken gelür
4. sen *ka'be*-i dile yūri sa'y ile vèr şafā
tut vādi-i ğınā etegin kim gelen gelür
5. āhum *hayālī* girdi sipihrüñ kaṭārına
güyā heyūn alayına *veyse 'l-karen* gelür

152.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sūnbül-i bāğa nazar kıl zūlf-i *şīrīn* kendidür
kanlu lāle dīde-i *ferhād*-ı miskīn kendidür
2. çeşm-i terden şakla yā *rab* nem kapup jeng almasun
çihre-i dildār kim āyīne-i *çīn* kendidür
3. yüz çevürmiş māhdan ḥurşīdi kılmış secdegāh
ḥāller ey dil ruḥ-ı dil-berde pervīn kendidür
4. ol siyeh ḥāl ile yārūñ kaşı altında gözi
rūm sultānı kolında beñli şāhīn kendidür
5. ey ḥayālī bu fenā gülzārınuñ her nergisi
bezm-i *cemde* bāde sürmiş cām-ı zerrīn kendidür

153.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. tīrin kaçan nişāna ol ebrū kemān atar
aña nişāne olmağa 'uşşāk cān atar
2. *mecnūn* tenini eyledi *leylī* itine 'arz
issin ağırlayan itine üstüḥ^vān atar

151. S.1:53v; R: 42v; K.1: 51v; V: 31r; S.2: 42r; -S.3; ŞR: 42v; Ü.3: 42v.

152. S.1:53v; R: 48r; K.1: 51v; V: 28v; S.2: 97v; S.3: 30v; ŞR: 57r; Ü.3: 34v.

153. S.1:53v; R: 36v; K.1: 52r; V: 21v; S.2: 35v; S.3: 30v; ŞR: 42v; Ü.3: 43r.

3. evvel nazarda vèrmedi *şîrîne* cân dèyü
ferhâda ta‘ne taşını pîr ü cevân atar
4. ol münhanî ki qalbûñe cāy ola ‘āliyyāt
zîrā ki gūyî gök yüzine şavlecân atar
5. meydân-ı *hak*da çekdi kemân-ı maḥabbeti
hallâcdur hayālî benümle kemân atar

154.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. gör yaşumî gamuñla geçen mā-cerā budur
bak dāguma ki āyine-i pür-şafā budur
2. cân nakdi borcum idi belāña belî ne söz
geldüm edāya borcum alınmaz belā budur
3. sînemde kııl nazar elif üstinde dāguma
leşker-keş-i diyār-ı belāya livā budur
4. hûn-ābe-i ciger içerin meyse bu imiş
sen āfetüñ gamın yèrin el-hak gıdā budur
5. āhum yüzünde zülfüñi kıldukda tarmār
ey serv şalma başuñi sünbül hevā budur
6. kapuñda bağlamalı görenler *hayālîyi*
édüp kıyās dèdi ki dārü‘ş-şifā budur

155.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. leşker-i miḥnet ile ceng kaçan kārumdur
‘ışk şemşîr-i kazā ile kafādārumdur
2. şevk-i envār tecellî edeli vechümde
mihr ile māh benüm tālib-i dīdārumdur
3. künc-i gamda elem-i dost-durur hem-derdüm
derd-i dildār benüm yār-ı kem-āzārumdur
4. ey dirîgā nice ‘özüñ ola maḥbûl benüm
çün bu yolda güneñüm dosta ikrārumdur
5. ey hayālî baña lutf edeli ol kân-ı ‘atā
faḥr-ı eyyām bugün tab‘-ı güher-bārumdur

154. S.1:54r; R: 34r, 36r; K.1: 52r; V: 28r; S.2: 43v; S.3: 28r; ŞR: 63r; Ü.3: 46v.

155. S.1:54r; -R; K.1: 52r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 60v; Ü.3: 45r.

156.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bendedür sen gül- 'izāra merdüm-i āzādeler
hāk-i pāyuñ olmağa cānlar vērür şeh-zādeler
2. gözlerüñ bāzār-ı efsün [u] fesāne eyledi
leblerüñ devrinde düşdiler ayağa bādeler
3. bülbulüñ kūyında ey dil şıklığın diñdürdiler
āh ile āvāreler bī-çāreler dil-dādeler
4. ey *halilüm ka 'be* hākkı kıbleye étmez sücüd
na 'lçeñ naqşını mihrāb eyleyen üftādeler
5. ey *hayālī* beñlerinüñ mübtelāsı oldılar
naqşını fehm étmeyüp ol pür-cefānuñ sādeler

157.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. cevruñle yaşum olsa ne ğam hāke ber-ā-ber
mihir-i keremüñle çıkar eflāke ber-ā-ber
2. bir hasteye lāyık mı olur şerbet-i luṭfuñ
zehr-i elemüñ görmese tiryāke ber-ā-ber
3. ey cevır ü cefālar kılıcı tır-i kazaḍur
ger var ise ol ğamze-i bī-bāke ber-ā-ber
4. şubḥuñ yaqası tā dem-i haşır olmaya ey māh
mihruñde tenüm üzre olan çāke ber-ā-ber
5. kūyuñ hevesin kıldı hevāñ ile hayālī
ey serv olalı her has ü hāşāke ber-ā-ber

158.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil-berā 'İş edelüm şimdi şafālar vaḳtidür
kaçma 'aşıqdan perī yüzlüm vefālar vaḳtidür
2. bāğ-ı cennetdür yüzüñ etrāfı pürdür mīveden
n'ola bir şeftālücük vērseñ sehālar vaḳtidür

156. S.1:54r; -R; K.1: 52v; -V; -S.2; S.3: 30r; ŞR: 59r; Ü.3: 44r.

157. -S.1; R: 46r; K.1: 45v; V: 28v; S.2: 45v; S.3: 28v; ŞR: 54v; Ü.3: 32r.

158. -S.1; R: 44r; -K.1; V: 21v; S.2: 39r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 47r.

3. ben gedādan yığma ey dil-ber zekāt-ı hüsünü
pādşāhum devletüm lutf u ‘aṭalar vaḳtidür
4. dil esīr-i zülfün olup çokdan ister vaşluñı
ola kim maḳbül ola gece du‘alar vaḳtidür
5. bī-nevā olgıl ḥayālī kaçmasun dērseñ ḥabīb
ehl-i ‘ilme hürmet olmaz bī-nevālar vaḳtidür

159.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ḥāl-i hindün ehl-i dil vaşf étse dīvān bağlanur
ibn-i zengī yādına gūyā *gūlistān* bağlanur
2. la‘l-i cān-baḥşı tekellüm kılmasa cānānumuñ
ḳālebe olmaz revān ser-çeşme-i cān bağlanur
3. kāfir çeşmi meger īmāna gelmiş ğamzeler
şaf çeküp müjgānlarından tīg-ı ‘uryān bağlanur
4. zülfi kıymetlendürür bāzār-ı ğamda yaşumi
ebr-i nīsān ḳaṭresinden dürr-i ğaḷtān bağlanur
5. nāz-perverdüm kemend-i zülfinüñ bir tārını
çīn ü māçīn üzre pertāb étse *ḥāḳān* bağlanur
6. ey *ḥayālī* sīne-i pür-dāğum üzre düd-ı āh
naḥl-i ḥasretdür ki bālāsında reyḥān bağlanur

160.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ḥūblar ser-‘askeri bir gül-‘izār-ı sādedür
ger dilerseñ bilmege ismin *şerīfe-zādedür*
2. rüz u şeb her dem bisāt-ı meclisinde ol mehün
ay ü gün sırça ḳadeḥlerdür şafaḳ pür-bādedür
3. ḳaddine öykündüğü’çün serv-i bustān-ı cihān
bār-ı miḥnetden ḥalāş olmuş gezer āzādedür
4. ṭālī ‘üm yārī kılup mihr éde ben zāra dèyü
sāyesi her gün gezer yanınca bir üftādedür
5. göricek yaşuñ senüñ kūyından ırmağ istedi
ey *ḥayālī* dèmedi ol meh ki merdüm-zādedür

159. -S.1; R: 43v; K.1: 39r; V: 22v; S.2: 37r; -S.3; ŞR: 40v; Ü.3: 42v.

160. -S.1; -R; K.1: 34r; -V; S.2: 37v; S.3: 25v; ŞR: 38r; -Ü.3.

161.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. müjde-i fetḥi işidüp zeyn-i bāzār étdiler
‘ālemi faşl-ı şitāda tāze gūlzār étdiler
2. gāziler şemsīr-i nuşret der-miyān édüp yine
cānlarından kāfir-i bī-dīni bīzār étdiler
3. şem‘ yanup yakılaldan ol şehīd olanlara
cām ile mey acıyup çeşmini ḥūn-bār étdiler
4. burdılar kulağını meclisde ṭanbūruñ yine
yüregin nāyuñ delüp her dem-be-dem zār étdiler
5. cāma vālā pīrehen gēydürdiler meyden yine
sāğara kan yutdurup her dem dil-efgār étdiler
6. ṭolanup her serv-i bālā dil-rübālar nāz ile
‘āşık-ı bī-dillerine ‘arz-ı dīdār étdiler
7. ey ḥayālī işidüp şī‘r-i ḥayāl-engīzümi
āferīn ehl-i suḥanlar baña tekrār étdiler

162.

Mef‘ūlü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. çünkim şikāra çıkdı hümā-sāye şehryār
bu şādlig ile ḥande éder kebg-i ḥoş-firār
2. şāhīn bağışlu bir balaban gerçegūñ yine
şehbāz-ı zūlfı eyledi göñlüm kuşın şikār
3. destine aluban çevürüp peftere-mişāl
atdı yabāna ‘āşık-ı gāmginī ḥ^vār u zār
4. şehbāz-ı kudretüz ki anadan toğanumuz
her dem fezā-yı ‘arşa éder bāl açup gūzār
5. şāhīn gibi ḥayālī éder ol hümāyı sayd
bir gün eger muḥālefet étmezse rūzgār

161. -S.1; -R; K.1: 34v; -V; -S.2; S.3: 25v; ŞR: 37v; -Ü.3.

162. -S.1; -R; K.1: 34v; -V; -S.2; S.3: 26r; ŞR: 38v; -Ü.3.

163.

Mef'ülü fâ 'ilâtün mef'ülü fâ 'ilâtün

1. zülfün 'izāruñ üzre kim dēr niķāba beñzer
gülzāra sāye şalmış miskīn seḥāba beñzer
2. gülşende şoḥbet étsem sensüz olur cehennem
her bir gül-i tekellüf nār-ı 'azāba beñzer
3. 'uşşāk-ı teşne-diller baksa n'ola elüñe
āstīn içinde sā'id cāh içre āba beñzer
4. dēmiş iki cihānı terk eyleyen erenler
zevk u şafāsı dehrüñ bir seyr-i ḥ'āba beñzer
5. dünyā şarābı ile olmaz ḥayālī böyle
ḥum-ḥāne-i ezelden mest-i ḥarāba beñzer

164.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün gèyer
ķanlı yaşıardan velīkin dāmenin pür-ḥün gèyer
2. yolına şol ḥāk olanlar yüzlerin sürsün dèyü
nāz-perverdüm libās-ı şiveyi uzun gèyer
3. geh selīmī şarınur gāḥī süleymānī yürür
key yaraşur her ne kim gèyse 'aceb mevzün gèyer
4. merdüm-i dīdemdedür dā'im ḥayāl-i ḥāl-i yār
lā-cerem 'ayyār olanlar cāme-i şeb-gün gèyer
5. bir libās-ı luṭf-ı sultānī-durur naẓm-ı şerīf
ey ḥayālī bu libāsı şanma kim her dūn gèyer

165.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sīnede ağız açup peykānuñ ister yāreler
cān vèrür bir ķatre şuya teşnedür bī-çāreler
2. 'ışķ bezminde melāmet bādesin nūş eyleyüp
bir ḥabāba şaymadı başın geķen āvāreler

163. -S.1; -R; K.1: 35v; V: 29v; -S.2; S.3: 26v; ŞR: 45r; Ü.3: 36r.

164. -S.1; -R; K.1: 35v; -V; -S.2; S.3: 27r; ŞR: 45r; -Ü.3.

165. -S.1; -R; K.1: 35v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 46v; Ü.3: 40r.

3. gördiler nālān hezārān bülbulüñ var reşkden
jāle dendānıyla güller kendü kendin pāreler
4. ‘āşıkı bī-kes şanup öldürme kim *ferhād*ına
bī-sütün dağı gēyer ebr-i siyehden k̄areler
5. tīg-ı cevrenden hayālī yāreler her dil-berüñ
merhem-i vaşlıyla bī-çāre umar kim şaralar

166.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. haṭṭuñı kılma terāş ey āftāb üç günde bir
eyleme bi’llāhi dünyāyı harāb üç günde bir
2. şıfr dāğıyla elifden cümle cismüm oldu zeyn
eylemekden cevruñi cānā hisāb üç günde bir
3. her nefesde ol ṭabīb-i cāna ben öldüm dēsem
hālūme kılmaz nazar vērmez cevāb üç günde bir
4. nice gül gül olmasun haddi leṭāfet yağdurur
‘arız[1] gülzārına miskīn gül-āb üç günde bir
5. cism-i pür-dāğ-ı hayāliden kesilmez tīg-ı yār
gerçi vērür bāğbān gülzāra āb üç günde bir

167.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. lāle-i gülgünü şahrālarda dāğum şandılar
nergisi gülzārda yanar çerāğum şandılar
2. gördiler kim her güli zeyn eylemişler jāleler
ma‘rifet dürriyle pür olmuş kulağum şandılar
3. çıkdılar bām-ı harābāta hilāle bakdılar
āsmāna şunduğum zerrīn ayağum şandılar
4. gördiler māhı şafağ-reng āşkār ètdi felek
bāde-i gül-gün ile ṭolmuş kabağum şandılar
5. ey hayālī geldi zencīr-i cünūnumdan şadā
gonce-lebler üşdiler açıldı bāğum şandılar

166. -S.1; -R; K.1: 36r; -V; -S.2; S.3: 27r; ŞR: 51v; Ü.3: 40v.

167. -S.1; -R; K.1: 37r; V: 29r; S.2: 97v; -S.3; ŞR: 52r; Ü.3: 40v.

168.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. gün yüzünde gördiler zülfün uzun olmuş yatur
dostum 'uşşākuñ ol günden zebün olmuş yatur
2. kân içinde seng-i hārā yaşıdanup ey lāle-ruh
leblerün hecrinde la'lün bağı hün olmuş yatur
3. gözde la'lün arzūsiyla ciger hün-ābesi
şīşe içinde şarāb-ı la'l-gün olmuş yatur
4. kāmētünden şerm édüp ey naḥl-i gülzār-ı behişt
şu içinde 'aksi servün ser-nigün olmuş yatur
5. niçe yıllardur ḥayālī ḥaste ey ārām-ı cān
gūşe-i miḥnetde bī-şabr u sükün olmuş yatur

169.

Mef'ülü mefā' ilü mefā' ilü fe'ülün

1. ḥurşid-i sa'ādet kime nūrın tuḥaf eyler
her kebkebini kevkeb-i baḥt u şeref eyler
2. raḥm ét dile ey gül ki çemen murğ-ı hevāya
bir ḥārī ḥimāyet nazarıyla kenef eyler
3. kıl éylügi şal şuya ki deryālar éder dūr
şol kaṭreyi kim ebr 'atā-yı şadeḥ eyler
4. ebdāna nazar eyleme vicdāna güzer kıl
ḥākūñ kimi gül kimisi ḥār u 'alef eyler
5. şol 'aql-ı perīşānını cem' étse ḥayālī
ḥaṭṭ-ı ruh-ı dildār erişüp ber-ṭaraf eyler

170.

Mef'ülü mefā' ilü mefā' ilü fe'ülün

1. ḥaṭṭ-ı ruhını yār kaçan ber-ṭaraf eyler
ḥurşid-şıfat rüy-ı mehi bī-kelef eyler
2. mānend-i ḥabāb ola ilāhī evi vīrān
sāğarda şu kim cūr'a koyup mey telef eyler

168. -S.1; -R; K.1: 37r; -V; S.2: 91v; S.3: 27v; ŞR: 52r; Ü.3: 40v.

169. -S.1; -R; K.1: 37v; -V; -S.2; S.3: 27v; ŞR: 53r; Ü.3: 41r.

170. -S.1; -R; K.1: 37v; -V; -S.2; S.3: 27v; ŞR: 53r; Ü.3: 41r.

3. ebrūña n'ola olsa gözüm yaşı muķābil
çün müşteri kavse ere ey meh şeref eyler
4. taḥsīn leb ü dendānuñ ol cezbesine kim
kāndan koparur la'li dūri bī-şadef eyler
5. seng-i dilūmi la'l edeli kān-ı *medīne*
nazmum dūr-i şehvārını baḥr-i *necef* eyler

171.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. görine bir niçe yüzden dèyü ruḥ-ı dil-ber
tenūmi dāğ ile kıldum ser-ā-ser āyineler
2. bisāṭ-ı hüsnde ḥālī piyādesin süreli
hezār *şāhruḥ* oldı cemāline çāker
3. şunar mı idi gelüp şāha bāğbān-ı bahār
cefā-yı ḥārı eger gonce etmese defter
4. cemāli nūrı eger mihre şalsa pertevini
maḥabbet odı ile nūr ola büt-i *āzer*
5. ḥayāli yèrde vü gökde seni bulur bir gün
hezār-bār çizer iseñ bu deñlü dā'ireler

172.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. da'vāda 'āşıķa şanemā terk-i ser yèter
meydān-ı 'ışk içinde ere bir hüner yèter
2. miḥrāb kaşuñ içre gözün olalı imām
kıлмаğ için vuzū' baña ḥūn-ı ciger yèter
3. ğamzeñ ḥadengi yok yère āvāre düşmesün
ey kaşı yā helāküme bu şīveler yèter
4. yāķūt bildi reng-i lebün kandan olduĝın
bu sırrı fāş kıлмаğa ol bed-güher yèter
5. dil şu'lesi ḥayāli ten-i pür-şikāfdan
şehbāz-ı evc-i 'ışk olana bāl ü per yèter

171. -S.1; -R; K.1: 38v; -V; -S.2; S.3: 27v; ŞR: 53v; Ü.3: 41r.

172. -S.1; -R; K.1: 38v; -V; -S.2; S.3: 28v; ŞR: 55r; Ü.3: 42r.

173.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. şād olur dil tenüme çünki o peykān biter
sebz olur hāk kaçan katre-i bārān biter
2. sāhile devr-i kamede éremez sa'y édüp
baħr-i eşküme toğar mihr-i dıraħşān biter
3. taķınup kúze-i mihr ü mehi dūlāb-ı felek
bāğ-ı hūsnūñ şuvarur eşküme her ān biter
4. añma ey 'āşık-ı ser-mest dem-i manşūrı
meclis-i 'ışk-durur bunda nice kan biter
5. haķ-ı āşūbı belürdükde hayālī göresin
beñleri gibi nice fitne-i devrān biter

174.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. gönül dèrler bir eglencem deli var
başında vādi-i 'ışkuñ yèli var
2. dèyen her dem vücūd-ı münkire lā
kolumda zū'l-feķārumdur 'alivār
3. beni devrān eger kim āħir étse
ne ğam her āħirūñ çün evveli var
4. burınca pençesin hūnīn müjeyle
dèdi mercāna deryālar eli var
5. ħarābāt erlerin hoş gör hayālī
o şüretde yürür anca velī var

175.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. tecrīd ile gedā kim mülk-i ğināya şehdür
başında devleti var sulţān-ı bī-sipehdür
2. cāndur beķāya mālīk cismi şeh ü gedānuñ
yā mihr içinde zerre yā gerd-i hāk-i rehdür

173. -S.1; -R; K.1: 39r; -V; S.2: 40v; S.3: 28v; ŞR: 55v; Ü.3: 42r.

174. -S.1; -R; K.1: 39r; -V; -S.2; S.3: 29r; ŞR: 57r; ŞR: 57r; Ü.3: 43r.

175. -S.1; -R; K.1: 40r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 58r; Ü.3: 43v.

3. kıl hem-dem-i *süleymān* cān *hüdhdü*ni sa'y ét
bir murğ-ı rāz-dārı gör şāhib-i külehdür
4. ol yāra mübtelā ol k'anuñ katında ey dil
bir dem hayāt-ı 'āşık bī- 'özü olan günehdür
5. takşire yok nihāyet şimdi hayālī ancak
'ayn-ı 'ināyetinden ümmīd bir nigehtür

176.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şāh-ı 'ışkuñ gönlüme genc-i nihānın yıkdılar
gerden-i cāna tenüñ bār-ı girānın yıkdılar
2. gördiler havf u recādan geçmedi erbāb-ı şevk
bāde seyl-ābıyla 'akluñ hānmānın yıkdılar
3. nālīşinden her şehir çün gonce oldu teng-dil
şāh-ı gülden 'andelībūñ āşyānın yıkdılar
4. 'āşık-ı dīdār olanlar eyledi ref'-i hicāb
zāhidūñ bir āh ile kaşr-ı cinānın yıkdılar
5. ey hayālī bir kebüter-hāne imiş kūy-ı 'ışk
her dil-i āvārenūñ gökde ocağın yıkdılar

177.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden melālüm var
ikilikden bugün ferdem ne haşmum ne cidālüm var
2. iki 'ālem bugün müstağrak-ı envārum olmuştur
sipihr-i dilde toğmış āftāb-ı bī-zevālüm var
3. tıyaldan küfr-i zülfünden eşer imāndan 'ār étdüm
saña tā kim gönül vérdüm hayātumdan melālüm var
4. vérürsem kāse-i hurşīd-i nūr-efşāna nā-merdem
elümde derd-i yār ile pür olmuş bir sifālüm var
5. suhan şehbāzıyam murğān-ı kıdsiler şikārumdur
kanā'atle tecerrüdden hayālī perr ü bālüm var

176. -S.1; -R; K.1: 40r; -V; -S.2: S.3: 29v; ŞR: 58r; -Ü.3.

177. -S.1; -R; K.1: 40v; -V; -S.2; S.3: 30r; ŞR: 58v; Ü.3: 43v.

178.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. faqr ili serverleri himmet çerāğın yaqdılar
şāhlar ol kavmden devlet ocağın yaqdılar
2. 'aks-i hālün bu dil-i pür-hūnda tutmuşdur qarār
lālenün ol günde kim bağrında dāğın yaqdılar
3. sīneler çāk eyleyüp bezm-i vişāl-i yārda
şem'lerle tutuşup derd ehli yağın yaqdılar
4. gördüğümde āteşin güller içinde şanuram
kaddüne öykündüğü'çün gül budağın yaqdılar
5. lāleler şanma hayālī āteşin bir āh ile
ehl-i hasret kā' inātuñ bāğ u rāğın yaqdılar

179.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. yār cevri eylese 'uşşāka n'ola nāzı geçer
bu cihān gülşeninün serv-i ser-efrāzı geçer
2. yine bir āfet-i devrāna muhibb oldu gönül
şimdi hūsn ikliminün dil-ber-i mümtāzı geçer
3. ol gözi şāhine dil murğını kapdurmaya gör
ğāfil olma gözün aç rūmēli şehbāzı geçer
4. n'ola cān oynasa meydān-ı maḥabbetde gönül
resen-i zūlf-i nigāruñ cāna qalmazı geçer
5. ey hayālī n'ola dil-ber bize cevri eyler ise
ayağı toprağıyuz bendesiyüz nāzı geçer

180.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. reh-i kūyuñda 'uşşāka ruh-ı zerd eşk-i ter hoşdur
ki zīrā ka 'be yolında kişiye sīm ü zer hoşdur
2. raķībe kūyum itidür dēyūben i 'timād ētme
kuduzdur şāyed incide benüm şāhum hāzer hoşdur

178. -S.1; -R; K.1: 40v; -V; -S.2; S.3: 30r; ŞR: 59r; Ü.3: 44r.

179. -S.1; -R; K.1: 46r; V: 34v; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

180. -S.1; -R; K.1: 46r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 36v; E.2: 44v.

3. miyānuñı firākuñla şararmış kollara kuçdur
bêlinde sîm-ten dil-berlerüñ zerrîn kemer hoşdur
4. dëdüm merdümleñ hancer çeküp cân kaşdın eylerler
dëdi ma'zûr tut bi'llâh ikisi dahı ser-hoşdur
5. lebiyle dişlerin vaşf êt hayālî ol mehüñ zîrâ
bilürsin cümleden nazma yine la'l ü güher hoşdur

181.

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

1. çün sen saçı hümanuñ eşiginde gördiler
meh-päreler kebûteri gökden uçurdılar
2. añladılar gamuñla felekler zevâlini
mihir ü mehi döne döne ey meh uçurdılar
3. meclisde saña eşrefi 'arz êtdüğün görüp
eller defüñ şehâ yine yüzine urdılar
4. deyr içre nakş-ı şüretüñe eyleyüp nazar
'aqlın şanemler ey büt-i zîbâ yitürdiler
5. ayaklarına sâye-şîfat düşdügüm görüp
gün yüzlüler hayâlî yüzüm yere sürdiler

182.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. gıncadur la'lüñ 'izâruñ gül ruhuñ gülzârdur
'andelîbi gönümün her dem anuñ'çün zârdur
2. guşsa çekme mübtelâ-yı 'ışk olduñsa gönül
çünkü bîmâr olmanuñ âhîr soñı tîmârdur
3. kim ki olmaz bir güneş yüzlü mehüñ dîvânesi
mahv bil anuñ vücûdın sâye-i dîvârdur
4. bezm-i gamda kanlı yaşum mey-durur nuql aña kim
âteş-i âhum şerârı dâne dâne nârdur
5. dergehünde nice kim sürseñ hayâlî çâkeri
yüz çevürmez âstânuñdan 'aceb bî-'ârdur

181. -S.1; -R; K.1: 46v; -V; S.2: 36v; S.3: 26r; -ŞR; -Ü.3.

182. -S.1; -R; K.1: 47r; -V; -S.2; S.3: 26r; ŞR: 39r; -Ü.3.

183.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. egerçi yüzdeki hālün belā-yı cān-ı merdumdür
haṭuñ bir fitne peydā ètdi kim arada ol gümdür
2. ṭavāf-ı ka 'be-i kūyuñda qurbān ètmege cānı
ḥisāba gelmez a kıblem senüñ 'āşıqlaruñ kumdur
3. gözüm merdümeleri hūn-ı cigerden allar gèymiş
vişālün 'idinüñ seyrānın eyler iki merdumdür
4. sipihrüñ gāh zehrin gāh şehdin nūş èder her şeb
bu āşār-ı kevākibdür nücümüñ yeri kejdumdür
5. hevā serd oldı germiyyetle hālün şāha 'arz eyle
ḥayālī vaqt-i semmūr u vaşak hengām-ı kākumdur

184.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. cānlar alur gözlerüñ göz göre bī-pervā şatar
beñzer ol tātāra kim yağmā èdüp kālā şatar
2. baña bir yüz gösterür ağıyāra bir yüz dil-berüm
kendüyi gülzār-ı ḥüsn içre gül-i ra 'nā şatar
3. nāle-i mecnūndan idrāk oldı leylā menzili
kim derā-yı nāka-i hevdec qurı gavgā şatar
4. her nefesde 'arş u kürsī 'āşıkuñ seyrānıdur
oturup kürsīde vā 'iz va 'de-i ferdā şatar
5. ey ḥayālī 'ākıbet ṭās-ı felek rüsvā èder
yūsufin her kim ki bu bāzārda ednā şatar

185.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kākülün būyı gibi olmaya 'anber çoğ olur
la 'lün öykinemez känd-i mükerrer çoğ olur
2. ey lebi gonce ruḥuñ gibi açılmaz hergiz
nev-bahār içre velīkin gül-i aḥmer çoğ olur

183. -S.1; -R; K.1: 47r; -V; -S.2; S.3: 26r; ŞR: 41v; Ü.3: 35v.

184. -S.1; -R; K.1: 47r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 47r; Ü.3: 34v.

185. -S.1; -R; K.1: 46r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. hem-ser olmaz kadüñe göge érürse başı
bâğ-ı 'âlemde biter serv-i semenler çoğ olur
4. bize bu şüh-ı cihân yâr-ı vefâdâr olsa
rûm-ı hüsn içre şehâ tâze güzeller çoğ olur
5. bu hayâlî gibi hıdmet edemez begcügezüm
gerçi kapuñda senüñ bende-i kemter çoğ olur

186.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün

1. raķībüñ dil-berā kūyuñda n'eyler
ki 'īsā ile göge çıkmadı har
2. beni öldürmek için nîze añma
ne lâzım ey kaşı yā tîr ü gönder
3. yüzüñe beñzerem dese n'ola şu
köpüklü bir delüdüñ n'olsa söyler
4. ara yerde şovukluk edeli bād
el ucıyla görüşür oldu 'ar'ar
5. hayâlî tâb-ı ruhsāruñ görelden
eder nûr âyetin her gece ez-ber

187.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şanasın kim pîşesi ol serv-i nāzuñ nāzdur
öyle beñzer bâğ-ı hüsn içinde serv-i nāzdur
2. defter edermişsin işitdüm kamu 'āşıqlaruñ
pādşāhum bendeñi luţf eyle evvel yazdur
3. şaqlaram sînemde cānum gibi ey dil-ber gamuñ
rāzumı fāş etdi eşküñ gör nice ğammāzdur
4. zāhidā ğılmāñ öküş cennetde hūrā bî- 'aded
lîk anuñ gibi melek sîretlü igen azdur
5. ey hayālî her nefes āhum gül-feşāñ gösterür
şanasın kim 'ışķ meydānında āteş-bāzdur

186. -S.1; -R; -K.1; V: 29v; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 39r.

187. -S.1; -R; -K.1; V: 32r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

188.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. bize nāzūk yañağı lāle yéter
bitmesün gülsitānda lāle yéter
2. gözlerüm içmege ciger kanını
'aks-i la 'l-i lebün piyāle yéter
3. dēr gören al yañağının ālin
hīç āl olmaya bu āle yéter
4. çok sözler işitdüm ammā yok
lebi vaşında bu maķāle yéter
5. sende eglenmege hayāli gönül
saña eglence āh u nāle yéter

189.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şol kadar ma 'mūr olur 'īd olıcaķ mey-ḥāneler
elden ayak başmağa yēr mi bulur peymāneler
2. dām-ı zülfüñle gönül murgı nice şayd olmasun
hırmen-i güldür yüzün ḥāl-i siyāhuñ dāneler
3. dişleriy'çün baḥr acısın görüben yaş dök gönül
çün bilürsin acı şuda bulunur dūr-dāneler
4. ayağıña düşdügin 'āşıqlaruñ 'ayb étme kim
dökilür şem ' ayağına yanıcaķ pervāneler
5. tırdı ol beñler hayāli dilde gitdi fikr-i vaķt
yēle vardı kāh kaldı hırmen içre dāneler

190.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. günümi kara eden zülf-i siyehkāruñdur
beni odlara yaķan āteş-i ruḥsāruñdur
2. yol başup şabr metā 'ını alan 'uşşāķuñ
devr-i ḥüsñünde şehā turre-i tarrāruñdur

188. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 34v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

189. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 41v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

190. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 43r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. şordugum çün bir ağız la 'lũñe sırr-ı dehenũñ
yok yere kanum içen gamze-i hũn-h^varuñdur
4. turuban nāz ile gülşende şalındukça şehā
serv[i] hayretde koyan şīve-i reftāruñdur
5. şu gibi yüz süriyü geldi hayālī kapuña
anı redd etme şehā 'āşık-ı dīdāruñdur

191.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. āl ile yıkduñ gönül mülkin senũñ dīnũñ mi var
hay kāfir yoħsa īmān ehline kīnũñ mi var
2. şūfiyā mir'āt-ı hũsn-i yāre kılmazsın nażar
elden ayrukşı senũñ yoħsa bir āyīnũñ mi var
3. cān vērür dil sünbül-i miskīnũñe aşılmağa
ey haṭı reyḥān senũñ bu deñlü miskīnũñ mi var
4. sen de ey bülbül nice şeydālanursın bāğda
'arız-ı dil-ber gibi gül-berg-i şīrīnũñ mi var
5. öldürürsin cevır ile añdukça inşāfuñ kanı
pādşāhum bu hayālī kuluña kīnũñ mi var

192.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dāğlar yakşam 'aceb mi sīneme gül vaḳtidür
nāle vü feryād edersem n'ola bülbül vaḳtidür
2. ḳahḳaha ile şurāḥī [gülse] meclisde ne var
sāḳiyā eyyām-ı şevḳ erişdi gülğul vaḳtidür
3. kākülũñ ruḥsarı üzre tarmār etmiş o yār
cennete dönse 'aceb mi bāğ-ı sünbül vaḳtidür
4. hecr-i ḥāl-ı yār ile dāğ üzre dāğ ursam n'ola
gülsitānuñ revnaḳı gitmez ḳaranfül vaḳtidür
5. ey hayālī devr-i ḥaddinde lebin vaşf eyle kim
mevsim-i gül erdi şimdi şoḥbet-i gül vaḳtidür

191. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 98v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

192. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 56v.

193.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. göñül kim ğam diyārınuñ ser-āmed pādşāhıdur
başında āh-ı āteşnāk anuñ zerrīn külāhıdur
2. yūri ey bī-vefā miḥnet taşıyla dil evin yıķma
ki ğam dērler bir abdāluñ qadīmī tekyegāhıdur
3. degüldür kehkeşān her şeb görinen çarḥa sen bakma
tavāf-ı kūyuñı māhuñ çeküp gitdügi rāhıdur
4. dökilen yer yüzine her gece şebnem degül ey meh
yaşardan çeşmini çarḥuñ faķirüñ dūd-ı āhıdur
5. ḥayālī mülket-i 'ışkuñ bu göñlüm pādşāhıdur
kim anda dūdumuñ dūdı 'alem eşküm sipāhıdur

194.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ḥasteyem ğamdan helāk oldum bulunmaz çāreler
bāri gelsün ḥātırım şorsun benüm ğam-ḥ^vāreler
2. ağız açsun sīne-i sūzānum üzre şevqden
gül gibi ey lāle-ruḥ bu dāğ-ı āteş-pāreler
3. āteş-i āhum şerārıdur benüm ey māh-rū
gēceler göklerde yer yer seyr eden seyyāreler
4. mūm olupdur ey lebi şīrīn baña *ferḥādvēş*
dāmen-i kūh-ı belā üstinde seng-i ḥāreler
5. dāğlar ur yārelerle zīnet eyle cismüñi
yārelerdür ḥil'ati 'ışkuñ ḥayālī yāreler

195.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. 'ışk ellerinde sīne belā kūhsārıdur
kim tāze dāğı yer yer anuñ lālezārıdur
2. 'ışk eli şāhıyam ğam u ğuşşa memāliküm
başumda tāc-ı zer benüm āhum şerārıdur

193. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; M.7: 41v.

194. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 33v.

195. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 47r.

3. dil ƙal‘ası belā vü meşakƙat zemīnidür
şehr-i beden cefā ile miḥnet ḥiṣārıdur
4. dāğ u elif ki sīnede yēr yēr nişānedür
bir serv-ƙadd u lāle-ruḥuñ yādgārıdur
5. başında bir ƙadeḥ mey-i la‘līn olan kişi
iki cihān vilāyetinüñ tācdārıdur

196.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. ḥām iken mīve-i cevrum dēme mebzūl olmaz
şanma ey naḥl-i cefā ƙurtarasın ol olmaz
2. çīn-i zülfünde gönül var mı giriftār degül
ḥāl-i *hindūña* senüñ *rūmda* kim ƙul olmaz
3. rāḥ imiş ‘ışƙ dile bī-elem-i gerd-i fenā
kişver-i şehr-i beƙāya bu ƙadar yol olmaz
4. olmuşam *ƙays* ile *ferhāda* mu‘ādil ammā
‘ışƙ eli beglerinüñ sancağı maḥlūl olmaz
5. keşti-i bādeyi gel *tuncaya* ƙarşu çekelüm
ey dēyen *edrinde* zevƙ-i *sitanbul* olmaz
6. ƙadem-i himmetümüñ gerd-i felek seyrinden
gün mi var mihr ü mehüñ gözleri meḥlūl olmaz
7. edeli kendüyi tefvīz ḥayālī *ḥaƙƙa*
düşmen-i rū-siyehüñ āline meşğul olmaz

197.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. faƙr ile faḥr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez
dūd-ı āhı sāyesinde ṭāƙ u eyvān istemez
2. şol gedā kim ƙıldı istiğnā serīrin tekye-gāh
genc-i bād-āverd ile taḥt-ı *süleymān* istemez
3. nār-ı ğamla dūd-ı āhı sāyesinde nūr olan
āftābı kendüye şem‘-i şebistān istemez
4. şol gedā kim penbe-i dāğın dem-ā-dem tāzeler
gül ƙoparmaz şāḥdan geşt-i gülistān istemez

196. S.1:51r; R: 48v; K.1: 57r; V: 38r; S.2: 92v; S.3: 36v; ŞR: 68r; Ü.3: 49r.

197. S.1:54v; R: 48r; K.1: 53r; V: 38v; S.2: 47v; S.3: 32r; ŞR: 65v; Ü.3: 47v.

5. cāme-i zerrīni n'eyler vèrmeyen cisme vücūd
sāyesinden 'ār eden hūşīd-i raḥşān istemez
6. isteyen gelsün geçen geçsün şalādur 'āleme
pādşāh-ı 'ışk dergāhında derbān istemez
7. saltanat taḥlīm kilīm altında ol şeh kim çalar
hāy u hūy-ı na'ra-i kūs u ğırīvān istemez
8. mesned-i hūşīde vèrmez künc-i tārīkin gedā
göz yuman seyr-i cihāndan mihr-i raḥşān istemez
9. nūr görse şām-ı kādre uğrayan kılmaz nazar
nitekim şeb-rev ziyā-yı māh-ı tābān istemez
10. ey ḥayālī bī-tekellūf hūn-ı dil nūş eyleyen
minnet ile *hızır* elinden āb-ı ḥayvān istemez

198.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zūlf-i yāra sūnbül-i pūr-tāb beñzer beñzemez
leblerine ğonce-i sīrāb beñzer beñzemez
2. penbesine dāğumuñ her gece reşk eyler felek
şu 'lesine āhumuñ mehtāb beñzer beñzemez
3. ta'ne okların atar kaşuñ kemān-ı *rüsteme*
kırpūğūñe ḥancer-i *sührāb* beñzer beñzemez
4. vādi-i 'ışk içre oldum *ka'be*-i aşḥāb-ı şevk
sīnemüñ her na'line mihrāb beñzer beñzemez
5. her sifāl-i kelbi tā gördüm ḥayālī cām-ı *cem*
devletine şevket-i *dārāb* beñzer beñzemez

199.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sīnemüzden dēr bunı eşbāḥa rūḥ-ı pākümüž
kim bizüz ḥayy-i ebed yoḡdur ecelden bākümüž
2. iki 'ālem şaydumuz oldı temāşā bundadur
aña bağlanmağa istiğnā eder fitrākümüž
3. kişver-i 'irfāna şāhuz bī-serīr ü bī-külāh
zāhidüz ammā ki yoḡdur tācumuz misvākümüž

198. S.1:54v; -R; K.1: 53r; -V; -S.2; S.3: 33r; ŞR: 67r; -Ü.3.

199. S.1:55r; R: 52v; K.1: 53r; V: 39r; S.2: 47r; S.3: 33r; ŞR: 69r; -Ü.3.

4. nūr-ı *ḥaḳḳı* ‘ayn-ı *ḥaḳḳ* ile temāṣā eyledük
baḳamaz ol nūra gördük dīde-i idrākümüz
5. biz ḥayālī baḥr-i taḥḳīküz ne bilsün ‘umḳumuz
zeylümüzde cüst ü cū eden ḥas u ḥāṣākümüz

200.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. bülbul-i gülzār-ı miḥnetdür dil-i ḡamnākümüz
aṅa gūyā kim ḳafesdür sīne-i ṣad-ḳākümüz
2. fūrḳat öldürse beni āhum yēliyle ḥaṣre dek
gird-bād olup ser-i kūyuñ tolana ḥākümüz
3. varmışuz bir māh-rū ṣevḳiyle ḡayrı ‘āleme
dūd-ı āh-ı pūr-ṣererdür encüm ü eflākümüz
4. her boyu servüñ düşüp ayaḡına yüz sürerüz
bir aḳar ṣudur bizüm gūyā ki ḳalb-i pākümüz
5. bulmayayduñ ehl-i naẓm içre ḥayālī imtiyāz
dür-bīn olmazdı böyle dīde-i idrākümüz

201.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. bezm-i ḡamda ṣanma giryānuz bizi ḥurremlerüz
mey yērine ḳan yudar bir niḳe ṣāḥib-demlerüz
2. geḳmesün bize ta‘alluḳ bendini nā-geh dēyü
‘aḳl ile ṣol āṣnālīḳ ētmeyen sersemmlerüz
3. biz ḥabāb-ı cāmumuz tāc-ı *ḳubāda* vērmezüz
bezm-i istiḡnāda ṭolumuz içilür cemmlerüz
4. perde-i ḡayb-ı hüviyyetde olan ebkāra biz
cilvegāh-ı mümkināta gelmeden maḥremmlerüz
5. ey ḥayālī on sekiz biñ ‘ālemüñ biz zıllıyuz
‘ālem isterseñ bizi seyr eyle kim ‘ālemmlerüz

200. S.1:55r; R: 49r; K.1: 53v; V: 38r; S.2: 46r; S.3: 32v; ŞR: 64v; -Ü.3.

201. S.1:55r; R: 50r; K.1: 54r; V: 35r; S.2: 92r; S.3: 34r; ŞR: 67r; Ü.3: 48v.

202.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kākül-i miskîn-i cānānuñ perîşān-hāliyüz
ğuşşanuñ ser-geştesi derd ü ğamuñ pāmāliyüz
2. ihtiyār êtdük ğamı *ferhād* ile *mecnūn* ile
tekye-i 'ışkuñ bir iki üç nefer abdāliyuz
3. kaddümüz yay etmek ile menzil alduk ok gibi
tiğveş 'uryānlaruz lîkin cihān kattāliyüz
4. 'ukde-i çarhuñ ser-ā-ser añladuk eşkālını
her ne kim ğā'ibdür anı bilmenüñ remmāliyüz
5. h'âce-i cāna metā'-ı ğuşşayı şatmakdayuz
biz hayālî bu fenā bāzārınuñ dellāliyüz

203.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'ışk içinde cānı teslîm etmekdür tedbîrümüz
böyle ta'lîm eyledi evvel nefesde pîrümüz
2. kays bir dîvāne-i bî-kayd imiş lîkin bizüm
'āleme şît ü şadā şalmış-durur zencîrümüz
3. kîmiyā-yı 'ışka biz mālîklerüz tālîb bizüm
bir kara toprağa çal altun eder iksîrümüz
4. sâkı-i bezm-i kazādur kâse-i ser sâğarı
mey yerine kan sürer bu bezmde şemşîrümüz
5. ey hayālî biz *kelāmu'llāh*-ı nātîk olalı
on sekiz biñ 'ālem olmışdur bizüm tefsîrümüz

204.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gülşen-i 'ālemde bir mevzūn nihālî gözlerüz
bakmazuz bir serve hadd-i i'tidālî gözlerüz
2. şûret-i hūba nazar kıldukça biz ihlâş ile
zāhidā nūr-ı cemāl-i *zû'l-celālî* gözlerüz

202. S.1:55v; R: 49r; K.1: 53v; V: 36r; S.2: 48r; S.3: 33r; ŞR: 65r; Ü.3: 51r.

203. S.1:55v; R: 49r; K.1: 54r; V: 35v; S.2: 47r; S.3: 33r; ŞR: 65v; Ü.3: 50r.

204. S.1:55v; R: 49v; -K.1; V: 37v; S.2: 92v; S.3: 32v, 36r; ŞR: 70r; Ü.3: 48v.

3. terk édüp bezm-i gurûrı olalı ehl-i sürûr
dürd ile âlûde bir şınmış sıfâli gözlerüz
4. mû-miyānuñ vaşf édelden nüktedân-ı ‘âlemüz
dîde-i idrāk ile ince hayālî gözlerüz
5. çār-yāra bende şāhuñ bendesine bendeyüz
biz hayālî merdüm-i şāhib-kemālî gözlerüz

205.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. hārını bu çemenüñ nahl-i dil-ārā bilürüz
açılan nergisini dîde-i bînā bilürüz
2. étmezüz peşşeye biz pîlden eksük nazarı
zerreyi mihr görür kaçreyi deryā bilürüz
3. sāğar-ı meykedeyi āyine-i iskender
gūşe-i ‘işretini kişver-i dārā bilürüz
4. ‘ışk eli begleriyüz şehir otağın tuğın
dāğ-ı hırmān ile ‘āşık kuru sevdā bilürüz
5. naķş-ı cānānı her āyīnede seyrān eyler
biz hayālî seni bir ‘āşık-ı şeydā bilürüz
6. düreli dest-i felek defterini mecnūnuñ
kişver-i ‘ışka seni şāhib-i tuğrā bilürüz

206.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. yārî kılsa biz ölicez rûzgārumuz
kūy-ı nigāra êrgüre bir gün gubārumuz
2. atduķ murād menziline āh okların
taşlar dikildi oldu nişāne mezārumuz
3. gördükde yārî āh ile cān vèrmek isterin
naķş-ı murād göstere dem ola zārumuz
4. ser-çeşme-i hayātda şınsun sebū-yı cism
tā kim bu yolda ola dürüst inkisārumuz
5. ölsek hayālî derdümüzi ‘āleme yine
söyler zebān-ı hāl ile seng-i mezārumuz

205. S.1:56r; R: 52v; K.1: 54r; -V; -S.2; S.3: 34r, 36r; ŞR: 68v; Ü.3: 51r.

206. S.1:56r; R: 49v; K.1: 55r; V: 35v; S.2: 48v; S.3: 33r; ŞR: 64v; Ü.3: 48r.

207.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. abdāl olalı dāğ iledür iftiḥārumuz
mecnūn gibi ocağ eridür ihtiyārumuz
2. bir bād-ı kudretüz esicek şarşılur zemīn
bir āteşüz ki göklere erer şerārumuz
3. mihrūn yolında eyleyeli dehr bizi ḥāk
ḥurşīd ile muḳābele eyler ğubārumuz
4. ḥoş-şoḥbetüz ki yār ölice k 'āleme bizüm
göstermeye kıyāmete deñlü mezārumuz
5. baḥrüz ḥayālī mevcümüz oldu suṭūr-ı nazm
merdüm-rübā neheng ile pürdür kenārumuz

208.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. şanma sen cūy bizi biz açıcağ deryāyuz
ḥār u ḥaslar götürüp gitmede bī-pervāyuz
2. pāymāl étme bizi mūr görüp ey ğāfil
mūr iken mār oluruz mār iken ejderḥāyuz
3. eyledük himmetümüz cāhına ḥāḳānı gedā
çalınur debdebe-i şevketümüz dārāyuz
4. yoğ iken dest kefümüzde-durur mühr-i ḳabūl
devleti zīr-i ḳadem ḳılmış iken bī-pāyuz
5. biz ḥayālī bu göñül 'āleminüñ göklerine
dā'imā şevḳ vèren mihr-i cihān-ārāyuz

209.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. kūy-ı vefāda bir güzelün ḥāk-i rāhıyuz
ey 'ışḳ devletünde cihān pādşāhıyuz
2. la'lün ḡamı-durur bize cānā ğıdā-yı rūḥ
ḳapuñda ḳan bahāsını yér bir sipāhiyüz

207. S.1:56r; R: 49r; K.1: 55r; V: 36r; S.2: 46r; S.3: 33v; ŞR: 64v; Ü.3: 48v.

208. S.1:56v; R: 50r; K.1: 54v; V: 35v; S.2: 93r; S.3: 34v; ŞR: 67v; Ü.3: 50v.

209. S.1:56v; R: 52r; K.1: 54v; V: 36v; S.2: 48r; S.3: 36r; ŞR: 66v; Ü.3: 48v.

3. bād-ı hevāñ ile yēle vèrdük gubārumuz
biz hırmen-i maḥabbetüññ berg-i kāhıyuz
4. ‘ışķuñdaki belālaruñ uğrar geçer bize
şehr-i maḥabbetüñ güzelüm şāh-rāhıyuz
5. biz ey ḥayālī sūḥte-i sūz-ı ḥusrevüz
ḥüsn-i edāda līk şenā-gūy-ı şāhiyüz

210.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. her dem cigerde var ola bir kanlu dāğumuz
eyleñ du‘ā söyünmeye yanar çerāğumuz
2. düşdük tarīķ-i meykedeye cām-ı bādeden
el çekmezüz ecel şımayınca ayağumuz
3. her dil-bere ölümlü dirilmekdür işimüz
derd ehliyüz begüm bulunur şanma şağumuz
4. biñ söyleseñ kelāmuñı nāşih işitmezüz
şīt ü şadā-yı ‘ışķ ile pürdür kulağumuz
5. çekdük livā-yı āhı édüp göz yaşın sipāh
iķlīm-i ‘ışķı almağa gördük yarağumuz
6. kılsun ḥayālī kayd-ı bedenden dili ḥalāş
bir murğ-ı zīreküz n'ola kırsak duzağumuz

211.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. kurş-ı mehle ḥuşe-i pervīn olaldan zādumuz
ehl-i faķr içre tena‘‘umla çıkupdur adumuz
2. bir şınuķ sāğarda seyr-i mümkināta mālīküz
biz ḥarābāt ehliyüz böyle olur irşādumuz
3. tıfl gibi lu‘b ile bir ḥāne bünyād eylesek
girmeden içine vīrān eylerüz ābādumuz
4. şaydumuz murğān-ı kudsī-āşyāndur olalı
‘ankebūtī dām ile nūr-ı başar şayyādumuz
5. cism-i pür-peykānumuz görüp ḥayālī dedi ğam
alımız şāh-ı feraḥ bu ḳal‘a-i pülādumuz

210. S.1:56v; R: 50v; K.1: 55r; V: 36v; S.2: 48r; S.3: 34v; ŞR: 65r; Ü.3: 50v.

211. S.1:57r; R: 50v; K.1: 54v; V: 39r; S.2: 99r; S.3: 34v; ŞR: 67r; Ü.3: 51r.

212.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. gerçi ki bugün cür'a gibi pestlerüz biz
şol bezm-i şafā cāmın içen mestlerüz biz
2. gencīne-i 'ummānı siler ceyb-i cihāndan
naḳd-i dü-cihān ṭalibi ter-destlerüz biz
3. naḳl edemezüz ğayrı yere kūy-ı cünūndan
çün silsile-i 'ışḳ ile pā-bestlerüz biz
4. yüz şükr komaduk eşerin ismüñ ü resmüñ
şol nīst maḳāmında olan hestlerüz biz
5. oldı mezemüz ṭa'ne-i aġyār ḥayālī
şol bezm-i şafā cāmın içen mestlerüz biz

213.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. nār-ı firāḳa yandı dil-i nā-tüvānumuz
güyā zebāne oldı o nāra zebānumuz
2. çeşm-i siyāhı yādına olduḳda cān revān
ḥūrāya sürmedān ola her üstüḥ'ānumuz
3. ol bīşeyüz bu vādī-i terk-i fenāda kim
kaplan-ı çarḥa pence urur arşlanumuz
4. biz ḥod hevāya munḳalib étdük vücūdumuz
sāye daḥı ne günlere bekler ki yanumuz
5. kendü gibi ḥayālī güzel kendü 'aksidür
mir'āt-ı dil nigāra yeter armağanumuz

214.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. rüz-ı rüşenden n'ola enver olursa şāmumuz
mihr-i 'ālem-tābdan yaḳar çerāġı cāmumuz
2. ten ğubār-ālūde dil āvāre-i kūy-ı belā
gird-i bād-ı rāh-ı 'ışḳuz yok-durur ārāmumuz

212. S.1:57r; R: 52r; K.1: 56r; V: 36v; S.2: 99v; S.3: 32v, 35r; ŞR: 69v; Ü.3: 49r.

213. S.1:57r; R: 50v; K.1: 55v; V: 35r; S.2: 48r; S.3: 35r; ŞR: 66r; Ü.3: 50r.

214. S.1:57v; R: 51r; K.1: 55v; V: 37v; S.2: 46v; S.3: 35r; ŞR: 64r; Ü.3: 49v.

3. biz ne ‘ālemde uçar murguz göreydüñ zāhidā
gülşen-i ‘ālemde olmasa ta‘alluk dāmumuz
4. vaşl ile yār olmazuz hecrüñ kulu kurbānıyuz
biz melāmet ehliyüz nā-kāmlıkdur kāmumuz
5. ey hayālī ‘ālem-i nazma *süleymānuz* bugün
hātem-i ‘ışkuñ nigīninde kazıldı nāmumuz

215.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. dā’imā seng-i cefā atmaıkdadur cānānumuz
ol-durur ma‘mūr eden bu hātır-ı vīrānumuz
2. sīne-i pür-dāğ ile tāvūs-ı bāğ-ı ‘izzetüz
gel temāşā eyle ‘arşu’llāhda cevlanumuz
3. bādemüz hūn-ı cigerdür şöhet-i hāş eylesek
vāmıķ u ferhād u mecnūndur bizüm yārānumuz
4. ‘ālem-i ‘ışkuñ mü’ebbed şāhıyuz *mecnūn* gibi
tahtdan tībūta nakl etmek degüldür şānumuz
5. şöyle tır-endāz-ı meydānuz ki çarķ-ı atlası
igne atlasdan geçer gibi geçer peykānumuz
6. hāmdüli’llāh sāyesinde hoş geçürdi bendesin
serv-i bāğ-ı saltanat *sultān süleymān hān*umuz
7. çār-dīvār-ı ‘anāşırdan hayālī mahbesüz
yūsuf-ı mışr-ı kıdem olmuş-durur mihmānumuz

216.

Mef‘ülü mefā ‘ilün mef‘ülü mefā ‘ilün

1. vërme dil ü cān naıkdin cānāne kabül etmez
bir derdini isterseñ biñ cāna kabül etmez
2. mescidde yerüm yokdur mahbūb olalı kıblem
rüsivā-yı cihānam kim mey-hāne kabül etmez
3. nāşih sözünüñ gerçi çok va‘de-i ferdāsı
ammā ki benüm gönlüm efsāne kabül etmez
4. bilmem nice *mecnūnam* hem-şöhetüm olmağa
zencir-i melāmetde dīvāne kabül etmez

215. S.1:57v; R: 51v; K.1: 55v; V: 38r; S.2: 46v; S.3: 33r, 34v; ŞR: 66r; Ü.3: 48v.

216. S.1:57v; R: 51r; K.1: 56r; S.2: 93r; V: 37r; S.3: 35v; ŞR: 70r; Ü.3: 49r.

5. d d m ki  amu   ursun g  linde  ay lin  
d di bu  af  genci v r ne  ab l  tmez

217.

Mef  l  f   il t n mef  l  f   il t n

1.  anma ki dilde s zum peyk nlar   eritmez
oldur a an gözümden ya  demler oldu gitmez
2. s nemde e k    hum berg-i  am  tdi  a ıl
 b u hev  olınca bir   kden ne bitmez
3. nef   cef alarından c n y s fina  am yok
olur  az zi m  ru    h-ı bel da yitmez
4. deyr-i bel nu  oldum  humla er an nı
 h ol b t   elinden fery dumı işitmez
5. vuşlat  ay li geçdi f r at demi y ti di
zehr-i fir  -ı dil-ber c nın kim   acıtmaz

218.

Fe il t n mef  l n fe il n

1. biz  eb-i  amda  ha mens buz
ya ni d d-ı siy ha mens buz
2. zer kemendin güneş atup  ı amaz
bir yüce b rg ha mens buz
3. yaşamaz bizi  ft b-ı sitem
Çünki zıll-ı il ha mens buz
4. gün gibi başumuz  ererse göge
s yeve    k-i r ha mens buz
5. k y-ı      ged sı   keriy z
biz beg m p d  ha mens buz
6.  ub  kesb-i  af   der bizden
 ev  de mihr   m ha mens buz
7. lu f-ı       ay li muntaz ruz
ger i bi  bi  g n ha mens buz

217. S.1:58r; R: 51v; K.1: 56r; V: 37v; S.2: 47r; S.3: 36r, 34v;  R: 69v;  .3: 52r.

218. S.1:58r; R: 51r; K.1: 56v; V: 39v; S.2: 46v; S.3: 33v;  R: 68v;  .3: 51v.

219.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. seyre ol ruhsârı şanmañ zülf-i dildârum kımaz
yâri kılmaz tâli 'üm baht-ı siyehkârum kımaz
2. ol metâ '-ı cevriñi dâ' im şatar bir gün benüm
âteş-i âhumla germ olmağa bāzârum kımaz
3. baña 'âlem nice hayrân olmasun kim 'ışk-ı yâr
cür'adân-ı sînem içre gizlû esrârum kımaz
4. sevdüğüm budur şarâb-ı 'ışkı dînletmez baña
'aqlumuñ efsânesin nāmûs ile 'ârum kımaz
5. nâlelerle dîndürürdüm şıklığın bülbüllerüñ
ey hayâlî n'eyleyem ol yüzi gülzârum kımaz

220.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. tenüm 'ışk âteşi yaksa ğam u derde günâh olmaz
maḥabbet şehridür bunda vezîr ü pādşâh olmaz
2. 'aceb bilsem ne 'âlem mihrisin senden gün olmaz kim
sarây-ı dehr rûşen ḥâne-i merdüm siyâh olmaz
3. ben ol çālâk-reftâr-ı ğınâyam kim tarîkümde
ferîdün tâcî keyḥusrev külâhı gerd-i râh olmaz
4. nice gelsün feraḥ göñlüm diyârı seyrine bunda
semüm-ı hecr ü berķ-ı âhdan ḥurrem giyâh olmaz
5. ḥayâlî itlerüñle hem-dem oldıysa zihî devlet
iki 'âlemde aña bundan özge 'izz ü câh olmaz

221.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'âşıkuz dervâze-i şehr-i melâmet beklerüz
zâhidâ sen şanma kim kûy-ı selâmet beklerüz
2. bîsütün-ı 'ışkda çalındı ṭabl-ı sînemüz
biz daḥı ferḥâdveş derbend-i miḥnet beklerüz

219. S.1:58v; R: 50r; K.1: 57r; V: 38v; S.2: 92v; S.3: 32v; ŞR: 68r; Ü.3: 51v.

220. S.1:58v; R: 53r; K.1: 57r; V: 39v; S.2: 92v; S.3: 33r, 32v; ŞR: 69r; Ü.3: 48r.

221. S.1:58v; R: 51r; K.1: 56r; V: 37r; S.2: 47v; S.3: 35v; ŞR: 70r; Ü.3: 49v.

3. h^vāce-i 'ışkuz bugün bāzār-ı mihr-i yārda
nağd-i cānı almağa kālā-yı vuşlat beklerüz
4. h^un-ı dil nüş etmege peymānesinden dāğumuñ
meclis-i 'uşşāğda aşhāb-ı şoḥbet beklerüz
5. ey ḥayālī šāh-ı gerdün dergehinde zerrevār
āftāb-ı 'ālem-ārā gibi şöhet beklerüz

222.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kayddan āzādeyüz kūy-ı ferāgat beklerüz
nağd-i şabruñ gencyüz künc-i kanā'at beklerüz
2. sākin-i çāh-ı ṭabī'at ēdeli devrān bizi
ey kamer-ruḥ pertev-i necm-i hidāyet beklerüz
3. ḥayliden pīr-i muğānuñ sākin-i dergāhıyuz
kāmran-ı 'ālemüz bāb-ı sa'ādet beklerüz
4. 'ıŝk ēli sultānınuñ serdārıyuz *mecnūn* gibi
ğam sipāhın cem' ēdüp şāhum vilāyet beklerüz
5. çün ḥayālī-nām bir şeydāya uyduñ ey refīk
sen selāmet ol ki biz kūy-ı melāmet beklerüz

223.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. cennete kılmaz nazar bu gözlerüm ol yārsuz
hem ḥarām olur baña uşbu cihān dildārsuz
2. ol ḥabīb-i meh-likāyı görmeseydüm bir nazar
dār olurdu başuma 'ālem benüm dīzārsuz
3. ger işāret kılsa ey dil ol raķīb-i dīvi ben
öldürürdüm şöyle bīmār eyleyüp tīmārsuz
4. ol raķīb-i segle gördüm seyr eylerdi nigār
tasadan öldüm dēdüm olmaz imiş gül ḥārsuz
5. ey ḥayālī ol nigāra erişem dērsin velī
hīç yürimez bir zamān ol dil-rübā āgyārsuz

222. S.1:59r; R: 51v; K.1: 56v; V: 37r; S.2: 99r; S.3: 35v; ŞR: 67v; Ü.3: 49v.

223. -S.1; R: 48r; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

224.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dem gezer mi kim gözün cellād olup kan istemez
lahza mı var kākülün hālüm perīşān istemez
2. ay olur mı yüzde hālün zulme serdār olmaya
'id-i vaşla yıl mı vardur gamze kurbān istemez
3. gün gezer mi yüzde haṭṭuñ fitneye meşķ etmeye
hafta mı var leblerün uçurmağa cān istemez
4. dehr gülzārında bir gül mi bitürür rüzgār
būlbūl-i şeydāsını nālān u giryān istemez
5. sīnesinde dāğına göynüklü nānum var dēyen
āftābuñ kūrşını tennūrına nān istemez
6. dāğlarla kūy-ı cānānı hayālī geşt eder
var mı bir tāvūs kim gülşende cevlan istemez

225.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şūfī tarīķ-i 'ışķda biz derd esīriyüz
hūn-ı cigerle dem geçüren merd esīriyüz
2. ağıyāra yüz niyāz ederüz yāri görmege
fānī cihānda hayf ki nā-merd esīriyüz
3. naķd-i dü-kevnī tūtmağa bir zāra hāzırız
girdük kumārḥāneye biz nerd esīriyüz
4. dāğ-ı melāmet olmasa dilde açılmazuz
gülzār-ı derd būlbūliyüz verd esīriyüz
5. gördük hayālī nūr-ı ḥaķı şanma sen bizi
zerrāt gibi mihr-i cihān-gerd esīriyüz

226.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zāhidā şanma bizi bir tūre-dil cāhillerüz
rind-i kāmīl āstānında yatur 'āķillerüz

224. -S.1; -R; K.1: 52v; -V; -S.2; S.3: 33v; ŞR: 66v; -Ü.3.

225. -S.1; -R; K.1: 53v; -V; -S.2; S.3: 33r; ŞR: 68v; Ü.3: 52r.

226. -S.1; -R; -K.1; V: 35r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

2. nüktedân-ı dehr-i gerdünuz kemâl ile tamâm
dîde-bân-ı rub‘-ı meskûnuz zihî kâmillerüz
3. hâk-pây-ı ehle yüz sürmiş niyâz u şevk ile
ma‘rifet ehline biz her vech ile kâ‘illerüz
4. rind-i ‘uşşâk u kalendar-meşrebüz ve'l-hâşıl
biz hüseynüñ bendesiyüz haydara mâ‘illerüz
5. ka‘beteyn-i fazla êrmiş hâcıyuz her vech ile
hızır-ı vaqtüz ey hayâlî şanma kim gâfillerüz

227.

Mef‘ûlü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ûlün

1. şem‘-i ruhuñ[uñ] şevkine pervânelerüz biz
zencîr-i saçuñ bendine dîvânelerüz biz
2. mestâne gözüñ şevkine bir vech ile mestüz
kim mu‘tekif-i kûşe-i mey-hânelerüz biz
3. bir lahza ser-i kûyuña yâr olalı ey dost
haqqâ ki iki ‘âleme bî-gânelerüz biz
4. çâk eylemişüz perde-i nâmûsı cihânda
‘âr eylemezüz ‘âşık-ı dîvânelerüz biz
5. pend étme hayâlîyi görüp kûy-ı muğânda
ey nâşih-ı hüşyâr ço mestânelerüz biz

228.

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. şol mürîd-i pîr-i ‘ışkuz kim hilâfet isterüz
hâşılı bu yolda güstâhuz icâzet isterüz
2. n'ola himmet êtseler yârüñ diyâr-ı vuşlatın
biz de bu ‘ışk erlerinden bir vilâyet isterüz
3. tâ kıyâmet râh-ı ‘ışkında ölüp dirilmege
bir güzel maşşûdumuz ammâ kıyâmet isterüz
4. tâlibüz biz fitne-i âhîr zamâna dostlar
gör nice dîvâneler oldu ki âfet isterüz
5. ey hayâlî gerçek erler eşiginde soyınup
bu yalan dünyâ libâsından ferâgat isterüz

227. -S.1; -R; -K.1; V: 36r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

228. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 51v.

229.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ilün

1. hecrinde gönül vuşlat-ı cānāna erişmez
maḥşer günidür ten ne içün cāna erişmez
2. ṭālib ki yüzün görmege erişmedi yārūñ
būlbūl gibidür kim gül-i ḥandāna erişmez
3. kaçan ere eşigüne yüz sürmege ḥurşīd
kim māh-ı felek menzil-i keyvāna erişmez
4. servi boyuña dest-i çenār ere mi ey dost
ṭūbā daḥı ol ḳadd-i ḥırāmāna erişmez
5. dil-ḥaste ḥayālīyi gören dēr ki dirīgā
bī-çāre ölür derd ile dermāna erişmez

230.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bu cemālūñ şem'ine pervāne gelmişlerdenüz
yanalum hey pādşāhum yana gelmişlerdenüz
2. cerr édüp eytām-ı eşküm kūyuñı devrān éder
merḥamet kı l dostum iḥsāna gelmişlerdenüz
3. itlerüñle āšnā olmağ içün ey nāzenīn
nāzūkāne kūyuñı seyrāna gelmişlerdenüz
4. zāhidā maḥbūb-ı meyden gel bizi men' eyleme
biz ezelden bu yola rindāne gelmişlerdenüz
5. vaşf-ı ḳaddūñle ḥayālī tāze dīvān baḡladı
pādşāhum şunmağa dīvāna gelmişlerdenüz

231.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. bakmaz ol meh ne ḳadar yaş akıdursa gözümüz
ey felek n'eyleyelüm düşdi bizüm yılduzumuz
2. ol yüzi gül gözi nergis bile yatup duralı
ey nesīm-i seḥer açıldı yüzümüz gözümüz

229. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 50r.

230. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 80v.

231. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.1: 41v; SÇ.2: 55v.

3. meded öldüm leb-i cān-baḥṣuñı şun dèsem aña
bir *adem* cānı güzeldür iki ètmez sözümüz
4. ‘arz-ı ḥāl ètmege ey yüzi gün āyīne-şıfat
rū-be-rū olmağa bir zerrece döymez yüzümüz
5. sâkinüñ yine ḥayālī leb-i mey-gūnıladur
şöyle mest ètdi bizi bulımazuz kend'özümüz

232.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ğam yok felekden olmaz ise āşkār şems
besdür cihāna sāye-i perverdgār şems
2. kūyuñda bir kalender-i rūşen-zamīrdür
oldı cemālüñ ayına āyīnedār şems
3. germ olduĝında ḥüsnine görse cemālüñi
girür ḥicāb-ı ebre olur şermsār şems
4. pervīni beñzedür yüzüñ üstinde beñlere
meh ḥırmenine anuñ için od şalar şems
5. yakdı sipihr sīnesine dāğ-ı mihrüñi
ol dāğ-ı mihrüñ ey yüzi gül nāmdār şems

233.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. yār için eyleyicek gözle gönül tende şavaş
yürek ol rezmd e meydāna getürdi niçe baş
2. cān metā‘ ını tecemmül dēyü terk ètmeyicek
pīr-i ‘ışk ètmedi *ferhād* ile *mecnūm* terāş
3. çekmek için kuru sevdālarını kākülünñüñ
kara yazu imiş alnumda benüm bu iki kaş
4. māder-i ‘ışk getürdükde beni dünyāya
kılmış ol dem beni *ferhād* ile süd bir kardaş
5. baḥr çalkandı yukaru aşığa olımadı
lücce-i ṭab‘-ı ḥayālīye bedel gevher-pāş
6. yā rab ol demde ḥayālīye enīs èt faẓluñ
laḥd içinde kalıcak ol yalıñuz bir kurı baş

232. S.1:59r; -R; K.1: 57v; -V; -S.2; S.3: 37r; ŞR: 70v; Ü.3: 52r.

233. S.1:59r; R: 53r; K.1: 57v; V: 40r; S.2: 49v; S.3: 36v; ŞR: 71v; Ü.3: 53r.

234.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dünyā maḥabbetini göñülden édüp terāş
kıldum tarīḳ-i ḥaḳda erenler gibi ma'āş
2. fakr oḳlarıyla ḳaddümi yā kıldı rûzgār
devlet benüm ki egmedüm iki cihāna baş
3. demler-durur ki ḥāk-i rehûnden urur demi
aḡarsa gözlerüm demidür çok geçürdi yaş
4. kim görse yüzde dāne-i ḥālûñ döğünmege
destine āsyāb gibi alsun iki taş
5. olma ḥayāli vaşl metā'na müşteri
biçdürme rāst ḳaddüñe hicrānlı bir kumāş

235.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gördi ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki ḳaş
eksüklüğün hilāl bilüp egdi aña baş
2. āhum odı ışıqlıḡ éderdi ḳazā henüz
tiḡ-ı hilāl ile felegi étmeden terāş
3. 'īsā gibi tecerrüdi érgür feleklere
tā ḳurş-ı āftāb ile sen édesin ma'āş
4. ḥārāda lāle kim görünür çeşme kim aḳar
ferhād için geh aḡladı ḳan gāhi dökdi yaş
5. cānā ḥayāli derdüñ ile dirilür senüñ
şol dem ki ḥākde yalıñuz ḳala ḳurı baş

236.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ḥayālûñ hem-demi yaşum düşüp ruḥsāra yaşdanmış
nedīm-i şāhdur kim bāliş-i zerkāra yaşdanmış
2. hilālī cāmdan sen içmede her dem şafaḳ-gün mey
otaḡañ mest olup başuñdaki destāra yaşdanmış

234. S.1:59r; R: 53v; K.1: 57v; V: 40r; S.2: 49r; S.3: 36v; ŞR: 72r; Ü.3: 53v.

235. S.1:59v; R: 53v; K.1: 58r; V: 40r; S.2: 49r; S.3: 37r; ŞR: 70v; Ü.3: 52v.

236. S.1:59v; R: 53v; K.1: 58r; V: 40v; S.2: 49r; S.3: 37r; ŞR: 71r; Ü.3: 53r.

3. belā kūhında gördüm arka vèrmiş hāra bir ‘āşık
kanatmış taze dāğın hārlar gülzāra yaşdanmış
4. kōmış bir taşā *mecnūn* başı görmüş düşde *leylāsın*
o taşā niçe yıllar ara kuçmış ara yaşdanmış
5. hayālī ruhlarıyla zūlfine yārūñ esīr olmuş
güneş yollara düşmüş sāyeler dīvāra yaşdanmış

237.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. *bīsūtūnūñ* gördi kim tīgīyla taşā var imiş
geldi başın egdi *ferhāduñ* terāşı var imiş
2. kāmēt-i *leylī* içün *mecnūn*-ı miḥnet-dīdenūñ
şu‘lesinden āhınūñ zerrīn kumāşı var imiş
3. yaş añılsa merdūm-i çeşmūm kadar görmüş geçer
gözlerūm yaşınca ‘*ummānuñ* da yaşı var imiş
4. tut dilūñ kendūñde epsem ol be gayretsüz dēyū
şem‘ ile pervāne miskīnūñ şavaşı var imiş
5. bir şanem sevmiş hayālī kıble edinmiş yüzün
bir ser-āmed kāfirī miḥrāb kaşı var imiş

238.

Mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn mefā ‘ilūn

1. egerçi görmez ey hūr-ı behişt ehl-i cinān āteş
ruḥūñdan göñlüme şaldı ‘izāruñ nā-geh-ān āteş
2. ten-i zerdūmde her tīrūñ olaldan k̄ana müstağrak
neyistāndur ki peydā eyledi faşl-ı hazān āteş
3. belāya merd olanlar şabr eder nā-merd olan döymez
tamām olsa ‘ayārı etmez altuna ziyān āteş
4. ḥarābāt içre bir peymānede ‘aksūñ görünmezse
cehennem ola mey-ḥāne şarāb-ı ergavān āteş
5. maḥabbet nārına yanmış göñüller seyrine vardı
hayālī bendeñe olsa n'ola vird-i zebān āteş

237. S.1:60r; R: 54r; K.1: 58v; V: 40r; S.2: 48v; S.3: 37v; ŞR: 72r; Ü.3: 53r.

238. S.1:60r; R: 54r; K.1: 58v; V: 40v; S.2: 48v; S.3: 37r; ŞR: 71v; Ü.3: 53r.

239.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. lebün 'aksi düşüp mir'āta ey meh-pāre yaşdanmış
yatur 'īsā şanasın mihr-i pür-envāra yaşdanmış
2. cefā bünyād édelden yār şekl-i kâhda gördüm
şarardup çihre derd ehli yatur dīvāra yaşdanmış
3. ḥasedden yere çalmış şîr-i çarḥ evreng-i ḥurşîdi
görüp *kaysı* peleng-i kulle-i kuhsāra yaşdanmış
4. cemāl-i dost her yüzden zuhūr étmiş temāşā kıl
geh olmuş çihre gāhî zülf olup ruhsāra yaşdanmış
5. kül olmuş āteş-i şevkiyle bülbül kebg-i kûhsārî
édinmiş sāyebān bir ḥārî seng-i ḥāra yaşdanmış
6. şarāb-ı 'ışk hoş kattāl imiş içmiş iki 'āşık
yıkılmış biri şahrāda biri kuhsāra yaşdanmış
7. ḥayālî çarḥa tayanma bilürsin çün qarārî yok
şu nā-dānlar gibi kim günbed-i devvāra yaşdanmış

240.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. güldürmez ādemi dehr akıtmayınca kan yaş
oğlana süd vèrilmez ağlamayınca kardaş
2. şordum lebini yārūñ hem-şîre çıkıdı *şîrîn*
bennā-yı çeşme-i şîr süd bir benümle kardaş
3. kıble yüzinde zülfî *leylā* kabîlesinden
bed-nām-ı 'ālem olan *mecnūn* benümle adaş
4. olsaḳ kayırmaz ey dil geh şād u gāhi ḡamgîn
ēyü yavuz geçinür elbette sağ olan baş
5. yārūñ lebin ḥayālî görmüş degül göz ammā
āh ol göz ile ol kaş āh ol göz ile ol kaş

239. -S.1; -R; K.1: 58r; -V; S.2: 93v; S.3: 37v; ŞR: 71r; Ü.3: 52v.

240. -S.1; R: 54r; K.1: 57v; V: 40v; S.2: 112v; S.3: 37r; ŞR: 70v; Ü.3: 52v.

241.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. mihr-i ruhsāruñ görelden bī-ķarār oldum yētiş
sāyeveş ey āftābum h^vār u zār oldum yētiş
2. ķunki ķeşmüñ ğamzesi şemşīr urdı cānuma
ķāk olaldan sīne yēr yēr dil-figār oldum yētiş
3. zülfüññ sevdāsıdur her dem beni *mecnūn* eden
ey saçı *leylā* ğamuñdan tārmār oldum yētiş
4. ğülşen-i 'ışķuñda bir laķza ğüzer kıl seyr içün
ķanlı yaşlarla nigārā lālezār oldum yētiş
5. eşigüñde bu ğayālī yüz sürüp eyler niyāz
'arz-ı ħüsn eyle ħabībüm ħāksār oldum yētiş

242.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. ey āh pāy-ı himmeti bu nüh ķıbāba baş
māhı müşerref eyle ruķ-ı āftāba baş
2. gözden revān olup yētiş ey ħün-ı dil yētiş
ol yār bezm-i vuşlata geldi şarāba baş
3. bu mümkināta şıñnelik ētdüñ yēter yēter
kim dēr ki saña ikide birde ħarāba baş
4. ol serv ser-ķeş āh ise ser-ķeş sen ey yaşum
rūy-ı niyāzı şu ğibi yūri türāba baş
5. ħaţtuña ķara baĥtı dēmişdür ħayālinüñ
bu mühr-i 'anberīnüñni ol la'l-i nāba baş

243.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. derd ü ğama merd olmadur 'ışķ içre 'ālemden ğaraż
insān-ı kāmīl gelmedür *ħavvā* vü *ādemden* ğaraż
2. bülbul ğibi zār olmadur berg-i ħazānveş şolmadur
keyfiyyet-i 'ışķ olmadur şol sāğar-ı cemden ğaraż

241. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 81v.

242. S.1:60r; R: 54v; K.1: 58v; V: 41r; S.2: 49v; S.3: 37v; ŞR: 72r; Ü.3: 53v.

243. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 27v; -Ü.3; E.2: 84r.

3. sen ey tabīb-i bī-hüner baña zarūrīdür zarar
derdüm devāsiysa eger zaḥmumda merhemden ğaraż
4. bulup bir ulu ḥānedān k'ola nazargāh-ı cihān
göz yaşın etmekdür revān ka 'be ile zemzemden ğaraż
5. ādemliĝ insān olmadur mi 'rāc-ı rūḥı bulmadur
'īsā vücuda gelmedür nefḥ ile meryemden ğaraż
6. şorsañ ḥayāliden ḥaber derdüñle çok demler sürer
gözden döküp ḥün-ı ciger bu demdür ol demden ğaraż

244.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şevk āteşiyle yaşını édüp nişār şem '
oldı hevā-yı 'ışkuñ ile bī-ķarār şem '
2. pervāne şām-ı vaşla budur ṭālib olduĝı
gösterdi dost naķşını āyīnevār şem '
3. ergürmege firāk şebın şubḥ-ı vuşlata
peykān-ı nīzeñ oldı baña şu 'ledār şem '
4. yalın édüp kılıcın ışıķ ĝeydi başına
pervānelerle kılmaĝ içün kārzār şem '
5. şol āftābuñ ol ķulı kim ķa 'r-ı baḥrde
andan yaķar ḥayālī dūr-i şāhvār şem '

245.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. derd-i dil söyler zebān-ı ḥāl ile her ĝāḥ şem '
'ışķ tavrından eder pervāneyi āĝāḥ şem '
2. tırüñi yoldaş edinür baña geldükde ecel
şan gedādur kim götürür cerr içün her ĝāḥ şem '
3. ṭāli 'ümden āḥ edersem ķorķum oldur ḥaşre dek
yaķmaya fānūs-ı gerdün içre mihr ü māḥ şem '
4. ger olam tecrīd-i 'ālem külbe-i tārīküme
āftābı göndere 'īsī-i rūḥu'llāḥ şem '
5. ĝöñlümi ķandīl-i tersā ĝibi bir kāfir yaķup
şām-ı hecrinde ḥayālī eyledi hem-rāḥ-ı şem '

244. S.1:60v; -R; K.1: 59r; -V; -S.2; S.3: 38v; ŞR: 73r; Ü.3: 54r.

245. S.1:60v; -R; K.1: 59r; -V; -S.2; S.3: 38r; ŞR: 72v; Ü.3: 54r.

246.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. hūn-ı dil bāde hayāl-i dost hem-dem āh şem'
gönlümi gāhī şarāb u şāhid egler gāh şem'
2. her habāb-ı mey vērür 'ālem fenāsından haber
gösterür her gēce 'ömrüñ olduĝın kūtāh şem'
3. kılur idi perde-i şām-ı 'ademde kā'ināt
olmasañ maḥlūka cümle yā *resūlu'llāh* şem'
4. tā benān-ı mu'cizüñ kılduñ çerāĝına fetīl
kudreti eyvānına *ḥaḳḳuñ* olupdur māh şem'
5. zulmet-i 'işıyānda kim kalsa olur aña delīl
var ise nūr-ı ruḥuñdan yakdı *beytu'llāh* şem'
6. tāli'ümden āh ēdersem ḳorḳum oldur ḥaşre dek
yakmaya fānūs-ı gerdün içre mihr ü māh şem'
7. ey hayālī kılma āhı luṭf-ı *ḥaḳ* mebzūldür
rüz-ı rüşende erenler yakmadı bī-rāh şem'

247.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. çün şitā-yı zulmi ma'düm eyledi sultān-ı şer'
'adl gülzārında açıldı gül-i ḥandān-ı şer'
2. fitne *ye'cūc*ı ḥalel ērgürmege sa'y étmesün
hedmden zīrā ki müstaĝnī-durur erkān-ı şer'
3. niçe yüz biñ kelle-i *manşūr*dan ḳandīli var
çarḥ ile encüm olımaz hem-ser-i eyvān-ı şer'
4. zulm dārü'l-cehline revnaḳ vëren bī-dillerüñ
ser-nigün eyler livā-yı devletin ḥākān-ı şer'
5. rāh-ı *ḥaḳḳa* vèrmesün dēyü ḥarāmīler gezend
tīĝ-ı hūn-āşām ile bekler ser-efrāzān-ı şer'
6. zūlf-i ḥūr u şehper-i *cibrīl*den cārūbı var
gerd-i āşūb-ı sitemden pākdür meydān-ı şer'
7. gülşen-i cānda hayālī sebze-i imān biter
yağdurursa ebr-i raḥmet üstine bārān-ı şer'

246. S.1:60v; R: 55r; K.1: 59v; V: 41v; S.2: 50r; S.3: 38r; ŞR: 72v; Ü.3: 53v.

247. S.1:61r; R: 55v; K.1: 59r; V: 41r; S.2: 99v; S.3: 37v; ŞR: 73v; Ü.3: 54v.

248.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem'
iğlîm-i şâma server iken oldu bende şem'
2. fânûsa yol bulup giricek yandı şanmañuz
pervânesiyle yatmadı bir pîrehende şem'
3. beñler yüzinde sūhte pervâneler-durur
var mı 'izâr-ı yâr gibi bir küşende şem'
4. fânûs-ı âlini getürüp geldi lâleler
bezm ehli yakmasun dëyü şahñ-ı çemende şem'
5. mağlûb-ı h'âb-ı ğaflet olan mürde-dillere
tâ şubh olunca eyledi dün gece ħande şem'
6. oldum ħayâli rûmda bir şâha bende kim
ednâ nazarla yağa söyünse yemende şem'

249.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. çün şem' kıldı keşret-i 'âlemden inkıţâ'
sûz u güdâz u şu'lelerin êtdi ihtirâ'
2. pervâne oldu nağd-i ħayât ile tâlîbi
gördi dükân-ı şem' de nârenci bir metâ'
3. pîr-i fetîle-ser dëyü şem' e mürîd olup
pervâneler êder 'alevîler gibi semâ'
4. sen dağı şem' gibi döker idüñ gözün yaşın
kılsañ eger ki nâle-i zenbûrı istimâ'
5. hem-reng oldu şem' ile pervâne yanacak
gerçi ħayâli eylemez azdâd ictimâ'

250.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. gördi sen leylî-'izârı oldu mecnûn serv-i bâğ
bâğbân zencîr-i âbı ayağına êtdi bâğ

248. S.1:61r; R: 55v; K.1: 59v; V: 41v; S.2: 99v; S.3: 38r; ŞR: 73r; Ü.3: 54v.

249. S.1:61r; R: 55r; K.1: 59v; V: 41v; S.2: 49v; S.3: 38r; ŞR: 73r; Ü.3: 54r.

250. S.1:61v; R: 56r; K.1: 60r; V: 42r; S.2: 100r; S.3: 38v; ŞR: 73v; Ü.3: 54v.

2. zûlmet-i şebde hilâl-i âsmânı göricek
peyker-i *mecnûn* şandum kim çıkardı göge zâğ
3. tekye-i ğamdur tenüm her odlu âhum bir ışıķ
şâm-ı ğamda dâğdan yakdum aña yêr yêr çerâğ
4. subh-dem bir mihr gösterse sipihre rûzgâr
şâm erişdükde çıkar cisminde yüz biñ tâze dâğ
5. âteş-i âhum hayâlî yakmaya çarhı dèyü
encüm ile mâh-ı nev oldı felekde göz kulağ

251.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. her şıfatla *haķ*dur eşyānuñ dilinde muttaşif
bir-durur ma'nî ne ğam düşdiyse şûret muhtelif
2. öykinürse tende dâğ-ı derdüme hurşîd ü mâh
birine ersün keşâfet biri olsun münhasif
3. cānumı kurbān iletdi *ka 'be*-i maķşûda dil
ten daķı bu deyr-i pür-eşkāl içinde mu'tekif
4. çün elif kaddüñle êtdüñ kâmetüm ey serv lâm
lâ dème bi'llāhi luţf êt lâma vaşl olsun elif
5. saña keşf olsa hayâlî cümle mektûmât-ı ğayb
bir keşefden daķı ednāsın olursañ münkeşif

252.

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

1. ğeydi benefşe başına olup kalendar dür şadef
ġuşına aşdı jâleden bülbül ġülün dürr-i *necef*
2. yaşumla deryālar ġelüp çok mâ-cerā söyleşdiler
şerm ile tutup yüze kef her biri oldı ber-taraf
3. şol sîne-i bî-dāğuhnı 'arz êtme zıkr-i hâķada
zâhid neye yarar neye bir pulları yok eski def
4. bî-minnet olsa yêg-durur *cemşîd* cāmından baña
kûy-ı hārābāt içre bir dürd ile âlûde hâzef
5. nefsün hicābın kaldurup baķdı cemāl-i dil-bere
oldı hayâlî bende-i nûkte-şinās-ı *men 'aref*

251. S.1:61v; R: 56r; K.1: 60r; V: 42r; S.2: 93v; S.3: 38v; ŞR: 74r; Ü.3: 55r.

252. S.1:61v; R: 56r; K.1: 60r; V: 42r; S.2: 50r; S.3: 38v; ŞR: 74r; Ü.3: 55r.

253.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. uyup raķibe seyr kılalı taraf taraf
eşküml arar o ķaddi nihāli taraf taraf
2. 'uşşāk şehir içinde arar na'leşn izin
gözler nücüm gökde hilāli taraf taraf
3. pervāneler-durur ki yanup şem'-i ĥaddine
düşdi cemāli bezmine ĥāli taraf taraf
4. ağzuñı var mı yok mı eşer añlasun dēyü
gönderdi ğonce bād-ı şimāli taraf taraf
5. mihrine karşı rūĥ-ı revān etmege revān
arar o rūĥ-ı pāki ĥayālī taraf taraf

254.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. şabānuñ ĥātırı kūyında yārūñ pür-ġubār ancak
benüm gibi o daĥı bir perīşān-rūzgār ancak
2. elümde al tütīveş meyi gördi dēdi şūfī
be bu kendü ayağıyla ele gelmiş şikār ancak
3. iletüm tuĥfe-i cān-ı ĥaķīrüm yāra 'arz etdüm
gülüp nāz ile ol gül-ruĥ dēdi bu yādgār ancak
4. ķamer bir penbe-i dāġum-durur çarĥ üzre encüm hem
derün-ı āteşīnümnden çıkan birkaç şerār ancak
5. şeb-i 'īd eyledi gerdün hilālūñ cāmını gerdān
ĥayālī daĥı içmez zāhid-i perhīzkār ancak

255.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. zemīne na'leşn naķşı hilāli vēreli revnaķ
felek yırtar yüzün her ay edüp māh-ı nevi tırnaķ
2. yapışmasun dēyü dest-i ta'alluķ dāmen-i pāke
belā vādīlerin geşt eyledi *mecnūn* olup çıplaķ

253. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 55r.

254. S.1:62r; R: 59r; K.1: 60v; V: 43v; S.2: 51v; S.3: 41v; ŞR: 77r; Ü.3: 55v.

255. S.1:62r; R: 59v; K.1: 60v; V: 45r; S.2: 51r; S.3: 41v; ŞR: 78v; Ü.3: 58r.

3. çün etdüñ kebkebün nağsın süreyyā hākde yēr yēr
hilālī dişledi dendān-ı pervīn eyleyüp parmak
4. ezüp ‘aşıklaruñ göz merdümün ruhsāruña hāl ét
ciger kanıyla yaksañ destüne hınnā saña elyak
5. hayālī şafha-i dilden kazındı nağş-ı gayriyyet
tecellī edeli her şeyden envār-ı cemāl-i hāk

256.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. tıdıysa sākiyā mey-i gül-reng ile kabak
seyr edelüm diyār-ı neşātı ayak ayak
2. *ferhād bī-sütünde* ne eksüklik étđi kim
her lāle dahı kanını içer çanak çanak
3. bülbul bahār dersini eyler edā velī
faşl-ı hazāndan okımamış dahı bir varak
4. pāk etdüñ ise kalbünü jeng-i ‘alākadan
āyīne gibi var o nigāruñ yüzine bak
5. çekdi hayālī sīnede her dāğa bir elif
kaṭ‘ eyledi menāzil-i ‘ışkı konak konak

257.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. cihān bir sīmyā-hāne felek hem sihr-sāz ancak
meh ile mihr çāpük-dest bir iki hoşka-bāz ancak
2. cihān bāzārına her ne getürdükse ziyān etdüğ
metā‘-ı sūdmend ey dil hemān sūz u güdāz ancak
3. görüp dil şu‘lesin her zaḥm-ı sīnemde dēdi dil-ber
bu āteş bāl ile sīmurğa ermiş şāhbāz ancak
4. bu bāguñ bāğbānı bir şuyı bir līk ezhāruñ
kimi nāz etmege tırmış kimi ehl-i niyāz ancak
5. yaraşur gūş-ı şāhīden cihāna zīb ü fer vērse
hayālī her sözüñ bir gevher-i deryā-yı rāz ancak

256. S.1:62r; R: 59r; K.1: 61r; V: 44v; S.2: 51v; S.3: 41v; ŞR: 76v; Ü.3: 57r.

257. S.1:62v; R: 57v; K.1: 61v; V: 43r; S.2: 94r; S.3: 39v; ŞR: 77r; Ü.3: 57v.

258.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. ey 'andelīb gerçi şabr u qarāra yēr yok
gül h^vāb-ı nāza vardı feryād u zāra yēr yok
2. ol kim selāmet ister varsun selāmet olsun
ehl-i melāmet içre nāmūs u 'āra yēr yok
3. ben 'āşıkuñ tırurken şırsın ser-i raķībi
ey seng-dil mürüvvet bu inkisāra yēr yok
4. yād-ı miyānuñ ile yaşum cihānı tıtdı
deryā-yı 'ışka düşdüm hergiz kenāra yēr yok
5. fikr eylemez hayālī sen hāksārı dil-ber
göñlinde ol nigāruñ zerre ğubāra yēr yok

259.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. tā ki oldum hem-dem-i rind-i kadeh-peymā-yı 'ışk
iñledür kāşāne-i gerdünı hūy u hāy-ı 'ışk
2. üstüh^vāndan mevcler olmazdı pehlüm üzre naķş
bu dil-i pür-şūr u pür-şevķ olmasa deryā-yı 'ışk
3. himmeti bahrinde bir ednā habāb eyler kıyās
āsmānuñ haymesin sultān-ı istiġnā-yı 'ışk
4. perde-i dilden libās eylerdi 'āşık olmasa
müste'ārī cāmeden fāriġ kad-i bālā-yı 'ışk
5. gördi *mollā*-yı dili sūrāh sūrāh etdi ğam
üstüh^vānum çalınur āh etdügümce nāy-ı 'ışk
6. ser-firāzān-ı reh-i taķķīke oldum secdegāh
rūy-ı hāk-ālūdemi mihrāb edelden pāy-ı 'ışk
7. saña tūbā ser-fürū eyler hayālī olalı
na'l-i dāğuñla tenüñ naħl-i cihān-ārā-yı 'ışk

258. S.1:62v; R: 57v; K.1: 61v; V: 43r; S.2: 93v; S.3: 39v; ŞR: 76r; Ü.3: 56v.

259. S.1:63r; R: 57r; K.1: 61r; V: 43r; S.2: 50v; S.3: 40r; ŞR: 77v; Ü.3: 57v.

260.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. egerçi kim cigerler kanıdur 'ışk
baña şor kim ne cānlar cānıdur 'ışk
2. sa'ādet mülki şāhı bir gedāsı
melāmet tahtınuñ sultānıdur 'ışk
3. bugün gülzārıdur merdān-ı derdüñ
tekellüf ehlinüñ zindānıdur 'ışk
4. cüneydüñ bāyezīdüñ hūn-ı dilden
elinde sübhā-i mercānıdur 'ışk
5. hayālī gāh olur sultān benem dēr
ki anuñ bende-i fermānıdur 'ışk

261.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. gördi mā'il seni ey dost dil ü cāna şadaķ
çıkıdı oķlarla ışıķlar gibi meydāna şadaķ
2. eyleyüp şehper-i cibrīlden ey meh yelegin
bir kez āhumla oķ atıssa o dem yana şadaķ
3. oķ gibi başına ağdı peri her bir melegüñ
ķol ķanad olalı sen server-i hūbāna şadaķ
4. n'ola bir tır ile eylerse dil ü cānumı yād
āšnālarla nice deprene bī-gāne şadaķ
5. rūmda nazm-ı hayāliyle hem-āgāz olalı
şaldı āvāzeyi īrān ile tūrāna şadaķ

262.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. allar ile ķana girmiş ol melek-sīmāya baķ
fi'l-meşel gökde şafaķ içinde toğmış aya baķ
2. zūlf-i 'anber-bār-ı yāra beñzedürmiş kendüyi
nāfe miskīnūñ dimāğında ķurı sevdāya baķ

260. S.1:63r; R: 57r; K.1: 61r; V: 44r; S.2: 94r; S.3: 40r; ŞR: 78r; Ü.3: 57v.

261. S.1:63r; R: 58r; K.1: 61v; V: 44r; S.2: 100r; S.3: 40v; ŞR: 75v; Ü.3: 56r.

262. S.1:63v; R: 58v; K.1: 61v; V: 42v; S.2: 94r; S.3: 40v; ŞR: 76r; Ü.3: 56r.

3. şu gibi her alçağa meyl étme bu gülzârda
kâmetüñ servi gibi bir himmeti bālāya bak
4. *necd* tağınuñ sibā‘ına çekermiş hūn-ı dil
kâsesinde çeşminüñ *mecnūn*-ı bī-pervāya bak
5. zerrenüñ içindeki hırşīd-i ‘ālem-tābı gör
kaṭreye kendüyi teslīm eyleyen deryāya bak
6. bezm-i cemde süregör hūn-ı *siyāvus* ile dem
al sebaḳ kār-ı cihāndan kışşa-i *dārāya* bak
7. *çīn* ü *māçīn*üñ hārācın almağa hüküm étđi yār
misk-bār olmuş ol iki ‘anberīn tuğrāya bak
8. görmedüñse kana müstağrak hayālī dāğını
fi'l-meşel gökde şafaḳ içinde toğmış aya bak

263.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. édinceden vaşf-ı ruḥuñ harfini raḳam ‘āşık
yaḳasın eyledi çāk oluban ḳalem ‘āşık
2. fīrāk āteşi ḥaḳḳı ümīdüm oldur kim
müyesser olmaya vaşluñ ölem gidem ‘āşık
3. yolını tuğ gibi toğrı varmış abdālam
sipāh-ı ‘ışḳ içinde benem ‘ālem ‘āşık
4. aḳıtdı hūn-ı ciğerden gözinde seyl-ābı
efendi sürdi hele devletüñde dem ‘āşık
5. olur melūl ġarīb ü çeker elem ‘āşık
beni görüñ ki benem hem ġarīb hem ‘āşık
6. ḳaṭār-ı ‘ışḳa çekildi götürdi bār-ı ġamı
hayālī kūçek iken oldu çāk dedem ‘āşık

264.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. aç gözüñ keşretde vahdet zevḳin eyle yāra bak
ḳalbūñi şāf eyleyüp āyīneveş dīdāra bak
2. nūrdan nīlūferi bu ser-nigūn deryāda gör
niçe yüz biñ nergis ile zeyn olan gülzāra bak

263. S.1:63v; R: 58r; K.1: 62r; V: 44r; S.2: 50v; S.3: 40v; ŞR: 74v; Ü.3: 55v.

264. S.1:64r; R: 56v; K.1: 62r; V: 42v; S.2: 50r; S.3: 39r; ŞR: 75r; Ü.3: 56r.

3. ister iseñ almağa hikmet kitâbından sebak
hâme-i kudret ne yazmış şafha-i eşcâra bak
4. cism terkîb-i ğubârîdür gel andan fâriğ ol
rûh-ı pāk ol ‘âlem-i tecrîde gel esrâra bak
5. cevher-i ‘aqluñ ‘araz bahşine şarf étme hemîn
la ‘l-i yâr içre hayâlî lü’lû’ -i şehvâra bak

265.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. serv-kad maḥbûblar içre cefâsuz yâr yok
dehr gülzârında bir şâh-ı gül-i bî-hâr yok
2. yūsufâ beñzetme yâri mısr-ı hüsn içre bugün
ey ‘azîzüm sen dedüğün şâhid-i bâzâr yok
3. ortada gerçi miyân-ı dil-rübânuñ adı var
ol daḥı lîkin dehân-ı tengi gibi var yok
4. eyledi hengâmesin *ferhâd* u *mecnûn* ber-ṭaraf
‘ışk meydânında benden özge şîrîn-kâr yok
5. ey hayâlî şâhid-i ma‘nâyı sayd êtdün velî
her ṭarafdan saña şanma ṭa‘ne-i aġyâr yok

266.

Mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün mefâ ‘ilün

1. şu qarşudan gelen dil-ber be-ġâyet ġamzekâr ancak
o hûnîn-çeşm-i ‘âşık-küş kemân-ebrû nigâr ancak
2. yürürken gün gibi şehir içre her gün sâye sultânı
kâmer-ruhlar serîrinde efendüm şehryâr ancak
3. gece yanup yakılduğum göricek şem‘ -i meclis de
dédi bencileyin miskîn başuñda od yanar ancak
4. semen-sîmâ güzellerle gönül ‘ış-i müdâm eyle
çü ‘âlem deyrine şûret vèren naķş u nigâr ancak
5. hayâlîñüñ görüp cânâ dişüñ vaşfında eş‘ârın
dédiler silk-i nazm içre bu dürr-i şâhvâr ancak

265. S.1:64r; R: 56v; K.1: 62v; V: 44v; S.2: 51r; S.3: 39v; ŞR: 74v; Ü.3: 56v.

266. S.1:64r; R: 57r; K.1: 62v; V: 43v; S.2: 51r; S.3: 39v; ŞR: 74v; Ü.3: 55v.

267.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yüzde fem gör hâller ile 'arız-ı rengine bak
zerresi mihrindedür mähındaki pervine bak
2. zâğ-ı ebrûsın çevürmiş başa âzâd eylemiş
'arızı üstinde ol şûhuñ iki laçına bak
3. bilmek için biz ne derde mübtelâyuz sevdüğüm
al ele âyine bi'llâhi yüzün ayına bak
4. yüzini gördükde zâhid mâ-sivâdan geçmedi
ka 'bede büt-hâne fikrinde olan bî-dîne bak
5. 'ışk derdinden hayâlî olmasun hergiz hâlâş
aña kim dedi ki her şûh-ı cefâ-âyine bak

268.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. rûzgâruñ cevrinüñ ben bendeye oranı yok
da 'vi-i remmâle beñzer haddi yok pâyânı yok
2. nâvek-i müjgânuñ ucından şu kim âh etmeye
tîr-i âhından ne ğam bir tîrdür peykânı yok
3. ehl-i 'ışkuñ dūd-ı âhı cüş edelden bî-şerâr
bir karañu geçedür kim encüm-i rahşanı yok
4. eksük olmaz hâne-i dilden belâ vü derd ü ğam
köhne mihmân-hânedür şanmañ bunuñ mihmânı yok
5. künc-i miñnetde hayâlî kaldı bî-dermân meded
kimse yok tîmâr eder öz başına dermânı yok

269.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. nuql ise naqlin işidürüz elde bâde yok
düşdük reh-i meşakkate zâd u zevâde yok
2. ebr ile şâh-ı çarh-serîrûñ dirisiyüz
bir kimsenüñ dağı eli cüd u şehâda yok

267. S.1:64v; R: 59r; K.1: 62v; V: 42v; S.2: 52r; S.3: 39r; ŞR: 78v; Ü.3: 56v.

268. S.1:64v; R: 58v; K.1: 63r; V: 44v; S.2: 51r; S.3: 41r; ŞR: 75r; Ü.3: 56v.

269. S.1:64v; R: 58r; K.1: 63r; V: 43v; S.2: 100r; S.3: 40r, 40r (Derkenar); ŞR: 77v; Ü.3: 56v.

3. mey-hāne pīş-h^vānına mālīk olanlaruñ
meyli hezār taht-ı *cem* ü *keykubāda* yok
4. kūy-ı şafāya varmağa қо şavma‘a yolın
aña tarīk-i meykededden rāh-ı cāde yok
5. yoluñda āh-ı ‘ışk ile rakş eylesem n'ola
sen bir ğubārı bul ki anuñ meyli bāda yok
6. dēdüm ğama hayālī-i ham-kađ elūñde mi
dēdi қolumda ancılayın bir kepāde yok

270.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. hīç kārūm yok sipihr-i gerdiş-i devvārlık
ger yoğ olsa cümlesi ‘ālemde sensin varlık
2. her tarađdan қatlūme biñ biñ çekilse tīgler
kał‘a-i pūlād olur baña sen etseñ yārlık
3. niçe serverler seri oldu ser-i zūlfūñde bend
saña vērildi serīr-i hūsnde serdārlık
4. kimseye gösterme dāğ-ı haşretin cānānumuñ
öldüğümde ey kefen eyle baña *settārlık*
5. buldı zīnet kanlu dāğumla hayālī her elif
servler etrāfını ğūyā ki etdüm nārlık

271.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. mīve-i bāğ-ı cihān āh ki bī-dād ancaқ
tałib-i bezm-i ğam ol mīveye mu‘tād ancaқ
2. dāne-i encüm eder hałқа-i māh etrāfın
murğ-ı ervāha felek göz göre şayyād ancaқ
3. gird-bāda be nedür hāl dēdüm döndi dēdi
ten esāsına göñül vērme ki ber-bād ancaқ
4. boynı bağlu қul olan mülk-i fenā beglerine
ğam-ı tenden elem-i zāddan āzād ancaқ
5. her ne yüzden ki hayālī baқasın ol görinür
nażaruñda felek āyīne-i pūlād ancaқ

270. S.1:65r; R: 56v; K.1: 63r; V: 43v; S.2: 52r; S.3: 39r; ŞR: 77v; Ü.3: 57r.

271. S.1:65r; R: 58v; K.1: 62v; V: 45r; S.2: 94v; S.3: 41r; ŞR: 78r; Ü.3: 56v.

272.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. sīneme kār eyleyelden hancer-i hūn-bār-ı 'ışk
zaḥmumuñ kanından açıldı niçe gülzār-ı 'ışk
2. müşteri olan metā'-ı derde gelsün yanuma
şu'le-i āhumla germ-ā-germ iken bāzār-ı 'ışk
3. tekye-i gülzārda bir cūr'adāndur ğonce kim
būlbūl-i şūrīdeye teklīf eder esrār-ı 'ışk
4. hūsn içinde kaşlarıñ iki ser-āmed hūb iken
anlarıñ da kāmetin ḥam eylemişdür bār-ı 'ışk
5. deyr-i 'ālem erġanūn-ı āhınıñ dem-sāzıdur
tā ki bağlandı ḥayālī ey şanem zūnnār-ı 'ışk

273.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. tīri beñzer göricek nāvek-i müjgāna şadaḳ
tutdı kanlu dēyü bend eyledi zindāna şadaḳ
2. der-miyān oldu açup bālını pervāne gibi
yāri beñzer göricek şem'-i şebistāna şadaḳ
3. rezm meydānın erenler demi gülzār edicek
sidre tāvūsı gibi başladı cevłāna şadaḳ
4. şa'sa'a oḳlarını atmaġa ḥāki gözler
mihri gerdūn edeli beline rindāne şadaḳ
5. oldu her merd ḥayālī gibi bir şīr-i jiyān
beñzeyelden berü oḳlarla neyistāna şadaḳ

274.

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ilün

1. gel ey cismümdeki cān *muştafācık*
gel ey derdüme dermān *muştafācık*
2. güzeldür gerçi kim *aḥmed muḥammed*
güzeller şāhı sultān *muştafācık*

272. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; S.3: 41v; ŞR: 76v; Ü.3: 57r.

273. -S.1; -R; K.1: 60v; -V; -S.2; S.3: 41v; ŞR: 75v; Ü.3: 56r.

274. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 51v; -S.3; -ŞR.

3. beni yolumda cân vèrmez dèmişsin
yazukdur ètme bühtân *muştafâcık*
4. cihân tûrduķça ‘âlem gülşeninde
şalın serv-i hırāmân *muştafâcık*
5. hayāliden n'icün i‘râz èdersin
benüm çok sevdüğüm cân *muştafâcık*

275.

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

1. hatt-ı nigârı gör saña kim dèr kitāba bak
ey h^vâce gel bu nāme-i nāz u ‘itāba bak
2. kılmış ‘izārı mürçe-i hattın āşkār
faşl-ı bahārda eşer-i āftāba bak
3. dil mezra‘ına tohm-ı cefā ekdi beñleri
yaş yağmurın dōken hatt-ı müşgîn-sehāba bak
4. nāşıl lebinde şol hat u hāline nazar kıl
içmezsen içme gel hele bezm-i şarāba bak
5. zāhid hayālî gördi kitāb-ı maḥabbeti
sen ḥalvetüñde defter-i rûz-ı hisāba bak
6. düşdi benefşezāra tolu seyrine yètiş
hattā nebāt üstine üşmiş zübāba bak

276.

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

1. tîr-i cefālar eyledi bağrum delik delik
ğam oklarıyla toptoluyam nitekim belik
2. bennā-yı ‘ışk bir ulu bünyāda urdı tarḥ
kim ol bināya kelle-i ‘uşşākdur helik
3. öpmek dilerken ol mehi āheng-i cevri ile
şehnāza başladı şoñını kıldı bûselik
4. tāb-ı ruḥından eyledi dil zülfini mekân
gün germ olunca kendüye édindi gölgelik
5. kutlu kapu açıldı hayālînüñ üstine
alçaķ gönüllü olalıdan nitekim eşik

275. S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 76v; Ü.3: 56r.

276. S.1:65r; R: 59v; K.1: 63v; V: 49v; S.2: 53r; S.3: 41v; ŞR: 79r; Ü.3: 59r.

277.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryānuñ
hayāl-i hālidür uçar gözümde cānānuñ
2. hiç ilmez ey kaşı yā tiz gelür geçer dilden
okuñla şol cigere uğrayası peykānuñ
3. ne deñlü gözleri bīmār dil-rübā var ise
ölümlüsi dirilür sen lebi *mesīhānuñ*
4. çerāğlar yakuban gün seni arar ey meh
diler ki bekleme sāyeñ gibi alup yanuñ
5. meger hayāli sözünde tılısm-ı sihr etdün
ki girdi koyunına yārūñ bu resme dīvānuñ

278.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. maḳām-ı meykede vü cām-ı lālegūnı anuñ
'imāret-i dil ü cān oldu bāde hūnı anuñ
2. hum-ı şarābuñ ayağına düş mürīdi ol
ki şeyḫ-i şavma 'adan şāfdur derūnı anuñ
3. zen-i zamāneye ey dil talāk-ı mutlak vēr
erenler aña dēmez er k'ola zebūnı anuñ
4. murād bādesini umma cām-ı gerdündan
görindi çünkü tehī sāğar-ı nigūnı anuñ
5. tarīḳ-i 'ışḳda *mecnūn* hayāli yol eridür
erişdi menzil-i 'ışḳa varan yolını anuñ

279.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ğam degül peykānlaruñla tıldı'sa cānā yürek
çekmege derdün senün 'ışḳ ehli āhen-dil gerek
2. zūlfüñüñ kullābı baḫr-i şevke şūriş vèrelī
dāğ-ı ḫasretlerle endāmın pūr etdi her semek

277. S.1:65v; R: 60r; K.1: 63v; V: 45v; S.2: 53r; S.3: 42r; ŞR: 79v; Ü.3: 58v.

278. S.1:65v; R: 60v; K.1: 63v; V: 45v; S.2: 54v; S.3: 42r; ŞR: 79r; Ü.3: 60r.

279. S.1:65v; R: 60r; K.1: 64r; V: 49r; S.2: 53v; S.3: 42r; ŞR: 83r; Ü.3: 59v.

3. dehr-i dūn anı düşürmişdi mezellet hākine
ger 'aşā-yı āhuma tayanmasa pīr-i felek
4. şaru altunlu serāserlerle kim görse seni
şanur ey meh çeşme-i hūrşīde girdi bir melek
5. seng-i cev rūndür hayālīnūn kemālin bildüren
lā-cerem mi 'yārını göstermedi zer bī-mihek
6. on biñ akçe dirligi lāyık mıdur ben bendenūn
rūzgār ile ola bād-ı hevāya müşterek

280.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. kendūn gibi zāhid beni bī-hāl mi şanduñ
şūrīde-i 'ışk olanı abdāl mı şanduñ
2. ey rūh baña cāme-i cismi neye vërdūn
bāzār-ı fenāda beni dellāl mi şanduñ
3. kıldı şerer-i āh ile *mecnūn* anı zer-kār
sen hāne-i *leylāy*ı siyeh şāl mı şanduñ
4. 'arz étme baña 'uqde-i eşkāl-i nücümü
ben nükte-şināsam beni remmāl mı şanduñ
5. her tīg olımaz āyine-i sīne-i merdān
her şahşı hayālī gibi kıttāl mi şanduñ

281.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. lebūñi ağzına vërseñ n'ola ben mahzūnuñ
kıttresin almağ ile eksile mi *ceyhūnuñ*
2. ey saçı *leyli* n'ola çihreñi 'arz étseñ aña
nice bir tağa düşe hecrūn ile *mecnūnuñ*
3. 'ışk şarrāfına göster yüzūñ ey sīm-beden
ne bilür cāhil olan kıymetini altunuñ
4. eşk-i çeşmüm göricek serv gibi kāmētūñi
hāk-i pāyına nice akmaya sen meh-rūnuñ
5. yürü bir hasteye 'arz eyle hayālī sözūñi
sağ olanlar ne bilür çekdūgini şayrunuñ

280. S.1:66r; R: 60v; K.1: 64r; V: 46v; S.2: 54v; S.3: 42v; ŞR: 81v; Ü.3: 63r.

281. S.1:66r; R: 64v; K.1: 64r; -V; -S.2; S.3: 43r; -ŞR; Ü.3: 62r.

282.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kāse kāse nice zehrin içeyin gerdünüñ
bize tiryākını şun sāki mey-i gül-günüñ
2. *leylinüñ* yolına hāk olduğı'çün 'izzet édüp
götürür başda ğubārını şabā *mecnūnuñ*
3. müdde'iler gözümüñ yaşına māni' olımaz
hār u haslar yolını bağlayımaz *ceyhūnuñ*
4. sīm-i eşküm neme yarar nazar étmez aña yār
yere geçsün n'èdeyin genci imiş kārünüñ
5. iltifātını hayālī kuluñuñ eyle ziyād
aña çekdürme şehā ta'nını her bir dūnuñ

283.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. ne şerefdür ki olduğı'çün pāk
eli üzre tutar deñizleri hāk
2. nefis ef'isine zahīr olana
pend besdür *hikāyet-i dahhāk*
3. kahruñı lutfā edegör tebdīl
mārdandur tabī'at-i tiryāk
4. 'ilm-i esmāya mālīk ādem iken
ğulden n'içün olasın bī-bāk
5. bir güle reng ü rüy vèrmek içün
āb olur mürebbi-i hāşāk
6. saña bir dāne hāşıl etmek içün
hāk-i üftāde cismin eyledi hāk
7. dergehüñde muķīm leyl ü nehār
mihir ü meh hıdmetüñ eder çālāk
8. bā'is oldı hayālī bu kereme
cümle maḥlūķa *şāhib-i levlāk*
9. zāt-ı pāküñ netice-i 'ālem
ğayrılar naķş oldı sen idrāk

282. S.1:66r; R: 61r; K.1: 67v; V: 46v; S.2: 54r; S.3: 43r; ŞR: 79r; Ü.3: 62r.

283. S.1:66v; -R; K.1: 64v; -V; -S.2; S.3: 42v; ŞR: 86r; Ü.3: 61v.

284.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. adın añmaz idüñ şūfī dahı *firdevs-i a'länuñ*
eger ra'nâların görseñ *sitanbul u ğalaṭānuñ*
2. melek-sīmā güzellerle vèrelden kendüye zînet
sekiz cennet temâşasını eyler *yèdi kullenüñ*
3. *ḥaṭāyī* nāzenīnlerle nigāristān-ı *çīnīdūr*
açılaldan berü ḥammāmı *ḥayre'd-dīn pāşānuñ*
4. kenār ètmek diler var ise bir serv-i dil-ārāyı
güzeller gördüğince el şalar her mevci deryānuñ
5. ḥayālī mey-fürüşüñ ayağın öpmek muḳarrerdür
yüzin gördükde bayram ertesı cām-ı muşaffānuñ

285.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. kemānın èrgürelı *rūmda* kemāle ḳaşuñ
cefā ḥadengini pertāb èder hilāle ḳaşuñ
2. ḳaçan ki ḥ^vāba varur gözlerüñ uyur fitne
o dem ki nāz èdesin yā çeker kıtāle ḳaşuñ
3. getürdi üstüme ṭāvūs kuyruğı iki ḥükm
ḳalemlerine olup cismümün ḥavāle ḳaşuñ
4. olalı mazḥar-ı sırr-ı ḳader te'āla'llāh
gehī cemāle èder meyl geh celāle ḳaşuñ
5. gözüne arḳalanup ḳılmasun cihānı ḥarāb
efendim iki gözüm girmesün vebāle ḳaşuñ
6. ḥayāliye lebüñ ey dost ḳılsa va'de-i luṭf
şaçuñ ḳaraltı aşar götürür muḥāle ḳaşuñ

286.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. yüz nāz ile bir ğonce-i ra'nāyı büyütdük
bülbülleri biñ var ola ğavġāyı büyütdük

284. S.1:66v; R: 64r; K.1: 64v; V: 49v; S.2: 52v; S.3: 46r; ŞR: 83r; Ü.3: 59r.

285. S.1:67r; R: 60r; K.1: 65r; V: 48r; S.2: 54v; S.3: 43r; ŞR: 83r; Ü.3: 60v.

286. S.1:67r; R: 62v; K.1: 65r; V: 46r; S.2: 55r; S.3: 44r; ŞR: 82r; Ü.3: 59v.

2. mercān lebini kân-ı melâhatde görelden
göz yaşı ile bir niçe deryâyı büyütdük
3. *ferhād* ile *mecnūn* ile *vāmıķla* ben oldum
gördük seferi biz daķı alayı büyütdük
4. beñzer tıruşuñ kâmet-i dildāra demekle
gülşende bugün serv-i dil-ārâyı büyütdük
5. cānān seg-i kūyıyla hayālîyi édüp yād
dédi yine bir ‘āşık-ı şeydāyı büyütdük

287.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. tenlere rūḥ-ı muḳaddes ‘ışķ-ı pāküñdür senüñ
devlet-i bīdār çeşm-i ḥ^vāb-nāküñdür senüñ
2. götürür koynında bir seng-i siyāhın kūyuñuñ
vādi-i ‘ışķ içre *ka ‘be* sīne-çāküñdür senüñ
3. leblerüñ ‘*īsā* gibi cān-baḥş-ı ‘ālemdür velī
her nefesde niçe ‘ālemler helāküñdür senüñ
4. kūy-ı *leyl*den ḳopan her gird-bāduñ hem-demi
beñzer ey *mecnūn*-ı miḥnet-dīde ḥāküñdür senüñ
5. ey maḥabbet bādesi ḳılduñ hayāliden zuhūr
cismi içre her regi bāḡuñda tāküñdür senüñ

288.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ‘āşık olana ḥūn-ı ciger mā-ḥazar gerek
bunuñ gibi ma‘īşete illā ciger gerek
2. yumsañ gözüñ saña güzer étmez belā-yı dost
tīr-i cefāya merdüm-i çeşmüñ siper gerek
3. ehl-i tena‘‘um aḡzına düşmez şarāb-ı ‘ışķ
zer kāseden içilmez aña cām-ı ser gerek
4. bilmez iki cihān ḡamını mübtelā-yı ‘ışķ
zīrā bir isteyen ikiden bī-ḥaber gerek
5. fehmi eylemez hayālîyi her zulmetī-nihād
aña senüñ gibi şeh-i ḥurşīd-fer gerek

287. S.1:67r; R: 62v; K.1: 65r; V: 47r; S.2: 94v; S.3: 44r; ŞR: 83v; Ü.3: 59r.

288. S.1:67v; R: 64v; K.1: 64v; V: 49r; S.2: 101r; S.3: 46r; ŞR: 85v; Ü.3: 62v.

289.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. nigār zülfi benüm boynuma kemend gerek
şu kimse kim ola dīvāne aña bend gerek
2. naşihatüñ yüri sen kara başuña eyle
be şüfi 'aşık-ı dīvāneye ne pend gerek
3. şu kim diler ki éde bir perī-ruḥı teshīr
diliyle cānı belā odına sipend gerek
4. ne lāyıkam ki olam dār-ı zülfüne ber-dār
velik her kişinüñ himmeti bülend gerek
5. firākuñ acısın añduḡda dēr ḡayālī ḡazel
kelāma gelmege tūṭi egerçi kand gerek

290.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. ey göñül ḡālūmi derdünle dige-gün étdün
göreyin odlara yan sen beni maḡbūn étdün
2. ḡanda kim bezm-i cemāl étdün eyā şāhid-i 'ışk
dem-i 'uşşākı o bezme mey-i gül-gün étdün
3. ka 'be-i kūyuña varmaḡ baña farz olsa n'ola
'ayn-ı māl oldu yaşum yüzümi altun étdün
4. şalalı göñlüme bünyād-ı ḡam ey leyli-ḡırām
beni dīvārlara yazmalu *mecnūn* étdün
5. buldı bātınla ḡayālī şeref-i 'āliyei
ey ḡazā zāhirini gerçi anuñ dūn étdün
6. kimini kūy-ı ḡarābatuñ édüp cūr'a gibi
künc-i taḡvāda kimin zühd ile *zünñnūn* étdün

291.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. seng-i cevrüñle dil-i vīrānum ābād eyledün
ḡible ḡaḡḡıy'çün yeñi bir ka 'be bünyād eyledün

289. S.1:67v; R: 61v; K.1: 66r; V: 47v; S.2: 112v; S.3: 44v; ŞR: 79v; Ü.3: 62v.

290. S.1:67v; -R; K.1: 65v; -V; -S.2; S.3: 45v; -ŞR; -Ü.3.

291. S.1:68r; R: 63r; K.1: 65v; V: 47r; S.2: 95r; S.3: 44r; ŞR: 82r; Ü.3: 58v.

2. cānumı kılduñ cüdā bu cism-i hāk-ālūdeden
bir ğarībi gūyiyā zindāndan āzād eyledüñ
3. ol tezerv-i nāz içün ey derd-i dil-ber sīnemi
halka halka dāğlarla dām-ı şayyād eyledüñ
4. nāhūn-ı hārā-şikāfumla beni ey dehr-i dūn
bīsūtūn-ı miñnete bir tāze ferhād eyledüñ
5. ey hayālī perde-i gerdūnı nāleñ kıldı çāk
bir habābı gūyiyā āhuñla ber-bād eyledüñ

292.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. şīve birle la ‘lūñi ağzuñda pinhān eyledüñ
hay zālīm yok yere va'llāhi bir kan eyledüñ
2. gözlerüm yaşıñdan ey gencīne-i şāhib-cemāl
dürr ü la ‘lin ‘ālemüñ çihremde ğaltān eyledüñ
3. hayretinden yūsufuñ kavm-i zūleyhā kesdi el
sen ciger zahmını bu dillerde destān eyledüñ
4. āferīn ey mihr-i dil-ber āsmān-ı ‘ışkda
dāğumuñ her penbesin bir māh-ı tābān eyledüñ
5. reşk eder ervāh-ı kıdsīler hayālī bendeñe
itlerüñle tā anı kūyuñda yārān eyledüñ

293.

Mef‘ülū fā ‘ilātū mefā ‘ilū fā ‘ilūn

1. haṭṭuñ olalı ey gül-i handān benefşelik
oldı maḥabbet ehline seyrān benefşelik
2. her cānibinde lāle midür açılan yaḥod
bāğa gelince derledi mi kan benefşelik
3. şahrālar étdi taşlar ile sīnesin kebūd
hecrüñde şandılar anı yārān benefşelik
4. oldı hayāl-i hāllerüñ ile iki gözüm
ben hāksāra dīde-i giryān benefşelik
5. şāhuñ yüzün görince hayālī revān eder
ehl-i şikāra bir niçe kırbān benefşelik

292. S.1:68r; R: 63r; K.1: 65v; V: 47r; S.2: 100v; S.3: 44r; ŞR: 81v; Ü.3: 60r.

293. S.1:68r; R: 63r; K.1: 66v; V: 48v; S.2: 100v; S.3: 45r; ŞR: 84v; Ü.3: 58r.

294.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. olmışam miḥnete mu'tād elinden felegüñ
yok ğamum olmaz isem şād elinden felegüñ
2. gül yanar nāra urur āb serin senglere
başına ḥāk şaçar bād elinden felegüñ
3. şabr cevherlerine sīnesi kân olmaz idi
odlara yanmasa pūlād elinden felegüñ
4. nāy ile ney-şekere bād bulaşdukça eder
biri dād u biri feryād elinden felegüñ
5. ey ḥayālī başuma yazu imiş bunca belā
kevkeb-i baḥtum ile dād elinden felegüñ
6. diñlesün kūy-ı ğamuñ 'āşık-ı ser-bāzları
bu ğazelde ne dēr üstād elinden felegüñ

295.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. fer vèren māha cemāl-i bā-kemālündür senüñ
mihre ḥancerler çeken iki hilālündür senüñ
2. cānına 'āşıklarūñ ey lāle-ruḥ dāğ-ı belā
ol leb-i cān-baḥşuñuñ üstinde ḥālündür senüñ
3. kāse-i ḥūn-ı maḥabbet eyleyüp her dāğumı
cismümi zeyn eyleyen 'ayn-ı vişālündür senüñ
4. gerdeninde zūlfini gördüm su'āl étdüm dedi
ey fütāde boynuma düşmiş vebālündür senüñ
5. ğayrılarla yārdur şimdi ḥayālī dēr iseñ
ḥāşeli'llāh pādşāhum ol ḥayālündür senüñ

296.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. jālelerdür eşk-i çeşm-i ḥūn-feşānı bülbulün
berg-i güldür penbe-i dāğ-ı nihānı bülbulün

294. S.1:68v; R: 63v; K.1: 66v; V: 48r; S.2: 52r; S.3: 45r; ŞR: 84v; Ü.3: 61r.

295. S.1:68v; R: 63v; K.1: 67r; V: 46r; S.2: 54r; S.3: 45r; ŞR: 85v; Ü.3: 58v.

296. S.1:69r; R: 63v; K.1: 66v; V: 47v; S.2: 53v; S.3: 45v; ŞR: 85r; Ü.3: 58r.

2. beñzedi anlu gzi hkister ire akere
yanalı odlara cism-i n-tvn blbln
3. onceyi an ttd eylerken abh bda
ald anın nter oldu zebn blbln
4. aker-i szn imi her beyza-i li na
olalı tennr- minet yn blbln
5. ger ulaınca derlerse gln her presin
ey hayl gına girmez fign blbln

297.

Fe'ltn mef 'ln fe'ln

1. alalı hum benm o melek
kd uurmasına dnd felek
2. ol dri bar der-kenr tm
var iken aramuzda h- nemek
3. ey aza ad perden *manr*
bir da tmesn hele bunu ek
4. derd-i hicrndan aglasam bare
ydi deryy an grrd semek
5. nev-'ars- cihna egmedi ba
gel getir bir hayliden erkek

298.

Mef 'ln mef 'ln mef 'ln mef 'ln

1. klcun zamdur sevds cismmde dil  cnn
apusun a hl eyle giriftrn bu zindnn
2. felek hvf eyleyp hum ylinden m- hecrnde
eker dmnna her eb ern mh- tbnn
3. oulsa beri yz menzil geen *ebdz*- humdur
yaum *glgm* hod andan ser'idr bu meydnn
4. gzm *bar-i mu* ter drd tel-km td
bu hn-lde mjn penesini burd mercnn
5. hayl cm- *cm*den ielden cr'a-i feyzi
gzine *sfahn* srmedr hi *orasnn*

297. S.1:69r; R: 64r; K.1: 66r; V: 48v; S.2: 100v; S.3: 46r; R: 81r; .3: 60r.

298. S.1:69r; R: 61v; K.1: 66r; V: 48r; S.2: 101r; S.3: 45v; R: 87r; .3: 59r.

299.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. nice bir ehl-i islāma bu kīnūñ
behey kāfir senūñ de vara dīnūñ
2. èl oğ dèr kirpügüñe ғаsuña yā
olaldan cān şikārına kemīnūñ
3. gèyüp ay āftābum āsmānī
yağarsın halkını ehl-i zemīnūñ
4. kesüp başlar güç ile bāc alursın
bu hōd bir mezhebinde yok bu dīnūñ
5. müselmān sevmeden geçdüñ hayālī
meger bir kāfir oldu nāzenīnūñ

300.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ister iseñ bağduğın dā'im yüzine ol melek
'āşık-ı bī-dil gerek āyīne gibi yüzi pek
2. bir nefes yārūñ cemālinden haber vèrmiş şabā
mevc ile gögsin döger deryā yürür şeydā semek
3. gevher-i vaşlın bulam nā-gāh leylānuñ dèyü
necd tağı toprağın mecnūn eler alup elek
4. acı yaş dök ister iseñ bulmağa zevk-ı vişāl
lā-cerem lezzet-nümā olmaz ta'ām-ı bī-nemek
5. ğayret-i emsālden döküdüm hayālī kanlu yaş
kan bulaşmış dāğa dönmişdür bu iki merdümek

301.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bizden ol yāra niyāz andan hem istignā gerek
nāzenīn-i vaqt olan maḥbūb bī-pervā gerek
2. dāne èdinsün şerār-ı nār-ı āhum yanmasun
kelle-i mecnūn semender murğına me'vā gerek

299. S.1:69v; R: 61r; K.1: 67r; -V; S.2: 55r; S.3: 45v; ŞR: 80r; Ü.3: 59v.

300. S.1:69v; R: 60v; K.1: 67r; V: 45r; S.2: 52v; S.3: 42v; ŞR: 81r; Ü.3: 58v.

301. S.1:69v; R: 61r; K.1: 67v; V: 46r; S.2: 52v; S.3: 42v; ŞR: 80v; Ü.3: 62v.

3. sīnem üzre zaḥmuñ eṭrāfındadur nāveklerüñ
‘ayn-ı ḥasretdür buña müjgān-ı ḥün-pālā gerek
4. yaşuña her bir ḥas u ḥāşāk ṭa‘nından ne bāk
merdüm-i ‘ālī-naẓar iki gözüm deryā gerek
5. yāri gör ‘ayn-ı ḥayāliden қо nāşıḥ cenneti
bir iki gülzār içün ne va‘de-i ferdā gerek

302.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. ne lāzım ḥaṭṭ-ı miskīnün ‘izāruñda terāş etmek
denī dünyāya bu genc-i cemālī böyle fāş etmek
2. saña kār oldı ‘arz etmek raḳıbe çeşm ü ebrūñı
baña dāğ u na‘lden günde yüz biñ göz ü kaş etmek
3. zirih geymiş saçuñ müjgān-ı çeşmün nīzedār olmış
ne lāzım ḳalb-i ‘uşşāk ile ol ğamze şavaş etmek
4. temennā-yı lebün gitmez dilinden hergiz aġyāruñ
ki taḳdīr-i ilāhīdür mekān-ı la‘li taş etmek
5. ḥayālī sen şehün luṭfın görelden çarḥa baş egmez
ne mümkindür denīler kāsesinde er ma‘aş etmek

303.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘arīzuñ gülzār-ı çīndür gözlerün āhū-yı misk
‘anberīn çevgān saçuñ ḥāl-i siyāhuñ güy-ı misk
2. ser-be-ser cism-i beyāzuñ ḥāller zeyn eylemiş
yāḥod olmış şafḥa-i kāfūr hem-pehlū-yı misk
3. būyuñuñ ğammāzıdur oldı anuñ‘çün rū-siyāḥ
ger gül-āb ile yusam biñ kez aġarmaz rūy-ı misk
4. sen mey içdükçe ‘izāruñ üzre çeşmün sürḥ olur
lāle otlar çīn gülistānında şan āhū-yı misk
5. vird edinürdi ḥayālī nazmuñı ḥübān-ı çīn
ger ḥaṭā iḳlīmine varsa bu güft ü güy-ı misk

302. S.1:70r;-R; K.1: 67v; -V; -S.2; S.3: 44v; ŞR: 80v; Ü.3: 63r.

303. S.1:70r; R: 61v; K.1: 67v; V: 45v; S.2: 53v; S.3: 43v; ŞR: 80r; Ü.3: 62v.

304.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. anına girdi 'arızuñuñ asreti gülüñ
hün-ābe-i cigerle geer şöbeti gülüñ
2. himmet anadı ile uçurdu varakların
konuşmaa hezār iledür himmeti gülüñ
3. mülk-i emende olalı ezhāra tācdār
alındı şavt-ı bülbul ile nevbeti gülüñ
4. hākister tdi bülbuli hem-reng dinmege
gel gör ki naş-ı gül mi degül şüreti gülüñ
5. bir once-leb nigārı ayālī gibi bulup
gülşende şöbet t ki geer sevreti gülüñ

305.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. var ol ey āhum ki eşküm güllerin āl eyledüñ
yēle vėrdüñ gülşen-i kūyında pā-māl eyledüñ
2. bir kebūterdür ayāl-i zülf-i yār ey dīde kim
eşk-i sīmīnūñden ayaına alal eyledüñ
3. ālūmi āyīne-i ruhsāruñ içinde görüp
üstine bir noka oduñ adını āl eyledüñ
4. eşm-i cellāduñ siyāset ılmaa cān düzdini
zülfüñi meydān-ı hūsn içinde engāl eyledüñ
5. pādşāhum kişver-i hūsn ire dād tseñ n'ola
addüñi ünküñ elif zülfeynüñi dāl eyledüñ
6. şoyunup her dem rakībe arşu 'uryān olmaıl
dostum bi'llāhi ben dervīši abdāl eyledüñ
7. müşteri gibi ayālī mihrüñe ey māh-rū
ılmađuñ bāzārı bilsem n'ıün ihmāl eyledüñ

304. S.1:70r; R: 62r; K.1: 68r; V: 47v; S.2: 54r; S.3: 43v; ŞR: 83v; Ü.3: 58r.

305. S.1:70v; R: 62r; K.1: 68r; V: 49r; S.2: 55r; S.3: 43v; ŞR: 87v; Ü.3: 60v.

306.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil helāk oldı bugün derdiyle ol meh-pārenüñ
bulmadum çoğ istedüm nām u nişānın çārenüñ
2. miḥnet ü derd ü belā ile düşelden hecrüñe
rahm éder ḥāline her bī-çāre ben bī-çārenüñ
3. ḥār-ı ğamdan gülşen-i kūyuñda bülbülveş yine
göklere erişdi feryādı dil-i ğam-ḥ'ārenüñ
4. sīnem üzre dāğ-ı ḥasret acıyup kan ağladı
ḥāline şol tīg-ı hecrüñden erişen yārenüñ
5. ey ḥayālī ṭālī 'üñ yokdur sitāreñ n'eylesün
çün senüñle yıldızı barışmaz ol meh-pārenüñ

307.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. tıtdı şahn-ı gülşeni feryād u zārı bülbülün
āh eger böyle geçerse rüzgārı bülbülün
2. ḥasret ocağında bir kül öksüzi mazlūm iken
bāda vèrdi şabrı kalmadı qarārı bülbülün
3. kirm-i şeb-tābī degüldür düşdi yèr yèr gülşene
odlu āhından çıkan yèr yèr şerārı bülbülün
4. naķş bağlar geceler açmağa gönlin ğoncenüñ
her seher eksük degül bir yādgārı bülbülün
5. kan bulaşmış penbe-i dāğ-ı dili çıkmak nice
her gülün bergi ḥayālī varı varı bülbülün

308.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. çün kanum içdi baña leb-i dil-sitān gerek
olmaz begüm cerīme buña kana kan gerek
2. şükrāne sīm-i eşk gerek görmege yüzün
ince bēlini kuçmağa cān der-miyān gerek

306. S.1:70v; R: 62v; K.1: 68v; V: 46v; S.2: 53r; S.3: 44r; ŞR: 87r; Ü.3: 60r.

307. S.1:70v; -R; K.1: 69r; -V; -S.2; S.3: 46r; ŞR: 82v; -Ü.3.

308. S.1:71r; -R; K.1: 69r; -V; S.2: 94v; S.3: 43r; ŞR: 85v; -Ü.3.

3. n'eyler hayâtı 'âşık olan derd-i yârsuz
evvel kişiye cân gerek andan cihân gerek
4. mihrûn yolında germ-rev olan fütâdenûn
ednâ ğubârı tâc-ı ser-i ferkadân gerek
5. bir şâhdan hayâli diler iltifâtı kim
atı önince niçe devân *erdevân* gerek
6. hürşîd seng-i dergehi olmak zihî şeref
eflâk kaşr-ı himmetine nerdübân gerek

309.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. tîğ-ı ğamla cism-i 'âşık çāk çāk olmak gerek
yâdına ol la'l-i cân-bağşuñ helāk olmak gerek
2. gözleri yaşıyla mağv edüp ten-i fersüdesin
'âlemûñ âlâyişinden cümle pāk olmak gerek
3. her ğubârına dilerse reşk ede mihr-i felek
bir güzeller şâhınuñ yolında hāk olmak gerek
4. sîm-i eşkinde yürütsün sikkesin ol şâhvâr
hıṭbe-i 'ışk adına bî-iştirāk olmak gerek
5. ey hayâlî çün ocağısın maḥabbet nârınuñ
sûz-ı *husrevden* kelâmuñ sūznāk olmak gerek

310.

Mefâ 'lün mefâ 'lün mefâ 'lün mefâ 'lün

1. ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'îş u ṭarabdan yêg
baña bir künc-i mey-ḥâne gelür şehr-i *ḥalebden* yêg
2. yûri âdâbını tekmiñ kıl kûy-ı ḥarâbātuñ
gedâsı pür-hünerdür merdüm-i 'âlî-nesebden yêg
3. ne yolumdur benüm hāk-i reh-i erbâb-ı 'ışk olmak
metâ'ı yokdur ey ḥ^vâce bu bâzâruñ edebden yêg
4. duḥân-ı âhumı ifşâ eder rûzum budur sūzum
baña hem-reng olur bir kimse yok hecrüñde şebden yêg
5. hayâlînuñ ḥaṭâsı çok bilelden kendüsin kıblem
günâhın bendenüñ şehler 'atâ kılmak ğazabdan yêg

309. S.1:71r; -R; K.1: 68v; -V; -S.2; S.3: 46r; ŞR: 84r; -Ü.3.

310. S.1:71r; -R; K.1: 68v; -V; -S.2; S.3: 43r; ŞR: 86r; Ü.3: 62r.

311.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. dème mey-ḥānede ḥūra şakın bint-i 'inebden yèg
ne vardur zāhidā *beytü'l-ḥarām* içre edebden yèg
2. şunaldan cām-ı tekliḥi ḥarābāt ehline 'āşık
sifāl-i künc-i mey-ḥāne gelür sīm ü zehebden yèg
3. cemāl-i *muştafā* ḥakḳı beni her gün yaḳar kıbleme
rakībün āteş-i cevri şerār-ı *bū lehebden* yèg
4. vişālün şevḳine ḥün-ı cigerle çeşmüm olmışdur
şafā bezminde her dem nūş olan cām-ı tarabdan yèg
5. çerāguñ nūrnuñ pervāne bildi kıymetin ancak
görinmez çeşm-i ḥuffāşa temāşāgāḥ şebden yèg
6. ḥayālī çeşmi ceyrān dilerübālar seyrin eylerseñ
bu mevsimde şikāra yer mi var şehir-i *halebden* yèg

312.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. hem-ser olalı ol ḳad-i bālāya kākülün
geldi yetişdi pāye-i a'lāya kākülün
2. gün toğusunda fitneye tārīḥ ḳor ḥaṭuñ
oldı ḥaberci şarkda yağmāya kākülün
3. biri birine girmiş idi māḥ u āftāb
hengām-ı şām düşmese araya kākülün
4. her gece naḳd-i encümi vèrür bahā dèyü
sevdā metā'mı şaralı aya kākülün
5. ey bī-vefā ḥayālī ṭururken şabā ile
lāyık mı el oyunların oynaya kākülün

313.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zülf-i *leylī*den siyeh-baḥt oldı meftūnuñ senün
ṭa'ne taşını atar *ferhāda mecnūnuñ* senün

311. S.1:71v; -R; K.1: 68v; -V; -S.2; S.3: 45r; ŞR: 86v; Ü.3: 62r.

312. -S.1; -R; K.1: 69v; -V; -S.2; S.3: 46r; ŞR: 82v; -Ü.3.

313. -S.1; -R; K.1: 69v; -V; -S.2; S.3: 44v; ŞR: 81r; -Ü.3.

2. cevruñe şādān göñül derdünle ‘ālem pür-sürür
bulmadum bir kimseyi dünyāda maḥzūnuñ senüñ
3. merḥabā-yı bezmüme reşk eyler oldı cām-ı cem
tā ki düşdi üstüme fer-i *ferīdūnuñ* senüñ
4. bülbüli nālān eder gülzāra ḳanlar ağladur
ğonce-i la‘l-i lebüñle ḥadd-i gül-gūnuñ senüñ
5. ey ḥayālī ‘ışḳ şahrāsındaki her lālenüñ
dāğı dāğuñdan nişāndur rengidür ḥūnuñ senüñ

314.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. cāndan helāk-ı lezzet-i güftāruñam senüñ
şalın şalın ki bende-i reftāruñam senüñ
2. jeng-i keşāfeti edeli dūr sīneden
āyīne gibi tālīb-i dīdāruñam senüñ
3. cān riştesiyle muntazır ey *yūsuf*-ı cemāl
bāzār-ı ‘ışḳ içinde ḥarīdāruñam senüñ
4. vaşfında ḳāşıram ḥas u ḥāşāk-i kūyunuñ
hergiz dēyem mi bülbüli-i gülzāruñam senüñ
5. ölince bu vefāyı ḥayālī unutmaya
nāz eyleyüp dēseñ ki cefākāruñam senüñ

315.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. bezm-i bahāra başdı ayağı benefşenüñ
gül gibi geldi ‘işreti çağı benefşenüñ
2. çekdi tolusını ‘araḳ-ı jāleden seḥer
boynını egdi lāle çanağı benefşenüñ
3. nergis ilette bezmine bir şem‘dān-ı zer
tā şubḥ olunca yandı çerāğı benefşenüñ
4. sevdā-yı ḥālūñ ey gözi nergis ‘izāruñuñ
boynına atdı bir ḳara tağı benefşenüñ
5. pāyından aşılı megese beñzedenlere
vardur ḥayālī bir niçe lāğı benefşenüñ

314. -S.1; -R: K.1: 70r; -V; -S.2; S.3: 43v; ŞR: 84r; Ü.3: 61r.

315. -S.1; -R: K.1: 70r; -V; -S.2; S.3: 43r; ŞR: 84r; Ü.3: 61r.

316.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mey-durur devr içre şimdi pehlevānı 'ālemüñ
bir ayağıyla getürür arkasın yere ğamuñ
2. ey şurāhī yokdur ayağıñ çeker bir pehlevān
gerçi kim devrān sefid étmiş başuñda perçemüñ
3. bāde nüş ét kim bu bāğıñ yāsemenle lālesi
biridür tāt-ı gedā biri külāhıdur cemüñ
4. baħr-i çeşmümde belālar her müjem eyler tavāf
sūzenin bulmuş gibi mähīler *ibn-i edhemüñ*
5. ey ħayālī bir büt-i 'īsī-nefes peydā édüp
deyr küncinde şafāsın sür gel āb-ı meryemüñ

317.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ğuşsa-i ferdā içün kim dēr saña endīşe çek
bir semen-ruhsārı bul gül mevsiminde 'īşe çek
2. şıhhat isterseñ şaķın içme tabībūñ şerbetin
miħnet ü ğam derdine ğāyet devādur şīşe çek
3. çünkü kan oldu gönül ğamdan aķıt gözden revān
cān metā' ın pīş-keş bir şūh-ı kāfir-kīşe çek
4. destesinden şıçrayup oldu sipihre mäh-ı nev
bīsūtūna merd iseñ *ferhād* gibi tīşe çek
5. aħz-ı māl ile ħayālī şehri vīrān étdiler
meclis içre muħtesible kādīyi tefūşe çek

318.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledüñ
ayaĝa şalup beni pā-māl-i gerdün eyledüñ
2. niçe niçe cām-ı vaşluñ gerçi şunduñ destüme
yine burnumdan getürdüñ çünkü maħmūr eyledüñ

316. -S.1; -R; K.1: 70r; -V; -S.2; S.3: 44r; ŞR: 85r; Ü.3: 61v.

317. -S.1; -R; K.1: 70v; -V; -S.2; S.3: 45r; ŞR: 86v; Ü.3: 58v.

318. -S.1; -R; -K.1; V: 47r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. gün gibi döndüñ yine ey âftâbum karşıdan
hâne-i kâlbüm bi-ḥamdî'llāh ki ma'mūr eyledüñ
4. niçe kez urduñ cefâ taşıyla yıkduñ gönümi
hâne-i 'ışkum pür êtdüñ daḥı ma'mūr eyledüñ
5. sensin ol mihr-i sa'âdet kim ḥayālî çâkeri
zerre-i nâ-çîz iken gün gibi meşhūr eyledüñ

319.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. tîğ-ı müjgānuñla sīnem çāk çāk olmak gerek
cān vèrüp rāh-ı ğam-ı 'ışkında ḥāk olmak gerek
2. 'āşık-ı dil-ḥaste cān vèrür ğam-ı cānān için
derd-i 'ışka çāre ey dil derdnāk olmak gerek
3. derd ü hecriyle ṭabībüm ger helāk olsam n'ola
n'eylesün dil rāh-ı miḥnetde helāk olmak gerek
4. ṭālib-i dīdār olupdur şu gibi şāfî gönül
'āşıkun gönlinde cānā 'ışk-ı pāk olmak gerek
5. tîğ-ı hecre sīne-i mecrūhı karşı tut yüri
ey ḥayālî 'āşık olan sīne-çāk olmak gerek

320.

Mef'ûlû fâ'ilâtün mef'ûlû fâ'ilâtün

1. dār-ı cināna beñzer ṭurtuğı yèr ḥabībün
şabr eyle ey gedā sen saña deger naşībün
2. ğamzeñ ḥadengi tîri zaḥmında kan kaşandum
artarsa bu cerāḥat günü toğar ṭabībün
3. nāşıl olınca gülzār sâz u şarāb u dīdār
'ışk êtdi gūş uranlar şevkinde 'andelībün
4. bi'llāh mürüvvet eyle öldükde ben gedāya
nūr āyetini kazdur sengine ben ğarībün
5. var ey ḥayālî şabr êt engel cihānı tutdı
ha dirligine la'net öldüğü yèg raḳībün

319. -S.1; -R; -K.1; V: 48v; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 98r.

320. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 53v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

321.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bir şey mi var cihānda ki maḥlūk-ı *ḥaḳ* degül
inkārına tekellüm eden dil tudaḳ degül
2. izüñ tozın şabādan umar nergis ile gül
bu bāḡda ne var ki saña göz kulaḳ degül
3. mıkrāz-ı lā ile sebel-i dīdesin kesen
görmek dilerse nūr-ı yaḳīni ırāḳ degül
4. varsun yele hevāñ ile bu ḥırmınen-i vücūd
serdār-ı 'ışḳ olana seri bir başaḳ degül
5. bāḡ-ı vücūduma dikilelden nihāl-i derd
nem var ḥayālī tende aña ḳol budaḳ degül

322.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bu toḳuz sīm-āb-gün deryāyı seyr ét 'ibret al
her neheng-i nūr-sīmāsından anuñ heybet al
2. 'āḳıl iseñ vaḥş u ṭayruñ şāhı ol *mecnūn* gibi
başuña murḡ āşyānından külāh-ı devlet al
3. zühd kārūnsa melāmet ehlini 'ayb eyleme
gir bu bāzār içre bir üstāddan var şan'at al
4. ṭālib ol ehl-i fenānuñ ayaḡı topraḡına
var ise başuñda 'aḳluñ gel metā'-ı himmet al
5. ey ḥayālī dil-rübālarla mey-i nāb içmege
nev-bahār eyyāmıdur pīr-i muḡāndan bey'at al

323.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şu'le-i ḡam dilde vü cismümde dāḡı çün fetīl
zāhır ü bāṭın getürdüm 'ışḳuña iki delīl
2. çeşmesār-ı la'lüñi gördi ruḡuñda cān-fezā
ol sebebdan cennetüñ çıḳdı gözinden selsebīl

321. S.1:71v; R: 65v; K.1: 71r; V: 51r; S.2: 56r; S.3: 47r; ŞR: 88v; Ü.3: 63v.

322. S.1:71v; -R; K.1: 71v; -V; -S.2; S.3: 47v; ŞR: 89r; -Ü.3.

323. S.1:72r; R: 65v; K.1: 70v; V: 50r; S.2: 56r; S.3: 47v; ŞR: 87v; Ü.3: 63r.

3. 'ışık derdine düşen dermân-ı gayrı istemez
âteş-i sūzāna istignā ile girdi *halîl*
4. tîrini buldum harîm-i sînede habs eyledüm
oldı peykân-ı ciger-düzü aña yarar kefil
5. dūr olmasun hayālî gözlerümden nakş-ı dost
yūsuf-ı mışra şeref vèrdükçe bu deryā-yı *nîl*

324.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'arızuñ meyden 'arağ-rîz olsa ey hūr-ı cemîl
şanuram cennetde tuğyân eylemişdür selsebîl
2. âftâbı nice teşbîh edeyin ruhsāruña
sen sa'âdet nûrısın ol hâke düşmiş bir zelîl
3. bir kadem çıkmaz ser-i kūyuñ koyup 'aşıklaruñ
tâk-ı 'arşa nerdübân olursa perr-i *cebre 'îl*
4. bezimde bir perde açdı çeng 'ışkuñda senüñ
düşdi nâ-geh perdeden taşra hezārān kâl u kîl
5. reşk-i a'dādan hayālî çekme miñnet şābir ol
eyledi *hak* âteş-i *nemrûd*ı gülzār-ı *halîl*

325.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. sîretüñ 'aşığı ol gözleme mañbûb-ı cemâl
reng-i ruhsārını tâ kim saña ol geçmeye âl
2. kıl kanağ et özüñe çekmegi tecrîdligi
murğ-ı lâhût iseñ olma yûri var bî-per ü bâl
3. yûri dendān-ı tama'da ilişür nesne koma
seni tâ el götüre başda mānend-i hılâl
4. hū'ân-ı hūsni şu ki yemek diledi aç öldi
zād-ı rāh olmadı bir kimseneye dāne-i hâl
5. mışkala eyle riyāzetle 'izām-ı cesedüñ
tâ ki bî-jeng ola tîğ-ı demüñ hem kattâl
6. 'ālem-i hākiye bir feyz erişürse senden
ebr gibi yûri seccādeñi ey dil şuya şal

324. S.1:72r; R: 66v; K.1: 73r; V: 49v; S.2: 56v; S.3: 48r; ŞR: 90v; Ü.3: 63r.

325. S.1:72v; -R; K.1: 71r; -V; -S.2; S.3: 47r; ŞR: 88r; -Ü.3.

7. göz açup gözleme bir nânı mişâl-i encüm
olsa ol nân gözüñe kuruş-ı meh-i bedr-mişâl
8. mülk-i tenden yûri akit iki kan ırmağını
leşker-i nefis ü hevâ ile şu dek eyle kıtâl
9. ‘alem-i kadrüñi meydân-ı sipihr üzre diküp
himmetüñ kûsını iklîm-i semâvâtda çal
10. zer-i hâliş gibi olmazdı hayâlî mergüb
kalbini eylemese pûte-i ihlâşda kâl

326.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. âstân-ı yârda kendin türâb ister gönül
haddini bilmez özin ‘âlî-cenâb ister gönül
2. gâh gözde gâh gönlümde gerek menzilgehi
şarka ğarba varmaya bir âftâb ister gönül
3. kâfirem ger ârzü eylerse bir gün vuşlatın
yârdan ‘âşık hemân nâz u ‘itâb ister gönül
4. bir güzeller şâhınuñ uyup hevâ-yı ‘ışkına
kendüyi deryâ gibi pür-ıztırâb ister gönül
5. ey hayâlî yâri istifsâr eder ağıyardan
hayretinden seng-i hârâdan cevâb ister gönül

327.

Mefâ ‘ilün fe ‘ilâtün mefâ ‘ilün fe ‘ilün

1. cefâ kılıcı ile oldu pâre pâre gönül
hoş istediğini buldı hezâr-pâre gönül
2. hadengün ile benüm şâhum oldu mîr-i livâ
beden gibi içi yaraqlı bir hişâra gönül
3. gözün açup bakamaz âftâb-ı maşûda
egerçi oldu hüner burcına sitâre gönül
4. ğamuñ sebâtı neşâtuñ kararı yok nitekim
ne bir karâra güzel var ne bir karâra gönül
5. hayâlî gitdi şikâr oldu gibi gelmedi hiç
varalı ol gözi şebâz ile şikâra gönül

326. S.1:72v; -R; K.1: 74r; -V; S.2: 95r; S.3: 47v; ŞR: 92r; Ü.3: 63v.

327. S.1:72v; R: 66v; K.1: 72r; V: 51v; S.2: 101v; S.3: 47v; ŞR: 89v; Ü.3: 64r.

328.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ālām-ı dehri nice çekersin huzūra gel
terk eyle künc-i miḥneti bezm-i sürūra gel
2. pervānevār şu 'le-i şem 'e eritme cān
ğark olmağa tecelliye deryā-yı nūra gel
3. ḥāk-i siyāha dökme zülāl-i ḥaḳīḳati
sepme bu sāyegāhda şu her uyura gel
4. rūbeh-i dehr ḳanḳısına ḳuyruğ aşmadı
evvel hele *ḥikāyet-i behrām-ı gūra* gel
5. étseñ ḥayāli vādi-i envāra 'azm-i rāh
düş her ḳademde yüzüññ üstine tura gel

329.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. geç gelür bāğa muḳayyeddür libās-ı nāza gül
'andelībe çekdürür hicrān-ı bī-endāze gül
2. nağme-i zāğı ḳosun bülbul fiğānıñ diñlesün
āb-ı rüyın şaḳlasun yār olmayup nā-sāza gül
3. bir tebessüm eylese ḡonce cemende açılır
ḳanlu yaşıñdan hezāruñ şad hezārān tāze gül
4. yazdılar nevrüz-ı sulṭānideki taḳvime kim
étmeye bülbüllere cevri göñüller yaza gül
5. şaḳla ādābın ḥayālī gülşenüñ kim beñzedi
'ışḳ ile *maḥmūda* bülbul ḥüsn ile āyāza gül

330.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ḡoncelerden gönderüp 'aşıḳlara peygām gül
'ış ü 'işret étmege ḳıldı yine i'lām gül
2. erzen almışdur eline bülbuli şayd étmege
ḥalka ḥalka cismini ḳıldı ser-ā-ser dām gül

328. S.1:73r; R: 65r; K.1: 73v; V: 50v; S.2: 101v; S.3: 46v; ŞR: 91r; Ü.3: 63v.

329. S.1:73r; R: 67r; K.1: 72r; -V; -S.2; S.3: 47v; ŞR: 90r; Ü.3: 64r.

330. S.1:73v; -R; K.1: 73v; -V; -S.2; S.3: 47v; ŞR: 92r; -Ü.3.

3. ‘ārız-ı rengīnūñi görse çemende bir nazar
ola bülbüller gibi bī-şabr u bī-ārām gül
4. nūş kıldı bir büt-i şīrīn-dehānuñ ‘ışkına
kaldurup ben mübtelāya la‘lden bir cām gül
5. ey hayālī sāğar-ı pūr-meyden özge görmedi
gūşe-i hammārda her rind-i dürd-āşām gül

331.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. olmuş iken bülbül-i mest ile ‘işret-sāz gül
al tūṭiler gibi étmek diler pervāz gül
2. sünbül oldu zülf-i *leylī* lāle *mecnūn* dāğıdur
bülbül-i āşūfte-dil *maḥmūd*-ı vakt *āyāz* gül
3. sırr-ı ‘ışkı gonce gibi dilde mektüm eyle kim
ḥānmānın yēle vērđi açduğı’çün rāz gül
4. germ olup beñzetdüğü’çün kendüyi ruḥsāruña
āftāba jālelerden oldu seng-endāz gül
5. dürdi bir ayuñ içinde ‘īş ü nūşuñ defterin
ey hayālī yārveş ārāmın eyler az gül

332.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. kitāb-ı şevkuñ okur ey püser meger ḳandīl
şabāḥa dek gēce göz nūrını döker ḳandīl
2. kerāmet ehli degül mi ḳaçan ki olsa ḳarīb
‘ibādete şuya seccādesin şalar ḳandīl
3. ‘aceb ne dā’ireden dem urur ki şūfīvār
du‘ā-yı *nūr* ile evrādını sürer ḳandīl
4. der-i sarāy-ı şehe rüzgār cevrenden
gelüp şikāyete başına od yaḳar ḳandīl
5. ḥayālī bezm müyesser olur ol āfetle
olursa şām-ı firāḳında kelleler ḳandīl

331. S.1:73v; R: 65r; K.1: 72r; V: 51v; S.2: 55v; S.3: 46v; ŞR: 90r; Ü.3: 63v.

332. S.1:73v; R: 67r; K.1: 72r; V: 50r; S.2: 56v; S.3: 48r; ŞR: 91v; Ü.3: 64v.

333.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. görürse göz yaşı içre beni yanar kandıl
özini seng-i hased birle pāreler kandıl
2. dilinde var şu degülse eger yüreginde
kapuñda yanmağa şevküñle geceler kandıl
3. fetile tırüñ olup oldu şu 'le peykānuñ
göñül-durur harem-i 'ışka ey püser kandıl
4. olalı cāmi '-i şāma menāre-i beyzā
fırāk-ı şubh-ı mesīhā-deme çeker kandıl
5. içinde 'ışk odı zencir-i şevk boynında
hevā yolında 'aceb mi vērürse ser kandıl
6. şafāsı zāhir ü bātin degül midür rüşen
keşāfet ile kime eyledi nazar kandıl
7. dilinde şevk-i kelāmı elinde peymāne
hayāliden mi yakupdur çerāğı her kandıl

334.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. gerek mīr-i vilāyet ol gerek dünyāya sultān ol
sa 'ādet bulmağ isterseñ muhibb-i derdmendān ol
2. tecemmül 'arz eder eller saña anlar ser ü cānı
hudādan şefkat isterseñ rahīm-i kavm-i zindān ol
3. saña tīşe çeken bed-kīşe ma 'den gibi zerler vēr
dilā zahm urana cevherler īsār edici kān ol
4. bir ednā zerre dāmānuñ komaz elden benüm şāhum
gerek sen āsmān-ı çārüme hurşīd-i rahşān ol
5. hañ geldekçe ra 'nālīk libāsın gèymek isterseñ
hayālī gibi hüsn-i hulḳ ile maḥbūb-ı devrān ol

333. S.1:74r; R: 67r; K.1: 73r; V: 50r; S.2: 102r; S.3: 48r; ŞR: 91v, 92r; Ü.3: 64v.

334. S.1:74r; R: 64v; K.1: 72v; V: 51r; S.2: 57r; S.3: 46v; ŞR: 90v; Ü.3: 63v.

335.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mā-sivā jenginden ey dil saña kim dēr muğber ol
āferīniş resmine āyīne-i *iskender* ol
2. baħr emvācı gibi uyma hevāya her nefes
zevraķ-ı bī-revnaķ-ı dünyāya ya 'nī lenger ol
3. kāmētūñ ħam eyleyüp her nā-kese vërme selām
dehr lu 'betbāzına kim dēr saña var çenber ol
4. raħm kılmaz saña ey bülbul gül-i āteş-mizāc
sen gerekse yele varmış bir avuç ħākister ol
5. ey ħayālī kalmadı aħkām-ı *meclūndan* nişān
vaķtidür dīvān-ı 'ışķuñ şāhına ser-defter ol

336.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. 'ışķ ehlinüñ vücdı yok evvel seri degül
almaķ fenā menāzilini serserī degül
2. mey-ħāne içre eyleme dünyā kelāmını
bu āstāne anı götürmez yeri degül
3. vā 'iz şarāb-ı la 'lūñi mescidde añıcaķ
kürsīyi yıķdı depdi hemān minberi degül
4. bir dem içinde deldi biñ elmās-ı eşķümi
müjgānlaruma kim dēr ola cevherī degül
5. olmaz ħayālī müşteri gerdün-ı atlasa
taṃğası māh olursa peren ülkeri degül

337.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şanma 'aşık ğuşşanuñ dā'im mekānidur göñül
'ışķ-ı cānānuñ qadīmī ħānedānidur göñül
2. geçmesün pervāzgāhından ğurāb-ı rü-siyāh
şāhbāz-ı lā-mekānuñ āşyānidur göñül

335. S.1:74r; R: 65r; K.1: 71r; V: 50v; S.2: 57r; S.3: 46v; ŞR: 88v; Ü.3: 63v.

336. S.1:74v; R: 65v; K.1: 71v; V: 51v; S.2: 56r; S.3: 47r; ŞR: 88v; Ü.3: 64r.

337. S.1:74v; R: 66r; K.1: 72v; V: 50v; S.2: 101v; S.3: 47r; ŞR: 91r; Ü.3: 64v.

3. pâyına eyler ciger hûn-âbı ırmağın revân
gülşen-i hüsnuñ ezelden bâğbânıdur gönül
4. gonce-i gülzâr-ı ma'nîdür haqâyık ehline
şol haqîkatden habersüzler çıbanıdur gönül
5. kâ'inâtüñ gizlû sırrı âşkârâdur aña
kıymetin bil 'âlem-i gayb armağanıdur gönül
6. bakıcağ 'ayn-ı maḥabbet ḥâlûme kan ağladı
ol maḥabbet 'aynınuñ bir qatre kanıdur gönül
7. secde eyler ḥâkine cümle melâ'ik şubḥ u şâm
ey ḥayālî şâh-ı 'ışkuñ âstânıdur gönül

338.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. şūfiyâ ta'n eyleme şâfî şarâb-ı şâfa gel
düş ayağına ḥarâbât ehlinüñ inşâfa gel
2. sînemüñ dâğında idrâk eyle gönülüm sırrını
olmağa 'ankâ-yı 'âlî-şâna hem-dem kâfa gel
3. gönülûme gir görmek isterseñ maḥabbet gülşenin
cennet-i 'adnî temâşâ kılmağa a'râfa gel
4. cevher-i ferd iken ey gâfîl bu cümle mümkinât
nice takşîm olduğın fehm étmege şarrâfa gel
5. 'ışkda kan ağlamak şerḥin ḥayāliden işit
bezm-i cem evşâfını öğrenmege vaşşâfa gel

339.

Mef'ûlû fâ'ilâtü mef'ûlû fâ'ilün

1. ser vër gönül serîr-i maḥabbetde server ol
meydân-ı 'ışka gir cevelân ét dil-âver ol
2. maqşûduñ ise baş açuk beglik eylemek
yalın ayak gedâ-yı ser-i kûy-ı dil-ber ol
3. ser tutmağ ise ger ğarazuñ seng-i miḥnete
var baş yar gönül göreyin tek seni er ol
4. geydüñse tâc-ı 'ışkı 'alâyıkdan ol berî
var ol şadefde qadr ile yek-dâne gevher ol

338. S.1:74v; R: 66v; K.1: 72r; V: 51r; S.2: 56r; S.3: 47v; ŞR: 89r; Ü.3: 64r.

339. -S.1; -R; K.1: 70v; -V; -S.2; S.3: 47r; ŞR: 87v; -Ü.3.

5. tiryāk-i meyle def' éderüz zehrūñi senūñ
sen tūalum felek yēdi başlu bir ejder ol
6. yok dēme yāra varuñı çaldur gedālīg' ét
başuñā beglik eyle yūri başka mihter ol
7. dīvān-ı 'ışk-ı yārda dīvāne yazılup
terk eyle nāmuñı be hayālī kalendar ol

340.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. mısr-ı hüsn içre olup başına sultān kākül
kalb-i 'uşşākı derüp eyledi dīvān kākül
2. dil-i 'uşşāka édüp halkaların āyineler
sidre tāvūsı gibi eyledi cevlan kākül
3. çevirüp murğ-ı dili başına āzād etsün
nice bir bend éder ey serv-i hırāmān kākül
4. zülfüñüñ turreleri māha urup kara bere
zer-külāh eyledi hurşīdi o fettān kākül
5. fitne-i devr-i kamer yüzde hayālī beñidür
gözleri sāhir ü āşüb-ı dil ü cān kākül

341.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. künc-i ğamda bī-nevāyam ey belā dermānum ol
tekye-i sīnemde gel ey dil-rübā mihmānum ol
2. vādi-i hayretde gerçi kim esīr-i 'ışkuñam
sen de ey dil-cū gönül miñnetde gel sultānum ol
3. bir lebi şīrīn içün her dem figān eyler bu dil
ey belā *ferhādı* gel ğam çekmede yārānum ol
4. şun leb-i la'l-i *bedahşān*-ı dehānuñ bendeñe
mürde cismüm ey *mesīhā* çeşme-i hayvānum ol
5. bī-vefā dildārı çokdur bu hayālī bendeñüñ
ey perī-peyker dahı sen bī-vefā cānum ol

340. -S.1; -R; K.1: 73r; -V; -S.2; S.3: 46v; ŞR: 90v; -Ü.3.

341. -S.1; -R; -K.1; V: 51r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

342.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

1. demiş varsam gerek bî-çāreme ol yüzi māh aḥşam
günidür eyleseñ peydā baña ey dūd-ı āh aḥşam
2. şeh-i ḥāverle sultān-ı nücūm ey ḥusrev-i ḥübān
iki pür-şevk 'āşıkdur kapuñda şubḥgāh aḥşam
3. dedüm zülfüñde diller tāb-ı ḥüsnüñden helāk oldu
dedi pervāneler nāra yanarlar bî-günāh aḥşam
4. cemālūñ şem 'ine pervānemüz yandurmağa mūmuz
gelürse meclise şol dil-ber-i zerrīn-külāh aḥşam
5. ḥayālī dil-bere tenhā nice 'arz-ı niyāz etsün
seher ḡammāz-ı ter-dāmen raķīb-i rū-siyāh aḥşam

343.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

1. kılan āvāre bir şūḥ-ı kebūter-bāzdur göñlüm
yıkılsun kūyına çünkim baña uymazdur göñlüm
2. kebūter gibi göklerde uçarsa ol hümā-sāye
bi-ḥamdī'llāh ki şehbāz-ı felek-pervāzdur göñlüm
3. dem-i vaşl istemez cismüm ki nāşī arada iken
helāk-i cevri-i dil-berdür esīr-i nāzdur göñlüm
4. ḥayāl-i kākūli evtārıdur mızrābı peykānı
maḥabbet bezmgāhında çalınur sāzdur göñlüm
5. ḥayālī yakdı mecnūn-ı melāmet-pīşeden şem 'i
tarīķ-i sūz u derde 'āşıķ-ı ser-bāzdur göñlüm

344.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

1. ḥayāl-i yār ile her laḥza 'işret-sāzdur göñlüm
ḥarāb-ı bezm-i ḡam mest-i şarāb-ı nāzdur göñlüm
2. bugün şevkiyle bir ḥurşīd-rūyuñ meh gibi başum
każā çevgānına tūp eyleyen ser-bāzdur göñlüm

342. S.1:75r; R: 73r; K.1: 81v; V: 57v; S.2: 102r; S.3: 53r; ŞR: 102v; Ü.3: 69r.

343. S.1:75r; R: 72r; K.1: 78v; V: 57v; S.2: 102r; S.3: 53v; ŞR: 98r; Ü.3: 68r.

344. S.1:75r; -R; K.1: 78r; V: 52v; -S.2; S.3: 50r; ŞR: 98r; -Ü.3.

3. cigerde dāğ-ı derdin çekdüğüm hūbāna baḥş etsem
belā biñ pāre eylerse yētişmez azdur gönlüm
4. gözini ignelerle dikdi seyr-i şayd-ı ‘ālemden
şikārın ‘arş-ı ‘āliden alur şehbāzdur gönlüm
5. ḥayālī saltanat kūsın çalar vahdet serīrinde
velī kişverde geh *maḥmūd* u geh *āyāz*dur gönlüm
6. ḥayālī nāvek-i āhum şaşurmaz ṭabla-i māhı
każā yāyıyla atışmış kader-endāz dur gönlüm

345.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. meh ‘arīzuña öykineli leşker-i nücüm
ey şāh-ı hūsn eyler aña her gece hücüm
2. zülfüñ gibi boyun ege hindü-yı ḥālūñe
bunca kula efendi iken pādşāh-ı *rūm*
3. şol āftāb-ı sāğar imiş rāfi ‘ü'l-ğamām
bir māh-çihre sāki imiş dāfi ‘ü'l-ğumüm
4. mey olduğında yıksa dil-āverleri n'ola
iki yüreklü geldi cihān bāğına üzüm
5. érdi ḥayālī yāra raķīb intizārda
deşt esperisi gibi alıma şikārı büm

346.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. gehī zehr-āb-ı ğam geh mey dēyü ḥün-ı ciger çekdüm
maḥabbet bezmine hem-dem olalı gör neler çekdüm
2. dil ü cān geçmesün bizden dēyü gördüm fiğān eyler
gelince qarşudan tīr-i każāya ben siper çekdüm
3. lebūñ öpdüğine sāğar ḥasedden bağrı ḥün olmuş
şurāḥīñüñ gece meclisde ağızından ḥaber çekdüm
4. serīr-i ‘ışkı aldum *vāmık* u *ferhād* u *mecnūn*la
düzüp dīvāneler alayını ben daḥı ser çekdüm
5. ḥayālī ol hümā-ṭal‘at şehūñ dīvānesi oldum
baş üzre dūd-ı āhumdan siyeh bir dāne per çekdüm

345. S.1:75v; R: 73v; K.1: 79r; V: 59r; S.2: 61v; S.3: 54r; ŞR: 98v; Ü.3: 67v.

346. S.1:75v; R: 72v; K.1: 78r; V: 53r; S.2: 102v; S.3: 49v; ŞR: 97v; Ü.3: 65v.

347.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. melāmet mülkine mālîk olup tâ kim 'alem çekdüm
selāmet defteri erķāmına evvel ķalem çekdüm
2. görüp sāğarda 'aks-i rūy-ı yāri reşkden öldüm
içince ķanını anuñ niçe derd ü elem çekdüm
3. eşigi itleriyle hem-sifāl oldum bi-ķamdi'llāh
bu zevķi bulmadum şehlerle gerçi cām-ı cem çekdüm
4. muķīt-i 'ışķda ben ol neheng-i şaydnākem ben
yēdi deryāyı lerzān eyledüm bir kerre dem çekdüm
5. ķayālî kūçe-i mey-ķānede bir toğrı yol buldum
götürüp ayağı 'işret diyārına ķadem çekdüm

348.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ķumāruñ derdin añdum sāğar-ı şahbādan el çekdüm
şafāsı ķārına degmez gül-i ra'nādan el çekdüm
2. ben ol mecnūn-ı derdem keşretinden 'ışķınuñ dilde
aradum kendüme yēr bulmadum leylādan el çekdüm
3. şabā idi yēler yanumca hem ol eyledi mesken
ķabābuñ ķānesin ben menzil ü me'vādan el çekdüm
4. ğam-ı ferdāsı yok şubķ u mesāya cilvegāh olmaz
bir özge 'ālemüm var dünya vü 'uķbādan el çekdüm
5. ķayālî 'umķına ğavş ēdüp bul şol dürr-i şehvārı
hāzer ēdüp nehenginden dēme deryādan el çekdüm

349.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bir bā'ış-i ķayāt nigāruñ helākiyem
bir zer-ķabā vü sīm-tenüñ sīne-ķākiyem
2. yārüm hevāyi şu gibi ben aña mā'ilem
ol āteşî-mizāc-durur ben de ķākiyem

347. S.1:76r; R: 73v; K.1: 80r; V: 55r; S.2: 61r; S.3: 54r; ŞR: 93r; Ü.3: 68r.

348. S.1:76r; R: 71r; K.1: 81v; V: 55r; S.2: 59r; S.3: 49v; ŞR: 102v; Ü.3: 68r.

349. S.1:76r; R: 68v; K.1: 77v; V: 52r; S.2: 95v; S.3: 49r; ŞR: 97r; Ü.3: 66v.

3. ben ey ʔabīb derdüme dermāna düşmenin
andan berü ki bir güzelün derdnākiyem
4. pīr-i muğānuñ eylemişem meşrebin ʔabül
demler-durur ki muʔtekid-i zāt-ı pākiyem
5. gerçi hayālī ʔışķ yolu şaʔbnākdür
mecnūn-ı ʔāmirī gibi bī-vehm ü bākiyem

350.

Fāʔilātün fāʔilātün fāʔilātün fāʔilün

1. cism-i zerdümle gehī deşt-i ğamuñ arslanıyam
dāğlarla geh melāmet kūhınuñ ʔaplanıyam
2. begligüm var ʔālem içre çok şükür *allāhuma*
tāze bir şāha ʔul oldum ʔālemün sultānıyam
3. baña bu devlet yeter ey āftāb-ı burc-ı hüsn
zerre gibi mihrüññün ʔālemde ser-gerdānıyam
4. sen nice bāğ-ı leʔāfetde gül iseñ ben dağı
gülsitān-ı vaşfuññ bir bülbul-i nālānıyam
5. ey hayālī devletinde pādşāh-ı ʔālemün
pāy-ı taht-ı *rūmda* şīʔr ehlinün *selmānıyam*

351.

Mefāʔlün mefāʔlün mefāʔlün mefāʔlün

1. elüm çekdüm bu deştün lālesinden sünbülinden hem
ferāğum var bu gülzāruñ gülinden bülbulinden hem
2. günāhumdan beni pāk eylemezler bir ʔadeh meyle
harābāt-ı muğāna gerçi kim geldüm yolından hem
3. pelās-ı fakr ile nefse ʔanāʔat geldi fāriğdür
eşigi itlerinden şehirün atlas ʔulından hem
4. dili fāriğ eden bu halka halka dūd-ı āhumdur
perī-peykerlerün ham-der-ham olmuş kākülinden hem
5. hayālī bir gözi açuķ ser-āmed şāhbāzam kim
kelāğa egmezem baş uçmazam şehir ʔolından hem

350. S.1:76v; R: 68r; K.1: 74v; V: 52v; S.2: 102v; S.3: 49r; ŞR: 100r; Ü.3: 65v.

351. S.1:76v; R: 71v; K.1: 81v; V: 57v; S.2: 57v; S.3: 50r; ŞR: 102r; Ü.3: 68r.

352.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. çemende her nihâli gökden inmiş hûra beñzetdüm
çiçekler gördüm anlaruñ yüzinde nûra beñzetdüm
2. gülistân râhını gördüm beyâz evrâk zeyn étmiş
behişt-i 'adn 'aynından akan kâfûra beñzetdüm
3. çemendür *vâdi-i eymen* şükûfeyle dırahtın hem
tecellî nûrına müstağrak olmuş *tûra* beñzetdüm
4. bilüp *yûsuf* gülü *mısr*-ı çemende cûybârı hem
aña âyîne ilten 'âşık-ı mehcûra beñzetdüm
5. hayâlî sînesin gördüm ğam-ı ağıyar zeyn étmiş
giyâhında leţâfet yok zemîn-i şûra beñzetdüm

353.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. her nefesde hem-demüm feryâd u zârumdur benüm
bâde-i gül-rengi añmañ eski yârumdur benüm
2. sîne bir genc-i maḥabbetdür ki her dâğ-ı siyâh
halka olmuş gencinüñ üstinde mârumdur benüm
3. na' l ü dâğum berg ü bârumdur tenümde her elif
bâğ-ı derd içre nihâl-i mîvedârumdur benüm
4. ka' ruma érmez neheng-i 'aql ey sâhil-nişîn
lücce-i 'ışkam bu deryâlar kenârumdur benüm
5. ey hayâlî *tûrveş* yandum maḥabbet nârına
mihir-i 'âlem-tâb bir ednâ şerârumdur benüm

354.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum
o dildârı iki 'âlemden oldum bir yaña buldum
2. mezellet ḥâkine tâ kim ḥarâbât içre yüz sürdüm
ğınâ iklîminüñ sultânı oldum kîmiyâ buldum

352. S.1:76v; R: 69v; K.1: 79v; V: 54r; S.2: 102v; S.3: 50r; ŞR: 99v; Ü.3: 65v.

353. S.1:77r; R: 69r; K.1: 78r; V: 54v; S.2: 103r; S.3: 50v; ŞR: 97v; Ü.3: 65v.

354. S.1:77r; R: 69r; K.1: 81r; V: 58v; S.2: 58v; S.3: 51r; ŞR: 101v; Ü.3: 66r.

3. ğaraž aşnāmını dil *ka* 'besinden tā ki dūr étdüm
göñülde mihr ü māha fer vèrür nūr-ı şafā buldum
4. ben ol murğ-ı hümayün-āşyānam kim çeküp kendüm
ta'alluḡ dāmı bendinden tevekkülde ğidā buldum
5. ḡayālī eyledüm *şeh bāyezīdūñ* dergehin mesken
gedālīḡdan ne pervā ḡusrev-i şāhib- 'atā buldum

355.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dāğlarla cismümi ser-tā-be-pā ḡan eyledüm
kūyuñuñ her taşını la 'l-i *bedaḡşān* eyledüm
2. göñlümi tā kim ğam-ı dil-berle étdüm āşnā
bir gedāyī 'āleme ğüyā ki sultān eyledüm
3. la 'l-i nābıyla ḡaṡ-ı sebzi ḡadīşin söyledüm
cānı mest étdüm göñül miskīni ḡayrān eyledüm
4. çeşm-i şāhbāzuñ göñül murğın şikār étsün dèyü
zeng gibi düşdüm ayağına efgān eyledüm
5. ey ḡayālī édeli *vardar* élinde i 'tikāf
kendümi ğüyā ki *türkistāna ḡāḡān* eyledüm

356.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ben bir ednā cūr 'adan kim 'aḡlı bī-hūş eyleyem
vay eger bezm-i maḡabbetde ḡadeḡ nūş eyleyem
2. acı yaş dökdükde çeşmüm üstine zaḡmum dèdi
şanma ey hem-dem nemek ḡaḡḡın ferāmūş eyleyem
3. eylesem merġüle-i zūlfüñ görüp bir ġulġule
ey niçe bülbülliği ġulşende ḡāmūş eyleyem
4. cūybār ey serv ayağıñ öpse dūd-ı āḡ ile
çeşme-i ḡayvān gibi anı siyeh-pūş eyleyem
5. ey ḡayālī her bahār-ı ḡüsne ḡarşu nice bir
bulanup ırmağveş deryā gibi cūş eyleyem

355. S.1:77r; R: 75r; K.1: 80v; V: 58v; S.2: 102r; S.3: 52v; ŞR: 101r; Ü.3: 67r.

356. S.1:77v; R: 75v; K.1: 80v; V: 54v; S.2: 95v; S.3: 51r; ŞR: 101v; Ü.3: 66r.

357.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. tekebbürden berī gerd-i riyādan pākdür gönlüm
yoluñda pāymāl olmuş bir avuç hākdür gönlüm
2. 'ināyet nūrınıñ pertevlerinden lem 'adur cānum
cemālün görmege āyīne-i idrākdür gönlüm
3. dem olur ğonce-i dem-beste-i gülzār-ı mihnetdür
dem olur lāleler gibi girībān-çākdür gönlüm
4. yaşıum cūyı elin alup n'ola 'ummāna ergusse
cihān gülzārınıñ terkin uran hāşākdür gönlüm
5. toludur bāde-i 'işıyān ile bezm-i mecāz içre
ferīdūn cāmıdur yā sāğar-ı *daḥḥā*kdür gönlüm
6. ḥayālī hecr-i dil-berde vişāl ümmīdine ḥandān
vişāle erse bīm-i hecr ile ğamnākdür gönlüm

358.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. bu kat kat kan ile tolmış dili cānāna tapşurdum
vefā tūmārını bir ğonce-i ḥandāna tapşurdum
2. ḥadeng-i ğamzesi peykānına gönlümde yer etdüm
züleyḥāveş dirīğā *yūsufum* zindāna tapşurdum
3. ter etdüm çeşme-i ḥurşīdi 'ummāna keder vërdüm
ğubār-ı rāhını çün dīde-i giryāna tapşurdum
4. bu gönlüm *hüdhüd*in *sīmurğa* ergürdüm bi-ḥamdi'llāh
elümde bāzumı sultān-ı 'ālī-şāna tapşurdum
5. ḥayālī naķşına bakup ğüşāde olmağa dā'im
bu şi'r-i nāzenīnüm defter ü dīvāna tapşurdum

359.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. geçüp cāndan seri hāk-i der-i cānāna tapşurdum
meyin içdüm de cāmın sāķi-i hicrāna tapşurdum

357. S.1:77v; R: 70r; K.1: 79r; V: 55v; S.2: 96r; S.3: 51v; ŞR: 99r; Ü.3: 66r.

358. S.1:77v; R: 74r; K.1: 81r; V: 52r; S.2: 58v; S.3: 52r; ŞR: 101v; Ü.3: 66v.

359. S.1:78r; R: 74r; K.1: 81r; V: 52r; S.2: 60v; S.3: 52r; ŞR: 102r; Ü.3: 66r.

2. cemālünden görüp gülde eğer gülzârda ben hem
enînumden birin yüz bülbül-i nālâna tapşurdum
3. nazardan şaldum iki ‘âlemün yâkût u mercânın
hayâl-i la‘lünü çün dîde-i giryâna tapşurdum
4. bulup gönlüm lebünde zülfünün kıldum giriftârı
yine dârü’ş-şifâya bir güzel dîvâne tapşurdum
5. hayâlî dermege hilm ü edeb gevherlerin bir bir
yaşum etfâlinün alup elin ‘ummâna tapşurdum

360.

Mef‘ülü fâ ‘ilâtü mefâ ‘ilü fâ ‘ilün

1. ey ‘ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum
bî-taht u tâc ‘âleme sultân olan başum
2. kanıyla ta‘ne taşlarını la‘l-reng edüp
derd ü belâ güherlerine kân olan başum
3. ey bir gedüğine bu cihânun konulmayup
ğam ellerinde seng-i beyâbân olan başum
4. evvel benüm firâk ile ‘ummân edüp yaşum
soñra habâb-ı lücce-i ‘ummân olan başum
5. çevgânına irâdet-i hüsnün rızâ vèrüp
çün güy-ı mâh u mihr ile gâltân olan başum
6. her gün edüp hayâlî gibi bir maqâmı seyr
her gece bir vilâyete mihmân olan başum

361.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. ben ki eş‘arumda vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem
ey niçe *leylî*-şifat maḥbûbı *mecnûn* eyleyem
2. kanlu yaşumdan sipâh-ı h‘âba leşkerler çeküp
nice bir şâm-ı firâkuñda şebîḥün eyleyem
3. bezm-i ğamda her nefes âh eylerin korkum budur
ney gibi feryâdı ‘uşşâk içre kânün eyleyem
4. kûh-ı ğamda gelse ben *ferhâda* ol *şîrîn*-cemâl
bindügi *şebdîzini* yaşumla *gülgün* eyleyem

360. S.1:78r; R: 74v; K.1: 79v; V: 57r; S.2: 57v; S.3: 54v; ŞR: 93r, 99v; Ü.3: 68v.

361. S.1:78r; R: 70v; K.1: 77r; V: 56r; S.2: 95v; S.3: 52r; ŞR: 96v; Ü.3: 68r.

5. 'ıřķ yolında hayālī bir gedā-yı kemterīn
kendümi ger tācdār-ı rub '-ı meskūn eyleyem

362.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gönölüm diler varup ser-i zülfüñde bend olam
bu kār-ı 'ıřķı başa iletmiş levend olam
2. *manşūr* dēdi dāra götür hākden beni
tā dehri zīr-i pāya alup ser-bülend olam
3. hırşīd-i vakt iken bu ümīdüm ki sāyevār
bir yüzi yērde gūşe-nişīn derdmend olam
4. āyīne şunma baña kadeh şun revā mıdur
bu kār-ı bā-pesendi koyup hūd-pesend olam
5. ben ey hayālī nāle için bir neyem yine
çün nāy-ı kand lezzet-i dünyāya bend olam

363.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. nesīmāsā çeküp el bāğ-ı 'ālemden güzār étdüm
geçüp bñy-ı gülinden hār-ı hicrān ihtiyār étdüm
2. binā-yı 'ıřķa gördüm kim halel gelmiş geçüp serden
gedüğünde koyup bir taşu muhkem üstüvār étdüm
3. bitüp bir gül 'alāmet bulmağ için reng ü bñyuñdan
bu sevdālarla cismüm rāh-ı ğamda hāksār étdüm
4. n'èdermiş 'ıřķ eri nām u nişānı dēyü *ferhāduñ*
mezārın *bīsūtün* tağında buldum sengsār étdüm
5. hayālī gönölümü gördüm harābāt ehli bir mey-keş
vücūdum halvetinde zāhid-i perhīzkār étdüm

364.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kaddūñ ile 'ārīzuñ gülşende çün yād eyledüm
servi pest étdüm güli āhumla berbād eyledüm

362. S.1:78v; R: 73r; K.1: 78v; V: 57v; S.2: 60v; S.3: 54r; ŞR: 98v; Ü.3: 69v.

363. S.1:78v; R: 67v; K.1: 74r; V: 56v; S.2: 61v; S.3: 48v; -ŞR; Ü.3: 65r.

364. S.1:78v; R: 67v; K.1: 75v; V: 58r; S.2: 60r; S.3: 48v; ŞR: 94v; Ü.3 : 65r.

2. hānedān-ı 'ışk mecnūndan berü vīrān idi
sīm-i eşküm hārc édüp vīrānın ābād eyledüm
3. fūrkatūñ añdum dil-i şeydāya düşdi ıztırāb
yād-ı vaşluñla yine dīvāneyi şād eyledüm
4. her ne nazmı kim hārābāt içre hāmem kıldı derc
gūşe-i hālvette anı vird-i zühhād eyledüm
5. ey hayālī vuşlat-ı dil-ber ne maşşūdum benüm
hāmdüli'llāh kendümi hicrāna mu'tād eyledüm

365.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. kāşkī cismümde biñ biñ dīde peydā eylesem
her birin lü'lü' dişüñ hecrinde deryā eylesem
2. mihr-i dünyādan yumazsam el namāzum nā-ķabül
elde tesbīhüm eger 'ıkd-ı süreyyā eylesem
3. el degül cān pārelerdi ğabğabuñ nārencine
yūsuf-ı gül-ķihremi 'arz-ı züleyhā eylesem
4. meş'al-i hūrşīdi 'īsā göndere ser-vaķtūme
bezm-i 'ışüm cāmını ķandīl-i tersā eylesem
5. ey hayālī sīneme bir revzen açsa tīg-ı 'ışk
cān göziyle bir nażar yāri temāşā eylesem

366.

Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

1. hevādāruñ olaldan dūd-ı āhum
yazar eyvān-ı ķarķa āh şāhum
2. miyānuñ fikridür eglencem ancak
alan bir kıldan alur pādşāhum
3. benem devrümde sulţān-ı hārābāt
başumda bir ķadeh meydür külāhum
4. hābābāsā alup başum elüme
hevā-yı 'ışķa uyupdur sipāhum
5. hayālī şām-ı ğam huffāşıyam kim
cihānuñ mihrine yokdur nigāhum

365. S.1:79r; R: 68r; K.1: 75r; V: 56v; S.2: 60r; S.3: 48v; ŞR: 94r; Ü.3: 65r.

366. S.1:79r; R: 68v; K.1: 75v; V: 56r; S.2: 61v; S.3: 49r; ŞR: 94v; Ü.3: 68v.

367.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. yoluña harc étmege göz yaşı sīmümdür benüm
yaşasın göz merdümü gözler kerīmümdür benüm
2. derdsüz olmağ göñül tende 'azāb-ı rūhdur
yārsuz cennet güli nār-ı caḥīmümdür benüm
3. 'aqla deñ hengāmeyi başdan gidersün aradan
derd-i dil-ber var iken bilmem o kimümdür benüm
4. şemse ben vërdüm çerāğı şarkī bir abdāldur
kā'ināta fer vëren ṭab'-ı selīmümdür benüm
5. gör ne 'ālī-himmetem ḥalvetgehümde şāh-ı 'ışk
hem-niştüm hem-demüm yārum nedīmümdür benüm
6. ṭıfl-ı eşküm ḥayli demden ayağuß toprağıdur
rahm kıl kim ayağa düşmiş yetīmümdür benüm
7. ṭālī'ümden yā felekden mi ḥayālī bilmezem
görsem ol gün yüzlümi sāyem ğarīmümdür benüm

368.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'ayn-ı dilden cüş édüp gözden akar yaşum benüm
şu terāzūsı olupdur ğālibā başum benüm
2. lām-ı *leylī* zülfüñi ṭıfl-ı göñül yād edeli
mekteb-i 'ışk içre *mecnūndur* sebağdaşum benüm
3. nevbahār-ı ḥüsnüñe dil vëreli ey ğonce-leb
yüzüme berg-i ḥazān nakş étđi *naḳḳāşum* benüm
4. şāh-ı 'ışk étđi beni bir fitne-i *rūmuñ* ğamı
tende yër yër zaḥm-ı tīridür *kızılbaşum* benüm
5. ey ḥayālī medḥ-i kand-i la'lini yār işidüp
dédi kim tūtī misin ey rind-i ḳallāşum benüm

367. S.1:79v; R: 68v; K.1: 74v; V: 53r; S.2: 62r; S.3: 49v; ŞR: 100v; Ü.3: 65r.

368. S.1:79v; R: 69r; K.1: 77r; V: 53v; S.2: 59v; S.3: 52v; ŞR: 96r; Ü.3: 65r.

369.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. her kaçan nāz eylese ol serv-i āzādum benüm
sīneden çıkmak diler rūḥ-ı feraḥşādum benüm
2. bunca gündür kūh-ı ğamda lāleveş kan ağılaram
demez ol şīrīn-dehen ḥālūñ ne *ferhādum* benüm
3. 'ışk-ı *ferhād* ile *mecnūn*ı n'ola yād eylesem
kim biri şeyḥüm 'azīzüm biri üstādum benüm
4. ben kula rahm ét demekden ağzum egildi saña
kılmaduñ bir gün nezāre ey perī-zādum benüm
5. gün gibi 'ālemde olaydum ḥayālī nāmdār
bir gün ol ğonce-dehen yād eylese adum benüm

370.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ey dil ḥabāb-ı sāğar imiş bārgāh-ı *cem*
āvāreler hevāsına tābi' sipāh-ı *cem*
2. meyden ḥabāb seyrin eden gördi bir nazar
şol āteşīn ğazabda niceymiş nigāh-ı *cem*
3. mest ol gedā imiş ki öñince ğubārvār
reftāra gelse rakş ura yüz biñ külāh-ı *cem*
4. bu bī-tınāb ḥaymeler altında ebr olup
yaşlar döker kıyāmete dek dūd-ı āh-ı *cem*
5. mihre ḥayālī nūr vērür cām-ı 'işretüm
her meykede olalı baña ḥānķāh-ı *cem*

371.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şol serv-ḳadd ü lāle-ruḥa bir ğazel dēdüm
mevzūn u ḥūb u nāzūk igen bī-bedel dēdüm
2. ol ḳaşı yāya bir nazar ét baña dēyeli
bağrumı tīr-i ğamze ile tut ki del dēdüm

369. S.1:80r; R: 69v; K.1: 76v; V: 54v; S.2: 62r; S.3: 50v; ŞR: 96r; Ü.3: 65v.

370. S.1:80r; R: 75r; K.1: 80r; V: 58r; S.2: 57r; S.3: 55r; ŞR: 93v; Ü.3: 69r.

371. S.1:80r; R: 70r; K.1: 77r; V: 54r; S.2: 59v; S.3: 50v; ŞR: 96v; Ü.3: 65v, 66v.

3. 'uṣṣāka gördüm eyler ol āfet muḥālefet
uymaz uṣūlūne senūñ işbu 'amel dēdüm
4. miḥnet odı eritmeyicek zer gibi ruḥumı
ey sīm-ten bu müşkilümi eyle ḥal dēdüm
5. yārūñ ḥayālī ḥaṭṭ-ı ruḥın göricek 'ayān
āyīne-i *sikendere* gelmiş ḥalel dēdüm

372.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ehl-i tevḥīdem ḥaḳīkat rāḥınuñ āgāhıyam
ḥānḳāh-ı 'ışk içinde şūfi-i allāhiyem
2. geh ḥazīze gāh evce seyrüme yok intihā
mevc-i deryāyam gehī deryā içinde māhiyem
3. tā ki aldum farḳuma terk-i 'alāyıkdan külāh
ehl-i faḳruñ mülk-i istiḡnāya mālīk şāhıyam
4. bīşe-i 'ışkuñ gehī şīr-i şikār-endāzıyam
geh fenā vādīlerinüñ nā-tüvān rūbāhıyam
5. hırmen-i 'ışk içre kendüm dāne 'add etmem velī
cism-i zerdümle hevāya munḳalib bir kāhıyam
6. geh münācāt ehlinüñ şaff-ı nı'ālidür yērüm
geh ḥarābāt erlerinüñ çāker-i dergāhıyam
7. ey ḥayālī emrine ḥaḳkuñ itā' atdür işüm
her ne kim nefsum murād edinse aña nāhiyem

373.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ben cünün-ı vādi-i 'ışkam gedālīk şan'atüm
müy-ı jülīdem-durur başumda tāt-ı devletüm
2. baña *ferhād* ile *mecnūn* bu tarīk-i 'ışkda
birisi şeyḥüm 'azīzümdür biri hem-kisvetüm
3. ḥāk-i pāyuñ ḥasretiyle ger ölürsem ey perī
gözlerine tūtiyā ēde melekler tīnetüm
4. cām-ı mey la'lüne öykinmiş eyā mestāne-çeşm
sağ olursam dünyede çokdur anuñla şoḥbetüm

372. S.1:80v; R: 75r; K.1: 82r; V: 55v; S.2: 95r; S.3: 54v; ŞR: 103r; Ü.3: 67v.

373. S.1:80v; R: 70r; K.1: 75r; V: 59r; S.2: 58r; S.3: 51r; ŞR: 100v; Ü.3: 69v.

5. şîşe-i çeşmüm yoluñ kumıyla ey sengîn gönül
pür édüp her gün bu nev' ile geçürdüm sâ'atüm
6. hırmen-i hüsnüñde ey meh dâne-i hâlûñ görüp
meyl édersem n'ola yok mı mür deñlü ğayretüm
7. ey hayālî gün gibi meşhûr olaydum şî'r ile
zerre tek ol mäh-rû yanında olsa raĝbetüm
8. lâleveş bir kanlu pîrâhendür örten dāğumı
şaķlayan bād-ı muhālîfden çerāĝ-ı devletüm
9. étmişem bezm-i ezel cām-ı ebedden nûş-ı cān
hızra yokdur ey gedā āb-ı hayāta minnetüm
10. eylesem mey-hāne küncinden n'ola seyr-i hicāz
ey hayālî yok mıdur bir sāz deñlü cür'etüm

374.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. cānı teslīm eylemek 'ışķuñda kārumdur benüm
zinde olmaķ bir nefes 'ışķ içre 'ārumdur benüm
2. çün beni hāk étđi mihrüñ mäh yüz sürdi baña
çihresinde görinen māhuñ ğubārumdur benüm
3. mihr kandīlin felekde nār-ı āhumdan yaķar
māha kevkebler nişān éden şerārumdur benüm
4. yağdı 'ışķuñda melāmet taşı biñ biñ üstüme
ol melāmet taşları şimdi hişārumdur benüm
5. ben hayālî baş açuķ bir rümeli abdālıyam
tekye-i hayretde mecnûn ihtiyārumdur benüm

375.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. tāze dāğum kırmızî gül zaķm-ı tīĝuñ sūsenüm
bûlbûlidür bu ğülistānuñ fiĝān u şīvenüm
2. hāne-i ğalbüme düşsün pertev-i hüsnüñ dēyü
dāĝ-ı sīnem cām olupdur zaķm-ı tīrüñ revzenüm
3. beñzeyelden mey leb-i ğül-ĝünına cānānumuñ
ĝuşe-i mey-hānedür āvārelerle meskenüm

374. S.1:80v; R: 75v; K.1: 75v; V: 53r; S.2: 96r; S.3: 55r; ŞR: 94r; Ü.3: 68v.

375. S.1:81r; R: 70v; K.1: 74r; V: 55r; S.2: 59r; S.3: 51v; ŞR: 92v; Ü.3: 66r.

4. n'ola dèrlerse gözün aydın baña ey nūr-ı 'ayn
çün hayālünle müşerref oldı çeşm-i rüşenüm
5. olmadum bir dem selāmet ehli ile hem-nişīn
ey hayālī olalı kūy-ı melāmet meskenüm

376.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. tolanup gün gibi eṭrāf-ı āfākı güzèr kıldum
şabāveş 'ālemün seyyāhı oldum çok sefer kıldum
2. atarsa atsun ol kaşı kemānum ğamze okların
belā tīrine karşı cān vèren cismi siper kıldum
3. cihāna gizlū rāzum fāş èder ğammāz imiş bildüm
dilā bu kan olası eşk-i çeşmümde hāzer kıldum
4. belāyı māder ü süd bir qarındaş eyledüm derdi
yetīm ü bī-kes ü ğamgīn dile 'ışkı peder kıldum
5. hayālī geçeden tā şubḥ olunca oldı efkārüm
o ḥurşīdün maḥabbet-nāmesin vird-i seher kıldum

377.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bu nazm-ı ābdār ile fehm èt ne söylerem
dīdār ḥaqqı āb-ı rüy-ı heft-kişverem
2. ma'nīde nazm kişverinün tācdāriyam
şūretde gerçi başı açuk bir ḳalenderem
3. dürr-i kelāmumı şādef-i kā'inātda
idrāk èden kişi beni añlar ne cevherem
4. bu ādem öldürür dirilürken *mesīhvār*
her bir at uğrusı beni şanur ki bir ḥaram
5. sende libās-ı fāḥir ü bende bu nazm-ı pāk
sen cism-perver olduñ u ben rūḥ-perverem
6. tīğum zebān u terk-i küleh nāmdur baña
başlar kesici kanlar aqıtmaz dil-āverem
7. ben ol hayāliyam ki yèyüp ḥ^vān-ı ğuşşañı
yine du'ā-yı devlet èdüp şükr eylerem

376. S.1:81r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

377. S.1:81v; R: 72v; K.1: 82r; V: 54r; S.2: 58v; S.3: 53v; ŞR: 102v; Ü.3: 67r, 68v.

378.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. nice bir h^vān-ı ğamla āb içelüm
gel e birkaç kadeh şarāb içelüm
2. olalum baş açup harābātī
kimseden etmeyüp hicāb içelüm
3. göz diküp bādeye habāb gibi
hānemüz olmadan harāb içelüm
4. rakş uram zerre gibi şevkümnden
baña dërse ol āftāb içelüm
5. āhiretde hisāb olur çünkim
bādeyi bunda bī-hisāb içelüm
6. eylemezdi hayālī şöhet-i mey
démese çeng ile rübāb içelüm

379.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. halı olduğına kāh-ı ğam ile ezel gilüm
şāhid bu rüy-ı zerdüm ile tende her kılum
2. dil şokdı tırüñ aĝzına ey kaşları kemān
peykānlaruñla anuñ için dilleşür dilüm
3. ben zerre eylesem eşigüñde senüñ karar
eflāk olurdu ğün gibi ey māh menzilüm
4. ekdüm yoluñda tohm gibi dāne dāne eşk
āhir bu yolda kendüme derd oldu hāşılum
5. başum ayaĝum altına korsam hayāliyā
ol naħl kaddi mīvesine ermeye elüm

380.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. eşküm sitāresin şalalı ayaĝa gözüm
sen meh-likā yanında benüm düşdi yılduzum

378. S.1:81v; R: 67v; K.1: 77v; V: 53v; S.2: 96r; S.3: 50r; ŞR: 97r; Ü.3: 68v.

379. S.1:81v; R: 70v; K.1: 75v; V: 57r; S.2: 59r; S.3: 51v; ŞR: 94v; Ü.3: 66r.

380. S.1:82r; R: 71r; K.1: 76r; V: 59r; S.2: 57v; S.3: 52v; ŞR: 95r; Ü.3: 66v.

2. ben étmezem miyānuñ için kılca kıl ü kâl
ağzuña yokdur ey yüzi gün zerrece sözüm
3. bir şüret ile saña geçüpdür beni rakīb
yanuñda anuñ için ağ olmaz kara yüzüm
4. nevrüz-ı hüsnüñe éreli hatt-ı müşk-bār
oldı ber-ā-ber ey peri géceyle gündüzüm
5. yārūñ yolında hāk olursam hayālî ben
kuhl édine gözine her ehl-i nazar tozum

381.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyām
dünyāda bī-vefālar içinde saña selām
2. al destüñe piyāle ki göñlüñ şafā bula
tārīk olur o hāne ki olmaya anda cām
3. tıguñ elüñde gördi yalın yüzlü hūbdur
nāzüklik ile sīneye çekdi o dem niyām
4. 'uşşākı 'ışk miḥnet ile müstedām éder
halka siyāset ile vērür şāh intizām
5. başum hayālî kulle-i kūh-ı belā-durur
kim dūd-ı āhum oldı anuñ üstine ğamām

382.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. benem ki nazm serīrinde şāhib-erkānam
benem ki āb-ı ruh-ı mülk-i āl-i 'oşmānam
2. şabā-mişāl sebük-rūḥ u şu gibi meyyāl
'adūya āteş ü aḥbāba hāke yeksānam
3. *nebī medīne*-i 'ilm oldı bābı şāh-ı *necef*
o dergehüñ itiyem ol kapuda derbānam
4. devāb gibi baña depme şalma ādem iseñ
ki bīşezār-ı kerāmetde şīr-i gurrānam
5. çü batn-ı hūt emīnem çü zeyl-i *yūsuf* pāk
çü 'īsī ehl-i necātem *şu* 'aybe çübānam

381. S.1:82r; R: 71v; K.1: 74r; V: 58v; S.2: 60r; S.3: 52v; ŞR: 92v; Ü.3: 66v.

382. S.1:82r; R: 71v; K.1: 76r; V: 56r; S.2: 58r; S.3: 50v, 53r; ŞR: 95v; Ü.3: 68r.

6. kelām gibi bülendem hüner gibi hoş-ḥāl
kerem gibi güzelem baht gibi ḥandānam
7. ne deñlü olduñ ise seyl gibi ālūde
özünü baña erişdür ki ‘ayn-ı ‘ummānam
8. yüzüme tā ki çekildi bu perde-i şūret
ḥayāl-bāz-ı cihānam ḥarīf-i fettānam
9. ḥayālī meşreb-i ahrār bulmuşam līkin
esīr-i silsile-i āsmān-ı gerdānam

383.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. gerdenümde şanma bu zülf-i siyāhumdur benüm
hay zālīm boynuña düşmiş günāhumdur benüm
2. şāh-ı ‘ışkām penbe-i dāğuma degmez tāt-ı key
şol gedā-yı bī-ser ü pālar sipāhumdur benüm
3. bezm-i ḥüsn içinde ey dil çeşm ü ebrū-yı nigār
iki merdüm iki şūḥ-ı kec-külāhumdur benüm
4. ḥalka-i māhı tutup gerdünü yerinden kapan
şām-ı ğamda kuvvet-i bāzū-yı āhumdur benüm
5. ey ḥayālī fakr şāhının kilāb-ı kūyının
her pelāsı bir libās-ı ‘izz ü cāhumdur benüm

384.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. müşerref kıldı devlet mesnedini şāh-ı ḥübānum
revān olmağa tırılmışken oturdu yèrine cānum
2. çıkarma karañı ey mūr-ı miskīn tā şeb-i maḥşer
senün ger yèle vardıysa benüm geldi *süleymānum*
3. bulımazdun ṭabībā cismümi pīrāhenüm içre
eger kim nāleler göstermese çāk-ı girībānum
4. tenümi tīr-i ğayret ta‘n-ı düşmen zaḥmnāk etti
şehīd-i *kerbelādan* dem urur her kaṭre-i ḫanum
5. ḥayālī *vāmık* u *ferhād* u *mecnūndan* cüdā düşdüm
bu keşret ‘āleminde yavı kıldum bunca yārānum

383. S.1:82v; R: 74r; K.1: 80r; V: 53v; S.2: 61r; S.3: 54v; ŞR: 93r; Ü.3: 65r.

384. S.1:82v; R: 73r; K.1: 76r; V: 58r; S.2: 61v; S.3: 53v; ŞR: 95r; Ü.3: 67v.

385.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. kaşuñ hilālını meh-i tábāna vèrmezem
şem'-i ruḥuñı mihr-i dıraḥşāna vèrmezem
2. ḥaṭṭuñı *sebbezāra semerkāda* beñlerüñ
izüñ tozını kuḥl-ı *şifāhāna* vèrmezem
3. *aķşehre* alnuñı yüzüñı *aydın* èline
müşgîn şaçuñı mülk-i *ķaramana* vèrmezem
4. göz ķarasını mesken eden 'aks-i la'lüñı
zülmet içinde çeşme-i ḥayvāna vèrmezem
5. ben ol ḥayāliyam ki eşigüñ gedālığın
taḥt-ı 'acemle mülket-i 'oşmāna vèrmezem

386.

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. ğonce la'lüñ ḥasretinden baġrumı ḥün eyledüm
küyuñ eşk-i lāle-rengümle ciger-gün eyledüm
2. dāne-i ḥālūñ edelden zāġ-ı ḥaṭṭuñ pāymāl
döge döge kendümi bu ġuşşadan un eyledüm
3. nazm-ı renginümle vaşf ètdüm şarāb-ı la'lüñı
sāḥir-i nazmam anuñ'çün ey gül efsün eyledüm
4. zer gibi ḥālîşligüm her yüzden añlansun dèyü
çihremi cānā bu sevdā birle altun eyledüm
5. ey ḥayālî bār-ı ġam ķaddüm bükelden çengveş
ney gibi feryādı 'uşşāk içre ķānün eyledüm

387.

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. 'āleme vèren zıyā ol yüzi māhumdur benüm
bendesiyem ben anuñ ol pādşāhumdur benüm
2. işidelden dil şafāsın gece gündüz ol mehüñ
merve ḥaķķı āstānı secdegāhumdur benüm

385. -S.1; R: 72r, 87r; K.1: 85v; V: 57r; S.2: 60v; S.3: 53r; ŞR: 107v; -Ü.3.

386. -S.1; R: 73v; K.1: 74v; -V; -S.2; S.3: 49v; ŞR: 100r; -Ü.3.

387. -S.1; R: 74v; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. dostum incinme baña rāzumı fāş eylesem
her seher dilden çıkan feryād u āhumdur benüm
4. āteş-i dilden yanan yer yer benüm ey lāle-ruh
sīnem üzre görinen dāğ-ı siyāhumdur benüm
5. dūd-ı āhumdan ‘alemler ğam baña ‘asker yeter
ey hayālī ceng için anlar sipāhumdur benüm

388.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ol dilārā dil-berümdür yā dağı nemdür benüm
ben o dildāra kul oldum ol efendimdir benüm
2. izi tozın kīmiyā-bağş eylesem lāyık-durur
pāyına yüz sürdügüm bir hoşça ādemdir benüm
3. dikme bir taş taş üzre koma kim şöñi harāb
bir binādur ‘ışk işi kalbümde muhkemdir benüm
4. ey hayālī ol mehūñ ejder-ser sünbülleri
‘aqlumı zā’ il kılan ol bñy-ı perçemdir benüm

389.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. gerçi étdüm halka halka dāğumı mādām dām
olmadı ben ‘āşık ol kebg-i bñ-ārām rām
2. vā ‘izā étme müselleş vaşfını meyden geçüp
puhte tutmaz bizi biñ kez söyler iseñ hām hām
3. ayrı gördi bezm-i ‘ālemde habābı bādeden
içmeyen hum-hāne-i vahdet meyinden cām cām
4. içse mey hurşīd-rū sākī elinden vaqt-ı şubh
bilmeye olduğunu kallāş-ı dürd-āşām şām
5. nīk [ü] bay serverlere étdi hayālī hıdmeti
olmağa kūy-ı harābāt içre bir bed-nām nām

388. -S.1; -R; K.1: 77v; -V; -S.2; S.3: 49v; ŞR: 96v; -Ü.3.

389. -S.1; -R; K.1: 77v; -V; -S.2; S.3: 50r; ŞR: 97v; -Ü.3.

390.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şāh-ı 'ışkuñ mīriyem encüm sipāhumdur benüm
devletinde mäh-ı nev zerrīn külāhumdur benüm
2. nār-ı ğayretle yakup dūzaḥları maḥv eyleyen
ḥaşr meydānında bir göynüklü āhumdur benüm
3. menzil-i 'ışkı maḥabbet ehlini ērgürmege
sīnem üzre her elif bir toĝrı rāhumdur benüm
4. yerde gökde yıldızum yok şanmañuz kim ol mehüñ
yüzde ḥālī kevkeb-i baḥt-ı siyāhumdur benüm
5. ērmek isterseñ ḥaḳīḳat rāhınuñ dervīşine
gel sücūd eyle ḥayālī pādşāhumdur benüm

391.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. vücūdum zerreler kıldı maḥabbet çün türāb oldum
çekildüm āsmāna kuḥl-ı çeşm-i āftāb oldum
2. baña yer vèrdiler şaff-ı nī 'ālinde ḥarābātuñ
başum eflāke ērdi gün gibi 'ālī-cenāb oldum
3. kulaĝum buralı ṭanbūrveş dest-i ğam-ı dil-ber
tenümde her kılum nālišler eyler bir rübāb oldum
4. dehānıyla miyānı fikri içre 'aḳlı ğayb ētdüm
niçe ince söze gerçi bugün ḥāzır-cevāb oldum
5. ḥayālī nāle vü eşküm baña tā kim ğınā vèrdi
ne muṭrib minnetin çekdüm ne muḥtāc-ı şarāb oldum

392.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. seg-i kūyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferāĝ ētdüm
tenümde dāĝlardan bir niçe ḥünīn yalaĝ ētdüm
2. senüñ sāz-ı cefāña uydurup çalmaĝa bezmüñde
bugün eflāki āhumla yēdi çīnī çanaĝ ētdüm

390. -S.1; -R; K.1: 78v; -V; -S.2; S.3: 50r; ŞR: 98v; -Ü.3.

391. -S.1; -R; K.1: 79r; -V; -S.2; S.3: 51r; ŞR: 99r; -Ü.3.

392. -S.1; -R; K.1: 79v; -V; -S.2; S.3: 52r; ŞR: 99v; -Ü.3.

3. ruḥuñsuz lem‘a-i nār-ı dili kim çarḥa ergusdüm
melā‘ik ḥayline şām-ı firākuñda çerāğ ẽtdüm
4. sipihre baḥr-ı eşkümden şināverlik ben ẽgretdüm
nigārā mihr ü māhı gögsüme iki kabağ ẽtdüm
5. yaqup her na‘l-i sīnem içine bir āteşin dāğı
ḥayālī her birin ‘ışk ẽllerinde bir ocağ ẽtdüm

393.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. dūd tā kim depemüzden çıka āhı çekelüm
zāhidā ‘ışk eriyüz biz de sipāhī çekelüm
2. serv-kāmet *konevī* bir güzele ‘āşık olup
elif-i sebz ile mollāyi külāhı çekelüm
3. zāhidā sāğarı çekmek eger oldıysa günāh
sen şavāb içre bulun biz bu günāhı çekelüm
4. şalsa çāh-ı ḥasede ger bizi ihvān-ı vefā
yūsuf-ı vaqt olup miḥnet-i çāhı çekelüm
5. tīr-i yārı götürüp sīnede peykānı ile
ey ḥayālī demidür sancağ-ı şāhī çekelüm

394.

Mefā‘lün mefā‘lün mefā‘lün mefā‘lün

1. bir iki gün dile sen māhı gerçi mihrbān buldum
yüri var fāriğ ol benden ben özge dil-sitān buldum
2. olup *hızır* ile hem-reh *mecma‘u’l-baḥreyni* seyr ẽtdüm
fenā gerdinden emvāc-ı ḥavādişden amān buldum
3. kıdem deryāsınuñ ka‘rından oldı nehrler cārī
kenārında bu enhāruñ hezārān dil-sitān buldum
4. ḥayāt ırmağınun ser-çeşmesinden nūş-ı cān ẽtdüm
sebū-yı cisme yoğdur ihtiyācum ‘ayn-ı cān buldum
5. peri altında ‘anḳalar görünürler meges gibi
ḥayālī ṭab‘ını bir şāhbāz-ı lā-mekān buldum

393. -S.1; -R; K.1: 80v; -V; -S.2; S.3: 48v; ŞR: 93v; -Ü.3.

394. -S.1; -R; K.1: 80v; -V; -S.2; S.3: 48v; ŞR: 101r; -Ü.3.

395.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. maḥabbet şeh-süvārınuñ atı oynadıdur başum
semend-i 'ışkuñ cānā nişān-ı na 'lidür kaşum
2. görüp bu eşk-i pür-hūnum demüñ hoş deme ey meh-rū
ne kanlar ağladı çeşmüm gelince bu deme yaşum
3. beyābān-ı belāda öyle ser-gerdān u pūyānam
ki pāyum başduğum taşdur benüm ancak ayakdaşum
4. lebün'çün la'l-riz olmuş remedden sürhdür şanma
niçe göz ağrısın görmiş-durur çeşm-i güher-pāşum
5. yazar her şeb hilāl-ebrūsın altun ḥall ile ya'nī
'arūs-ı dehr diler kim ḥayālī ola oynaşum

396.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ben bugün ol āfet-i şāh-ı cihānı görmedüm
şanki biñ yıllar-durur bir gün ben anı görmedüm
2. ḥusrevā kaldum dirīgā telḥ bu hicrān ile
ol şeker-güftār olan şīrīn-zebānı görmedüm
3. tāb-ı ruḥsārın ḥayāl etsem nihānī mihrini
pertev-i ḥurşīd alan mihr-i 'ıyānı görmedüm
4. miḥnet ü ğam bir nuḥūset vērđi oldum tīre-dil
dūd-ı āhumdan o māh-ı āsmānı görmedüm
5. bāğbān-ı ḥüsnüñ olaldan belā bāğında āh
bu ḥayālī gibi mīr-i 'āşıkānı görmedüm

397.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cānā gözüm
key şakın merdümmler ölür taşu bu deryā gözüm
2. böyle eyler ādemi āb u hevā-yı kūy-ı 'ışk
her nefesde dem-be-dem āh et gönül ağla gözüm

395. -S.1; -R; -K.1; V: 55v; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 69r.

396. -S.1; -R; -K.1; V: 59v; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

397. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 61r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 66v.

3. éremezsın gerdine açıldı ol nūr-ı başār
ḥāk-i pāyı kuḥlını isterse nā-bīnā gözüm
4. ğonce-i pūr-ḥūna döndi āḥ kim göñlüm gibi
bāğ-ı ḥüsn içre görüp bir nergis-i şehlā gözüm
5. ey ḥayālī gözde ḥālī naḳşı yārūñ miskdür
étmege anı nihān oldu kızıl vālā gözüm

398.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. hā müdārādur benüm kullandüğüm
ayrılıkdur dā’im oda yandüğüm
2. dem-be-dem dīvānelikdür şan’atüm
ben delü hīç görmedüm uşlandüğüm
3. añsuzın her dāra berdār olmazam
sünbülün kullābıdur dayandüğüm
4. āb-ı kevşer lezzetinden dādeyem
şerbet-i la’lüne görsem kandüğüm
5. ey ḥayālī la’l-i yāra görmedüm
çok yaşumda bu kadar aldandüğüm

399.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. ‘avāyıkdan geçüp küllī bu cismi cāna tapşurdum
ara yerden çıkuban mülkini sultāna tapşurdum
2. mecāzī varlığın mest-i ḥaḳīḳīye édüp teslīm
şu‘ā’ı āftāba kaṭreyi ‘ummāna tapşurdum
3. dūr-i deryā-yı ‘ışkı genc-i dilde eyleyüp medfün
kimin gūş-ı şehenşāha kimini ḥāna tapşurdum
4. marīz-i ‘ışka cān vèrmek imiş ancak şifā bildüm
koyup kânün-ı ‘ışka derdini dermāna tapşurdum
5. ḥayālī la’l-i dildārı göñül abdālına şundum
ol ḥelvā-yı lezīzi vālih ü ḥayrāna tapşurdum

398. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 62r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

399. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 113r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

400.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. çarh sākī mihrdür zerrīn ayağ-ı meclisüm
dīde-i cibrīldür her şeb çerāğ-ı meclisüm
2. gāh olur per-i megesdür sāyebān-ı haşmetüm
gāh olur eflākdür kemter otağ-ı meclisüm
3. bāde hūn-āb-ı ciger ğam nuḳl u çeşmüm hem kadeh
devlet-i 'ışkuñda gördüm hep yarağ-ı meclisüm
4. şanma encüm çarhda ben hāk ile zevkuñ görüp
kaplayupdur sīne-i eflāki dāğ-ı meclisüm
5. ey hayālī hāne küncinden ferāğum var bugün
'işretüm devrānıdur açıldı bāğ-ı meclisüm

401.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. öldüğümden şoñra yād eylerse yārān şöhetüm
hışt-ı mihr ü māh ile yapmak gerekdür türbetüm
2. bī-nişānlık mülkinüñ bir nām-ver sultānıyam
lā-mekān iklīmini dutdı şadā-yı şevketüm
3. lāleveş bir kanlu pīrahendür uran dāğumı
şaklayan bād-ı muhālifden çerāğ-ı devletüm
4. étmişem bezm-i ezel cām-ı ebedden nūş-ı cān
hızra yokdur ey gedā āb-ı hayāta minnetüm
5. eylesem mey-hāne küncinde n'ola seyr-i hicāz
ey hayālī yok mıdur bir sāz deñlü ğayretüm

402.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. rüz-ı ezelde hāk-i vücūdum elenmedin
cān tıflı daḥı ten beşiginde belenmedin
2. ser-geşteñ idi zerre gibi cān ile gönül
mihr ile meh bu dā'irelerde tolanmadın

400. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; Ü.4: 81r.

401. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 93v; -Ü.3; SÇ.2: 82r.

402. S.1:83r; R: 75v; K.1: 83r; V: 63v; S.2: 66r; S.3: 55v; ŞR: 103v; Ü.3: 70r.

3. ayağına aķardı yaşıum bir sehī-ķadūñ
cān çeşmesārı hāk-i bedenle bulanmadın
4. bir özge ‘ālemüm var idi ‘ışķ-ı yār ile
ādem henüz h^vāb-ı ‘ademden uyanmadın
5. pervāne kıldı şem‘-i cemālūñ hayāliyi
ķandīl-i mihr tāk-ı sipihr üzre yanmadın

403.

Mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün

1. maħabbet gülşeni būyın eger kim alabilmezsın
bu yanıklarla hūnīn-dil nedendür lāle bilmezsın
2. ħarīf-i nerd-i ‘ışķ olmak ne kārūndur senūñ zāhid
dil ü cān *ka* ‘beteynin çün elūñden şalabilmezsın
3. kime feryād edem ey meh elūñden kim fiğān etsem
sūrūd-ı bezm şanursın sen anı nāle bilmezsın
4. çün ey pervāne ‘āşıķsın ırāķdan yan yakın gelme
bu şem‘-i meclis-ārāya ne vèrdūñ alabilmezsın
5. hayālī cevır şanursın raķīb-i rū-siyāhından
ne rengīn āl eder saña o çeşmi ala bilmezsın

404.

Mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün

1. gül ile lāle ķanından göñül reng alabilmezsın
ne gözler yaşıdur şahn-ı cemende jāle bilmezsın
2. şafā kesb eyleyüp ‘ayn-ı vişāle èrdüğün her şeb
felekde gösterür saña meh ile hāle bilmezsın
3. maħabbet bahri kim dürr-i şeb-efrüz ile memlūdur
nehenginden ederseñ iħtirāzı talabilmezsın
4. tarīķ-i *ka* ‘be-i taħķīķe girdüm şanma ey zāhid
seni *hinde* revān etdi reh-i *bengāle* bilmezsın
5. hayālī ‘ārdan ‘ārī-durur her ‘āşıķ-ı şādık
daħı sen şīşe-i nāmūsı taşa çalabilmezsın

403. S.1:83r; R: 83r; K.1: 90v; V: 68r; S.2: 96v; S.3: 63v; ŞR: 114r; Ü.3: 72r.

404. S.1:83r; R: 84v; K.1: 91r; V: 68r; S.2: 68r; S.3: 64r; ŞR: 114v; Ü.3: 72v.

405.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. maḥabbet cāmın ey zāhid elüñe alabilmezsin
meger kim şīşe-i nāmūsı taşa çalabilmezsin
2. gider tāc ile hırkañ kim bunuñ gibi kaba yükle
kabūl étmez seni baḥr-i maḥabbet talabilmezsin
3. eger her şa'şa'a cirmüñde bir gūyā zebān olsa
cemāl-i yārūñ ey gün sen kılıcın şalabilmezsin
4. çeküp zaḥmumdan almak yol mıdur peykānını yārūñ
sen ey hem-dem baña bilsem ne vèrdüñ alabilmezsin
5. ḥayālī gibi ger 'āşık saña dāğ üsti bāğ olmaz
melāmet taḥlını derbend-i ğamda çalabilmezsin

406.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. inse ḥurşid-i felek toĝsa girībānumdan
zūlmet-i āhumı dūr edemeye yānumdan
2. şanma göz merdūmidür baḥr şanup ebr-i siyāh
geldi āb almağa bu dīde-i giryānumdan
3. her düri aḥker-i raḥşende ola baḥre eger
bir şerer düşse benüm āteş-i hırmānumdan
4. bulımazdı beni pīrāhenüm içinde ecel
işde yatur demese nāle girībānumdan
5. deşti baḥr eyleyicek ḥūn-ı dilüm pāyında
saña göstermedi mi kebg-i derī kanumdan
6. kişver-i 'ışk ḥayālīye müsellemler olmuş
geldi tuĝrāsı o sultānlara sultānumdan

407.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zerreler yüz döndüre ḥurşid-i 'ālem-tābdan
dönmeye yüzüm benüm ol kaşları miḥrābdan

405. S.1:83v; R: 84v; K.1: 90r; V: 67v; S.2: 97r; S.3: 63v; ŞR: 113r; Ü.3: 72v.

406. S.1:83v; R: 81r; K.1: 92v; V: 66v; S.2: 63r; S.3: 56v; ŞR: 116r; Ü.3: 76v.

407. S.1:84r; R: 76r; K.1: 84v; V: 62v; S.2: 66r; S.3: 56r; ŞR: 105v; Ü.3: 70r.

2. terk êde yüz sürmegi rūy-ı zemîne âftāb
çihre-i zerdüm benüm dūr olmaya ol bābdan
3. uyḡudan açılmaya her şeb kevākib gözleri
ḡ^vāba varmak gelmeye bu çeşm-i pūr-ḡūn-ābdan
4. penbe-i dāḡ-ı melāmetden ola pīrāhenüm
nār pūşış kılmasa ḡākisterī sincābdan
5. ister iseñ ‘ayn-ı vaşla êrmegi ser-geşte ol
böyle fehm êtdi ḡayālī naḡme-i dūlābdan

408.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. her ne ḡan kim yutdı dil la ‘l-i leb-i dildārdan
dökdi āḡir fūrḡat anı dīde-i ḡūn-bārdan
2. seyr-i būstān eyleseñ ḡaddūñ temāşā kılmaḡa
servler baş ḡaldururlar bāḡda dīvārdan
3. rūy u zūlfūñ şevḡine dil baḡladum ey muḡ-beçe
her ne teklīf eyleseñ eyle büt ü zūnnārdan
4. lerze mi eylerdi mızrābuñ elūñde muṡribā
sırr-ı ḡayb işitmeseydi perde-i evtārdan
5. mey-perest olsun ḡayālī dēyü her mey-ḡānede
rindler ḡül-bāḡ eğerler külbe-i ḡammārdan
6. ey ḡōñül ḡaṡ‘ eylemek içün zebānın cāḡidūñ
kilk-i gevher-pāş yēgdür tīḡ-ı gevherbārdan

409.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. dil helāk oldı meded şol gözleri bīmārdan
derdüme dermān erişmez ol şeker-ḡüftārdan
2. ḡam şebinde fūrḡatūñle cānum alduñ tınmadum
gel berü şulḡ edelüm bir būseye inkārdan
3. vaşluñ ile cānum istibdāl eđerseñ n'ola kim
kim ḡaçar ‘ālemde ey meh aşşılı bāzārdan
4. pādşāh-ı mülk-i ḡüsнем dēyü germ olma şehā
kim vefā gelmez cihānda ḡarḡ-ı kec-reftārdan

408. S.1:84r; R: 76r; K.1: 85r; V: 62v; S.2: 68v; S.3: 55v; ŞR: 106v; Ü.3: 72r.

409. S.1:84r; R: 76v; K.1: 84v; V: 62r; S.2: 64v; S.3: 56r; ŞR: 105v; Ü.3: 73v.

5. ey hayālī ‘ömri zāyi’ étmeyem dërseñ eger
hāli olma devr içinde bir muşāhib yārdan

410.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. zevkın tıyaldan ol gözi mestāne yolların
vërmez gönül feleklere mey-hāne yolların
2. zībā degül mi kulleğe *ferhād* ü deşte *ķays*
‘uşşāķuñ atmaya ķatı yābāna yolların
3. dil-ber odur ki eyleye ‘uşşāķa iltifāt
her āşnāya vërmeye bī-gāne yolların
4. şūfī-i şehir sevmeyüp ümmü'l-ḥabā’ işi
öğretti fenn-i fitnede *şeytāna* yolların
5. ‘ömrinde rāh-ı meykedeyi görmemiş geçer
cānā hayālī hoş bilür efsāne yolların

411.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ḥaṭ ne peydā oldu ol la’l-i şeker-ālūddan
reng ü bû almak neden ḥelvā-yı-cennet-dūddan
2. ger kabūlün düşmedümse şad-hezārān şükr kim
eksügüm yokdur kapuñda sürülen merdūddan
3. bakmadum mir’āt-ı imkānda heyülā naķşına
tā ki çekdüm destümi her būd ile nā-būddan
4. ‘ālem-i ‘ışķuñ nişānı bī-nişānlıķdur hemīn
küfrdür vërmek ḥaber ma’ dūmdan mevcūddan
5. reşķ-i a’ dādan hayālī zevķ éder kim *zū’l-celāl*
vërdi *ibrāhīme* gülşen āteş-i *nemrūddan*

412.

Mef‘ülü mefā ‘ilü mefā ‘ilü fe ‘ülün

1. mihr-i ruḥuña dil vërelî ey meh-i tābān
sāyem gibi yërden yère çaldı beni devrān

410. S.1:84v; -R; K.1: 92r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 115v; -Ü.3.

411. S.1:84v; -R; K.1: 87v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 110r; -Ü.3.

412. S.1:84v; R: 76v; K.1: 85v; V: 60v; S.2: 68r; S.3: 56v; ŞR: 107r; Ü.3: 71r.

2. ağlatma beni ister iseñ gelmeye haṭṭuñ
yağınca şehā tīz bitürür sebzeyi bārān
3. ḥāl-i ḡamını ‘aynına almaz dēyü yārūñ
göz merdümüne eyledi yaşum kuru bühtān
4. gül yüzini medḥ étmege ol ḡonce-dehānuñ
var bencileyin bülbül-i ḡüyāsı hezārān
5. bir meyyite döndi müteḥarrik bu ḡayālī
ol rūḥ-ı revānum olalı cān gibi pinhān

413.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. çeşm-i pür-ḡūnumda ebrūñuñ ḡayālī bī-ḡümān
māh-ı nevdür kim şafaḡ içinde olmışdur ‘ıyān
2. öliceḡ kanlu yaşumdan ḡihre-i zerdüm benüm
bitüre ḡāk-i mezārūm üzre mīr-i ‘āşıkān
3. serv ü gül şanmañ görinen ḡadd ü ḡaddūñ yādına
sīnesine dāḡ urup çekdi elifler büstān
4. yazmaḡ içün ḡāme-i tīrūñle miḡnet-nāmesin
sūrḡ ile zaḡmum devātı pürdür ey ḡaşı kemān
5. rāvi iltürse ḡaramana ḡayālī şī ‘rūñi
bula naẓm-ı rūḥ-baḡşuñdan niẓāmī tāze cān

414.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. zaḡm-ı peykānuñ degül sīnemde ey ḡaşı kemān
bir ecel murgı gelüp cismümde kıldı āşyān
2. cūybār-ı çeşmümün bir adım atmaz seyrine
dostlar bir dil-ber-i ser-keşdür ol serv-i revān
3. fūrḡat-i ebrūlaruñ ey meh çekelden za‘f ile
māh-ı nev oldı benüm pehlümde her bir üstüḡ^vān
4. her nücümü baḡrına başmazdı bu pīr-i felek
keḡkeb-i müzeñ görüp reşk étmeseydi āsmān
5. ey ḡayālī ḡār-deh-sāle daḡı bir tıfl iken
ṭab‘-ı mevzūnuñla olduñ şimdi selmān-ı zamān

413. S.1:85r; R: 77r; K.1: 83r; V: 60r; S.2: 64r; S.3: 56v; ŞR: 104r; Ü.3: 74v.

414. S.1:85r; R: 77v; K.1: 84r; V: 60v; S.2: 66v; S.3: 57r; ŞR: 105r; Ü.3: 70v.

415.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. her muḥarrem māh-ı nev toḡsa şafaḡdan yā ḥüseyn
çeşmüme ḥün-ı ciger dökmek olupdur farz-ı 'ayn
2. mihr andan her seḡer deryüze-i nūr eyleye
ḡāk-i pāyuñla müşerref olsa fark-ı ferḡadeyn
3. on iki ḡandıl nūrisın bu toḡuz ḡubbenüñ
cedd-i pāküñdür vèren dünyā vü dīne zīb ü zeyn
4. resm èderse saña ey göz nūrı ḡatm-i evliyā
cedd-i a'lāñuñ nigīni naḡşı şāh-ı 'ālemeyn
5. èdeli 'ışḡuñla sultānum ḡayālī ittiḡād
kendüye yeksān olupdur bu'd u ḡurb u vaşl u beyn

416.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yār isteyen
şi'rüme ḡılsun naḡar naḡm-ı ḡüher-bār isteyen
2. varmasun mey-ḡāneye nūş ètmesün cām-ı şarāb
kūy-ı 'ışḡa gelmesün nāmūs ile 'ār isteyen
3. dāḡ-ı ḡasretle yanup ḡanına girdi kendünüñ
ḡülşeninde 'ālemüñ bir lāle-ruḡsār isteyen
4. cūr'adānından ene'l-ḡaḡḡuñ yēsün *manşūr*vār
tekye-i ḡaḡda bugün ḡattāl esrār isteyen
5. ser-nigün olsun ḡayālī ḡoreyin ḡavvāşvār
gevhèr-i naḡmum ḡururken dürr-i şehvār isteyen

417.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. ey dèyen 'āşıḡ belā kūyında ben derd isterin
derd hem feryād èdüp aydur ki ben merd isterin
2. şehper-i *rūḡu'l-ḡudūs* 'īsī demi cārübıdur
şol ḡarīḡ-i 'ışḡa kim cismüm aña gerd isterin

415. S.1:85r; -R; K.1: 92r; -V; -S.2; S.3: 55v; ŞR: 115v; Ü.3: 76r.

416. S.1:85v; -R; K.1: 88r; -V; -S.2; -S.3; ŞR:109v; -Ü.3.

417. S.1:85v; R: 76r; K.1: 90r; V: 68v; S.2: 103r; S.3: 55v; ŞR: 113r; Ü.3: 74v.

3. keşret-i ta‘dād-ı şavt u harfden dil-gîr olup
nokta gibi dâ’irende kendümi ferd isterin
4. şeh-süvārā eblağ-ı şubh u mesā-reftārdan
bir ğubār-ı pāy-ı ikbālem cihān-gerd isterin
5. çün hayālī açıla gülzār-ı āl-i muştafā
çihrem ol gülzārda bir ednā gül-i zerd isterin

418.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. ‘āşıkam mecnūn-şifat deşt-i belā gerdideyin
dil-berüm şūrīdedür ben ‘āşık-ı şūrīdeyin
2. kürsi-i va‘zuñda ca‘lī ağlamakla zāhidā
aldayımazsın beni ben gürg-i bārān-dīdeyin
3. bīsūtūnda seng-diller miḥneti sengīn iken
kuvvet-i bāzūma taḥsīn eyle kim verzīdeyin
4. her biri derdüm görüp ‘ışkuñda kan ağlar baña
tāze tāze dāğdan başdan ayağa dīdeyin
5. ey hayālī dergehinde şehryār-ı ‘ālemüñ
niçe yıllar geçdi kim vābeste bir ümmīdeyin

419.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. ḥudā rahm eyleyüp bülbüllerüñ āh u fiğānından
yine bir gonce şundı dehre devlet gülsitānından
2. iki nergisleri gülzār-ı dünyāya vērüp şūret
tarāvet kesb eder bāğ-ı cihān serv-i revānından
3. dem-i nakd eyleyüp misk-i ḥoten kendin gelüp aña
ala bŷy-ı maḥabbet turre-i ‘anber-feşānından
4. nişānum depreşür beñzer nişāne ola dünyāda
anuñ kirpügi kaşı rüstemüñ tır ü kemānından
5. ḥayālīnüñ du‘āsı bu-durur yā rab ki sen şakla
o gülzār-ı sa‘ādet goncesin dehrüñ ḥazānından

418. S.1:85v; R: 77r; K.1: 85r; V: 61r; S.2: 103r; S.3: 58r; ŞR: 106v; -Ü.3.

419. S.1:86r; R: 79r; K.1: 88r; V: 61v; S.2: 103v; S.3: 58v; ŞR: 110r; Ü.3: 74r.

420.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dūr êtdi ben ğubārı ser-i kūy-ı yārdan
kime şikāyet eyleyeyin rūzgārdan
2. kanlu yaşımla çihremi kılduñ şükūfezār
ey serv-i gül- 'izār nem eksük bahārdan
3. şabr êtmeyen belālaruña 'ıŝkuñ añmasun
nūş êtmesün şarābı kaçanlar ħumārdan
4. ey gül nevā-yı bülbüle mağrūr olma kim
yēgdür bir āhum ancılayın şad hezārdan
5. kaldı ħayālī tābiş-i ħurşīd-i cevride
êrmezse çāre sāye-i perverdgārdan

421.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. fenā ehline ta'n êtme geçüp 'ucb ile yanından
bu deşt-i vahşet-ābāduñ şakın şīr-i jiyānından
2. yéterdi bu kadar rif'at iki 'ālemde *mecnūna*
seg-i *leylī* gelüp bir kez götürse üstüĥ'ānından
3. eger ħurşīdi *cibrīl* āftābe ilte redd eyler
şu kim *manşūr*-ı 'ıŝk olup elin yur kendü kanından
4. benüm gönlümdür ol evc-i maḥabbet şāhbāzı kim
niçe *mecnūn* gibi yavru uçurdu āşyānından
5. ħayālī nazmı her kande okınsa istimā' êtseñ
olursın feyze kâbil bu maḥabbet dāstānından

422.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. her şem'-i ħüsne kim ola kâfūrdan beden
cismüñ mişālī olmaya bir nūrdan beden
2. itüñ çulın libās êdeli êtmez oldu zevk
zer-beftler ile kaçum u semmūrdan beden

420. S.1:86r; -R; K.1: 88r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 111r; -Ü.3.

421. S.1:86r; R: 77v; K.1: 93v; V: 62r; S.2: 104r; S.3: 58v; ŞR: 118v; Ü.3: 72v.

422. S.1:86v; R: 79v; K.1: 90v; V: 64v; S.2: 69r; S.3: 59v; ŞR: 113v; Ü.3: 70v.

3. gelmez cihāna mey gibi bir rūḥ-ı s̄āni kim
ḥürmet aña libās ola billûrdan beden
4. kanlar yudar dili görelî kendü başına
dāğ-ı belāñı ‘āşık-ı mehcûrdan beden
5. olur ḥayālî āl ile maḥşerde sūrḥ-rû
ğark êtdi kana çün dem-i ‘āşûrdan beden

423.

Mef‘ûlû mefā ‘ilû mefā ‘ilû fe ‘ulûn

1. çöz kākûl-i müşgînüñi ‘anber ucuz olsun
depret leb-i şîrînüñi kim kand tuz olsun
2. bir cāna geçer nāvek-i müjgānuñi gönder
meşhûr meşeldür bu ki az olsun öz olsun
3. şol tāk-ı kaşuñ yādına eyvān-ı vücûdum
āteşkede-i ‘ışkda bir nice köz olsun
4. ey nazm-ı ḥayālî gibi rengîn söze tālîb
her ma‘ni-i ḥāşuñ meşel-āmîz söz olsun

424.

Fā ‘ilātûn fā ‘ilātûn fā ‘ilātûn fā ‘ilûn

1. umma her dīvāneden mecnûn-ı şeydā meşrebin
baña şor derd ehlinüñ ey dost baña meşrebin
2. kākûlûñ olmuş ‘alemdār-ı resûl-ı ḥāşimî
la‘l-i mey-gûnuñda ḥaṭ tutmuş mesîḥā meşrebin
3. vech-i pâkinde yêr êtse ḥār u ḥas çekmez elem
āferîn ol rinde kim kullandı deryā meşrebin
4. bezm-i istiğnâda sultân u gedâyı bir tutar
kāfir olsun sevmeyen ‘âlemde şahbâ meşrebin
5. bezm-i ḥāş êt her gèce yārân-ı rûşen-ṭab‘ ile
ey ḥayālî göklere êrgür sûreyyâ meşrebin

423. S.1:86v; R: 87v; K.1: 87r; V: 63v; S.2: 104r; S.3: 61v; ŞR: 109r; Ü.3: 76r.

424. S.1:86v; R: 84r; K.1: 87v; V: 63r; S.2: 69v; S.3: 61r; ŞR: 110v; Ü.3: 75v.

425.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. çeşmüñe kılsun nazār bī-bāk sehḥār isteyen
ḥālūñi görsün gönüller düzd-i tarrār isteyen
2. çihre-i zerdümde baksun kanlu kanlu yaşuma
ehl-i derd içre ḥazān faşlında gülzār isteyen
3. fikr-i dendānuñla olsam n'ola göz yaşına ğark
girdi deryā қа‘rına lü‘lü’-yi şehvār isteyen
4. zülfinüñ kaçma belāsından dilerseñ vaşl-ı yār
‘aqlını bīmār édüpdür genc-i bī-mār isteyen
5. ‘āşık-ı bī-derde vërme zülfüñüñ bir tārını
küfri rüsvāy eyledi bī-şıdk zünnār isteyen
6. mışr-ı dilde mālīk olsun naḡd-i şabra ey ‘azīz
yūsufına bir züleyḥāveş ḥarīdār isteyen
7. derd-i dāğ-ı ‘ışk ile geldi ḥayālī kılma red
yārsuz ḳalur cihānda ‘aybsuz yār isteyen

426.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. ben sāğar-ı belāñ ile bezmüñde ser-ḥoşın
her derdüñi ḳabül edici bir belā-keşin
2. her şeb felekde mevclerüm ‘aksidür şafaḳ
gelme şaḳın kenāruma deryā-yı āteşin
3. ḳaddüm büküp kemān edeli cevri-rüzgār
dest-i belāda şanma beni bī-keş-ā-keşin
4. rahmi ḳopup derūndan u muğber olur baña
şahrāda gird-bāda şu deñlü müşevveşin
5. ğayret ḥayālī bezm-i belāda dēdi baña
nüş et beni ki bāde-i şāfī vü bī-ğışın

425. S.1:87r; -R; K.1: 86v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 108v; -Ü.3.

426. S.1:87r; -R; K.1: 90v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 113v; -Ü.3.

427.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. dilüm kanı ki saña şerh édeydi hālümnden
meger belā dil olup söyleye melālümnden
2. beni görince tutar destini yüzine o şüh
şikāyet eyler isem n'ola dest-i zālümnden
3. mücāvır-i ser-i kūyı olalı şerm eyler
libās-ı *ka 'be* bu egnümde köhne şālümnden
4. ben ol muķīm-i ḥarābāt-ı kūy-ı 'ışķam kim
melek nevāle alur bir şınuķ sifālümnden
5. dēdüm ḥayāliye bir tır-i ğamze pertāb èt
tebessüm eyledi dēdi geķer ḥayālümnden

428.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. èdelden kākülünnde dil qarārı bī-qarāram ben
hevā-yı 'ışķa uymış bir perīşān-rūzgāram ben
2. beni ālāyiş-i ğamdan yumazlar bir ķadeḥ meyle
niķe demdür ḥarābāt-ı muġāna intizāram ben
3. sifāl-i dürd-ālūdın ḥarābātuñ alup başa
melāmet kişverine mālīk olmış tācdāram ben
4. hezārān luṭfını yārūñ baña derdi beyān ètdi
ölürsem ètmezem ifşā birini rāzdāram ben
5. ḥayālī bir nazar seyr ètmez ol serv-i ḥīrāmānum
belā deştinde ķanlı dāġlarla lālezāram ben

429.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. lezzet-i dermānı idrāk eylemez bī-derd olan
bezm-i derdūñ cāmını nūş eylemez nā-merd olan
2. pūḥte olmaz āteş-i dūzaḥla yüz biñ māh ü sāl
şol riyanuñ germ bāzārında zāhid serd olan

427. S.1:87r; R: 84v; K.1: 91v; V: 65v; S.2: 63r; S.3: 62r; ŞR: 115r; Ü.3: 72r.

428. S.1:87v; R: 85r; K.1: 93v; V: 65r; S.2: 113r; S.3: 62r; ŞR: 118r; Ü.3: 76r.

429. S.1:87v; R: 85r; K.1: 91r; V: 67r; S.2: 96v; S.3: 62v; ŞR: 115r; Ü.3: 69v.

3. 'ıřķ-ı yār ile n'ola devrāna girsem ey faķīh
gird-bād ile yēridür raķş ēderse gerd olan
4. hem-cenāhıdur bugün 'anķā-yı 'ālī-himmetüñ
kā'inātuñ āşyān ü dānesinden ferd olan
5. vērđi bu bāguñ hayālī reng ü būyından haber
şol hazān bergi gibi geh sebz ü gāhī zerd olan

430.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. kaşuña baķdum dēdüm yēgdür hilāl-i 'ıdden
'ārızuñ gördüm yudum el çeşme-i hurşıdden
2. tā ki kılduñ şevķuñ envārına müstağrak beni
hamdüli'llāh fāriğ oldum bīm ile ümmıdden
3. 'ıřķuñuñ yolında fānī ētmeyenler kendüyi
kaçdı 'ömr-i sermedıden devlet-i cāvıdden
4. tālīb-i dünyā-yı dūndan ehl-i dil ummaz vefā
mıve ümmıd eylemez 'āķil nihāl-i bıdden
5. çün hayālī hāk-i rāhuñ kuhl ēdindi çeşmine
āftāb-ı şubhı seyrān eyleye temcıdden

431.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. 'ıřķ içinde ser vērenler vardı serverlik yolın
bu terāşı çekmeyen bilmez kalendarlik yolın
2. *bīsūtün ferhādınuñ* hākin ziyāret eyleyen
cān-ı *şırinden* temennī eylesün erlik yolın
3. ey hayāl-i zūlf-i yār ētdüñ gözümde çün güzē
var neheng-i bahre ta'līm ēt şināverlik yolın
4. olmayanlar pāymāl-i 'aşr mānend-i 'ineb
kande bulsun bāde gibi pāk-gevherlik yolın
5. āteş-i derdüñ hayālıdır zebānın söyleyen
gel berü pervāneden öğren semenderlik yolın

430. S.1:87v; -R; K.1: 92v; -V; -S.2; S.3: 56r; ŞR: 116v; -Ü.3.

431. S.1:88r; -R; K.1: 88v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 111v; -Ü.3.

432.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin
tāze tāze dāğ ile seyr èt kıranfûl şöhetin
2. berf içinde lāleler dërler zebān-ı hāl ile
eksük ètme bir semen-ruhsâr ile mül şöhetin
3. zaḥm-ı tîğ-ı yāra kıarşı āh u zār eyler göñûl
gel bu ğam vādīsine ğuş eyle bülbül şöhetin
4. ḥāllerle 'ārızuñ cānā görenler dèdiler
bir niçe *hindûlar* ètmiş *rûmda* gül şöhetin
5. mest olmuşken ḥayālî cām-ı istiğnā ile
ārzû eyler anuñ her şûḥ-ı şengül şöhetin

433.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kılmaz isem lāle-ruḥ bir yār ile mül şöhetin
dûd-ı āhumdan temāşā eyle sünbül şöhetin
2. tîğ-ı ḥasretle tenüm şad-çâkdür nālān göñûl
diñle bu ḥākî kafes içinde bülbül şöhetin
3. nāfe gibi terk-i ser kıлмақ gerek ey ehl-i derd
bir nāzar seyr ètmege başdan o kākûl şöhetin
4. gördüğünde ḥâkde kıanın dèmiş *manşûr*-ı mest
eyledüm ğülzār-ı 'ışķu'llāhda gül şöhetin
5. n'eylesün 'aklı *ḥayālî vāmıķ* u *ferhād* ile
istemey şûrîdeler şāḥib-tecemmül şöhetin

434.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şāfi-dil rûşen-ğüher bî-mekr ü bî-ālem bugün
kıabza-i kıudretde bir şemşîr-i kıattālem bugün
2. ism ü resminden cihānuñ fāriğ u āsûde-ḥāl
tekye-i *ḥakda* terāş olmuş bir abdālam bugün

432. S.1:88r; R: 85v; K.1: 89v; V: 68v; S.2: 67v; S.3: 62v; ŞR: 112v; Ü.3: 73v.

433. S.1:88r; R: 85v; K.1: 89v; V: 69r; S.2: 104r; S.3: 63r; ŞR: 112v; Ü.3: 73v.

434. S.1:88v; R: 85v; K.1: 91v; V: 64v; S.2: 67r; S.3: 63r; ŞR: 114v; Ü.3: 72r.

3. zīnet ʔtdi cismūmi ser-tā-be-pā dāğ-ı siyāh
şāhid-i ʔşkuñ ruḥ-ı pūr-tābına ḥālem bugün
4. şāhbāzam evc-i istiğnāda pervāz eylerem
şaydgāhında cihānuñ fāriğü'l-bālem bugün
5. ey ḥayālī eşk-i ḥūnīnümle hem-demdür müdām
anuñ içün bāde-i gül-reng meyyālem bugün

435.

Fā ʔilātün fā ʔilātün fā ʔilātün fā ʔilün

1. dēdi bir gün mihr-i ʔālemtāba māh-ı āsmān
ey nigār-ı nūr-sīmā dil-ber-i ʔālī-mekān
2. cāmuñuñ bir cūrʔasıdur feyz-baḥş ḥāk u āb
ṭalʔatūñ envārına ğarḳ oldı zerrāt-ı cihān
3. gülşen-i ḥaḍrā senüñ zātuñla buldı zīb ü fer
nūr-ı rāyuñla münevverdür zemīn ü āsmān
4. ben ne cürm ʔtdüm ḥuzūruñda ne cirmüm var benüm
yüzüñe baḳsam o dem ruḥsāruñ eylersin nihān
5. ben kemāl-i ḥüsnümi bir gün saña ʔarż eylesem
sen sipihr-i evc-i istiğnāda eylersin mekān
6. semʔ-ı ḥurşīde ʔrişdi māh-ı nevden bu kelām
dēdi ey āyīne-i ʔibret-nümā-yı ins ü cān
7. her kaçan olsañ kemāl-i ḥüsn ile manzūr sen
ḥod-nümālīḳ şūretin sende görür çeşm-i cihān
8. bir naẓar zerd ü zaʔıf ü nā-tüvān görsem seni
mihrüm artar saña şevḳum ğālib olur ol zamān
9. kendü cismüm nūrı birle anı tekmiḻ eylerem
görsem eksüklikden ey ʔāşīḳ vücūduñda nişān
10. kim ki mirʔāt-ı zamīrinde görür noḳşānını
eyledi tekmiḻ-i nefis oldur şeh-i iḳlīm-i cān
11. ey ḥayālī derde ʔrdüñse tufeylüñdür devā
ger tüvānālīḳ dilerseñ nā-tüvān ol nā-tüvān

436.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. livā-yı mihrüñi dikdüm gönül mülkine şāham ben
şerār-ı nār-ı āhumla meh-i encüm-sipāham ben
2. leṭāfet gülşeninde ğonce-i gül-gün-ķabāsın sen
maḥabbet sebzezārında şararmış bir giyāham ben
3. cihān-ı tīrenüñ rüşen-çerāğı mihr-i gerdünsın
maḥabbet āsmānında ḥusūf içinde māham ben
4. sa'ādet mısrınuñ sultānısın gün gibi rüşensin
ḥayālüñ yūsufına mesken olmuş tīre çāham ben
5. ḥayālī yēdi eflāküñ n'ola gönlinde yēr ētse
elifle dāğ ile başdan ayağa āh u vāham ben

437.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. sensüz ey rūḥ-ı revān şüret-i bī-cānam ben
kara toprak başuma ḥāk ile yeksānam ben
2. nice *ferhād* ile *mecnūn*ları zencīre çeken
'ışķ kişverlerinüñ māliki sultānam ben
3. ḥāke güstāḥ gibi başma ḳadem ey dervīş
ayağıñ altına bak mūr-ı *süleymānam* ben
4. baş açuķ lāle çemende dēdi sultān-ı güle
ķan bulaşmış 'ālem-i şāh-ı şehīdānam ben
5. ḥusrev-i mülk-i sūḥan oldı ḥayālī gözün aç
dēme anuñ gibi bir şāḥib-i dīvānam ben
6. himmetüm ğāşıyesin çarḥ çeker dūşında
gör gedā kisveti içinde ne sultānam ben
7. ey ḥayālī ne bilür cehl ile ağıyār beni
bende-i pādşeh-i 'ālem-i 'irfānam ben

436. S.1:89r; -R; K.1: 87r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 109r; -Ü.3.

437. S.1:89r; R: 86r; K.1: 90r; V: 61v; S.2: 66v; S.3: 64v; ŞR: 112v; Ü.3: 70r.

438.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. öliceğ hākūmī pāy-ı següñ yēr yēr nişān êtsün
gül-i bī-hārılarla reşk-i gülzār-ı cinān êtsün
2. hadīs-i şevķi tefsīr edemez āyāt-ı 'ışk-ı hem
gerekse her perin bülbul teninde bir zebān êtsün
3. o mecnūnam ki sūzumdan felekde murğ olur biryān
başum üzre semender murğ-ı gelsün āşyān êtsün
4. eger hūrşīde bir 'āşık dilerse nūr-bağış olmak
maḥabbet gülşeninde çihresin berg-i ḥazān êtsün
5. ḥayālī cān vērürse rāh-ı 'ışkuñda benüm 'ömrüm
melekler çeşmine her üstüḥ^vanın sürmedān êtsün

439.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. sen ey bülbul kebāb-ı āteş-i 'ışk-ı gül olmışsın
be yana yana hey miskīn nedür ḥālūñ kül olmışsın
2. görüp mestāne feryādum dēdi ol gülbün-i zībā
yine rindāne içmişsin seherden bülbul olmışsın
3. ölince kulluğın eyle gönül sen saña etmişsin
varup bir bī-vefā şahuñ eşiginde kul olmışsın
4. mey-i gül-çihre içmişsin yine ey gonce-leb beñzer
güzellenmişsin ey āfet kızarmış gül gül olmışsın
5. 'aceb şūrīde-ḥāl olduñ ḥayālī la'l-i yār için
melāḥat çārsūsında ḥarīdār-ı mül olmışsın

440.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. egerçi şūretā ednādan ednā ḥāk-i rāham ben
ḥaķīķat 'āleminde nūr-ı çeşm-i mihr ü māham ben
2. felek farkına çıkmağā yolum var ey mesīḥā-dem
elifle dāğ ile başdan ayağā āh u vāham ben

438. S.1:89v; R: 82r; K.1: 90v; -V; S.2: 104v; -S.3; ŞR: 113v; Ü.3: 70v.

439. S.1:89v; R: 77r; K.1: 83r; V: 67v; S.2: 66v; S.3: 57r; ŞR: 104r; Ü.3: 75r.

440. S.1:89v; R: 80v; K.1: 82r; V: 60v, 66v; S.2: 62v; S.3: 62v; ŞR: 107r; Ü.3: 74r.

3. külāhum gūşesi hırşīd-i ‘ālem-tāba baş egmez
kamer leşker-keşümdür husrev-i encüm-sipāham ben
4. ko yüzüm süreyin ey serv-i ser-keş çekme dāmānuñ
senüñ'çün āb u hāki ihtiyār étmiş giyāham ben
5. güneş gibi beni altuna ğark étseñ kabūlüm yok
kapuñda çün kuluñ oldum esīr-i pūr-günāham ben
6. dili dönmez ne söyler bīsūtūnda tīşe *ferhāda*
cevābın vèrmedi deşt-i ğamuñ *mecnūn* güvāham ben
7. hayālī dāne-i hāl-i nigārumsuz kararum yok
maḥabbet hırmeninde yèle varmış berg-i kāham ben

441.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. bezm-i yāra hūn-ı ‘āşıqdan şarāb eglenmesün
şol oda yanmış cigarlerden kebāb eglenmesün
2. bir haber vèr ey gönül cān-ı ‘azīze sīnede
yāre varsun eyleyüp ref’-i hicāb eglenmesün
3. pāre pāre eyledi zerrāt-ı ‘ālem kendüyi
‘arz-ı dīdār eylesün ol āftāb eglenmesün
4. bir güzèr kılsun bize düşsün behište nār-ı reşk
dūzaḥ-ı hecrinde çün çekdük ‘azāb eglenmesün
5. ey hayālī vardı bir zībā ğazel nazm ehline
her biri olsun buña hāzır-cevāb eglenmesün

442.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. zāhidā cennet ne bābum kūy-ı dil-ber var iken
añmazın tūbāyı bir qadd-i şanavber var iken
2. kanlu yaşum gör raḳībūñ gönlüñi yād eyleme
seng-i hārāya begüm meyl étme gevher var iken
3. girye eylerken sitāremde ruḥın gösterdi yār
gün tülū‘ étđi gözüm burcında aḥter var iken
4. vèrmezem iki gözümüñ yèrine ey nūr-ı ‘ayn
ayağūñ tozını başumda aña yèr var iken

441. S.1:90r; R: 86r; K.1: 94r; V: 68v; S.2: 63v; S.3: 63r; ŞR: 118v; Ü.3: 72r.

442. S.1:90r; R: 87r; -K.1; V: 69r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

5. kūy-ı cānāna ḥayālīyi görür gelmez ‘adū
ya girür mi bīşeye āhū ḡazanfer var iken

443.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. al tūtī gülşen-i mīnāyī seyrān eylesün
ḡonceler bülbul gibi feryād u efgān eylesün
2. her yañadan lāleler açsun ḡadeḥ bezm ehline
her ḥabāb ol şevḡden ḡāk-i girībān eylesün
3. çeşme-i billūrdan yāḡūt-ı nāb olsun revān
baḥr-ı ḥüsnüñ dil-berüñ pür dürr ü mercān eylesün
4. ḡünkü bu ma ‘müre-i ‘ālem olupdur bī-şebāt
bāde seyli ḡāne-i endūhı vīrān eylesün
5. beñzemez şām-ı firāk içre ḡayālī yaşına
her bir encüm kendüyi bir māh-ı tābān eylesün

444.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. dil şikeste olalı seng-i cefā-yı yārdan
beñzer ol mir’āta kim maḥrūm ola dīdārdan
2. vaşl-ı *leylā* ile *mecnūn* n'eylesün ḡün buldı kām
vech-i *leylā*dan tecellī eyleyen envārdan
3. başuma ḡün toḡmada rūy-ı siyāhum ḡākde
yār kūyında nem eksük sāye-i dīvārdan
4. dilde dāḡ-ı miḡneti olsun melāmetden ne ḡam
bu çemende gül diken kaçmaz cefā-yı ḡārdan
5. yanına aldı ḡayālī bendesin sultān-ı ‘ışḡ
ḡördi yēḡdür her sözi yüz tīḡ-ı cevherdārdan

445.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ḡosam çemende neşātı bahārı n'eyleyeyin
seḡerde içmez isem yā ḡumārı n'eyleyeyin

443. S.1:90r; R: 86v; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

444. S.1:90v; R: 87r; K.1: 94r; -V; S.2: 66r; -S.3; ŞR: 119r; Ü.3: 71v.

445. S.1:90v; R: 86v; K.1: 93v; V: 70r; S.2: 67v; S.3: 57v; ŞR: 117v; Ü.3: 74r.

2. eger ki  tmez isem z hid  ayak seyrin
taraf taraf açılan l lez r  n'eyleyeyin
3. gözüm yaşıyla  ar b t içinde dem süreyin
bir iki gün bu kuru i tib r  n'eyleyeyin
4. ayakda seyr-i  ab b eylemek elümde iken
mu  t içinde d r-i   hv r  n'eyleyeyin
5.  ay li v  ze ben ba a v  iz uyd  vel 
Şu bir m r yi-i d n y dg r  n'eyleyeyin

446.

F  il t n f  il t n f  il t n f  il n

1.  aklamadan dürc-i cism içre ka   c n cevherin
dil alurdu nağd-i eşke la l-i c n n cevherin
2. fikr-i  attu la ölürsem ey  anem  ayl-i melek
kabr me  s r  de her la za  m n cevherin
3. da vi-i       dene l y k mıdur ey felsefi
s nesinde c n  gibi  aklamak  an cevherin
4. bir yüzin görse gözüm bi  la l-i rumm n  döker
 ad-hez r n za m-  t  eyle dürer k n cevherin
5. ey  ay li *kerbel * d v n na  azm eyleyüp
r y-  zerd  le im mu  al fir v n cevherin

447.

Mef  l n me  l n me  l n me  l n

1.  adeng-i  humu  za m n y mi  bir ser-nig nums n
bugün devr mde ey gerd n zeb nums n zeb nums n
2. m d m aya u a d  sem  aceb mi ey  um-  b de
fer gat g  esinde m r sid-i   fi-der nums n
3. ni e   k lleri mecn n  der fa l-  bah r amm 
seni her g rd g mce b    -i zev -i c n nums n
4. felek    retgeh m meh s  arumdur ey  afa  sen hem
d kilmi    m-     mde  ar b-  l le-g nums n
5. g r p bir  hdan her  st     n m n lede ol b t
d di deyr-i ma abbetde  ay li er an nums n

446. S.1:90v; R: 86r; K.1: 91v; V: 64v; S.2: 104v; S.3: 64r;  R: 114v;  .3: 72v.

447. S.1:91r; R: 85r; K.1: 92r; V: 67r; S.2: 64v; S.3: 64r;  R: 115v;  .3: 72r.

448.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ cām-ı beķāsından
vücūdı olsun olmasun berī oldı fenāsından
2. kaşuñ çin eyleyüp cevruñ libāsın egnüme şalsañ
baña yègdür *haṭā* sultānınuñ çīnī kabāsından
3. n'ola başında bir murğ āşyān ètdiyse *mecnūnuñ*
ķalur mı tende her dāğum benüm şāhīn yuvasından
4. yüzüñ ey ğonce dürme bu çemende āh-ı bülbülden
ne var bir 'āşık-ı şūrīdenüñ şīt ü şadāsından
5. ḥayālī cevruñi luṭfuñ gibi tā kim kabūl ètdi
elem gelmez raķībūñ dürlü dürlü iftirāsından
6. söze sem'-i kabūlüñ fer vèrür bir ķaṭre bārānı
şadef dürr-i şemīn ètmez geçürmezse yaķasından

449.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ğam acısını lezzet-i dünyāya vèrmez
künc-i belāyı kişver-i *dārāya* vèrmez
2. ḥün-ābe-i cigerle geçen rüzgārımı
bezm-i şafāda sāğar-ı şahbāya vèrmez
3. yerler yüzinde na'lçe vü kebkebūñuñ izin
göklerde māh-ı nevle şüreyyāya vèrmez
4. dil kişverinde beglik èder rind-i 'ālemin
ṭabl u 'alemlle başımı ğavgāya vèrmez
5. ben ol ḥayāliyem ki bugün yāra giryemi
ḥūr-ı behişt ü şādi-i ferdāya vèrmez

450.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dildārumuñ benümle işiden rivāyetin
ğuş ètmez oldı *leyli vü mecnūn ḥikāyetin*

448. S.1:91r; R: 86v; K.1: 88v; V: 65v; S.2: 103v; S.3: 64v; ŞR: 111r; Ü.3: 74r.

449. S.1:91v; R: 83r; K.1: 86r; V: 59v; S.2: 59v; S.3: 60v; ŞR: 108v; Ü.3: 71v.

450. S.1:91v; R: 77v; K.1: 84r; V: 62v; S.2: 65r; S.3: 57r; ŞR: 105r; Ü.3: 73r.

2. aňma yanumda bir iki yābān delülerin
‘aqluñ var ise gel baňa şor ‘ışk hāletın
3. şemşīr-i cevır ile dilümi çāk çāk édüp
açdı kılıcı ile bu göñlüm vilāyetin
4. güldi raķīb yār ile ben şādmān iken
gördüm o gülmenüñ yine ol dem kıasāvetin
5. çünkim hayālī her kışınüñ bir naşībī var
mey-hāne baňa şūfiye künc-i ‘ibādetin

451.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. düd-ı āhum dütüni şafham olupdur gerdün
mekteb-i ‘ışka gelelden éderem meşķ-i cünün
2. kıadrüm artar ruķ-ı zerd üzre itüñ başsa kıadem
sikke-i şāhi ile mu‘teber olur altun
3. hānķāhında cihānuñ bu göñül abdālı
bulmadı bir hum-ı mey-hāne gibi şāf-derün
4. gökde pervīni şanurmuş sürisin *leylīnūñ*
géceler şubha degin anı sürermiş *mecnūn*
5. düzme ve kıoşma degül nazm-ı hayālī olalı
kıad ü ruķsāre-i *rahmī* gibi rengin mevzün

452.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. kūh-ı endūh-durur āh ki bu cism-i zebün
dāğlar yer yer anuñ lāleleridür pür-hün
2. bir nazār mihrine meyl eylemeyem başuma ger
çarķ pīrūze tabaķlarla dökerse altun
3. görelī dāne-i hālūñ ele alup iki taş
āsiyāveş éderem döge döge kendümi un
4. *leylinūñ* kūyı itin teşne görüp vādīde
kāse-i çeşmi sifālinde şuvarmış *mecnūn*
5. dāne-i hālūñi çihreñde hayālī görelī
habba düşdi güzelüm eyledi terk-i afyün

451. S.1:91v; R: 78r; K.1: 86v; V: 60r; S.2: 65r; S.3: 57v; ŞR: 108r; Ü.3: 73r.

452. S.1:92r; R: 78r; K.1: 83v; V: 61r; S.2: 67v; S.3: 58r; ŞR: 104v; Ü.3: 70r.

453.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. pür-ḥarāret mihr ü meh sevdā-yı gerdün bī-sükün
māh-ı nev ğarḳ-ābda keştī şafaḳ deryā-yı hūn
2. 'ayn-ı encümde seher ter-dāmen ebr-i āsmān
dehr bī-raḥm u cihān pür-şūr u ṭālī' ser-nigūn
3. yār her-cāyī raḳīb-i rū-siyeh cān düşmeni
yarlıḳ gelmez dirīḡā yārdan ḳaldum zebūn
4. almışam başuma bir *leylī* şaçuñ sevdāsını
dostlar *mecnūn*-ı vaḳtem bendedür ṭavr-ı cünūn
5. her zemīni ḳanlu yaşıyla ḥayālī zeyn ēder
geçmedi kimse aña bu naḳşı illā ḫarḫ-ı dūn

454.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. yüz buldı ise ğonce ğende açılmasun
öykinmiş ağızuña bu ḥaberler yayılmasun
2. vermez selām kendüyi yüksekde ḳor geçer
ol serv-ḳāmete nice ser-keş dēnilmesün
3. şīrāze ētdi ḥüsnüñüñ evrāḳına ḥatın
āhum yēlinden ol peri dēdi ṭağılmasun
4. nem var ise naḡarda-durur naḡd-i ḳalb ile
eşküñ yoluña nice dōkilüp şaḳılmasun
5. bezme ḥayālī şu 'le-i āhum yēter ḫerāḡ
bir yaña şem' -i cem' de yanup yaḳılmasun

455.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. cismüm üzre şu 'le-i ḡam ḥil' atümdür nūrdan
dūd-ı āhum başuma bir tācdur semmūrdan
2. kūh olursañ da şaḳın bir berg-i kāha ētme cevır
ger *süleymānsañ* n'ola ḥavf eyle āh-ı mūrdan

453. S.1:92r; R: 78v; K.1: 86v; V: 66r; S.2: 64r; S.3: 58r; ŞR: 108r; Ü.3: 73r.

454. S.1:92r; R: 79r; K.1: 86r; V: 61r; S.2: 69r; S.3: 58v; ŞR: 107v; Ü.3: 71r.

455. S.1:92v; R: 79r; K.1: 83v; V: 64r; S.2: 64r; S.3: 58v; ŞR: 104r; Ü.3: 70r.

3. her sehergeh hürmenine kâ'inātuñ od şalar
pertev-i hür kim çıkar bu ser-nigün tennürdan
4. bezm-i ğamda nâyveş cismüñ tehî kıl ğayrdan
cân kulağıyla işit bu nükteyi tanbürdan
5. bezm-i vahdetde hayālî 'ışk cāmın eyle nüş
ehl-i dil mest-i elest olmaz mey-i engürdan

456.

Mef'ülü fâ'ilātü mefâ'ilü fâ'ilün

1. kaldı nümüne dehre cihân-ı harābdan
berg-i hazān hazā'in-i efrāsyābdan
2. seng-i havādiş eyledi cām-ı cemi şikest
her lāle dērdi pārelerini türābdan
3. vicdān-ı pāküm ētdi giriftār-ı ğam beni
fehm ēt bu remzi şīşe içinde gül-ābdan
4. perr-i megesçe gelmez idi saña mümkünāt
alsañ sen ol şadāyı tanīn-i zübābdan
5. deryā gibi başumda olaldan hevālarum
hālî degül sefīne-i dil ıztırābdan
6. hūn-ı cigerle bu dil-i sūzān yēter baña
zevķüm ne dem kim ola şarāb u kebābdan
7. nüş ētmeyem şunarsa inüp zühre-i felek
dünyā şarābını kadeh-i āftābdan
8. bir bezm-i hāşa mahrem olupdur hayālî kim
açılmaz anda ğonce-i cennet hicābdan
9. ecrām-ı 'āliyāt şeref iktisāb ēder
cām-ı meyinde zāhir olan her habābdan

457.

Mef'ülü fâ'ilātü mefâ'ilü fâ'ilün

1. ma'mūr olam dēme bu cihân-ı harābdan
def'-i harāret ētmedi teşne serābdan
2. nerm eylerin dürüştinî hāķ-ı zamānenüñ
āyīn-i faķrı gūş ēdeli āsyābdan

456. S.1:92v; R: 80r; K.1: 88v; V: 66r; S.2: 103v; S.3: 59r; ŞR: 110v; Ü.3: 75r.

457. S.1:92v; R: 79v; K.1: 94v; V: 65r; S.2: 68r; S.3: 59r; ŞR: 119v; Ü.3: 70v.

3. ol zevkî kim vèrürdi baña çeng ü nây ü def
aldum ben ol şadâyî tanîn-i zübâbdan
4. yardum şurâhinüñ başını ayağın sıdum
yudum elüm 'arağdan u geçdüm şarâbdan
5. yol bulmasun baña bu hevâ vü heves dèyü
çekdüm yüzüme perde-i 'işmet hicâbdan
6. kuhsâr taşâ çalmasa ger lâle cāmını
bir lahza hâli olmaz idi inkılabdan
7. deryâ tutar elinde sefine ayağını
olmaz hâlâş anuñ içün ıztırâbdan
8. oldum hayâlî âteş-i 'ışkuñ semenderi
kıldı hâlâş *hak* beni nâr-ı 'azâbdan

458.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. dâğ-ı miñnetle beni öldürse ol gül-pîrehen
lâleveş şarsun baña derd ehli bir kanlu kefen
2. şan 'at-ı 'ışkı iletdüm başa ben ey seng-dil
kanğı taş katı ise dögsün baş aña *küh-ken*
3. yâri gönlekçek görüp seyr êtdüğün eller dèdi
gör nice düşmiş-durur gül hırmeni üzre semen
4. dâne-i 'ömrin kişinüñ cem' éder cev cev kıomaz
kızlıg eyler 'âlemi âhir bu çarh-ı pîre-zen
5. pādşāh-ı mülk-i ma' nîdür hayālî dèrdi ger
şî 'r-i pür-sūzum göreydi husrev-i şîrîn-suħan

459.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. her kaçan vahşî ġazālüm seyr éder şahrâ yüzün
hây u hüyum âh kim ol dem tutar dünyâ yüzün
2. haftalarla gülmeyüp yıllarla ağlarsam n'ola
ay olur göstermez ol mihr-i cihân-ārâ yüzün
3. âh-ı 'âşık her kaçan esse ġazān bādı gibi
döndürür berg-i ġazāna 'âşık-ı şeydā yüzün

458. S.1:93r; R: 80v; K.1: 82v; V: 66r; S.2: 65r; S.3: 59v; ŞR: 103r; Ü.3: 71r.

459. S.1:93r; R: 81r; K.1: 84r; V: 59v; S.2: 68v; S.3: 60r; ŞR: 105r; Ü.3: 71r.

4. ey şanem bir bir dèyem bu resme kâfirliklerüñ
rûz-ı mahşerde görürsem hâzret-i 'îsâ yüzün
5. fakr kûyın devlet-i dehre hayālî vèrmedi
böyle kullanmak gerek 'âlemde istignâ yüzün

460.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. ğayrıya luṭf u cefâdur baña 'âdet senden
demidür eyler isem saña şikâyet senden
2. haşr meydânını âteşkede-i 'ışk edem
bir dem âh eyler isem rûz-ı kıyâmet senden
3. sözlerüm 'âleme bildürdi belâgat ne imiş
nitekim oldu 'ıyân nûr-ı melâhat senden
4. yok cihândan haberüm üştür-i ser-mest-sıfat
götürelden güzelüm bâr-ı 'inâyet senden
5. zulmet-i şâm-ı belâ içre hayālî kaldı
pertev érmezse eyâ necm-i hidâyet senden

461.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. nice bir ola gönül haste-i hicrân senden
diler ey şâh-ı kerem derdine dermân senden
2. gözinüñ kanlu yaşın eylemiş ey dost sebîl
ka 'be şevkuñla olup çâk-i girîbân senden
3. 'ışk şem 'ini yakup mûsa yüzüñ şevkından
nâr-ı sūzânı halîl êtdi gülistân senden
4. çâhdan câha érür miydi benüm sulṭānum
ger necât istemese yûsuf-ı ken 'ân senden
5. mâh-ı nev gibi hayâlîñüñ eyâ mihr-i kerem
eksügi çok diler itmâmına ihsân senden

460. S.1:93v; R: 81v; K.1: 95r; V: 67v; S.2: 67r; S.3: 60v; ŞR: 120r; Ü.3: 71r; E.1: 72r.

461. S.1:93v; -R; K.1: 89r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 111v; -Ü.3.

462.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çok-durur yanar çerāguñ encüm-i eflākden
āftābum zerreñi luṭf eyle ƙaldur hākden
2. 'ışƙ tūrıdur tenüm sūz ile bir āh eylesem
şu 'leler peydā olur sīnemdeki her ƙākten
3. bāb-ı 'ışret-hāne-i cemşīde yazılmış bu kim
bir ƙadeh mey yeg-durur gencīne-i dahhākden
4. gönlümü şaƙlar bu birkaç üstüh^vānı cismümün
āşyānı bülbulün olur has u hāşākden
5. 'aks-i dildārı kemāliyle hayālī görmedi
gerçi kim āyīneler düzdi hıred idrākden

463.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. demidür ol şeh-i 'ālī-cenāba yalvarayın
hākīr zerre gibi āftāba yalvarayın
2. ruhına eylesün dīde-i habāb nazar
düşüp ayağına cām-ı şarāba yalvarayın
3. yüzinde na'ıçesi naƙşını etmesün zāhir
şu gibi yollara düşüp türāba yalvarayın
4. zebān-ı hāl ile n'idüğüm eylesün taƙrīr
yanup bu derdümü 'ūd u rebāba yalvarayın
5. hayālī cismini mihrinde zerreler ƙılsun
deminde bir şeh-i 'ālī-cenāba yalvarayın

464.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. dil-berler içre ben saña 'āşık degül miyin
'uşşāk içinde devlete lāyık degül miyin
2. mecnūna bezm-i ğamda ben içdüm toluyı ben
mest oldu geçdi ben dahı ayık degül miyin

462. S.1:93v; -R; K.1: 89r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 112r; -Ü.3.

463. S.1:94r; R: 83r; K.1: 84v; V: 69r; S.2: 65v; S.3: 61r; ŞR: 106r; Ü.3: 72v.

464. S.1:94r; R: 83v; K.1: 85r; V: 69v; S.2: 65v; S.3: 55r, 56r; ŞR: 106r; Ü.3: 71v.

3. bir cūybār-ı mihr ü vefāyın zamānede
evvel bahār geldi bulanık degül miyin
4. dāğ-ı ğamuñ yürekde iken toğdum anadan
kan ağlamakda ‘ayn-ı şaķāyık degül miyin
5. sūzumla söz çerāğını yakdum hayālī ben
husrev gibi zamānede fāyık degül miyin

465.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. édüp der-post *mecnūn* geçürmiş dost yanından
vefā āyīnini öğren gönül *leylī* çubānından
2. ‘aceb mi cism-i *mecnūn* merķadinde tāze cān bulsa
seg-i *leylī* gelüp bir gün yalarsa üstüh^vānından
3. yüzine silleler ura n'ola pervāneler şem ‘üñ
‘izāruñ yādına nār-ı ḥased yakmış zebānından
4. dēdiler kim ḥazān eyyāmı geldi vaķt-i ‘işretdür
bahārından ne gördüm kim görem anuñ ḥazānından
5. hayālī bende-i dīrīnedür luṭfuñ dirīğ étme
anuñ gibi suḥan-perver cihānuñ nükte-dānından

466.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ḥaṭ degül dūd-ı āh imişsin sen
ne belā-yı siyāh imişsin sen
2. beñ degül dāğ-ı cān-ı ehl-i nazar
yüz degül reşk-i māh imişsin sen
3. ey gönül saña şıgdı kevn ü mekān
ne ulu bārgāh imişsin sen
4. ey gedā kisvetinde beglik eden
ğam yeme pādşāh imişsin sen
5. senden érmez hayālī ğayra ğubār
ne ‘aceb ḥāk-i rāh imişsin sen

465. S.1:94r; R: 84r; K.1: 85r; V: 64r; S.2: 62v; S.3: 61r; ŞR: 106r; Ü.3: 72v.

466. S.1:94v; R: 84r; K.1: 85v; V: 63v; S.2: 64v; S.3: 61v; ŞR: 107r; Ü.3: 71v.

467.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. kabā-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen
boyınca kanuma girmiş büt-i gül-pîrehensin sen
2. belā gūlzārına revnaķ vèren bir 'andelîbem ben
leb-i cān-perverünle tūti-i şekker-şikensin sen
3. hūzān naķķāşına rengin vèren bu rûy-ı zerdümdür
bahār-ı hüsni tezyîn eyleyen ğonce-dehensin sen
4. benüm gibi belā dāġın çeker bulduñ mı ey lāle
niçe demler gören bir 'āşık-ı hūnîn-kefensin sen
5. hayālî tarz-ı eş 'āruñ hasandan şîve öğrenmiş
haķîķat bādesini cām-ı cāmîden içensin sen

468.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ruħ-ı gerdünda her şubħ ey şafaķ kim cilvegersin sen
baña kan ağladı hayl-i melek hūn-ı cigersin sen
2. 'aceb maħbûbsın ey şem' kim fehmi olmadı şānuñ
vêrürken cānı pervāneñ hem ağlar hem gülersin sen
3. tecellî eyledi sende cemāl-i şun' -ı yezdānî
velî āyîne gibi ol şıfatdan bî-habersin sen
4. ķalup ol sidre-ķadde görmedünse ķābe ķavseyni
var ey cibrîl-i 'aķlum daħı yābānda uçarsın sen
5. cefā taşın ne ġam atsa hayālî saña alçaķlar
belāġat mîvesin hāşıl eden naħl-i hūnersin sen
6. benem erbāb-ı nażmuñ devleti ey şabķalu kāfîr
har-ı nā-dān degülseñ devletün n'içün depersin sen

469.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yār ile hem-ħalvet ol cismüñde cānuñ tuymasun
ħālet-i 'ışķı hikāyet ķıl zebānuñ tuymasun

467. S.1:94v; R: 78r; K.1: 89r; V: 67v; S.2: 67r; S.3: 57v; ŞR: 111v; Ü.3: 70r.

468. S.1:95r; R: 82v; K.1: 95r; V: 68r; S.2: 66r; S.3: 62r; ŞR: 119v; Ü.3: 75v.

469. S.1:95r; R: 82r; K.1: 93r; V: 63r; S.2: 69r; S.3: 61v; ŞR: 116v; Ü.3: 71v.

2. derdini bir ‘uzvuñuñ bir ‘uzva ifşā eyleme
dökse kanuñ yere zaḥm-ı hūn-feṣānuñ tuymasun
3. ger dile bir nāvek urşa ol kemān-ebrū şaḥın
zaḥm-ı tīrūñ görmesün baḡruñda kanuñ tuymasun
4. kākülūñde niçe yıl dil murḡı kılsun nāleler
‘arīzuñda turre-i ‘anber-feṣānuñ tuymasun
5. ḥākde olsun ḥayālī sāyeñuñ hem-sāyesi
böyle seyrān eylesün serv-i revānuñ tuymasun

470.

Fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilātūn fā ‘ilūn

1. merḥamet umma göñül bu gerdiş-i bī-dāddan
kimse ma‘mūr olmamışdur bu ḥarāb-ābāddan
2. zaḥm ururken bīsūtūnuñ baḡrına oldı ‘ıyān
zıkr-i şīrīnūñ şadāsı tīşe-i ferhāddan
3. seyl-i eşkümle cihān şaḥnı pūr olmasun dēyü
kırpügüm sedd oldı ‘aynum devrine pūlāddan
4. zülfinūñ dāmına düşme göz qarasıyla göñül
murḡ-ı zīrek ḥavf éder çün merdüm-i şayyāddan
5. ol ḥayālīyem ki oldum ‘ışk ile bī-nām u neng
ummañuz idrāk ben rüsvā-yı māder-zāddan

471.

Fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilātūn fe ‘ilūn

1. ey dil ol lāle-ruḥuñ tendeki dāḡın yaḡasın
dilerin ḡays ile ferhād çerāḡın yaḡasın
2. kūy-ı dil-berde fiḡān étme mebād ey bülbul
nār-ı āhuñla o gül-çihre yañaḡın yaḡasın
3. nice bir ‘āşık-ı rüşen-naḡaruñ şem‘ gibi
bezm-i ḡamda eridüp yüregi yaḡın yaḡasın
4. almadan buse-i yāri ger ölem ey hem-dem
şuyum ısıtmaḡa şeftālu budaḡın yaḡasın
5. āteşin bāde ile geçdi ḥayālī devrūñ
umarın pīr-i ḥarābāt ocaḡın yaḡasın

470. S.1:95r; R: 78v; K.1: 83r; V: 60r; S.2: 68v; S.3: 56r; ŞR: 103v; Ü.3: 70v.

471. S.1:95v; R: 83v; K.1: 93r; V: 66v; S.2: 63r; S.3: 64v; ŞR: 117r; Ü.3: 74v.

472.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. ey dil ol servüñ elif üzre ki dāğın yaqasın
āteş-i āhuñ ile tūba budağın yaqasın
2. 'işretüñ şāmına hūbān-ı cihān cem' olıcak
şem' veş her birinüñ yüregi yağın yaqasın
3. gece söyünmiş iken şem' -i ruhuñla nice bir
āftābuñ seheri hüsni çerāğın yaqasın
4. deştüñ āhūların ey kays suya niceye dek
toldurup gözlerüñüñ iki çanağın yaqasın
5. ey hayālī edicek nāle dil-i sūzānuñ
şanma kim yer yüzünüñ ucda bucağın yaqasın
6. 'arz-ı hüsn etmez ise ol meh-i hargāh-nişin
āteş-i āhuñ ile çarh otağın yaqasın
7. düşüp ey gam-zede *ferhād* mezārına yoluñ
derdüni söyler iseñ odlara tağın yaqasın

473.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. düşelden ayru şeydā dil meh-i nā-mihrbānumdan
kevākib her gece yummaz gözin āh u figānumdan
2. maḥabbet-nāmelerdür kim saña irsāl eder cānum
ben öldükde seg-i kūyuñ götürse üstüh^vānumdan
3. şanavber gibi bağrum başlu olsa yèridür çünkim
murādum mīvesi bitmez nihāl-i ergavānumdan
4. ben ol bāz-ı hümā-şaydam ki 'ālem merğzārında
niçe 'anķā gibi yavru uçurdum āşyānumdan
5. hayālī tekye-i işkuñ olup meczūb abdāl
gedālar gibi geçmek isterem nām u nişānumdan

472. S.1:95v; R: 81v; K.1: 93r; V: 65r; -S.2; S.3: 63v; ŞR: 117r; -Ü.3.

473. S.1:95v; R: 82r; K.1: 83v; V: 64r; S.2: 65v; S.3: 60v; ŞR: 104v; Ü.3: 74v.

474.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. boynuma aldum o zülf-i 'anberīnün minnetin
ey şabā şahrāya şaldum misk-i çīnün minnetin
2. yār olursa nāz-perverdüm ğamından ğayrıya
çekmeyem bir laḫza 'ömr-i nāzenīnün minnetin
3. kūy-ı yārūn bir ğubārın kondurursañ çihreme
ey şabā yüklet baña rūy-ı zemīnün minnetin
4. ğam yēme zāduñ tevekkül kapusından kıl taleb
çekme bu hırmende her bir hūşe-çīnün minnetin
5. mülk-i istignāya şāh olmaz benüm şāhum çeken
çīn-i ebrūsın görüp ḫāḫān-ı çīnün minnetin
6. gevhēr-i nazmuñ ḫayālī gūşına zīver yēter
nāzenīnüm çekmesün dürr-i semīnün minnetin

475.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. eyleyem ber-bād 'ömr-i nāzenīnün minnetin
vėrmeyem cāna o zülf-i 'anberīnün minnetin
2.  tmiş iken derd-i b -derm nına c numda c y
 ekmezem s nemde d ğ-ı  teş n n minnetin
3. bir yüzin gördükde c n v rmek  m di var iken
n'eylerin k yında fery d u en n n minnetin
4. be nler n fikriyle dil v rse n'ola *cibr le* z d
kim *s leym n*  ekdi m r-ı d ne-  n n minnetin
5. ey ḫay l  şev -i la'l-i y r besd r g nl me
 ekmezem daḫı o mey d nen den n n minnetin

476.

Mef 'il n mef 'il n mef 'il n mef 'il n

1. ḫadeng-i ğamze e cism m niş n  td m ne ḫ kem ben
olaldan dostum şermende-i luţfuñ hel kem ben

474. S.1:96r; R: 80v; K.1: 82v; V: 61v; S.2: 63v; S.3: 61v; ŞR: 118r;  .3: 71r.

475. S.1:96v; R: 80r; K.1: 94r; V: 62r; S.2: 103v; S.3: 59v; ŞR: 119r;  .3: 71v.

476. S.1:96v; R: 79v; K.1: 87v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 109v; - .3.

2. gönül murğın kaçurdum bir gözi şāhīn şikār etti
kafes gibi anuñ'çün tīg-ı ğamdan çāk çākem ben
3. beni ālāyişinden 'ālemüñ pāk etdüñ ey zāhid
maḥabbet ḥānḳāhında mürīd-i 'ışk-ı pākem ben
4. gülüñ derdinden ey bülbul ne çekdüñ gerçi oy vèrdüñ
ġamından dil-berüñ senden hezārān derdnākem ben
5. serīr-i 'ışk yā mecnūnuñ olsun yā benüm olsun
ḥayālī şanmasun 'ālem ki merd-i iştirākem ben

477.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. şaḳın āhumdan ey nigār şaḳın
yèle varur bu kār u bār şaḳın
2. reng-rez-ḥānedür sipihr-i kebūd
seni bir reng ile boyar şaḳın
3. yakmağa tāk-ı çarḥı āhumdan
bes-durur kemterīn şerār şaḳın
4. cānı dürc eyle gevher-i 'ışka
ele girmez bu yādgār şaḳın
5. toprağ oldu ḥayālī yoluñda
ḥātıra ḳonmasun ġubār şaḳın

478.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. benem ol bezm-i maḥabbetdeki ser-ḥoşlardan
bezmde kırmızı gül rezmde āteşlerden
2. umaram kim olam ol tã' ifenüñ ser-dārı
tāc-ı devlet çeker alur ser-i ser-keşlerden
3. zülf-i dil-ber gibi sevdāyi-mizāc etme beni
ala gözlerle baña añma kara ḳaşlardan
4. 'ışk vādileri 'uryānlarına yār olalı
ġeymege 'ār éderin cāme-i zer-keşlerden
5. ḳaldılar 'āşık u dīvāne belā kūyında
bunı isterdi ḥayālī de perīveşlerden

477. -S.1; -R; K.1: 86r; V: 67r; -S.2; -S.3; ŞR: 109v; -Ü.3.

478. -S.1; -R; K.1: 87r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 109r; -Ü.3.

479.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. nigāruñ lebleri vaşfi kaçan çıkşa dehānumdan
hezārān çeşme-i hikmet olur cārī zebānumdan
2. édelden oklarından dem-be-dem sūrāhlar peydā
şadā-yı ney gelür āh eylesem her üstüh^vānumdan
3. çıkup āhum hevāsıyla yapışdı rüy-ı gerdūna
feleklerde kamer bir penbedür dāğ-ı nihānumdan
4. maḥabbet rāhınuñ menzillerin ben ḥaste almazdum
bükā vü ḡam eger götürmeseydi iki yanumdan
5. ḥayālī 'ilm-i 'ışkuñ olmışam tıfl-ı nev-āmūzı
n'ola şerm eylese pīr-i felek baht-ı cevānumdan

480.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yā ilāhī bāde-i 'ışkı içen ayılmasun
niçe ḥaşr olsun tamām ol daḥı kendin bilmesün
2. tevbe kapısı yapıldıysa ne bābumdur benüm
tek hemān mey-ḥāne kapısı baña yapılmasun
3. 'āşıkuñ fersūde olup cismi rāh-ı 'ışkda
çün nişānı kalmaya kimse namāzın kılmasun
4. derd-i *leylī* hem-demiyken yalıñuz kalduñ dèyü
merḡadinde lāleler *ḡaysa* yanup yakılmasun
5. öldi reşkinden ḥayālī ey büt-i 'īsī-nefes
mihir-i 'ālem-tāb her gün karşıña aşılmasun
6. reng-i zulmet bağlasun dūd-ı dilümden kā'ināt
tā ki mir'āt-ı cemāl-i dil-bere yakılmasun

481.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden
hele nişānını buldum başuñdaki telden

479. -S.1; -R; K.1: 89v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 112r; -Ü.3.

480. -S.1; -R; K.1: 91r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 114r; -Ü.3.

481. -S.1; -R; K.1: 92v; -V; -S.2; S.3: 55v; ŞR: 116r; -Ü.3.

2. gözüñe nergis eder reşk şūfî bakmaqdan
bir eşhel ile ḥalāş olmaduḡ bir aḥvelden
3. kılıç şöyle kuşatmış miyān-ı cānānı
kesiciler gibi kim eksük olmaya belden
4. cemāl-i yūsuf için yārelendi'se eller
benüm nigārum için başlar gider elden
5. ḥayālî baḥr-i kelāmuñ olalı ḡavvāşı
ḥabāb gibi niçe biñ tügmeler döker yelden

482.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. nigāra 'āşık isem ben de aña maḥbūbın
ben aña ṭālibin ammā ki 'ayn-ı maṭlūbın
2. şunıldı bezm-i ezelde elüme bāde-i 'ışk
o bādeden daḡı mestin ne mesti meczūbın
3. fenā güninde kefen baña yār göñlegidür
ko çeşmüme süreyin ḥüzn içinde ya 'kūbın
4. ṭarīḡ-i meykede-i 'ışka bağladum bēlūmi
gözümle şu seperin çihrem ile cārūbın
5. öñince tuḡ yürür dūd-ı āh-ı 'āşıkdan
ḥayālî bir şeh-i iklīm-i ḥüsne mensūbın

483.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ben temāşā eyler iken sen melek-sīmā yüzün
görmemişdür ḥazret-i ādem daḡı ḥavvā yüzün
2. gün yüzüñ üzre perīşān-kākülün ey meh-i ḥüsñ
ebrdür gūyā ser-ā-ser kapladı deryā yüzün
3. sīnem üzre eşk-i ḥününüm nigārā dēr gören
lāle-i nu'mānidür zeyn eylemiş şahrā yüzün
4. şeb gibi baḡt-ı siyāhum rüzveş rüşen olur
ger görürsem bir gün ol mihr-i cihān-ārā yüzün
5. 'ışk meydānında seyr eyle ḥayālî bendeñi
başını vērdi şehā döndürmedi kaṭ'ā yüzün

482. -S.1; -R; K.1: 93v; -V; -S.2; S.3: 56r; -ŞR; -Ü.3.

483. -S.1; -R; K.1: 93v; V: 69v; S.2: 63v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

484.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. varup ol yār-ı cāna yalvarayın
dēyeyin kim saña ne yalvarayın
2. beni yakma firākuñ āteşine
saña ben yana yana yalvarayın
3. baña ètdüklerin dēsün bir bir
ben o nāzük-dehāna yalvarayın
4. nālemi gūş-ı yāra èrgüresin
ben bu āh u fiğāna yalvarayın
5. ey hayālī cefāsın az ètsün
varup ol yār-ı cāna yalvarayın

485.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. geçürdi nevbetin *ferhād* u *mecnūn*
benem şimdi belā deşinde mahzūn
2. ğam u hecre boyun vèrdüm habībüm
anuñ'çün oldı iki rüyum altun
3. bırağdı 'ālem içre fitne āhum
fehm èt bu remzi şışe <için>de gül-ābdan
4. elif kaddümi dāl ètdi belāda
yine bir kāmetsi servi kaşı nūn
5. hayālī bir şeh-i mülk-i melāhat
perīler içre ètmiş cevri kânūn

486.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. belā-keş dil-rübāsın sen senün derdüñden öldüm ben
benüm hālüm baña yètdi ya n'ètse bu felek benden
2. hemān gül olduñ açılduñ cinān bāğında ey ğonce
cemālün safhası yèter bu ben mey-h^vāreye gülşen

484. -S.1; -R; K.1: 94v; V: 69v; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

485. -S.1; -R; -K.1; V: 65v; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

486. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 63v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. bugün devlet sarāyında serīr-i saltanat lāyık
gülüp gül gibi şād olsun cihānda bir ben ü bir sen
4. eger elçim eger yārüm olursa daḥı bīzāram
ne umar bendeden yā rab raḫīb-i küštenī-kerden
5. niḡāruñ şevḫ-i derdinden bugün kūyında fevt olsa
ḡayālīnūñ mezārına açılsun ravzadan revzen

487.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. evrāk açılır āh edicek ḡün-ı cigerden
gül goncesi gibi <ki> açıla çın-seḡerden
2. ol seng-dilūñ göñline étmedi perī kār
bu nāle-i şeb-gīr ile feryād-ı seḡerden
3. cān sırrına eşküm olalıdan berü ḡammāz
yaş yerine kanlar akıdup düşdi nazardan
4. āh eyleyicek baña söger ol gül-i ḡandān
şan ḡonce-durur kim açıla bād-ı seḡerden
5. ser-defter-i 'uşşāḡda dīvān-ı ḡayālī
kan ile ḡaḡı oldu vü evrākı cigerden

488.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. maḡaldür sīnede dāḡumla 'ālem lālezār olsun
ne cevri ederse étün o meh-rū der-kenār olsun
2. vefā kılsun hemān 'ahdine ol serv-i ḡırāmānum
ki ḡāk-pāyına eşk-i dem-ālūdum nişār olsun
3. kemān-ebrūsını ḡurmuş dēyü dildār-ı meh-ruḡsār
derdüme dilde zaḡm-ı tīr-i müjḡanı hezār olsun
4. ḡam-ı zülfüñle mestür olmasun ey mihr-i bī-hem-tā
açılsun ḡonceveş ol gül'izāruñ āşḡar olsun
5. dirīḡ eyler ḡayālī vaşlını çün ol gül-i ḡod-rū
maḡaldür sīnede dāḡumla 'ālem lālezār olsun

487. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; Ü.2: 79v.

488. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; E.2: 101v.

489.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. dikse ger çeşm-i habābın sen semen-ruhsāra şu
kanlu yaşum gibi boyansun kızıl kanlara şu
2. vādi-i hayretde zencīrin sürür dīvānevār
'āşık olmışdur meger rüz-ı ezel dīdāra şu
3. tīrūn alduñ kaldı peykānı dil-i mecrūhda
dostum incinme kim dērler uğurlar yāre şu
4. kalbūmi pāk eyledi ālāyişinden 'ālemūn
n'ola ben dil-teşne dērsem 'ārız-ı dildāra şu
5. öykinelden haddūne şem'ūn diline düşdi nār
yardan uçurdılar meyl êtdügi'çün yāra şu
6. hep senūn'çündür leb-i cūyuñ bu deñlü nālişi
katı göñlūñden şikāyetler éder taşlara şu
7. ol boyı servūñ hayālī gözlemekden yolların
lāle-i şahrālaruñ indi gözine kara şu

490.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. çağlayup aķar benüm eşk-i revānum sū-be-sū
olmağa sen 'ārız-ı dildāra cānā rū-be-rū
2. bāda vèrdi cev-be-cev āhum vücūdum hırmenin
dāne-i hālūñ ğamı eşküm édelden cū-be-cū
3. hey kıyāmet haşre dek dūkenmeye bu kıl ü kāl
sīnede her bir kılum şerh étse zūlfūñ mū-be-mū
4. ey saçı sūnbül senūñ her şubh-dem bād-ı şabā
zūlfūñūñ būyın arar menzil-be-menzil kū-be-kū
5. êtdüğüñ yüz karalığın yüzüñe urur şakın
ey hayālī olma ol mir'āt-ı hūsne rū-be-rū

489. S.1:96v; R: 87v; K.1: 95v; V: 70r; S.2: 70r; S.3: 65v; ŞR: 120r; Ü.3: 77v.

490. S.1:97r; R: 88r; K.1: 95r; V: 70v; S.2: 69v; S.3: 65v; ŞR: 121v; Ü.3: 77r.

491.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. yolında dil-berün hāk ol tarīk-i bī-bedeldür bu
zer-i hālīş eder hāk-i siyāhı bir 'ameldür bu
2. bakup eyvān-ı gerdūna taḥayyūr baḥrine ṭalma
binā-yı 'ışka nisbet yer yüzinde bir temeldür bu
3. elün çekdüñse 'ālem lezzetinden zevke erdüñ sen
niçe mūr u meges ayagın almış bir 'aseldür bu
4. yine her dağumuñ üstinde bir na'l eyledüm peydā
gözi kanlu dil-āverler çeker baş üzre teldür bu
5. ḥayālī nazmınuñ her nüktesinden neş'e taḥşıl et
ḥaḳīkat cāmı içre bāde-i bezm-i ezeldür bu

492.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferāndur bu
maḥabbet 'āleminde dostum faşl-ı ḥazāndur bu
2. hilālī çarḥda gördüñ ne şanduñ ey müneccim sen
ḥavādiş oḳların atmağa dünyāya kemāndur bu
3. görenler mışra'-ı şī'rüm 'aceb *mecnūn* olur zīrā
'izār-ı *leyliden* bir ṭurre-i 'anber-feşāndur bu
4. ḥas u ḥāşāke beñzer üstüḥ'ānlarla gören cismüm
dédi bir 'andelībini uçurmuş āşyāndur bu
5. n'ola tutsa ḥayālī 'ālemi tīg-ı zebānıyla
suḥan meydānınuñ çāpük-süvārı pehlevāndur bu

493.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe'ülün

1. yaşum ol 'arız-ı zībāya karşı
sa'adet yılduzıdur aya karşı
2. fiğānumdan felekler rakşa girdi
dönerler mevlevīler nāya karşı

491. S.1:97r; R: 88v; K.1: 95v; V: 70v; S.2: 70v; S.3: 65r; ŞR: 121r; Ü.3: 77r.

492. S.1:97r; R: 88v; K.1: 95v; V: 70v; S.2: 105r; S.3: 65r; ŞR: 121r; Ü.3: 77v.

493. S.1:97v; -R; K.1: 96v; -V; -S.2; S.3: 65v; ŞR: 153r; -Ü.3.

3. şaķın gösterme aġyāra cemālũñ
ķoma āyīne nā-bīnāya ķarşu
4. kimũñ ĥũkmi geķer cisminde cāna
ol iki ‘anberīn tuġrāya ķarşu
5. ĥayālī vaķtidũr sen gũl-‘izāra
bahār ebri gibi aġlaya ķarşu

494.

Mef‘ũlũ fā ‘ilātũn mef‘ũlũ fā ‘ilātũn

1. aġyār āh ēdermiş ol gũl-‘izāra ķarşu
olur şovuk hevālar evvel bahāra ķarşu
2. şāh-ı melāmetem kim her āh-ı āteşinden
ķekdũm kılıķ sipāh-ı nāmũs u ‘āra ķarşu
3. bu beyt-i rūĥ-baĥşı vird-i zebān ēdinmiş
manşũr gitdũġinde şevķ ile dāra ķarşu
4. ēdũp muĥĩt-i a‘zam emvācın āşkārā
tenler sefīnesini urur kenāra ķarşu
5. ırmaġlar ĥayālī taşlar alup dũġũndi
seyl-āb-ı eşķ-i ķeşmũm akdukda yāra ķarşu

495.

Fe ‘ilātũn fe ‘ilātũn fe ‘ilātũn fe ‘ilũn

1. iltifāt eyledũm gerķi ki mihr ũ meh-i nev
tāc-ı *pervīz* ile şũndı kemer-i *keyĥusrev*
2. şol ķadar eyledi pervāz dil-i murġ bũlend
gũzine dāne-i ĥardalca gelũr ‘ālem-i cev
3. cilvegāĥ ēde dēyũ anı ĥayāl-i *leylī*
merdũm-i dīdesini eyledi *mecnũn* ķara ev
4. şol ĥarābāti-i ‘ālī-nażaram dehrde kim
bir ķadeĥ bādeye vērdũm iki dũnyāyı girev
5. ey ĥayālī gele āyīne-i *iskendere* reşķ
nażar eylerse baña şāh-ı sa‘ādet-pertev

494. S.1:97v; R: 88r; K.1: 96v; V: 71r; S.2: 69v; S.3: 66r; ŞR: 156v; Ü.3: 76v.

495. S.1:97v; -R; K.1: 96r; -V; -S.2; S.3: 65v; ŞR: 121r; -Ü.3.

496.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. nazar eylerse baña şāh-ı sa'adet-pertev
benden uyara çerāğın kıya mihrin meh-i nev
2. zāhidā eyler iseñ cennet ü hūrā hevesin
gel berü küy-ı harābātda bir muğ-beçe sev
3. çākdür gendümün ey dost hasedden yüregi
tā ğidā etti senün tevsenüne kendüyi cev
4. kórkarın āhum odından yana tāvüs-ı felek
kül eder cismini pervāne kaçan bulsa 'alev
5. geçmedi küy-ı maḥabbetde metā'-ı vaşla
gerçi kim vèrdi ḥayālī iki dünyāyı girev

497.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'āşıkāne göñlini aqıtmasaydı yāre şu
olmaz idi vādi-i 'ışka düşüp āvāre şu
2. ka 'be-i küyünde kıldum gözlerüm yaşın sebīl
teşne-diller çığırşup dərken meded bir pāre şu
3. mā' il olma ser-keş ol maḥbūba istignā gerek
serv baş egmez ayağın öpe ger yalvara şu
4. sākiyā bozsa 'aceb mi ḥāne-i zühdi şarāb
çün esāsından yıkar erişse bir dīvāra şu
5. cānum alduñ kayd-ı 'ālemden ḥalāş etdüñ beni
kanum içdi gözlerün vèrdüñ iki bīmāra şu

498.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. bağrumun başları üstine üşüpdür kayğu
sürh-serler éline şanki sipāh etti ğulū
2. vère mi tēc-ı keye penbe-i dāğın 'āşık
be bu dīvāneligi hīç éde mi bir uşlu

496. S.1:98r; -R; K.1: 96r; -V; -S.2; S.3: 66r; ŞR: 120v; -Ü.3.

497. S.1:98r; R: 87v; K.1: 96r; V: 70r; S.2: 70r; S.3: 65v; ŞR: 120r; Ü.3: 77v.

498. S.1:98r; R: 88r; K.1: 96v; V: 70v; S.2: 105r; S.3: 65r; ŞR: 121v; Ü.3: 76v.

3. 'āşık oldur ki ğam-ı yârdan alur zevki
nitekim şād olur görse tabîbi şayru
4. cân vèrür hâke düşüp sözlerümüñ reşkinden
çeşme-i hızuñ olup 'aynına 'âlem karañu
5. ey hayālî lebine êrgüre şāyed seni yār
kâşki kılsa tenüñ çarh-ı sitem-pîşe sebû

499.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. pāk êdüp mir'ât-ı kalbi şu gibi dîdār sev
tûti-i tab'a münāsib bir şeker-güftār sev
2. sâkin-i hâk-i mezelletsin kayırmaz ey gedā
bir şehensāh-ı bülend-ahter kamer-ruhsār sev
3. degme bir her-cāyi maḥbūba ta'alluḫ eyleme
cidd ü cehd eyle dilā bir şāhid-i ğam-h'vār sev
4. eksük olmasun yanuñdan seng-i miḥnet ey göñül
bağruña kim taş başup dēr saña bir cevvar sev
5. 'âlem-i ma'nîde dēdi baña bir şeyh-i kebîr
ey hayālî bir perî-rû nev-cevân dil-ber sev

500.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. yoluñ uğrarsa bir gün ey şabā cānāna 'ışk eyle
ki ya'nî bendesinden ol şeh-i hūbāna 'ışk eyle
2. melāmet kūyınıñ şūrîde-dil bir hâk-i rāhından
sa'âdet tahtına revnaḫ vèren sultāna 'ışk eyle
3. cefā-yı rüzgāra şābir olsun görmege luṭfi
kerem luṭf eyle var ol yūsuf-ı ken'āna 'ışk eyle
4. ol iki ğonce-i nev-reste-i gülzār-ı 'oşmāna
ol iki mihr ü māh-ı 'âlem-i 'irfāna 'ışk eyle
5. yūri dergāh-ı gerdūn-ḳadre var toprağına yüz sür
bulursañ ruḥsatı āġā-yı 'ālî-şāna 'ışk eyle

499. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 104v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

500. S.1:17v; R: 101v; K.1: 16r; V: 77r; S.2: 78r; -S.3; ŞR: 139r; Ü.3: 20r.

nīm-kaşîde-i erbāb-ı kemāl hayālî bēg pür-hayāl bûd dürr-i fenn-i şi'r-i bî-mişāl bûd 'aleyhi'r-raḥme K.1.
kaşîde-i hayālî beg ber-vech-i nāme Ü.3.

6. okusun şavt-ı nevrüz-ı 'acem naķş-ı şıfāhānda
keremden aḥmede bi'llāhi dervīşāne 'ıřķ eyle
7. maķām-ı kurb-ı 'izzetde buluşsañ ibn-i kayşūna
muşavver rūḥdur ol ḥikmet-i yūnāna 'ıřķ eyle
8. gūzīn-i 'ilm-i tıb olan 'ilācı eylesün şāha
yūri bizden şu bir merdūd olan şeytāna 'ıřķ eyle
9. kelāmum āb-ı ḥayvānın dem-ā-dem nūş-ı cān etsün
dil ü cāndan kara bālī dēyen ḥayvāna 'ıřķ eyle
10. koyun uğrusı kurda dürlü dürlü dilkülen bizden
yūri ol şır-şavlet sīnesi kaplana 'ıřķ eyle
11. eşigi itlerine var ḥayāliden niyāz ergür
o dergāha bizümle yüz süren yārāna 'ıřķ eyle

501.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. gördiler ḥad yok ḥadeng-i ḡamzeñüñ peykānına
sīnemi beñzetdiler 'uşşāk ok meydānına
2. derdüñi sīnemde cānumdan 'azīz ister göñül
ihtirām etmek mürüvvetdür kişi mihmānına
3. 'arızuñ gösterme luṭf et mihr ü meh dēdükleri
āsmān iklīminüñ bir iki ser-gerdānına
4. 'arız-ı dildārdan sen reng uğurladuñ dēyü
jāleler şarıldı gülşende gülüñ dāmānına
5. ey ḡazel bildür ḥayālī nazm içinde n'idügin
varduḡunda ol sa'ādet taḥtınuñ sultānına

502.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. varsa gözüm yaşı n'ola cānān ayaḡına
şu vara geldi serv-i ḥırāmān ayaḡına
2. bustān-ı cāna gelmeyeli ḥayli dem-durur
şu dökmelidür ol gül-i ḥandān ayaḡına
3. ḥaṭṭuñ gele görem dēyü ṭurdu şu deñlü kim
kara şu indi ḥāmenüñ ey cān ayaḡına

501. S.1:98v; R: 97r; K.1: 102r; V: 78r; S.2: 76r; -S.3; ŞR: 129r; Ü.3: 84r.

502. S.1:98v; R: 116r; K.1: 101r; -V; -S.2; S.3: 67v; ŞR: 127v; Ü.3: 79r.

4. elden varup birisi de ayağa binmedi
şākī ‘aceb ne katdı ki yārān ayağına
5. ğamzeñ hayālî vardı dile şöyle hoş geçer
ger ölür ise varmaya dermān ayağına

503.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. leṭāfet bāğına serv ol giriftār-ı hāzān olma
girüp kanına ‘uşşākuñ nihāl-i ergāvān olma
2. hicābı ref‘ édüp cānān ile ben cāna cān oldum
yūri yanumdan ey sāye baña bār-ı girān olma
3. iki devlet müheyyā kılsalar şānuñ görüp ey dil
gedā-yı kūy-ı cānān ol şeh-i ‘ālī-mekān olma
4. vücūduñ üzre her per-i meges bir sāyebān olsun
kanā‘at mülkine şāh ol gedā-ṭab‘-ı cihān olma
5. yūri bī-naḡş u bī-rengüñ temāşāsında hayrān ol
hayālī ‘aşık-ı reng-i ruḡ-ı her-dilsitān olma

504.

Mef‘ūlü fā ‘ilātün mef‘ūlü fā ‘ilātün

1. gül saña kande beñzer ey mihr ü māh-zāde
sen nūr-ı pāksin ol ḡāk-i siyāh-zāde
2. sen ol nigārsın kim ḡor dergehüñde ‘ārız
biñ mīr-i kişver-ārā yüz şāh u şāh-zāde
3. bu ḡatre ḡatre eşküm her gün yoluñda ğaltān
ḡapuñda dirlik ister gūyā sipāh-zāde
4. olsa n'ola şerārūm ḡayl-i nücūma sultān
kemden ṭoġupdur anlar bu ise āh-zāde
5. ḡünküñ hayālî ey meh derdüñle hem-seferdür
hiç ihtiyāc çekmez ol merd-i rāh-zāde

503. S.1:99r; R: 102r; K.1: 107r; V: 82r; S.2: 106r; S.3: 68r, 69r; ŞR: 135r; -Ü.3.

504. S.1:99r; R: 96r; K.1: 108v; V: 73v; S.2: 97r; S.3: 71v; ŞR: 136v; Ü.3: 80v.

505.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. *mecnūn* göziydi leyli hayāline cilvegāh
şahrā-nişīn olanuñ olur hānesi siyāh
2. āhı 'alemlerini çeküp beglik eylemiş
iklīm-i 'ışka olmuş imiş başka pādşāh
3. meyl étmez idi 'āşık-ı şūrīde-dil aña
olmasa rūy-ı yārda ger cezbe-i *ilāh*
4. pervāne göz göre oda atmazdı kendüyi
başında şem'üñ olmasa nārencī bir külāh
5. şol dürr-i pāki buldı hayālī k'olup-durur
iki habāb kudreti bahrinde mihr ü māh

506.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. bilürin derdini şafā yèrine
çekerin cevriñi vefā yèrine
2. 'āşık oldur ki sevdügi güzelüñ
bile düşnāmını du'ā yèrine
3. hāne-i göñlüme hayālī girür
vèrdi gam naqdini kirā yèrine
4. 'ışka kul ol ki şāhlar geçmez
dost kūyında bir gedā yèrine
5. acımazdı hayālī öldüğine
lebüñi öpse kan bahā yèrine

507.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ger hevādār olmasa ruhsār-ı yāra mirveha
yèle vèrmezdi qarārın bir qarāra mirveha
2. ehl-i demdür nefh-i rūhu'llāhdan urur demi
yādgār olsa 'aceb mi rüzgāra mirveha

505. S.1:99r; -R; K.1: 99v; -V; -S.2; S.3: 67r; ŞR: 125r; -Ü.3.

506. S.1:99v; -R; K.1: 106v; -V; -S.2; S.3: 66v; ŞR: 124r; -Ü.3.

507. S.1:99v; R: 93v; K.1: 101v; V: 83r; S.2: 107v; S.3: 70r; ŞR: 128r; Ü.3: 78v.

3. bir ayağ üzre tırup eyler du‘ālar ırmege
dest-būs-ı hıusrev-i cem-ıktidāra mirveha
4. gördi çün ruhsār-ı yāri çekdi dilden āh-ı serd
bir nefes yār olmadı nāmūs u ‘āra mirveha
5. mihr-i hüsni tābına yārūñ hayālī yanmağa
vardı yüzın eline alup nigāra mirveha

508.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. oldı şikeste-hātır u nā-şād āyine
‘aks-i lebūñle kan yudalı dād āyine
2. bakmağa gāhi şūret-i hāl-i gedālara
etmiş *ilāh* kalbūñi pūlād āyine
3. kılsa şafā nazar saña āb-ı revān gibi
taşlarla döginüp ede feryād āyine
4. tā ki görine ol büt-i şīrīn-likā dēyü
etmiş zebān-ı tışeyi *ferhād* āyine
5. oldı hayālī cilvegeh-i nakş-ı her cemāl
böyle düzer düzince bir üstād āyine

509.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. handeyle olalı leb-i cānān girih girih
reşkinden oldı gınce-i handān girih girih
2. kan yaşla döndi pençe-i mercāna kirpigüm
āhum yeliyle lücce-i ‘ummān girih girih
3. zencīrlerle zeyn midür yağod oldı mı
zūlfūñ gamıyla hātır-ı rindān girih girih
4. kuşlar yuvası şanma gam-ı rüzgārdan
oldı derūn-ı serv-i gülistān girih girih
5. zūlfūñ kılalı kelle-i ‘uşşāk ile oyun
şermende oldı gūy ile çevgān girih girih
6. bezm ehline şurāhi gece dökdi derdini
akdı gözinden ayağına kan girih girih

508. S.1:99v; R: 92r, 94r; K.1: 106r; V: 79v; S.2: 106v; S.3: 69r; ŞR: 133r; Ü.3: 78v.

509. S.1:100r; R: 98v; K.1: 102r; V: 81v; S.2: 106v; S.3: 67v; ŞR: 129r; Ü.3: 80r.

7. bu şi'r-i pür-selâsete baḡsun ḡayālî şāh
görmek dilerse āb-ı firāvān girih girih

510.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. içmezem mey dēyü ey şūfî yēter lāf eyle
ih̡tiyār elde midür sen de gel inşāf eyle
2. göster ey pīr-i muḡān naḡş-ı ruḡ-ı yāri baña
çeşmüme her ḡadeḡi āyine-i şāf eyle
3. seyr kıl ḡabrümi 'uşşāḡuñ ile ben öliceḡ
dostum ḡākümi ser-menzil-i eşrāf eyle
4. kīse-i tende senün'çün götürür cān naḡdin
'ışḡ ser-geştelerin ḡarca sür isrāf eyle
5. ey felek naḡş-ı ruḡ-ı yāri ḡayālî oḡısa
zühreyi māh ile ol meclise deffāf eyle

511.

Mef'ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1. yaş dökdi gözlerüm baḡıcaḡ sīne dāḡına
ḡayli çok aḡçe düşdi erenler çerāḡına
2. ḡüşını saḡır eyledi şeb-nem şuyı ḡülün
feryād-ı bülbül ėrmese tañ mı ḡulaḡına
3. *mecnūn* neḡāre ḡılmaḡ için ḡanlı yaşınıñ
beñzetdi her ḡabābını *leylî* otaḡına
4. bir servi boylu muḡ-beçe mey-ḡānede bugün
aḡıtdı ḡalkı şu gibi kendü ayaḡına
5. rūy-ı nigāra öykineli ḡül ḡayāliyā
şu ḡuydı ebr ḡülşen-i dehrün ocaḡına

512.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. ben belā *ferḡādıyam* kūh-ı ḡam-ı dildārda
şu'le-i āhum başumda lāledür kuhsārda

510. S.1:100r; -R; K.1: 106r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 133v; Ü.3: 84v.

511. S.1:100r; R: 89r; K.1: 97r; V: 78r; S.2: 77v; S.3: 66r; ŞR: 122r; Ü.3 :78r.

512. S.1:100v; R: 89v; K.1: 100v; V: 81r; S.2: 71v; S.3: 66v; ŞR: 127r; Ü.3: 78v.

2. kākūli ucında ol *yūsuf*-cemālūñ her beñi
mısr-ı hüsn içinde şankim bir *habeş*dür dārda
3. sīne-i sūzānum içinde hayāl-i kadd-i yār
āşyān etmiş semenderdür derūn-ı nārda
4. hüsnî gülzārında ol servūñ dehānı gūyiyā
ğonce-i nev-restedür bitmiş miyān-ı hārda
5. ey hayālī ol mehūñ dendānı vaşfı şanasın
bir dūr-i yek-dānedür bu nazm-ı gevherbārda

513.

Fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

1. şūfī ister sāğarı meclisde her ān öpmege
vermez ol bī-çāreye hayfā ki yārān öpmege
2. da‘vi-i hüsn etdügi’çün şem‘ūñ alup başını
kūy-ı dil-berde şabā öğretti meydān öpmege
3. hāller görsem yüzinde şanuram pervāneler
yandılar çün geldiler şem‘-i şebistān öpmege
4. la‘lūñ üzre haṭṭ-ı miskīnūñ midür dēdüm dēdi
mūrlardur geldiler mühr-i *süleymān* öpmege
5. ey hayālī çekdügüm her na‘li kaşı yādına
iki kat oldı hilāl-i çarḥ-ı gerdān öpmege

514.

Müstef‘ilūn müstef‘ilūn müstef‘ilūn müstef‘ilūn

1. mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye
düşmüş lebūñ sevdāsına hum-hāneden hum-hāneye
2. *mecnūn* gibi oldum bugün ‘ışk içre şāhib-silsile
zencīr-i gam mīrās imiş dīvāneden dīvāneye
3. nūr-ı cemālinden eger ol şem‘ bir pertev şala
yüz şu‘le-i āteş düşe pervāneden pervāneye
4. gāh erğanūn evtārına ruhbānı eyler perde-sāz
geh na‘ra-i yāhū şalar kāşāneden kāşāneye
5. pīr-i harābātuñ sözi çokdur hayālī gerçi kim
vā‘iz gibi şalmaz beni efsāneden efsāneye

513. S.1:100v; R: 100r; K.1: 106v; V: 83r; S.2: 108r; -S.3; ŞR: 134v; -Ü.3.

514. S.1:101r; R: 92v; K.1: 100v; V: 79r; S.2: 74v; S.3: 67r; ŞR: 127r; Ü.3: 82v.

515.

Mef'ülü fâ 'ilâtün mef'ülü fâ 'ilâtün

1. sūzum sirāyet étse *mecnūn*-ı nā-murāda
kuşlar kebāb olaydı başındaki yuvada
2. naṭ' -ı zemīnde oldum ferzānesi cihānuñ
ferzīn olur oyunda süre süre piyāde
3. n'idüğini cihānuñ fehm ét ḥabāb-ı meyden
yazmış bu nükteyi *cem cām*-ı cihān-nümāda
4. zūhhāda künc-i mescid mesken baña ḥarābāt
taḳdīr böyle yazmış nem var benüm arada
5. bir yayını çeküpdür 'ışkuñ ḥayālī ey meh
kim oldı aña nisbet ḳavs-ı ḳuzah kepāde

516.

Mef'ülü fâ 'ilâtün mef'ülü fâ 'ilâtün

1. ḳan ağladuñ görince ben 'āşıkı belāda
ey çeşm-i ḥūn-feşānum olsun demüñ ziyāde
2. çeşmüñ kimi yıḳarsa çekmege bende anı
almış kemend eline gīsūlaruñ ḳafāda
3. ḡam gēcesinde tenhā bīmār olup yaturken
yanuma geldi ḡuşsañ bilişde āşnāda
4. sen çeşmi şāhbāza şayd-ı ḥarem olam dēr
yıllar-durur ki uçar dil murgı bu hevāda
5. göñlümde fikr-i zülfi başda hevā-yı müjgān
tūl-ı emel göñülde tīg-ı ecel ḳafāda
6. teşbīh-i sāde vērmez zīnet söze ḥayālī
rengīn edā gerekdür eş'ār-ı dil-güşāda

517.

Fā 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. āstānuñda yüzüm ferş eyledüm ḥāk üstine
bir ḳadem başsañ yèridür çeşm-i nemnāk üstine

515. S.1:101r; R: 90r; K.1: 97v; V: 80v; S.2: 74r; S.3: 67r; ŞR: 123r; Ü.3: 78v.

516. S.1:101r; R: 90r; K.1: 97r; V: 80v; S.2: 85r; S.3: 67r; ŞR: 122r; Ü.3: 79v.

517. S.1:101v; R: 90v; K.1: 98r; V: 71v; S.2: 70v; S.3: 67v; ŞR: 123v; Ü.3: 80r.

2. vādi-i hayretde bitmiş lālelerdür gūyiyā
yakduğum her dāğ kim sīnemdeki çāk üstine
3. māh-ı nevdür ser-‘alem pervāzıdur anuñ şafağ
bir livā-yı āh dikdüm burc-ı eflāk üstine
4. yēl gibi kūyuñda yēlmek isterem her dem velī
korkaram toz konduram ol dāmen-i pāk üstine
5. la‘l-i meygūnı firākından hayālī olsa hāk
dikesüz ol hāksāruñ dostlar tāk üstine

518.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. rūy-ı yār ile nazar eden bu zūlf-i ser-keşe
beñzedür bir dūd-ı miskīn zāhir etmiş āteşe
2. ey gözüm erdüñ hayāl-i dil-ber ile devlete
ol sa‘ādetle müşerref devlet ile çok yaşa
3. şanma berg-i lāledür kıldı perīşān rūzgār
cām-ı ‘īşidür ki *ferhāduñ* felek çaldı taşā
4. bir kalendar-hānedür ‘ālem dēyü īmā eder
gel nazar kıl māh-ı nevde şol terāş olmuş kaşa
5. ey hayālī her-kesüñ şanın bilen rüz-ı ezel
būlbūli gülzāra ta‘yīn eylemiş zāğı leşe

519.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. dāğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çāk üstine
berg-i güllerdür ki düşmüş gūyiyā hāk üstine
2. sīnem üzre görinen yēr yēr elifler şanmañuz
sāye-i kaddi o servüñ düşdi ben hāk üstine
3. her biri bir keşti-i gird-āb-ı baħr-ı ğam geçer
kaşlaruñ kim yēr edüpdür çeşm-i nemnāk üstine
4. gelmeseydi şafha-i ruhsārına hatt-ı ğubār
konmaz idi gerd-i ğam mir‘āt-i idrāk üstine
5. derd-i fūrkat bu hayālīyi ki bīmār eyledi
bir kadem başsañ yēridür cism-i derdnāk üstine

518. S.1:101v; R: 99v; K.1: 105v; V: 75v; S.2: 73v; -S.3; ŞR: 134r; Ü.3: 79v.

519. S.1:102r; R: 90v; K.1: 101v; V: 71v; S.2: 73r; S.3: 68r; ŞR: 128r; Ü.3: 80r.

520.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kavm-i *leylî* seng-i bî-dād atdı *mecnûn* üstine
ebr bārân-ı vefâ yağdırdı hāmûn üstine
2. her tarafından kaşuña göz dikdi erbâb-ı nazar
şanki aşhâb-ı şafâ cem' oldı *zû'n-nûn* üstine
3. kevkeb-i bahtumdur âhum âteşi kılmış siyâh
hâl-i miskîn kim koduñ ol hadd-i gülgün üstine
4. deyr-i 'âlem pür-şadâdur erğanûn-ı âhdan
âh eger gam perde bağlarsa bu kânûn üstine
5. ey hayâlî aldı dil mülkin kılıcıyla gözi
rûm şahı geçdi şan taht-ı *ferîdûn* üstine

521.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çekdüğüm yer yer elif bu cism-i pür-hûn üstine
târlardur güyyî zeyn oldı kânûn üstine
2. yazamaz nakkâş ben şüretde bir dîvâne nakş
gerçi kuşlar kondurur yazmakda *mecnûn* üstine
3. âferîniş yaşuma garķ oldı ehl-i âsmân
mâh-ı nevden köpri bünyâd etti gerdûn üstine
4. sîm gibi pûte-i tecrîd içinde hâliş ol
ditreme sîm-âbveş bir iki altun üstine
5. ey hayâlî gökdeki mihr ü şafağdan fâriğ ol
'aks-i rûy-ı yâr düşsün câm-ı gülgün üstine

522.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. nakş-ı hüsnüñle dili ey büt-i çîm deyr eyle
erğanûn oldı eliflerle tenüm seyr eyle
2. diler iseñ kapuña yüz süreler kıble-mişâl
ka 'beveş bendeler âzâd kılup hayr eyle

520. S.1:102r; R: 91r; K.1: 99v; V: 71r; S.2: 85r; S.3: 68r; ŞR: 126r; Ü.3: 80r.

521. S.1:102r; -R; K.1: 99r; V: 71r; S.2: 72v; S.3: 67r; ŞR: 125r; Ü.3: 80r.

522. S.1:102v; R: 92r; K.1: 108r; V: 72v; S.2: 105v; S.3: 66v; ŞR: 135v; Ü.3: 81v.

3. dile seyr-i melekût étdürigör *ca fervār*
himmetüñ bālını *ṭayyār* kılop ṭayr eyle
4. nūş kııl hūn-ı dili ṭuyomasun ammā cānuñ
kıılma ifşā bu şafā bezmini bī-ğayr eyle
5. kim dēdi yāra ki āyīne édüp her güzeli
kendü hūsnüñ yine her āyinede seyr eyle

523.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. ğam yēmeden öldük mey-i gül-reng içilse
deryā-yı elem zevraḳ-ı bādeyle geçilse
2. tevḥīdūñ édüp lāsını mīkrāz-ı ta'alluḳ
endāmumuza cāme-i tecrīd biçilse
3. bir 'ışḳ eri olsa ğam-ı *leylāya* қоşup baş
mecnūn gibi meydān-ı maḥabbetde seçilse
4. mānend-i şabā olsa dem-i pīr şafā-baḥş
ref' etse ğubār-ı dili ḥurşīd açılsa
5. ğam şāmı ḥayālī yēridür encüm-i eflāk
āhumla ḥazān bergi gibi yēre şaçılsa

524.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. éde mī meyl ser-i zülfi dil-i pūr-hevese
bāl açup uça mī şehbāz şikār-ı megese
2. sensüz ey gül bu cihān gülşeni çeşmümde benüm
beñzer ol baḥr kenārında olan ḥār u ḥase
3. sen lebi ğonce édelden berü ben bülbüli zār
tīr-i āhumla felek döndi müşebbek kafese
4. dili nālān başı ğavġāda ğam-ı *leyli* ile
beñzedürsem n'ola *mecnūn* bu yolda cerese
5. şöyle ḥāk oldu ḥayālī ki bulunmaz gerdi
çarḫ ğırbāl oluban ḥāk-i zemīni elese

523. S.1:102v; R: 91v; K.1: 101r; V: 72v; S.2: 85r; S.3: 68v; ŞR: 127v; Ü.3: 78r.

524. S.1:102v; R: 91v; K.1: 98v; V: 73r; S.2: 70v; S.3: 68v; ŞR: 123r; Ü.3: 78r.

525.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ey şanem şol hāl kim konmış bu hadd-i mehveşe
kāfir-i *hindū*-durur kim secde eyler āteşe
2. cānını kurbān vèürdi uğrasa 'āşıklaruñ
hancerüñ gibi yalıñ yüzlü güzel pehlū-keşe
3. şām-ı hasretde benüm'çün az giryān olmaduñ
göreyin ey merdüm-i çeşmüm ilāhī çok yaşa
4. baña eflāküñ tokuz peymānesin bir yèrden iç
tolu içmek isteseñ ben 'āşık-ı deryā-keşe
5. devlet-i dünyāya meyl ètmez hayālī pāk-dil
şāhbāz-ı evc-i istignā olan konmaz leşe

526.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. görmedi hūn-ı dilüm yār eşigi taşında
ne bilür derdümi *ferhād* kaya başında
2. çatsa iki kaşını al olur 'ārız-ı yār
kan tutar şu yüzini mähiler uğraşında
3. dāne edindi uli'l-ecniḥalar bezmümüzüñ
her ḥabābın göricek sāğar-ı 'ayyāşında
4. *ḥakḫuñ* āşār-ı 'ināyetleridür ey derviş
feyz kim zāhir olur *edhem* ü *bektā*şında
5. ger müyesser ola eş'ār-ı hayālī okımaḫ
kılma takşīr aña taḥsīn ile sābāşında

527.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflākde
tekyenüñ kurbānlarıdur geşt ederler ḥākde
2. her zebāne āteş-i ğamdan zebān-ı hāl olup
şerḫ eder sūz-ı derūnum sīne-i şad-çākde

525. S.1:103r; R: 92v; K.1: 97r; V: 74r; S.2: 71r; S.3: 69v; ŞR: 121v; Ü.3: 79v.

526. S.1:103r; R: 93v; K.1: 107v; V: 72v; S.2: 76r; S.3: 68r; ŞR: 137v; Ü.3: 75v, 79v.

527. S.1:103r; R: 93r; K.1: 98r; V: 81v; S.2: 76v; S.3: 69v; ŞR: 123r; Ü.3: 78v.

3. şāhid-i maḳṣūd kılmaz pür-heves dillerde cā
şāhlar mesken edinmez meclis-i nā-pākde
4. her fenā ehline bir ser-rişte-i maḳṣūd imiş
mār-ı mağz-āşāmlar kim var imiş *daḥḥāk*de
5. ey ḥayālī 'ışık bir yalın ışıık maḥbūbıdur
böyle görmiş bir kişi āyīne-i idrākde

528.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yāra dēdüm buse vēr bayramlık bayramda
dēdi kim bildün vērılmaz neyki bu ibrāmda
2. dil yüzine meyl ederken düşdi bend-i zülfine
ka 'beye 'azm eyledi kaldı diyār-ı şāmda
3. naḳd-i cānı aña ben teslīm kılmazdum bugün
görmeyeydüm toğruluk ol serv-i sīm-endāmda
4. yār vaşfın ey benüm dīvānum içre isteyen
kāmēti vaşfı elifde vaşf-ı zülfı lāmda
5. ey ḥayālī baña dērdi ḥusrev-i mülk-i suḥan
şeyḥ cāmī şī 'r-i renginüm işitse *cām*da

529.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ruḥlarıñdan çekmez el bād ile eyler 'arbede
görmedüm zülfün gibi 'ālemde bir sevdā-zede
2. dāğ-ı dil yanar çerāğum derd ü ğam kûçeklerüm
tekye-i miḥnetde oldum yine bir 'āşık dede
3. cür 'a-i cāmum içen meydān-ı ḥaşre vara mest
bir ayağ ile elüm alursa pīr-i meykede
4. nāmemi ilten kebūterden gele bûy-ı kebāb
āteş-i dilden eger bir ḥarf yazsam kāğıda
5. varlığın yokluğa şatarsa ḥayālī ğam degül
tek hemān sen sağ ol ey şāh-ı cihānum dünyede

528. S.1:103v; R: 93r; K.1: 99r; V: 81r; S.2: 77v; S.3: 69v; ŞR: 125r; Ü.3: 78v.

529. S.1:103v; R: 94v; K.1: 100r; V: 81r; S.2: 74r; S.3: 70v; ŞR: 126v; Ü.3: 80v.

530.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. bir ebed mülkine cānum hem-civār etmek nice
devletinden kā‘inātuñ cümle ‘ār etmek nice
2. müyelerle cismümi ‘ışk içre bir mü eyleyüp
kākül-i dildārda varup qarār etmek nice
3. baħr-i sīmābīdeki murgān-ı zer-peykerleri
şāhbāz-ı himmetüm şalup şikār etmek nice
4. āsmānuñ bu toķuz cām-ı zümürrüd-fāmını
bir aradan nüş edüp def‘-i ħumār etmek nice
5. çihresin berg-i ħazān etdi ħayālīnūñ felek
sen bahār-ı ħüsne anı bergüzār etmek nice

531.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. göñlini ħurrem tutanlar lezzet-i dünyā ile
beñzer ol eţfāle kim şādān ola ħelvā ile
2. bir şafā kesb eyledüm kūy-ı ħarābāt içre kim
zāhid ol zevķi düşinde görmedi esmā ile
3. gün gibi tutsañ cihānı terk edüp tecrīd ol
mihir ol tecrīd içün hem-sāyedür ‘īsā ile
4. ‘āşık-ı dīvāne oldur ‘ışk bāzārında kim
bu toķuz mīnāyı sır bir seng-i istiğnā ile
5. ey ħayālī māder-i ‘ışkuñ bugün ferzendiyem
ümmeĥātından cihānuñ fāriğem ābā ile

532.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. da‘vi-i ‘ışk eylemek mecnūna ben şeydā ile
bir meges da‘vā-yı pervāz etmedür ‘anķā ile
2. şām-ı ĥasretde yüzün görsem zebānum lāl olur
gerçi kim dīvāneler eyler tekellüm ay ile

530. S.1:103v; R: 95r; K.1: 103v; V: 82v; S.2: 106v; S.3: 71r; ŞR: 130r; Ü.3: 81r.

531. S.1:104r; R: 94v; K.1: 99r; V: 76v; S.2: 85r; S.3: 70v; ŞR: 124v; Ü.3: 84v.

532. S.1:104r; R: 94v; K.1: 99r; V: 76v; S.2: 73v; S.3: 71r; ŞR: 124v; Ü.3: 84r.

3. sîne bir küh-ı belâdur kim anı zeyn êtdi ğam
tâze tâze dâğlardan lâle-i hamrâ ile
4. kimse *mecnûna* reh-i 'ışk içre hem-pâ olmadı
ben ayakdaş oldum ol peyk-i cihân-peymâ ile
5. ey hayâlî cām-ı *cem* nûş êt ki 'ayyâr-ı felek
kapdı *cemşîdûn* külâhın efser-i *dārâ* ile

533.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. da'vi-i ihyâ eder la'l-i lebûn 'îsâ ile
cünd-i *fîr'avn* oldı hattuñ ceng eder *mûsâ* ile
2. *baħr-i kûlzûm* yaşuma kendüyi nisbet êtmesün
kaṭre-i bārân ne mümkün dem ura deryâ ile
3. bir nazar *kāf*-ı belâ-yı 'ışkuñı seyr êtmege
hem-cenâh olduk bugün uçduk biraz 'anķâ ile
4. zûlf-i 'anberbâruña beñzetdi nâfe kendüyi
anı bildüm başa çıkmaz bu kuru sevdâ ile
5. kevkeb-i eşküm gibi düşdi hayâlî yèrlere
da'vi-i hûsn eyledi mihr-i felek ol ay ile

534.

Mef'ûlü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. baş koşdı zûlfî hatṭ-ı ruħ-ı dilrübâ ile
kim gördi mûrı hem-ser ola ejdehâ ile
2. pehlû-yı nâ-tüvânum ile deşt-i ğamda cān
bir mürdedür yatur şarılup bûriyâ ile
3. dār-ı cihānda yılduzı barışmaz ol mehûn
bencileyin sitâresi yok mübtelâ ile
4. olsa revâne zûlfîni êdüp bölük bölük
şaf bağlar idi aña güzeller alay ile
5. şordum hayâliyâ mey-i la'lûn bahâsını
ol çeşmi mest dēdi şatılamaz bahâ ile

533. S.1:104r; -R; -K.1; V: 76r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

534. S.1:104v; R: 96r; K.1: 109v; V: 80r; S.2: 72r; S.3: 71r; ŞR: 139r; Ü.3: 85v.

535.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. sūzen ile dökeler sāhile deryā dükene
senden ey dīde ciger ʔanını umma dükene
2. sensin ol ʔible-i maʔşūd bulurlarsa seni
ʔavm-i ʔacdan ʔaleb-i ka 'be-i 'ulyā dükene
3. dil niyāz içre lebūñ añmasa beñzer añ kim
bezme ʔalet gelicek bāde-i ʔamrā dükene
4. himmetüm bāzı ile hīç ola mı hem-pervāz
ey hümā-sāye meger dāne-i 'anʔā dükene
5. ger ʔayālī yoğ ise var hezār āh-keşūñ
bu çemende ola mı bülbul-i gūyā dükene

536.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına
nūşına nīşi degmedi balı belāsına
2. kūyından ol mehūñ beni dūr eyledūñ dēyü
çarʔuñ yapışdı dūd-ı figānum yakāsına
3. ādem behiştı dāneye şatdı o ʔāle ben
beñzerse böyle beñzesün oğul atasına
4. āb-ı revāna baʔ ki gōñülde ʔomaz gubār
kūyuñda ʔıl naʔar yaşumuñ mā-cerāsına
5. göz merdümü ʔayālī düşüp baʔr-i eşküme
gird-āba düşdi çıkmadı hergiz ʔarasına
6. bādı semūmdur şuyı ʔūn-ābe-i ciger
meyl étme ğam diyārınuñ āb u hevāsına

537.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. lebūñ ʔayālī gelelden bu çeşm-i pūr-ʔūna
dönüp-durur gözümüñ cāmı cām-ı gülgūna

535. S.1:104v; R: 96v; K.1: 109r; V: 74v; S.2: 74v; S.3: 72r; ŞR: 137r; Ü.3: 83r.

536. S.1:104v; R: 96r; K.1: 99v; V: 72r; S.2: 77r; S.3: 71v; ŞR: 125v; Ü.3: 83v.

537. S.1:105r; R: 95v; K.1: 97v; V: 79v; S.2: 76v; S.3: 71v; ŞR: 122r; Ü.3: 83r.

2. turunc-ı ğabğabuñ ile bih-i zenaḥdānuñ
ğam ile çihremi döndürdi reng-i līmūna
3. ḥamīde ḳaddūm ile çeng gibi zār oldum
kim uydı bencileyin ‘ışk içinde ḳānūna
4. du‘ā yérine kelām ét ḥadīṣ-i *leylī*den
yoluñ düşerse varursañ mezār-ı *mecnūna*
5. ḥayālī nazmına bed-gevher étmesün ta‘nı
şikest êrgüremez ol bu dürr-i meknūna

538.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. ‘arīza lāle sürüp leyli-şifat gülgüne
döndi her cūy-ı çemen silsile-i *mecnūna*
2. nağme-i nāy-ı ḥazīn étđi gelū-yı bülbul
muṭribā çekme elem tār çeküp ḳānūna
3. ğonce *leylī* gibi dil-teng olalı beñzedi āh
eşk-i *mecnūn* gibi her jāle dür-i meknūna
4. gelse ger bī-direm-i eşk diyār-ı ‘ışka
bunca emvāl ile müflis dēyeler *ḳārūna*
5. mürşid-i ‘ışka düşüp oldu ḥayālī ma‘rūf
mıṣr-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ beñzeyeli *zū'n-nūna*

539.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. çün şitā faşlında tuğyān eyler āb-ı *edrine*
ey göñül seyl-āb-ı meyle ol ḥarāb-ı *edrine*
2. kārbān-ı ‘işrete lāyık mıdur *yūsuf*-mişāl
çāh-ı ḥumda muntazır olmak şarāb-ı *edrine*
3. işidüp vaşfın *sitanbuluñ* çemende ğoncesi
ağzı şuyın ağıdur budur gül-āb-ı *edrine*
4. rūzgār ile *sitanbula* ğubārum érse ger
eyler idüm cismümi yārān türāb-ı *edrine*
5. her menār oldu *sitanbuluñ* teninde bir elif
raḥm ḳılmaz mı şeh-i gerdün-cenāb-ı *edrine*

538. S.1:105r; R: 95v; K.1: 100r; V: 74v; S.2: 75v; S.3: 72r; ŞR: 126r; Ü.3: 83r.

539. S.1:105r; R: 100r; K.1: 104v; V: 78r; S.2: 107r; -S.3; ŞR: 131r; Ü.3: 83v.

6. devr elinden çekdiğüm cevri temāšā kıl dèyü
çağırur şavt-ı hāzīn ile dulāb-ı *edrine*
7. biz hayālī yār ile ‘azm-i *sitanbul* eyledük
ba‘d-ez-īn olsun selāmet şeyḫ ü şāb-ı *edrine*

540.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

1. gönüm ister yeñi başdan yine āvāre düşe
yağalar çāk édüben dāmen-i kuhsāra düşe
2. kıl imiş bir boyı āzāde efendi sevdüm
korkaram *yūsuf-ı mısrī* gibi bāzāra düşe
3. ğamzesinden beni bir kimse ḥalāş eyleyimez
ser-i zülfi meger ayağına yalvara düşe
4. döndi şol bülbüle tenden varıcağ kūyına dil
kurtılup ḥabs-ı kafesden vara gülzāra düşe
5. ey *hayālī* kamu aḥvālünñ añ şāyed kim
bu ğazel bir gün ola şāh-ı cihān-dāra düşe

541.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. baş koşdı sāyeveş bir iki yüzi qaraya
her-cāyi dèndi gün gibi ol māh-pāreye
2. dil pāre pāre idi ğamuñla bütün şanup
ey kaşları kemān okuñ atıldı pāreye
3. peykānuñ üzre oldı dil ü cān kılıç bıçağ
ayırdı tīġuñ ikisini girdi araya
4. *mecnūn* benümle oynasa şatırac-ı ‘ışkı ger
ey şāh-ı ḥüsn koymaz idüm hergiz araya
5. sır gönlini hayālinüñ ol meh gönüllənüp
güyā ki bir zücācı çalar seng-i ḥāreye

540. S.1:105v; R: 96v; K.1: 97v; V: 74r; S.2: 85v; S.3: 72v; ŞR: 122v; Ü.3: 83v.

541. S.1:105v; R: 96v; K.1: 98r; V: 83v; S.2: 72r; S.3: 72v; ŞR: 122v; Ü.3: 83v.

542.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yapduğında yazmış *ibrāhīm-i āzer ka 'beye*
yap gönül varmak dilerseñ ey birāder *ka 'beye*
2. ol güzel kaşın terāş etse yüzinden vechi var
kıble-i 'uşşākdur mihrāb n'eyler *ka 'beye*
3. yüzde hālī üzre olduğına zülfi pīç ü tāb
şanuram kim yüz sürer biñ başlu ejder *ka 'beye*
4. mātem édüp kara gèydi *ka 'be zemzem acıdı*
çünkü 'arz-ı iftirāk etdi *peyember ka 'beye*
5. şu 'le-i āh ile 'azm etdi hayālī kūyuña
nitekim sancağ çeker varduğda begler *ka 'beye*

543.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. zeyn iken dāğ-ı gamuñla nazar etseñ tenüme
cennetüñ hüllesi reşk eyleye pīrāhenüme
2. ben o dihkān-ı zemīn-i suhanem dānem için
kondı murğān-ı uli'l-ecniḥalar hırmenüme
3. bildiler var idüğün bende şafā-yı hātır
geldi nūr isteyü hurşīd ile meh revzenüme
4. her ne tıflı ki vücūda getüre māder-i 'ışk
baña ferzend édüp ol demde şalar dāmenüme
5. ey hayālī gül-i rengīnlerine reşk édüp
hār u ḥaslar n'ola ta 'n eyler ise gülşenüme

544.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. varduğumca kūyuña bu dīde-i nemnāk ile
eşk-i hūnīnüm olup dīvāne oynar ḥāk ile
2. ay ile gün gece gündüz eşigüñe yüz sürer
kūyuñı n'ola ber-ā-ber dēr isem eflāk ile

542. S.1:105v; R: 97v; K.1: 100r; V: 83v; S.2: 77v; -S.3; ŞR: 126r; Ü.3: 83v.

543. S.1:106r; R: 97v; K.1: 105r; V: 75r; S.2: 107r; -S.3; ŞR: 132r; Ü.3: 81r.

544. S.1:106r; R: 97v; K.1: 100v; V: 75r, 77r; S.2: 77r; -S.3; ŞR: 127r; Ü.3: 82r.

3. hecr okı bağrumı deldükçe gamuñdur yèdügüm
kim tabībā mār zaḥmı def⁶ olur tiryāk ile
4. olma bī-gāne gönül zülfi şalībinden şaḫın
āşnālık ister iseñ ol büt-i çālāk ile
5. meclis-i meyden ḫayālīyi yığarsın zāhidā
cennete girmek dilersin sen de bu idrāk ile

545.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. āyine her gün koyar dildārı tenhā koynına
nāz ile *yūsuf* girür gūyā *züleyhā* koynına
2. çıkmadı yārūñ lebi fikri dil-i ağıyardan
aldı ol la‘li dirīgā seng-i ḫārā koynına
3. rāh-ı gülzār-ı vefāda cismine eden ğubār
rūzgār ile girür bir verd-i ra‘nā koynına
4. dāmenine seng alup kuhsār ceng ètmek diler
koyduğı‘çün maḫdemūñ naḫşını şahrā koynına
5. niçe göz yaşı ḫayālī ‘ışk içinde oldı maḫv
girdiler ırmağlar gūyā ki deryā koynına

546.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. sen şehūñ gerd-i rehin māh alup ayesine
çarḫ eder gökde melā’ik yüzi pīrāyesine
2. ‘ışk dīvānesiyem farkdaki perlerümūñ
niçe *mecnūn* gibi şehbāz gelür sāyesine
3. dem olur kūy-ı ḫarābātde bir dürd-keşūñ
çarḫ-ı çārümde *mesīhā* èremez pāyesine
4. yaşumuñ cūyı ḫamūş oldı görüp deryāyı
terk eder tıfl fiğānı varıcak dāyesine
5. şabra bī-tāḫat olup kıydı ḫayālī cāna
döndi şol ḫ^vāceye kim el ura ser-māyesine

545. S.1:106v; R: 102r; K.1: 105r; V: 77v; S.2: 71v; -S.3; ŞR: 133v; Ü.3: 79r.

546. S.1:107r; R: 98r; K.1: 107r; V: 71r; S.2: 74r; -S.3; ŞR: 135r; Ü.3: 85v.

547.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. döginüp taş ile *leylā* dēmedi dāyesine
mātem-i *ḳaysda* beñzetdi tenin sāyesine
2. şol gönül kim göricek zülfüñi cān ētdi fedā
ērmedi dārda *manşūr* anuñ pāyesine
3. naḳd-i cān ile şabādan ayağuñ toprağını
almağa ister idüm vērmedi ser-māyesine
4. 'andelībūñ nice bir ḳanını gül şāhidinūñ
dehr gülgüne ēde 'arızı pīrāyesine
5. ey ḥayālī ola mı şa' şa' a engüşt-mişāl
ṭotalum beñzedi ḥurşīd eli ayesine

548.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. ol şanavber-ḳad içün evden olup āvāre
süreyin bād-ı şabā gibi yüzüm kuhsāra
2. çekse bir ḥānede naḳḳāş 'izārı naḳşın
ura pervāne başın şem' şanup dīvāra
3. ihtiyāṭ eyler idüm nār-ı melāmetden āh
düşeli āteş-i hicrāna ışındum nāra
4. dīde ḳan ağlar iken eylerin ağyāra niyāz
şuya ğarḳ olsa kişi destini şunar māra
5. ḳaldı bī-ḳāre ḥayālī aña bir ḳāre meded
ḳāre senden yoğ ise n'eylesün ol bī-ḳāre

549.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. tağlarca ēdeyin minneti *ferhāda* yine
vėreyin tıfl-ı dili şan'ata üstāda yine
2. vahşet-ābād-ı ğama añdurayın *mecnūmı*
getürüp āh ile vādileri feryāda yine

547. S.1:107r; R: 98r; K.1: 107v; V: 73r; S.2: 73v; -S.3; ŞR: 135v; Ü.3: 85r.

548. S.1:107r; R: 93v, 95v; K.1: 103r; V: 74r; S.2: 71r; S.3: 72r; ŞR: 130r; Ü.3: 83r.

549. S.1:107v; R: 100v; K.1: 106v; V: 78v; S.2: 73v; -S.3; ŞR: 134v; Ü.3: 83r.

3. rehne geldi der-i mey-hāneye alınmadı hayf
bir kadeh bādeye yüz hırka vü seccāde yine
4. gird-bāda be nedür hāl dēdüm dōndi dēdi
beni hāk etmiş iken vērdi felek bāda yine
5. harem-i vaḥdete ērgürdi ḥayālī yolını
zāhid-i şehir dahı lā ile illāda yine

550.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. pervāneler melāmet odına girişmeye
erbāb-ı 'ışk girmez ise aña pişmeye
2. 'āşık dēnülmez aña ki efgānı her gece
eflāk perdedārı ile rāz açışmaya
3. ol hācıya ḥarām ola iḥrām-ı 'ışk kim
evvel kademde ka 'be-i vaşla erişmeye
4. deryā-yı kudret içre gönüldür o māhi kim
bahır-i muḥīṭi nüş ēde kırsağı şişmeye
5. etfāl-i lā-yezāl ile pistān-ı hikmeti
şāhum geçer mi dem ki ḥayālī emişmeye

551.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. 'attār-şifat geldi yine bāğa benefşe
'anber saçuñuñ büyını almağa benefşe
2. şekker lebüñe konmağa ey dost megesvār
bāl açdı yine bāğda uçmağa benefşe
3. gördi çemen-i dehrde bir büy-ı vefā yok
girdi olup abdāl iki yaprağa benefşe
4. gömgök delü kılmasa anı ḥatt-ı gubāruñ
mecnūn oluban düşmez idi tağa benefşe
5. olmasa ḥayālī gibi gülşende dil-āver
başına kımazdı siyeh otağa benefşe

550. S.1:107v; R: 98v; K.1: 101r; V: 75v; S.2: 107r; -S.3; ŞR: 126v; Ü.3: 81v.

551. S.1:107v; R: 100v; K.1: 104r; V: 76r; S.2: 107v; -S.3; -ŞR; Ü.3: 81r.

552.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün

1. açılmaz idi seyre gelüp bâğa benefşe
ger lāle ile başlamasa lāğa benefşe
2. kand-i lebüne érmege gülzār-ı ruḥuñda
bāl açdı megesler gibi uçmağa benefşe
3. gūşını şabā burmak ile kapkara étđi
ta 'n édeli sīnemde siyeh dāğa benefşe
4. şokdı bêline dāmenini nergis-i mestün
tāc-ı zerini bâğda kapmağa benefşe
5. dil-berler ile şahn-ı gülistānda ḥayālī
şoḥbet demidür geldi çün ayağa benefşe

553.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün

1. gülşende dönüp 'āşık-ı bī-bāke benefşe
dildāra bakup secde éder ḥāke benefşe
2. miftāḥ ile bāb-ı çemenün kufılını açup
bezm étđi şaçar cūr 'asın eflāke benefşe
3. terk ét güli 'āşık baña yār ol dēyü her dem
urur çeñeyi bülbül-i ğamnāke benefşe
4. dedüm ki gedāya yaraşur sīḥ ser-i ejder
baş egdi kulaḳ çekdi bu idrāke benefşe
5. bi'llāhi ḥayālī gibi şāhum nice beñzer
yelken torıda bir yaḳası çāke benefşe

554.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ğonce ağzına düşer mi jāleyi dendān éde
her seḥer gülzārda kaşd-ı leb-i cānān éde
2. oñmasun gül bitmesün sünbül ger ey lāle- 'izār
'ārız u zülfün ḳatında da 'vi-i rüçḥān éde

552. S.1:108r; R: 101r; K.1: 104r; V: 76r; S.2: 107v; -S.3; ŞR: 131v; Ü.3: 79r.

553. S.1:108r; R: 100v; K.1: 104r; V: 75v; S.2: 76r; -S.3; ŞR: 134r; Ü.3: 79r.

554. S.1:108r; R: 94r; K.1: 110r; V: 81v; S.2: 105v; S.3: 70v; ŞR: 138v; Ü.3: 80v.

3. serve yol mıdur alup murğ āşyānın başına
kendüyi rāh-ı fenāda *ḳays* ile aḳrān éde
4. lāle lāyık mı alup sevdā-yı zülfüñ başına
tīg-ı miḥnetle tenin hem çāk éde hem ḳan éde
5. öykinürse nāleme bülbul ḥayālī göreyin
bāğbān anı ḳafes küncinde der-zindān éde

555.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. āyine ḥüsnüñe ḳul olsun şafāsı var ise
şāne çeksün zülfüñüñ her ne cefāsı var ise
2. ‘āşıḳa olsun iki dünyā temennāsı ḥarām
niçe ‘ālemler deger bir *muştafāsı* var ise
3. āstīn-efşān semā ‘ etmek ne hoşdur ‘āşıḳa
gerdeninde *ḥaḳ* rızāsından ridāsı var ise
4. öykinür şekker lebüñe āyine ruḥsāruña
bī-edebdür ḳande kim bir aşılası var ise
5. ey ḥayālī bir oñulmaz derd bī-derd olmadur
çāre yok bu derde her derdüñ devāsı var ise

556.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. acıdıcaḳ yaşum ol gül-çihre
māhiler ḥancer üşürdi bahre
2. ruḥuñ üstindeki bir ḥāl-i siyāh
fitne şalmağa yéter yüz şehre
3. érgüren silsilesin *mecnūna*
şaldı zencīri şadāsın dehre
4. bunu dēr ḥāl diliylen deryā
derd ile nāle éden her nehre
5. lāyık olmazdı ḥayālī luṭfa
şabr ḳılmasa hezārān ḳahra

555. S.1:108v; R: 99r; K.1: 109v; V: 73r; S.2: 106r; -S.3; ŞR: 138r; Ü.3: 79v.

556. S.1:108v; R: 95r; K.1: 107r; V: 73v; S.2: 71r; S.3: 67v; ŞR: 133v; Ü.3: 81r.

557.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. şöhet-i ehl-i tekellüfden berī oldum yine
bir melāmet şāhınuñ hāk-i deri oldum yine
2. ta‘nesi taşına her bir nā-kesün kıymet koyup
ben bu bāzār-ı fenāda cevherī oldum yine
3. tır-i pertābī gibi atdı beni bāzū-yı ‘ışk
ay ü gün menzillerinden ileri oldum yine
4. şaldı ‘aksin baña eşkāl-i rüsüm-ı kâ’ināt
gözün aç āyīne-i iskenderī oldum yine
5. ey hayālī gayrılar şaydından istinkāf edüp
bīşe-i fakr u fenā şır-i neri oldum yine

558.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. şanuram bakşam nigāruñ gözi üzre kaçına
iki şehbāzuñ iki teldür taķılmış başına
2. bu kadar sengīn-dil iken mātem-i ferhād için
bīsūtün geydi siyeh hārā içine taşına
3. çeşm-i gevher-bāruma nisbet benüm baħr-i muħīt
tıldur hāk ile oynar şimdi girdi yaşına
4. her ne nakşı kim vücūd eyvānına çekdi kaçā
hāme-i taķdīre bak ta‘n eyleme nakķāşına
5. ey hayālī kanlu başdur bādede her bir habāb
merd-i meydān olalı gam leşkeri şavaşına

559.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. ‘aceb mi vërse serin çarķ dūd-ı āhumuza
hilāl secde eder gūşe-i külāhumuza
2. hezār genc-i ferīdün u tāk-ı iskender
gedāya bezl ederüz gelse şāh-rāhumuza

557. S.1:108v; R: 90r; K.1: 105v; V: 79r; S.2: 75v; S.3: 66v, 67r; ŞR: 132v; Ü.3: 84r.

558. S.1:109r; R: 89r; K.1: 110r; V: 74v; S.2: 75v; S.3: 66v; ŞR: 132v; Ü.3: 79r.

559. S.1:109r; R: 98v; K.1: 108v; V: 71v; S.2: 105r; S.3: 70r; ŞR: 136v; Ü.3: 78r.

3. biz ol zemîn-i diyâr-ı maḥabbetüz ki bizüm
nemâ vèren gözümüz yaşıdur giyâhumuza
4. şu deñlü qaralanupdur okınmaya bir ḥarf
naẓar èderse melek nâme-i siyâhumuza
5. biz ol yegâne-i dehr ü ferîd-i devrânuz
ki lâyıḳ olmadı ḥurşîd bir nigâhumuza
6. bülenddür bu ğazel çünki nazm-ı pervînden
ḥayâli pâyesidür êrse dest-i şâhumuza

560.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. gözlerüm yaşı revân olmuş aḳar şahrâlara
güyyiâ ırmağlar derdin döker deryâlara
2. âh elinden bir meh-i *leylî*- ‘izâruñ âh kim
şaldı ben *mecnûn*ını hecrinde vâveylâlara
3. kendü göñlümdür firâķında yêrüm od eyleyen
nâle vü feryâdum uğratdı beni ğavğâlara
4. kâmetüm râ ḳaşlaruñ fikriyle oldu dâl-ı derd
söylesem derdâ ki uğratmaz beni oralara
5. hem-cenâḥ ètdi ḥayâlî şâhbâz-ı himmetin
ḳâf-ı istiğnâda pervâz eyleyen ‘anḳâlara

561.

Mefâ ‘lün mefâ ‘lün mefâ ‘lün mefâ ‘lün

1. yüzüme bir ḳadem başmaz benüm ol serv-i âzâde
yolında ḥâk olursam sâyeveş yüz yıl ben üftâde
2. unuttuñ âşnâñı baḥr-i ğamda eylemezsin yâd
hemîşe meylüñ ey şūḥ-ı cefâ-pîşe senüñ yada
3. temâşâ ètmege mir’ât-ı ḥüsn-i ‘âlem-efrûzuñ
ḥabâbı çeşm edinmiş sâḳiyâ gör sâğar-ı bâde
4. girer ḳoltuğuma mâtem tutar ben ḥasteye cânâ
gelüp ğam ḥâtırum şordukda künc-i miḥnet-âbâda
5. ḳaralar ğeydüĝi budur ser-â-ser seng-i ḥârâlar
ḥayâlî saḥt olup mâtem tutarlar ḥâl-i *ferhâda*

560. S.1:109r; R: 95r; K.1: 102v; V: 82v; S.2: 76r; S.3: 71r; ŞR: 129v; Ü.3: 80v.

561. S.1:109v; R: 93r; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 82r.

562.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. sipihr reşk édeli 'ış-i ber-devāmumuza
ħased göziyle baķar āftāb cāmumuza
2. bir ulu ķapudan étdük cihānı hıķe ķabūl
'aceb muħāsebeler vèrdük iltizāmumuza
3. řikārbāz-ı cihānuz ki yok ħalāřa mecāl
düşerse baħr-i muħıttūñ nehengi dāmumuza
4. ol āftāb-ı sipihr-i sa'ādetüz ki bizüm
gelür her ay hilāl-i felek selāmumuza
5. yıķar yaķar iki dünyāyı bir sipāhuz biz
ħayālī ķařd édemez kimse inhizāmumuza

563.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. řem' gibi řanmañuz tenhā zebānum sūħte
āteř-i āhumla oldı ħānmānum sūħte
2. dūd-ı āhum micmer-i eflāke zencīr eyledüm
sīnem içre olalı dāğ-ı nihānum sūħte
3. yanmağı her geķe benden öğrenür ey māh şem'
ma'rifet taħřıl éder beklerse yanum sūħte
4. lāleler řanmañ görinen sūziř-i ferhāddan
oldı kūh u deřt ey serv-i revānum sūħte
5. şanma ķan rengin ħayālī oldı řevķ-i yār ile
nār-ı dilden iki ķeřm-i ħūn-feřānum sūħte

564.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. sāğar řarīķ-i 'işreti ta'līm édüp güle
şavt-ı řurāħi nağmeler öğretti bülbüle
2. devr içre bir řurāħi gibi pür-kerem ķanı
bezl éde ehl-i 'işrete varın güle güle

562. S.1:109v; R: 88v; K.1: 103r; V: 73v; S.2: 75r; S.3: 70r; şR: 129v; Ü.3.

563. S.1:109v; R: 91v; K.1: 110r; V: 82v; S.2: 75r; S.3: 68v, 71v; şR: 139r; Ü.3: 82v.

564. S.1:110r; R: 99v; K.1: 104v; V: 77v; S.2: 74v; -S.3; şR: 131v; -Ü.3.

3. şanma yolında gizlenür ikide bir güneş
sevdā-yı zülf-i yār ile girdi kara çula
4. yüzinde zülfini görüp āh eylesem n'ola
hurşīd toğsa māh eder āheng-i sünbüle
5. cān nakdini hayāliden almağa şah-ı hüsn
verdi diyār-ı hüsnde bir bī-amān kıla

565.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. édüp cefâyı pîşe meyl étme āh u zāra
ey serv germe gögsün igende rûzgāra
2. şerm edeli ruhuñdan her gül çemende kıldı
dendān-ı jāle ile kendüyi pāre pāre
3. 'āşık belāya kâ'il bülbul figāna mā'il
olmuş naşīb hānde her kebg-i kühsāra
4. müzeñde na'lçeñle kebkeb degül görinen
māh-ı nev ile düşdi ayağuña sitāre
5. dergāh-ı şehryāra her gün gelür hayālī
rūmellerine ister destūr vara vara

566.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. elinde āhumuñ oldu bu çarh-ı dūn kāse
nitekim eyleye hengāmede oyun kāse
2. benüm selāse-i ğassāleden ğamum yunmaz
seherden eylemesem nūş-ı cān beş on kāse
3. vişāli h'vānına şīrīnūñ oldu ğam yemesün
demiyle dīde-i ferhād lālegün kāse
4. bugün başumda hayāl-i leb-i nigār gibi
toluydı pīr-i harābāt elinde dūn kāse
5. hayālī devlet-i sermed serümde yer ede mi
turur mı hīç ta'am ile ser-nigün kāse

565. S.1:110r; R: 94r; K.1: 105v; V: 82v; S.2: 78v; S.3: 70r; ŞR: 132v; Ü.3: 80r.

566. S.1:110r; R: 90v; K.1: 108v; V: 76v; S.2: 108r; -S.3; ŞR: 137v; Ü.3: 85r.

567.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. bakmasa sen dil-ber-i 'ālī-cenābuñ 'aynına
zerrece gelmezdi 'ālem āftābuñ 'aynına
2. yüzine bakduğına sāğarda ben kıanlar yudam
bir nazar ırmaz gözin gelmez ħabābuñ 'aynına
3. köpri bünyād eylemiş kaşı ħayālī *leylīnūñ*
vādi-i ħayretde *mecnūn*-ı ħarābuñ 'aynına
4. yüregümde bir niçe başlu pıñarum var akar
ihtiyācum yok benüm yer yer türābuñ 'aynına
5. cūy-ı eşkümden felek dūlābı gerdān olalı
ta'ne taşın atdı çeşmüm āsyābuñ 'aynına
6. mestiyem şol bādenūñ kim cūr'asından cāmınuñ
dik gele sımurğa geldükde zübābuñ 'aynına
7. ey ħayālī 'āleme bir cūr'a dökdi cām-ı 'ışk
geldi ol meyden hezārān şeyḫ ü şābuñ 'aynına

568.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. dem mi var kıanlı yaşum çihreme yol eylemeye
gün mi var leşker-i ğam cāna nüzül eylemeye
2. yok yerüm kūy-ı münācātde ħavfum bu beni
bu melāmetle ħarābāt kıabül eylemeye
3. var mı bir kıāleb-i maḥbūb-ı melek-sīmā kim
pertev-i ħüsn-i ezel aña ħulül eylemeye
4. āferīnler ola şol 'āşık-ı miḥnet-keşe kim
başına üşse ğam-ı dehr melül eylemeye
5. yārdan kıaṭ'-ı recā étme ħayālī zinhār
saña bir cevır ü cefā var mı ki ol eyleyeme

567. S.1:110v; R: 99r; K.1: 107v; V: 78v; S.2: 72r; S.3: 69r; ŞR: 128v; Ü.3: 79r.

568. S.1:110v; -R; K.1: 109r; -V; -S.2; S.3: 70v; ŞR: 137v; Ü.3: 81v.

569.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte
mihr bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte
2. nev- 'arūs olduđını gūş etti *mecnūn* kıldı āh
'arızında oldu *leylinūñ* duvağ efrūhte
3. şanma rengin lāleler şahrāyı gülgün eyledi
āh-ı pür-sūzumdan oldu bāğ u rāğ efrūhte
4. fakr kūyı toprağın zer-kār kaşra vërmedi
hānmānın eyleyüp ehl-i ferāğ efrūhte
5. nār-ı 'ışka yanmağa cānā hayālī cān atar
def ine sūzuñ vërür gerçi ki dāğ-efrūhte

570.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. derd ü ğamdur yèdügüm ni 'met-i dünyā yèrine
hūn-ı dil nūş ederin bāde-i hamrā yèrine
2. reşk edüp yaşuma kūyuñda nigārā nice bir
cūylar taşlar ile döğine deryā yèrine
3. lezzet-i zaħm-ı muğaylān-ı ğamuñ ola harām
bilmez isem eşigūñ *ka 'be-i 'ulyā* yèrine
4. olımaz şāh-ı harābāt gedā tutmaz ise
bir şınuğ cāmını tēc-ı ser-i *dārā* yèrine
5. *leyliye* hūsnı zekātını vèren dil-berler
bağlamazlar beni *mecnūn-ı* şeydā yèrine
6. gördiler zāğ rakībe o hümā oldu şikār
ehl-i diller dèdiler düşmedi hayfā yèrine
7. èrmesün menzil-i maqşūda hayālī ey mäh
kebkēbūñ naqşını bilmezse süreyyā yèrine

569. S.1:110v; R: 102r; K.1: 108v; -V; -S.2; S.3: 68v; ŞR: 136r; Ü.3: 77v.

570. S.1:111r; R: 99v; K.1: 102v; V: 79r; S.2: 105v; S.3: 67v; ŞR: 137r; -Ü.3.

571.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. nice bir mest gece gün toğa maḥmūr eyle
nice yıķduñ beni ey dil yine ma 'mūr eyle
2. başuña üşmege pervāne-şıfat tālibler
yan yakıl şem ' gibi her nefesüñ nūr eyle
3. kemer-i himmeti bağlan belüñe yüz yere ur
dāne-i hırmen-i tevḥīde özüñ mūr eyle
4. gece gündüz bunu dēr ḥaṭṭ-ı 'izāruñ yüzüñe
zūlmeti nūra değış 'anberi kāfūr eyle
5. naķd-i cān nezrini kurbānuña uydur yola gir
kerbelā-yı ğama gel sen daḥı 'āşūr eyle
6. cām kıl bāde-i tevḥīde ḥayālī serini
yā belā bezmine bir kāse-i ṭanbūr eyle
7. bakma ḥurşīd eline zerre gibi ey şeydā
kendü nūruñla beden zūlmetini nūr eyle

572.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. büm 'ār eyler iken kōnmaġa vīrānemüze
ol hümā hīç ola mı sāye şala ḥānemüze
2. mest olup bŷy-ı meyinden ura dīvārına baş
zāhid uğrarsa bizüm kŷçe-i mey-ḥānemüze
3. yüz şafā kesb éde şol jāle düşen lāle gibi
nāsdan yaġsa melāmet taşı dīvānemüze
4. bizüz ol hırmen-i tevḥīd kıdem bāġında
kondı murġān-ı uli'l-ecniḥalar dānemüze
5. itleriyle o mehüñ dem sürerüz kūyında
ey ḥayālī éregör meclis-i şāḥānemüze

571. S.1:111r; R: 101r; K.1: 103v; V: 77v; S.2: 77r; -S.3; ŞR: 130v; Ü.3: 81r.

572. S.1:111v; R: 101v; K.1: 109r; V: 83v; S.2: 97r; -S.3; ŞR: 138r; Ü.3: 85r.

573.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. mā' il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe
'āşık oldum bir güzel taze terāşı gelmişe
2. hār-ı müjgānum hayālün dāmenin tutdı dedüm
dédi kim söz söyler ol bize ulaş gelmişe
3. 'āşık u ma' şük birdür iki görür müdde' ī
nice bir ta' līm edem dünyāya şaşı gelmişe
4. içdi çün *manşūr* ene'l-ḥaḥḥ bādesinden bir ayağ
nūş-ı cān dedüm ol ayağına başı gelmişe
5. yaşını kıldı hayālī pāyuña 'ömrüm nişār
rahm kıl bu 'ömr ser-ḥaddine yaşı gelmişe

574.

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1. her nazar eden şadağında o māhuñ yayına
dédi beñzer yā kaşı mānend-i kurbān ayına
2. şām-ı ḥasretde şerār-ı nār-ı āhum baş çeküp
katdı encüm haylinün alayını alayına
3. öldüğümde āb u ḥāküm kısmet étdükde każā
umaram yaşum düşe ol serv-ḳaddün pāyına
4. kendü 'ışkı şüretin *mecnün* temāşā kılmağa
şüret édüp tal'at-i *leylāy*ı kıldı āyine
5. ey hayālī bakmadı yā hū dēyenler 'āleme
salṭanat āyīninün bir ḳuru hūy u hāyına

575.

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1. gūşe-i fakr dilā kişver-i cemdür bilene
tende dāğ u elifi ṭabl u 'alemdür bilene
2. her gedā oldı ğınā kişverinün sultānı
'ālemün varlığı ḥayl ile ḥaşemdür bilene

573. S.1:111v; R: 97r; K.1: 101v; V: 75r; S.2: 76v; S.3: 72v; ŞR: 128v; Ü.3: 84r.

574. S.1:111v; R: 101r; K.1: 110v; V: 78v; S.2: 106r; S.3: 71r; ŞR: 139v; Ü.3: 84v.

575. S.1:112r; -R; K.1: 108r; -V; S.2: 85v; -S.3; ŞR: 138v; Ü.3: 81v.

3. nāle-i per-i meges nevbet-i şāhī mi degül
begligin faqr kilīminde ne ğamdur bilene
4. gülşenüñ ğoncesi peykān-ı dem-ālūde imiş
sūseni bu çemenüñ tığ-ı sitemdür bilene
5. iltifātına taḥammül ne belādur ey dil
yārdan cevır ü cefā lutf u keremdür bilene
6. atmasun kimse ḥayālī kuluña tır-i cefā
ol benüm pādşehüm şayd-ı ḥaremdür bilene
7. *kerbelā*dan mı kalur küşteleriyle eşigüñ
ol dem ey şüh-ı cefā-pīşe bu demdür bilene

576.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. yine 'āşıklar içinde qadem başdum bu meydāna
hele bir pāyedür irdük bugün devr-i *süleymāna*
2. tırup devr etti sākīler açıldı çünki bākīler
şu dil-berler kıyakılar cilālar virdi devrāna
3. kimisi katı mest olmuş kimi cām-ı elest olmuş
gögüs germiş oturmuşdur kimisi pādşāhāne
4. yanardum yakılurdum ben geceler şubḥa dek dā'im
tutuşup şem' ile ayak başardum küşt-gırāne
5. yine pür-şevk-i şoḥbetdür güzeller çok ne ḥikmetdür
zülāl-i şehdi şerbetdür anı nüş et ḥakīmāne
6. varup 'azm-i ğazā etmek diler şāh-ı cihān-ārā
ğazālarda kılıç şalmaq yaraşur āl-i 'oşmāna
7. ḥayālī tarz-ı eş'āruñ ḥayālātına ḥad yokdur
necātī şi'rine beñzer bulunmaz şi'r-i rindāne

577.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. kıldum sefer diyār-ı ğam u derd ü miḥnete
başdum qadem bu deñlü elemlü vilāyete
2. göz yaşı gibi bir niçe dem acılık çeküp
geldüm hezār ḥün-ı ciger birle şürete

576. -S.1; -R; K.1: 98v; -V; -S.2; S.3: 66r; ŞR: 123v; -Ü.3.

577. -S.1; -R; K.1: 98v; -V; -S.2; S.3: 66v; ŞR: 124r; -Ü.3.

3. müstaḥkem etti 'ışkuñı her na'li sīnemüñ
kullāb oldu her biri gūyā maḥabbete
4. ter oldu gözlerüm göricek āb-ı 'ārīzuñ
ğark oldu ikisi bile deryā-yı raḥmete
5. ṭab'-ı ḥayālī eyleyicek dürr-i nazmı fāş
ṭaldı şadefler ol ğam ile baḥr-i fikrete

578.

Mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

1. dēdüm dildāra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymāne
dēdi kim kāse-i serden gerek ol bezme peymāne
2. gönül her derdüñe bir tāze dāğın āşkār eyler
görür mi çok kerīmü's-şān olan bir nānı mihmāna
3. perīşān-ḥāṭır etme āftāb-ı 'ālem-ārāyı
de el çeksün 'izāruñdan bu zülf-i 'anber-efşāna
4. gönül vaşfın işit benden ben ol mūr-ı ḥaḳīrem kim
süleymān bārgāhından ḥaber vērdüm süleymāna
5. ḥayālī rūḥ-ı sa'di yaraşurdu 'andelīb olsa
diyār-ı rūmda nazmum gibi rengīn gülistāna

579.

Mef'ülü mefā'ılü mefā'ılü fe'ülün

1. ğamzeyle kaşuñ başlamadın tīr ü kemāna
merdümder idi iki gözüm aña nişāne
2. mecnūn-ı belā-dīdeyi görmek heves etseñ
ey leyli-ḥırāmum beni gör gitme yabāna
3. ḥālūñ ğamı ḥūn-ı dīl arar dīdelerümde
yāḳūta heves hindi gibi kim gele kāna
4. dīl çihre-i zerdüm görelī nāleyi kesdi
bir bülbüle beñzer ki ere faşl-ı ḥazāna
5. idrāk edemez meydeki keyfiyyeti şūfī
bī-gāne kaçan maḥrem olur rāz-ı nihāna
6. ol gülşen-i verde yūri cūy eyle yaşuñ kim
bir berg-i ḥazānı dege yüz genc-i ḥızāne

578. -S.1; -R; K.1: 102v; -V; -S.2; S.3: 69r; -ŞR; -Ü.3.

579. -S.1; -R; K.1: 103r; -V; -S.2; S.3: 66r; ŞR: 130v; -Ü.3.

7. açdıysa hayālî dehenüñden suhan öldür
besdür anı öldürmege bir zerre bahâne

580.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. ağıyar nazar edemez ol ince miyāna
bī-gāne kaçan mahrem olur rāz-ı nihāna
2. ka 'be dil-i pāküñdür ü mahrem aña tecrīd
gel geç sefer-i bādiyeden gitme yabāna
3. seyl-āb-ı sirişk üstine bir yar yıkardı
yār istese kuhsārda *ferhād*-ı yegāne
4. bārān ten-i *mecnūn*ı beyābānda yuduğda
ürpek saçına pençe-i şīrān idi şāne
5. cismin elif ü na 'l ile zeyn etti hayālî
rāğīb göreli dil-berini tīr ü kemāna

581.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. hengām-ı seherde açılup bāğa benefşe
etfāl-i çemenle girişür lāğa benefşe
2. āh eyledi kim çıkdı dütüni depesinden
bakınca dil-i lāledeki dāğa benefşe
3. dāğ-ı siyehüm gördi melāmet ocağıdur
baş egdi mürīd oldu bu ocağa benefşe
4. şerm etmese haṭṭuñdan edüp aşığa başın
olmazdı ber-ā-ber kara toprağa benefşe
5. yād etme benümle bile yāri dēyü ṭurmuş
ferhād gibi tīşe çeker ṭağa benefşe
6. şol kan olacağñ dirisidür bu hayālî
ṭutmazdı eli girmese ayağa benefşe

580. -S.1; -R; K.1: 103v; -V; -S.2; S.3: 66v; ŞR: 131r; -Ü.3.

581. -S.1; -R; K.1: 104r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 131r; -Ü.3.

582.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. eyleme cān vèrdüğüm 'ayb ol büt-i ʔannāzuma
bağmaduñsa ey refiğ alnumda olan yazuma
2. derd-i yāri şakla ey dil şöyle kim cān bilmesün
tā ki rāzum açmaya sīnem gibi ğammāzuma
3. bāde-i 'ışkı içüp derd ile āh etmekdeyin
bezm-i ğamda zāhidā ʔa 'n etme sūz u sāzuma
4. bir ʔadeng-i nāz ile iki cihānı kıldı şayd
āferīnler bāzu-yı şūḥ-ı şikār-endāzuma
5. ben ʔayālī āşyān-ı tende bir şehbāz iken
ermedi ervāḥ-ı ʔudsīler benüm pervāzuma

583.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. peykānuñ eyā ʔaşı kemānum dil içinde
şan nāle vü efgāna zebāndur zil içinde
2. 'āşıqları ʔatṭuñ gelicek sürme ʔapuñdan
'azl etme begüm bendeleri ḥāşıl içinde
3. pervāne olup şem 'i ruḥuñ cān ʔolanurdu
gördükde melek ādemi āb u gil içinde
4. deryā-yı maḥabbetde yürür māhi iken dil
eşkal daḥı 'unşur idi sāḥil içinde
5. mihmān-ı zenaḥdānuñ idi cān-ı ʔayālī
ḥārūt ile çāhı yoğ iken bābil içinde

584.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ʔanum iç dèrsem nigāruñ ğamze-i mey-nūşına
nergis-i bīmārınuñ ʔayfā ki gelmez gūşına
2. yüz niyāzın 'āşıkuñ bir nāza eylerdüm ʔabūl
seng-dillik öğreden deyrūñ büt-i ḥāmūşına

582. -S.1; -R; K.1: 105r; -V; -S.2; S.3: 66v; ŞR: 132r; -Ü.3.

583. -S.1; -R; K.1: 105r; -V; -S.2; S.3: 67r; ŞR: 133r; -Ü.3.

584. -S.1; -R; K.1: 106r; -V; -S.2; S.3: 67v; ŞR: 134v; -Ü.3.

3. her hamīde-kāmetüñ derdini söyler gūşına
āferīn ser-halka-i 'uşşākda mengūşına
4. yaqasın çāk étđi ka 'be oldı her kandīli dāğ
bağdı bu vādīde kaldı sūnbül-i gül-pūşına
5. sīne meydānın ser-ā-ser dāğdan gūy eyledüm
ey hayālī alalı çevgān-ı zūlfın dūşına

585.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. yūri var meykede bünyād kılup deyr eyle
kendi māluñ koma düşmenlerüñe hayr eyle
2. gündüzin uyğuya var zūlmi edinme pīşe
géceler bezm-i mey-i nābı bilā-ğayr eyle
3. hāk-i dārā ile bir tıfl édüp bāzi dēdi
devlet-i fāniye mağrūr olanı seyr eyle
4. yār ile halvet-i hāş eylemege keşretde
her nefesde yūri nehy-i şıfat-ı ğayr eyle
5. düşme bu dām-ı havādişde hayālī bende
kendüñi bāl-i tecerrüdle uçar tayr eyle

586.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. āftāb-ı tal'atüñi görmesem bir şubh-ğāh
toldurur āfākı ol dem nāle vü feryād u āh
2. zerre gibi hāksār olsam reh-i 'ışkuñda ben
étmeyem kūyuñdan özge bir yeri dağı penāh
3. kaşlaruñ mihrābını me'vā kılalı iki muğ
sihr ile islāmı vīrān eyledi dīni tebāh
4. gitmeye sevdāsı haţtuñuñ sevād-ı dīdeden
ölice her nice kim biterse kabrümde giyāh
5. gitdi 'ālemden hayālī hasret ile āh kim
defter ü dīvānı anuñ hāline kaldı güvāh

585. -S.1; -R; K.1: 107v; -V; -S.2; S.3: 68r; ŞR: 135v; -Ü.3.

586. -S.1; -R; K.1: 110v; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

587.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'arızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle
şöyle keşret oldu kim söylerdi bülbül bülbüle
2. kākülinden bağda bilsem ne rāz açdı şabā
yaşdanup kaldı kırılmış gibi sünbül sünbüle
3. şanuram genc üzre tolaşmış yaturlar mārlar
gerdeninde her kaçan şarmaşsa kākül kāküle
4. bezm-i mey bir gülsitāndur anda sākī bağbān
cām-ı mey güldür şurāhī serv bülbül bülbüle
5. şöyle vaşf etti hayālī vaşf-ı rüy-ı yāri kim
işidüp anı fiğānlar éde bülbül gül güle

588.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. düşürdi şevk-i ruḥuñ ḥalkı eşk-i pür-ḥūna
kimesne yüz yumaz oldu şarāb-ı gülgūna
2. turunc-ı ğabğab-ı cānānı göricek ğamdan
'izār-ı şems-i felek döndi reng-i līmūna
3. delüklü bağrumı gör ney gibi nālāndur
kim uydı bencileyin 'ışk içinde kāmūna
4. 'aceb mi mest-i ebed olsa çünkü leylānuñ
şafāsı şevk gibi cür'a şundi mecnūna
5. hayālī nazm-ı güher-bāruñı nişār eyle
ki mālīk ola cihān ḥalkı dürr-i meknūna

589.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. bir tavr ile geldi gül bezmine lāle
gülşende olan güllere şunmağa piyāle
2. etfāl-i çemen gördi bu şevketleri ol dem
reşk etti güle nesteren ü sünbül ü lāle

587. -S.1; -R; K.1: 110v; -V; -S.2; S.3: 72r; -ŞR; Ü.3.

588. -S.1; -R; -K.1; V: 80r; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3.

589. -S.1; -R; -K.1; V: 80r; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3.

3. hayretde alup zlf-i nigr oldu pern
bezm ehli ade drdin ie[li n] o lle
4. bir daı siy yakdı o ev ile ay
peymne gibi cmesini boyadı le
5. gl bezmine bir tze azel ddi ayl
anı iiden eyledi blbl gibi nle

590.

Fe 'iltn fe 'iltn fe 'iltn fe 'iln

1.  hecrnde gzm yaını giryn tme
glen-i kyunda <bu> ben blbl nln tme
2. t-ı hecr ile dl kıyma dli kıyma gibi
aıdup n-ı cigerden yregm an tme
3. leb-i meygnu ile eyle beni mest-i arb
dli esrr-ı leb evkine ayrn tme
4. ekelm cm-ı maabbet gibi cevruı ne var
dd-ı humla beni tek ama yrn tme
5. adi 'l olanu himmeti ala olmaz
bu ayl uluı k ile yeksn tme

591.

Mef 'ln mef 'ln fe 'ln

1. bugn elden giderme gel piyle
ola kim rmeye 'mr zevle
2. ruula belernden dma ddm
doladum ayd olup ol add  le
3. leb elv-y cllb nev iken
arret yakmadn ol gl nevle
4. ezelden  u vh u zr u en
o uc 'ara kdı a bu nle
5. ayl nazma ret vrmek ister
ged bir nesnedr doymaz ayle

590. -S.1; -R; -K.1; V: 82r; -S.2; -S.3; -R; .3.

591. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 71v; -S.3; -R; .3.

592.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bir güzel meh-pāre gördüm ben bugün gülzārda
karşusına bülbül-i şūrīdeveş gül zārda
2. görmesem her demde derdinden hārāretler çeküp
āh şāhum yazaram her bir der ü dīvārda
3. başdan ayağa muḳarrer olsa 'ilminde bugün
sünbülün bŷy bulınmaz nāfe-i tātārda
4. ger su 'āl ét baña beñzer merd ise<ñ> pāyānı yok
bir saña beñzer ele girmez şeker-güftārda
5. āteş-i sūzāna ğark olmuş dil-i sūzān ile
derdnāk olup yatur yanup hayālī nārda

593.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bir güzeller şāhını şāh eyledüm cān mülkine
hāk-i pāyın vèrmezem yüz biñ sūleymān mülkine
2. aldı cān mülkin hayāl-i haṭṭ-ı sebzün husrevā
şan yeşilbaşdur ki hüküm eyler ḥorāsān mülkine
3. ey gözümün nŷr izün tozunuñ bir zerresin
gözüme toprak vèrürsem ger şifāhān mülkine
4. zŷlf-i müşgīnün çīn mülkini ğāret eyleyüp
çeşm-i hŷn-rīzün akıncı şaldı 'oşmān mülkine
5. ol şehŷn la 'li hayālī cān içinde 'āşıkuñ
şanki şulṭān şehenşehdŷr ḳaraman mülkine

594.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şādıḳu'l-ḳavl olsa dil-ber bī-vefā yār olmasa
dā'imā 'āşıḳlaruñ işi güci zār olmasa
2. ādemün çıḳduĝına şeyṭān sebebdŷr ravzadan
ben dahı çıḳmaz idŷm kūyuñda āĝyār olmasa

592. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 72v; -S.3; -ŞR; Ü.3.

593. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 72v; -S.3; -ŞR; Ü.3.

594. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 75r; -S.3; -ŞR; Ü.3.

3. nice bir it gibi yār ardında yèlersin ey raķīb
saña ḥod dèrlerdi ādem lehceñ evgār olmasa
4. şimdi fettān-ı cihāndur her büt-i sīmīn-beden
yüzüñe bakmaz biri dişüñde dīnār olmasa
5. dil-berā çokdan erişürdi devā-yı vaşluña
ger ḥayālī ḥalka-i zülfüñde berdār olmasa

595.

Mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün mefā 'lün

1. elünden görmedük hıçbir belā mı kaldı 'ālemde
ḡamuñdan çekmedüğüm bir cefā mı kaldı 'ālemde
2. belā bezminde ḡam cāmın içüp mest-i ḥarāb olmak
benüm kan olası gönlüm saña mı kaldı 'ālemde
3. dem olmaz kim vefāsızlar cefāsın çekmeyem yā rab
vefāsız dil-rübā sevmek baña mı kaldı 'ālemde
4. muḫallid oldu hep 'ālem cihān birbirine düşdi
olur olmaz şafāsızda şafā mı kaldı 'ālemde
5. ḥayālī tavḳ-ı zülfüñden perīşān-ḥāl olup her dem
başumdan geçmedük hıçbir belā mı kaldı 'ālemde

596.

Mef'ülü mefā 'lün mef'ülü mefā 'lün

1. bir muḡ-beçeyi gördüm dil-berligi çağında
tāc-ı zeri başında ḥalḥālī ayaḡında
2. insān u perī gelmiş fermānına ḳul olmuş
ḡüyā ki sūleymāndur ḥükminde yasaḡında
3. gördi beni bezminde şundı tolu bir cāmı
içdüm tolusın öpdüm aḡzında tutaḡında
4. ol cām-ı şafā-baḡşı çün şevḳ ile nūş etdüm
yatdum niçe gün ser-ḥoş mey-ḥāne bucaḡında
5. ol muḡ-beçenüñ mihri göñlinde ḥayālīnüñ
ḡüyā şeh-i encümdür eflāküñ otaḡında

595. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 79v.

596. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 125v; Ü.3: 81r.

597.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bāğ-ı cihānda kārı kimüñ āh u zār ola
bir bülbül ise nām-ı bülendi hezār ola
2. alup şabā elin iledür āstānuña
şol nā-tüvānı kim reh-i ğamda ğubār ola
3. tırüñ geçince sīneden el ur kılıcuña
çek ilerüye anı ki şāhum yarar ola
4. peykān-ı dost seng-i melāmetle her zamān
cismüm nihāline dilerin berg ü bār ola
5. étme hayāli bendeñi mağlūb-ı her denī
sīmurğ peşşeye ne revā kim şikār ola

598.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bezm ol-durur ki yār içe mey sāķi cān ola
cismümde kanum aña mey-i ergavān ola
2. tır-i cefāsı deldügi her üstüh^vānumuñ
āh etdügümce ney gibi kārı fiğān ola
3. göz bu hayāl perdesini kurmadan gece
cān bir vişāl bezmine kandan revān ola
4. *hızır* ile ey refīķ nice hem-nişīn olam
ben cānı bezl edem o talebkār-ı cān ola
5. şı' ründe ey hayāli nikāt-ı haķīķat añ
tā dostāna her biri bir dāstān ola
6. şāhāne cilde vèrmese şemsī bu şı' rüne
da'vāsı nazm begleri içre yalan ola

599.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bir kuluñ kim rūm *hassāmı* ola
şehryārı hānlaruñ hānı ola

597. S.1:28v; R: 25v; K.1: 24v; V: 12v, 84r; S.2: 29r, 78v; S.3: 20r; ŞR: 140r; Ü.3: 24v.

598. S.1:29r; -R: K.1: 25r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 140r; -Ü.3.

599. -S.1; -R; K.1: 24r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 140r; -Ü.3.

2. rûz-ı rezmüñ *rüstem*-i zûr-âveri
kişver-i nazmuñ *cem*-eyvânı ola
3. raḥşa binse himmeti çevgânınuñ
mihr topu çarḥ meydânı ola
4. nâzırı *âyîne-i iskenderî*
yâdgârı *âşaf*-ı şânî ola
5. niçe yüzden ister iken iltifât
bulmaya yüz belki nokşânı ola

600.

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. dil-ber oldur ki maḥabbet êdene kîni ola
‘âşık öldürmek anuñ şan‘at ü âyîni ola
2. ḥatı sevdâsı ile ‘anber êde terk-i diyâr
zülfinüñ nâfe-i *çîn* ‘âşık-ı miskîni ola
3. mâh-ı nev iki hilâline anuñ êde sücûd
ḥâllerden meh-i ruḥsârına pervîni ola
4. görmeden zülf ü ruḥuñ geçse eger zâhid-i şehîr
korḫum oldur ki ne dîni vü ne îmânı ola
5. ey ḥayâlî görse bu şi‘r-i *ḥasen*-üslûbı
umarın ḥusrev-i *rûm*uñ saña taḥsîni ola

601.

Fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilâtün fâ ‘ilün

1. mest-i ‘ışk olanlara ‘arz eyleme peymāneyi
baḥr içinde murğ-ı âbîler ne bilsün dāneyi
2. ḥûn-ı dil nûş êtseñüz‘aql ile olmañ âşnâ
meclis-i meyden sürüñ vaḥşet vèren bî-gāneyi
3. kākûl-i şem‘üñ yapışdı bî-rızâ her târına
âteş-i gayret yakup maḥv eyledi pervāneyi
4. ref‘ kılmış kendü üstinden hicâb-ı zûlmetin
meḥbiṭ-i envârdur seyr eyle her vîrāneyi
5. dēdüm uşlansun ḥayâlî çek şaçuñ zencîrine
dēdi bu zencîre lâyıḳ görme her dîvāneyi

600. S.1:30r, 112r; R: 26v; K.1: 26r; V: 13v; S.2: 78v; S.3: 24v; ŞR: 140v; Ü.3: 26r.

601. S.1:106v; R: 91r, 105r; K.1: 109v; V: 76v; S.2: 87r; -S.3; ŞR: 138r; Ü.3: 84v.

6. nice yār olsun benümle zāhid-i ḥalvet-niṣīn
ben hevā-yı ‘ışk ṣehbāzı o murğ-ı hāneyī

602.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. yaşum getürdi yanuma ol māh-pāreyi
devr-i kâmerde ög öger iseñ sitāreyi
2. kan ağlaya baña şühedā hayli ger göre
sīnemde ḥanceründen èren tāze yāreyi
3. baḥr-i fenā ġarīķine tābūtı añmañuz
deryānuñ āşnāsı n'eder taḥta-pāreyi
4. acır bulunmadı baña gerçi ki bīsütün
ferhād mātemine ġeyer kara ḥāreyi
5. cismi koyup ḥayālî kim olursa rūḥa yār
mevtinden ön ḥayātına ol buldı çāreyi

603.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ‘ışk odı sīneme uralı derd dāġını
yaḳdum zamānede yine *mecnūn* çerāġını
2. ol şem‘-i ḥüsne sūz-ı dilüm rüşen olmadı
ġamdan eritdi yüregümün gerçi yaġını
3. ben ‘andelībini eli üstinde tutmadı
gör nice bī-vefā olur ol gül budaġını
4. her cānibinde gördi ki başlu pıñarı var
göñlümde ḳurdı şāh-ı maḥabbet otaġını
5. başı ayaġı oldı belürsüz ḥayālînuñ
nüş èdeli şarāb-ı maḥabbet ayaġını

604.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. kim ki görmek istese güllerle cennet bāġını
‘aşıķuñ gögsinde görsün tāze tāze dāġını

602. S.1:106v; R: 98r; K.1: 114v; V: 83r; S.2: 78r; S.3: 73v; ŞR: 144v; Ü.3: 82v.

603. S.1:112r; R: 102v; K.1: 112v; V: 89r; S.2: 84r; -S.3; ŞR: 142r; Ü.3: 87r.

604. S.1:112r; R: 103r; K.1: 115v; V: 88r; S.2: 86r; -S.3; ŞR: 146v; Ü.3: 87r.

2. mürşid-i rāh-ı fenāya olıma rüşen delīl
şem‘ gibi kim eritmezse yüregi yağın
3. tāze tāze dāğ ile zeyn êtdi başum şāh-ı ‘ışk
al otağı ile ordu êtdi ğam yaylağını
4. berķ-ı āhum āsmāna şöyle hayret vêrdi kim
dişledi dendān-ı pervīn māh-ı nev barmağını
5. bāde-i kıttāldür yārān hayālī şakınuñ
devr içinde çekmesün kimse anuñ ayağını

605.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ğamuñla ayağa düşdüm şarāb-ı nāb gibi
‘aceb mi ger çıka bağrumda baş habāb gibi
2. ‘inān-ı ‘akluñı vërme bu nefis-i dūn eline
ayağın alma şakın kimsenüñ rikāb gibi
3. dilerseñ olmağa şehbāz-ı ‘ālem-i melekūt
uçurma kara haber kimseye ğurāb gibi
4. yüzüñ şuyını felek yere dökmesün hāzer êt
bu şışelerde anı kıl nihān gül-āb gibi
5. hayālī başladı rengīn fesāne söylemege
cihān aña görinelden hayāl-i h‘āb gibi
6. sipihr sāye-şıfat hāk ile ber-ā-ber êder
egerçi yüzini tutsañ [ol] āftāb gibi

606.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. büstān-ı ser-i kūyuñ tolanup āb gibi
çarha girüp dökerin göz yaşı dūlāb gibi
2. pertev-i nūr-ı nebī berķ urur alnuñda
ruhlarıñ āl-durur beñlerüñ aşhāb gibi
3. şāf kıl āyine-i kılbüñi mānend-i kadeh
olmağıl kimseye kan yağı mey-i nāb gibi
4. kime ağzı haberin şordum ise yokdur dër
dehen-i tengi nigāruñ katı nā-yāb gibi

605. S.1:112v; R: 104r; K.1: 113r; V: 89r; S.2: 84v; -S.3; ŞR: 143r; Ü.3: 91r.

606. S.1:112v; R: 104v; K.1: 112v; V: 89r; S.2: 80v; -S.3; ŞR: 142r; Ü.3: 91r.

5. çünkü sen servüñ ayağına hayālī eremez
başını taşlara dögse n'ola seyl-āb gibi

607.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. etmezem gülzār seyrin bülbul-i şeydā gibi
meskenüm *ḳāf*-ı *ḳanā* 'at olalı 'anḳā gibi
2. kühveş çek dāmenüñ şahrā-yı 'ālemden gönül
iki yağa issi olmak isteseñ deryā gibi
3. bir içim şu minnetin çekdürme naḥl-i ḳaddüñe
tā ki ḳadrüñ mīvesi 'izzet bula ḥurmā gibi
4. sūzen-i dil-düz-ı ğamzeñdür baña ḥā' il olan
yoksa eylerdüm tecerrüd ḳaşdını 'īsā gibi
5. zerre deñlü ḳılmaduñ dehre hayālī i 'tibār
topuñ ağsun göklere mihr-i cihān-ārā gibi

608.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bendeñ ebed ḳuluñam ezel bilürem seni
inkārı ḳo efendi güzel bilürem seni
2. ey 'ışḳ-ı dost cān u gönül sensüz olmasun
ey derd-i yār cāna bedel bilürem seni
3. başmak tarīḳ-i 'ışḳa ḳadem eksügüñ degül
şūfī bu yolda ḳatı kehel bilürem seni
4. vīrāne-i vücūduma ey genc-i 'ışḳ-ı dost
gel gel ki bu mekāna maḥal bilürem seni
5. ben ey hayālī çarḥ-ı felek pençesin burar
bāzū-yı kā' inātta el bilürem seni

609.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mihr āteş-bāzlar resmini engīz eyledi
her dıraḥtuñ bergini bir nev'e gül-rīz eyledi

607. S.1:112v; R: 105r; K.1: 111v; V: 94v; S.2: 78v; -S.3; ŞR: 142v; Ü.3: 92r.

608. S.1:113r; R: 103r; K.1: 117r; V: 85v; S.2: 80v; -S.3; ŞR: 148v; Ü.3: 86r.

609. S.1:113r; R: 105v; K.1: 115r; V: 85r; S.2: 87r; -S.3; ŞR: 145v; Ü.3: 87v.

2. t̄āb v̄erdi s̄īne-i p̄ür-s̄üzdan çeşm̄ümnden āb
çarḥ t̄iğ-ı ğamzeñi ben ḥasteye t̄iz eyledi
3. gerd-i ḥaylũnden senũñ ey ḥusrev-i ikl̄īm-baḥş
bu ȳedi gerdũn dimāğın ‘anber-ām̄iz eyledi
4. cām-ı himmet şun ki gerdũn çarḥa-i ḥazzāfvār
‘āk̄ıbet terk̄īb-i cemden cām-ı perv̄iz eyledi
5. bendeyem şol şāha kim şām-ı ‘ademden kırtarup
bũlbũl-i ṭab‘-ı ḥayāl̄iyi seḥer-ḥ̄iz eyledi

610.

Mef‘ũlũ fā ‘ilātũ mefā ‘ilũ fā ‘ilũn

1. yoluñda ser v̄erũp şu ki serverlik eyledi
meydān-ı ‘ışk içinde dil-āverlik eyledi
2. kim ki bu çarḥ-ı p̄ire-zene mā’il olmadı
merdāneler içinde bugũn erlik eyledi
3. zũnnār-ı zũlfin eyledi b̄i-d̄in raḥ̄ıbe ‘arz
gördũñ mi ol şanem nice k̄āfırlık eyledi
4. peykān-ı yār s̄īneme geldi yũreklenũp
dil deldi cānum aldı ciger-derlik eyledi
5. dilden ḥayāl̄i şũret-i idrāki kıziyup
d̄ivāne-meşreb oldu ḳalenderlik eyledi

611.

Fā ‘ilātũn fā ‘ilātũn fā ‘ilātũn fā ‘ilũn

1. ana raḥminde tenũm şol dem ki şũret bağladı
bir şanem yādına zũnnār-ı maḥabbet bağladı
2. gördi mecnũn kim ben̄i ādemde yok resm-i vefā
vardı ol d̄ivāne vaḥş̄ilerle ũlfet bağladı
3. maḥmil-i t̄ābũtda olur metā‘ı bir kefen
şol ki birkaç gün fenā dũnyāda şöhret bağladı
4. genc-i zāta nefis ejderhāsın etti pāsban
çũn t̄ılısm-ı ādemi ũstād-ı ḥikmet bağladı
5. yād-ı la‘lũñle ḥayāl̄i nũş eder ḥũn-ı ciger
gör ṭab̄īb-i hecr añā cānā ne şerbet bağladı

610. S.1:113r; R: 105v; K.1: 112r; V: 86v; S.2: 88v; S.3: 74v; ŞR: 141v; Ü.3: 87v.

611. S.1:113v; R: 106r; K.1: 111r; V: 86r; S.2: 79r; -S.3; ŞR: 141r; Ü.3: 90r.

612.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. derd ser-leşkerine bekledi *mecnûn vādī*
'ışk der-bendine şaldı karavul *ferhādī*
2. intizār ile biri cānını teslīm etdi
biri *şīrīn* gamıyla kūhdan aldı dādı
3. gönlümi yıkmağa ol seng-dil almış ele taş
līk ma'mūr edeyin dēr bu *ḥarāb-ābādī*
4. servūñ eflāke eger başı érerse şanemā
ḳaddūñe bende iken istemez ol āzādī
5. ṭayanup ḥüsnüñe cevri étme ḥayālīye ki çün
bir kıl üstinde-durur ḥübluğuñ bünyādı

613.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. derd oğların ol kaşı kemān cānuma atdı
bir gün dèmedi bunu daḥı tañrı yaratdı
2. dilden geçen oğlarıñı ben eyleyicek yād
incindi raḳībūñ 'acebā aña ne batdı
3. *yūsuf* gibi ağır oluban düşmedi yèyni
bu *mısr*-ı melāḥatde o meh kendüyi şatdı
4. öykündügi'çün ḳaddūñe naḥl-i gül ü reyḥān
èller üşüben anı gülüstānda ṭonatdı
5. başdan aşurı etdi ḥayālī saña cevri
tā kim ser-i zülfi ipin ol māh uzatdı

614.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. cān vèrsem añuban ḳad ü ruḥsār-ı yārümi
naḥl-i gül ile zīnet edesüz mezārumı
2. ey bād-ı āh ben öliceḳ ḳabrüme gelüp
luṭf eyle ḥākden götür ol dem ḡubārumı

612. S.1:113v; -R; K.1: 126r; V: 87r; S.2: 82r; -S.3; ŞR: 160v; Ü.3: 86r.

613. S.1:113v; R: 106v; K.1: 116r; V: 87r; S.2: 82v; -S.3; ŞR: 147r; Ü.3: 93r.

614. S.1:114r; R: 106v; K.1: 116v; V: 95v; S.2: 81v; -S.3; ŞR: 100r, 160v; Ü.3: 86v.

3. peykânlaruñ bedende göricek hisâbsuz
ğam dèdi kim alur bu yaraklu hışarumı
4. miñnet şebi sitâreleridür dèsem n'ola
âhum duñânı içre görinen şerârumı
5. ol meh hayâli baña dèyelden sitâresüz
kıldum nücüm-ı eşküm ile pür kenârumı

615.

Mefâ 'ilün fe 'ilâtün mefâ 'ilün fe 'ilün

1. gözümle gönüm arar hüs-n-i 'âlem-ârâyı
gözümse gönlüme uydı gönülse her-câyı
2. dişüñ düri edeli boynı bağlu bir bende
gözüm de kirpübine aşmaz oldu deryâyı
3. duñânı lâle gibi dâğ ile pür oldu tenüm
libâsın edeli ol gül 'izâr sırmâyı
4. kemân-ı 'ışk 'aceb müntehâ idi lîkin
atıldı ortaya *hallâc* çekdi ol yayı
5. yüzüñ görince hayâlî karârdan geçdi
tecelli eyledi *şems* oldu zerre *mollâyı*

616.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. elüñe cām-ı âl geldi cihānuñ sa 'd-ı devrânı
bahāristān ile zeyn oldu şan 'âlem gülistānı
2. nevā-yı 'andelîbi husrev-i gül istimā' eyler
aña âheng eder her sebzenüñ murğ-ı hoş-elhānı
3. çemen 'ibret-nümâdur kara yèrden lâle şeklinde
şehîd-i dâğ-ı 'ışk olmuşlaruñ cüş eyledi kanı
4. cihānı bir nazar seyr etmek için şekl-i nergisde
görinür hâkden her nāzenīnün çeşm-i fettānı
5. öliden kem degülseñ sen dahı cüş u huruş eyle
hayâlî zinde-dil ol geldi 'İş ü nüş devrânı

615. S.1:114r; R: 107r; K.1: 114r; V: 95v; S.2: 86r; -S.3; ŞR: 144r; Ü.3: 88v.

616. S.1:114v; R: 107v; K.1: 114r; V: 90v; S.2: 79r; -S.3; ŞR: 143v; Ü.3: 91v.

617.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. n'ola gözlerse erbāb-ı nazar ruhsār-ı cānānı
alurlar ortaya pervāneler şem'-i şebistānı
2. açılmaz gıncenüñ ser-beste rāzı ğayra ey bülbül
bu gülzāra konup göçdi senüñ gibi hezārānı
3. binā-yı 'ışka bir taş ilteyüm alup ele başum
gelenler bizden öñdin böyle görmiş resm ü erkānı
4. *ferīdūn*-ı zamānem devletinde husrev-i *rūmuñ*
elümde cām-ı *keyhusrev* başumda tāk-ı *hākānī*
5. şaçuñ şebdīzine başlar koşup yügrüklük étmiş çok
bi-ħamdi'llāh yaşum gülgünü şimdi aldı meydānı
6. benātü'n-na'ş rāh-ı kehkeşāndan alsa ol gerdi
kamer mir'ātını jeng-i kelefden pāk éde ānī
7. ğazabla çekdi dil-ber tīgınuñ gösterdi yalmanın
ħayālī öldi ol öldürmeden yalmanı yalmanı

618.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. 'ışk ehli ol-durur ki görem dēyü yārini
cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını
2. *mecnūn* eline rişte-i maḳşūd girmedi
èllerde gördi nāḳa-i *leylī* mehārını
3. ğam 'āleminde oldı duḫānum sipihr-i 'ışk
encümler eyledüm aña āhum şerārını
4. *mecnūn* ğam ile cān vericek āftāb-ı 'ışk
yerden götürdi zerreler édüp gubārını
5. ṭab'-ı ħayālī ma'ni-i ğayrı alup n'eder
şehbāzdur ki şayd özi eyler şikārını

617. S.1:114v; R: 107v; K.1: 116v; V: 90r; S.2: 87v; -S.3; ŞR: 147v; Ü.3: 86r.

618. S.1:114v; R: 108v; K.1: 112r; V: 90r; S.2: 84r; -S.3; ŞR: 141v; Ü.3: 89v.

619.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. şaldüğümde hāne-i ‘ışkuñ ezel bünyādını
taşa kullandım belā kuhsārınuñ *ferhādını*
2. bir nihāl-i tāze sevdüm bāgbān-ı dehr iken
gülşenüñ āzād kıldım servini şimşādını
3. ‘ālem-i ervāhdan *mecnūn* du‘ā eyler baña
hayr ile yād eylemek yēgdür kişi üstādını
4. hākinüñ her zerresi *ferhāduñ* eylermiş figān
bīsütünde bir kişi çağırsa *şīrīn* adını
5. ey hayālī ‘ışka inkār etse zāhid tañ degül
hayli müşkildür kişi terk eylemek mu‘tādını

620.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ey gönül *mecnūn*-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni
tekye-i sīnemde bir hayrāna beñzetdüm seni
2. gördüm etrāfını tutmıssın hilālūñ ey şafağ
zaḥm-ı ‘aşıkdan dökilmiş kana beñzetdüm seni
3. nūr-ı hüsünüñle cihānı ey güneş tutduñ tamām
şems-i devlet sāye-i *rahmāna* beñzetdüm seni
4. ‘arşa erişsün külāhuñ gūşesi şimden gērü
hüsrevā gāzī *süleymān hāna* beñzetdüm seni
5. mün‘akisdür şūret-i ahvāl-i ‘ālem cāmuña
hüsrevā *iskender*-i devrāna beñzetdüm seni
6. olduğum’çün ben *nizāmī* gibi bir şāhib-suḥan
şāh tuğrul bin kızılarslana beñzetdüm seni
7. *ka‘be* hakkı pāyeñ olmışdur feşāḥat minberi
ben hayālī ḥazret-i *hassāna* beñzetdüm seni

619. S.1:115r; R: 108v; K.1: 112v; V: 94r; S.2: 83v; -S.3; ŞR: 142r; Ü.3: 90r.

620. S.1:115r; R: 109v; K.1: 111r; V: 86r; S.2: 79r; S.3: 73r; ŞR: 145v; Ü.3: 88r.

621.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. benem *mecnūn*-ı pür-sevdā-yı *leylī*
başumda şūriş-i ğavġā-yı *leylī*
2. ben ol fülk-i muḥālif-rūzgāram
ki ğark ētdi beni deryā-yı *leylī*
3. şehīd-i 'ışkdur kanlu kefende
baña her lāle-i şahrā-yı *leylī*
4. ēder *mecnūn* gönül nāmūsdan 'ār
olaldan 'āleme rüsvā-yı *leylī*
5. benem pür-hāl bir *mecnūn*-ı şāmit
velī gönümde hūy u hāy-ı *leylī*
6. kulaġuma gelür āvāz-ı ḥalḥāl
görinmez mi nişān-ı pāy-ı *leylī*
7. ḥayālī cān göziyle bakmayınca
görinmez şüret-i zībā-yı *leylī*

622.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ey felek bir gün muḫīm-i kūy-ı dildār ēt beni
soñradan 'özr eyleyüp aġyāra inkār ēt beni
2. 'abd olaldan kulluġumdan şākir idüñ ey nigār
kim dēdi kim ḥ^vāce-i hicrāna ikrār ēt beni
3. şüret-i ḥālüm benüm ey 'ışk maḥfī kalmasun
peyker-i *mecnūn* gibi bir nakş-ı dīvār ēt beni
4. üstüme ervāḥ-ı kudsīler megesvār üşmege
ey kazā kudret senüñ bir şehd-güftār ēt beni
5. ey ḥayālī dūd-ı āhum pāy-ı çarḥa yüz sürüp
dēdi kūy-ı yāra bir ebr-i güherbār ēt beni

621. S.1:115v; R: 110r; K.1: 119r; V: 93v; S.2: 110r; -S.3; ŞR: 149r; Ü.3: 89r.

622. S.1:115v; -R; K.1: 121r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 154v; Ü.3: 92r.

623.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. hayliden pîr-i muğānuñ beklerüz dergāhını
cür'a-i feyziyle yād étmez bu devlet-ḥ^vāhını
2. katre katre eşk kevkeb penbe-i dāgum kamer
'ālem-i 'ışkuñ temāşā kıl nücüm u mähını
3. çaldı derbend-i maḥabbetde melāmet ṭablını
bīsūtünüñ bekledi *ferhād*-ı miskīn rāhını
4. bî-naẓardur tūtyā çekse gözine āftāb
ḥilkat-i her şeyde zāhir görmese *allāh*ını
5. ḥ^vābda gördüm ḥayālī düşdi *mecnūn* pāyuma
bende kıldum kendüme mülk-i belānuñ şāhını

624.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. fūrkatünde dāg ile na'l ile zeyn édüp teni
ehl-i ḥasret göz kulağ olup seni gözler seni
2. ak sancağ etsün *istanbul*ı rüşen nitekim
dīde-i ya'kūbı açdı *yūsuf*uñ pīrahēni
3. sen şehi geh geh melek hayli temāşā étmege
açılur ṭāq-ı zebercedden hilālūñ revzeni
4. pāyına sen serv-i gül-ruḥsāruñ īşār étmege
ğonce ile nergisūñ pūr-zer olupdur dāmeni
5. yoluña cānı ḥayālī gibi eylerler revān
leşkerūñ ḥalkı sever cānı gibi ḥānum seni

625.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. gönül seni dileyü her cenāba yüz tıtdı
ḥayāl-i āb ile teşne serāba yüz tıtdı
2. nişānuñ almağa ey meh ḥurūf-ı kevkebdēn
müneccim encüme monlā kitāba yüz tıtdı

623. S.1:115v; R: 109r; K.1: 115r; V: 91r; S.2: 82r; -S.3; ŞR: 145v; Ü.3: 91v.

624. S.1:116r; R: 109r; K.1: 114v; V: 88v; S.2: 84v; S.3: 73r; ŞR: 144r; Ü.3: 90r.

625. S.1:116r; R: 110v; K.1: 115v; V: 88r; S.2: 86r; S.3: 74r; ŞR: 146r; Ü.3: 88v.

3. cihāna ‘aks-i ruḥuñ tã ki düşdi ey meh-rũ
kimisi nãra kimi âftãba yüz tıtdı
4. qarãrgãhı idi bir zamãnda bir şãhuñ
gõñũl sarãyı ki şimdi ḥarãba yüz tıtdı
5. ḥayālĩ yãri ararlar yeri gögi tolanup
fiğãnlarum göge yaşum türãba yüz tıtdı

626.

Fã ‘ilātũn fã ‘ilātũn fã ‘ilātũn fã ‘ilũn

1. ol kemãn-eburũ ğazãl-i mihri naḥcĩr eyledi
şã‘şã‘a şanur gören cismĩni pũr-tĩr eyledi
2. ‘aks-i zũlfĩn çeşmũme şaldı yaşum bend ẽtmege
şan *sikenderdũr* ki baḥr-i *rũma* zencĩr eyledi
3. ol güle kan ağlamakdan ellerin al eyledũm
kendũ kanumla baña gör şimdi el bir eyledi
4. sãķi ol dihkãn-ı bĩ-ḥãşıl benem dũnyãda kim
mezra‘-ı zũhdũm tolu urdı kara yer eyledi
5. çĩn-i zũlfũñ *rũmda* cãnã ḥayālĩ göreli
geçdi iklĩm-i *ḥaṭãdan* terk-i *keşmĩr* eyledi

627.

Mefã ‘ilũn mefã ‘ilũn mefã ‘ilũn mefã ‘ilũn

1. revã mĩdur kelĩsãdan çıkarmak bir müselmãnı
müselmãnlar firengĩler geyer bir *rũm* cãnãnı
2. ruḥı nãrĩndaki ḥãli buḥũrı bũyın isterken
ölũne daḥı gũnlũk vẽrmezĩn dẽr gör o fettãnı
3. varup nãz uyḥusına fãriğ oldu benden ol kãfir
meger papas uyara baña ol şem‘-i şebistãnı
4. gözũm yaşĩnda ḥaçĩn şuya şalsa ol melek-sĩmã
mesĩḥã gibi eylerdi yaşum her derde dermãnı
5. olupdur teşne-dil nũş ẽtmege mey yerine kanuñ
ḥayālĩ ol daḥı bilmez gibi *sulṭãn sũleymãmı*

626. S.1:116r; R: 111v; K.1: 120v; V: 88r; S.2: 111r; S.3: 74r; ŞR: 153r; Ü.3: 87v.

627. S.1:116v; R: 109v; K.1: 117r; V: 90v; S.2: 110v; S.3: 73r; ŞR: 148v; Ü.3: 87v.

628.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. nigārā bezm-i hüsnünde dil-i mestānemüz kaldı
perin yakmış cemālūñ şem'ine pervānemüz kaldı
2. anı hoş tut ğarībūñdür efendi işte biz gitdük
göñül dërler ser-i kūyuñda bir dīvānemüz kaldı
3. yürek kan oldu hicrāndan vücūdum çekdi el cāndan
fedā oldu yoluña cümlesi zīrā nemüz kaldı
4. başumdan 'aql ise gitdi dil ile cān revān oldu
ten-i bī-i 'tibār adlu kurı vīrānemüz kaldı
5. hayālī devlet-i bī-i 'tibāra bakmaduñ gitdi
bize besdür bu kim dillerde bir efsānemüz kaldı

629.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sīm-i eşki her kimūñ yoluñda īsār olmadı
ol metā'ına bu bāzāruñ ħarīdār olmadı
2. şādlık mı geldi kim dil mülkine ğam gelmedi
rūz-ı rūşen var mı kim şoñı şeb-i tār olmadı
3. her şerārum āsmān-ı mihre encümdür velī
bu kadar encümle bir gün t̄ali'üm yār olmadı
4. geçmeyenler gülşen-i 'ālemden akar şu gibi
pāk-meşrebler içinde ehl-i dīdār olmadı
5. mantıku't-ṭayr oldu her beyti hayālīnūñ velī
kuş dilin fehmi eylemez her kim ki 'aṭṭār olmadı

630.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. kemān-ı rūstemi kaşuñ kemānı gelmedi mi
çekenler anı cihān pehlevānı gelmedi mi
2. dile ki va'de-i vaşl etmiş idi her tīrūñ
'aceb o va'de-i lūṭfuñ zamānı gelmedi mi

628. S.1:116v; R: 111r; K.1: 116r; V: 87v; S.2: 87v; S.3: 73v; ŞR: 146v; Ü.3: 90r.

629. S.1:116v; R: 111r; K.1: 113v; V: 86v; S.2: 83r; S.3: 73v; ŞR: 142v; Ü.3: 88r.

630. S.1:117r; R: 112r; K.1: 115r; V: 91r; S.2: 86v; S.3: 74r; ŞR: 145r; Ü.3: 89v.

3. pür idi bāğ-ı hayātum şükūfe-i şādī
yüzüme bak gör e anuñ hazānı gelmedi mi
4. fīrāk-nāme-i derdüm cenāhına ericek
kebūterüñ gözine bağı kanı gelmedi mi
5. hayālī ol şeh-i hüsnüñ ayağı tozından
şabā eliyle saña armağanı gelmedi mi

631.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. bulunmaz bezm-i ğamda baña hem-dem nāleden ğayrı
mey içsem kimse yok sāğar şunar teb-ḥāleden ğayrı
2. maḥabbet mihri tābından vücūdın maḥv kılmış yok
ararsañ gülşen-i dehri benümle jāleden ğayrı
3. metā'-ı derdüñ istermiş nesi var lālenüñ elde
bir iki kana müstağrak yanık pergāleden ğayrı
4. yaşı encümlerin īşār edüp māh-ı şeb-efrūzın
der-āğüş eylemiş yok devr içinde hāleden ğayrı
5. hayālī kara bahtından şikāyet kılmada çarḥa
ruḥın zerd eyleyüp eşk-i revān-ı aladan ğayrı

632.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. bāzār-ı kā'inātda gördi güzel seni
bī-iḥtiyār sevdi dil ey bī-bedel seni
2. nūruñla zū'l-vücūd-durur zerre-i vücūd
ey nūr-ı dīde görmedi şāhib-sebel seni
3. 'işmet sipihrinüñ yere konmaz hümāsısın
yüksek uçarsın avlayımaz her çaḳal seni
4. rüsvā-yı dehr ola nitekim düzd-i āftāb
her bī-edeb ger eyler ise der-beğal seni
5. yüz sürdüğinde destüñe cānā hayāliden
çaḳ tudağunda öpse gerek bu ğazel seni

631. S.1:117r; R: 110v; K.1: 119r; V: 88v; S.2: 81r; S.3: 73r; ŞR: 151r; Ü.3: 87v.

632. S.1:117v; R: 111v; K.1: 119v; V: 90v; S.2: 110v; S.3: 74r; ŞR: 152r; Ü.3: 88r.

633.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ol kadar vërdüm hevāya kendümi hırmen gibi
kā' ināt-ı cev görindi gözüme erzen gibi
2. aş yêrer her demde kanına zamāne ehlinüñ
dehr zālî fitne etfâline âbisten gibi
3. isteseñ êrgürmege ser-rişte-i maqşûda el
naqş geçme kimseye bir âl ile sūzen gibi
4. olmağ isterseñ dilâ 'ilm-i dağâyıkdan habîr
şal nazardan hâkdân-ı dehri pervîzen gibi
5. güç çekersin yâ gibi bāzû-yı devrândan şakın
şadra geçme étme dil yügrüklüğün demren gibi
6. rûh gibi 'âlem-i bālāya olsun himmetüñ
nefs süflî tab' dur zulmet-serâ-yı ten gibi
7. dehre germiyyet dilerseñ şatmağa hâmmâmvâr
hemdem ol bir rind-i şâhib-dem bulup küllhan gibi
8. kim ki yek-dil olmayup vërür ikilikden nişân
ser-zenişler kendü destinden görür hâven gibi
9. zıkr-i haqqâ hem-zebân ol saña her kavvâl-ı dūn
nîze-i neyle muqâbil olmasun reh-zen gibi
10. istemezseñ âteş-i fitneyle sūz-ı 'âlemi
çağma halkı birbirine seng ile âhen gibi
11. ey hayālî murğ-ı dil bir evce pervâz êtdi kim
çarhda gördi nücümü dâne-i erzen gibi
12. gözi açuqlardan olduñsañ habâb-ı bâdeveş
tîre-diller zulmetin def' ét mey-i rûşen gibi

634.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'çün yaşını
devr içinde varmadan aḥşāma vërdi başını
2. dëdi kim iki hilâl oldu şafağdan âşkâr
sâğar içre mün'akis gördükde dil-ber kaçını

633. S.1:117v; R: 113r; K.1: 111v; V: 95r; S.2: 80r; S.3: 74r; ŞR: 141r; Ü.3: 91r.

634. S.1:118r; R: 113r; K.1: 112v; V: 92v; S.2: 80v; -S.3; ŞR: 143r; Ü.3: 90v.

3. jāle-rīz oldı hevā şanmañ şafağdan çarh-ı dūn
gūlsitān-ı ‘āleme yağdurdı miñnet taşını
4. öldüğüm dem yār peykānın cigerde şaklaram
uydurur her kim sefer kılsa yarar yoldaşını
5. bu hayālī oldı *erjeng*-i nigāristān-ı nazm
māniyi қо gör me‘ānī hūsninüñ naqqāşını

635.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. nigārā sen revān olduñ benüm göñlümde ğam kaldı
hemān ol eksük olmasun dañı ‘ālemde nem kaldı
2. belā bezminde ‘āşıklar geçerler ad içün serden
şıdı seng-i havādiş cāmın ammā nām-ı *cem* kaldı
3. n'ola sa‘y eylesem kıbleme ser-i kūyuñ tavāfına
cihānı cümle geşt etdüm hemān *beytü'l-ḥarem* kaldı
4. kulağ tut nāle-i çenge dēme bir zār ‘āşık yok
nefes tut nāya dem-sāz ol hemān ol ehl-i dem kaldı
5. güzeller nāza ‘āşıklar niyāza geldi dünyāya
hayālī sözle meşhūr oldı *ḥātim*den kerem kaldı

636.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. yandum şol aq yüze o kara kaşdayın dañı
dūd olmışam velī ser-i āteşdeyin dañı
2. bir tār-ı zūlfine şeb-i fıtrat belī dēdüm
baht-ı siyāhı gör ki keş-ā-keşdeyin dañı
3. çek ilerü kemān gibi ey luṭf-ı şeh beni
tīrem cihān şikārına tūr-keşdeyin dañı
4. tayy-ı lisānuma nazar et taylesānı қо
destār ile dēme heves-i feşdeyin dañı
5. ter-dāmenem ḥabāb gibi rüzgārda
tā kim hayālī bāde-i bī-ğışdayın dañı

635. S.1:118r; R: 112v; K.1: 117v; V: 92r; S.2: 111r; -S.3; ŞR: 149r; Ü.3: 86r.

636. S.1:118r; R: 112v; K.1: 122r; V: 85v; S.2: 88r; -S.3; ŞR: 155r; Ü.3: 90v.

637.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. benem şemşîr-i hûn-bārumla devrānuñ ser-endāzı
ögünmek bilmezem düşmen seçilse ġāziyem ġāzi
2. şikārum kulle-i kâf-ı kıdemden almadur kārūm
kolında husrev-i dehrüñ benem şehbāz-ı pervāzı
3. beni kudret eli bir hoş şikāristāna şalmışdur
kanadı nūra müstağrağ uçarlar ördek ü kazı
4. fenā dārında bir iş aşdı kim dillerde yād oldı
maḥabbet şehrinüñ *manşūr* olaldan rīsmān-bāzı
5. ḥayālī nazmınuñ bir mışra'ından behremend ol kim
ḥaḳīḳat nüktesin söyler bunuñ birdür çoğı azı

638.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kıldı mātem-zede ḥaṭṭ-ı ruh-ı gül-fām beni
öldürür kara ḥaberlerle bu peygām beni
2. 'ışk şehbāzını şayd étmez idi dest-i kazā
ten-i pür-dāğum ile eylemese dām beni
3. revnağ-ı kūy-ı ḥarābāt benem ben ölicecek
kan yudup ağlayup acırsa n'ola cām beni
4. āteş-i 'ışk ile ḥākister olupdur ten-i zār
geçürür ince elekden dahı her ḥām beni
5. ey ḥayālī ger edem cāmı fedā ol ḥāle
tācına nokta ede mürşid-i *bişām* beni

639.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. yéter olduk ġubār-ı ġamla bengī
getür sākī şarāb-ı lāle-rengi
2. emīn-i iskele çekse ayağın
şatar tāca getürde 'özü-i lengi

637. S.1:118v; R: 113v; K.1: 115v; V: 95r; S.2: 81r; -S.3; ŞR: 146r; Ü.3: 91v.

638. S.1:118v; R: 114r; K.1: 118v; V: 91v; S.2: 111v; -S.3; ŞR: 150v; Ü.3: 85v.

639. S.1:118v; R: 110r; K.1: 119v; V: 96r; S.2: 88r; -S.3; ŞR: 151v; Ü.3: 89v.

3. ne meydür ol ki içse kaçresin mür
göze göstermeye bebr ü pelengi
4. şunup şol ibrişim gibi şarābı
gèyür cān egnine zībā firengī
5. güneş şanup ola zerrāt zāhir
ele alsañ şeb-i tār içre zengi
6. yemende kaçuban girmezdi taşā
eger andan ‘aķīķ almasa rengi
7. leke sevmez hayālī anuñ için
yudı bādeyle naķş-ı nām u nengi

640.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. teşneyem kandur beni āb-ı zülālün şadğası
ağlaram güldür meded ğunc u delālün şadğası
2. kāse-i çeşmüm pür étdüm dāne dāne eşk ile
yoluña işār için ‘īd-i vişālün şadğası
3. sīneme ‘ayn-ı ‘ināyetle bakup ur dāğ-ı ğam
alnuma bir na‘l kes iki hilālün şadğası
4. édeyin her kanlu dāğumla dıraht-ı mīvedār
bir elif çek sīneme mevzūn nihālün şadğası
5. kıl nazar bir gün hayālīnün dil-i vīrānına
anı ma‘mūr eyle gel genc-i cemālün şadğası

641.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. ne ğam ey nāle belā eylese pā-māl beni
çekme bi’llāh olup ‘āleme dellāl beni
2. cezbe-i ‘ışķ ile şūrīde-i dergāham ben
mest yā bengī mi şanduñ behey abdāl beni
3. mürşid-i gūşe-nişīndür hum-ı mey ey zāhid
bātın-ı şāfı anuñ eyledi hoş-ḥāl beni
4. ka‘be-i derd benem dūd-ı dilüm şālumdur
būrisin vādi-i ğamda bu siyeh şāl beni

640. S.1:119r; R: 115r; K.1: 123v; V: 84v; S.2: 81v; -S.3; ŞR: 156v; Ü.3: 86v.

641. S.1:119r; R: 108r; K.1: 121v; V: 92r; S.2: 111r; -S.3; ŞR: 151v; Ü.3: 91r.

5. mūya döndüm ğam-ı zülfiyle götür toprakdan
çıkduğuñca göge ey nāle bile al beni
6. cismūmi ilter ise tahta-i reml üzre şabā
remllerle araya bulmaya remmāl beni
7. kudretüñ destine şehbāz-ı kazā-pervāzam
saña ‘anķaları şayd eyleyeyin şal beni
8. cūr‘asın cām-ı hayālīnūñ içerseñ deyesin
haşre dek mest éde bu bāde-i kattāl beni

642.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. yüri hey ‘āşıkına ‘ādeti bī-dād yüri
yüri evvel bilişüp sonra olan yad yüri
2. kı beni ğuşşa vü hecr ile yanup yakılayın
sen var ol kadrüñi bilmezler ile şād yüri
3. dem ola bulmayup ağyārdan ey yār vefā
‘āşık-ı şādıkıñı eyleyesin yād yüri
4. beni öldürdi çü hicrān ğam-ı dil-berden ırak
iledince tozumı eşigüñe bād yüri
5. kande her-cāyi güzel varsa hayālī sevüben
sonra cevrenden anuñ eyleme feryād yüri

643.

Mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün mefā ‘lün

1. diyār-ı bezmüñ ey dil şāh-ı gevher-pāşıdur sākī
keremle şöhre-i āfāk olanlar başıdur sākī
2. ne bezm olur bu kim ayak götürsem bāde nüş étsem
o bezm-i hāşda bī-gāne muṭrib nāşıdur sākī
3. hārām olsa ‘aceb mi cūr‘a dökmek ehl-i ‘irfāna
ki bāğuñ bağrı kanıyla gözinüñ yaşıdur sākī
4. habāb otağıdur āvāreler her yaña hıdmetkār
ayağlandurdi devrānı bugün şubaşıdur sākī
5. humāruñ hastesi olanlara mey şun sağalsunlar
eli ayağı tutmaz nā-tüvānlar aşıdur sākī

642. S.1:119v; R: 112r; K.1: 116v; V: 95v; S.2: 88v; S.3: 74v; ŞR: 161r; Ü.3: 89r.

643. S.1:119v; R: 112v; K.1: 116v; V: 92v; S.2: 82v, 88v; -S.3; ŞR: 147v; Ü.3: 90v.

644.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. zülfüññ küfrine şöyle vermişem ikrarımı
ger *mesîhâ* minnet etse kesmeyem zünnarımı
2. nağd-i cāna almış iken *yūsuf*-ı maşşūdumı
mālik-i dīnārlar bozmağ diler bāzārımı
3. hāmeyem dest-i kazāda yazmağa āyāt-ı 'ışk
gel temāşā eylegil güftārımı reftārımı
4. her gubār içinde bir hırşīde eylerdün nazar
cür'adānumdan eger nūş eyleseñ esrārımı
5. ey hayālī bendedür nağş-ı rūsūm-ı kâ'ināt
gösterelden 'āleme āyīne-i dīdārımı

645.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. *mecnūn* kaçan ki 'ışk eline pādşāh idi
āhı 'ālem figānı tabıl ğam sipāh idi
2. *mecnūn* belā vilāyetine şehryār iken
jūlide mūlar üstine çetr-i siyāh idi
3. *mecnūn* teninde yēr yēr elif na'l ile dilā
miḥnet şebinde *leyli* içün şekl-i āh idi
4. *mecnūn* başında kim var idi āşyān-ı murğ
'anḳā-yı 'ışka kūh-ı belāda penāh idi
5. nā-geh hayālī *leyli* güzēr eyleye dēyü
mecnūn teninde yēr yēr elif toğrı rāh idi

646.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. eylemiş ḥatṭı la'l-i cānānı
ehl-i şevḳe şarāb-ı reyḥānī
2. yūzi mir'ātına bağan gördi
cism içinde şūret-i cānı

644. S.1:119v; -R; K.1: 117v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 149v; -Ü.3.

645. S.1:120r; R: 113v; K.1: 127r; V: 93v; S.2: 87r; -S.3; ŞR: 161r; Ü.3: 92v.

646. S.1:120r; R: 105v; K.1: 127r; V: 94r; S.2: 80r; -S.3; ŞR: 161v; Ü.3: 91v.

3. seyr edicek 'izār-ı yāri felek
yèrlere çaldı mihr-i raḥşānı
4. boynı baḡlu esīr olup geldi
lebi devrinde la'lı rummānı
5. ruḥ u zūlfı ḥayālınūñ oldı
biri dīni birisi īmānı

647.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. görüp cān vèrdüm ol nā-mihrbānı
ḥużūrında uçurdum murğ-ı cānı
2. girer destine şām-ı zūlf-i *leylī*
olursa şāne *mecnūn* üstüḥvānı
3. lebūñle gonce hem-rāz oldı cānā
'aceb mi lālenūñ kūrursa kanı
4. gözüm yaşıyla rūy-ı zerdüme bak
geçür gel şöḥbet-i meyle ḥazānı
5. yolum düşdi ḥayālī kūy-ı 'ışķa
dédiler geldi bir *mecnūn*-ı şānı

648.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dāğ-ı sīnem ehl-i derdūñ olalı baş ocağı
benden uyarur çerāğı *ḥācı bekdaş* ocağı
2. sebzeler rūy-ı zemīni tutdı 'oşmānī gibi
lālelerle oldı her vādī *kızılbaş* ocağı
3. cān u dil kurbānlarından kanlar olmazdı revān
ehl-i ḥüsnūñ olmasa ol gözle ol kaş ocağı
4. tekye-i ğamda benüm abdāl görse cünbişüm
baña *mecnūn* dèrdi gel sen bekle kardaş ocağı
5. gevher-i 'ışķuñ ḥayālī mālīk oldı kānına
bīsūtün ferhādına vèrildi bir taş ocağı

647. S.1:120r; R: 105r; -K.1; V: 90r; S.2: 86v; S.3: 73r; -ŞR; Ü.3: 89v.

648. S.1:120v; R: 106r; K.1: 117v; V: 86r; S.2: 82v; -S.3; ŞR: 149v; Ü.3: 88r.

649.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. hırka n'etsün şūfiye pür-kîne olsa sînesi
kişiyi dervîş kılmaz cāme-i peşmînesi
2. dāğlarla dāne dāne yaşum êtdi 'ışkı şayd
dāma konmaz murğ içinde olmayınca çînesi
3. hālvat-i dilde bize cem' iyyet-i hātır yêter
halk ile şehriñ pür olsun mescid-i āzînesi
4. na' lceñ nakşı degüldür kıldı ebrūsın girih
yoluña hāk olanuñ ağıyāra gitmez kînesi
5. meh ruh-ı dildāra reşk êtse hayālî gam degül
çün küdüretten dağı şāf olmadı āyînesi

650.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. rızāñı gözlerin senden gelen derd ü belā hākkı
sözümde dönmezem ölsem *şehîd-i kerbelā* hākkı
2. yoğ iken levh ü hāme muşhaf-ı hüsnüñ okurdum ben
'izāruñda hat-ı reyhānla yazılmış du'ā hākkı
3. tenümde kanumuñ her katreşi içinde peydāsın
hāķīkat vechine mir'āt olan ehl-i şafā hākkı
4. maḥabbet bahridür cismüm elifler anuñ emvācı
belānuñ kânıdır gönlüm o la' l-i cān-fezā hākkı
5. hayālî *hayderîdür* tavk-ı zülfüñ hākkıdır anuñ
begüm teslîm kıl boynuñda n'eyler bir gedā hākkı
6. bizi bî-gāne şanma ey melek deryā-yı aḥḍardan
bu iki nürdan çeşm ile mevcūd āşnā hākkı

651.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yār olaldan rahş-ı hüsn ile cihānuñ yügrügi
eşk ü āhumdur zemîn ü āsmānuñ yügrügi

649. S.1:120v; R: 114v; K.1: 127r; V: 94v; S.2: 112r; -S.3; ŞR: 161v; Ü.3: 90v.

650. S.1:120v; R: 114r; K.1: 123r; V: 95r; S.2: 83r; -S.3; ŞR: 156r; Ü.3: 86r.

651. S.1:121r; R: 104r; K.1: 118v; -V; S.2: 88r; -S.3; ŞR: 150v; Ü.3: 88v.

2. dil taşur dildār kūyından cefā nāveklerin
oķ gütürmek ‘ādetidür peyk olanuñ yügrügi
3. pertev-i hūrşīdi geçdüm tab‘-ı pür-envār ile
lā-cerem bir şahş olur her bir zamānuñ yügrügi
4. lā-mekān seyrinde ‘anķā ile olur hem-cenāh
bāl-i himmetle şol anadan toĝanuñ yügrügi
5. şāhbāzuñdur hayālīnūñ ele al göñlüñi
beñzemez aña hezārān āşyānuñ yügrügi

652.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. gelse söz meydānına cānā cihānuñ yügrügi
olmaya tab‘um semendi gibi anuñ yügrügi
2. gördi sīmurĝı şikār ētdüm dēdi rūhu‘l-emīn
āferīn ey şāhbāz-ı lā-mekānuñ yügrügi
3. şaklıdur derd içre dil murĝ-ı ser-i mecnūn gibi
başlar üzre yēr ēder ol āşyānuñ yügrügi
4. kati göñlüñden senūñ derdin döküp deryālara
nāle vü feryād ēder āb-ı revānuñ yügrügi
5. çeşmi üstinde hayālī gördüm ebrūsın dēdüm
tel taķınmış başına bir pehlevānuñ yügrügi

653.

Mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ol meh bizümle eylemedi āşnālīĝı
dikdi feleklere ‘alem-i bī-vefālīĝı
2. cismüm yudur şarāb ile ölsem humār iken
ey pīr-i mey-kede yērine ķo atalīĝı
3. ‘uryān fenā yolın varana şūfī uymadı
belliydi tāc u hırķadan anuñ ķabalīĝı
4. sulţān odur ki vērmedi dārā sarāyına
dil-ber maħallesinde bir ednā gedālīĝı
5. şāhum hayālī mālīk-i mülk-i kelām iken
çok mıdur aña rūmēlinūñ ketħudālīĝı

652. S.1:121r; R: 104r; K.1: 119r; V: 85r; S.2: 86v; -S.3; ŞR: 151r; Ü.3: 89r.

653. S.1:121r; R: 114v; K.1: 118r; V: 94v; S.2: 111v; -S.3; ŞR: 149v; Ü.3: 92r.

654.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çignek oldum leşker-i derd ü gama yād ét beni
bir yıkılmış kişverin ey şāh ābād ét beni
2. āb-ı çeşmümle gil édüp ey kazā hāküm benüm
bīsütün-ı derde bir şūrīde *ferhād* ét beni
3. geşt-i şahrāyı kosun miḥnet bucağın beklesün
ey felek şimden gèrū *mecnūna* üstād ét beni
4. seyl-i eşküm ey şanem bir gün götürür hākden
sen gerek peykānlaruñla kūh-ı pūlād ét beni
5. yār hecriyle ḥayālī nār-ı dūzaḥdur tenüm
'arz édüp dīdāruñı gel cennet-ābād ét beni

655.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. ne ziyān ètdi saña şūfī şarāb-ı şāfī
yine alup ele ḥalvetde çekersin şāfī
2. naqd-i gencīne-i *cemşīd*-i cevān-baḥtdur ol
yaraşur olur ise pīr-i muğān şarrāfī
3. benem ol merd ki yèrden götürür gerd-mişāl
himmetüm şarşarı esdükde cibāl-i *ḳāfī*
4. ḥaşrde seyr-i liḳāñ étmez isem āhum ile
āteş-i dūzaḥ èdem cenneti vü a 'rāfī
5. gelmege ḥavf èder ḥ'āb ḥayālī gözine
olalı yaşı ile baḥr-i muḥīṭ eṭrāfī

656.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. tā ki gördüm ḥüsn içinde ol melāḥat kânını
'ālemüñ gözden bıraḳdum dürr ile mercānını
2. ḥusrevā *şebdīz*-i āhumdur semend-i bād-pā
kim alur bir demde eflāküñ toḳuz meydānını

654. S.1:121v; R: 104v; K.1: 121v; V: 92r; S.2: 82r; -S.3; ŞR: 154v; Ü.3: 92r.

655. S.1:121v; R: 107r; K.1: 120v; V: 87v; S.2: 87v; -S.3; ŞR: 153v; Ü.3: 87r.

656. S.1:121v; R: 109v; K.1: 113r; V: 96r; S.2: 110r; -S.3; ŞR: 140v; Ü.3: 92v.

3. kanı ol bize ciger-güşem dèyen *mecnûn* dèyü
tutsa kûhuñ lāle eţfālî n'ola dāmānını
4. tîr-i dil-berdür nihāl-i bâğ-ı ümmîdüm benüm
şaķlasam tende n'ola cānum gibi peykānını
5. ey hayālî eylemiş meşşāta-i rûz-ı ezel
nev- 'arûs-ı hûsn için gülgüne 'aşık kanını

657.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. haddüñedür sevdüğüm ebr-i bahāruñ giryesi
dīde-i 'uşşāk içündür çeşmesārun giryesi
2. tā ki şalduñ 'aks-i ruhsāruñla āteş gülşene
şu sepüp def' edemez anı hezāruñ giryesi
3. sen karar êtdüñ dil-i 'aşıkda hecrüñde velî
seyle vèrdi 'ālemi her bî-ķarāruñ giryesi
4. tā ki cāndan çekdi el pervāne-i cān-sūhte
eksük olmadı çerāğ-ı bezm-i yārūñ giryesi
5. mātemin eyler hayālî bîsütün *ferhād*nuñ
akıdup seyl-āblar her kuhsāruñ giryesi
6. kūy-ı dildārı tolanma tütmasun ey gird-bād
dāmenüñ her bir perîşān-rūzgāruñ giryesi

658.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'ışık bir şem' -i ilāhîdür benem pervānesi
şevķ bir zencîrdür göñlüm anuñ dīvānesi
2. ķande bilsün şāh-ı 'ışkuñ dergehi ādābını
kūhken bir tağ eri *mecnûn* yabān dīvānesi
3. kelle-i 'uşşāk şatılmaz kesādı var ķatı
işlemez oldu maķabbet şehrinüñ ser-ķānesi
4. sāğar-ı cemde bu beyt-i dil-güşā mersūmdur
āteş-i bādeyle germ-ā-germ iken kāsānesi
5. rind oldur kim götürdi bezm-i keşretten ayağ
sāķi-i devrān elinden tolmadan peymānesi

657. S.1:122r; R: 108r; K.1: 124v; V: 84v; S.2: 109r; -S.3; ŞR: 159r; Ü.3: 86v.

658. S.1:122r, R: 102v; K.1: 111r; V: 84r; S.2: 84r; -S.3; ŞR: 147r; Ü.3: 89r.

6. şîr ü şekker gibi alışdı hayālînüñ bugün
iltifât-ı şāh ile bu vaż'-ı dervīşānesi
7. murğ-ı dil dā'im hevā-yı 'ışk ser-gerdānidur
būlbūlūñ gülzārı var būmuñ olur vīrānesi

659.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. hey ne müşkil kār imiş 'ālemde yār eksüklüğü
cānuma kār eyledi bī-ihtiyār eksüklüğü
2. rāh-ı ğamda ben ğubārı hākden kaldurmayan
rūzgār eksüklüğüdür rūzgār eksüklüğü
3. sīne-i pūr-dāğ ile 'āşık fenādan aldı zevk
şām-ı ğamda şem'ler yakup arar eksüklüğü
4. kūy-ı dil-berden ne ğam dūr étseñ ey devrān beni
çok mıdur gülzār-ı dehre bir hezār eksüklüğü
5. incinür pūr görmese cāmum hayālī pīr-i deyr
gösterür dervīş olana ihtiyār eksüklüğü

660.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1. beni kıl étدی 'ışkına bugün bir māh-ı ken'ānī
mübārek ismidür ya'kūb u kendi yūsuf-ı şānī
2. n'ola ser-defter-i hūbān-ı 'ālem olsa ol server
melāḥat-nāmesi şimdi anuñla buldı 'unvānı
3. baña dil uzadur ey ğonce-i nev-reste her bir hār
varup seyrān edersem sensüzün şahın-ı gülistānı
4. görenler nīlgün dūlbend ile ol yār-ı meh-rūyı
şanur dördünci kat gökden görindi mihr-i rahşānı
5. helāk étdüñ hayālīyi ümīd-i vaşl ile āḥir
n'içün yok yere öldürdüñ be kāfır bir müselmānı

659. S.1:122v; R: 115r; K.1: 123r; V: 93r; S.2: 58r; -S.3; ŞR: 156v; Ü.3: 87r.

660. S.1:122v; R: 112r; K.1: 116v; V: 91v; S.2: 110v; -S.3; ŞR: 160v; Ü.3: 87v.

661.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. gözüñ şîr-i şikâr-efgen-durur kaşuñ siyeh-güşı
lebüñ mey-hānedür ervāḥ-ı kudsîler kadeḥ-nüşı
2. uğuruñ açuk olsun şubḥ gibi ey güneş-ṭal'at
dil almağa çıkarmışsın iki zülf-i zirih-püşı
3. süheylüñ pertevi seng-i *bedahşı* la'l èder lîkin
gözüm yaşını yâkût eyledi dürr-i bināgüşı
4. ḥadengüñ zahmı sînemde ğamumla yâr-ı ğâr oldı
ikisi birlige yètdi unutdılar ferāmüşı
5. ḥayālî sîne-i pür-dāğ ile mağlûb-ı 'aql olmaz
peleng-i bîşe-i 'ışka muḳârin eylemeñ mûşı

662.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. seg-i *leylî* ayağına sürüp *mecnûn* pîşānî
dêr imiş ey maḥabbet gülşeninüñ verd-i ḥandānı
2. benüm boynuma daḥı zûlm-i bî-dād ètmesün bi'llāh
çıkar ḥabs-i külāhuñdan bu zülf-i 'anber-efşānı
3. dèdüm destüm èrer mi zülfüñe bir gün dèdi dil-ber
gedālar destine lâyıḳ degüldür bâz-ı sulṭānî
4. elifle dāğ ile cismüm ser-â-ser göz ü kaş ètdüm
toynca her nazar seyr ètmege *sulṭān süleymānı*
5. ḥayālî şüret uğrusı raḳîbi sürdi kūyuñdan
kızılbaşuñ elinden aldı gūyā taḥt-ı şîrvāmı

663.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. şeb-i hecrüñde yitürsem n'ola ey māh yolu
şu'le-i âteş-i sînemle bulur āh yolu
2. bir siyeh dāğ gerek sînede her bir elife
bî-'alāmet ne revādur ki ola şāh yolu

661. S.1:122v; -R; K.1: 116r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 146v; -Ü.3.

662. S.1:123r; R: 115v; K.1: 118r; V: 91r; S.2: 83r; S.3: 74v; ŞR: 150r; Ü.3: 87r.

663. S.1:123r; R: 103v; K.1: 122v; V: 93r; S.2: 108v; -S.3; ŞR: 155v; Ü.3: 91v.

3. hānḳāha reh-i zerḳ ile ḳo gitsün şūfī
kūçe-i mey-kededür ‘ārif-i āgāh yolu
4. ‘ışḳ vādīlerinüñ hūn-ı cıgerdür ābı
zād-ı ğamla alınur bu yüce dergāh yolu
5. ḥāk-i meydān-ı vefā étđi ḥayālī tenini
bir ḳadem baş yüzüme yañıla geh gāh yolu

664.

Mef‘ülü fā ‘ilātün mef‘ülü fā ‘ilātün

1. encümle gezdi gece şehri ḳamer çerāğı
gūyā ışıḳlar ile devr étđi cer çerāğı
2. merdüm̄leri gözüm̄üñ nezrini sīm-i eşküñ
yağdursalar ‘aceb mi dāğumdur er çerāğı
3. ben cān eritdügümde ol ḥande étđügi’çün
ṭolaşup incidürler pervāneler çerāğı
4. dendānı ‘aksi yārüñ çeşmümde oldı lāmi’
gūyā muḥīt içinde yanar güher çerāğı
5. bu şi‘rūme ḥayālī germ olmasun *sehābī*
şevḳiyle zā’il étmez zīrā fener çerāğı

665.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. gör ‘āşıḳuñ tenindeki na‘l içre dāğını
şāhum müşerref eyle maḥabbet ocağını
2. baḥr-i muḥīt yaşuma diller uzatmasa
āhum yēli burar mıdı anuñ ḳulağını
3. bir deste tāze dāğ yaḳup destine nigār
şermende ḳıldı naḥl-i gülüñ her budağını
4. tāc-ı *ḳubād* u sāğar-ı cemden ferāğı var
mecnūn bulalı *leylī* itinüñ yalağını
5. çekdi niyām-ı zaḥmına ğamzeñ ḳılıcını
gördi ḥayālī kendüye yarar yarağını

664. S.1:123r; R: 113v; K.1: 123r; V: 93v; S.2: 80r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 91v.

665. S.1:123v; R: 115r; K.1: 117v; V: 88v; S.2: 110v; -S.3; ŞR: 148r; Ü.3: 87r.

666.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. seyr edenler öldüğümde sonra sînem dâğını
dâyeler devrân söyündürdi belâ ocağını
2. haşre deñlü 'âlemüñ şem '-i cihân-ârâları
'ışk eyvânında yakşunlar yüregüm yağını
3. bâğbân-ı şun' gülzâr-ı belânuñ eylemiş
'andelîbin nâleden dâğ-ı siyehden zâğını
4. rûy-ı dil-ber var iken hürşîdi ta' rîf eyleme
gül тұrurken aña bir şolmış hâzân yaprağını
5. kayd edinmez kendüye vâ' iz hayâlî cenneti
'âşık-ı âzâdedür n'eyler bir ayak bağını

667.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şalmağa ğam-hâne-i hicrâna yêr yêr âteşi
âb-ı huşk içinde şaklarsam n'ola ter âteşi
2. yâra dëdüm baña mihrüñ dilden izhâr êt dëdi
rûzgâr-ı bî-vefâ taş içre şaklar âteşi
3. lem'a-i âhumla yaşum içre ârâm êtdiler
murğ-ı âbî bahri terk êtdi semender âteşi
4. şâhlar vardur ğazab hengâmı olduĝda süvâr
rahşınıñ na'li dem-â-dem nerm eyler âteşi
5. dëdüm ey hürşîd-rû âh-ı hayâlîden şakın
dëdi ol gül-çihre olmasa kalendar âteşi

668.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şîrlerden vâdi-i 'ışkuñ geçilmez bîşesi
zâhidâ 'ışk ehlinüñ yokdur dëme endîşesi
2. çeşmüm oldı kân-ı hasret pâre-i dil la'l aña
veh bu hasret kânınıñ müjgânum oldı tîşesi

666. S.1:123v; R: 115v; K.1: 118v; V: 89v; S.2: 83v; S.3: 73v; ŞR: 150v; Ü.3: 92r.

667. S.1:123v; R: 110v; K.1: 125v; V: 84r; S.2: 83v; -S.3; ŞR: 159v; Ü.3: 92r.

668. S.1:124r; R: 111r; K.1: 125r; V: 85r; S.2: 108r; -S.3; ŞR: 158v; Ü.3: 89r.

3. baġruña taş baş felāhan gibi ol ser-geşte kim
eyleye senden hāzer ‘āşık sipihruñ şışesi
4. dīde-i huffāş görmez āftābuñ yüzini
oldı her pervānenüñ odlara yanmak pīşesi
5. ey hayālī derd-i ‘ışka her-kes olmaz āşnā
būma vīrān bülbulüñ gülzārdur endīşesi

669.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. faķr iķlīminde şol kim sürdi tenhā begligi
gerdine érmez anuñ *cemşīd* ü *dārā* begligi
2. māh-ı nev altun ‘alem pervāzıdur gülgün şafaķ
āsmān iķlīmüñ vērildi baña begligi
3. çalınurken nāle-i per-i megesden nevbeti
yol mıdur dervīşe dünyānuñ şol ednā begligi
4. merkez-i hākī serīridür külāhı āftāb
bundan özge var mıdur ‘ālemde dünyā begligi
5. mevc-i eşküm dīdeden yāra hayālī el şalup
dēdi gel hūkm ét saña vērildi deryā begligi

670.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. sa‘ādet taķtınıñ sultānına *haķdan* ‘atā geldi
diyār-ı *rūmdan* şeh-zāde-i ferruķ-likā geldi
2. şitā faşlında bu bī-gāne yerlerde bi-ħamdi’llāh
dil ü cān ‘āleminde bir qādīmī āşnā geldi
3. şeb-i ħasretde nā-geh dūdmān-ı *āl-i* ‘oşmāndan
çerāġ-ı bezm-i devlet pertev-i nūr-ı *ħudā* geldi
4. ġubār-ı pāyına ġüstāhlık édüp yüzüm sürdüm
ġöñül āyīnesinden jeng-i ġam gitdi şafā geldi
5. bugün dervīş-i ‘ālemdür ümīd-i māl ü cāh étmez
ayaġuñ tozına şāhum hayālī bī-riyā geldi

669. S.1:124r; R: 107r; K.1: 122r; V: 93r; S.2: 84v; -S.3; ŞR: 154v; Ü.3: 90v.

670. S.1:124v; R: 106r; K.1: 124r; V: 85v; S.2: 108v; -S.3; ŞR: 157v; Ü.3: 86r.

671.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. her şererden oldı bir deryā-yı âteş bîşesi
bîsütün *ferhād*nuñ odlara yansun tîşesi
2. tıtduğında halkasını *ka 'benüñ mecnün* demiş
göñlümün *leylî*den özge olmasun endîşesi
3. 'ışk-ı cānān ile olmaz 'ahd ü peymānuñ dürtüst
şınmasa seng-i melāmetlerle 'āruñ şîşesi
4. zülf-i *leylî* haste *mecnūnuñ* kilîd-i 'aqlıdur
bir nazar baksa aña kalmaz cünün endîşesi
5. rindidür kûy-ı harābātuñ hayālî olalı
hem-demi mey-ḥ'ārlar bî-kārlıklar pîşesi

672.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. faḫr ile faḫr eyleyen meydān-ı dīn serverleri
ērmedi bu devlete rûy-ı zemīn serverleri
2. ḥırmen-i faḫruñ gedāsıdur ser-efrāzān-ı dīn
gel temāşā eyle bunda ḥûşe-çīn serverleri
3. vērmedi iki cihāna bir gubār-ı dāmenin
kûy-ı faḫruñ bî-girībān āstīn serverleri
4. seyr-i gülzār-ı cināndan fāriğ oldı her melek
tā ki zīnet êtdi dāğ-ı âteşīn serverleri
5. āşnāyāne nazar şaldı hayāliden yaña
bārgāh-ı 'işretüñ şol nāzenīn serverleri

673.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. serv oldıysa nigārā bağbānuñ dikmesi
ṭūbi-i bāğ-ı cināndur āstānuñ dikmesi
2. sīnelerde cān gibi ḥükmi revāndur tīrūññ
olalı sen dil-ber-i ebrū-kemānuñ dikmesi

671. S.1:124v; R: 109r; K.1: 124v; V: 86v; S.2: 113r; -S.3; ŞR: 158v; Ü.3: 89r.

672. S.1:124v; R: 104v; K.1: 125r; V: 87r; S.2: 109r; -S.3; ŞR: 159r; Ü.3: 86v.

673. S.1:125r; R: 107v; K.1: 123v; V: 87v; S.2: 109r; -S.3; ŞR: 157r; Ü.3: 88r.

3. bāğda gül ḥaddūñuñ perverde-i iḥsānıdur
sünbül oldı turre-i ‘anber-feṣānuñ dikmesi
4. pāre pāre eylesün tīg-ı cefā-yı rūzgār
ney-şeker geçmezse naḥl-i gülsitānuñ dikmesi
5. gūlbūn-i ümmīdi gül vërmez ḥayālī çākerūñ
gerçi oldı himmet-i şāh-ı cihānuñ dikmesi

674.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. tā ki oldı şāḥ-ı rez pīr-i muğānuñ dikmesi
ḥacletinden yere geçdi bāğbānuñ dikmesi
2. yüz nihāl-i bāğ-ı miḥnet var elifden sīnede
her birisi oldı sen serv-i revānuñ dikmesi
3. ḡonceler rengīn lebūñden dem urur gūlzārda
şāḥ-ı gül oldı nihāl-i ergāvānuñ dikmesi
4. vërdüm ey gül-ruḥ ciger ḥūn-ābesiyle perveriş
tā ḥayāl-i ḳaddūñ ètdüm bāğ-ı cānuñ dikmesi
5. ey ḥayālī şem ‘i bu şi ‘rūñ pesend ètse n'ola
gerçi gelmez ‘aynına çöpçe fülānuñ dikmesi

675.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. gördi göz yaşı yıķup āḥ ise ber-bād ètdi
kūh-ken ḥānesini sengde bünyād ètdi
2. geçdi cāndan ḳomadı dāmenini gerçi ki şem ‘
çevirüp başına pervānesin āzād ètdi
3. çihremūñ rengi demūñdür dèyicek ḡonce-i bāğ
‘andelīb açma bu rāzı dèyü feryād ètdi
4. leb-i şīrīnūñe ben cān vëricek dest-i ḳazā
bīsūtün-ı ḡama her zerremi *ferhād* ètdi
5. pīr-i ‘ıṣķuñ nefesin gözle ḥayālī seni çün
şem ‘veş rūz-ı ezel yanmağa irşād ètdi

674. S.1:125r; -R; K.1: 124r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 157v; Ü.3: 88v.

675. S.1:125r; R: 103v; K.1: 126r; V: 84v; S.2: 109v; -S.3; ŞR: 160r; Ü.3: 88v.

676.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. görmez isem *ka 'bede* maḥbūbumuñ dīdārını
dūd-ı āhumla siyāh edem der ü dīvārını
2. şol kadar müstağrak-ı deryā-yı eşvākam bugün
nūrdan fark etmezem *tūr*-ı maḥabbet nārını
3. kaṭreveş maḥv-i vücūd et baḥrde zīrā ki baḥr
taşraya atar beyābānuñ gelen murdārını
4. yāre bakşam cennet ü hūr u kuşūrı añmayam
dërsem ol gülzār-ı dīdāruñ gül-i bī-hārını
5. 'aks-i yāri sāğar-ı meyde ḥayālī göreli
yaşdanur kūy-ı ḥarābātuñ der-i ḥammārını

677.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kapdı çihremden şabā ḥāk-i der-i cānānumı
āh kim elden çıkardum dāru-yı dermānumı
2. za'fdan ğayrı ṭabībüm yok gelür nabzum tutar
gözleyen ğamdur o hem şādīde bekler yanımı
3. dēyelerdi 'acz edüp yā *rab* bu nāra döymezüz
ger yēdi dūzaḥ çekeydi bir nefes hicrānumı
4. cāmi '-i kuds eylesem bu deyr-i pür-eşkalümi
kudret el vërse ferişte eylesem şeyṭānumı
5. ey ḥayālī kaṭreden deryāya varmış 'āşıkın
baḥr-i zaḥḥārda benüm kimdür bilen pāyānumı

678.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. öldüğümde seyl-i eşk iletse bī-pervā beni
ihtirām edüp el üstinde tuta deryā beni
2. oldum ey gül-çihre 'ışk-ı pür-keremden şermsār
edeli *mecnūn* gibi 'ālemlere rüsvā beni

676. S.1:125v; R: 108v; K.1: 125v; V: 89v; S.2: 109v; -S.3; ŞR: 159v; Ü.3: 88v.

677. S.1:125v; R: 106v; K.1: 114v; V: 92v; S.2: 109v; -S.3; ŞR: 145r; Ü.3: 92v.

678. S.1:125v; R: 111v; K.1: 113r; V: 89v; S.2: 109v; S.3: 73v; -ŞR; Ü.3: 86v.

3. cism-i hākūm ayağūñ altında olaldan ğubār
ser-bülend-i ‘ālem ètdi ol ĩad-i bālā beni
4. *ka ‘beye* ‘azm eylesem kūyuñdan a kıblem benüm
ède her menzil ziyāret *ka ‘be-i* ‘ulyā beni
5. şāhbāz-ı evc-i ‘ışķam kim ħayālī görmedi
lā-mekān mülkinde pervāz eyleyen ‘anķā beni

679.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. nice yüz bulmasun devr-i ruķında zūlf-i miskīni
getürmiş kişver-i *rūma* ħarāc-ı *ķīn* ü *māķīni*
2. süzölmiş bir şikāra iki şehbāz ol iki ebrū
şikāristān-ı ħüsnūñ gözleridür iki laķini
3. ‘arūs-ı dehre baş egmek be-ġāyet ħūb idi el-ķaķ
eger kim naķd-i ‘ömr-i nāzenīn olmasa kābīni
4. ħadeng-i ġamzenūñ şaydudur ey *türk*-i kemān-ebrū
eger tersāyi dil-berdür eger ħūb-ı moġolķīnī
5. ħayālī nazmını tā kim ‘uķārid istimā ‘ ètdi
begenmez maķla ‘-ı mihr ile gökde nazm-ı pervīni

680.

Mef‘ulü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. dervīş kim şī ‘ār ède faķruñ libāsını
vérmez sipihr-i atlasa köhne pelāsını
2. cānlar vérür serāb ile bād-ı semūma *ķays*
miķnet diyārınıñ sever āb u hevāsını
3. *şīrīn* ġamında ètmiş idi *kūhken* şikest
mīnā-yı çarķa atsa eger ol ķayasını
4. dūlāb-ı çarķı döndürelī seyli yaşumuñ
‘āşī *şuyı*yla añma geķen mā-cerāsını
5. zer-beft müttekādan èder ey ħayālī ‘ār
genc-i ķanā ‘atūñ döşenen būriyāsını

679. S.1:126r; R: 114r; K.1: 117r; V: 89v; S.2: 108v; S.3: 74r; ŞR: 148r; Ü.3: 90r.

680. S.1:126r; -R; K.1: 124r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 157v; -Ü.3.

681.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. saña gönderse nālem dūd-ı āhı
kapuñdan dūr kı l ol rū-siyāhı
2. yaşum baħrine bā' iş ħancerüñdür
bilür bu mā-cerāyı murğ u mähı
3. olaldan lāle ħālūñ dāğdārı
pür oldı misk ile la' lın külāhı
4. benüm sīnemdeki her bir elifdür
maħabbet ellerinüñ şāh-rāhı
5. ayağūñ toprağı olmış ħayālī
vêrildükde saña evreng-i şāhı

682.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kıldı ğam *ferhād* ile *mecnūn* dil-i şeydāları
şāh-ı istignā-yı 'ışkuñ begleri āğāları
2. akıdup kanlu yaşumdan dem-be-dem ırmağlar
baħr-i ħūn-āb eylerem mähılere deryāları
3. nālesine gördi *ferhāduñ* getürmez tākati
bīsütün başdı anuñ'çün bağrına ħārāları
4. bir güzel sev kim éde dā'im tecellā-yı vişāl
dil-ber oldur olmaya 'uşşāķına ferdāları
5. hem-cenāħ oldı ħayālī himmetüm şehbāzına
āşyān-ı *kāf*-ı 'ışkuñ bir niçe 'anķāları

683.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mālīk-i derd olsa 'āşık istemez dünyāları
penbe-i dāğına almaz efser-i dārāları
2. érmedüm ka' r-ı muħīṭüñ gevher-i nā-yābına
ķatre ķatre şaymayınca gözlerüm deryāları

681. S.1:126r; -R; K.1: 122v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 155v; -Ü.3.

682. S.1:126v; -R; K.1: 124v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 158r; -Ü.3.

683. S.1:126v; -R; K.1: 120v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 153r; -Ü.3.

3. seyr kııl dil 'ālemin görmek dilerseñ bī-zevāl
zerrelerden bī-'aded mihr-i cihān-ārāları
4. iki dünyāyı değışmezler bir ednā cūr'aya
zāhidā kūy-ı ħarābātuñ ħadeĥ-peymāları
5. gösterür nazm-ı ħayālī tarzını her şā'irūñ
himmetüm dāmıyla şayd êtdüm niçe 'anķāları

684.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. nāz ile ol ğonce çün seyr-i gülistān eyledi
kıldı bülbül nāle gül çāk-i girībān eyledi
2. sāye şaldı üstine ol serv ben üftādenüñ
bir gedāya şāh gūyā ħil'at iĥsān eyledi
3. āstānın baña mesken kıldı ol *yūsuf*-cemāl
rūm şāhı bir kılın şan *mışra* sulţān eyledi
4. dil-rübālar ħāmetin naĥl-i cihān-ārā eden
nev-bahār-ı ĥüsne göz yaşını bārān eyledi
5. ğāfil olma ey ħayālī nazmına inkār eden
iltifāt-ı şāh anı *rūm* içre *selmān* eyledi

685.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. bugün bir muğ-beçe maĥbūbuñ oldum zār u şeydāsı
baş egmez āftāb-ı ĥāvere zerrīn çelīpāsı
2. ħayāl-i dürr-i dendānı édelden yaşımı deryā
başumdan eksük olmadı cihānuñ şūr u ğavġāsı
3. kara yazulı alnumda ne var kesdümse bir na'li
melāmet şāhınuñ böyle olur ħükminde tuġrāsı
4. kolumda dāġ ile kuçsam miyānuñ ictināb étme
olur her bī-bedel ince kumāşuñ al tamġası
5. ħayālī āh-ı bülbüldeñ ħazer eylerdi ol ğonce
dür-i ğuşı gibi geh geh kulaġın çekse lālāsı

684. S.1:126v; -R; K.1: 113v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 143v; -Ü.3.

685. S.1:127r; -R; K.1: 118r; V: 86v; S.2: 81r; S.3: 73v; ŞR: 150r; -Ü.3.

686.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yār gösterdi biraz āyīne-i ruḥsārını
tūti-i ṭab 'uñ yine gūş eylegör güftārını
2. tīg-ı ğamdan yāra ne derd ehli iseñ yāre ér
yarını görmez bugün her kim ki görmez yārini
3. dem-be-dem başlar kesüp kanlar döker cellād-ı 'ışk
ol şeh-i ḥüsnuñ görüñ kūyında cān bāzārını
4. seyr éderdüm muṭribā ben her maḳāmuñ perdesin
sāz-ı 'ışkuñ sen daḥı depretmedin bir tārını
5. ey ḥayālī cür 'adān-ı sīne-i bī-kīneden
'ālem-i 'ışkuñ hüveydā eyledüm esrārını

687.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. sīneme şol deñlü yaḳdum dāğlar yok sağışı
'āşıkuñ bu deñlü zaḥm ile ḳalır mı sağ işi
2. mürdeler iḥyā éderken la 'l-i rūḥ-efzā-yı dost
baña dermān eyle dēsem va 'deye şalmağ işi
3. yaşı çok olsun o servüñ yaşumuñ ırmağını
gördügince gözlerümden ḳāmetin ırmağ işi
4. murğ-ı dil dā'ım hevā-yı luṭfuñ ile ey perī
bāl ü per açup behişt-i kūyuña uçmağ işi
5. şevḳ-i ruḥsāruñla yanarsa ḥayālī ğam degül
şem'e ḳarşu dostum pervānenüñ yanmağ işi

688.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ey felek yā hem-nişīn-i bezm-i cānān ét beni
cür'a gibi yā ḳara toprağa yeksān ét beni
2. sāye-i dīvār-ı ḥırmānam esīr-i intizār
ol güneş-ruḥsārı peydā eyle pinhān ét beni

686. S.1:127r; -R; -K.1; V: 96r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

687. -S.1; R: 103r; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

688. -S.1; R: 114v; K.1: 123v; V: 91v; S.2: 79v; -S.3; ŞR: 157r; Ü.3: 90v.

3. oñmaduķ başum sıfāl olsun kilāb-ı kūyuña
bu sa ‘ādetle der-i dil-berde mihmān èt beni
4. kim gelürse kūy-ı dil-berden öpem dāmānını
hākden ҡaldur ğubār-ı rāh-ı cānān èt beni
5. dèdi her beytüm hayālī düşmenüñ reşkin görüp
gerdenine kāfirüñ bir tīg-ı bürrān èt beni

689.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. bī- ‘ış-i bāde olma-durur ğam dèdükleri
yazmış kenār-ı cāma bunı cem dèdükleri
2. her şubh añup hazānı doker göz yaşı bahār
göz yaşıdur bu èl aña şeb-nem dèdükleri
3. dāğ-ı derün lāle ilen bendedür hemīn
bir ğonce-leb ğamı ile mātem dèdükleri
4. sevdüm dèse hayālī seni ey perī-şifat
incinme çok ğünāh èder ādem dèdükleri

690.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. görmedüm sencileyin ey ehl-i diller hem-demi
bir perī-peyker melek-sīmā nigār-ı ādemī
2. ҡanlı dāğum gül èdüp dikdüm elifden servler
lāle haddüñ yādına bir gülşen ètdüm sīnemi
3. al elin cānā yetīm-i eşkümüñ kim āftāb
düşdügince ayağa yerden götürür şeb-nemi
4. yıķma gönlüm hānesin ey seng-dil rahm eyle kim
hak maħabbet üzre yapmışdur binā-yı ‘ālemi
5. dūd-ı āhumdan ğeyüp şahrā-yı ğamda ҡaralar
meyyit-i mecnūn içün tutdı hayālī mātemi

689. -S.1; -R; K.1: 113v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 143r; -Ü.3.

690. -S.1; -R; K.1: 114r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 144r; -Ü.3.

691.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. elüñ yu kendü kanuñdan dilā teslīm kıl cānı
tarīk-i 'ışka girdüñse budur āyīn ü erkānı
2. maḥabbet rāhınuñ resmin baña sor añma *mecnūmı*
maḳām-ı 'ışkuñ ādābın ne bilsün bir beyābānı
3. açılmaz gıncenüñ ser-beste rāzı ğayra ey bülbül
bu gülzāra konup uçdı senüñ gibi hezārānı
4. şaçuñ *şebdīzine* başlar koşup yügrüklük étmiş çok
bi-ḥamdi'llāh yaşum *gülgūnı* şimdi aldı meydānı
5. ḥayālī vaşf-ı dendānında yārūñ ḥurdeler geçdüm
dürüñ bağı delindi yere geçdi cevherüñ kāmı

692.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. tolanurken gece şeb-revlik ile kūy-ı cānānı
kemend-i dūd-ı āhum bende çekdi māh-ı tābānı
2. açılmaz gıncenüñ ser-beste rāzı ğayra ey bülbül
bu gülzāra konup uçdı senüñ gibi hezārānı
3. ne tozlar kim koparursa semend-i ṭab'-ı çālākūm
gözine tūtyā éde felekde āftāb anı
4. benātü'n-na'ş rāh-ı kehkeşāndan alsa ol gerdi
kamer mir'ātını jeng-i kelefden pāk éde ānı
5. ḥayālī vaşf-ı dendānında yārūñ ḥurdeler geçmiş
dürüñ bağı delinmiş yere geçmiş cevherüñ kāmı

693.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'ışk *ferhādına* başum bīsütün tağı gibi
miḥnet ü derd ü belā ol tağıñ oymağı gibi
2. ruhlarıñdan çīn-i zülfüñde qarār eyler gönül
ḥusrev-i *rūmuñ* *hoten* şāhına ulağı gibi

691. -S.1; -R; K.1: 114v; V: 94r; -S.2; S.3: 74r; ŞR: 144v; -Ü.3.

692. -S.1; -R; K.1: 116v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 148r; -Ü.3.

693. -S.1; -R; K.1: 119v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 151v; -Ü.3.

3. hâller *halhâl* u *târem*den çıkan leşker midür
‘ârîzuñda hatt-ı miskînüñ kara yağı gibi
4. müdde‘î komaz beni bâbuñda kan ağlamağa
şol kızılbaşuñ şarâb-ı nâba yaşağı gibi
5. kâbil-i feyz olmasa vèrmezdi ma‘nî güllerin
bu hayâlî husrevâ *rûmêli* toprağı gibi
6. saña miñnet tolu içse ben kuluñ nûş edeyin
bezm-i bâde içre şâhum rahmet ayağı gibi

694.

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

1. şeh-i mülk-i cemâl olduñ nitekim dil-berüñ kaşı
eger gördüñse göz açup bu nakş içinde nakkâşı
2. mey içsek kâse-i serden olur peymânemüz elde
bizi kanlu çıkarur gelmesün bu meclise nâşî
3. maḥabbet tîrini pertâb édüp miñnet kemânından
belâ meydânına *mecnûn* ile dikdük birer taşı
4. bugün hem-zâd-ı *ferhâdam* ciger hûn-âbıdur zâdum
o şîr-i bîşe-i ‘ışkuñ benem süd bir qarındaşı
5. gül ile lâleler rengin varaklarla çemenlerde
hayâlî üşdiler yazmağa bu nazm-ı güher-pâşı

695.

Mef‘ûlû fâ‘ilâtün mef‘ûlû fâ‘ilâtün

1. ruḥsârüñ iken ey meh rûhuñ yanar çerâğı
olmamış idi rûşen yüzde nazar çerâğı
2. cânâ gözümde uçar her hâlünüñ hayâlî
ortaya aldı gūyâ pervâneler çerâğı
3. pîr-i muğānuñ olsun destinde cām-ı rûşen
tâ ḥaşr olunca yansun yâ *rab* ol er çerâğı
4. ḥadd ü ‘izāruñ alsa āhum ne ğam şabādan
rûşen-durur söyünmez şems ü kamer çerâğı
5. oklarıñ ile kıldı ‘azm-i ‘adem hayâlî
pür oldı şem‘lerle gūyâ sefer çerâğı

694. -S.1; -R; K.1: 120r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 152v; -Ü.3.

695. -S.1; -R; K.1: 120r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 152v; -Ü.3.

696.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. fiğān ki hem-dem-i nāy êtdi āh u zār beni
gör e gör e neye döndürdi rūzgār beni
2. tenümde ğamzeleri yāresin görüp yārūñ
sipāh-ı derd ü ğama yazdılar yarar beni
3. ğubārum érmedi dāmānına bi-ħamdi'llāh
yolında kıldı belā gerçi ħāksār beni
4. tenümde rişte-i cān nār-ı derdine müştāk
çerāğını uyarursa n'ola o yār beni
5. ħayāli bir niçe fenn ü hünerde bī-mānend
serīr-i rūma kodı gitdi yādgār beni
6. ben ol bülend-nevā bülbul-i hoş-elħānam
ki tende cān bilür serv ile çenār beni

697.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ħaṭṭı giderdi yār yüzinden revācını
gūyā baña bağışladı rūmuñ ħarācını
2. bī-derdlik gibi maraž olmaz cihānda kim
'ācizdür anuñ étmege 'īsā 'ilācını
3. bir serverüñ ayağı tozu kınsa başına
devlet serīrinüñ yūri terk eyle tācını
4. mihr ile meh kıılır nażar envār-ı ħüsnüñe
çarħuñ toyurmadı bir iki gözi acını
5. benden ħayāli ol büt-i tersā güzel kaçup
papasa toğrı vardı anuñ egri ħaçını

698.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. nāşih içdi étmeden ibrāmı bayram értesi
āteşin mey puhte kıldı ħāmı bayram értesi

696. -S.1; -R; K.1: 120v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 153v; -Ü.3.

697. -S.1; -R; K.1: 121r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 154r; -Ü.3.

698. -S.1; -R; K.1: 122r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 155r; -Ü.3.

2. sāķi-i gül-ruḥ elinden gül-benefşe gör bugün
rūzgār açsun gül-i bādāmı bayram ertesı
3. görmek isterseñ melāmet mülkinüñ serverlerin
seyr kıl her rind-i dürd-āşāmı bayram ertesı
4. kāse-i serden düzüp bezm-i belānuñ cāmını
ķaysa nūş étsem gerek ol cāmı bayram ertesı
5. ey ḥayālī kākül-i dil-berde bend étsem gerek
bu dil-i bī-şabr u bī-ārāmı bayram ertesı

699.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. göñlüne gelse elem bī-çihre-i pür-tāb-ı mey
yumaz ol çirki göñül hırķandan illā āb-ı mey
2. bir nazarda rub'-ı meskūn ile seyrān étdürür
irtifā'ın āftāb-ı 'aķluñ usturlāb-ı mey
3. kılma ifşā devr elinden ḥūn-ı dil nūş eyleseñ
meclis-i 'irfān içinde böyledür ādāb-ı mey
4. kendüsi ḥāzır ḥabābı saña nāzırdur müdām
dür kılınış 'ayn-ı 'ālem-dīdesinden ḥ'ābı mey
5. ey ḥayālī ağzı şuyın aķıda ḥāke saçup
ger bu nazm ile okınsa ķabrine elķāb-ı mey
6. himmet eylese ḥarābāt erleri pāk eyleye
ḥār u ḥāşākin göñül şahrāsınuñ seyl-āb-ı mey

700.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. āh édersem yaķaram odlara bu nūh felegi
bu-durur étmedügüm şaķınuram sen melegi
2. ne-durur çarḥ-ı felek arz u semāvāt-ı cihān
yèrüñ altında yaķam odlara gāv u semegi
3. gül gibi oldu yèrüm ḥār n'édem fūrķatle
seveli sen güzeli la'-ı lebi ğonce-tegi
4. yélme her-cāyilerüñ yolına kim yèle varur
yolına cān vérenüñ kim bile nān u nemegi

699. -S.1; -R; K.1: 122r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 155v; -Ü.3.

700. -S.1; -R; K.1: 122v; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

5. ser-te-ser cümle cihān kālını almaz kılına
demez ey dost hayālī felege bir kelegi

701.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. gerdenüñ göstermek ile sīne-çāk êtdüñ beni
hay zālīm gögsüñi açma helāk êtdüñ beni
2. cismümi ey dīde-i ğam-dīde hūna ğarķ êdüp
'ālemüñ ālāyışinden cümle pāk êtdüñ beni
3. fāriğ êdüp ey felek 'ucb u riyādan sīnemi
nā-tüvān ü nā-murād u derd-nāk êtdüñ beni
4. hāmdüli'llāh vermeyüp dünyā-yı dūnuñ devletin
dil-rübā maḥbūblar yolında hāk êtdüñ beni
5. neş'eler êrdi hayālīyem kelāmumdan dile
tā ki bāğ-ı ma'rifet içinde tāk êtdüñ beni

702.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. tā ki gördüm bir nazar ol māh-peyker dil-beri
oldı her bir kaṭre-i eşküm sa'adet aḥteri
2. vermemiş yüz şādiye mecnūn ğam-ı leylāsını
da'vi-i 'ışķ etmede meydānınıñ oldı eri
3. eyledi 'ayyār hālūñ zūlfüñi miskīn kemend
gözlerüñ şehbāzınıñ ebrūlaruñdur şehperi
4. tā ki verdüñ 'arīzuñda zūlf-i misk-āsāya cāy
işi bitdi sünbülūñ düřildi verdüñ defteri
5. ey hayālī beñzedürlerse düri dendānına
eşķ-i çeşmüm biri birine koyar deryāları

703.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. yine bu çarḫ-ı sitem-pīşe 'aceb hāl êtdi
sāyeveş ayağa şaldı beni pāmāl êtdi

701. -S.1; -R; K.1: 124v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 158r; -Ü.3.

702. -S.1; -R; K.1: 125r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 158v; -Ü.3.

703. -S.1; -R; K.1: 125v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 159v; -Ü.3.

2. kūyuña varmağa cān kayd-ı bedenden geçdi
uçmağa kend'özini murğ-ı sebük-bāl ètdi
3. āferīn kıys-ı naẓar-bāza ki cānānesinüñ
göz kıarasını ezüp çihresine hāl ètdi
4. nev-‘arūs-ı suhanüm cilveye āgāz èdicek
āsmān mäh-ı nevi pāyine halhāl ètdi
5. öldürin dèrdi hayālī kılını cevır ile yār
ne günāh ètdi ki şöñra yine ihmāl ètdi

704.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. gördüm rakıbe cevır okın atar ol āfeti
demler-durur ki çıkmadı dilden cerāhati
2. göz yaşı içre cānı revān eyledüm ğama
deryāya girse bir kişı vèrür selāmeti
3. naqd-i hayātı bezl ède mi idüm üstüme
farz olmasaydı ka ‘be-i ‘ışkuñ ziyāreti
4. bu rüzgār-ı hecre nihāyet bulam dèyü
ölem gidem firāk ile şāhum nihāyeti
5. oldum hayālī yine harābāt-ı ‘ışkıda
üstine cür‘alar dökilür bir melāmeti

3.5. [kıt'alar]

1.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. baña eyyām-ı vişāl olmadı hergiz rüzī
bu bahārı n'èdeyin n'eyleyeyin nev-rüzı
2. āh dīvānelik āsārı zuhūr eyleyiyor
yine odlara yaķam gibi dil-i pūr-süzı

2.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. māl-i dünyā ki zıllı zā'ıldür
kaçsañ andan o saña mā'ıldür
2. kıovar olsañ velīk yètmezsin
ehl-i 'irfān bu söze kıā'ıldür

3.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bir hayālī-zāde bendeñ vardur ey şāh-ı kerīm
anası *haķ* rahmetinde kendü kıalmışdur yetīm
2. dergehüñ deryā senüñ zātuñ güneş rüşen bu kim
ķa 'r-ı deryāda güneşden nūr alur dürr-i yetīm

4.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. husrevā etti terbiyet çünkü
himmetüñ şā'ir ile remmālī
2. işte ben bulduğum cevāhir-i nazm
vêrsün ol daķı bulduķı mālī

5.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. altun üsküflü kıuloğlı güzeliyken hurşīd
gör ne etti aña her-cāyilik ey māh-liķā

-
1. S.1:127r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 2. S.1:127v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 3. S.1:127v; R: 116r; K.1: 128v; V: 97r; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 163r; Ü.3: 93v.
 4. S.1:127v; R: 116r; -K.1; V: 96v; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 164v; Ü.3: 93v.
 5. S.1:127v; R: 116r; K.1: 129r; V: 96v; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 164r; Ü.3: 93r.

2. hānesin her kişinüñ eyledügi'çün rüşen
hışm edüp anı hışār-ı felege atdı āğā

6.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. şorarsa ser-güzeştümden benüm şehrümde yārānum
bu yād èllerde geldüm derd-i pāya mübtelā oldum
2. kādīmī āşnālardan görüp bī-gānelik resmin
vefā ümmīdine bī-gānelerle āşnā oldum

7.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. tıttup *behrām* gibi gūra şaldı
niçe husrevleri bu köhne dehlīz
2. ararsañ tūtyā içün bulunmaz
gözine rūzgāruñ hāk-i *pervīz*

8.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. her maķāma ki èdesin āheng
hoş- 'amel ol ki bulasın cāyı
2. rāst ol èller ile çep düşme
şatdılar bir uşūle dünyāyı

9.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. seydinüñ çok sikildüğün evvel
'ali *bālī* işidicek güldi

6. S.1:127v; R: 116r; -K.1; V: 96v; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 164v; Ü.3: 93r.
7. S.1:127v; R: 116v; K.1: 128v; V: 96v; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 164r; Ü.3: 93r.
8. S.1:128r; R: 116v; K.1: 128v; V: 96v; S.2: 114v; -S.3; ŞR: 164r; Ü.3: 93r.
9. S.1:128r; R: 116v; K.1: 129r; V: 97r; S.2: 115r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 93v.

2. az zamān geçmeden anuñ dañı
başına *seydi* hālleri geldi

10.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. elüñ yu kendü kanuñdan dilā teslim kı l cānı
tarīķ-i 'ışķa girdüñse budur āyīn ü erkānı
2. maħabbet rāhınuñ resmin baña sor añma *mecnūnı*
maķām-ı 'ışķuñ ādābın ne bilsün bir beyābānı

11.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. maħabbet tīrini pertāb édüp miħnet kemānından
belā meydānına *mecnūn* ile dikdük birer taşı
2. bugün hem-zād-ı *ferhādam* ciger hūn-ābıdur zādum
o şīr-i bīşe-i 'ışķuñ benem süd bir qarındaşı

12.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. varsa gözüm yaşı n'ola cānān ayağına
şu vara geldi serv-i hırāmān ayağına
2. bustān-ı cāna gelmeyeli hayli dem-durur
şu dökmelidür ol gül-i handān ayağına
3. haţtuñ gele görem dēyü tırdı şu deñlü kim
kara şu indi hāmenüñ ey cān ayağına

13.

Mef'ülü mefā 'ilün fe 'ülün

1. girse ele bir sarāy-ı hālī
her şuffesinüñ şafāsı olsa
2. her gün gül içilse gülşende
būlbüllerinüñ nevāsı olsa

10. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
11. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
12. -S.1; R: 116r; -K.1; -V; S.2: 116r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
13. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 124v; -Ü.3.

3. zeyn olsa güzellerle ol cāy
her bir güzelüñ vefāsı olsa
4. illā ki bu ‘āleme münāsib
‘ömrüñ daḥı bir beḳāsı olsa

14.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ne i ‘tibār bu çarḥa yaşum ḥabābıdur
yolumda ḥāk-ı zemīn maḳdemüm türābıdur
2. belā odı beni ḥāk etti ta ‘n eder zāhid
hevā-yı ‘ışkı nedür bilmez ol ki ābıdür
3. tılısm-ı ‘ālem içinde cemāldür ol genc
ki ḥalk cümle-i ‘ālem anuñ ḥarābıdur

15.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. girince baḥrine ‘ışkuñ şanup kenārı şıḡ
neheng-i derd beni ḳapdı nā-geh-ān dirīḡ
2. nesīm gibi cihān gülşeninden eyle güzer
bu āb u ḥākde ter-dāmen olma nitekim mīḡ
3. cihānda vādī-i zevḳ fikrin eyleme güftār
eger tutarlarsa kūh gibi başuñā tīḡ

16.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. gūşvār-ı ‘arş olursa yaraşur her bir sözi
dürç-i ḳalbinde anuñ kim gevher-i ihlāş ola
2. ḥāşdan tīmār isterse degül emr-i muḥāl
bir ḳulı şāhuñ benüm cānum ki ḥāşu'l-ḥāş ola

17.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. dil müjeñ tiriyle cānā sīne-çāk olmuş yatur
bir dil-āverdür ki gūyā zaḥmnāk olmuş yatur

14. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75r; ŞR: 162r; -Ü.3.

15. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162r; -Ü.3.

16. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162r; -Ü.3.

17. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162r; -Ü.3.

2. āftāb-ı ‘ālem-ārā bunca istiğnā ile
yollaruñda pür-ḥarāret sūznāk olmış yatur

18.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. şehe kul olmağa geldi cihānda bir levendüm var
baña tūtī gibi gūyālanur bir la‘li kandum var
2. bu günden ḥazret-i šāh-ı felek-tahtuñ kulu olsun
ḥayālī gibi devlet gülşeninüñ bülbülü olsun

19.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. gedā ki terkini urdı bu ‘ālem-i dūnuñ
ne şübhe pādşehidür bu çarḥ-ı gerdūnuñ
2. iki cihāna değışdügi’çün ğam-ı ‘ışkı
ölince beklemeli türbesini mecnūnuñ

20.

Mefā ‘ilün fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. cefālaruñla nice zulmi bī-günāh çekem
yüzüñi görmeyeli fūrkat ile āh çekem
2. delilerüm ola ferhād u vāmık u mecnūn
livā-yı ‘ışkı kaçan kaldurup sipāh çekem

21.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. nār-ı ğamuñla nūr olup ey māh-pāre şem‘
göz nūrını döküp saña eyler nezāre şem‘
2. bekler zamāne kıys ile ferhād kabrini
her lāle dikdi vādiye vü kühsāra şem‘

18. -S.1; -R; K.1: 127v; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162v; -Ü.3.

19. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162v; -Ü.3.

20. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; S.3: 75v; ŞR: 162v; -Ü.3.

21. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 162v; -Ü.3.

22.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. olmasa sen zāt-ı pāke 'āşık-ı dīdār gül
olmaz idi bu cihān bāğında ber-ḥurdār gül
2. destūñ ey şeh tāze güldür bergdür nāḥunlaruñ
k'āstīnūñ gülşeninden açılır her-bār gül

23.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çok mı sen şāh-ı *selīmī*-meşrebe
bir kul olmağa *nevāyī*-mertebe
2. 'āleme şalmağ tanīn ü tanāna
kevkeb-i gerdūna érnek mertebe

24.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. teng-i şeker karşıña dil-teng olup açılmasun
şem ' -i meclis ḥüsnüñe karşı yanup yakılmasun
2. ben yatam karşımda lāyık mı ki ayağın tura
ayduñ ol dil-ber ben öldükde namāzum kıılmasun

25.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şāhdan bir rahş ister göñlümüz
rahtını pür-nağş ister göñlümüz
2. ḥvān-ı luṭfindan getürmek bābına
ḥāşılı bir bahş ister göñlümüz

26.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. luṭf-ı bī-pāyān ne mümkün kim ola bir şāhdan
her şadef deryāda şāhum dürr-i şehvār eylemez
2. kendü luṭfindan vücūda geldüğün lā-büd bilür

22. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 162v; -Ü.3.

23. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163v; -Ü.3.

24. -S.1; -R; K.1: 128r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163r; -Ü.3.

25. -S.1; -R; K.1: 128v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163v; -Ü.3.

26. -S.1; -R; K.1: 128v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163r; -Ü.3.

kaṭreden deryā anuñ'çün lā-cerem 'ār eylemez

27.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. yār elinden gelicek baña açarsın gönülüm
yaraduñ gönülümey tır hemīşe sen gel
2. nāme-i yār kebüterle ḥayālī gelicek
dēdi ey ṭā'ir-i ferḥunde hemīşe sen gel

28.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. şol ki evvel cefā vü ḡuşşa göre
lā-cerem şoñra şādlığa ère
2. şeb-nemi āftāb-ı 'ālem-tāb
göge iltür ne deñlü düşse yère

29.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. şol ki evvel vefā édüp şoñra
döne cevır ü cefā vü ḡuşşa vere
2. şol bulut gibidür ki kaṭreleri
göge èrgürmiş iken ura yère

30.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ölmek dirilmek emr-i *ilāh* idüğün bilür
şol kimsenüñ ki fehmi ile ṭab'-ı selīmi var
2. deryā revāne olduğına olmasun melül
'ālemde bir senüñ gibi dürr-i yetīmi var

31.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. delmesünler yüregüñ ney gibi pür-ḥāl olma
emmesünler seni gel mey gibi kaṭtāl olma

27. -S.1; -R; K.1: 128v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163v; -Ü.3.

28. -S.1; -R; K.1: 128v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163r; -Ü.3.

29. -S.1; -R; K.1: 129r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 163r; -Ü.3.

30. -S.1; -R; K.1: 129r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

31. -S.1; -R; K.1: 129r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

2. terk ü tecrîd olıgör tâc ne baş ağrısıdur
be yürü begligin êt ‘âlemüñ abdâl olma

32.

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. hūblar daķar idi başına evvel çiçeği
tañ bu kim şimdi daķar başına her kel çiçeği
2. gül-i gülzâr-ı leṭâfet geçinürmiş ağıyâr
göreyin dâr-ı cihānda anı çengel çiçeği

33.

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. pādşāhum ṭapuña nesl-i melekdür dēdiler
hūsnūññ āyīnedārını felekdür dediler
2. şādīligūñ düğüninūñ elemege unını
meh gūmiş tekne güneş altun elekdür [dēdiler]

34.

Fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilâtün fe ‘ilün

1. neng ü ‘ārı büt ēdinmekden ise biñ kerre
ehl-i ‘irfān arasında uşanup şınmak yēg
2. yaşlı kerkesler ile konuşup uçmaķdan ise
yavru şāhīnler içinde kana boyanmak yēg
3. kefen olmaķdan ise h^vāce mü’ezzīn destār
hūblar şevķine meclisde oda yanmak yēg

35.

Fā ‘ilâtün fā ‘ilâtün fā ‘ilâtün fā ‘ilün

1. şöyle oldum bāde-i telhūñ giriftārı bugün
şehd içinde şanma kim böyle zübāb-ālūdedür
2. menzil-i ‘uşşāķı ol meh rūşen eylerse n'ola
seyr ēder her cāyı dēnmez āftāb-ālūdedür

32. -S.1; -R; -K.1; V: 97r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

33. -S.1; -R; K; -V; S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 93r.

34. -S.1; -R; K; -V; S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; S.6: 142v.

35. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 115v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

36.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. oldı her şāḥ-ı şükûfe yine 'ālî-himmet
müflis-i ḥāke nişār eyledi dīnār u direm
2. bir qurı şāḥdan alçaq-durur ol âdem kim
naḳd-i 'ömri var iken êtmeye envā'-ı kerem

37.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. ehl-i nazmuñ be şapḳalu gidisi
'avretin sikdügüm delü gidisi
2. ḳaşu rastıklı ḳahbesiyle hemān
şehrden şehre sürmelü gidisi

38.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. üstād-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı
şandum ki cefā ile belā ile yoğurdı
2. yā ben ğamuñ atasıydum indi bëlümden
yāḥod beni anam ğam ile bile toğurdı

36. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 116r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

37. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; S.3: 75r; -ŞR; -Ü.3.

38. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; S.3: 75r; -ŞR; -Ü.3.

3.6. [müfredler]

1.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ülün

1. figān ki hem-dem[-i nāy] êtdi āh u zār beni
göre göre neye beñzetdi rûzgār beni

2.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. tolanurken gece şeb-revlik êdüp kūy-ı cānānı
kemend-i dūd-ı āhum bende çekdi māh-ı tābānı

3.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. kıomaz āhumdan ey meh-rū felek ber-bād êde anı
çeker dāmānına her şeb çerāğ-ı māh-ı tābānı

4.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. benem erbāb-ı nazmuñ devleti ey şabkalı kāfir
har-ı nā-dān degülseñ devletüñ n'ıçün depersin sen

5.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. maḥabbet-ḥānedür göñlüm ezelden 'ışķ-ı cānāna
kıoparmaz şer' bir taşın ḳadīmī olsa bir ḥāne

6.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. çihresinde görüben lem'a-ı nūr-ı nebevī
bir yalñ yüzlü ışık şevķine oldum 'alevī

1. S.1:128r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

B mısraının vezni aksamaktadır.

2. S.1:128r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

3. S.1:128r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

4. S.1:128r; R: 116v; -K.1; V: 97v; S.2: 115v; -S.3; -ŞR; Ü.3: 93v.

5. S.1:128r; R: 117r; -K.1; V: 97v; S.2: 116v; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

6. S.1:128r; -R; K.1: 130v; V: 97r; -S.2; -S.3; ŞR: 167r; Ü.3: 94r.

7.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dème yolumda kıomaz bir taşu bir taş üstine
her ne hükümün var ise cân üstine baş üstine

8.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ne yolumdur benüm hāk-i reh-i erbāb-ı 'ışk olmak
metā'ı yokdur ey h^vāce bu bāzāruñ edebden yèg

9.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şādī enīs-i guşşa vü zulmet karīn-i nūr
ber-pāymāl 'ālem ü baħrūñ başında şūr

10.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gördüm rakībe cevır okın atar ol āfeti
demler-durur ki çıkmadı dilden cerāhati

11.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. zülf-i leylīden siyeh-baħt oldu meftūnuñ senün
ta'ne taşını atar ferhāda mecnūnuñ senün

12.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. bu tokuz sīm-āb-gün deryāyı seyr et 'ibret al
her neheng-i nūr-sīmāsından anuñ heybet al

13.

Fe 'ülün fe 'ülün fe 'ülün fe 'ül

1. bunu dēr baña bir güzel muttaşıl
tecevva' terānī tecerred taşıl

-
7. S.1:128v; -R; -K.1; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.
 8. S.1:128v; -R; -K.1; -V; S.2: 115r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 93v.
 9. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.
 10. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 11. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 12. S.1:128v; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.
 13. S.1:129r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

14.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ilün

1. gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var
kim boynı uzak yola giderven seferüm var

15.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. rind-i dürd-āşāmlıkla buldı şöhet nāmumuz
tañ mıdur erbāb-ı 'ışk içre çekilse cāmumuz

16.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. łoż sīnem āteş-i 'ışkuñla yansun tāze dāğ olsun
çerāğı ehl-i derd andan uyarsun od ocağ olsun

17.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gëydüñ revāçe başuñla bulduñ revācuñı
incinme şapkalı sikeyin egri haçuñı

18.

Mef'ülü fā 'ilātün mef'ülü fā 'ilātün

1. şapkasını gëyicek yahyā keşise beñzer
kuyruğ<ı> şalınışından kancığı eşe beñzer

19.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. mihr-i cihānı kim ki gönülden éder terāş
engüş-t-i mäh-ı nevle felek kıoya aña baş

20.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. şemşīr-i fūrkatüñle ciger çāk çākdür
ölümlüñ olduğuma rakībūñ helākdür

14. S.1:129r; -R; K.1: 130v; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

15. S.1:129r; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

16. -S.1; R: 116v; -K.1; -V; S.2: 115v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

17. -S.1; R: 116v; -K.1; V: 97v; S.2: 115v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

18. -S.1; R: 116v; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

19. -S.1; R: 117r; K.1: 130r; V: 97v; S.2: 115r; -S.3; ŞR: 166r; Ü.3: 93v.

20. -S.1; R: 117r; K.1: 130r; V: 97v; S.2: 115r; -S.3; ŞR: 167r; Ü.3: 94r.

21.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte
mihr bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte

22.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. şekkerin leblerüññ şānına inmiş cānā
āyet-i enbetehu'llāhu nebāten ḥasenā

23.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. şikāyet kıhma zulminden nazar kı ol ḥaṭ ü ḥāle
ki bitmez bu çemende ḥārsuz gül dāğsuz lāle

24.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. yaşum binā-yı şabruma seyl-i fenā imiş
bu dīde göz degül baña 'ayn-ı belā imiş

25.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ
bağrınıñ başı gözinüñ yaşıdur mecnūnuñ

26.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. hāy u hūdan fāriğü'l-bāl olmak ister göñlümüz
ḥublar kūyında pā-māl olmak ister göñlümüz

27.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. 'ışkuñda garaż çāşni-i derd ü elemdür
yoḥsa güzelüm devlet-i ḥüsnüñde ne kemdür

21. -S.1; R: 117r; -K.1; V: 97v; S.2: 115r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

22. -S.1; R: 117r; -K.1; -V; S.2: 115r; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

23. -S.1; R: 117r; -K.1; V: 97v; S.2: 116v; -S.3; -ŞR; Ü.3: 93v.

24. -S.1; R: 117r; K.1: 129v; V: 97v; S.2: 115r; -S.3; ŞR: 164v; Ü.3: 93v.

25. -S.1; R: 117r; -K.1; V: 97v; S.2: 115v; -S.3; ŞR: 167r; Ü.3: 93v.

26. -S.1; -R; K.1: 129r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 164v; -Ü.3.

27. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 164v; -Ü.3.

28.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. yār-ı sengīn-dil yıķılmış gönlümi yād eyledi
ķible haķķı'yçün yine bir *ka 'be* bünyād eyledi

29.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ğamum yer kimse yok hergiz dil-i ğam-h^vardan ğayrı
döner yok üstüme bu çarh-ı kej-reftārdan ğayrı

30.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. bu ağarmış başı *ferhāduñ* şanasın tağıdur
şādlık bir kez ayak başmadı ğam yaylağıdur

31.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. mār-ı zülfüñ bu dil ü cānı perīşān eyledi
hışm édüp cellād-ı çeşmüñ göz göre kan eyledi

32.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. leb-i sākīye étdüñ cānı teslīm
belī issinde yaraşur emānet

33.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. ilāhī bülbul-i güyā ola bāğ-ı belāğatde
ol iki ğonce-i nev-reste-i gülzār-ı 'oşmānī

34.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. görmek için maķām-ı mevlūdın
şāhdan bendesi diler destūr

28. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 164v; -Ü.3.

29. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

30. -S.1; -R; K.1: 120v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

31. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

32. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

33. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

34. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

35.

Mef'ülü mefâ 'ilü mefâ 'ilü fe 'ülün

1. mäh-ı ramazân eyledi ey şâh teraqqî
bu bende hemân eylemedi âh teraqqî

36.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. tâze sözle gelmege nev-rûzda sulţānuma
ey hayālî şehir-i istanbula destûr isterin

37.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün mefâ 'ilün

1. gülistāna gül-ābı armağan ilter mi bir 'ākıl
meger cām-ı maḥabbetden ola ser-mest-i lā-ya'kıl

38.

Mefâ 'ilün mefâ 'ilün fe 'ülün

1. felek mülkinde ey mäh-ı melek-çihir
bir altun başlu sancağın çeker mihr

39.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. gül ne deñlü nāzük ü rengin ü ter hoş-bū ise
ol saña öykinemez esbāb-ı ḥüsni bu ise

40.

Fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilâtün fe 'ilün

1. görinelden güzelüm ince miyānuñ nazara
gözlerüm yaşına rahm eyle ki geldi nazara

41.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. tîğ-ı ğam mecrūhı oldum kimse gelmez yanuma
hem-demüm ancak megesdür ol da teşne kanuma

35. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165r; -Ü.3.

36. -S.1; -R; K.1: 129v; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

37. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

38. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166r; -Ü.3.

39. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166v; -Ü.3.

40. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166v; -Ü.3.

41. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166v; -Ü.3.

42.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. gezdi şahrâları çaķ cānı çıkınca *mecnün*
vaşl-ı cānānını şandı ki yabānlarda yatur

43.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. sen gül 'izārdan tūtalum olmadı dilek
inşāf eyleye güzelüm böyle mi gerek

44.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. huzūr-ı şāh-ı 'ālemde ne lāzım lāflar urmak
velī erbāb-ı şî 'rūñ eksük olmaz böyle yalanı

45.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şöñra geldümse *necātīyle nevāyīden* ne ğam
hār evvel ser-zened ez şāh u ba 'd ez hār gül

46.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. tāb-ı cemāl-i dil-bere tākāt getürmeyüp
şehbāz-ı zülf gör nice yapmış kanadını

47.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. şikest olsa şurāhi cām-ı meclis ber-ķarār olmaz
meşeldür sāķiyā baş gitse ayak pāydār olmaz

48.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. berķ-ı āhum güç ile buldı yerin sīnemde
yıldırım girmege āsān mıdur ey şeh ķafese

42. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166v; -Ü.3.

43. -S.1; -R; K.1: 130r; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

44. -S.1; -R; -K.1; V: 97r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

45. -S.1; -R; -K.1; V: 97r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

46. -S.1; -R; -K.1; V: 97r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

47. -S.1; -R; -K.1; V: 97r; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

48. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 115r; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

49.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. keşti-i bâdeyi gel tuncaya karşı çekelüm
ey dèyen edrinede zevk-i sitanbul olmaz

50.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. içmezem mey dèyü ey şūfî yèter lâf eyle
ihtiyâr elde midür sen de gel inşâf eyle

51.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. olduğum'çün ramazānum ğam-ı hecründe 'alîl
buyurupdur seni baña yèmege rabb-i celîl

52.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. gönül kuşını kaçurdum egerçi evvelden
hele nişânını buldum başuñdaki telden

53.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. 'âlem-i 'ışkuñ mü'ebbed şāhıyuz mecnūn gibi
tahtdan tâbüta nakl etmek degüldür şānumuz

54.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. gördi ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki kaş
eksüklüğünü bildi hilāl egdi aña baş

55.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. seyl-âb kabrin êtdi şimāl ü şabā gelüp
mecnūn-ı bî-kes öldüğü demde götürdiler

49. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2: 115v; -S.3; -ŞR; -Ü.3.

50. -S.1; -R; K; -V; S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; S.4 :97v.

51. -S.1; -R; K; -V; S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

52. -S.1; -R; -K.1; -V; S.2; -S.3; -ŞR; Ü.4: 137v; -Ü.3.

53. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

54. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

55. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

56.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. cūy-ı eşkümden felek dülābı gerdān olalı
ta'ne taşın atdı çeşmüm āsyābuñ 'aynına

57.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. belli iken hayālīnün şānı
dik gelür kūylarına 'uryānı

58.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

1. tab'um pelengi eyledi şīr-i felekle ceng
pervīn tīr-i nişāna ser-pençe-i peleng

59.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. şehper-i cibrīldür cārüb-ı meydān-ı gāzā
her şehīdün başı düşdükde o meydānı öper

60.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. on biñ aqçe dirliği lāyık mıdur ben bendenün
rūzgār ile ola bād-ı hevāya müşterek

61.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. kūy-ı dildārı tolanma tutmasun ey gird-bād
dāmenün her bir perīşān-rūzgāruñ giryesi

62.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. şūfiyā ta'n eyleme şāfī şarāb-ı şāfa gel
düş harābāt ehlinün ayağına inşāfa gel

56. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 165v; -Ü.3.

57. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166r; -Ü.3.

58. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166r; -Ü.3.

59. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166r; -Ü.3.

60. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; ŞR: 166r; -Ü.3.

61. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; -Ü.3; S.4: 125v.

62. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

63.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. hüsñüñe āyīne kul olsun şafāsı var ise
şāne çeksün zülfüñüñ her ne cefāsı var ise

64.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. her şem‘-i hüsne ger ola kāfûrdan beden
cismüñ mişāli olmaya bir nûrdan beden

65.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. deryā-yı ‘ışka ğarķ olalı bulmadum kenār
mevc-i belāyı başdan aşurdı bu rûzgār

66.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. āhum yüzüñde zülfüñi kılduķda tārmār
ey serv şalma başuñı sünbül hevā budur

67.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. gerçi göñlüm kendüyi cām-ı sikender gösterür
şınsa her bir pāresin bir tîz hancer gösterür

68.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. kalmadı çeşmümde nem hecrinde giryān olmağa
ey ciger şimdengèrü gayret gerek kan olmağ

63. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

64. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

65. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

66. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

67. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3: 94r.

68. -S.1; -R; -K.1; -V; -S.2; -S.3; -ŞR; Ü.3; M.9: 68r

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİL İÇİ ÇEVİRİ

4.1. [kaşîdeler]

1.

*dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cāy-ı sürûr
ki kaşr-ı dehre bulunur hezâr dürlü kuşûr*

1. Ey gönül! Bu harap durağı sevinç yeri sanma, zira dünya sarayında bin türlü kusur bulunur.
2. Eğer yüzünün kâfur gibi ak olmasını istersen mum gibi onun karanlığına gülme.
3. Saç ve sakal ağardı, dünya işlerinden gel vazgeç! Gözünü aç da bak... Karanlığın nur olmuş.
4. Kebabı gördüğünde aç gözlülüğü bırak. Gözünü ona dikip tandır gibi hararetlenme!
5. Dünya vücut gemisi batıran bir deryadır. Kabarcığı bela dağı, kötülük ve kargaşa onun dalgasıdır.
6. Kuşlar (bile) Allah'ı tespih ederken sen cansız nesneler gibi yatıyorsun. Dünyada adına insan denmesi layık mıdır?
7. Eğer insanlıktan kasıt yemek, içmek ve şehvetse, binek hayvanlarının bütün insanlardan üstün olması gerekir.
8. İbadetine güvenme, zira sana İblis ve Belam-ı Bâûr'un hikâyeleri öğüt olarak yeter.
9. Tasa vesilesi olmaksızın kimse mutluluğa erişmedi. Şâvûr'suz Şîrîn vuslatı nasip olmadı.
10. Eğer aşk yayını mertçe çektiysen, ah oklarına bağrının sadak olması gerekir.
11. Dimağında hava kabarcığı gibi gurur yeli olursa felek kanını cûra gibi toprağa döker.
12. Sel suyu gibi bulanıp her tarafa akma. Gönlü saf olanların nazarında duru kal/sürekli dur.
13. Boyu bükülmüş dünya, ecel okuyla bizi kabir ehli etmek için kaza elinde yay oldu.
14. Ne zaman ki dünya bağındaki üzüm salkımı gibi büyüklük taslarsan felek kanını iç.
15. Eğer arı kovanı gibi evin yıkılmasını istersen dünya zevkini bırak. Zira belası balına değmez!
16. İstersen kol gücüyle Şah Behrâm ol! Bu dünya Zâl'i menzilini en sonunda mezar eder.
17. Güneş gibi felek mertebeli olmayı dilerse, gölge gibi yol toprağı olup yüzünü yere koy.
18. Vahdet sakisinin eline "tertemiz bir su"⁸⁷¹ sunması için fenâ meclisinde gel şaraba bulanma!
19. İlâhi âlemin sesini dinle! Bu feryat eden çenk ve inleyen tambur da nedir?
20. Gafûr Rabb'in gölgesi (padişah), sonunun yokluk olduğunu bilip bu dünyanın şeref ve makamıyla mağrur olmadı.

⁸⁷¹ Furkân, 25/48 "O, rahmetinin önünde rüzgarları müjdecî olarak gönderendir. Ölü toprağı canlandırılım, yarattıklarımızdan birçok hayvanları ve insanları sulayalım diye gökten tertemiz bir su indirdik."

21. Zamanın sultanı, insanların ve cinlerin Süleyman'ı ki yırtıcılar ve kuşlar dünyada onun emrine tabidir.
22. Ne zaman iyiliğinin sofrası dünyaya bağışlansa, Fağfur, Çin işi kâseni taşımakla övünür.
23. Ey cömertlik ülkesinin padişahı, Cem eğer karşına çıksaydı, korumaların ona “Uzakta dur” derdi.
24. Felek, yücelik sarayını yapmak için işçi olup yılın on iki ayı ay ve güneş tuğlasını taşır.
25. Akıl hüması, düşünce doğanına erişemez. Hiç serçe ile hüma kuşu bir olur mu?
26. Vücut elbisesinin üstündeki düşman başı bir lekedir. Her kulun onu kılıcının suyuyla yıkar.
27. Hayâlî söz ülkesine emir olsa şaşılır mı? Söz ülkesinin sultanı ona ferman verdi.
28. Tıpkı nur çeşmesi gibi seher vakti dünya bahçesine akıp tazelik versin.
29. (Ey padişah) Sen dünyada güneş gibi meşhur oldukça düşmanlarının gölge gibi yüzü kara olsun.

2.

*h'âb-ı gâfletde iken göz açup oldu bîdâr
kudret-i hâkka nazar kıldı 'uyûn-ı ezhâr*

1. (Çiçekler) Gaflet uykusundayken gözlerini açıp uyandılar; çiçeklerin gözleri Allah'ın kudretine nazar kıldılar.
2. Sanki her çiçek ağız, her yaprak ise dildir. Ağaçlar hâl diliyle Hâlık'ını zikreder.
3. Bu mevsimler içinde taşlardan çimen bitmesi gibi taş kalplilere filizlense yeridir.
4. Her sarhoş bülbül Dâvûdî bir avaze çekdi. Gül, Musa gibi “Yed-i Beyzâ”sını sundu.
5. Rüzgâr ney'i ses çıkarsın diye tahrik edince o anda nefesini tutup biraz miskal çekti.
6. Gece huzur yastığında yatarken aniden gizli bir ses kulağıma “Can gözünü uyandır!” dedi.
7. Başına altın işlemeli taç giymek istersen, iki dünyayı nergis gibi bir nazarda gör.
8. Bu kadar ömür için gönlü daralmış goncayı gören nar, çiçek bahçesinde ağzını açıp güldü.
9. Güller defterdar olup padişaha çimen devletin mahsulünü sunmak için ellerinde evrak tutarlar.
10. Öyle bir padişah ki Cemşîd şerefli ve Dârâ kapılı sultan... Yüksekte uçan, hüma gölgeli, dudu dilli...
11. Cömertlik bahçesinin gül fidanı padişah Süleyman ki onun benim gibi binlerce konuşan bülbülü vardır.
12. Gece ve gündüz ne zaman eşit olsa, sancak ve tuğun kutlu gününü nevrüz eder.
13. Yıldızlar kadar askeri olan ay, felek mertebeli güneşsin. Sana cömertlik denizi ve vakar dağı desem yeridir.
14. Dünyada her altın paranın bulduğu nam ve şeref, göğüslerinde Süleyman mührü

taşımalarındandır.

15. Bağdaki gonca hariç kimse saltanatında kan yutmadı. İnleyen bülbül hariç kimse devrinde ah etmedi.
16. Kılıcının keskinliği heveslerine kapılanları toprak ettiğinden beri nar korkudan kendisine taşı kale yaptı.
17. Ömrümün mahsulünü hastalığım yok etti. Ey padişahım beni tedavi et, artık zamanıdır.
18. Şarap köpüğü gibi tacımı ve tahtımı yele verdiğimden beri, cüra gibi toprağa düşüp kadeh gibi kan yutuyorum.
19. Ben sabır buğdayları kaybolmuş uçarı bir kuşum. Şimdi bela avcısının tuzağında duruyorum.
20. Beni (başka) kişilerin manalarına el uzatırım sanma! Çocuk değilim ki çiğnenmiş şeyle iftar edeyim.
21. Bedendeki ruh bana ödünç olduğu için günde bin kez kendi hayatımdan utanırım.
22. Benim bu kasidemde anlam güzelleri çoktur. Belagat ülkesinin padişahı benim, inkâr etmeyin!
23. Sözlerim İsa'nın nefesi gibi ruha ruh kattı. Bu yücelikle başım göğe ererse yeridir.
24. Nasıl ki kış askerleri çiçek bahçesini yağmaladıkça bahar devletinin padişahı onu mağlup ediyorsa...
25. Düşmanın ömrünün baharı (öylece) solsun. Zira Hayâlî bunu gece ve gündüz (kendisine) dua edindi.

3.

*burûc-ı kal'a-i gerdûnda yine vakt-i seher
dikildi sancağ-ı zerrîn-i husrev-i hâver*

1. Yine seher vakti felek kalesinin burçlarında doğu sultanının altın sancağı dikildi.
2. Tıpkı Feridun şerefli ve aydın gönüllü Husrev'in düşmanı gibi gecenin siyahi askeri bozguna uğradı.
3. Şeref feleğinin ayı Süleyman Han hazretlerinin devlet güneşi dünyayı aydınlattı.
4. Kılıcı, zamanedeki küfür karanlığını ortadan kaldırdı. Güneş ışığı gibi dünyayı baştanbaşa kapladı.
5. Padişahın hava topu ilahi bir afet olup Rodos'u bir anda yerle bir etti.
6. Kâfirler her ne kadar sarhoş olup zehirlerini dökseler de ejderha başlı top (onların) çanlarına ot tıktı.
7. Sıkıntı tarlasında buğdayları tükendi. Hepsı ağlayarak gözyaşı tohumu ekiyor.
8. Hava topu varıp değirmenlerini yıktı. Şimdi hemen her birisinin yerinde yel eser.

9. Ey padişahım, düşmanın başı dik olmak isterse başını süngüne diksın, başı göğe erer.
10. Kurumuş dala kılıcının suyu hayat verdi; düşmanın çiçeğe benzer başını süngüne mahsul verdi.
11. Ey gül yüzlü, iyilik esintin kış ayında eserse dikenlikte kızıl gonca bitirir.
12. Eğer kahreden bakışınla güneş ve aya baksan biri hilal gibi incelir biri batıp gözden kaybolur.
13. Ay, yanağının güneşiyle güzellik tavlasi oynasaydı bu ben ve ayva tüylerinin nakışları/pulları ayı mars ederdi.
14. Ey padişah, Hayâlî ayağının tozuna gönlünün hazinelerinden binlerce türlü inci saçtı.
15. Divan sahibi olanlar beyitlerimi görünce “Şairler ehline önder olsan yaraşır” dediler.
16. Gonca, gül yüzünün methini şiirlerimden duysa yakasını gelincik gibi yırtar.
17. Sabah vakti dünya çömleğinde tıpkı sümbül ve şebboy gibi nilüfer de kapanıp tekrar açılsın.
18. Ey padişah, Hz. Peygamber’in beyaz alnının nuru hakkı için dünyada güneş gibi sultan ol.

4.

gün gibi toğdı karşudan o meh-liķā seher

rūşen gözüñ dēgil baña ey āšnā seher

1. O ay yüzlü, seher vakti güneş gibi karşıdan doğdu. Ey arkadaş seher, bana “Gözün aydın” de!
2. Gece sabaha kadar sevgilinin sokağını bekleyeyim eğer şansım olursa başıma seher vakti güneş doğar.
3. Dün gece sabah oluncaya kadar eşiğini bekledim. Bir yandan o (sevgili) soğukluk etti, bir yandan da seher...
4. Sevdiğim bir gece benim gibi kimsesizle akşamla. Ey sevgili, seher gibi sözüne sadık ol!
5. Üzüntü, senin gibi ayı bir gece görmeyenindir. Mutluluk, seher vakti gözünü açıp seni görenindir.
6. Ey sevgili, ne zaman yanaklarının gülü terlese seher vakti yağmur yağmış şu bağa benzer.
7. Ne zaman ki hilal zamanı mübarek bayram erip zamane halkı seher vakti gül gibi gülerse...
8. Öylece sen mutlu ol, düşmanın tasaların esiri olsun. Hayâlî’nin sözü akşamdan sehere kadar budur.

5.

olalı maşrıķ élinde şāhbāz-ı zer güneş

her seher zāğ-ı şebi uçup şikār eyler güneş

1. Güneş doğu ülkesinde altın bir doğan olduğundan beri her seher gece kargasını uçup avlar.
2. Gece kargası aydan yumurtasını kanadının altına alınca seher vakti oradan altın kanatlı bir

tavus kuşu olan güneş doğdu.

3. Güneş felek ormanından erkek bir aslan gibi ortaya çıktığı için felek kulesinin kapları mağaraya girdi.
4. Güneş felek tekkesinde nurlu bir şeyh gibi nurdan seccadesi omzunda dolaşır.
5. Gece Hint'i ay buhurdanıyla dilencilik eder ("Allah rızası için bir şey" der). Galiba güneş her gün ona bir kızıl altın verir.
6. Bu ne hikmettir ki her seher güneş felek tandırından sıcak bir somun çıkarıp dünyayı doyurur.
7. Tanrı'nın yaktığı kandili kimse söndüremedi. Buna eğer apaçık bir delil istersen güneş sana yeter.
8. Güneş, utarit evraklarında hal ile yazılmış bu matlaı görünce gün doğuncaya kadar ezber etti:
9. "Ey ay yüzlü, güneş galiba sana âşık olduğu için her seher eşliğini bekliyor."
10. Nasıl ki harap olan eve güneş yer yer ışık salarsa, yanaklarının parlak görüntüsü bağrımın yarıklarından cana düşmüştür.
11. Güneş, Şam'dan gelen yalın yüzlü ışık dervişi gibi tas alıp sokağında dilenciler gibi dilenir.
12. Gözyaşı damlalarımı yanağının ışığı parlaklaştırıyor. Güneş maden içinde mücevherleri nasıl besliyor, gör!
13. Feleğin eteğini şafak kırmızılaştırdı sanma. Güneş senin gibi merhametsiz bir ay için her sabah kan ağlıyor.
14. Merhamet et, zulmü bırak; yoksa (seni) güneşin bile kendisine düşkün bir kul olduğu o padişaha şikâyet ederim.
15. Allah'ın gölgesi, sultan Süleyman hazretlerine feleğin sarayı taht, güneş ise taç olmuştur.
16. Güneş, savaş zamanında ateş renkli kılıcını görünce benzi sararmış o bile korkudan titriyor.
17. Ey merih intikamlı güneş (padişah), güneş kılıcının korkusundan feleğin yuvarlak kalkanını yüzüne tutuyor.
18. Ey padişah, güneş her ne kadar denizlerin ve karaların sultanı olsa da bir başı ve bir kılıcı olan kulundur.
- 19-20. Sen öyle bir dünya hükümdarısın ki kızıp bir kez "Feleğin ayı ile güneş semtimi nasıl gezer?" desen hilal teknesi gümüş suylu denizde gezemez, güneş varlık meclisinde kadeh gezdiremez.
21. Ey padişah, dünyanın zulmünden Hayâlî kulunu kurtar. Zira ışık yayan güneş, tozu yerden kaldırır.
22. Feleğin ayağa saldığına el uzatmak lazımdır. Güneş bunun için çiy tanesini yerden göğe iletir.
23. Sözümlü bu şekilde parlaklaştıran senin iltifatındır. Güneş, terbiyeyle taşı parlak bir yakuta

çevirir.

24-25. Güneş nasıl ki feleği karanlık askerinden almak için doğu ülkesi nurlarından asker çekiyorsa... Düşmanın tıpkı gölge gibi ayaklar altında olsun. Ey padişah sen, güneş gibi felekler kadar yüce ol!

6.

*tursa niyām içinde kaçan kim yegāne tīg
beñzer ininde uyhuya varmış yılana tīg*

1. Kılıç ne zaman kını içinde tek başına dursa, ininde uykuya dalmış yılana benzer.
2. Üzerindeki mücevherlerle tıpkı avcı tuzağı olan kılıç, yokluk yolundaki akan suya döndü.
3. Kılıç, savaş harareti içinde alev olduğundan beri vücut ülkesini baştanbaşa yakıp kül eyledi.
4. Kılıç, yumurtadan çıktığı anda düşmanın başını kendisine yuva eden bir kuştur.
5. Eğer kılıç, devlet atının dizgini olmasaydı fitneci günlerin alacı atı onu geçerci.
6. Kılıcın düşman göğsündeki dükkân açmasının sebebi, mücevherlerini satmak isteyen Hint bir tüccar olmasıdır.
7. Gecenin sonunda doğan güneş gibi bu amber saçan yazı (kaside) kılıca yakışmıştır.
8. Kılıç, sel suyu gibi ne zaman akacak olsa düşmanlarının ömür duvarlarını yıksın.
9. Güzelliğinin hazinesine tılsım ile konulduğu için o iki kaşa kılıç dedim.
10. Kılıç, düşmanın tepesine konduğu zaman kanını ve başını su ve yem edinen bir kuştur.
11. Kılıç, düşmanın kanıyla erguvana döndüğünde sanki kırmızı elbise içinde parlak yüzlü bir güzel olur.
12. Kılıç, başını kestiği düşmanının topraktan başını kaldırır. Bu hâliyle şerefte ülke alan Hüsrev'e dönüşür.
13. Kara ve denizin sultanı, insanların ve cinlerin Süleyman'ının, düşmanın azametini almasına kılıç bahane olur.
14. Akıl, kılıcını dönen felekte görünce, "Azgın file yine savaş için kılıç bağlandı" dedi.
15. Düşmanının başı bela dağının tepesidir. Kılıç, o tepe üzerinde çıkan dumana benzer.
16. Sabah, bir başı ve bir kılıcı olan kulundur. Senin uğruna bağlılıkla kılıç sallasa şaşılır mı?
17. Güneşe öfkeyle baksan süngüsü düşer. Ama, erenler meydan içinde kaçana kılıç sallamaz.
18. Kılıç, kalbi temiz, mizacı saf bir kulundur. Düşmanının yolunda başını ve canını esirgemez.
19. Kılıç o oluktan su yerine kan akıtıp düşmanının ettiğini burnundan getirdi.
20. Ne zaman derya saçan avcuna kılıç alsan, sanki deniz içindeki balığa, aslan burcunda hilale dönüşür.
21. Zaman, bahtsızlarla arkadaş olmuştur. Kılıç, o ağız birliği yaptığı arkadaşına canlar yedirse yeridir.

22. Düşman, karınca gibi hizmetine bel bağlamazsa ne çıkar? Kılıcını insanlara ve cinlere çekersin.
23. İfrit düşmana melek huylu vezir yeter! Zira bir aslana kılıç olarak pençesi kâfidir.
24. Bağrın çiçek bahçesinde yara gülleri açıldı. Kılıç birçok yüzü hazan yaprağına çevirdi.
25. Ey padişah! Hayâlî bunca zamandır (uğruna) senin kılıcını savuruyor. Sen de ona sultanlara layık bir kılıç bağışla!
26. Ey padişah, şiir meydanında bir kahramanım. Benim gibi bir pehlivana kılıç layık değil mi?
27. Fazilet ve belagat menzillerini atladım. Haramiler gibi bu kervana kılıç çektim.
28. Artık devletinde kılıç ekmeğini yeme vaktim gelmiştir. Belagat safhalarına kılıç (kasidesi) getirdiğim bundandır.
- 29-30. Ya kalem ile zaptedeceğim bir tevliyet ver ya da kılıcın arada bahane olacağı bir dirlik ver... Ya da beni Hint ülkesine gönder de orada bile kılıç elimde (korkudan) kan işesin.
31. Eğer fakirlik eli kılıcı kemiğe dayandırmıyorsa, kalem bu şekilde hâlimi anlatamazdı.
- 32-33. Yıldız kervanını her sabah almak için feleğin güneşi samanyoluna kılıç çekene kadar felek düşmanın ömrünün kumaşını talan edip, kılıç (düşmanın) kanını su yerine kana kana içsin.

7.

*livā-yı māhî çü dikdi sipihre husrev-i reng
sipāh-ı encüm ile tıldı lācüverd evreng*

1. Karanlık hükümdarı, ay bayrağını göğe diktiği için lacivert taht yıldız askerleriyle doldu.
2. Feleğin tepesinde kaplan görününce güneş ceylanı kendisini vadiye attı.
3. Yüce felek başına hilalden turna kanadı takarak yıldız askerlerinin kahramanı olmuştu.
4. Güneş Yûsuf'unun mekânı kuyu olduğu için, büyük ayı yıldızı felek Yakûb'unun gözyaşları olsa şaşılır mı?
5. Felek otağında seçkinlere özel bir sohbet kurulmuştu. Yıldızlar meze, şafak ise o meclise gül renkli şaraptı.
6. Kara ve çöldeki yırtıcı hayvanlar ve denizler içindeki timsahlar zamane halkı gibi huzurluydu.
7. Ancak ben inlemelerin ney'ine arkadaş olmuşum. İki büklüm boyum ise çeng gibi inlemekteydi.
8. Bu canım ve gönlüm elemdeydi. Bela yolunda gam yükü beni ne zamana kadar sersemletecek?
9. Bu gamdan kilise çanı gibi baş aşağı asılı kaldım. Dilim zil gibi konuşup duruyor.
- 10-11. O anda hâtiften bir ses kulağıma geldi: "Ey varlığın özü, ilim sahibi; Cem yaratılışı

padişahın yanına git de yüzünü sür. Böylelikle kalbinin aynası güneş gibi passız olur.”

12. Tahtlar alan padişah, ülkeler bahşeden hükümdar! Din ormanının aslanı, aslan gibi savaşıp safları yaran!

13. Bîcen, Gîv ve Hûşeng insanların ve cinlerin Süleyman’ı olan zamanın padişahının aciz kuludur.

14. Ne zaman kılıcının balığı kanlar içinde yüzse, nemi dünyanın üzerinde bulunduğu balığa, dalgası ise ta Yengeç burcuna kadar ulaşır.

15. Kimi zaman Çin ülkesi atına meydan oldu. Kimi zaman bayrağı Frenk beldelerinde dinlendi.

16. Kılıcının kanı onu gül renkli etmeseydi dünya gelini bu kadar süslü olur muydu?

17. Tıpkı sazlıklarda aslanların kükremesi gibi süngülülerin de düşmana nara atar.

18. Düşman eşiğinin tozuna yüz sürmek istiyor. Esrar âlemi bazen kulu padişah yapar.

19. Soylu susamlar düşmanına kılıç çekti. Gonca fidanı süngü; servi ise ok ve yay tutuyor.

20. Gül, seni kıskananları dünya bahçesinden uzaklaştırmak için eteğine çiy tanesinden binlerce taş aldı.

21. Ey Hayâlî, iki renkli/ikiyüzlü felek şiirini hilal kulağıyla işitti, utarite yazdırmak istiyor.

22. Herkese dünyanın lezzeti, bana aşk belası... Zaman, başkalarına bal, bana ise zehir bahşetti.

23. Felekte ülker yıldızını hevenk edip asan (Allah), asma fidanına şarap neşesi nasip etti.

24. Kamış kalem, övgü meclisinde ses çıkartınca yedi feleğin gelini çevik ve oynak bir şekilde dansa başladı.

25. Zaman halkı adaletli saltanatında sevince erişti. Gönlü darlanmış olan bir benim elemli gönlüm, bir de goncadır.

26. Erjeng, Mani alıcı kalemimi görseydi, tıpkı ejderhanın karşısında gibi (korkudan) rengi atardı.

27. Hayâlî’nin güllerini geç getirmesinin sebebi, düşünme ayağını gam dikeninin topal etmesidir.

28-29. Tıpkı güneş ve ay gibi bu pazarı kızıştırıp, bayram kumaşını getirmekte oyalanmaması gibi... Kadim’in (sıfatlı Allah’ın) emriyle bu yeni süslenmiş dünya, kayan yıldızı düşmanın boynuna kement etsin.

8.

şeb ki meh geçdi felek tahtına sulîân-şekl

oldı her kevkeb-i rahşân aña a ‘yân-şekl

1. Ay, gece vakti felek tahtına sultan gibi kuruldu. Her parlayan yıldız ona âyan gibi oldu.

2. Felekler kilisesine ay yüzlü sanemler gelince dünya ruhbanlar gibi siyah pelerine büründü.

3. Tıpkı karanlıklar ülkesindeki abıhayat gibi o anda felek Kâf’ında hilalin ta kendisi göründü.

4. Güneş Yûsuf'u dünya kuyusuna düşer düşmez felek Yakûb'unun ayı, hüzünler evine döndü.
5. Yıldız kardeşler, sabah gömleğini kana bulayarak o nurlu yaşlıya ansızın gelip ulaştırdı.
6. O seher, âlemi nurlandıran güneş gibi aklıma bu ziba (süslü) matla geldi.
7. Bir süngü üzerinde yükselmiş şehitlerin sultanın başı gibi güneş o anda süngü kadar yükselmişti.
8. Gülen gonca gibi yüzüne bakıvereyim. Gelincik gibi gözyaşlarım kana bulandı.
9. Aşk sultanıyım, Kays, Vamık ve Ferhad devlet ricali gibi eşîğimde beklerler.
10. Yüzüm ağaç yaprağı gibi yere düşmesin. Saçacak canım yok iken kabrime gelme.
11. Kocakarı ile Kenanlı Yûsuf'un kıssasında olduğu gibi sana kavuşmak için şah damarımla müşteri oldum.
12. Felek, sevdanı canımda gördüğü için yeni ayı keskin bir hançer gibi edip başımı kesmeye kalktı.
13. Ben de feleğin kendisine meydan, oynuna yeni ayın çevgan olduğu o padişaha sığındım.
14. Her kulu Dârâ kapılı, Hâkân gibi olan Anadolu ve Arabistan'ın hükümdarı, Acemlerin Süleyman Şah'ı...
15. Yücelik mektubunun kâtibi utarit oldu. Zühal, ulu kapısına Hint kılıkli kapıcı gibi...
16. Eğer lütfü feleğe erişmeseydi, suretler fanus işlemelerindeki cansız suret gibi kalırdı.
17. Vücut gemisi, Nuh ömürlü bile olsa, gözyaşlarım tufan gibi her yanıma kapladığı için kıyıya ulaşamaz.
18. Şu iki kefesi birbirine eşit terazi gibi iki dünyayı adalet ve hakkaniyetle doldurdun.
19. Denizler, yeni ayın yansımasını kendilerine keşkül edinip kapında Umman Denizi gibi dilenci oldu.
20. Ey cömertlik kaynağı, tıpkı deniz kenarında biten mercan pençesi gibi eteğini elimle tuttum.
21. Ey hükümdar, Hâkân'ın himmeti bana arka olsaydı, ben şiir ülkesine Hz. Selmân gibi olurdum.
22. Yüreğim kora, bedenim küle döndü. Gam gülşeninde bülbül gibi olan benim.
23. Şiir Kenan'ına ben ikinci Yûsuf olduğumdan beri söz ustaları bana onun kardeşleri gibi oldular (kıskandılar).
24. Ey savaş kaplanı, oyun çayırına giden Kenanlı Yûsuf gibi beni haset kurduna kaptırma.
25. İnsanların beynini Dahhâk'ın omzundaki o iki yılan gibi bir iki mısra ile yerler.
26. Din düşmanı bir iki kez müminleri zarara uğratmaya çalışsa buna şaşılır mı?
27. Devletinin mührünü başkalarına emanet etme... Sonra Cinler ile Süleyman mührü hadisesi gibi olur.
28. Şansın açık olsun! Tıpkı yiğitlerin başı, Hayber'in fatihi gibi zafer şimdi senindir!

29. Taç, Kara Han tacı gibi Doğu tarafı mağlup olunca Alman Kralı'nın başına dar olsun.
30. Bayrağını çek ki, bütün küfür ehli şu korkan Horasan şahı gibi olsun.
31. Bu beyitler, kafiye'nin kendisine hörgüç gibi olduğu bir sürü sarhoş devedir.
32. Hayâlî kulun, gökyüzüne yükselen inci saçan bulut gibi eşiğine hediye etti.
33. Umarım, bu kaside yükümü yerde bırakmaz. Padişah, o geçenki ihsanı gibi deve bağışlar.
34. Nitekim lale al duvağı ile arus olsun. Her fidan üstüne yağmur gibi para saçsın.
35. Güneş ışığının çiy tanesini kaldırması gibi kahrının hararetinden bütün düşman yok olsun.

9.

*şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihāna hilāl
şeb olmuş idi cemālinde zāl-i dehrüñ hāl*

1. Gece, zamanın Zâl'inin yüzünde ben olduğu anda hilal kendini dünyaya sundu.
2. Güneş ceylanı toprak vadisine sığınmıştı. Kötü işler yapan felek kaplana dönüp duruyordu.
3. O gece toprak kuyuya felek kovası düştüğü için yeni ay onu çıkarmaya kanca olmuştu.
4. Gökyüzü, hilal kesikleri ve yıldız dağlarıyla abdal olup semaya girmişti.
5. O gece gökyüzü, yıldızlardan şebçerağ cevheriyle eteğini dopdolu etmişti.
6. Gökyüzünde bu hâlî görüp akıl pirine "Gökyüzündeki bu hâller nedir? Bana anlat!" dedim.
7. "Zamane, dünyanın padişahının eşiğine bu uğurlu bayramın geldiğine sevinir" dedi.
8. Zamanın padişahı; Doğu'nun ve Batı'nın Süleymanı... Ki hilal felekte onun kulağı halkalı kölesidir.
9. Ey padişah! Çiçeğin topuz, goncanın yara ve fidanın mızrak olduğu savaş meydanının bahçesinde sen o taze gülsün.
10. Anlatıcı savaş kıssanı öyle bir anlatır ki Seyyid Gazi'nin hikâyesi işlemez olur.
11. Düşmanın canı yokluk diyarına uça şaşılır mı? Zira okların her taraftan ona kol kanat oldu.
12. Savaş gününde seni cenk içinde atınla görenler, bahar yelinin lale bahçesine gittiğini sanır.
13. Can alıcı kılıcın öyle şerefli ki ona rastlayanlar anında başını ayaklar altına serer.
14. Ey yay kaşlı, kılıcına boyun vermeyenleri ağır topuzunla vurmak elinde, canını al!
15. Hidayet mumun eğer üstüne ışık salsaydı, felek güneşi artık batmazdı.
16. Ey felek mertebeli ay, hilal eğer katına gelseydi menzilin içinde ona ayakkabılık düşerdi.
17. Dünyada kim sana hile yapmak isterse en sonunda vücudunu kendi kanıyla kana bular.
18. Nasıl ki felek dünya potasında ayın gümüş külçesini yıldızlar koru ile ayırıyorsa...
19. Ey padişah, zamane saf ve temiz kulun olsun. Hayâlî kulunun her yıl duası budur.

10.

*fezâ-yı 'ālemi çün şāhbāz-ı zerrīn-bāl
kanadı altına almakdan oldu fāriğ-bāl*

1. Altın kanatlı doğan, dünya göğünü kanadı altına almaktan mutlu oldu.
2. Dünya kafesi içinde papağana benzeyen gece kargası kara bahtlıydı ama hüma şerefli oldu.
3. Parlak ay karanlıklar içindeki tatlı su misali ışığı ile karanlık geceden göründü.
4. Hokkabaz felek açık mavi çadır içinde binlerce suret ile şekiller sundu.
5. Zamane insanı hep mutlu ve güleçti. Ancak usanç denizine batan ben olmuştum.
6. Bu gam denizine ansınız başında yeşil sarıkle soyu seçkin biri Hızır gibi yetiştii.
7. “Ey gam ile başa çıkamayan âşık!” dedi, “Gam elinde ayaklar altına alınmamak istersen...”
8. “Ayağının toprağı kutluluk gözünün sürmesi olan o padişahın eşğine yürü sığın”.
9. Felek yıldızlı, dünya padişahı Süleyman... Ki cömertlik zirvesinin güneşi ve erdem göğünün ayı oldu.
10. Felek, yıldızlar ile kudret ormanında hilalin ona pençe olduğu av avlayan kaplandır.
11. Rûyîn-ten kahr ateşini görürse erisin. Gazabını işiten Zal oğlu Rüstem benzini sarartsın.
12. Kader, düşmanın ömrünün bitmesine tefeül etse felek remmal tahtası olup yıldızlar nokta döker.
13. Bu âlem harmanında sana arpa kadar kin güdenin azası kalbur gibi delik delik olsun!
14. (Ey padişah) Adalet sülünün kanat açıp uçtuğundan beri doğan, gözünü iğnelerle dikmiştir.
15. Adaletli devrinde kara bahtlı, kırık kalpli ve perişan hâlli sadece sevgilinin saçdır.
16. Can alıcı kılıcın öyle şerefli ki ona rastlayanlar anında başını ayaklar altına serer.
17. Eğer tatlı sözlü şairler dünyaya gelmeseydi Ferîdûn, Cem ve Keyhüsrev anılmazdı.
18. Alem bahçesi bin kere gülüp soldu, sonunda benim gibi hayal baharının bülbülü geldi.
19. Sözlerimin mücevherleri var, şairlik yaratılışım maden ocağıdır. Benim yanımda mal ve meta kızıl mangıra değmez.
20. Ey padişah, ben devirdeki o söz ustasıyım ki bugün daha delikanlıyken fazilet ülkesinin reisi oldum.
21. “Şiir sadece Hâfız ve Kemâl’e aittir” demeyin! Bilal dünyadan göçünce ezan okunmadı mı?
22. Divitim Babil Kuyusu ve sözüm büyü oldu. Sihirbaz kalemim sihr-i helal gösterdi.
23. Ancak devirde sözle insanlar öldüren her Deccal eşeği, Hz. Mesih nefesli geçinir oldu.
24. Hayâlî sözleri methetme! Tüccar olanın kendi malını övmesi yakışık almaz.
25. Eğer dağlar vakarıyla oturmasaydı dünyada kılıç ve kemer sahibi olur muydu?
26. Ey padişah devir halis muhlis senin olsun! Hayâlî kulunun daima duası budur.

11.

ğaddüñe beñzedür özini ey nigār serv

kendüyi igen aşurı yüksek tutar serv

1. Ey sevgili, servi kendisini senin boyuna benzetip kendini aşırı büyük görüyor.
2. Gülün karşında yakasını yırttığını gören servi bahçede üzülüp buna başını sallıyor.
3. Sen hurma boylunun bana vefa etmemesine şaşılır mı? Servinin dünya bahçesinde meyve verdiği görülmemiştir.
4. Servi akan suya karşı dimdik durup vezinli bir şekilde akıcı bir gazel okudu.
5. O şiiri dinlerken o anda servi aklıma bu Türkçe kafiyeli şiiri meyve olarak verdi.
6. Her ne kadar dünya bahçesinde yüzlerce servi olsa da boyun gibi işveli bir servi yoktur.
7. Saçın ve boyunun üzüntüsünden eğer kendimi asarsam ipimi sümbülünden yapayım servi ise darağacı olsun.
8. Servi zamane bahçesinin yeni gelini olduğu için yükünü yukarıya toplarsa yeridir.
9. Ey gonca ağızlı, bahçe deli bülbülün kari servinin minare olduğu gül camisi olmuştur.
10. Servi eğer bir padişahın ayağının toprağını kaldırıp başına taç ederse sultan olur.
11. Sidre'de oturan felek makamlı kişi kimdir ki servi onun Tuba boyunu elinde olmaksızın sevdi.
12. Ey adaletli hükümdarın paşası ve Rumeli Beylerbeyi, servi senin aşkının hevesiyle kararsız olmuştur.
13. Servi, sen ayın ayrılık gecesine uğramaması için elini kaldırıp bunu gece gündüz diler.
14. Servi, bir gün olur da boyunun fidanını seyrederim diye yolunun üzerinde yıllarca bekler.
15. Savaş meydanını düşmanın kanı lale bahçesi yaptı. Sen ise mızraklarınla oraya yüz binlerce servi diktin.
16. Ey gül yüzlü, doğrusu budur ki; bugün adalet bahçesinde sen gül budağsın, padişah ise servi...
17. (Padişah) Öyle bir servidir ki hiçbir zaman hevesiyle yarışmadı. Onun gibi vakar sahibi bir servi kim gördü!
18. Her ne kadar servi özgürlükle iftihar etse de bugün dünya ona kul olmakla övünür.
19. Ey padişah, benim kasidem içinde serviden başka hiçbir ağacın olmadığı bir belagat bahçesi oldu.
20. Ben o Hayâlî'yim ki dünya beni ekmeden bu şiir bahçesine güzel bir servi diktim.
21. Satırı servi, yazısı gölgesi, noktalar tohumu oldu. Ey gül yanaklı, her beytime servi desem buna şaşılır mı?
22. Ömrünün fidanı tıpkı taravetli, yüce mertebeli ve payidar olan servi gibi terütaze olsun...
23. Ey padişah, servi bu dünya tekkesine doğrulup derviş gibi yeşil yaprakla geldiği sürece.

*gözüm tuş oldu eylerken şehir vaktinde seyrânı
semend-i nâza binmişlerle tolmış at meydânı*

1. Seher vaktinde gezerken gözüm rastladı; At meydanı naz atına binmişlerle dolmuş.
2. Zurna, felek mehterhanesine ses vermiş; kösler güm güm dövülür, sultanlık tahtı kurulmuş.
3. Can gözüyle temaşa ederken ansızın bir mutluluk ülkesi hanını o tahtın üstüne oturmuş olduğunu gördüm.
4. Çevresi harami gözlü şehir karıştıranlarla dolmuş. Yıldızlar, parlak ayı ortalarına almış sanırsın.
5. Bu lacivert renkli felekten güneş gibi peyda olup güzellik nurunun ışığıyla dünyayı nurlandırmış.
6. Binlerce türlü yemekler piştiğini gördüm. O anda lütfunun sofrası halkın cümlesine bahşedildi.
7. O ziyafette felek sanki güneş ve ay yuvarlağının ona iki ekmek olduğu döşenmiş sofraydı.
8. Pilavın kubbesinin sarı yağın temaşa ederken eren türbesinde Allah'ın nurunu izledim.
9. Başkaları ona "Sen zahmetsiz yenirsin" dediği için kuzu biryanı utancından çok kızarmıştır.
10. Çörek sanki bir buğday benizli, lale yanaklı sevgilidir de onun iki bademi yüzünde fettan göz olmuştur.
11. Bu nimetler yenilip saf şerbetler içildikten sonra karanlık gecenin ordusu gündüz padişahına baskın yaptı.
12. Geceyi gündüze katıp zevküsefa sürmek için o meclisin her köşesinde parlak bir mum yaktılar.
13. Her taraftan o kadar havai fişek atıldı ki, feleğin eteği havai fişek kıvılcımıyla doldu.
14. "Bu gösterinin nedeni ne?" diye ehil bir kişiye sordum. O zamanın söz ustası o anda cevabını verip dedi...
15. "Sadrazam İbrahim Paşa'nın düğünüdür. Ziyafet vermek için zamanın padişahını davet etti."
16. "O felek mertebeli padişah şaşılacak derecede lütuf sahibidir. Güneş gibi doğup O'nu toz gibi yerden kaldırdı."
17. O temiz huylu rintten sözü duyunca bu şiiri okuyup bu meclisin gazelhanı oldum.
18. Gözden akan çokça gözyaşımı yoluna nehir edeyim. Zira o boyu düzgün servim salına salına yürür.
19. O keman kaşlı siper gibi kaşını çattığı için bu dokuz feleğin kalkanını ah okuyla deldim.
20. Ey sevgili kanla dolu gönlümün içindeki okunun temreni sanki goncanın içindeki şebnem damlasıdır.

21. Nereye kadar naz ile işve, nereye kadar büyüklük ve istiğna? Behey zalim behey afet eziyetinin oranı yok mu?
22. Bana kavuşma kumaşını satmak için can akçemi aldı. Ey put, saçının ucu bu hileyi kimden öğrendi?
23. Can bağışlayan dudağın hakkımı yerine getirmezse Süleyman mertebeli, Cemşid fikirli ve ikinci İskender olan padişah sağ olsun.
24. Şeref burcunun ayı, Allah'ın gölgesi Sultan Süleyman feleğin yüzünü kılıcıyla güneş gibi kaplamıştır.
25. O sultanın elinde adalet çevgeni olduğundan beri haksızlık topunu ufuklar arsasından dışarıya sürdü.
26. Zamanında sadece şarap adam tutar, fattanlık eder. Onun için o haraminin mecliste kanı dökülür.
27. Ey sultan, senin savaş meydanın düşmanların başının çiçek, mızrakların salınan servi olduğu bir can bahçesidir.
28. Padişahım sen ülke tahtına sultan olduğundan beri belagat devletini dilimin kılıcıyla fethettim.
29. Söz meclisinde ben öyle bir tortu içen rint çıktım ki belagat kadehini içmekte ikinci Câmî oldum.
30. Şairlik yaratılışının *Baharistan*'ında bir kıızıl gül açıldı. Onun her yaprağı *Gülüstan* sayfalarını utandırır.
31. Nevâyî eğer şairlik yaratılışının bülbülünün nağmesini işitseydi "O, Selman üslubunu çok iyi anlamıştır" derdi.
32. Çevik şairiyetimin atı ne tozlar kaldırdıysa Kemâl Isfahan'da onu gözüne sürme yapar.
33. Ey padişah, Necâtî öldüyse kulun Hayâlî sağ olsun. Zira erenler dünya içinde bu meydanı boş bırakmazlar.
34. Adil şahın huzurunda söz söylemek ne haddime! Ancak, şiir ehlinin böyle yalanı eksik olmaz.
35. Bu feleğin yıldızları kelekler gibi üşüşüp her gece dolunay kandilini ortaya nasıl alıyorlarsa...
36. Ey padişah, düşmanın bedeni kahrının ateşiyle kelekler gibi yansın. Devletinin gece mumu parlansın.

13.

*ërişüp şāha luţf-ı rabbānī
oldı sūr-ı sa'ādete bānī*

1. İlahi lütuf padişaha erişince saadet düğününün kurucusu oldu.
2. İki şehzadesini sünnet eder. Devlet büyüklerini zevk ve sevinç kapladı.
3. Ne şehzadesi! Parlak güneşin ışığını bastıran iki göz nuru!
4. Birisi şeref göğünün güneşi, birisi Kenan ayının gönül dileği.
5. Bunlar sünnet ile şeref bulur. Mumu kesince daha parlak oldu.
6. Her ne kadar lale renkli kan aktıysa da şeriatın kestiği parmak acımadı.
7. Elbette meyve çiçeksiz olur. İnsan bahçesinin meyvesi...
8. Kıpçak çölündeki hanı hizmet için bu düğüne davet ettiler.
9. Macar, Leh ve Çek prensler “Yüzümüz üstünde gidelim” dediler.
10. Aciz kapıcısı haber verse Çin kralı kaseni toplamaya gelir.
11. Buraya Acem şahı çağrılrsa iki kolunda Şirvan’ı ile gelir.
12. Bir işaret olursa Hindistan hükümdarı o İlhan’ı alır gelir.
13. Bedahşan şahı ihtişamını görse yüzünü nar renkli yakut ederdi.
14. Osmanlı askerinin gürültüsü Hint kıtasına kargaşa saldı.
15. Ey Cem kıymetli hükümdar! Kudret sarayının Süleyman’ı sensin!
16. Neriman’a yakışır yüce taht padişahlar içinde sana teklif edildi.
17. Allah, Mekke ve Medine’nin emanetini senin gibi bir sultana layık gördü.
18. Bağdat halifesi hizmetkârındır. Bir kulun Mısır’ın sultanı oldu.
19. Sen devlet atına binip ne zaman çevganı eline alsan...
20. Düşmanın kellesi önünde top olursa yüceliğe erdi, meydana hâkim oldu.
21. Din düşmanını hatırlayıp aniden Anadolu’dan Doğu’ya bir bakış atsan...
22. Gazabın Horasan düzlüğünü onun gözüne bela derbendi gösterir.
23. Din düşmanı senden kaçarsa buna şaşılır mı? Hırsız dolunayı istemez.
24. Ey padişah! Hayâlî kulun çoktandır sultanın yüzünü görmez oldu.
25. Talihim mutluluk yıldızı iken, ah ki karanlık bulutlar erişti.
26. Padişah bana yardım ederse, o bulut bana Rabbani bereketler akıtır.
27. Ben Selman’ın ruhunu diriltten söz ustası bir büyücüyüm.
28. Yazımın üstünde sözümü gören Karanlık Ülkeleri’nde abıhayatı buldu.
29. Padişahın dergâhı ikinci Kâbe, her sözüm Seba-i Muallaka’dır.
30. Başka şairlerin sözünde ruhani zevke dair sözler yoktur.
31. Ucuz bir yağmur külahı hiç Kubad tacına benzer mi?
32. Bana bunlar anca ayın güneşi nurlandırdığı o günde eşit seviyede olur.
33. Bin kelebek üşüşse bile mumun yakasını ele geçiremezler.
34. Tıpkı feleğin çarkının dünyaya mutluluk suyu yağdırması gibi...

35. Devletinin fidanı terütaze olup gölgesinde sen şanlıyı korusun.

14.

*İd-i kurbân erdi halkı yine şādān eyledi
gonce-leb dilberleri gül gibi handān eyledi*

1. Kurban bayramı geldi; yine halkı mutlu etti. Gonca ağızlı güzelleri gül gibi güldürdü.
2. Ufuktan görünenin gül renkli şafak olduğunu sanmayınız. Felek bayram için boğasını kurban etti.
3. Bayram dolabının dönmesine dikkatle bakan herkes hemen feleğin ay ve güneşle yere indiğini zanneder.
4. Kâbe gibi örtülü olan güzeller görüldü. Âşıkları nur görmüş hacı gibi ağlattı.
5. Bayram yeri böyle gün yüzlülerle şeref bulmuş iken talihim bana sınırsız zulmetti.
6. Bir Moğol gözlü kâfir gönlümün Bağdat'ını zulüm ederek yaktı, yıktı yağmaladı.
7. Onun eziyet kılıcı gönlümün ülkesini harap ettiği için zulmünün elinden o padişaha şikâyet ediyorum.
8. O, deniz ve kara padişahı Sultan Süleyman ki bir fakir hizmetkârını Cemşid ve Hakan etti.
9. Yayından düşmana ok yağdırdığı için bağır zemininde yaradan renkli gül açıldı.
10. Savaş meydanında güneş gibi eline kılıcını alıp gece karanlığı gibi olan düşmanları kaçırdı.
11. Allah, ezel gününde kılıcının altın şemsesini devlet burcunun üstünde parlayan güneş yaptı.
12. Ey padişah, mızraklarının savaş meydanını kamışlığa çevirdiği o ormanda düşman kırıcı aslan sen oldun.
13. Devletin yayılmış bir ziyafet sofrasına, düşmanların ise sineğe benziyor. Kudret eli kılıcını o sofraya sineklik etti.
14. Felek, şahlık adını senin gibi bir padişaktan başkasına satranç taşı gibi yalandan verdi.
15. Hilal her ay savaş aletlerini yıldız ile cilaladı, dünya da döndükçe kılıcını keskinleştirdi.
16. Sen o kutlu padişahsın ki adaletinin muhafızı, yılanı serçe yuvasına gözcü dikti.
17. Saltanatında sadece sevgilinin kâkülü darmadağın oldu; adaletli devrinde sadece ney feryat etti.
18. Ey padişah! Hayâlî şiir ordusunu toplayıp güzel bir divan yaparak söz ülkesinin sultanı oldu.
19. Seni saltanat bahçesinin servisi yapan o Allah, beni methinin bahçesinde güzel sesli kuş etti.
20. Cemşid ve Dara'dan haber getiren şairlerin şiiridir. I. Üveys'i âleme meşhur eden Selmân-ı Sa'vecî'dir.
21. Sözlerimi övsem buna şaşılır mı? Zira kemal sahipleri şiirlerinde kendilerini övmeyi adet edinmişlerdir.
22. Ey padişah, kendisini bin can ile emrine itaat eden kişi dünyada mutluluk ile şeref bulsun.

23. Ayı kimi zaman top, kimi zaman çevgan eden o Allah, düşmanın ömrünü azaltıp kellesini alsın.

15.

felek gehvāre-i şıbyāna beñzer

meh-i nev dün toğan oğlana beñzer

1. Gökyüzü, çocukların beşiklerine benzer. Hilal, dün doğan oğlana benzer.
2. Gökyüzünde sararıp bükülmüş (güneş), İmran Kızı'nın (Meryem'in) yetimine benzer.
3. Sıfatta felek Yakup'unun aynısıdır. Rahatlıkta Kenanlı Yusuf'a benzer.
4. Veyahut cennet köşkünden dünyaya açılmış Rıdvan'ın penceresine benzer.
5. Behram'ın hançerine üstünlük kurarken, Rüstem-i Destân'ın yayına benzer.
6. Gönül aynasının pasını temizleyen mazgala insana benzer olmuştur.
7. Dişe takılan şüphe lokması bırakmaz. Bu halk için diş kürdanına benzer.
8. Gazaya çekilmiş kudret elidir; Süleyman Han'ın kılıcının ucuna benzer.
9. O yiğit, mutluluk ormanında avlanan genç bir aslana benzer.
10. Ne zaman altın benekli kaftan giyse gökyüzüne atılan kaplana benzer.
11. Dünyada onun adına kesilmeyen kurban, benim gözümde yok yere akan kana benzer.
12. İstanbul, o Yusuf yüzlü sultansız olsa olsa üstü açık zindana benzer.
13. Bugün Türk ve Çin'in sultanı sensin. Hana benzeyen binlerce hizmetkârın var.
14. Ya da her aciz kulunun sultana benzediği Feridun ihtişamlı Dârâ'sın.
15. Senin devrinde başkalarına sultan elkapları denilse bu iftiraya benzer.
16. Sultanım, kulunun halini dinle. Bu hâli dinlemek lütuf gibidir.
17. Rumeli memleketinde çevresi dağlığa benzer bir köy vardır.
18. İki bin üç yüz akçe yazısı var. Ne fayda çünkü hükmü kaldırılmış yazıya benzer.
19. Civarında şerefli ecdadım yatıyor. Ki ben yakut oldum, onlar kaynağa benzer.
20. O yerin kulunda olması münasiptir. Vatan sevgisi sadece imana benzer.
21. Eşiğin dünya dileklerinin Kâbe'sidir. Hayâlî, Kâbe'de Hassân'a benzer.
22. Gökyüzü atındaki hilal tıpkı devrin sultanının üzengisine benzer.
23. Âlem beden ve zatın cana benzediği için dünya senin zatınla baki olsun.

16.

ey seyl-i eşk hāne-i cismüm harāb kıl

zulmet-serāmı cilvegeh-i āftāb kıl

1. Ey gözyaşı seli vücudumun evini viran et. Karanlık evimi güneşe gelin odası yap.
2. Mecnun "Ey felek ölünce benim başımı Leylâ'nın mahallesinde köpeklerin çanağı yap" dedi.
3. Ey kıskanç kişi eğer söz ülkesinin sahibiysen gel de saadetli hükümdarları methet.

4. Selim'in keskin kılıcıyla yerde İskender'in ağzını tükürükle doldur!
5. Süleyman otağını methedersen kıskançlık devinden sakın, içtinap et!
6. Şâpûr'a cenin iken devlet tacı giydir. Dârâb'ı hatırla, Efrâsiyâb hikâyesini anlat!
7. Erdevân'ı methedip mecliste koştur, Behrâm'ı çukurdan çıkarıp genç delikanlıya çevir!
8. Benim gibi söz Firdevsî'si olamazsan haset ateşiyle canına yüz bin azap et!
9. Düşünce güneşimde yeryüzü bir zerre olsa da o zerreden vücudunu var sen hesap et!
10. Ey ahımın tozu gökyüzünü gezince güneşe nazlan, ayı azarla!
11. Hayâlî sen kendine dost perdesi olduğun için, nasihati benden işit, utangaçlığını gider!

17.

ey hilâl-i 'îd-i devrân sâğar-ı gerdân mısın

hâkdân-ı dehre feyzüñ cür'asın rîzân mısın

1. Ey zamanın bayram hilali dönen kadeh misin? Dünya mezbelesine bereketinin cürasını saçan mısın?
2. Ya kurtuluş topluluğuna Nuh Nebi'nin gemisi oldun? Yoksa feleği sürmeye Allah'ın denizinin dalgası mısın?
3. Dünyanın kurtuluş kapısına nurdan bir halkasın. Yoksa talih kapısına felek kitabeli altın kemer misin?
4. Acaba Allah'ın emriyle dünyanın kenarına yüce Yunus'u getirmiş okyanus balığı mısın?
5. Orucun otuz gün olduğuna lâm'ın ta kendisisin. Yoksa gökyüzü levhasında Rahmân'ın sonundaki nûn musun?
6. Temiz eteğini öpmek için boyun iki büklüm olmuş; yoksa sen de Süleyman Han'ın seçkin kulu musun?
7. Ey güneş, yani sen de o padişahın yolunun bir tozu kadar varlık gözüne nur bağışlayan mısın?
8. Güneşin altın divitiyle her seher gelirsin. Ey utarit, sarayında divan kâtibi misin?
9. Ey dolunay, padişahın kudretinin bahçesinde bir ak gülsün. Her gece dünyalara bu rahatlıktan mı gülüyorsun?
10. Ey şafak, o Allah yoluna cihat eden adaletli padişahın gazasının kılıcından dökülmüş kan mısın?
11. Bu dünya Yakup'unun kör gözleri açıldı. Sultanım ahlakının kokusu ile Kenanlı Yusuf musun?
12. Savaş olunca Murtazâ'sın, adalet vaktinde Ömer! Yoksa Hz. Osman'ın ailesinin övüncü müsün?
13. Vücudun yüce nurdan mıdır; yoksa müminlere istirahat etmeleri için Allah'ın gölgesi misin?

14. Anadolu, Mısır, Basra ve Bağdat'ta hükümün yürür. Hindistan'ı aldın, Türkistan devletine de talip misin?
15. Ey kalem sen Anadolu'nun sultanının dostu olalı şiir topunu göğre erdiren çevgan mısın?
16. Padişahın şairlik tabiatından belagat incilerini çıkarmışsın. Yoksa sen irfan âleminin hazinedarı mısın?
17. Ey söz ülkesinin sultanı (Hayâlî), şiir sarayında mumu gazi padişahıtan mı yaktın, yoksa akranı mısın?
18. Sözün Hâfız ve Câmî'nin sözü gibi düzgündür. Padişahlar içinde şiirinin mükemmelliği ile Selmân mısın?
19. Meclisinde cûra çeken bir Dârâ ve Cem olur. Savaş meydanı sırasında Rüstem-i Destân mısın?
20. Cem kadar yüce olan padişahın sarayı dilekler Kâbe'sidir. Sen Hayâlî övgünle o Kâbe'de Hassân mısın?
21. Cihan şahı, aybını görmez; bağışlayıcıdır. Kürk müdür dileğin, iyilik mi istiyorsun?
22. Hak Teâlâ ömrünü yücelikle artırsın. Padişahın devletinde senin neyin eksiktir, çıplak mısın?

18.

*tarîkat ehlidür şâhib-velâyet tûğ-ı sulţânî
hidâyet yolların göstermege gönderdi hâk anı*

1. Saltanat tuğu, velayet sahibi bir tarikat ehlidir. Cenabıhak onu hidayet yollarını göstermesi için gönderdi.
2. Veyahut dolaşık saçlarının ucu gönüllerin birliğine sebep olan nazlı bir servi boylu sevgilidir.
3. Yücelik ve naz ovasında bitmiş fûme renkli bir laledir. Gökyüzü her gün onu güneş sarığında taşısın.
4. Acem'de yüzünün cazibesine meftun olanlar sayısız... Karaman şehrini kara saçına esir etmiş.
5. Yücelik doruğunun Hüma'sıdır, üstüme gölge salarsa (salsın); sancak adlı salınan bir serviye sineme çekerim.
6. Bugün padişahın dört tuğu, dört kanunudur. Devlet sarayının dört temeli gökyüzüne erişmiştir.
7. Sultan Süleyman'ı görünce kendini perişan etmiş Hayâlî gibi saç sakalı birbirine karışmış bir delidir.
8. Ne sultanı! Rahmân'ın gölgesi, din ve devlet güneşi... Zira keskin kılıcı düşmanın başını var etmez.

9. Hakikat denizinin incisi, tarikat ülkesinin padişahı... Hidayet feleğinin ayı, fütüvvet tahtının hanı...
10. Feridun tahtına sahip ancak âlemden müstağni... Mutluluk Mısır'ına Yusuf; ama Hz. Yusuf ona ikinci...
11. Mızraklar yalmanı yalmanı dört gözle beklerler. Ey padişah zamanı geldi, düşmanların başı ile şereflendir...
12. Sana sevgilinin saçı, Behram avının kementi, çalgıcının nağmesi ise Hâkânî'nin davulunun sesi olmuştur.
13. Ey padişah, sen yiğitlerin savaş meydanındaki gürültüsünü çiçek bahçesindeki bülbül nağmesinden daha değerli buldun.
14. Yırtıcılar ve kuşlar kılıcının misafiri olursa şaşılır mı? Zira karınca iyilik harmanının buğday toplayıcısıdır.
15. Ben, Umman denizi dünyaya iyilik dalgasını vurmadan kadim güneşten beslenmiş o inciym.
16. Ey felek, benim gönlümü kırmaktan sakın! Zira kırılırsa her parçası elmas temreni olur.
17. Ahımın dumanına karanlıklar denizi desem şaşılır mı? Zira düşmanın vücut sandalını her nefeste yok eder.
18. Sultanın devletinde kin güden düşmandan ne korkum olur? Narin yapılı camın örsü kırması ne mümkündür?
19. Tıpkı dört tuğ ve dört halifenin Osmanlı kanunu olduğu gibi memleketler içinde devlet sarayının temeli olsun.
20. Bayrak gibi yüce ol, kılıç gibi fatih ol! Siper gibi kaşının çatıklığıyla Çin ve Horasan'ı al!

19.

merhabā ey ravza-i 'ālī nazargāh-ı güzīn

dāgdāruñdur senüñ gülzār-ı firdevs-i berīn

1. Merhaba ey yüce cennet, seçkin temaşa yeri... Yüce Firdevs'in bahçesi senin için kendini dağlamıştır.
2. Her nazlı fidanın uzun şiir oldu. Destan okuyan bülbülün sihir yapan şair...
3. Gökyüzünün kuşağı bol çiçekli yolunun yansımasıdır. Köşkünün gölgesi, günlerin yüzüne amber kokulu bir ben...
4. Akdeniz ne zaman ki sana gönül verip âşışın oldu, cennet bahçesine dalgalardan olan kaşlarını çattı.
5. Balıklar makas olup mavi kumaşa girdiler. Derya, boyuna layık güzel bir elbise biçti.
6. Seher vakti çiçek bahçesinde havanın çiy saçtığını sanma. Feleğin piri, dolabı inletince

ağladı.

7. Gönlü dağlı lale eteğini tutmaya geldi. “Ey ovalı, sen buraya yakışmazsın” dediler.

8. Melek yüzlüler âşıklara el sallayıp “İçinde ebediyyen kalacakları Adn cennetleri...” derler.

9. Dolunay bir havuzdur, içindeki her balık hilaldir. Ay alınlı balık tenliler oraya dalgıç olmuştur.

10. Güzeller yelpaze ile buranın dostu oldu. Ey saba bu bağda sen laf etme, sadece uslu dur!

11. Bülbül bu matlaı gül mecmuasında görüp sabah vakti hazin bir sesle sevgiliye karşı okudu.

12. Ey nazlı güzel, ayva tüylerini yüzünden tıraş etsen ne olur! Kin ile dinin bir arada olmasının anlamı yok!

13. İki yanağının arasında burnunu gören Hayrû'l-Mürselîn'in ayı iki parça etmiş sanır.

14. Dudakların kan içmeyi adet edinmişti ancak, misk kokulu/renkli ayva tüylerin yetişip âşıklara yardımcı oldu.

15. Gönle kasteden benin şüphesiz tuzağı oradan (çene çukurundan) açıyor. Şu çene çukurunda etdiklerini bulsun!

16. Yanağının yansıısıyla dünyayı çiçek bahçesine çevirdin! Aferin, ey güzellik ülkesinin yüz akı, aferin!

17. Sâni olan Allah'ın sanatının işaretlerini toprakta ve taşta görüp, gizli hazine kara toprak başında açılmasa...

18. Böyle gönül açıcı iken bu bahçeye Tûbâ gibi boyun eğip “aferin” demem ne mümkündür!

19. Din ülkesinin güneşi bir hilal ile geçerken denizden bakış attığı o anda çiçek bahçesi olur.

20. İyiler ve temizlerin onun övgücüsü olduğu Cem hizmetkârı sultan ve bozgun günü Behrâm'ı!

21. Selim kalpli Hz. Sultan Süleyman! Adaletinin harmanında Nûşirevân'ın başak toplayıcısıdır.

22. Yedinci göğün Hint'i gece gündüz onun sekreteridir. Dördüncü göğün sultanı onun dergahına hürmet eder.

23. Lütuflar sesinde ona düşmanı nasıl benzer! Cibrîl'den çıkan haykırıştır, sinekten ise vızıltıdır.

24. Ey sultan, ayağının toprağından bir haber ulaşırsa, zemin saba rüzgârının hatrını muğber etmez.

25. Adaletinin devrinde mağara kurdu koyunu çobansız bulsa pençesini tüylerine tarak yapar.

26. Allah'ın gölgesinin ancak su ve toprak âleminin yüzünü süsleyen sana lütfunun nurlarından beden yapmış.

27. Boyunu iki büklüm edip sana kim lâm harfî gibi selam vermezse, sîn harfinin dişleri o

zalimin başına testere olsun.

28. Ey Anadolu'nun övüncü! (Onlara) Uzakta kalmış iki kulumdur desen Türkistan hakanı ile Çin fağfuru sevinçlerinden dans eder.

29. Padişahım, bir iki gündür başı dönmüş talih ve kırıcı baht, beni ayağının toprağından ayırdı.

30. Beni bülbül gibi konuşkan eden hasret yarasıdır. Papağan, aynasız tatlı söz söylemez.

31. Ey padişah, şiir ehline hürmet et, hürmet! Çünkü bunları Âlemlerin Rabbi'nin habibi severdi.

32. Bu yüce zümre, bu eşsiz bölük olmasa Sencer ve Tuğrul Tegin'in namı dillerde anılmazdı.

33. Her ne kadar her biri sağlam şiir defterinin başı olsalar da şairlerin şiiri Hayâlî'nin şiirine erişemez.

34. Şiir, mecaz iken hakikatli olandır. Ona zekâsız olan değil sadece çok akıllı erişir.

35. Tıpkı ceninin ana rahmini cennet bahçesi zannetmesi gibi dünya lezzetine eğilimli olan ahiret zevkini anlamaz.

36. Birinin kalemi Meryem hurmasının ikizidir. Birinin güzel sözü yüz Çin puthanesidir.

37. Birinin gezinti yeri Yaratılış Mâverâ'sıdır. Biri düşünce halvethanesinde erbain sahibi...

38. Biri gül, biri menekşe, biri kırmızı gelinciktir. Biri şeker, birisi bal oldu.

39. Şiir devletinin tükenmez hazinesine sahip padişahıyım; en evvel ve en son gelmiş şairler benim askerlerimdir.

40. Melekler şiirimin balına sinek oldu. Cibrîl-i Emîn en büyük kanatlarını ona yelpaze yaptı.

41. Dergâhında değersizsem buna şaşılır mı? Deryaya bir bak! Çer çöp üstünde, parlak inci dibindedir.

42. Nasıl ki poyraz, bahçe diyarında çiçekler sultanının ayağının toprağına yemin ederse...

43. Sen dünya bahçesinde gül gibi gülyüzlü ol! Ancak, dinsiz düşmanına felek kibir ve öfke dolu olsun!

20.

*iki serv-i revân êtdi yine gülzâr-ı 'oşmânî
sa 'âdet gülşeninüñ her biri bir verd-i handânî*

1. Osmanlı bahçesi yine iki salınan servi bitirdi. Her biri saadet bahçesinin bir gülen gülü oldu.

2. (Onlardan) Ayrı düşmüş Manisa'nın yıkılmış gönlü abat oldu. Karaman tahtının canı şimdi yerine geldi.

3. Cihan padişahı iki şehzadesine taht verdi. (Sanki) Ferîdûn, Selm'e İran'ı; Tûr'a Turan'ı verdi.

4. Biri şeref burcunda eksik olmayan bir dolunaydır. Birisi devlet semasının parlayan güneşi...

5. Biri mutluluk okuyla güneş ceylanını avlamış, biri kaplan derisi kaftanını giyince feleğin aslanıyla savaşıyor.

6. Ey padişah, sen o yüce incisin/soylusun ki seçkin meclisinde, Umman denizini bir değersiz damladan saydılar.
7. Meclisinin sofrasında yıldızlar mezesi makbule geçmedi. Meclisinin kadehinin köpüğü dönen dünyayı beğenmez.
8. Kızıl Elma'yı kaptın, Roma ülkesine titreme geldi. Allah'a hamd olsun, Almanya'yı Karaman iline kattın!
9. Hz. Süleyman'ın tahtı havada başı dönmekte iken senin devrinde arkaüstü yatıp huzur buldu.
10. Cihan Mısıır'ına bir Yusuf diler iken ikisini verdin. Bu iyiliğinden sonra zindan ehlini de kurtarman beklenildi.
11. (Ey padişah) Senin devrinde -kutlu bayramda sultanın davulunun sesinden başka- kimse sarayında inlemedi.
12. Kıratının tozu Zuhâl'in tepesini şerefendirseydi parlaklıkta Jüpiter'den zerre kadar fark olunmazdı.
13. Şâh-ı Merdân'ın Zülfikâr'ını Doğu ve Batı'ya çektiğinden beri Râfîzî ve Hâricîler zamanında yok oldu.
14. Savaş meydanın düşmanların kanıyla taze bahçedir. Siperler kırmızı gül, mızraklar salınan servi...
15. Hilâl, ayakkabının ökçesinin çivisiyle mertebe davası güttüğünden beri Ülker'in gülmekten her gece dişleri görünür.
16. Eğer göbek miski ahlakının kokusuna üstünlük taslarsa incinme. Bu söz meşhurdur ki "Kanı, kan ile yıkamazlar" derler.
17. Cömert elinin deryasının dalgaları çarkifeleğe ulaştı. Büyük Okyanus'un kıskançlığından buhranı varsa ne çıkar!
18. Güzel şiirlerin, nazım gelinini süslediğinden beri incinin bağı delindi, mücevher madeni yerin dibine girdi.
19. Çevik mizacının atı ne tozlar kaldırırsa, gökyüzündeki güneş onu gözüne sürme eder.
21. Şeker kamışı tarlasını karınca ordusuyla görmek istersen seni övdüğünde Hayâlî'nin şiirinin yazısını seyret!
22. Doğan yaradılışı her ne kadar yüksek uça da dili belagat bağının hoş nağmeli kuşudur.
23. Sultan davulu onun adına çalındığı için, belagat ülkesinin (diğer) sultanları meclislerini feshetti.
24. Zahîr'in sırtından ödünç elbisesini almaz. O başkaları gibi Selmân *Dîvân*'ını kalemle kazımaz.
25. Kemâl-i Isfahânî her ne kadar mana yaratıcısı olsa da sözün ruhunu ele geçirmekte onun

canı yok, canı!

26. Her donmuş bedenın sözü mevcut canıdır (Her ölü şair sözüyle can bulur). (Bu hâlde) Şair fesahat meydanını ne zaman boş bulur?

27. Tıpkı hilalin bayrağını çekmesi ve yıldızların asker olması gibi... Tıpkı yıldızların yedi erkanının gökyüzüne hükmetmesi gibi...

28. Güneş gibi mutluluk tahtının taç sahibi/sultanı ol, ferahlık meclisinde her şehzade ikinci bir Cem olsun...

21.

berg-i gülden édüp zebân gonca

vaşf-ı yâra açar dehân gonca

1. Gonca, gül yaprağından kendine dil yapıp, sevgilinin övgüsü için ağzını açar.
2. Gonca, gülün elinde kan görünce bülbülün kimin maktulü olduğunu anladı.
3. Ey gül yüzlü, sen yoksan çimende benim için susam çiçeği kılıç ve gonca mızraktır.
4. Gonca, şaraba yakuttan bir kadeh yapıp içini altın işleme yaptı.
5. Gonca, her gün bülbüle hutbe okutup mutluluk süren bir sultan oldu.
6. Gül yaprağından sikkelerini tedavüle soktu, hükmünü sürdürdü.
7. Gonca, yeşil bir tahta çıkıp bülbülün kanadını gölgelik yaptı.
8. Gonca, beylere hazine lazım olduğunu anlayınca altınını gizledi.
9. Gonca, Anadolu hükümdarına armağan için elçi tutup saba rüzgârını gönderdi.
10. Gonca, bir sürü mücevher kutusu içinde eşsiz yakut... Bir güzel gümüş sürmelik (gönderdi)...
11. Yani gonca, Cem kıymetli sultanın yoluna başını ve canını koydu.
12. Bahçe sümbülü hizmetinden kaçarsa gonca saç çekerek onu getirir.
13. Gonca, düşmanın başına düşmesi için topuzunu ağırlaştırdı.
14. (Ey padişah) Gonca yüzünü görünce utancından yüzünü erguvan rengine çevirdi.
15. Ey padişah, gonca konuşma sahibi olsaydı sana hâlimden yakınırdım.
16. Sen o mutluluk bahçesinin ki o bahçeye (başka) padişahlar gonca oldu.
17. Dünya bahçesinde doğan gonca ahlakının kokusuyla dünyaya geldi.
18. Ben öylesine sadık bir bülbülüm ki gonca bende bir yalan bulamadı.
19. Gonca gül gibi gülmekten feragat edip kalbimle ikiz oldu.
20. Sıkıntılarla bağı kan olalı, gonca sadece bana benzer bana!
21. Gonca gökyüzüne yüzünü çevirip padişaha Hayâlî gibi dua eder.
22. Gonca dünyaya geldikçe düşmanına can alıcı bir temren olsun.

22.

gerçi baş egmedi cemşîd ile hâkâna kerem

geldi kul oldu bugün şâh süleymâna kerem

1. Cömertlik gerçi Cemşîd ve Hâkân'a baş eğmedi ama bugün Sultan Süleyman'a geldi, kul oldu.
2. Parlak aya fikrinin nurundan cömertlik ererse, yüz kızartıp (utanmasını bırakıp) güneşten ışık istemez.
3. Cihan hükümdarının cömertliği göze nurdur, padişahın keremi ise ülkenin süsüdür.
4. Kerem, ademoğlu için cömertlik, memba için inci, bulut için yağmurdur. Güle koku ve laleye de renk olarak yeterlidir.
5. En büyük kanadını arzu suretini yansıtmak üzere ayna eden cömertlik, sidre tavusu gibi cevhlana başladı.
6. (Abıhayat) Bir içimlik suyu İskender'den esirgedi. Cömertlik, abıhayatı kınarsa yeridir.
7. Eğer cömertlik, düzgün konuşan biri olup ortaya gelmese kılıcın yüzünün suyu/şerefi yere dökülmüştü.
8. O (yağmur) bitkiler bitirdi, bu (cömertlik) mutluluk meyvesini... Cömertlik, "Neyime/neme benziyor" diye yağmuru kınadı.
9. Kerem, insan zümresine lütuf ve iyilikte bulununca, o düşkünün utancından yüzü yerlere düştü.
10. Cömertlik, padişahın sarayında sultanlara layık bir meclis kurup birçok muhtaca yardım şarabını açtı.
11. Sıra bana gelince mi meydanda kadeh kalmadı? Kerem yoksa cömertliğini misafirinden mi esirger?
12. Şah Üveys cömertlik ettiği zaman Hz. Selmân'ı bir devlet sahibi yapıp başına mücevher saçmış.
13. Cömertlik, o Kağan Arslan'a canını kaptırdıysa şaşılmaz. Zira, şiir ormanı onun avlağı oldu.
14. Anadolu'da ben de söz ilhamlarının saçıcısıyım. Kalemimin her damlası Umman denizine lütufta bulunur.
15. Ey padişah, şiir incilerine maden Hayâlî'nin şairliğidir. Sen lütuf madenisin, inci için madene cömert ol!
16. Devlet güzelinin kulağına tak, o sedef bu iri taneli inci cömertlik olmaya yakışır.
17. Benim gibi söz ustasına cömertlik ulaşıncaya kadar felek çok döner, dünya çok suret bulur.
18. Ey hükümdar, nurunu gözlere bağışlayan temiz yaradılışım şikayet elini eteğine bıraktı.
19. Cömertlik padişahıdır, beyler sadece en rezil olmuştur. Bunların yaradılışı cimrilik oldu, sultanların ise kerem...

20. Birinin mansıbını bana bağışla ki cömertlik, bayrağımın hilalini Zuhal'e ulaştırsın.
21. Lütuf ve iyilik var iken şikâyetin zamanı mıdır? Cömertlik, beni şimdi mi iyiliğe boğdu.
22. Bahar ülkesinin hükümdarı şebnem dirhemini gonca koltuğu ile bahçenin cebine bağışladıkça...
23. Allah, dallara cömertliğinden nur verdikçe, cömertlik bahçesinin gülü, avucunun bulutundan bereket bulsun.

23.

bāğda olup şükûfe haylına serdār gül

od bırağdı hānmān-ı bülbüle tekrār gül

1. Gül, bahçede çiçeklerin ordusuna komutan olup bülbülün evini tekrar ateşe verdi.
2. Bülbül gonca potasında gülün kulağına altın işlemeli küpe yapmak için altını saflaştırır.
3. Gül, tecrit içinde sırlar sahibi olduğundan beri goncanın kutusunu sır sahiplerinden başkasına açmaz.
4. Bülbül çimen çocuklarına *Mantıku't-Tayr* okutur. Gül onun her bölümünü Attâr gibi şerh eder.
5. Bekleyiş, bülbülün yüreğinde yara çıkarır. Ya Rab, gül goncanın neden yakasını sıkıyor?
6. Bahçede Mahzen-i Esrâr gonca, Matla-ı Envâr gül olduğundan beri her varak bir nüktedir, anla!
7. Pamuk ile ateşin gerçi oyunu olmaz, ama gül semender gibi ateş içinde bülbülü saklar.
8. Her gelinciği üstün kılan sinesindeki yarasıdır. Bu yüzden gül, çimende dikenin cefasından utanmaz.
9. Gül, ailesine bülbül yuvasını oturacak sepet yaptı. Gül, galiba göç kervanını hazırladı.
10. Kıskançlık ateşi bülbülü yakıp kül etse şaşılır mı? Gül her dikenin boynuna sarılıp güler oynar.
11. Gülün bülbül çocuklarının ağızlarını açıp, bülbül yuvasını musikar etmesinin zamanıdır.
12. Gül, padişahın ayağının tozunun sürmesini isteyip bahçenin hasta nergisini tedavi eder.
13. Selim kalpli Sultan Süleyman nasıl bir padişaktır ki güneş, sarayının kemerine altın işlemeli bir gül oldu.
14. Çin pazarının esintisi ahlakının kokusundan bir izdir. Çiçeklerin sultanı gül, cömertliğinin bölümünden bir yapraktır.
15. Gül, yılda bir kez ayağının toprağına yüz sürmese yakut tacını şebnemden incilerle dolduramazdı.
16. Mızrağının üstünde kana batmış düşmanın kellesi, ucunda gül olan o düzgün fidana benziyor.

17. Ey padişah, gülün bülbülün kanını yüzüne sürmekten (allık yapmaktan) adaletinin devrinde tövbe etmesinin zamanıdır.
18. Goncanın ağzından adaletinin vasıfları hariç bir şey çıkmaz. Gül her zaman senin iyiliğinden başka bir şey anmaz.
19. Ey hükümdar, itlerinin izine yüz sürmeye geldim. Bana dünyanın bahçesinde dikensiz gül odur.
20. Gül, bülbül yuvasını dilenmek için keşkül edip kalender gibi para toplamaya dergâhına geldi.
21. Gül, sen güzellik sultanının yüzüne âşık olup kanlı kanlı yaralarla kendini süsledi.
22. Gül, çehresinde çiy tanesinden göz yaşı çıkarıp Hayâlî kulunun kara bahtına ağlar.
23. Ey Cemşîd iktidarlı, ben yok olsam sözüm bakidir. Gülün kendi yok oldu ama gül suyundan eser bıraktı.
24. Ne gam Necâtî ile Nevâyî'den sonra geldiysem! Dalda önce diken, daha sonra gül çıkar.
25. Gonca gibi gam dikeninden yüreğim kan dolu iken, talih bahçemin fidanı mahsul olarak gül verdi.
26. Tıpkı her yağmur damlasına bulut sebep oluyorsa... Dünya suretlerinde pergelsiz gül çizildikçe...
27. Devletinin bahçesinin mutluluk goncası olsun. Ey yanakları gül bahçesi olan, sen her zaman gül gibi gül!

24.

*seher enfâs-ı nesîm êtdi cihânı hoş dem
bûy-ı miski ile pür oldı dimâğ-ı 'âlem*

1. Seher vakti, rüzgârın nefesleri cihanı güzel kokulu yaptı. Âlemin dimağı misk kokusu ile doldu.
2. Onu çiy tanesi sanmayın! Lale ve gül, yokluk yolundan koşarak geldiklerinden tere battılar.
3. Dünya bahçesinde yine bitkilerin toplantısı oldu. Kırmızı gül al damgadır, çimen servisi yeşil sancak olmuştur.
4. Her çiçek budağı yine yüce himmetli oldu. İflas etmiş toprağa dinar ve dirhem saçtı.
5. Ömür nakdi var iken cömertlikler etmeyen o insan bir kuru daldan alçaktır.
6. Her altın nergis başına Kubâd tacı giydi. Lale, gül sultanının şerefine Cem'in şarabını içer.
7. Elem dikenini bağrını gonca gibi kan ettiğinde inleyen bülbül gibi feryadı bırak, gül gibi gül!
8. Allah'ın lütfunun denizinden eğer su istersen bulut gibi mateme girip gözyaşını dök!
9. Mektup gibi iki yüzlü olma, gel o defteri dür! İki dilliliği kalem gibi adet edinme!
10. Kalem gibi alına ne yazıldıysa en sonunda amel defterine o işlenecek...

11. Ey Hayâlî, sevgilinin yanağındaki dolaşık saçlarının ne olduğunu işit, kavuşma hazinesinin talibi olma!

12. (O saçlar) Ya büküm büküm olmuş mecusi tapınağının dumanıdır ya da güneşe karşı yatmış zehir dolu yılandır.

25.

*‘âlem-i ğaybı cemende kıldı kudret âşkâr
yâsemen birle beneşsedür aña leyl ü nehâr*

1. Allah, çimenlikte “gayb âlemi”ni aşıkâr etti; ona yasemin ile menekşe gece ve gündüz olmuştur.
2. Felek, çimenin çiçek yıldızlarıyla şereflendiğini görünce vücuduna kıskançlık yarası açıp avare oldu.
3. Gül şahı bülbül yuvasını kendisine taht yaptı; servi ile çınar ona hizmetkâr olup karşısında durmuş.
4. Kış padişahının askerini bahçeden sürmek için, çiçeklerin sayısız askerini toplamış.
5. Susamlar ellerine kılıç alıp silahtar oldular. Lale sancak beyidir, nergis taç sahibi emir...
6. Yemeye içmeye bahçeye gel! Zira bahar bulutu direksiz ve ipsiz işret için çadırlar kurmuş.
7. Kalbinin evinde usançtan toz varsa gül şebnemi su seper, sümbül süpürgesi temizler.
8. Çimen, bahçenin içinde akan suyu görünce el üstünde tutup “Yüzüme hep basmışsındır/beni onurlandırmışsındır” dedi.
9. Bülbül, sabah vakti gül bahçesinde ahabplara yüksek sesle gül mecmuasından bu beyitleri okudu.
10. Zaman, hayatının mahsulünü yele vermeden devir içinde lale gibi kadehi elinden düşürme!
11. Bahar, gonca ağızlı, servi boylu, nergis gözlü, gül yüzlü, çimenin kendisine yeşil ayva tüyü olduğu bir dilber olmuştur.
12. Hızır’ın ölümsüzlük suyu ile İsa’nın nefesi su ve hava olmuştur. Taze can bulmak dilersem gezerek bahçeye git!
13. Tıpkı felek iktidarlı padişahın yeryüzünü alması gibi susamlar, kılıç ile bahçe ülkesini fethetti.
14. Saltanat bahçesinin servisi Sultan Süleyman Şah ki dünyayı düşmanlarının kanıyla gelincik bahçesine çevirmiştir.
15. Her kulu bir Cem... Elindeki kılıcı işret meclisi ve savaş meydanın kadehi... O şarabı içen galiba kıyamete kadar ayılmaz.
16. O fetih ve yardım göğünün doğanı olan oku düşmanın ruh kuşunu uçup avladı.
17. Ey aslan gönüllü! Adaletinin zamanında eğer yetim kalsa, farenin yavrularını dağ kaplanı

emzirir.

18. Savaş bahçesinde mızraktaki kana bulanık başlar nar gibi kendi hâline güler.
19. Düşman gece karanlığı gibi sayısızdı ama eline güneş gibi kılıç alınca bozguna uğrattın.
20. Tıpkı bahar şahının uzun serviye yeşil sancak edip lale ve gülden asker toplaması gibi...
21. Ey Hayâlî, Hak Teala O'nun ömrünü çoğaltsın. Daima saadet tahtının üstünde berkarar olsun.

4.2. [muşammatlar]

1.

bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-ḥānedür

I

1. Puthanedeki suretlerin gönül dileği olan bir güzel gördüm.
2. Kendisinden başkasına ateş gibi yabancıdır.
3. Dilinden dökülen ise efsun ile efsanedir.
4. Mümin ve kâfirler ile arkadaş ve komşudur.
5. Altın kadeh çeken arzu dolu bir sarhoştur.
6. Bir yudumunu içenin yeri bin yıl meyhanedir.
7. Cana kasteden kılıç çekmiş bir yiğittir.
8. Tur Dağı, onun özünden kandilini yakmadıysa acaba neyden yakmıştır?
9. Doğrusu ben gönlü yanmış bir mumum, düşman ise sinektir.
10. Ateşe sataşan ya sinek ya da delidir.

II

1. Ben hazan yaprağı nasip olmuş bir fidanım.
2. Başkaları menfaat içinde bana ise ziyan nasip oldu.
3. Can bağışlanalı bedenimden utanır oldum.
4. Nur kanatlı bir Anka'yım, kemik rızık oldu.
5. Gel, aşktan haber ver, zira dil bağışlandı.
6. Hasret ateşi hem aşikâr hem de gizli nasip oldu.
7. Bana tereddütsüz ve şüphesiz yanmak nasip oldu.
8. Kendi hâlimden bana düzgün şekilde konuşmak nasip olduğu için...
9. Doğrusu ben gönlü yanmış bir mumum, düşman ise sinektir.
10. Ateşe sataşan ya sinek ya da delidir.

III

1. Kılığım yokluk resmi göstermeye bir aynadır.
2. Güneşin ta kendisiyim, zerreler benim için pervanedir.
3. Öyle konuşkanım ki dünya yanımda dilsizdir.
4. Dilimden akan bazen sihir, bazen büyü sâdır olur.
5. Aşk sarayına çıkmaya himmet bana merdivendir.
6. Abıhayatım... Karanlık gece benim için karanlıklar ülkesidir.
7. Vücudumdaki canım, varlık denizinin nurunun ışığıdır.
8. Suretimin gerisini anlamak boşunadır!

9. Doğrusu ben gönlü yanmış bir mumum, düşman ise sinektir.
10. Ateşe sataşan ya sinek ya da delidir.

IV

1. Gerçi devran fırsatı benden önce başkasına verdi.
2. Aşk başkentinde Mecnûn'un mehteri çaldı.
3. En sonunda Ferhâd da sanatını sonuçlandırdı.
4. Mahmûd'a Ayaz'ın türbesi kiblegah oldu.
5. Vâmık'ın Azrâ ile acıklı/türlü hâlleri anıldı.
6. Şüphesiz her âşığın bir zaman şöhreti oldu.
7. Aşk ülkesinin devleti/talihi bunların başındadır.
8. Gam gecesinde bunların sohbet kandili oldum.
9. Doğrusu ben gönlü yanmış bir mumum, düşman ise sinektir.
10. Ateşe sataşan ya sinek ya da delidir.

V

1. Ey Hayâlî ne zaman ki o ay yüzlümü gördüm...
2. Âlemi aydınlatan güneşten daha fazla kızıştırdım pazarlığımı.
3. İkrarımı aldılar, kavuşmayı ayrılığa sattım.
4. Aşk kilisesi rahibiydim, kestiler zünnarımı...
5. Sözün özü putlardan arındırdılar puthanemi...
6. Bir dünya hükümdârı gönlümdeki sırlarımı aldı.
7. İşimi hasret ateşiyle yanıp yakılma ettim.
8. Ay yüzlülerin ateşiyle/arzusuyla sarığımı yaktım.
9. Doğrusu ben gönlü yanmış bir mumum, düşman ise sinektir.
10. Ateşe sataşan ya sinek ya da delidir.

2.

cānuña āteş urur mihr-i dıraḥşānuñ mı var

I

1. Canına ateş vuran parlak güneşin mi var?
2. Bağrında gam yarasıyla yanan ateşin mi var?
3. Sürekli şebnem dökersin, ağlayan gözün mü var?
4. *Ne oldun, inlersin felek, vefasız sevgilin mi var?*
5. *Her makamı dolaşan bir parlak ayın mı var?*

II

1. Ülkenin üstünde asla soğuk rüzgâr esmez iken...

2. Bülbülün goncandan elem ve dert çekmez iken...
3. Seni bazen lale bazen kırmızı g l süsler iken...
4. *Ey bostan/Bostan, yüzünü hazan mevsimi mi sararttı?*
5. *Yoksa başı dışarıda bir salınan servin mi var?*

III

1. G l güler  i ek bahçesinde, sana a lamak nasip olmuş.
2. Goncana yoksa diken rakip mi yaklaştı?
3. Sana doktorların (bile) derman olamadığı derde mi düştün?
4. *Ey bülbül, dert ile ağlayıp feryat edersin...*
5. *Diken ile komşu olmuş gülen gülün mı var?*

IV

1. Sevgiliye  l y  dirilttiği için ben “ sa” dedim.
2. “Ey  skender ağızlı Hızır, sana benzer yoktur” dedim.
3. “Yoluma canını feda etmezsin” dedi, “Haça” dedim.
4. *“Ey sevgili yoluna canımı akıtsam gerek” dedim.*
5. *Yüzüme bin öfkeyle baktı, dedi: “Canın mı var?”*

V

1. Ey Hay l , aşka kul olduğundan beri sultansın yine.
2. Yani, bir huri gibinin güzelliğine hayransın yine.
3. Bir melek yüzlünün derdiyle ağlarsın yine.
4. *Ey Z t , sevgilinin saçı gibi perişansın yine.*
5. *Yoksa eziyeti sonsuz peri şanlı bir sevgilin mi var?*

3.

ey g   l  opmaz şaf    n merdüm-i ma m rdan

I

1. Ey gönül, madem ki sarhoş adamdan sevinç çıkmaz...
2. (O h lde)  z m şarabıyla aşk şarabının sarhoşu olunur mu?
3. Aldırışsız sevgili benim gibi garipten uzak olduğundan beri...
4. Gam alevi vücudumun üstünde kaftanımdır nurdan...
5. Ahımın dumanı ise başıma bir ta tır samurdan...

II

1. Padişah isen ne olmuş beyim..  yilik yap, orduya eziyet etme.
2. K lahsız ve altın külahlı kullarına eziyet etme.
3. Yani her bir güçsüz ve günahsız eziyet etme.

4. Dağ olursan da sakın, bir saman yaprağına eziyet etme.
5. Eğer Süleymân olsan ne olmuş! Karıncanın ahından kork!

III

1. Felek Kaf'ının zirvesinin eteğini yakar.
2. Hatta güneş ve ayın aydın gözünü yakar.
3. Yani yıldızlar darısının harmanını yakar.
4. Her seher vakti kâinatın mahzenini yakar.
5. Bu baş aşağı tandırdan çıkan güneş ışığı...

IV

1. Kötülüğü ve kargaşayı bırak, hayır kıyısından uzak olma...
2. Sonunda meleklerle felek gezintisinden geri kalmayasın.
3. Bu köhne kiliseden gizli bir ses can kulağına dedi ki...
4. "Gam meclisinde ney gibi vücudunu başka şeylerden arındır!"
5. "Bu nükteyi can kulağıyla tamburdan dinle!"

V

1. Aşk tortusunu yiyen rint olup gönlü akılsız bırak!
2. Uçsuz bucaksız deniz olup canıyürekten coş!
3. Yani akıl kulağıyla bu nasihati dinle!
4. Vahdet meclisinde Hayâlî aşk şarabını iç!
5. Zira gönül ehli üzüm şarabından Elest sarhoşu olmaz!

4.

hüsrevâ küyüñ gedâsı tâc-ı hâkân istemez

I

1. Ey sultan, sokağının dilencisi hakan tacı istemez.
2. Saadet tahtında Süleyman olmayı istemez.
3. İnsan ve cin emrine hep kul, ferman istemez.
4. *Fakirliği seçen saray ve divan istemez.*
5. *Kendisine gam azığından başka asla ekmek istemez.*

II

1. Akıl sahibi olan bu yolda devlet ile övünmez.
2. Ey padişah, adam olana ödünç elbise utanç kaynağıdır.
3. Taç sahibi padişah olma, baş açık bir dilenci ol!
4. *İstiğna tahtında padişah gibi oturan o kişi...*
5. *Baştanbaşa yedi kıtaya sultan olmayı istemez.*

III

1. Bağırımın tekkesinde yaralardan kandil yandığından beri...
2. Bana ay ve güneşin ışığından el çektirir.
3. Can ile gönülden bahçe gezintisinin arzusu çıktı.
4. *O bağrında nal kesen, yeni yara yakan kişi...*
5. *Bağa bakmaz, bahçe gezintisi istemez.*

IV

1. Ey gönül bu denli ümidini kesmek neden?
2. Eğer huzur sokağına yerleşmek istersen...
3. Kendini sadece sultanın hizmetine layık et sen!
4. *Aşk padişahının sarayı açık, gelsin gelen!*
5. *Hiç kimse reddedilmez, aşk ehli kapıcı istemez!*

V

1. Her kimin göz yaşı kendisine kuru ve yaş olarak yeterse...
2. Doğrusu budur ki, o dünyada deniz ve karaların padişahıdır.
3. Gözde yaş var iken dünyaya kim bakar?
4. *Kimin ahının alevi dünyaya ışık verirse...*
5. *O güneşi zerreden saymaz, parlak ayı istemez.*

VI

1. Ey padişah, musahip olmak istersen dergahını bekle.
2. Kelîm Mûsâ, Tur dağı gibi durmasına rağmen (Tur) ona mesken olmadı.
3. Allah bilir, Ferhâd ile Mecnûn aşkı bilmezmiş.
4. *Sevgilinin sokağında oturan o aşk ehli kimse...*
5. *Divanelik edip dağ ve çöl istemez.*

VII

1. Aşk şarabı içip derya gibi coşan...
2. Ey Hayâlî, onunla gönlünü hoş kılan...
3. Can cüurasını çekip vücut kadehini boşaltan...
4. *Ey Muhibbî, sevgilinin elinden bir kadeh içen...*
5. *Ölecek olsa Hızır elinden abıhayat istemez.*

5.

gözlerümden étmeyüp eksük firâkuñda nemi

I

1. Ayrılığında gözlerimden nemi eksik etmeyip...

2. Bazen mutluluk ülkesini, bazen gam sokağını gezdim.
3. Bu haremde bin türlü şeyin sırdaşı oldum.
4. *Ey put, dünyayı baştanbaşa dolaşsam da...*
5. *Senin gibi bir sevgiliyi ve arkadaşı bulamadım.*

II

1. Her kişi sevgi ve vefa için gümüş göğüslüsünü sever.
2. Onun için aşkına düşüp baş ağrısını çeker.
3. Ama ben eziyetini sevgi ve vefadan daha çok isterim.
4. *Kaşlarının yayını kurup bana eziyet oklarını atsan...*
5. *Kâfirim bağrımı kirpiğinin okundan eğer döndürürsem!*

III

1. Bağrım gam bahçesi oldu, inilti bana bülbüldür.
2. Her elif bir servi, ahımın dumanı bana sümbüldür.
3. Gözüme yansıyan benin, bana su içindeki karanfildir.
4. *Bağrımın üstündeki aşkının yarası benim için kırmızı güldür.*
5. *Her seher gözüm ana çiy tanesi yağdırsa şaşılır mı?*

IV

1. Ayrılık kılıcı bağrıma binlerce yara açtı.
2. Sevgilinin vuslatı merhem sürüp tedavi etmezse...
3. Sıkıntı dağında bağrıma mermer taşı basıp...
4. *Baştan ayağa siyah yaralardan karalar giyeyim.*
5. *Ölmeden kendim için kendi yasımı tutayım.*

V

1. Aşkının ateşinden gönlümde güneşinin/aşkının ışığını yakıp...
2. Hayâlî, ahının şimşeğinin ışığını dünyaya yaydı.
3. Rakibin hilesini anıp her an özür dilemesen...
4. *Ey gül yüzlü, İbrahim'e dudağının cürasını sunsan...*
5. *Dünyada sağ oldukça Cem'in kadehini anmaz.*

6.

gamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben

I

1. Ben, gamından başka derman aramayan bir dertliyim.
2. Ben vücudunda bıçak yaraları şerh ile anlatılmaz bir bağı yaralıyım.
3. Aşkının devletinde dünya tantanasından arınmışım.

4. Ben nasıl bir toprağım ki yan bakış okuna bedenimi nişan ettim!
5. Sevgilim, ben iyiliğinin mahcubu olduğumdan beri bitkinim.

II

1. O kavuşmanı bırakıp ayrılığının yarasıyla duran kişi...
2. Yerini gam çölünde gelincik gibi toprak etti.
3. Ayrılığının sebatını gördü, o yüzden seçti.
4. Bir ahu gözlü, gönül kuşunu sürüp avladı.
5. Bu yüzden gam kılıcından kafes gibi parça parçayım.

III

1. Meyhane ehliyim, her zahit ve âbit kınasın.
2. Hasetçi bu zevke haset etmekten bir an bile boş durmasın.
3. Kimsenin elinde cennete girmek için kâğıt yoktur.
4. Ey zahit, beni dünyanın bulanıklığından arındırdın.
5. Ben aşk tekkesinde temiz aşk müridiyim.

IV

1. Gülün renkli yüzünü görüp huzur ve sabrını verdin.
2. Ciğerde yaran yenidir, yürekte derdin eskidir.
3. Gerçi yanında gonca adlı bir nazlın var.
4. Ey bülbül, gülün eziyetinden ne çektin gerçi karşılık verdin.
5. Ben sevgilinin sıkıntısı yüzünden senden bin kat dertliyim.

V

1. Vücudumda kanlı kanlı yaralardan bahçem olsun.
2. Sevgilinin oku servim, kılıcı susamım olsun.
3. Bu bahçenin bülbülleri feryat ve matemim olsun.
4. Aşk tahtı ya Mecnûn'un olsun ya da benim olsun.
5. Ey Hayâlî, dünya beni iştirakçi adam sanmasın!

7.

'âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen

I

1. Vefalı sevgiliyi isteyen huzurundan vazgeçsin.
2. Namus ve âr isteyen aşk sokağına gelmesin.
3. Bir lale yanaklı isteyen bağrını yaralı yapar.
4. *Sevgilinin dudağının yakutunu isteyen kan yutarsa şaşılmaz.*
5. *Bir kara/kötücül saçlı (sevgili) arayan bu yolda can verir.*

II

1. Kim arzu Kâbe'sine gayret ederek yolunu ulaştırırsa...
2. Hayatından tasalanmaz, canını kurban verir.
3. Usul bilmeyen kimse âşıkların şarkısına eşlik edemez.
4. *Takva ve hayrı terkedip saçını kabul ettim.*
5. *Ey dost mahşer gününde zünnar isteyen benim!*

III

1. Gönül, avare olduğu için sevgiliye gücenmez.
2. Pervane yandığına sabreder, ateşe laf vermez.
3. Gönlüm, kanlı yaram gibi kızıl kanlara boyandı.
4. *Sokağınla yetinmez, çaresiz gönül vuslatını diler.*
5. *Aşk ile didar isteyen cenneti yok pahasına sattı.*

IV

1. Baki aşk candadır, can ise vücudum içinde eğreti...
2. Kanıma susadıysan iç, afiyet olsun!
3. Aşkın temiz cevherinde yokluktur nitelik!
4. *En sonunda dünya içinde dert ve sıkıntı peyda eder...*
5. *Ömrünün akçesini harcayıp vefalı sevgili isteyen...*

V

1. Ey Hayâlî, gam dostundur, kalbini ferah tut!
2. Dışını harap edip içini mamur tut!
3. Aşk ateşi vücuduna ışık verse bunu nur say!
4. *Ey Muhibbî, vefasız sevgilinin eziyetini mazur tut...*
5. *Ayıpsız yâr isteyen dünyada yârsız kalır.*

8.

âhdan leşker çeker baş kaldırup efgân baña

I

1. Feryat bana başkaldırıp ahtan asker çeker.
2. Bu ağlayan göz bana kınama taşını atar.
3. Yaramın aynası hiçbir zaman bana yüz vermeyip...
4. Devran ona baktıkça bana ayrılık resmi gösterir.

II

1. Dünya sarayında mutluluk kapısı açılmasın.
2. Sabah, bela gecesi karanlığında kalsın, gelmesin.

3. Feleğin aynasının vücut bulmadığını göreyim!
4. Devran ona baktıkça bana ayrılık resmi gösterir.

III

1. Gönül sahiplerinin meclisinde nitelik kazanmıştım.
2. Benim kusursuz olan padişahımın eksiklik sebebi olduğunu anladım.
3. Sakinin elinden kavuşma meclisinin kadehi gerekmez.
4. Devran ona baktıkça bana ayrılık resmi gösterir.

IV

1. Bahçenin akan ırmağına dikkatli baksam...
2. Ovada oturan gelinciğin göğsündeki yaraya...
3. Bağdan vefa kokusu şerefine gül yaprağına...
4. Devran ona baktıkça bana ayrılık resmi gösterir.

V

1. Ey Hayâlî, arkadaşı olup vaadini almadım.
2. Bu güneş yanaklının pazarını kızışmış bulsam...
3. Ufacık zerreden yüzünü gösterse...
4. Devran ona baktıkça bana ayrılık resmi gösterir.

9.

ey murādum 'aksine dönmekte bî-pervā felek

I

1. Ey arzularımın aksine dönmede aldırıışsız olan felek!
2. İyiliğe karşı kötülük yapmada dünya ünlüsü felek!
3. İyilik bahçıvanı eline mutluluk sunmuş iken...
4. Ey felek, o dünyayı süsleyen nakılın toprağa düşmesi insafa sığar mı?
5. O mutluluk tahtının sultanına matem tut!
6. Ey felek, ahımın dumanından sırtına siyah hare giyin!
7. O gül için bulut mendilini yaş ile doldur!
8. Ey felek, iki gözün dünyaya baktıkça ağla!
9. Hasret akşamında yıldızlar mumunu aydınlatıp...
10. Ey felek, iyiliğinin madeni toprağa düşmüş, cevherini ara!
11. Cem ihtişamlı yüce şehzadenin yeni aydan...
12. Ey felek, gerçi devletinin hükümlerine tuğra çektin!
13. En sonunda alnının kara yazısına toprak saçtın!
14. Ey felek sen yaptığını bilirsın, ifşa etmek gerekmez!

15. Ey felek, köle ve sultan elinden kurtulmadı!
16. Ah elinden ey felek, feryat elinden ey felek...

II

1. Himmetinin güneşi, mermerleri yakut ederdi.
2. İyiliğinin eli, sultanları utandırmıştı.
3. İşveli goncası konuşsa sustururdu...
4. İrfan fidanlarındaki ötüşen bülbülleri...
5. Her yalnızlığı seçen zahit, (onun) takvasını anıp ağlasın.
6. Seçkin meclisin şarap çekenleri kanlar içsinler.
7. Gönüller dururken tabutu toprağa atıldılar...
8. Yan bakış oklarının o iki misk tozlu yayları...
9. Kabir/Okçuluk ehli kaşlarının yayını görüp yas tutsun.
10. Göz pınarından çeşme çeşme suları akıtsın.
11. İskender ve Dârâların devletinin kadehini kırıp...
12. Dünya evinden sultanların otağını kaldırdın!
13. Mateminde karalar giysin, kanlara boyansın...
14. Dünyayı gören gözümün bebeği gibi ağaları...
15. Ey felek, köle ve sultan elinden kurtulmadı!
16. Ah elinden ey felek, feryat elinden ey felek...

III

1. Dağ kekliği dağlarda uçmasın.
2. Bütün doğanlar gözlerini iğnelerle diksın.
3. Ovaların sülünleri boynunu uzatmasın.
4. O hüma uçtu, bunlar kime naz yapıyor?
5. Çeng saçını kessin, ut ayrılık ateşinde yansın.
6. O usulsüzler/uyumsuzlar bu mateme feryat etmesin.
7. O melik kaza ordusunu yalnız karşıladı.
8. O yiğitler yoluna baş vermeye hazır iken...
9. Dünya, (onun) katında bir kıymetinin olmadığını anlayınca bildiğini okudu.
10. Benim canım, dünyaya sırlar vermek olmazmış.
11. Manisa tahtındaki yaylalar matem tutsun...
12. Zira o mutluluk bahçesi mezar toprağında yazı geçiriyor.
13. Yüceliğine imrenip onu kadere gammazladın.
14. Sonra döndün, hürmet göstermeye başladın.

15. Ey felek, köle ve sultan elinden kurtulmadı!
16. Ah elinden ey felek, feryat elinden ey felek...

IV

1. Padişah, Allah aşkı ile galiba arkadaş olmuş.
2. O meydana girip, muhabbet davası etmiş.
3. Dünyayı ikilik sevdasının reddinde görmüş.
4. Can ve gönül sevgilisini o zevke değer görmüş.
5. İsimlerin sırrını hakkıyla bilmek için talip olmuş.
6. O uçsuz bucaksız denize dalmış, gayret etmiş.
7. Himmetinin otağını yokluk ülkesine kurmuş.
8. Tacını ve tahtı dünyanın cisimlerine suret vermiş.
9. Ancak, her kim olursa olsun, takdiriilahidir.
10. Birçokları bu yüzden dünyayı suçlamıştır.
11. O dergâhtan yana bakmış, o esnada Azrail'i görmüş.
12. Mevta namazını kılmak için temiz niyet etmiş.
13. İbn-i Edhem atını meydana öyle sürmüş ki...
14. Can ve gönül takımını dağıtmış, sureti terk etmiş.
15. Ey felek, köle ve sultan elinden kurtulmadı!
16. Ah elinden ey felek, feryat elinden ey felek...

V

1. O mutluluk hazinesinin yerini ne zaman ki toprak ettin...
2. Gönlümün evini yıktın, harap ettin harap!
3. O felek yürüyüşlü ayın konağını mezar ettiğin için...
4. Güneş, derviş evinde misafir olur mu?
5. Gözyaşı seli zeminin yakasını yırtsın!
6. O bulunmaz inci için deryaya dalgalanıp dursun!
7. Şehzadenin temiz türbesini yapmak için...
8. Ay ile güneş, gümüş ve altından iki tuğla olsun.
9. O cennet bahçesinin bülbüllerini dinlemekte (iken)...
10. Dünya bostanı çığlık ile cansız...
11. Hayâlî, dostluk bahçesinin bülbülü iken ah ki...
12. Şehzadenin matemi onu düşkün bir karga etti.
13. Dünya meclisinde fena şarabını elbette içer...
14. İster alçak kimseleri besleyen köle ister mutluluk bulmuş sultan olsun.

15. Ey felek, köle ve sultan elinden kurtulmadı!
16. Ah elinden ey felek, feryat elinden ey felek...

10.

şahn-ı gülşende yine şohbet-i bî-bâk edelüm

I

1. Bahçenin ortasında yine çekinmeden sohbet edelim.
2. Cüra gibi ayağa düşüp yüzümüzü toprak edelim.
3. Ne dünyayı, ne dünya halkını idrak edelim.
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

II

1. Sabah vakti bahçenin ortasına şebnem gibi düşüp...
2. Bir ay yanaklının hâle gibi etrafını saralım.
3. Şarap kadehini lale gibi baş üstünde tutup...
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

III

1. Kadeh ile meclis halkası, yüzük kaşı ile yüzük oldu.
2. Cem bunu elden çıkaralı çok zaman oldu.
3. Ey saki, madem bu an mutlulukla ele geçti...
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

IV

1. Meclise dolular/şaraplar yağdıralım, kadehler dolsun.
2. Akıl ekini kara toprakla yeksan olsun.
3. Şarap ağlasın, mum yanıp sürahi ise gülsün.
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

V

1. Mey fiçisinin ayağına tortu gibi çökelim.
2. Üzüm kızı/şarap ayağımıza/kadehimize gelmiş iken gel çekelim.
3. Ey zahit, tespit tanesini ekmenin yeridir!
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

VI

1. Meyhane mürşididir, meyhane pirine uyalım.
2. Testi gibi küpün ayağına baş koyalım.
3. Gel üzüm suyu ile gönülden kiri temizleyelim.
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

VII

1. Ey Hayâli, şarap kadehi yiğidin aynasıdır.
2. İyi niyetli bakışını hava kabarcığı gibi ondan ayırma!
3. Vücut evini ecel zabıtası yıkıncaya kadar...
4. Kendinden geçmiş sarhoş olalım, yakalar yırtalım.

11.

ey güzellik kışverinüñ şāhı ağlatma beni

I

1. Ey güzellik ülkesinin padişahı, ağlatma beni!
2. Ve ey letafet göklerinin ayı, ağlatma beni!
3. Allah'a yemin olsun ki dünyayı sele verdim, ağlatma beni!
4. Sevgilim, düşman gülüyor, Allah hakkı için ağlatma beni!

II

1. Senin hayalinin tahtı viran olmasın, gönlümü yıkma!
2. Yolunun toprağı kan olmasın, yaşımı akıtma!
3. Gözyaşı selim dünyayı doldurup tufan olmasın!
4. Sevgilim, düşman gülüyor, Allah hakkı için ağlatma beni!

III

1. Rakiplere uyup onlarla her tarafta gezinme!
2. Şu kara saçın gibi hâlimi perişan etme!
3. Lütfet, gözlerimin yaşını yağmur etme!
4. Sevgilim, düşman gülüyor, Allah hakkı için ağlatma beni!

IV

1. Sen rakiplerle her yere gezintiye gittikçe...
2. Ben feryat ve figan ederek ağlıyorum.
3. Ben köleni bu kan çanağı gözlerle görünce...
4. Sevgilim, düşman gülüyor, Allah hakkı için ağlatma beni!

V

1. Hayâlî, bu serseri gönlüyle sokağına varsa...
2. İtlerin kavgayla, rakibin taşla kovar.
3. Padişahın kapısından kişinin gözü yaşlı gitmesi ayıp olur.
4. Sevgilim, düşman gülüyor, Allah hakkı için ağlatma beni!

12.

geşt edüp ey yūsuf-ı gül-çihre ken 'ân illerin

I

1. Ey gül yüzlü Yusuf, Kenan illerini gezip...
2. Mısır'ın bu harap olmuş illerini mademki tamir ettin...
3. Varışınla Karaman illerini gel, şereflendir!
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

II

1. Taze sümbül, siyah saçını yoluna süpürge edip...
2. Altın külahlı her nergis yollara göz dikmiştir.
3. Bahçede serviler başlarını kaldırıp yolu gözler.
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

III

1. Nergis ve gül, gece gündüz göz kulak olmuştur.
2. Servi ve çınar seni istikbal için karşılamaya gitmiş.
3. Bahar bulutu ayağına su dökmek için bekliyor.
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

IV

1. Mademki kara ve denizi gezip dünyayı dolaştın...
2. Dünya padişahının yüzünü arzulamanın vaktidir.
3. Ey Anadolu padişahının veziriazamı gel, iyilik yap!
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

V

1. Bülbül yine gülün eziyetinden patırtı çıkarıp...
2. Zambak goncası elinde şikâyet mektupları tutar.
3. Laleler kan ağlayıp elbiselerini yırtmıştır.
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

VI

1. Ey Hayâlî, mademki Mısır hâlini görmeye geldi.
2. Sultan Süleymân'ın yüzünü görmenin vaktidir.
3. Kavuşma sabahını görmek için Şam'dan geçmek gerek.
4. Lütfet, Osman illerini bekleyiş içinde bırakma!

13.

gün gibi evvel beni bu çarha sultân eyledüñ

I

1. Önce güneş gibi beni bu gökyüzüne sultan ettin.

2. Sonra döndün, gölge gibi yerle bir ettin.
3. Başımı yeni ay sopasıyla yuvarladın.
4. Ne yaptın ey asi dünya ne yaptın, kan çıkardın!

II

1. Kader sana perişanlık ulaştırdığı için...
2. Gam denizisin, hilal dalgasını görünür kıldın.
3. Vücudumun gemisini o dalga ile sebatsız ettin.
4. Ne yaptın ey asi dünya ne yaptın, kan çıkardın!

III

1. Suret gözünün perdesini gaflet uykusundan yapıp...
2. Dostluk kanununun perdesinin akordunu bozdun.
3. Dünyada bir kişi kendi yetiştirdiğine böyle mi yapar?
4. Ne yaptın ey asi dünya ne yaptın, kan çıkardın!

IV

1. Zemin ehlinin kanını kara yere dökmek için...
2. Hilalin keskin hançerini görünür kıldın.
3. Kime yara açtıysan kanını eteğinle sildin.
4. Ne yaptın ey asi dünya ne yaptın, kan çıkardın!

V

1. Güneş, sinende haşre kadar hasret yarasını yaksın!
2. Yıldızların gözü yere kan ırmağını akıtsın!
3. Ülkerin dişleri yeni ay parmağını dişlesin!
4. Ne yaptın ey asi dünya ne yaptın, kan çıkardın!

14.

nigāruñ yüzi ağ alnı açıktır kaşı çatıktır

I

1. Put gibi güzelin yüzü ak, alnı açıktır; kaşı çatıktır.
2. Eyvah ki benim kara bahtım uygun değildir.
3. Zira beni güldürmez... Her an ağlasam layıktır.
4. Gözüm nemli, gönlüm gamlı, yaşım kana boyanıktır.
5. Sana âşık her kimse hâli budur, buna şaşılmaz.

II

1. Ey sevgili, senin cadı gözün gönlümü hasta etmiştir.
2. Can tabibisin, bu hasta gönlümü tedavi etsen...

3. Ey yanakları çiçek bahçesi, karşında belalı bülbülünüm.
4. *Sana her ne kadar menekşe gibi yüz bin kefil varsa da...*
5. *Binlerce tebrikler, gül gibi yüzün ak, alnın açıktır!*

III

1. O ay yüzlü “yıkık gönülleri tamir etmek hakkımdır” der.
2. O ay yüzlünün kılıcı benim başım için hakkımdır.
3. Yan bakışının oku hakkım olduğu için belana hedef oldum.
4. *Aşkının derdiyle delirdim, saçının zinciri hakkımdır.*
5. *Sevgilim, kimsenin hakkını boynuna alma, yazıktır!*

IV

1. Benim yârim güzeller içinde parlak bir sevgilidir.
2. Zira onun Leylâ saçından Mecnûn gönül delidir.
3. Yüzü cennet, dudağı kevserdir; hem boyu da Tuba’dır.
4. *Kalksa uzun servidir, otursa iki renkli güldür.*
5. *Güzel, kalkıp oturması yaraşık olandır.*

V

1. Vuslatına ermek ümidiyle ayrılığa sabrettim.
2. Yanağının bağındaki vuslatının gülünü dermek ümidiyle...
3. Ayağının toprağına bir kez yüzümü sürmek ümidiyle...
4. *Ya zahirde ya batında seni görmek ümidiyle...*
5. *Kara bahtım gece gündüz uyur, gözüm gönlüm uyanıktır.*

VI

1. O, kime güzelliğini sunsa kişinin elde kararını bırakmaz.
2. O, karşısında inleyen ah ve feryadını sever.
3. O, canına ateş salar gibi yanaklarını gösterir.
4. *Ey bülbül o, senin gibinin binlercesini uçurmuştur.*
5. *İki renkli güle aldanma, ikiyüzlü münafıktır.*

VII

1. Ey Hayâlî, gönlünü sevindirip kavuşma sözü verse...
2. Gönül ülkesindeki gam askerlerini ayaklar altına alsın...
3. O, âşık sadakat gösterip naz ve işve etse...
4. *Ne olur sevgili seherden güneş gibi güzelliğini gösterse...*
5. *Zira Cafer, sabah gibi onun aşkının yolunda sadıktır.*

künc-i ğam mu 'tādı bāğ u rāğ u seyrān istemez

I

1. Gam köşesinin alışkını bağ bahçe ve gezinti istemez.
2. Gamlı gönlü çiçek bahçesine gezinti istemez.
3. Aşk ile hasta olan derdine derman istemez.
4. “Fakr” ile övünen, sultan sarayı istemez.
5. Ahının dumanı sayesinde kemer ve kubbe istemez.

II

1. Aşk ile mamur olan bu harabeye bakmaz.
2. Mansur olan sevgilinin saçının darağacından yüz çevirmez.
3. Kendinden uzak olan arzuladığının meclisine yakın olur.
4. Ahının dumanı sayesinde keder ateşiyle aydınlanan/yanan kişi...
5. Güneşi kendisine gece mumu istemez.

III

1. Uykusuz âşık sabah vaktinde ah etse...
2. İlahi sırlar hazinesinin tılsımı ona açılır.
3. Bugün fena ehli, baki devlete padişahdır.
4. İstiğna tahtını kendine dayanılacak yer yapan şu dilenci...
5. “Bâd-âver hazinesi” ile Süleymân tahtını istemez.

IV

1. Dünyada gam denizinin dalgıcına aşına yoktur.
2. Aşk temiz bir mücevherdir, ona paha biçilmez.
3. Halvethane zahide mescit, bana meyhanedir.
4. Dilenci, karanlık köşesini güneşin yerine vermez.
5. Dünya temaşasından vazgeçen kişi parlak güneşi istemez.

V

1. Aşk canı sarhoş eden ezel kadehidir...
2. (Aşk) Nasipsiz, bedensiz, sabırsız ve akılsız eyleyen(dir)...
3. Aşk ile coşan okyanusu damlaya saymaz.
4. Ey Hayâlî, külfetsizce gönül kanı içen...
5. Hızır elinden minnet edip abıhayat istemez.

16.

nev-bahār érđi bezendi bāğ u şahrā bir yaña

I

1. İlkbahar erdi, bir taraftan bağçe ve ova bezendi.
2. Bir taraftan yüceler ve aşağılar gezintiye başladılar.
3. Ey uzun servi, gönül sensiz bir tarafa gitmedi.
4. *Cümle âlem bir tarafta, biçare yalnız bir tarafta...*
5. *Dünya bir yana olsa sokağının cennetini bırakmam.*

II

1. Ey lale yanaklı, yüzünü çiçek bahçesine sundun.
2. Gonca, yanağının gülünü görünce yakasını yırttı.
3. Sözlerini işitince bülbülün gevezeliği dindi.
4. *Yürüyüş şeklini arayıp bulamadılar...*
5. *Tuba bir tarafa gitti, gönül süsleyen servi bir tarafa...*

III

1. Aşk padişahıyım; gam ordumdur, belalar askerim...
2. Sıkıntım başkentim, beylerim Ferhâd ve Mecnûn...
3. Her ne zaman ejder suretli ah bayrağını çeksem...
4. *Aşkınin devletinde askerim ondan fazla oldu.*
5. *Zayıf olan bir tarafta dursa, güçlü olan bir tarafta...*

IV

1. Zülcelâl Hak, gör ne şekilde sanatını gösterdi?
2. Sana benzersiz bir güzellik nasip etti.
3. Güzelliğinin zerre kadar noksanı yoktur, mükemmelliğe ulaşmıştır.
4. *Zeval oku mükemmel güzelliğine ulaşmasın dersin...*
5. *Ey dünya padişahı, güneş gibi tek başına bir tarafa gitme!*

V

1. Ben dertli gözyaşı selimi akıtsam şaşılır mı?
2. O uzun servi sokağının başında ırmak (olsun) ister.
3. Bu deli gönle nasihat verdikçe (deliliği) fazla olur.
4. *Ey nasihatçi, akıllı sözü aşka mani olamaz.*
5. *Deniz bir tarafa aksa kimse karşı duramaz.*

VI

1. Adamsan kahpe dünyanın talihini hoş görme!
2. Kalender ol! Kimsenin dedikodusunu dinleme!
3. Öl diril, bu dünya malını gözüne gösterme!
4. *Tecerrüd hâlini dünya malı ile şerh eder.*

5. *Karun yerde bir tarafta, Mesih gökte bir tarafta...*

VII

1. Ben kara yüzlü Hayâlî sevgiliye kavuşmayı umarken...
2. Sevgilinin o ayva tüyü/fermanı ömrümün defterini dürmek ister.
3. Dudağını öpmeyenin uğrunda ölmeye ne borcu var?
4. *Sevgilinin aşkı Necâtî'nin canına havale oldu.*
5. *Ey ecel sen de gelip bir taraftan sıkıştırma!*

17.

lebi kevşer mi 'aceb yâ rāḥ-ı rūḥ-efzā mı ki

I

1. Dudağı acaba kevser mi ya da ruha ruh katan şarap mı ki?
2. Ya da insan telef eden şarap mı, yoksa sevda şarabı mı ki?
3. Bal ve şeker kaynağı mı yoksa konuşan papağan mı ki?
4. *Dudak mı bu, yoksa saf yakut mu, kırmızı şarap mı ki?*
5. *Yoksa da ölüleri diriltmede İsa mı ki?*

II

1. Güzelliğinin kadehi şarap sunup sarhoş etti ayıkları...
2. Kavga çıkaran meclisine dost etti fasıkları...
3. Hep yalan oldu bana şu önceki vaatleri...
4. *Niyeti âşıkları öldürmek midir bilemem.*
5. *Güzellik icabına yoksa naz ve istiğna mı ki?*

III

1. Ey sofı, bizi sevgilinin sokağından neden kovarsın?
2. Ey sofı, bizi aşk yolundan söküp atacağını sanma!
3. Ey sofı, bizi sevgilinin sevgisinden neden uzaklaştırırsın?
4. *Ey sofı, bizi güzel yüzden niçin menedersin?*
5. *"Ahsen-i takvîm"i inkar etmek takva mı ki?*

IV

1. Ah, o amber saçan saçı sümbül müdür bilemem!
2. O güzel çehresi yaban gülü müdür ah!
3. Uzun boyu İrem bahçesinin servisi mi ah!
4. *Ey gönül, (sevgilinin) saçının kavgası başından gitmedi ah!*
5. *Bu gönül, deli mi yoksa çılgın mı ki bilemem!*

V

1. Ah ki sen gülün nezdinde tanıdık, yabancıdır.
2. Bülbülün gönül yakan inlemesi senin için efsanedir.
3. Hayâlî, aşkının arzusuyla müptela ve divanedir.
4. *Her ne söz söylediysem iri taneli bir incidir.*
5. *Ey Muhibbî, yoksa senin bu şairlik yaradılışın deniz mi ki?*

18.

yalıñuz şanma 'izârı ruh-ı nîgûdur bu

I

1. Bu yanağı, sadece güzel yüzdür sanma!
2. Bu, gelinciğe renk veren bir yaban gülüdür.
3. Bu, serviyi hayrette bırakan gönül çeken boydur.
4. *Ne kâkülü, ne tüyü! Bu gül kokulu sümbüldür.*
5. *Âşıkların gönlünü perişan edecek kokudur/budur bu*

II

1. Kanun bana şarapçının kapısını tekmeleyi emretmedi.
2. Kanun bana testi şarap dolu olunca kapmayı emretmedi.
3. Kanun, meyhane sokağına sapmayı emretmedi.
4. *Kanun, gözümün penceresinin kapanmasını emretmedi.*
5. *Zira, eskiden beri güzelliğinin sarayına karşıdır bu.*

III

1. Bir peri kızının kederi aklını yok ettiğinden beri...
2. Aşk şarabı ile her an körkütük sarhoş yürürsün.
3. Zamanın bu rezillikle geçerse zor!
4. *Ey gönül, ömrün boyunca koşarsan yetişemezsin...*
5. *Gafil olma, peri davranışlı ahudur bu.*

IV

1. Aşk padişahının gönlü, kederi bedenden ayırmak ister.
2. İrem bahçesinin goncası gibi dikenden ayırmak (ister)...
3. Bülbülünü, her karga ve çaylağın sohbetinden ayırmak (ister)...
4. *Gözünün gayreti bu ki canı bedenden ayırmak...*
5. *Zalim güzelin yan bakışından ayırır bu...*

V

1. Ey Hayâlî, ruh toprak bedenden el çekince...
2. Sahibini, ruha bedel olarak zinde eden sözdür.

3. O nükte bahçesinin bülbülü bu sözü güzel demiş:

4. *Ne sözü ne gazeli Necâtî yine sihir yaptı!*

5. *Sevgilinin dudağının sıfatında bir için sudur bu.*

19.

minnet ħudāya mün'im ü kāmîl-nişābsın

I

1. Allah'a şükürler olsun, cömert ve zenginsin.
2. Devlet tahtı üstünde mutluluk bulmuş padişahsın.
3. Harekette Hâtim-i Tayy ile at başı gidensin.
4. Sen himmet ile Ali gibi yücesin!

II

1. Himayenin gölgesi yeraltını kapladı.
2. Keramet sofran yırtıcıları ve kuşları doyurdu.
3. Mutluluk hüman bir karıncayı Âsaf etti.
4. Sen himmet ile Ali gibi yücesin!

III

1. Ay, zatında Haydar tavrını görmeyince...
2. Soyunup kalenderî halkasını takınmadı.
3. Ey saltanat arsasının safları yaran aslanı...
4. Sen himmet ile Ali gibi yücesin!

IV

1. Seçkinler ve halk maksut Kâbe'sine kapında erdi.
2. Yer ve gök ehli tamamıyla duacıdır.
3. Yücelik makamında her zaman daim ol!
4. Sen himmet ile Ali gibi yücesin!

V

1. Padişahım, sana hüner ülkesi teslim oldu.
2. Adalet sancağı ile daima şöhret bul.
3. Hayâlî kulundur, baksan ne çıkar?
4. Sen himmet ile Ali gibi yücesin!

20.

ey gönüller mışrına maĥbûb-ı ken'ānum benüm

I

1. Ey gönüller Mısır'ına benim Kenanlı sevgilim...

2. Zamanının “cevr hattı”nı yazmada benim Cemşîd’im ...
3. Benim değersiz kölesi olmak (bile) sultanlığa bedel hânım...
4. A beyim, a padişahım, a Süleymân’ım benim!

II

1. Ey güneş, izzet ve devletin otağını nereye kursan...
2. Aşk ehli onun çadır ipini kendi can damarından yapar.
3. Dergâhının her hizmetkârı yücelik sahibi bir Hüsrev...
4. A beyim, a padişahım, a Süleymân’ım benim!

III

1. Bu yuvarlanan gözyaşlarım ayağına yüz sürmez (oldu), yardım et!
2. Ayrılığının sokağındaki her diken eteğime yapıştı, yardım et!
3. Yakamı hasret elinden kurtar, yardım et!
4. A beyim, a padişahım, a Süleymân’ım benim!

IV

1. Ne zaman göz ucuyla ben deliye bir bakış attın...
2. Hayret vadisinde Mecnûn’dan beter ettin, beter!
3. Yeter benim gibi karıncayı dünyanın çiğneği ettin, yeter!
4. A beyim, a padişahım, a Süleymân’ım benim!

V

1. Hayâlî, aşk semti içinde senin bir levendindir.
2. Senin terki bağının avı, kemendinin tutsağıdır.
3. Senin toprağa bulanmışın, muradına kavuşamayanın ve dertlidir.
4. A beyim, a padişahım, a Süleymân’ım benim!

4.3. [meşnevî]

1.

seherden seyre vardum merğzāra

hezārān murğı gördüm geldi zāra

1. Seher vaktinde çimenliğe gittim. Binlerce kuşun hep bir ağızdan öttüğünü gördüm.
2. Çimenler gül ve laleyle süslenmiş, tek kat şeffaf gömlekle yaseminler oynamaya geldi.
3. Ova, birçok güzel şiir ortaya çıkarıp erjeng resmi oldu.
4. Padişahın katına erebilmek için güneş ve ayın yüzeyine ayak bastım.
5. Yüzümü çimenler gibi toprağa sürdüm, o temiz şahsa dualar ettim.
6. Söğüt yaprağı gibi titreyip, erguvan fidanı gibi kan terledim.
7. Bu şiirleri Sultan'ın eline sunup, Gül-i sad-berg'i bahara ulaştırdım.

4.4. [ğazeller]

1.

*acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'uqbā
telh-kām olduğu'çün ma'den-i dürdür deryā*

1. Ahiret zevkinin lezzetini istersen acı çek! Deniz, kederli olduğu için inci madenidir.
2. Başını “yeridir” deyip yerinde terk edersen gökler seni bulut gibi el üstünde tutar.
3. Eğer benzini riyazetle sarartırsan iki dünyayı tıpkı kehribar gibi (kendine) çekersin.
4. Vücudunu yak ki yücelik kumaşın şeref bulsun! Zira her ipekli kumaş damga ile daha fazlaya satılır.
5. Gam yükünü çektiğinden beri Hayâlî iki büklüm oldu; boyu “lâ” olalı varlık âlemine ulaştı.

2.

*neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydā
ki konmuş başına biñ dürlü gavgā*

1. Çılgın Mecnûn, başına bin türlü kavga konmuş iken neden kayıtsızmış?
2. Sevgilinin dudağı için âh etsem ne çıkar? Dumansız bir helva/zahmetsiz bir nimet dünyada nerede (görölmüş)?
3. Başa çıkmak istersen ayağa düş. Şarap kadehi bu şekilde başa çıktı.
4. Kanaat Kâf'ı vücudumun ülkesidir. O Kâf içindeki Anka gönül kuşudur.
5. Hayâlî'nin dili deryaya benzer. Derya dalgaları şiirinin satırlarıdır.

3.

*'ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise kan baña
fürkatüñde yüz yumaz bu dîde-i giryân baña*

1. (Ey sevgili) Bu ağlayan göz, gönül çeşmesinden her an benim için kan(lı yaş) akıtmazsa ayrılığında bana itaat etmez.
2. Bir iki gün fani dünyada kalkıp oturmak için cana minnet etmem. Sevgilinin gamı bana yeterlidir.
3. Dudaklarının ayrılığından ötürü dünya gözüne karanlık, toprağa düşüp can veren abıhayat bana benziyor.
4. Dün gece feleğin Ülker'inin hasedi bana dişini olmuştı da o ayı (ısırarak) hilale döndürmüştüm.
5. Ben Hayâlî, Anadolu'da şarap tortusu çeken bir rint iken Türkistan Hâkân'ı benim şerefime Çin kâsesinden (şarap) içiyor.

4.

sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña

halk-ı 'âlem gül gibi her gece handândur baña

1. Senin gül yüzün olmadan dünya bahçesi bana zindandır. Dünya halkı, her gece gül gibi bana güler.
2. Ey put (gibi güzel sevgili), yan bakış celladını gönder de teslim edeyim. Zira aramızda bana engel olan candır.
3. Ey sevgilim, kederin ayrılığının gününde beni yalnız gördüğünden beri, sağ olsun, her gece bana misafirdir.
4. Dinsiz rakip “(O) Seni terketti” diyerek ayartmış. Sevdığım, Allah’a yemin ederim ki bu bana yok yere iftiradır.
5. Ey Hayâlî, yarının Firdevs’inin elemi çekmem. Zira bugün dünyadaki cennet benim için sevgilinin sokağıdır.

5.

gamuñda hem-nefes oldı fiğân u nâle baña

kim ola merhamet etmez bakup bu hâle baña

1. (Ey sevgili) Kederinin yüzünden ah ve feryat bana arkadaş oldu. Bu hâlime bakıp da bana kim merhamet etmez?
2. Hey kâfir, gözyaşımı Tuna nehri gibi akıtma! Yan bakışının rakibi defetmesi bana yeter.
3. Gönlümde siyah yanık yarası, bağrım kana batmış... Gam çölünde gelincik bana benzerse şaşılır mı?
4. Ezelden her şeye rızkını nasip eyleyen (Allah), bana bela, dert ve gamı azık etti.
5. Sararmış yüzüme, kanlı yaşımı akıttı! Ey Hayâlî, o ala gözlü bana ne oyun oynadı, bak!

6.

ol melek-sîmā perî kim beñzemez insân aña

cân ile dilden fedâ olsun hezârân cân aña

1. O melek yüzlü peri ki insan ona benzemez. Canıyürekten binlerce can ona feda olsun.
2. Ey felek, (olur da) ben gönlü hasta bir gece ona çıplak sarılırsam sabah vaktinin kapısını sakın açma!
3. Parlak ay, haleyi âşıklar gibi boynuna halka yaptı. (Böylelikle) Ona boynu bağlı bir kul olmuştur.
4. Bu güçsüz vücudum, dert bahçesinin fidanıdır. Bağrımın yarası meyvedir, her temren ona yaprak oldu.
5. Gönül tarlamda aşk tohumunu ektiğimi görünce, ahımın dumanı bulut olup oraya çok yağmur yağdırdı.
6. Yüzü, vücudum gibi gam yarasından kana bulanmıştır. Galiba şakayık ona âşık olmuştur.

7. Hayâlî, sevgilinin ayrılığına öyle alıştı ki ayrılık gecesi onun için kavuşma günü gibi olmuştur.

7.

*kendüyi étse bugün her kim fenâ-ender-fenâ
şâhid-i makşûd vechine baka kalur baka*

1. Bugün her kim kendisini yokluk içinde yok ederse arzusunun güzeli yüzüne bakakalır baka!
2. Aptal avlayan vaizin sohbeti hoştur, ama odasında hasırından riya kokusu gelir.
3. Ey zahit, kalbini su gibi eritsen de ırmak gibi anlatma; geçmiş macera tekrar anlatılırsa tadı kaçır.
4. Hakk'ın zatı düşüncesinde başını eğ. Dalgıca bak ki baş aşağı olmadıkça denize aşına olmaz.
5. Hayâlî, ehlibeyitin kulu olduğundan beri feleğin atlasını himmetinin atına örtü yapmaz.

8.

*ol ğinâ şâhı ki toydı bende olan aç aña
şubh taht-ı 'âcdur hırşîd zerrîn tâc aña*

1. O, zenginlik padişahı ki ona hizmetkâr olan aç(lar) doydu. Sabah onun için fildişi tahttır, güneş ise altın taç...
2. Eğer “iki cihandaki yüz karalığı” ona üstübeç olmasa bu vücut sarayı bir zulmet yeri olur.
3. Kadir Gecesi ile Mirac Gecesi'nin kendisine âşık olduğu sevgilimle karanlık köşe içinde güzel bir sohbetim var.
4. Hallâc, ona bir yudum “Enelhak” şarabını içirse vaizin kulağından gaflet pamuğu çıkardı.
5. Ey Hayâlî, aşk sultanının kölesi bir dilenci olsa, fakir onun için zamanın padişahı haşmetinde olur.

9.

*gördi mahşûş olduğın meydân-ı istîgnâ baña
şehperin gönderdi sorğuç kâfdan 'anķa baña*

1. Anka, istîğna meydanının bana özel olduğunu görünce Kaf Dağı'ndan en büyük kanadını sorğuç olarak gönderdi.
2. İsa Ruhullah ile tecrit meclisi etsem Tuba ağacı bana her bir tarafından meyvesini sunar.
3. Yaralar dikensiz gül, ahımın dumanı başımda sümbül... Bana dünyayı süsleyen süs ağacı derlerse uygundur.
4. Ey gül (Hz. Muhammed), her ne kadar İsa'nın iğnesi kıskanıp bana göz dikse de sokağının dikenini ayağımdan çıkmadı.
5. Ey Hayâlî, şiirimin incisinin derya gönüllü insanların dilinde söylendiğini görünce parlak inci bana kul oldu.

10.

*h n-ı ciger olalı mey-i dil-g     ba a
geldi cih n elemeleri zevk    af  ba a*

1. Ciğer kanı, bana gönül a an şarap olduğundan beri dünya elemeleri bana eğlence gibi geldi.
2. Gözyaşı denizine d  eyim, zevk buradadır. Ey dalgıç, beni kurtarmak için elini uzatma!
3. Ey dilenci, uzlet köşesinin mücaviri olduğum için yanlarımın izi bana hasır olarak yeter.
4. İste im budur ki güneş g lgemi görmesin. Yıldızların gözü bana hiç ışık olur mu?
5. Ey Hay l , irfan incilerini a ı a çıkarırsam yerleri ova olup her deniz bana akar.

11.

* ub -dem kim yakınur h n-ı şafakdan h nn 
nev- 'ar s-ı tutuş-ı   r m ola çihre-g    *

1. Dördüncü katın duvaklı yeni gelini (güneş)  afak kanıyla kına yakıp sabah vakti yüzünü göstersin.
2. Yanağının ışıkları dört bir tarafa ışık sa ıp, feleği Cem  d'in sevinç evinin gönül dileği yapsın.
3. Feleğin Zühre'si parıltıyı sazına tel edip s nb le nağmesinden neva makamına ba lasın.
4. Güneş kapkaca ı yeryüzüne bereket c rası d ks n. Bütün zerreler dans edip yüz yüze görüşmenin sarhoşu olsun.
5. Ben de her bir bakışta arzuladı ımın yüzü görünen o cam aynayı elime alayım.
6.  araba hava kabarcığı gibi nasıl göz dikmeyeyim; onda iki dünya su üstündeki nakış gibi görünür.
7. Ey Hay l , kadehe şairlerin gözünün nuru, şaraba ilim adamlarının y zsuyu derlerse yeridir.

12.

*gözü  ara v   a u la ol iki z lf  ara
ne  ara günlere şaldum dir   v veyl *

1. G z n kara ve ka ınla yanağından sarkan o iki zülfün kara... Eyvahlar olsun, ne kara günlere kaldım!
2. O ben yanağında çörekotu (gibi) olduğundan beri gönül, saçlarına başak gibi asıldı.
3. Deniz, yüzümdeki inci yüklü g z n iki deniz olduğunu görünce beni kıskanıp çok ıstıraba düşer.
4. Hareketsiz zemin veya ba sız ayaksız felek, aşkının yolunda ilerlemede bana nasıl yetişir?
5. Ey Anka, Hay l  kanaat Kaf'ında doğan oldu; ondan sakın (yoksa), evin yok olur.

13.

 ol de l  atdı cevri o ın ol  a ı y  ba a

rahm eyler oldu şimdi belâ vü kazâ baña

1. O yay kaşlı, bana o kadar eziyet oku attı ki bela ve kaza bana şimdi merhamet eder oldu.
2. Ecel, veda günü bana “merhaba” deyince vücudumda can yerine sevgilinin derdini bulsun.
3. Sevgilinin aşkıyla ana rahmine düşünce o anda bana gıda ciğer kanıdır.
4. Ey padişahım, Allah bana aşk ülkesini verdiğiinden beri Ferhâd nevbetimi çalar, Kays övgümü yapar.
5. Hayâlî, tükenmez güzelliğin mekanı oldu; bana çok berrak ayna derlerse şaşılır mı?

14.

*ol gün kanı ki gün gibi sūzân idüm saña
olsa revâne sâye-i bî-cân idüm saña*

1. O gün hani güneş gibi sana yanıyordum; yürümeye kalksan senin için cansız gölgeydim.
2. Ezel, kainat sırlarına esrar kesesi iken ben aşk dergâhında sana hayrandım.
3. Ne gülde renk ve koku vardı ne de saba rüzgârında güç vardı; (ama) ben bahçende senin için inleyen bir bülbüldüm.
4. Sen Medine gibi niyaz ehline naz ederken ben Kâbe gibi senin için yakamı yırtmaktaydım.
5. Ey padişahım, o Hayâlî'yim ki dünya (henüz) kendine yer bulmamışken ben seçkin meclisinde sana konuk olmuştum.

15.

*yüz tutdı ehl-i fakr ile şāhib-ğınā saña
ey 'ışk bendedür kamu şāh u gedā saña*

1. Ey aşk, fakirler güruhu ve zenginlik sahipleri sana yöneldi; bütün padişah ve dilenciler sana kuldur.
2. (Açığın) Her yaran sinede bir sevinç vadisi oldu; her yanık yaram can gözü olup sana bakakaldı.
3. Ey çimen goncası, ciğer kanı mı sana gıda olmuştur? Zira gönülle birliğe ulaştın.
4. Ey saki, sana ezel meclisinde cömertlik verilmiş; bir kadehle hakir dilenciye Cem'e çevirdin.
5. Hayâlî'nin şairlik tabiatı ilahi çeşmenin kaynağıdır; (o kaynağın) balıkları sana tanıdık çıkarsa şaşılır mı?

16.

*bu güzellik ki 'atā eylemiş allāh saña
germ olursa n'ola mihr-i felek ey māh saña*

1. Ey ay (gibi güzel sevgili), Allah sana böyle bir güzellik bahşetmiş (iken) feleğin güneşi senin için kızışsa şaşılır mı?
2. (Ettiğim) Her feryadım benim ne olduğumu nasıl açıklasın? Ah ki âşıklar meclisinde sana

bir nağme gelir.

3. Gam dağına gelsen Ferhâd'ı görürsün. Sana mermer taşta tırnakla yol kazayım.
4. O ay gibi sevgilinin (açtığı) elif ve yanık yarasıyla beyliğin vardır. Ey dilenci, bugüne bugün padişah sana davul ve sancak verdi.
5. Ey Hayâlî, yüri git sararmış benzine kanaat et! Aşk harmanında sana en sonunda bir saman değdi.

17.

*bu leṭāfet ki 'atā eylemiş allāh saña
mıhr tutsa yaraşur hıdmet için māh saña*

1. Allah sana öyle bir güzellik bahşetmiş ki ay sana hizmet için güneşi tutsa/kapasa/sevgi beslese layıktır.
2. Sen naz yatağında gonca gibi uyu; âh, saba rüzgârı gibi senin yanından geçsin.
3. İlkbahar padişahı seni güzelliğinle sultan görünce sana laleden çadır ve gülden otağ yapar.
4. Yolunu kaybetmiş zahit, eğer esasını bırakıp ahına dayanmazsa gam gecesinde sana ulaşamaz.
5. Ey Hayâlî, padişah şiir denizinin içinde seni tek kalmış inci (olarak) görünce sevgisinin terbiyesiyle sana güç verdi.

18.

*bî-vefâdur gül gel ey bülbül çemenden bir yaña
edelüm şūrîdelik sen bir yaña ben bir yaña*

1. Ey bülbül, gül vefasızdır. Çimenlikten tarafa gel de, sen bir yandan ben bir yandan çılgınlık yapalım!
2. Sevgilim, kulübemin içinde ayrılığından feryat etmeye kalksam; bir taraftan kapı bir taraftan pencere inlemeye başlar.
3. Cerrahlar bağrımın yarasını dikse yaralanırlar; ip bir yandan iğne bir yandan benim için kan ağlar.
4. “Lütfet, bizi (sevgilinin) sokağına ulaştır” diye bir yandan gözyaşım bir yandan eteğim ayağıma düşer (yalvarır).
5. Susam çini sürahilerle bir tarafa gitmeseydi, nergis altın kadehle ayağına kapanmazdı.
6. Mıknatıs bir tarafa, demir bir tarafa gider de Hayâlî'nin yüzü eşığının taşından ayrılmaz.

19.

*gören nazmum 'uyûnından eder hûn-ı ciger peydā
niçe kanlar yudar kân eyleyince bir güher peydā*

1. Şiirimi görenler, gözlerinden ciğer kanı çıkarır. Maden, bir inci ortaya çıkarıncaya kadar ne

kanlar yutar!

2. Deli Ferhâd, aşk devletinin tahtının süsüymüş. Bîsütûn Dağı, ona kılıç ve kemer bağışlasa buna şaşılır mı?
3. Aşk çölünde ansızın kendimi kaybetim; ne vücudumdan iz belli ne vücudumun üstünde başım mevcut!
4. Hakk'ın nuru tecelli etse vücudumdan iz kalmaz; (elbette) güneşten ışık görünse yıldızlar kendilerini yok eder.
5. Hayâlî, tıpkı ayın karanlık gecede birdenbire belirmesi gibi (şairlik) yaradılışımdan da bir melek yüzlü (şair) ortaya çıktı.

20.

*gerçi ey gam 'ışk-ı dil-berden naşib olduñ baña
dil-berümle arama girdüñ rakib olduñ baña*

1. Ey gam, bana sevgiliden nasip olsan da sevgilimle arama girip bana rakip oldun.
2. Ey sevgilinin kederi, gönül kanı şerbetini bir gün eksik etmedin. Bana, şaşılacak derecede şefkatli bir doktor oldun.
3. Ey rakip, beni sana düşman eden benliğinmiş. Onu terk ettiğinde bana rakip değil, dost oldun.
4. Ey yaralı göğsüm, Yaradan hakkı için bana yaradın; sevgilinin şu anki derdine sanki bana doktor oldun.
5. Ey ay (gibi güzel), sen bana gönül aldatan nazlı bir sevgili olana kadar ben kendimi bırak dünyada, rüyamda görmedim.

21.

*cāna göster kaşlaruñ k'oldur hilāl-i 'îd aña
kâmetüñ 'arz et ki budur 'âlem-i tevhîd aña*

1. Cana kaşlarını göster ki onun için bayram hilali odur. Boyunu göster ki onun için tevhit âlemi budur.
2. Kim canını terkedip dünya bağından kurtulmazsa o kalender olamaz; tecrit ona layık değil.
3. Saçlarının küfrüne her kim imanını sunmazsa o kişiye iman tazelemek vacip olur.
4. Gönül, çiçek bahçesinde şarap içtikçe sevgili olmazsa, goncalar onun için temren söğüt yaprağı ise kılıç olur.
5. Bu Hayâlî, sevgilinin elinden (öyle) bir kadeh çekti ki ona Cem'in kadehi haset edip, Cemşîd (onu) kıskandı.

22.

*ey kaşuñ pek yâ çeküp atmağda sehm-endâz-ı hûb
tîr-i gamzeñ ehl-i derd içinde maḥbûbu'l-kulûb*

1. Ey kaşının sert yayını çekip atan güzel okçu, yan bakışının oku âşıklar arasında gönüllerin sevgilisi...
2. “Settâru'l-uyûb” vücut elbisesini henüz ruhlara vermeden (senin) aşkının eliyle kınanma eteğini tutmuştum.
3. Kirpiklerim, “Sevgiliye bak, başkasına bakma” deyip haddimi bildirmek için dünyayı gören gözüme cop kadırdı.
4. Evrenin ötesi, benim yüceliğimin atına meydan; dönen dünya ise gücümün çevganına top oldu.
5. Ey Hayâlî, “Gaffâru’z-zünûb” vücudumun elbisesini şaraba bulanmış görünce onu tövbe suyuyla temizledi.

23.

*hūblar sevdāsıdır ‘ālemde maḥbūbu'l-kulūb
ḥamdüli'llāh kim naşīb oldı baña sevdā-yı hūb*

1. Dünyada gönüllerin sevgilisi, güzellerin sevdasıdır. Allah’a hamdolsun ki bana bir güzelin sevdası nasip oldu.
2. Dünya halkı, (kendimi) sevgilinin âşığı saydığım için (beni) ayıplar; bari “Settâru'l-uyûb” rakibi yok etse...
3. Ahımdan dolayı her gün bana merhamet etse şaşırmayın. Zira “Gaffâru’z-zünûb” beni bütün günahlarımdan arındırdı.
4. Âşık, bu yolda başını Şems gibi top etse felekler onun üstüne mevlevi gibi döner.
5. Hayâlî gibi kanlı yaşınla abdest almadıktan sonra Hakk’ın camisinde aşk imamına uyup ne yapacaksın?

24.

*yēgdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı ḥarāb
rind-i şarāb-h'āreye cām içre bir ḥabāb*

1. Şarap içen rinde, kadeh içindeki bir hava kabarcığı, sonu harap olacak şu köşkten daha üstündür.
2. Kendini topla, yazı gibi dağınık olma; fani dünyayı sıfır gibi hiçe say!
3. Nasıl ki bulut güneş ışığına engel oluyorsa, sevgilinin saçının siyahlığı da gönlümü karartır.
4. (Sevgilinin) Yüzün(ün üstün)deki saçına gönül verme ki bahçe içine bir karga asılırsa oraya kuş konmaz.
5. Ey Hayâlî, güneş gibi başın göğe erse de senin yüzün gölge gibi yerde olmalıdır.

25.

mest ü ḥayrān oldı gönlüm çeşm-i şehlāsın görüp

kaldu ser-gerdān gönül zülf-i semen-sāsın görüp

1. Gönlüm, (onun) şehla gözünü görüp sarhoş ve hayran oldu. Gönül, (onun) yasemin kokulu saçını görüp sersemleşti.
2. Gönül, gül yüzünde sümbül saçını ve hoş boyunu görünce bağ bahçe gezintisine rağbet etmez oldu.
3. Kirpiklerinin okunun karşısında bağrımın üstündeki yaralar, kaşlarının yayını görünce nişangâh olmuştur.
4. Gözüm, sümbül ve reyhan görse bile asla bakmaz. (Zira) Hayâlî, uykuda bir kez uzun saçını görmüş.

26.

*ey şabā benden nigāruñ küyünüñ meydānın öp
devlet el vērse nişān-ı maḳdem-i derbānın öp*

1. Ey saba rüzgârı, benim yerime sevgilinin semtinin meydanını öp; talih el verirse kapıcısının ayak izini öp.
2. O güzellik sultanı ansızın güzelliğini sunacak olsa yüzünü ayağının tozuna sür, eteğini öp.
3. Bekleyiş, ceylanın göbek kesesi gibi bağrımı kan doldurmuştur. (Sen) Hâlimi bildirirken güzel koku saçan saçlarını öp.
4. Yan bakışının bahçıvanı çiçek bahçesinde uykuya daldığında; (sen) uyku bilmez mutluluğa eriştin, gülen goncanı öp!
5. Ey saba rüzgârı, Hayâlî kuldun dualar sunsan... Yüce şanlı (padişahın) dergâhını öp(sen), ona bu mutluluk yeter.

27.

*‘arz edeli cemālūñi ey yüzi āftāb
her şeb hacālet ile ḳalur taña māh-tāb*

1. Ey güneş yüzlü, güzelliğini gösterdiğinden beri ay ışığı her gece utanç içinde şaşakalır.
2. Ey güzellik padişahı, gönül evinin zulümle harap olduğu yetti; (artık) mamur et, zamanıdır.
3. Ey sevgilinin sarhoş gözü, keder meclisinde bugün bağrımı kebab edip, göz yaşımı şarap etmişim.
4. Güneş yüzünde bu siyah saçının örtüsü olmasaydı; dünya, ay yüzünün ışığıyla dolardı.
5. Ey padişah, Hayâlî kulun belki kapı açılır diye dergâhını her gün Kâbe gibi tavaf eder.

28.

*göz yaşı bahrinde oldum ‘āşık-ı sevdā-perest
bir nehengem fāriğ-i dām-ı cihān deryā-perest*

1. Gözyaşı denizinde sevdaya tapan âşık oldum; (tıpkı) dünya tuzağından kurtulmuş, denize

tapan bir timsahım.

2. Gül renkli yüzündeki benin Mecusi tapınağındaki Hint'tir. Can bağışlayan dudağındaki ayva tüylerin ise İsa'ya tapan kâfirdir.
3. Meyhaneden gelmiş gibi hayhuydan (bir türlü) vazgeçmedi; dünyada sofı gibi bir kavga sevici görmedim.
4. Derdimin bir yarasını iki cihana değişmem; aşk pazarında dünyaya tamah eden tüccar oldum.
5. Ey Hayâlî, aşk kadehi elindeyken gönül kanı iç; bu zamanı hoş gör, gelecek kaygısına itibar etme!

29.

sînede ey dil ğam-ı cānānı mihmān oldı tut

hūn-ı dil çek dāġuñı göynüklü biryān oldı tut

1. Ey gönül, sevgilinin kederini gönlünde misafir oldu farzet! Gönül kanı iç, yararı yanmış kebab oldu say!
2. Damla damla (akan) kanlı yaşımı bir güzelin saçından idrak et; ya da Cebrail'in avcunda mercan tesbih oldu farzet!
3. Sineni, o yay kaşlının oklarından kaçırma; keder çölünde sazlık bir toprak oldu say!
4. Madem hayalle yetiniyorsun, sana kavuşma nasip olmaz. Gözündeki perdeyi sevgilinin yüzündeki peçesi oldu say!
5. Ey Hayâlî, (sevgilinin) kaşlarının çatıklığı Çin kralından vergi alır; kendisini İran ile Turan'a hükümdar oldu say!

30.

ey hatt-ı yār her tarafa nāmeyi taġıt

'uṣṣākuñ işi bitdi bu hengāmeyi taġıt

1. Ey sevgilinin ayva tüyleri, mektubu her tarafa yay; âşıkların işi bitti, bu kalabalığı dağıt.
2. Ey hoca, varlığın harfleri (aslında) bir noktanın hakikatidir. Bu yüzden arif ol, kâğıdı ve kalemi bırak!
3. Dağdaki ağaçlar bana el sallayıp "Aşk çıplağı olup yakına gel, elbiseni çıkar" dedi.
4. Halk, gül mevsiminde şarap için fetva isterse âlimleri dünyanın her bir tarafına dağıt!
5. Hayâlî, "mutmainne" ülkesine padişah ol; gayret kılıcıyla "levvâme" askerini bozguna uğrat!

31.

añılur gerçi ħarābāt içre nāmum mey-perest

oldı bu mey-ħānede ħumlar tehī ben nīm-mest

1. Her ne kadar meyhane içinde adım şaraba tapan olarak anılsa da bu meyhanede fiçılar boş oldu, ben yarı sarhoş oldum.

2. Sofu, bu meclis içinde kadehe el uzatmasın; zira meyhaneye taç ve hırkayı rehin olarak göndermedi.
3. Ey ay yüzlü, ay (seninle) güzellik davası edip meydana girdikçe dünyayı tutan güzelliğin onu zelil etti.
4. Sevgilinin has meclisinde “fânî” yaradılışlı Mansûr’a, “Elest” meclisinin şarabı kafatasından sunulmuş.
5. Hayâlî, bu heves dolu gönle keder işlemez. (Zira) Sevgi kadehi kötü olaylar taşıyla kırılmadı.

32.

*serv-ḳaddüñdür çenârı eyleyen gülşende pest
bu meşel meşhûrdur kim dest-ber-bâlâ-yı dest*

1. (Ey sevgili) Çınarı, çiçek bahçesinde alt eden servi boyundur; bu atasözü meşhurdur ki “el elden üstündür”.
2. Ey put (gibi güzel sevgili), dudağındaki ayva tüylerin Hz. Mesih’in dinini tutmuş. Gül renkli yüzündeki benin ise ateşe tapan bir Hindu...
3. Ey güzellik sarayının Cemşîd’i, gönlümü yıksan buna şaşılır mı? Çünkü, rüzgâr İskender’in aynasını kırdı.
4. Meyhane sokağı içindeki her körkütük sarhoş, şarabın değersiz hava kabarcığını Ferîdûn tacına değişmez.
5. Hayâlî, dünya meclisinin zevkinden ayak çekti. Meyhanede şarap tortusu gibi oturanlardan oldu.

33.

*gerçi mey içmekden oldı bezmde hüşyâr mest
şevḳ-i la’l-i yâr eder lîkin beni her bâr mest*

1. Gerçi ayık, mecliste şarap içmekten sarhoş oldu; ama beni her an sevgilinin dudağının arzusu sarhoş eder.
2. Bülbül yuvasının başındaki güller kanlı yara; gül budağı ise bahçe içinde Mecnûn gibi sarhoş olmuş.
3. Dünya meclisi içinde her kişi farklı bir durumdadır. Mum yanıyor, sürahi gülüyor, sarhoş ise ağlıyor...
4. Gonca şarap içmiş, seher rüzgârı da ağzını koklar. O körkütük sarhoş, şebnem akçesiyle (kefaletle/rüşvetle) canını kurtarsın.
5. Âşıkların benlikleri baş ve ten sohbetini bıraktılar. Güzel yüzün talipleri, kadeh ve sürahi olmadan sarhoş oldu.
6. Hayâlî’nin senin için deli olduğunu dünyalar anladı. Sarhoş, hâlini bin kez inkar etse dahi

(sarhoş olduğu) anlaşılır.

7. Ayva tüylerin çıktığından beri gözlerin âşık kanına doydu. Kâfirler, kara günlerinde şarap içmeden sarhoş olur.

8. Eğer bu şiiri Câmi ile Nevâî'nin ruhu duysaydı, yokluk uykularından uyanıp yine sarhoş olurlardı.

34.

*bir 'âleme ermiş-durur erbâb-ı harâbât
kim düşde dahı görmez anı ehl-i münâcât*

1. Meyhane adamları öyle bir âleme ermiştir ki dua ehli onu rüyasında bile göremez.
2. Şarap kekre olunca verdiği keyif daha fazla olur; (işte) aşk ehline bu kadar “keşif” ve “keramet” yeter.
3. Gönül, kadehi şarap dolu görünce yerinde duramaz; zerreler güneşi görünce dans etseler buna şaşılır mı?
4. Dünya tahtasında vezir gibi çapraz (eğri) gitmeyi bırak! (Yoksa) Dünya, seni bir oyunla şahmat edecektir.
5. Ey Hayâlî, dünya sevgisini gönlünde tutma! O yüce Kâbeyi niçin bir Lât mesken edinsin?

35.

*öpmege el vèrmedi cânân elinden el-ğıyâş
zulm elin uzatdı ol fettân elinden el-ğıyâş*

1. Öpmem için elini uzatmadı, sevgilinin elinden ah medet! Zulüm elini uzatdı, o fitnecinin elinden ah medet!
2. Gölge gibi ayakta kaldım, merhamet edip elimi tutmaz. O kıyamet (gibi olan) servi boylu sevgilinin elinden ah medet!
3. Zulümle bu gönül ülkesini yıkıp harap etti. Ah medet! O zulmü çok sultan elinden ah medet!
4. Kalemle el birliği edip sırrımı ifşa etti; ikiyüzlü defter ve divan yüzünden ah medet!
5. Ey Hayâlî, ağlamaktan gözüm elden çıktı, bana el vermez. O gülen gül elinden ah medet!

36.

*gönülde 'ışkuñ oldu ey cevân genc
belî vîrânede olur nihân genc*

1. Ey genç, aşkın gönülde hazine oldu; elbette gizli hazine harabede olur.
2. Ey ay (gibi güzel sevgili), gökyüzü yıldızların akçesini toplasa da her gece meydana hazine döker.
3. Sen güzelliğinin güneşini ortaya çıkarsan bir anda yüz kâinat hazine dolar.
4. “Fenâ” ülkesinin sultanlarına bütün hazan yaprakları hazine görünür.

5. Ey Anadolu'nun afeti, eğer İstanbul payitahtında olan hazine benim olsa...
6. Eğer Hâkân ile Çin hükümdarı da bu toprağa sonsuz hazine bağışlasa...
7. Ey merhametsiz! Hatta Kârûn ile (birlikte) siyah toprakta ne denli hazine varsa...
8. Hindistan kralı, Anadolu diyarına yüz güçlü fille bana hazine yollasa...
9. Bütün bunları verip can içinde sonsuz hazine olan belanı alayım.
10. Ey Hayâlî, sevgilinin derdini gönlünde sakla; (çünkü) hazine ortaya çıkarsa başlar kesilir.

37.

dilâ mecnûn-şîfat 'uryân-ı 'ışk ol pîrehenden geç

belâ meydânının gerçek şehîdiyseñ kefenden geç

1. Ey gönül, gömleğinden vazgeçip Mecnûn gibi aşk çıplağı ol! Bela meydanının hakikatli şehidiysen kefenden vazgeç...
2. Her uzun boylu serviye su gibi gönlünü akıtma, yürü! "Fenâ" bahçesinin gülünden elini çek, gel dikenden geç!
3. Bu bahçenin gönül çeken servisi, hasretle çekilmiş (âhın) dumanıdır. Çimen ise toprağın yüzüne dökülmüş sıkıntı zehridir, vazgeç!
4. Gönül doğanını, Kaf Dağı'nın Simurg'uyla birlikte uçur. Bu alçaklarda uçan karga ve çaylaktan vazgeç!
5. Hayâlî, altın işlemeli ve ipek elbiseden feragat edip, ödünç giysiden hatta (kendi) bedeninden vazgeç!

38.

ne gam ger vaşl-ı yâr için çekem renc

kişi kim çekmeye renc bula mı genc

1. Eğer sevgiliye kavuşmak için sıkıntı çeksem ne gam! Kişi sıkıntı çekmese hazine bulur mu?
2. A kıblem, mekânın Kâbe'dir, evin Kudüs... Yüzün Anadolu şehri, saçın ise Frenk ülkesi...
3. Ey padişahım, atının ayağına yüzümü/kale koyayım; yeter ki düşmanla satranç oynama!
4. Gençsin, yaşlılardan öğüt al; sakın âşıklarından beddua alma!
5. Ey Hayâlî madem aşka düştün; sabret! Zira aşk dertsiz, hazine sıkıntısız olmaz!

39.

'âşıkam bir dil-bere yok rahmi 'âşıklar meded

baña kan ağlar acır sînemde yanıklar meded

1. Merhametsiz bir güzele âşığım, âşıklar yardım edin! Bağrımdaki yanıklar bana kan ağlayıp üzülür; yardım edin!
2. Her gece yıldız gibi sevgilinin sokağında uykusuzum. Hey (kalp) gözü açık olanlar, bana bir yardım edin!

3. Gözüm, yüzünün tasvirini gönlümde gizlemişken; can, (hala) münafıklar görmesin diye korkar, yardım edin!
4. Ey ayıklar “Mahşer oluncaya kadar hikâyen kadehle geçsin” diyerek ben sarhoşa bir dua edip yardım edin!
5. Hayâlî’nin ayrılık gecesini kavuşma gününe çevirmek için sabah gibi üstün güneşli, sadık gönüllüler yardım edin!

40.

*şadā ile bugün iş ‘ār eder ‘ūd
cihānda şoḥbet-i yār oldı makşūd*

1. Ut, bugün sadasıyla işaret eder: “Dünyada maksat, sevgilinin sohbeti oldu”.
2. Vücudu, mezarında toz toprak olmuş ama Mahmûd’un gözü hâlâ Ayaz’ı gözlüyor.
3. Hz. Dâvûd her ne kadar demiri mum ettiyse de (ben anca) sevgilinin taş kalbini yumuşattım.
4. Dudaklarının hayali âhımı artırdı. Dünyada dumansız bir helva nerede?
5. Hayâlî, sen benliği terk edersen Allah ve halk senden razı olur.

41.

*dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak kâğıd
‘aks-i rüyumla olur berg-i ḥazān ak kâğıd*

1. Yasemin yüzlü sevgilime mektup yazmak istesem, yüzümün yansımasıyla ak kâğıt hazan yaprağına döner.
2. Bir iki parmak kâğıt hâlimi anlatamaz. Gönül tomarını sevgiliye ancak belli etmeden açayım.
3. Alnımın kara yazılarını dile getirdiği için kalem kan ağladı, kâğıt başına toprak saçtı.
4. Hoca hekim, satmak için kâğıda yalan yazar. Şehir vaizinin işi sıtmaya kâğıt satmaktır.
5. Ey Hayâlî, bu fesahatle Kâbe kapısına İmru’ü'l-Kays gibi kâğıt asmak hakkın oldu.

42.

*küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir kemend
bağlayupdur boynuma zünnār-ı zülfüñ bend bend*

1. Ey put (gibi güzel sevgili), saçının karalığı sihirle bir kement yaptı; saçının zünnarını boynuma bent bent bağlamıştır.
2. (Ey sevgili) Uzun servi, güzellik bahçesi içinde boyunun düzgün ve kıyamet gibi olduğunu görünce hürmet edip tek ayak üstüne durur.
3. Eğer saf yakut gibi olan dudaklarından bir zerre şeker yeseydim, konuşan papağan gibi dudaklarını methederdim.
4. Ey öğütçü, biz aşk sarhoşuyuz; esrardan vazgeçmişiz. Bir padişahın abdalıyız, (bize) nasihat ve öğüt işlemez.

5. Ey sevgili, yan başının yarası ne öldürür ne diriltir. Dertli Hayâlî bir acayip derde düşmüştür.

43.

geçmeyeydi kâmetüñ ney-şekkere bir niçe bend

devr-i la'liñde başı örtülü şatılmazdı kand

1. (Ey sevgili) Boyun, şeker kamışına çok oyun etmeseydi, dudağının zamanında şeker başı örtülü/üstü kapalı satılmazdı.
2. Âhımın dumanı, kıvrım kıvrım saçını yüzünün ayı üstünde gördüğünden beri dünyayı aydınlatan güneşe kement atmıştır.
3. Serviden ses gelse kuş nağmesi sanma; uzun servi, kalbiyle yaptığı zikriyle (gizlice) sana dua eder.
4. Gökteki ay mumlarla geceleyin sokağına gelmiş; o hayırsız, en sonunda yüz karasıyla tutulur.
5. Ey Hayâlî, ney mecliste âhımla üstünlük davası güderse, eziyet usturasıyla kalem gibi boğum boğum parçalansın!

44.

âftābum yoluña hāk olmasun her ehl-i derd

korğarın zerrāt olup dāmānuña el ura gerd

1. Ey güneş (gibi sevgilim), her dert sahibi yoluna toprak olmasın! Korkarım, toz toprak zerreye dönüşüp eteğine el uzatır.
2. Gökyüzü, sabah vakti sevgilinin aşk sarayını süslemek için her gece gözlerimin yaşında lacivert rengini yıkar.
3. Gam akşamında âhımın parlaklığıyla boy ölçüşmek için Ay, Venüs ve Jüpiter tek tek meydana çıksın.
4. Savaş meydanında cesetlerden yığınlar olursa, aşkının yolunda şehit olanlara nasıl da benzer?
5. Ey Hayâlî, dünyanın Rüstemlerini güçsüz düşürdün. Pazılarının kuvvetine aferin! Adamsın, vallahi adam!

45.

gamzeñ ucından oldı iki çeşm-i pür-ümîd

girye deminde kanları akar iki şehîd

1. İki umut dolu gözüm, yan bakışının yüzünden gözyaşı zamanında kanları akan iki şehit oldu.
2. (Ey sevgili) Bugün, eziyet bilgisi kitabını ders olarak okutmakta Rum ülkesine benin gibi bir üstat geldi mi?
3. Sufî, eğer riyazetle iskelete dönse bile bir kadeh şarabın zevkini rüyasında göremez.
4. (Ey sevgili) Su, yanağında ayva tüyü görünce hançere düştü/intihar etti. Gören(ler), onu söğüt yaprağının benzetti.

5. Hayâlî kapına gelip dualarını sunar: “Padişahım devletin ziyade, ömrün çok (olsun)”...

46.

*gelüp ben ‘andelîbin eylemez şād
elinden ol gülüñ feryād u feryād*

1. Ben bülbülünü gelip mutlu etmeyen o gülün elinden ah ve feryat!
2. Yüzündeki Hindu benin gibi bir yağmacıyı Bağdat’ın Ayyâr’ı rüyasında görmedi.
3. Tılsımla iki kılıç olmuş iki kaşın yüzünün hazinesine üstat...
4. Bihzâd, elma gibi yuvarlak çenene bakıp şeklini çizerken duvar resmi olmuş.
5. Gönül kuşu, aşk doğanının benidir; yaralarla dolu vücudum ise avcı tuzağı oldu.
6. Ferhâd, Bîsütûn dağını açarken yeni ay külüngüne haset edermiş.
7. Hayâlî, iştret köşküne el sürmeden şarap köpüğünün evi berbat oldu.

47.

*leblerüñ üstinde haţtuñ ‘anber-i sārā şatar
ruĥlaruñ mihr ü maĥabbet beñlerüñ sevdā şatar*

1. Dudaklarının üstündeki ayva tüylerin saf amber satar. Yanakların sevgi ve muhabbet, benlerin sevda satar.
2. Bayram yerinde sen sulu şeftali (gibi dudaklarına) dükkân açtın. Hasret ateşiyle yanan âşıkların ah vah ediyor/ayva satıyor.
3. Gönülde benlerinin hayali (bakışlarının) temreninden ayrılmaz. Sanki Kâbe’de hurma satan Habeş çocuğudur.
4. Rint o kimsedir ki meyhane içinde bir kadeh şarap için Cemşîd’in tahtını rehin bırakıp Dârâ’nın tacını satar.
5. Azıksız fakirlik köşesinin içinde değersiz bir dilenci, zaman gelir ki dünyanın padişahına istiğna satar.
6. Dudakların güzellik pazarı içinde gezip helva satınca; dönen gökyüzü, yeni ayın yansımasıyla müşteri oldu.
7. Ey sevgilim, Hayâlî belagat Mısır’ının Yûsuf’udur. Bu yüzden kendisini kıymetle umursamadan satar.

48.

*efġāna ‘andelîbi kaçan bâġa şaldılar
‘uryān-ı ‘ışķ olanları ocaġa şaldılar*

1. Ne zaman ki bülbülü inlemesi için bahçeye gönderdiler, aşk çıplağı olanları da ocağa saldılar.
2. Dert sahipleri siyah yaramı görüp ah etti; (sanki) yüksek uçan şahinleri karganın üstüne gönderdiler.

3. Ah ki sabah güneşi parıltı süpürgesiyle gözyaşımı o gülün sokağından ırmağa sürdü.
4. Menekşe bahçeye geldi, ayva tüyüne benzer arar. Yanağının rengi için ise laleleri dağa sürdüler.
5. Ey Hayâlî, kâinatın bahçesini (senin) sözlerinin latif suyuyla sulamaya bıraktılar.

49.

öyküñdi bâde la 'lûñe ayağa şaldılar

şu 'ârîzuñ añınca tutup bâğa şaldılar

1. Şarap yakut dudağına benzemeye çalıştı; ayaklar altına bıraktılar (kadehlere koydular). Su, yanaklarını anınca tutup bahçeye gönderdiler.
2. Kaşının üstünde görünen saçın bir şahindir; onu karganın üstüne saldılar.
3. Güzellik ülkesinin padişahları eziyet köşkünü yapmak için Ferhâd'ı taşlara, beni toprağa yolladılar.
4. Yıldızların yansımaları akan gözyaşında seyredenler, hazan yapraklarını ırmağa bıraktılar sandı.
5. Fani dünyada birçokları ağlamaya geldi; bir iki gün Hayâlî'yi de oyuna bıraktılar.

50.

halk-ı 'âlem 'andelîbi murğ-ı cānum şandılar

êtdügi nâlişleri âh u figānum şandılar

1. Dünya halkı, bülbülü gönlümün kuşu; ettiği feryatları ah ve figanım sandılar.
2. Gül fidanında yanağın gibi renkli gülü görüp, bir uzun boylu güzelin boynundaki kanım sandılar.
3. Çiçek bahçesinde beyaz zambağı dilim sandılar; seni övdüğümü görüp çiy tanesinden inciyle süslediler.
4. Dün meyhane ehli şarap içindeki hava kabarcığını gördü; kanlı gözyaşım ile sele gitmiş evim sandılar.
5. Ey Hayâlî, fazilet sahipleri (beni) nüktedan padişahımın makbul kulu sanıp bana baş eğdi.

51.

nigārā sünbül-i zülfüñ ne reyhān-ı semen-sādur

ucından nāfe-i çīñüñ yüregi tolu sevdādur

1. Ey put (gibi güzel sevgili), saçının sümbülü nasıl bir yasemin kokulu reyhandır ki onun yüzünden Çin ceylanının kesesinin yüreği sevda doludur.
2. Bu gözyaşı dolu gözümde dişlerinin incisinin hayali vatan tutsa şaşılır mı? Zira incinin yeri denizdir.
3. Aşkının kederinden ölürsem sokağının ucunda defnedin. Çünkü şehit olanların yeri yüce

Firdevs'tir.

4. Bana can gerekmez; aşkın, vücut ülkesine sultan olarak yeter. Bir vilayette iki padişah yalnız kuru kavgadır.

5. Ey padişah, Hayâlî sen ay yüzünün yanağının aynasının gördüğünden beri papağan gibi gece güzdüz seni övmek için konuşur.

52.

fıkr-i hâlûñ müje gözden ten-i şad-çāke çeker

mūr kim dāne bula kūşîş eder hāke çeker

1. Kırpık beninin fikrini gözden yüz yaralı vücuda çeker; (elbette) buğday bulan karınca gayret eder, toprağa çeker.

2. Ey gözyaşı ordusu yeryüzünü zaptetsen ne çıkar? Ahımın ateşi himmet sancağını göğsüne yükseltir.

3. (Ey sevgili) Nerede rakipleri görsem yakut dudağının sıfatını okurum; (nitekim) yılanın korku duyan panzehire yaklaşır.

4. (Ey sevgili) Rakipler, başını saçına feda etmesin yoksa akılsız başlarını yine Dahhâk'ın yılanına emdirirler.

5. Hayâlî, gözyaşı Büyük Okyanus'a gider oldu. Şüphesiz temiz olan meşrebini temize yöneltir.

53.

bizüz tarîk-i fenâ sâlikî ilâhîler

gedâ-yı 'âlem iken reşk-i pâdşâhîler

1. Fenâ yolunun yolcusu erenler, dünyanın dilencisi iken saltanat sahiplerinin imrendikleri biziz.

2. Fakirlik saltanatının padişahı benim ki kapımda iki cihan beyleri asker olmuştur.

3. Gökyüzünde güneş ve aya parlaklığını ben verdim, denizdeki balıkları parayla satın aldım.

4. Gölge gibi yüzü kara olduysak korkumuz yok! (Zira) Güneş, kandilini aydın/yanan gönlümünden yakar.

5. Ey Hayâlî, dervişler bana dönüp iltifat ederlerse tozum güneşin gözüne sürme olur.

54.

âh kim dil-ber rakîbüñ dâ'imâ yanındadır

bu meşel meşhûrdur devlet kazâ yanındadır

1. Ah ki sevgili, daima rakibin yanındadır. Bu atasözü meşhurdur; mutluluk bela yanındadır.

2. Merhametsiz felek Pervin gerdanlığını ne zaman gösterse ikiyüzlülerin yanında olan o tesbihe benzer.

3. Sevgilinin gözü kanımı içse dudakları can bağışlar. Mutluluk hastane yanında olan o hastayadır.
4. Zerrelere bak, güneşin yüzünün âşığıdır; bir güzel nerede olsa bin müptela (onun) yanındadır.
5. Hayâlî, bir güzel zindanı cennet bahçesine çevirmiş. Ölürsen ne çıkar! Kerbelâ şehidinin yanındadır.

55.

*dëdüm hayâl-i la 'l-i lebün çeşm-i terdedür
nâz eyleyüp gülüp dedi dil-ber nazardadur*

1. “Dudağının yakutunun hayali nemli gözümde” dedim. Nazlanarak gülüp “Güzel nazardadır” dedi.
2. Ey güzellik Yûsuf’u, kana bulanalı gömleğinin izi babasının gözündedir.
3. Ey canım, kana boyanmış ciğerdeki oklarını bin bahçe goncasına değişmem.
4. Devr-i kamer dönüşündeki o fitneler yanağının tahtasındaki beninden ve ayva tüyünden ders alır.
5. Hayâlî, meyhane rintlerinin hizmetkârı oldum. Kutluluk, burada köle; mutluluk bu kapıdadır.

56.

*ten-i şad-pâre erbâb-ı belânuñ bāğ u rāğıdur
kim anuñ dāğdan her lālesi mecnûn çerāğıdur*

1. Yüz parça olmuş vücut bela ehlinin bağı ve bahçesidir. Ki yarısından olan her gelinciği Mecnûn’un kandilidir.
2. Ahımın topundan feleğin kalesi yıkılsa şaşılır mı? (Zira) O ay (gibi sevgili), kâfir rakibe uyup bizimle düşmandır.
3. Seherde her bülbülü gonca kadehinden sarhoş eden, susamın çiy şarabıyla dolmuş çini kabağıdır.
4. Ey lale yanaklı, gözyaşı ırmağımın kenarında bu benim kan dolu gözüm hayalinin padişahının gül renkli otağıdır.
5. Hayâlî, feleğin tarlasını ve hilalden orağını istemez. Ne onun işine yarar, ne sabanı ne de orağıdır.

57.

*dili rûşen kılan bir gül- ‘izāruñ tāze dāğıdur
ko yansun haşre dek söyünmesün devlet çerāğıdur*

1. Gönlü aydınlatan bir gül yanaklının yeni yarasıdır. Bırak yansın, mahşere kadar sönmesin; talih kandilidir.
2. Gönül ovasına bir güzellik ülkesinin padişahı indi. Kanlı gözyaşımın hava kabarcığı onun

gül renkli otağıdır.

3. Felek arzu şarabını içip zemine cüra döker; elinde dünyayı aydınlatan güneş altın bir kadehtir.

4. Aferin bu yüceliğe ki Leylâ güzellik sofrasına çağırırsa, orada kırılan hasta Mecnûn'un çanağıdır.

5. Hayâlî, vücudunda bir siyah yarası olmadan olamaz; zira padişahım, eskiden beri o kulun Karadağlı'dır.

58.

zülfi-i miskîn yüz bulup kâkülle pür-nâz oldılar

kişver-i hüsn içre her biri ser-efrâz oldılar

1. Misk kokulu kara saç kâkülle yüz bulup çok nazlı oldular. Güzellik ülkesi içinde her biri ileri gelen oldular.

2. O iki renkli gül (gibi sevgili), çılgın bülbülleri hasret bahçesinde bırakıp arkadaşlarını çer çöplerden oluşturur.

3. Dünyada onun müşterisi güneş ve ay olduktan sonra o ayna yüzlüyü kim idrak edebilir?

4. Saba rüzgârı her seher vakti dadı gibi bahçedeki goncalarının yüzlerini taze gül suyuyla temizler.

5. Güzelim, Hayâlî dudağının düşkünü olduğundan beri nerede bir gonca görse yakasını yırtar.

59.

zevk-i bâde n'edüğün mest-i harâbîler bilür

lâ-cerem deryâ zebânın murğ-ı âbîler bilür

1. Şarap zevkinin ne olduğunu körkütük sarhoşlar bilir. Şüphesiz deniz dilini ördekler bilir.

2. (Sana) Kavuşma cennetinin rahatlıklarını dünyaların ümitsizlik cehenneminde yanmış (olan) azap çekenler bilir.

3. Nazlı büyüyenlerin gözü (dönüp) bir ışığa nazar etmez. Tecelli nurunun ne olduğunu ateşe tapanlar bilir.

4. Yoluna toprak olmanın adabını âşıklara sor; saltanat âdetini ise Efrâsiyâb gibileri bilir.

5. Hayâlî, yolunun toprağıyken bile başkalarından korkar. Haricîlerin kibir ve kinlerini Ebû Tûrâb gibileri bilir.

60.

eşki bî-sûz u tâba vermezler

hızr şuyın devâba vermezler

1. Gözyaşını ıstırapsız ve güçsüze vermezler; Hızır suyunu hayvanlara bağışlamazlar.

2. Dert yolu içinde toprak olan cisminin zerresini güneşe değişmezler.

3. Dilenci olmadıktan sonra sıkıntı zekâtını kadri yüce sultana vermezler.

4. Sufî, sen rüyada iken irfan sahipleri uyanık gözü uykuya vermezler.
5. Rintler, meyhane evini Efrâsiyâb ülkesine değişmezler.
6. Beden sahilinde (öyle) denizler var ki akarsu kıyısındaki suya değişmezler.
7. O mamur evin (şarabın) bir hava kabarcığını bu yıkık dünyaya vermezler.
8. Dünyaya bereketi ulaştırırdı ancak, bulutun eline bereket vermezler.
9. Saçının fikri Hayâlî'ye yakışır; sümbülü her toprağa saçmazlar.

61.

senüñ sâyeñde şehlerdür gedâlar

saña ey 'ışk-ı dil-ber merhabâlar

1. Senin sayende dilenciler padişahlardır. Ey sevgilinin aşkı sana merhabalar...
2. Gönül, sevgilinin sövmelerini ister oldu. Ey ar ve namusum size elveda...
3. Sevgilinin eziyet kılıcı maktullerinden sokağının başı Kerbelâ'ya dönmüştür.
4. Can, bu toprak yaradılışlı bedenden geçerci; (ancak) keman kaşları onu oyalar.
5. Hayâlî, zahitler sevgilinin aşkının şarabıyla meyhane müdavimi oldu.

62.

ne zillet vërmege râgıb ne devlet-ı'âhumuz vardur

ko gayrı gayra yâr olsun bizüm allâhumuz vardur

1. Ne alçaltmayı isteyenimiz ne mutluluğa duacımız vardır. Bırak, yabancıyı yabancıya yar olsun; bizim Allah'ımız vardır.
2. Her âşık yolundan arzusunun menziline ulaşırsa bizim de hakikat yoluna hükmeden bir padişahımız vardır.
3. Şaraba bulanmış testisini Cemşîd'in tacına değişmezler... Bizim meyhane sokağının içinde bir dergâhımız vardır.
4. Dünya kederi bizi anlamaz ama Muharrem ayında Kerbelâ şehidi için bir ahuvahımız vardır.
5. Hayâlî, dünya suretine gafiller gibi tapmaz. Hakikat yüzüne bakmış uyanık gönlümüz vardır.

63.

kim ki bezmüñde sebûveş özini hâk eyler

hem-demin mihr-i cihân seyrini eflâk eyler

1. Meclisinde her kim kendini şarap testisi gibi toprak ederse; dünya güneşini dost edinip gökyüzünü dolaşır.
2. O iki renkli gül, çılgın bülbüllerini hasret bahçesinde bırakıp çer çöple arkadaşlık kurar.
3. Dünyada müşterisi güneş ve ay olan o yanağın aynasını hâl böyle iken kim idrak edebilir?
4. Saba rüzgârı, her sabah gül bahçesinde dadı gibi goncalarının yüzünü taze gül suyuyla temizler.

5. Güzelim, Hayâlî, dudağının düşkünü olduğundan beri nerede bir gonca görse yakasını yırtar.

64.

kelāmum ehl-i derdūñ dā'imā vird-i zebānıdır

maḥabbet 'āleminūñ her sözüm bir dāstānıdır

1. Kelamım dert ehlinin daimi zikridir. Her sözüm aşk âleminin bir destanıdır.
2. Sen bu gönül çeken resimle Erjeng'in tasvirini bozduğundan beri benim senin methindeki her beytim Mânî Nigâristanı'dır.
3. Mecnûn'un kabrine gidersen bak ki her kemiği Leylâ'nın sürmeli gözünün sürmedanıdır.
4. Dünya kilisesinde ahım ve gözyaşım put (gibi güzellerin) şerefine erganun sesidir, erguvan şarabıdır.
5. Bugün Cem gibi yüce ve gökyüzü tahtlı bir hükümdarın zamanında Hayâlî, şiir meydanının ileri gelen pehlivanıdır.

65.

ḳandīller ile zeyn degüldür mināreler

sen māhı görmege yere indi sitāreler

1. Minareler kandillerle süslü değildir; yıldızlar sen(in gibi) ayı görmek için yere indi.
2. Şu kendini beğenmiş iki yüzü kara amberle misk (acaba) saçlarına benzemeye çalışmış olabilir mi?
3. Kederini can bir tarafa, gönül bir tarafa çeker iken yan bakışın tutup ikisini de ayırır.
4. Ahımın ateşiyle göklere erişen kıvılcımlar, yıldızlara zerrece önem vermedi.
5. Hayâlî, (sevgilinin) kılıcına gönül verdiğini gizle; yaralar ağız birliği edip sevgiliye söylemesin.

66.

gördiler dildār ağzında zebānın gezdürür

'āşık-ı dil-besteler kef geçdi cānın gezdürür

1. Sevgilinin dilini ağzında gezdirdiğini gördüler; gönlü bağlı âşıklar, kendilerinden geçip güçsüz düştüler.
2. Ahım sevgilinin altın işlemeli temrenini gönülden kapar. Sanki saba rüzgârı bahçenin hazan yaprağını gezdirir.
3. Put (gibi güzel sevgili) amber saçan kâkülünü eliyle yüzünde gezdirdiği için gönüller saçının her telinden feryat eder.
4. Aşk kulesi kaplanının hatırasıdır diye aslanlar sarhoş Mecnûn'un kemiğini gezdirir.
5. Hayâlî, felek ahımdan bağrımın pamuğunu isteyip, ay yerine gizli yaramın pamuğunu gezdirir.

67.

*dünyâ kıatumda zehr ile perverde mîvedür
meydân-ı himmetümde felek çarh-ı bîvedür*

1. Dünya nezdimde zehirle büyümüş meyvedir. Felek, himmetimin meydanında dul felektir.
2. Gönül kahrının zamanında lutfunu sığınak ister. Büyük dağın eteği çıkmaz sokağadır.
3. Mansûr olan fenâ yolunda sonsuza kadar yaşar. Bu işi her şakacı kişinin sanatı sanma!
4. Cîğerde yaram ayrılık bahçesinin gelinciğidir; yanağının beni işve bahçesinin menekşesidir.
5. Hayâlî, şiir meydanının Rüstemlerini zelil etti; niyetim savaş meydanını süsleyen Gîv'edir.

68.

*dil-ber nihâl-i tâze-durur bergi şîvedür
cevr ü cefâsı cānlara erzāni mîvedür*

1. Sevgili, naz fidanıdır, yaprağı işvedir. Sıkıntı ve eziyeti canlara layık meyvedir.
2. Güneş ipiyle kızgın müşteri olsa buna şaşılır mı? Yûsuf yüzlü sevgilim için gökyüzü kocakarıdır.
3. Gönül, gözyaşını ayağının tozuna sarfeder. Zira iksir talibine gerekli (olan) cıvadır.
4. Sufî, aşk yolunda başını terk etmez. İşini başa iletmedi, aşırı dalkavuktur.
5. Hayâlî, sevgilinin kavuşma yemeğiyle zevk sürsün; sen ey rakip kapıda billahî acele ede dur!

69.

*şî'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihānuñ cānıdur
ca'ferābāduñ bi-ḥamdi'llāh bugün erkānıdur*

1. Cihanın canı olan şiir, saz, dil-ber ve şarap Allah'a hamdolsun ki Caferâbâd'ın bugün ileri gelenleridir.
2. Lacivert sümbülüyle gökyüzünün gözüdür. Açılan nergisler onun (gökyüzünün) parlak yıldızlarıdır.
3. Doğulular buna Nimetâbâd'ı benzetse şaşılır mı? Anadolu'da şöhret tutan şimdi Acem yalanıdır.
4. İşret ve neşe ülkesinde Ca'fer'in beyliği var. Ne beyi, zevküsefa ülkesinin sultanıdır!
5. Dikkatli olun çıkarmak ya da koparmak istemeyin! Nergis onun gözüdür, sümbül dişlerinin köküdür.
6. "Fakr" vadisinde başı dönmüş düşkünler lokmasız köşesinin her gece misafiridir.
7. O yiğide fütüvvet ehli dersem şaşılır mı? Varlığı bol bol saçmada Anadolu'nun Ahî Evrân'ıdır.
8. Zemzem çeşmesi kuyusu, dergâhı âşıkların Kâbe'sidir. Ona bu şiiri yazan o Kâbe'nin Hassân'ıdır.

70.

*rengîn lebûñ kim ey şanem ol haqq-ı nevdediür
bir la 'ldür ki kâfir elinde girevdediür*

1. Ey put (gibi güzel sevgili), o yeni bitmiş ayva tüyündeki renkli dudağın kâfir elinde rehin olan bir yakuttur.
2. Bu ateşli ahımın içinde benim kanlı gözlerim alevin içinde olan iki kıvılcımdır.
3. Aşk doğanı üstüme gölgesini salsın diye zayıf vücudum ona atılmaya hazır gövdedir/karkas ettir.
4. Kays, Leylâ'nın oturduğu yerin kara evde olduğunu görünce hayaline göz bebeğinde yer yaptı.
5. Ey sazende, Hayâlî'nin meclisini kızıştırsan; (zira) onun gönlü Hicâz'da ve kulağı peşrevdedir.

71.

*sürür ister iseñ zevk-i cām-ı şahbādur
cemāl-i yāra nazar kıl güzel temāşādur*

1. Sevinç istersen şarap kadehinin zevkidir. Sevgilinin güzelliğine bak ki güzel temaşadır.
2. Külüngün dili ne zaman söz söyleyecek olsa Ferhâd'ın bela gecesindeki kandili mermerden çıkan kıvılcımdır.
3. Mecnûn'un mezarı içinde yeni (konulan) kemiği günahkârlık ile Leylâ sürmedanıdır.
4. Ey gafil, aşk makamı kıyaslanabilir bir şey değildir. Zira burada güneş zerredir, damla denizdir.
5. Hayâlî aşk eteğini elinden nasıl bıraksın? Çünkü o tertemiz aşk ile Vâmık ile Azrâ'dır.

72.

*kendüyi dil gerçi mir'ât-ı sikender gösterür
şinsa her bir pâresin bir tîz hancer gösterür*

1. Her ne kadar gönlüm kendisini İskender'in aynası gibi gösterse de kırılrsa her bir parçasını keskin bir hançer gösterir.
2. Aşk sultanı dergâhında herkesi bir görmeyip kimine dağınık saç kimine taç sunar.
3. Mecnûn'un başında görünen bülbül yuvası sanmayınız. Kellesinde aşk şarabıyla kadeh gösterir.
4. Yan bakışı çavuş olup canlar akçesini aldı; şimdi ayva tüyleri yetişip âşıklara defter gösterir.
5. Hayâlî aşk sokağı içinde vücudunu toprak ettiğinden beri kendisinin her zerresini parlak bir güneş gösterir.

73.

*lāleler deştde etfāl-i dil ü cānumdur
çeşm-i hūnbār-ı serümdür ciğerüm kanumdur*

1. Ovadaki gelincikler gönül ve can çocuklarımdır; kan yağıdıran gözlerimdir, ciğerim, kanımdır.
2. Bu fani dünyada dostluğa zarar vermeyen dolu kadehle (birlikte) söz ve yeminimdir.
3. Sineden kederinin yarasını başkalarına ifşa eden ne edeyim, ne yapayım yakamın yırtıklığıdır.
4. Ey arzu hazinesi gel, gönül hanesinde otur. Çok zaman oldu senin aşkın için viranemdir.
5. Hayâlî, gönül kalesini nasıl koruyayım; ecele kapı açan dişimin yarığıdır.

74.

*sāki-i devlet ki her bî-meşrebe sāgar şunar
baña geldükçe kadeh cām-ı belā-perver şunar*

1. Mutluluk sakisi her meşrepsize kadeh sunar. Kadeh (sırası) bana gelince bela artıran kadeh sunar.
2. Hangi hekimle arkadaş olsam Yunan felsefesi bilir. (Ancak) Keder zehrinin yok olması için panzehir istesem yılan (zehri) verir.
3. Gönül, sevgilisine şeker sunan “şâhid-bâz” bir rinttir; tatlı canını sevgiliye gönderir.
4. Sevgilinin ruha ruh katan dudağının hayali gönlüme gelse, sanki Ferîdûn Dârâ’ya İskender’in kadehini sunar (gibi olur).
5. Şiirimin kalemi gökyüzünün burçlarını gezer; sanki Îsâ havarilere taze hurma sunar.
6. Ey felek, ezelden beri Rûm sultanının eline söz gibi bir inci sunan bir Hayâlî çıkmadı.

75.

*kūh-ı melāmete yüregüm seng-i hāredür
içinde şevk-i la ‘l-i lebūñ la ‘l-pāredür*

1. Yüreğim kınanma dağında bir mermer taşıdır; içinde yakut dudaklarının arzusu lâl parçasıdır.
2. Gönül mutluluk belirse tasa ve kederle dolar. (Nitekim) Düşman görünse halkın yönelmesi kaleyledir.
3. Bu güzellik ve letafet akarsudur, gelir geçer. Efendi dünyayı bir kararda sanma!
4. Talihim bakışlarının temreninden işlerse buna şaşılır mı? Vücut burcunda her birisi bir yıldızdır.
5. Sokağınla cennetin farkı nedir bilmiyorum. Hayâlî’nin ateşinden cehennem kıvılcımdır.

76.

*şol gönül kim şām-ı gamda derdüñi tenhā çeker
cān gözine kuhl-ı sübhāne’llezī esrā çeker*

1. Gam gecesinde derdini yalnız çeken şu gönül, can gözüne “Sübhânellezî esrâ” sürmesi çeker.
2. Sevgili ile âşık ikilik perdesini yırtıp vahdete erdi. Zahit hala gelecek kaygısı çeker.
3. Karıncacık bir damla su içinde varlığını kaybeder iken öyle susuz gönüller var ki bir anda yedi deniz içer.
4. Ey lale yanaklı, gonca bülbül yuvasını bahçede kadeh yapıp yakut dudağının şerefine şarap içer.
5. Aşk sultanı, sarayında ne emir verirse Hayâlî uzun yıllardır (onun) hükmüne tuğra çeker.

77.

*hayâlûñ şehriyârınûñ gözüm sırça sarâyıdır
göñül halvetgehi başumda tâcum hâk-i pâyıdır*

1. Gözüm, hayalinin padişahının sırça sarayıdır. Gönül, halvethanesi; başımda tacım ayağı tozudur.
2. Kirpiğinin hançerlerinin hasedi kılıcının belini büktü. Kaşlarının yayını gördüğünden beri kemanın başı kaygılıdır.
3. Gözümü, gönlümü akarsudan esen yelden sakınırdım. Şimdiden biri namussuz oldu, biri nefesine yeniktir.
4. Fenadan zevk almazsan “Enelhak” sırrını açma. Zira o Hallâc’ın kolunda kurulmuş elindeki yayıdır.
5. Sözü metaforik anlatımlı yapmak Hayâlî buluşudur. Horasan ehli bunu Nevâyî tarzı sanmasın.

78.

*dili şad-pâre eden gamze-i mekkâresidür
cânı âvâre kılan zülf-i siyehkâresidür*

1. Gönlü yüz parça eden hilekâr yan bakışıdır. Canı avare eden günahkâr saçıdır.
2. Gönlü parçalayıp öpme ve kucaklama sözü verdi. O ciğerparesinin bu bile bir hilesidir.
3. Hava kabarcığı dudağının hevesiyle şarapta yok olur. Galiba benim gibi o da (sevgilinin) avaresidir.
4. Benim gözümün aynasında (görünen) sinemdeki yaramın yansımasıdır; siz onu gözlerimin karasıdır sanmayınız!
5. Sokağının itleri Hayâlî’yi bulup parçalamış. Şimdi her bir itinin ağzında onun parçası (var)dır.

79.

*sitem derdine nisbet sem-i kâtil câna emsemdür
Cefâlar zaîmına oklar fetîl ü tîğ merhemdür*

1. Öldürücü zehir eziyet derdine oranla cana ilaçtır. Zulüm yarasına oklar ince sicim, kılıç ise merhemdir.
2. Uzlet köşesinde bir hasıra kanaat eden mutluluk tahtına sahip olan dünyanın sultanıdır.
3. Aşk meyhanesinin köpeğinin ayak izine yüz sür; zenginlik kadehinin cürasından doluncaya kadar Cem'in kadehidir.
4. Kadehteki hava kabarcığını görürsen beni hayırla an; zira ona avarelerin gelip yüzler sürdüğü türbemdir.
5. Hayâlî dert Kâbesiyim, örtüm ahımın dumanıdır. Gözümün yaşıyla dolmuş yenim Zemzem kuyusudur.

80.

*misk ile kâfûrdan levh üzre ebrûlar mıdır
yâ güzellik şûhluk alnuñda yazular mıdır*

1. Kâfurdan levha üstünde misk ile (görünen) kaşlar mıdır? Yoksa güzellik ve şuhluk alnında yazılar mıdır?
2. İki yanından iki zülfün mü yakut dudağına eğilmiş yoksa can sermayesine sarkan iki Hindû mudur?
3. Vücudumun üzerinde görünenlere kıllar mıdır demeyiniz; (onlar) bir güzellik ülkesi sultanının kirpiklerinin okudur.
4. Her goncanın yakut hokka içinde kırıntısı bülbülün ağlayan gözüne buğdaylar mıdır?
5. Hayâlî şiirine bu nazireleri söyleyen şiir ehli denizin ayağına sürekli yüz süren akarsular mıdır?

81.

*bu bâğ-ı 'âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur
şu deñlü şöhreti var kim hemân bir şehir bir budur*

1. Baştanbaşa hoş kokulu çiçek bu dünyayı süsleyen bahçedir. O kadar şöhreti var ki bir şehir bir de budur.
2. Onun her goncası bülbülün kana bulanmış kafasıdır. Gülleri zincire vurulsa şaşılır mı? Zira katildir.
3. Ey ay (gibi güzel sevgili), gülün her taze yaprağı bülbülün ahının ipiyle birlikte dudağının balını tartmak için terazidir.
4. Gülü kan tuttuğu zaman diken neşteriyle hacamat etti. Ona her gül ağacı güzellik bahşeden pazıdır.
5. Hayâlî, padişahın ayağının tozuna saçmak için gülün yüzündeki çiy taneleri (tıpkı) yakuttan tabaklar içinde incidir.

82.

*eşkümlle 'aks-i zülfüñ bahır u nehenge beñzer
şayd étmege hayâlüñ çeşmüm pelenge beñzer*

1. Gözyaşım denize, zülfünün yansıması timsaha benzer. Gözüm, hayalini avlamak için kaplana benzer.
2. Arzunla kavuşma ümidi sarhoşçasına gevezeliktir. Yolunun toprağı olmak esrar kafasına benzer.
3. Padişahım, gözüm hayalinin yolunun ulağı olduğundan beri bu damla damla gözyaşım (onun) belindeki zile benzer.
4. Mecusi ocağını ovada gelincik yaktı. Menekşelerle çiçek bahçesi Frenk şehrine benzer.
5. Sevgiliye kan ağlasam kara bahtı gör ki nazlanarak “Hayâlî bu bize hileye benzer” der.

83.

*merddür cānā bugün ol kim melāmetler çeker
ermeyen bu devlete yarın nedāmetler çeker*

1. Ey canım, bugün melametler çeken o kişi adamdır. Bu mutluluğa ermeyen yarın pişmanlıklar çeker.
2. Zahit, altı yönde de “Semme vechu'llâh” nurunu görmeyip Hz. Allah'ın cemalini görmek için riyazetler çeker.
3. Zahit, mihrap köşesinde kaşının altındaki gözünün şerefine bir badem ile kanaat eder.
4. Her kirpiğim, gönül perdesinin parçasıyla süslenip, gözyaşımın ordusu ayrılık askerlerine bayrak kaldırır.
5. Ey Hayâlî, padişah kusuruna bakmaz. Zira tahammül yükünü ülke sahipleri çeker.

84.

*mülk-i hüsnüñ şehisin meh siper-i düşuñdur
gamzeler tîğ-zenüñ zülf zirih-püşuñdur*

1. Güzellik ülkesinin padişahısın; ay omuzunun kalkanıdır. Yan bakışın iyi kılıç kullanan savaştın, saçın ise zırh giyinmiş (cengâver)indir.
2. Beni delilik zincirinin baş halkası eden ah ki saçının büklümüyle kulağındaki küpendir.
3. Tarak, saçının yüzünden vücudunu yüz parçaya bölmüştür. Ayna yüzünü gördüğünden beri keçe giyen (derviş)indir.
4. Ey mum, kelebeğin kanadı (onun) hâl dili olmuştu. (Ancak) senin yüzünü gördüğünden beri suskunundur.
5. Sen Hayâlî, rahatlık meclisinin kadehini ele aldığından beri gökyüzünün güneşi ve ayı iki içki içenidir.

85.

*dili âşüfte kılan sünbül-i gül-pūşuñdur
şabrımı gāret eden hāl-i bināgūşuñdur*

1. Gönlü perişan eden çiçeklerle süslenmiş saçındır. Sabrımı yağmalayan kulak memendeki benindir.
2. Ey gelincik yanaklı, sen nasıl bir bahçenin gülüsün ki dünyanın ötüşen bülbülleri suskunundur.
3. Ey sevgilinin yan bakışı, imdat; ne meyhane müdavimiymişsin. Vücudumda kanımı bırakmayan ikide bir içişindir.
4. Sen güzellik padişahına gökyüzü taht ve yıldızlar ordu oldu. Güneş ve ay kapında iki çavuşundur.
5. Ey sevgili, Hayâlî aşkının şarabını içtiğinden beri aklı başına gelmedi, hala sarhoşundur.

86.

*hılāf-ı semt-i zühdüñ hakka zāhid rāhumuz vardur
tarīk-i kehkeşāna yol sürer bir āhumuz vardur*

1. Zahit, takva semtinin tersine yolumuz vardır. Samanyolu'na yol süren bir ahımız vardır.
2. Ey keder, bizi kimsesiz sanıp da yok etmekten kork! Zira dünyayı yok iken var eden Allah'ımız vardır.
3. Rakip put gibi güzel sevgili ile aramızda kafirlik ederse gaza meydanının iyi binicisi padişahımız vardır.
4. İnayet meclisinin bir cūra çeken toprağı olsak ne olur? Mecusiler meyhanesinde bu kadar hayır duamız vardır.
5. O padişah sarayında feryatlarımı duyana "Sarayımızın Hayâlî adlı bir delisi vardır" demiş.

87.

*kaçan kim bāddan ol turre-i 'anber-feşān ditrer
yolar sünbül saçın yırtar yüzün gül bāgbān ditrer*

1. O amber saçan kâkül ne zaman rüzgârdan titrese sümbül saçını yolar, gül yüzünü yırtar, bahçıvan ise titrer.
2. Gözü yan bakışından ne zaman elmas gibi sert hançer çekse gönül ve cana ürperti gelir, damarlar içindeki kan titrer.
3. Keman kaşım ayrılığın okuna nişangâh isterse bu güçsüz bedenimin içindeki her bir kemik titrer.
4. Ey âşıklar, sarı benzimle sokağının başında ah etsem (ne çıkar)... Nitekim bahçede rüzgârdan hazan yaprakları ditrer.

5. Hayâlî, o sevgiliyi görsem dünya gözyaşından deniz olur. Eğer ayrılığı yüzünden ah etsem zemin ve gökyüzü titrer.

88.

*na 'lçeñ naqşın senüñ gördi türâb üstindedür
od yanar başında çarhuñ ızırâb üstindedür*

1. Senin demir ökçenin şeklini toprak üzerinde olduğunu görünce gökyüzünün başında ateş yanar, ıstırap içindedir.
2. Servi boylunun hasretinden gözyaşı selimin üstündeki dünya, devri akarsu üstünde (olan) o dolaba benzer.
3. Yanaklarının üstündeki zülfünün kıvrımını görünceye kadar güneşin güzelliği yüz perişanlık üstündedir.
4. Yan bakışının oku kâh sinemi yırtar kâh ciğerimi parçalar. Bir anını boş geçirmez, kapı açma üstündedir.
5. Hayâlî dudaklarındaki ayva tüyü ve beninden sıkıntı çekmez. Zira fitne ve karışıklık şarap meclisinin üstündedir.
6. Ey Cemşîd iktidarlı (padişah), Efrâsiyâb'ın başının üstündeki devlet tacı yolunun bir tozunu kıskanır.

89.

*göñlüm hevâsı tâ ki benüm sen perîdedür
cân murğı âremîde degüldür remîdedür*

1. Benim gönlümün hevesi sen peride olana dek can kuşu rahatta değildir, korkmuştur.
2. Saçın, dudağının meyhanesinde çember astığından beri sevinç kadehi eğlence ehline ulaşmıştır.
3. Gönlüm hayalinle ne zaman sohbet etse kanlı yaşımla o meclise damıtılmış şaraptır.
4. Padişahım, işin bana cefa ve rakibe vefadır. İsmi Alî (olsa da) sevgin sadece Yezîd'dir.
5. Hayâlî, senin sözün sevgilinin ayva tüyleri/el yazısı gibidir. Basiret sahiplerinin makbülü, göz nurudur.

90.

*menba 'ı cân ki çeşme-i gamdur
âb-ı hayvân içinde müdgamdur*

1. Can membası, abıhayatın içinde gizli olduğu gam çeşmesidir.
2. Şimdi güzellik ülkesinin komutanı olana padişahlık tuğu siyah perçemdir.
3. Ey padişahım, yan bakış(ın) Alî'nin Zülfekâr'ı değilse, İbni Mülcem'in kılıcıdır.
4. Saf yakut dudağın, ikinci Mesîh'tir. Saçının kokusu buhurumeryemdir.

5. Ey Hayâlî, bu inci yüklü şiir gaipten mi ilham oldu?

91.

*yağalı gülzârda ‘işret çerâğın lâleler
üstine pervâneler gibi üşerler jâleler*

1. Gelincikler bahçede işret kandilini yaktıklarından beri çiğ taneleri üzerlerine kelebekler gibi üşüşürler.
2. Bülbül, inlemelerinin goncanın başını ağrıttığını görünce gözlerinin yaşını nergis kâsesinde gül suyu yaptı.
3. Leylâ’nın ateşinden Mecnûn’un dudağında çıkan uçuklar fena ülkesinin sultanına çadırlar kurdu.
4. Güneş ve Venüs’e güzelliğinin sermayesini gösterme! Ona (zaten) dünya müşteri, aracı gerekmez.
5. Ey Hayâlî, lalenin elindeki şaraba bulanmış kırık parçalar alçak dünya tarafından kırılmış Cem’in kadehidir.
6. Şimdiki şairler Hayâlî şiirini anlayamaz. Bir iki buzağı Sâmirî sihrini nasıl anlasın?

92.

*cân-nişâr olduğına cânâna acır gördiler
ehl-i diller göz yaşın bir bir nazardan sürdiler*

1. Gönül adamları, (gözyaşlarının) sevgiliye saçıldıkları için üzgün olduklarını görünce, gözyaşlarını bir bir gözlerinden akıttılar/düşürdüler.
2. Gelinciğin yapraklarını çimenler savurdu sanmayınız; al kâğıtla güle yeni haber uçurdular.
3. Soylu nevrüz, gül padişahına kazasker oldu; gece gündüz beraber gelip onun için ayakta durdular.
4. Kadılar, çimende meclis kurup “sen haramisin” diyerek hadden fazla sürahinin günahını sordular.
5. Ey Hayâlî, meğer sevgilinin ayva tüylerine dil uzatmış; bahçede miskin menekşenin kulağını büktiler.

93.

*çeşmümdе ceyş-i h^vâb nice eylesün qarâr
yaşumla oldu her müje bir tîğ-ı âbdâr*

1. Gözümde uyku askerleri nasıl dursun? Gözyaşım ile her kirpik bir keskin kılıç oldu.
2. Gözyaşımın tufanını karşısında hayal kırıklığına uğrayan her deniz hayret vadisinde bir kenara çekildi.
3. Gözyaşları kederimi gönülden ne şekilde uzaklaştırsın? Dağ, nehirlerin ezgisiyle dans

edebilir mi?

4. Yıllardır vefa sokağının toza toprağa bulanmışiyız; (ancak) ne yazık ki rüzgâr bizi yerden kaldırmadı.

5. Padişahım, keder rüzgârının Hayâlî'nin vücudunu hava kabarcığı gibi ansızın yok etmesi reva mıdır?

94.

bezlini ebr-i bahârûñ kûha şor hāmûna şor

māl-ı dünyādan ne alup gıtdüğün kārûna şor

1. Bahar bulutunun cömertliğini dağa sor, ovaya sor. Dünya malından ne alıp gittiğini Kârûn'a sor.

2. Leylâ, gelin olduğunda inci ile yakutunun çok olup olmadığını Nevfel ne bilsin! Mecnûn'un gözüne sor!

3. Aşkını canım gibi saklar iken (nasıl) açığa çıktığını, yaramın üstünde yer yer bulunan kan dolu pamuğa sor!

4. Gam meclisinde zaman yüzünden döne döne alçak dünyanın bana ne çok kan yutturduğunu gül renkli şaraptan sor.

5. Gel, sürâhi sesinin zevkini Hayâlî'den işit; güzelin gülüşünün zevkini hüznülü âşığa sor.

6. Cömert sultanın eli ile deniz (gibi) himmetini, şu fakirlik kederiyle mahzun olan borçluya sor!

95.

cihânārâ cihân içindedür arayı bilmezler

o mähîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

1. Dünyayı süsleyen (Musavvir Allah) dünya içindedir; (ancak) aramayı bilmezler. Tıpkı o balıklar gibi ki denizin içindedirler (ama) denizi bilmezler.

2. Ey zahit, meyhane adamlarına cehennem azabını anma! Zira bunlar günü yaşar oldu, gelecek kaygısı bilmezler.

3. Âşıklar şafak renkli kan içinde yaralarını seyretseler, güneşi zerre kadar görmezler, gökyüzündeki ayın farketmezler.

4. Bunlar, iki büklüm olmuş boylarına gözyaşı kirişini takıp maksut okunu atarlar (hedeflerini vururlar), ama her nedense yayı bilmezler.

5. Hayâlî, çıplak vücudu fakirlik örtüsüne çekenler onunla övünüp atlas ve dibadan anlamazlar.

96.

anlar ki tecerrüd etegin pāya çekerler

himmet kâdemin tãrem-i mînāya çekerler

1. Tecerrüt eteğini ayağına geçiren (tecerrüt yolunu tutup sabreden) o kişiler, himmet ayağını mavi renkli kubbeye yükseltirler.
2. Ey talip yağmur damlası olsan bile bir mürşide ulaş! Irmaklar o damlayı denize götürür.
3. Kanımı iç ki can arzusuna erişmiş olsun; (zira) sevgiliyi avlamak için kızıl şaraba çekerler.
4. Fenâ ehli, bu dünya evi içinde gösterişten addedip Mansûr'u cezalandırırlar/asarlar.
5. Hayâlî'nin şiirleri dururken padişahlar niçin kulaklarına parlak inci takarlar, bir bilsem!

97.

*la 'l-i yār aġyār bezminde şarāb-ālūdedür
dīde-i merdüm bu ġamdan hūn-ı āb-ālūdedür*

1. Sevgilinin dudağı rakiplerin meclisinde şaraba bulanmıştır. Göz bebeği bu kederden suya karışmış kandır.
2. Zahit, sevgilinin yansımasını şarap dolu kadehte gördüğünden beri takvasını suya attı, şaraba bulanmıştır.
3. Kekre şarabın bugün öyle tutkunu oldum ki bal içine böyle arı karışmıştır sanma!
4. Vücudumun içindeki can sevgilimin dudağına nasıl benzer? O hayatın ta kendisidir, bu da toza toprağa bulanmıştır.
5. O ay âşıkların durağını aydınlatsa şaşılır mı? Her yeri gezer, “çillidir” denmez.
6. Talihi uyanık olanlar gaflet uykusundadır; (nitekim) çok sarhoş nergisin yanındakini uyku basmıştır.
7. Eğer toprağa serap şaşkını denilseydi ahının dumanı içinde Hayâlî'nin vücuduna benzerdi.

98.

*demeñ mecnûna fenn-i 'ışkı tekmiñ etti kāmildür
benüm yanumda ol dīvāne bilmez nesne cāhildür*

1. Mecnûn'a “Aşk ilmini tamamladı, (artık o) bilgindir” demeyin! Benim yanımda o deli, bir şey bilmeyen cahildir.
2. Ey yay kaşlı, o dinsiz bir kâfir ülkesinden gelen bir casus olduğu için gönül (kirpiğinin) temrenini hapseder.
3. Gönül (eğer) akılıysan bir güzelin şaşkını ve çılgını ol! (Zira) Bir perinin delisi olan o kişi akıllı bir rinttir.
4. Bugün taşlarla dövünsem buna şaşılır mı? Çünkü o güzellik Yûsuf'unun avcuna kim para koyarsa terazi gibi ona yönelir.
5. Ey ay (gibi güzel sevgili), Hayâlî'nin keder orucundan hilale dönmesinin sebebi senin güzelliğinin bayramını bir yıl görmemesidir.

99.

*ṭāli 'ümde bu gönül her kime kim mā'il olur
göremez bir gün anuñ mäh-cemālin yıl olur*

1. Talihim yüzünden; bu gönül her kime âşık olursa, yıl olur da bir gün (olsun) onun ay gibi güzelliğini göremez.
2. Zamane gözümde bela dalgasını aşıkâr etti; kim deryadil olursa o acılıklar/ıstıraplar çeker.
3. Bu kadar yıldız tohumuyla bir saman çöpü yetiştiremez; gökyüzünün yeşil mezrası nasıl bu kadar verimsiz olur?
4. Ok gibi doğru (olan) ulaşır, yay gibi eğri (olan) erişemez. Sevgilinin aşkının nişangâhı ne tuhaf nişangâhdır.
5. Sevgili, aşkını başkalarını bırakıp nasıl âşığa yöneltsin? Zerreye güneş ışığı ne/nem için rağbet eder?
6. Gönlümün kafilesi vefa/Vefâ semtine gitmeye niyet eder. Hak, acaba ulaştırır mı? (Orası) Ne uzak menzil olur!
7. Başkasına sevgi ve vefa, Hayâlî'ye cefa gösterilsin. Ey güzellik ülkesinin padişahı, buna kim razı olur?

100.

*lāleler şahn-ı gülistānda kadeh-nüş oldılar
güft ü gūy-ı bülbüle güller kamu gūş oldılar*

1. Laleler, çiçek bahçesinin ortasında içki içtiler. Güller, bülbulün dedikodusuna bütünüyle kulak kesildiler.
2. Riyazet sahipleri, göğüs kemiklerinden dalgalar ortaya çıkarıp coşkun bir deniz oldular.
3. Sahte sofular “Hakk’ı biz bulduk” diye düşünmesinler. (Zira) Irmaklar denize ulaştıklarında susarlar.
4. Nefis ve arzu askerine ahı bayrak diye çektiler; halka halka yaralar ile zırh giyindiler.
5. Ben Hayâlî avını avlayan bir doğan iken ulu kimseler ansızın karakuş olup beni kaptılar.

101.

*şu kim evvel bahār ērse kadeh nüş étmez ayıkdur
otursun hānede seyr-i çemen aña ne lāyıkdur*

1. İlkbahar erdiğinde şarap içmeyip ayık olan o kişi evde otursun, ona çimen gezintisi layık değildir!
2. Ne güneşinden huzur bul ne de ayından mutluluk bekle... Bu feleğe sakın aldanma, iki yüzlü münafıktır!
3. Kış mevsiminde, meyhane köşesi baharı ayıplar. Kadehler laleler, şarap dolu sürahiler şakayıktır.

4. Yanağının ateşine her kim fışkırmış bir sudur derse saba gibi gönlünden gam tozu eksik olmasın.
5. Etine, canına dolu güzeller kucaklamak olurdu... Hayâlî ne yapsın, delikanlılık çağında kesesi zayıftır.

102.

*dil-rübâlar kim benüm şabr u qarârum aldılar
çekdiler evvel elümden ihtiyârum aldılar*

1. Benim sabır ve sebatımı alan güzeller, önce irademi elimden çekip aldılar.
2. Çimen, kanlı gözyaşımınla çiçek bahçesine renk verdiği için bülbüller üşüşüp feryat ve ahımı ortadan kaldırdılar.
3. Kara gözlü güzeller sabrımı gönlümden kaptılar. Bir alay doğan, elimdeki avımı yakaladı.
4. Sinemin meydanı kanlı gözyaşımınla dolsa şaşılır mı? Sıkıntı askeri beden gibi bir kalemi ele geçirdi.
5. Hayâlî, bağrımın yarasından sevgilinin okunu çektiler. Fıstık dudaklı bir servi boylu, gül yanaklımı aldılar...

103.

*ol nâzenîn ki hüsn elinüñ dil-beri geçer
cândan hayâl-i vaşlı için dil berî geçer*

1. O nazlı ki güzellik ülkesinin dil-beri geçinir. Gönül, (ona) kavuşma hayaliyle candan uzaklaşmış geçinir.
2. Sevgilim, gül gibiyken elden ele gezme; zira, gül elden ele düşerse solar, parlaklığı gider.
3. Yolu yüzümle süpürüp gözyaşımınla yıkarım; zira şehrin yücelik ve naz ile bir güzeli geçer.
4. Arzu tellalına söyleyin, canımı mezada çıkarsın. Zira o Zühre alınlı güneş müşteri geçinir.
5. Ey put gibi güzel sevgili, dudaklarını Hayâlî'den menetme. Bugün değersiz gördüğün adam şekerci/Sükkerî geçinir.

104.

*dişüñ lü' lü' lebüñ mercân ruhuñ bahr-i melâhatdür
iki zülfüñ neheng ol bahre kaşuñ mevc-i âfetdür*

1. (Ey sevgili) Dişin inci, dudağın mercan, yanağın güzellik denizidir. Yanaklarından sarkan iki saçın o denize timsah, kaşın ise bela dalgasıdır.
2. Kaşın, Sırat'ın aynısıdır, gönüller saçında haşır olur. Ben günahkâra sorarsan o boy kıyametin ta kendisidir.
3. Mecnûn, hayret ülkesinin taçlı padişahıdır. Zira onun başındaki kuş yuvası devlet tacıdır.
4. Gözyaşımın kan aktı; akıl ise başımdan gitti. Dünya rakiplerden arındı; gelersen gel tam

firsattır.

5. Hayâlî, devlet el verdi; aşk ülkesine padişah oldum. Otağım başımın üstünde yücelik tacının Hümâ'sıdır.

105.

şemşîr-i intizâr ile dil pâre pâredür

hep pâreye şalan beni ol mâh-pâredür

1. Gönül, bekleyiş kılıcıyla parça parçadır. Beni her zaman aldatan o ay parçasıdır.
2. O ay gibi sevgilinin felek gibi şaşkınlı olduğımdan beri eteğim gözyaşlarımla yıldız doludur.
3. Dudağının hayali rakibin gönlünde mekân tuttu; sanki kaya içinde yatan yakut parçasıdır.
4. Yanımda sürünür, düşkünlük yolunu bırakmaz; gölgem yüzünü görmek isteyen bir yüzü karadır.
5. Hayâlî, cennet sevgilinin sokağından bir köşedir. Cehennem ise ahımın ateşine oranla kıvılcımdır.

106.

şâh-ı 'ışkam eşk-i bî-pâyân baña leşker yeter

hem-demüm âh u nedîmüm gam belâ çâker yeter

1. Aşk padişahıyım, sonu gelmeyen gözyaşlarım bana asker olarak yeter. Arkadaşım ah, musahibim gam, bela hizmetkâr olarak yeter.
2. Ey padişah, ben bela ülkesinin padişahı oldum. Bana sevgilinin saçının hayali ejderha şekilli bayrak olarak yeterlidir.
3. Ey padişah, Keykubâdî taç sana çok yakışır. Başımın üstüne yemin ederim ki ayağının tozu bana taç olarak yeter.
4. Ey sevgili, sen kadifeden altınlı sincabi kaftanlar giy. Bana ayrılığında kıvılcımlı ahımın dumanı yeter!
5. Şarap meclisinde yakut dudağının kadehini sürekli rakiplere sunma! Ey canım, canıma orada burada eziyet etme, yeter!
6. Ey felek, döne döne her güçsüze zulmetmeyi bırak! Dünyada zulmetmeye zaten beyler ağalar yeter!
7. Ey Hayâlî, ayrılık meclisinde sevgilinin yakut dudağının şerefine ruha ruh katan şarap ile dolu, can besleyen kadeh yeter.

107.

nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna vèrmezler

saña 'âşık olanlar yoluña cânâ ne vermezler

1. Can nedir ki onu sen nazlı sevgiliye vermezler. Ey canım, sana âşık olanlar yoluna ne

vermezler!

2. Ey zahit, sevgilinin dudağının sevdası gönlüme layıktır. Bu bir saf yakuttur, bunu her madene vermezler!

3. Meyhane müdavimleri bir taşı yastık yapsalar, onu devlet tahtı üstündeki sultan yastığına değişmezler.

4. Nefsinin taşkınlığından Züleyhâ'sını uzak tutan şu kişinin Mısır vücudunun Yûsuf'unu zindana göndermezler.

5. Ey Hayâlî, Leylâ aşkına heves ettin ama onu bela çölündeki her şaşkın deliye/Mecnûn'a bağışlamazlar.

108.

*da 'vā-yı hüsñ kıлмаға 'ālemde ey nigār
sen dil-sitān ile büt-i çīnūñ ne cānı var*

1. Ey put (gibi güzel sevgili), Çin putunun sen gönül alan sevgiliyle güzellik davası etmeye ne canı var?

2. (Ey sevgili) Temrenlerin bedene gelip yerleştiğinden beri vücudum gam askerlerine demirden bir hisar oldu.

3. Gam macerasını kanlı gözyaşımla çizmek için benim sarı yüzüm altın işlemeli levha oldu.

4. Ey padişah, ben talihsiz âşık sokağında toz toprak içinde kaldığımdan beri başım güneş gibi göğe erdi.

5. Ey salınarak yürüyen servi “Hayâlî kimdir?” derseni; bir dert esiri, zamanın adı çıkmış âşığı(dır).

109.

*bir güzel sevdüm kılıcından dem-ā-dem kan akar
gūyiyā bir cūydan berg-i gül-i handān akar*

1. Bir güzel sevdim, kılıcından sürekli kan akar; sanki bir akarsudan açılmış gül yaprakları akar.

2. Gözlerim sevgilimi görünce kanlı gözyaş akıtır; nitekim ilkbahar olsa akarsular taşar, akar.

3. Meclisi süsleyen mum, Şam/gece ülkesinde bir ışık dervişidir. Yüzünün cazibesine kelebeklerden kurbanlar akar.

4. Abıhayat aktığından beri Hızır'a hayat verdiyse (ne çıkar)... Padişah elinden canlı olanlara hediyeler akar!

5. Ey Hayâlî, gözyaşı seli yaramın pamuğunu aldı gitti; sanki bir akarsudan açılmış gül yaprakları akar.

110.

étmege ihyā bahārı ebrden bārān akar

zulmet içinde şanasın çeşme-i hayvân akar

1. Baharı diriltmek için buluttan yağmur akar. Sanki Zulûmat (ülkesi) içinde abıhayat akar.
2. Ayrılığında vücudumu parça parça ettim, kan revan oldu. Bu sine toprağında her ayrılık nehri akar.
3. Âşıklar, sinemin yarasını görüp teslim oldular. A benim şahım er ocağıdır, buraya kurban akın akın gelir.
4. Çok iyi arkadaş ve dostuz ki kader hacamatçısı birimizden kan alırsa hepimizden kan akar.
5. Ey Hayâlî, can bağışlayan şiirin ölüye hayat verir. Geceleri diriltten arifin kanından can akar.

111.

‘âşıkam dīvāne bend etsün beni zencîrler

lā-cerem zencîr ile zîver bulurlar şîrler

1. Deli bir âşığım, zincirler beni bağlasın. Aslanlar hiç şüphesiz zincir ile süslü olurlar.
2. Yanağın Çin(‘e özgü) çiçek bahçesi, gözün ise misk ahusu... Yay kaşın ona kirpiklerinden ok atmış.
3. Galiba kafir gözün imana gelmiş de kirpiklerin kılıçlarını kınından çıkarıp etrafını sarmış.
4. Yaramın fitilini kınanma ateşiyle yaktılar; pirler ben muradına erememişi kandil/çırak edindiler.
5. Ayrılık acısı Hayâlî kulunu öldürdü; lütfet, yetiş! Sen iyilik membaina ertelemeler layık mıdır?

112.

derd-i dil-ber gıdâ-yı rûhumdur

hûn-ı dil bâde-i şabûhumdur

1. Sevgilinin aşkı ruhumun gıdasıdır. Gönül kanı, sabah vaktinde içtiğim şarabımdır.
2. Tevhit, varlık denizine gemidir; deryayı bilen kaptanı Nûh’umdur.
3. “Seyr-i eşyâ”da “Mülk âlemi”nden “Melekût âlemi”ne kadar (olan yer) bir seherde gerçekleşen fetihlerimdir.
4. Ey saki, nasihatçinin öğüdünden beni uzaklaştıran Nasuh tövbemdir.
5. Ey Hayâlî, aşk metnini ben açtım; bağrımdaki kesikler (metne) şerhlerimdir.

113.

dil kaçan ol âftābuñ sînede dāğın çeker

māh-ı nev tahsîn edüp göklerde kulağın çeker

1. Gönül ne zaman o güneş (gibi sevgili) için sinede yarasını çeker, yeni ay methodip göklerden kulak tutar.
2. Rakip, servi boyluların yoluna meşe ağacı gibi engel oldu; (şunu) yontmaya nacağını çekecek

bir kuloğlu yok mudur?

3. Sohbet ehlinin şarap gibi hileyle aklını aldı; gül yüzlü sakinin şarabıyla başa çıkabilen bulunmaz.
4. Sevgilim güzellik devletine beylerbeyi olduğundan beri ahımın ışığı önü sıra al bayrağını taşır.
5. Hayâlî, yarasının pamuğunu kendisine süs addederken (şimdi) “fakr” bahçesinin iki yaprağını örter.

114.

*elifler serv ü peykân gonca şahın-ı sîne bâğumdur
gül-i gülzâr-ı ğam cismümde kanlu tâze dâğumdur*

1. Elif şeklindeki yaralar servi ve temrenler gonca; (kısacası) sinemin ortası bahçemdir. Keder bahçesinin gülü bedenimde yeni açılmış kanlı yaramdır.
2. Ey keman kaşlı, bağrımdaki okun senin fidanın geçindir. Gönlüm ise kederinin ateşiyle yaktığım kandilimdir.
3. Ben o vadileri gezmekten elini çeken aşk Mecnûn’uyum. Mekânım, keder sokağı; bela köşesi her gece barınağımdır.
4. Şafak şarap, güneş ve ay kadeh, yıldızlar onun hava kabarcığıdır. Aşk sarhoşuyum, elimde iki dünya bir kadehimdir.
5. Paşa’nın ömür fidanından keder hazanı uzak olsun. Ey Hayâlî, o gül fidanı solmasın; tek fidanımdır.

115.

*başumda mûy-ı jûlîde tenümde tâze dâğum var
melâmet mülkinüñ sulţânıyam tûğum otağum var*

1. Başımda dolaşık saçlar, vücudumda yeni açılmış yaram var. Melamet ülkesinin sultanıyım; tuğum ve otağım var!
2. Yanıp yakılma devletinin tıpkı mum gibi ben de komutanı oldum. Ferhâd ve Mecnûn gibi birçok yanan kandillerim/çıraklarım var.
3. Ben aşk evreninde Sidre fidanının üstünü gölgelemiş dalı olan o uzun boylu fidanım.
4. Keder ve tasa ordusundan beni sığınağında saklar. (Ey sevgili) Yüzünde misk kokulu benin gibi bir kara dağım var.
5. Ey Hayâlî, aşk padişahı oldum; artık bu kararsız akıl, gönül ülkesine ayak basmasın; zira kesin yasağım var!

116.

sâğar lebüñe ‘âşık-ı hûnîn-ciger geçer

her bir habâbı bende-i şāhib-naẓar geçer

1. Şarap, dudaklarına ciğeri kanlı âşık geçinir. Her bir hava kabarcığı, basiret sahibi hizmetkâr geçinir.
2. A efendim, yan bakışın başkalarına eziyet okunu attıkça dertli gönülden neler geçtiğini bu kulun bilir.
3. Şahinleriz ki avlağımızın sahasına Cebrâîl uğrarsa, kanadını bırakıp geçer.
4. (O sevgili) Sinemin baş köşesinde gönül ehlinin gözdesi olduğundan beri yan bakış okunun temreniyle yüreğimi delip geçer.
5. Dünya gelinine baş eğmeyen o kişi adamdır. Ey padişahım, memleket içinde Hayâlî de kendini adamdan sayar.

117.

ne hoş bīmār olur yā rab ol iki nā-tüvān gözler

kucağına alıp ebrûlar olmuş mihr-bān gözler

1. Ey Rabb'im o iki güçsüz göz ne güzel hasta olur. Kaşlar, kucağına alıp koruyucu olmuş (onlara) bakıyor.
2. Bu ovanın her kuşu (farklı) bir vadide uçar; gönül cinnet sokağından hoşlanır, zahit ise cenneti bekler.
3. "Tahammül süsten, ziynetten daha iyi" diyenler kâni oldular. Bu uğurda niceleri dikenin gölgesini gölgelik telakki eder.
4. (Ey sevgili) Gönle eziyet oku attın, bari hâlime bak. Zira avcı, avda yara açtığında kan çıktı mı diye inceler.
5. Hayâlî, güneş ve ay somununun daima dilencisidir. Ey padişahım, (tuz) ekmek hakkı gözeten felekten şikâyet etmez.

118.

yār için zārum işit bülbüldeki gūlgul nedir

gel temāşā eyle şāhum gül nedir bülbül nedir

1. Sevgilinin başı için ahımı dinle. Bülbüldeki velvele nedir? Padişahım, gül nedir bülbül nedir gel de bir bak.
2. (Ey sevgili) Yan bakışın yüzünden benim koşuşturduğumu göremeyenler Şâh'ın Zülfıkar'ı ile Döldül'ünün ne olduğunu anlamadılar.
3. Beninin ve saçının yansımamı yaramda görsen... Gelinciğin yarasına bakma, kuyunun içinde sümbül de nedir?
4. Saba rüzgârı vücudumdan kanlı yaramın bir pamuğunu aldı. O sevgiliye bu çimenlikten sunmaya bir gül nedir?

5. Ey aşk yolunda yolcu olanlar, Hayâlî'nin Lamekân ülkesindeki padişaha ulaşmasının yolu nedir?

119.

*serv ile gül çemende turup ki oturdılar
bu kıdd ü bu 'izârı yine sende gördiler*

1. Servi ile gül çimenlikte hop oturup hop kalktılar; (ama) bu boyu ve bu yanağı yine sende gördüler.
2. Güller “Sensiz açılmayız” diyerek saba ulağıyla çimendeki bülbüle kâğıtla haber uçurdular.
3. Şarap oldukça şöhreti olan bir meta idi. Dudağının zamanında onu ayağa düşürdüler (kadehe koydular).
4. Sel suyu mezar yaptı; poyraz ve saba rüzgârı gelip kimsesiz Mecnûn'u öldüğü zaman taşıdılar.
5. Hayâlî, deniz gözyaşına dil uzattığı için bulutlar üstüne üşüşüp gökten fırlattılar.

120.

*al cāmeyle gezen şehir içre ol meh-pāredür
yakmak için 'ālemi gūyā bir āteş-pāredür*

1. Şehir içinde kırmızı elbiseyle gezen o ay parçasıdır. Âlemi yakmak için sanki bir ateş parçasıdır.
2. Aşk sakisinin elinden kim bir kadeh içtiyse cūra gibi ayaklar altındadır, benim gibi serseridir.
3. Sevgilim, senin saydam vücudundaki katı gönlün sanki saf suyun içindeki kayadır.
4. “Kılıcım gönlüne girsin, delip parçalasın” dedi. O sevgilinin işi daima gönlüme tuzak kurmaktır/gönlümü parçalamaktır.
5. Ey İsâ nefesli put, “Dünya kilisesinde Hayâlî kime âşıktır?” dersen sen saçları zünnâr (gibi) olanadır.

121.

*ey 'aceb bu turre mi yā ebr-i müşk-efşān mıdur
naḥl-i gül üstinde yāḥod deste-i reyḥān mıdur*

1. Acaba bu kâkül mü yoksa misk sepen bulut mudur? Ya da gül fidanının üstündeki reyhan demeti midir?
2. Acaba gözünün doğanına iki kanat olan (şey) kaş mıdır? Yoksa feleğin hilali ya da iman kıblesi midir?
3. Benlerle dolu yanak mı ya da güzellik harmanı mı? Yoksa ayağına Ülker yıldızı düşmüş parlak bir ay mıdır?
4. Dudak mıdır yoksa bir gül yaprağı ya da İrem bahçesinin goncası mı? Yoksa âşıkların

gönlünden/dilinden bir damla düşmüş kan mıdır?

5. Diş midir yoksa gonca içindeki çiy tanesi mi ya da Aden incisi mi? Yahut güneş çeşmesindeki parlak ay mıdır?

6. O çene mi yoksa izzet ve naz göğünün rasathanesi mi? Acaba Babil kuyusu mu ya da Yusuf'a zindan mıdır?

7. Ya Rabbi, o boyun mu yoksa sevgi ve vefa kitabı mı? Kâfur mumu mudur yoksa can tahtı mı?

8. Sine mi yoksa ham ipek mi yoksa Mısır keteni mi? Rus kakımı mı ya da Şirvan vaşağı mıdır?

9. Misk göbeği mi yoksa iştret kadehi mi ya da cennet havuzu mu? Yoksa can kuşuna yuva mı ya da neşe kaynağı mıdır?

10. Servi kenarında goncalar mı açmış yoksa bedenler âlemi için unvan mektubu mudur?

11. Ey Hayâlî, ötesini anmam, karanlıktır. İki baldırı âbıhayat balığı mıdır?

122.

gökde seyrân eyleyen hürşîd-i nûr-efşân mıdur

yohsa dilden baş çeken bir lem'a-i sūzân mıdur

1. Gökte gezen ışık saçan güneş midir yoksa gönlünden yükselen bir yakıcı alev midir?

2. Doğu meclisinden Batı hükümdarına bir kadeh sunuldu; şarap dolmuş felek onun için dönen kadeh midir?

3. Ya da meleklerin yüz sürdüğü şehit Şems'in başı odur, gökte gezinir. Şafak aslında akan kan mıdır?

4. Acaba istiğna meclisinin چراغı mı yoksa Arş kandili mi? Ya da baharın sarı gülü veya bostan başı mı?

5. Zulüm karanlığını kılıcıyla dünyadan defetti. Süleymân Han'ın oğlu şehzade Bâyezîd'in kulu mudur?

6. Ya da Hayâlî şiirini altın yaldızlı levhaya yazmak için talip olmuş bir güzeller önderi midir?

123.

ka'be-i kûyında her kim dil-berûn kurbân olur

gerçi bir serden geçer ammâ ser-â-ser cân olur

1. Her kim sevgilinin sokağının Kâbe'sinde kurban olursa (o) bir baştan vazgeçer ama baştan başa can olur.

2. Ey gönül, bir hadımdan daha az gayretli olma! O, nefsinden ilişkiyi kesince sultanın mahremi olur.

3. İstiğna ülkesindeki o sultana hizmetkâr ol. Zira köpeğinin değersiz çanağı Hâkân'ın başının tacı olur.

4. Güzelliğinin yansıması zerreyi dünyayı aydınlatan güneş yapar. Damla, onun coşkuluğundan abıhayat olur.
5. Ey Hayâlî, güller sevgilinin yüzünün ayrılığıyla kendilerini parçalamak için her çiy tanesi (onlara) birer diş olur.

124.

*hâller olmuş megesler hadd-i cānānı öper
gūyiyā pervāneler şem ‘-i şebistānı öper*

1. Benler, sevgilinin yanağını öpen sinekler olmuş. Sanki kelebekler yatak odası mumunu öpüyor.
2. Gözümü açıp kapayınca kadar her kirpiğim yüz gönül kanı ortaya çıkarır. (Halbuki) Kazma bir yakut ele geçirmek için bin kez madenin kenarını öper.
3. Benler, dudağının üstündeki ayva tüylerine kahırlanmasın; zira karıncalar yüz bulunca Süleymân’ın mührünü öper.
4. Gaza meydanının süpürgesi Cebrâil’in en büyük kanadıdır; her şehidin başı düştükçe o meydanı öper.
5. Hayâlî, kavuşma gününde sevgilinin köpeklerini öper. Bayramda kişinin tanıdıklarını öpmesi eski adettir.

125.

*şol gedā kim kūyūñuñ çeşmiyle āb-efşānıdur
pādşāh-ı berr ü baħr olmuş cihān sulţānıdur*

1. Gözüyle sokağının su sepicisi olan şu dilenci, kara ve denizlerin padişahı olmuş bir cihan sultanıdır.
2. Vücut camisinde gönlüm yakuttan bir kandildir ki (bakış) okun ona fitil; temreni alevdir.
3. Görünenler lale sanmayın! Yeryüzünün gözünden akan kandır ki delikanlı çağında ölmüşlere acıyıp kan ağlar.
4. Ayağının toprağı aşk ehlinin gözünün nurudur ancak, kakülünün hayali sinelerinin içindeki imanıdır.
5. Ey Hayâlî madem ki Alî’nin aşkına dilenci oldun; gafil olma, gördüğün yiğitler meydanıdır.

126.

*cān-ı ‘ālem şüretā çokdur velī cānānı bir
niçe yüz biñ encümüñ olur meh-i tābānı bir*

1. Görünürde âlemin canı çoktur, ama cananı bir(dir)... Yüzbinlerce yıldızın bir parlak ayı olur.
2. Âşıkların senden başka güzele içi yanmaz; birçok zerrenin sadece bir tane nur saçan güneşi olur.

3. Arzu sahipleri her ateş gibi kırmızı yanaklıya gönlünü kaptırmaz; nice kelebeğin tek bir muma sözü olur.
4. Her ne kadar güzellik ülkesinde ihtişam sahibi çok olsa da çaresiz kulun sultanının bir tane olduğunu anlaması gerek.
5. Hayâlî, şiir ülkesinin bugüne bugün pehlivanıdır; onun meydanına derecesi aynı olan aman gelmesin.

127.

mest êtdi halk-ı 'âlemi ol la 'l-i nâblar

devr-i lebûnde ayağa düşdi şarâblar

1. O saf yakut dudaklar bütün dünyayı sarhoş etti. Şaraplar, dudağının zamanında ayağa düştü.
2. Dünya bahçesinde sen serviyi bir kez görmek için hava kabarcıkları akarsuya göz olmuştur.
3. Kararmış yaraların beni süslediğini görenler “Mecnûn’a bak, başına kargalar üşüşmüş” diyor.
4. (Ey sevgili) Akarsuyun sesini beyhude sanma! Sular senin katı gönüllü olduğunu taşlara söylüyor.
5. Hayâlî, gözyaşı rakamını keder sayfasına dökme! Mahşer günü olunca onu kim hesaplar?

128.

dêseñ altun beneklü cāmelerle 'izz ü nāzum var

benüm de kanlu kanlu dāğlarla yüz niyāzum var

1. (Ey sevgili) “Altın benekli elbiselerle yüceliğim ve nazım var” desen benim de kanlı kanlı yaralarla yüz niyazım var (derim).
2. Sen, güzellik bahçesinin nazla büyütölmüş sölünü olduğundan beri benim de gönöl denilen avcı bir doğanım var.
3. Eğer sen dünyaya ışık salan bir güneş isen ben de, Allah’a şükürler olsun, aşk mumuyum, yanıp yakılmam var.
4. Saba rüzgârı gibi her an başıma toprak saçarsam şaşılır mı? Bahtsız başımda benim de kara yazım var.
5. Ey Hayâlî, güneş çiy tanesinden rakı damıtsa hiç kıskanmam. Benim de her gece sakim aydır, ayazı’m/rakı’m var...

129.

habîbüñ kâbe kavseyni rümûzın şûfi benden şor

muhammed âlinüñ mâhiyyetin veyse 'l-ğarenden şor

1. Ey sufî, sevgilinin “Kâbe Kavseyn”inin/kaşlarının gizli işaretlerini benden sor. Hz. Muhammed’in ailesinin niteliklerini Veysel Karânî’den sor.
2. Heves yolunda ayağı sabit edip de başı yele vermek nasılmış meclis mumuna sor da sana

nasılmış aydınlatsın.

3. Keder vadisinde gözyaşı selim başımdan aştı. Yakına gel, aşk macerasını başından geçenden sor!
4. Bela meclisinde Ferhâd ile Mecnûn kendisinden geçti, ben ayık kaldım. Meclisin niteliğini soracak olursan kendini bilenden/kendinde olandan sor!
5. Ey sufî, Hayâlî tövbesini imanına çevirdi. Büyüklük et, o günahı tövbesini bozan sakiden sor!

130.

*ciger hûn-âbesin nûş etmeki 'ışık içre benden sor
hadîs-i la 'l-i şîrîni zebân-ı kûhkenden sor*

1. Aşk içinde ciğer kanını içmeyi benden sor! Şîrîn'in yakut dudağının hikmetini Kûhken'in dilinden sor!
2. Hava kabarcığı âşîğin başından olan aşk nehri geçit vermez. Onun yolunu başından geçenden sor!
3. Çin ahusunun kaplan deviren gözünün korkusuyla o aslansı yan bakışın yüzünden ne kanlar yuttuğunu Hoten miskinden sor!
4. Hayalinin padişahı keder ordusunu sürüp gönül ülkesini yıktı. Ey padişah, eğer zulmü teftiş edeceksen vatan sahibinden sor!
5. Hayâlî, şiir söyleme yeteneğini şair geçinenlerden sor! Daha nereye kadar doğan hücumunu karga ve çaylaktan soracaksın!

131.

*nâr-ı dilden zâhir etsem bir şerer 'âlem yanar
tursa bir dem sîne-i sūzānum içre gam yanar*

1. Gönül ateşinden bir kıvılcım göstersem dünya yanar. Yanan sinem içinde bir an dursa gam yanar.
2. Bu iki büklüm boyla aşk ateşine yandım. Bana oranla şafak ateşinde yeni ay az yanar.
3. Kays'a söyleyin; ben bela çölünde şaşkın iken yanıma uğramasın, billahi o sersem yanar!
4. Hasretinin ateşi kan ağlamaktan harlandı sanma! Kirpiklerim dumandır, bu yaş dolu gözüm yanar!
5. Gel, Hayâlî'nin vücudunda İbrâhîm'in yarasına bak! Bu derece ancak Hz. Edhem'in kandili yanar.

132.

*dil-ber kaçan ki kākūlini şāneden çeker
bilsem şabāyı sūnbül-i bāğı neden çeker*

1. Ne zaman sevgili kakülünü tarasa, saba rüzgârı bahçe sümbülünü neden çeker bilemem...
2. Lale goncası, çiçek bahçesinde gül gelinine al bir tüle sarılı Hoten miski hediye eder.
3. Gül, güzelliğinin malına ederini nasıl versin? Zira geçimine altın bulmak için her gün dikene katlanır.
4. Gökyüzü benden sabah güneşi ile özür diler. Ağzında kılıcı, boynun kefen çektiğini gördüm.
5. Hayâlî'nin şiiri kadehte lezzetli şaraptır; bu kadehi sadece söz söylemesini bilen dostu kaldırır.

133.

*şām erişse şem ‘ umar pervāneler kim yanalar
gelse kış sevdası abdālūndur âteş-ḥāneler*

1. Pervaneler gece olduğunda yanmak için mum bekler; kış geldiğinde abdalın sevdası külhanlardır.
2. Mum, meclis meydanına bir altın kadeh/hedef dikti; kelekler ah oklarını her taraftan attılar.
3. Mum, aşk topluluğuna altından bir kadeh sürdü; kelekler onun yansıısından sarhoş oldular.
4. Meclis mumu hiddetlenip hâl diliyle “Tanıdıklar benimle aynı renkte (mizaçta) olur, yabancılar ise kaçır” der.
5. Mum, aşk tekkesinin ezelden meczubudur. Ey Hayâlî, kelekler ise o erenin kurbanıdır.

134.

*dehān-ı nāzenīni mīme beñzer
cemāl üstinde zülfi cīme benzer*

1. (O sevgilinin) Nazik ağzı mime benzer, güzel yüzünün üstündeki saç cime benzer.
2. Yanakları ateş; iki zülfünün üstündeki kaşı İbrâhîm’in infaz yerine (mancınığa) benzer.
3. Kirpik hançerle İbrâhîm’e dönmüş, göz İsmâîl gibi teslim olmuşa benzer.
4. Elif ve nal şeklindeki yaralarla süslenen bağrım, o çocuk için atış tahtasına benzer.
5. (Ey sevgili) Hayâlî ayağının tozunu başına taç edinmiş; bugün yedi kıtanın Dârâ’sına benzer.

135.

*gül yüzünde ey perī zülf-i perīşānuñ mı var
gülşen-i cennetdür anda tāze reyḥānuñ mı var*

1. Ey peri, gül yüzünde dağınık saçların mı var? (Gül yüzün) Cennet bahçesidir, orada taze reyhanın mı var?
2. Rakipleri sevgili ile otururken gördüm. “Ey melek yüzlü ne iş, yanında şeytanın mı var?” dedim.
3. Ey put (gibi güzel sevgili), merhamet etmeyip âşığı öldürürsün. Ah nasıl kafirsin, senin sinende imanın mı var?

4. Ey cennet bahçesi, gel kendinle bu kadar fazla böbürlenme! Sevgilinin boyu gibi salınan servin mi var?
5. Ey padişah, bu Hayâlî hastayı öldürmek istiyorsun; sokağının Kâbe'sinde yoksa yine kurbanın mı var?

136.

*her kaçan la 'lin baña ol mäh-peyker gösterür
'andelîb-i zârına berg-i gül-i ter gösterür*

1. O ay yüzlü ne zaman bana yakut dudağını gösterse (sanki) inleyen bülbülüne taze gül yaprağı sunar.
2. Ey keman kaşlı, (bakış) okun sinemin ortasına geldikçe, can ona gönlümün baş köşesini sunup yer gösterir.
3. Bilâl, dudağının yanında beninin noktası olduğu için cennet içinde susamış âşıklarına Kevser'i gösterir.
4. Ey ay yanaklı, feleğin piri (Satürn), ağzına güneş eşrefisini alıp vuslatına altın veren müşteridir.
5. Ey Hayâlî, sevgili dudaklarıyla her an şiirini okudukça şiirinin papağanına şeker sunar.

137.

*belâlar bezmine sînem benüm mey-hânedür derler
kızarmış dâğuma meyle tolu peymânedür derler*

1. Benim gönlüme “belalar meclisine meyhanedir” derler. Kızarmış yarama “şarapla dolu kadehtir” derler.
2. (Ey sevgili) Parıltı güneşe altın zincir olsa şaşılır mı? (Zira) Sen hilal kaşlı ayın üzüntüsünden delidir derler.
3. Ey zahit, sana “Dünyanın bayındırı” diyenler bana da “Hakikat hazinesine sahip olan viranedir” derler.
4. Büyük okyanusun dibindeki dalgalara bakanlar gözümün yaşına oranla (ona) “bir kuru efsanedir” derler.
5. Hayâlî, aşk çarşısında Mecnûn'un kirpiklerine “Leylâ'nın saçının hayaliyle yapılmış taraktır” derler.

138.

*nigâr gülşen-i hüsn içre gül budağıdır
vişâli güllerini der gönül ki çağıdır*

1. Sevgili güzellik bahçesi içinde gül budağıdır. A gönül, (artık) zamanıdır, kavuşma güllerini topla.

2. O ayın kelebek gibi etrafında dönüp dursam şaşılır mı? (Zira o) Mutluluğumun güneşi, talihimin kandilidir.
3. Gönülle yan bakışı daima kanlı bıçaklıdır; o kafir bizimle şimdi bu biçimde düşmandır.
4. Şarap kadehindeki hava kabarcıklarının bozulmasını kim ister? Zira o mutluluk padişahının kırmızı otağıdır.

139.

dil-berā ḥayl-i ḥayālūñ vasat-ı cānda yatur
mihr-i şevkuñ şanemā bu dil-i vīrānda yatur

1. Ey sevgili, hayalinin ordusu canımın ortasında (pusuya) yatar. Ey put (gibi güzel sevgili), arzunun güneşi bu harap gönülde gizlenir.
2. Gönül, çenenin çukuruna dayanamayıp düştü. Sevgilinin eziyetinde yatan çaresiz gönlü gör!
3. Ey put (gibi güzel sevgili), yanağının üstündeki siyah benini gören (ona) “Çiçek bahçesinde yatan bir Habeş oğlanıdır” der.
4. Onun yan bakış okunun can ve gönülden geçerek nereye saklandığını kimse idrak edemez, ben bilirim.
5. O padişahın benim gibi (sadık) âşıkları bin olsun! Zira Hayâlî, çoktandır keder köşesinde çaresizce yatıyor.

140.

her nesne kim yaratdı ḥudā bī-bahānedür
bāzār-ı ḥaḫda kāsīd olan bī-bahā nedür

1. Allah’ın yarattığı her şeyin hatasız (olmasına rağmen) Hak pazarında (piyasası) durgun olan ama paha biçilemeyen şey nedir?
2. Rüzgâr, Kârûn ölünce onu yele savurdu. Sonbahar mevsiminin yaprakları (aslında) hazinedir.
3. Âşık Mecnûn’un her kemiği Leylâ’nın saçının arzusundan kınanma kılıcıyla tarak olmuştur.
4. Aşk padişahının dergâhı ne tuhaf sikkehânedir. Zira, buraya gelen Mansûr gibi (beden) kıyafetini çıkarır.
5. Madem zamane talihi Hayâlî’ye gelmez. Bu zamandır, gün gelir bir başka devlet el verir.

141.

ḥānḳāh-ı ‘ışḳda şol jende kim mecnûn gèyer
ka ‘be ile anı ancaḫ edhem ü zü’n-nûn gèyer

1. Aşk dergâhında Mecnûn’un giydiği şu yamalı hırkayı Kâbe ile birlikte onu sadece Edhem ve Zünnûn giyer.
2. Efrîdûn’un yücelikle giydiği şu gösterişli taç, aşk şarabının küçük bir hava kabarcığından daha değersizdir.

3. Ana rahminde iken bile vücudunun elbisesini kanlı giyen insanoğlu kan yutmadan geri kalmaz.
4. Şu ödünç elbiseyi sırtına giyinen borçlu, fani beden üzerinde beka sunsa buna şaşılır mı?
5. Hayâlî'nin şiirindeki sayısız nükteyi idrak et! Zira birçok renkli elbiseyi bir güzel sevgili giyer.

142.

her kaçan ol meh şafak renginde gül-gün ton geyer
dūd-ı āhumdan libās-ı zulmeti gerdūn geyer

1. O ay (gibi güzel sevgili), ne zaman şafak renginde pembe elbise giyse, gökyüzü ahımın dumanından karanlık elbise giyer.
2. Hava kabarcığı şarap dolu sürahinin başına çıksa şaşılır mı? Zira Ferîdûn tacı giyen Cemşîd kudretli bir padişahdır.
3. Göz bebeğim gibi sürekli kandan elbise giyen keder ovasının gelinciği bir bakıma bana benzer.
4. Mecliste kadeh ile gül renkli şarap çok yakışır; sanki lale yüzlü (bir güzel) ipek bir elbise giyer.
5. Madem Leylâ'nın köpeğinin çanağını Mecnûn başına giyer (o hâlde) Hayâlî, devlet tacıyla aşk devletinin padişahıdır.

143.

ilāhuñ emri ile mā'-i dāfık ādem olur
gönülde mihr-i ħudā 'arşa nūr-ı a 'zam olur

1. Allah'ın emriyle meni insan olur. Gönüldeki Allah aşkı, arşa en büyük nur olur.
2. Âşık, gözünden ciğer kanı bile aksa gam yemez. An gelir, arzu güllerine renk verir.
3. Aşk âlemi ne başka âlem olur! Zira bir dilencisine bela şarabı sunulduğunda Cem olur.
4. Ey "Uli'l-ebîsâr" insan, nesin sen nesin? Eziyetlerin birçok ayrılık yarasına merhem olur.
5. Hayâlî, sen güzeli anlatmadan geçemez. Ancak, bülbül gülü gördüğü o anda dilsiz olur.

144.

bî-sütûnuñ lālesin görseñ nazār ferhādadur
mürde-i 'ışkı ölü şanmañ gözi dünyādadur

1. Bisütûn Dağı'nın gelinciğini görsen bakışı Ferhâd'adır. Aşk yüzünden öleni ölü sanmayınız, gözü dünyadadır.
2. Ayva tüylerin Hızır gibi yanağının suyundan tarafa ulaştı; şüphesiz devrin İlyâs'ının ayağı deryadadır.
3. Şarap içsen himmeti meyhaneciden talep et! Taçta şeref ne arar? Kutluluk, Dârâ'nın

başındadır.

4. Bu güzel yanağa konmuş miske benzer ben, Çin denizine çekilen ördektir.

5. Hayâlî, şiir denizini uzaktan seyrederken o denizde inci bulmaz; (bu sebeple) o kişi o dalgıç gibi baş aşağı olsun.

145.

dil delen müjgânlarıyla gamze-i gammâzıdur

baña çok işler geçer cânâne bu eñ azıdur

1. Gönlü delen kirpikleriyle, kovucu yan bakışıdır. Sevgili bana çok işler geçer, bu en azıdır.
2. Gönlümün kuşunu keklik gibi sekişle avlayan Rumeli'nin kara gözlü güzel bir doğanıdır/yiğididir.
3. Hançeri belinde, kılıcını yanına takınmış; sevdiğim şimdi yol kesicilerle dolaşan gazidir.
4. Gönlümün eğlencesi eziyeti, sıkıntısı ve nazı iken ben o ay gibi (güzel sevgili)nin, sevgi ve vefasını nasıl isteyeyim?
5. Ey beyim, sen paşalarının içinde nasıl öndersen bu Hayâlî de şairlerin öyle bir seçkinidir.

146.

başum diyâr-ı gamda belâ kûhsârıdur

iki gözüm bi- 'aynihi anuñ pınarıdur

1. Başım, keder ülkesinde bela dağıdır. İki gözüm tıpkı onun pınarıdır.
2. Ayva tüyü duvar ördü ve çenesi top oldu; sevgilinin yanağı güzellik ülkesinin kalesidir.
3. Aşk zünnârını beline kim bağladı dersin (o bana) dünya kilisesinden put gibi bir güzelin hatırasıdır.
4. Mecnûn başına kuş yuvasını aldığından beri delilik ülkesinin taçlı padişahıdır.
5. Ahımın ejderhası gökyüzünün katlarını dokuz dolandı. Dağlar gibi (büyük) bulutlar onun tarumarıdır.
6. Ey sevgili, bütün şairlerin evinin ocağını söndüren Hayâlî'nin akıcı gazelidir.

147.

êşiğinde dème ol seng-dilüñ taş yatur

nazar ét her kademinde niçe biñ baş yatur

1. O taş kalplinin eşiğinde taş yatıyor deme! Dikkatli bak, her adımında binlerce baş yatar!
2. Dergâhındaki âşıkların gönlü hesaplayacağın zaman, toprakta ne kadar haşhaş tanesi bulunduğunu farz et!
3. Nakkaşın kalemi her ne kadar davaya bel bağlayıp ortaya çıksa da kıl gibi ince belini çizemez, yatar.
4. Gözüm hayalinin yolunda gözyaşıyla duruverdi; ıslak kıyafetiyle yatan şu yolcuya döndü.

5. Kıskançlar, Hayâlî'nin şiirini görüp kayboldu; (nitekim) yarasalar güneş ışığına baksa gizlenir.

148.

gülşende cūy eşk-i revānumdan oy vērür

her 'andelīb āh u fiğānumdan oy vērür

1. Akarsu, çiçek bahçesinde akan gözyaşından bahseder. Her bülbül ah ve feryadından bahseder.
2. O usta binicimin atının zilleri dile gelip âşıklara aşk derdini (benim) dilimden anlatır.
3. Meclis içinde sürahi kıkırdaması içimi açtı. (Sürahi) Sevinçle dolsa şaşılır mı ne de olsa canımdan bahseder.
4. Bahçede şarabı tambur ile içsem şaşılır mı? Zira her teli bana o kıl gibi ince belli (sevgili)mden bahseder.
5. Ey Hayâlî, deliler topluluğunun zinciri bana gonca ağızlı sevgilimin uzun saçlarını hatırlatır.

149.

gönlüm bir āfet-i dil ü dīn mübtelâsıdır

öldürdüğine kendü yine kan bahâsıdır

1. Gönlüm, gönül ve din afetinin müptelasıdır. Öldürdüklerine yine kendi kan pahasıdır.
2. Gözyaşım denizleri birbirine katmıştır. Irmaklardaki su gözümün macerasıdır.
3. Ben gönül evinde hiç huzur bulmadım; sevgilinin eziyetinin taşıyla bir yıkılasıdır.
4. Aşk sultanı, sinemdeki yaramın şahin yuvası olduğunu gördüğünde beni kendisine komutan yaptı.
5. Hakikatli askerlere yine yoldaş olan Hayâlî sanki Rumeli'nin (yeniçeri) kethüdasıdır.

150.

her kim ki hāşa 'ışk ile bed-nām-ı 'ām olur

mecnûn gibi bu silsile içre be-nām olur

1. Her kimin aşk yüzünden seçkinler nezdinde adı kötüye çıksa Mecnûn gibi bu silsile içinde meşhur olur.
2. Ümit meyvesi aşk ile olgunlaşır. (Nitekim) Meyve, güneş ışığını görmeyince ham olur.
3. Seni kim severse noksanı yoktur. Sana kim âşık olursa o tamamlanır.
4. Bu tane tane gözyaşıyla bağrımdaki nal yaraları ecel kuşunun avına yem ve tuzak olur.
5. Hayâlî, gazel söylemede yine sihir yaptı. (Zira) Her bir vahşi ceylan onu görüp munis olur.

151.

'āşık olan selāmeti olmak neden gelür

mey-hāne oldı 'ışk aña şāhum içen gelür

1. Âşık olan neden selamette olur? Ey padişahım, aşk ona meyhane oldu, içen gelir.
2. Kays-ı Âmirî, bela çölünde can verdiğinden beri her gece sabahın beyazlığından ona kefen gelir.
3. Ey akıllı, dünyaya bağlılık ipini kes. Zira bu yolda arzu ayağına Îsâ'nın iğnesi diken görünür.
4. Sen gönül Kâbe'sine git, say yaparak sefa ver! İstiğna vadisinin eteğine yerleş, gelen gelir!
5. Ey Hayâlî, ahım gökyüzünün katarına girdi; sanki deve alayına Veyse'l-Karen gelir.

152.

sünbül-i bâğa nazar kıl zülf-i şîrîn kendidir

kanlu lâle dîde-i ferhâd-ı miskîn kendidir

1. Bahçe sümbülüne bak, Şîrîn'in saçı ta kendisidir. Kanlı gelincik, zavallı Ferhâd'ın gözünün ta kendisidir.
2. Ey Rabb'im, Çin aynasının ta kendisi olan sevgilinin yüzünü yaşlı gözden koru, nem kapıp paslanmasın!
3. Ey gönül, sevgilinin yanağında Ülker yıldızının ta kendisi olan benleri aydan yüz çevirip güneşi namazgâh etmiştir.
4. Sevgilinin o siyah beni ile kaşının altındaki gözü, Rum sultanı kolundaki benli şahinin ta kendisidir.
5. Ey Hayâlî, bu fenâ bahçesinin her nergisi Cem'in meclisinde kadeh dolaştıran altın kadehin ta kendisidir.

153.

tîrin kaçan nişâna ol ebrû-kemân atar

aña nişâne olmağa 'uşşâk cân atar

1. O yay kaşlı ne zaman (bakış) okunu atsa âşıklar ona hedef tahtası olmak için can atar.
2. Mecnûn, vücudunu Leylâ'nın köpeğine sundu. (Elbette) Sahibini ağırlayan, köpeğine kemik atar.
3. Şîrîn'e canını ilk etapta vermedi diye genç yaşlı herkes Ferhâd'a kınama taşı atar.
4. İki büküm ol ki yüce şeyler kalbini makam edinsin; zira, topu gökyüzüne (ucu bükülmüş) çevgân fırlatır.
5. Ey Hayâlî, Hak meydanında aşk kemanını çekip benimle birlikte ok atan Hallâc'dır.

154.

gör yaşımı gamuñla geçen m̄a-cerā budur

bağ dāguma ki āyine-i pür-şafā budur

1. Gözyaşıma bak, kederinle geçen macera budur. Yarama bak ki lekesiz ayna budur.
2. Belâna “evet” demek de söz mü, borcum can akçesi idi! Bela budur ki borcumu ödemeye

geldim (ama) borcum alınmaz.

3. Bağrımdaki elif şeklindeki yaramın ucundaki (kızarmış) yanık yarasına bak! Bela ülkesinin komutanına sancak budur!
4. Ciğerin kanlı suyunu içerim; maksat şarapsa budur! Sen afetin kederini çekerim, doğrusu gıda budur.
5. Ey servi, ahım (sevgilinin) yüzündeki saçlarını dağıtınca başını sallama! Bu ılıman havadır...
6. (Ey sevgili) Hayâlî'yi kapında bağlanacak deli görenler (akıllarınca) hüküm verip “şifahane burasıdır” dedi.

155.

leşker-i miḥnet ile ceng kaçan kārumdur

‘ışk şemşîr-i kazâ ile kafâdārumdur

1. Ne zaman işim sıkıntı askeriyle savaşmak olsa aşk, kader kılıcıyla yoldaşım olur.
2. Güneş ve ay, nurların parıltısı yüzümde tecelli ettiğinden beri benim yüzümün heveslisidir.
3. Keder köşesinde dert ortağım sevgilinin üzüntüsüdür. Sevgilinin derdiyse benim zararsız sevgilimdir.
4. Eyvahlar olsun! Benim özrüm nasıl kabul olur? Çünkü bu uğurda suçum, sevgiliye (aşkıma) itirafımdır.
5. Ey Hayâlî, o lütuf kaynağı (padişah) bana iyilikte bulunduğundan beri, bugün zamanın yüz akı inci yüklü şiir söyleme yeteneğimdir.

156.

bendedür sen gül- ‘izāra merdüm-i âzâdeler

ḥāk-i pāyuñ olmağa cānlar vērür şeh-zâdeler

1. Sen gül yanaklıya hür adamlar köledir. Şehzâdeler ayağının toprağı olmaya canlar verir.
2. Gözlerin, büyü ve efsane pazarı kurdu. Şaraplar, dudaklarının zamanında ayağa/kadehe düştüler.
3. Ey gönül, avareler, çaresizler ve âşıklar ahlarıyla sokağındaki bülbülün ıslığına dindirdiler.
4. Ey Halîl'im, demir ökçenin şeklini mihrap edinen düşkünlerin, Kâbe hakkı için, kibleye secde etmez.
5. Ey Hayâlî, temiz kalpliler o eziyet dolu sevgilinin hilesini anlamayıp benlerinin müptelası oldular.

157.

cevrüñle yaşum olsa ne ğam ḥāke ber-ā-ber

mihr-i keremüñle çıkar eflāke ber-ā-ber

1. Gözyaşım eziyetinle toprakla bir olsa ne gam! Lütfunun güneşiyle gökyüzüyle aynı hizaya

yükselir.

2. Eleminin zehrini panzehirle eşit görmedikten sonra iyiliğinin şerbeti bir hastaya layık olur mu?
3. Ey eziyet ve zulümler eden (sevgili), eğer o korkusuz yan bakışa denk varsa o da kaza okudur.
4. Ey ay (gibi güzel sevgili), sabahın yakası(nın yırtığı), aşkın yüzünden bedenimin üstünde olan yırtıkla mahşer gününe kadar eşit olamaz!
5. Ey servi (boylu sevgili), Hayâlî her çer çöple beraber olduğundan beri aşkınla sokağına gitmeye heveslendi.

158.

dil-berā 'îş edelüm şimdi şafâlar vâktidür

kaçma 'âşıkdan perî yüzlüm vefâlar vâktidür

1. Ey sevgili, işret yapalım; şimdi sefalar vaktidir! Peri yüzlüm, âşıktan kaçma; vefalar vaktidir.
2. Yüzün, etrafı meyvelerle dolu bir cennet bahçesidir. Bir şeftalicik versen ne çıkar, cömertlikler vaktidir!
3. Ey sevgili, ben dilenciden güzelliğinin zekatını esirgeme! Padişahım, devletim iyilik ve bahşişler vaktidir!
4. Gönül, saçlarının esiri olup çoktan beri vuslatını ister. Belki de kabul olur, gece dualar vaktidir!
5. Hayâlî, sevgili kaçmasın dersin soytarı ol! İlim sahiplerine saygı duyulmaz, soytarılar vaktidir!

159.

hâl-i hindûñ ehl-i dil vaşf êtse dîvân bağlanur

ibn-i zengî yâdına gûyâ gülistân bağlanur

1. Gönül adamları, Hintli benini anlatsa divan oluşturulur. İbn-i Zengî şerefine sanki *Gülistân* yazılır.
2. Sevgilimin, can bağışlayan yakut dudağı konuşmasa bedene can pınarı akmaz, durur.
3. (Sevgilinin) Kâfir gözü galiba imana gelmiş. Yan bakışı, kirpiklerinden saf bağlayıp kınından sıyrılmış kılıç kuşanır.
4. Saçı, keder pazarında gözyaşımı kıymetini arttırır. (Nitekim) Nisan bulutunun damlasından yuvarlak ve iri taneli inci oluşur.
5. Nazlı sevgilim, saçının kemendinin bir telini Çin ve Maçın üstüne atsa Hakan (zincirlenerek) hareketsiz kalır.
6. Ey Hayâlî, yara dolu bağrımın üstündeki ahımın dumanı tepesine reyhan bağlanmış hasret hurmasıdır.

160.

*hūblar ser- 'askeri bir gül- 'izār-ı sâdedür
ger dilerseñ bilmege ismin şerîfe-zâdedür*

1. Güzeller kumandanı tüysüz bir gül yanaklıdır. Eğer ismini bilmek istersen Şerîfe-zâde'dir.
2. O ay gibi güzel sevgilinin meclisinin yaygısında, ay ve güneş gece gündüz daima sırça kadehlerdir, şafak ise şarap doludur.
3. Dünya bahçesinin servisi boyuna benzemeye çalıştığı için sıkıntı yükünden kurtularak gezen bir hürdür.
4. Talihim yaverlik edip ben düşküne merhamet etsin diye gölgesi her gün onun yanında düşkün bir hâlde geziyor.
5. Ey Hayâlî, senin gözyaşını görünce (seni) sokağından uzaklaştırmak istedi. O ay gibi güzel sevgili, "bu da insan evladıdır" demedi.

161.

*müjde-i fethi işidüp zeyn-i bâzâr étdiler
'âlemi faşl-ı şitâda tâze gülzâr étdiler*

1. Fetih müjdesini duyup çarşı pazarı süslediler. Dünyayı kış mevsiminde taze gül bahçesi yaptılar.
2. Gaziler, nusret kılıcını ortaya çıkarıp dinsiz kafirleri yine canlarından bezdirdiler.
3. Mum, o şehit düşenlere yanıp yakıldığından beri kadehle şarap acıyıp gözlerini kanla doldurdular.
4. Mecliste, tamburun yine kulağını бүktüler; neyin yüreğini delip her an ağlattılar.
5. Kadehe, şaraptan yine ipekli ince gömlek giydirdiler; kâseye kan yutturup her an yüreğini yaraladılar.
6. Her uzun boylu gönül çelen sevgili, nazlı nazlı dolanıp gönlü alınmış âşıklarına kendilerini gösterdiler.
7. Ey Hayâlî, belagatli söz söyleyenler güzel hayallerle dolu şiirimi duyup bana beğenilerini tekrarladılar.

162.

*çünkü şikâra çıktı hüma-sâye şehryâr
bu şadlığ ile hânde éder kebg-i hoş-firâr*

1. Hüma gibi gölgesi yeryüzüne yayılmış hükümdar ava çıktı diye güzel sekişli keklik bu mutlulukla güler.
2. Şahin bakışlı bir çakırdoğan erenin saçının doğanı gönlümün kuşunu avladı.
3. (O sevgili) Kederli âşığı peftere gibi eline alıp çevirerek değersiz ve dermansız bir şekilde

yabana attı.

4. Kudret doğanıyız! Anasından yeni doğanımız bile her an gökyüzü boşluğunda kanat açıp geçer.

5. Eğer rüzgâr muhalefet etmezse, Hayâlî bir gün o hümâyı şahin gibi avlar.

163.

zülfin 'izāruñ üzre kim dēr niķāba beñzer

gülzāra sāye şalmış miskīn seḥāba beñzer

1. Kim yanağının üstündeki saçına “peçeye benzer” der? O, çiçek bahçesine gölge yapmış misk kokulu buluta benzer.

2. Sensiz çiçek bahçesinde sohbet etsem cehennem olur; her bir gösterişli gül ısırap ateşine benzer.

3. Gönlü susamış âşıklar eline baksa şaşılır mı? Yen içinde kolun, kuyu içindeki suya benzer.

4. İki cihanı terk eden erenler “dünyanın zevküsefası uykuda görülen bir rüyaya benzer” der.

5. Hayâlî, dünya şarabıyla böyle olmaz. Ezel meyhanesinden beri körkütük sarhoşa benzer.

164.

bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün gëyer

kanlu yaşlardan velīkin dāmenin pür-ḥūn gëyer

1. Gökyüzü sırtına her gün (başka) bir eziyet elbisesi giyer; ancak, eteğini kanlı gözyaşlarından ötürü kanlı giyer.

2. Nazlı sevgilim, şu yoluna toprak olanlar yüzlerini sürsün diye işve elbisesini uzun giyinir.

3. Bazen (sarığını) Selîmî sarınır, bazen de Süleymân gibi yürür. Her ne giyse şaşılacak derecede uyumlu giyer; pek yakışır.

4. Sevgilinin beninin hayali sürekli göz bebeğimdedir. Şüphesiz hilekâr olanlar gece renkli elbise giyer.

5. Seçkin şiir, sultanlara yaraşan iyiliğin elbisesidir. Ey Hayâlî, bu elbiseyi her alçak giyinir sanma!

165.

sīnede ağız açıp peykānuñ ister yāreler

cān vërür bir ḳatre şuya teşnedür bī-ḳāreler

1. Yaralar, bağırda ağızlarını açıp (bakış okunun) temrenini ister; çaresizler susuzdur, bir damla suya can verir.

2. Avareler, aşk meclisinde kınanma şarabını içtikten sonra başlarını bir hava kabarcığından bile saymadı.

3. Güller, inleyen binlerce bülbülünün olduğunu görünce kıskançlıktan şebnem dişleriyle kendi

kendilerini parçalar.

4. Âşığı kimsesiz sanıp öldürme! Zira Bîsütûn Dağı bile Ferhâd'ı için siyah buluttan karalar giyer.

5. Ey Hayâlî, eziyet kılıcından açılan yaralar her güzelin kavuşma merhemiyle sarılacağını çaresizce umarlar.

166.

*haţtuñı kılma terâş ey âftâb üç günde bir
eyleme bi'llâhi dünyâyı harâb üç günde bir*

1. Ey güneş (gibi güzel sevgili) ayva tüylerini üç günde bir tıraş etme! Allah için dünyayı üç günde bir harap etme!

2. Ey canım, eziyetini üç günde bir hesap etmekten bütün vücudum sıfır ve elif şeklindeki yaralarla süslendi.

3. O can tabibine her an “ben öldüm” desem üç günde bir olsun hâlîme bakmaz, karşılık vermez.

4. Yanağı nasıl pembe pembe olmasın! Zira, misk kokulu gül suyu, yanağının bahçesine üç günde bir güzellik yağdırır.

5. Her ne kadar bahçıvan çiçek bahçesine üç günde bir su verse de Hayâlî'nin yara dolu vücudundan sevgilinin kılıcı (bir an bile) ayrılmaz.

167.

*lâle-i gülğünü şahrâlarda dâğum şandılar
nergisi gülzârda yanar çerâğum şandılar*

1. Ovalardaki gül renkli gelinciği yaram sandılar. Gül bahçesindeki nergisi yanan kandilim sandılar.

2. Çiy tanelerinin her gülü süslediğini görenler irfan incileriyle dolmuş kulağım sandılar.

3. Meyhanenin çatısına çıkıp hilale baktılar; hilali gökyüzüne sunduğum altın kadehim sandılar.

4. Feleğin, ayı şafak renkli ortaya çıkardığını görünce onu gül renkli şarapla dolmuş kadehim sandılar.

5. Ey Hayâlî, delilik zincirimden ses geldi. Bağımın açıldığını sanan gonca dudaklılar toplandılar.

168.

*gün yüzünde gördiler zülfüñ uzun olmuş yatur
dostum 'uşşâkuñ ol günden zebûn olmuş yatur*

1. Ey sevgilim, âşıkların güneş yüzünde saçının yılan olup yattığını gördüğü günden beri güçsüz düşmüş, yatar.

2. Ey lale yanaklı, yakut madenler arasında mermer taşına yaslanarak dudaklarının ayrılığında

bağrı kan olmuş yatar.

3. Yakut dudağının arzusuyla gözdeki ciğer kanı, şişe içinde yakut renkli şarap olmuş durur.
4. Ey cennet bahçesinin hurması, servinin su içindeki yansıısı boyundan utanarak baş aşağı olmuş yatar.
5. Ey gönül huzuru, hasta Hayâlî nice yıldır sıkıntı köşesinde sabırsız ve rahatsız olmuş yatıyor.

169.

*hurşîd-i sa'âdet kime nûrın tuhaf eyler
her kevkebeyi kevkeb-i baht u şeref eyler*

1. Mutluluk güneşi kime nurunu hediye ederse her mahmuzunu talih ve şeref yıldızına çevirir.
2. Ey gül, gönlüme acı! Zira, çimenlik (bile) heves kuşuna bir dikenî himaye olsun diye siper eder.
3. İyilip yap, denize at; zira bulut istiridyeye o damlayı bağışladığında denizler onu inci yapar.
4. Bedenlere bakma, vicdana geç! Toprağın kimi gül, kimisi diken ve yulaf üretir.
5. Hayâlî, şu dağınık aklını toplasa, sevgilinin yanağının ayva tüyleri erişip onu bertaraf eder.

170.

*haft-ı ruhını yâr kaçan ber-çaraf eyler
hurşîd-şîfat rûy-ı mehi bî-kelef eyler*

1. Sevgili yanaklarındaki ayva tüylerini ne zaman ortadan kaldırırsa, sanki ayın yüzünü güneş gibi kusursuz hâle getirir.
2. Ey Allah'ım, şu kadehte cûra bırakıp şarabı ziyan eden kişinin hava kabarcığı gibi evi harap olsun!
3. Ey ay (gibi güzel sevgili), gözlerimin yaşı kaşına mukabil olsa buna şaşılır mı? Zira Jüpiter yay burcuna ulaşırsa şeref bulur.
4. (Ey sevgili) Dudak ve dişlerinin o cezbeseine aferin! Madenden yakutu söküp çıkarır, inciye kabuksuz bırakır.
5. Medine madeni gönlümün taşını yakuta çevireli, şiirim sultana layık incisini Necef denizi yapar.

171.

*görine bir niçe yüzden dëyü ruh-ı dil-ber
tenümi dâğ ile kıldum ser-â-ser âyineler*

1. Sevgilinin yanağı birçok taraftan görünsün diye vücudumu yaralarla baştanbaşa ayna yaptım.
2. Güzelliğinin yaygısında beninin piyonunu sürdüğünden beri binlerce Şahrüh/şah ve kale güzelliğine hizmetkâr oldu.
3. Eğer gonca diken eziyetini deftere yazmasaydı bahar bahçıvanı padişaha gelip sunar mıydı?

4. Cemalinin nuru eğer ışığını güneşe yansıtıysaydı Âzer'in putu aşk ateşiyle yanıp kül olurdu.
5. (Ey peri) Eğer bin kere bu şekilde daireler çizersen Hayâlî seni bir gün yerde ve gökte bulur.

172.

da 'vâda 'âşıka şanemâ terk-i ser yêter
meydân-ı 'ışk içinde ere bir hünere yêter

1. Ey put (kadar güzel sevgili), âşık için delil olarak başından vazgeçmek yeterlidir. Aşk meydanındaki adama bir hüner yeterlidir.
2. Mihrap kaşının içinde gözün imam olduğundan beri abdest almaya bana ciğer kanı yeter!
3. Ey yay kaşlı, yan bakışının oku boş yere zayi olmasın! Ölümüne bu işvelerin (zaten) yeter!
4. (Ey sevgili) Yakut, dudaklarının renginin kandan olduğunu anladı. O soyu bozuk, bu sırrı ifşa etmeye yetişir!
5. Ey Hayâlî, yara dolu vücuttan çıkan gönül alevi aşk tepesinin doğanı olana kanat olarak yeter!

173.

şâd olur dil tenüme çünki o peykân biter
sebz olur hâk kaçan kaçre-i bârân biter

1. O (bakış okunun) temreni vücudumda yetiştirdiği için gönül sevinir. Ne zaman yağmur damlası olsa toprak yeşil olur.
2. Gözyaşı denizimde doğan parlak güneş çabalasa bile Kamer devrinde sahile eremez, tükenir.
3. (Ey sevgili) Felek dolabı, güneş ve ay testisini takınıp güzelliğinin bahçesini her an oluşan gözyaşımla sular.
4. Ey sarhoş âşık, Mansûr'un zamanını/kanını anma! Aşk meclisidir; burada birçok kan çıkar!
5. Hayâlî, (sevgilinin) bozguncu ayva tüyü belirlediğinde, zamanın fitnesinin benleri gibi nasıl ortaya çıktığını görürsün.

174.

gönül dërler bir eglencem deli var
başında vâdi-i 'ışkuñ yeli var

1. Gönül adlı eglencem olan bir deli var. Başında aşk vadisinin yeli var.
2. Ali gibi inkârcıların varlığına “hayır” diyen kolumdaki Zülfikar'ımdır.
3. Zaman eğer beni tüketirse ne gam! Zira her sonun bir başlangıcı var.
4. Mercanın pençesini kanlı kirpiklerle bükünce denizler mercana “(bu işte) eli var” dedi.
5. Hayâlî, meyhane adamlarını hoşgör! O kılıkta yürüyen anca veli olur!

175.

tecrîd ile gedâ kim mülk-i ğinâyâ şehdür
başında devleti var sulţân-ı bî-sipehdür

1. Dilenci mücerretlikle zenginlik ülkesine padişahdır; başında devleti olan ordusuz bir sultandır.
2. İster güneş içinde zerre, ister yol toprağının tozu olsun! Padişah ve dilencinin vücudu bekaya sahip candır.
3. Can hüthüdünü Süleymân'ın dostu yapmaya gayret et! Sır tutan kuşu bir taç sahibi olarak gör!
4. Ey gönül, o sevgiliye müptela ol; zira onun nezdinde âşğın hayatının bir anı özrü olmayan günahdır.
5. Ey Hayâlî, hataların sonu yok; şimdi sadece ümidim inayet gözünden bir bakıştır.

176.

*şāh-ı ıṣṣam gönölümüñ genc-i nihānın yıkdılar
gerden-i cāna tenüñ bār-ı girānın yıkdılar*

1. Gönlüme aşk şahının gizli hazinesini yıkdılar. Can boynuna vücudun ağır yükünü yüklediler.
2. Arzu sahiplerinin korku ve ümitten vazgeçmediğini görünce şarap seliyle akıllarının evini yıktılar.
3. Goncanın her seher inlemesinden dolayı gönlü daraldığı için bülbülün gül budağından olan yuvasını yıktılar.
4. Güzel yüze âşık olanlar utanmayı ortadan kaldırıp bir ah ile zahidin cennetteki köşkünü yıktılar.
5. Ey Hayâlî, aşk sokağı bir güvercin eviymiş. Her avare gönlün gökteki ocağını yıktılar.

177.

*ne gerdūndan sitem çekdüm ne aḥterden melālüm var
ikilikden bugün ferdem ne ḥaşmum ne cidālüm var*

1. Ne felekten eziyet çektim ne talihten yana kederim var! Bugün ikilikten birliğe ulaştım, ne düşmanım ne savaşım var!
2. İki dünya bugün nurlarıma gark olmuştur. Zira, gönül göğünde doğmuş batmayan bir güneşim var.
3. Saçının küfründen bir iz hissettiğimden beri imandan utandım. Sana gönül verdiğimden beri hayatımdan bıktım!
4. Nur saçan güneş kasesine değişirsem namerdim! Elimde sevgilinin derdiyle dolmuş bir çanağım var!
5. Ey Hayâlî, söz doğanıym, kutsal kuşlar avımdır! Kanaattan kolum ile “tecerrüt”ten kanadım var!

178.

fakr ili serverleri himmet çerāğın yakdılar

şāhlar ol kavmden devlet ocağın yakdılar

1. “Fakr” ülkesinin önderleri himmet kandilini yaktılar. Padişahlar ise o zümreden devlet ocağını tüttürdüler.
2. Gelinciğin bağrındaki yarasını yaktıkları o günden beri beninin yansısı bu kan dolu gönülde vatan tutmuştur.
3. Dert sahipleri sevgilinin kavuşma meclisinde sinelerini yırtıp, mumlarla yanmaya başlayıp (yüreklerinin) yağın yaktılar.
4. (Ey sevgili seni) Ateşli/kızıl güller içinde gördüğümde, gül budağını boyuna benzemeye çalıştığı için yaktıklarını sanırım.
5. Ey Hayâlî, görünenleri gelincik sanma! Hasret çekenler ateşli bir ah ile kainatın bağı bahçesini yaktılar!

179.

yār cev̄r eylese ‘uṣṣāka n’ola nāzı geçer

bu cihān gülşeniniñ serv-i ser-efrāzı geçer

1. Sevgili âşıklara eziyet etse ne çıkar, nazı geçer. Bu dünya bahçesinin başı yüce servisi geçinir.
2. Gönül yine bir dünya güzeline âşık oldu. Şimdi kendisini güzellik ülkesinin seçkin güzeli sanır.
3. O gözü şahine gönül kuşunu kaptırmamaya çalış. Gafil olma, gözünü aç! Rumeli doğanı geçiyor.
4. Gönül aşk meydanında serden geçse şaşılır mı? Sevgilinin saçının ipine canını esirgemez geçinir.
5. Ey Hayâlî, sevgili bize eziyet etse ne çıkar! Ayağı toprağıyız, kuluyuz, (elbette) nazı geçer!

180.

reh-i kūyuñda ‘uṣṣāka ruḥ-ı zerd eṣk-i ter hoşdur

ki zīrā ka ‘be yolında kişiye sīm ü zer hoşdur

1. Sokağının yolunda âşıklara sarı beniz, nemli gözyaşı güzeldir. Çünkü, Kâbe yolunda kişiye gümüş ve altın hoştur.
2. Rakibe “sokağımın köpeğidir” deyip güvenme! Benim padişahım o kuduzdur ola ki incitir, çekinmek iyidir.
3. Belini ayrılığın yüzünden sararmış kollara kucaklattır! Zira gümüş tenli güzellerin belinde altın kemer güzeldir!
4. (Sevgiliye) “Gözbebeklerin hançer çekip cana kastederler” dedim. “Mazur gör, vallahi ikisi de sarhoştur” dedi.

5. Hayâlî, o ay gibi güzel sevgilinin dudağıyla dişlerini anlat! Zira, bilirsin şiirde yakut ve inci hepsinden güzeldir!

181.

*çün sen saçı hümanuñ eşiginde gördiler
meh-pāreler kebūteri gökden uçurdılar*

1. Ay yüzlü güzeller, sen Hüma saçının eşiginde gördükleri için güvercini gökten (aşağıya) fırlattılar.
2. Ey ay gibi güzel sevgili, felekler kederinle yok olacağını anlayınca güneş ve ayı döne döne uçurdular.
3. Ey padişah, defin mecliste sana eşrefî altını sunduğunu görüp eller yine yüzüne vurdular.
4. Ey süslü put (gibi güzel sevgili), putlar kilise içinde suretinin resmine bakıp akıllarını yitirdiler.
5. Ey Hayâlî, güneş yüzlüler ayaklarına gölge gibi düştüğümü görüp yüzümü yere sürdüler.

182.

*goncadur la 'lūñ 'izāruñ gül ruhuñ gülzārdur
'andelībi gön'lümüñ her dem anuñ'çün zārdur*

1. Dudağın goncadır, yanağın gül, yüzün çiçek bahçesidir. Gön'lümün bülbülü her an bu yüzden inlemektedir.
2. A gönül, aşk müptelası olduysan tasalanma! Çünkü hasta olmanın en sonu şifadır.
3. Kim bir güneş yüzlü ay (gibi güzelin) delisi olmazsa onun varlığını yok olmuş bil, duvar gölgesidir.
4. Gam meclisinde kanlı yaşım şaraptır. Ona meze olarak ahımın ateşinin kıvılcımı tane tane nardır.
5. (Ey padişahım) Hayâlî hizmetkârı dergâhından ne kadar kovsan da eşiginden yüz çevirmez, acayip yüz­süz­dür.

183.

*egerçi yüzdeki hālūñ belā-yı cān-ı merdümdür
haṭuñ bir fitne peydā etdi kim arada ol gümdür*

1. Yüzdeki benin her ne kadar adamın canına bela ise de ayva tüyün öyle bir fitne çıkardı ki o araya kaynamıştır.
2. A kiblem, sokağının Kâbe'sinin tavafında canını kurban etmek için senin âşıkların sayılamayacak kadar çok kum tanesidir.
3. Gözümün bebekleri ciğer kanından allar giymiş; (sanki sana) kavuşmanın bayramının gezintisine çıkmış iki adamdır.

4. Her gece feleğin bazen zehrini bazen balını içer. Bu yıldızların eseridir, yıldızların yeri akrep burcudur.

5. Ey Hayâlî, hava soğuk oldu, padişaha hâlini hararetle anlat! Samur ve vaşak vakti, kakım (kürkü) zamanıdır.

184.

cānlar alur gözleriñ göz göre bî-pervā şatar

beñzer ol tātāra kim yağmā édüp kālā şatar

1. Gözlerin göz göre göre canlar alır, korkusuzluk taslar. Yağmadan sonra ipek satan o Tatar'a benzer.
2. Güzelim, bana bir yüz, yabancılara başka bir yüz gösterir (bana başka, yabancılara başka davranır). Kendisini güzellik bahçesinin iki renkli gülü satar.
3. Leylâ'nın konağı Mecnûn'un inlemesinden anlaşıldı. Sepetli deve çanı anca kuru gürültü çıkarır.
4. Arş ve Kürsî âşığının her an temasıdır. Vaiz ise kürsüde oturup gelecek sözü satar.
5. Ey Hayâlî, kim Yûsuf'unu bu pazarda aşağıya satarsa felek tası en sonunda onu rüsva eder.

185.

kākülün bûyî gibi olmaya 'anber çoğ olur

la 'lün öykinemez kâd-i mükerrer çoğ olur

1. (Ey sevgili) Amber, kâkülünün kokusu gibi olamaz, çok olur. İki kez işlenmiş şeker yakut dudağına öykünemez, çok olur.
2. Ey dudağı gonca, ilkbahar içinde kızıl gül çok olur, ancak yanağın gibi asla çiçek açmaz.
3. Dünya bahçesinde yetişen yasemin sarılı servi çok olur, ancak başı göğse erse bile boyuna eşit olamaz.
4. Ey padişahım, güzellik Anadolu'su içinde körpe güzeller çok olur. Bize bu dünya şuhu (bari) vefalı yar olsa...
5. A beyceğizim, her ne kadar senin kapında değersiz kullar olsa da bu Hayâlî gibi hizmet edemez.

186.

raķībün dil-berā kūyuñda n'eyler

ki 'îsā ile göge çıkmadı ħar

1. Ey sevgili, rakibin (senin) sokağında ne işi var? İsa eşeği ile göge çıkmadı ki!
2. Ey yay kaşlı, beni öldürmek için mızrağını anma! Ok ve süngüye ne gerek var!
3. (Ey sevgili) Su "Yüzüne benziyorum" dese şaşılır mı? Ağzı köpüklü delidir, ne olursa konuşur!

4. Rüzgâr arada soğukluk yarattığından beri ardıc ağacı (başkalarıyla) el ucuyla görüşür oldu.
5. Hayâlî, yanağının parlaklığını gördüğünden beri her gece Nûr ayetini ezberler.

187.

*şanasın kim pîşesi ol serv-i nāzuñ nāzdur
öyle beñzer bâğ-ı hüsn içinde serv-i nāzdur*

1. O nazlı servinin huyu sanki nazlanmaktır. Hatta galiba güzellik bahçesi içindeki dalları iki yana sarkan servidir.
2. Bütün âşıklarını deftere yazarmışsın diye duydum. A padişahım, lütfet, kulunu en öne yazdır!
3. Ey sevgili, kederini sinemde tıpkı canım gibi saklarım! Gözyaşım sırrımı ifşa etti, bak nasıl da gammazdır!
4. Ey zahit, cennette gılman çok fazla, huriler ise sayılamayacak kadar çok! Ancak, onun gibi melek tavırlı oldukça azdır.
5. Ey Hayâlî, ahım her nefeste havaifışek çıkarır. Sanki aşk meydanında ateşbazdır!

188.

*bize nāzûk yañağı lāle yêter
bitmesün gülsitānda lāle yeter*

1. (Sevgilinin) Nazik yanağı bize lale (olarak) yeter. Çiçek bahçesinde lale yetişmesin, yeter!
2. Gözlerimin ciğer kanını içmesi için dudağının yakutunun yansıması kadeh (olarak) yeterlidir!
3. Al yanağının kızılığını gören “Bu hilenin/kırmızılığın üstüne hiç hile/kırmızılık olmasın, bu yeter” der.
4. Çok sözler işittim ama yok! Dudağının niteliği hakkında bu söz yeter!
5. Ey Hayâlî, gönlün sende vakit geçirmesi için ah ve figan sana eğlence (olarak) yeter!

189.

*şol kadar ma‘mûr olur ‘îd olıcağ mey-hāneler
elden ayak başmağa yêr mi bulur peymāneler*

1. Meyhaneler bayram olunca o kadar şenlikli olur ki kadehler ellerden (dolayı) ayak basmaya yer mi bulur!
2. Gönül kuşu saçının tuzağıyla nasıl avlanmasın! Yüzün gül harmanı, siyah benin yemlerdir.
3. Madem acı suda inci tanelerinin bulunduğunu biliyorsun. A gönül, (o hâlde sevgilinin) dişleri için denizin üzüntüsünü görüp yaş dök!
4. Âşıklarının ayağına düştüğünü ayıplama! Zira kelekler yanınca mumun dibine dökülür.
5. Ey Hayâlî, zaman mefhumu gitti; benler gönülde kaldı. (Kısacası) Samanlar yele karıştı, buğdaylar ise harman içinde kaldı.

190.

*günümi kara eden zülf-i siyehkâruñdur
beni odlara yağan âteş-i ruhsâruñdur*

1. Günümü karartan günahkâr saçlarındır. Beni ateşte yakan yanağının parlaklığıdır.
2. Ey padişahım, güzelliğinin zamanında yol basıp da âşıklarının sabır sermayesini alan yağmacı kâkülündür.
3. (Ey sevgili) Ağzının sırrını bir kere yakut dudağına sorduğum için kanımı yok yere içen, kan dökücü yan bakışıdır.
4. Ey padişahım, çiçek bahçesinde ayağa kalkıp nazlanarak salındıkça serviyi hayrette bırakan (bu nazlı) yürüyüş tarzındır.
5. Ey padişahım, Hayâlî kapına yüzünü sürüyerek geldi; onu geri çevirme, güzel yüzünün âşığıdır.

191.

*âl ile yıķduñ gönül mülkin senüñ dñnüñ mi var
hay kâfir yohsa îmân ehline kñnüñ mi var*

1. Gönül devletini hileyle yıktın! Senin dinin mi var? Ah kafir yoksa iman sahiplerine kinin mi var?
2. Ey sufi, sevgilinin güzelliğinin aynasına bakmazsın. Senin yoksa hiç kimselere benzemez bir adetin mi var?
3. Gönül misk kokulu saçlarına asılmak için can verir. Ey reyhan tüylü, senin bu denli dertli âşığın mı var?
4. Ey bülbül sen de bahçede neden delirirsin? Sevgilinin yanağı gibi şirin bir gül yaprağın mı var?
5. Padişahım, (Hayâlî) seni andıkça eziyetle öldürürsün, insafın nerede? Bu Hayâlî kuluna kinin mi var?

192.

*dāğlar yaķsam ‘aceb mi sñneme gül vaktidür
nāle vñ feryād edersem n'ola bülbül vaktidür*

1. Gül zamanıdır; bağrıma dağ yaraları yaksam şaşılır mı? İnleme ve feryat edersem ne çıkar, bülbül zamanıdır.
2. Sürahi, mecliste kahkahayla gülse ne var? Ey saki, coşkunluk günleri erişti; gürültü patırtı vaktidir.
3. O sevgili, kakülünü yanağının üstüne dağıtmış iken cennete dönse şaşılır mı? Sümbül bahçesi zamanıdır.
4. Sevgilinin beninin ayrılığıyla yara üstüne yara vursam şaşılır mı? Bahçenin taravetinin

azalmadığı karanfil vaktidir.

5. Ey Hayâlî, (sevgilinin) yanağının çevresinde dudağını öv. Zira, gül mevsimi erişti; şimdi gül sohbeti zamanıdır.

193.

*gönül kim gam diyârının ser-âmed pâdişâhıdur
başında âh-ı âteşnâk anuñ zerrîn külâhıdur*

1. Gönül, gam diyarının lider padişahıdır. Başındaki ateşli ah, onun altın külahıdır.
2. Ey vefasız yürü git, sıkıntı taşıyla gönül evini yıkma! Zira o, adına gam denilen bir abdalın eski tekkesidir.
3. Her gece görünenler samanyolu değildir, sen gökyüzüne bakma! Sokağını tavaf eden ayın başı çektiği yoldur.
4. Ey ay, her gece yeryüzüne dökülen çiy tanesi değil(dir). Gökyüzünün gözünü yaşartan bu fakirin ahının dumanıdır.
5. Ey Hayâlî, bu gönlüm aşk ülkesinin padişahıdır; ki orada dumanımın tütsüsü bayrak, gözyaşım askerdir.

194.

*hasteyem gamdan helâk oldum bulunmaz çâreler
bâri gelsün hâtırım şorsun benim gam-h^vâreler*

1. Hastayım, gamdan helak oldum; çareler bulunmaz. Bari arkadaşlar gelsin benim hâlimi-hatırımı sorsun.
2. Ey lale yanaklı, yanık bağrım üzerinde bu ateş parçası yara gül gibi harareten ağız açsın.
3. Ey ay yüzlü, geceleri göklerde kısım kısım yürüyen gezegenler benim ahımın ateşidir.
4. Ey Şîrîn/tatlı dudaklı, bela dağının eteğindeki mermer taşları bana Ferhâd gibi mum olmuştur.
5. Yaralar vur; bedenini yaralarla süsle! Ey Hayâlî, yaralardır aşkın kaftanı, yaralar!

195.

*ışk ellerinde sîne belâ kūhsārıdur
kim tâze dâğı yêr yêr anuñ lâlezārıdur*

1. Sine, aşk illerinde bela dağıdır. Ki onun yer yer yeni açılmış yarası gelincik bahçesidir.
2. Aşk ilinin padişahıyım, gam ve gussa eyaletlerim(dir). Başımdaki altın taç benim ahımın kıvılcımıdır.
3. Gönül kalesi bela ve zemini meşakkattir. Beden şehri eziyet ile sıkıntı hisarıdır.
4. Dağ ve elif yaraları sinede orada burada bulunan izlerdir. Bir servi boylu ve lale yanaklı güzelin hatırasıdır.
5. Başında bir kadeh yakut renkli şarap olan kişi iki cihan ülkesinin sultanıdır.

196.

hām iken mīve-i la ‘lūm dēme mebzūl olmaz
şanma ey naḥl-i cefā kırtarasın ol olmaz

1. Ey zulüm hurması, “Eziyet meyvem olgunlaşmamış iken bol olmaz” diyerek (kendini) kurtaracağını düşünme; o olacak iş değil!
2. Saçının kıvrımına bağlı olmayan bir gönül var mı? Senin Hint benine Anadolu’da kim kul olmaz?
3. Dertsiz fena toprağı aşk ve gönle yol imiş. Beka ülkesinin şehrine böyle yol olmaz!
4. Kays ve Ferhâd’la eşit olmuşum ama aşk ülkesi beylerinin sancağı boş kalmaz.
5. Ey Edirne’de İstanbul zevki olmaz diyen kişi! Gel, şarap kayığını Tunca’ya karşı çekelim!
6. Himmet ayağımın felek toprağını gezmesinden, güneş ve ayın gözlerinin sürmelenmediği gün mü var?
7. Hayâlî, kendisini Allah’a havale ettiğinden beri kara yüzlü düşmanın hilesiyle meşgul olmaz.

197.

fakr ile faḥr eyleyen dergāh-ı sulṭān istemez
dūd-ı āhı sāyesinde ṭāḳ u eyvān istemez

1. “Fakr” ile övünen, sultan sarayı istemez. Ahının dumanı sayesinde kubbe ve kemer istemez.
2. İstiğna tahtını kendine dayanılacak yer yapan şu dilenci “bâd-âver hazinesi” ile Süleymân tahtını istemez.
3. Ahının dumanı sayesinde keder ateşiyle aydınlanan/yanan kişi güneşi kendisine gece mumu istemez.
4. Yarasının pamuğunu sürekli yenileyen şu dilenci daldan gül koparmaz, çiçek bahçesini gezmek istemez.
5. Bedenine önem vermeyen altın elbiseyi ne yapar? Gölgesinden utanan kişi parlayan güneşi istemez.
6. Dünyaya çağrıdır: “İsteyen gelsin, geçen geçsin!” Aşk padişahı sarayında kapıcı istemez.
7. Kilim altında saltanat davulu çalan (kimse farketmeden hüküm süren) o padişah, kös davulunun gürültüsünü, feryat edenin bağirtisini istemez.
8. Dilenci, karanlık köşesini güneşin yerine vermez. Dünya temaşasından vazgeçen kişi parlak güneşi istemez.
9. Nasıl ki hırsız, parlak ayın ışığını istemezse Kadir Gecesi’ne rastlayan kişi de nur görse bakmaz.
10. Ey Hayâlî, külfetsizce gönül kanı içen Hızır elinden minnet edip abıhayat istemez.

198.

zûlf-i yâra sünbül-i pür-tâb beñzer beñzemez

leblerine gonca-i sîrâb beñzer benzemez

1. Kıvrım dolu sümbül, sevgilinin saçına hem benzer hem benzemez. Taze gonca, dudaklarına hem benzer hem benzemez.
2. Felek, her gece yaramın pamuğunu kıskanır. Mehtap, ahımın alevine hem benzer hem benzemez.
3. Kaşın, kınama oklarını Rüstem'in yayına atar. Sührâb'ın hançeri, kirpiğine hem benzer hem benzemez.
4. Aşk vadisi içinde arzu ashabının Kâbe'si oldum. Mihrap, bağrımdaki her kesik yarasına hem benzer hem benzemez.
5. Ey Hayâlî, her köpek çanağını tıpkı Cem'in kadehi gördüm. Dârâb'ın büyüklüğü, senin devletine hem benzer hem benzemez.

199.

sînemüzden dër bunı eşbâha rûh-ı pâkümüz

kim bizüz hayy-i ebed yokdur ecelden bâkümüz

1. Temiz ruhumuz bedenlere bunu gönülden söyler: “Ebedi hayat sahibi biziz, ecelden korkumuz yoktur.”
2. İki dünya avımız oldu. Asıl şaşılacak şey şudur ki eyer kayışımız onları bağlamaya nazlanır.
3. İrfan ülkesine tahtsız taşsız padişahız. Zahidiz ama takkemiz, misvakımız yoktur.
4. Allah'ın nurunu hakikat gözüyle temaşa ettik. O nura idrak gözümüzün bakamayacağını anladık.
5. Hayâlî, biz hakikat/tahkik deniziyiz, (bizi) dilimizde/kıyımızda arayan çer çöp derinliğimizi nasıl bilsin!

200.

bülbül-i gülzâr-ı miñnetdür dil-i gamnâkümüz

aña gûyâ kim kafesdür sîne-i şad-çâkümüz

1. Gamlı gönlümüz sıkıntı bahçesinin bülbülüdür. Yüz parça olan bağrımız sanki ona bir kafestir.
2. (Eğer) Ayrılık acısı beni öldürürse, toprağım ahımın yeliyle hortuma dönüşüp mahşere kadar sokağının başında dolansın.
3. Bir ay yüzlü (güzelin) arzusuyla başka âleme gitmişiz; yıldız ve feleklerimiz kıvılcım dolu ah dumanıdır.
4. Her servi boylunun ayağına düşüp yüz süreriz; bizim temiz kalbimiz sanki bir akarsudur.
5. Ey Hayâlî, şiir ehli içinde ayrıcalık bulmasaydın, idrak gözümüz böylesine basiret sahibi

olmazdı.

201.

*bezm-i ğamda ŧanma giryānuz bizi ħurremlerimiz
mey yerine kan yudar bir niħe ŧāhib-demlerimiz*

1. Gam meclisinde bizi ağlarız sanma, güleriz. ŧarap yerine kan yutan birkaç dem sahibiyiz.
3. Bize taalluk bağını ansızın atmasın diye akılla arkadaşlık yapmayan o sersemlerimiz.
3. Biz kadehimizdeki hava kabarcığını Keykubād'ın tacına deĖiŧmeyiz. İstiğna meclisinde ŧarabı içilen Cemlerimiz.
4. Biz, hüviyet gaybının arkasındaki bakirelere daha imkânlar tecelligâhına ulaşmadan önce mahrem olmuşlardanız.
5. Ey Hayâlî, biz on sekiz bin âlemin gölgesiiz. Eğlence istersen bizi seyret ki âlemleriz!

202.

*kākül-i miskîn-i cānānuñ perīŧān-ĥāliyyüz
Ėuŧŧānuñ ser-geŧtesi derd ü Ėamuñ pāmāliyyüz*

1. Sevgilinin misk kokulu kāküllerinden dağılmıŧ hâldeyiz. Hüznün ŧaŧkıını, dert ve kederin ayaklar altında ezilmiŧiyiz.
2. Ferhâd ve Mecnûn ile kederi seħtik; aşk dergâhının bir iki üç kiŧi abdalıyız.
3. Boyumuzu yay (gibi iki büküm) ederek ok gibi (rekor kırıp) menzil aldık; kılıÇ gibi (kınından çıkmıŧ) çıplaklarız ama cihan savaŧçısıyız.
4. Dünyanın düğüm noktasının (cevzeher) bütün ŧekillerini anladık. Gizli olan her neyse onu bilmenin remmâliyyiz.
5. Biz Hayâlî, bu fenâ pazarının tellahıyız; can tüccarına keder sermayesini satmaktayız.

203.

*'ıŧı içinde cānı teslīm ētmedür tedbīrümüz
böyle ta 'līm eyledi evvel nefesde pīrümüz*

1. Aŧk (yolu) içindeki tedbirimiz canı teslim etmektir. Mürŧidimiz daha ilk nefeste böyle öğretti.
2. Kays, zincirsiz (kayıtsız) bir deliymiŧ; ancak, bizim zincirimiz dünyada ŧöhret ve ses bırakmıŧtır.
3. Ey talip, biz aşk simyasına sahipleriz; bir kara toprağa sür, bizim iksirimiz (onu) altın yapar!
4. Kafatası kadehi, kader meclisinin sakisidir. Bu mecliste kılıcımız ŧarap yerine kan sürer!
5. Ey Hayâlî, biz konuŧan Kur'ân olduğumuzdan beri on sekiz bin âlem bizim tefsirimiz olmuŧtur.

204.

gülŧen-i 'ālemde bir mevzūn nihāli gözlerimiz

bakmazuz bir serve hadd-i i 'tidāli gözlerüz

1. Dünya bahçesinde boyu düzgün bir fıdan (gibi sevgiliyi) bekleriz. (Değme) Bir serviye bakmayız, itidal sınırını gözetiriz.
2. Ey zahit, biz samimiyetle güzel bir yüze baktıkça Zül'l-celâl'in güzelliğinin nurunu görürüz.
3. Gurur meclisini terkedip sevinç sahibi olalı, şarap tortusuyla dolu kırık bir kâseyi bekleriz.
4. (Ey sevgili) Kıl kadar belini anlatalı âlemin nüktedanıyız; idrak gözüyle ince hayali araştırırız.
5. Biz Hayâlî, kemal sahibi insana itibar ederiz. (Bu nedenle) Dört dost/Halife'ye kul, Şâh'ın kulunun kuluyuz.

205.

hārını bu çemenüñ naḥl-i dil-ārā bilürüz

açılan nergisini dīde-i bīnā bilürüz

1. Bu çimenliğin dikenini gönül süsleyen hurma ağacı biliriz; açılan nergisini basiret sahibi göz biliriz.
2. Biz sivrisineği filden aşağı bir bakışla bakmayız. (Nitekim) Zerreyi güneş görür, damlayı deniz biliriz.
3. Meyhane kadehini İskender'in aynası, eğlence köşeni Dârâ'nın ülkesi biliriz.
4. Aşk ilinin beyleriyiz, padişahların otağ ve tuğunu; ümitsizlik yarasıyla âşık kuru sevda biliriz.
5. Ey Hayâlî, biz seni sevgilinin suretini her aynada temaşa eden bir deli âşık (olarak) biliriz.
6. Feleğin eli, Mecnûn'un defterini dürdüğünden beri seni aşk ülkesine tuğra sahibi padişah biliriz.

206.

yārī kılursa biz ölicez rüzgārumuz

kūy-ı nigāra ergusre bir gün gubārumuz

1. Biz öldükten sonra rüzgârımız el verirse, sevgilinin sokağına bir gün tozumuzu ulaştırır.
2. Arzu nişangâhına ah oklarını attık. (En uzağı atma rekorunu kırdığımız için) Taşlar dikildi, mezarımız (yeni) hedef tahtası oldu.
3. Sevgiliyi görünce ah çekerek can vermek istiyorum. Gün gelir, zarımız istediğimizi sayıyı gösterir.
4. Beden testisi hayat pınarında kırılsın, yeter ki bu yolda gönül kırıklığımız layıkıyla olsun.
5. Ey Hayâlî, ölsek bile mezar taşımız hâl diliyle derdimizi dünyaya yine anlatır.

207.

abdāl olalı dāğ iledür iftiḥārumuz

mecnûn gibi ocağ eridür ihtiyārumuz

1. Abdal olalı, övüncümüz (vücudumuzda açtığımız) yara iledir. Pirimiz, Mecnûn gibi tekke eridir.
2. Öyle bir kudret rüzgârıyız ki esince zemin sarsılır. Öyle bir ateşiz ki kıvılcımımız göklere erişir!
3. Dünya bizi (senin) aşkının yolunda toprak ettiğinden beri zerremiz güneşle bir araya gelir.
4. Hoşsohbetiz, öldükten sonra sevgili kıyamete kadar dünyaya bizim mezarımızı göstermesin.
5. Ey Hayâlî, şiir satırlarımızın dalga olduğu bir deryayız. Kenarımız insan kapan timsahla doludur.

208.

şanma sen cûy bizi biz açıcak deryâyuz

hâr u haslar götürüp gitmede bî-pervâyuz

1. Sen bizi akarsu sanma, biz akınca derya oluruz! Çer çöp alıp gitmede pervasızız!
2. Ey aymaz, bizi karınca görüp ezme! Karınca iken yılan oluruz, yılan iken (bir bakmışsın) ejderhayız!
3. Himmetimizin makamına Hâkân'ı dilenci yaptık! Yüceliğimizin debdebesi çalınan bir Dârâ'yız.
4. Elimiz yok iken kabul mührü avucumuzdadır. Devleti ayak altına almış iken ayaksızız.
5. Hayâlî, biz bu gönül âleminin göklerine sürekli ışık veren dünyayı süsleyen güneşiz.

209.

kûy-ı vefâda bir güzelüñ hâk-i râhıyuz

ey 'ışk devletüñde cihân pâdşâhıyuz

1. Vefa sokağında bir güzelin yolunun toprağıyız. Ey aşk, devletinde dünya padişahıyız!
2. Ey sevgili, bizim için ruhun gıdası yakut dudağının (hasretinin) kederidir. (Bu yüzden) Kapında kan akçesini/diyetini yiyen bir askeriz.
3. (Ey sevgili) Aşkının hevesiyle/rüzgârıyla tozumuzu yele savurduk! Biz aşkının harmanının saman çöpüyüz!
4. A güzelim, aşkındaki belaların bize uğrayıp geçer (sanki) aşk şehrinin en işlek yoluyuz!
5. Ey Hayâlî, biz Husrev'in ateşinin yanmışıyız; ancak, üslup güzelliğinde padişaha yakışır bir mâdihiz.

210.

her dem cigerde var ola bir kanlu dâğumuz

eyleñ du 'â söyünmeye yanar çerâğumuz

1. Her an ciğerde kanlı bir yaramız vardır. Dua edin de yanan kandilimiz sönmesin!
2. Şarap kadehi yüzünden meyhane yoluna düştük. Ecel, kadehimizi kırmadıkça (buralardan)

el çekmeyiz.

3. A beyim, dert sahibiyiz, sağımız (dirimiz) bulunur sanma! İşimiz her güzelin ölümlü âşığı geçinmektir.
4. Ey öğütçü, kulağımız aşkın sesi ve sedasıyla öylesine doludur ki bin kere söyleyen de sözünü duymayız!
5. Göz yaşlarımızı ordu yapıp ah sancağımızı diktik! Aşk ülkesini fethetmek için hazırlığımızı yaptık.
6. Hayâlî, gönlü beden bağından azat etsin! Akıllı bir kuşuz, tuzağımızı kırsak şaşılır mı?

211.

kurş-ı mehle hūşe-i pervîn olaldan zādumuz

ehl-i fakr içre tena ‘umla çıkupdur adumuz

1. Ay somunu ve Ülker başağı azığımız olduğundan beri “fakr” ehli içinde bolluk, bereketle yaşamakla adımız çıkmıştır.
2. Bir kırık kadehte “mümkinat” seyrine sahibiz; biz meyhane adamlarıyız, irşadımız böyle olur.
3. Çocuk gibi oyunla bir ev inşa etsek daha içine girmeden yaptığımız yeri yıkarız.
4. Örümcek ağı ile gözümüzün nuru avcımız olduğundan beri, kutsal yuvalı kuşlar (melekler) avımız olmuştur.
5. Ey Hayâlî, gam temrenle dolu bedenimizi görüp “Sevinç padişahı, bu çelik kalemizi fethedemez” dedi.

212.

gerçi ki bugün cür ‘a gibi pestlerüz biz

şol bezm-i şafā cāmın içen mestlerüz biz

1. Biz bugün cūra gibi her ne kadar hakir olsak da şu huzur meclisinin şarabını içen sarhoşlarız.
2. Biz dünya kesesinden deniz hazinesini çalan iki cihan akçesinin talibi eli çabuklarız.
3. Delilik semtinden başka yere taşınamayız; zira biz ayağı aşk zinciriyle bağlılarız.
4. (Ey sevgili) Biz şu yokluk makamında olan varlarız. Yüzlerce şükürler olsun ki isminin ve şeklinin izini bırakmadık.
5. Hayâlî, yabancıların kınamaları mezemiz oldu. Şu huzur meclisinin şarabını içen sarhoşlarız.

213.

nār-ı firāka yandı dil-i nā-tüvānumuz

güyā zebāne oldı o nāra zebānumuz

1. Zayıf gönlümüz ayrılık ateşiyle yandı; dilimiz sanki o ateşin alevi oldu.
2. Canımız (sevgilinin) kara gözü şerefine (öbür dünyaya) göç edince, her kemiğimiz hurilere

sürme kabı olsun.

3. Bu terk-i fenâ vadisinde o ormanız ki aslanımız feleğin kaplanına pençesiyle saldırır.
4. Biz aslında varlığımızı havaya dönüştürdük. Gölge hâlâ yanımızda ne günlere bekler ki!
5. Ey Hayâlî, kendi yansıması kendisi gibi güzel (olduğu için), sevgiliye gönül aynası armağanımız yeterlidir.

214.

*rûz-ı rûşenden n'ola enver olursa şāmumuz
mihr-i 'âlem-tâbdan yakar çerâğı cāmumuz*

1. Gecemiz aydınlık günden daha parlak olursa şaşılır mı? Zira kadehimiz kandilini dünyayı aydınlatan güneşten yakar.
2. Beden toprağa bulanmış, gönül bela sokağının avaresi... Aşk yolunun hortumuyuz, dur durağımız yoktur.
3. Ey zahit, tuzağımız dünya bahçesine bağlı olmasaydı biz hangi âlemde uçan kuşuz görürdün!
4. Kavuşmayla dost olmayız, ayrılığın kulu kurbanıyız. Biz kınanma topluluğuyuz, mutluluğumuz murat almamaktır.
5. Ey Hayâlî, adımız aşk yüzüğünün kaşına kazıldı, bugün şiir âlemine Süleymân'ız.

215.

*dā'imā seng-i cefâ atmağdadur cānānumuz
ol-durur ma'mūr eden bu hātır-ı vîrānumuz*

1. Sevgilimiz, daima eziyet taşı atmaktadır; bu yıkık gönlümüzü şenlendiren/tamir eden odur.
2. Yara dolu sinemizle yücelik bahçesinin tavusuyuz. Allah'ın Arş'ındaki gezintimizi gel de seyret!
3. Seçkin bir meclis kursak ciğer kanı şarabımız; Vâmık, Ferhâd ve Mecnûn bizim dostlarımızdır.
4. Mecnûn gibi aşk âleminin sonsuza kadar padişahıyız; şanımız tahttan tabuta taşınmak değildir!
5. Meydanın o kadar iyi okçusuyuz ki temrenimiz atlas feleğini iğne ipek kaftandan geçer gibi geçer.
6. Allah'a şükürler olsun, saltanat bahçesinin servisi Sultan Süleymân Han'ımız kulunu himayesinde nimetlendirdi.
7. Ey Hayâlî, unsurların dört duvarından hapishaneyiz; Eski Mısır'ın Yûsuf'u misafirimiz olmuştur.

216.

vérme dil ü cān nağdin cānāne kabûl etmez

bir derdini isterseñ biñ cāna kabūl étmez

1. Gönül ve can akçesini verme, sevgili kabul etmez. Bir derdini bin cana karşılık istesen (bile) kabul etmez.
2. Kıblem sevgili olalı mescitte yerim yoktur; meyhanenin (bile) misafir etmediği dünya reziliyim.
3. Ey öğütçü, gerçi sözünün gelecek vaadi çok ama benim gönlüm efsane kabul etmez.
4. Ben nasıl bir Mecnûn'um ki kınanma zincirindeki deli (bile) benimle arkadaş olmayı kabul etmez.
5. Sevgiliye “Kederin Hayâlî'nin gönlünde dursun” dedim, “Bu mutluluk hazinesi virane kabul etmez” dedi.

217.

şanma ki dilde sūzum peykānlaruñ eritmez

oldur ağan gözümden yaş demler oldı gitmez

1. Gönüldeki ateşim temrenlerini eritmez sanma! Gözümden akan yaş odur (ateştir), zaman geçse de gitmez.
2. Gözyaşı ve ahım bağrımda gam meyvesi verdi; su ve hava olduktan sonra toprakta ne yetişmez!
3. Nefsin eziyetlerinden can Yûsuf'una gam yok; Mısır'ın azizi olur, bela kuyusunda yitmez!
4. Ahımla bela kilisesinin orgu oldum; o putun elinden aman ki feryadımı işitmez!
5. Kavuşma hayali/Hayâlî geçti, ayrılık zamanı geldi! Sevgilinin ayrılığının zehri kimin canını acıtmaz!

218.

biz şeb-i gamda āha mensūbuz

ya 'ni dūd-ı siyāha mensubuz

1. Biz gam gecesinde aha bağlıyız; yani siyah dumana bağlıyız.
2. Güneşin, altın kemendini atıp yukarıya çıkamayacağı yüce bir dergâha mensubuz.
3. Bizi eziyet güneşi yakamaz; çünkü Allah'ın gölgesine/hükümdara bağlıyız.
4. Başımız güneş gibi göğe erse bile gölge gibi yol toprağına bağlıyız.
5. Aşk sokağının dilencisinin hizmetkârıyız; a beyim biz padişaha bağlıyız.
6. Sabah bizden huzur alır; şevkte güneş ve aya bağlıyız.
7. Ey Hayâlî, her ne kadar binlerce günahla ilintimiz olsa da Hakk'ın iyiliğini bekleriz.

219.

seyre ol ruhsârı şanmañ zülf-i dildārum kıomaz

yâri kılmaz tâli 'üm baht-ı siyehkārūm kıomaz

1. O yüzü seyretmeme sevgilimin saçını izin vermez sanmayın! Talihim yaver olmaz, kara bahtım bırakmaz!
2. O eziyet malını her zaman satar, ancak bir günden bir güne ahımın ateşiyle pazarlığının kızışmasına müsaade etmez.
3. Âlem bana nasıl hayran olmasın ki! Sevgilimin aşkı esrar kesesi(ne benzer) gönlümün içinde gizli sırlarımı bırakmaz (herkese yayar)!
4. Aşk şarabını sevdiğim bundandır ki aklımın yalanlarını bana dinletmez, ar ve namusumu bırakmaz!
5. Ey Hayâlî, bülbüllerin gevezeliklerini inlemelerimle sustururdum ama o yüzü çiçek bahçesi (olan sevgili) bırakmaz!

220.

*tenüm 'ışk âteşi yaksa gam u derde günâh olmaz
maḥabbet şehridür bunda vezîr ü pâdşâh olmaz*

1. Aşk ateşi, bedenimi yaksa (içindeki) gam ve derde yazık olmaz; (burası) aşk şehridir, burada vezir ve padişah olmaz!
2. Acaba hangi evrenin güneşisin bir bilsem! Zira sende dünya sarayının aydınlık, gözbebeği evinin karanlık olmadığı gün olmaz!
3. Ben istiğna (vadisinin) o hızlı koşucusuyum ki yolumda Ferîdûn ile Keyhusrev'in tacı yolumun tozu olmaz.
4. Gönül ülkemin gezintisinden nasıl ferah gelsin! Zira burada ayrılık kasırgası ve ah şimşegi yüzünden çiçek olmaz.
5. (Ey sevgili) Hayâlî, itlerinle dost olduysa ne mutlu! Ona iki cihanda bundan başka yücelik ve makam olmaz!

221.

*'âşıkuz dervāze-i şehir-i melāmet beklerüz
zāhidā sen şanma kim kūy-ı selāmet beklerüz*

1. Ey zahit, selamet semtini beklediğimizi sanma; kınanma ülkesinin kapısını bekleyen âşığız!
2. Aşk Bîsütûn'unda bağrımızın davulu çalındı; biz de Ferhâd gibi sıkıntı geçidini koruyoruz.
3. Bugün sevgilinin aşkının pazarında aşk tüccarıyız. Can(ımızın) akçesiyle almak için kavuşma kumaşını bekleriz.
4. Âşıklar meclisinde yaramın kadehinden gönül kanı içmek için sohbet arkadaşlarını bekleriz.
5. Ey Hayâlî, felek padişahının dergâhında toz gibi (olmamıza rağmen) dünyayı süsleyen güneş gibi şöhret bekleriz!

222.

ķayddan āzādeyüz kūy-ı ferāġat beklerüz
naķd-i ŗabruñ genciyüz künc-i ķanā 'at beklerüz

1. Dünya baġından kurtulmuŗuz, feragat semtini bekleriz. Sabır akķesinin hazinesiyiz, kanaat kōŗesini bekleriz.
2. Ey ay yüzlü, zaman bizi tabiat kuyusunun sakini ettiġinden beri hidayet yıldızının ışığını bekleriz.
3. Çoktandır meyhane pirinin dergâhında oturuyoruz; dünyanın mutlusuyuz, mutluluk kapısında bekliyoruz.
4. Ey padiŗahım, Mecnûn gibi aşķ ülkesi sultanının komutanıyız; keder ordusunu toplayıp ülkeyi koruruz.
5. Ey arkadaş, madem sen Hayâlî adlı bir deliye uydun; biz kınanma semtini koruruz, sen selamette/rahat ol!

223.

cennete ķılmaz naŗar bu gözlerüm ol yārsuz
hem ġarām olur baña uŗbu cihān dildārsuz

1. Bu gözlerim o sevgili olmadan cennete bakmaz. Hatta bu dünya, sevgilim olmadan bana haram olur!
2. O ay yüzlü sevgiliyi bir kere görmeseydim (o) güzel yüz olmadan dünya benim başıma dar olurdu.
3. Ey gönül, (sevgili) eġer işaret etseydi ben o ifrit rakibi öyle hasta edip ağrısız öldürürdüm ki...
4. Put gibi güzel sevgiliyi o köpek rakiple gezerken gördüm. Kederden öldüm, "Gül dikensiz olmazmıŗ" dedim.
5. Ey Hayâlî, o sevgiliye ulaşayım diyorsun ama o gönül kapan sevgili (yanında) başkaları olmadan bir an bile yürümez!

224.

dem geķer mi kim gözüñ cellād olup ķan istemez
lahza mı var kākülün ġālüm perīŗān istemez

1. Gözünün cellat olup kan istemediġi bir an geķer mi? Kakülünün hâlimi periŗan istemediġi an mı var?
2. Yüzdeki beninin zulmün başkanı olmadığı ay olur mu? Yan bakışının kavuşma bayramına kurban istemediġi yıl mı vardır?
3. Yüzdeki ayva tüylerinin fitneye çalışmadıġı gün mü geķer? Dudaklarının öldürmek için can istemediġi hafta mı var?

4. Devran, dünya bahçesinde çılgın bülbülünün inlemesini ve ağlamasını istemeyen bir gül mü yetiştirir?
5. Bağrındaki yaraya “yanmış ekmeğim var” diyen kişi güneşin somununu tandırına ekmek olarak istemez.
6. Hayâlî, yaralarla sevgilinin sokağını gezinir. Çiçek bahçesinde salınmak istemeyen bir tavus kuşu olur mu?

225.

şūfî tarîk-i 'ışkda biz derd esîriyüz

hûn-ı cigerle dem geçüren merd esîriyüz

1. Ey sufi, biz aşk yolunda dert esiriyiz; ciğer kanıyla zaman geçiren yiğidin esiriyiz.
2. Sevgiliyi görmek için rakiplere yüz niyaz ederiz. Yazıklar olsun ki fani dünyada namerdin tutsağıyız.
3. İki dünyanın akçesini ele geçirmek için bir zara hazırız; biz tavla bağımlısıyız, kumarhaneye girdik!
4. Gönülde kınanma yarası olmasa açılmayız. Dert bahçesinin bülbülüyüz, gül tutsağıyız.
5. Hayâlî, Hakk'ın nurunu gördük! Sen bizi toz gibi dünyayı gezen güneş esiriyiz sanma!

226.

zāhidā şanma bizi bir tîre-dil cāhillerüz

rind-i kāmîl āstānında yatur 'āķillerüz

1. Ey zahit, bizi kötü kalpli cahilleriz sanma; kāmîl bir rindin dergâhında yatıp kalkan âkilleriz.
2. Dönen dünyanın kemâle ermiş nüktedanıyız. Dünyanın dörtte birinin gözcüsüyüz, ne hoş kāmilleriz!
3. Biz, velilerin ayağının toprağına niyaz ve şevkle yüz süren, irfan sahiplerine her yönden teslim olanlarız.
4. Kısacası, âşıkların rindi ve kalendermeşrebiz! Biz Hüseyin'in kuluyuz, Haydar'a âşıklarız!
5. Ey Hayâlî, her bakımdan faziletin iki Kâbe'sine ermiş hacıyız! Zamanın Hızır'ıyız, gafilleriz sanma!

227.

şem 'i ruḥuñ[uñ] şevķine pervānelerüz biz

zencîr saçuñ[uñ] bendine dīvānelerüz biz

1. (Ey sevgili) Biz, yanağının mumunun ışığına kelebekleriz. Biz, saçının zincirinin bağına delileriz.
2. (Ey sevgili) Meyhane köşesinin mutekifiyiz ama sarhoş gözünün şevkiyle bir şekilde sarhoşuz.

3. Ey sevgili, biz sokağının ucuyla bir an dost olalı gerçekten de iki dünyaya yabancılarız.
4. Biz deli âşıklarız, utanmayız! Dünyada namus perdesini yırtmışız.
5. Hayâlî'yi, meyhane sokağında görüp nasihata başlama! Ey akli yerinde nâsîh, bırak, biz sarhoşlarız!

228.

*şol mürîd-i pîr-i 'ışkuz kim hilâfet isterüz
hâşılı bu yolda güstâhuz icâzet isterüz*

1. Şu aşk pirinin müridiyiz ki hilafet isteriz. Velhasıl bu yolda küstahız, icazet isteriz.
2. Sevgilinin vuslat diyarını verseler ne çıkar? Biz de bu aşk velilerinden vilayet isteriz.
3. Kıyamete kadar aşkının yolunda ölüp dirilmek için güzel bir amacımız var ama (tam) afet isteriz.
4. A dostlar, biz ahir zaman fitnesine talibiz; afet isteyecek kadar ne derece deli olduğumuzu görün!
5. Ey Hayâlî, gerçek erenler eşiğinde soyunup, bu yalan dünya elbisesini bırakmak isteriz.

229.

*hecrinde gönül vuşlat-ı cānāna erişmez
maḥşer günidür ten ne için cāna erişmez*

1. Gönül, ayrılık zamanında sevgilinin vuslatına erişmez. (Artık) Maḥşer günüdür, ten niçin cana erişmez?
2. Sevgilinin yüzünü görmeye erişemeyen talip, açan bir güle erişemeyen bülbül gibidir.
3. Ey feleğin ayı, güneş, eşiğine yüz sürmeye nasıl erişsin? O, Satürn menziline erişmez ki...
4. A sevgili, servi boyuna çınarın eli erişebilir mi? Tûbâ bile o salınan boyuna erişemez.
5. Gönlü hasta Hayâlî'yi gören “Ah yazık! Biçare (bu) dertle ölür, dermana erişemez” diyor.

230.

*bu cemâlûñ şem 'ine pervāne gelmişlerdenüz
yanalum hey pādşāhum yana gelmişlerdenüz*

1. (Dünyaya) Bu güzelliğinin mumu için pervane gelmişlerdeniz. A padişahım yanalım, yanmak için yaratılmışız.
2. A sevgilim, gözyaşımın yetimleri dilencilik edip sokağında dolaşır; merhamet et, bağış için gelenlerdeniz.
3. Ey nazlı sevgili, itlerinle tanışmak için saygıyla sokağını gezmeye gelenlerdeniz.
4. Ey zahit, mey güzelinden gel bizi menetme! Biz ezelden beri bu yola rint olarak gelenlerdeniz.
5. Hayâlî, boyunun sıfatıyla yeni bir dîvân yazdı. A padişahım, sunmak için divanınıza

gelenlerdeniz.

231.

*bakmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz
ey felek n'eyleyelüm düşdi bizüm yılduzumuz*

1. O ay gibi güzel sevgili, gözümüz ne kadar yaş akıtsa da bakmaz. Ey felek, elimizden ne gelir, bizim talihimiz tersine döndü.
2. Ey seher yeli, o gül yüzlü nergis gözlüyle yatıp kalkalı yüzümüz gözümüz açıldı.
3. Ona “Meded öldüm, can bağışlayan dudağını sun” desem, muhteşem bir güzeldir ki sözümüzü iki etmez.
4. Ey güneş yüzlü, ayna gibi yüz yüze hâlimizi anlatmak için zerre kadar yüzümüz dayanmaz.
5. Hayâlî, yine sakinin şarap renkli dudağıyladır; bizi öyle sarhoş etti ki kendimizi bulamayız.

232.

*gam yok felekden olmaz ise âşkâr şems
bedür cihâna sâye-i perverdgâr şems*

1. Güneş gökyüzünden görünmezse sıkıntı yok. Allah’ın gölgesi dünyaya güneş olarak yeter!
2. Güneş, sokağında güzelliğinin ayına ayna tutucu olan gönlü aydın bir kalenderdir.
3. (Ey sevgili) Güneş, güzelliğiyle böbürlendiğinde (senin) güzel yüzünü görse mahcup olup bulut perdesine girer.
4. (Ey sevgili) Ay, Ülker yıldız takımını yüzünün üstündeki benlere benzettiği için güneş (onun) harmanını ateşe verir.
5. A gül yüzlü, gökyüzü bağrına sevginin yarasını yaktı; (işte) meşhur güneş o sevginin yarası(dır).

233.

*yâr için eyleyicek gözle gönül tende savaş
yürek ol rezmde meydâna getürdi niçe baş*

1. Göz ile gönül sevgili için bedende savaş yapınca, yürek, o savaş meydanında birçok baş aldı.
2. Can malını “süs” diye terk etmeyince aşk piri Ferhâd ile Mecnûn’u tıraş etmedi.
3. (Ey sevgili) Benim alnımdaki bu iki kaşım kakülünün kuru sevdalarına dayanmak için kara yazı imiş.
4. Aşk annesi beni dünyaya getirdiği anda beni Ferhâd ile süt kardeş yapmış.
5. Deniz yukarıya aşağıya dalgalandı, Hayâlî’nin şairlik denizine göre bir inci saçamadı.
6. Ya Rabbi, kabir içinde sadece bir kuru kafa olarak kaldığı o zaman Hayâlî’ye lutfunu yoldaş et!

234.

dünyā maḥabbetini gönülden édüp terāş

kıldum ıarık-i ḥaḳda erenler gibi ma 'āş

1. Dünya sevgisini gönülden kazıyıp Hak yolunda erenler gibi yaşadım.
2. Zaman, fakirlik oklarıyla boyumu iki büklüm etti; mutluluk benim ki iki dünyada baş eğmedim!
3. Gözlerim kaç zamandır yolunun toprağından (toprağının sürmesinden) bahsediyor; ağarıp kör olsa zamanıdır (zira) çok yaş akıttı/aldı.
4. Yüzündeki beninin buğdayını kim görürse dövünmek için değirmen gibi eline iki taş alsın.
5. Ey Hayâlî, vuslat kumaşına müşteri olma! Düzgün boyuna defolu bir kumaş biçirme!

235.

gördi ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki kaş

eksüklüğün hilāl bilüp egdi aña baş

1. Hilal, o iki kaşın dünya kıblegâhı olduğunu anlayınca kusurunu anlayıp ona baş eğdi.
2. Kader, henüz hilal usturasıyla gökyüzünü tıraş etmeden ahımın ateşi ılık dervişliği yapardı.
3. Sen güneş somunuyla rızıklanmak için tecerrüdü (Hz.) İsâ gibi göklere ulaştır.
4. Kayada görünen gelincik ve akan çeşme Ferhâd için bazen kan ağladı, bazen gözyaşı döktü.
5. Ey canım, Hayâlî toprakta sadece kuru kafa olarak kaldığı zaman senin aşkınla tekrar dirilir.

236.

ḥayālün hem-demi yaşum düşüp ruḥsāra yaşdanmış

nedīm-i şāhdur kim bâliş-i zerkāra yaşdanmış

1. Hayalinin dostu (olan) gözyaşı düşüp yanağa yaslanmış; (sanki) padişah nedimidir ki altın işlemeli yastığa yaslanmış.
2. Hilale benzer kadehten sen her gün şafak renginde şarap içmektesin; (bu yüzden) tuğun sarhoş olup başındaki sarığa yaslanmış.
3. Bela dağında bir âşığın dikene sırtını dayadığını gördüm; çiçek bahçesine dayanan dikenler (âşığın) taze yarasını kanatmış.
4. Mecnûn, başını bir taşa koyup rüyada Leylâ'sını görmüş. O taş nice yıl bazen kucaklamış bazen yastık edinmiş.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin yanaklarıyla saçına esir olan güneş yollara düşmüş, gölgeler duvara dayanmış.

237.

bîsütünüñ gördi kim tığıyla taşı var imiş

geldi başın egdi ferhāduñ terāşı var imiş

1. Ferhâd, Bîsûtûn'un usturasıyla (bileği) taşı olduğunu görünce geldi başını eğdi, tıraşı/kesilecek saçı varmış.
2. Musibet çekmiş Mecnûn'un, ahının alevinden Leylâ'nın boyuna göre altın kumaşı varmış.
3. Söz konusu gözyaşı olunca gözbebeğim kadar tecrübeli geçinir; (meğer) Umman Denizi'nin de gözlerimin yaşı kadar yaşı varmış!
4. "Be yüreksiz dilini kendinde tut, dilsiz ol" diye mum ile zavallı kelebeğin savaşı varmış.
5. Hayâlî bir put (kadar güzeli) sevmiş, yüzünü kible edinmiş; mükemmel kâfirî (tarzda inşa edilmiş) mihraba benzer kaşı varmış.

238.

*egerçi görmez ey hûr-ı behişt ehl-i cinân âteş
ruhuñdan göñlüme şaldı 'izāruñ nā-geh-ān âteş*

1. Ey cennet hurisi, her ne kadar cennetlikler ateş görmese de yüzün yanağından gönlüme ansızın bir ateş saldı.
2. Sararmış bedenimde her okun kana battığından beri sonbahar mevsiminde ateş çıkaran bir kamışlığa dönmüştür.
3. Mert olanlar belaya sabreder, namert olanlar tahammül edemez. Altının ayarı tam olursa ateş ona zarar veremez.
4. (Ey sevgili) Meyhane içinde bir kadehte aksin görünmezse meyhane cehennem, erguvan şarabı ateş olsun!
5. Aşk ateşine yanmış gönülleri ziyarete gitti; Hayâlî kulunun dilinde ateş (kelimesi) tesbih olsa şaşılır mı?

239.

*lebüñ 'aksi düşüp mir'āta ey meh-pāre yaşdanmış
yatur 'isā şanasın mihr-i pür-envāra yaşdanmış*

1. Ey ay parçası, dudağının aksi aynaya düşüp yaslanmış. Sanki Îsâ, nurlu güneşe yaslanmış yatıyor.
2. Sevgili, eziyet (evi) inşa ettiğinden beri dert sahiplerini saman gibi yüzlerini sarartıp duvara yaslandıklarını gördüm.
3. Gökyüzünün aslanı (Aslan Burcu), Kays'ın dağ tepesinin kaplanıyla arkadaş olduğunu görünce güneşin tahtını hasedinden yere atmış.
4. Sevgilinin güzel yüzü her yönden ortaya çıkmış, temaşa et! Bazen yüz olmuş, bazen saç olup yanağa yaslanmış.
5. Bülbül arzu ateşiyle kül olmuş, dağ kekliği bir diken kendisine gölgelik edip mermer taşına yaslanmış.

6. Aşk şarabı çok keskinmiş, iki âşık içmiş. Biri (Mecnûn) çölde yok olmuş, biri (Ferhâd) dağa yaslanmış.
7. Ey Hayâlî, durmadan dönen gökyüzüne itimat eden şu cahiller gibi dünyaya dayanma! Zira bilirsin, bir kararda durmaz.

240.

*güldürmez âdemi dehr akıtmayınca kan yaş
oğlana süd verilmez ağlamayınca kardaş*

1. Dünya, kanlı yaş akıtmadıkça insanı güldürmez. Ağlamayan çocuğa süt verilmez kardeş!
2. Sevgilinin dudağını sordum/emdim, Şîrîn kız kardeşi çıktı. Süt çeşmesinin mimarı (Ferhâd) benimle süt kardeş.
3. Kible yüzündeki saçı Leylâ kabilesinden... Âlemin yüz karası Mecnûn benimle adaş.
4. Ey gönül, mutlu da (olsak) hüznü de olsak o umursamaz. Sağ olan baş elbette iyi kötü geçinir.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin dudağını göz görmüş değil ama ah o göz ile ah o kaş, ah o göz ile ah o kaş!

241.

*mihr-i ruhsâruñ görelden bî-ķarār oldum yetiş
sāyeveş ey āftābum h'ār u zār oldum yetiş*

1. Yüzünün güneşini gördüğümde beri yerimde duramıyorum, yetiş! Ey güneşim, gölge gibi hakir ve güçsüz oldum, yetiş!
2. (Ey sevgili) Gözünün yan bakışı canıma kılıç vurdu... Bağrım yer yer parçalandığından beri gönlü yaralı oldum, yetiş!
3. Beni her an Mecnûn/deli eden saçının sevdasıdır. Ey saçı Leylâ/kara, kederinden darmadağın oldum, yetiş!
4. Ey sevgili, kanlı gözyaşlarıyla lale bahçesi oldum, yetiş! Aşkın bahçesinde temaşa için bir an (bile olsa) gezinti yap!
5. Bu Hayâlî, eşiğine yüzünü sürüp yalvarır! A sevgilim, güzelliğini göster, toprağa bulandım yetiş!

242.

*ey āh pāy-ı himmeti bu nüh kıbāba baş
māhı müşerref eyle ruh-ı āftāba baş*

1. Ey ah, himmet ayağını bu dokuz kubbeye bas! Güneşin yüzüne basıp ayı şerefendir!
2. Yetiş, ey ciğer kanı gözden akıp yetiş! O sevgili kavuşma meclisine geldi, şaraba üstünlük sağla!

3. Bu olan bitene zabıtalık ettiğin yeter, yeter! Kim sana ikide birde viraneye baskın yap diyor?
4. Ey gözyaşım, o servi (boylu sevgili) dik başlı, ah da dik başlı... Sen niyaz yüzünü su gibi yere eğ, toprağa bas.
5. Hayâlî'nin kara bahtı, ayva tüylerine "Bu amber renkli ve kokulu mührünü o saf yakut dudaklara bastır" demiştir.

243.

*derd ü ğama merd olmadur 'ışk içre 'ālemden ğaraž
insân-ı kâmil gelmedür havvâ vü âdemden ğaraž*

1. Dünyadan kasıt aşk içinde dert ve sıkıntıya karşı mert olmaktır! Havvâ ve Âdem'den gaye ise insân-ı kâmile ulaşmaktır.
2. Şu Cem'in kadehinin maksatı, bülbül gibi inlemek, sonbahar yaprağı gibi solmak, aşk yolunda olmaktır.
3. Ey beceriksiz doktor, eğer yaramdaki merhemden maksat derdimin devasıysa, zarar bana zaruridir.
4. Kâbe ile Zemzem'den kasıt, dünyanın baktığı büyük bir hanedan bulup gözyaşını akıtmaktır.
5. Adamlık insan olmaktır, ruhun miracını bulmaktır. Üfleme ile Meryem'den kasıt Îsâ'nın doğmasıdır.
6. Hayâlî'den haber sorarsan, gözden ciğer kanı döküp derdinle hoşça zaman geçirir. O zamandan maksat (işte) bu kandır.

244.

*şevk âteşiyle yaşını édüp nişâr şem '
oldı hevâ-yı 'ışkuñ ile bî-ķarâr şem '*

1. Mum, arzu ateşiyle gözyaşını saçıp aşkının hevesiyle/yeliyle yerinde duramadı.
2. Kelebeğin kavuşma gecesine talip olmasının sebebi, mumun dostluk izini ayna gibi göstermesindendir.
3. (Ey sevgili) Ayrılık gecesini kavuşma sabahına ulaştırmak için mızrağının temreni bana alevli mum olmuştur.
4. Mum, keleklerle savaş yapmak için kılıcını kınından sıyrıp başına miğfer/ışık giyindi.
5. Ey Hayâlî, şu güneşin kulu ol ki denizin dibindeki iri taneli inci mumunu ondan yakar.

245.

*derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her ğāh şem '
'ışk tavrından eder pervāneyi āĝāh şem '*

1. Mum hâl diliyle her an gönül derdini anlatır. Mum tavrıyla keleşği aşktan haberdar eder.
2. (Ey sevgili) Ecel bana gelirken (kirpiklerinin) okunu yoldaş edindir; sanki para toplamak için

her an mum taşıyan bir dilencidir.

3. Talihimden yana ah edersem, feleğin fanusu içinde güneş ve ayın mahşere kadar mum yakmayacağından korkuyorum.
4. Eğer dünyadan mücerret olursam, (Hz.) İsâ Rûhullâh karanlık kulübeme mum olarak güneşi gönderir.
5. Ey Hayâlî, bir kâfir gönlümü Hristiyan kandili gibi yakıp ayrılığının gecesinde mumu yoldaş eyledi.

246.

*hûn-ı dil bâde hayâl-i dost hem-dem âh şem ‘
gönlümi gâhî şarâb u şâhid egler gâh şem ‘*

1. Gönül kanı, şarap; sevgilinin hayali, arkadaşı; ah, mum... Gönlümü bazen şarap ve sevgili bazen de mum oyalır.
2. Her şarap köpüğü dünyanın faniliğinden işaret verir. Mum, her gece ömrünün kısa olduğunu gösterir.
3. Ey Allah’ın Resûlü, bütün yaratılanlara mum olmasaydın kâinat yokluk gecesinin örtüsünün altında kalırdı.
4. Mucize parmağını (ay) kandiline fitil yaptığın zaman, ay Hakk’ın kudretinin sarayına mum olmuştur.
5. Kim isyan karanlığında kalsa ona rehber olur; galiba Beytullâh mumu yanağının nurundan yaktı.
6. Talihimden yana ah edersem, feleğin fanusu içinde güneş ve ayın mahşere kadar mum yakmayacağından korkuyorum.
7. Ey Hayâlî, ah etme; Allah’ın lütfü çoktur. Erenler aydınlık günde usulsüz mum yakmadı.

247.

*çün şitâ-yı zulmi ma ‘düm eyledi sultân-ı şer ‘
‘adl gülzârında açıldı gül-i handân-ı şer ‘*

1. Şeriat sultanı, zulüm kışını yok edince şeriatın gülün adalet bahçesinde açıldı.
2. Fitne Ye’cûc’u zarar vermeye çalışmasın! Zira şeriatın temelleri tahrip edilmekten azadedir.
3. Yüz binlerce Mansûr kellesinden kandili var! Felek ile yıldızlar şeriatın sarayına denk olamaz!
4. Şeriat hükümdarı zulmün cehalet sarayına parlaklık veren cahillerin devletinin bayrağını baş aşağı eder.
5. Şeriatın başı çekenleri, Hak yoluna haramiler zarar vermesin diye (you) kan içen kılıçla korur.

6. Şeriat meydanının, hurinin saçı ile Cebrâîl'in en büyük kanadından süpürgesi var; eziyet tozundan temizlenmiştir.
7. Ey Hayâlî, rahmet bulutu can bahçesine şeriat yağmuru yağdırırsa iman bitkisi biter.

248.

*bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem ‘
iḳlîm-i şāma server iken oldı bende şem ‘*

1. Mum, o gümüş bedenli put sevgilide bilsem ne gördü de gece ülkesine komutan iken kul oldu.
2. (Kelebek) Fanusa bir yolunu bulup girince yandı sanmayınız! (Zira) Mum, kelebeğiyle aynı gömlekte yatmadı.
3. Yüzündeki benler yanmış kelebeklerdir; sevgilinin yanağı gibi bir öldürücü mum mu var?
4. Gelincikler, meclistikler çimenliğin ortasında mum yakmasın diye kızıl fenerlerini alıp geldi.
5. Mum, dün gece gaflet uykusuna yenik düşen gönlü ölmüşlere sabah oluncaya kadar güldü.
6. Hayâlî, Anadolu’da öyle bir padişaha kul oldum ki Yemen’de mum sönse bir bakışıyla yakar.

249.

*çün şem ‘ kıldı keşret-i ‘ālemden inḳitā ‘
sūz u gūdāz u şu ‘lelerin êtdi iḥtirā ‘*

1. Mum dünya kesretinden ayrıldığı için yanışını, eriyişini ve alevlerini yeniden yarattı.
2. Kelebek, mum dükkanında turuncu renkli bir kumaş (ateş) görünce hayat akçesiyle talibi oldu.
3. Kelebekler, saçı büklüm büklüm diye muma mürit olup Aleviler gibi semah eder.
4. Eğer ki arı vızıltısını işitseydin mum gibi gözünün yaşını sen de dökerdin.
5. Ey Hayâlî, her ne kadar zıtlar bir araya gelmese de kelebek yanınca mumla mizacı bir oldu.

250.

*gördi sen leylî- ‘izārı oldı mecnûn serv-i bâğ
bāğbān zencîr-i ābı ayağına êtdi bâğ*

1. Bahçe servisi, sen Leylâ yanaklıyı görünce Mecnûn/deli oldu; bahçıvan su zincirini ayağına bağladı.
2. Gece karanlığında feleğin hilalini görünce, karga gökyüzüne Mecnûn’un portresini çıkardı sandım.
3. Bedenim gam tekkesidir, her ateşli ahım bir ışık dervişidir. Gam gecesinde onun için yaralardan yer yer kandil yaktım.
4. Zaman, gökyüzüne sabah vakti bir güneş/sıcaklık gösterse gece olduğunda bedeninde yüz bin tane yeni yara çıkar.

5. Hayâlî, ahımın ateşi gökyüzünü yakmasın diye yıldızlar ile yeni ay feleğe göz kulak oldu.

251.

*her şıfatla hâkdur eşyânuñ dilinde muttaşif
bir-durur ma 'nî ne gam düşdiyse şûret muhtelif*

1. Eşyanın dilinde her sıfatla vasıflanmış olan Hak'tır. Suret birbirinden farklı olduysa ne gam, mana birdir.
2. Güneş ve ay vücudumdaki aşk yarasına benzemeye çalışırsa biri tutulsun biri sönsün!
3. Beden, henüz bu put dolu kilisede itikafta iken, gönül arzu Kâbe'sine canımı kurban olarak gönderdi.
4. Ey servi (boylu sevgili), madem elif (ل) boyunla boyumu lâm (ل) gibi (iki büklüm) ettin; Allah hakkı için "lâ" deme, elif lâm'a ulaşsın.
5. Ey Hayâlî, gayb âlemin gizlilikleri sana görüldüğünde (bunu başkalarına) açık edersen bir kaplumbağadan daha değersizsin!

252.

*gèydi benefşe başına olup kalender dürr şadef
güşına aşdı jâleden bülbül gülün dürr-i necef*

1. Menekşe, kalender olup başına inci sedef taç giydi. Bülbül, gülün kulağına çiy tanesinden Necef incisi taktı.
2. Gözyaşım ile deniz bir araya gelip başlarından geçenleri anlattılar. (En sonunda) Her bir deniz utançla yüzlerini elleriyle/köpüklerle kapatıp dağıldılar.
3. Ey zahit, zikir halkasında şu yarasız bağrını gösterme! Pulları olmayan eski bir tef neye yarar neye?
4. Meyhane sokağı içinde şarap tortusu ile bulanmış çömlek minnetsiz bile bana Cemşîd'in kadehinden daha üstündür.
5. Hayâlî, "Kendini bil" nüktesinin kulu oldu; nefsinin örtüsünü kaldırıp sevgilinin güzelliğine baktı.

253.

*uyup rakîbe seyr kılalı taraf taraf
eşküm arar o kaddi nihâli taraf taraf*

1. O fidan boylu (sevgili) rakibe uyup orada burada gezdiğinden beri gözyaşım her tarafta (onu) arıyor.
2. Tıpkı yıldızların her yerde hilali gözetlemesi gibi âşıklar da şehir içinde ökçelerinin izini her tarafta arıyor.
3. (Sevgilinin) Beni, yanağının mumuna yanıp güzelliğinin meclisine yer yer düşen

kelebeklerdir.

4. Gonca, ağzının izi var mı yok mu anlamak için kuzey rüzgârını her tarafa gönderdi.
5. Hayâlî, sevgine karşılık akan ruhunu göndermek için o temiz ruhu her tarafta arıyor.

254.

*şabānuñ hātırı kūyında yārūñ pür-ğubār ancağ
benüm gibi o dahı bir perîşān-rūzgār ancağ*

1. Sevgilinin sokağında sabânın gönlü ancak endişe doludur. Benim gibi o da sadece zamanın bahtsızdır.
2. Sufi elimde kırmızı papağana benzer şarabı görüp “Be bu kendi ayağıyla yakalanmış bir av anca” dedi.
3. Değersiz canımın hediyesini sevgiliye gönderip sundum. O gül yanaklı nazlanarak gülüp “Bu olsa olsa bir hatıra” dedi.
4. Feleğin üstündeki ay yaramın pir pamuğudur. Yıldızlar da içimin ateşinden çıkan sadece birkaç kıvılcım...
5. Ey Hayâlî, felek bayram gecesi hilalin kadehini dolaştırdı; ama perhizkâr zahit hâlâ içmez.

255.

*zemîne na lçeñ nakşı hilâle vèrelî revnağ
felek yırtar yüzün her ay édüp mäh-ı nevi tırnağ*

1. (Ey sevgili) Ökçelerinin hilale benzer nakşı yeryüzüne güzellik kattığından beri felek her ay hilali tırnaklayıp yüzünü yırtar.
2. Dünya bağının eli, temiz eteğine yapışmasın diye Mecnûn bela vadilerini çıplak olarak gezdi.
3. (Ey sevgili) Ökçelerinin izini toprağa yer yer Ülker yıldızı gibi bıraktığın için Ülker’in dişleri hilali parmak gibi ısırıldı.
4. (Ey sevgili) Âşıklarının göz bebeklerini ezip yüzüne ben yap. Ciğer kanıyla eline kına yaksan sana layıktır!
5. Ey Hayâlî, Hakk’ın cemalinin nurları her şeyde tecelli ettiğinden beri mâsivâ tasviri gönül sayfasından kazındı.

256.

*toldıysa sâķiyâ mey-i gül-reng ile kabağ
seyr edelüm diyâr-ı neşâti ayak ayak*

1. Ey saki, kadeh gül renkli şarapla dolduysa sevinç ülkesini adım adım gezelim!
2. Ferhâd, Bîsütûn’da ne kusur etti ki her gelincik hâlâ kanını çanak çanak içiyor?
3. Bülbül bahar dersini tamamlıyor; ancak, sonbahar mevsiminden henüz bir sayfa bile okumamış.

4. Kalbini dünya bağının pasından arındırdıysan o sevgilinin yüzüne ayna gibi git bak!
5. Hayâlî, bağrında her yaraya bir elif yarası çekti (çadır yaptı); aşk menzillerini konaklaya konaklaya geçti.

257.

*cihân bir sîmyâ-ḥâne felek hem sihr-sâz ancak
meh ile mihr çāpük-dest bir iki ḥokḳa-bâz ancak*

1. Dünya bir kimyahanedir, felek de sadece bir büyücü... Ay ile güneş olsa olsa eli çabuk bir iki hokkabaz...
2. Ey gönül, dünya pazarına her ne getirdiysek zarar ettik; faydalı mal sadece yanıp yakılma...
3. Sevgili bağrımın her yarasında gönlümün alevini görüp “Bu olsa olsa ateş kanadıyla Sîmurg’a ermiş doğan(dır)” dedi.
4. Bu bahçenin bahçıvanı bir suyu bir, ama çiçeklerin kimi naz yapmak için çıkmış kimi anca niyaz ehli...
5. Şahın kulağından dünyaya süs verse yaraşır; Hayâlî, her sözün anca bir sır denizinin incisidir.

258.

*ey ‘andelîb gerçi şabr u ḳarâra yêr yok
gül ḥ‘âb-ı nâza vardı feryâd u zâra yêr yok*

1. Ey bülbül, her ne kadar sabır ve sakinliğe yer yoksa da gül naz uykusuna başladı, feryat ve inlemeye yer yok!
2. O selamet isteyen kişi varsın, selamette olsun! Melamet topluluğu içinde namus ve ara yer yok!
3. Ben âşığın dururken rakibin kafasını kırarsın! Ey taş kalpli insaf et, bu kırgınlığa gerek yok!
4. Belinin hayaliyle gözyaşım dünyayı kapladı; hiç kenarı olmayan bir aşk deryasına düştüm.
5. Ey Hayâlî, sen toprağa bulanmış sevgili düşünmez. O sevgilinin gönlünde zerre kadar endişeye/toza yer yok.

259.

*tâ ki oldum hem-dem-i rind-i ḳadeḥ-peymâ-yı ‘ışḳ
iñledür kâşâne-i gerdûnı hûy u hâ-yı ‘ışḳ*

1. Aşk kadehini çeken rinde arkadaş olur olmaz aşk hayhuyu feleğin sarayını inletmiştir.
2. Bu karışıklık ve arzu dolu gönül aşk deryası olmasaydı, bağrımın üstünde kemikten dalgalar tasvir olmazdı.
3. Aşk istîğnasının sultanı, himmetinin denizinde gökyüzünün otağını değersiz bir köpük sayar.
4. Aşkın uzun boylusu, ödünç elbiseden vazgeçmiş olmasaydı kalbi çevreleyen perdeden elbise yapardı.

5. Gönül Mevlânâ'sını kederin delik delik ettiğini gördü; ah ettikçe kemiklerimden aşk neyi çalınır.
6. Aşk ayağı, toprağa bulanmış yüzümü (kendine) mihrap edineli hakikat yolunun önde gelenlerine secdegâh oldum.
7. Hayâlî, nal yaralarla vücudun dünyayı süsleyen aşk hurması olduğundan beri Tûbâ sana baş eğer.

260.

egerçi kim cigerler kanıdır 'ışk

baña sor kim ne cânlar cânıdır 'ışk

1. Aşk her ne kadar ciğerler kanıysa da aşkın ne canlar canı olduğunu bana sor!
2. Aşk, mutluluk ülkesi padişahının (ancak) bir kulu olduğu melamet tahtının sultanıdır.
3. Aşk, dert adamlarının bugün çiçek bahçesidir; sözde zahitlerin ise zindanıdır.
4. Aşk, Cüneyd'in Bâyezîd'in gönül kanından elindeki mercan tespihidir.
5. Hayâlî zaman gelir "Sultan benim" der; zira aşk onun emir kuludur.

261.

gördi mâ'il seni ey dost dil ü cânâ şadağ

çıkdı oklarla ışıklar gibi meydâna şadağ

1. Ey sevgili, ok kabı senin gönül ve cana hevesli görünce ışık dervişleri gibi oklarla meydana çıktı.
2. Ey ay (gibi güzel sevgili), ok kabı yeleğini Cebrâîl'in en büyük kanadından yapıp ahımla bir kez ok atışsa o an yanar.
3. Ok kabı, sen güzeller önderine kol kanat olduğundan beri, her bir meleğin kanadı ok gibi başına çıktı.
4. Ok kabı, dostlarına daha ne kadar soğuk davranacak? Bir ok ile gönlümü ve canımı hatırına getirse ne olur?
5. Ok kabı, Hayâlî'nin şiiriyle dost olalı ününü İran ve Turan'a yaydı.

262.

allar ile kana girmiş ol melek-sîmāya bak

fi'l-meşel gökde şafak içinde toğmuş aya bak

1. Allar giyerek kana giren o melek yüzlüye bak! Tıpkısını (görmek istersen) gökte şafak içinde doğmuş aya bak!
2. Kendini sevgilinin amber yüklü saçına benzetiyormuş! Nâfe zavallısının aklındaki kuru sevdaya bak!
3. Bu bahçede su gibi her alçağa meyil verme! Boyunun servisi gibi himmeti yüksek olan kişiye

bak!

4. Korkusuz Mecnûn'a bak! Necd dağının yırtıcılarına gözünün kâsesiyle ciğer kanından sunarmış.
5. Zerrenin içindeki dünyayı aydınlatan güneşi gör! Kendisini damlaya teslim eden denize bak!
6. Cem meclisinde Siyâvuş kanıyla eğlenmene bak! Dârâ'nın hikâyesine bak da dünyanın işinden ders çıkar!
7. Sevgili, Çin ve Mâçîn'in vergisini toplamaya ferman yazdı; o misk yüklü olan amberli iki tuğraya/saça bak!
8. Hayâlî'nin kana batmış yarasını görmediysen, tıpkısını (görmek istersen) gökte şafak içinde doğmuş aya bak!

263.

*édince vaşf-ı ruhuñ harfini raqam 'âşık
yakasın eyledi çāk oluban kalem 'âşık*

1. (Ey sevgili) Âşık, yanaklarının niteliğinin kelimesini yazınca, kalem âşık olup yakasını yırttı.
2. Ayrılık ateşi hakkı için ümidim budur ki vuslatın nasip olmadan âşık olarak ölüp gideyim.
3. (Ey sevgili) Yolunu tuğ gibi doğru tutmuş bir abdalım. Aşk ordusunda bayrak taşıyan âşık benim...
4. A efendi, âşık gözünden ciğer kanını sel suyu gibi akıttı; en sonunda devletinde dem sürdü!
5. Garip mahzun olur, âşık ise elem çeker. Beni görün ki ben hem garip hem âşığım!
6. Hayâlî, aşk katarına katıldı; gam yükünü taşıdı; a dedem küçük iken tam âşık oldu.

264.

*aç gözüñ keşretde vahdet zevkin eyle yāra bak
kalbüñi şāf eyleyüp āyīneveş dīdāra bak*

1. Gözünü aç, kesrette vahdet zevkini sür, (yani) sevgiliye bak! Kalbini ayna gibi temizleyip sevgilinin yüzüne bak!
2. Bu baş aşağı olmuş denizde/gökyüzünde nurdan nilüferi gör; yüzbinlerce nergisle süslenmiş bahçeye bak!
3. Hikmet kitabından ders almak istersen, kudret kalemi ne yazmış, ağacın yaprağına bak!
4. Beden, toprak karışımıdır gel ondan vazgeç! Ruhunu temiz kıl, “tecrîd” âlemine gel, sırlara bak!
5. Aklının cevherini, “araz” konusuna harcama! Ey Hayâlî, sevgilinin dudağının içindeki güzel inci dişlere bak!

265.

serv-kaḍ maḥbūblar içre cefāsuz yār yok

dehr gülzârında bir şâh-ı gül-i bî-hâr yok

1. Servi boylu güzeller içinde cefasız sevgili yok! Dünya bahçesinde dikensiz bir gül dalı yok!
2. Sevgiliyi güzellik Mısır'ı içinde bugün Yûsuf'a benzetme! Ey azizim, senin bahsettiğin o pazar güzeli yok!
3. Gerçi gönül kapan sevgilinin belinin ortada adı var; ama, o bile dar ağzı gibi var yok (olduğu bile kuşkulu)!
4. Ferhâd ve Mecnûn'un kalabalığını dağıttı; aşk meydanında benden başka hoş davranan yok!
5. Ey Hayâlî, mana güzelini avladın ama sana her taraftan rakiplerin sövgüsü yok sanma!

266.

şu karşıdan gelen dil-ber be-ğâyet gamzekâr ancak

o hûnîn-çeşm-i 'âşık-küş kemân-ebrû nigâr ancak

1. Şu karşıdan gelen güzel oldukça cilveli. Ancak o, âşık öldürücü gözünü kan bürümüş yay kaşlı bir güzel...
2. Efendim, her gün şehir içinde güneş gibi tek gezerken ay yüzlülerin tahtında bir sultan(dır)...
3. Meclis mumu da gece yanıp yakıldığını görünce "Benim gibi zavallının başında sadece ateş yanar" dedi.
4. A gönül, yasemin yüzlü güzellerle gece gündüz şarap iç! Zira âlem kilisesine güzellik veren sadece tasvir ve puttur!
5. A sevgilim, Hayâlî'nin dışının övgüsüne yazdığı şiirleri görüp "Bu olsa olsa şiir ipinde şahlara layık inci" dediler.

267.

yüzde fem gör hâller ile 'ârız-ı rengîne bak

zerresi mihrindedür mâhındaki pervîne bak

1. Yüzündeki ağzı gör, benleriyle parlak yanağına bak! Zerresi mihrindedir, ayındaki Ülker'e bak!
2. Kaşının kargasını başında çevirip azat etmiş. O şuhun, yüzünün üstündeki iki laçine bak!
3. Sevdığım, bizim ne derde müptela olduğumuzu bilmek için eline ayna al da Allah için yüzünün ayına bak!
4. Zahit, yüzünü görünce mâsivâdan vazgeçmedi; Kâbe'de puthâne düşüncesinde olan dinsize bak!
5. Hayâlî, aşk derdinden asla kurtulmasın! Ona kim "Her eziyeti kendine huy edinmiş cilveliyeye bak" dedi!

268.

rûzgârûñ cevrinûñ ben bendeye oranı yok

da 'vī-i remmāle beñzer haddi yok pāyānı yok

1. Zamanın ben kula eziyetinin hesabı yok; kum falcısının iddiaları gibi sonu yok, nihayeti yok!
2. Kirpiklerinin okunun yüzünden ah etmeyen şu kişiye ahının okundan sıkıntı olmaz; zira o (zaten) temreni olmayan bir oktur.
3. Aşk ehlinin ahının dumanı kıvılcım çıkarmaksızın coştüğundan beri, (dünya) parlak yıldızları olmayan karanlık bir gecedir.
4. Gönül evinden bela, dert ve gam eksik olmaz; (gönül) eski bir misafirhanedir, buranın misafiri yok sanmayın!
5. Hayâlî, sıkıntı köşesinde dermansız kaldı, yardım edin! İyileştirecek kimse yok, kendi başına çaresi yok!

269.

nuql ise naklin işidürüz elde bāde yok

düşdük reh-i meşakkate zād u zevāde yok

1. Hikâyen meze ise dinleriz, elde şarap yok! Sıkıntı yoluna düştük; azık ve yiyecek yok!
2. Felek tahtlı padişahın bulutla birlikte dirisiyiz; (bu ikisi hariç) tek bir kimsenin bile eli cömertlik ve bağışta değil!
3. Meyhanenin sofracı başısına sahip olanların, binlerce Cem ve Keykubâd'ın tahtına rağbeti yok!
4. Sevinç semtine varmak için manastır yolunu bırak! Oraya meyhane yolundan başka cadde yolu yok!
5. Yolunda aşkımın ahıyla dans etsem buna şaşılır mı? Sen rüzgâra doğru gitmeyen bir toz bul bakayım!
6. Kedere, "Boyu iki büküm olmuş Hayâlî elinde mi?" dedim. "Kolumda onun gibi bir yumuşak bir yay/kepaze yok" dedi.

270.

hîç kārūm yok sipihr-i gerdiş-i devvārlik

ger yoğ olsa cümlesi 'ālemde sensin varlık

1. Dönen feleğe yaraşır hiç eylemim yok. Eğer dünyada hepsi yok olsa, var olan sensin.
2. Beni öldürmek için her taraftan binlerce kılıç çekildiğinde sen yardım etsen bana çelik kale olur.
3. Birçok komutanların başı saçının ucuna bağlandı; (a sevgili) güzellik tahtında başkomutanlık rütbesi sana verildi.
4. Ey kefen bana Settârlık et! Öldüğüm zaman sevgilimin hasretinden oluşan yarayı kimseye gösterme!

5. Hayâlî, her elif yarası kanlı yaramla süslendi; sanki servilerin çevresini nar bahçesine çevirdim.

271.

mîve-i bâğ-ı cihân âh ki bî-dād ancak
ṭālib-i bezm-i ğam ol mîveye mu 'tād ancak

1. Dünya bahçesinin meyvesi ah ki oldukça tatsız/adaletsiz... Sadece keder meclisinin talibi o meyveye alışkın...
2. Felek, ay halkasının etrafına yıldız yemi saçmış; ruhların kuşuna/meleklerle göz göre göre avcı...
3. Hortuma “Be, bu hâlin nedir?” dedim; dönüp “Beden temeline gönül verme, sonu berbat” dedi.
4. Fenâ devletinin beylerine boynu bağlı kul olan kişi vücut hastalığından ve rızık sıkıntısından bütünüyle kurtulur.
5. Hayâlî, her ne taraftan bakarsan o görünür. Felek (senin) nezdinde sadece çelik bir ayna...

272.

sîneme kâr eyleyelden hancer-i hûn-bâr-ı 'ışk
zaḥmumun kanından açıldı niçe gülzâr-ı 'ışk

1. Aşkın kan saçan hançeri sineme işlediğinden beri yaralarımın kanından birçok aşk bahçesi açıldı.
2. Aşk pazarı, ahımın aleviyle kızışmış iken dert malına müşteri olan her kimse yanıma gelsin!
3. Gonca, aşk esrarının çılgın bülbüle sunduğu bahçe tekkesinde bir cüradandır.
4. Kaşların güzellik içinde iki önder güzel iken aşk yükü onların da boylarını bük müştür.
5. Ey put (gibi güzel sevgili), Hayâlî aşk zünnarı kuşandığından beri dünya kilisesi ahının orguyla ritim tutar/arkadaştır.

273.

tîri beñzer göricek nāvek-i müjgāna şadaḳ
tutdı kanlu dēyü bend eyledi zindāna şadaḳ

1. Ok kabı, okun (sevgilinin) kirpiklerinin okuna benzediğini görünce katil diye tutup zindana bağladı.
2. Ok kabı, sevgilinin gece mumuna benzediğini görünce kanadını kelebek gibi açıp ortaya çıktı.
3. Erenler savaş meydanını kan bahçesine çevirince, ok kabı Sidre tavusu gibi gezintiye başladı.
4. Gökyüzü, (kendisine) güneşi rintçe ok kuburu ettiğinden beri, ısıltı oklarını atmak için topraktan yapılmış hedefi gözlüyor.

5. Ok kabı, oklarla kamışlığa benzediğinden beri her insan Hayâlî gibi kükremiş aslan oldu.

274.

gel ey cismümdeki cân muştafacık

gel ey derdime dermân muştafacık

1. Ey bedenimdeki can olan Mustafacık, gel! Ey derdime derman olan Mustafacık, gel!
2. Gerçi Ahmed Muhammed güzeldir; (ancak) güzeller şahı Sultan Mustafacık!
3. Benim hakkımda “Yolumda can vermez” demişsin. Mustafacık, günahtır; iftira etme!
4. A salınan servi Mustafacık, dünya durdukça âlem bahçesinde salın!
5. Benim çok sevdiğim can Mustafacık, Hayâlî’den niçin uzak durursun?

275.

haft-ı nigârı gör saña kim dâr kitâba bak

ey hvâce gel bu nâme-i nâz u ‘itâba bak

1. Sevgilinin mektubunu/ayva tüyünü gör, kim sana kitaba bak diyor? Ey hoca, gel bu naz ve azar mektubuna bak!
2. Yanağı, ufak karıncalara benzer ayva tüylerini ortaya çıkarmış, bahar mevsiminde güneşin işine bak!
3. (Sevgilinin) Benleri, gönül tarlasına cefa tohumu ekti, misk yüklü bulut olmuş o ayva tüyünden dökülen yağmura bak!
4. Ey öğütçü, (sevgilinin) dudağındaki şu ayva tüyü ile benine bir bak! İstemezsen içme ama gel de şarap meclisine bak!
5. A zâhit, Hayâlî aşk kitabını gördü, sen git halvetinde amel defterine bak!
6. Menekşe bahçesine dolu düştü, izlemeye koş; hatta (orada) şeker üstüne üşüşmüş sineği seyret!

276.

tîr-i cefâlar eyledi bağrum delik delik

gam oklarıyla toptoluyam nitekim belik

1. Eziyet okları bağrımı delik delik etti. Ok kuburu gibi gam oklarıyla dopdoluyum.
2. Aşk mimarı öylesine ulu bir yapı inşa etti ki âşıkların kafatası o bina için ufak bir taş parçasıdır.
3. O ay gibi sevgiliyi öpmek isterken, eziyet nağmesiyle şehnâza başlayıp sonunu bûselik etti.
4. Gönül, yanağının ışığının artmasıyla saçına sığındı; güneş ısını arttırınca (saçını) kendisine gölgelik edindi.
5. Eşik gibi alçak gönüllü olduğundan beri Hayâlî’nin üstüne kutlu kapı açıldı.

277.

degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryānuñ

hayāl-i hālîdür uçar gözümde cānānuñ

1. Bu yaşlı gözlerimin içindeki gözbebeği değil; sevgilinin beninin hayalidir ki gözümde tüter.
2. Ey yay kaşlı (sevgili), okunla şu ciğere uğrayası temrenin gönülden hemencecik gelir geçer, hiç ilişmez.
3. Ne kadar gözleri hasta gönül kapan güzel varsa (hepsi) sen Mesîh dudaklının ölmek üzere olan âşığı geçinir.
4. Ey ay gibi güzel sevgili, güneş kandiller yakıp seni arar; gölgen gibi yanına yaklaşıp beklemek ister.
5. Ey Hayâlî, *Dîvân*'ın bu şekilde sevgilinin koynuna girdiğine göre galiba sözünle sihirli bir tılsım yaptın.

278.

maḳām-ı meykede vü cām-ı lāle-gūnı anuñ

‘imāret-i dil ü cān oldu bāde ḥūnı anuñ

1. Meyhane makamı gönül ve can imareti (oldu); onun lale renkli kadehi ise ona şarap ikramı oldu.
2. Şarap fıçısının ayağına kapan, müridi ol! Zira onun içi ibadethâne şeyhinden daha saftır.
3. Ey gönül, zamanın kadını kayıtsız şartsız boşa! Çünkü erenler ona yenik düşene adam demez!
4. Arzu şarabını felek kadehinden umma! Zira onun tersine dönmüş kadehi boş göründü.
5. Ey Hayâlî, aşk yolunda Mecnûn, yol adamıdır; onun yolundan giden aşk menziline erişti.

279.

ḡam degül peykānlaruñla tıldı'sa cānā yürek

çekmege derdüñ senüñ ‘ışk ehli āhen-dil gerek

1. Ey canım, yürek kirpiğinin temrenleriyle dolduysa sıkıntı yok! Senin derdini çekmek için (zaten) aşk ehlinin demir yürekli olması lazım.
2. Saçının çengeli arzu denizinde kargaşa çıkardığından beri beri her balık bedenini hasret yaralarıyla doldurdu.
3. Feleğin güngörmüş ihtiyarı eğer ahımın esasına dayanmasaydı adi dünya onu alçalma toprağına düşürürdü.
4. Ey ay (gibi güzel sevgili), her kim seni sarı altınlı ipeklerle görse bir meleğin güneşin çeşmesine girdiğini sanır.
5. (Ey sevgili) Hayâlî'nin erdemini bildiren şey eziyetinin taşıdır; hiç şüphesiz altın mihenik taşına vurulmadan değerini göstermez.

6. Ben kulunun on bin akçe dirliğinin rüzgâr ile berhevâ olması reva mıdır?

280.

kendüñ gibi zâhid beni bî-ḥâl mi şanduñ

şūrîde-i 'ışk olanı abdâl mı şanduñ

1. Ey zahit, beni kendin gibi hâlsiz mi sandın? Aşk tutkunu olanı abdal mı sandın?
2. Ey ruh bana beden giysisini ne demeye verdin? Beni fena pazarının tellalı mı sandın?
3. Sen Leylâ'nın çadırını siyah kumaştan mı sandın? Mecnûn orayı ahının kıvılcımıyla altın işlemeli yaptı.
4. Yıldızların şekillerin düğüm noktalarını bana gösterme. Ben nüktelerden anlarım, beni kum falcısı mı sandın?
5. Her kılıç yiğitlerin sinesinin aynası olamaz. Her kişiyi Hayâlî gibi öldürücü mü sandın?

281.

lebüñi ağzuma vërseñ n'ola ben maḥzûnuñ

kaṭresin almağ ile eksile mi ceyhûnuñ

1. Dudağını ben kederlinin ağzına versen ne olur? Ceyhun'un damlasını almakla eksilir mi?
2. Ey Leylâ saçlı, yüzünü ona göstersen ne olur? (Senin) Mecnûn'un/delin daha nereye kadar ayrılığının hasretiyle dağa düşecek?
3. Ey gümüş bedenli, yüzünü aşk sarrafına göster! Cahil olan altının kıymetini ne bilir!
4. (Ey sevgili) Gözyaşlarım servi gibi (uzun) boyunu görünce sen ay yüzlünün ayağının toprağına nasıl akmasın?
5. Hayâlî, git sözünü bir hastaya söyle! Sağ olanlar hastanın çektiğini ne bilir!

282.

kāse kāse nice zehrîn içeyin gerdûnuñ

bize tiryākını şun sâķi mey-i gül-gûnuñ

1. Feleğin kâse kâse zehrini ne vakte kadar içeyim? Ey saki, gül renkli şarabın bize panzehrini sun!
2. Sabâ, Leylâ'nın yoluna toprak olduğu için hürmet edip Mecnûn'un tozunu başında taşır.
3. İddiacılar gözümün yaşına engel olamaz; Ceyhûn'un yolunu çer çöpler bağlayamaz.
4. Gözyaşımın gümüşü sevgili ona bakmadıktan sonra neme yarar? Kârûn'un hazinesiymiş, yerin dibine geçsin, bana ne!
5. Ey padişahım, ona her bir alçağın kınamasını çektirme! Hayâlî kuluna iltifatını arttır!

283.

ne şerefdür ki olduğı'çün pāk

eli üzre tutar deñizleri ḥāk

1. Bu ne şereftir ki toprak denizleri temiz olduğu için el üstünde tutar.
2. Nefsinin yılanına arka olana *Dahhâk Hikâyesi* öğüt olarak yeterlidir.
3. Kahrını lütfunla değiştirmeye çalış! (Nitekim) Panzehrîn özelliklerinin tümü yılandandır.
4. Esmâ ilmine sahip insan iken şeytandan neden korkuyorsun?
5. Su bir güle renk ve koku vermek için çer çöpe mürebbiye olur.
6. Sana bir buğday çıkarmak için biçare toprak bedenini toprak etti.
7. Gece ve gündüz, sarayında oturur; güneş ve ay çevik bir şekilde hizmetini görür.
8. Ey Hayâlî, bütün yaratılanlara karşı bu cömertliğe sebep Levlâk'ın sahibi (Hz. Muhammed) oldu.
9. Temiz beden, âlemin neticesi... Masiva suret oldu, sen ise "idrâk"...

284.

*adın aîmaz idüñ şûfî dahî firdevs-i a 'lānuñ
eger ra'nâların görseñ sitanbul u galaţānuñ*

1. Ey sûfî, İstanbul ve Galata'nın güzellerini görseydin bir daha yüce Firdevs'in adını anmazdın.
2. Yedikule, melek yüzlü güzellerle kendini süslediğinden beri sekiz cennet (onu) seyreder.
3. Hayreddîn Paşa'nın hamamı açıldığından beri Doğu Türkistanlı nazlı güzellerle (dolu) bir Çin puthânesidir.
4. Denizin her dalgası güzelleri gördükçe el sallar; galiba gönül süsleyen servi boylu bir güzeli kucaklamak ister.
5. Ey Hayâlî, bayram sabahı saf şarabın yüzünü görünce meyhanecinin ayağını öpmek kaçınılmazdır.

285.

*kemânın êrgürelî rûmda kemâle kaşuñ
cefâ hadengini pertâb eder hilâle kaşuñ*

1. Kaşın, yayını Anadolu'da kemale erdirdiğinden beri eziyet okunu hilale atar.
2. Ne zaman gözlerin uykuya dalsa fitne uyur. Ne zaman nazlansan, kaşın öldürmek için yayını gerer.
3. (Ey sevgili) Kaşın, vücudumun kalemlerine nişancı olup tavus kuyruğuyla/tuğrayla iki ferman getirdi.
4. Kaşın, kader sırrına mazhar olduğundan beri, Allah onu yüceltsin, bazen cemale bazen celale eğilimli olur.
5. Kaşın gözünün arkasına sığınıp dünyayı yakıp yıkmasın! Efendim, iki gözüm, (kaşın) vebale girmesin!
6. Ey sevgili, dudakların iyilik sözünde bulunacak olsa saçın korkuluk asar, kaşın ise imkânsıza

götürür.

286.

*yüz nâz ile bir goncayı büyüttük
bülbüleri biñ var ola gavğâyı büyüttük*

1. Yüz nazla iki renkli bir goncayı büyüttük. Bülbüleri bin kere var olsun, şamatayı büyüttük.
2. Mercan dudağını güzellik pınarında görelî gözyaşıyla birlikte birçok denizi büyüttük.
3. Ben Ferhâd, Mecnûn ve Vâmık'la (bir arada) oldum. Biz de sefer hazırlıklarını görüp alayı büyüttük.
4. Bugün çiçek bahçesinde “Duruşun sevgilinin boyuna benziyor” demekle gönül süsleyen serviye yücelttik.
5. Sevgili, sokağının köpeğiyle Hayâlî'yi anıp “yine çılgın bir âşığı yücelttik” dedi.

287.

*tenlere rûh-ı muḳaddes 'ışk-ı pâküñdür senüñ
devlet-i bîdâr çeşm-i h'âb-nâküñdür senüñ*

1. Bedenlere kutsal ruh, senin temiz aşkıdır. Uyanık/açık talih, senin uyku dolu gözündür.
2. Sokağının kara bir taşını koynunda taşıyan Kâbe aşk vadisi içinde senin bağı yaralı âşığıdır.
3. Dudakların Îsâ gibi dünyanın can bağışlayanıdır; ancak, her nefeste birçok âlem senin ölümlüdür.
4. Ey sıkıntı görmüş Mecnûn, Leylâ'nın sokağında çıkan her hortumun dostu galiba senin (mezar) toprağıdır.
5. Ey aşk şarabı Hayâlî'den zuhur ettin; zira (Hayâlî'nin) bedeninin içindeki her damar senin bahçedeki üzüm asmandır.

288.

*'âşık olana hûn-ı ciger mâ-ḫazar gerek
bunuñ gibi ma 'ışete illâ ciger gerek*

1. Âşık olana ciğer kanının hazır olması gerek; ancak bunun gibi geçime ciğer gerek!
2. Gözünü yumarsan dostun belasına sana uğramaz. Cefa okuna gözbebeğini siper etmen gerek!
3. Aşk şarabı rahat yaşayanların ağzına layık olmaz. (Aşk şarabı) Altın kâsedden içilmez, ona kafatası gerek!
4. Aşk müptelası iki dünya sıkıntısını bilmez. Çünkü, bir (Allah) isteyenik ikiden habersiz olması gerekir.
5. Hayâlî'yi her karanlık yaradılışlı anlayamaz; ona senin gibi güneş şerefli padişah gerek!

289.

nigâr zülfi benüm boynuma kemend gerek

şu kimse kim ola dīvāne aña bend gerek

1. Sevgilinin saçı benim boynuma kement olmalı... Deli olan o kimseye zincir gerek...
2. A sūfî, nasihatini yürü sen kara başına ver! Deli âşığa öğüdün ne lüzumu var!
3. Kim bir peri yanaklıyı emri altına almak isterse gönlü ile canını bela ateşine üzerlik etmesi gerek!
4. Saçının darağacına asılmaya layık değilim ama herkesin gayretinin yüksek olması lazım!
5. Gerçi papağanın konuşmaya başlaması için şeker gerekir ama Hayâlî ayrılığının acısını andıkça gazel söyler.

290.

ey gönül hâlîmi derdünle diger-gün êtdün

göreyin odlara yan sen beni mağbûn êtdün

1. Ey gönül, derdinle hâlîmi perişan getirdin. Sen beni kandırdın! Ateşlerde yandığını göreyim!
2. Ey aşk güzeli, nerede güzellik meclisi kurduysan âşıkların kanını o meclise gül renkli şarap yaptın!
3. (Ey sevgili) Sokağının Kâbe'sine varmak bana farz olsa şaşılır mı? Gözyaşım(ın incisi) servetin ta kendisi oldu; yüzümü ise (hasretinden sarartıp) altın ettin!
4. Ey Leylâ salınışlı, gönlüme gam binası dikeli beni duvarlara çizilecek Mecnûn ettin!
5. Ey kader, onun zâhirini her ne kadar alçalttıysan da Hayâlî, yüce şerefi bâtınla buldu.
6. Kimini meyhane yoluna cûra edip, kimini takva köşesinde züht ile Zünnûn ettin.

291.

seng-i cevruñle dil-i vîrānum ābād eyledün

kıble haqqıy'çün yeñi bir ka'be bünyād eyledün

1. (Ey sevgili) Eziyet taşınla harap gönlümü mamur ettin! Kible hakkı için yeni bir Kâbe inşa ettin!
2. Canımı bu toprağa bulanmış bedenimden ayırdın! Sanki bir garibi zindandan kurtardın!
3. Ey sevgilinin derdi, o naz sülünü (sevgili) için bağrımı halka halka yaralarla avcı tuzağı yaptın!
4. Ey alçak dünya, beni mermeri yaran tırnağımla sıkıntı Bîsütûn'una yeni bir Ferhâd ettin!
5. Ey Hayâlî, ahın feleğin perdesini yırttı; sanki bir hava kabarcığını ahınla yele verdin!

292.

şîve birle la'lüñi ağzuñda pinhân eyledün

hay zâlim yok yere va'llâhi bir kan eyledün

1. (Ey sevgili) Dudağını işve ile (ısırarak) ağzında gizledin! Ah zalim, vallahi yok yere kan çıkardın!

2. Ey güzellik sahibi hazine, dünyanın inci ve yakutunu gözlerimin yaşıyla yüzümden akıttın!
3. Z leyh 'nın kabilesi Y suf'un (güzelliğinin) hayretinden el kesmiş/çekmiş iken sen yürek yarasını bu dillere destan ettin!
4. Ey sevgilinin g neşı/sevgisi sana aferin! Yaramın her pamuğunu aşk göğünde parlak bir aya çevirdin!
5. (Ey sevgili) Sokağında itlerinle dost yaptığından beri Hay l  kulunu kutsal ruhlar/melekler kısıkanırlar.

293.

* at u  olalı ey gül-i  and n bene şelik
oldı mağabbet ehline seyr n bene şelik*

1. Ey gülen g l, ayva tüylerin menek elik olduğından beri menekşe bahçesi aşk insanlarına mesire alanı oldu.
2. Her tarafında açılan lale midir yoksa menekşe bahçesi, bahçeye gelene kadar kan ter içinde mi kaldı?
3. Ovalar sinelerini ayrılığın yüzünden ta larla morartınca, dostlar onu menekşe bahçesi sandı.
4. İki gözüm, benlerinin hayaliyle ağlayan gözüm ben toprağına d şm  e menekşe bahçesi oldu.
5. Ey Hay l , menekşe bahçesi padişahın yüzünü görünce avcılara birçok kurban bağışlar.

294.

*olmuşam mi nete mu 't d elinden feleg  
yok  amum olmaz isem   d elinden feleg  *

1. Feleğın yüzünden sıkıntılara öylesine alışmışım ki onun yüzünden mutlu olmazsam  z lmem!
2. Felek yüzünden g l ateşe yanar; su ba ını taşlara vurur; r zg r ise başına toprak saçar.
3.  elik, felek yüzünden ateşte yanmasaydı (kılıç h line gelip) bağırı sabır incilerine maden olmazdı.
4. R zg r, ney ile  eker kamışına sata tı  a felek yüzünden biri sızlanır öbürü feryat eder.
5. Ey Hay l , bunca bela alnıma yazılmış yazıymı ; bahtımın yıldızıyla feleğın elinden feryat!
6. Keder sokağının fedai   ıkları,  stadın bu gazelde felek için ne dediğini dinlesin!

295.

*fer v ren m ha cem l-i b -kem l  nd r sen  
mihre  ancerler çeken iki hil l  nd r sen  *

1. (Ey sevgili) Aya ışık veren senin m kemmek g zelliğindir. Güneşe hançerler çeken senin iki hilal ka ındır.
2. Ey lale yanaklı (sevgili),   ıkların canına (a tığın) bela yarası senin o can bağışlayan

dudağının üstündeki benindir.

3. (Ey sevgili) Bütün yaralarımı, aşk kanına kâse yaptım. Bedenimi süsleyen senin vuslatının çeşmesidir.
4. (Sevgilinin) Boynundaki saçını görüp sordum. “Ey biçare boynumda asılan senin günahındır” dedi.
5. (A sultanım) “Hayâlî şimdi başkalarıyla dosttur” dersen, Allah korusun padişahım o senin hayalindir/Hayâlî’ndir.

296.

*jâlelerdür eşk-i çeşm-i hûn-feşânı bülbülün
berg-i güldür penbe-i dâğ-ı nihânı bülbülün*

1. Çiy taneleri, bülbülün kan saçan gözyaşlarıdır. Gül yaprağı, bülbülün gizli yarasının pamuğudur.
2. Bülbülün güçsüz bedeni ateşlerde yandığından beri kanlı gözü kül içindeki kora benzedi.
3. Bahçede sabah içkisini içerken goncayı kan tuttu; bülbülün dili neşter olup kanını aldı.
4. Bülbülün yuvası sıkıntı tandırı olduğundan beri her kırmızı yumurtası yanan bir kor olmuş.
5. Ey Hayâlî, eğer gülün her yaprağını bir kulak etseler bile (o) bülbülün figanını duymaz!

297.

*alalı âhumı benim o melek
kâğıd uçuymasına döndi felek*

1. O melek benim ahımı aldığından beri gökyüzü kâğıt bir uçurtmaya döndü.
2. Aramızda tuz hakkı var iken deniz o inciye kucaklamış.
3. Ey kader, Mansûr perdeni açdı/seni rezil etti. Bir daha (aynısını) yapmasın hele bunu darağacına çek!
4. Denize ayrılık derdinden ağlasaydım balık yedi deryayı kan görürdü.
5. Dünya yeni gelinine baş eğmeyen Hayâlî’den gel de bir erkek getir!

298.

*kılıcuñ zahmıdur sevdâsı cismümde dil ü cânuñ
kapusın aç halâş eyle giriftârın bu zindānuñ*

1. Bedenimdeki gönül ve canın sevdası kılıcının yarasıdır. Kapısını aç da bu zindanının tutsağını kurtar!
2. Gökyüzü ayrılığının gecesinde ahımın rüzgârından korkup her gece parlak ayın kandilini eteğine çeker.
3. Ahımın Şebdîz’i koşulduğunda şimşeğin yüz menzil önüne geçer. Gözyaşımın Gülgûn’u ise bu meydana ondan da hızlıdır.

4. Gözüm Büyük Okyanus’u gücendirdi, hayal kırıklığına uğrattı. Bu kana bulanmış kirpikler mercanın bileğini büktü.

5. Hayâlî, bereket cüurasını Câmî’nin kadehinden içtiğinden beri Horasan’ın toprağı gözüne Isfahan sürmesi gibi gelir.

299.

nice bir ehl-i islāma bu kīnūñ

behey kâfir senūñ de vara dīnūñ

1. İslam topluluğuna bu kinin nereye kadar (sürecek)? Behey kâfir senin de dinin var değil mi?
2. Can avlamaya tuzak olduğundan beri eller kirpiğine ok, kaşına yay der.
3. A güneşim, gök renginde bir kıyafet giyinip yeryüzünü yakarsın!
4. (Ey sevgili) Başlar kesip zorla haraç alırsın. Bu yaptığın bu dinin herhangi bir mezhebinde yok!
5. Ey Hayâlî, galiba nazlı sevgilin bir kâfir oldu da müslüman sevmekten vazgeçtin.

300.

ister iseñ bakduğın dā'im yüzine ol melek

'âşık-ı bî-dil gerek âyîne gibi yüzi pek

1. Ey gönlünü kaptırmış âşık, yüzüne baktığın kişinin daima o melek olmasını istersen ayna gibi yüzi pek olman gerek!
2. Deniz dalga ile göğsünü döver; balık deli gibi yürür; meğer sabâ bir anlığına sevgilinin güzelliğinden haber getirmiş.
3. Mecnûn, “(belki) Leylâ’nın kavuşma incisini aniden bulurum” diyerek Necd dağının toprağını elek almış eler.
4. Kavuşma zevkini bulmak istersen acı yaş dök! Hiç şüphesiz, tuzsuz yemek lezzetli olmaz!
5. Ey Hayâlî, akranların kıskançlığı yüzünden kanlı yaş döktüm; bu iki gözbebeği kan bulaşmış yaraya dönmüştür.

301.

bizden ol yāra niyāz andan hem istiğnā gerek

nāzenīn-i vakt olan maḥbūb bî-pervā gerek

1. O sevgiliye bizden niyaz ondan da naz gerekir; zamanın nazlısı olan güzelin aldırıışsız olması gerekir.
2. Ahımın ateşinin kıvılcımını kendine yem edinsin de yanmasın; Mecnûn’un kafası semender kuşuna yuva olsa gerek!
3. Kirpiklerinin okları, bağrımın üstündeki yaranın etrafındadır. (Bu) Hasret çeşmesidir, buna kan süzücü kirpikler gerek...

4. Her bir çer çöpün (değersiz kişinin) kınamalarından göz yaşına korku yok! İki gözüm, yüce bakışlı gözbebeğinin derya/deryadil olması gerek!
5. Ey nasihatçi, cenneti bırak da sevgiliyi Hayâlî'nin gözünden gör; birkaç çiçek bahçesi için gelecek vaadine ne gerek var!

302.

ne lâzım hatt-ı miskînüñ 'izâruñda terâş etmek
denî dünyâyâ bu genc-i cemâli böyle fâş etmek

1. Yanağından misk kokulu ve renkli ayva tüylerini tıraş etmeye ne lüzum var? Bu güzellik hazinesini alçak dünyaya böylesine ifşa etmeye ne lüzum var?
2. (Ey sevgili) Göz ve kaşını rakibe göstermek sana hüner oldu! Bana ise dağ ve nal yaralarından günde yüz bin göz ve kaş yapmak (hüner oldu).
3. Saçın zırh giymiş, gözündeki kirpiklerin mızraklı olmuş iken o yan bakışının âşıklarının kalbiyle savaş yapmasına ne lüzum var!
4. Dudaklarına kavuşma dileği rakiplerin dilinden asla düşmez. (Ne yapalım?) Yakutun yerini taş etmek Allah'ın takdiridir.
5. Hayâlî, sen padişahın iyiliğini gördüğünden beri dünyaya baş eğmez. Yiğidin, alçaklar kâsesinden geçinmesi ne mümkündür!

303.

'ârîzuñ gülzâr-ı çîndür gözlerüñ âhû-yı misk
'anberîn çevgân şaçıñ hâl-i siyâhuñ gûy-ı misk

1. (Ey sevgili) Yanağın Çin bahçesidir; gözlerin misk ahusu... Saçın amber kokulu çevgan, siyah benin ise misk topu...
2. Ya beyaz bedenini baştanbaşa benler süslemiş ya da kâfurdan sayfa miskle yan yana olmuş.
3. (Ey sevgili) Kokunun gammazı olduğu için yüzü kara oldu; misk'in yüzünü eğer gülsuyu ile bin kez yıkasam dahi beyaz olmaz.
4. (Ey sevgili) Sen şarap içtikçe yüzündeki gözlerin kırmızılaşır/kanlanır; sanki misk ahusu, Çin bahçesinde gelincik otlar.
5. Ey Hayâlî, eğer bu misk bahsi Doğu Türkistan ülkesine varsaydı, Çin güzelleri şiirini dillerine dolayıp tekrarlardı.

304.

kanına girdi 'ârîzuñuñ hasreti gülüñ
hûn-âbe-i cigerle geçer şohbeti gülüñ

1. (Ey sevgili) Yanağının hasreti gülün kanına girdi. Gülün sohbeti ciğer kanıyla geçer (oldu).
2. Yapraklarını (haber kâğıdı olarak) himmet kanadıyla uçurdu; gülün gayreti bülbülle

konusmak içindir.

3. Gül, çimen ülkesinde bütün çiçeklere padişah olalı bülbül avazıyla bandosu çalındı.
4. Gül, bülbülle aynı renkte olmak için bülbülü kül etti. Gel gör ki gülün yüzü gül resmi değil mi?
5. Hayâlî gibi bir gonca dudaklı güzeli bulup çiçek bahçesinde sohbet et ki gülün vakti geçer!

305.

*var ol ey āhum ki eşküm güllerin āl eyledüñ
yêle vèrdüñ gülşen-i kūyında pā-māl eyledüñ*

1. Ey ahım var ol, gözyaşımın güllerini kırmızı yaptın! (Sonra) Sokağının bahçesinde yeke savurup çiğnedin!
2. Ey göz, sevgilinin saçının hayali bir güvercindir; (sen) gümüş gözyaşınla (onun) ayağına halhal yaptın.
3. (Ey sevgili) Hâlimi (حال) yanağının aynasının içinde görüp üstüne bir nokta koydun, adını ben (خال) yaptın.
4. (Ey sevgili) Cellat gözünün, can hırsızını idam etmesi için zülfünü güzellik meydanı içinde çengel yaptın.
5. Padişahım güzellik ülkesi içinde adaletli davransan şaşılır mı? Zira boyunu elif (ل) iki zülfünü dâl (د) harfî yaptın.
6. Ey sevgili, her an soyunup rakibin karşısında çıplak olma! Billahi ben dervîşi abdal ettin!
7. Ey ay yüzlü (sevgili), Hayâlî sevgine müşteri gibi... Pazarlık yapmadın, bilmem neden ihmal ettin?

306.

*dil helāk oldı bugün derdiyle ol meh-pārenüñ
bulmadum çoğ istedüm nām u nişānın çārenüñ*

1. Gönül bugün o ay parçasının derdiyle helak oldu; devanın adını sanını çok aradım, (ama) bulamadım.
2. (Ey sevgili) Sıkıntı, dert ve bela ile ayrılığına düştüğümünden beri her biçare ben biçarenin hâline merhamet eder.
3. Sementinin bahçesinde keder dikenini yüzünden (feryat eden) bülbül gibi, gam çeken gönlün feryadı yine göklere ulaştı.
4. Sinemin üstündeki hasret yarası şu ayrılık kılıcıyla oluşan yaranın hâline acıyıp kan ağladı.
5. Ey Hayâlî, talihin yoktur, yıldızın ne yapsın? Çünkü o ay parçasının yıldızı seninle barışmaz.

307.

tutdı şahın-ı gülşeni feryād u zārı bülbülüñ

āh eger böyle geçerse rûzgârı bülbülüñ

1. Bülbülün feryat ve inlemeleri bahçenin ortasına yayıldı. Bülbülün zamanı eğer böyle geçerse vay hâline!
2. Bülbül hasret ocağında bir kül öksüzü mahzun iken sabrını yele savurdu, huzuru kalmadı.
3. Gül bahçesinde oraya buraya düşen ateş böceği değildir; o, bülbülün ateşli ahından her tarafa sıçramış kıvılcımdır.
4. (Bülbül) Goncanın geceleyin gönlünü ferahlatmak için beste yapar; bülbülün her seher bir eseri eksik olmaz.
5. Ey Hayâlî, gönül yarasının kan bulaşmış pamuğu nasıl çıksın! Her gülün yaprağı bülbülün serveti, serveti!

308.

*çün kanum içdi baña leb-i dil-sitân gerek
olmaz begüm cerîme buña kana kan gerek*

1. Madem kanımı içti, bana gönül alan dudak gerek! Buna para cezası olmaz beyim, kana kan gerek!
2. Yüzünü görmek için teşekkür almeti olarak gözyaşı gümüşü gerekli... İnce belini kucaklamak için canı ortaya sunmak gerekli...
3. Âşık olan sevgilinin derdi olmadıktan sonra hayatı ne yapsın? Kişiye önce can gerek, sonra dünya gerek...
4. (Ey sevgili) Sevginin yolunda şevkle yürüyen zavallı âşığın değersiz tozu kutup yıldızının başına taç olsa gerek!
5. Hayâlî, (sadece) atının önünde birçok Erdevân'ın koşturduğu bir padişahın iltifat ister.
6. Güneşin, dergâhının eşiği olması büyük şeref! Gökyüzünün, (onun) himmetinin sarayına merdiven olması gerek!

309.

*tîğ-ı gamla cism-i 'âşık çāk çāk olmak gerek
yâdına ol la 'l-i cân-bağşuñ helāk olmak gerek*

1. Gam kılıcıyla âşığın bedeninin parça parça olması gerek... O can bağışlayan yakut dudağın şerefine ölmesi gerek...
2. (Âşığın) Yıpranmış bedenini gözlerinin yaşıyla yok edip dünyanın kirinden bütünüyle temizlenmesi gerek...
3. İsterse gökyüzündeki güneş her tozunu kısıkansın! Bir güzeller padişahının yolunda toprak olmak gerek...
4. O padişah gibi (sevgili) gözyaşı gümüşümden sikkesini tedavül etsin. (Zira) Aşk hutbesi

adına ortaksız olmak gerekli...

5. Ey Hayâlî, aşk ateşinin ocağı olduğun için sözünün Husrev'in ateşinden daha yakıcı olması gerek...

310.

ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'îş u tarabdan yæg

baña bir künc-i mey-hâne gelür şehr-i halebden yæg

1. Ey zahit, bugün dünyada işret ve neşeden daha iyi ne var? Bana bir meyhane köşesi Halep şehrinden daha iyi gelir.
2. Git de meyhane sokağının adabını öğren! (Zira buranın) Dilencisi (bile), yüce soylu bir adamdan daha iyi ve hüner doludur.
3. Ey tüccar, benim aşk erbabının yolunun toprağı olmak ne haddimdir? Zira, bu pazarın edepten daha iyi sermayesi yoktur!
4. (Ey sevgili) Gündüzüm ahımın dumanını ifşa eder, buna yanarım. Bana ayrılığında aynı mizaçta olacak geceden iyi bir kimse yok!
5. A kıblem, Hayâlî'nin hatası kendisini bildi bileli çok... Padişahların kullarının günahını bağışlaması, öfkelenmelerinden iyidir...

311.

deme mey-hânede hûra şakın bint-i 'inebden yæg

ne vardur zâhidâ beytü'l-harâm içre edebden yæg

1. Meyhanede huriye sakın üzüm kızından/şaraptan daha iyi deme! Ey zahit, Beytü'l-harâm içinde edepten daha üstün ne vardır?
2. Âşık, meyhane topluluğuna külfetli bir kadeh sunduktan beri (onlara) meyhane köşesinin çanağı gümüş ve altından daha iyi gelir.
3. A kıblem (Hz.) Mustafâ'nın güzelliğinin hakkı için, beni her gün yakar; rakibin eziyet ateşi Ebû Leheb'in kıvılcımından daha etkili...
4. Ciğer kanıyla gözümlü sevinç meclisinde kavuşmanın arzusuna her an içilen neşe şarabından daha üstün olmuştur.
5. Kandilin nurunun kıymetini sadece kelebek bildi. Zira yarasaların gözüne geceden daha iyi bir eğlence yeri görünmez.
5. Hayâlî, ceylan gözlü gönül kapan güzelleri seyredeceksen bu mevsimde av için Halep şehrinden daha iyi yer var mı?

312.

hem-ser olalı ol kad-i bālāya kākülün

geldi yêtişdi pāye-i a 'lāya kākülün

1. Kâkülün o uzun boyla eşit olduğundan beri yetişip yüce makama geldi.
2. Ayva tüyün, gün doğusundan fitneye tarih düşürür; kâkülün ise doğudaki yağmaya haberci oldu.
3. Kâkülün akşam zamanı araya girmeseydi ay ve güneş birbirine girmişti.
4. Kâkülün sevda kumaşını aya sardığından beri, her gece ücret olarak yıldız akçeleri verir.
5. Ey vefasız (sevgili), kâkülünün Hayâlî dururken sabâ ile el şakaları yapması reva mıdır?

313.

zülfi leyliden siyeh-baht oldu meftûnuñ senüñ

ta'ne taşını atar ferhâda mecnûnuñ senüñ

1. (Ey sevgili) Senin âşğın Leylâ'nın saçından daha kara bahtlı oldu. Senin Mecnûn'un, Ferhâd'a kınama taşı atar.
2. (Ey sevgili) Gönül, eziyetinle mutlu; dünya derdinle pürneşe! Bu dünyada senin mahzunun olan bir kimseye rastlamadım.
3. (Ey sevgili) Senin Ferîdûn aydınlığın üstüme indiğinden beri Cem'in kadehi meclisimin şarabını kıskanır.
4. Senin dudağının yakut goncası ile gül renkli yanağın bülbülü inletir, çiçek bahçesine kanlar ağlatır.
5. Ey Hayâlî, aşk vadisindeki her gelinciğin yarası yarandan işaretir, rengi ise senin kanındır.

314.

cândan helâk-ı lezzet-i güftâruñam senüñ

şalın şalın ki bende-i reftâruñam senüñ

1. (Ey sevgili) Senin sözlerinin lezzetinin candan ölümlüsüyüm. Salın salın ki senin yürüyüşünün kuluyum.
2. (Ey sevgili) Pas yoğunluğunu gönlümden uzaklaştırdığımdan beri senin yüzünün ayna gibi talibiyim.
3. Ey Yûsuf güzellikli, aşk pazarı içinde seni can ipiyle bekleyen müşterinim.
4. (Ey sevgili) Sokağının çerini çöpünü bile anlatmakta yetersiz iken senin bahçenin bülbülüym nasıl diyebilirim?
5. (Ey sevgili) Naz yapıp "Senin eziyet edeninim" desen Hayâlî bu vefayı ölünceye kadar unutmaz.

315.

bezm-i bahâra başdı ayağı benefşenüñ

gül gibi geldi işreti çağı benefşenüñ

1. Menekşe, bahar meclisine ayak bastı; menekşenin gül gibi işret yapma zamanı geldi.

2. Seher, çiy tanesi rakısıyla dolu kadehini içti; menekşenin lale renkli çanağı boynunu eğdi.
3. Nergis, (sevgilinin) meclisine altın bir şamdan gönderdi; menekşenin mumu sabah oluncaya kadar yandı.
4. Ey nergis gözlü, yanağındaki beninin sevdası menekşenin boynuna bir kara dağı yükletti.
5. Ey Hayâlî, (menekşeyi) ayağından asılmış sineklere benzetenlere menekşenin de birçok şakası vardır.

316.

mey-durur devr içre şimdi pehlevânı 'âlemüñ

bir ayağıyla getürür arkasın yere gamuñ

1. Devran içinde dünyanın pehlivanı şimdi şaraptır; kederin sırtını bir ayağıyla yere getirir.
2. Ey sürahi, her ne kadar felek (ihtiyarlatıp) başındaki perçemini beyazlatsa da seninle başa çıkabilecek bir babayiğit yoktur.
3. Şarap iç ki bu bahçenin yasemini derviş tacıdır; lalesi ise Cem'in külahıdır.
4. Gözümün denizindeki belalar, tıpkı balıkların İbn-i Edhem'in iğnesini bulması gibi, her kirpiğimi tavaf eder.
5. Ey Hayâlî, İsâ nefesli bir put (gibi güzel sevgili) edinip gel de kilise köşesinde Meryem suyunun/şarabın sefasını sür!

317.

guşşa-i ferdâ için kim dër saña endîşe çek

bir semen-ruhsârı bul gül mevsiminde 'îşe çek

1. Gelecek sıkıntısı için kim sana endişe çek diyor? Bir yasemin yüzlüyü bul, gül mevsiminde işrete götür!
2. Sıhhat istersen sakın doktorun şerbetini içme! Sıkıntı ve gam derdine oldukça faydalı şişe çek/içki iç!
3. Madem gönlünde gamdan kan oldu, (o hâlde) gözünden durmadan akıt! Kâfir dinli oynak sevgiliye can sermayesini hediye olarak sun!
4. Yiğitsen Bîsütûn'a Ferhâd gibi kazma vur! (Onun kazması) Sapından fırlayıp gökyüzüne yeni ay oldu.
5. Ey Hayâlî, mallara el koyarak şehri harap ettiler; divan içinde muhtesiple kadıyı teftişe çek!

318.

ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledüñ

ayağa şalup beni pâ-mâl-i gerdün eyledüñ

1. Ey felek, ben zerreyi o güneşten uzaklaştırdın; beni ayaklar altına atıp dünyanın perişanı ettin!

2. (Ey felek) Gerçi elime birçok vuslat şarabını sundun ama mahmur edip yine (ettiğini) burnumdan getirdin!
3. Ey güneş sevgilim, güneş gibi yine karşıdan dönüp Allah'a şükürler olsun ki kalbimin evini mamur ettin!
4. (Ey sevgili) Birçok defa cefa taşıyla vurup gönlümü yıktın! Aşk evimi (taşla) doldurdun, mamur ettin!
5. Hayâlî hizmetkârı değersiz bir toz iken güneş gibi meşhur eden o mutluluk güneşi sensin!

319.

*tîğ-ı müjgānuñla sīnem çāk çāk olmak gerek
cān vērüp rāh-ı gam-ı 'ışığında hāk olmak gerek*

1. (Ey sevgili) Bağrımın, kirpiklerinin okuyla parça parça olması gerek... Aşkın gam yolunda can verip toprak olması gerek...
2. Gönlü hasta âşık, sevgilinin derdi için can verir; ey gönül, aşk derdine çare olarak dertli olmak gerek...
3. Ey doktorum, dert ve ayrılık acısıyla ölsem ne var? Sıkıntı yolunda ölmek mutlak iken gönül ne yapabilir?
4. Temiz gönül, su gibi güzel yüze talip olmuştur. Ey sevgili, âşığın gönlünde aşkın temiz olması gerek...
5. Ey Hayâlî, âşık olanın gönlü yaralı olması gerek! Haydi, ayrılık kılıcını yaralı gönle karşı tut!

320.

*dār-ı cināna beñzer turtuğı yēr habībūñ
şabr eyle ey gedā sen saña deger naşībūñ*

1. Sevgilinin durduğu yer cennet köşküne benzer. Ey dilenci, sen sabret; nasibin sana ulaşır!
2. Yan bakışının okunun yarasının korkusundan kan işedim. Bu yara artarsa doktora gün doğar!
3. Ey nasihatçi, çiçek bahçesi, saz, şarap ve sevgili olunca bülbülün arzusuna kulak tutanlar beğendi.
4. (Ey sevgili) Allah rızası için, ben dilenciye (bari) ölünce lütfet! Ben garibin mezar taşına Nur ayetini nakşettir!
5. Ey Hayâlî, sabret, rakip dünyayı ele geçirdi. Rakibin yaşamına lanet (olsun); ölmesi daha iyi...

321.

*bir şey mi var cihānda ki maḥlūk-ı ḥaḳ degül
inkārına tekellüm eden dil tudaḳ degül*

1. Dünyada Allah tarafından yaratılmayan bir şey var mı? İnkâr etmek için konuşan dil ve dudak yok!
2. Nergis ile gül izinin tozunu sabâ rüzgârından umar. Bu bahçede sana göz kulak olmayan/ilgi duymayan bir şey yok!
3. “Lâ” makası ile gözündeki bulanıklığı gideren kişi “yakîn” nurunu görmek isterse (ona) uzak değil!
4. Bu vücut harmanı aşkınla yele varsın. Aşk komutanı olana başı bir başak kadar değerli değil!
5. Ey Hayâlî, dert fidanı vücudumun bahçesine dikildiğinden beri bedenimde ona kol budak olmayan neyim var?

322.

bu tokuz sîm-âb-gûn deryâyı seyr et 'ibret al
her neheng-i nûr-sîmâsından anuñ heybet al

1. Bu cıva renkli dokuz denizi (feleği) seyredip ibret al! Onun nur yüzlü timsahından korku duy!
2. Akıllıysan, Mecnûn gibi vahşi hayvanların ve yırtıcı kuşların padişahı ol; başına kuş yuvasından bir devlet tacı yap!
3. İşin takva ise melamet güruhunu ayıplama! (Eğer yapamıyorsan) Bu pazarın içine girip bir üstattan sanat öğren!
4. “Fenâ” ehlinin ayağının toprağına talip ol! Aklın başındaysa gel, himmet sermayesi al!
5. Ey Hayâlî, ilkbahar günleridir; gönül kapan güzellerle saf şarap içmek için meyhaneci başından itaat belgesi al!

323.

şu 'le-i gam dilde vü cismümde dâğı çün fetîl
zâhir ü bâtın getürdüm 'ışkuña iki delîl

1. (Ey sevgili) Gönüldeki gam alevi ve bedenimdeki yaranın fitiliyle, aşkına zâhir ve bâtın olmak üzere iki delil getirdim.
2. (Ey sevgili) Yanağında, dudağının çeşmesinin cana can kattığını gördü; cennet bu yüzden Selsebîl ırmağını gözünden çıkardı.
3. Aşk derdine düşen başka derman istemez; nitekim Halîl yanan ateşe istiğnâ ile girdi.
4. Bağrımın haremde okunu bulup, hapsettim; ciğer delen okunun temreni ona yararlı kefil oldu.
5. Hayâlî, bu Nil nehri Mısır'ın Yûsuf'una şeref verdikçe, sevgilinin şekli gözlerimden uzak olmasın!

324.

*‘ārīzuñ meyden ‘araḡ-rīz olsa ey ḡūr-ı cemāl
şanuram cennetde tuḡyān eylemişdür selsebīl*

1. Ey güzel huri, yanağın şarap içmekten terlese Cennet’te Selsebīl ırmağı taşmıştır zannederim.
2. (Ey sevgili) Güneşi, yanağına nasıl benzeteyim? Sen saadet nurusun, o ise toprağa düşmüş bir zelil...
3. Cebrâîl’in kanadı arş sarayına merdiven dahi olsa âşıkların sokağının başını bırakıp bir adım dışarı çıkmaz.
4. (Ey sevgili) Çenk, senin aşkınla meclisde (yeni) bir makam icat etti; birdenbire perdeden dışarı binlerce dedikodu çıktı.
5. Ey Hayâlî, düşmanlarının kıskançlığı yüzünden sıkıntı çekme, sabırlı ol! (Unutma ki) Allah, Nemrûd ateşini Halîl’in gül bahçesine çevirdi.

325.

*sīretüñ ‘āşıkı ol gözleme maḡbûb-ı cemāl
reng-i ruḡsārını tā kim saña ol geçmeye āl*

1. Güzellik sevgilisini gözetleme, iç güzelliğinin âşığı ol! Öyle ki o yanağının rengiyle sana hile yapmasın!
2. Tecrîtlîği çekmeyi/yüceltmeyi kendine kol kanat et! İlahî kuşsan, yürü git kolsuz kanatsız olma!
3. El âlem seni kûrdan gibi başında taşısın istersen, haydi hırs dişlerine takılmış bir şey bırakma!
4. Güzellik sofrasından yemeği dileyen şu kişiler aç öldü. (Sevgilinin) Ben(inin) buğdayı hiç kimseye yol azığı olmadı.
5. Bedeninin kemiklerini riyazetle parlat! Öyle ki kılıcının keskin yüzü hem passız hem de öldürücü olsun!
6. Ey gönül, senden toprak âlemine bir iyilik erişirse bulut gibi yürü, seccadeni suya yay!
7. O ekmek gözüne dolunay misali bir yuvarlak olsa dahi gözünü açıp bir ekmeği yıldız gibi gözetleme!
8. Beden ülkesinden git iki kan ırmağı akıt! Nefis ve istek askeriyle şu denli çarpış!
9. Kadrinin bayrağını gök meydanı üstüne dikip, yüceliğinin davulunu semâvât ülkesinde çal!
10. Hayâlî kalbini ihlas potasında kal etmeseydi, has altın gibi rağbet bulmazdı.

326.

*āstān-ı yārda kendin türāb ister gönül
ḡaddini bilmez özin ‘ālī-cenāb ister gönül*

1. Gönül, sevgilinin eşiğinde kendini toprak etmek ister. Gönül haddini bilmez, kendini yüce bir şahsiyet yapmak ister.

2. Durağının bazen gözümde bazen gönlümde olması gerekir. Gönül, doğuya ve batıya ulaşabilecek bir güneş (gibi sevgili) ister.
3. Gönül bir gün vuslatını arzularsa kâfir olayım! Âşık sevgiliden sadece naz ve azar ister!
4. Gönül, bir güzeller padişahının aşkının hevesine uyup kendisini deniz gibi dalgalı/ıstıraplı ister.
5. Ey Hayâlî, gönül yabancılardan sevgiliyi soruşturur; (zavallı) hayretinden (ne yapacağını bilemeyip) sert kayadan cevap bekler.

327.

*cefâ kılıcı ile oldı pâre pâre gönül
hoş istediğini buldı hezâr-pâre gönül*

1. Gönül eziyet kılıcıyla pare pare oldu; bin parça olmuş, gönül aslına bakarsan aradığını buldu.
2. Benim padişahım, gönül beden gibi içi teçhizatlı bir hisara (bakış) okun ile tuğgeneral oldu.
3. Gönül, her ne kadar hüner burcunda yıldız olsa da arzu güneşine gözünü açıp bakamaz.
4. Kederin sebatı, sevincin sürekliliği yok. Nitekim ne bir kararda güzel var ne bir kararda gönül!
5. Ey Hayâlî, gönül o gözü doğanla ava gittiğinden beri hiç gelmedi, galiba gidip av oldu.

328.

*âlâm-ı dehri nice çekersin huzûra gel
terk eyle künc-i mihneti bezm-i sürûra gel*

1. Dünya elemelerini daha ne kadar çekeceksin, huzura gel! Sıkıntı köşesini terk et, sevinç meclisine gel!
2. Canını kelebek gibi mumun alevine eritme! Tecelliye boğulmak için nur deryasına gel!
3. Hakikat suyunu kara toprağa dökme! Bu gölgelikte her uyuyana gel su serpme!
4. Dünya tilkisi hangisine kuyruk sallamadı? Sen önce Behrâm-ı Gûr Hikâyesi'ne gel!
5. Ey Hayâlî, nurlar vadisine doğru yola çıkarsan her adımda yüzünün üstüne düşüp tura gel/kalk!

329.

*geç gelür bâğa muḳayyeddür libās-ı nāza gül
'andelîbe çekdürür hicrân-ı bî-endāze gül*

1. Gül, naz elbisesine bağlıdır, (bu yüzden) bahçeye geç gelir. Gül, bülbüle ölçüsüz acılar çektirir.
2. Gül, karganın şarkısını bırakıp bülbülün feryadını dinlesin! Her münasebetsizle dost olmayıp şerefini korusun!
3. Gonca bir tebessüm etse bülbülün kanlı gözyaşından çimenlikte yüz binlerce taze gül açılır.

4. Sultana ait nevrurun ajandasına “Gül bülbüllere eziyet etmesin, gönüller açsın” yazdılar.
5. Hayâlî, çiçek bahçesinin adabını gözet! Zira, bülbül aşk ile Mahmûd’a, gül ise güzellik ile Ayâz’a benzedi.

330.

*goncelerden gönderüp ‘âşıklara peygâm gül
‘îş ü ‘işret étmege kıldı yine i ‘lâm gül*

1. Gül, âşıklara goncalarla haber gönderip işret etme vaktinin geldiğini bildirdi.
2. Gül, bülbülü avlamak için eline darı almıştır; halka halka vücudunu ise baştan başa tuzak yapmıştır.
3. (Ey sevgili) Gül, güzel yanağını çimenlikte bir kez görse bülbüller gibi sabırsız ve huzursuz olur.
4. Gül, benim için yakut bir kadeh kaldırıp tatlı ağızlı bir güzelin şerefine içti.
5. Ey Hayâlî, meyhane köşesinde tortu içen her rint, şarap dolu kadehten başka gül görmedi.

331.

*olmuş iken bülbül-i mest ile ‘işret-sâz gül
al fûñiler gibi etmek diler pervâz gül*

1. Gül, sarhoş bülbülle işret yapar iken kırmızı papağanlar gibi uçmak ister.
2. Sümbül, Leylâ’nın saçı oldu; gelincik ise Mecnûn’un yarasıdır. Gönlü perişan olmuş bülbül zamanın Mahmûd’u, Ayâz ise gül...
3. Aşk sırrını gonca gibi gönlünde sakla! Zira gül sırrını (başkalarına) açtığı için evini barkını yele verdi.
4. Güneş, böbürlenip kendisini (sevgilinin) yanağına benzettiği için gül (ona) çiğ tanelerinden taş fırlattı.
5. Ey Hayâlî, gül bir ayın içinde yiyip içme defterini dürdü; (tıpkı) sevgili gibi kalışını kısa tutar.

332.

*kitâb-ı şevkuñ okur ey püser meger kandîl
şabâha dek gece göz nûrını döker kandîl*

1. Ey oğlan, kandil geceden sabaha dek göz nurunu döker. Kandil galiba (senin) aşkının kitabını okur.
2. Kandil keramet sahibi değil mi? Zira ne zaman ibadete yakın olsa seccadesini suya serer.
3. Kandil, sufi gibi acaba hangi alandan bahsediyor ki dualarını Nur duası ile bitirir.
4. Kandil, zamanın/rüzgârın eziyetinden padişahın sarayının kapısına şikâyet gelip başında ateş yakar.

5. Hayâlî, ayrılığın gecesinde başlar kandil olursa o afetle meclis etmek nasip olur.

333.

görürse göz yaşı içre beni yanar kandîl

özini seng-i hased birle pâreler kandîl

1. Kandil, benim gözyaşı içinde yandığımı görürse kendisini haset taşı ile parçalar.
2. Kandilin eğer yüreğindeki su değilse gönlünde geceleri kapıda arzunla yanmak var.
3. (Gönlüme saplanan) Okun fitil olup, temrenin alev oldu; ey çocuk, gönlüm aşk hareminin kandilidir.
4. Kandil, Şam Câmîi'ne beyaz minare olduğundan beri Mesih nefesli sabahın ayrılığını çeker.
5. Kandil, içinde aşk ateşi, boynunda arzu zinciri var iken heves yolunda başını verse şaşılır mı?
6. Kandilin sevinci gerek zahir gerekse bâtında açık değil midir? Kandil, kabalıkla kime bakmıştır?
7. Dilinde sözlerinin şevki, elinde kadeh... Yoksa her kandil fitilini Hayâlî'den mi yakmıştır?

334.

gerek mîr-i vilâyet ol gerek dünyâyâ sulţân ol

sa'âdet bulmak isterseñ muhibb-i derdmendân ol

1. İster eyalet valisi ol ister dünyaya sultan ol! Mutluluk bulmak istersen dertlilerin dostu ol!
2. Başkaları sana vakar, onlar ise baş ve canlarını sunarlar. Allah'tan şefkat istersen mahpustakilere merhametli ol!
3. Sana balta çeken dinsize maden gibi altınlar sun! Ey gönül, (sana) yara açana mücevherler saçan maden ol!
4. Benim padişahım, sen dördüncü göğe parlak güneş olsan da değersiz bir zerre eteğini elinden bırakmaz!
5. (Ey sevgili) Ayva tüylerin çıktığında (tekrar) letafet elbisesini giymek istersen, Hayâlî gibi ahlakının güzelliğiyle zamanın sevgilisi ol!

335.

mâ-sivâ jenginden ey dil saña kim dër muğber ol

âferîniş resmine âyîne-i iskender ol

1. Ey gönül sana kim mâsiva pasıyla paslan diyor? Yaratılış resmine İskender'in aynası ol!
2. Deniz dalgaları gibi her an nefsine uyma! Yani dünyanın revnaksız kayığına çapa ol!
3. Boyunu iki büklüm edip her aşağılık kimseye selam verme! Dünya hokkabazına sana kim git de çember ol diyor!
4. Ey bülbül sen istersen rüzgârda savrulmuş bir avuç kül ol, ateş mizaçlı gül (yine) sana

merhamet etmez.

5. Ey Hayâlî, Mecnûn'un hükümlerinden iz kalmadı. Aşk divanının padişahına başkan/nişancı olmanın vaktidir.

336.

*ışk ehlinüñ vücûdı yok evvel seri degül
almaq fenâ menâzilini serserî degül*

1. Her şeyden evvel aşk topluluğunun başı değil, varlığı yok. “Fena” menzillerini geçebilmek kolay değil!
2. Meyhane içinde dünya kelimini konuşma! Bu dergâh onu kaldırmaz, yeri değil!
3. Vaiz, yakut dudaklarının şarabını mescitte anınca sadece minberi değil kürsüyü de yıkıp tepeledi.
4. Kırpiklerime kim kuyumcu değil diyebilir? Bir an içinde bin gözyaşı elmasımı deldi!
5. Hayâlî, damgası peren ülkeri değil de ay olsa dahi atlas feleğine müşteri olmaz!

337.

*şanma 'âşık guşşanuñ dâ'im mekânıdır gönül
'ışk-ı cānānuñ kadīmī ḥānedānıdır gönül*

1. Ey âşık, gönül kederin devamlı mekanıdır şanma! Gönül, sevgilinin aşkının kadimi hanedanıdır.
2. Gönlün, uçuş güzergâhından yüzü kara karga geçmesin; zira gönül lamekân doğanın yuvasıdır.
3. (Ey sevgili) Güzelliğinin bahçesinin ezelden bahçıvanı olan gönül, ciğer kanı ırmağını ayağına akıtır.
4. Gönül, hakikat ehline mana bahçesinin goncası iken şu hakikatten habersizlere çıbandır.
5. Gönül, gayb âleminin armağanıdır, kıymetini bil! Kâinatın gizli sırrı ona ayandır.
6. Aşkın gözü hâlîme bakınca kan ağladı; gönül o aşk gözünün bir damla kanıdır.
7. Ey Hayâlî, gönül bütün meleklerin toprağına sabah akşam secde ettiği aşk padişahının sarayıdır.

338.

*şūfiyâ ta'n eyleme şāfî şarāb-ı şāfa gel
düş ayağına ḥarābāt ehlinüñ inşāfa gel*

1. Ey sufi, ayıplama; nefis saf şaraba gel! İnsafa gel de meyhane gediklilerinin ayağına/kadehine kapan!
2. Gönlümün sırrını bağrımın yarasından anla! Şanı yüce Anka'ya arkadaş olmak için Kâf Dağı'na gel!

3. Aşk bahçesini görmek istersen gönlüme gir! Adn Cenneti'ni seyretmek istersen A'râf'a gel!
4. Ey gafil, bütün bu evrenin (tek) bir atom iken nasıl bölündüğünü anlamak için sarrafa gel!
5. Aşk yüzünden kan ağlamak şerhini Hayâlî'den dinle! Cem'in meclisinin özelliklerini öğrenmek için Vassâf'a git!

339.

*ser vēr gönül serîr-i maḥabbetde server ol
meydân-ı 'ışka gir cevelân êt dil-âver ol*

1. Ey gönül, başını feda et de aşk tahtına başbuğ ol! Aşk meydanına gir dolaş da kahraman ol!
2. Maksadın baş açık beylik etmek ise sevgilinin sokağının başında yalın ayak dilenci ol!
3. Ey gönül, eğer amacın sıkıntı taşına kafa tutmak ise hadi seni göreyim; git er ol da baş yar!
4. Aşk tacını giydiysen dünya bağlarından uzak ol! Git o istiridyede şerefle yekpare inci ol!
5. Ey felek sen istersen yedi başlı bir ejderha ol, senin zehrini şarap panzehriyle ortadan kaldırırsın.
6. Sevgiliye “yok” deme, varlığını yağma ettir, alçakgönüllülük yap! Kendi başına beylik yap, başlı başına sultan ol!
7. Sevgilinin aşk divanına divane yazılmış! Be Hayâlî, namını bırak da kalender ol!

340.

*mısr-ı ḥüsn içre olup başına sulṭân kâkûl
kalb-i 'uşşâkı derûp eyledi dīvân kâkûl*

1. Kâkûl, güzellik Mısır'ı içinde tek başına sultan olarak âşıkların kalbini toplayıp divan yaptı.
2. (Sevgili) Halka halka kâkûlünü, âşıkların gönlüne ayna yapıp Sidre tavusu gibi gezindi.
3. Ey salınan servi, kâkûl nereye kadar gönül kuşunu zincire vuracak? Artık başında çevirip azat ezsin!
4. Saçının lüleleri, aya kara yara açmış; o fettan kâkûlün ise güneşi altın külahlı kapıcı etmiştir.
5. Ey Hayâlî, ahir zaman fitnesi (sevgilinin) yüzündeki benidir. Gözleri sihirbaz, gönül ve canı karıştıran ise kâkûlüdür.

341.

*künc-i gamda bî-nevāyam ey belâ dermānum ol
tekye-i sînemde gel ey dil-rübâ mihmānum ol*

1. Ey bela, keder köşesinde nasipsizim, dermanım ol! Ey gönül kapan sevgili, gönlümün tekkesine gel, misafirim ol!
2. Ey gönül çeken sevgili, gerçi hayret vadisinde aşkının esiriyim. Gönül sıkıntıda, gel (bari) sen de sultanım ol!
3. Bu gönül bir şirin dudaklı için her an ah eder! Ey bela Ferhâd'ı gel, üzüntü çeker iken dert

ortağım ol!

4. Bedahşân ağzındaki yakut dudağını kuluna sun! Ey Mesîh, vücudum ölü, abıhayatım ol!
5. Bu Hayâlî kulunun vefasız sevgilisi çoktur. Ey peri yüzlü, sen de vefasız sevgilim ol!

342.

*demiş varsam gerek bî-çâreme ol yüzi mâh aḥşam
günidür eyleseñ peydâ baña ey dūd-ı âh aḥşam*

1. O ay yüzlü (sevgili) “Akşam olunca zavallı âşığım gideceğim” demiş. Ey ahımın dumanı, bana bir akşam yaratmanın günüdür!
2. Ey güzeller sultanı, doğu (güneş) padişahı ile yıldızların sultanı (ay) kapıda sabah akşam (bekleyen) iki tutku dolu âşıktır.
3. “Saçlarına asılı gönüller güzelliğinin parlaklığından mahvoldu” dedim. “Kelebekler akşam olunca günahsız yere ateşte yanarlar” dedi.
4. Şu altın külahlı güzel akşam meclise gelirse güzelliğinin mumuna keleşimizi yandırmaya mum oluruz.
5. Hayâlî, sevgiliye derdini yalnız kalıp nasıl anlatsın? Seher namussuz bir gammadaz, yüzü kara rakip ise akşam...

343.

*kılan âvâre bir şūḥ-ı kebûter-bâzdur gönlüm
yıkılsun kûyına çünkim baña uymazdur gönlüm*

1. Beni avare eden/sokağından ayıran güvercinci şuh gönlümdür. Gönlüm sokağında devrilsin, zira bana aykırıdır.
2. O hüma gölgeli (sevgili) güvercin gibi göklerde uçarsa, Allah’a şükürler olsun ki (benim) gönlüm de gökyüzü irtifasında uçan doğandır.
3. Bedenim, rakip ortada iken kavuşma anını beklemez. Gönlüm, sevgilinin eziyetinin ölümlüsü, nazının esiridir.
4. Gönlüm aşk meclisinde çalınan sazdır; kâkülünün hayali telleri, (bakış okunun) temreni ise mızrabıdır.
5. Hayâlî, mumunu kınanmayı huy edinmiş Mecnûn’dan yaktığı için gönlüm ıstırap ve dert yoluna başını ortaya koyan bir âşıktır.

344.

*ḥayâl-i yâr ile her laḥza ‘işret-sâzdur gönlüm
ḥarâb-ı bezm-i gam mest-i şarâb-ı nâzdur gönlüm*

1. Gönlüm, sevgilinin hayaliyle her an işret yapar. Gönlüm, keder meclisinin harabı, naz şarabının sarhoşudur.

2. Gönlüm, bugün bir güneş yüzlü bir güzelin arzusuna, başımı kader çevganına ay gibi top eden yiğittir.
3. Ciğerde çektiğim derdinin yaralarını güzellere dağıtsam, bela gönlümü bin parça etse bile (onlara) az gelir.
4. Gönlüm, dünyanın av partisinden vazgeçti/gözünü iğnelerle dikti. O, avını yüce Arş'ta avlayan doğandır.
5. Hayâlî, vahdet tahtında saltanat davulunu çalar. Ancak gönlüm o ülkede, bazen Mahmûd ve bazen Ayâz gibi davranır.
6. Ey Hayâlî, ahımın oku ayın hedef tahtasını şaşırılmaz. Gönlüm, kaza yayıyla atışmış bir kader atıcısıdır.

345.

*meh 'ârızuña öykineli leşker-i nücûm
ey şâh-ı hüsn eyler aña her gece hücum*

1. Ey güzeller padişahı, ay yanağına benzeyeme çalıştığından beri yıldız askerleri ona her gece saldırır.
2. Anadolu padişahı, bunca kulun efendisi iken beninin Hindûsuna saçın gibi boyun eğsin.
3. Bulutları ortadan kaldıran şu kadeh güneşi imiş. Gamları ortadan kaldıran bir ay yüzlü saki imiş.
4. Üzüm, şarap hâline gelince yiğitleri alt etse şaşılır mı? Zira dünya bağına iki canlı gelmiştir.
5. Hayâlî sevgilisine erişti, rakip beklemede... Elbette baykuş, avı çöl atmacası gibi yakalayamaz.

346.

*gehî zehr-âb-ı gam geh mey dëyü hûn-ı ciger çekdüm
maḥabbet bezmine hem-dem olalı gör neler çekdüm*

1. Bazen keder zehri bazen içki diye ciğer kanı içtim. Aşk meclisiyle dost olalı gör neler çektim.
2. Gönül ve canın “bizden geçmesin” diye feryat ettiğini gördüm; kaza oku karşıdan gelinceye kadar ben siper tuttum.
3. (Ey sevgili) Sürahinin gece mecliste ağzından laf aldım; kadeh, dudağını öptüğü için sürahinin bağı hasetten kan olmuş.
4. Vâmık, Ferhâd ve Mecnûn'la aşk tahtını ele geçirdim; deliler alayını düzenleyip ben de başı çektim.
5. Hayâlî, o hümâ yüzlü padişahın delisi oldum; ahımın dumanından başımın üstüne siyah bir tane tel taktım.

347.

melāmet mülkine mālîk olup tâ kim 'alem çekdüm

selāmet defteri erkāmına evvel kalem çekdüm

1. Melamet devletine sahip olup bayrak açtığımda ilk iş olarak selamet defterindeki yazıların üstüne çizgi çektim.
2. Sevgilinin yüzünün aksini kadehte görünce kıskançlığımdan öldüm. Onun (kadehin) kanını içinceye kadar birçok dert ve elem çektim.
3. Allah'a şükürler olsun ki (sevgilinin) eşiğinin köpekleriyle çanak arkadaşı oldum. Padişahlarla gerçi Cem kadehi çektim ama bu zevki bulamadım.
4. Aşk okyanusunda ben o avcı timsahım ki bir kere ah ettiğimde yedi deryayı titrettim.
5. Hayâlî, meyhane sokağında doğru bir yol buldum. İşret ülkesine gidip kadeh kaldırdım.

348.

humāruñ derdin añdum sāğar-ı şahbādan el çekdüm

şafāsı hārına degmez gül-i ra 'nādan el çekdüm

1. Baş ağrısının derdini hatırladım, kırmızı şaraptan el çektim. Mutluluğu dikenine değmediği için iki renkli gülden el çektim.
2. Ben o dert Mecnûn'uyum ki gönlümde kendime yer aradım da aşkının yoğunluğu yüzünden bulamadım. (En sonunda) Leylâ'dan vazgeçtim.
3. Yanımda koşturan saba rüzgârı da hava kabarcığının evini (benim gibi) mesken edindi. Ben konaktan ve makamdan vazgeçtim.
4. Dünya ve ahiretten el çektim; (artık) gelecek kaygısının ve sabah akşamın olmadığı başka bir dünyam var.
5. Ey Hayâlî, derine dalıp şu iri taneli inciye bul! Timsahından çekinip de denizden vazgeçtim demel!

349.

bir bâ 'iş-i hayāt nigāruñ helākiyem

bir zer-kabā vü sîm-tenüñ sîne-çākiyem

1. Yaşama sebebi bir güzelin ölümlüsüyüm. Bir altın kaftanlı ve gümüş bedenlinin gönlü yaralı âşığıyım.
2. Sevgilim havai, ben ona su gibi eğilimliyim. O ateş mizaçlıdır, ben de toprak mizaçlıyım/toprağıyım.
3. Ey tabip, ben derdime درمان olana düşmanım; o zamandan beri bir güzelin dertlisiyim.
4. Meyhane pirinin dinini kabul ettim; çok zamandır temiz zatına inanmışım.
5. Ey Hayâlî, aşk yolu her ne kadar sarp olsa da Mecnûn-ı Âmirî gibi endişesiz ve korkusuzum.

350.

cism-i zerdümle gehî deşt-i gamuñ arslanıyam

dāğlarla geh melāmet kūhınuñ kaplanıyam

1. Altın gibi sararmış vücudumla bazen keder çölünün aslanıyım, bazen de yaralarla melamet dağının kaplanıyım.
2. Allâh'ıma çok şükür dünyada beyliğim var. Genç bir padişaha kul oldum, cihanın sultanıyım.
3. Ey güzellik burcunun güneşi, bana bu mutluluk yeter ki dünyada güneşinin/aşkının toz gibi avaresiyim.
4. Sen nasıl ki güzellik bahçesinde gül isen, ben de methinin bahçesinin inleyen bir bülbülüym.
5. Ey Hayâlî, dünya padişahının devletinde, Anadolu'nun başkentinde şiir erbabının Selmân'ıyım.

351.

elüm çekdüm bu deştüñ lālesinden sümbülinden hem

ferāğum var bu gülzāruñ gülinden bülbülinden hem

1. Bu vadinin lalesinden de sümbülünden de elimi çektim. Bu gül bahçesinin gülünden de bülbülünden de vazgeçtim.
2. Her ne kadar meyhane pirlерinin yolundan da gitsem beni bir kadeh şarapla günahımdan arındıramazlar.
3. Nefse fakirlik hırkasıyla kanaat geldi; (nefis) padişahların eşiğinde duran köpeklerden de (onların) atlas çulundan da vazgeçmiştir.
4. Peri yüzlü güzellerin kıvrım kıvrım olmuş kâkülünden de gönlümü vazgeçiren bu halka halka olmuş ahımın dumanıdır.
5. Ey Hayâlî, keskin gözlü seçkin bir doğanı. Ne kuzguna baş eğirim ne padişahlar kolundan uçarım.

352.

çemende her nihāli gökden inmiş hūra beñzetdüm

çiçekler gördüm anlaruñ yüzinde nūra beñzetdüm

1. Çimenlikte her fidan gibi güzeli gökten inmiş huriye benzettim. Onların yüzünde gördüğüm çiçekleri nura benzettim.
2. Çiçek bahçesinin yolunu beyaz yaprakların süslediğini gördüm; Adn cenneti çeşmesinden akan kâfura benzettim.
3. Çimenlik Eymen Vadisi'dir; çiçekli ağacını da tecelli nuruna garkolmuş Tur Dağı'na benzettim.
4. Çimen Mısır'ında gülü Yûsuf bilip, akarsuyu da ona ayna gönderen ayrı düşmüş âşığa benzettim.

5. Hayâlî'nin bağrını başkalarının kederiyle süslenmiş gördüm. Otunda güzellik olmayan çorak toprağa benzettim.

353.

her nefesde hem-demüm feryād u zārumdur benüm

bāde-i gül-rengi añmañ eski yārumdur benüm

1. Benim dostum her zaman feryat ve inlemelerimdir. Gül renkli şarabı anmayın, o benim eski sevgilimdir.
2. Gönül bir aşk hazinesidir ki her siyah yanık yarası hazinenin üstüne çöreklenmiş yılanımdır benim.
3. Bedenimdeki her elif, benim dert bahçesindeki meyve dolu fidanımdır. Nal ve yanık yaralarım, yaprak ve meyvelerimdir.
4. Ey sahilde oturan kişi, akıl timsahı derinliğime eremez. Ben aşk okyanusuyum, bu (görünen) denizler benim ancak kıyımdır.
5. Ey Hayâlî, aşk ateşine Tûr Dağı gibi yandım. Dünyayı aydınlatan güneş benim değersiz bir kıvılcımımdır.

354.

benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevā buldum

o dildārı iki 'ālemden oldum bir yaña buldum

1. Arzu yolunda benim gibi isteklerinin peşinde koşan birçok kişi buldum. Ancak o sevgiliyi iki dünyadan vazgeçince buldum.
2. Meyhanede, hakirlik toprağına yüz sürdüğüm an simya bulup, zenginlik ülkesinin sultanı oldum.
3. Arzu putlarını gönül Kâbe'sinden uzaklaştırdığım an gönlümde güneş ve aya ışık veren bir huzur nuru buldum.
4. Ben o kutlu yuvalı kuşum ki kendimi taalluk tuzağının bağından kurtarıp tevekkül ile gıda buldum.
5. Ey Hayâlî, şah Bâyezîd'in sarayını mesken tuttum. (Artık) Dilencilikten korkum yok, iyilik sahibi sultan buldum.

355.

dāğlarla cismümi ser-tā-be-pā kan eyledüm

küyuñuñ her taşını la'l-i bedahşān eyledüm

1. Bedenimi yaralarla baştan ayağa kana boyadım. (Böylelikle) Sokağının her taşını Bedahşân yakutuna çevirdim.
2. Gönlümü sevgilinin kederi ile tanıştırdığım zaman sanki bir dilenciye dünyaya sultan ettim.

3. (Sevgilinin) Saf yakut dudağıyla siyah ayva tüylerinin haberini ilettim. Canı sarhoş ettim, zavallı gönlü (esrar) hayranı yaptım.
4. (Ey sevgili) Gözünün doğanı, gönül kuşunu avlasın diye zil gibi ayağına düşüp feryat ettim.
5. Ey Hayâlî, Vardar diyarına çekildiğimden beri kendimi sanki Türkistân'a Hâkân ettim.

356.

*ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hûş eyleyem
vay eger bezm-i maḥabbetde kadeh nûş eyleyem*

1. Ben küçük bir yudumla bile akli sersem ederim. Aşk meclisinde eğer bir kadeh şarap içersen vay hâlîme!
2. Gözüm, yaramın üstüne tuzlu gözyaşı dökünce (yaram) “Ey arkadaş tuz hakkını unuturum sanma!” dedi.
3. Örölmüş saçlarını görüp bir gürültü koparsam... Çiçek bahçesindeki bülbülleri hepten sustururum.
4. Ey servi (boylu) sevgili, ırmak ayağını öpecek olursa ona ahımın dumanıyla abıhayat gibi karalar giydiririm.
5. Ey Hayâlî, her güzellik baharının karşısında daha nereye kadar ırmak gibi bulanıp deniz gibi coşacağım?

357.

*tekebbürden berî gerd-i riyâdan pâkdür gönlüm
yoluñda pâymâl olmuş bir avuç ḥâkdür gönlüm*

1. Gönlüm kibirlenmeden uzak, riya tozundan arınmıştır. Gönlüm, yolunda ayaklar altına alınmış bir avuç topraktır.
2. Canım, iyilik nurunun ışıklarından parıltıdır. Gönlüm, güzelliğini görmeye idrak aynasıdır.
3. Gönlüm, an gelir sıkıntı bahçesinin suskun goncasıdır; an gelir gelincikler gibi yakası yırtıktır.
4. Gözyaşı ırmağım, elinden tutup okyanusa götürse şaşılır mı? Zira gönlüm, dünya bahçesini terk eden çer çöptür.
5. Mecaz meclisi içinde isyan şarabı ile dolu olan gönlüm ya Ferîdûn'un ya da Dahhâk'ın kadehidir.
6. Ey Hayâlî, gönlüm sevgilinin ayrılığını çekerken kavuşma ümidiyle güler. Kavuşsa (bu sefer de) ayrılık korkusuyla kederlenir.

358.

*bu kat kat kan ile tolmış dili cānāna tapşurdum
vefā tūmārını bir gonce-i ḥandāna tapşurdum*

1. Bu üst üste kan ile dolmuş gönlü sevgiliye teslim ettim. Yani vefa tomarını/yapraklarını bir gülen goncaya teslim ettim.
2. Yan bakış okunun temrenine gönlümde yer açtım. Ah yazık, Züleyhâ gibi Yûsuf'umu zindana gönderdim.
3. Yolunun tozunu ağlayan gözüme ulaştırdığım için güneşin gözünü gücendirdim, okyanusa keder verdim.
4. Bu gönlümün Hüdhüd'ünü Allâh'a şükürler olsun Sîmurg'a ulaştırdım. Yani kolumdaki doğanımı şanı yüce sultana ilettim.
5. Ey Hayâlî, şekline bakıp da daima ferahlamak için bu güzel şiirimi defter ve divana yazdım.

359.

*geçüp cāndan seri hāk-i der-i cānāna tapşurdum
meyin içdüm de cāmın sākî-i hicrāna tapşurdum*

1. Canımdan vazgeçip başımı sevgilinin kapısının toprağına ilettim. (Sanki) Şarabını içtim de kadehini ayrılık sakisine ilettim.
2. Gülde güzelliğinin izini görüp, gül bahçesinde ben de inlemelerimin birini inleyen yüz bülbüle yetiştirdim.
3. (Ey sevgili) Dudağının hayalini ağlayan gözüme emanet ettiğim için iki dünyanın yakut ve mercanını gözümde düşürdüm.
4. (Ey sevgili) Gönlümü, dudağında bulup saçının tutsağı yaptım, yine şifahaneye güzel bir deli gönderdim.
5. Ey Hayâlî, mülayimlik ve edep incilerini tek tek toplamak için gözyaşı çocuklarımla elinden tutup okyanusa götürdüm.

360.

*ey 'ışk-ı yāra bende-i fermān olan başım
bî-taht u tāk 'āleme sulţān olan başım*

1. Ey sevgilinin aşkına emir kulu olan başım... Dünyaya tahtsız ve taçsız sultan olan başım...
2. Kınama taşlarını kanıyla yakut rengine çevirip, dert ve bela mücevherlerine maden olan başım...
3. Ey bu dünyanın bir gediğine konulmayıp keder diyarlarında kil taşı olan başım...
4. Önce ayrılık acısıyla gözyaşımı okyanus edip sonra da o okyanus dalgasında hava kabarcığı olan başım...
5. (Ey sevgili) Çevgan oyununa güzelliğinin iradesi rıza verdiği için başım ay ve güneş topu gibi yuvarlanır.
6. Hayâlî gibi her gün başka bir makamı gezip her gece bir vilayete misafir olan başım...

361.

*ben ki eş 'ārumda vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem
ey niçe leylî-şıfat mahbûbı mecnûn eyleyem*

1. (Ey sevgili) Şiirlerimde âşık eden saçlarının niteliğini anlatıp, birçok Leylâ gibi güzeli Mecnûn edeyim...
2. Daha nereye kadar kanlı gözyaşım ile uyku ordusuna asker sevkedip ayrılığının akşamında baskın yapayım?
3. Keder meclisinde her solukta ah ederim. Âşıklar arasında ney gibi inlemeyi kanun etmekten korkuyorum.
4. O Şirin gibi güzel, keder dağında ben Ferhâd'a gelecek olsa, bindiği Şebdîz'ini (kanlı) gözyaşım ile gül renkli (Gülgûn) ederim.
5. Eğer kendimi yedi kıtanın hükümdarı da yapsam Hayâlî aşk yolunda yine değersiz bir dilenci (olarak kalır)...

362.

*gönlüm diler varup ser-i zülfüñde bend olam
bu kâr-ı 'ışkı başa iletmiş levend olam*

1. Gönlüm gidip saçının ucuna bağlanmak ve bu aşk işini sona erdirmiş levent olmak ister.
2. Mansûr darağacına “Beni topraktan kaldır! Ta ki dünyayı ayağımın altına alıp yüce olayım” dedi.
3. Zamanın güneşi iken ümit ederim ki gölge gibi yüzü yerde bir köşede oturmuş dertli olayım.
4. (Ey saki) Bana ayna verme, kadeh ver. Bu beğeni dolu işi bırakıp da kendimi beğenmek uygun düşer mi?
5. Ey Hayâlî, ben inlemeler için yine bir neyim. Çünkü şeker kamışı gibi dünya lezzetine bağlandım.

363.

*nesîmāsâ çeküp el bâğ-ı 'ālemden güzâr étdüm
geçüp bûy-ı gülinden hâr-ı hicrân ihtiyâr étdüm*

1. Dünya bahçesinden rüzgâr gibi el çekip geçtim; gülünün kokusundan vazgeçip ayrılık dikenini seçtim.
2. Aşk binasının hasar aldığını gördüğümde serden geçtim; gediğine (başımı) bir taş koyarak sapasağlam yaptım.
3. Gül gibi büyüyüp renk ve kokusundan iz bulmak için, bu sevdalarla bedenimi gam yolunda toz toprak ettim.
4. “Aşk askeri unvanı Ferhâd'ın mezarında ne arıyor?” diyerek Bîsütûn Dağı'ndaki mezarını

bulup taşladım.

5. Ey Hayâlî, gönlümü meyhane müdavimi bir şarapçı görünce, vücudumun halvetinde takva sahibi bir zahite çevirdim.

364.

ḳaddüñ ile 'ārızuñ gūlzārda yād eyledüm
servi pest êtdüm gūli āhumla berbād eyledüm

1. (Ey sevgili) Çiçek bahçesinde boyun ile yanağını andım; serviye aşağılayıp gülü ahımla yelev savurdum.
2. Aşk hanedanı Mecnûn'dan beri viran idi. Göz yaşı gümüşümle harç yapıp yıkılmış yerlerini tamir ettim.
3. Ayrılığından bahsedince deli gönül ıstıraba düştü; vuslatını anarak yine deliyi sevindirdim.
4. Kalemim meyhanede hangi şiiri topladıysa halvet köşesinde onu zahitlerin duası yaptım.
5. Ey Hayâlî, ben sevgilinin vuslatını nasıl arzulayayım? Allah'a şükürler olsun kendimi ayrılığa alıştırdım.

365.

kāşkî cismümde biñ biñ dîde peydā eylesem
her birin lü'lü' dişüñ hecrinde deryā eylesem

1. Keşke vücudumda binlerce göz (şeklinde yara) çıkarsam da her birisini inci dişinin ayrılığında derya gibi akıtsam...
2. Dünya sevgisinden vazgeçmedikçe, elimdeki tesbihimi Süreyya yıldızı da yapsam namazım kabul olmaz.
3. Gül yüzlü Yûsuf'umu, Züleyhâ'ya sunsaydım çenesinin portakalına elini değil, canını parçalardı.
4. Îsâ, güneş meşalesini odama gönderse de işret meclisimin kadehini (sönmez) Hristiyan kandili eylesem...
5. Ey Hayâlî, aşk kılıcı gönlüme bir pencere açsa da can gözüyle sevgiliyi bir anlığına seyretsem...

366.

hevādāruñ olaldan dūd-ı āhum
yazar eyvān-ı çarḫa āh şāhum

1. Ahımın dumanı âşığın olalı gökyüzü köşküne “âh şâhum” yazar.
2. Artık eğlencem belini düşünmektir. Padişahım, “Alan bir kıldan alır” (derler).
3. Zamanımın meyhane sultanı benim; başımdaki bir kadeh şarap tacımdır.
4. Hava kabarcığı gibi ölümü göze alayım; (zira) askerlerim aşk hevesine uymuştur.

5. Ey Hayâlî, dünyanın güneşine bakmayan keder gecesi yarasasıyım.

367.

yoluña harc étmege göz yaşı sîmümdür benüm

yaşasın göz merdümi gözler kerîmümdür benüm

1. Benim gözyaşlarım yoluna harcamak için gümüşümdür. Yaşasın gözbebeklerim; gözler benim velinimetimdir.
2. Gönlün bedende dertsiz olması ruh azabıdır. Sevgili olmadıkça cennet gülü benim cehennem ateşimdir.
3. Akla söyleyin oradaki kalabalığı başından atsin! Sevgilinin derdi var iken o benim kimim oluyor bilmiyorum!
4. Güneş Doğulu bir abdal dervişidir, (ona) kandili ben verdim. Kâinata ışık veren benim kusursuz yaratılışımdır.
5. Ne yüce himmetliyim gör ki odamda aşk şahı benim beraber oturduğum arkadaşım, dostum, musahibimdir.
6. Gözyaşı çocuğum çok zamandır ayağının toprağıdır. Merhamet et ki onlar benim ayağa düşmüş yetimimdir.
7. Hayâlî talihimden mi feleğin yüzünden mi anlamıyorum. O güneş yüzlümü gördüğümde gölgem benim alacaklımdır.

368.

‘ayn-ı dilden cûş édüp gözden akar yaşum benüm

şu terâzûsı olupdur gâlibâ başum benüm

1. Benim başım galiba su terazisi olmuştur. (Zira) Benim gözyaşım gönül çeşmesinden taşıp gözden akar.
2. Gönül çocuğu, Leylâ’nın lâm harfine benzeyen saçını andığından beri aşk mektebinde benim sınıf arkadaşım Mecnûn’dur.
3. Ey gonca dudaklı, güzelliğinin ilkbaharına gönül verdiğimden beri benim nakkaşım (Allâh’ım) yüzüme hazan yaprağı çizdi.
4. Anadolu fitnesinin kederi beni bir aşk padişahı yaptı. Benim Kızılbaş’ım vücudumda birçok yerde olan (onun) kılıcının yarasıdır.
5. Ey Hayâlî, sevgili dudağının şekerinin övgüsünü duyunca “Ey benim hilekâr rindim (sen) papağan mısın?” dedi.

369.

her kaçan nâz eylese ol serv-i âzādum benüm

sîneden çıkmak diler rûh-ı feraḥşādum benüm

1. O benim boyu düzgün servim ne zaman nazlanarak salınsa benim mutlu ruhum göğsümden çıkmak ister.
2. Bunca gündür gam dağında gelincik gibi kan ağlıyorum. O şirin ağızlı “Benim Ferhâd’ım hâlin nasıl?” demez.
3. Ferhâd ile Mecnûn’un aşklarını ansam şaşılır mı? Zira biri benim şeyhim, azizim; biri üstadım...
4. Ey benim peri çocuğum, sana “Ben kula merhamet et” demekten ağızım çarpıldı da bir gün olsun (beni) gözetmedin!
5. Ey Hayâlî, o gonca ağızlı benim adımları bir gün ansaydı dünyada güneş gibi meşhur olurdum.

370.

ey dil habâb-ı sāğar imiş bârgâh-ı cem

āvâreler hevâsına tâbi ‘sipâh-ı cem

1. Ey gönül, Cem’in otağı kadehteki hava kabarcığı imiş. Cem’in ordusu avarelerin arzusuna bağlı imiş.
2. Şaraptaki hava kabarcığına bir kez bakan kişi, Cem’in bakışının şu ateşli gazapta nasıl olduğunu gördü.
3. Sarhoş o dilenci imiş ki önünde toz gibi yüz bin Cem tacı yürümeye başlayıp dans eder.
4. Cem’in ahının dumanı bu ipsiz çadırlar altında bulut olup kıyamete kadar yaşlar döker.
5. Ey Hayâlî her meyhane bana Cem dergâhı olduğundan beri işretimin kadehi güneşe ışık verir.

371.

şol serv-ı kadd ü lāle-ruḥa bir ḡazel dēdüm

mevzûn u ḥûb u nāzûk igen bî-bedel dēdüm

1. Şu servi boylu ve lale yanaklı için bir ḡazel söyledim. “Ölçülü, güzel, nazik ve çok eşsiz” dedim.
2. O yay kaşlıya “bana bir bak” diyeceğim yerde “bağrımı yan bakış okun ile tutup del” dedim.
3. O afetin âşıklara muhalefet ettiğini görüp “Bu yaptığın iş senin usulüne uymaz” dedim.
4. Ey gümüş bedenli sıkıntı ateşi ruhumu altın gibi eritmeyince “bu müşkülümü hallet” dedim.
5. Hayâlî, ayva tüylerini sevgilinin yanaklarında apaçık görünce “İskender’in aynasına zarar gelmiş” dedim.

372.

ehl-i tevḥîdem ḥaḳḳat rāḥınuñ āḡāhıyam

ḥānḳāh-ı ‘ışk içinde şūfî-i allāhiyem

1. Tevhîd ehliyim, doğruluk yolunun agahıyım. Aşk dergâhında Allah’ın sufisiyim.
2. Bazen en alçağa bazen en yükseğe; gezintime nihayet yok... (Bazen) Denizin dalgasıyım

bazen de deniz içindeki balığım.

3. Başıma alayık terkenden külâh aldım fakr ehlinin istiğna devletine sahip padişahıyım.

4. Aşk ormanının bazen avcı aslanıyım. Bazen de fena vadilerinin güçsüz tilkisiyim.

5. Aşk harmanında kendimi buğdaydan bile saymam ancak sararmış vücudumla havaya dönmüş bir samanıyım.

6. Bazen münacat ehlinin ayakkabılığıdır yerim. Bazen meyhane erlerinin dergâhının hizmetkârıyım.

7. Ey Hayâlî işim Allâh'ın emrine itaattir. Nefsim her ne isterse ona karşıyım.

373.

ben cünûn-ı vâdi-i 'ışkam gedâlık şan'atüm

müy-ı jülîdem-durur başumda tâc-ı devletüm

1. Ben aşk vadisinin delisiyim, sanatım dilencilik ... Başımdaki karışık saçlarım devlet tacımdır...

2. Bu aşk yolunda Ferhâd ile Mecnûn birisi şeyhim, azizim; birisi aynı elbiseyi giydiğimdir.

3. Ey peri, eğer ayağının toprağı hasretiyle ölürsem melekler toprağımy gözlerine sürme etsinler.

4. Ey sarhoş gözlü, şarap kadehi yakut dudağına öykünmüş... Dünyada sağ olursam onunla sohbetim çok olur.

5. Ey taş kalpli, gözlerimin şişesiyy yolunun kumuyla doldurup her gün saatlerimi bu şekilde geçirdim.

6. Ey ay (gibi güzel sevgili) güzelliğinin harmanında beninin buğdayını görüp mail olsam şaşılır mı? Karınca kadar da gayretim yok mu yani?

7. Ey Hayâlî, o ay yüzlü yanında zerre kadar rağbetim olsaydı şiirle güneş gibi meşhur olurudum.

374.

cânı teslîm eylemek 'ışkuñda kârumdur benüm

zinde olmak bir nefes 'ışk içre 'arumdur benüm

1. Benim işim aşkına canı teslim etmektir. Aşk içinde bir an bile olsa zinde olmak benim utancımdır.

2. Sevgin beni toprak ettiğı için ay bana yüz sürdü (hürmet etti). Ayın yüzünde görünen benim tozumdur.

3. Gökyüzünde güneş kandilini ahımın ateşinden yakar. Aya yıldızları işaret eden benim kıvılcımımdır.

4. Aşkın yüzünden üstüme binlerce kınama taşı yağdı. O kınama taşları şimdi benim kalemdir.

5. Ben Hayâlî, baş açık bir Rumeli abdalıyım. Hayret tekkesindeki Mecnûn benim pirimdir.

375.

tāze dāğum kırmızı gül zaḥm-ı tīguñ süsenüm

bülbüldür bu gülistānuñ fiğān u şīvenüm

1. Yeni açılmış yaram kırmızı gül, kılıcının yarası susenim. Feryat ve inlemelerim bu çiçek bahçesinin bülbülüdür.
2. Kalp evime güzelliğinin ışığı düşün diye bağrımın yarası camım, kılıcının yarası pencerem olmuştur.
3. Şarap, sevgilimin gül renkli dudağına benzediğinden beri mekânım ayaktakımı ile meyhane köşesidir.
4. Ey gözümün nuru bana “Gözün aydın” derlerse şaşılır mı? Zira aydın gözüm hayalinle tanıştı.
5. Ey Hayâlî, mekânım melamet sokağı olduğundan beri selamet topluluğuyla bir an bile oturmadım.

376.

tolanup gün gibi etrāf-ı āfākı güzer kıldum

şabāveş ‘ālemüñ seyyāhı oldum çok sefer kıldum

1. Güneş gibi ufukların çevresini dolanıp gezdim. Sabâ rüzgârı gibi âlemin seyyahı olup çok yolculuk yaptım.
2. O keman kaşım yan bakış oklarını atarsa atsın! Bela okuna karşı can veren bedeni siper ettim.
3. Ey gönül (gözyaşı) dünyaya gizli sırrımı yayan gammaz imiş anladım; bu kan olası gözyaşımdan çekindim.
4. Belayı anne ve derdi sütkardeşim yaptım. Yetim, kimsesiz ve gamlı gönle aşkı baba yaptım.
5. Ey Hayâlî, gecedden sabah oluncaya kadar düşündüm. O güneş (gibi sevgili)in aşk mektubunu seher duası yaptım.

377.

bu nazm-ı ābdār ile fehmi et ne söyleyem

dīdār ḥaqqı āb-ı rüy-ı heft-kışverem

1. Bu akıcı şiirle ne söylediğimi anla! Allah’ın cemaline yemin olsun ki yedi kıtanın şerefiyim/yüz suyuyum.
2. Surette her ne kadar baş açık/korkusuz bir kalendersem manada şiir ülkesinin padişahıyım.
3. Kâinat istiridyesinde sözümün incisini idrak eden kişi benim ne cevher olduğumu anlar.
4. Bu (söz) Mesîh gibi adam öldürüp diriltir iken her bir at hırsız beni eşek sanır!
5. Sende değerli kaftan ve bende bu temiz şiir... Sen tenperverlerden oldun, ben ise ruhperverim.
6. Kılıcım dil, tacı terketmek bana addır. Başlar kesip de kanlar akıtmayan bir kahramanımlı!

7. Ben sıkıntı sofrandan yiyip de yine devletine dua ederek şükreden o Hayâlî'yim.

378.

nice bir h'ân-ı ğamla âb içelim

gel e birkaç kadeh şarâb içelim

1. Daha nereye kadar keder sofrasında şarap içelim! Gel de birkaç kadeh şarap içelim!
2. Başı açıp meyhane eri olalım; kimseden utanmayıp içelim!
3. Şaraba hava kabarcığı gibi göz dikip evimiz viran olmadan içelim!
4. O güneş gibi sevgili bana "İçelim" derse toz gibi sevincimden dans ederim!
5. Şarabı burada hesapsızca içelim zira ahirette hesabı yapılır.
6. Çeng ile rebap "İçelim" demeseydi Hayâlî şarap âlemi yapmazdı.

379.

hâlî olduğına kâh-ı ğam ile ezel gîlüm

şâhid bu rûy-ı zerdüm ile tende her kılum

1. Ezelde toprağımın gam samanıyla karıştığına bu sararmış yüzüm ile bedenimdeki her kılım delil...
2. Ey yay kaşlı, senin okunun ucuna ağzıma dil soktuğu için (bakış okunun) temrenleriyle konuşur.
3. Ey ay (gibi güzel sevgili), ben zerre senin eşiğinde dursaydım konağım güneş gibi gökyüzü olurdu.
4. Yolunda tane tane tohum gibi gözyaşı ektim; bu uğurda en sonunda mahsulüm dert oldu.
5. Ey Hayâlî, başımı ayağımın altına koysam (dahi) o hurma boylunun meyvesine yine de elim ermez.

380.

eşküm sitâresin şalalı ayağa gözüm

sen meh-liķā yanında benüm düşdi yılduzum

1. Gözüm gözyaşı yıldızını ayaklar altına bıraktığından beri sen ay yüzlü nezdinde benim yıldızım düştü/şöhretimi kaybettim.
2. Ben belin için kıl kadar bile dedikodu yapmam. Ey güneş yüzlü, ağzına zerre kadar sözüm yoktur.
3. Rakip beni sana bir şekilde gammazladı; senin katında kara yüzüm bunun için aklanmaz.
4. Ey peri, misk yüklü ayva tüylerin güzelliğinin ilkbaharına erdiğinden beri geceyle gündüzüm eşit oldu.
5. Ey Hayâlî, ben sevgilinin yoluna toprak olursam her basiret sahibi tozumu gözüne sürme edinsin.

381.

*göndermediñ yazup yañılup baña bir peyām
dünyāda bī-vefālar içinde saña selām*

1. Şaşırp yanılıp da bana bir haber göndermedin! Dünyada vefasızlar içinde sana selam (olsun)!
2. Eline kadeh al ki gönlün huzur bulsun. (Nitekim) Camı olmayan ev karanlık olur.
3. (Ey sevgili) Kılıf, elindeki kılıcının yalın yüzü güzel olduğunu görünce o an (onu) nezaketle göğsüne çekti.
4. Aşk âşıkları sıkıntı ile baki yapar. (Nitekim) Padişah halka siyaset ile düzen verir.
5. Ey Hayâlî, (sanki) başım bela dağının zirvesidir de ahımın dumanı onun üstüne bulut oldu.

382.

*benem ki nazm serîrinde şāhib-erkānam
benem ki āb-ı ruh-ı mülk-i āl-i 'oşmānam*

1. Şiir tahtında erkân sahibi olan benim. Osmanlı sülalesinin devletinin yüz suyu benim.
2. Sabâ rüzgârı gibi hafif ruhlu ve su gibi akıcı... Düşmana ateş ve dostlara toprakla eşitim.
3. Peygamber ilim Medîne'si, kapısı Necef padişahı oldu. O dergâhın köpeğiyim, o kapıda kapıcıyım.
4. İnsan isen bana hayvan gibi ayağınla vurup saldırma! Zira keramet ormanında kükreyen aslanım!
5. Balığın karnı gibi eminim, Yûsuf'un eteği gibi temiz... Îsâ gibi kurtuluş ehliyim, Şu'ayb'a çobanım...
6. Söz gibi yüceyim, hüner gibi hoş hâlli... Cömertlik gibi güzelim, baht gibi neşeliyim...
7. Sel gibi ne kadar bulanık olsan da kendini bana ulaştır ki ben okyanusun ta kendisiyim...
8. Bu suret perdesi yüzüme çekildiğinden beri dünyanın Karagözcüsüyüm, fitneci herifim.
9. Hayâlî, hürler meşrebine ulaşmışım ama (ne yazık ki) felekteki gökyüzünün zincirinin esiriyim.

383.

*gerdenümde şanma bu zülf-i siyāhumdur benüm
hay zālīm boynuña düşmiş günāhumdur benüm*

1. Boynumdakini “Bu benim siyah saçımdır” diye düşünme! Ah zalim, boynuna düşen benim günahımdır!
2. Aşk padişahıyım, hükümdar tacı yaramın pamuğuna değmez. Şu başsız ve ayaksız (perişan) dilenciler benim askerlerimdir.
3. Güzellik meclisinde sevgilinin gözü ve kaşı benim iki gözbebeğim ve iki eğri külahlı cilveli (sevgili)mdir.

4. Gam gecesinde ay halkasını ele geçirip dünyayı yerinden oynatan (şey) benim ahımın pazısının kuvvetidir.
5. Ey Hayâlî, fakr padişahının sokağındaki köpeklerin her paçavrası benim izzet ve makam elbisemdir.

384.

*müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hübānum
revān olmağa tırmışken oturdu yerine cānum*

1. Güzellik padişahım devlet makamını teşrif etti; canım yola koyulmaya kalkmış iken yerine oturdu.
2. Ey zavallı karınca, matem giysini mahşer gecesine kadar çıkarma! Eğer senin Süleymân'ın rüzgâr gibi koşarak gittiyse benim Süleymân'ım geldi.
3. Ey doktor, eğer inlemelerim yırtık yakamı işaret etmeseydi gömleğimin içinde bedenimi bulamazdın!
4. Haset oku ve düşmanların kınaması bedenimi yaraladı. Kanımın her damlası Kerbelâ şehidini taklit eder.
5. Ey Hayâlî, Vâmık, Ferhâd ve Mecnûn'dan ayrı düştüm; bu kesret âleminde bunca dostumu kaybettim.

385.

*kaşuñ hilâlini meh-i tâbāna vèrmezem
şem '-i ruhuñi mihr-i dıraşāna vèrmezem*

1. Kaşının hilalini parlak aya değişmem. Yanağının mumunu parlak güneşe değişmem.
2. Ayva tüylerini Sebzezâr'a (çimenliğe), benlerini Semerkand'a, izinin tozunu Isfâhân'a değişmem.
3. Alnını Akşehir'e, yüzünü Aydın iline, misk renkli ve kokulu saçını Karaman diyarına değişmem.
4. Göz karasını mesken tutmuş yakut dudağının aksini Zulmet içinde olan abıhayata değişmem.
5. Ben o Hayâlî'yim ki eşiğinin dilenciliğini Acem tahtı ile Osmanlı ülkesine değişmem.

386.

*gonce la 'lûñ hasretinden bağrumı hûn eyledüm
kûyuñ eşk-i lāle-rengümle ciger-gûn eyledüm*

1. Gonca dudağının hasretinden bağrumı kan ettim. Gelincik renkli gözyaşımın sokağını ciğer kanı rengine çevirdim.
2. Ayva tüyünün kargası beninin buğdayını ayaklar altına alıp çiğnediğinden beri bu kederden kendimi döve döve un ettim.

3. Ey gül, dudağının şarabını istiareli şiirimle nitelendirdim; şiir sihirbazı olduğum için büyü yaptım.
4. Ey canım, altın gibi saf olduğum her yönden anlaşılın diye çehremi bu sevda ile altına çevirdim.
5. Ey Hayâlî, gam yükü çeng gibi boyumu büktüğünden beri âşıklar arasında ney gibi inlemeyi kanun yaptım.

387.

‘āleme vèren ziyā ol yüzi māhumdur benim

bendesiyem ben anuñ ol pādşāhumdur benim

1. Dünyaya ışık veren benim o ay yüzlümdür. Ben onun kuluyum, o benim padişahımdır.
2. Gönül, gece gündüz o ayın sefasını işittiğinden beri, Merve hakkı için, dergâhı benim secdegâhımdır.
3. Sevgilim, sırrımı ifşa ettim diye bana darılma! Zira her seher gönülden çıkan benim feryat ve ahımdır.
4. Ey lale yanaklı, bağrımın üstünde gönül ateşi yüzünden yer yer yanan benim yaramdır.
5. Ey Hayâlî, bana ahımın dumanından bayraklar ve gam asker olarak yeter! Savaş için onlar benim ordumdur.

388.

ol dilārā dil-berümdür yā dañı nemdür benim

ben o dildāra kıl oldum ol efendimdir benim

1. O gönül süsleyen benim sevgilim değildir de nedir? Ben o sevgiliye kul oldum, o benim efendimdir.
2. İzinin tozunu simya bağışlayan iksire çevirsem layıktır. Zira benim ayağına yüzümü sürdüğüm oldukça güzel bir adamdır.
3. Sonu harap olacak taşı bir taş üstüne dikip koyma! Zira aşk bir binadır, benim kalbimde temeli sağlamdır.
4. Ey Hayâlî, benim aklımı ortadan kaldıran o ay gibi güzel sevgilinin ejderha başlı saçları, o perçemin kokusudur.

389.

gerçi êtdüm halka halka dāğumı mādām dām

olmadı ben ‘āşıka ol kebg-i bī-ārām rām

1. Halka halka yaramı her ne kadar tuzak etti isem de o yerinde durmayan keklik ben âşığa boyun eğmedi.
2. Ey vaiz, şarabı bırakıp müsellesin niteliklerini anlatma! Bize bin kere ham ham/boş boş

konuşsan da bile (onu) olgunlaşmış/yıllanmış şaraptan saymayız.

3. Dünya meclisinde vahdet meyhanesi şarabından kadeh kadeh içmeyen kişi hava kabarcığını şaraptan ayrı gördü.

4. Güneş yüzlü (sevgili), saki elinden sabah vakti şarap içse gecenin tortu çeken bir hilekâr olduğunu anlamaz.

5. Hayâlî meyhane sokağında kötü adlı olmak için iyi komutanlara hizmet etti.

390.

şāh-ı 'ışkuñ mīriyem encüm sipāhumdur benüm

devletinde māh-ı nev zerrīn külāhumdur benüm

1. Aşk padişahının emiriyim, yıldızlar benim askerlerimdir. Devletinde (doğmuş) yeni ay benim altın tacımdır.

2. Mahşer meydanında gayret ateşiyle cehennemleri yakıp ortadan kaldıran benim gönül yakıcı ahımdır.

3. Bağrımın üzerindeki her elif yarası, aşk topluluğunu aşk menziline ulaştırmak için benim doğru yolumdur.

4. Yerde ve gökte yıldızım yoktur sanmayınız! Zira o ayın yüzündeki beni, benim kara bahtımın yıldızıdır.

5. Ey Hayâlî, hakikat yolunun dervişine ulaşmak istersen benim padişahıma gel, secde et!

391.

vücūdum zerreler kıldı maḥabbet çün türāb oldum

çekildüm āsmāna kuḥl-ı çeşm-i āftāb oldum

1. Aşk, vücudumu toz hâline getirdiği için toprak oldum. Gökyüzüne yükselerek güneşin gözünün sürmesi oldum.

2. Bana meyhanenin ayakkabılığında yer verdiler. Başım göğe erdi, güneş gibi yüce oldum.

3. Sevgilinin keder eli kulağımı tambur gibi burduğundan beri, bedenimdeki her kılımin inlediği bir rebap oldum.

4. Bugün her ne kadar birçok ince söze hazırcevap olsam da ağzı ile belinin düşüncesi içinde aklımı yitirdim.

5. Hayâlî, inlemelerim ve gözyaşım bana öylesine zevk verdi ki ne çalgıcının minnetini çektim ne şaraba muhtaç oldum.

392.

seg-i kūyuñ kayırdum ḡayr mekrinden ferāḡ étdüm

tenümde dāḡlardan bir niçe ḡünīn yalaḡ étdüm

1. Sokağının köpeklerini koruyarak başkalarının hilesinden kurtuldum. Vücudumda yaralardan

birçok kan dolu çanak yaptım.

2. Bugün senin eziyet sazına benzetip meclisinde çalmak için felekleri ahımla yedi çini kâse yaptım.

3. Yanağından ayrı kalmış gönül ateşinin parıltısını göğşe çıkarıp ayrılığının gecesinde melekler topluluğuna kandil yaptım.

4. Ey sevgili, güneş ve ayı göğsüme iki simit yaparak feleğe gözyaşımın denizinde yüzmeyi ben öğrettim.

5. Bağrımdaki her nal yarası içinde ateşli bir yanık yarası yakıp her birini aşk illerinde bir ocak ettim.

393.

dūd tā kim depemüzden çıka āhı çekelim

zāhidā 'ışk eriyüz biz de sipāhī çekelim

1. Tepemizden duman çıkana kadar ah çekelim. Ey zahit, aşk eriyiz biz de (bu şekilde) asker çekelim.

2. Servi boylu Konyalı bir güzele âşık olup yeşil şalvar ile Mevlevi külahını çekelim.

3. Ey zahit, eğer şarap içmek günah olduysa sen doğruluk üzerinde bulun, bu günahı biz çekelim.

4. Eğer bizi vefa kardeşleri kıskançlık kuyusuna bırakırsa zamanın Yûsuf'u olup kuyu sıkıntısı çekelim.

5. Ey Hayâlî, sevgilinin okunu temreni ile yürekte taşıyıp, padişah sancağı çekmenin zamanıdır.

394.

bir iki gün dile sen māhı gerçi mihrbān buldum

yüri var fāriğ ol benden ben özge dil-sitān buldum

1. Sen ay gibi güzel sevgiliyi birkaç gün sevdiysem de git benden vazgeç, ben başka bir sevgili buldum.

2. Hızır'ı ile yoldaş olup Mecmau'l-Bahreyn'i gezdim; fena toprağından, kötü olayların dalgalarından kurtuldum.

3. Ezel denizinin dibinden nehirler aktı; bu nehirlerin kenarında binlerce gönül alıcı (güzel) buldum.

4. Hayat ırmağının kaynağından can suyu içtim. Canın ta kendisini/çeşmesini bulduğum için beden kabına ihtiyacım yoktur.

5. Ey Hayâlî, şairlik kabiliyetini, kanadı altında ankâların bir sinek gibi görüldüğü mekândan münezzeh bir doğan gördüm.

395.

*maḥabbet şeh-süvārınun atı oynadıur başum
semend-i 'ışkuñ cānā nişān-ı na 'lidür kaşum*

1. Ey sevgili, başım aşk binicisinin at koşturduğu yer, kaşım ise aşk atının nalının izidir.
2. Ey ay yüzlü (sevgili) bu kan dolu gözümü görüp “zamanın güzel (geçiyor)” deme. Bu yaşıma gelinceye kadar gözüm ne kanlar ağladı.
3. Bela çölünde öylesine başım dönüyor ve öylesine koşuyorum ki benim yoldaşım sadece ayağımı bastığım taştır.
4. Çok göz ağrısı (sevgili) görmüş inci saçan gözüm, remed hastalığından kızardı sanma; (ey sevgili) gözüm, dudağın için yakut saçmış.
5. Ey Hayâlî, her gece altın suyu hilal kaşını boyar; yani dünya gelini benim oynaşım olmak ister.

396.

*ben bugün ol âfet-i şāh-ı cihānı görmedüm
şanki biñ yıllar-durur bir gün ben anı görmedüm*

1. Bugün ben o dünya padişahı afeti görmedim. Ben onu bir gün görmedim ama sanki bin yıldır görmemiş gibiyim.
2. Ey padişah, ne yazık ki bu ayrılık acısı ile kaldım. O şeker sözlü olan tatlı dilliyi görmedim.
3. (Ey sevgili) Yüzünün ışığını, gizlenmiş bir güneş olarak hayal etsem desem güneş ışığı toplayan bir güneş görmedim ki...
4. Ahımın dumanı sıkıntı, keder ve uğursuzluk verince içim karardı; bu yüzden o gökyüzünün ayını göremedim.
5. Ah! Bela bahçesinde, güzelliğinin bahçıvanı olduğundan beri bu Hayâlî gibi bir kasımpatı/âşıklar emiri görmedim.

397.

*gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cānā gözüm
key şakın merdümder ölür taşu bu deryā gözüm*

1. Ey sevgili, gel beni ağlatma da gözüm yaş dökmesin. Aman dikkat et! Bu gözüm, deniz gibi taşarsa insanlar ölür.
2. Aşk semtinin iklimi adamı böyle yapar. Ey gönül, her solukta sürekli ah et; gözüm ağla!
3. Ey kör gözüm, (sevgilinin) ayağının toprağının sürmesini istersen; o göz nuru uzaklaştı, tozuna erişemezsin.
4. Gözüm, güzellik bahçesinde bir şehla gözlü (nergis) görüp ne yazık ki gönlüm gibi kanlı goncaya döndü.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin beninin tasviri gözümde misktir; (bu yüzden) gözüm onu gizlemek için

kızıl tül oldu.

398.

*ha müdürādur benüm kullandüğüm
ayrılıkdur dā'im oda yandüğüm*

1. İşte benim kullandığım tatlı dilliliktir; hep ateşte yanmamın sebebi ayrılıktır.
2. Hünerim daima deliliktir; ben deli akıllandığımı hiç görmedim.
3. Birdenbire her darağacına asılmam; dayandığım sümbül saçının çengelidir.
4. Dudağının şerbetine kandığımı görsem, (kendimi) Kevser suyunun lezzetinden sunulmuş kişi addederim.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin dudağına bu kadar ileri yaşımda aldandığımı görmedim.

399.

*'avâyıkdan geçüp küllî bu cismi cāna tapşurdum
ara yerden çıkuban mülkini sultāna tapşurdum*

1. Engellerden geçip bütün bu bedeni can(ım)a ulaştırdım; aradan çekilip ülkesini sultana emanet ettim.
2. Mecazi varlığını hakiki sarhoşluğa teslim edip; ışığı güneşe, damlayı okyanusa ulaştırdım.
3. Aşk denizinin incisini gönül hazinesine gömüp; kimini şahlar şahının kulağına, kimini hâna gönderdim.
4. Şifa, sadece aşk hastalığına can vermekmiş, anladım. Derdini, aşk kanununa bırakıp dermana ulaştırdım.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin dudağını gönül abdalına sunup o leziz helvayı esrardan şaşkın ve hayran olanlara ulaştırdım.

400.

*çarh sākî mihrdür zerrîn ayağ-ı meclisüm
dīde-i cibrıldür her şeb çerāğ-ı meclisüm*

1. Gökyüzü saki, meclisimin altın kadehi güneştir. Cebrâîl'in gözü her gece meclisimin kandilidir.
2. Bazen yüceliğimin gölgeliği sinek kanadı olur. Bazen meclisimin en değersiz otağı gökyüzü olur.
3. Ciğer kanı şarap, gam meze ve gözüm de kadeh... Aşkınin devletinde meclisimin bütün hazırlıklarını tamamladım.
4. Gökyüzündeki yıldızların ben toprak ile eğlendiğini sanma! Meclisimde yaktığım yara, gökyüzünün bağrını kaplamıştır.
5. Ey Hayâlî bugün ev köşesinden vazgeçtim. Meclisimin bahçesi açıldı, işretimin vaktidir!

401.

*öldüğümden sonra yâd eylerse yārân sohbetüm
hışt-ı mihr ü mâh ile yapmak gerekdür türbetüm*

1. Ben öldükten sonra dostlar sohbetimi hatırlarlarsa, kabrimi güneş ve ay tuğlasıyla yapmak gerektir.
2. “Bînişân” ülkesinin namılı sultanıyım; yüceliğimin sadası, “lâmekân” diyarına yayıldı.
3. Dağ yaramı açan, lale gibi bir kanlı gömlektir; devletimin kandilini ters rüzgârdan saklar.
4. Ezel meclisinde, ebed şarabını afiyetle içmişim. Ey dilenci, abıhayata ve Hızır’a minnet etmem.
5. Meyhane köşesinde Hicaz’ı seyretsem/Hicaz makamını dinlesem ne çıkar? Ey Hayâlî bir saz kadar gayretim yok mudur?

402.

*rûz-ı ezelde hâk-i vücûdum elenmedin
cân tıflı dahı ten beşiginde belenmedin*

1. Vücudumun toprağı ezel gününde elenmeden; can çocuğı henüz beden beşiginde belenmeden...
2. (Ey sevgili) Güneş ile ay bu göklerde (henüz) dönmeden, can ile gönül zerre gibi şaşkının idi.
3. Can pınarı beden toprağıyla yoğrulmadan, gözyaşım bir düzgün boylu servinin ayağına akardı.
4. Âdem yokluk uykusundan henüz uyanmadan, sevgilinin aşkıyla bambaşka bir âlemim vardı.
5. Güneş kandili felek sarayının üstünde yanmadan, güzelliğinin mumu Hayâlî’yi kelebek etmişti.

403.

*maḥabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsin
bu yanıklarla hûnîn-dil nedendür lāle bilmezsin*

1. Aşk bahçesinin kokusunu alamadağın hâlde bu yanıklarla (dolu) kanlı gönlü neden lale saymazsın.
2. Ey zahit, aşk tavlalarının ustası olmakla senin ne işin var? Zira gönül ve can zarlarını elinden atamazsın!
3. Ey ay (gibi güzel sevgili), elinden kime feryat edeyim? Zira ah ettiğimde sen onu meclis nağmesi sanırsın, inilti (olarak) görmezsin!
4. Ey kelebek, madem âşıksın uzaktan yan, yakına gelme! Bu meclisi süsleyen muma ne verirsen (geri) alamazsın!

5. Ey Hayâlî, sen eziyeti yüzü kara rakibinden sanırsın da o ala gözlü sana ne katmerli hile yapar anlamazsın!

404.

*gül ile lāle kanından göñül reng alabilmezsın
ne gözler yaşıdur şahın-ı çemende jāle bilmezsın*

1. A gönül, gül ile lale kanından renk/hınç alamazsın. Çimen ortasında çiy tanesi kimlerin gözyaşlarıdır bilemezsın.
2. Ay ile hale gökyüzünde her gece mutluluk duyup kavuştuklarını sana gösterir de anlayamazsın.
3. Geceyi aydınlatan incilerle dolu aşk denizine timsahından korkarsan dalamazsın!
4. Ey zahit, gerçeklik Kâbe'sinin yoluna girdim sanma! Bengâl yolu seni Hindistan'a gönderdi de haberin yok!
5. Ey Hayâlî, her sadık âşık ardan arındığı hâlde sen hâlâ namus şişesini taşa çalamazsın!

405.

*maḥabbet cāmın ey zāhid elüñe alabilmezsın
meger kim şişe-i nāmūsı taşa çalabilmezsın*

1. Ey zahit, aşk kadehini eline alamazsın; galiba namus şişesini taşa çalamazsın!
2. Tacın ile hırkanı çıkar ki bunlar gibi bir kaba yükle aşk denizi seni kabul etmez, dalamazsın!
3. Ey güneş, eğer cismindeki her parıltı konuşan bir dil olsa bile sevgilinin güzelliğiyle kılıç tokuşturamazsın!
4. Sevgilinin (bakış okunun) temrenini yaramdan çekip almak insafa sığar mı? Ey arkadaş, sen bana ne verdin de alamazsın!
5. Ey âşık, eğer sana dağ tepesi Hayâlî'ye olduğu gibi hoş gelmezse melamet davulunu gam geçidinde çalamazsın!

406.

*inse ḥurşîd-i felek toğsa girîbānumdan
zulmet-i āhumı dūr edemeye yānumdan*

1. Gökyüzündeki güneş inip yakamdan doğsa bile ahımın karanlığını yanımdan uzaklaştıramaz!
2. (Görüneni) Gözbebeğim sanma! Kara bulut deniz sanıp bu ağlayan gözümde su almaya geldi.
3. Eğer benim bu mahrumiyet ateşimden denize bir kıvılcım düşse her inci parlak bir kor olur.
4. Yakamdan yükselen ahım “işte, yatıyor” demeseydi ecel gömleğimin içinde beni bulamazdı!
5. Gönül kanım, çölü denize çevirdiği zaman, güzel keklik ayağındaki kanımı sana göstermedi mi?

6. Aşk ülkesi Hayâlî'ye teslim olmuş; o sultanlara sultanımdan tuğra geldi.

407.

*zerreler yüz döndüre hırşîd-i 'âlem-tâbdan
dönmeye yüzüm benim ol kaşları mihrâbdan*

1. Zerreler dünyayı aydınlatan güneşten yüz çevirir ama benim yüzüm o mihrap kaşlıdan (başkasına) çevrilmez.
2. Güneş, yeryüzüne yüz sürmeyi bıraksa bile benim sararmış yüzüm o kapıdan ayrılmaz!
3. Her gece yıldızların gözleri uykudan açılmaz iken bu kan dolmuş göz hala uykuya varamaz!
4. Ateş, (bedenime) kül renkli kürk örtmese, gömleğim melamet yarasının pamuğundan olurdu.
5. “Kavuşma çeşmesine ermek istersen başı dönmüş ol!”. Hayâlî, su dolabının nağmelerinden bunu anladı.

408.

*her ne kan kim yutdı dil la 'l-i leb-i dildârdan
dökdi âhîr fûrkat anı dîde-i hûn-bârdan*

1. Gönül, sevgilinin yakut dudağından ne kadar kan yuttuysa, en sonunda ayrılık onu kanlı gözümden döktü.
2. (Ey sevgili) Bahçe gezintisi yaptığında serviler boyunu seyretmek için bahçedeki duvardan başlarını kaldırırlar.
3. Ey meyhaneci çırağı, yüzünün ve saçının aşkına gönül bağladım. Her ne teklif edeceksen put ve zünnârından teklif et!
4. Ey çalgıcı, saz tellerinin perdelerinden gayb sırrını işitmeseydi mızrabın elinde titrer miydi?
5. Rintler, Hayâlî her meyhanede şarap içsin diye şarapçı kulübesinden gülbang çekerler.
6. Ey gönül, inkarcının dilini kesmek için, mücevher saçan kalem mücevherli kılıçtan daha iyidir.

409.

*dil helâk oldu meded şol gözleri bîmârdan
derdüme dermân erişmez ol şeker-güftârdan*

1. Gönül, şu süzgün gözlü sevgili yüzünden helak oldu, yardım edin! O şeker sözlüden derdime bir derman ulaşmaz.
2. Gam gecesinde ayrılığınla canımı aldın, ses çıkarmadım. İnkâr etmeyi bırak da bir öpücüğe barışalım.
3. Vuslatın ile canımı değiş tokuş etsen ne çıkar? Ey ay (gibi güzel sevgili), kim kaçınır dünyada kârlı pazarlıktan?
4. Ey padişahım, güzellik ülkesinin padişahıym diye böbürlenme! Zira dünyada eğri yürüyüşlü

felekten (asla) vefa gelmez.

5. Ey Hayâlî, ömrü ziyan etmeyeyim dersen devran içinde musahip bir dosttan/yol kardeşinden ayrı olma!

410.

*zevkın tıyaldan ol gözi mestâne yolların
vermez gönül feleklere mey-ḥâne yolların*

1. Gönül, o gözü sarhoşun yollarından zevk duyduğundan beri meyhane yollarını dünyalara değişmez.
2. Dağ başında Ferhâd'ın ve çölde Kays'ın olması güzel değil mi? (O sevgili) Âşıklarının yollarını çok uzağa atmaz.
3. Sevgili âşıklara iltifat eden ve her tanıdığına yabancı gibi davranmayan kişidir.
4. Kötülüğün anasını sevmeyen ünlü sofı, fitne ilminin yollarını şeytana öğretti.
5. Ey canım, ömründe meyhane yolunu görmemiş gibi davranan Hayâlî yalan yollarını iyi bilir.

411.

*ḥaṭ ne peydâ oldu ol la 'l-i şeker-âluddan
reng ü bû almak neden ḥelvâ-yı-cennet-düddan*

1. O şekerli dudakta ayva tüyü neden belli oldu? Cennet buharlı helvadan neden renk ve koku alınıyor?
2. (Ey sevgili) Eğer (tarafından) kabul görmediysem yüz binlerce şükürler olsun. Zira kapından kovulmuştan eksiğim yoktur.
3. Elimi bütünüyle varlık ile yokluktan çektiğim için imkân aynasındaki ilk cevherin resmine bakmadım.
4. Aşk âleminin işareti ancak işaretsizliktir; yoktan ve vardan haber vermek din esaslarına aykırıdır.
5. Hayâlî, düşmanlarının kıskanmasından zevk alır; nitekim Zü'l-celâl, İbrâhîm'e Nemrûd ateşinden bir gül bahçesi yaptı.

412.

*mihr-i ruḥuṇa dil véreli ey meh-i tâbân
sâyem gibi yêrden yêre çaldı beni devran*

1. Ey parlak ay, yüzünün güneşine gönül verdiğimden beri devran beni gölgem gibi yerden yere vurdu.
2. A padişahım, ayva tüyünün çıkmamasını istersen beni ağlatma! Zira yağmur yağınca çimen çabuk büyür.
3. Gözyaşım “Sevgilinin kederinin benini göz önünde bulundurmaz” deyip gözbebeğime kuru

iftira attı.

4. O gonca ağızlının gül yüzünü övmesi için benim gibi binlerce konuşan bülbülü var.

5. O yürüyen ruhum/sevgilim, can gibi gizlendiğinden beri bu Hayâlî yaşayan bir ölüye döndü.

413.

çeşm-i pür-ḥūnumda ebrûñuñ ḥayâlî bî-gümân

māh-ı nevdür kim şafağ içinde olmuştur 'iyân

1. Kanlı gözlerimdeki kaşının hayali, hiç şüphesiz şafak vakti ortaya çıkmış bir hilal gibidir.

2. Öldükten sonra benim sarı yüzüm, kanlı gözyaşlarımdan mezarımın üstünde kasımpatı çıkarsın.

3. Görünenleri servi ağacı ve gül sanmayın! Bahçe, (sevgilinin) yanağının ve boyunun şerefine bağrına dağ yarası yakıp, elif çekti.

4. Ey yay kaşlı, ok kalemle ayrılık mektubunu yazmak için yaramın diviti (kandan) kırmızı mürekkeple doludur.

5. Anlatıcı Karaman'a Hayâlî'nin şiirini iletirse, Nizâmî (Hayâlî'nin) ruh bağışlayan nazmıyla yeniden hayat bulur.

414.

zaḥm-ı peykānuñ degül sīnemde ey kaş kemān

bir ecel murğ gelip cismümde kıldı āşyān

1. Ey yay kaşlı, bağrımdaki temreninin oku değil; bir ecel kuşu gelip bedenimde yuva yaptı.

2. Dostlar, o salınan servi dik başlı bir sevgilidir; gözümün nehrini gezmek için bir adım (bile) atmaz.

3. Ey ay (gibi güzel sevgili), kaşlarının ayrılığını çektiğimden beri zayıflıktan göğsümdeki her bir kemiğim hilale döndü.

4. Gökyüzü, çizmenin mahmuzunu görüp kıskanmasaydı, bu ihtiyar felek her yıldızı bağrına basmazdı.

5. Ey Hayâlî, daha on dört yaşında bir çocuk iken ölçülü/düzgün şairliğine şimdi zamanın Selmân'ı oldun!

415.

her muḥarrem māh-ı nev toğsa şafağdan yā ḥüseyn

çeşmüme ḥūn-ı ciger dökmek olupdur farz-ı 'ayn

1. Ey Hüseyin, her Muharrem ayı şafaktan yeni ay doğsa, gözlerimden kanlı yaş dökmek “farz-ı ayn” olur.

2. Kutup yıldızının tepesi ayağının toprağıyla şereflenirse, güneş her seher vakti ondan nur dilenir.

3. Bu dokuz kubbeli gökyüzünün on iki nurunun (on iki imamının) kandilisin. Dünya ve dine süs ve ziynet veren şerefli dedendir.
4. Ey göz nuru, peygamberlerin sonuncusu sana resmedecek olursa, yüce dedenin yüzüğünün kaşında o “iki dünyanın padişahı” yazılıdır.
5. Ey sultanım, Hayâlî aşkınla bir olduğundan beri kendisine uzaklık, yakınlık, kavuşma ve ayrılma kendisine bir olmuştur.

416.

*baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yâr isteyen
şi' rûme kılsun nazar nazm-ı güher-bâr isteyen*

1. Sevgilinin dudağının özelliğini duymak isteyen, sözü bana söyletsin! İnci yüklü şiir arayan şiirlerime baksın!
2. Namus ile ar isteyen aşk sokağına gelmesin, meyhaneye gitmesin, bir kadeh şarap içmesin!
3. Dünya bahçesinde bir lale yanaklı isteyen kişi hasret yarasıyla yanıp kendi kanına girdi.
4. Bugün Hak tekkesinde keskin esrar soran kişi Mansûr gibi “Ene'l-Hakk” cüradanından çeksin!
5. Ey Hayâlî, şiirimizin incisi dururken iri taneli inci arayan kişi, göreyim dalgıç gibi baş aşağı olsun!

417.

*ey dëyen 'âşık belâ kûyında ben derd isterin
derd hem feryâd edüp aydur ki ben merd isterin*

1. Ey “Bela semtinde ben dert isterim” diyen âşık, dert de feryat edip “Ben sözünün eri bir adam isterim” der.
2. Ruhu'l-Kudüs'ün en uzun kanadının, Îsâ'nın nefesinin süpürgesi olduğu şu aşk yoluna vücudumu toztoprak etmek isterim.
3. Ses ve harflerin sayısının çokluğundan incinip kendimi dairemde nokta gibi tek isterim.
4. Ey usta binici, sabah ve akşam gidişli alaca atın/feleğin talihli nalının bir tozuyum, dünyayı gezmek isterim.
5. (Hz. Muhammed) Mustafâ'nın ehlibeytinin gül bahçesinin çiçekleri açıldığı zaman, yüzümün o gül bahçesinde değersiz bir sarı gül olmasını isterim.

418.

*'âşıkam mecnûn-şîfat deşt-i belâ gerdâdeyin
dil-berüm şûrîdedür ben 'âşık-ı şûrîdeyin*

1. Mecnûn gibi bela çölünün gezgini bir âşığım. Sevgilim perişandır, ben ise perişan âşığım.
2. Ey zahit, ben yağmur yemiş/görmüş geçirmiş bir kurdum; vaaz kürsüsünde sahte

gözyaşlarıyla beni kandıramazsın!

3. (Ey sevgili) Bîsütûn'da taş kalplilerin eziyeti taş gibi sert iken pazılarının kuvvetine “aferin” de, zira tecrübeliyim!

4. Yeni yeni yaralardan baştan ayağa göz olmuşum da her biri aşkın için çektiğim derdimi görüp bana kan ağlar.

5. Ey Hayâlî, dünya padişahının sarayında birçok yıl geçti ama (hâlâ) bir ümide bağlıyım.

419.

hudâ rahm eyleyüp bülbüllerüñ âh u figânından

yine bir gonce şundi dehre devlet gülsitânından

1. Allah, bülbüllerin ah ve feryatlarına merhamet edip yine dünyaya mutluluk bahçesinden bir gonca sundu.

2. (Sevgilinin) İki nergis gözü dünya bahçesine şekil verir, dünya bağı salınan servi boyuyla tazelik kazanır.

3. Hoten miski kendisini hazırlayıp ona gelir, (sevgilinin) amber saçan kâkülünden aşk kokusu alır.

4. (Bağrımdaki) Hedef tahtası kıpırdanır, galiba dünyada nişangah hâline gelecek. Zira, onun kirpiği ve kaşı (sanki) Rüstem'in ok ve yayından (yapılmış).

5. Hayâlî'nin duası budur ki “Ey Rabbi'm o mutluluk bahçesinin goncasını sen dünyanın sonbaharından koru!”

420.

dûr etdi ben gubârı ser-i kûy-ı yârdan

kime şikâyet eyleyeyin rûzgârdan

1. Benim gibi bir tozu sevgilinin sokağının ucundan uzaklaştıran rûzgârı kime şikâyet edeyim?

2. Ey gül yanaklı servi, bahar mevsiminden neyim eksik? Kanlı gözyaşım ile yüzümü çiçek bahçesine çevirdin.

3. Belalarına sabretmeyen aşkını anmasın! Baş ağrısından kaçanlar şarap içmesin!

4. Ey gül, bülbülün nağmesi ile büyükleme! Zira tek bir ahım onun gibi yüz binlercesinden üstündür!

5. Allah'ın gölgesinden çare gelmezse, Hayâlî eziyet güneşinin hararetinde kalır.

421.

fenâ ehline ta'n etme geçüp 'ucb ile yanından

bu deşt-i vahşet-âbâduñ şakın şîr-i jiyânından

1. Yanlarından kibirle geçip “fenâ” ehlini kınama! Bu korku veren çölün kükremit aslanlarından kork!

2. Leylâ'nın köpeği gelip bir kez kemiğini taşısaydı, Mecnûn'a bu kadar yücelik iki dünyada yeterdi.
3. Şu aşk Mansûr'u olup elini kendi kanı ile yıkayan kişiye eğer Cebrâîl güneşi ibrik olarak uzatsa reddeder.
4. O aşk doruğunun doğanı benim gönlümdür; yuvadan Mecnûn gibi nice yavru uçurdu.
5. Nerede bir Hayâlî şiiri okunduğunda dinlesen, bu aşk destanından ilham alırsın.

422.

*her şem '-i hüsne kim ola kâfûrdan beden
cismüñ mişâli olmaya bir nûrdan beden*

1. Her güzellik mumuna kâfurdan beden olur; (ama) vücudun gibi nurdan bir beden olmaz.
2. Bedenim, köpeğinin örtüsünü giyindiğinden beri altın işlemeli kakım ve samur kürkünden zevk almaz oldu.
3. Dünyaya şarap gibi bir ikinci ruh gelmez, ona hürmet olarak kaftanı camdan beden olsun.
4. Beden, bela yaranı ayrı düşmüş âşıkta gördüğünden beri gönlü gönlü yalnız başına kanlar yutar.
5. Hayâlî bedenini Muharrem vaktinde kana buladığı için ehlibeyt ile mahşerde yüzü ak olur.

423.

*çöz kâkül-i müşgînüñi 'anber ucuz olsun
depret leb-i şîrînüñi kim kand tuz olsun*

1. Çöz misk kokulu saçlarını da amber ucuz olsun. Tatlı dudağını kıpırdat da şeker tuz olsun.
2. (Ey sevgili) Cana işleyen kirpiğinin okunu gönder! Meşhur atasözüdür bu ki “az olsun öz olsun!”
3. (Ey sevgili) Şu kaşının kemerinin şerefine vücudumun sarayı aşk âteşgedesinde nereye kadar köz olsun?
4. Ey Hayâlî'nin şiiri gibi istiareli söze talip olan kişi, yüce manalı her şiirin atasözü içeren söz olsun!

424.

*umma her dîvânedan mecnûn-ı şeydâ meşrebin
baña şor derd ehlinüñ ey dost baña meşrebin*

1. Ey arkadaş, her deliden çılgın Mecnûn'un mizacını bekleme! Aşk derdi çekenlerin mizacını bana sor!
2. Kâkülün, Hâşimoğlu (Hz.) Resûl'ün bayraktarı olmuş; şarap renkli dudağındaki ayva tüyün ise (Hz.) Mesîh dinine inanmış.
3. Temiz yüzünde çer çöp/sakal olsa sıkıntı çekmez. Deniz meşrebini kullanan o rinde aferin!

4. İstiğna meclisinde sultanı ve köleyi bir tutar; dünyada şarabın mizacını sevmeyen kâfir olsun!
5. Ey Hayâlî, her gece aydın mizaçlı dostlarla seçkin bir meclis yap! Düzgün/süreyya meşrebini göklere ulaştır!

425.

*çeşmüñe kılsun nazar bî-bâk sahhâr isteyen
hâlûñi görsün gönüller düzdi tarrâr isteyen*

1. Korkusuz bir büyücü isteyenler gözlerine baksın; yağmacı hırsız isteyen gönüller, benini görsün.
2. Sonbahar mevsiminde gül bahçesi isteyen dert/aşk sahipleri, sarı yüzümdeki kanlı gözyaşlarıma baksın.
3. Dişlerinin düşüncesiyle gözyaşına boğulsam şaşılır mı? İri taneli inci arayan denizin dibine girer.
4. Eğer sevgilinin vuslatını istersen saçının belasından kaçma! Yıllansız hazine arayan kişi aklını hasta eder.
5. Dertsiz âşığa saçının bir telini bile verme! Zünnârî sadakati olmaksızın isteyen, kâfirliği rüsva eder.
6. Ey aziz, Yûsuf'una Züleyhâ gibi bir müşteri arayan gönül Mısır'ında sabır akçesine sahip olsun.
7. Hayâlî aşk yarasının derdi ile geldi, (onu) reddetme! "Yârsız kalır cihanda ayıpsız/kusursuz yâr isteyen."

426.

*ben sâğar-ı belâñ ile bezmüñde ser-hoşın
her derdüñi kabûl edici bir belâ-keşin*

1. Ben bela kadehinle meclisinde sarhoşum; her derdini kabul eden bir belakeşim.
2. Şafak, her gece gökyüzünde dalgalarımın yansımasıdır. Ateş deniziyim, sakın kıyıma gelme!
3. Zamanın eziyeti boyumu büküp yay yaptığından beri bela elinde beni çekiştirilmedim sanma.
4. Sahrada hortuma o kadar takılıyorum/sataşıyorum ki kalbinden merhameti gidip bana darılır.
5. Ey Hayâlî, gayret bana bela meclisinde "Beni iç, zira saf ve tortusuz şarabım" dedi.

427.

*dilüm kanı ki saña şerh edeydi hâlümünden
meger belâ dil olup söyleye melâlümünden*

1. Dilim nerede ki sana hâlimi açıklasın? Galiba usancımı anlatan dil, (bana) bela olmuştur.
2. O şuh sevgili beni görünce eliyle yüzünü kapatır. Zalim elinden yakınsam şaşılır mı?
3. (Ey sevgili) Sokağının başına komşu olduğumdan beri, Kâbe örtüsü bu sırtımdaki eski

şalımdan utanır.

4. Ben öyle bir aşk semti meyhanesi sakiniyim ki melek kırık bir çanağımdan azık toplar.
5. (Sevgiliye) “Hayâlî’ye bir bakış oku at” dedim. Tebessüm edip “Hayalimden geçer” dedi.

428.

*édelden kâkülünde dil qarârı bî-qarâram ben
hevâ-yı ‘ışka uymuş bir perîşân-rûzgâram ben*

1. Gönül, kâkülünde durduğundan beri huzursuzum ben. Aşk havasına/hevesine uymuş bir perişanım ben.
2. Beni bir kadeh şarapla gam bulaşığında temizleyemezler. Ben çok zamandır meyhaneciler meyhanesine muntazırım.
3. Ben meyhanenin tortu bulaşmış kabını başıma koyarak, melamet ülkesine sahip olmuş bir hükümdarım.
4. Bana sevgilinin binlerce iyiliğini derdi açıkladı. Ben ketumum, ölsem dahi birini bile ifşa etmem.
5. Ey Hayâlî, ben bela ovasında kanlı yaralarla bir lale bahçesiyim; o salınan servim bir an bile bakmaz/gezmez.

429.

*lezzet-i dermânı idrâk eylemez bî-derd olan
bezm-i derdün cāmını nûş eylemez nâ-merd olan*

1. Dertsiz olan dermanın lezzetini idrak edemez. Namert olan dert meclisinin şarabını içemez.
2. Ey zahit, şu riyanın kızgın pazarında soğuk olan yüz binlerce yıl cehennem ateşiyle de yansa pişmez.
3. Ey fakih, sevgilinin aşkıyla zikre girsem şaşılır mı? Toz olanın hortum ile dans etmesi doğaldır.
4. Bugün kâinatın yuvasından ve yem’inden ayrı olan (kişi) yüce himmetli ankânın dengidir.
5. Şu hazan yaprağı gibi bazen yeşil bazen sarı olan Hayâlî, bu bahçenin renk ve kokusundan haber verdi.

430.

*kaşuña bakdum dedüm yêgdür hilâl-i ‘idden
‘ârîzuñ gördüm yudum el çeşme-i hırşîdden*

1. Kaşına bakıp “Bayram hilalinden daha iyidir” dedim. Yanağını görüp güneş çeşmesinden el çektim.
2. Beni ışığının nurlarına boğduğundan beri Allah’a şükürler olsun ki korku ile ümitten kurtuldum.

3. Aşkın yolunda kendini yok etmeyenler (aslında) sonsuz ömürden, sonsuz mutluluktan kaçtı.
4. Gönül ehli olanlar alçak dünyaya talip olandan vefa ummaz. Akıllı olan söğüt fidanından meyve beklemez.
5. Hayâlî, yolunun toprağını gözüne sürme edindiği için sabah güneşini daha sahur vaktinden seyrederek.

431.

‘ışk içinde ser vèrenler vardı serverlik yolın

bu terâşî çekmeyen bilmez kalenderlik yolın

1. Aşk içinde başını verenler ululuk yoluna ulaştı; bu tıraşa katlanmayanlar kalenderlik usulünü anlamaz.
2. Bîsûtûn Ferhâd’ının kabrini ziyaret edenler, yiğitlik töresini şirin canlarından dilesin.
3. Ey sevgilinin saçının hayali, madem gözümde gittin; git de deniz timsahına yüzme adabını öğret!
4. Üzüm gibi ayaklar altında suyu sıkılmayanlar, şarap gibi soyluluğu nereden bulsun?
5. Dert ateşinin dilinden konuşan Hayâlî’dir. Beri gel de semenderlik adabını kelekten öğren!

432.

kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin

tâze tâze dâğ ile seyr et karanfîl şöhetin

1. Sevgilinin saçıyla sümbül sohbeti yapmazsam yeni yeni yanık yaralarla karanfil sohbetini seyret!
2. Kar içinde laleler hâl diliyle “Yasemin yüzlü bir güzelle şarap meclisini eksik etme” derler.
3. Gönül, sevgilinin kılıç yarasına karşı ah edip inler. (Ey sevgili) Gel de bu gam vadisinde bülbülün sohbetini dinle!
4. Ey canım, yanağını benlerle görenler “Birçok Hintli Anadolu’da gül meclisi kurmuş” dediler.
5. Hayâlî, istiğna şarabıyla sarhoş olmuş iken her şuh güzel onun sohbetini arzu eder.

433.

kılmaz isem lâle-ruḥ bir yâr ile mül şöhetin

dūd-ı âhumdan temâşâ eyle sünbül şöhetin

1. Lale yanaklı bir sevgili ile şarap sohbeti yapmazsam ahımın dumanından sümbül sohbetini gör!
2. Bedenim hasret kılıcı ile yüz parçadır, gönül inlemededir. Bu toprak kafes içinde bülbül konuşmasını dinle.
3. Ey dert ehli, o kâkül sohbetini bir an seyretmek için başı ceylan göbeği gibi terk etmek gerek.

4. Kendinden geçmiş Mansûr, kanını toprakta görünce “Allah aşkının bahçesinde bir gül meclisi kurdum” demiş.

5. Hayâlî, Vâmık ve Ferhâd gibi akli ne yapsın? Âşıklar, vakar sahiplerinin sohbetini istemezler.

434.

şâfi-dil rûşen-güher bî-mekr ü bî-âlem bugün

ķabza-i ķudretde bir şemşîr-i ķattâlem bugün

1. Bugün saf gönüllü, aydın soylu ve hilesizim. Bugün kudret elinde keskin bir kılıcım.
2. Bugün Hakk’ın tekkesinde tıraş olup dünyanın isim ve resminden kurtulmuş bir abdal dervişiyim.
3. Siyah dağ yarası vücudumu baştan ayağa süsledi; bugün aşk güzelinin parlak yanağına benim.
4. İstiğna tepelerinde uçan bir doğan olduğum için bugün dünyanın avlağında azadeyim.
5. Ey Hayâlî, kanlı gözyaşımla daima arkadaş olduğu için bugün gül renkli şaraba eğilimliyim.

435.

dèdi bir gün mihr-i ‘âlemtāba māh-ı āsmān

ey nigār-ı nūr-sīmā dil-ber-i ‘ālî-mekān

1. Gökyüzündeki ay, dünyayı aydınlatan güneşe bir gün şöyle dedi: “Ey nur yüzlü güzel, yüce makamlı sevgili...”
2. “Bereketli topraklar ve sular senin kadehinin bir yudumudur, dünyadaki zerrelere yüzünün nurlarına gark oldu.”
3. “Yeşil bahçe (dünya) senin varlığınla zinet buldu, yeryüzü ve gökyüzü senin bakışının nuruyla aydındır.”
4. “Benim ne cirmim var, huzurunda ne suç işledim? Ne zaman yüzüne bakacak olsam o an gökyüzünü gizlersin.”
5. “Ben mükemmel güzelliğimi bir gün sana göstersem, sen istiğna makamının göğüne çekilirsin.”
6. Yeni ayın bu sözü güneşin kulağına gelince, “Ey insanların ve cinlerin ibret aynası” dedi.
7. “Ne zaman mükemmel güzelliğinle (dolunay olarak) bakacak olsan, dünyanın gözü sende kendini beğenmişlik emaresi görür.”
8. “Seni bir an sararmış, zayıf ve güçsüm görsem, sana sevgim artar ve arzum o an yükselir.”
9. “Ey âşık, vücudunda eksiklikten bir iz görsem, kendi benliğimin nuruyla onu tamamlarım.”
10. Kim eksikliğini gönül aynasında gördüyse nefsinin tamamladı; işte o can ülkesinin padişahıdır.
11. Ey Hayâlî, derde eriştiysen deva da yanındadır; eğer güçlü olmak istersen güçsüz ol güçsüz!

436.

*livā-yı mihrüñi dikdüm gönül mülkine şāham ben
şerār-ı nār-ı āhumla meh-i encüm-sipāham ben*

1. Ben sevginin bayrağını gönül toprağına diken padişahım. Ben ahımın ateşinin kıvılcımıyla ordusu yıldız olan ayım.
2. Sen letafet bahçesinde gül rengi kaftanı olan goncasın. Ben aşk çimenliğinde sararmış bir otum.
3. Karanlık dünyanın aydın kandili/ruşençerağı, feleğin güneşisin. Ben, aşk göğünde tutulma içinde kalmış ayım.
4. Mutluluk Mısır'ının sultanısın, güneş gibi aydınsın. Ben, hayalinin Yûsuf'una mesken olmuş karanlık bir kuyuyum.
5. Ey Hayâlî, yedi feleğin gönlünde yer tutsa şaşılır mı? Ben elif ve dağ yarasıyla baştan ayağa ahuvahım.

437.

*sensüz ey rûh-ı revân şüret-i bî-cānam ben
kara toprak başuma hâk ile yeksānam ben*

1. Ey yürüyen ruh, sensiz ben cansız bir suretim. Kara toprak başıma olsun, ben yerle birim.
2. Ben nice Ferhâd ve Mecnûnları zincire vuran aşk illerinin sahibi sultanım.
3. Ey derviş, toprağa küstahça ayak basma! Ayağının altına bak, ben Süleymân'ın karıncasıyım.
4. Cesur gelincik, çimenlikte gül sultanına “Ben şehitler şahının (Hz. Hüseyin'in) kana bulanmış bayrağıyım” dedi.
5. Gözünü aç, Hayâlî söz ülkesinin hükümdarı oldu. “Ben onun gibi bir divan sahibiyim” deme!
6. Felek himmetimin örtüsünü omuzunda taşır. Bak ben dilenci kılığında nasıl bir sultanım!
7. Ey Hayâlî, başkaları cehaletle beni ne anlar! Ben irfan âlemi padişahının kuluyum.

438.

*ölicek hâkümi pây-ı següñ yèr yèr nişān êtsün
gül-i bî-hârlarla reşk-i gülzâr-ı cinān êtsün*

1. Köpeğinin ayağı ben öldükten sonra toprağımın her tarafında iz bıraksın. (Böylelikle) Dikensiz güllerle cennet bahçesini kiskandırсын.
2. Bülbül bedenindeki her kanadını bir dile çevirse de şevk hadisi ile aşk ayetlerini tefsir edemez.
3. Gökyüzündeki kuşun ateşimle kebab olduğu o Mecnûn'um. Başımın üstüne semender kuşu gelsin, yuva yapsın.
4. Eğer bir âşık, güneşe nur bağışlamak isterse aşk bahçesinde yüzünü hazan yaprağına çevirsin.

5. Ey benim ömrüm, Hayâlî aşkının yolunda can verirse her kemiğini meleklerin gözüne sürmedan yapsın.

439.

*sen ey bülbül kebâb-ı âteş-i ışk-ı gül olmuşsun
be yana yana hey miskîn nedür hâlûñ kül olmuşsun*

1. Ey bülbül, sen gül aşkının ateşine kebab olmuşsun. Ah zavallı, yana yana ne bu hâl, kül olmuşsun!
2. O güzel gül fidanı, sarhoş gibi ah ettiğimi görüp “Yine rint gibi içmişsin, seher vakti bülbül olmuşsun” dedi.
3. Gönül, gidip vefasız bir padişahın sarayında kul olarak sen kendine (yazık) etmişsin. Şimdi ölünceye kadar kulluk yap!
4. Ey afet, güzelleşmişsin; kızarmış gül gül olmuşsun. Ey gonca dudaklı, galiba yine gül yüzlü şarap içmişsin.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin yakut dudağı için garip bir şekilde hâlin perişan oldu. Güzellik çarşısında şarap müşterisi olmuşsun.

440.

*egerçi şüretâ ednâdan ednâ hâk-i râham ben
hakikat âleminde nûr-ı çeşm-i mihr ü mâham ben*

1. Ben her ne kadar görünüşte aşağıdan da aşağı yol toprağı olsam da hakikat âleminde ben güneş ve ayın göz nuruyum.
2. Ey Mesîh nefesli, gökyüzünün tepesine çıkmaya yolum var. Ben elif ve dağ yarasıyla baştan ayağa ah ve vahım.
3. Külahımın kenarı dünyayı aydınlatan güneşe baş eğmez. Ben ordusu yıldız olan bir hükümdarım, ay kumandanımdır.
4. Ey dik başlı servi, eteğini çekme; bırak yüzümü süreyim. Ben senin için su ve toprağı tercih etmiş bir otum.
5. Beni güneş gibi altına boğsan kabul etmem. Zira ben kapında kulun olmuş günahkâr bir esirim.
6. Bîsütûn’da külünk Ferhâd’a dili dönmez iken ne anlatır? Ben şahidim, Mecnûn gam çölünün cevabını vermedi.
7. Ey Hayâlî, sevgilinin beninin buğdayı olmadan huzurum yok. Ben aşk harmanında yele savrulmuş bir saman çöpüyüm.

441.

bezm-i yâra hûn-ı âşıktan şarâb eglenmesün

şol oda yanmış cigerlerden kebāb eğlenmesün

1. Sevgilinin meclisinde âşık kanından şarap yapılmasın. Şu ateşe yanmış ciğerlerden kebap yapılmasın.
2. Ey gönül, sinedeki aziz cana bir haber ver de utancını ortadan kaldırıp sevgiliye gitsin, oyalanmasın.
3. Dünyanın zerreleri kendilerini paramparça etti; o güneş artık bekletmeyip yüzünü gösterson.
4. Bize bir uğrasın da cennete kıskançlık ateşi düşsün! Zira ayrılığının cehenneminde azap çektik (o da) eğlenmesin.
5. Ey Hayâlî, şiir ehline güzel bir gazel ulaştı. Her biri durmayıp buna hemen cevap versin/nazire yazsın.

442.

zāhidā cennet ne bābum kūy-ı dil-ber var iken

añmazın tūbāyı bir kıdd-i şanavber var iken

1. Ey zahit, sevgilinin sokağı var iken cenneti istemem. Bir çam boylu sevgili durur iken Tūbâ'yı anmam.
2. A beyim, kanlı gözyaşımı gör; rakibin gönlünü anma! Mücevher var iken mermer taşına yönelme!
3. Yıldızımdan/talihimden ağlar iken sevgili yanaklarını açıp gösterdi. Gözümün burcunda yıldız var iken güneş doğdu.
4. Ey gözümün nuru, ayağının tozuna başımda yer var iken onu iki gözümün yerine değişmem.
5. Düşman Hayâlî'yi sevgilinin semtinde görüp (oraya) gelmez. Hiç aslan var iken ceylan ormana girer mi?

443.

al tūṭī gülşen-i mīnāyı seyrān eylesün

gonceler bülbul gibi feryād u efgān eylesün

1. Kırmızı papağan billur bahçeyi gezsin; goncalar bülbul gibi ah ve feryat etsin.
2. Laleler, meclis güruhu için her taraftan kadeh gibi açsın. Her hava kabarcığı o şevkten yakasını yırtsın.
3. Billur çeşmeden saf yakuta benzer şarap aksın. Sevgilinin güzelliğinin denizini inci ve mercanla doldursun.
4. Madem bu dünya uygarlığı sebatsız olur, (o hâlde) şarap seli elem hanesini yıksın!
5. Hayâlî, ayrılık gecesi akıttığın gözyaşına benzemez; her bir yıldız kendisini parlak ay yapsın.

444.

dil şikeste olalı seng-i cefā-yı yārdan

beñzer ol mir'āta kim maħrūm ola didardan

1. Gönül, sevgilinin eziyet taşıyla kırıldığından beri, sevgilinin yüzünden mahrum olan o aynaya benzer.
2. Mecnûn Leylâ'nın vuslatını ne yapsın! Zira Leylâ'nın yüzünden tecelli eden nurlardan zevk aldı.
3. Kara yüzüm toprakta iken başıma güneş doğmakta... Sevgilinin sokağında, duvardaki gölgesinden neyim eksik!
4. Gönülde kınanmadan dolayı sıkıntı yarası olsun, ne gam! Bu çimende gül yetiştiren, diken sıkıntısından kaçınmaz!
5. Aşk sultanı Hayâlî'nin sözünün mücevher kaplı yüz kılıçtan daha üstün olduğunu görünce kulunu yanına aldı.

445.

*ķosam ķemende neķātı bahārı n'eyleyeyin
seherde içmez isem yā ĥumārı n'eyleyeyin*

1. Sevinci çimende bırakacaksam baharı neyleyim? Seher vakti içmeyeceksem baş ağrısını neyleyim?
2. Ey zahit, eğer ayak seyri yapmayacaksam her tarafta açılan lale bahçesini ne neyleyim?
3. İki günlük dünyada bu kuru itibarı neyleyim? Meyhanede gözyaşım la âlem yapayım!
4. Kadehte hava kabarcığına bakmak elimde iken okyanus içindeki iri taneli inciye neyleyim?
5. Ey Hayâlî, vaiz bana uydu, ben vaize uydu ama o bir din riyakârı neyleyim?

446.

*ķaklamadan dūrc-i cism içre ķazā cān cevherin
dil alurdu naķd-i eşke la 'l-i cānān cevherin*

1. Kader, can cevherini cisim kutusu içinde saklamadan, gönül gözyaşı akçesiyle sevgilinin dudağının mücevherini alırdı.
2. Ey put gibi güzel sevgili, ayva tütünün fikriyle ölürsem melek ordusu her an iman cevherini mezarıma saçsın.
3. Ey filozof, aşk davası güdenin sinesinde kan cevherini canı gibi saklaması reva mıdır?
4. Gözüm bir kez yüzünü görse bin kızıl yakut döker. Maden ise cevherini yüz binlerce kazma darbesi ile toplar.
5. Ey Hayâlî, Kerbelâ divanına gidip sarı yüzünle (Hz.) İmam'ın nice cevherini (toprağını) ele geçir!

447.

ĥadeng-i āhumuñ zaķmın yemiş bir ser-nigūnumsın

bugün devrimde ey gerdün zebūnumsın zebūnumsın

1. Ey felek, ahımın okunun yarasını yemiş bir şaşkınsın! Bugün devrimde güçsüz bıraktığımsın, güçsüz!
2. Ey şarap fıçısı daima ayağına düşsem şaşılır mı? Feragat köşesinde saf dilli mürşidimsin.
3. Bahar mevsimi birçok akıllıları mecnun eder ama seni her gördüğümde delilik zevkimin sebebisin.
4. Felek meyhanem, ay kadehimdir. Ey şafak sen de işretimin akşamında dökülen lale renkli şarabımsın.
5. O put (gibi güzel sevgili), bütün kemiklerimin tek bir ah ile inlediğini görüp “Hayâlî, aşk kilisesinde organûnumsun” dedi.

448.

*şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ cām-ı beķāsından
vücūdı olsun olmasun berī oldı fenasından*

1. Aşkının beka kadehinden bir yudum içen şu kişi varlığı olsun olmasın “fenâ”sından kurtuldu.
2. Kaşlarını çatıp da eziyetinin elbisesini omzuma atsan, bana Türkistan sultanın Çin işi kaftanından üstündür.
3. Mecnûn'un başında bir kuş yuvası ettiyse ne çıkar? Bedenimdeki her dağ yarası şahin yuvasından geri kalır mı?
4. Ey gonca, bu çimenlikte bülbülün ahından yüzünü buruşturma! Çılgın bir âşığın ah ve feryadından ne olur?
5. (Ey sevgili) Hayâlî, eziyetini iyiliğinmiş gibi kabul ettiği için rakibinin türlü türlü iftirasından (ona) elem gelmez.
6. (A padişahım) Söze, kabul kulağın şeref verir. İstiridye, bir damla yağmuru sahiplenmezse değerli inci yapamaz.

449.

*gam acısını lezzet-i dünyāya vërmez
künc-i belāyı kişver-i dārāya vërmez*

1. Gam acısını dünya lezzetine değişmem. Bela bucağını Dârâ ülkesine değişmem.
2. Ciğer kanı ile geçen zamanımı, sevinç meclisindeki kırmızı şaraba değişmem.
3. Yeryüzündeki ökçe ve mahmuzunun izini, göklerde yeni ay ile Ülker yıldızına değişmem.
4. Gönül ülkesinde beylik eden bir dünya rindiyim. Davul ve bayrak ile başımı kavgaya sokmam.
5. Ben bugün sevgiliye akıttığı gözyaşını cennet hurisine ve yarının mutluluğuna değişmeyen o Hayâlî'yim.

450.

*dildārumuñ benimle işiden rivāyetin
gūş étmez oldu leyli vü mecnûn hikāyetin*

1. Sevgilimin benimle macerasını işitenler, *Leylâ vü Mecnûn* hikâyesini dinlemez oldu.
2. Bir iki yaban delisini yanımda anıp durma! Aklın varsa aşk hâllerini gel, bana sor!
3. Ezizet kılıcı ile gönlümü paramparça edip, kılıcı ile bu gönlümün ülkesini fethetti.
4. Ben sevgili ile mutlu iken rakip güldü. O gülmenin yine o anda sıkıntısını yaşadım.
5. Hayâlî madem her kişinin bir nasibi var; meyhane bana, ibadet köşesi sufiye...

451.

*dūd-ı āhum dütiini şafham olupdur gerdün
mekteb-i 'ışka gelelden ederem meşk-i cünûn*

1. Ahımın dumanı is mürekkebi, sayfam felek olmuştur. Aşk okuluna geldiğimden beri deliliği meşk ederim.
2. (Ey sevgili) Köpeğin, sarı yüzümün üstüne bassa kıymetim artar. (Nitekim) Altın, padişahın damgası ile değer kazanır.
3. Bu gönül abdalı, dünya tekkesinde meyhane fıçısı gibi gönlü saf birini bulamadı.
4. Mecnûn, gökteki Ülker yıldızını Leylâ'nın sürüsü sanırmış da geceleyin sabaha kadar onu sürermiş.
5. Hayâlî'nin şiiri Rahmî'nin boyu gibi ölçülü ve yanağı gibi parlak olduğundan beri düzme ve koşma değil.

452.

*kūh-ı endūh-durur āh ki bu cism-i zebūn
dāğlar yer yer anuñ lāleleridür pür-hūn*

1. Ah! Bu zayıf beden bir keder dağıdır; üzerindeki kanlı yaralar onun gelincikleridir.
2. Eğer felek başıma firuze tabaklarla altın dökse bir an bile güneşine/sevgisine gönül vermem.
3. (Ey sevgili) Beninin buğdayını gördüğümünden beri elime iki taş alıp değirmen gibi kendimi döve döve un ederim.
4. Mecnûn, çölde Leylâ'nın köpeğini susuz görüp göz kapağının çanağı ile su vermiş.
5. Güzelim, Hayâlî yüzünde beninin buğdayını gördüğünden beri kokaini bırakıp hapa başladı.

453.

*pür-ḥarāret mihr ü meh sevdā-yı gerdün bî-sükūn
māh-ı nev ğark-ābda keştî şafak deryā-yı hūn*

1. Güneş ve ay ışık/hararet dolu, feleğin siyahlığı/sevdası hareketli... Yeni ay, batmış bir gemi; şafak, kan denizi...

2. Yıldızların gözünde uykusuzluk, gökyüzündeki bulutlar namussuz... Zaman merhametsiz, dünya kargaşa dolu ve talih tersine dönmüş...
3. Sevgili havai, yüzü kara rakip can düşmanı... Zayıf düştüm! Eyvah, sevgiliden fayda gelmez!
4. Bir Leylâ saçının sevdasını başıma sardım. Dostlar, zamanın Mecnûn'uyum, delilik davranışları bendedir.
5. Hayâlî, her zemini kanlı gözyaşıyla süsler. Ona bu hileyi alçak dünyadan başka kimse yapmadı!

454.

*yüz buldı ise gonce igende açılmasun
öykinmiş ağzuña bu haberler yayılmasun*

1. Gonca, (sevgiliden) yüz bulduysa da bu kadar fazla açılmasın! (Sevgilinin) Ağzına benzeme çalıştığı haberleri yayılmasın!
2. Kendisini üstün görüp selam vermeden geçer! O servi boylu sevgiliye dik başlı nasıl denilmesin!
3. O peri, ahımın yeli yüzünden dağılmasın diye güzelliğinin sayfalarına ayva tüyünden şiraze yaptı.
4. (Ey sevgili) Neyim varsa gözümdedir; kalbimin akçesiyle gözyaşım yoluna nasıl dökülüp saçılmasın?
5. Ey Hayâlî, meclise ahımın alevi kandil olarak yeter; cem mumu da bir taraftan yanıp yakılmasın!

455.

*cismüm üzre şu 'le-i gam hil 'atümdür nûrdan
dûd-ı âhum başuma bir tâcdur semmûrdan*

1. Bedenimin üstündeki keder alevi nurdan yapılmış kaftanımdır. Ahımın dumanı başıma samurdan bir taçtır.
2. Dağ olsan da sakın bir saman çöpüne eziyet etme! Eğer Süleymân isen ne olmuş, karıncanın ahından kork!
3. Her seher vakti bu baş aşağı tandırdan çıkan güneş ışığı, kâinatın harmanını ateşe verir.
4. Bedenini keder meclisindeki ney gibi mâsivâdan arındır! Bu nükteyi tamburdan can kulağı ile dinle!
5. Ey Hayâlî, vahdet meclisinde aşk şarabını iç! Gönül adamları üzüm şarabıyla “Elest” sarhoşu olmaz.

456.

kıldı nümüne dehre cihân-ı harâbdan

berg-i hazān hazā'in-i efrāsyābdan

1. Hazan yaprakları, Efrāsiyâb'ın hazinelerinden nümune misali harap cihandan dünyaya kaldı.
2. Kötü olayların taşı Cem'in kadehini kırdı; her lale topraktan parçalarını topladı.
3. Temiz vicdanım beni keder tutsağı yaptı. Bu sırrı şişe içindeki gül suyundan anla!
4. Sen o sesi arı vızıltısından duysaydın, sana "mümkinât" sineğin kanadı denli gelmezdi.
5. Heveslerim/havalarım deniz gibi başımda olduğundan beri gönül kayığı dalgalanmadan/ıstıraptan kurtulmuyor.
6. Ne zaman şarap ve kebab zevkim olacak olsa, ciğer kanıyla bu yanan gönül bana yeter!
7. Gökyüzünün Venüs'ü güneş kadehinden dünya şarabını sunsa bile içmem!
8. Hayâlî, cennet goncasının utancından açılmadığı seçkin bir meclise dost olmuştur.
9. Gökyüzünün katları, (onun) şarap kadehinde görünen her hava kabarcığından şeref kazanır.

457.

*ma'mūr olam dēme bu cihān-ı harābdan
def'-i harāret ētmedi teşne serābdan*

1. Bu viran dünyada mamur olayım deme! Susuz, serap ile susuzluğunu gidermedi.
2. Değirmenden fakirlik adabını duyduğumdan beri zamane halkının sertliğini yumuşatırım.
3. Arı vızıltısından aldığım o ses bana çenk, ney ve def zevkini verirdi.
4. Sürahinin başını yarıp ayağını kırdım. Elimi rakıdan çektim, şaraptan vazgeçtim.
5. Bana bu arzu ve heves ulaşmasın diye utancımdan yüzüme bir iffet perdesi çektim.
6. Eğer dağ, lale kadehini taşla çalmasıydı değişmeden duramazdı.
7. Deniz (gemi gibi) büyük bir kadehi elinde tuttuğu için titremeden kurtulamaz.
8. Ey Hayâlî, Allah beni cehennem azabından kurtardı da aşk ateşinin semenderi oldum.

458.

*dāğ-ı miḥnetle beni öldürse ol gül-pīrehen
lāleveş şarsun baña derd ehli bir kanlu kefen*

1. O gül gömlekli (sevgili) beni sıkıntı yarasıyla öldürürse, dert ehli beni lale gibi kanlı bir kefenle sarsın.
2. Ey taş kalpli, aşk sanatını ben tamamladım. (Şimdi) Hangi taş sert ise Kûhken başını ona vursun!
3. Sevgilinin sade bir gömlekle gezdiğini gören rakipler "Gül harmanı üstüne bak nasıl da yasemin düşmüştür?" dedi.
4. Bu kocakarı felek, kişinin ömür buğdayını tek tek toplar, bırakmaz; en sonunda dünyayı kıtlığa sokar.
5. Eğer şirin sözlü hükümdar, yakıcı şiirimi görseydi "Hayâlî, mana ülkesinin padişahıdır"

derdi.

459.

her kaçan vahşî ğazālüm seyr eder şahrâ yüzün

hây u hüyum âh kim ol dem tutar dünyâ yüzün

1. Vahşi ceylanım ne zaman ova etrafını gezse ahlarım ne yazık ki o an dünyanın etrafına yayılır.
2. Haftalarca gülmeyip yıllarca ağlasam ne çıkar! O dünyayı süsleyen güneş (sevgili), ay olur yüzünü göstermez.
3. Âşığın ahı ne zaman sonbahar rüzgârı gibi esse, çılgın âşığın yüzünü sonbahar yaprağına çevirir.
4. Ey put (gibi güzel sevgili), mahşer gününde Hz. İsa'nın yüzünü görürsem yaptığın bu kâfirlikleri bir bir söyleyeceğim.
5. Hayâlî, sokağının "fakr"ını dünyanın mutluluğuna değişmedi. Dünyada istigna yolunu böyle kullanmak gerek!

460.

ğayrıya lutf u cefâdur baña 'âdet senden

demidür eyler isem saña şikâyet senden

1. Senin huyun başkalarına lütuf ve bana cefadır. Sana seni şikâyet etmemin (artık) zamanıdır!
2. Kıyamet gününde senin yüzünden bir an ah edersem mahşer meydanını aşk ateşkedesine çeviririm.
3. Sözlerim dünyaya belagat ne imiş bildirdi. Nitekim yüzünün nuru sende aşikâr oldu.
4. Güzelim, senin iyilik yükünü taşıdığımdan beri sarhoş deve gibi dünyadan haberim yok.
5. Ey kutup yıldızı, senden ışık ulaşmazsa Hayâlî bela gecesinin karanlığında kaldı (demektir).

461.

nice bir ola gönül haste-i hicrân senden

diler ey şâh-ı kerem derdine dermân senden

1. Ey cömertlik padişahı, gönül senden derdine derman ister. Senin yüzünden daha nereye kadar ayrılık hastası olacak?
2. Ey sevgilim, gözünün kanlı yaşını sebil eyleyen Kâbe, senin arzunla yakasını yırtmıştır.
3. Aşk mumunu Mûsâ yüzünün ışığından yakmış, Halîl ise senin için yanan ateşi çiçek bahçesi yapmıştır.
4. A benim sultanım, eğer Kenanlı Yûsuf senden kurtuluş istemeseydi kuyudan makama ulaşır mıydı?
5. Ey cömertlik güneşi, Hayâlî'nin yeni ay gibi eksiği çok. Tamamlamak için senden iyilik diler.

462.

*çok-durur yanar çerāguñ encüm-i eflākden
āftābum zerreñi luṭf eyle kıaldur ḥākden*

1. A güneşim, (sana) yanan kandilin gökyüzündeki yıldızlardan çoktur, lütfet (ben) zerreni topraktan kaldır.
2. Bedenim aşk Tûr’udur. Acı ile bir ah etsem, göğsümdeki her yırtıktan alevler görünür.
3. Bu, Cemşîd’in meyhanesinin kapısına yazılmış: “Bir kadeh şarap Dahhâk hazinesinden üstündür!”
4. Bedenimin bu birkaç kemiği gönlümü korur; bülbülün yuvası nitekim çer çöpten olur.
5. Hayâlî, akıl idrakten aynalar sıralasa da sevgilinin aksini tam manasıyla göremedi.

463.

*demidür ol şeh-i ‘ālî-cenāba yalvarayın
ḥaḳîr zerre gibi āftāba yalvarayın*

1. O yüce ruhlu padişaha (artık) zamanıdır yalvarayım. Değersiz ben, bir zerre gibi güneşe yalvarayım.
2. Şarap kadehinin ayağına düşüp yalvarayım da hava kabarcığının gözü yanağına bakmasın.
3. Yüzünde ökçesinin izini belli etmesin; su gibi yollara düşüp toprağa yalvarayım.
4. Bu derdimi ut ve rebaba yanıp yalvarayım da hâl dili ile ne hâlde olduğumu anlatsın.
5. Hayâlî sevgin için bedenini zerre kılsın! Zamanında, yüce ruhlu bir padişaha yalvarayım!

464.

*dil-berler içre ben saña ‘âşık degül miyin
‘uşşāk içinde devlete lâyıḳ degül miyin*

1. Güzeller içinde ben sana âşık değil miyim? Âşıklar içinde mutluluğa layık değil miyim?
2. Gam meclisinde şarabı Mecnûn ile ben içtim ben! O sarhoş olup kendinden geçti, ben henüz ayık değil miyim?
3. Zamanede bir sevgi ve vefa nehriyim. İlkbahar geldi, bulanık değil miyim?
4. Kederinin yarası yürekte iken anamdan doğdum; kan ağlamakta tıpkı şakayık değil miyim?
5. Ey Hayâlî, ateşimle söz kandilini ben yakmış iken Husrev gibi zamanede üstün değil miyim?

465.

*edüp der-post mecnûnı geçürmiş dost yanından
vefâ âyînini öğren göñül leylî çubânından*

1. A gönül, vefa yolunu Leylâ’nın çobanından öğren! Mecnûn’u post altına saklayıp sevgilisinin yanından geçirmiş.
2. Bir gün Leylâ’nın köpeği gelip kemiğini yaladığında Mecnûn’un bedeni mezarında taze can

bulsa şaşılır mı?

3. Kelebekler, mumun yüzüne silleler vursa ne olur? (Mum) Yanağının anısına dili ile haset ateşi yakmış.
4. “Sonbahar günleri geldi, iştret vaktidir” dediler. Onun baharından ne gördüm de hazanından ne göreyim?
5. Hayâlî, eski bir hizmetkârdır, onun gibi güzel söz söyleyen dünya nüktedanından iyiliğini esirgeme!

466.

*haţ degül dūd-ı āh imişsin sen
ne belā-yı siyāh imişsin sen*

1. Sen ayva tüyü değil, ahımın dumanı imişsin! Sen ne kara bela imişsin!
2. Ben değil, basiret sahiplerinin canının yarası (mişsin)! Yüz değil, ayın gönül dileği imişsin sen!
3. Ey gönül sana kevn ü mekân sığdı. Ne ulu dergâh imişsin sen!
4. Ey dilencilik kılığında beylik yapan kişi, gam yeme, padişah imişsin sen!
5. Ey Hayâlî, senden kimse incinmez! Ne tuhaf yol toprağı/alçakgönüllü imişsin sen!

467.

*kabā-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen
boyınca kanuma girmiş büt-i gül-pîrehensin sen*

1. Sen yeşil kaftanla her ne kadar çimen servisi olsan da boyuna kadar kanıma girmiş gül gömlekli bir putsun!
2. Ben bela bahçesine güzellik veren bir bülbülüm. Sen can besleyen dudağınla tatlı sözler söyleyen bir papağansın!
3. Sonbahar ressamına rengini veren bu sararmış yüzümdür. Sen güzellik ilkbaharını süsleyen bir gonca ağızlısın.
4. Ey lale, sen görmüş geçirmiş kanlı kefenli bir âşıksın; benim gibi bela yarası açana rastladın mı?
5. Ey Hayâlî, şiirlerinin tarzı Hassân’dan üslup öğrenmiş. Sen hakikat şarabını Câmî’nin kadehinden içensin!

468.

*ruh-ı gerdūnda her şubh ey şafaķ kim cilvegersin sen
baña kan ağladı hayl-i melek hūn-ı cigersin sen*

1. Ey şafak sen gökyüzünün çevresinde her sabah dolaşırsın. Sen bana kan ağlayan melekler ordusunun ciğerlerinin kanısın!

2. Ey mum, sen şanı/durumu anlaşılmayan tuhaf bir sevgilisin! Kelebeğin can verirken hem ağlıyor hem gülüyorsun!
3. Allah'ın sanatının güzelliği sende tecelli etti ama sen ayna gibi o hâlden habersizsin!
4. Ey aklımın Cibrîl'i, o Sidre boyluya kapılıp Kâbe Kavseyn'i görmedinse git, sen hâlâ yabanda uçarsın!
5. Ey Hayâlî, sana alçaklar eziyet taşını atarsa sıkıntı yok! Sen belagat meyvesi üreten bir hüner hurmasıdır!
6. Şiir erbabının devleti benim ey şapkalı kâfir! Sen cahil bir eşek değilsen devletini niçin tepersin?

469.

yār ile hem-ḥalvet ol cismüñde cānuñ tuymasun

ḥālet-i 'ışkî hikāyet kıl zebānuñ tuymasun

1. Bedeninde canın duymadan sevgili ile baş başa kal! Dilin duymadan aşk hâllerini anlat!
2. Bir uzvunun derdini başka bir uzvuna açma! Kanını yere dökse bile kan saçan yaran duymasın!
3. Eğer o yay kaşlı gönlüne bir ok atarsa kılıcının yarası farketmesin, bağındaki kanın duymasın!
4. Gönül kuşu yıllar boyunca kâkülünde inlesin de yüzündeki amber saçan kâkülün duymasın!
5. Ey Hayâlî, gölgenin gölgesi toprakta olsun! Salınan servin hissetmesin, böyle gezsin!

470.

merḥamet umma gönül bu gerdiş-i bî-dāddan

kimse ma'mūr olmamışdur bu ḥarāb-ābāddan

1. A gönül, bu adaletsiz dünyadan merhamet umma! Bu viranelikte kimse mamur olmamıştır!
2. Bîsütûn'un bağına yara açarken, Ferhâd'ın kazmasından Şîrîn'in sesi duyuldu.
3. Yeryüzü gözyaşı selimle dolmasın diye kirpiklerim gözümün devrine çelikten set oldu.
4. A gönül, gözünü karartıp (sevgilinin) saçının ağına düşme! Zira çevik kuş, avcı adamdan korkar.
5. O Hayâlî'yim ki aşk yüzünden adsız sansız oldum. Ben anadan doğma rezilden anlayış beklemeyin.

471.

ey dil ol lāle-ruḥuñ tendeki dāğın yakasın

dilerin kıys ile ferhād çerāğın yakasın

1. Ey gönül, o lale yanaklının hatırına bedeninde yara yak! Dilerim ki Kays ile Ferhâd'ın mumunu yakarsın/dileklerini gerçekleştirsin.

2. Ey bülbül, sakın sevgilinin sokağında inleme! Ahının ateşiyle o gül yüzlünün yanağını yakarsın.
3. (Ey sevgili) Gam meclisinde mum gibi temiz bakışlı âşğının yüreğinin yağını daha ne zamana kadar eritip yakacaksın?
4. A dostum, eğer sevgilinin öpücüğünü almadan ölürsem, suyum ısıtmak için şeftali budağı yak!
5. Ey Hayâlî, zamanın kızıl şarapla geçti, umarım o meyhaneci pirinin ocağını tüttürürsün.

472.

*ey dil ol servüñ elif üzre ki dāğın yaqasın
āteş-i āhuñ ile tūbā budağın yaqasın*

1. Ey gönül, o servi (boylu sevgili)nin hatrına elif yarası üstüne dağ yarası yakarsın, ahının ateşiyle Tūbâ'nın dalını yakarsın.
2. (Ey sevgili) İşretinin akşamına dünya güzelleri toplanınca her birinin mum gibi yüreğinin yağını yak!
3. (Ey sevgili) Güneşin güzellik kandili gece sönmüş iken seher vakti yanağının mumu ile daha nereye kadar yakacaksın?
4. Ey Kays, çölün ahularına su vermek için gözlerinin iki çanağını doldurup daha ne zamana kadar yakacaksın?
5. Ey Hayâlî, yanık gönlün ah edince yeryüzünün ucunu bucağını yakacağını sanma!
6. O otağda oturan ay (gibi güzel), güzelliğini göstermezse ahının ateşi ile feleğin otağını yak!
7. Ey gamzede, Ferhâd'ın mezarına yolun düşüp de derdini anlatırsan (Bîsütûn) dağını yakarsın.

473.

*düşelden ayru şeydā dil meh-i nā-mihrbānumdan
kevākib her gece yummaz gözin āh u figānumdan*

1. Çılgın gönlüm vefasız ayımdan ayrı düştüğünden beri yıldızlar ah ve feryadım yüzünden her gece gözünü kırpmaz.
2. A canım, ben öldükten sonra semtinin köpeklerinin taşıdığı kemiklerim sana iletilen aşk mektuplarıdır.
3. Bağrım fıstık çamı gibi yaralı olsa yeridir; zira erguvan fidanımdan, arzumun meyvesi çıkmaz.
4. Ben o hü mâ avcısı doğanım ki dünya çimenliğinde yuvamdan ankâ kuşu gibi birçok yavru uçurdum.
5. Ey Hayâlî, aşk tekkesinin meczup abdalı olup dilenciler gibi adımdan sanımdan vazgeçmek isterim.

474.

boynuma aldum o zülf-i 'anberînüñ minnetin
ey şabâ şahrâya şaldum misk-i çînüñ minnetin

1. Ey sabâ, Çin misk'inin minnetini bırakıp o amber kokulu saçın minnetini boynuma aldım.
2. Nazeninim, kederinden başkasına yâr olursa bir an bile nazlı ömrün minnetini çekmem!
3. Ey sabâ, sevgilinin sokağının bir tozunu yüzüme kondurursan, bana yeryüzünün (tüm) yükünü yükle!
4. Gam çekme! Rızkını tevekkül kapısından talep et! Bu harmanda her bir başak toplayıcısının minnetini çekme!
5. A benim padişahım, (sevgilinin) çatık kaşını görüp (onun yerine) Çin hakanının minnetini çeken kişi istiğna ülkesine padişah olamaz.
6. Ey Hayâlî, nazeninim pahalı incinin sıkıntısını çekmesin; şiiirinin incisi (onun) kulağına süs olarak yeterlidir!

475.

eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzenînüñ minnetin
vêrmeyem câna o zülf-i 'anberînüñ minnetin

1. Nazenin ömrün minnetini yele vereyim de o amber kokulu zülfün yükünü canıma yüklemeyeyim.
2. Dermansız derdine canımda yer açmış iken bağrımda ateşli yaranın minneti çekmem!
3. Yüzünü bir kez gördüğümde can vermek ümidi var iken sokağında feryat ve inlemenin minnetini ne yapayım?
4. Gönül, benlerinin fikriyle Cibrîl'e azık verse şaşılır mı? Zira buğday toplayan karıncanın minnetini Süleymân çekti.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin dudağının arzusu gönlüme yeter! Artık o şarap denen alçağın minnetini çekmem!

476.

hadeng-i gamzeñe cismüm nişân êtdüm ne hâkem ben
olaldan dostum şermende-i lutfuñ helâkem ben

1. Ben nasıl bir toprağım ki/kimim ki yan bakış okuna bedenimi nişan ettim. Sevgilim, ben iyiliğinin mahcubu olduğumdan beri bitkinim.
2. Gönül kuşunu sürdüm, bir şahin gözlü avladı. Bu yüzden gam kılıcından kafes gibi parça parçayım.
3. Ey zahit, beni dünyanın bulanıklığından arındırdın; ben aşk tekkesinde temiz aşk müridiyim.
4. Ey bülbül, gülün eziyetinden ne çektin gerçi (ötüşünle) karşılık verdin. Ben sevgilinin

sıkıntısı yüzünden senden bin kat dertliyim.

5. Ey Hayâlî, aşk tahtı ya Mecnûn'un olsun ya da benim olsun; dünya beni ortakçı bir adam sanmasın!

477.

şakın âhumdan ey nigâr şakın

yêle varur bu kâr u bâr şakın

1. Sakın ahımdan ey güzel sakın! Bu kazanç heba olur sakın!
2. Mavi gökyüzü boyacı dükkanıdır; seni bir hile ile boyar dikkat et!
3. Feleğin sarayını ahımla yakmak için bir küçük kıvılcım yeter, dikkat et!
4. Canını aşk mücevheri için kutu yap! Bu yadigâr ele girmez, sakın!
5. Hayâlî, (senin) yolunda toprak oldu. Gönlüne toz konmasın, sakın!

478.

benem ol bezm-i maḥabbetdeki ser-ḥoşlardan

bezmde kırmızı gül rezmde âteşlerden

1. Ben, o aşk meclisindeki sarhoşlardanım, mecliste kırmızı gül (olup) savaş meydanında ise ateşlerdenim.
2. Umarım, isyankârların başından devlet tacını çekip alan o taifenin başbuğu ben olurum.
3. Beni sevgilinin saçı gibi karanlık mizaçlı/melankolik etme! Ala gözlerle kara kaşlardan bana bahsetme!
4. Aşk vadileri çıplakları ile dost olalı, altın işlemeli elbiselerden giymeye utanırım.
5. Âşık ve deli bir hâlde bela semtinde kaldılar. Hayâlî de peri gibi güzellerden bunu isterdi!

479.

nigāruñ lebleri vaşfı kaçan çıksa dehānumdan

hezārān çeşme-i ḥikmet olur cārî zebānumdan

1. Sevgilinin dudaklarının sıfatı ne zaman ağızımdan çıksa, o anda dilimden binlerce hikmet çeşmesi akar.
2. (Ey sevgili) Bakış okların yüzünden (bedenimde) durmadan delikler açıldığı için ah ettiğimde her kemiğimden ney sesi gelir.
3. Ahımın rüzgârıyla yükselip gökyüzüne yapıştı; göklerdeki ay yaramın bir pamuğudur.
4. Eğer gözyaşı ve keder iki yanımdan tutmasaydı, ben hasta aşk yolunun menzillerini alamazdım.
5. Hayâlî, aşk ilmini yeni öğrenmeye başlayan çocuk olmuştum; gökyüzünün piri, talihimden utansa şaşırılır mı?

480.

*yā ilāhī bāde-i 'ışkı içen ayılmasun
niçe haşır olsun tamām ol dahı kendin bilmesün*

1. Ey Allah'ım, aşk şarabını içen ayılmasın! Herkes mahşerde tamamen toplansın, o hâlâ kendinde olmasın!
2. Tövbe kapısı kapandıysa benim umrumda değil. Bana sadece meyhane kapısı kapanmasın!
3. Âşığın bedeni aşk yolunda bozulup izi kalmadığı için kimse namazını kılmasın.
4. Kays'a, "Leylâ'nın aşkının dert ortağıyken yalnız kaldın" diyerek laleler mezarında yanıp yakılmasın.
5. Ey İsâ nefesli put, Hayâlî hasedinden öldü; dünyayı aydınlatan güneş her gün karşına/sana asılmasın!
6. Kâinat gönlümdeki ahtan kararsın da sevgilinin güzellik aynasına yakılmasın.

481.

*göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden
hele nişânını buldum başuñdaki telden*

1. Önceden gönül kuşunu kaçırısam da en sonunda başındaki telden izini buldum.
2. (Ey sevgili) Nergis, sufinin (senin) gözüne bakmasını kıskanır. Bir ela gözlü ile bir şaşından kurtulamadık!
3. Kılıç sevgilinin belini öyle sarmış ki yol kesici gibi belinden eksik olmaz.
4. Yûsuf'un güzelliği için eller yaralandıysa, benim sevgilim için başlar elden gider.
5. Hayâlî, söz denizinin dalgıcı olalı havayla köpük gibi binlerce düğmeler döker.

482.

*nigāra 'āşık isem ben de aña maḥbûbın
ben aña ṭālibin ammā ki 'ayn-ı maṭlûbın*

1. Sevgiliye âşıksam, ben de onun sevdiğiyim. Ben ona talibim ama aynı zamanda talep edilenim.
2. Ezel meclisinde elime aşk şarabı sunuldu. Hâlâ o şaraptan sarhoşum, ne sarhoşu, meczubum!
3. Sevgilinin gömleği, yokluk gününde bana kefendir. Bırak, gözüme süreyim (zira) hüznler içindeki Yakûb'um.
4. Aşk meyhanesinin yoluna bel bağladım; (temizlemek için) gözümle su serperim, yüzümle bir süpürgeyim.
5. Ey Hayâlî, âşığın ahının dumanından olan tuğun önü sıra yürüdüğü, bir güzellik ülkesinin padişahına mensubum.

483.

ben temāşā eyler iken sen melek-sīmā yüzün

görmemişdür hâzret-i âdem dahı havvâ yüzün

1. Ben, senin gibi bir melek yüzlünün yüzünü seyrederken, Hz. Âdem henüz Havvâ'nın yüzünü görmemişti.
2. Ey güzellik ayı, güneş yüzünün üzerindeki dağınık kâküllerin sanki deniz yüzeyini baştanbaşa kaplayan bir buluttur.
3. Ey sevgili, bağrımın üstündeki kanlı gözyaşımı gören "Ova yüzünü süslemiş bir şakayıktır" diyor.
4. Bir gün o dünyayı süsleyen güneşi görürsem, geceye benzer kara bahtım gün gibi aydın olur.
5. Ey padişahım, yüzünü asla çevirmeyip başını ortaya koyan Hayâlî kulunu aşk meydanında seyret!

484.

varup ol yâr-ı cāna yalvarayın

dëyeyin kim saña ne yalvarayın

1. Gidip o canımın sevgilisine yalvarayım. "Sana nasıl yalvarayım?" diyeyim.
2. Ben sana yana yana yalvarayım da beni ayrılığının ateşine yakma!
3. Ben o kibar ağızlı sevgiliye yalvarayım da bana ettiklerini bir bir söylesin.
4. Ben bu ah ve figana yalvarayım da inlemelerimi sevgilinin kulağına ulaştırsın.
5. Ey Hayâlî, varıp o candan sevgiliye yalvarayım da eziyetini azaltsın.

485.

geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn

benem şimdi belâ deştinde mahzûn

1. Ferhâd ve Mecnûn sırasını savdı. Bela çölünün mahzunu şimdi benim!
2. Sevgilim, keder ve ayrılığa boyun eğdim. O yüzden iki (dünyada) yüzüm altın oldu.
3. Ahım, dünya içine fitne saldı; bu sırrı şişe içindeki gülsuyundan anla!
4. Yine bir servi boylu, nûn kaşlı (güzel), elif boyumu belaya delil/dâl (دال) etti.
5. Ey Hayâlî, bir güzellik ülkesi padişahı, periler arasında eziyeti kanun yapmış.

486.

belâ-keş dil-rübâsın sen senüñ derdüñden öldüm ben

benüm hâlüm baña yetdi ya n'ister bu felek benden

1. Sen belalı bir gönül alıcı güzelsin, ben senin derdinden öldüm. Benim derdim bana yetmiş iken bu felek benden ne ister?
2. Ey gonca, cennet bahçesinde hemen gül oldun, açıldın. (Hâlbuki) Bu ben içkiciye güzelliğinin sayfası çiçek bahçesi olarak yeterliydi!
3. Bugün devlet sarayında saltanat tahtı (bize) layık; dünyada gülüp gül gibi mutlu bir ben ve

bir sen olsun.

4. İster elçim ister dostum olsun bıkkınım! Ya Rabb'im öldürülesi rakip (ben) köleden ne umar?
5. (Ey sevgili) Hayâlî, bugün derdinin iştihakından sokağında ölürse, mezarına Ravza'dan yana pencere açılsın.

487.

*evrāk açılır āh edicek hūn-ı cigerden
gül goncesi gibi ki açıla çın-seherden*

1. Ah edince ciğer kanındaki yapraklar sanki seher vaktinde bir gül goncası gibi açılır.
2. Bu geceyi tutan inleme ile seher feryadı o taş kalpli perinin gönlüne işlemedi...
3. Göz yaşı, can sırrına garmaz olduğundan beri gözden düştü, gözüm gözyaşı yerine kanlar akıtır.
4. O gülen gül, ben ah edince bana küfreder. Sanki seher yeliyle açılmış bir goncadır.
5. Âşıklar defterinin başında Dîvân-ı Hayâlî... Yazısı kan ile oldu, yaprakları ciğerden...

488.

*maḥaldür sînede dāğumla 'ālem lālezār olsun
ne cevr ederse etsün o meh-rū der-kenār olsun*

1. Dünya, bağrımın yaralarıyla lale bahçesi olsa yeridir. O ay yüzlü ne eziyet ederse etsin ama kendisini kucaklatsın.
2. O salınan servim sözünde dursun da (varsın) kanla karışık gözyaşlarım ayağının toprağına saçılsın.
3. Ay yüzlü sevgili, keman kaşını kurmuş diye kirpiklerinin okunun yarası gönlümde bin olsun.
4. Ey benzersiz güneş, o gül yanakların zülfünün örtüsüyle örtülmesin, açılsın aşıkâr olsun.
5. O yaban gülü, vuslatını Hayâlî'den esirgerdiği için dünya, bağrımın yaralarıyla lale bahçesi olsa yeridir.

489.

*dikse ger çeşmi ḥabābın sen semen-ruḥsāra şu
kanlu yaşum gibi boyansun kızıl kanlara şu*

1. Eğer su, köpükten olan gözünü sen yasemin yüzlü güzele dikerse, kanlı gözyaşlarım gibi kızıl kana boyansın.
2. Su, galiba ezel günü sevgilinin yüzüne âşık olmuştur. (Zira) Hayret vadisinde deli gibi zincirini sürüklüyor.
3. Sevgilim, okunu aldın, temreni yaralı gönülde kaldı. Ama üzülme, “yara su toplar” derler!
4. Kalbimi dünyanın bulanıklığından temizleyen sevgilinin yanağına ben gönlü susamış “su” dersem şaşılmır mı?

5. (Ey sevgili) Mum, yanağına benzemeye çalıştığından beri diline ateş düştü/dili yandı. Su sevgiliye yöneldiği için uçurumdan attılar.
6. (Ey sevgili) Su, katı gönlünden taşlara şikâyetler eder. Akarsu ağzının bu kadar inlemesi hep senin içindir.
7. Ey Hayâlî, o servi boylunun yollarını gözlemekten ovalardaki gelinciklerin gözüne kara sular indi.

490.

çağlayup akar benim eşk-i revānum sū-be-sū

olmağa sen 'ārız-ı dildāra cānā rû-be-rû

1. Ey sevgilim, benim gözyaşım sen sevgilinin yüzü ile yüz yüze olmak için her tarafa çağlayıp akar.
2. (Ey sevgili) Beninin buğdayının kederi, gözyaşımı her tarafa akıttığından beri ahım vücudumun harmanını tane tane yele savurdu.
3. Hey kıyamet, bağrımdaki her kılım saçını tel tel şerh etse bu konuşma mahşere kadar bitmez.
4. Ey sümbül saçlı, saba rüzgârı saçının kokusunu her seher vakti menzil menzil, sokak sokak arar.
5. Ey Hayâlî, sakın güzellik aynası ile yüz yüze olma! Ettiğin yüz karalığını yüzüne vurur!

491.

yolında dil-berüñ hāk ol tarîk-i bî-bedeldür bu

zer-i hâliş eder hāk-i siyāhı bir 'ameldür bu

1. Sevgilinin yolunda toprak ol, eşsiz bir yoldur bu. Kara toprağı has altın eden bir iştir bu.
2. Feleğin sarayına bakıp hayret denizine dalma! Aşk binasına oranla yeryüzünde (sayılabilecek) bir temeldir bu.
3. Sen dünyanın lezzetinden elini çektiysen zevke ulaştın! Birçok karınca ve sineğin ayağını almış bir baldır bu!
4. Yine her dağ yaramın üstüne bir nal yarası oluşturdum. Gözü kanlı yiğitlerin başlarına taktığı teldir bu!
5. Hayâlî şiirinin her nüktesinden keyif al! Hakikat kadehinin içindeki ezel bezminin şarabıdır bu!

492.

şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferāndur bu

maḥabbet 'āleminde dostum faşl-ı hazāndur bu

1. Bu sararmış yüzümü safran rengidir sanmayınız. A sevgilim, bu aşk âleminin sonbaharıdır.
2. Ey müneccim, sen hilali gökyüzünde görüp ne sandın? Bu dünyaya kötü olayların oklarını

atmak için bir kemandır!

3. Şiirimin mısraını görenler tuhaf bir şekilde Mecnûn olurlar. Zira, Leylâ'nın yanağından amber saçan bir kâküldür bu!

4. Bedenimi, çer çöpe benzeyen kemiklerle gören “Bu, bülbülünü uçurmuş bir yuvadır” dedi.

5. Hayâlî, dünyayı dilinin kılıcıyla fethetse şaşılır mı? Söz meydanının iyi at binen yiğididir bu!

493.

yaşum ol 'arız-ı zîbâya karşı

sa 'âdet yıldızıdur aya karşı

1. O parlak yanağa karşı gözyaşım (tıpkı) ayın karşısında olan saadet yıldızıdır.
2. Felekler feryadımdan semaya başladı; (tıpkı) Mevleviler gibi neye karşı dönerler.
3. (Ey sevgili) Sakın başkalarına güzelliğini gösterme! Körün karşısına ayna koyma!
4. O iki amber kokulu tuğra kaşa karşı kimin cismindeki cana hükmü geçebilir?
5. Hayâlî'nin sen gül yanaklıya karşı bahar bulutu gibi ağlamasının vaktidir.

494.

ağyâr âh edermiş ol gül- 'izâra karşı

olur şovuk hevâlar evvel bahâra karşı

1. Rakipler, o gül yanaklıya doğru ah edermiş. (Hiç şüphesiz) İlkbahara karşı havalar soğuk olur.
2. Ateşli ahtan namus ve ar ordusuna karşı kılıç çekmiş bir melamet padişahıyım.
3. Mansûr şevk ile dar ağacına giderken bu ruha ruh katan beyti ağzına pelesenk etmiş:
4. “İlahi okyanus, dalgalar ortaya çıkararak beden gemilerini kıyıya doğru vurur.”
5. Ey Hayâlî, gözyaşımın sel suları sevgiliye karşı aktığında ırmaklar (kıskançlıktan) taşlar alıp dövündü.

495.

iltifât eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev

tâc-ı pervîz ile şundı kemer-i keyhusrev

1. Her ne kadar güneş Pervîz tacı, yeni ay Keyhusrev kemeri sunsa da yüzümü çevirip bakmadım.
2. Gönül kuşu o kadar yüksek uçtu ki dünya gözüne hardal tanesi gibi gelir.
3. Mecnûn, Leylâ'nın hayali gezebilsin diye gözbebeğini kara ev/matem evi etti.
4. Ben dünyada o tok gözlü meyhane müdavimiyim ki bir kadeh şaraba iki dünyayı rehin verdim.
5. Ey Hayâlî, bana ışığı mutluluk olan padişah (bir kez) bakarsa İskender'in aynasına hasetlik gelir.

496.

*naẓar eylerse baña şāh-ı sa ‘ādet-pertev
benden uyara çerāğın kıya mihrin meh-i nev*

1. Bana ışığı mutluluk olan padişah (bir kez) bakarsa, yeni ay, güneşi bırakıp kandilini benden yakar.
2. Ey zahit, cennet ve hurileri arzularsan, beri gel, meyhane sokağında bir meyhaneci çırağı sev!
3. Ey sevgili, arpa senin atına kendisini gıda ettiği için buğdayın kıskançlıktan yüreği yarılmıştır.
4. Gökyüzünün tavusu korkarım ki ahımın ateşinden yanar. (Nitekim) Kelebek ne zaman alev alsa bedenini kül eder.
5. Hayâlî, her ne kadar iki dünyayı rehin verdiyse de, aşk sokağından vuslat sermayesine geçemedi.

497.

*‘āşıkāne göñlini akıtmasaydı yāre şu
olmaz idi vādi-i ‘ışka düşüp āvāre şu*

1. Su, gönlünü âşık gibi sevgiliye akıtmasaydı aşk vadisine düşüp avare olmazdı.
2. Susuz gönüller, bağrışıp “Medet, bir parça su” derken, sokağının Kâbe’sinde gözlerimin yaşını sebil ettim.
3. İlgi gösterme, dikbaşı ol; sevgilinin nazlanması gerek! (Nitekim) Servi, su yalvarıp ayağını öpmese baş eğmez.
4. Ey saki, şarap takva evini yıksa şaşılır mı? Zira, duvara su değse, onu temelinden yıkar.
5. (Ey sevgili) Canımı aldın, beni dünya bağından kurtardın! Gözlerin kanımı içti, iki hastaya su vermiş oldun.

498.

*bağrumuñ başları üstüne üşüpdür kayğu
sürh-serler eline şanki sipāh etdi gülü*

1. Bağrımın yaraları üstüne kaygı üşüştü. Sanki Kızılbaşlar ülkesine ordu akın saldı.
2. Âşık yarasının pamuğunu hükümdar tacına değişir mi? Be bir akıllı hiç bu deliliği yapar mı?
3. Âşık odur ki zevki sevgilinin kederinden alır. Nitekim hasta olan doktoru görünce sevinir.
4. Sözlerimin güzelliğinin hasedinden toprağa düşüp can verir; Hızır çeşmesinin gözüne âlem karanlık olmuştur.
5. Ey Hayâlî, keşke eziyet edici dünya bedenini testi yapsa da sevgili seni dudağına ulaştırırsa...

499.

pāk édüp mir'ât-ı kalbi şu gibi dīdār sev

tūti-i tab'a münāsib bir şeker-güftār sev

1. Kalp aynasını temizleyip su gibi bir güzeli sev! Yaradılışının papağanına münasip bir şeker sözlü sev!
2. Ey dilenci, hakirlik toprağının sakinisin ama sıkıntı yok! Talihi yüce bir şahlar şahı, ay yüzlü sev!
3. Gelişigüzel vefasız bir güzele bağlanma! Ey gönül, gam çekebilen bir güzel sevmeye gayret et!
4. Ey gönül, sıkıntı taşı yanından eksik olmasın! Sana kim “bağrına taş basıp bir gaddar sev”der?
5. Ey Hayâlî, bana büyük bir şeyh mana âleminde “peri yüzlü bir delikanlı güzel sev” dedi!

500.

yoluñ uğrarsa bir gün ey sabâ cānāna 'ışk eyle

ki ya 'nī bendesinden ol şeh-i hūbāna 'ışk eyle

1. Ey sabâ, yolun bir gün sevgiliye uğrarsa selam söyle... Yani kulundan o güzellik padişahına selam söyle...
2. Melamet semtinin gönlü âşık bir ayak toprağından, mutluluk tahtını süsleyen sultana selam söyle...
3. Lütuf görmek için zamanın eziyetlerine karşı sabırlı olsun. Ey sabâ, yücelik et o Kenanlı Yusuf'a selam söyle...
4. Osmanlı bahçesinin yeni yetişmiş o iki goncasına, o irfan dünyasının iki ay ve güneşine selam söyle...
5. Gökyüzü kadar yüksek olan o saraya gidip toprağına yüzünü sür hadi! Eğer müsaaden varsa şanı yüce olan Ağa'ya selam söyle...
6. Isfahan bestesini, nevrûz-ı acem notasıyla okusun... Lûtfet, Ahmed'e billahi dervişçe selam söyle...
7. Cisme bürünmüş bir ruh olan Kaysûnîzâde ile yücelik makamında buluşursan Yunan felsefesine selam söyle...
8. Padişaha, tıp ilminin en seçkin tedavisini yapsın. Git de bizden şu kovulmuş olan şeytana selam söyle...
9. Sözümün abıhayatını daima içsin, canıyürekten Kara Bâlî denilen hayvana selam söyle...
10. Koyun hırsız Kurd'a türlü şekillerde yaltaklanıp, bizden git de o aslan saldırışlı, kaplan göğüslüye selam söyle...
11. (O padişahın) Eşiğinin itlerine git Hayâlî'den dua götür. O dergâha bizimle birlikte yüzünü

süren dostlara selam söyle...

501.

gördiler had yok hadeng-i gamzeñüñ peykânına

sînemi beñzetdiler 'uşşâk ok meydanına

1. (Ey sevgili), âşıklar, yan bakış okunun temreninin sınızsız görüp bağrımı “Okmeydanı’na/ok meydanı”na benzettiler.
2. Gönül, sinemdeki derdinin canımdan yüce olmasını ister. (Nitekim) Kişinin misafirine hürmet etmesi iyiliktir.
3. (Ey sevgili) Lütfet, güneş ve ay denilen gökyüzü ülkesinin bir iki başı dönmüşüne yanağını gösterme!
4. Çiy taneleri “Sen sevgilinin yanağından renk çaldın” diyerek çiçek bahçesinde gülün eteğine sarıldı.
5. Ey gazel, o saadet tahtının sultanına vardığında Hayâlî’nin şiir içinde ne olduğunu anlat!

502.

varsa gözüüm yaşı n'ola cānān ayağına

şu vara geldi serv-i hırāmān ayağına

1. Gözyaşım, sevgilinin ayağına gitse ne çıkar? Su, salınan servinin ayağına hep gelmiştir.
2. Can bahçesine gelmeyeli çok zaman olmuş, o gülen gülün ayağına su dökmeli...
3. Ey canım, “ayva tüyünün çıkışını göreyim” deyip o kadar ayakta kaldı ki kamış kalemin ayağına kara sular indi.
4. Saki, acaba dostların kadehine ne koydu da hepsi kendinden geçip birisi bile ayak üstü duramadı.
5. Yan bakışının hayali gönle ulaşip öyle hoş geçiyor ki eğer (Hayâlî) ölse bile dermanın ayağına gitmez.

503.

leṭāfet bāgına serv ol giriftār-ı ḥazān olma

girüp kanına 'uşşākuñ nihāl-i ergāvān olma

1. Letafet bahçesinde servi ol, sonbahara tutulma! Âşıklarının kanına girip erguvan fidanı olma!
2. Ben utancı ortadan kaldırıp sevgiliyle can cana oldum. Ey gölge, yanımdan uzaklaş, bana bari/ağır yük olma!
3. Ey gönül, şanımlı görüp iki devleti hazır etseler dahi sevgilinin sokağının dilencisi ol, yüce makamlı padişahı olma!
4. Her sinek kanadı vücudunun üstüne bir gölgelik olsun. Kanaat devletinde padişah ol, dünya dilencisi olma!

5. Ey Hayâlî, yürü rengi ve şekli belli olmayan (Allah')ın temasına hayran ol! Her gönül alan güzelin yanağının rengine âşık olma!

504.

*gül saña kande beñzer ey mihr ü mäh-zāde
sen nūr-ı pāksin ol hāk-i siyāh-zāde*

1. Ey güneş ve ayın çocuğu (güzel), gül sana nasıl benzeyebilir? Sen temiz bir nursun o ise kara topraktan çıkmış bir çocuk...
2. Sen, binlerce ülke süsleyen emirin, yüzlerce padişah ve şehzadenin dergâhına yüz sürdüğü o sevgilisin.
3. Her gün yolunda yuvarlanan bu damla damla gözyaşım sanki sipahi oğludur da kapıda dirlik ister.
4. (Ahımdan çıkan) Kıvılcımım, yıldızlar topluluğuna sultan olsa şaşılır mı? Onlar kusurludan doğmuştur, bu ise ahın oğludur.
5. Ey ay (gibi güzel sevgili) Hayâlî derdinle yoldaştır. O yol çocuğu bir yiğit hiç(bir şeye) ihtiyaç duymaz.

505.

*mecnûn göziydi leyli hayâline cilvegāh
şahrâ-nişîn olanuñ olur hānesi siyah*

1. Leylâ'nın hayalinin yeri Mecnûn'un gözüydü; ovada oturanın evi siyah/matem olur.
2. (Mecnûn) Ahının sancaklarını çekip beylik etmiş; aşk ülkesine başlı başına bir padişah olmuş.
3. Eğer sevgilinin yüzünde ilâhî bir cezbe olmasaydı çılgın kalpli âşık ona meyletmezdi.
4. Mumun başında turuncu renkli bir külah olmasaydı, kelebek göz göre göre kendisini ateşe atmazdı.
5. Hayâlî, kudretinin denizinde iki hava kabarcığının güneş ve ay olduğu şu temiz inciyi buldu.

506.

*bilürin derdini şafâ yerine
çekerin cevriñi vefâ yerine*

1. (Ey sevgili) Derdini sevinç olarak telakki ederim. Eziyetini vefa gibiymişçesine çekerim.
2. Âşık o kişiye denir ki sevdiği güzelin kötü sözünü dua olarak görür.
3. Gönümün evine hayali girer; gam akçesini de kira olarak verdi.
4. Aşka kul ol, zira padişahlar sevgilinin sokağında bir dilenci yerine geçmez.
5. Hayâlî, kan parası yerine dudağını öpseydi öldüğüne üzülmezdi.

507.

ger hevādār olmasa ruḥsār-ı yāra mirveḥa
yēle vērmezdi ḡarārın bir ḡarāra mirveḥa

1. Yelpaze eğer sevgilinin yanağına âşık olmasaydı sebatını bir kararla yele vermezdi.
2. Rûhullâh'ın nefesinden dem vuran bir nefes ehlidir; yelpaze rüzgârdan yadigâr olsa şaşılır mı?
3. Yelpaze, Cem kudretli padişahın elini öpmeye erişmek için tek ayak üstüne durup dualar eder.
4. Sevgilinin yanağını görüp gönlünden soğuk bir ah çekti; yelpaze bir an bile namus ve ara yar olmadı.
5. Ey Hayâlî, yelpaze sevgilinin güzellik güneşinin ateşine yanmak için utanarak sevgiliye gitti.

508.

oldı ŧikeste-ḡātır u nā-ŧād āyine
'aks-i lebüñle ḡan yudalı dād āyine

1. Ayna, dudağının aksi ile kan yuttuğundan beri ne yazık ki gönlü kırık ve mutsuz oldu.
2. Ey ayna, düşkünlerin hâline ara sıra bakman için Allah kalbini çelikten yaratmış.
3. Ayna, akarsu gibi sana safi nazar ederse taşlarla dövünüp feryat eder.
4. Ferhâd, o şirin yüzlü put görünsün diye külüngünün ağzını ayna (gibi) yapmış.
5. Hayâlî, her güzelliğin nakşına tecelligâh olmuş. Bir usta ayna yapınca (işte) böyle yapar.

509.

ḡandeyle olalı leb-i cānān girih girih
reŧkinden oldı ḡonce-i ḡandān girih girih

1. Sevgilinin dudağı tebessümle kırıştığı için gülen gonca hasedinden düğüm düğüm oldu.
2. Kirpiğim, kanlı gözyaşım la mercan pençesine döndü. Umman denizi ahımın yeliyle kırış kırış...
3. Rintlerin gönlü, zincirlerle süslü müdür yoksa saçının kederinden düğüm düğüm mü oldu?
4. (Görüneni) Kuş yuvası sanma! Çiçek bahçesindeki servinin kalbi zamanın elemiyle düğüm düğüm oldu.
5. Saçın âşıkların kafatasıyla oyun oynadığından beri top ile çevgân süklüm püklüm (olup) utandı.
6. Sürahi, geceleyin meclis topluluğuna derdini döktü. Gözünden ayağına/kadehine kan oluk oluk aktı.
7. Ey Hayâlî, padişah kıvrım kıvrım bir akarsu görmek isterse bu akıcılık dolu şiire baksın!

510.

içmezem mey dēyü ey ŧūfi yēter lāf eyle

İhtiyâr elde midür sen de gel inşâf eyle

1. A sofı, “Şarap içmem” diyerek konuştuğun yeter! Gel, insaf et; içip içmemek elimizde midir?
2. Ey meyhaneciler piri, gözüme her kadehi bir saf ayna yapıp sevgilinin yanağını göster bana.
3. Sevgilim, ben öldükten sonra kabrimi âşıkların ile ziyaret et; toprağımı eşrafın durağı et!
4. Beden kesesinde can akçesini senin için taşırlar; aşk sarhoşlarını harca, israf et!
5. Ey gökyüzü, Hayâlî sevgilinin yanağının şarkısını okuyacak olsa venüs ile ayı o meclise defçi yap!

511.

yaş dökdi gözlerüm bakıcağ sîne dâğına

hayli çok akçe düşdi erenler çerâğına

1. Bağrımın yarasına bakınca gözlerim çok yaş döktü; (böylece) erenler keşkûlüne birçok akçe düştü.
2. Şebnem suyu, gülün kulağını sağır etti; bülbülün feryadı kulağına değmese şaşılır mı?
3. Mecnûn (Leylâ’yı) görmek için kanlı gözyaşının her köpüğünü Leylâ’nın otağına benzetti.
4. Bugün servi boylu bir meyhaneci çırağı halkı su gibi kendi ayağına akıttı.
5. Ey Hayâlî, gül sevgilinin yanağına benzemeye çalıştığından beri bulut dünya bahçesinin ocağına su koydu.

512.

ben belâ ferhâdıyam kûh-ı ğam-ı dildârda

şu ‘le-i âhum başumda lâledür kuhsârda

1. Ben sevgilinin gam dağındaki bela Ferhâd’ıyım; başımdaki ahımın alevi dağıdaki laledir.
2. O Yûsuf cemallinin kâkülünün ucundaki her beni sanki güzellik Mısır’ının içinde darağacına asılmış bir Habeş’tir.
3. Yanan yüreğim içinde sevgilinin boyunun hayali ateşin içinde yuva yapmış bir semenderdir.
4. O servinin güzelliğinin bahçesindeki ağzı sanki dikenin ortasında yeni bitmiş goncadır.
5. Ey Hayâlî, o ay gibi güzel sevgilinin dişlerinin sıfatı, sanki bu mücevher dolu şiirdeki iri taneli bir incidir.

513.

şûfî ister sâğarı meclisde her ân öpmege

vêrmez ol bî-çâreye hayfâ ki yârân öpmege

1. Sufî, mecliste her an kadehi öpmeyi ister. Ne yazık ki dostlar o biçareye (kadehi) öpmeye vermez.
2. Sabâ rüzgârı, güzellik davası güttüğü için mumun başını alıp/kesip sevgilinin sokağında

meydan öpmeyi öğretti.

3. (Ey sevgili) Yüzünde benler gördüğümde, gece mumunu öpmeye gelen kelekler yandı sanırım.
4. “Yakut dudağının üstündeki misk kokulu ayva tütün müdür?” dedim. “Süleymân’ın mührünü öpmeye gelen karıncalardır” dedi.
5. Ey Hayâlî, dönen dünyanın hilali, (sevgilinin) kaşının şerefine çektiğim her nal yarasını öpmek için iki kat oldu.

514.

*mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye
düşmüş lebüñ sevdāsına hum-hāneden hum-hāneye*

1. Şarap, ayağı üstüne dikilip/içki içip kadehten kadehe gezer; dudağının sevdası ile meyhaneden meyhaneye düşmüş.
2. Bugün aşk içinde Mecnûn gibi silsile sahibi oldum; (meğer) gam zinciri deliden deliye miras imiş.
3. Eğer o mum, güzellik nurundan bir ışık verse kelekten kelebeğe yüz ateş yalımı düşer.
4. Bazen erganun tellerine rahipleri çalgıcı eder, bazen köşkten köşke “yâhû” narası atar.
5. Ey Hayâlî, her ne kadar meyhane pirinin sözü çok olsa da vaiz gibi beni efsaneden efsaneye atmaz.

515.

*sūzum sirāyet etse mecnûn-ı nā-murāda
kuşlar kebāb olaydı başındaki yuvada*

1. Ateşim nasipsiz Mecnûn’a sirayet etseydi, başındaki yuvada kuşlar kebab olurdu.
2. Zemin yaygısında dünyanın veziri oldum; (hiç şüphesiz) oyunda piyon ilerleye ilerleye vezir olur.
3. “Dünyanın ne olduğunu şarap köpüğünden anla!” Cem, bu nükteyi dünyayı gösteren kadehe yazmış.
4. Zahitlere mescit köşesi, bana meyhane mesken... Kader böyle yazılmış, benim arada neyim var?
5. Ey ay (gibi güzel sevgili), Hayâlî aşkının bir yayını çekmiştir. Ki ona oranla gökkuşağı kepaze olmuştur.

516.

*kan ağladuñ görince ben ‘âşıkı belāda
ey çeşm-i hūn-feşānum olsun demüñ ziyade*

1. Ey kan saçan gözüm ben âşığı belada görünce kan ağladın, yaşın çok olsun!

2. (Ey sevgili) Gözün kimi yere sererse onu bende çekmek için başındaki saçların eline kement almış.
3. (Ey sevgili) Gam gecesinde yapayalnız hasta olmuş yatarken yanıma bildik tanıdık kederin geldi.
4. (Ey sevgili) Sen doğan gözlüye “harem avı olayım” diyen gönül kuşu yıllardır bu arzuyla uçar.
5. Gönlümde saçının hayali, başımda kirpiklerinin sevdası... Tükenmez emel gönülde, ecel kılıcı ensede...
6. Ey Hayâlî, tek yönlü teşbih söze süs vermez. Gönül açan şiirlerde istiareli üslup gereklidir.

517.

*âstānuñda yüzüm ferş eyledüm hāk üstine
bir kadem başsañ yèridür çeşm-i nemnāk üstine*

1. (Ey sevgili) Dergâhında yüzümü toprak üstüne (serilmiş) yaygı yaptım; nemli gözüm üstüne bir kez ayağınla bassan yeridir.
2. Bağrımdaki yarık üstünde yaktığım her dağ yarası sanki hayret vadisinde bitmiş lalelerdir.
3. Feleklerin tepesinin üstüne bir ah bayrağı diktim ki alemi yeni ay, dalgalandığı yer şafaktır.
4. Sevgilinin sokağında her an yel gibi koşturmak istiyorum ama o temiz eteğin üstüne toz kondurmaktan korkuyorum.
5. A dostlar, Hayâlî (sevgilinin) şarap renkli dudağının ayrılığıyla toprak olursa, o toprağa karışmışın üstüne üzüm asması dakin.

518.

*rûy-ı yâr ile nazar eden bu zülf-i ser-keşe
beñzedür bir dūd-ı miskîn zāhir etmiş âteşe*

1. Sevgilinin yüzü ile bu dik başlı saça bakan kişi (onu) ateşte görünen kuvvetsiz/misk kokulu bir dumana benzetir.
2. Ey gözüm, sevgilinin hayali ile devlete/mutluluğa ulaştın! Mutlulukla müşerref ol, devlet ile çok yaşa!
3. (Ey sevgili, görünen) Rüzgârın dağıttığı lale yaprağıdır sanma! Ferhâd’ın işret kadehidir ki felek taş a çalmıştır!
4. Yeni aydaki şu tıraş olmuş kaşa gel bir bak! “Dünya bir kalenderhânedir” diye ima eder.
5. Ey Hayâlî, herkesin şanını bilen (Allah) “ezel günü” bülbülü gül bahçesine, kargayı leşe tayin etmiş.

519.

dāğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çāk üstine

berg-i güllerdür ki düşmüş gūyiyā ḥāk üstine

1. Yüz yırtıklı bedenın üstünde süs olmuş dağ yaraları, sanki toprak üstüne düşmüş gül yapraklarıdır.
2. Bağrımın üzerinde yer yer görünenleri elif yaraları sanmayınız; o servinin boyunun gölgesi ben toprağın üstüne düştü.
3. (Ey sevgili) Nemli gözümün üstünde yer etmiş kaşlarının her biri bir gam denizi girdabının gemisi geçinir.
4. (Ey sevgili) Yanağının sayfasına toz kadar ayva tüyü/gubârî hat gelmeseydi, idrak aynasının üstüne keder tozu konmazdı.
5. (Ey sevgili) Ayrılık derdi bu Hayâlî'yi hasta etti. Dertli bedenimin üstüne bir (kez) ayağınla bassan yeridir.

520.

*ḳavm-i leylî seng-i bî-dād atdı mecnûn üstine
ebr bârân-ı vefâ yağdurdı hāmûn üstine*

1. Leylâ'nın kabilesi Mecnûn'un üstüne zulüm taşı attı; (sanki) bulut çölün üstüne vefa yağmuru yağdırdı.
2. (Ey sevgili) Basiret ehli dört bir taraftan kaşına göz dikti; sanki huzur ehli Zünnûn'un yanına topladı.
3. O gül renkli yanağın üstüne koyduğun misk kokulu ben ahımın ateşinin kararttığı talih yıldızıdır.
4. Dünya kilisesi ah erganunu yüzünden gürültülüdür; eğer gam bu usulle melodi yaparsa yazık!
5. Ey Hayâlî, (sevgilinin) gözü gönül ülkesini kılıcıyla fethetti. Sanki Ferîdûn tahtının üstüne Anadolu padişahı geçti.

521.

*çekdiğüm yêr yêr elif bu cism-i pür-ḥûn üstine
târlardur gūyiyā zeyn oldı ḳânûn üstine*

1. Bu kan dolu bedenimin üstüne yer yer çektiğim elif yaraları sanki kanunun üstünde süs olmuş tellerdir.
2. Ressam, her ne kadar Mecnûn çiziminde kuşlar kondursa da benim gibi bir deli çizemez.
3. Bütün yaratılanlar gözyaşıma boğuldu, gökyüzü ehli (melekler) dünyanın üstüne yeni aydan köprü yaptı.
4. Gümüş gibi tecrit potasında saf ol, birkaç altın üstüne cıva gibi titreme!
5. Ey Hayâlî, gökteki güneş ve şafaktan vazgeç de gül renkli kadehin üstüne sevgilinin yüzünün aksi düşsün!

522.

naķş-ı h isn  le dili ey b  t-i   n deyr eyle
erg  n  n oldu eliflerle tenüm seyr eyle

1. Ey   n putu, güzelliğinin resmiyle gönlü kiliseye   vir! Elif yaralarıyla bedenim erganun oldu, izle!
2. Kapına kible gibi yüz s  rs  nler istersen, K  be gibi kölelerini azat edip hayır yap!
3. C  fer gibi g  nle Melek  t   lemini gezdir! Himmetinin kanadını Tayy  r edip kuş yap!
4. Gönül kanını yut ama canın duymasın! Bu mutluluk meclisini ifş   etme, yalnız yap!
5. Sevgiliye “her güzeli (kendine) ayna yapıp kendi güzelliğini yine her aynada/an seyret” diye kim söyledi?

523.

  am y  meden öldük mey-i gül-reng içilse
dery  -yı elem zevrak-ı b  deyle geçilse

1. Gam/esrar çekmekten öldük, g  l renkli ş  rap içilse... Elem deryası ş  rap kayı  ıyla geçilse...
2. (Kelime-i) Tevh  d’in “l  ”sını (  ) taalluk makası edip endamımıza tecrit elbisesi bi  ilse...
3. Leyl  ’nın kederi ile yarışa tutuş  n bir aşık eri olsa da aşık meydanında Mecn  n gibi seçilse...
4. Pirin nefesi sab   r  zg  rı gibi huzur bağışlasa... Gönlün tozunu kaldırsa, güneş a  ılsa...
5. Ey Hay  l  , gam gecesinde gökyüzünün yıldızları ahımla sonbahar yaprağı gibi yere sa  ılsa yeridir.

524.

  de mi meyl ser-i zülfi dil-i p  r-hevese
b  l açup u  a mı ş  hb  z şükür-ı megese

1. Saçının ucu, arzu dolu g  nle meyleder mi? Doğan, sinek avına kanat açıp uçar mı?
2. Ey gül, sensiz bu dünya bahçesi benim gözümde o deniz kenarında olan   er çöpe benzer.
3. Sen gonca dudaklı, ben bülbülü inlett   inden beri gökyüzü ahımın okuyla tel tel   r  lm  ş kafese döndü.
4. Leyl  ’nın gamıyla gönlü inlemede, ba  ı dertte olan Mecn  n’u bu şekliyle   ana benzetirsem ş  şılır mı?
5. Hay  l  ,   yle bir toprak oldu ki dünya elek olup yeryüzünün toprağını elese tozu bulunmaz.

525.

ey ş  nem ş  l h  l kim konmuş bu h  dd-i mehveşe
k  fir-i hind  -durur kim secde eyler   teşe

1. Ey put (gibi güzel sevgili), bu ay gibi yanağa konmuş ş   ben (sanki) ateş   secde eden Hintli

bir kâfirdir.

2. Âşıkların hançerin gibi yalın yüzlü güzel bir göğüs çekene uğrasa canını kurban verirdi.
3. Ey gözbebeğim, benim için hasret gecesinde az ağlamadın; ilahi çok yaşa, göreyim (seni)!
4. Ben çok içici âşığıyla şarap içmek istersen benim için feleklerin dokuz kadehini bir seferde iç!
5. Hayâlî, temiz kalpli olan dünya mutluluğuna meyletmez. İstiğna göğünün doğanı olan leşe konmaz.

526.

*görmedi hûn-ı dilüm yâr eşigi taşında
ne bilür derdümi ferhâd kaya başında*

1. Sevgili, gönlümün kanını eşiginin taşında görmez iken Ferhâd kayanın tepesinde derdimi ne bilir?
2. İki kaşını çatsa sevgilinin yüzü kızarır. (Nitekim) Balıklar dalaşsa su yüzeyi kanla kaplanır.
3. Kanatlılar içicinin kadehinde görünce meclisimizin bütün köpüğünü yem edindi.
4. Ey derviş, Edhemî ve Bektaşîlerde zuhur eden feyiz Allah'ın inayet eserleridir.
5. Eğer Hayâlî'nin şiirlerini okumak nasip olursa onu beğenme ve övmeye kusur etme!

527.

*mîhr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflâkde
tekyenüñ kurbânlarıdır geşt ederler hâkde*

1. Güneş ve ay, felek tekkesindeki iki ışık dervişidir; (onlar) tekkenin kurbanlarıdır, toprakta gezerler.
2. Gam ateşinden çıkan her alev hâl dili olup, içimin yanışını yüz parça olmuş gönlüme şerh eder.
3. İdeal güzel arzu dolu gönüllerde yer etmez; padişahlar, kirli meclislerde mesken tutmaz.
4. Dahhâk'ta var olan beyin yiyen yılanlar her “fenâ” ehline bir dilekmiş.
5. Ey Hayâlî, aşk çıplak bir ışık güzeliymiş; idrak aynasında bir kişi böyle görmüş.

528.

*yâra dedüm bûse vër bayramlık bayramda
dedi kim bildüñ vërilmez neyki bu ibrâmda*

1. Sevgiliye, “bayramda bayramlık olarak öpücük ver” dedim. “Bu zorlamadan neden verilemeyeceğini anladın” dedi.
2. Gönül yüzüne meyledecek iken saçının tuzağına düştü. (Yani) Kâbe'ye niyet edip Şam diyarında kaldı.
3. O gümüş endamlı servide doğruluk görmeseydim bugün can akçesini ben ona teslim

etmezdim.

4. Ey benim divanımda sevgilinin niteliğini arayan kişi, boyunun sıfatı elifte, saçının niteliği lâm harfinde...

5. Ey Hayâlî, Şeyh Câmi, Câmi'da istiareli şiirimi işitseydi bana "söz ülkesinin padişahı" derdi.

529.

ruhlarıñdan çekmez el bād ile eyler 'arbede

görmedüm zülfüñ gibi 'âlemde bir sevdâ-zede

1. (Ey sevgili) Dünyada saçın gibi sevdaya uğramış görmedim; yanaklarından elini çekmez, rüzgâr ile savaşı.

2. Gönül yarası yanan kandilim, dert ve gam köçeklerim; sıkıntı tekkesinde yine bir âşık dede oldum.

3. Meyhaneci piri bir oyunla (bana) el verirse, kadehimden bir yudum içenler mahşer meydanına sarhoş gider.

4. Eğer kâğıda gönül ateşinden bir harf yazacak olsam, mektubu ulaştıran güvercinden kebab kokusu gelir.

5. Hayâlî varlığını yokluğa satarsa/ölürse sıkıntı yok! Ey cihan padişahım, sen yeter ki dünyada sağ ol!

530.

bir ebed mülkine cānum hem-civār etmek nice

devletinden kâ'inātuñ cümle 'ār etmek nice

1. Ne zamana kadar canımı bir ebed diyarına komşu edeceksin? Kâinatın bütün mutluluklarından ne zamana kadar utanacaksın?

2. Ne zamana kadar bedenimi aşk içinde hıçkırıklarla bir kıla çevirip, sevgilinin kâkülüne gidip yerleşeceksin?

3. Ne zamana kadar himmetimin doğanını salıp cıva denizindeki altın yüzlü kuşları (ördekleri) avlayacaksın?

4. Gökyüzünün bu zümrüt renkli dokuz kadehini tek seferde içip baş ağrısını gidermek nasıl mümkün olabilir?

5. Talih, Hayâlî'nin yüzünü hazan yaprağına çevirdi. Sen güzellik baharına onu nasıl hediye etsin?

531.

göñlini hurrem tutanlar lezzet-i dünyā ile

beñzer ol etfāle kim şādān ola helvā ile

1. Gönlnü dünya lezzetiyle mutlu tutanlar, helva ile mutlu olan o çocuklara benzer.

2. Meyhane semtinde öyle bir huzura sahip oldum ki zahit o zevki esmâ çekerek düşünde görmedi.
3. Dünyayı güneş gibi tutsan da bırakıp mücerret ol! Güneş, o tecrit yüzünden İsmâ ile komşudur.
4. Aşk pazarında divane âşık odur ki bu dokuz kubbeyi bir istiğna taşı ile kırar.
5. Ey Hayâlî, aşk annesinin bugün oğluyum. Dünyanın babaları ile annelerinden kurtulmuşum.

532.

*da 'vi-i 'ışk eylemek mecnûna ben şeydâ ile
bir meges da 'vâ-yı pervâz etmedür 'ankâ ile*

1. Mecnûn'un benim gibi bir deli ile aşk iddiasına tutuşması tıpkı bir sineğin ankâ ile uçma iddiasına girmesi gibidir.
2. Her ne kadar deliler ay ile konuşsalar da hasret gecesinde yüzünü görsem dilim lal olur.
3. Sine bir bela dağıdır; keder onu yeni yeni dağ yaralarından kızıl lalelerle süsledi.
4. Aşk yolunda kimse Mecnûn ile arkadaş olmadı; ben o dünyayı karışlayan ulak ile yoldaş oldum.
5. Ey Hayâlî Cem'in şarabını iç! Zira, felek düzenbazı Dârâ'nın tahtıyla Cemşîd'in tacını kaptı.

533.

*da 'vi-i ihyâ eder la 'l-i lebûñ 'îsâ ile
cünd-i fir 'avn oldu haṭṭuñ ceng eder mûsâ ile*

1. (Ey sevgili) Dudağının yakutu İsmâ ile diriltme iddiasına tutuşur. Ayva tüyün Firavun ordusu olup Mûsâ ile savaşır.
2. Kızıldeniz kendisini gözyaşımla bağdaştırmasın! Yağmur katresinin deniz ile atışması mümkün mü?
3. (Ey sevgili) Aşkın belâ Kâf'ını bir kez seyretmek için bugün ankâ ile arkadaş olup biraz uçtuk.
4. (Ey sevgili) Nâfe, kendisini amber yüklü saçına benzetti; onun bu boş sevda ile başa çıkamayacağını anladım.
5. Ey Hayâlî, gökyüzünün güneşi o ay (gibi güzel sevgili) ile güzellik davası güdünce gözyaşımın yıldızı gibi yerlere düştü.

534.

*baş koşdı zülḥ ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı dilrübâ ile
kim gördi mûrı hem-ser ola ejdehâ ile*

1. Saç, sevgilinin yanağındaki ayva tüylerle yarışa girdi. Karıncanın ejderha ile eşit olduğunu kim gördü?
2. Keder çölünde güçsüz bağrım ile canım (sanki) hasıra sarılmış yatan bir ölüdür.

3. O ayın benim gibi yıldızı/talihi olmayan bir düşkün ile yıldızı dünyada barışmaz.
4. (Sevgili) Saçını belik belik edip yola çıkarsa güzeller ona alay olarak saf bağlardı.
5. Ey Hayâlî, (sevgiliye) dudağının şarabının fiyatı nedir diye sordum. O sarhoş gözlü “Parayla satılmaz” dedi.

535.

sūzen ile dökeler sâhile deryâ dükene

senden ey dîde ciger kanını umma dükene

1. Denizi, kıyıya iğne ölçeğiyle boşaltsalar (bile) tükenir. (Fakat) Ey gözüm, sendeki ciğer kanını tükenir sanma!
2. O istenilen kible sensin; seni bulurlarsa Hac kafilesinde yüce Kâbe(‘yi görme) dileği biter.
3. Gönlün yakarış içinde dudağını anmaması, meclise neşe gelince kırmızı şarabın tükenmesine benzer.
4. Ey hüma gölgeli, ankânın yemi tükenmedikçe himmetimin doğanı ile hiç denk olur mu?
5. (Ey sevgili) Eğer Hayâlî yoksa binlerce ah çekenin var. Bu çimenlikte konuşan bülbülün tükenmesi olacak şey mi?

536.

meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına

nūşına nîşi degmedi balı belāsına

1. Her ne kadar dünyanın mutluluğuna yöneldiysek de iğnesi balına, balı belasına değmedi.
2. Feryadımın dumanı “O ayın sokağından beni uzaklaştırdın” deyip feleğin yakasına yapıştı.
3. Âdem cenneti bir buğdaya sattı, ben de o bene... Oğul, babasına benzeyecekse böyle benzesin!
4. (Ey sevgili) Akarsuya bak ki gönülde keder/toz bırakmaz; sokağında gözyaşımın macerasına/akışına bak!
5. Ey Hayâlî, gözyaşlarımın denizine giren gözbebeğim girdaba düşüp asla karasına çıkmadı.
6. Rüzgârı samyelidir, suyuna ise ciğer kanı karışmıştır, (bu yüzden) gam ülkesinin suyuna ve havasına ilgi duyma!

537.

lebûñ hayâli gelelden bu çeşm-i pür-hûna

dönüp-durur gözümüñ cāmı cām-ı gülgûna

1. Dudağının hayali bu kan dolu gözüme geldiğinden beri gözümün çanağı/korneası gül renkli şaraba dönmüştür.
2. (Ey sevgili) Çenenin portakalı ile çene çukurunun elması, yüzümü kederden limon rengine döndürdü.

3. İki büklüm boyumla çenk gibi inledim; aşk içinde kanuna benim gibi kim uydu?
4. Yolun düşüp de Mecnûn'un mezarına varırsan dua (etmek) yerine Leylâ'dan haber ver!
5. Hayâlî, mayası bozuklar şiirine dil uzatmasın; bu saklı inciye kırılma ulaşamaz.

538.

*'ârıza lâle sürüp leyli-şıfat gülğüne
döndi her cüy-ı çemen silsile-i mecnûna*

1. Lale, Leylâ gibi yanağına allık sürüp; çimenlikteki her akarsu, Mecnûn'un zincirine döndü.
2. Ey çalgıcı, kanuna tel çekmeye zahmet etme! Bülbülün hançeresi hüznü ney nağmesi çıkardı.
3. Gonca Leylâ gibi sıkıntılı olduğundan beri ah ki her çiy tanesi Mecnûn'un gözyaşı gibi saklı inciye benzedi.
4. Eğer aşk memleketine gözyaşı dirhemi olmadan gelirse Kârûn'a bu kadar mal ile züğürt derler.
5. (Ey sevgili) Güzellik Mısır'ında kaşın Zünnûn'a benzediğinden beri Hayâlî aşk mürşidine intisap edip meşhur oldu.

539.

*çün şitâ faşında tuğyân eyler âb-ı edrine
ey gönül seyl-âb-ı meyle ol harâb-ı edrine*

1. Ey gönül, tıpkı kış mevsiminde taşan Edirne nehri gibi şarap seliyle Edirne gibi harap ol!
2. Edirne şarabının fıçı kuyusunda Yûsuf gibi beklemesi işret kervanına reva mıdır?
3. Edirne'nin çimenlikteki goncası İstanbul'un güzelliğini işitip ağzının suyunu akıtır; (işte) gülsuyu budur.
4. A dostlar, eğer tozum rüzgâr sayesinde İstanbul'a ulaşıyaydı bedenimi Edirne toprağı ederdim.
5. Her minare İstanbul'un bedeninde bir elif yarası oldu; Edirne'nin yüce padişahı merhamet etmez mi?
6. Edirne'nin su çarkı "Zamane yüzünden çektiğim eziyeti gör" diyerek hazin bir ses çıkarır.
7. Biz Hayâlî sevgili ile İstanbul'a gitmeye niyet ettik, bundan sonra Edirne'nin genci yaşlısı selamette olsun.

540.

*gönlüm ister yeñi başdan yine âvâre düşe
yakalar çāk edüben dâmen-i kuhsâra düşe*

1. Gönlüm yeni baştan yine avare olmayı, yakalar yırtıp dağ eteğine düşmeyi ister.
2. Boyu azade bir efendi sevdim, (meğer) kul imiş. Mısırlı Yûsuf gibi pazara düşmesinden

korkuyorum.

3. (Sevgilinin) Saçının ucu ayağına düşüp yalvarmadıkça beni hiç kimse yan bakışından kurtaramaz.
4. Gönül, bedenden (sıyrılıp) sokağına varınca kafes hapsinden kurtulup gül bahçesine düşen şu bülbüle döndü.
5. Ey Hayâlî, tüm hâllerini (şiirinde) an; belki olur da bu gazel bir gün dünya sahibi padişahın eline düşer.

541.

*baş koşdı sâyeveş bir iki yüzi karaya
her-cāyi dendi gün gibi ol māh-pāreye*

1. O ay parçası, gölge gibi birkaç yüzükara ile yarışa tutuştuğu için (kendisine) güneş gibi/apaçık hercai dendi.
2. Ey yay kaşlı, gönül kederinle paramparçaydı; okun onu bütün sanıp boşa gitti/aldandı.
3. (Ey sevgili) Temrenin için gönül ve can kanlı bıçaklı oldu; kılıcın araya girip ikisini ayırdı.
4. Ey güzellik şahı, eğer Mecnûn benimle aşk satrancı oynasaydı, asla hamle yapmasına izin vermezdim.
5. O ay (gibi güzel sevgili) gücenip sanki bir camı mermer taşına çalarcasına Hayâlî'nin kalbini kırar.

542.

*yapduğında yazmış ibrahîm-i âzer ka 'beye
yap gönül varmak dilerseñ ey birāder ka 'beye*

1. Âzer'in oğlu İbrâhîm Kâbe'yi yaptığında şöyle yazmış: "Ey birader, Kâbe'ye varmak istersen gönül yap!"
2. O güzel, kaşını yüzünden kazısa yeri var, zira âşıkların kıblesi olan Kâbe'de mihrap ne arar?
3. (Sevgilinin) Yüzündeki beninin üstünde karmakarışık saçını görünce, bin başlı ejderha Kâbe'ye yüz sürüyor sanırım.
4. (Hz.) Peygamber, Kâbe'den ayrılmaya niyet edince Kâbe matem tutup karalar giydi, Zemzem (suyu) acıdı.
5. (Ey sevgili) Nasıl ki beyler Kâbe'ye vardıklarında sancak çekerlerse Hayâlî de sokağına ahının aleviyle geldi.

543.

*zeyn iken dâğ-ı gamuñla nazar êtseñ tenüme
cennetüñ hüllesi reşk eyleye pîrāhenüme*

1. (Ey sevgili) Kederinin yarasıyla süslü iken bedenime baksan, cennetin hüllesi gömleğimi

kıskanır.

2. Ben o söz ülkesinin çiftçisiyim ki kanatlı kuşlar/melekler buğdayım için harmanıma kondu.
3. Bende gönül duruluğunun var olduğunu anladılar, güneş ve ay pencereme nur istemeye geldiler.
4. Aşk annesi hangi çocuğu dünyaya getirse bana evlat olarak verip o an eteğime bırakır.
5. Ey Hayâlî, çer çöpler renkli güllerini kıskanıp çiçek bahçene dil uzatsa ne çıkar?

544.

varduğumca kūyuña bu dīde-i nemnāk ile

eşk-i hūnīnüm olup dīvāne oynar hāk ile

1. Bu nemli gözlerle sokağına vardıkça kanlı gözyaşım deli olup toprakla oynar.
2. Ay ile güneş, gece gündüz eşiğine yüz sürer. Sokağına “Gökyüzüyle eşittir” dersem şaşılır mı?
3. Ayrılık oku bağrımı deldikçe gamını yerim. Ey tabip, (bilirsin) yılan yarası panzehirle yok olur.
4. A gönül, o hızlı hareket eden put (gibi güzel sevgili) ile arkadaş olmayı istersen, haça benzeyen saçına kayıtsız kalma, (ondan) sakın!
5. Ey zahit Hayâlî’yi şarap meclisinden menedersin! Sen de bu idrak ile cennete girmek dilersin ha!

545.

āyine her gün koyar dildārı tenhā koynuna

nāz ile yūsuf girür gūyā zūleyhā koynuna

1. Ayna, her gün sevgiliyi tek başına koynuna alır. Sanki Yûsuf nazlanarak Züleyhâ’nın koynuna girer.
2. Rakiplerin gönlünden sevgilinin dudağının düşüncesi çıkmadı. Ne yazık ki o yakutu mermer taşlar koynuna aldı!
3. Vefa bahçesinin yolunda bedenini toprak eden (elbet bir gün) rüzgâr sayesinde iki renkli bir gülün koynuna girer.
4. Ova, ayağının izini koynunda sakladığı için dağ eteğine taş alıp savaşmak ister.
5. Ey Hayâlî, birçok gözyaşı aşk içinde yok oldu. Sanki ırmaklar denizin koynuna girdiler/ona karıştılar.

546.

sen şehüñ gerd-i rehin māk alup ayesine

çarh eder gökde melā’ik yüzi pīrāyesine

1. Ay, sen padişahın yolunun toprağını avcuna alıp, gökteki melekler ise yüzünün güzelliğine

döner.

2. Aşk delisiyim; başımdaki tüylerimin gölgesine Mecnûn'a geldiği gibi birçok doğan gelir.
3. An gelir, meyhane sokağında bir tortu çekenin makamına dördüncü kattaki Mesîhâ erişemez.
4. Gözyaşımın nehri denizi görüp sustu; çocuk annesine gidince ağlamayı keser.
5. Hayâlî, sabretmeye dayanamayıp canına kıydı; şu servetine el uzatan tüccara döndü.

547.

*döginüp taş ile leylâ dēmedi dāyesine
mātem-i kaysda beñzetdi tenin sāyesine*

1. Leylâ taşla dövünüp dadısına söylemedi; Kays'ın mateminde bedenini (onun) gölgesine benzetti.
2. Şu saçını görünce canını feda eden gönlün makamına darağacındaki Mansûr eremedi.
3. Sabâdan, can akçesi ile ayağının toprağını almak için istedim (ama) maliyetine satmadı.
4. Felek, bülbülün kanını nereye kadar gül güzeline yanığının süsüne allık edecek?
5. Ey Hayâlî, farzedelim ki güneş (sevgilinin) elinin ayasına benzedi, parlaklık (şâşaa) parmak gibi olur mu?

548.

*ol şanavber-şad için evden olup āvāre
süreyin bād-ı şabā gibi yüzüm kuhsāra*

1. O çam boyu (sevgili) için evden ayrılıp yüzümü sabâ rüzgârı gibi dağa süreyim.
2. (Ey sevgili) Ressam yanığının resmini bir eve çizse, kelebek (onu) mum sanıp başını duvara vurur.
3. Kınanma ateşinden sakınırdım ah! Ayrılık ateşine düştüğümünden beri ateşe ısındım.
4. Gözüm kan ağlarken rakiplere yakarırım; (hiç şüphesiz) kişi suda boğulsa elini yılanı uzatır.
5. Hayâlî çaresiz kaldı, ona bir çare, yardım edin! Senden çare yoksa o biçare ne yapsın?

549.

*tağlarca edeyin minneti ferhāda yine
vēreyin tıfl-ı dili şan'ate üstāda yine*

1. Ferhâd'a yine dağlar kadar minnet edeyim; gönül çocuğunu yine zanaat öğrensın diye ustaya vereyim.
2. Ah ile vadileri feryada getirip yine gam tenhâlığına Mecnûn'u hatırlatayım.
3. Meyhanenin kapısına yüz hırka ve seccade bir kadeh şaraba rehin verildi, ama ne yazık ki yine alınmadı.
4. Hortuma "Be hâlin nedir?" dedim. Dönüp "Felek beni toprak etmiş iken yine yele verdi" dedi.

5. Hayâlî yolunu vahdet Harem'ine ulaştırdı; meşhur zahit yine hâlâ "lâ" ile "illâ"da...

550.

pervâneler melâmet odına girişmeye

erbâb-ı 'ışk girmez ise aña pişmeye

1. Pervaneler, melamet ateşine sokulmasın; ona aşk erbabı girmezse pişmez.
2. Feryadı her gece feleklerin kapıcısıyla işaretleşmeye âşık denilmez.
3. İlk adımda vuslat Kâbe'sine erişmeyen o hacıya aşk ihramı haram olur.
4. Gönül, kudret denizi içinde o balıktır ki okyanusu içer de karnı şişmez.
5. A padişahım, Hayâlî'nin birlikte ezel çocukları ile hikmet memesini emmediği zaman mı var?

551.

'atâr-şîfat geldi yine bâğa benefşe

'anber saçunuñ bûyını almağa benefşe

1. Menekşe yine bahçeye amber saçının kokusunu almak için aktar gibi geldi.
2. Ey sevgilim, sinek gibi şeker dudağına konmak için menekşe kanadını yine bahçede uçmak için açtı.
3. Menekşe, dünya çimenliğinde bir vefa ümidi/kokusu olmadığını görünce abdal olup iki yaprağa girdi.
4. Ayva tüyün onu gömgök deli etmese menekşe Mecnûn olup dağa düşmezdi.
5. Menekşe, Hayâlî gibi çiçek bahçesinde kahraman olmasaydı başına siyah tuğ takmazdı.

552.

açılmaz idi seyre gelüp bâğa benefşe

ger lâle ile başlamasa lâğa benefşe

1. Menekşe eğer lale ile oyuna başlamasaydı, bahçeye gezmeye gelip açılmazdı.
2. Menekşe, dudağının şekerine ermek için yanağının bahçesinde sinekler gibi kanat açtı.
3. Menekşe, bağrımdaki siyah yarayı kınadığı için sabâ rüzgârı kulağını burarak morarttı.
4. Menekşe, sarhoş nergisin altın tacını bahçede kapmak için eteğini beline soktu/işe girişti.
5. Ey Hayâlî, bahçenin ortasında güzellerle sohbet zamanıdır, zira menekşe renkli şarap ayağımıza geldi/kadehe doldu.

553.

gölşende dönüp 'âşık-ı bî-bâke benefşe

dildâra bakup secde eder hâke benefşe

1. Çiçek bahçesinde pervasız bir âşığa dönen menekşe, sevgiliye bakıp toprağa kapanır.
2. Anahtarla çimenlik kapısının kilidini açıp meclis kuran menekşe cürasını feleklere sağlar.

3. Menekşe, “Ey âşık gülü terk et, benim sevgilim ol” diyerek her an gamlı bülbüle çene çalar.
4. “Dilenciye çomak, ejderha başlı yakışır” dedim. Menekşe bu anlayışa kulak verip boyun eğdi.
5. A padişahım, billahi Hayâlî menekşe gibi yelken doruda bir yakası yırtığa nasıl benzer?

554.

gonce ağzına düşer mi jâleyi dendân êde
her seher gülzârda kaşd-ı leb-i cānān êde

1. A gonca, her seher vakti çiçek bahçesinde sevgilinin dudağına kastedip çiy tanesini diş edinmek ağzına yakışır mı?
2. Ey lale yanaklı, eğer yanak ve saçlarının yanında üstünlük davası güderlerse gül iflah olmasın, sümbül yeşermesin!
3. Kuş yuvasını başına alıp kendini “fenâ” yolunda Kays ile eşit yapmak servinin haddine midir?
4. (Ey sevgili) Saçının sevdasını başına alan lalenin eziyet kılıcıyla bedenini hem yaralayıp hem de kan etmesi reva mıdır?
5. Ey Hayâlî, bülbül ahıma benzemeye çalışırsa, bahçıvanın onu kafes köşesinde zindana bıraktığını göreyim!

555.

âyine hüsniñe kul olsun şafâsı var ise
şâne çeksün zülfüñüñ her ne cefâsı var ise

1. Berraklığı varsa ayna güzelliğine kul olsun! Tarak saçının her ne eziyeti varsa çeksin!
2. (Âşığın) Nice dünyaya bedel bir Mustafâ’sı varsa, iki dünyayı dilemek âşığa haram olsun!
3. Boynunda Hak rızasından örtüsü varsa, âşığa yenini savurarak sema etmek ne hoştur!
4. Şeker dudağına, ayna yanağına öykünür. Nerede bir asılası varsa (hepsi) edepsizdir!
5. Ey Hayâlî, şifa bulunmayacak dert, dertsiz olmaktır. Her derdin devası varsa da bu derde çare yok!

556.

acıdıcak yaşum ol gül-çihre
māhiler hancer üşürdi bahre

1. O gül yüzlü (sevgili), gözyaşımı acı (akıt)ınca balıklar denize hançer savurdu.
2. Yanağının üstündeki bir siyah ben yüz şehirde fitne çıkarmaya yeter.
3. Soyunu Mecnûn’a ulaştıran (kişi), zincirinin sesini dünyaya saldı.
4. Dert ile inleyen her nehre deniz hâl diliyle bunu söyler:
5. “Hayâlî binlerce kahra sabretmeseydi lutfâ layık olamazdı.”

557.

*şoĥbet-i ehl-i tekellüfden berî oldum yine
bir melâmet şâhunuñ ĥâk-i deri oldum yine*

1. Tasavvuf ehlinin sohbetinden yine kurtuldum; yine bir melamet padişahının ayağının toprağı oldum.
2. Yine her bir alçağın kınama taşına bir kıymet biçip bu “fenâ” pazarında sarraf oldum.
3. Aşk pazısı beni menzil oku gibi attı; yine ay ve güneş menzillerinden ileride oldum.
4. Kâinattaki tüm varlıklar bana aksini yansıttı. Aç gözünü, yine İskender’in aynası oldum!
5. Ey Hayâlî, masiva avından kaçınıp yine “fakr ve fenâ” meşeliğinin erkek aslanı oldum.

558.

*şanuram bakşam nigāruñ gözi üzre kaşına
iki şehbāzuñ iki teldür takılmış başına*

1. Sevgilinin gözü üstündeki kaşına baksam iki doğanın başına takılmış iki teldir sanırım.
2. Bîsûtûn bu kadar taş kalpli iken Ferhâd’ın matemi için işine dışına siyah hâre giydi.
3. Benim inci yüklü gözyaşıma oranla okyanus, (bir) yaşına daha yeni girmiş toprakla oynayan bir çocuktur.
4. Kader, vücut sarayına ne resim çizdiyse takdir kalemine bak, ressamını ayıplama!
5. Ey Hayâlî, şaraptaki her bir köpük, gam askeri savaşına meydân eri olduğundan beri, kanlı baştır.

559.

*‘aceb mi vërse serin çarĥ dūd-ı āhumuza
hilâl secde eder gūşe-i külāhumuza*

1. Hilal külahımızın köşesine secde eder. Dünya ahımızın dumanına başını verse şaşılır mı?
2. Binlerce Ferîdûn hazinesi ve İskender tacı... Eğer caddemize gelse dilenciye saçarız.
3. Biz o aşk diyarının toprağıyız ki bizim otumuzu yeşerten gözümüzün yaşıdır.
4. Günah defterimiz o kadar karalandı ki melek bakarsa bir harf dahi okunmaz.
5. Biz o dünyanın benzersizi ve zamanın eşsiziyiz ki güneş (bile) bir bakışımıza layık olmadı.
6. Ey Hayâlî, bu gazel Ülker dizisinden/yıldızından yüce olduğu için padişahımızın eline ulaşsa yeridir.

560.

*gözlerüm yaşı revân olmuş akar şahrâlara
gūyiyâ ırmağlar derdin döker deryâlara*

1. Gözlerimin yaşı nehir olmuş, ovalara akar; sanki ırmaklar derdini denizlere döker.
2. Ah elinden bir Leylâ yanaklı sevgilinin ah! Ben Mecnûn’unu ayrılığıyla feryatlarda bıraktı!

3. (Ey sevgili) Ayrılığında yerimi ateşe çeviren kendi gönlümdür; beni inlemelerim ve ahlarım belaya uğrattı.
4. Boyum râ (؎) kaşlarının düşüncesiyle dert “dâl”ı (؎) oldu; söylesem vah ki beni oralara/o kaşlara uğratmaz.
5. Hayâlî, himmetinin doğanını istiğna Kâf’ında uçan ankalara müsavi etti.

561.

*yüzüme bir kadem basmaz benüm ol serv-i âzâde
yolunda hâk olursam sâye-veş yüz yıl ben üftâde*

1. Ben zavallı, o hür servinin yolunda yüz yıl gölge gibi toprak olsam da ayağını yüzüme basmaz.
2. Ey eziyeti iş edinen şuh güzel, aşınanı gam denizinde unuttun, hatırlamazsın! Senin ilgin sürekli yabancılara!
3. Ey saki, baksana şarap kadehi dünyayı aydınlatan güzelliğinin aynasına bakmak için köpüğü göz edinmiş.
4. Ey canım, gam sıkıntı memleketinin köşesine gelip hâlimi sorduğunda koltuğuma girip ben hastaya matem tutar.
5. Ey Hayâlî, mermer taşlarının baştanbaşa karalar giymesinin sebebi Ferhâd’ın hâline üzülp matem tutmalarındandır.

562.

*sipihîr reşk edeli ‘îş-i ber-devāmumuza
hased göziyle bakar âftâb cāmumuza*

1. Felek sürekli devam eden işretimizi kıskandığından beri güneş kadehimize haset gözüyle bakar.
2. Bir büyük kapıdan dünyayı hiçe saydık; mültezimimize tuhaf hesaplar verdik.
3. Dünya avcısıyız ki okyanusun timsahı tuzağımıza düşerse kurtulmaya gücü olmaz!
4. O mutluluk göğünün güneşiyiz ki gökyüzünün hilali her ay bizi selamlamaya gelir.
5. Ey Hayâlî biz iki dünyayı yıkıp yakan bir orduyuz! Kimse bizi bozguna uğratmaya kalkamaz!

563.

*şem ‘ gibi şanmañuz tenhâ zebānum sūhte
âteş-i āhumla oldı hānmānum sūhte*

1. Mum gibi sadece dilim yanmış sanmayınız. Ahımın ateşiyle evim barkım yandı.
2. Bağrımdaki gizli yaram yandığından beri ahımın dumanını feleklerin buhurdanına zincir yaptım.
3. Ey ay (gibi güzel sevgili), mum yanmayı her gece benden öğrenir. O yanmış/talebe, yanımda

durursa marifet öğrenir.

4. Ey salınan servim, görünenleri gelincik sanma! Ferhâd'ın içinin yanıışından dağ taş yandı.
5. Ey Hayâlî, kan rengini sevgilinin arzusuyla oldu sanma! Gönlümün ateşinden iki kan saçan gözüm yanmış.

564.

*sāgar tarîk-i 'işreti ta 'lîm édüp güle
şavt-ı şurâhi nağmeler öğretti bûlbûle*

1. Kadeh, güle işret adabını öğretti. Sürahi sesi, bûlbûle nağmeler öğretti.
2. Devran içinde sürahi gibi varlığını işret ehline güle güle saçacak bir cömertlik sahibi nerede?
3. Güneşin, yolunda ikide bir gizlendiğini sanma! Sevgilinin saçının sevdasıyla kara çula/mateme girdi.
4. Yüzünde saçını görüp ah eylesem şaşılır mı? Güneş doğunca ay başak burcuna geçer /sünbûle makamına başlar!
5. Güzellik padişahı, Hayâlî'den can akçesini almak için güzellik memleketinde kuluna bir merhametsiz (sevgili) gönderdi.

565.

*édüp cefâyı pîşe meyl étme âh u zâra
ey serv germe göğsüñ igende rûzgâra*

1. Ey servi, eziyeti iş edinip de ah vaha meyletme! Göğsünü rûzgâra çok germe!
2. (Ey sevgili) Çimenlikte her gül yanağından eziklik duyalı çiy tanelerinin dişleriyle kendisini paramparça etti!
3. Âşık belaya razı, bûlbûl figana eğilimli... Bütün dağ kekliklerine ise tebessüm nasip olmuş!
4. Çizmende görünen ökçenle mahmuz değıl; ayağına yeni ayla yıldız düştü.
5. Hayâlî, her gün sultanın sarayına gelir; Rumeli'ne gitmeye gidip gelip izin ister.

566.

*elinde âhumuñ oldu bu çarh-ı dūn kâse
nitekim eyleye hengâmede oyun kâse*

1. Bu alçak dünya ahımın elinde kâse oldu. Tıpkı pazar yerindeki kâse gibi oyun eder.
2. Seher vakti beş on çanak afiyetle içmedikçe benim kederim “selâse-i gassâle/üç tur içki” ile yıkanmaz.
3. Gam yemesin! Şîrîn'in kavuşma ziyafetine, Ferhâd'ın gözü, kanıyla lale renkli kâse oldu.
4. Bugün aklımda sevgilinin dudağının hayali gibi dün meyhaneciler pirinin elindeki kâse (şarap) doluydu.
5. Ey Hayâlî, sonsuz mutluluk aklımda yer eder mi? Baş aşağı olmuş kâsedeki yiyecek hiç durur

mu?

567.

bakmasa sen dil-ber-i 'ālī-cenābuñ 'aynına

zerrece gelmezdi 'ālem āftābuñ 'aynına

1. Güneş, sen yüce sevgilinin gözüne bakmasaydı, (güneşin) gözünde dünyanın zerre kadar değeri olmazdı.
2. (Ey sevgili, şarap köpüğü) Kadehten yüzüne baktıkça ben kanlar yutarım. (Ancak) Köpük umursamaz, gözünü bir an ayırmaz.
3. Hayret vadisinde Leylâ'nın kaşının hayali, harap Mecnûn'un gözüne köprü kurmuş.
4. Yüreğimde akan birçok başlı pınarım var; yer yer oluşan toprağın gözesine benim ihtiyacım yok.
5. Felek dolabı, gözyaşımın akarsuyuyla döndüğünden beri, gözüm değirmenin gözüne kınama taşını attı.
6. Şu şarabın sarhoşuyum ki şarabının bir yudumun sineğin gözüne gelse Sîmurg'a kafa tutar.
7. Ey Hayâlî, aşk şarabı âleme bir cûra döktü; o şarap binlerce gencin ve yaşlının gözünden aktı.

568.

dem mi var kanlı yaşum çihreme yol eylemeye

gün mi var leşker-i gam cāna nüzûl eylemeye

1. Kanlı gözyaşımın yüzüme yol etmediği bir an mı var? Gam askerinin cana inmediği bir gün mü var?
2. Yakarış semtimde yerim yok; korkum bu ki beni bu melametle meyhane de kabul etmez.
3. Ezel güzelliğinin ışığının suretine girmedeği bir melek yüzlü sevgili bedeni mi var?
4. Şu eziyet çeken âşığa helal olsun! Dünyanın gamı başına üşüşse de mahzun olmaz.
5. Ey Hayâlî, sevgiliden sakın umudunu kesme! Onun sana etmediği bir eziyet mi var?

569.

çarh abdālūndur ey meh tende dāğ-efrūhte

mihir bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte

1. Ey ay (gibi güzel sevgili), vücudunda yanık yarası olan dünya abdalındır. Güneş, kandilini yakmış şevk dolu bir kulundur.
2. Mecnûn, (Leylâ'nın) gelin olduğunu duyup ah etti; Leylâ'nın yüzündeki duvak yandı.
3. Renkli lalelerin ovayı gül renkli ettiğini sanma! Yakıcı ahımın yüzünden bağ bahçe yandı.
4. Feragat ehli, evini barkını yaktı da "fakr" sokağının toprağını altın işlemeli köşke değişmedi.
5. Ey canım, her ne kadar ateşinin gitmesi için yarasını yaksa da Hayâlî aşk ateşinde yanmaya

can atar.

570.

derd ü gamdur yediğim ni 'met-i dünyā yerine

hūn-ı dil nūş ederin bāde-i hamrā yerine

1. Dünya nimeti yerine yediğim dert ve gamdır. Kırmızı şarap yerine gönül kanı içerim.
2. Ey sevgili, nereye kadar akarsular gözyaşımı kıskanıp, sokağında deniz yerine taşlar ile dövünecek?
3. (Ey sevgili) Eşiğini yüce Kâbe gibi saymazsam, keder dikeninin yarasının lezzeti haram olsun!
4. Dilenci, bir kırık kadehini Dârâ'nın başının tacı yerine saymazsa meyhane padişahı olamaz.
5. Leylâ'ya güzelliğinin zekatını veren dil-berler, beni deli Mecnûn yerine bağlamazlar.
6. O hümânın karga rakibe av olduğunu gördüler. Gönül adamları, "Ne yazık ki yerine düşmedi" dediler.
7. Ey ay (gibi güzel sevgili), Hayâlî senin mahmuzunun işlemesini Ülker yıldızı yerine saymazsa arzu menziline erişmesin!

571.

nice bir mest gece gün toğa mahmûr eyle

nice yıkduñ beni ey dil yine ma 'mûr eyle

1. Ey gönül, daha nereye kadar beni gece sarhoş, güneş doğunca mahmur edeceksin? Beni nasıl yıktıysan, öyle onar!
2. (Ey sevgili) Taliplerin, kelebek gibi başına toplansın diye mum gibi yan yakıl, her nefesini nur et!
3. Himmet kemerini belini bağla, alçak gönüllü ol! Tevhit harmanının buğdayına kendini karınca et!
4. Yanaklarında sakalların gece gündüz bunu yüzüne söyler: "Karanlığı nura değış, amberi kâfur et!"
5. Can akçesi adağını, kurbanına benzetip yola gir! Gel, sen de gam Kerbelâ'sında matem tut!
6. Ey Hayâlî, başını ya tevhit şarabı için kadeh ya da bela meclisine bir tambur kasesi yap!
7. Ey deli, toz gibi güneşin eline bakma! Beden karanlığını kendi nurunla aydınlat!

572.

būm 'ār eyler iken konmağa vîrānemüze

ol hümā hîç ola mı sāye şala hānemüze

1. Baykuş viranemize konmaya utanırken, o hümânın gölgesini evimize salması hiç olur mu?
2. Zahit bizim meyhanemizin sokağına uğrarsa şarabın kokusundan sarhoş olup (meyhanenin)

duvarına başını vurur.

3. İnsanlardan delimize melamet taşı yağısa, çiy tanesi düşen şu lale gibi yüz sevinç duyar.
4. Kıdem bahçesindeki o tevhit harmanı biziz; kanat sahibi kuşlar/melekler buğdayımıza kondur.
5. Ey Hayâlî, o ayın sokağında köpekleriyle dem süreriz; şahlara yakışır meclisimize ulaşmaya bak.

573.

*mā'il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe
'âşık oldum bir güzel taze terâş gelmişe*

1. Dudağı üstünde bıyığı yeni çıkmış birine âşık oldum. Bir güzel, tıraşı yeni gelmiş birine âşık oldum.
2. (O sevgiliye) “Kırpıklarımın dikenini hayalinin eteğini tuttu” dedim. “O bize öteden beri sataşana kim söz söyler?” dedi.
3. Âşık ve maşuk birdir, müddei iki görür! Dünyaya şaşı gelmişe (bunu) nasıl öğreteyim?
4. Mansûr “Ene'l-hak” şarabından bir kadeh içtiği zaman, o başı ayağına düşmüşe “afiyet olsun” dedim.
5. A ömrüm, Hayâlî ayağına gözyaşını saçtı, yaşı ömür sınırına gelmişe bu kişiye merhamet et!

574.

*her nazar eden şadağında o mâhuñ yayına
dedi beñzer yâ kaşı mânend-i kurbân ayına*

1. O ay gibi sevgilinin şadağındaki yayına bakan her kişi “Yay kaşı kurban ayına benzer” dedi.
2. Hasret gecesinde ahımın ateşinin kıvılcımı itaatsizlik edip yıldızlar ordusunun alayını alayına kattı!
3. Öldükten sonra kader rızkımı paylaştırdıncı umarım gözyaşım o servi boylunun ayağına düşer!
4. Mecnûn, kendi aşkının şeklini seyretmek için Leylâ'nın yüzünü çizip ayna etti.
5. Ey Hayâlî, dünyaya “Yâ hû” diyenler saltanat merasiminin kuru bir hayhuyuna bakmadı.

575.

*güşe-i fakr dilâ kişver-i cemdür bilene
tende dâğ u elifi tabl u 'alemdür bilene*

1. Ey gönül, “fakr” köşesi anlayana Cem ülkesidir. Bedenindeki dağ ve elif yarası, anlayana davul ve bayraktır.
2. Her dilenci, zenginlik ülkesinin sultanı oldu; dünyanın varlığı anlayana ordu ve maiyettir.
3. Sinek kanadının iniltisi padişahın mızıkası değil mi? Beyliğini fakirlik hırkasında bilene sıkıntı yoktur!

4. Bahçenin goncası, kan bulaşmış bir temrenmiş. Bu çimenliğin susamı, anlayana eziyet kılıcıdır.
5. Ey gönül, sevgilinin eziyet ve zulmünü iyilik ve cömertlik bilen için (sevgilinin) iltifatına dayanmak ne beladır!
6. Benim padişahım, Hayâlî kuluna kimse eziyet oku atmasın! O avlanması yasak ceylandır bilene!
7. (Ey sevgili) Eşiğin, ölüleriyle birlikte Kerbelâ'dan aşağı kalır mı? Ey zalim şuh sevgili, anlayana o kan bu kandır!

576.

*yine 'âşıklar içre kadem başdum bu meydāna
hele bir pāyedür êrdük bugün devr-i süleymāna*

1. Yine âşıklar içinde bu meydana ayak bastım. Bugün Süleymân'ın devri olan bir makama en sonunda ulaştık!
2. Sakiler ayağa kalkıp dolaştı, çünkü sona kalanlar açıldı. Şu güzeller layıkıyla devrana cilalar verdi.
3. Kimisi körkütük sarhoş, kimi "Elest" kadehi (sarhoşu) olmuş. Kimisi de padişah gibi göğsünü gerip oturmuştur.
4. Ben geceleri sabaha kadar daima yanıp yakılırdım; mum ile pehlivan gibi güreş tutup alt ederdim.
5. Güzeller sohbet arzusıyla doludur, bu ne hikmettir! (Bunların) Balının zülali ilaştır; onu filozof gibi iç!
6. Dünyayı süsleyen padişah gidip gaza etmek ister. Gazalarda kılıç sallamak Osmanlı hanedanına yakışır!
7. Ey Hayâlî, şiir tarzının hayaline sınır yoktur. (Ama) Rindâne şiir yazmada Necâtî şiirine benzer bulunmaz.

577.

*kıldum sefer diyār-ı ğam u derd ü miḥnete
başdum kadem bu deñlü elemli vilāyete*

1. Gam, dert ve sıkıntı memleketine sefere çıktım. Bu kadar elemli ile ayak bastım.
2. Gözyaşı gibi nice zaman acı çekip binlerce ciğer kanıyla suret buldum.
3. Bağrımın her nal yarası aşkını sağlamlaştırdı; sanki her biri aşka kanca oldu.
4. Yanağının terini görünce gözlerim nemlendi; ikisi birlikte rahmet deryasına boğuldu.
5. Hayâlî'nin şairlik kabiliyeti şiir incilerini açığa çıkarınca, istiridyeler o kederle düşünce denizine daldı.

578.

dëdüm dildāra bezm-i vuşlatadur ‘ahd u peymāne
dëdi kim kāse-i serden gerek ol bezme peymāne

1. Sevgiliye “yemin ve söz, vuslat meclisi içindir” dedim. “O meclise kadehin kafatasından olması gerek” dedi.
2. Gönül, her derdine yeni bir dağ yarasını ortaya çıkarır. Şanı yüce olan misafirine bir ekmeği çok görür mü?
3. Dünyayı süsleyen güneşi gönlü perişan etme! Bu amber saçan saça söyle yanağından elini çeksin!
4. Gönlün sıfatını benden işit, ben o değersiz karıncayım ki (Hz.) Süleymân’ın sarayından (Sultan) Süleymân’a haber getirdim.
5. Ey Hayâlî, Anadolu ülkesinde şiirim gibi güzel gül bahçesine Sadî’nin ruhu bülbül olsa yakıştırdı.

579.

gamzeyle kaşuñ başlamadın tîr ü kemāna
merdümder idi iki gözüm aña nişāne

1. İki gözüm, yan bakışınla kaşın (henüz) ok ve yaya başlamadan, ona hedef tahtası gözbebeklerimdi.
2. Ey Leylâ salınışlım, belaya uğramış Mecnûn’u görmeyi istersen beni gör, yabana gitme!
3. (Ey sevgili) Beninin gamı, gözlerimde gönül kanı arar. Yakuta arzu duyan Hintli gibi madene gelir.
4. Sonbahar mevsimine ulaşmış bir bülbüle benzeyen gönül, sarı yüzümü gördüğünden beri ah etmeyi kesti.
5. Sofu, şaraptaki niteliği idrak edemez. Yabancı, gizli sırra nasıl vakıf olabilir?
6. Haydi, o gül bahçesine gözyaşını ırmak et! Bir sararmış yaprağı yüz hazineye değer.
7. (Ey sevgili) Hayâlî ağzından söz açıtsa öldür! Onu öldürmeye bir zerre bahane yeterlidir!

580.

ağyār nazār edemez ol ince miyāna
bî-gāne kaçan mahrem olur rāz-ı nihāna

1. Rakipler o ince bele bakamaz! Yabancı, gizli sırra nasıl mahrem olabilir?
2. (Ey Mecnûn) Kâbe, temiz gönlündür ve ona sırdaş “tecrit”tir. Gel çöl yolculuğundan vazgeç, gitme yabana!
3. Biricik Ferhâd, dağda bir yâr istese gözyaşı seli üstüne bir yar yıkardı.
4. Yağmur, Mecnûn’un bedenini çölde yıkadığında, kabarmış saçına tarak aslan pençesiydi.

5. Hayâlî, sevgilisini ok ve yaya istekli gördüğünden beri bedenini elif ve nal yaralarıyla süsledi.

581.

hengām-ı seherde açılıp bâğa benefşe

etfâl-i çemenle girişür lâğa benefşe

1. Menekşe, seher vaktinde bağda açılıp çimen çocuklarıyla oynamaya başlar.
2. Menekşe, gelinciğin gönlündeki dağ yarasına bakınca öyle bir ah etti ki dumanı tepesinden çıktı.
3. Menekşe, siyah dağ yaramın melamet ocağı olduğunu görünce baş eğip bu ocağa mürit oldu.
4. Menekşe, ayva tüyünden utanıp başını aşağı eğmese kara toprakla aynı hizada olmazdı.
5. Menekşe “benimle birlikte sevgiliyi anma” diye dikilmiş dağa Ferhâd gibi külünk vurur.
6. Bu Hayâlî, şu kan olasının (şarabın) dirisidir; menekşe (renkli), kadehe girmese eli tutmazdı.

582.

eyleme cān vërdüğüm ‘ayb ol büt-i tannāzuma

bakmaduñsa ey refîk alnumda olan yazuma

1. Ey arkadaş, alnımda olan yazıma bakmadıysan, o alaycı sevgilime can verdiğimi ayıplama!
2. Ey gönül, sevgilinin derdini öyle sakla ki can anlamasın. Ta ki sırrımı bağrım gibi bir gammaza açmasın!
3. Aşk şarabını içip dertlenerek ah etmekteyim. Ey zahit, gam meclisinde yanışımı ve sazımı kınama!
4. Bir naz okuyla iki dünyayı avladı; avcı şuhumun pazısına helal olsun!
5. Ben Hayâlî, beden yuvasında bir doğan iken kutsal ruhlar benim yüksekliğime yetişemedi.

583.

peykānuñ eyā kaşı kemānum dil içinde

şan nāle vü efgāna zebāndur zil içinde

1. Ey yay kaşlı, gönlümün içindeki temrenin, sanki inleme ve ah etmek için zil içindeki dildir.
2. Ayva tüyün gelince âşıkları kapından sürme! A beyim, kazanç içindeki kulları azletme!
3. Melek, Âdem’i su ve balçık arasında (henüz) gördüğü zaman, can (çoktan) kelebek olup yanağının mumunu dolaşırdı.
4. Gönül, aşk deryasında yüzen balık iken “eşkâl” henüz sahil içindeki “unsur” idi.
5. Hârût ile kuyusu, (henüz) Bâbil içinde yok iken Hayâlî’nin canı çene çukurunun misafiri idi.

584.

kanum iç dërsem nigāruñ gamze-i mey-nūşına

nergis-i bīmārınuñ hayfā ki gelmez gūşına

1. Sevgilinin şarap içen yan bakışına “kanımı iç” desem, ne yazık ki hasta gözünün kulağına

gitmez.

2. Kilisenin taş kalplilik öğreten sessiz putu için âşığın yüz niyazını bir naza sayardım.
3. Her boyu iki büklüm olmuş âşığın derdini kulağına söyler; âşıklar başkanının küpesine aferin!
4. (Ey sevgili) Kâbe bu vadide gül örtülü saçlarına bakıp bağlandı. Yakasını yırttı, her kandili yara oldu.
5. Ey Hayâlî, (sevgili) saçının çevgânını omzuna saldığından beri sine meydanını baştan başa dağ yaralarından top ettim.

585.

*yüri var meykede bünyād kılup deyr eyle
kendi mālūñ koma düşmenlerüñe hayr eyle*

1. Haydi git meyhane inşa edip kilise yap! Kendi malını düşmanlarına bırakma, hayır yap!
2. (Ey sevgili) Gündüz vakti uyu, zulmü iş edinme! Geceleri ise saf şarap meclisini yabancılardan arındır!
3. Bir çocuk Dârâ'nın toprağıyla oynayıp "Fani devlete mağrur olana bak" dedi.
4. "Kesret"te sevgiliyle özel bir halvet etmek için haydi her nefeste (Allah'tan) başka sıfatları (kalbinden) menet!
5. Ey Hayâlî, bu kötü olayların tuzağına düşme! Kendini tecerrüt kanadıyla uçan kuş yap!

586.

*āftāb-ı tal'atüñi görmesem bir şubh-gāh
toldurur āfākı ol dem nāle vü feryād u āh*

1. (Ey sevgili) Yüzünün güneşini bir sabah vakti görmesem o anda inleme, feryat ve ahlarım dünyayı doldurur!
2. Ben aşkının yolunda zerre gibi toprağa bulansam da sokağından başka bir yere sığınmam.
3. İki Mecusi, kaşlarının mihrabını mesken tuttuğundan beri sihirle İslâm'ı viran etti, dini yok etti.
4. Öldükten sonra mezarımda ne kadar otlar bitse de gözümün karasından ayva tüyünün sevdası gitmez!
5. Ah ki Hayâlî dünyadan hasretle ayrıldı! Defteri ve divanı ise onun hâline şahit olarak kaldı.

587.

*ārızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle
şöyle keşret oldı kim söylerdi bülbül bülbüle*

1. (Ey sevgili) Çiçek bahçesinde gül, güle yanağını anlatırken o kadar dedidoku oldu ki bülbül, bülbüle haber verdi.

2. Sabâ rüzgârı bahçede kâkülünle alakalı ne sır açtı bir bilsem... Sümbül sümbüle dayanıp ölü gibi kaldı.
3. Boynunda kâkül kâküle ne zaman dolaşsa, hazine üstünde yılanlar sarmaşıp yatıyorlar sanırım.
4. Şarap meclisi bir çiçek bahçesidir, saki orada bahçıvan... Şarap kadehi güldür, sürahi servi, bülbül ise şarap...
5. Hayâlî, sevgilinin yüzünün sıfatını öyle anlattı ki onu işitip bülbül gül güle/güllere figanlar eder.

588.

*düşürdi şevk-i ruhuñ halkı eşk-i pür-hûna
kimesne yüz yumaz oldu şarâb-ı gülgûna*

1. Yanağının parlaklığı halkı kan dolu gözyaşına düşürdü; gül renkli şarabın yüzüne kimse bakmaz oldu.
2. Feleğin güneşinin yüzü, sevgilinin çenesinin turuncunu görünce tasadan limon rengine döndü.
3. Delikli bağrımı gör, ney gibi inlemektedir. Aşk içindeki kanuna benim gibi kim uymuştur?
4. Leylâ'nın (aşkının) sevinci Mecnûn'a arzu gibi bir cûra sundu; sonsuza kadar sarhoş olsa şaşılır mı?
5. Ey Hayâlî, inci yüklü şiirini saç da dünya halkı gizli inciye sahip olsun.

589.

*bir tavr ile geldi gül bezmine lāle
gülşende olan güllere şunmağa piyāle*

1. Lale, bahçedeki güllere kadeh sunmak için çiçek meclisine bir çalımla geldi.
2. Çimen tıfilları; yaban gülü, sümbül ve lale o anda bu azameti görüp gülü kıskandı.
3. O lale kadeh tortusunu içeli, sevgilinin saç hayret edip, meclistekiler perişan oldu.
4. Şakayık, o şevk ile tekrar bir dağ yarası yakıp kadeh gibi elbisesini kızıla boyadı.
5. Hayâlî, gül meclisinde yeni bir gazel söyledi; onu işiten bülbül gibi inledi.

590.

*āh hecrüñde gözüm yaşını giryān etme
gülşen-i kûyuñda ben bülbüli nālān etme*

1. Ah! Ayrılığında gözümün yaşını döktürme! Sokağının bahçesinde ben bülbülü inletme!
2. Ey gönül, ayrılık kılıcıyla gönlü kıyma gibi kıyma! Ciğer kanını akıtıp yüreğimi kan etme!
3. Şarap renkli dudağınla beni körkütük sarhoş et! Dudağının esrarının arzusuna gönlü hayran etme!

594.

şādıku'l-kavl olsa dil-ber bī-vefā yār olmasa

dā'imā 'āşıklarun işi güci zār olmasa

1. Güzel doğru sözlü olsa, vefasız bir sevgili olmasa! Âşıklarının daima işi gücü inleme olmasa!
2. Âdem'in cenneten çıkmasına sebep Şeytân'dır. Rakipler olmasa ben de sokağından çıkmazdım!
3. Ey rakip, sevgilinin arkasından it gibi nereye kadar koşacaksın? Tipin bozuk olmasa sana da adam derlerdi.
4. Her gümüş bedenli put, şimdi dünya fitnecisidir. Dışinde altın olmasa biri bile yüzüne bakmaz!
5. Ey sevgili, eğer Hayâlî saçının halkasında asılmasaydı, vuslatının devasına çoktan erişirdi.

595.

eliñden görmedük hıçbir belā mı kaldı 'ālemde

gamuñdan çekmedük yā bir cefā mı kaldı 'ālemde

1. (Ey sevgili) Dünyada senin yüzünden görmediğimiz bir bela kaldı mı? Dünyada senin derdin yüzünden çekmediğim bir eziyet kaldı mı?
2. A benim kan olası gönlüm, bela meclisinde keder şarabını içip körkütük sarhoş olmak dünyada sana mı kaldı?
3. Ya Rabbi, vefasızların cefasını çekmediğim bir an olmaz. Dünyada vefasız güzel sevmek bana mı kaldı?
4. Dünya hep taklitçi doldu, halk birbirine düştü. Dünyada, ne idüğü belirsiz, gönlü temiz olmayanda safa mı kaldı?
5. (Ey sevgili) Saçının halkası yüzünden her an perişan olan Hayâlî'nin dünyada başından geçmedik bir bela mı kaldı?

596.

bir muğ-beçeyi gördüm dil-berligi çağında

tāc-ı zer başında halhāl ayağında

1. Güzellik vaktine erişmiş bir meyhaneci çırağı gördüm. Altın tacı başında, halhalı ayağında...
2. (O delikanlının) Fermanına, insan ve cin gelip kul olmuş. Kanun ve yasalarıyla sanki bir Süleymân'dır.
3. (O sevgili) Beni meclisinde görüp dolu bir şarap kadehi sundu. Şarabını içip ağzından, dudağından öptüm.
4. O neşe veren şarabı şevkle içtim, nice gün sarhoş vaziyette meyhane köşesinde yattım.
5. Hayâlî'nin gönlündeki o meyhaneci çırağının sevgisi/güneşi, sanki gökyüzünün otağındaki

yıldızlar şahıdır.

597.

bāğ-ı cihānda kārı kimüñ āh u zār ola

bir bülbül ise nām-ı bülendi hezār ola

1. Dünya bahçesinde kimin işi ah ve feryat olursa, yüce adı bir bülbül ise “hezâr/bin” olsun.
2. Saba rüzgârı, gam yolunda toztoprak olan şu güçsüzün elinden tutup (sevgilinin) dergâhına iletir.
3. Ey padişahım, sineden okun geçince kılıcına el at; onu ileriye uzat ki faydalı olsun.
4. Sevgilinin temreni ile kınama taşının, vücudumun fidanına her zaman yaprak ve meyve olmasını dilerim.
5. Hayâlî kulunu her alçağa mağlup etme! Simurgun sivrisineğe av olması reva mıdır?

598.

bezm ol-durur ki yār içe mey sâkı cān ola

cismümde kanum aña mey-i ergavān ola

1. Meclis odur ki sevgili şarap içsin, saki de can olsun. Bedenimdeki kanım ona erguvan renkli şarap olsun.
2. Ezizyet okunun deldiği her kemiğimin işi ben ah ettikçe ney gibi inleme olsun.
3. Göz, geceleyin bu hayal perdesini kurmadan, can bir kavuşma meclisine nereden gitsin.
4. Ey arkadaş, Hızır ile beraber nasıl oturup kalkayım? Ben canımı saçayım, o cana istekli olsun!
5. Ey Hayâlî, şiirinde dostlara her biri destan olacak hakikat nükteleri an!
6. (Ey Hayâlî) Şemsî, bu şiirine şahane bir nazire yazamazsa, şiir beylerinin arasında davası yalan olsun!

599.

bir kuluñ kim rûm hassânı ola

şehryārı hānlaruñ hānı ola

1. Bir kulun ki Anadolu’nun Hassân’ı olsun; padişahı, hanlar hanı olsun.
2. Savaş gününün güçlü Rüstem’i, şiir ülkesinin Cem saraylısı olsun.
3. (O padişah) Ata binse; güneş, himmetinin çevganının topu, felek ise meydanı olsun.
4. Baktığı yer İskender’in aynası, yâdigârı ikinci Âsaf olsun.
5. (Hayâlî) Birçok yönden iltifat isterken belki noksanı olur da yüz bulamaz.

600.

dil-ber oldur ki maḥabbet edene kîni ola

‘âşık öldürmek anuñ şan ‘at ü âyîni ola

1. Güzel odur ki âşıklık edene kini olur; âşık öldürmek onun sanat ve âdeti olur.
2. Amber, ayva tüylerinin sevdası yüzünden ülkeyi terk etsin. Çin nâfesi, saçlarının miskin âşığı olsun.
3. Yeni ay, onun iki hilal kaşına secde etsin; yanağının ayına Ülker yıldızından benler olsun.
4. Ünlü zahit, saçını ve yanağını görmeden geçerse/ölürse korkarım ne dini ne de imanı olur.
5. Ey Hayâlî, Anadolu sultanı bu Hassân üsluplu şiirini gördüğünde umarım sana övgüsü olur.

601.

mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme peymāneyi

baħr içinde murg-ı ābīler ne bilsün dāneyi

1. Aşk sarhoşu olanlara kadeh sunma! Deniz içindeki ördekler yemi ne bilsin?
2. Gönül kanı içtiğinizde akıl ile aşına olmayın! Korku veren yabancıyı şarap meclisinden sürün!
3. Mum kâkülünün (fitilinin) her teline rızasız bir şekilde yapıştı; kıskançlık ateşi kelebeği yakıp mahvetti.
4. Karanlık perdesini kendi üstünden kaldırmış; her viraneyi seyret, nurların iniş yeridir.
5. “Hayâlî”yi saçının zincirine as da akıllansın” dedim. “Bu zincire her deliyi layık görme” dedi.
6. Halvette oturan zahit benimle nasıl dost olsun! Ben aşk havasının doğanı, o ise bir ev kuşu...

602.

yaşum getirdi yanuma ol māh-pāreyi

devr-i kâmerde ög öger iseñ sitāreyi

1. O ay parçasını gözyaşım yanıma getirdi; yıldızı (talihi) öveceksen kamer devrinde öv!
2. Şehitler topluluğu eğer sinemde hançerinden oluşan yeni yarayı görürse bana kan ağlar!
3. “Fenâ” denizinde boğulmuş kişiye tabutu anmayınız! Denizin dalgıcı tahta parçasını ne yapar?
4. Bîsütûn bile Ferhâd’ın matemine kara hare giyer iken bana merhamet eden bulunmadı.
5. Ey Hayâlî, bedeni bırakıp kim ruha yar olursa, ölümünden önce hayatına o buldu çareyi.

603.

'ışk odı sîneme uralı derd dāğını

yağdum zamānede yine mecnûn çerāğını

1. Aşk ateşi sineme dert yarasını vurduğundan beri zamanede yine Mecnûn’un kandilini yaktım.
2. O güzellik mumu, her ne kadar yüreğimin yağını erittiyse de gönlümün ateşi (ona) aşikâr olmadı.
3. Ben bülbülünü eli üstünde tutmadı. Nasıl da vefasız olur, o gül budağını gör!
4. Aşk şahı, her tarafında başlı pınarım olduğunu görünce otağını gönlümde kurdu.

5. Aşk şarabının kadehini içtiğinden beri Hayâlî'nin başı ve ayağı belirsiz oldu.

604.

kim ki görmek istese güllerle cennet bāgını

‘āşıkun göğsinde görsün taze taze dāgını

1. Kim cennet bāgını güllerle görmek isterse, âşığın göğsündeki yepyeni (açılmış) dağ yarasını görsün.
2. Yüreğinin yağını mum gibi kim eritmezse “fenâ” yolunun mürşidine apaçık delil olamaz!
3. Aşk şahı başımı yeni yeni yaralarla süsledi. Gam yaylağına kırmızı otağıyla kışla kurdu.
4. Ahımın şimşeği gökyüzüne öyle hayret verdi ki Ülker yıldızının dişleri yeni ayın parmağını ısırdı.
5. A dostlar, Hayâlî keskin şaraptır sakının! Devir içinde kimse onun kadehini içmesin/onunla başa çıkmaya çalışmasın!

605.

gamuñla ayağa düştüm şarāb-ı nāb gibi

‘aceb mi ger çıka bağrumda baş habāb gibi

1. (Ey sevgili, senin) Kederinle saf şarap gibi kadehe/ayağa düştüm. Eğer bağrumda hava kabarcığı gibi yara çıksa şaşılır mı?
2. Aklının dizginini, alçak nefsin eline verme! Üzengi gibi kimsenin ayağını alma/kimseyi itibardan düşürme sakın!
3. Melekût âleminin doğanı olmayı istersen kimseye karga gibi kara haber uçurma!
4. Felek, yüzünün suyunu/şerefini yere dökmesin, sakın! Bu şişelerde onu gül suyu gibi sakla!
5. Dünya ona rüya gibi görüldüğünden beri Hayâlî güzel efsane anlatmaya başladı.
6. Eğer yüzünü güneş gibi tutarsan felek (onu) gölge gibi yerle bir eder.

606.

būstān-ı ser-i kūyūñ tolanup āb gibi

çarha girüp dökerin göz yaşı dulāb gibi

1. Sokağının ucundaki bahçeyi su gibi dolaşp, dolap gibi çarka girip gözyaşı dökerim.
2. Nebî'nin nurunun ışığı altında parlar. Yanakların Ehlibeyit, benlerin sahabeler gibi...
3. Kadeh gibi kalbinin aynası saf et! Kimseye saf şarap gibi can düşmanı olma!
4. Ağzının haberini kime sorduysam “yoktur” der. Sevgilinin dar ağzı hiç bulunmaz gibi!
5. Hayâlî sen servinin ayağına eremediği için başını sel suyu gibi taşlara vursa şaşılır mı!

607.

étmezem gülzār seyrin bülbül-i şeydā gibi

meskenüm kâf-ı kanā‘at olalı ‘anqā gibi

1. Meskenim Anka gibi Kanaat Kâf'ı olduğundan beri deli bülbül gibi çiçek bahçesini dolaşmam!
2. A gönül, deniz gibi iki yakanın bir araya gelmesini istersen dağ gibi dünya vadisinden eteğini çek!
3. Kudretinin meyvesi hurma gibi yücelik bulsun istersen boyunun hurmasına bir içim suyun minnetini çektiirme!
4. Bana engel olan yan bakışının gönül delen iğnesidir, yoksa Îsâ gibi tecerrüde niyet ederdim.
5. Ey Hayâlî dünyaya zerre kadar itibar etmedin! Dünyayı süsleyen güneş gibi topun göklere yükselsin!

608.

*bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni
inkârı ço efendi güzel bilürem seni*

1. (Ben) Kölen ebede kadar kulunum, seni ezel bilirim! İnkârı bırak efendi, seni iyi bilirim!
2. Ey sevgilinin aşkı can ve gönül sensiz olmasın! Ey sevgilinin derdi seni cana bedel bilirim!
3. Aşk yoluna ayak basmak dileğin⁸⁷² değil! A sofı, seni bu yolda çok tembel bilirim!
4. Ey sevgilinin aşkının hazinesi vücudumun viranesine gel! Gel ki seni (bu) mekâna layık bilirim!
5. Ey Hayâlî, ben seni çarkıfeleğin bileğini büken kâinat pazısındaki güç bilirim.

609.

*mıhr âteş-bâzlar resmini engîz eyledi
her dırahtuñ bergini bir nev'e gül-rîz eyledi*

1. Güneş, ateşbazlar usulünü hareketlendirdi, her ağacın yaprağına bir şekilde gül saçtırdı.
2. Dünya, yanık dolu gönlümden tav, gözümünden su verdi. (Böylelikle) Yan bakışının kılıcını ben hastaya keskin etti.
3. Ey ülke bağışlayan hükümdar, senin ordunun (kaldırdığı) toz bu yedi feleğin dimağını amber kokulu etti.
4. Himmet kadehini sun ki felek, çömlekçinin çarkı gibi en sonunda Cem'in karışımından Pervîz kadehi yaptı.
5. Hayâlî'nin şairlik bülbülünü yokluk gecesinden kurtarıp sabah vakti uyandıran şu padişaha kulum.

610.

yoluñda ser vèrüp şu ki serverlik eyledi

⁸⁷² Kelimenin bu manasını bana öğreten kıymetli hocam sayın Prof. Dr. Ömer Zülfe'ye teşekkürlerimi sunuyorum.

meydân-ı ışk içinde dil-âverlik eyledi

1. Yolunda başını verip komutanlık eden şu kişi aşk meydanı içinde kahramanlık gösterdi.
2. Bu kocakarı dünyaya kim yönelmediyse mertler arasında bugün yiğitlik etti.
3. Saçının zünnârını dinsiz rakibe sundu! Gördün mü o put nasıl kâfirlik etti?
4. Sevgilinin (kirpiklerinin) temreni yüreklenip sineme geldi. Gönül deldi, canımı aldı; ciğer delenlik etti!
5. Hayâlî gönülden idrak görüntüsünü kazıyıp deli meşrepli oldu, kalenderlik etti.

611.

*ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağıladı
bir şanem yâdına zünnâr-ı mağabbet bağıladı*

1. Bedenim ana rahminde şekle girer girmez bir put (gibi güzelin) hatırına aşk zünnârı bağıladı.
2. Mecnûn insanoğlunda vefa adetinin olmadığını gördü; o deli gitti vahşilerle arkadaşlık kurdu.
3. Fena dünyada birkaç gün şöhret olan şu kişinin tabut sepetinde sermayesi bir kefen olur.
4. Hikmet üstadı (Allah) insan tılsımını yaptığında varlık/vücut hazinesine nefis ejderhasını bekçi etti.
5. Hayâlî dudağının şerefine ciğer kanı içer. A canım, ayrılık tabibi ona nasıl bir şerbet yaptı gör!

612.

*derd ser-leşkerine bekledi mecnûn vâdî
ışk der-bendine şaldı şaravul ferhâdı*

1. Mecnûn dert komutanı için vadiyi korudu; aşk geçidine Ferhâd'ı gözcü gönderdi.
2. Biri (Mecnûn) bekleyişle canını teslim etti; biri şîrîn'in gamıyla öcünü dağıdan aldı.
3. Gönلümü yıkmak için o taş kalpli eline taş almış. Ancak "Bu viraneyi tamir edeyim" der!
4. Ey put (gibi güzel sevgili) eğer servinin başı göğşe erse (bile) boyuna kul iken o hürlük istemez.
5. Güzelliğine güvenip Hayâlî'ye eziyet etme! Zira güzelliğinin temeli bir kıl üstündedir!

613.

*derd okların ol kaçısı kemân cānuma atdı
bir gün dēmedi buni dağı tañrı yaradı*

1. O yay kaşlı (sevgili) dert oklarını canıma attı; bir gün olsun demedi "Bunu da Tanrı yarattı"!
2. Gönülden geçen oklarını ben yad edince rakibin incindi. Acaba ona ne battı?
3. Yûsuf gibi ağır olup, hafif düşmedi; bu güzellik Mısır'ında o ay (gibi güzel) kendini sattı;
4. Gül ve reyhan nakılları boyuna benzemeye çalıştığı için eller üşüşüp çiçek bahçesinde onları donattılar/onlara sövdüler.

5. Ey Hayâlî, o ay (gibi güzel sevgili) zülfünün ipini uzattığı an sana aşırı eziyet etti/eziyeti başından aşırıldı.

614.

*cân vërsem añuban kad ü ruhsâr-ı yârümi
nahl-i gül ile zînet edesüz mezârımı*

1. Sevgilimin boyu ve yanağını anıp can veririm mezarımı gül nakılarıyla süsleyiniz.
2. Ey ah rüzgârı, ben ölünce kabrime gelip o an bari tozumu topraktan kaldır!
3. Gam, (kirpiklerinin) temrenlerini bedenimde sayılamayacak kadar çok olduğunu görünce “Bu teçhizatlı kalemi kim fethedebilir?” dedi.
4. Ahımın dumanı içinde görünen kıvılcımlarıma sıkıntı gecesinin yıldızlarıdır desem ne çıkar?
5. Ey Hayâlî, o ay (gibi güzel) bana “talihsiz/yıldızsız” dediğinden beri etrafımı gözyaşımın yıldızlarıyla doldurdum.

615.

*gözümle gönlüm arar hüs-n-i ‘âlem-ârâyı
gözümse gönlüme uydı gönülse her-câyî*

1. Gözümle gönlüm dünyayı süsleyen güzelliği arar. Gözüm ise gönlüme uydu, gönlümse hercai...
2. Dışın, inciye boynu bağlı bir kul ettiğinden beri gözüm de denizi kirpiğine asmaz oldu.
3. O gül yanaklı, elbisesini sırmalı yaptığından beri bedenim duman renkli lale gibi yarayla doldu.
4. Aşk yayı şaşılacak derecede uzundu ama Hallâc ortaya atılıp o yayı çekti.
5. Hayâlî, yüzünü görünce rahattan vazgeçti. Şems/güneş tecelli etti, Mevlânâ zerre oldu.

616.

*eliñe cām-ı âl geldi cihānuñ sa‘d-i devrānı
Bahāristān ile zeyn oldı şan ‘âlem gülistānı*

1. Dünyanın uğuru, elinde kırmızı şarapla geldi; dünya bahçesi sanki ilkbaharla süslendi.
2. Gül padişahı, bülbülün nağmesini dinler, çimenin her güzel sesli kuşu ona eşlik eder.
3. Çimen, ibretlik bir yerdir. Aşk yarası şehidi olmuşların kanı kara topraktan lale şeklinde çıktı.
4. Dünyayı bir an nergis suretinde seyretmek için her güzelin fettan gözü toprakta görünür.
5. Ölüden aşağı değilsen sen de coş! Ey Hayâlî, gönlü diri ol, işret zamanı geldi!

617.

*n'ola gözlerse erbâb-ı nazar ruhsâr-ı cānānı
alurlar ortaya pervāneler şem‘-i şebistānı*

1. Basiret sahipleri sevgilinin yanağına dikkatle bakarsa şaşılır mı? Kelebekler gece mumunu

ortaya alırlar.

2. Ey bülbül, goncanın gizli sırrı başkalarına açılmaz; bu bahçeye senin gibi binlercesi konup göçtü.
3. Başımı elime alıp aşk binasına bir taş götüreyim. Bizden önce gelenler adabı böyle görmüşler.
4. Anadolu Husrev'inin devletinde zamanın Ferîdûn'uyum! Elimde Keyhusrev kadehi, başımda Hâkânî taç...
5. Saçının Şebdîz'iyile yarışıp çok koşturmuş! Allah'a hamdolsun ki gözyaşımın Gülgûn'u şimdi meydana hâkim oldu.
6. Yedikızkardeş Kehkeşan yolundan o tozu alsa ay aynasını hemen benek pasından temizler.
7. Sevgili öfkeyle çekip kılıcının ucunu gösterdi! Hayâlî o öldürmeden kıvrana kıvrana öldü.

618.

*'ışk ehli ol-durur ki görem dèyü yārini
cānı çıkınca bekleye kūy-ı nigārını*

1. Aşk ehli odur ki sevgilisini görmek için sevgilisinin sokağında canı çıkana kadar bekler.
2. Maksat ipi Mecnûn'un eline geçmedi ama (Mecnûn) Leylâ'nın devesinin yularını başkalarında gördü.
3. Gam âleminde dumanım aşk göğü oldu. Ona ahımın kıvılcımını yıldız ettim.
4. Mecnûn kederden can verince aşk güneşi onun tozunu zerreye çevirip yerden kaldırdı.
5. Hayâlî'nin şairlik kabiliyeti başkalarının manasını alıp ne yapsın? (O bir) Doğandır ki kendisi avını avlar.

619.

*şalduğumda hâne-i 'ışkuñ ezel bünyādını
taşta kullandım belā kuhsārınuñ ferhādını*

1. Çok eskiden aşk evinin temelini attığımda bela dağının Ferhâd'ını taş işinde kullandım.
2. Dünya bahçıvanı iken taze bir fidan sevdim; bahçenin servi ve şimşirini azat ettim.
3. Ruhlar âleminde Mecnûn bana dua eder; kişinin üstadını hayır ile yad etmesi efdaldır.
4. Bîsütûn'da bir kişi Şîrîn'in adını ansa, Ferhâd'ın toprağının her zerresi feryat edermiş.
5. Ey Hayâlî, zahit aşkı inkâr etse şaşılmaz! İnsanın alışkanlığını bırakması oldukça zordur.

620.

*ey gönül mecnûn-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni
tekye-i sînemde bir hayrāna beñzetdüm seni*

1. Ey gönül, başı dönmüş Mecnûn'a benzettim seni. Gönlümün tekkesinde bir hayrana benzettim seni.

2. Ey şafak, hilalin etrafını kuşattığını gördüm; âşığın yarısından dökülmüş kana benzettim seni.
3. Ey güneş, güzelliğinin nuruyla dünyayı tamamen kapladın! Devlet güneşi, Rahmân'ın gölgesine (sultana) benzettim seni!
4. Kûlahının köşesi bundan sonra arşa erişsin! Ey hükümdar, seni gazi Süleymân Hân'a benzettim.
5. Dünya hâllerinin sureti kadehine yansımıştır. Ey hükümdar, seni zamanın İskender'ine benzettim.
6. Ben Nizâmî gibi belagatli söz söyleyen biri olduğum için seni de Şâh Tuğrul'un oğlu Kızılarıslan'a benzettim.
7. Kâbe hakkı için makamın fesahat minberi olmuştur. Ben Hayâlî, Hz. Hassân'a benzettim seni.

621.

*benem mecnûn-ı pür-sevdâ-yı leylî
başumda şûriş-i gavgâ-yı leylî*

1. Leylâ'nın sevda dolu Mecnûn'u benim. Başımda Leylâ'nın kavgasının kargaşası...
2. Ben, Leylâ denizinin beni batırdığı o muhalif rüzgârlı gemiyim.
3. Leylâ ovasının bütün lalesi benim için kanlı kefenli aşk şehididir.
4. Mecnûn gönül dünyaya Leylâ'nın rüsvası olduğundan beri namustan ar eder.
5. Ben cezbe dolu dilsiz Mecnûn'um, ama gönlümde Leylâ'nın hayhuyu (var).
6. Kulağıma halhal sesi gelir. Leylâ'nın ayak izi görünmez mi?
7. Hayâlî can gözüyle bakmadıktan sonra Leylâ'nın güzel sureti görünmez.

622.

*ey felek bir gün muķîm-i kūy-ı dildâr êt beni
şoñradan 'öñr eyleyüp aġyâra inkâr êt beni*

1. Ey felek, beni bir gün sevgilinin sokağında oturt, sonradan rakiplere özür dileyip beni inkâr et!
2. Ey sevgili, kul olduğumdan beri kulluğuma şükredici idin; beni ayrılık hocasına intisap ettirmeni kim söyledi?
3. Ey aşk, hâlimin görünüşü gizli kalmasın! Mecnûn'un büstü gibi beni duvar nakşı yap!
4. Ey kader, kudret senin! Kutsal ruhların sinek gibi üstüme üşüşmesi için beni bal sözlü yap!
5. Ey Hayâlî, ahımın dumanı feleğin ayağına yüz sürüp "beni sevgilinin sokağına inci yüklü bir bulut yap" dedi.

624.

*hayliden pîr-i muğānuñ beklerüz dergāhını
cür 'a-i feyzi ile yād étmez bu devlet-ḥ'āhını*

1. Çok zamandır meyhaneciler pirinin dergāhını bekleriz; (ne var ki) bu mutluluğunu isteyen duacısını feyiz cürasıyla yad etmez.
2. Damla damla gözyaşım yıldız, yaramın pamuğu ay... Aşk dünyasının yıldızlarını ve ayını temaşa et!
3. Miskin Ferhâd, aşk geçidinde melamet davulunu çalarak Bîsütûn'un yolunu bekledi.
4. Güneş, yaratılan her şeyde Allâh'ını apaçık görmezse gözüne sürme de çekse kördür.
5. Ey Hayâlî, rüyamda Mecnûn'un ayağıma düştüğünü gördüm; bela ülkesinin şahını kendime kul ettim.

624.

*fürkatüñde dāğ ile na 'l ile zeyn edüp teni
ehl-i ḥasret göz kulağ olup seni gözler seni*

1. Hasret topluluğu, ayrılık vaktinde bedeni dağ ve nal yaralarıyla süsleyip seni gözler seni!
2. Yûsuf'un gömleğini Yakûb'un agözlerini nasıl açtıysa ak sancak da İstanbul'u aydınlatsın!
3. Melek topluluğu, sen padişahı ara ara temaşa etsin diye hilalin penceresi zebercet kubbeden açılır.
4. Sen gül yüzlü servinin ayağına saçmak için gonca ile nergisin etekleri altın dolmuştur.
5. Yoluna Hayâlî gibi canı akıtırılar; a padişahım askerinin halkı seni canı gibi sever.

625.

*gönül seni dileyü her cenāba yüz tutdı
ḥayāl-i āb ile teşne serāba yüz tutdı*

1. Gönül seni isteyip her tarafa yöneldi; susuz kişi (sanki) su hayaliyle seraba yöneldi.
2. Ey ay (gibi sevgili), yıldız harfleriyle yerini tespit etmek için müneccim yıldızlara, molla kitaba yüz tuttu.
3. Ey ay (gibi güzel sevgili) yanağının yansıısı dünyaya düştüğü anda kimisi ateşe kimisi güneşe rağbet etti.
4. Şimdi haraba yüz tutan gönül sarayı, bir zamanlar bir padişahın karargâhı idi.
5. Ey Hayâlî, yeri göğü dolanıp sevgiliyi ararlar; feryatlarım göğe, gözyaşım toprağa yöneldi.

626.

*ol kemān-eburū gazāl-i mihri naḥcîr eyledi
şa 'şa 'a şanur gören cismine pür-tîr eyledi*

1. O yay kaşlı (sevgili), güneş ceylanını avladı. Gören parıltı sanır (ancak, onun) bedenini oklarla doldurdu.

2. (Sevgili) Gözyaşıma set çekmek için saçının aksini gözüme yansıttı. Sanki İskender'dir de Akdeniz'e zincir vurmuştur.
3. O gül için kan ağlamaktan ellerini kana boyadım. Gör şimdi bana kendi kanımla ittifak kurdu!
4. Ey saki, dünyada o mahsulsüz çiftçi benim! Takva mezramı dolu vurup kara yer etti!
5. Ey canım, Hayâlî saçının kıvrımını Anadolu'da gördüğünden beri Türkistan bölgesinden ayrılıp Keşmir'i terketti.

627.

revā mıdur kelīsādan çıkarmak bir müselmānı

müselmānlar firengiler geyer bir rûm cānānı

1. Bir müslümanı kiliseden çıkarmak yaraşır mı? Ey müslümanlar, bir Rum güzeli frenk elbisesi giyinmiş.
2. Yanağının ateşindeki beninin buharının kokusunu isterken o fettanı gör ki "Ölüne bile günlük vermem" der.
3. O kâfir naz uykusuna yatıp benden vazgeçti. Bana o gece mumunu ancak papaz uyandırır.
4. O melek yüzlü gözümün yaşında haçını suya atsa, Mesîhâ gibi gözyaşım her derde derman olurdu.
5. Ey Hayâlî o hâlâ Sultân Süleymân'ı bilmez gibi; şarap yerine kanını içmeye susamıştır.

628.

nigārā bezm-i hüsniünde dil-i mestānemüz kaldı

perin yakmış cemālūñ şem 'ine pervānemüz kaldı

1. Ey put (gibi güzel sevgili), güzelliğinin meclisinde sarhoş gönlümüz kaldı; (yani) güzelliğinin mumuna kanadını yakmış keleşimiz kaldı.
2. Efendi, onu hoş tut, garibindir! İşte biz gittik (ama) sokağının ucunda gönül denilen bir delimiz kaldı.
3. Yürek ayrılık acısıyla kan oldu, vücudum candan el çekti. Hepsi yoluna feda oldu, artık neyimiz kaldı!
4. Akıl ise başımdan gitti; gönül ile can yola çıktı. "Temelsiz beden" adlı değersiz bir viranemiz kaldı.
5. Ey Hayâlî, itibarsız mutluluğa bakmadın gitti! Bize bu yeter ki dillerde bir efsanemiz kaldı!

629.

sîm-i eşki her kimüñ yoluñda îşār olmadı

ol metā 'ına bu bāzāruñ harîdār olmadı

1. Her kimin gözyaşının gümüşü uğrunda saçılmadıysa o bu pazarın malına müşteri olmadı.
2. Gönül ülkesine mutluluk geldi de gam gelmedi mi? Sonu karanlık gece olmamış aydınlık

gün mü var?

3. Her kıvılcımım güneş göğüne yıldızlardır ama bu kadar yıldızla bir gün talihim yar olmadı.
4. Âlem bahçesinden akarsu gibi geçmeyenler, meşrebi temizler içinde Allah'ın yüzünü görenlerden olmadı.
5. Hayâlî'nin her beyti *Mantıku't-tayr* oldu ama Attâr olmayan hiç kimse kuş dilini anlayamaz.

630.

*kemân-ı rüstemi kaşuñ kemânı gelmedi mi
çekenler anı cihân pehlevânı gelmedi mi*

1. Kaşının yayı, Rüstem'in yayını geçmedi mi? Onu çekenler dünya pehlivanı gelmedi mi?
2. Her okun gönle kavuşma vadetmişti. Acaba o iyilik vaadinin zamanı gelmedi mi?
3. Hayatımın bahçesi, mutluluk çiçeğiyle doluydu. Yüzüme bak da gör, onun hazanı gelmedi mi?
4. Derdimin ayrılık mektubu kanadına gelince güvercinin gözüne bağrının kanı gelmedi mi?
5. Ey Hayâlî, o güzellik padişahının ayağının tozundan sabâ yoluyla sana armağanı gelmedi mi?

631.

*bulunmaz bezm-i gamda baña hem-dem nâleden gayrı
mey içsem kimse yok sâğar şunar teb-hâleden gayrı*

1. Gam meclisinde bana inlemeden başka arkadaş bulunmaz. Şarap içecek olsam uçuktan başka kadeh sunacak kimse yok!
2. Dünya bahçesini ararsan aşk güneşinin ısısından, benimle çiy tanesinden başka vücudunu yok etmiş kimse yok!
3. Lale, derdinin kumaşını almak istemiş. Bir iki kana batmış yanık parçasından başka elde nesi var?
4. Dünya içinde, gözyaşı yıldızlarını saçıp da geceyi aydınlatan ayını haleden başka kucaklayan kimse yok.
5. Hayâl yüzünü sarartıp, bulanık akan gözyaşları hariç, kara bahtından feleğe şikayet etmede...

632.

*bâzâr-ı kâ'inâtda gördi güzel seni
bî-ihtiyâr sevdi dil ey bî-bedel seni*

1. A güzel, gönül kâinat pazarında gördü seni. Ey eşi benzeri olmayan, gönül gayriihtiyari sevdi seni.
2. Vücut zerresi (hücre) nurunla vücut bulur. Ey göz nuru, gözü perdeli olanlar seni görmedi.
3. Günahsızlık göğünün yere konmayan hümasıdır. Yüksek uçarsın, her çakal avlayamaz seni.

4. Hangi edepsiz senin koltuğunun altına alırsa tıpkı güneş hırsızı (ay) gibi dünya rezili olsun!
5. Ey sevgili, Hayâlî'nin bu gazeli, eline yüz sürdüğünde seni tam dudağından öpse gerek!

633.

ol kadar vërdüm hevāya kendümi hırmen gibi

kā'ināt-ı cev görindi gözüme erzen gibi

1. Kendimi havaya harman gibi o kadar attım ki tüm kâinat gözüme darı gibi göründü.
2. Dünya Zâl'i galiba fitne çocuklarına hamile; (zira) her an zamane halkının kanına aşerir.
3. Elin maksat ipinin ucuna ulaşsın istersen kimseyi iğne gibi bir hile ile nakış geçme/aldatma!
4. İnce/anlaşılması güç ilimden haberdar olmak istersen dünya toprağını gözünden elek gibi ele!
5. Yay gibi zor çekersin; devranın pazısından sakın! Baş köşeye geçip temren gibi laf ebeliği etme!
6. Gayretin ruh gibi yüce âleme olsun. Nefis, beden karanlığı gibi alçak yaradılışıdır.
7. Dünyaya hamam gibi hararet satmayı istersen külhan gibi dem sahibi bir rint bulup arkadaş ol!
8. Kim gönlü bir olmayıp ikilikten eser verirse serzenişleri havan gibi kendi elinden görür.
9. Hakk'ın zikriyle aynı dili konuş ki her aşağılık geveze ney mızrağıyla çalgıcı gibi karşılık vermesin.
10. Fitne ateşiyle dünyanın yanışını istemezsen, halkı taşla demir gibi birbirine çakma!
11. Ey Hayâlî, gönül kuşu öyle bir doruğa uçtu ki gökyüzündeki yıldızları darı tanesi gibi gördü.
12. Şarap baloncukları gibi gözü açıklardan olduysan, kötü kalplilerin karanlığını beyaz şarap gibi defet!

634.

pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'çün yaşını

devr içinde varmadan ahşama vërdi başını

1. Güneş, her seher vakti dünya ihtiyarının gözyaşını döktüğü için bir devri akşam tamamlanmadan başını verdi.
2. (O kimse) Sevgilinin kaşının (şarap dolu) kadehte yansımalarını görünce “şafakta iki hilal göründü” dedi.
3. Hava çiy tanesi saçıyor sanmayın; aşağılık felek, şafak vakti dünya bahçesine sıkıntı taşı yağdırdı.
4. Sevgilinin (kirpiğinin) temrenini öleceğim ana saklarım! Her kim sefere çıksa faydalı arkadaşını toplar!
5. Bu Hayâlî, şiir puthanesinin Erjeng'i oldu. Mânî'yi bırak, manalar güzelliğinin ressamını

gör!

636.

nigārā sen revān olduñ benüm gönümde gam kaldı

hemān ol eksük olmasun dañı 'ālemde nem kaldı

1. Ey sevgili, sen yanımdan ayrıldın (ama) benim gönümde gam kaldı. Aman o eksik olmasın, daha dünyada neyim kaldı?
2. Âşıklar bela meclisinde nam için serden geçerler. Kötü olayların taşı kadehini kırdı ama Cem'in adı kaldı!
3. A kiblem, sokağının ucunu tavaf etmek için say etsem ne çıkar? Dünyayı tamamen gezdim sadece Beytü'l-Harem kaldı.
4. Çengin inlemesine kulak ver de "İnleyen bir âşık yok" deme! Neye nefes verip dost ol, yalnız o dem ehli kaldı.
5. Dünyaya güzeller naza, âşıklar niyaza geldi. Hayâlî sözle meşhur oldu, Hâtim'den cömertlik kaldı.

636.

yandum şol ak yüze o kara kaşdayın dañı

dūd olmışam velī ser-i āteşdeyin dañı

1. Şu ak yüze yandım/âşık oldum, (ama) hâlâ o kara kaştayım. Duman olmuşum ama hâlâ ateşin başındayım.
2. Yaratılış gecesinde saçının bir teline "evet" dedim; kara bahtı gör ki hâlâ keşmekeşteyim.
3. Ey padişahın lütfu, beni yay gibi ileri at! Dünya avına okum, ama hâlâ ok kuburundayım.
4. Konuşmamın yüceliğine bak, taylasanı bırak! Hala sarıkla taylasan hevesindeyim deme!
5. Ey Hayâlî, daha saf şarapta olduğum sürece zamanede hava kabarcığı gibi eteğim ıslak/iffetsizim.

637.

benem şemşîr-i hūn-bārumla devrānuñ ser-endāzı

ögünmek bilmezem düşmen seçilse gāziyem gāzi

1. Kanlı kılıcımla devranın benim korkusuzu... Övünmek nedir bilmem, düşman farkedilse gaziyim gazi!
2. Dünya hükümdarının kolundan uçan doğanı benim! İşim ezel Kâf'ının tepesinden avımı almaktır.
3. Beni kudret eli, ördeği ve kazının nura garkolmuş kanatlarla uçtuğu güzel bir avlağa bırakmıştır.
4. Mansûr, aşk şehrinin ip cambazı olduğundan beri "fenâ" darağacında öyle bir iş yaptı ki

dillerde anılageldi.

5. Hakikat nüktesini söyleyen Hayâlî şiirinin bir mısraından nasiplen ki bunun çoğu azı birdir.

638.

*kıldı mâtem-zede hatt-ı ruh-ı gül-fâm beni
öldürür kara haberlerle bu peygâm beni*

1. Gül renkli yanağının ayva tüyü beni mâtemzede etti. Bu haber, beni kara haberlerle öldürür.
2. Kaderin eli, yara dolu bedenimle tuzak kurmasaydı aşk doğanını avlayamazdı.
3. Meyhane sokağının süsü benim! Ben ölünce kadeh kan yutup, ağlayıp bana acırsa şaşılır mı?
4. Zayıf beden aşk ateşiyle kül olmuştur. (Gel gör ki) Her ham (kişi) hâlâ beni ince elekten geçiriyor.
5. Ey Hayâlî, eğer canı o bene feda edersem Bistâm mürşidi beni tacına benek/nokta etsin!

639.

*yeter olduk gubâr-ı gamla bengî
getür sâkî şarâb-ı lâlâ-rengi*

1. Gam tozuyla esrarkeş olduğumuz yeter! Saki, lale renkli şarabı getir!
2. İskele emini, (müslümanlardan) ayağı/şarabı geri çektiğinde ancak taç karşılığı verip (üstümüzdeki her şeyi alıp) bir sürü de sudan bahaneler uydurur.
3. O nasıl bir şaraptır ki karınca bir damlasını içse pars ve kaplanı gözü görmez olur.
4. Şu ibrişim gibi şarabı sunup can omzuna güzel bir firengî kıyafet giydir!
5. Karanlık gece içinde eline zil alsan zerreler onu güneş sanıp zahir olur.
6. Eğer akik, rengini ondan almasaydı Yemen'e kaçıp taş a girmezdi.
7. Hayâlî leke sevmediği için ad ve sanının işlemlerini şarapla yıkadı.

640.

*teşneyem kandur beni âb-ı zülâlün şadğası
ağlaram güldür meded gunc u delâlün şadğası*

1. Susuzum, tatlı suyunun zekatı olarak beni (suya) kandır. Ağlıyorum, yardım et, cilve ve işvenin zekatı olarak beni güldür!
2. Göz kâsemi, vuslatının bayramının sadakası olarak, yoluna saçmak için tane tane gözyaşıyla doldurdum.
3. Bağrıma inayet nazarıyla bakıp gam yarası aç! İki hilal kaşının sadakasına alınma bir nal yarası kes!
4. Düzgün boyunun sadakasına sineme bir elif çek de her kanlı yaramla meyve dolu bir ağaç yapayım!
5. Bir gün olsun Hayâlî'nin yıkık gönlüne bak! Gel, güzelliğinin hazinesinin sadakası için onu

mamur et!

641.

ne ğam ey nāle belā eylese pā-māl beni

çekme bi'llāh olup 'āleme dellāl beni

1. Ey ah, bela beni ayaklar altına alsa ne gam! Allah hakkı için, tellal olup da beni âleme yayma!
2. Ben aşk cezbisiyle dergâhın delisiyim! Behey abdal, beni sarhoş ya da esrarkeş mi sandın?
3. Ey zahit, şarap fıçısı köşede oturmuş bir mürşittir; onun saf gönlü beni bahtiyar etti.
4. Dert Kâbe'si benim, gönlümün dumanı örtümdür! Bu siyah şal, beni gam vadisinde bürüsün.
5. Ey ah, (sevgilinin) saçının kederinden kıla döndüm; göğre çıkınca beni topraktan kaldırıp yanına al!
6. Sabâ, bedenimi remil tahtası üstüne ulaştırdığında remmâl beni remillerle arasa da bulamaz.
7. (Ey padişahım) Kudretinin kolunda kaza uçuşlu bir doğanım! Sana ankaları avlayayım sal beni!
8. Hayâlî'nin şarabının yudumunu içersen "Bu keskin şarap beni mahşere kadar sarhoş edecek" dersin.

642.

yüri hey 'âşığına 'âdeti bî-dād yüri

yüri evvel bilişüp soñra olan yad yüri

1. Yürü, hey âşığına adeti zulüm (olan) yürü! Yürü, önce tanışıp sonra yabancı gibi davranan yürü!
2. Bırak beni, keder ve ayrılık acısıyla yanıp yakılayım! Haydi sen git kıymetini bilmezlerle mutlu ol!
3. Ey sevgili, zaman olur başkalarından vefa bulmayıp sadık âşığını hatırlarsın, yürü!
4. Sevgilinin kederinden uzak ayrılık yarası beni öldürdü. Ey rüzgâr, tozumu (sevgilinin) eşiğine iletinceye kadar git!
5. Ey Hayâlî, nerede hercai güzel varsa sevip sonra da onun eziyetinden feryat etme, yürü!

643.

diyâr-ı bezmüñ ey dil şāh-ı gevher-pāşıdur sākī

keremle şöhre-i āfāk olanlar başıdur sākī

1. Ey gönül, saki işret ülkesinin inci saçan padişahıdır. Saki, cömertlikle dünya çapında meşhur olanların başıdır.
2. Bu nasıl meclistir ki kadehimi kaldırıp şarap içsem, o seçkin mecliste çalgıcı yabancı, saki yabancısıdır.
3. İrfan sahiplerine cüra dökmek haram olsa şaşılır mı? Zira (cüra) bahçenin bağrının kanı ile

sakinin gözünün yaşıdır.

4. Şarap köpüğü otağıdır, avareler her taraftan hizmetkâr... Saki, bugün devranı ayaklandırmış bir subaşıdır.

5. Ey saki, şarabın hastası olanlara şarap sun, iyileşsinler! Zira şarap eli ayağı tutmayan güçsüzlerin aşısıdır.

644.

*zülfüñüñ küfrine şöyle vermişem ikrārımı
ger mesîhâ minnet étse kesmeyem zünnārımı*

1. Saçının küfrüne ikrarımı öyle vermişim ki Mesîhâ yalvarsa bile zünnarımı kesmem.
2. Maksudımın Yûsuf'unu can akçesine almış iken akçe sahipleri pazarlığını bozmak ister.
3. Aşk ayetlerini yazmak üzere kader elindeki kalemim; gel de sözüme, salınışıma bak!
4. Eğer cüradanımdan esrarımı içsen her tozun içindeki bir güneşe bakardın!
5. Ey Hayâlî, yüzümün aynasını dünyaya gösterdiğimden beri kâinat resimlerinin çizimi bendedir.

645.

*mecnûn kaçan ki 'ışk' eline pâdşâh idi
âhı 'alem fiğânı tabıl gam sipâh idi*

1. Mecnûn aşk ülkesine padişah olduğu zaman ahı sancak, feryadı davul ve kederi ordu idi!
2. Mecnûn bela ülkesine sultan iken karışık saçları, üstüne siyah bir gölgelikti.
3. Ey gönül, Mecnûn'un bedenindeki yer yer elif ve nal yarası sıkıntı gecesinde Leylâ için (ettiği) ah şekliydi.
4. Mecnûn'un başındaki kuş yuvası, aşk ankası için bela dağında bir sığınak idi.
5. Ey Hayâlî, Mecnûn'un bedenindeki yer yer elif yarası Leylâ birdenbire gelir diye doğru yol (gösteren işaret çubuğu) idi.

646.

*eylemiş hattı la'l-i cānānı
ehl-i şevke şarāb-ı reyhānī*

1. Ayva tüyü, sevgilinin dudağını şevk ehline reyhan şarabı yapmış.
2. (Sevgilinin) Yüzünün aynasına bakan beden içindeki can şeklini gördü.
3. Gökyüzü, sevgilinin yanağına bakınca parlak güneşi yerlere çaldı.
4. Nar renkli yakut, dudağının zamanında boynu bağlı esir olup geldi.
5. (Sevgilinin) Yanağı ve saç Hayâlî'nin biri dini birisi imanı oldu.

647.

görüp cān vërdüm ol nā-mihrbānı

huzûrında uçurdum murğ-ı cānı

1. O şefkatsiz sevgiliyi görüp can verdim, can kuşunu huzurunda uçurdum.
2. Mecnûn'un kemikleri (anca) tarak olursa Leylâ'nın saçının karanlığı eline geçer.
3. Ey sevgili, dudağın ile gonca sırdaş oldu, lalenin kanı kurursa şaşılır mı?
4. Gözümün (kanlı) yaşıyla sararmış yüzüme bak! Gel, sonbaharı şarap sohbetiyle geçir.
5. Ey Hayâlî, yolum aşk semtine düşünce "İkinci bir Mecnûn geldi" dediler.

648.

dâğ-ı sînem ehl-i derdüñ olalı baş ocağı

benden uyarur çerâğı hâcî bekdaş ocağı

1. Bağrımın yarası dert ehlinin baş ocağı olduğundan beri Hacı Bektaş ocağı kandilini benden yakar.
2. Yeşillikler, Osmanlı gibi yeryüzünü kapladı. Gelinciklerle her vadi bir Kızılbaş yurdu oldu.
3. O göz ile o kaş, güzellik topluluğunun yurdu olmasaydı can ve gönül kurbanlarından kanlar akmazdı.
4. Gam tekkesinde abdal benim hareketlerimi görse bana "Mecnûn kardeş, gel sen bekle tekkeyi" derdi.
5. Hayâlî aşk incisinin madenine sahip oldu. Bîsütûn Ferhâd'ına ise bir taş ocağı verildi.

649.

hırka n'êtsün şûfiye pür-kîne olsa sînesi

kişiyi dervîş kılmaz câme-i peşmînesi

1. Sinesi kin dolu olduktan sonra hırka sofuya ne yapsın? Yün elbisesi kişiyi dervîş kılmaz.
2. Dağ yaralarıyla tane tane gözyaşım aşkı avladı; kuş içinde yemi olmayan tuzağa konmaz.
3. Şehrin Cuma mescidi insanlarla dolu olsun; bize gönül halvetinde aklın toplu olması yeter.
4. (Görünen) Ayakkabının izi değildir, (yoluna toprak olanlar) kaşını çattı. Yoluna toprak olanların rakiplere kini gitmez.
5. Ey Hayâlî, ay, sevgilinin yanağını kısıksansa gam değil! Zira, aynası hâlâ bulanıklıktan arınmadı.

650.

rızâñı gözlerin senden gelen derd ü belâ hakkı

sözümünden dönmezem ölsem şehîd-i kerbelâ hakkı

1. Senden gelen dert ve bela hakkı için rızanı gözetirim. Kerbelâ şehidinin hakkı için ölsem de sözümünden dönmem!
2. Yanağında reyhânî hatla yazılmış duaya yemin olsun ki levh ve kalem yok iken ben güzelliğinin Mushaf'ını okurdum.

3. Hakikat yüzüne ayna olan safâ ehline yemin olsun ki bedenimdeki kanımın her damlasında âşikarsın.
4. Bedenim aşk denizidir, elif yaraları onun dalgaları... O cana can katan yakut dudağın hakkı için gönlüm bela kaynağıdır!
5. Hayâlî Haydarîdir, saçının gerdanlığı onun hakkıdır. Beyim teslim et, boynunda bir zavallının hakkı ne yapar?
6. Ey melek, bu iki nurdan göz ile mevcut aşına hakkı için bizi yeşil denizden habersiz sanma!

651.

yār olaldan rahş-ı hüsni ile cihānuñ yügrügi
eşk ü āhumdur zemîn ü āsmānuñ yügrügi

1. Sevgili, güzellik atıyla dünyanın hızlısı olduğundan beri yeryüzü ve gökyüzünün hızlısı gözyaşım ve ahımdır.
2. Gönül, sevgilinin sokağından eziyet oklarını taşıır; hızlı peykin, ok götürmek adetidir.
3. Nurlar dolu yaradılışımın güneş ışığını geçtim. Hiç şüphesiz bir zamanın en hızlısı bir kişi olur.
4. Himmet kanadıyla şu anadan doğanın çeviği “lâmekân” uçuşunda Anka ile arkadaş olur.
5. Ona binlerce kuş yuvasının hızlısı benzemez! Hayâlî’nin gönlünü ele al, (senin) doğanıdır.

652.

gelse söz meydânına cānā cihānuñ yügrügi
olmaya tab ‘um semendi gibi anuñ yügrügi

1. Ey canım, dünyanın (en) hızlısı söz meydanına gelse (dahi) şairlik yaradılışımın atı gibi hızlı olamaz.
2. Rûhu’l-Emîn, Sîmurg’u avladığımı görüp “Ey lâmekân doğanın hızlısı, (sana) aferin” dedi.
3. Gönül, Mecnûn’un başındaki kuş gibi dert içinde saklıdır. O yuvanın hızlısı (gönül) başlar üstünde (kendine) yer eder.
4. Hızlı akarsu senin taş kalbin yüzünden denizlere derdini döküp ah eder.
5. Ey Hayâlî, gözünün üstündeki kaşını görüp “Atik bir pehlivan başına tel takınmış” dedim.

653.

ol meh bizümle eylemedi āšnâlığı
dikdi feleklere ‘alem-i bî-vefâlığı

1. O ay (gibi güzel) bizimle âşinalık etmeyip göklere vefasızlık bayrağı dikti.
2. Sarhoş iken ölürsem vücudumu şarap ile yıkattır! Ey meyhaneciler piri, babalık vazifeni yerine getir!
3. Çıplak şekilde “fenâ” yoluna gidene sofu uymadı, onun kabalığı taç ve hırkadan belliydi.

4. Sultan, sevgilinin mahallesindeki değersiz bir dilenciliği Dârâ sarayına değışmeyendir.
5. A padişahım, Hayâlî söz ülkesinin sahibi iken ona Rumeli'nin kethüdalığı çok mudur?

654.

çignek oldum leşker-i derd ü gama yād ēt beni

bir yıkılmış kişverin ey şāh ābād ēt beni

1. Dert ve gam askerinin çiğnenmişı oldum, beni hatırla! Ey padişah, yıkılmış bir ülkeyim beni tamir et!
2. Ey kader, benim toprağımı gözyaşımın balçık edip beni dert Bîsütûn'undaki âşık Ferhâd et!
3. Çöl gezintisini bırakıp sıkıntı bucağını beklesin! Ey felek, bundan böyle beni Mecnûn'a hoca yap!
4. Ey put (gibi güzel sevgili), gözyaşımın seli beni bir gün topraktan kaldırır; sen istediğin kadar beni temrenlerinle demir dağ et!
5. Ey Hayâlî, bedenim sevgilinin ayrılığıyla cehennem ateşidir. (Ey sevgili) Gel, yüzünü gösterip beni cennete çevir!

655.

ne ziyān ētdi saña şūfi şarāb-ı şāfi

yine alup ele halvetde çekersin şāfi

1. Ey sofı, sana saf şarabın ne zararı oldu? Yine o safı halvette tutup örsellersin!
2. O (şarap) talihli Cemşîd'in hazinesinin akçesidir. Meyhaneciler piri kuyumcu olursa yakıştır!
3. Ben o yiğidim ki himmetimin kasırgası estiğinde Kâf dağını toz gibi yerden kaldırır.
4. (Ey sevgili) Mahşerde yüzünü seyredemezsem ahımla cennet ve arafı cehennem ateşi edeceğim.
5. Ey Hayâlî, (gözünün) etrafı gözyaşıyla okyanus olduğundan beri uyku gözüne gelmeye korkar.

656.

tā ki gördüm hüsni içinde ol melāhat kânını

'ālemüñ gözden bıraktım dürr ile mercânını

1. Ne zaman ki o şirinlik madenini güzellik içinde gördüm (o zaman) dünyanın inci ile mercanı gözümünden düştü/ağladım.
2. Ey hükümdar, rüzgâr gibi giden at ahımın Şebdîz'idir; bir anda gökyüzünün dokuz meydanını kateder.
3. Hani o bize Mecnûn niyetine "ciğerköşem" diyen lale çocukları dağın eteğini tutsa ne çıkar?
4. Benim ümit bahçemin fidanı, sevgilinin okudur. Temrenini bedenimde canım gibi saklasam şaşılır mı?

5. Ey Hayâlî, ezel gününün bezekçisi (Cenâbıhak), âşığın kanını güzellik gelini için allık etmiş.

657.

haddüñedir sevdüğüm ebr-i bahāruñ giryesi

dīde-i 'uşşāk içündür çeşmesārun giryesi

1. Sevdığım, bahar bulutunun gözyaşı (senin) yanağıdır. Çeşmenin gözyaşı ise âşıkların gözü içindir.
2. (Ey sevgili) Yüzünün aksiyle çiçek bahçesini yaktığın zaman onu bülbülün gözyaşları su serpip söndüremez.
3. Sen âşığın gönlünde yer tuttun ama ayrılığında her vatansızın gözyaşları dünyayı sele verdi.
4. Canı yanmış kelebek candan el çektiğinde, sevgilinin meclisindeki kandilin yaşı eksik olmadı.
5. Ey Hayâlî, bütün dağlar gözyaşlarını sel suları (gibi) akıtıp Bîsütûn Ferhâd'ının matemini tutar.
6. Ey hortum, sevgilinin sokağında dolaşma ki her bir bahtsızın gözyaşları eteğini tutmasın.

659.

'ışk bir şem '-i ilāhīdür benem pervānesi

şevk bir zencīrdür göñlüm anuñ dīvānesi

1. Aşk ilahi bir mumdur, pervanesi benim... Şevk bir zincirdir, gönlüm onun divanesi...
2. Kûhken (Ferhâd) bir dağ adamı, Mecnûn yaban delisi (iken) aşk padişahının dergâhının adabını nereden bilsinler?
3. Âşıkların kellesi satılmaz, (piyahasında) çok durgunluk var. Aşk şehrinin baş evi işlemez oldu.
4. Köşkü şarap ateşiyle çok hareketli iken Cem'in kadehinde bu gönül açan beyit yazılmıştır:
5. "Rint, devranın sakisinin elinden kadehi dolmadan/ölmeden kesret meclisinden ayağını çekendir."
6. Bugün padişahın iltifatı ile Hayâlî'nin bu dervişane tavrı süt ve şeker gibi uyuştur.
7. Bülbülün gül bahçesi var, baykuşun viranesi olur. Gönül kuşu ise daima aşk havasının şaşkındır.

659.

hey ne müşkil kār imiş 'ālemde yār eksüklügi

cānuma kār eyledi bî-ihtiyār eksüklügi

1. Hey ne zor işmiş dünyada yâr eksikliği... Yokluğu ister istemez canıma işledi.
2. Gam yolunda ben tozu topraktan kaldırmayan rüzgâr eksikliğidir, rüzgâr eksikliği...
3. Âşık, yara dolu bağıyla "fenâ"dan zevk aldı. Gam gecesinde mumlar yakıp eksikliği

(sevgiliyi) arar.

4. Ey devran, beni sevgilinin sokağından uzaklaştırırsan ne gam! Dünya bahçesi için bir bülbülün eksikliği çok mudur?

5. Kilise rahibi kadehimi dolu görmese kırılır. İhtiyar olan, derviş olana kabahati gösterir.

660.

*beni kul êtdi 'ışkına bugün bir mäh-ı ken 'ânî
mübârek ismidür ya 'kûb u kendi yûsuf-ı şânî*

1. Bugün bir Kenan ayı beni aşkına kul etti. Mübarek ismi Yakûb ve kendisi ikinci Yûsuf'tur.
2. O önder, dünya güzelleri defterinin başı olsa şaşılır mı? Güzellik mektubu şimdi onunla şöhret buldu.
3. Ey yeni yetişmiş gonca, bahçeyi gidip sensiz gezersem bana her bir diken dil uzatır.
4. O ay yüzlü yâri, çivit renkli tülbentle görenler parlak güneşi dördüncü kat gökten göründü sanır.
5. Hayâlî'yi en sonunda vuslat ümidiyle öldürdün! Be kâfir bir Müslümanı yok yere niçin öldürdün?

661.

*gözüñ şîr-i şikâr-efgen-durur kaşuñ siyeh-güşî
lebüñ mey-ĥânedür ervâh-ı kudsîler kadeh-nüşî*

1. Gözün avcı aslandır, kaşın karakulağı... Dudağın meyhanedir, kutsal ruhlar (oranın) içicisi...
2. Ey güneş yüzlü, şansın sabah gibi açık olsun! Zırh kuşanmış iki zülfünü, köle almaya çıkarmışsın!
3. Süheyl'in ışığı Bedahş taşını yakuta çevirir ama (onun) kulağındaki inci gözümün yaşını yakut etti.
4. Bağrımdaki okunun yarası kederimle sadık dost oldu. İki unutmayı unutup birliğe erişti.
5. Hayâlî, yaralı bağıyla akla yenik düşmez. Aşk ormanının kaplanıyla fareyi eş tutmayın!

662.

*seg-i leylî ayağına sürüp mecnûn pîşânî
dêr imiş ey maĥabbet gülşeninüñ verd-i ĥandânî*

1. Mecnûn, alnını Leylâ'nın köpeğinin ayağına sürüp "Ey aşk bahçesinin gülen gülü" dermiş.
2. Allah için benim boynuma da haksız yere zulmetmesin! Bu amber saçan saçını külah hapsinden çıkar!
3. "Elim bir gün saçına erişir mi?" dedim. O güzel, "sultana layık doğan, dilencilerin eline yakışmaz" dedi.
4. Sultan Süleymân'ı doyana kadar her an seyretmek için bedenimi elif ve dağ yarasından

baştan başa göz ve kaş ettim.

5. Hayâlî, ikiyüzlü rakibi sokağından sürerek sanki Şîrvân tahtını Kızılbaş'ın elinden aldı!

663.

şeb-i hecruñde yitürsem n'ola ey mäh yolu

şu 'le-i âteş-i sînemle bulur âh yolu

1. Ey ay (gibi güzel sevgili), ayrılığının gecesinde yolumu kaybetsem ne çıkar? (Zira) Ah, sinemdeki ateşin aleviyle yolu bulur.
2. Bir siyah yara gerek sinede her bir elife. Padişah yolunun işaretli olması reva mıdır?
3. Bırak, sofı dergâha ikiyüzlülük yoluyla ulaşsın. Bilgili arifin yolu meyhaneye sokağıdır.
4. Aşk vadilerinin akarsuyu ciğer kanıdır. Bu yüce dergâh yolu gam azığıyla katedilir.
5. (Ey sevgili) Hayâlî, bedenini Vefa meydanının toprağı etti. Ara sıra yolunu şaşır da ayağıyla yüzüme bas!

664.

encümle gezdi gece şehri kamer çerâğı

güyâ ışıklar ile devr etti cer çerâğı

1. Ay kandili, geceleyin yıldızlarla şehri gezdi. Sanki ışık dervişleriyle cer çerâğı dolaştı.
2. Göz bebeklerim adak olan gözyaşı gümüşlerini dağ yarama yağırsalar şaşılır mı? Zira o (dağ yarası) er çerâğıdır.
3. Ben canımı erittiğimde o güldüğü için pervaneler sataşp kandili incittiler.
4. Sevgilinin dişlerinin aksi gözümde parladı. Sanki okyanus içinde inci kandili yanar.
5. Ey Hayâlî, Şehâbî bu şiirime kızmasın. Zira fener, ışıqla kandili söndüremez.

665.

gör 'âşıkun tenindeki na 'l içre dâğını

şâhum müşerref eyle mahabbet ocağını

1. Âşığın bedenindeki nal yarasının içindeki dağ yarasını gör! Padişahım aşk ocağına teşrif et!
2. Okyanus, gözyaşıma dil uzatmaydı ahımın yeli onun kulağını burar mıydı?
3. Sevgili, eline bir deste taze yara yakıp gül fidanının her budağını utandırdı.
4. Mecnûn, Leylâ'nın köpeğinin çanağını bulduğundan beri Kubâd'ın tacı ve Cem'in kadehinden vazgeçti.
5. (Sevgilinin) Yan bakışının kılıcını yarasının kabuğuna çekti. Hayâlî, kendisine yararlı olan teçhizatı aldı.

666.

seyr edenler öldüğünden sonra sînem dâğını

dâyeler devrân söyündürdi belâ ocağını

1. Öldükten sonra bağrımın yarasını seyredenler, “devran, bela ocağını söndürdü” desinler.
2. Âlemin dünyayı süsleyen mumları, mahşere kadar aşk sarayında yüreğimin yağını yaksınlar.
3. Sanat bahçıvanı (Allah) bela bahçesinin bülbülünü ahtan, kargasını siyah yaradan yapmış.
4. Sevgilinin yüzü varken güneşi tarif etme! Gül dururken solmuş bir hazan yaprağını anma!
5. Ey vâiz, Hayâlî kendisini cennete bağlamaz; o özgür bir âşıktır, ayak bağını ne yapsın!

667.

şalmağa gam-hâne-i hicrâna yêr yêr âteşi

âb-ı huşk içinde şaklarsam n'ola ter âteşi

1. Ayrılığın gam evini yer yer yakmak için şişe içinde şarap saklasam şaşılır mı?
2. Sevgiliye, “Bana sevgini gönülden göster” dedim. “Vefasız rüzgâr, ateşi taş içinde saklar” dedi.
3. Ahımın aleviyle (semender), gözyaşımın içinde (ördek) dinlendiler. Ördek suyu, semender ateşi terketti.
4. Öyle padişahlar vardır ki gazap zamanında atlarına bindiklerinde, atlarının nalı ateşi giderek yumuşatır.
5. “Ey güneş yüzlü, Hayâlî’nin ahından sakın” dedim. O gül yüzlü, “kalender ateşi olmasa” dedi.

668.

şîrlerden vâdi-i ‘ışkuñ geçilmez bîşesi

zâhidâ ‘ışk ehlinüñ yokdur dème endîşesi

1. Aşk vadisinin ormanı aslanlarından geçilmez iken ey zahit, “Aşk ehlinin kaygısı yoktur” deme!
2. Gözüm hasret madeni oldu, gönül parçası ona yakut... Ah bu hasret madeninin kazması kirpiklerim oldu!
3. Ey âşık, sapan gibi bağrına taş basıp sersem ol ki feleğin şişesi senden çekinsin!
4. Yarasanın gözü, güneşin yüzünü görmez iken her kelebeğin ateşlerde yanmak sanatı oldu.
5. Ey Hayâlî, aşk derdine herkes aşına olamaz. (Nitekim) Baykuşun tasası viraneye, bülbülünkisi ise gül bahçesinedir.

669.

fakr iklîminde şol kim sürdi tenhâ begligi

gerdine érmez anuñ cemşîd ü dârâ begligi

1. “Fakr” ülkesinde tek başına hüküm süren şu kişinin tozuna Cemşîd ve Dârâ hükümdarlığı erişemez.
2. Yeni ay altın alem, gül renkli şafak (onun) dalgalandığı yerdir. Gökyüzü ülkesinin beyliği

bana verildi.

3. Sinek kanadının vızıltısından nevbeti çalınırken, dervişe dünyanın şu değersiz beyliği reva mıdır?
4. Yeryüzünün merkezi tahtıdır, güneş tacı... Âlemde bundan başka dünya beyliği var mıdır?
5. Ey Hayâlî, gözümdeki gözyaşı dalgası sevgiliye el sallayıp “Gel, hükmet, deniz beyliği sana verildi” dedi.

670.

*sa ‘âdet tahtınuñ sulţânına haqdan ‘atâ geldi
diyâr-ı rûmdan şehzâde-i ferruh-liķā geldi*

1. Mutluluk tahtının sultanına Hak’tan hediye geldi. Anadolu diyarından kutlu yüzlü şehzade geldi.
2. Kış mevsiminde bu yabancı yerlerde iken, Allah’a hamdolsun, gönül ve can dünyasından eski bir dost geldi.
3. Hasret gecesinde birdenbire Osmanlı sülalesi hanedanına, devlet meclisinin kandili, Allah’ın nurunun ışığı geldi.
4. Ayağının toprağına küstahlık edip yüzümü sürdüm. Gönül aynasından gam pası gidip berraklık geldi.
5. Hayâlî, bugün dünya dervişidir, mal ve makam ümit etmez. A padişahım, ayağının tozuna riyasız geldi.

671.

*her şererden oldı bir deryâ-yı âteş bîşesi
bîsütûn ferhâdınıñ odlara yansun tîşesi*

1. (Ferhâd’ın külüngünün saçtığı) Her kıvılcımdan bir ateş denizi ormanı oldu; Bîsütûn Ferhâd’ının külüngü ateşlere yansın!
2. Mecnûn, Kâbe’nin (kapısının) halkasını tuttuğunda “Gönlümün Leylâ’dan başka tasası olmasın” demiş.
3. Melamet taşlarıyla utanma şişesi kırılmadıktan sonra sevgilinin aşkına ettiği yeminin sağlam olmaz.
4. Leylâ’nın saçı hasta Mecnûn’un aklının kilididir. Ona bir kez baksa delilik düşüncesi kalmaz.
5. Arkadaşı ayyaşlar, mesleği işsizlik olduğundan beri Hayâlî meyhane sokağının rindidir.

672.

*fakr ile fahr eyleyen meydân-ı dîn serverleri
ermedi bu devlete rûy-ı zemîn serverleri*

1. “Fakr” ile “fahır” eden din meydanı önderlerinin bu mutluluğuna/şansına, yeryüzünün

önderleri erişemedi.

2. Dinin önde gelenleri “fakr” harmanının dilencisidir. Gel buradaki arpa toplayan önderleri seyret!
3. “Fakr” sokağının yakasız yensiz önderleri, eteğinin tozunu iki dünyaya değişmedi.
4. Ateşli dağ yarası önderleri (kendilerini) süslediği zaman her melek cennet bahçesine bakmaktan vazgeçti (onları izlemeyi tercih etti).
5. İşret sarayının şu nazlı önderleri Hayâlî’ye doğru dostça bir bakış attı.

673.

serv oldıysa nigārā bāgbānuñ dikmesi

tûbî-i bāğ-ı cināndur āstānuñ dikmesi

1. Ey sevgili, bahçıvanın diktiği fidan (dahi) selvi olduysa; (o hâlde) sarayının fidanı cennet bahçesinin Tûbâ’sıdır.
2. Sen yay kaşlı güzelin fidanı olduğundan beri, okunun hükmü sinelerde can gibi işler.
3. (Ey sevgili) Bahçedeki gül, yanağının iyiliğinin yetiştirmesidir; sümbül ise amber saçan kâkülünün fidanıdır.
4. Şeker kamışı, (kendini) bahçe hurmasının fidanı saymazsa, zamanın eziyet kılıcı (onu) parça parça etsin.
5. Her ne kadar dünya padişahının himmetinin yetiştirmesi olduysa da Hayâlî kulunun ümidinin fidanı gül vermez.

674.

tā ki oldı şāh-ı rez pîr-i muğānuñ dikmesi

hacletinden yere geçdi bāgbānuñ dikmesi

1. Üzüm asması, meyhaneciler pirinin fidanı olduğu zaman bahçıvanın fidanı utancından yerin dibine girdi.
2. Sıkıntı bağı olan bağrımda, elif yarasından yüz fidan var. Her biri, sen yürüyen servinin (hatırasına dikilen) fidan oldu.
3. (Ey sevgili) Goncalar, çiçek bahçesinde güzel dudağından bahseder. Gül budağı, erguvan boyunun fidanı oldu.
4. Ey gül yüzlü (sevgili), boyunun hayalini can bahçesinin fidanı ettiğim zaman (onu) ciğer kanıyla büyüttüm.
5. Gerçi (onun) gözünde filan kişinin fidanı çöp kadar etmez. Ey Hayâlî, Şem’î bu şiirini beğense ne çıkar?

675.

gördi göz yaşı yıkup āh ise ber-bād etdi

kûh-ken hānesini sengde bünyād etti

1. Kûhken (Ferhâd), gözyaşlarının yıkıp ahının ise yele verdiği görünce evini taşa inşa etti.
2. Mum, pervanesini başından çevirip azat etse de (pervane) canından vazgeçip (mumun) eteğini bırakmadı.
3. Bahçenin goncası, “Yüzümün rengi (senin) kanındır” deyince bülbül “Bu sırrı açma” diye feryat etti.
4. (Ey sevgili) Ben şirin dudağının uğruna can verince kader, gam Bîsûtûn’una her zerremi Ferhâd etti.
5. Ey Hayâlî, aşk pirinin nefesini gözet! Zira seni ezel gününde mum gibi yanmaya irşat etti.

676.

görmez isem ka’bede maḥbûbumuñ dîdârını

dūd-ı āhumla siyāh edem der ü dîvārını

1. Kâbe’de eğer sevgilimin yüzünü görmezsem kapısını ve duvarını ahımın dumanıyla siyaha boyarım.
2. Bugün arzular denizine o kadar battım ki aşk Tûr’unun ateşini nurdan ayırt edemem.
3. Denizde damla gibi varlığını yok et. Zira deniz, çölden gelen murdarı dışarıya atar.
4. Sevgiliye baktığımda cenneti, huriyi ve köşkleri anımsamayıp; o yüz bahçesinin dikensiz gülünü toplasam...
5. Hayâlî, sevgilinin yüzünü şarap kadehinde gördüğünden beri meyhane sokağındaki şarapçının kapısında yatar.

677.

kapdı çihremden şabâ ḥāk-i der-i cānānumı

āh kim elden çıkardum dāru-yı dermānumı

1. Sabâ rüzgârı, sevgilimin kapısının toprağını yüzümden kaptı. Ah ki devâmın ilacını yitirdim.
2. Zayıflıktan başka nabzıma bakan doktorum yok. (Bana) Refakat eden ise gamdır, o mutlulukta bile yanımda durur.
3. Eğer yedi cehennem (ehli) bir an ayrılık acımı çekseydi aciz kalıp “Ya Rab, bu ateşe dayanamayız” derlerdi.
4. Bu suretler dolu kilisemi (gönlümü), kutsal cami etsem... Allah yardım etse de şeytanımı melek etsem...
5. Ey Hayâlî, damladan denize ulaşmış bir âşığım; coşkun denizde benim kıyımı bilen kimdir?

678.

öldüğümde seyl-i eşk iletse bî-pervā beni

ihtirām edüp el üstinde tuta deryā beni

1. Pervasız gözyaşı seli, öldüğümde beni (denize) iletirse, deniz bana saygı gösterip (beni) el üstünde tutar.
2. Ey gül yüzlü, beni Mecnûn gibi âlemlere rüsva ettiğinden beri cömertlik dolu aşkından utandım.
3. Toprak bedenim, ayağının altında un ufak olduğundan beri o uzun boylu (güzel) beni dünyanın yücesi yaptı.
4. A benim kıblem, sokağından Kâbe'ye gitsem, yüce Kâbe beni her menzil(de) ziyaret eder.
5. Ey Hayâlî, aşk doruğunun doğanyım; lâmekân ülkesinde uçan Anka (dahi) beni görmedi.

679.

*nice yüz bulmasun devr-i ruḥında zülf-i miskîni
getürmiş kişver-i rûma ḥarâc-ı çîn ü mâçîni*

1. (Sevgilinin) Yanağının çevresindeki misk kokulu saçı nasıl yüz bulmasın? Anadolu ülkesine Çin ve Maçın'ın haracını getirmiş.
2. O iki kaş iki doğan olup bir ava süzölmüş; gözleri ise güzellik avlağının iki laçinidir.
3. Eğer mehri, nazlı ömrün akçesi olmasaydı, dünya gelinine boyun eğmek hakikaten oldukça güzeldi.
4. Ey yay kaşlı Türk, ister Hristiyan güzeli olsun ister Moğol güzeli, (her ikisi senin) yan bakış okunun avıdır.
5. Ey Hayâlî, Utarid (senin) nazmını duyduğu zaman, gökte güneşin matlası ile Ülker şiirini beğenmez.

680.

*dervîş kim şî 'âr êde fakruñ libâsını
vêrmez sipîhr-i aṭlasa köhne pelâsını*

1. Fakirlik elbisesini benimseyen derviş, köhne çulunu atlas feleğine değişmez.
2. Sıkıntı diyarının suyunu ve havasını/iklimini seven Kays serap ile samyeline canlar verir.
3. Kûhken, Şîrîn'in kederiyle feleğin şişesine eğer o kayasını atsaydı kırmıştı.
4. Gözyaşımın seli dünya dolabını/su dolabını döndürdüğünden beri Âsî nehriyle geçen (önceki) macerasını anma!
5. Ey Hayâlî, kanaat hazinesinin hasırını döşenen (kişi) altın işlemeli müttekadan utanır.

681.

*saña gönderse nâlem dūd-ı âhı
kapuñdan dūr kıl ol rû-siyâhı*

1. (Ey sevgili) Feryadım sana ahımın dumanını gönderse o yüzü karayı kapından uzaklaştır!
2. Gözyaşımın denizine sebep hançerindir, bu macerayı kuş ve balık bilir.

3. Lale beninin yaralıysa olduğundan beri yakut renkli külahı misk ile doldu.
4. Aşk illerinin caddeleri benim bağrımdaki her bir eliftir.
5. (A sultanım) Sana padişah tahtı verildiğinde Hayâlî ayağının toprağı olmuş.

682.

*kıldı gam ferhād ile mecnūn dil-i şeydālari
şāh-ı istiğnā-yı 'ışkuñ begleri āgālari*

1. Gam, Ferhād ile Mecnūn adlı çılgın gönülleri aşk istiğnası padişahının beyleri ve ağaları yaptı.
2. Kanlı gözyaşından durmadan ırmaklar akıtıp deryaları balıklara kanlı deniz ederim.
3. Bîsütûn, Ferhād'ın inlemesine takat getiremeyeceğini anladığı için bağrına taşlar bastı.
4. Daima vuslat tecellisi eden bir güzel sev! Güzel, âşıklarına ertelemesi olmayandır.
5. Hayâlî, aşk Kâf'ı yuvasının birçok ankası himmetimin doğanına arkadaş oldu.

683.

*mālik-i derd olsa 'āşık istemez dünyāları
penbe-i dāğına almaz efser-i dārālari*

1. Âşık, dert sahibi olsa dünyaları istemez; Dârâların taçlarını yarasının pamuğuna saymaz...
2. Gözlerim denizleri damla damla saymadıkça okyanusun dibindeki bulunmaz inciye erişemedim.
3. Gönül âlemini tükenmez görmek istersen, sayısız dünyayı süsleyen güneşleri zerrelere seyret!
4. Ey zahit, meyhane sokağının içki içenleri değersiz bir cürayı iki dünyaya değişmezler.
5. Hayâlî'nin şiiri her şairin tarzını gösterir; himmetimin tuzağıyla nice ankayı avladım.

684.

*nāz ile ol gonca çün seyr-i gülistān eyledi
kıldı bülbül nāle gül çāk-i girībān eyledi*

1. O gonca nazlanarak gül bahçesi gezintisine çıktığında bülbül inledi, gül yakasını yırttı.
2. O servi (boylu sevgili) ben düşkünün üstüne gölge etti; sanki bir padişah bir dilenciye kaftan hediye etti.
3. O Yûsuf güzellikli, dergâhını bana açtı. Anadolu padişahı, bir kulunu sanki Mısır'a sultan etti.
4. Gönül kapanların boyunu dünyayı süsleyen hurma eden (Allah) güzellik ilkbaharına (âşığın) gözyaşını yağmur etti.
5. Ey Hayâlî şiirini inkâr eden, gâfil olma! Padişahın iltifatı onu Anadolu içinde Selmân etti.

685.

bugün bir muğ-beçe maḥbūbuñ oldum zār u şeydāsı

baş egmez āftāb-ı ḥāvere zerrīn çelīpāsı

1. Bugün bir meyhaneci çırağı güzelin ağlayanı ve delisi oldum; (onun) altın haçı doğu güneşine baş eğmez.
2. Dişlerinin incisinin hayali gözyaşımı derya ettiğinden beri dünyanın kavgası başımdan eksik olmadı.
3. Kara yazılı alnıma bir nal yarası açıtıysam ne çıkar? Melamet şahının fermanındaki tuğra böyle olur!
4. Kolumdaki dağ yarasıyla beline sarılırsam çekinme! Her bir paha biçilemeyen ince kumaşın al damgası olur.
5. Ey Hayâlî, lalası kulağının incisi gibi ara sıra çekse (idi) o gonca bülbülün ahından çekinirdi.

686.

yār gösterdi biraz āyīne-i ruḥsārını

tūṭi-i ṭab 'uñ yine gūş eylegör güftārını

1. Sevgili yanağının aynasını biraz gösterdi; şairlik papağanının sözlerine yine kulak kesil!
2. Gam kılıcından yara ne ki? Dert ehli isen yâra eriş! Her kim yârini görmezse yarını görmez.
3. Aşk celladı durmadan başlar kesip kanlar döker. O güzellik padişahının sokağındaki can pazarını görün!
4. Ey çalgıcı, sen aşk sazının bir telini kıpırdatmazken ben her makamın perdesini gezerdim.
5. Ey Hayâlî, aşk âleminin esrarını kinsiz sine(min) cüradanından aşikar ettim.

687.

sīneme şol deñlü yaḫdum dāğlar yok sağışı

'āşıkuñ bu deñlü zaḥm ile ḳalur mı sağ işi

1. Bağrıma o kadar dağ yaktım ki sayısı belli değil! Âşığın bu kadar yara ile hâli sağ kalır mı?
2. Sevgilinin ruha ruh katan dudağı ölüleri diriltirken “Beni de tedavi et” desem sonraya söz vermek işi.
3. O servi (boylu sevgili)nin yaşı çok olsun! Gözyaşımın ırmağını ne zaman görse işi boyunu gözlerimden uzaklaştırmak (olur)...
4. Ey peri (gibi güzel sevgili), gönül kuşunun işi daima lutfunun hevesiyle kanadını açıp sokağının cennetine uçmak(tır).
5. Hayâlî, yanağının ışıyla yanarsa gam değil! Ey sevgilim, kelebeğin işi muma karşı yanmaktır.

688.

ey felek yā hem-niştīn-i bezm-i cānān ēt beni

cür'a gibi yâ kara toprağa yeksân et beni

1. Ey felek, ya beni sevgilinin meclis arkadaşı yap ya da beni cüra gibi kara toprağa yeksan et!
2. Mahrumiyet duvarının gölgesiyim, bekleyiş esiri... O güneş yüzlüyü ortaya çıkar beni gizle!
3. İflah olmayan başım sokağının köpeklerine çanak olsun! (Ey felek) Bu mutlulukla sevgilinin kapısında beni misafir et!
4. Sevgilinin sokağından kim gelirse eteğini öpeyim! Beni topraktan kaldır, sevgilinin yolunun tozu et!
5. Ey Hayâlî, her beytim düşmanın hasedini görüp “Beni kafirin boynuna keskin bir kılıç yap” dedi.

689.

*bî- 'îş-i bâde olma-durur gam dedükleri
yazmış kenâr-ı câma bunı cem dedükleri*

1. Gam dedikleri (şey) şarap içmemezliktir. Bunu Cem dedikleri kadehin kenarına yazmış.
2. Bahar, her sabah hazanı anıp gözyaşı döker. Bu elin ona şebnem dedikleri (şey aslında) gözyaşıdır.
3. Bir gonca dudaklarının kederinden matem dedikleri (şey olan) gönül yarası, sadece lale ile bendedir.
4. Ey periye benzer, Hayâlî seni sevdim dese incinme! Âdem dedikleri çok günah işler.

690.

*görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi
bir perî-peyker melek-sîmâ nigâr-ı âdemî*

1. Ey gönül adamlarının dostu, senin gibi bir peri suretli, melek yüzlü, insansı put görmedim!
2. Kanlı yaramı gül edip, elif yarasından serviler diktim. Lale yanağının şerefine bağrımı bir bahçeye çevirdim.
3. Ey canım, gözyaşı yetimimin elinden tut! Zira güneş, çiy tanesi ayağa düşünce onu yerden kaldırır.
4. Ey taş kalpli, merhamet et, gönlümün evini yıkma! Zira Hak, dünya binasını aşk temeli üstüne yapmıştır.
5. Hayâlî, gam çölünde ahımın dumanından karalar giyip Mecnûn'un ölüsü için matem tuttu.

691.

*eliñ yu kendü kanuñdan dilâ teslim kıl cânı
tarîk-i 'ışka girdüñse budur âyîn ü erkânı*

1. Ey gönül, kendi kanından elini çek, teslim et canını! Aşk tarikatına girdiysen budur ayini ve erkani.

2. Mecnûn'u anma, aşk yolunun usulünü bana sor,! Aşk makamının adabını bir çöl adamı ne bilsin!
3. Ey bülbül, goncanın gizli sırrı başkalarına açılmaz; bu bahçeye senin gibi binlercesi konup göçtü.
4. Saçının Şebdîz'iyle yarışıp çok koşturmuş! Allah'a hamdolsun ki gözyaşımın Gülgûn'u şimdi aldı/kapladı meydana.
5. Ey Hayâlî, sevgilinin dudaklarının övgüsünde öyle nükteli sözler söyledim ki incinin bağı delindi, mücevherin kaynağı yere geçti.

692.

*tolanurken gece şeb-revlik ile kūy-ı cānānı
kemend-i dūd-ı āhum bende çekdi māh-ı tābānı*

1. Geceleyin (ay) hırsızlık için sevgilinin sokağında dolanırken ahımın dumanının kemendi parlak ayı zincire vurdu.
2. Ey bülbül, goncanın gizli sırrı başkalarına açılmaz; bu bahçeye senin gibi binlercesi konup göçtü.
3. Çevik yaradılışımın atı ne tozlar koparırsa gökyüzündeki güneş onu gözüne sürme etsin.
4. Yedikızkardeş Kehkeşan yolundan o tozu alsa ay aynasını hemen benek pasından temizler.
5. Hayâlî, sevgilinin dudaklarının övgüsünde nükteli söz söylemiş. İncinin bağı delinmiş, mücevherin kaynağı yere geçmiş.

693.

*'ışk ferhādına başum bîsütûn tağı gibi
miḥnet ü derd ü belā ol tağun oymağı gibi*

1. Başım aşk Ferhâd'ına Bîsütûn dağı gibi; sıkıntı, dert ve bela o dağın oymağı gibi...
2. Gönül, Anadolu hükümdarının Hoten şahına (gönderdiği) ulak gibi yanağındaki saçının kıvrımında oturur.
3. Benler Târem ve Halhâl'dan çıkan asker midir? Yüzündeki misk kokulu ayva tüyün can düşmanı gibi...
4. Şu Kızılbaş'ın saf şaraba yasağı gibi, müddei benim kapında kan ağlamama izin vermez...
5. Ey hükümdar, bu Hayâlî Rumeli toprağı gibi berekete muktedir olmasa mana güllerini vermezdi.
6. A padişahım, şarap meclisinde sana sıkıntı şarabı sunulsa ben kulun onu rahmet kadehi gibi içirim.

694.

şeh-i mülk-i cemāl olduñ nitekim dil-berüñ kaşı

eger gördüñse göz açup bu nakş içinde nakkâş

1. Eğer göz açar açmaz bu resim içinde ressamı gördüysen sevgilinin kaşları gibi güzellik ülkesinin padişahı oldun.
2. Kafatasından/ağaç kadehten şarap içsek kadehimiz elde olur. Bu meclise zabıta/rakip gelmesin, bizi katil eder.
3. Sıkıntı yayından aşk okunu atıp Mecnûn ile bela meydanına birer taş diktik/rekor kırdık.
4. Bugün Ferhâd'ın akranıyım, azığım ciğer kanıdır. O aşk ormanı aslanının süt kardeşi benim!
5. Ey Hayâlî, çimenlerdeki gül ile laleler renkli varaklarla bu inci saçan şiiri yazmaya toplandılar.

695.

ruhsârûñ iken ey meh rûhuñ yanar çerâğı

olmamış idi rûşen yüzde nazar çerâğı

1. Ey ay, yüzün ruhun yanan kandili iken (henüz) yüzde nazar kandili (göz) aydınlanmamıştı.
2. Ey canım, her beninin hayali gözümde uçar/tüter. Sanki kelebekler kandili ortaya almış gibi...
3. Meyhaneciler pirinin elinde parlak kadeh olsun! Ey Rabb'im, mahşere kadar o er çerağı yansın!
4. Yanağın ve yüzün ahımı sabâdan alsa ne gam! Güneş ve ayın kandilinin sönmeyeceği kesindir!
5. (Ey sevgili) Hayâlî oklarıyla yokluğa sefer kıldı; sanki sefer kandili mumlarla doldu.

697.

fiğân ki hem-dem-i nây etti âh u zâr beni

gör e gör e neye döndürdi rûzgâr beni

1. Ah ki ney arkadaşlığı beni ah edip inlettirdi. Bak bak zaman beni neye/ney'e döndürdü!
2. Bedenimde sevgilinin yan bakışının yarasını görünce beni dert ve gam ordusuna cesur/işe yarar kaydettiler!
3. Allah'a hamdolsun! Bela her ne kadar beni yolunda toprağa bulasa da tozum eteğine erişmedi!
4. Bedenimdeki can fitilim/damarım derdinin ateşine müştak! O yar, kandilini benden yakarsa ne çıkar?
5. Ey Hayâlî, birçok fen ve hünerde benzersiz (olan sultan) beni Rûm tahtına hatıra bırakıp gitti.
6. Ben o yüksek sesli, hoş nağmeli bülbülüm. Öyle ki servi ile çınar ağacı beni tenindeki can bilir.

697.

*haṭṭı giderdi yār yüzinden revâcını
gūyâ baña bağışladı rūmuñ ḥarâcını*

1. Ayva tüyü, sevgilinin yüzündeki rayicini kaldırdı. Sanki Anadolu'nun haracını bana bağışladı!
2. Dünyada dertsizlik gibi hastalık olmaz! Zira Îsâ bile onun şifasını vermeye acizdir.
3. Bir reisin ayağının tozu başına konduğunda devlet tahtının tacını terket!
4. (Ey sevgili) Güneş ile ay güzelliğinin nurlarına bakar. Dünyanın bir iki aç gözlüsünü doyurmadı!
5. O Hristiyan putu güzel benden kaçıp papaza doğru gitti. Onun (ben) eğri haçını...

698.

*nâşih içdi etmeden ibrāmı bayram ertesi
āteşin mey pulhte kıldı ḥāmı bayram ertesi*

1. Öğütçü, bayram sabahı ısrar etmeksizin şarap içti! Ateş gibi şarap, bayram sabahı hamı pişirdi.
2. Bugün gül yanaklı saki elinden mor çiçeği gör! Rüzgâr, bayram sabahı badem çiçeğini açsın!
3. Melamet ülkesinin önderlerini görmek istersen bütün tortu çeken rintleri bayram sabahı seyret!
4. Bela meclisinin kadehini kafatasından yapıp o kadehi bayram sabahı Kays'a içirmeliyim!
5. Ey Hayâlî, bu sabırsız ve huzursuz gönlü bayram sabahı sevgilinin kâkülüne bağlasam gerek!

699.

*gönlüñe gelse elem bî-çihre-i pür-tâb-ı mey
yumaz ol çirki gönül hırkandan illâ âb-ı mey*

1. Gönlüne ateşli şarabın renksiz elemi gelse gönül hırkandaki o kiri şaraptan başka hiçbir şey temizleyemez.
2. Şarap usturlabı akıl güneşinin irtifasını (yükseltip) bir anda yeryüzünü seyran ettirir.
3. Zaman elinden gönül kanı içsen dahi ifşa etme! İrfan meclisi içinde şarap adabı böyledir.
4. Şarap, dünyayı gören gözünden uykuyu uzaklaştırmıştır; kendisi daima hazır, hava kabarcığı sana nazırdır.
5. Eğer bu şiir ile şarabın lakapları kabrine okunsa Hayâlî ağzının suyunu toprağa saçıp akıtır!
6. Meyhane adamları yardım ederse şarap seli gönül ovasının diken ve çöpünü temizler.

700.

*âh edersem yakaram odlara bu nüh felegi
bu-durur etmedüğüm şakınuram sen meleği*

1. Ah edersem bu dokuz katlı feleği yakarım. (Öyle) Etmememin sebebi sen meleği

sakınmamdır.

2. Gökyüzü, yer ve dünyanın katları da nedir? Yerin altındaki öküz ve balığı bile yakarım!
3. Sen yakut dudağı gonca benzeri olan güzeli sevdiğimden beri ayrılık acısıyla gül gibi (olan) yerim diken oldu!
4. Vefasız güzellerin uğruna koşturma, çünkü onların yoluna can verenin tuz ekmek hakkı bile yele karışır.
5. Hayâlî baştan başa bütün dünya sözünü kılına saymaz! Ey sevgili, feleği bir keleşe saymaz!

701.

*gerdenüñ göstermek ile sîne-çāk êtdüñ beni
hay zālīm göğsüñi açma helāk êtdüñ beni*

1. Boynunu göstermekle beni bağı yaralı ettin! Ah zalim, açma göğsünü, beni helak ettin!
2. Ey gam görmüş gözüm, bedenimi kana batırıp beni dünyanın bütün bulanıklığından temizledin!
3. Ey felek, gönlümü kendini beğenmişlik ve ikiyüzlülüktan kurtarıp beni güçsüz, mahrum ve dertli ettin!
4. (Ey felek), Allâh'a şükürler olsun ki alçak dünyanın mutluluğunu vermeyip beni gönül alan güzeller yoluna toprak ettin!
5. Hayâlî'yim ki beni marifet bahçesinde asma kütüğü an sözümde dile/gönle (şaraptan doğan) neşeler erdi!

702.

*tā ki gördüm bir nazar ol māh-peyker dil-beri
oldı her bir kaçre-i eşküm sa 'ādet aḥteri*

1. O ay yüzlü dil-beri bir kez gördüğüm an gözyaşımın her bir damlası mutluluk yıldızı oldu.
2. Mecnûn, Leylâ'sının gamını yüz mutluluğa değişmemiş. Aşk davası gütmeye meydanın eri oldu.
3. Hilekâr benin saçını misk kokulu kement etti. Kaşlarındır, gözlerinin doğanının en uzun kanadı...
4. Yüzünde misk gibi saçlarına paye verdiği anda sümbülün işi bitti, gülün defteri dürüldü.
5. Ey Hayâlî, inciye (sevgilinin) dişlerine benzetirlerse gözyaşım denizleri birbirine katar!

703.

*yine bu çarḥ-ı sitem-pîşe 'aceb ḥāl êtdi
sāyeveş ayağa şaldı beni pāmāl êtdi*

1. Bu eziyeti huy edinen dünya yine tuhaf bir şey yaptı. Beni gölge gibi ayaklar altına atıp çiğnedi.

2. Can sokağına varmak için beden bağından vazgeçti; uçmak için kendisini kanadı hızlı bir kuş etti.
3. Basiret sahibi Kays’a aferin! Göz bebeğini ezip sevgilisinin yüzüne ben yaptı!
4. Sözümün gelini gezintiye başlayınca gökyüzü, yeni ayı ayağına halhal yaptı.
5. Sevgili, Hayâlî kulunu “öldüreyim” derdi. Ne günah etti (Hayâlî) ki sonra yine ihmal etti!

704.

gördüm rakîbe cevır okın atar ol âfeti

demler-durur ki çıkmadı dilden cerâhati

1. O afeti rakibe eziyet okunu atar iken gördüm. Çok zamandır yarası gönülden gitmedi!
2. Canı, gözyaşı içinde gama gönderdim. (Nitekim) Bir kişi denize girse selameti bırakır!
3. Aşkının Kâbe’sinin ziyareti farz olmasaydı hayat akçesini üstüme saçar mıydım?
4. A padişahım, bu ayrılık zamanının sonunu bulayım diye en nihayetinde ayrılık acısıyla ölüp gideceğim!
5. Ey Hayâlî, yine aşk meyhanesinde üstüne cüralar dökülen bir melâmî dervîşi oldum!

4.5. [kıt'alar]

1.

*baña eyyām-ı vişāl olmadı hergiz rüzī
bu bahārı n'edeyin n'eyleyeyin nev-rūzı*

1. Bana kavuşma günü asla nasip olmadı.
Bu baharı ne yapayım, nevruzu ne edeyim?
2. Ah! Delilik izleri ortaya çıkıyor.
Yanan gönlü yine ateşlere yakacağım gibi...

2.

*māl-i dünyā ki zıllı zā'ıldür
kaçsañ andan o saña mā'ıldür*

1. Dünya malı ki gölgesi batmıştır.
Ondan kaçsan o sana eğilimlidir.
2. Kovacak olsan yine de yeterli olmazsın.
İrfan sahipleri bu söze kaildir.

3.

*bir hayālî-zāde bendeñ vardur ey şāh-ı kerīm
anası hāk rahmetinde kendü kalmışdur yetīm*

1. Ey cömert padişah, Hayâlî'nin oğlu bir kulun vardır.
Anası Hakk'ın rahmetine (kavuşup), kendisi öksüz kalmıştır.
2. Senin sarayın deniz, zâtın güneş... Bu açıktır ki...
İri taneli (yetim) inci denizin dibinde güneşten nur alır.

4.

*husrevā êtdi terbiyet çünkim
himmetüñ şā'ir ile remmâli*

1. Ey hükümdar, himmetin şairle remmâli kalkındırdığı için...
2. İşte benim bulduğum (şey) şiir incileri... O da bulduğu malı versin.

5.

*altun üsküflü kuloğlı güzeliyken hurşîd
gör ne êtdi aña her-cāyilik ey māh-liqā*

1. Ey ay yüzlü, güneş altın üsküflü bir kuloğlu güzeliyken ona hercailik ne etti gör!
2. Herkesin evini aydınlattığı için yeniçeri ağası öfkelenip onu gökyüzünün kalesine hapsetti.

6.

şorarsa ser-güzeştümden benüm şehrimde yārānum

bu yād ellerde geldüm derd-i pāya mübtelā oldum

1. Şehirdeki dostlarım benim başımdan geçenleri sorarsa... Bu yad ellere gelip ayak ağrısına müptela oldum.
2. Eski tanıdıklardan yabancılık tavırları görüp vefa ümidiyle yabancılarla dost oldum.

7.

tutup behrām gibi gūra şaldı

niçe husrevleri bu köhne dehliz

1. Bu köhne dehliz (dünya) nice hükümdarı tutup Behrām gibi yabaneşeğinin peşine düşürdü.
2. Rüzgârın gözüne sürme diye Pervîz toprağı ararsan bulunmaz.

8.

her maķāma ki edesin āheng

hoş- ‘amel ol ki bulasın cāyı

1. Gittiğin/katıldığın/başladığın her makamda iyi iş yap ki yerini bulasın.
2. Doğru ol! Ellerle ters düşme! (Zira) Bir usule sattılar dünyayı.

9.

seydīnūñ çok sikildüğün evvel

‘ali bālī işidicek güldi

1. Seydî’nin önceden çok sikildiğini Alî Bâlî işitince güldü.
2. Az zaman geçmeden onun da başına Seydî hâlleri geldi.

10.

eliñ yu kendü kanuñdan dilā teslīm kıl cānı

tarīk-i ‘ışka girdüñse budur āyīn ü erkānı

1. Ey gönül, kendi kanından elini çek, canını teslim et! Aşk tarikatına girdiysen ayini ve erkani budur.
2. Aşk yolunun usulünü bana sor, Mecnûn’u anma! Aşk makamının adabını bir yaban adamı ne bilsin!

11.

maķabbet tīrini pertāb édüp miķnet kemanından

belā meydānına mecnūn ile dikdük birer taşı

1. Aşk okunu sıkıntı yayından atıp Mecnûn ile bela meydanına birer taş diktik.
2. Bugün Ferhâd ile bir doğmuşum, ciğer kanı azığımdır. O aşk ormanı aslanının süt kardeşi benim!

12.

*varsa gözüüm yaşı n'ola cānān ayağına
şu vara geldi serv-i hırāmān ayağına*

1. Gözyaşım sevgilinin ayağına ulaşsa şaşılır mı? Su, salınan servinin ayağına (hep) vara gelmiştir.
2. Can bahçesine gelmeyeli çok zaman olmuştur. (Artık) O gülen gülün ayağına/dibine su dökmek lazım gelir.
3. Ey canım, kamış kalem “ayva tüyün/yazın çıksın da göreyim” diyerek o kadar ayakta kaldı ki ayağına kara sular indi.

13.

*girse ele bir sarāy-ı hālī
her şuffesinüñ şafāsı olsa*

1. Boş bir saray ele geçse, her sofasının ayrı bir safası olsa...
2. Her gün bahçede gül (şarabı) içilse, bülbüllerinin nağmesi olsa...
3. O yer güzellerle süslense, her bir güzelin vefası olsa...
4. Ama bu âleme münasip ömrün de bir bekası olsa...

14.

*ne i 'tibār bu çarḥa yaşum ḥabābıdır
yolumda ḥāk-ı zemīn maḳdemüm türābıdır*

1. Bu dünyaya itibar olmaz, gözyaşımın kabarcığıdır! Yeryüzü, yolumda ayağımın toprağıdır.
2. Bela ateşi beni toprak etti, zâhit ayıplar. O su yaradılışlı olan aşk havası nedir bilmez.
3. Âlem tılsımı içindeki o hazine, güzelliştir. Öyle ki bütün dünya halkı onun harabıdır.

15.

*girince baḥrine 'ışkuñ şanup kenārı şıḡ
neheng-i derd beni ḳapdı nā-geh-ān dirīḡ*

1. Aşk denizinin kenarını sığ sanıp girince dert timsahı beni ansızın kaptı, eyvah!
2. Tıpkı rüzgâr gibi bu dünya bahçesinden geçip git! Bu dünyada bulut gibi eteği ıslak (namussuz) olma!
3. Eğer başına dağ gibi bir kılıç tutarlarsa dünyada zevk vadisi düşüncesinden bahsetme!

16.

*gūşvār-ı 'arş olursa yaraşur her bir sözi
dürc-i ḳalbinde anuñ kim gevher-i ihlāş ola*

1. Kalbinin mücevher kutusunda kimin ihlas incisi varsa her bir sözü arş küpesi olursa

yakıştır.

2. A benim canım, padişahın bir kulu seçkinler seçkini olsa padişaha ait topraktan tımar isterse imkansız bir iş değil.

17.

*dil müjeñ tūriyle cānā sīne-çāk olmuş yatur
bir dil-āverdür ki gūyā zaḥmnāk olmuş yatur*

1. Gönül, kirpiklerinin okuyla gönlü yaralı olmuş yatar. Sanki bir kahramandır da yaralanmış yatar.
2. Dünyayı süsleyen güneş bunca istighnası ile yollarında hararetlenmiş ve yanmış olarak yatar.

18.

*şehe kul olmağa geldi cihānda bir levendüm var
baña tūṭi gibi gūyālanur bir la 'li ḳandüm var*

1. Dünyada padişaha kul olmaya gelen bir levendim var. Bana papağan gibi konuşmaya çalışan bir dudağı şekerim var.
2. Bu günden itibaren gökyüzü tahtlı padişah hazretlerinin kulu olsun. Hayâlî gibi devlet bahçesinin bülbülü olsun!

19.

*gedā ki terkini urdı bu 'ālem-i dūnuñ
ne şübhe pādşehidür bu çarḥ-ı gerdūnuñ*

1. Bu alçak dünyayı terkeden dilenci hiç şüphesiz bu çarkıfeleğin padişahıdır.
2. Aşk kederini iki dünyaya değiştiği için Mecnûn'un türbesini ölünceye kadar beklemeli.

20.

*ceḫālaruñla niçe zulm-i bī-günāh çekem
yüzüñi görmeyeli fūrḳat ile āh çekem*

1. Eziyetlerinle nereye kadar günahsız yere zulmünü çekeyim? (Nereye kadar) Yüzünü görmeyip ayrılık acısıyla ah çekeyim?
2. Aşk sancağını kaldırıp ne zaman asker sevketsen Ferhâd, Vâmık ve Mecnûn delilerim olsun.

21.

*nār-ı gamuñla nūr olup ey māh-pāre şem '
göz nūrını döküp saña eyler nezāre şem '*

1. Ey ay parçası, mum kederinin ateşiyle nur olup göz nurunu dökerek sana bakar.

2. Zaman, Kays ile Ferhâd'ın mezarının başında bekler. Her lale, ovaya ve dağa mum dikti.

22.

*olmasa sen zât-ı pâke 'âşık-ı dîdâr gül
olmaz idi bu cihân bâğında ber-ḥurdâr gül*

1. Gül, sen pak zata âşık olmasaydı bu dünya bağında mutlu olmazdı.
2. Ey padişah, elin yeni açılmış güldür, tırnakların yapraktır. Yen'inin bahçesinde her an gül açılır.

23.

*çok mı sen şâh selîmî-meşrebe
bir kul olmağa nevâyî-mertebe*

1. Sen Selim meşrepli padişaha Nevâyî mertebeli bir kul olmak çok mu?
2. Dünyaya tınlama ve tantana yayıp rütbeyi feleğin yıldızlarına eriştirmek (çok mu)?

24.

*teng-i şeker karşıña dil-teng olup açılmasun
şem 'i meclis ḥüsnüñe karşı yanup yakılmasun*

1. Şeker sıkacağı, karşında daralıp da açılmasın. Meclisin mumu güzelliğine karşı yanıp yakılmasın.
2. Reva mı o karşımda ayağının üstüne dikilsin, ben yatayım. O güzele söyleyin ben ölünce namazımı kılmasın.

25.

*şāhdan bir rahş ister gönlümüz
rahtını pür-naķş ister gönlümüz*

1. Gönlümüz, padişaktan bir at ister. Gönlümüz, eyer takımını işlemeli ister.
2. Gönlümüz, lütfunun sofrasından getirme babında kısacası bir bağış ister.

26.

*luṭf-ı bî-pāyān ne mümkün kim ola bir şāhdan
her şadef deryāda şāhum dürr-i şehvār eylemez*

1. (Herhangi) Bir şahtan sonsuz lütuf olması ne mümkün? A padişahım, denizdeki her istiridye iri taneli inci yapmaz.
2. Kendi lütfundan vücuda geldiğini elbette bilir; bu yüzden hiç şüphesiz deniz damladan utanmaz.

27.

*yār elinden gelicek baña açarsın gönlüm
yaraduñ gönlüme ey tîr hemîşe sen gel*

1. Bana sevgilinin elinden gelince gönlümü açarsın. Ey ok, gönlüme yaradın sen sürekli gel!
2. Sevgilinin mektubu güvercinle gelince Hayâlî, “Ey uğurlu kuş, sen sürekli gel” dedi.

28.

*şol ki evvel cefâ vü guşşa göre
lâ-cerem şoñra şādliğa ère*

1. Şu önceden eziyet ve sıkıntı gören kişi hiç şüphesiz sonra mutluluğa erişir.
2. Dünyayı aydınlatan güneş, çiy tanesi ne kadar yere düşse de göğe yükseltir.

29.

*şol ki evvel vefâ édüp şoñra
döne cevır ü cefâ vü guşşa vere*

1. Önce vefa edip sonra dönüp eziyet ve sıkıntı veren şu kişi...
2. Şu bulut gibidir ki damlaları göğe ulaştırmışken (tekrar) yere atar.

30.

*ölmek dirilmek emr-i ilâh édügin bilür
şol kimsenüñ ki fehm ile tab ‘-ı selîmi var*

1. Anlayışı ve sağlam yaradılışı olan şu kimse ölmenin ve dirilmenin Allah’ım emri olduğunu bilir.
2. Deniz akıp gittiğine hüzünlenmesin; (zira) dünyada senin gibi iri taneli bir incisi var.

31.

*delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hâl olma
emmesünler seni gel mey gibi kıttâl olma*

1. Ney gibi türlü hâllerde olma ki yüreğini delmesinler! Şarap gibi keskin olma gel, seni emmesinler!
2. Terk ve tecrit olmaya bak; taç ne baş ağrısıdır! Be yürü dünyanın beyliğini et, abdâl/aptal olma!

32.

*hūblar daķar idi başına evvel çiçeği
tañ bu kim şimdi daķar başına her kel çiçeği*

1. Önceleri çiçeği (sadece) güzeller başına takardı. Şaşılabacak şey bu ki şimdi her kel başına çiçek takar.
2. Rakip, güzellik bahçesinin gülü geçinirmiş. Dünyada onu çengel çiçeği göreyim!

33.

pādşāhum tapuñna nesl-i melekdür dediler

hüsnüñüñ âyinedârını felekdür dediler

1. Padişahım, zatına melek soyudur dediler. Güzelliğinin ayna tutucusuna felektir dediler.
2. Mutluluğunun düğününün ununu elemek için ay, gümüş tekne; güneş altın elektir dediler.

34.

*neng ü 'ârı büt edinmekden ise biñ kerre
ehl-i 'irfân arasında uşanup sınmak yêg*

1. Namı ve arı put edinmektense irfan sahipleri içinde un ufak olup kırılmak bin kat daha iyi...
2. Yaşlı akbabalarla konuşup uçmaktansa yavru şahinlerle kana boyanmak daha iyi...
3. Ey hoca müezzın, sarığın kefen olmasındansa güzellerin şevkine mecliste ateşte yanması daha iyi...

35.

*şöyle oldum bâde-i telhüñ giriftârı bugün
şehd içinde şanma kim böyle zübâb-âlûdedür*

1. Acı şarabın bugün öyle tutkunu oldum ki bal içine böyle arı karışmıştır sanma!
2. O ay âşıkların durağını aydınlatsa şaşılır mı? Her yeri gezer, “çillidir” denmez.

36.

*oldı her şâh-ı şükûfe yine 'âlî-himmet
müflis-i hâke nişâr eyledi dînâr u direm*

1. Her çiçek dalı yine yüce himmetli oldu. Toprak müflisine dinar ve dirhem saçtı.
2. Ömrünün akçesi varken cömertlik etmeyen o adam bir kuru daldan daha alçaktır.

37.

*ehl-i nazmuñ be şapkalı gidisi
'avretin sikdügüm delü gidisi*

1. Şiir topluluğunun be şapkalı pezevengi... Avradını siktiğim deli pezevengi...
2. Kaşı rastıklı kahpesiyle hemen şehirden şehre sürülmeli pezevengi...

38.

*üstâd-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı
şandum ki cefâ ile belâ ile yoğurdı*

1. Ezel ustası hepsine elini attığı için cefa ve eziyet ile yoğurdu sandım.
2. Ya ben kederin babasıydım, belimden düştü. Ya da anam beni kederle beraber doğurdu.

4.6. [müfretler]

1.

*fiğān ki hem-dem[-i nāy] êtdi āh u zār beni
göre göre neye beñzetdi rûzgār beni*

1. Ah ki feryat ve inlemelerim beni ney'e dost etti! Bak, bak, zamane beni ney'e benzetti.

2.

*tolanurken gece şeb-revlik êdûp kūy-ı cānānı
kemend-i dūd-ı āhum bende çekdi māh-ı tābānı*

1. Geceleyin hırsızlık edip sevgilinin sokağında dolaşırken; ahımın dumanının kemendi parlak ayı zincire vurdu.

3.

*komaz āhumdan ey meh-rû felek ber-bād êde anı
komaz āhumdan ey meh-rû felek ber-bād êde anı*

1. Ey ay yüzlü, felek ahıma bırakmaz; her gece parlak ayın kandilini yanına çekerek onu mahveder.

4.

*benem erbāb-ı nazmuñ devleti ey şabkalı kâfir
har-ı nā-dān degülseñ devletüñ n'içün depersin sen*

1. Ey şapkalı kâfir, şiir topluluğunun devleti benim! Cahil bir eşek değilsen devletini niçin tepersin sen?

5.

*maḥabbet-ḥānedür göñlüm ezelden 'ışk-ı cānāna
koparmaz şer' bir taşın kadīmī olsa bir ḥāne*

1. Gönlüm, ezelden beri sevgilinin aşkına bir aşk evidir. Bir ev eski olsa, kanun onun bir taşını bile koparmaz.

6.

*çihresinde görüben lem 'a-ı nūr-ı nebevī
bir yalıñ yüzlü ışıķ şevķine oldum 'alevī*

1. Nübüvvet nurunun ışığını yüzünde görüp yüzü tüysüz bir ışık dervişinin aşkına alevi oldum.

7.

*dēme yolumda komaz bir taşı bir taş üstine
her ne ḥükmüñ var ise cān üstine baş üstine*

1. (Ey sevgili, “benim) Yolumda bir taşı bir taşın üstüne koymaz” deme! Her ne emrin varsa can üstüne, baş üstüne...

8.

*ne yolumdur benüm hāk-i reh-i erbāb-ı 'ışk olmak
metā 'ı yokdur ey h'āce bu bāzāruñ edebden yeg*

1. Benim aşk erbabının yolunun toprağı olmak ne haddimdir! Ey tüccar, bu pazarın edepten daha üstün bir malı yoktur!

9.

*şādī enīs-i guşsa vü zulmet karīn-i nūr
ber-pāymāl 'ālem ü bahrüñ başında şūr*

1. Mutluluk kederin arkadaşı ve karanlık nurun yakını... Dünya toprağa bulanmış hâlde, denizin başında tuz/kavga!

10.

*gördüm rakībe cevri okın atar ol āfeti
demler-durur ki çıkmadı dilden cerāhati*

1. O afeti, rakibe eziyet okunu atar iken gördüm. Çok zamandır gönülden yarası gitmedi!

11.

*zülfi leyliden siyeh-baht oldı meftūnuñ senüñ
ta 'ne taşını atar ferhāda mecnūnuñ senüñ*

1. (Ey sevgili) Senin âşığın Leylâ'nın saçından daha kara bahtlı oldu. Senin delin/Mecnûn'un Ferhâd'a kınama taşı atar.

12.

*bu tokuz sīm-āb-gün deryāyı seyr et 'ibret al
her neheng-i nūr-sīmāsından anuñ heybet al*

1. Bu cıva renkli dokuz denizi seyredip ibret al! Onun nur yüzlü timsahından korku duy!

13.

*bunı dēr baña bir güzel muttaşıl
tecevva 'terānī tecerred taşıl*

1. Bir güzel durmadan bana bunu söyler: "Açlığa devam et beni görürsün; insanlardan uzaklaş, bana yaklaşırın."

14.

*gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var
kim boynu uzak yola giderven seferüm var*

1. Gel gel öpeyim boynunu, baş ağrım var! Boynu uzak bir yola gideceğim, seferim var!

15.

rind-i dürd-āşāmlıkla buldı şöhret nāmumuz

tañ mıdur erbāb-ı ışk içre çekilse cāmumuz

1. Namımız tortu içen rint olmakla şöret buldu. Aşk ehli arasında kadehimiz (şerefimize) çekilse şaşılır mı?

16.

*ko sīnem āteş-i ıřkuñla yansun tāze dāğ olsun
çerāğı ehl-i derd andan uyarsun od ocağ olsun*

1. Bırak gönlüm aşkının ateşiyle yanıp taze yara olsun! Dert topluluğu kandilini ondan yaksın, od ocak olsun!

17.

*gēyduñ revāçe başuñla bulduñ revācuñı
incinme şapkalı sikeyin egri haçuñı*

1. Başına revaçe giydin, revacını buldun! İncinme şapkalı, eğri haçını sikeyim.

18.

*şapkasını gēyicek yahyā keşīşe benzer
kuyruğ<ı> şalınışından kancığı eşe beñzer*

1. Yahyâ şapkasını giyince keşişe benzer. Kuyruğunun salınışından kancığı eş(in)e benzer.

19.

*mıhr-i cihānı kim ki gönülden eder terāş
engüşt-i māh-ı nevle felek kıya aña baş*

1. Dünya sevgisini/güneşini kim gönlünden silerse; gökyüzü, hilal parmağıyla ona baş eğer.

20.

*şemşīr-i fırkatüñle ciger çāk çākdür
ölümlüñ olduğuma raķībüñ helākdür*

1. Ciger ayrılığının kılıcıyla paramparçadır. (Senin) Ölümlü (hasta)n olduğuma rakibin (hasedinden) helaktır.

21.

*çarḫ abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte
mıhr bir pür-şevk bendeñdür çerāğ-efrūhte*

1. Ey ay (gibi güzel sevgili), vücudunda yanık yarası olan dünya abdalındır. Güneş, kandilini yakmış şevk dolu bir kulundur.

22.

*şekkerīn leblerüñüñ şānına inmiş cānā
āyet-i enbetehu'llāhu nebāten ḥasenā*

1. A canım, “Allah onu güzel bir şekilde yetiştirdi” ayeti şekerli dudaklarının şanına inmiş.

23.

*şikāyet kılma zulminden nazar kıl ol haṭ ü hāle
ki bitmez bu çemende hārsuz gül dāgsuz lāle*

1. Eziyetinden şikayet etme, o yanağa ve ayva tüyüne bak! Zira bu çimenlikte gül dikensiz, lale yarasız bitmez!

24.

*yaşum binā-yı şabruma seyl-i fenā imiş
bu dīde göz degül baña ‘ayn-ı belā imiş*

1. Gözyaşım, sabır binam için yok edici bir sel imiş. Bu göz, bana göz değil; belanın ta kendisi imiş!

25.

*kaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ
bağrınıñ başı gözünüñ yaşıdur mecnūnuñ*

1. Çiy tanesi ile ovanın gelincikleri; Mecnûn’un gözünün yaşı, bağrının başıdır.

26.

*hāy u hūdan fāriğü'l-bāl olmak ister gönümüz
hūblar kūyında pā-māl olmak ister gönümüz*

1. Gürültü ve patırtıdan kurtulmak ister gönümüz... Güzellerin sokağında çiğnenmek ister gönümüz...

27.

*‘ışkuñda ğaraḫ çāšnī-i derd ü elemdür
yoḥsa güzelüm devlet-i hüsnuñde ne kemdür*

1. Aşkından maksat, dert ve elem çeşitliliğidir. Yoksa güzelim, güzelliğinin devletinde ne eksik!

28.

*yār-ı sengīn-dil yıkılmış gönümü yād eyledi
kıble hakkı’yçün yine bir ka‘be bünyād eyledi*

1. Taş kalpli sevgili, yıkılmış gönümü andı. Kible hakkı için, yine bir Kâbe inşa etti.

29.

gamum yēr kimse yok hergiz dil-i gam-h‘ārdan ğayrı

1. Gam çeken gönümden başka kederime ortak olan yok! Bu eğri gidişli felekten başka üstüme dönen/düşen yok!

30.

bu ağarmış başı ferhāduñ şanasın tağıdur

1. Ferhād'ın bu ağarmış başı sanki dağıdır. Mutluluğun bir kez ayak basmadığı gam yaylağıdır.

31.

mār-ı zülfüñ bu dil ü cānı perīşān eyledi

hışm édüp cellād-ı çeşmüñ göz göre kan eyledi

1. Saçının yılanı bu gönlü ve canı perişan etti. Gözünün celladı öfkelenip göz göre göre kan çıkardı!

32.

leb-i sākīye etdüñ cānı teslīm

belī issinde yaraşur emānet

1. Canı sakinin dudağına teslim ettin. Elbette, emanet sahibine yakışır.

33.

ilāhī bülbül-i gūyā ola bāğ-ı belāğatde

ol iki gonce-i nev-reste-i güلزār-ı 'oşmānī

1. Ey Allah'ım, o Osmanlı bahçesinin yeni yetişmiş iki goncası belagat bağında şakıyan iki bülbül olsun!

34

görmek için maķām-ı mevlūdın

şāhdan bendesi diler destūr

1. Kulu, yeni doğmuş çocuğunun makamını görmek için şahtan izin ister.

35.

māh-ı ramazān eyledi ey şāh teraķķī

bu bende hemān eylemedi āh teraķķī

1. Ey padişah, Ramazan ayı (dahi) ilerledi; sadece bu kul ah ilerlemedi.

36.

tāze sözle gelmege nev-rūzda sulţānuma

ey hayālī şehir-i istanbula destūr isterin

1. Ey Hayâlî, nevrüz vakti yeni sözlerle sultanımın yanına gelmek için İstanbul şehrine destur istiyorum.

37.

gülistāna gül-ābı armağan ilter mi bir 'āķıl

meger cām-ı maķabbetden ola ser-mest-i lā-ya 'ķıl

1. Aşk kadehinden akılsız sarhoş olmadıktan sonra bir akıllı gül suyunu gül bahçesine

armağan gönderir mi?

38.

*felek mülkinde ey mäh-ı melek-çihir
bir altun başlu sancağıñ çeker mihr*

1. Ey melek yüzlü ay, güneş gökyüzü hükümranlığında bir altın başlı sancağını çeker.

39.

*gül ne deñlü nāzük ü rengîn ü ter hoş-bū ise
ol saña öykinemez esbāb-ı hüsnü bu ise*

1. Gül ne denli nazik, parlak, taze ve güzel kokulu ise de güzelliğinin sebepleri bu olduğu için o sana benzeyemez!

40.

*görinelden güzelüm ince miyānuñ nazara
gözlerüm yaşına raḥm eyle ki geldi nazara*

1. Güzelim, ince belin göze görünebildiğinden beri gözlerimin yaşına merhamet et ki nazara geldi.

41.

*tīg-ı gam mecrūhı oldum kimse gelmez yanuma
hem-demüm ancak megesdür ol da teşne kıanuma*

1. Gam kılıcının yaralı oldum, kimse gelmez yanıma. Arkadaşım sadece bir sinektir, o da susamış kanıma.

42.

*gezdi şahrāları çaḳ cānı çıkınca mecnūn
vaşl-ı cānānını şandı ki yabānlarda yatur*

1. Mecnûn, sevgilisinin vuslatının yabarlarda yattığını sanıp canı çıkıncaya kadar sahraları gezdi.

43.

*sen gül 'izārdan tūtalum olmadı dilek
inşāf eyleye güzelüm böyle mi gerek*

1. Sen gül yanaklıdan turalım ki dileğimiz olmadı. Güzelim insaf etsin, böyle mi (yapması) gerek?

44.

*huzūr-ı şāh-ı 'ālemde ne lāzım lâflar urmak
velī erbāb-ı şî 'rūñ eksük olmaz böyle yalanı*

1. Dünya şahının huzurunda boş konuşmanın ne gereği var! Ama (gel gör ki) şiir ehlinin

böyle yalanı eksik olmaz!

45.

*şoñra geldümse necâtîyle nevâyîden ne ğam
hār evvel ser-zened ez şāh u ba ‘d ez hār gül*

1. Necâtî ile Nevâyî’den sonra geldiysem ne gam! Dalda önce diken, daha sonra gül çıkar.

46.

*tāb-ı cemāl-i dil-bere tākāt getürmeyüp
şehbāz-ı zülf gör nice yapmış kanadını*

1. Saç doğanı, sevgilinin güzelliğinin ışığına güç getiremeyip kanadını gör nasıl örtmüş!

47.

*şikest olsa şurāhi cām-ı meclis ber-ķarār olmaz
meşeldür sākīyā baş gitse ayak pāydār olmaz*

1. Sürahi kırılrsa, meclis kadehi aynı kararda olmaz. Ey saki, atasözüdür: “Baş gitse, ayak payidar olmaz”

48.

*berķ-ı āhum güç ile buldı yerin sinemde
yıldırım girmeye āsān mıdur ey şeh kafese*

1. Ey padişah, ahımın şimşegi sinemde yerini zor buldu. Yıldırımın kafese girmesi kolay mıdır?

49.

*keşti-i bādeyi gel tuncaya ķarşu çekelim
ey dēyen edrinede zevķ-i sitanbul olmaz*

1. Ey Edirne’de İstanbul zevki olmaz diyen kişi! Gel, şarap şişesini Tunca’ya karşı çekelim!

50.

*içmezem mey dēyü ey şūfî yēter lāf eyle
ihtiyār elde midür sen de gel inşāf eyle*

1. A sofı, “Şarap içmem” diyerek konuştuğun yeter! Gel, insaf et; içip içmemek elimizde midir?

51.

*olduğum’çün ramazānum ğam-ı hecrüñde ‘alīl
buyurupdur seni baña yēmege rabb-i celīl*

1. A Ramazân’ım, ayrılığının kederinden hasta olduğum için Celîl Rabb’im bana seni yemem için buyurdu.

52.

*göñül kuşını kaçurdum eğerçi evvelden
hele nişânını buldum başuñdaki telden*

1. Gönül kuşunu her ne kadar önceden kaybettiysem de en sonunda izini başındaki telden buldum.

53.

*'âlem-i 'ışkuñ mü'ebbed şāhıyuz mecnûn gibi
tahtdan tâbûta nakl etmek degüldür şānumuz*

1. Mecnûn gibi aşk âleminin sonsuza kadar padişahıyız; şanımız tahttan tabuta taşınmak değildir!

54.

*gördi ki kıblegâh-ı cihāndur ol iki kaş
eksüklüğünü bildi hilâl egdi aña baş*

1. Hilal o iki kaşın dünya kıblegâhı olduğunu anlayınca kusurunu anlayıp ona baş eğdi.

55.

*seyl-âb kabrin êtdi şimâl ü şabâ gelüp
mecnûn-ı bî-kes öldüğü demde götürdiler*

1. Sel suyu kabrini yaptı; poyraz ve sabâ gelip kimsesiz Mecnûn öldüğü zaman (cenazesini) kaldırdılar.

56.

*cûy-ı eşkümden felek dülâbı gerdân olalı
ta'ne taşın atdı çeşmüm âsyābuñ 'aynına*

1. Gözyaşımın akarsuyundan felek dolabı döndüğünden beri gözüm değirmenin gözüne kınama taşını attı.

57.

*belli iken hayālînüñ şānı
dik gelür küylarına 'uryānı*

1. Hayâlî'nin şanı belli iken her baldırı çıplak sokağında kafa tutar.

58.

*tab 'um pelengi eyledi şîr-i felekle ceng
pervîn tîr-i nişāna ser-pençe-i peleng*

1. Yaradılışımın kaplanı feleğin aslanıyla savaştı. Ülker yıldızı, nişan okuna kaplan pençesi olmuştur.

59.

şehper-i cibrîldür cārüb-ı meydān-ı gāzā
her şehīdūñ başı düşdükde o meydānı öper

1. Gaza meydanının süpürgesi Cebrâil'in en büyük kanadıdır; her şehidin başı düşünce o meydanı öper.

60.

on biñ akçe dirligi lāyık mıdur ben bendenüñ
rūzgār ile ola bād-ı hevāya müşterek

1. Ben kulunun on bin akçe dirliğinin rüzgâr ile havaya karışması reva mıdır?

61.

kūy-ı dildārı tolanma tutmasun ey gird-bād
dāmenüñ her bir perīşān-rūzgāruñ giryesi

1. Ey kasırga, sevgilinin sokağında dolaşma! Her bir kaderi kötünün gözyaşları eteğini tutmasın!

62.

şūfiyā ʔa 'n eyleme şāfi şarāb-ı şāfa gel
düş ʔarābāt ehlinüñ ayağına inşāfa gel

1. Ey sufi, ayıplama; nefis saf şaraba gel! İnsafa gel de meyhane gediklilerinin ayağına kapan!

63.

hüsniñe āyīne kul olsun şafāsı var ise
şāne çeksün zülfüñüñ her ne cefāsı var ise

1. Berraklığı varsa ayna güzelliğine kul olsun! Tarak saçının her ne eziyeti varsa çeksin!

64.

her şem 'i hüsne ger ola kāfurdan beden
cismüñ mişāli olmaya bir nūrdan beden

1. Her güzellik mumuna kâfurdan beden olur. Vücudun gibi nurdan bir beden olmaz.

65.

deryā-yı 'ışķa ğark olalı bulmadum kenār
mevc-i belāyı başdan aşurdı bu rūzgār

1. Aşk deryasına battığımdan beri kıyı bulamadım. Bu rüzgâr/zaman bela dalgasını baştan aşırıldı.

66.

āhum yüzüñde zülfüñi kıldukda tārmār
ey serv şalma başuñi sünbül hevā budur

1. Ey servi (boylu sevgili), ahım yüzündeki saçını dağıtınca başını sallama, bu sümbül havasıdır.

67.

gerçi gönlüm kendüyi cām-ı sikender gösterür

şinsa her bir pāresin bir tîz hancer gösterür

1. Her ne kadar gönlüm kendisini İskender'in aynası gibi gösterse de kırılma her bir parçasını keskin bir hançer gösterir.

68.

kalmadı çeşmümde nem hecrinde giryān olmağa

ey ciger şimdengêrû gayret gerek kan olmağa

1. Ayrılığında ağlamaya gözümde yaş kalmadı. Ey ciğer, bundan sonra kan olmaya gayret gerek...

BEŞİNCİ BÖLÜM

APARATLAR

5.1. Kasideler Aparatı

K. 1

dilā bu menzil-i vīrānı şanma cāy-ı sürūr

K. 1/1 cāy: dār ŞR

K. 1/2 anuñ: èlüñ ŞR; kılma hānde: hānde
kılma R

K. 1/3 ağardı saç u: ağardıysa çü Ü.3: saç u
şakal: saç u şakal ŞR

K. 1/3-10 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2

K. 1/4 biryānı: bir nānı ŞR

K. 1/5 hābābı: hābāb ŞR

K. 1/7 mecma‘-ı nāsı: cemī‘-i enāsī Ü.3

K. 1/11 olsa: olursa V, S.2, S.3, Ü.3

K. 1/12 yañaya: yaña V; şāf-dillerüñ: şāfi-
dillerüñ S.3; tūr: dur S.2; -ŞR

K. 1/13 ètmek: atmağ S.3; -ŞR

K. 1/14 başlu: yaşlu V; hūşe: hūāşe K

K. 1/16 şāh: mişl ŞR; bu: ki ŞR

K. 1/17 rāh: rāhı S.1, K.1, V, S.3, S.2

K. 1/19 ; şīven ü nāleyle çeng ile: şīven-i
nāleyle nāle ŞR

K. 1/20 mağrūr: mā‘il S.1, K.1, V, S.3, S.2,
ŞR, Ü.3

K. 1/21 cihānda: cihān S.3

K. 1/22 kaçan ki: kaçan S.3; olsa: oldı S.1,
K.1, ola S.3; hūān: hūn R, S.3, Ü.3;
götürmege: getürmege R

K. 1/23 yaşavuluñ dēr idi aña kim:
yaşavuluñ aña dēr idi begüm S.1, ŞR,

Ü.3; yaşavul aña dēr idi eyā begüm V;
yaşavul aña dēr idi begüm K.1,
yaşavul aña dēr ü yā begüm ırakdan
S.3; yaşavuluñ aña dēr ü yā begüm
S.2; tūr: dur S.1, S.2, ŞR

K. 1/24 hışt-ı: hışt u S.2; mihri: mihr S.2,
S.3

K. 1/25 hümā: hümām S.1, R, K.1, V, S.2,
ŞR; hīç ola mı: ola mı hīç S.3, olur mı
hīç Ü.3

K. 1/26 ser-i ‘adū lekedür: ser-i ‘adūñla-
durur S.3; anı: anuñ S.1; cism: cismi
S.1, K.1, S.2, cism ü S.3; āb-ı tīgı
birlen: āb-ı tīg birlen S.3, tīg-ı ābdār
ile ŞR

K. 1/27↔29 ŞR; ki: çü ŞR; mülk-i suhānda:
şehr-i suhānda ŞR; suhan: ‘acem ŞR

K. 1/28 çü: bu V, ŞR; gerdūnda: gerdūna ŞR

K. 2

hūāb-ı ğafletde iken göz açup oldı bīdār

K. 2/1 ğafletde iken: ğafletde-y-iken ŞR;
göz açup oldı: oldı göz açup S.1, K.1,
V, S.2, S.3, Ü.3

K. 2/2 dili ile: dili ilen ŞR

K. 2/3 bitürüpdür: bitürürler S.3; ahcār:
enhār R, eşcār S.1, V, S.2, eşmār S.3

K. 2/4 dāvūdını S.1, V: dāvūdīyi R; her: bir
V, ŞR, -Ü.3

K. 2/5 nāyı: nāya S.1; nefesin: nağmesin S.3; tıtdı: dutdı ŞR; çekdi: çaldı ŞR, Ü.3; biraz: birer S.1, hemān Ü.3

K. 2/6 nā-geh: nā-gāh V

K. 2/7 ister iseñ gèymegi: ister iseñ gèymegi R, S.1; gèymek ister iseñ V

K. 2/8 dil-teng: dil-tengi S.1, R, V, S.2, S.3

K. 2/11 var-durur: vardur R

K. 2/12 sancağ u: sancağ u R, Ü.3, sancağ S.1, K.1; rüz: nūr S.1, S.2; bu: ol ŞR

K. 2/13 meh-i: meh ü V, S.1; mihr: dehr R; mihr-i: mihr ü V

K. 2/14 nām u: nām V, ŞR

K. 2/16 taş: taş V, taş ŞR

K. 2/17 ètdi: idi K

K. 2/18 tahtum: tahtı Ü.3; yèle: yère Ü.3

K. 2/19 gidüp: yèyüp R, S.3; dāne-i: dāne vü V

K. 2/20-21 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2; el: dil Ü.3

K. 2/21 kendi: kendü ŞR

K. 2/23 başum: yaşum V

K. 2/24 cünd: faşl V; nice: nite S.3, Ü.3; èdüp: ède S.3

K. 2/25 çü: -S.1, -K.1, -Ü.3; bu V; bunı leylen ve: anı leyl ü V

K. 3

burüc-ı kal'a-i gerdūnda yine vaqt-i seher

K. 3/1 dikildi: dikdi V; sancağ: sancağ R, Ü.3

K. 3/3 enver: envār V; şeref: kerem Ü.3

K. 3/5 āsmānī: āsmān-ı S.1, V, S.3

K. 3/6 ot: od S.1, K.1, S.2, S.3

K. 3/8 tūpı: tūp S.2, S.3; hemān her birisinūñ: her birisinūñ hemān V; -S.1

K. 3/9 ki -V

K. 3/10 nīzeñe: nīzeñ S.1, S.2, S.3, Ü.3; ber: fer Ü.3

K. 3/14 dürlü: dürr ü Ü.3

K. 3/13 oynayaydı: oynasaydı S.3, Ü.3; mähı eyler idi: eyler idi mähı Ü.3

K. 3/16 gonce: gonce gibi S.1

K. 3/17 sünbül ü: sünbül-i R, S.3; -V; yitüp: batup S.3

K. 3/18 cebīn: hüseyn V

K. 4

gün gibi toğdı qarşudan o meh-liķā seher

K. 4/1 rüşen gözün değil baña: düş gördi gün gibi yine S.1, tuş geldi gün gibi yine K.1, rüşen gözün dedi gel baña V, rüşen gördi gün gibi yine S.2, rüşen gözükdü gel baña S.3, rüşen gözükdü gün baña Ü.3

K. 4/2 bekleyeyin: bekleye V; 2↔3 Ü.3

K. 4/3 eşigini: eşigini V

K. 4/4 sevdüğüm: ey nigār Ü.3; dil-berā: şehā Ü.3

K. 4/5 miḥnet aña ki: miḥnet aña kim V; mehi: şehi V, S.2, S.3

K. 4/7 devr-i: rüy-ı R, V, S.2, S.3; nitekim: niteki S.1, S.3, Ü.3; erüp: èdüp V, olup Ü.3

K. 4/8 şādlıkda: şāzlıkda R, V; her şām-tā-seher: her şām u tā seher S.1, her şām seher V

K. 5

olalı maşrık élinde şāhbāz-ı zer güneş

K. 5/1 uçup: üşüp S.2

K. 5/3 pelengi toğdı çün: *pelengi dün gece*
Ü.3; bîşe: mîşe Ü.3; eflākden: eflākde
Ü.3

K. 5/4 mürşid-i: ser-nigün S.2

K. 5/5 hindū: hindī V, ŞR; micmer-i mäh:
micmeresiyle V; aña her gün vèrür:
vèrür her gün aña Ü.3

K. 5/6 felekden: felekde S.3, Ü.3; çıkarup:
çıkarur S.3, Ü.3

K. 5/7 -S.2; tañrı: tañrı ŞR

K. 5/8-25 -V

K. 5/10 cāna: cāma ŞR

K. 5/11 cerr: seyr R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR

K. 5/12 rengīn: *teskīn* Ü.3

K. 5/14 eylerem: éderem S.2, S.3, Ü.3

K. 5/16 qorhūdan: qorqudan S.1, K.1, S.2,
ŞR

K. 5/17 hūrşīd-i: hūrşīd ü S.1; çarhī: çarh
ŞR, Ü.3

K. 5/18 husrevā: husrev S.1, K.1, ŞR; bir
başı vü bir kılıcı var: bir başı bir kılıcı
var bir Ü.3

K. 5/19 -R, -K.1, -S.2, -S.3, -ŞR, -Ü.3

K. 5/20 sīm-ābīde: sīm-ābında K

K. 5/21 zerreyi: zerrei S.1, R, ŞR

K. 5/25 eflāk-қadr: eflākde S.3; pāymāl:
pāmāl ŞR

K. 6

турса niyām içinde kaçan kim yegāne tīg

K. 6/1 uyhuya: uykhuya S.2, ŞR

K. 6/3 -S.3; içre: *içinde* Ü.3

K. 6/6 hindū: hindī S.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

K. 6/7 şebūñ: *şehūñ* Ü.3

K. 6/8 dīvār: dērler S.2, dīvān S.3; ‘ömrin
eyleye düşmenlerüñ harāb: ‘ömrini
niçe düşmenlerüñ yıkar S.1, V, Ü.3;
‘ömrin: ki ‘ömrini S.2

K. 6/10 édinür: éder S.2, édinüp S.3; āb u
dāne: āb-ı revāne V, S.2, ŞR

K. 6/13 sultān-ı: sultān u R; berr ü baħr:
baħr ü berr S.3; ins ü cān: ins ü cin V,
rūzgār S.1; k'alur: k'olur S.1, V, S.2;
olur S.3; düşmeni: düşmen S.1; olur
bahāne: urur cihāne V

K. 6/14 tīgını: tīguñı V, S.2, Ü.3; yine: yüz
V

K. 6/15 tūmana: dumana V, S.1; -ŞR

K. 6/18 qalbı: qalb V

K. 6/19 ol nāv-dāna: olur revāne V; étdüğini
getürdi: étdüğün getürür S.2, getürdi
étdüğini ŞR

K. 6/20 deryā-feşāna: dūr-feşāna V, deryā-
nişāna S.3

K. 6/21 müdbir: mehbiz R, tedbīr V; zamān
da: zamāne de S.1, R, V, S.2, ŞR

K. 5/22 hıdmetüñe mūr gibi: mūr gibi
hıdmetüñe K.1, hıdmetüñe yār gibi
S.2, hıdmete mūr gibi S.3

K. 6/25 urur: salar Ü.3

K. 6/26 şehā bir: ser-āmed V

K. 6/27 bu: bir S.1, K.1, S.2, S.3; fażl u:
naẓm u S.1 R, K.1, S.2, S.3, ŞR;
kār vāna: kār bāna ŞR

K. 6/28 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3, -ŞR, -Ü.3

K. 6/29 eyle olsun: olsun eyle V

K. 6/30 kim: ki Ü.3; elūmden: elūmde K

K. 6/32 kārṽān: kārḃān Ü.3; çekdükçe: yā çekdügince S.2; mihr-i çarḥ: çarḥ-ı mihr V, mihr -K.1, mihre S.2

K. 6/33 édüp: éder S.3

K. 7

livā-yı mähı çü dikdi sipihre husrev-i zeng

K. 7/1 zeng: reng K.1, jeng ŞR; mähı: mäh S.3; lācüverd: āsmān Ü.3

K. 7/3 yel-i R: belī S.1, K.1, S.2, S.3; daḳınup: taḳınup K.1, ŞR, Ü.3; perr-i küleng: *bir pelheng* Ü.3

K. 7/4 çāh: cāh ŞR; heft-reng: heftü reng S.1, S.2, Ü.3

K. 7/5 aña: baña S.1, K.1, S.2

K. 7/6 āsūde: *ālūde* Ü.3

K. 7/7 nāy: tār S.3

K. 7/11 gün: gözgü S.3; ḳalbūñ: felek ŞR

K. 7/12 hizebr: *peleng* Ü.3

K. 7/13 bīcen: sencer K.1, ŞR

K. 7/14 mähī: mäh ŞR; dem: düm S.1

K. 7/15 cevālāngēh oldu: cevālān urdı ŞR; ārāmgeh: ārāmgeh ü S.1, etrākla ŞR

K. 7/16 deñlü bulur mıdı zīnet: dek zīneti bulur mıdı R

K. 7/17 ‘adūya: ‘adūña ŞR; éder şīrlər ğırīv ü: yaraşur ner hizebr ŞR; éder: éde S.1; ğırīv ü: ğırīv S.1; şīrlər: şīrūñ S.3; çeker: urur Ü.3

K. 7/18 ğubār-ı cenābuña: cenāb-ı ğubāruña S.1; ‘adū diler: ‘adūlaruñ S.2, ŞR, Ü.3; ‘adūlaruñla S.3

K. 7/19 tutar nīze: dutar teşne ŞR; tīr ü ḥadeng: tīr ḥadeng S.1

K. 7/20 ḥasūduñ eylemege: ‘adūñ eylemegi ŞR; hezārān: hezār S.1, K

K. 7/21 nazmını ğuş-ı hilāl ile: nazm-ı ğuş-ı hilālūñi ŞR

K. 7/22 ‘ışḳ: ‘ışḳı R; ḳamuya: ḳamu S.3; baḥş: yemiş ŞR

K. 7/23 ḥūşe: ḥūāşe K.1; neş’e: teşne S.2; pervīni: pervīn S.3; neş’e: *neşve* Ü.3

K. 7/24 raḳşa: naḳşa S.3

K. 7/25 hemīn: hemān S.3; sürūra érđi zamān ḥalkı devr-i: zamāne ḥalkı sürūra érişđi Ü.3

K. 7/26 rengi: reng R, -S.3; ḥāme-i *mānisitānumı*: cāme-i şāñi metā‘ı ŞR

K. 7/27 getürdüğüm: getürdüği R, Ü.3; budur: budur kim ŞR, bu kim Ü.3; leng: seng Ü.3

K. 7/28 bu: çü S.1; eylemeye direng: āsmāna reng ŞR, eyleye direng Ü.3

K. 7/29 ḳadīmūñ: ḳadīmī S.2; ḥādīş-naḳş: ḥādīşe-naḳş K.1, S.2

K. 8

şeb ki meh geçdi felek taḥtına sulṭān-şekl

K. 8/1 şeb ki: şeb Ü.3

K. 8/2 şālını: şālına S.3

K. 8/3 -ŞR

K. 8/4 arza: ‘arza S.2, S.3; mihr: *mışr* Ü.3

K. 8/5 nā-geh: tā kim Ü.3; gelüp: gele Ü.3

K. 8/7 ol: o ŞR; dıraḥşān: raḥşān V; 6↔7 S.1, R, K.1, V, S.2, S.3

K. 8/8 yüzüñe ğonce: yüzüñe a ğonce R; ğüle: gele S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR; oldu: olsa R, V, S.2, S.3, ŞR, ola K.1; lāle-i: lāle vü V

- K. 8/9 9↔11 ŞR; erkân: a'yân ŞR
- K. 8/10 nişâr: şenâ R; dırahtân: dıraḥşân
S.1, V, Ü.3
- K. 8/11 pîre-zen ü: pîre-zen R, V
- K. 8/13 eyledüm: eylerem S.1, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; nev -S.2; çevgân: meydân S.2
- K. 8/14 bendesi dārâ-der ü ḥākân-şekl:
bende bābında zuḥal hindī-i derbān-
şekl R, bendesi dārâ-der ḥākân-şekl
S.1
- K. 8/15 -R; hindī: hindū V
- K. 8/16 fānūsda: fānūs S.1, K.1, V, S.2, S.3,
Ü.3; -ŞR
- K. 8/17 varımaz: varamaz S.3; 17↔18
- K. 8/18 dād: tā'at S.2, ŞR; şol iki: olan S.1,
olalı K.1, S.2, Ü.3; kılduñ: kıldı S.3
- K. 8/19 keckül: keçkül K.1, S.3
- K. 8/20 leb-i: zeyl-i R, V, S.3, Ü.3, zīr-i K.1;
destüm: destüñ S.2; -ŞR
- K. 8/21 ḥākānī zahīr: ḥākān zamīr S.3
- K. 8/22 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -Ü.3
- K. 8/23 olalı: oldum S.1, K.1, S.2; -S.3;
ken'āmina ben yūsuf-ı şānī olalı:
ken'ānda ben ol yūsuf-ı şānī oldum
Ü.3
- K. 8/24 ken'ān: ihvān R, ḥübān V, S.2, ŞR;
yūsuf: server ŞR
- K. 8/25 yerler nāsuñ: ola düşmenüñüñ S.2,
ola düşmenüñüñ Ü.3; -S.3
- K. 8/26 dīn: ger S.3; kez: gün ŞR
- K. 8/27 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -Ü.3
- K. 8/28 açuğ: açuk S.3, ŞR
- K. 8/29 şarkı: şark S.3, Ü.3; қараḥān:
қараман Ü.3

- K. 8/30 -ŞR
- K. 8/31 üştür-i ser-mest-durur bu: ser-mest-
durur bu üştür ŞR
- K. 8/32 kıldı: çekdi ŞR
- K. 8/33 şeh ol: ol şeh K.1; ol geçen: tā ola
S.3
- K. 8/34 duvağı: tuvağı ŞR; şaça: saça ŞR
- K. 8/35 nā-peydā: nā-yāb, nā-pāydār V;
édicek: éricek S.1, V, S.3, ŞR, Ü.3;
jāle: lāle V

K. 9

şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihāna hilāl

- K. 9/2 dönüp dururdu: dönüp durur Ü.3
- K. 9/3 delv: dīv V; ḥāke: arza Ü.3
- K. 9/4 vü -R; na'l: na'li K.1; teninde: tende
S.3; idi vü dāğlar teninde nücüm:
tağlar teninde oldı Ü.3
- K. 9/6 baña: yaña K.1, S.3; dēgil baña ne-
durur: nedür baña dēyivēr Ü.3
- K. 9/7 şādlık: şāzlık R, şāzlık V, S.2, şādlık
S.1, K.1, Ü.3
- K. 9/9 tersin: tersün S.3
- K. 9/10 uça 'aceb mi cān-ı 'adū: 'aceb mi
uçarsa Ü.3
- K. 9/12 atuñla: anuñla S.1, K.1, S.2, S.3
- K. 9/13 cān-sitānuñ: cān-sitānuñ senüñ V;
ayağa: aşağa S.1, S.2, Ü.3
- K. 9/14 yā -S.1; cānın: cānımı S.1, K.1, S.2,
Ü.3
- K. 9/15 üstine: üstüne S.3
- K. 9/16 -S.3; tapuña: kapuña Ü.3
- K. 9/17 āḥiri: āḥir S.1; öz kanı: ol öz kanı
S.1, R, K.1, özi kan S.3; birle: birlen
Ü.3

K. 9/18 ile: birle Ü.3

K. 9/19 kuluñ ola: kuluñ-durur Ü.3; hayālī
ğulāmuñuñ: ğulāmuñ hayālīnūñ S.1,
V

K. 10

fezā-yı ‘ālemi çün şāhbāz-ı zerrīn-bāl

K. 10/2 ammā: illā ŞR

K. 10/3 içinde: içre ŞR

K. 10/4 kebūdī: kebūd S.3

K. 10/6 baħr-i: baħr ü V, hecr ü S.2; nā-geh:
nā-gāh S.1; sebz: sebze S.3; ‘imāme:
imāme K

K. 10/7 olmamağa: olmağa V, olmayasın
S.3; başa: baña S.3

K. 10/8 şāhuñ: şāh S.3, şehüñ ŞR, Ü.3;
ayağı: ayağ R; kuhl: kuhl ŞR

K. 10/9 şāh: māh S.1, K.1; hümā: sehā S.1,
V; şeh-i zamāne *süleymān-ı şark* u
garb k'anuñ/ğulām-ı hālka-be-güşı-
durur felekde hilāl ŞR

K. 10/10 kudretde: kadrinde S.2, ŞR;
10↔11 ŞR

K. 10/11 beñzini: beñzin S.3

K. 10/12 ‘adūña: ‘adūñ R, ‘adūñı S.3;
nücūm: nücūmı S.3; çü: ki ŞR, çün
Ü.3

K. 10/13 nitekim: niteki R; buğz: kaşd K.1
nüshasında ayrıca yazmaktadır; şu
deñlü kışsa-i rezmüñi zıkr eder rāvī/ki
seyyid ğāzīnūñ oldu hikāyeti baṭṭāl ŞR

K. 10/14 igneler: igne V; berü -K.1; ‘adem
diyārına uçsa ‘aceb mi cān-ı ‘adū/çün

oldı her yañadan okıların aña per ü bāl
ŞR

K. 10/15 şanur ki bād-ı bahār ètdi lālezāra
güzzer/gören atuñla seni rezm içinde
rüz-ı kıtāl ŞR

K. 10/16 -R, -K.1, -V, -Ü.3; şulıdur: şuludur
ŞR; aşığa: ayağa ŞR; aña: oña ŞR

K. 10/17 idi: oldı K.1, S.3; ferīdün u:
ferīdün V, ŞR; gelmese ger:
gelmeseler ŞR

K. 10/20 zamānede: zamānda ŞR

K. 10/21 şı‘r hemīn: hemīn şı‘r ŞR

K. 10/22 çeh-i: çü S.3; füsünger: füsüngerī
S.2, ŞR

K. 10/23 her: bir ŞR

K. 10/24 degül: degüldür V; kendü: kendi
ŞR

K. 10/25 olmasaydı: olmayaydı S.1, K

K. 10/26 senüñ: kuluñ S.3, Ü.3; şāhā: şehā
ŞR

K. 11

ḳaddüñe beñzedür özini ey nigār serv

K. 11/1 igen -S.3; yüksek: yüksege ŞR

K. 11/2 başın: yaşın V; karşıña: karşında
S.3, karşıda ŞR

K. 11/3 olduğı: oldı S.2

K. 11/4 bir: bu V

K. 11/5 ḳāfiyeyi: ḳāfiyei V, ḳāfiyede ŞR;
vèrdi bār: derd yār R, Ü.3, derer bār
V; ol: o S.2

K. 11/6 yoħdur: yokdur S.1, R, S.3, ŞR,
Ü.3; boyuñ: bunuñ Ü.3; şıvekār:
şıvedār S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR

K. 11/7 ğamından: ğamuñ V

K. 11/8 çün: çü V; zamānedür: zamānede V,
S.3, ŞR; yığar: yıkar ŞR

K. 11/9 muḳrī' dūr: mü'ezzindür S.3; -ŞR

K. 11/10 bir: bu Ü.3; getürüp: getüre S.1,
K.1, Ü.3; pāyını: rāhını Ü.3

K. 11/11 o: ol R

K. 11/13 tuş: düş S.2, Ü.3; diler bunu leyl ü
nehār: du'ālar éder zār zār Ü.3

K. 11/14 eyleyem: eylesem V; yoluñ: yollar
V, S.1, K.1, S.2, S.3

K. 11/16 şāḥ: şāh V

K. 11/18 bugün: iken S.1, K.1, S.3, ŞR;
āzādelıgla: āzādelıqla S.1, K

K. 11/19 me'ānī: *cihānda* Ü.3

K. 11/21 toḥmıdur: toḥmdur S.1, necmdür
ŞR; toḥmıdur nuḳat: kim der-nuḳat K

K. 12

gözüm tuş oldu eylerken seher vaktinde seyrānı

K. 12/1 binmişlerle: binmişler ki S.3; tuş:
düş S.2

K. 12/2 kılmış: şalmış S.1, K.1, S.2, ŞR,
Ü.3; sultānī: süleymānī ŞR; çarḥa:
dehre Ü.3

K. 12/5 peydā: bīnā ŞR; nūr: mihr Ü.3

K. 12/6 oldu: olmuş Ü.3

K. 12/7 şufra idi: süfresidi S.1, K.1, S.2, S.3,
ŞR

K. 12/8 günbedin şaru yağını: günbedinüñ
şaru yağın S.2, Ü.3, günbedin şarı
yağıyla S.3

K. 12/10 olmuşdur: olmuşdı R, K.1, S.2, Ü.3;
gūyā: ammā S.3; lāle-ruḥ: sīmīn Ü.3

K. 12/11 étdi: şan eyledi Ü.3; leylī-i: leyl-i
S.1; rūza: rūzı S.3, Ü.3; ceyş-i leyl-i:
çünkim leyl-i S.3, ceyş-i Ü.3

K. 12/12 her kūşesinde: bir kūşesine R

K. 12/13 şerār: ser-ā-ser S.3, Ü.3; çarḥuñ
toldı dāmānı: toldı at meydānı S.3,
toldı çarḥ dāmānı Ü.3

K. 12/14 vèrüp: vèrdi Ü.3

K. 12/17 okıyup: okuyup R; bu: o K.1;
bezmüñ; nazmuñ ŞR; rind: pīr Ü.3

K. 12/18 eşk: *seyl* Ü.3

K. 12/19 deldüm: kıldum ŞR; çarḥī: çarḥ
S.3, ŞR

K. 12/20 tīrūñuñ: tīguñuñ S.3

K. 12/21 nāz u istiğnā: cevr ü istiğnā Ü.3;
āfet: kāfir Ü.3

K. 12/22 vaşluñ: vuşlat S.2, Ü.3; aldı: alduñ
S.3; şatmağ içün: şormağ içün ŞR;
tolanı: *cevlānı* Ü.3

K. 12/23 mertebe: mertebet S.1, K.1, S.2,
ŞR, rütbet Ü.3

K. 12/24 devrānı: dünyāyı S.3

K. 12/26 tutar: tutup Ü.3; fettānlık: fettānlık
S.1, K.1, ŞR

K. 12/29 ki: kim S.1, S.3; bir -ŞR

K. 12/31 tutmuşdur ol: tuymuşdur ol S.1, R,
S.2, S.3, tuymuş-durur K.1, Ü.3;
işitseydi: işideydi ŞR

K. 12/32 kim -ŞR; ḳopardıysa: ḳoparurısa
S.1, ŞR; çālākūm: mevzūnum S.1,
S.3, ŞR

K. 12/33 şāhā: şāhum Ü.3

K. 12/34 kim -Ü.3

K. 12/35 nice kim: nitekim S.3

K. 13**êrişüp şaha luţf-ı rabbānī**

K. 13/1 luţf: emr S.1, ŞR, *emr* Ü.3; sūr-ı: sūra S.3

K. 13/3 nūri: nūr S.1

K. 13/5 şem'i oldı: oldı şem' S.2, ŞR, şem' oldı Ü.3

K. 13/7 belī: velī S.2

K. 13/8 bu 'ursa: *bu sūra* Ü.3, bu 'urşa S.2, nev-'arūsa S.3; hıdmet için: hürmet edüp S.1, R, K.1, S.3, ŞR, Ü.3

K. 13/9 lehūñ: lehūñ R

K. 13/10 çinüñ: çinī S.2, S.3, ŞR; getürmege: götürmege S.3

K. 13/11 buña: n'ola S.2; gele: kese S.2, ŞR

K. 13/12 ala: aña S.3; olan: ol S.1, K.1, S.3, ŞR, lāl S.2; rāy-ı hindūstān olan hānı: haber etse kemīne derbānı R, *rāy-ı hindūstān olan hāqānı* Ü.3, rāy-ı hindūstān ol ilhānı Ü.3, rāy-ı hindūstān ol hānı S.1, ŞR, S.3

K. 13/14 ède la'l-i rummānī: ède rummānī Ü.3

K. 13/14 velveleyi: velvele ŞR

K. 13/17 -S.1, -K

K. 13/21 rūmdan: rūmda S.1, R, K.1; düşmen-i dīni yād ède: düşmenüñ yā dīni yād eder S.3

K. 13/22 ède: ère S.2; gözine: *başına* Ü.3

K. 13/25 érđi: oldı S.2; kevkeb-i sa'adet iken: kevkebi sa'adetde iken ŞR

K. 13/26 -R; feyz: emr S.1, R, K

K. 13/27 selmānı: sulţānı S.2; sāhir: *şā'ir* Ü.3

K. 13/28 haţţum üzre: haţţum ile S.2, ŞR

K. 13/30 elfāz-ı: elfāz u R

K. 13/31 tēc-ı: tēc u R, S.1, S.2, S.3; kem-bahā bir: kec-bahālu S.2, kem-bahāda S.3

K. 13/32 mihri māh: māh mihri S.2, ŞR, mihr ü māh S.3

K. 13/33 üşerse: olursa S.2

K. 13/34 tūlābı: dulābı S.1, K.1, ŞR

K. 13/35 olup: ola Ü.3; şaklaya: şaklayup Ü.3; sen şānı R, S.3, insānı: *sen hānı* Ü.3

K. 14**'id-i qurbān érđi halkı yine şādān eyledi**

K. 14/1 halkı yine: yine halkı S.3

K. 14/2 qurbān: biryān R

K. 14/3 -V, -S.3, -ŞR, -Ü.3; günle: gün şan S.2

K. 14/4 hēciveş: cāyveş R

K. 14/5 böyle: şöyle Ü.3

K. 14/6 ilen: ile S.1, S.2, Ü.3; gözlü: yüzlü V, sözlü ŞR; alan u: alan V

K. 14/7 eylerem: eyledüm V

K. 14/9 zemīn: derūn K.1; tīr-bārān: tīr ü bārān R, tīr perrān S.1, K

K. 14/11 haq: çaq R, V, S.3; rahşān: tābān S.3

K. 14/12 sen -S.3; mīşede: bīşede V

K. 14/13 h'āna: hūna R; tīguñ: tūğa R, tūguñ S.1, V, S.2, ŞR

K. 14/14 ismin: resmin Ü.3; pādşehden: pādşāhdan R; yalan u bühtān: bühtān u yalan S.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

K. 14/15 şaykal ilen: şaykal iken S.1, V, ŞR, Ü.3, şaklı iken R, şaykaluñdan K.1, şaklayaldan S.3; meh: dem S.3; çarh döndükçe: çarha tutdukça K

K. 14/16 hārisi: hāresi R, hāris S.2, fārisi S.3, zerresi Ü.3; -K.1; mārı: mār S.1, K.1, S.2

K. 14/19 -V; midhatūñ: medhinūñ ŞR

K. 14/20 üveysi: veysi K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; cemşid ü dārādan: dārādan ü cemşidden K

K. 14/21 vaşf: medh Ü.3

K. 14/23 ‘ömrine: ‘ömrüne ŞR; alsun: atsun R, olsun Ü.3; başını: kellesi Ü.3

K. 15

felek gehvāre-i şıbyāna beñzer

K. 15/1 nev dün: nevden S.2

K. 15/2 inhinā: ilticā S.2; felekden: felekde S.3; yetim-i duhter-i ‘imrāna: nesim-i husrev-i devrāna S.2

K. 15/4 revzen: ravza R

K. 15/5 kemān: kemāl S.3; -ŞR

K. 15/6 mışkala: mışkal S.1, K

K. 15/7 loğma-i şek: loğma yeseñ S.1, K.1, S.3, Ü.3, şek: reşk Ü.3; -S.2

K. 15/8 kudretdür: kudretten S.2, ŞR; gāzāya: gāzāna ŞR

K. 15/13 türk ü: türk S.1, şāmuñ S.2; çinüñ: rūsuñ ŞR

K. 15/14 efridün-nefessin: efridün-vağtsin S.1, K.1, efridün-nağşsin S.3, efridün-nesebsin ŞR; yağod: ya S.3

K. 15/17 karye: kal’a S.3

K. 15/18 buṭlāna: hūbāna S.1, R, K.1, S.3, Ü.3

K. 15/19 ecdād-ı pāküm: ecdād u aşlum S.2, Ü.3, ecdād u aşlum Ü.3

K. 15/20 cāy: hān S.2; hemān: hemin S.2, ŞR

K. 15/21 ka’be: kıble S.2

K. 15/23 dehr: devr R; cism ü: cism S.1, cisme ŞR

K. 16

ey seyl-i eşk hāne-i cismüm harāb kıl

K. 16/1 cismüm: çeşmüm S.1, S.3; zulmet-serāmı: zulmet-serāyı S.2

K. 16/3 evşāf: ta’rif ŞR; husrevān-ı: husrevāna S.3

K. 16/4 hākde: hākdür S.1, K.1, hākden Ü.3; -S.2

K. 16/6 şāpūra: başına S.3; dārābı: dārāyı K.1, S.3, Ü.3; -S.2

K. 16/7 bezmde: rezmde S.1, K.1, S.3, ŞR, Ü.3; tāze -ŞR; -S.2

K. 16/8 olımazañ: olımazsın S.1, R; ḥasedle: ḥasedde S.2

K. 16/9 himmetümde: himmetinde R; gerçi: gerd-i S.1, V, S.2, ŞR; vücūduñı: vücūduñ R, vücūdumı S.3

K. 16/11 çünkim: yeter ŞR; benden işit naşīhati: ittiḥāda yār ile ŞR; def: ref S.1, S.3, Ü.3

K. 17

ey hilāl-i ‘id-i devrān sāğar-ı gerdān mısın

K. 17/1 devrān: kurbān S.3; gerdān: devrān S.1, R; feyzün: feyzin Sel

K. 17/2 çarhı mevc-i: çarhı mevc-i S.1, çarh-ı mevc-i K.1, cirm-i mevc-i S.2, nūhu'n-nebī: nūh nebī S.2

K. 17/3 halka: halka R

K. 17/4 emr-i haq ile: haqquñ emriyle ŞR; yūnus: yūnusa S.1; getürmiş: götürmüş Ü.3

K. 17/6 yoḥsa: yoḥsa ŞR; hāş-ı: sultān S.3, Ü.3

K. 17/7 şehūñ: mehūñ S.1, K.1, S.3, Ü.3; rāhı: rāh S.2, ŞR

K. 17/9 kadri: kadr R, ŞR; gülisin: gülsin S.1, Ü.3

K. 17/10 ol: ey R

K. 17/12 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3; yoḥsa: yoḥsa Ü.3

K. 17/13 yāḥod: yaḥod S.1

K. 17/14 rūm: nūr S.1, K

K. 17/15 hāme: cān Ü.3

K. 17/16 çıkarmışsın: çıkarurmuş R, çıkarursın ŞR; cevherin: gevherin S.2, Ü.3; yoḥsa: yoḥsa ŞR; gencver gibi: gencver-i genc S.2, ŞR, Ü.3

K. 17/18 mevzūndur: mevzūn her S.1, rengīndür S.2, ŞR, Ü.3

K. 17/19 bir: yüz S.2, ŞR; nūşuñ: nūşın S.1, K

K. 17/22 'ömrin: 'ömrūñ Ü.3

K. 18

tarikat ehlidür şahib-velāyet tūğ-ı sultānī

K. 18/2 serv-ḳadd: serv-ḳāmet S.1, K

K. 18/3 duḥānī: *dehānī* Ü.3; götürsin şems: götürür şemsi S.1, K.1, götürür şems S.3

K. 18/4 'acemde: 'acebdür S.1; dīdārınuñ şūrīdesi: şūrīdesi dīdārınuñ S.1, dīzārınuñ şūrīdesi ŞR

K. 18/5 'izzetdür: devletdür K.1, 'izzetde Ü.3; sancaḳ adlu bir: bir sancaḳ adlu ŞR

K. 18/6 tūğ u: tūğı S.1; devletūñ eflāke: devlet-i eflāki S.2; ermiş: eřişdür S.2; -ŞR

K. 18/8 raḥmān: raḥmet S.2, raḥmānī S.3; bed-h^vāhına: a^v dāsına ŞR, Ü.3

K. 18/9 baḥrinūñ: dürrinūñ K.1, hücrenūñ ŞR, hecrinūñ Ü.3

K. 18/10 sa'ādet mısrına yūsuf velī yūsuf aña şānī: sūleymān mülkine mālīk velī müstağnī-i 'ālem Ü.3; S.3 ve ŞR nüshasında ayrıca yazmaktadır.

K. 18/15 şalmadan: şalmanın S.2, S.3, Ü.3

K. 18/16 ey felek kıl: çarḥ kılsun Ü.3

K. 18/17 'adūnuñ: 'adūñuñ K.1; eyler: etti S.1, K.1; zūlmānī: 'ummānī S.2; nefes: zamān Ü.3

K. 18/18 ḥasūd: 'adū S.1, K.1, S.3

K. 18/20 çīn ü: çīn S.1, K

K. 19

merḥabā ey ravza-i 'ālī naḳargāh-ı güzīn

K. 19/1 dāğdāruñdur: tağdāruñdur Ü.3

K. 19/2 destān-serānuñ: destān-serāyuñ S.1, K.1, S.2, ŞR, Ü.3

K. 19/3 şükūfeñdür: şükūfedür ŞR

K. 19/4 oldı: olup S.2

K. 19/5 ḳaddūne: ḳaddine Ü.3

K. 19/6 kılduḳda tūlābı: kılduḳda dūlābı S.1, K.1, kılduḳda tūlāb ŞR

- K. 19/7 tutmağa: dutmağa ŞR; nişin: ferin ŞR
- K. 19/8 manzaraları: manzaraların ŞR, Ü.3
- K. 19/9 havzıdur: havzıdur R, S.3; mähî: mäh S.1, R, K.1, S.3; tenân: tãbân R, S.3 betân S.1
- K. 19/10 tır: dur S.3, ŞR; tek: dek ŞR; bunuñ: anuñ Ü.3
- K. 19/12 haññuñ yüzden terâş étseñ n'ola: haññ-ı müşgînüñ 'izâruñdan qazıt ŞR, Ü.3; nâzenîn: meh-cebîn S.1; kîn ile dîn: kibr ile kîn S.1, R, S.2; kibr ile dîn K.1; kim bir arada cem' ola: bir yerde ârâm eylemek ŞR
- K. 19/13 şakq: bañş ŞR, Ü.3; şanur gören: gören şanur Ü.3
- K. 19/14 içmegi: içmege S.1, K.1, S.2, S.3; edinmişdi: edinmişdür S.1, K.1, S.3, ŞR, Ü.3; müşgînüñ: miskînüñ S.1, K
- K. 19/15 andan: anda ŞR; kaşdına: şaydına S.1, K.1, ŞR, Ü.3; kemîn: yakîn Ü.3
- K. 19/16 şanı' uñ: hālîkuñ K
- K. 19/18 tũbâ gibi: tũbân içün K
- K. 19/19 mülk: rüy R
- K. 19/20 husrev-i: husrev ü S.1; dâr u: dâr S.1
- K. 19/21 süleymân-ı: süleymân u R; hırmeninde: hıdmetinde K.1; kim: iken ŞR
- K. 19/22 hindü: hindî K.1; çarh: taht S.1, K.1, S.3, ŞR, Ü.3
- K. 19/24 haber: eser S.1, K
- K. 19/25 şübân: nişân S.3, Ü.3
- K. 19/26 mâ u: mâ'-ı S.1, R, S.3

- K. 19/27 şol: ol S.1, K.1, S.3; saña vërmez selâm: saña vërmez selâm Ü.3
- K. 19/28 éde: éder S.1; türkistân ile: türkistânda ŞR
- K. 19/29 étđi: kıldı S.1, K.1, S.3, ŞR, Ü.3; ser-geşte: ber-geşte ŞR
- K. 19/30 şekkerîn: sükkerîn S.1, K.1, S.3, Ü.3
- K. 19/31 erbâb: âdâb S.2
- K. 19/31 kim: çün S.1, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- K. 19/32 tegin: mekîn R, kemîn K.1, negîn S.2, ŞR
- K. 19/33 metîn: mübîn S.1, K.1; her biri: serîr-i S.3
- K. 19/34 bî-zekâ: bî-zevk S.1, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- K. 19/35 dünyâya: dünyâ S.1
- K. 19/36 hâmesi: hânesi ŞR
- K. 19/41 ka' rındadur: kahrındadur Ü.3
- K. 20**
- iki serv-i revân étđi yine gülzâr-ı 'osmânî**
- K. 20/2 mağnîsâ: ma'nîsâ ŞR, Ü.3
- K. 20/3 selm ü tûra: selm tür S.1, sâ m u tûra Ü.3
- K. 20/4 rañşânı: tãbânı R, ŞR
- K. 20/5 mihri: mihr R sa'âdetle: sa'âdetdür R
- K. 20/6 kim bezm-i: bir büm-ı S.3
- K. 20/7 h'âra: h'ôra S.1, K.1, S.2, ŞR
- K. 20/8 katduñ: kardıñ S.2
- K. 20/10 vërdüñ: vërdi S.3

K. 20/12 şerefde: felekde S.2; eşhebün:
eşigün R; fark olunmazdı: farkı
olmazdı R, S.2, ŞR

K. 20/13 çekelden: çekildi S.1, K.1, S.3;
şark u ğarba: şarka ğarba R; merdānı:
devrānı S.2, S.3; şāh-ı merdānı:
şāhum vānī (?) ŞR

K. 20/14 hırāmānī: gülistānī R, ŞR, Ü.3

K. 20/15 na'ıçeñle menziletde: menziletde
na'ıçeñle S.1, K.1, S.3; kelefden:
kederden S.2; süreyyānuñ:
süreyyādan Ü.3

K. 20/16 hılkuñdan: zülfüñden S.1, K.1,
S.3; ursa: ura S.2

K. 20/17 kefüñ: gönül S.2; kef-i Ü.3

K. 20/20 benātü'n-na'ş: benātü'n-naş S.3

K. 20/21 şekkeristānı: sükkeristānı S.1, K.1,
S.3

K. 20/23 çünkim: çünki S.3

K. 20/24 étmez o ğayrılar: étmezdi o ğayrlar
S.2

K. 20/25 rūḥ-ı maḥz étmekde anuñ cānı
yok: rūḥı maḥlaş étmege yokdur anuñ
cānı S.2

K. 20/26 cānıdur: ḥalidür S.3, ŞR

K. 20/27 çeke: çeküp S.1, K.1, S.3, çeker
ŞR, Ü.3; leşker: 'asker S.1, K.1, Ü.3

K. 20/28 külāhı ol: külāhıdur S.1; bir cem:
yūsuf-ı S.3

K. 21

berg-i gülden édüp zebān ğonce

K. 21/5 her gün: çemende S.3, ŞR

K. 21/11 -S.3; ya'ni sultān-ı -ŞR; götürür:
göndere S.3; yolında: yolına ŞR; cem-
cenāb: süleymān Ü.3

K. 21/12 hıdmetinden: hıdmetinden Ü.3;
götürür: göndere ŞR, getüre Ü.3

K. 21/13 toḳunmağ: doḳunmağ ŞR, Ü.3

K. 21/14 ergavān: za'ferān Ü.3

K. 21/15 ağlar idüm: ağlaram ŞR

K. 21/16 şehān: beyān S.3

K. 21/17 toğan: doğan ŞR

K. 22

gerçi baş egmedi cemşīd ile ḥāḳāna kerem

K. 22/2 nūr: sūz K.1; érerse: éderse S.1,
K.1, ŞR; nūr-ı re'yinden érerse: yürür
andan éderse Ü.3

K. 22/4 ebre: éde S.3; bir: bu S.3

K. 22/5 şeh-perin: siperin S.3, ŞR, Ü.3;
maḳşūd: maḳşūdın ŞR; edinüp: édüp
S.1, K.1, S.3, Ü.3

K. 22/7 zebān-āver: zebān-āverdi S.3

K. 22/9 luṭf u iḥsān: luṭfin izhār S.3, ŞR

K. 22/10 meclis: bir meclis ŞR

K. 22/11 meydāna -K.1, meydānda ŞR;
yohsa: yoksa ŞR; ḥazret: hıızr Ü.3

K. 22/12 üveys: veysī K.1, veys ŞR, Ü.3;
şaçmış: kılmış S.3, dökmüş ŞR, Ü.3

K. 22/14 bāzıl: bādıl S.1, S.3; nāzıl Ü.3

K. 22/15 şehā: şāhā ŞR; ol: ad ŞR; luṭfsın ol
gevher için: luṭf sezā gevher için
S.3, Ü.3

K. 22/16 şahid-i -S.3; bu: şol S.3, ŞR, Ü.3;
taḳ: daḳ ŞR, Ü.3

K. 22/17 bulup: bulur ŞR

K. 22/18 şun': ṭab' ŞR

K. 22/22 -S.1

K. 22/23 indükçe: êtdükçe ŞR; şeh-i
nâmiye: şeh-nâmeye ŞR

K. 23

bāğda olup şükûfe haylına serdâr gül

K. 23/1 od: ot V

K. 23/4 3↔4 S.1; okıdur: okırdı V

K. 23/5 tar: dar S.2, ŞR; la' l: la' lî R; intizâr:
rūzgār S.3

K. 23/8 dāğıdur: dāğdur R, V, S.2, tağdur
S.3

K. 23/9 -S.1, -R, -V, -S.3; maḥāfe:
maḥaẓẓar S.2; kārbān-ı: kārbārı S.2

K. 23/10 yakup: yaksa S.3; şalınup boynına:
şalınur boynına V, S.3; ḥāruñ: şāḥuñ:
S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR

K. 23/12 isteyüp: işidüp R, V

K. 23/14 ḥulkından: nefḥinden K.1,
luṭfindan S.3; faşl: faẓl K.1, V, S.2,
S.3, ŞR, Ü.3

K. 23/15 kılmazdı: êtmezdi S.3

K. 23/16 'adūnuñ: 'adūñuñ S.3, Ü.3

K. 23/20 deryūzeyeye: dervāzeyeye Ü.3; keçkül:
keçkül S.2

K. 23/21 dāğlarla: tağlarla S.3; zīnet êtdi
kendüyi: kendüyi zīnet êdüp K.1; oldu
sen: ola sen S.3; dīdār: dīzār S.3,
serdār R

K. 23/23 kendü: kendi V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

K. 23/24 geldümse: gelsem V; necātī ile
nevāyiden: nevāyī ile necātiden S.1;
ne ğam: n'ola K.1, ne var S.2; ez ḥār
gül: ez hār gül S.1

K. 23/25 gülbün-i: gülbün ü R, V

K. 23/26 devr: cūd S.1, Ü.3; olur: olup S.2

K. 23/27 gülzārınuñ: esrārınuñ Ü.3; gibi -
ŞR

K. 24

seḥer enfās-ı nesīm êtdi cihānı hoş dem

K. 24/1 miski ile: müşğīn ile ŞR, müşki ile
Ü.3

K. 24/2 şanmañuz: şanma ki Ü.3

K. 24/3 āldur: eldedür K.1, S.3, Ü.3; sebz:
sebze Ü.3

K. 24/4 müflis: müflis-i ŞR

K. 24/5 alçağ-durur: alçağdur S.3; êtmeye
envā'-ı kerem: yemeye envā'-ı ni'am
Ü.3

K. 24/6 tēc-ı kubād: tēc u kabā K.1, S.3; gül-
i ḥusrev gül ḥusrevinüñ K.1, S.3

K. 24/7 ḥūn -S.3

K. 24/8 māteme: ḥāteme S.3; ḥudādan:
ḥudādur S.3; -K

K. 24/9 yüzlü: yüzli ŞR; dillülügi: dillülük
S.3

K. 24/10 defter: nāme K.1; a'mālūñe:
a'mālūñ S.3

K. 24/11 pür-ḥam: perçem Ü.3

K. 24/12 toptolu: topdolu ŞR

5.2. Musammatlar Aparatı

Msm. 1

**bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-
hānedür**

- I-1 gördüm: sevdüm S.2, ŞR
 I-5 pür-şevk: bî-vefâ S.1, R, K.1, S.3, bî-
 hūde V
 I-6 eden: édüp S.1; biñ: yüz K.1; yeri
 mey-hānedür: yatur mestānedür V,
 yatur hum-hānedür S.2, yatur mey-
 hānedür Ü.3
 I-8 tūr: nūr S.1, R, V, S.2, S.3, ŞR;
 çerāğın: çerāğı R, S.3
 I-10 tolaşa: dolaşa Ü.3
 II-2 içinde gayrılar: içinden gayrı yer ŞR
 II-4 hümā-yı nūr-bālem: hümā-yı nūr-ı
 pākem R, V, S.2, S.3, Ü.3
 II-6 ↔ 8 R, Ü.3
 II-5 zebān: ziyān S.3, ŞR
 II-6 vēr: al S.2
 II-7 bî-gümān: bî-fiğān R, Ü.3, fiğān V,
 çün fiğān S.2, bî-nişān S.3
 II-8 kendü: kendi S.3
 III-3 yanumda cihān: *nāṭıklar baña* Ü.3
 III-4 cārī: sāmīr ŞR; dilümden: dilümde R,
 V
 III-5 tāk-ı ‘ışka: tāk-ı ‘arşa S.1, R, S.2, kân-
 ı ‘ışka K
 III-6 şeb-i muzlim baña: baña şeb-i muzlim
 S.2
 IV-4 kıblegāh: kıblegāhı V, S.2, ŞR, Ü.3;
 maḥmūda: maḥmūd u S.1, K.1,
 maḥmūdūñ V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3;
 ayazuñ: *ayasuñ* Ü.3

IV-5 vāmıkuñ: *vāmık u* Ü.3

IV-6 oldu: geçdi R; her ‘āşıkuñ bir demde
 oldu: *bir demde oldu bunlaruñ hem*
 Ü.3

IV-7 iklīm: ta‘zīm S.2

IV-8 ğamda: ğamdan ŞR

V-4 -K

V-5 aşnāmdan pāk étdiler: pāk étdiler
 aşnāmdan S.2, ŞR

V-6 cihān: cevān V; göñlümdeki: göñlüm
 ile S.1, K.1, göñlüm gibi V, S.2, ŞR,
göñlüm gibi Ü.3, dēyen Ü.3;
 esrārımı: serdārımı V, S.2

V-7 nār-ı ḥasretle: nār-ı ‘ışkuñla S.1, R,
 K.1, S.3, yār ‘ışkıyla V; kıldum:
 étdüm R, V, ŞR, Ü.3; yakılma:
 yakılmağ Ü.3

Msm. 2

**cānuña āteş urur mihr-i dıraḥşānuñ mı
var**

- I-1 cānuña āteş urur: āteş urur cānuña
 S.2; urur: vērür R, urucı V;
 dıraḥşānuñ: raḥşānuñ V
 I-2 dāğ-ı ğamıyla: nār-ı ğamından R
 I-3 dem-be-dem: şubḥ-dem R; dökersin:
 döker bir R
 I-4 iñlersün: iñlersin S.1, K
 I-5 her maḥāmı seyr éder: seyr éder her
 menzili K
 II ↔ III S.2

Msm. 3

**ey göñül kıpmaz şafā çün merdüm-i
maḥmūrdan**

- I-2 mı -K
 I-3 olalı: olaldan Ü.3
 I-4 şu'le-i ğam cismüm üzre: cismüm
 üzre şu'le-i ğam Ü.3
 II-3 nā-tüvān u: nā-tüvān-ı S.1, R, K.1,
 S.2, S.3, ŞR
 II-4 bir berg-i kāha: berg-i giyāha R
 II-5 ne var: n'ola R, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
 III-1 dāmenine: ħırmenine Ü.3
 III-2 belki: bil ki S.3; çeşm-i: çeşmüm Ü.3
 III-4 sehergeh: seher kim S.3, seherde Ü.3;
 mahzenine: ħırmenine Ü.3
 III-5 nūr: ħar S.1, S.2, S.3
 IV-1 ħayrdan: seyrden S.3, ŞR
 IV-2 felekde: feleklerde K
 IV-3 kulağına: kulağıyla S.3; cismüñ:
 çeşmüñ ŞR
 IV-4 tehī: berī S.2
 IV-5 cān kulağıyla işit: *istimā' eyle yūri*
 Ü.3
 V-1 bī-hūş: pūr-cūş S.3
 V-2 cān ile dilden cūş: cūn u dili pūr-cūş
 S.2
 V-3 gūş-ı hūş: gūş u hūş R
 V-5 ehl-i dil: *kimse çün* Ü.3

Msm. 4

ħusrevā kūyuñ gedāsı tāt-ı ħākān istemez

- I-3 cin: cān V; emrine: olursa S.1
 I-4 dīvān: eyvān V
 I-5 özge: ğayrı K
 II-1 yolda: fānī V
 III-3 seyr: serv S.1, K
 III-4 sīnesinde: sīnesine V

- IV-2 ger dilerseñ tutasın: kim dilerin
 dutasın V

- V-1 ħuşk u: ħuşk-ı S.1

- VI -S.1, -K

- VI-2 Eksik kelime vardır.

- VII-2 ħātırın: ħātırını K

Msm. 5

gözlerümden étmeyüp eksük firākuñda

nemi

- I-1 nemi: ğamı S.1
 I-2 şādiyi: şādı S.2
 I-5 bulmadum: görmedüm S.2
 II-1 berin: beden S.1, K
 III-5 her seher yağdursa çeşmüm tañ mı
 aña: yağdurursa çeşmüm aña tañ mı
 her dem S.2
 IV-1 hezārān: firāvān S.2
 IV-2 urup: ile S.1, K
 V-1 şem'asın: lem'asın S.2; 'ışkuñla:
 'ışkuñda S.1, S.2
 V-2 āhı: āhuñ S.2
 V-3 añup: aña S.2

Msm. 6

ġamuñdan özge dermān istemez bir derdnākem ben

- I-1 istemez: istemem V
 I-2 teninde: tenümde V, S.2, Ü.3
 I-4 étdüm: étdüñ R, V, S.2, S.3
 I-5 dostum: devletüm ŞR; luţfuñ: zülfüñ
 Ü.3
 II-1 şu kim vaşluñ koyup: ciger vaşl
 istemez S.1, R, K.1, V, ŞR, Ü.3, ciger
 vaşl étmez S.3

II-2 deşt-i ğamda lāle gibi: lāle gibi deşt-i ğamda ŞR

II-4 kaçurdı: kaçurdum S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; āhū: şāhīn S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

III-1 eylesün: étmesün V, eyleyüp S.2; zāhid ü ‘ābid: ‘ābid ü zāhid Ü.3

III-4 étdüñ: éttdi V, ŞR, eyle S.2

IV-1 verdüñ: yārūñ V

IV-4 cevrenden: derdinden S.3, ŞR, Ü.3; çekdüñ gerçi oy vèrdüñ: çekdüm gerçi kim bildüñ S.2, çekdüñ gerçi ol verdüñ S.3

IV, V-K

V-1 dāğlardan: dāğlarla V

V-3 fiğān u: fiğānum ŞR

V-5 ‘ālem ki: ‘ālemde Ü.3

Msm. 7

‘āfiyetden çeksün el yār-ı vefādār isteyen

I-1 yār-ı: bir yār-ı V; vefādār: cefākār S.2, ŞR, Ü.3

I-4 tañ: gül V

I-5 bu yolda: yolında Ü.3

II-1 ol kim: ol ki R; érgürür: érgüre V, Ü.3

II-2 olmaz: olur S.2, ŞR, Ü.3

III-5 ‘ışk ile: ‘ışkuñda S.2

IV-2 kanuma: kanımı S.1, R, V, S.3

IV-3 cevher: gevher V; maḥabbetde: maḥabbetden Ü.3

IV-4 derd ü miḥnet ‘ālem içre: ‘ālem içre derd ü miḥnet R

IV-5 édüp: éder V

V-1 tut: dut V

V-2 vīrāne: vīrān Ü.3

Msm. 8

āhdan leşker çeker baş kıaldurup efğān baña

I-1 kıaldurup: kıaldurur S.2; efğān: hicrān S.3

I-3 her ān: devrān S.1, R, S.2

I-4 devrān: her ān S.1, S.2

II-1 güşādı bulmasun: güşādı olmasun S.1, Ü.3

IV-1 ağan: aḡar S.3

IV-3 bāğdan: bāğda Ü.3

V-1 olup almadum: olmadum alup S.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

V-2 bu: bir Ü.3

Msm. 9

ey murādum ‘aksine dönmeke bī-pervā felek

I-3 luṭf: şun‘ S.1, R, S.3, ŞR, Ü.3

I-5 sultānına: sultānınuñ S.1, S.2, S.3

I-4 düşmiş: düşmek Ü.3

I-5 sultānına: sultānınuñ Ü.3

I-6 āhumdan: āhından S.3

I-7 yaş ile: yaşıña S.3

I-11 -ŞR

I-12 -ŞR

I-15 a: ey R, S.2

II-2 dārāları: deryāları R, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

II-4 gülbünlerinde: gülşenlerinde Ü.3

II-5 ‘uzlet-nişīn: ‘uzlet-güzīn S.2

II-6 ḡaşıñ: naḡmuñ S.1, R, S.2, ŞR

II-11 dārālaruñ: devrānlaruñ S.2, ŞR, Ü.3

II-12 göçürdüñ: götürdüñ Ü.3

II-13 māteminde: māteminden S.3, Ü.3

III-1 ṭağlarda: dāğlarda S.2

- III-6 bu -Ü.3
 III-8 ser: cān R, S.3, ŞR, Ü.3
 III-11çün -ŞR, -Ü.3
 IV-3 reddinde: ardında Ü.3; görmiş: bulmuş
 S.3, Ü.3
 IV-5 esmāyı: eşyāy S.1, R, S.3, ŞR, Ü.3
 IV-7 ‘adem: kıdem S.2, S.3; -ŞR
 IV-8 tāt u tahtı ‘ālem-i: taht-ı ‘ālemi S.2; -
 ŞR
 IV-10 vech ile: beyt ile S.3, ŞR, Ü.3
 IV-11 aralık: esāfil S.2; -S.3
 IV-12 -S.3
 IV-13 ibn-i edhem: ibn-i ādem R, Ü.3; -S.3
 IV-14 cān: ‘aql S.2; şūret: şöhet S.2; -S.3
 V-1 tūrāb: harāb S.1
 V-3 oldu çün: olduñ ey S.1, S.2, S.3, ŞR,
 Ü.3
 V-10 dehr: dehre S.1, R, S.3, ŞR
 V-11 gülzār-ı üns iken: *gülzāruñ iken* Ü.3
 V-12 miskīn: müşgīn R, S.2, ŞR

Msm. 10

şahn-ı gülşende yine şöhet-i bī-bāk édelüm

- II-2 tutup S.2: dutup ŞR
 III-1 halka-i bezm oldu: hakla bizüm ulu ŞR
 III-3 çünki: çünkim ŞR
 IV-1 tōlsun: dolsun ŞR
 IV-3 ağlasun bāde yanup: ağlayuban
 yanuban S.2
 V-1 çōkelüm: çekelüm S.2
 VII-3 édince: kılınca S.2

Msm. 12

geşt édüp ey *yūsuf*-ı gül-çihre ken‘ān illerin

- I-1 geşt: seyr Sel
 I-3 gel: dön Sel
 II-3 kaldurup: kaldurdı Sel
 III -Sel
 IV-2 vaqtidür kıl ārzū: ārzū kıl vaqtidür Sel
 V-4 kan: çāk Sel
 VI-2 vaqtidür: var yūri Sel
 VI-3 ey: dēr Sel; geldi: geldüñ Sel

Msm. 14

nigāruñ yūzi ađ alnı açuđdur kaşı çatuđdur

- II-2 cānsın étseñ hāste göñlüme n'ola:
 cānsın étseñ bu hāste göñlüme Ü.3;
 cāndur étseñ n'ola sen hāste göñlüme
 Ata
 II-4 saña boyun eger gerçi benefşe gibi
 yüz biñ var: n'ola eyleseñ ben teşne-
 dile la‘lūñi īşār Ata
 III-1 göñüllerüñ: göñülleri Ü.3
 III-3 hedef oldum belāña çünki: oldu belā
 tīrine Ü.3
 III-5 haqqın: kanın Ü.3
 IV-2 göñül: dil Ü.3, Sel
 V-3 bir kez: yüz göz Ata; yüzüm: yüzüñ
 Sel
 V -Ü.3
 VI -Ü.3
 VII ‘ahd-i vişāl: ‘arz-i cemāl Ü.3

5.3. Mesnevî Aparatı

Mes. 1

seherden seyre vardum merğzāra

- 1 seherden: seherde S.2, S.3
- 2 murğı: murğ S.1, R, S.3, ŞR; gönlekçek semenler: sīmīn-bedenler S.1, ŞR
- 3 ki: çü R, S.2, S.3, Ü.3
- 4 êrdüm: êrem S.3
- 5 sürdüm: sürüp R, S.2; -S.3

5.4. Gazeller Aparatı

G. 1

acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i ‘uqbā

- 2 yèrinde: yèrinden K.1; seri: yèri V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; el: ol V; tutarlar: tutalar S.3, dutarlar ŞR
- 3 riyāzetle: bakışlı V
- 4 yak: yok S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR; artuğa: artuğı V; tamğa: tamğa Ü.3
- 5 münhanī: münhanī R

G. 2

neden bī-kayd imiş mecnūn-ı şeydā

- 1 konmuş: almış ŞR
- 2 dildār: cānān ŞR

G. 3

‘ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise

kan baña

- 2 fāni -V; étmezem: étmezin ŞR; oturmağa: oturmağa Ü.3
- 3 ‘ālem: almaz V; hecrinde: hecriyle K
- 4 hilāl: hayāl K

G. 4

sen yüzi gülsüz cihān gülzārı zindāndur

baña

- 1 gül gibi her gèce S.1: her gèce gül gibi R; gülsüz cihān: gülzārsız K
- 2 cellādını R: peykānını S.1, K
- 3 dostum: ey şanem V
- 4 yok yère R: bi'llāhi S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR; iğvā: gavgā Ü.3
- 5 çekmezem: çekmezin S.2; ferdā: garrā K.1; guşşasın: guşşa K.1; kūy S.1: vaşl R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 5

ğamuñda hem-nefes oldı fiğān u nāle

baña

- 1 oldı fiğān: olalı āh Ü.3
- 2 tuna: tuna V; akıtma: akıtmasa Ü.3
- 3 beñzer ise deşt-i ğamda: beñzese deşt-i ğamuñda ŞR
- 4 eyleyen eşyāya rızkını: eyleye rızkını eşyāya K.1; ğamı eyledi: ğamuñ eylemiş ŞR
- 5 akıtdı: efendi V

G. 6

ol melek-sīmā perī kim beñzemez insān

aña

- 1 melek-sīmā perī: perī-peyker melek K.1, melek-şüret perī Ü.3
- 2 ger şarulam ben hāste-dil: ben hāste-dil ger şarulam V, ben hāste-dil ger şarıla Ü.3
- 4 -ŞR; derdün: hecrün Ü.3
- 5 ebr: āb V, berķ Ü.3; -ŞR
- 6 ğamdan: ğamda Ü.3; rüyı: cism ŞR
- 7 yār hecriyle: hecr-i yār ile ŞR; mūnis oldı: ülfet dutdı ŞR

G. 7

kendüyi étse bugün her kim fenā-ender-

fenā

- 1 kendüyi: kendini K.1, Ü.3, kend'özin S.3, kendün ŞR; bugün her kim: bir gözi āhū ŞR, Ü.3
- 2 ebleh-firībūñ -K.1; hālvetine: hālvetinden ŞR
- 4 ser-fürü kıl zāt-ı hāk fikrinde kim gavvāşı gör: ser koğıl zerrāt-ı hāk

fikrinde ğavvāş K.1, ser қоғıl zāt-ı
haḳ fikrinde kim ğavvāşı gör S.3

G. 8

ol ğinā şāhı ki toydı bende olan aç aña

- 1 toydı: doydı Ü.3
5 bir: bu V; haşmetinde: haşmetinden
S.3, Ü.3; olur: ola S.3

G. 9

gördi mahşüş olduĝın meydān-ı istiĝnā baña

- 1 meydān-ı: ‘ālemde V, S.2; sorĝuç:
sorĝuç V
2 taraftan S.1: ħadeħde R, K.1, V, S.2,
S.3, ŞR, Ü.3; éder: éde S.1, R, K.1,
S.2 eyleye V
4 kūyuñ: gül K.1; olmadı ey gül
ayaĝumdan S.1, S.3: ayaĝumdan
olmadı ey gül R, K.1, ŞR, Ü.3,
ayaĝumdan olmadı ey dil V, S.2
5 nazmum: nazmuñ Ü.3

G. 10

hūn-ı ciger olalı mey-i dil-ĝüşā baña

- 3 mūcāviriyn: mūcāvirin ŞR; nişānı:
nişāna Ü.3
4 ziyā: baĝa S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
5 ‘irfānum R: ‘irfānuñ S.1; mekānları
her baħr aĝa: mekānlarum her baħr
‘aṭā baña V

G. 11

şubħ-dem kim yaĝınup hūn-ı şafaĝdan hınnā

- 1 yaĝınup: yaĝına S.3
2 édüp: éder S.3; eknāfa: eknāf-ı S.1, R,
K.1; ziyā S.1: şabā R

- 3 édüben S.1: édüp R, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; zühre-i ħarĝ S.1: zümre-i ħarĝ R,
zühreyi K

- 4 ola: ura V

- 5 ola her bir M.9: olur añ kim S.1, K.1,
olur öñüme R, S.2, Ü.3, ola öñüme
S.3, ŞR

- 6 dikmeyeyin: dikmeyevüz Ü.3; sāĝara:
bādeye Ü.3

- 7 ħeşm-i: ħeşm ü ŞR

G. 12

ĝözüñ ħara vü ħaşuñla ol iki zülf ħara

- 1 dirĝ: dirĝ ü K.1, V, S.3
2 o beñ olalı: olalı ħāl S.2
3 yüzümdeki S.1: yüzindeki R; reşk:
eşĝ V; düşer reşk édüp: düşüp reşk
éder S.3
4 zemīn-i: zemīn ü ŞR; ħaçan baña:
baña ħaçan Ü.3
5 oldı: olalı ŞR; evüñ: özüñ S.2, eri
ħanata ŞR; varur: vērür Ü.3

G. 13

şol deñlü atdı cevır oĝın ol ħaşı yā baña

- 1 şol deñlü: şu deñlü K.1; ol: o V; oldı:
olur V
3 düşicek S.1: düşeli R, V, S.2, ŞR;
demde: demden S.1, Ü.3
4 ‘ışķı: derdi ŞR; şenāmı: şenāyı Ü.3
5 oldı: oldum ŞR; bī-zevāl: bī-şebāt S.2,
Ü.3; pūr -Ü.3

G. 14

ol ĝün ħanı ki ĝün ĝibi sūzān idüm saña

- 1 olsañ R: oldum S.1, olduñ S.3
2 ħayrān: mihmān Ü.3

- 5 şāhum: şāhā V; bezmgāh R: bir
mekān S.1, S.2, Ü.3, ol mekān V

G. 15

yüz tıtdı ehl-i fakr ile şāhib-gınā saña

- 1 saña: baña K
2 vādi: vāde Ü.3
3 ciger mi olupdur: cigerle olupdur S.1,
Ü.3, cigerdür o demden K
4 hāķiri: fakīri K

G. 16

bu güzellik ki 'atā eylemiş allāh saña

- 1 mihr-i felek ey R, V, S.2: ger mihr-i
felek S.1
2 nālem S.1: nāle R, S.2
3 göresin: göre ben V, Ü.3, görüben
S.3; rāh: āh S.3; hārāda: hārādan Ü.3
4 begligüñ vardır o: begligi vardır o V,
S.2, begligüñ var o S.1, S.3, ŞR,
beglik var o K
5 zerdüñle: zerdıyle S.3

G. 17

bu leṭāfet ki 'atā eylemiş allāh saña

- 1 mihr: mihri K.1, Ü.3, tıtsa: dıtsa ŞR;
hıdmet: hıżmet ŞR
2 sen: sēn ŞR; uyḥuya S.1: uyḥuya R,
V; var -K.1; gibi: gib ŞR; güzer āh:
güzergāh S.3
3 ḥüsn ile sultān seni: ḥüsn ili sultānı
seni R, V, ŞR, Ü.3, ḥüsn ili sultānını
V, ḥüsnüñe sultān gibi S.3
4 ṭayanmazsa: dayanmazsa ŞR; āh-ı
seḥer-gāh Ü.3

- 5 nazm: ğam S.3; vērđi fer: vērđiler V;
terbiyet-i mihri ile: terbiyeti mihr ile
ŞR, terbiyet-i himmetle Ü.3

G. 18

bī-vefādur gül gel ey bülbül çemenden bir yaña

- 1 bī-vefādur gül gel ey bülbül: umma ey
bülbül vefā gel git ŞR; gel: ol S.1, R,
K.1, V, S.3, Ü.3
2 dostum hecrüñde efġān eylesem:
dostlar hecrüñde étdükde figān ŞR;
hecrüñde: hecrüñle K.1; yaña der:
yañadan S.2
3 ağlar baña: aglardı Ü.3
4 pāyuma: pāyuña S.3
5 zerrīn: zer V
6 bir yaña: tiryāk S.2; 5↔6 ŞR

G. 19

gören nazmum 'uyūnından éder ḥūn-ı ciger peydā

- 3 kendüm: göñlüm S.3; cismüm:
çeşmüm K.1, S.3, Ü.3
5 niteki: nitekim ŞR, Ü.3

G. 20

gerçi ey ğam 'ışk-ı dil-berden naşib olduñ baña

- 4 ṭabīb: ḥabīb ŞR

G. 21

cāna göster kaşlaruñ k'oldur hilāl-i 'ıd aña

- 2 olımaz: olmaz S.2
3 olur: odur Sel

G. 22

**ey kaşuñ pek yā çeküp atmağda sehm-
endāz-ı hūb**

- 1 sehm: tır Ü.3
- 2 tutmuş: dutmuş V; vèrmedin:
vèrmeden S.1, K
- 3 çüb: hūb S.2
- 5 ğaffāru'z-zünüb: *settāru'l- 'uyūb* Ü.3

G. 23

**hūblar sevdāsıdur 'ālemde maḥbūbu'l-
kulūb**

- 1 naşīb oldu baña: naşībüm oldu bu S.1,
K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, naşībüm oldu
çü bu V
- 2 geçdügüm: geçdügin S.2, ŞR
- 3 eylese ètmeñ 'aceb: eylemek ètmeñ
K.1; ètdi: ètse R, ŞR, ède S.3
- 4 gibi: olup S.2, ŞR; başını 'āşık bu
yolda kılsa: 'āşıkun başı bu yolda olsa
ŞR; tūp -K
- 5 yaşıuñla: yaşıuñdan V, S.2, ŞR

G. 24

yēgdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı ḥarāb

- 2 raqam-mişāl: qalem gibi S.3, raqam
gibi ŞR
- 3 tīre göñlümi: tır göñlüñi S.3, tīre
göñlüñi ŞR
- 4 bir: her S.3; ki -S.1, R, K.1, V, S.2,
ŞR, bir: per-i S.1, K.1, S.2
- 5 érerse göklere: göge érerse de V. R
nüshasında yüzüñ ve ḥayālī
kelimelerinin arasında takdim-tehir
işareti vardır.

G. 25

**mest ü ḥayrān oldu göñlüm çeşm-i
şehlāsın görüp**

Gazele 5 beyitlik kısım ayrılmasına rağmen
4. beyit kısmı boş bırakılmıştır.

G. 26

**ey şabā benden nigāruñ kūyinuñ
meydānın öp**

- 2 ḥüsn -K
- 3 'abīr-efşānın: 'abīr-efşāna S.1

G. 28

**göz yaşı baḥrinde oldum 'āşık-ı sevdā-
perest**

- 1 sevdā: şeydā V, *dībā* Ü.3
- 3 şūfī gibi: şūfīleyin ŞR, Ü.3
- 4 derdümüñ: derdünüñ R, V, ŞR, Ü.3,
sīnemüñ K.1; vèrmezem: vèrmez
K.1, V, R, ŞR

G. 29

**sīnede ey dil ğam-ı cānānı mihmān oldu
tut**

- 1 çek: teg R; göynüklü: göynüklü ŞR,
Ü.3; biryān: bir nān V, S.2, ŞR, Ü.3,
vīrān S.3
- 2 yaşum: yaşıuñ R, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 3 oklarından: oḥlarından ŞR
- 4 ḥayāle: ḥayālī S.2, S.3; vişāl: ḥayāl
S.2
- 5 kaşlaruñ: kaşları R

G. 30

ey ḥaṭṭ-ı yār her ṭarafa nāmeyi ṭağıt

- 1 nāmeyi: fitneyi S.2, cāmeyi S.3; ṭağıt:
dağıt V, ŞR, Ü.3
- 2 2↔3 R, S.2, ŞR, Ü.3

3 olup beri gel: olup bize gel R, K.1, V,
ŞR, Ü.3, oluban sen de S.2

4 dilerse: isterse S.1, K.1, S.3

G. 31

**añılur gerçi ħarābāt içre nāmum mey-
perest**

1 gerçi: kūy-ı Ü.3; mey-ĥānede R: ĥum-
ĥānede S.1, K.1, S.2, S.3

2 ĥırkayı: ĥırka R; uzatmasın:
uzatmasun R, V, S.2, S.3

3 meydāna girdükçe kamer: meydānuña
geldükçe mihr R, V, S.2, ŞR, Ü.3;
girdükçe: *geldükçe* Ü.3; düşürdi anı:
anı düşürdi R

4 manşūr-ı fānī-meşrebe: meşhūr-ı
fenāyī-meşrebüz S.2

5 kārger: kārgīr R

G. 32

**serv-ḳaddūndür çenārı eyleyen gülşende
pest**

2 şanem tutmuş: dostum dutmuş V,
şanem tutdı ŞR, Ü.3; meşrebin:
şerbetin S.3; ĥālūñ -V

3 cemşīd-i eyvān-ı cemāl: ĥurşīd-eyvān
K

4 her: pūr V, Ü.3, bir S.2, ŞR; tācina:
taĥtına ŞR, *taĥtına* Ü.3; kūy: *ehl* Ü.3

5 zevķinden: seyrinden R, K.1, V, S.2,
S.3, Ü.3, pīrinden ŞR; mey-ĥānede:
ĥum-ĥānede ŞR

G. 33

**gerçi mey içmekden oldu bezmde hüşyār
mest**

1 yār èder līkin beni: yārdur èden beni
ŞR

2 güller: güllü V

3 -R

4 -R; қоғулар: қоғулар V, S.2, S.3;
құртарсын: құртарsun ŞR, Ü.3

5 -R; zāt-ı: zāta ŞR; 5↔7

6 -R; bildi ‘ālemler ĥayālī saña şeydā:
bildiler ‘ālem ĥayālī saña ‘āşık Ü.3

7 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -Ü.3; toydı:
doydı ŞR; nazmı: şi’ri Ü.3

8 -R

G. 34

bir ‘āleme èrmiş-durur erbāb-ı ħarābāt

1 düşde: düşdi R, düşinde V, S.3

2 ‘ışk: zevķ R, ŞR, Ü.3; bu deñlü yeter:
yeter bu kadar R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

3 èdemez dil: ètmezdi V; pūr-mey: pīr
mey R, bezmi S.2

4 kec-revligi: kej-revligi S.1, K.1, V,
S.2, S.3; bir: çün ŞR; cihānda:
zemīnde Ü.3

G. 35

öpmege el vèrmedi cānān elinden el-ġiyās

1 vèrmedi: vèrmedin K

2 elüm: ele S.3

3 zūlm ile yıkdı bu: zūlm eliyle yıkdı
K.1, S.3, zūlmi yıkdı bu Ü.3; -bu V,
S.2; dil: gönül Ü.3; sultān: fettān K.1,
S.3

4 -K

5 elden çıkdı: el çekdi vü V, S.2

G. 36

gönülde ‘ışkuñ oldu ey cevān genc

- 1 gönüilde 'ışkuñ oldu ey cevān:
ğamuñdur dilde ey nā-mihrbān S.3:
24r, ŞR, Ü.3; belī vīrānede olur: olur
vīrāne küncinde S.3: 24r, ŞR, Ü.3
- 2 dērüp: vērüp Ü.3
- 3 mihr: mışr S.3: 24r, ŞR, Ü.3; āşkārā
S.2: āşkārā S.1, K.1, S.3: 24r; tolar:
dolar S.2, tola S.3: 24r, dola ŞR
- 4 cümle: cem' S.2 fenā: ğnā S.1, K.1,
V, S.2, S.3; 23v, ŞR, Ü.3; görünür:
görindi S.3: 24r, ŞR, Ü.3
- 5 āfet: āftāb S.2
- 6 6↔8 ŞR, Ü.3
- 9 içinde: elinde S.2, S.3: 24r; vērüp:
vèrem S.3: 24r, ŞR, Ü.3; oldur: olur
Ü.3
- 10 dilde şakla: şakla dilde S.2, ŞR, Ü.3;
olursa: olsa S.2, ŞR

G. 37

**dilā mecnūn-şıfat 'uryān-ı 'ışk ol
pīrehenden geç**

- 1 şehīdiyseñ: şehīdisin K
- 2 gönllüñ: gönllüm K.1, *yaşuñ* Ü.3
- 3 hāke: hāk-i S.1, S.3
- 5 geçüp: bezüp K.1, S.2, Ü.3

G. 38

ne ğam ger vaşl-ı yār için çekem renc

- 1 ğam: var V, S.2, Ü.3; ger: ki K.1, V,
S.2; kişi kim çekmeye renc bula mı:
kişi kim renc çekmedi bulmaz V, kişi
kim renc çekmez buldı mı S.2, *kişi
kim renc çekmez buldı mı* Ü.3, kişi
renc çekmez ise bula mı S.3

- 2 mekānuñ: dükānuñ S.2, Ü.3;
ka'bedür: kıbledür K
- 3 düşmenle: düşmenlerle S.3
- 5 düşdüñ: düşdi V; kim: ki V, Ü.3

G. 39

**'āşıkam bir dil-bere yok rahmi 'āşıklar
meded**

- 1 bir dil-bere yok rahmi: bir dil-ber-i bī-
rahme ŞR
- 2 dil-berin: dil-berem K.1, S.3
- 3 nihān -K
- 4 geçsün: geçsin S.1; dēyü -K
- 5 hicrānın: hicrānda S.1, K.1, hecrinde
S.2; étmege: étmese S.3, Ü.3; gönli:
şubhı Ü.3

G. 40

şadā ile bugün iş'ār éder 'ūd

- 1 cihānda: cihāndan S.3, ŞR
- 3 eyledüm nerm: eyledüm mūm S.3,
étmedüm nerm Ü.3; āheni mūm:
āheni nerm S.1
- 4 āhum: derdüm R

G. 41

**dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak
kāğıd**

- 1 çihreme: çihremüz K.1; olur berg-i
hazān: hazān bergi ola K.1, hazān
bergi olur S.3, ŞR, Ü.3
- 2 2↔4
- 3 dile: dilā S.3
- 4 şatmak: yazmak S.1, K
- 5 hāķkuñ: kārūñ S.3

G. 42

**küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir
kemend**

- 1 kıldı: kıldı V; zünnār-ı zülfüñ: zencir-
i zülfin V
2 kıddüñ: hüsnüñ S.1; bir: hep V
3 eger: ger S.1, K.1, R

G. 43

**geçmeyeydi kâmetüñ ney-şekkere bir
niçe bend**

- 3 tıyūr -K
4 tıtılır: dıtılır ŞR, Ü.3

G. 44

**âftâbum yoluña hâk olmasun her ehl-i
derd**

- 1 kôrkarın: kôrqaram R
2 yur: bu S.3, Ü.3
3 ğamda: ğasret ŞR, ğasret Ü.3; da'vâ:
ğavġâ R
5 eyledüñ: eyledi S.3, Ü.3; dehrüñ:
nazmuñ S.1, R, K.1, V, S.3, ŞR, Ü.3

G. 45

ġamzeñ ucından oldu iki çeşm-i pür-ümîd

- 1 ucından: oġından ŞR; çeşm-i pür-
ümîd: çeşm-i ter-ümîd S.2; kanları
aķar: kanlar aķar şan S.2
2 kitâbını: *kelâmını* Ü.3; geldi mi:
gelmedi R, V, S.2, S.3, Ü.3
3 kadîd: ferîd S.3
5 êder: êdüp V, S.2; pâdşehüm: pâdşāhā
V

G. 46

gelüp ben 'andelîbin eylemez şād

- 2 yüzinde: yüzüñde S.3
3 ruġı: oġı ŞR

- 4 yazarken: yüzüñi S.3

- 6 taġını: daġını Ü.3

- 7 'ışe: 'ışķa S.3; urmadın: urmadan R,
K.1, ŞR, uralı S.3

G. 47

**leblerüñ üstinde ħaţtuñ 'anber-i sārā
şatar**

- 1 leblerüñ üstinde ħaţtuñ: ħaţ-ı
miskînüñ lebüñde R, V, S.2, Ü.3, ħaţ-
ı müşġînüñ lebüñde ŞR
2 ħasretle: ħasretde S.1, R; yanan:
yanup R, S.2, ŞR, Ü.3; nār-ı ħasretle
yanan 'āşıkıların eyvā: leblerüñ
bāzār-ı hüsn içre gezüp ħelvā V
3 ħālūñüñ: kākülūñ R; ka'bede:
ka'bedür S.1
4 rind oldur kim: rindler vardır S.1, R,
K.1, V, ŞR, Ü.3; ħarābāt: kim ħarābāt
V; taġt: baġt R
5 dehre: vakte R, V, ŞR
6 gezüp: görüp S.1, R; māh-ı nev
'aksiyle: māh-ı nev na'line S.2, *māh-ı
nev na'liyle* Ü.3; māh-ı nevlığıyla ŞR;
içre gezüp: içinde ter S.2, içre girüp
Ü.3; oldu: *olmuş* Ü.3
7 kıymetde: kıymetli R, V, kıymetli
S.2, *kıymetle* Ü.3, kıymetle ŞR;
belāġatdür ħayālî dostum: melāġatde
ħayālî dēr gören Ü.3

G. 48

efġāna 'andelîbi kaçan bāġa şaldılar

- 1 ocaġa: uġmaġa S.1, S.3: 28v

- 2 siyāhumı: siyāhını S.1, K.1; görüp: göricek S.2; pervāzi: pervāz S.1, K.1, Ü.3, pervāza S.3
- 3 seher mihrı: seher-i mihr S.2, mihr-i seher ŞR; mihrı āh: mihr ü māh R, mihr āh K.1, V; kūyından: kūyında R, S.2; gülün: mehün V; yaşum -S.3
- 4 hattına mişāl: hattı mişālin S.3, hattına şebih Ü.3; ruhına: ruhiyla S.3; tağa: dāğa S.3, ŞR; reng-i ruhına: reng içinde Ü.3

G. 49

öykündi bāde la'lüne ayağa şaldılar

- 1 'ārızuñ añınca: 'ārızuña öykünicek S.3, 'ārızuñ öñince ŞR ; tutup: dutup V, ŞR
- 2 kaşuñuñ: kaşuñ S.2; üstinde: altında R
- 3 hüsñ: hüsñüñ V
- 5 cihānda: cihāna S.3: 28v

G. 50

halk-ı 'ālem 'andelibi murğ-ı cānum şandılar

- 2 boynında: boyında ŞR
- 4 harābāt: harāb V
- 5 ser-fürü: ser fedā V; maqbül-ı şāh-ı cihānum: şāh-ı cihānum nüktedānum V

G. 51

nigārā sünbül-i zülfün ne reyhān-ı semen-sādur

- 1 ucından: ucında Ü.3; tolu sevdādur: toptolu kandur V
- 3 eyleñ -K.1; a'lādur -K.1; okuram: okurın ŞR; kim: ki ŞR

- 4 cān baña: cān kim S.1, K.1, V; ten: dil R, K.1, Ü.3; kuru: kurı R; sultān -K
- 5 medhüñde: medhinde R; haddin: hüsñin Ü.3, -K.1; güyādur -K

G. 52

fıkr-i hālün müje gözden ten-i şad-çāke çeker

- 1 eder: edeb R
- 2 ey sipeh-i eşk: söz ile ey 'ışk S.2, ey sipeh-i 'ışk Ü.3
- 3 okuram: okurın R, Ü.3; kim: ki R, S.2, Ü.3, -S.3; tiryāke: tiryāka R; mārđan havf eden: mārđur havf ederin Ü.3
- 4 bī-mağzı: mağzını S.3, mağzını Ü.3

G. 53

bizüz tarık-i fenā sāliki ilāhiler

- 1 olan: iken ŞR; ilāhiler: reh-i ilāhiler S.2; olan: iken S.1, K.1, S.2, S.3
- 2 saltanat: memleket Ü.3
- 5 ola: olur R; dönüp: dutup K.1; baña dönüp: dönüp baña Ü.3

G. 54

āh kim dil-ber raqībün dā'imā yanındadır

- 4 gör: gün ŞR, Ü.3
- 5 n'ola ölürse: yolına ölse ŞR, yolına ölen Ü.3

G. 55

dédüm hayāl-i la'l-i lebün çeşm-i terdedür

- 3 peykānlaruñ: peykānuñı R, K.1, ŞR
- 5 oldum: oldu S.2; bende: bend-i R

G. 56

ten-i şad-pāre erbāb-ı belānuñ bāğ u rāğıdur

- 1 şad-pāre: şad-pārem ŞR, Ü.3; kim anuñ dāğdan her: anuñ her dāğdan bir ŞR
- 2 gerdün: āhum S.2; meh bizümle -S.2; yıkılsa tūp-ı āhumdan: yıkılsa tūp-ı āhumdan ‘aceb mi kal‘a-i gerdün ŞR, Ü.3
- 3 seherde: cemende ŞR, *cemende* Ü.3
- 4 benüm: niçe S.1, R, S.2, S.3; eşkümde: eşkümden S.2; tağıdur -K.1; kenār-ı cūy-ı eşkümde benüm bu çeşm-i pūr-hūnum: benüm bu çeşm-i pūr-hūnum kenār-ı cūy-ı eşkümde ŞR, Ü.3
- 5 hilālın: otağın S.2; istemez gök mezra‘ın dās-ı: mezra‘-ı gerdünı yād etmez S.1, R, K.1, S.2, S.3

G. 57

dili rūşen kılan bir gül-‘izāruñ tāze dāğıdur

- 1 kılan: eden R, S.2, Ü.3; söyünmesün: şoyunmasun ŞR
- 2 hūnīnüm: gül-gūnum S.1, K.1; gül-gūn: hūnīn S.1, K.1; hūsn: ‘ışk S.3; eli -V
- 3 şevkini: şevkin V: 26v; cūr‘a -R; döker: dōke Vū
- 4 zihī ‘izzet bu kim: dile cevri yeter S.2; şalā-yı h^vān-ı hūsn: şalā-yı hūsn-i h^vān S.3; çanağıdur: çerāğıdur S.1

- 5 bir dāğ-ı: pūr-dāğum S.3; o bendeñ: ol anuñ S.2; karağağıdır: karadağıdır K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 58

zūlf-i miskīn yüz bulup kākülle pūr-nāz oldılar

- 2 şikāf: nigār V

G. 59

zevk-i bāde n'edügin mest-i harābiler bilür

- 1 mest-i: mest ü ŞR; zebānın: zamānın S.3; deryā zebānın murğ-ı Ü.3
- 3 bir: bu K.1, ŞR
- 4 olmağūñ: olmanuñ K.1, S.3, ŞR, Ü.3; āyīnini: ādābını Ü.3
- 5 havf: zevk K

G. 60

eşki bī-süz u tāba vèrmezler

- 5 rindler hāne-i harābatı: ne anlar hāne-i hūsn-eyyāmı S.3, erenler hāne-i hūsn-āyātı Ü.3
- 6 6↔7 ŞR, Ü.3
- 8 ergürürdi: ergürürler ŞR, Ü.3

G. 61

senūñ sāyeñde şehlerdür gedālar

- 4 hākī: hāk-i S.3

G. 62

ne zillet vèrmege rāğıb ne devlet- h^vāhumuz vardur

- 1 ne -R; rāğıb: tālib Ü.3
- 4 vāhumuz: zārumuz Ü.3
- 5 gāfiller: ‘ārifler S.3

G. 63 F nüshası

kim ki bezmünde sebūveş özini hāk eyler

- 2 hem-demin: hem-demini S.3, ŞR, Ü.3; ra'nā: nev-res R, K.1, V, nev S.3, ŞR, Ü.3
- 3 3↔4 Ü.3
- 4 dāyeveş: dāneveş V; gıncelerüñ: gıncelerin V, S.3, ŞR

G. 64

kelāmum ehl-i derdün dā'imā vird-i zebānıdur

- 2 2↔4 R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; erjengi sen: erjengini S.2
- 3 varursañ: varursa Ü.3; leylānuñ: kıaysveş S.2
- 4 āhum u eşküm: eşküm ü āhum R

G. 65

kāndiller ile zeyn degıldür mināreler

- 1 sitāreler: seyyāreler K
- 2 misk: müşk S.2, S.3, ŞR; kend'özini: kend'özin K.1, kendülerini S.3, Ü.3, kendülerin ŞR; görmiş: *gördi* Ü.3
- 3 tutar ikisini de: tutar anuñ ikisini S.1, tutar ikisin bile S.2, S.3, Ü.3, dutar ikisin bile ŞR
- 4 éren: érdi S.1, K.1, S.2, S.3, Ü.3
- 5 göñül vérdüğüñ: boyun tıtdüğüñ S.2; K.1 nüshasında “göñül” ve “hayāli” kelimelerinin arasında takdim-tehir işareti vardır.

G. 66

gördiler dildār ağzında zebānın gezdürür

- 1 dil-besteler: dil-ħasteler R, K.1, S.3, ŞR, Ü.3, bī-çāreler V
- 2 yārüñ: bād-ı S.3, ŞR; gülşenüñ güyā: gülsitānuñ şan S.2

- 3 eliyle: āliyle V; kılından çağrışur: kılında çağrışup S.2, tarafından çağırur Ü.3
- 4 'ışkıñ: kũhuñ S.3: érdi: éren S.2, şırler: şirle ŞR

G. 67

dünyā kıatında zehr ile perverde mīvedür

- 1 himmetümde: himmetünde K
- 2 deminde: görince V; lıtfuñı: lıtfuña R, ŞR; ister: eyler S.2, Ü.3, ilter ŞR; dāmānı: dāmānı-ı S.1, R, V, S.2, Ü.3
- 3 bu kārı şanma: bu kār şanma V, şanma bu kār ŞR; 3↔4 R, V, ŞR, Ü.3; līvedür: rīvedür S.2
- 4 ħāl: ħaṭṭ V; firāķdur: firāķıdır R; dāğum: dā'im S.2
- 5 meydān-ı nażmuñ eyledi *rüstemlerin* zebün: sözde zebünüm oldu cihān pehlevānları V, meydān-ı nażmuñ édeli *rüstemlerin* zebün ŞR, meydān-ı nażmuñ eyledi *rüstemleri* zebün Ü.3; kıaşdum: kıaşd-ı S.1, R, K.1, S.2

G. 68

dil-ber nihāl-i nāz-durur bergi şivedür

- 1 nāz-durur: tāze-durur S.1, R, K.1, V, S.2; bergi: berg R, S.2
- 2 riştesiyle: riştesine S.2
- 3 gereklı: gerekli ŞR
- 4 işin: işi ŞR, Ü.3; -S.2; S.2 nüshasında “şāhum baña cefā vü rakıbe vefā işüñ/nāmuñ 'alī maħabbetüñ ammā *yezıdedür*” beyti yer almaktadır.
- 5 ħ'ān: ħün R, K

G. 69

**şî'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihānuñ
cānıdur**

- 1 bugün: yolu K
3 3↔5 ŞR; buña: aña ŞR; tutan: dutan ŞR
4 -ŞR
5 5↔6 S.2
8 çāhı tekye ka 'be-i 'uşşākdur: çāhıdur ka 'betü'l-'uşşākdur K

G. 70

**rengin lebün kim ey şanem ol haṭṭ-ı
nevdedür**

- 1 nevdedür: terdedür V
2 odlu: otlu V, odlı ŞR; kanlu: kanlı ŞR
3 aña: oña ŞR
4 cāy: cā V; çün: kim S.1, R, K
5 anuñ: n'ola K.1; vü -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3

G. 71

sürür ister iseñ zevk-i cām-ı şahbādur

- 3 siyāhkārlık ile: siyāh -S.1
4 zerre-durur: zerre vü K

G. 72

**kendüyi dil gerçi mir'āt-ı sikender
gösterür**

- 1 kendüyi dil gerçi mir'āt-ı V: 28r: gerçi gönlüm kendüyi cām-ı S.1, R, K.1, S.2, ŞR; pāresin: pāresi V, S.2; bir tiz: nize vü V, biñ tīg V: 28r
2 görmeyüp: bilmeyüp Ü.3
4 aldı cānlar naḳdini olup havāle gamzesi: gözleri olup havāle aldı cānlar naḳdini V: 28r

- 5 kūy-ı 'ışk içre: yār kūyında V: 28r; kendüyi her zerresi: her ğubārı kendüyi V: 28r

G. 73

lāleler deşde eṭfāl-i dil ü cānumdur

- 1 hūnbārlarumdur: hūnbār-ı serümdür S.1, R, K.1, V; deşde: bāğda Ü.3
2 bu -S.1, -K.1, -R, -S.2, -ŞR, -Ü.3; tolu: dolu ŞR
3 eden: edeyin K.1; eden oldu S.2; aġyāra: a'yān S.2
5 açan: yapan K.1; hıfz eyleleyin: sedd etmeyeyin S.1, K

G. 74

**sāki-i devlet ki her bī-meşrebe sāgar
şunar**

- 1 geldükçe: geldükde S.2
2 her ḥakīme: bir kelīme S.2; her: bir R, V, ŞR
3 eyler: eyle S.2; şekker: sükker K
4 gelse: geldi Ü.3
5 -S.2; hāme: hāne S.1, K.1; naẓmum: āhum Ü.3; 'īsā -V; 5↔6 ŞR
6 bir: bu R; kıdemden: 'ademden Ü.3

G. 75

kūh-ı melāmete yüregüm seng-i hāredür

- 1 şevk-i la'l-i lebün: şevk-i lebün S.3, ŞR
3 aḳar şudur: aḳar şudan K
5 bilmezem: bilmezın S.3

G. 76

**şol göñül kim şām-ı ğamda derdüñi tenhā
çeker**

- 1 gönül: *gedā* Ü.3; cān gözine: ‘ayn-ı cāna R, S.2, cism [ü] cāna Ü.3
- 2 perdesini: perdesin S.1, K.1; kıldı: etti V; çāk: şikest K.1; daḥı zāhid ḡam-ı: henüz zāhid daḥı S.2
- 3 āb içinde olur nā-bedīd: şu içre vücūdın ḡarḫ édüp S.1, R, K.1, mā içinde olur nā-bedīd S.2, Ü.3, şu içinde olur bī-vücūd ŞR; ḡarḫ édüp: maḥv eder S.1, maḥv édüp K
- 4 şahbā: şahbā R; ḡonce: bezm-i V
- 5 eyleye: eylese R, V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 77

ḥayālūñ şehryārınuñ gözüm sırça sarāyıdur

- 1 sırça: sırça S.1, V, S.2; başumda: farḡumda R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 2 yāsın: cānā R, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 3 şaḡınurdum: şaḡınur hem R, K
- 4 kim: ki K.1, V, ŞR; bāzū: bāzār S.1, K.1, V, Ü.3; açma: *añma* Ü.3
- 5 iḥtirā‘ıdur: dād u ḥaḡdur kim S.2; şanmasun ki bu: şanmasun bunı S.1, K.1, S.2; gülde: gülden Ü.3

G. 78

dili şad-pāre eden ḡamze-i mekkāresidür

- 1 kılan: eden Ü.3
- 2 būs [u]: buse S.1
- 4 kim siz anı: siz anı kim K.1, Ü.3

G. 79

sitem derdine nisbet sem-i ḡatıl cāna emsemdür

- 1 sitem: sem R; zaḡmına: tıḡına K
- 2 eyleyen: eyleyüp S.2

- 3 mey-ḥāne-i ‘ışkuñ: ḥum-ḥāne-i faḡruñ R, V, S.2, mey-ḥāne-i faḡruñ ŞR, ḥum-ḥāne-i ‘ışkuñ Ü.3; ḡınādan: ‘anādan K.1, V, ŞR; cemdür: ḥumdur ŞR
- 4 gelür: gelüp R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 5 libāsum: libās K

G. 80

misk ile kāfurdan levḥ üzre ebrūlar mıdur

- 1 misk: müşk ŞR
- 2 2↔3 R, V, S.2, ŞR, Ü.3; yandan: yanuñdan S.1, K.1, V yanında R; zülfüñ mi: zülfüñ S.1, R, K.1, V, zülfüñi S.2
- 3 bir: her S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR
- 4 yāḡūt: yāḡūtı Ü.3; ḥurdesi: ḥurdeler S.2, ŞR, Ü.3
- 5 bu: her Ü.3; nezā‘ir: leṭā‘if V; naḡmına: şı‘rine R, ŞR, şı‘rinde V; naḡm: ṭab‘ S.2, Ü.3

G. 81

bu bāḡ-ı ‘ālemārā kim ser-ā-ser verd-i ḥoş-būdur

- 1 verd: serv S.2; kim: ki R, -V; deñlü: deñli R
- 3 gülüñ her tāze bergi rişte-i āḥ-ı: gönül her tāze dāḡı dirhem-i eşk-i V; āḥ: eşk R, ŞR, *eşk* Ü.3; ey meh: cānā ŞR, ey gül Ü.3
- 4 faşd: ḡaşd ŞR; etti: etdüm S.2; tutduḡı: dutduḡı ŞR; bāzūdur: yazudur Ü.3

- 5 ayağūñ: ayağı S.1, R, V, S.2, ŞR;
jāleler: jāle-i R, K

G. 82

eşkümlle 'aks-i zülfüñ baħr u nehenge
beñzer

- 1 baħr-ı: baħr ü V, ŞR, Ü.3; étmege:
étmede V, S.2, ŞR, Ü.3
2 rāhuñ: rāhı V
4 lāle yakdı: yakdı lāle R, V, S.2, ŞR,
Ü.3

G. 83

merddür cānā bugün ol kim melāmetler
çeker

- 1 cānā: ey dil V, ŞR
2 cihetde: cihetden R, S.2; nūrın: yüzün
Ü.3
3 3↔4 R, V, S.2, ŞR, Ü.3; gözüñ
yādına: görenler yine S.2; kanā'atler:
riyāzetler R
4 ħayl: seyl R

G. 84

mülk-i ħüsnüñ şehisin meh siper-i
düşuñdur

- 1 meh: māh Ü.3; tīg-zenüñ: tīgı anuñ R,
V
2 eyleyen: eyleyüp S.2; gūşuñdaki:
gūşdaki S.2, gūşuñda ŞR
3 nemed-pūşuñdur: zer-pūşuñdur K
4 peri: per-i S.1; şem': şeh V

G. 85

dili āşüfte kılan sünbül-i gül-pūşuñdur

- 3 kanum: cānum V; komayan: kurudan
S.2

- 4 ħüsne felek taħt: ħüsn-i felek taħta
Ü.3; oldı nücüm -K.1; kapuñda:
felekde Ü.3

- 5 içeli -K

G. 86

hilāf-ı semt-i zühdüñ ħaķķa zāhid
rāhumuz vardur

- 1 semt-i: semte Ü.3; zühdüñ: zühd-i R;
rāhumuz: rāmumuz V; āhumuz:
rāhumuz S.2, ŞR
2 bī-kes: bī-ğam K.1; ħazer kıl kim -
K.1, ħazer eyle S.3; eyleyen: edici
S.2; yog: yok Ü.3
3 aramuzda: aramuza Ü.3
4 olsaķ: olsañ S.2bunca: bir niçe R
5 şeh: meh S.2, şāh S.3; nālišlerüm:
nālišlerin V; edene ol şeh -K.1; nām:
adlu V, ŞR, Ü.3, nāmı S.3;
dergāhumuz: dīvānemüz Ü.3

G. 87

kaçan kim bāddan ol turre-i 'anber-feşān
ditrer

- 1 yırtar: pertev S.2
2 tamarlar: damarlar ŞR, Ü.3: 35v
3 müjgāna: hicrāna S.2; istese: étse ol
S.3, Ü.3
4 -R, -S.2, -V; -S.3, -Ü.3; zerdümle:
zerd ile S.1, zerdiyle ŞR
5 hecriyle: hecrinde K.1, V, S.2, ŞR,
Ü.3: 35v, hicrānda S.3, Ü.3

G. 88

na'leşñ naķşın senüñ gördi türāb
üstindedür

- 1 naķşın: naķşı S.1, K.1, S.2; senüñ
gördi: gördi senüñ V
- 2 dulāba: tūlāba R, S.3, ŞR; devri: beñzi
S.1, derdi S.3, Ü.3; dulāba devri cūy-
ı āb: devri tūlāba āb V
- 4 gāh: gāhi R, S.2, S.3, Ü.3; bir demin:
her demi V
- 5 çün bezm-i: ü ceng ekşer V;
lebleründe: lebleründen S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; hālūñden: hālūñle S.2; ğam
yemez: ğamzeler S.2
- 6 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3

G. 89

göñlüm hevāsı tā ki benüm sen peridedür

- 1 cān: dil V; āremīde: ārāmīde ŞR
- 2 sürür: sürürü Ü.3
- 3 hayālūñle: hayāliyle V
- 4 -S.2; şāhum baña cefā vü raķībe vefā
işüñ: meylüñ raķībe baña cüdālīķ
ķaţarları S.1, K.1; şūfī tarīķ-i ‘ışķda
terk-i ser eylemez/başa iletmedi bir
işin ķatı līvedür S.2

G. 90

menba‘-ı cān ki çeşme-i ğamdur

- 1 ğamdur: femdür R, V, ŞR, Ü.3
- 3 ibn-i: tīz-i R, V, Ü.3, nīze S.2, ŞR

G. 91

yaķalı gūlzārda ‘işret çerāġın laleler

- 1 üşerler: düşerler R
- 3 3↔4 V, S.2; ķurdı: ķurardı V; nār:
nāz V, S.2; tebhāleler: büt-hāneler S.3
- 5 -V, -S.2, -ŞR
- 6 şi‘rini: tarzını ŞR, tavrını Ü.3; -S.1, -
R, -K.1, -S.3

G. 92

cān-nişār olduġına cānāna acır gördiler

- 1 naţardan: aradan S.2
- 2 güle: göge S.2
- 3 tūrdılar: vērdiler K.1, durdılar ŞR;
3↔4 Ü.3
- 5 uzatmış meger: uzatduñ dēyü Ü.3

G. 93

çeşmümde ceş-i h‘āb nice eylesün ķarār

- 1 h‘āb: āb K
- 2 olup -K.1; bir -K
- 3 dilden: dilde K.1; ğamum: ğamı R,
ġam S.3, Ü.3; yaşları ğamum -K.1,
yaşların S.2, yaşlarını S.3, Ü.3; 3↔4
S.2, ŞR
- 4 götürmedi: getirmedi R
- 5 nā-geh: nā-gāh V

G. 94

beźlini ebr-i bahāruñ kūha şor hāmūna

şor

- 1 ebr-i: evvel R, S.3, Ü.3, ebr ü K
- 3 yēr yēr: bir bir S.3
- 4 devr elinden: dehr elinden S.2; dehr-i
dūn -K.1; dehrden V
- 5 ķulķulı: ġulġulı K.1, S.3; zevķin:
zevk-i R
- 6 -S.1; -K.1; -V; himmetin: kıymetin R

G. 95

cihānārā cihān içindedür arayı bilmezler

- 1 içindedür: içre cihān V; o: şu S.1, K.1,
S.2, S.3: 26v, Ü.3
- 3 3↔4 R, V; ķan: dāġ S.1, K.1; dāġını:
penbesin K.1; güneşde: güneşden R,
K.1, S.2, S.3, ŞR; ayı: māhı S.3: 26v

- 4 eşki ʔakup: āhı ʔutup S.1, K.1, 'ışkı ʔakup V, eşki ʔutup S.2, eşki dakup ŞR; nedendür: nedür ŞR

G. 96

anlar ki tecerrüd etegin pāya çekerler

- 1 ki: kim V
3 kim cān ola: gel kim ola S.1, K.1, S.3, kim ola cān V, kim dil ola Ü.3; maḳşūdına: maṭlūbına S.2
4 bu dār-ı cihān: berdārı cihān R, V, S.2, S.3, bir dār-ı cihān ŞR, bu dār-ı fenā Ü.3; 'ad: 'arz S.2

- 5 gūşını: gūşına S.2

G. 97

la 'l-i yār aḡyār bezminde şarāb-ālūdedür

- 1 la 'l-i yār aḡyār içün bezm-i: bezm-i düşmende leb-i dil-ber S.3, ŞR, *bezm-i düşmende leb-i dil-ber* Ü.3; bezminde: içün bezm-i S.1, R, K.1, S.2, ŞR, Ü.3; āb-ālūdedür: nāb-ālūdedür S.1, R, K.1, S.3, ŞR, Ü.3
2 şarāb: ḡarāb S.1, K.1, V, S.3, ŞR, *ḡarāb* Ü.3; èdeli: *eyledi* Ü.3
3 şehd: şehir ŞR, *şehir* Ü.3; zübāb: rebāb R; -S.2
4 cismüm içre cān kaçan: cismümden cānum kaçar R, K.1, cismüm içinde cān kaçan V, S.2, ŞR, Ü.3; cānānuma: cānānına R, cānāneye K.1, S.2, cānāna V
5 ol: o R; -S.2; dēnmez: dönmez S.3, *dil-ber* Ü.3
6 olanlar: aňanlar R, V, S.3, ŞR; uyḡusındadır: uyḡudadur S.2

- 7 serāb: şarāb S.1, K.1, S.3

G. 98

dēmeñ mecnūna fenn-i 'ışkı tekmiñ ètdi kāmildür

- 1 fenn-i: 'ilm-i K.1, ŞR, Ü.3
2 kim: ki V
3 rind-i: rind ü S.1, S.2, ŞR
4 terāzūvār: terāzū gibi V
5 ḡamdan: ḡamda S.3, ŞR, Ü.3; 'id: mihr S.1, R, V, S.3, Ü.3, māh K.1, S.2

G. 99

ṭālī'ümde bu göñül her kime kim mā'il olur

- 2 çeşmümde: cismümde S.3; ki: kim ŞR
3 mezra': ḡirmen S.3, *ḡirmen* Ü.3; sebzi sipihrüñ: sebz-i sipihri R; -V
4 -V; toḡrı: toḡru S.2
5 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3, -ŞR, -Ü.3
6 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3, -ŞR, -Ü.3

G. 100

lāleler şaḡn-ı gülistānda ḡadeḡ-nüş oldılar

- 1 şaḡn-ı gülistānda: bezm-i çemen içre Ü.3
2 sīneden: sīnede R, S.2, Ü.3
3 3↔4 ŞR; zann: zu'm ŞR
4 leşker: 'asker R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; hevāya: hevā V; āhı: āh u S.3, ehl-i S.2
5 ben: sen V; nā-geh: tā ki V, tā kim S.3

G. 101

şu kim evvel bahār èrse ḡadeḡ nüş ètmez ayıḡdur

- 1 èrse: olsa S.3

- 2  t -S.3; sa‘ det: vef  ŞR; aldanma bu
 ar a: bu  ar a aldanma S.2, ŞR,  .3
3 p r-mey: bezm-i S.1, K
4 n rına: t rına S.3
5  olu: dolu V, dolı ŞR;  u ma :
sevmek  .3

G. 102

d l-r b lar kim benüm şabr u  ar rum

aldılar

- 1 kim: ki R; kim benüm:  h kim V
2  emen: cih n S.2; v rdi: vardı ŞR;
d y :   b  S.1, R, V, S.2, S.3, ŞR,  
b   .3
4  olsa: dolsa V, ŞR; yaşumla: ya ıyla
R, ya larla V, ŞR,  .3, yaşumdan S.2
5 za m-ı s nemden  ay l  t r-i y rı: ey
 ay l  t r-i d ld rı ten mden ŞR;
 ekdiler:  apd lar  .3

G. 103

ol n zen n ki   sn  lin  n dil-beri ge er

- 3  ularam:  uların S.3,  uladum  .3; bir
dil-beri: dil-beri V, dil-berleri S.2,
S.3, ŞR, ol serveri  .3
4 c numı d  n eylesün: d  n eylesün
c numı S.3, d  n  d p c numı  .3
5 lebler  n :  ekker  n  V, s kker  n  S.2,
S.3, ŞR; s kker :  ekker  V

G. 104

di   n l ‘l ‘ leb  n merc n ru   n ba r-i

mel  hatd r

- 1 leb  n merc n: -i c n-perver V, ŞR
5 oldum: olur V; t c-ı ‘izzetdür: evc-i
devletdür V

G. 105

 em  r-i int z r ile dil p re p red r

- 1 dil: dilüm V: 31r; ol: bir ŞR
2 m hu n: meh  n V: 31r; 2 3  .3
3 3 4 V; leb  n  ay li:  ay l-i la‘l ŞR
4 yanumca: yanınca ŞR; yolın: yüzin
S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR,  .3; yüzin:
yüzün ŞR

G. 106

  h-ı ‘  kam eşk-i b -p y n ba na leşker y ter

- 2 ser-‘alem bu: ne ‘alem K
6 y r y r: y ter S.1
7 y d na: naz mına S.1

G. 107

nedür c n kim anı sen n zen n c n na

v rmezler

- 1 c n na: c na R
2 gönlümde: g   lde V; yaraşur:
başumda S.1, K.1, S.3
3 ehli kim: erenleri R, ŞR, ehli K.1,
erleri S.2, S.3,  .3
4 nefsinden: nefsinde S.2; v c d 
y suf n zind na: v c d n y suf-ı
ken’ na  .3

G. 108

da‘v -y    sn  ılma a ‘ lemd  ey nig r

- 1  ılma a:  tmegi V
2 peyk nlar  n: peyk nları V; bedende
gelüp olalı: gelüp olalı bedende K.1,
gelüp bedende olalı V; ‘askerine:
leşkerine K.1, V
4 V nüshasında ayrıca  alk-ı ‘ lem hep
sen  n d v ne n olmuş server ;leyl   n

mecnûn şîrînüñ hemân ferhâdı var
beyti yer almaktadır.

- 5 dërseñ eyâ: dër iseñ ey S.1, K.1, V,
S.3

G. 109

**bir güzel sevdüm kılıcından dem-â-dem
kan akar**

- 1 sevdüm: gördüm V, ŞR, *gördüm* Ü.3;
kılıcından dem-â-dem: dem-â-dem
kılıcından ŞR
4 vërdiyse: *vërdiler* Ü.3; şâh elinden:
dest-i şehden Ü.3
5 hândân: reyhân V

G. 110

étmege ihyâ bahârı ebrden bârân akar

- 1 zûlmet içinde şanasın: şanasın zûlmet
içinde V
2 hecrüñde: hecrüñle V; kan oldı: oldı
kan S.2; sînede: sîneden Ü.3; vâdî-i:
vâdiye Ü.3
3 teslîm oldılar: oldılar hemân V;
benüm: buña K
4 hem-âğâzuz: ser-âğâzuz V; alursa:
aķarsa K.1, olursa
5 cân-baķşuñ: cân-baķş-ı K.1, ŞR, Ü.3;
géceler: mürdeler V; vërür hayât:
cânlar vërür ŞR; ‘ârif deminden cân:
‘âşık deminden kan ŞR

G. 111

‘âşıkam divâne bend étşün beni zencirler

- 1 zencîr ile: zencîr ilen ŞR; zîver: *zînet*
Ü.3
2 ‘ârîzuñdur: ruķlaruñ V, Ü.3; gözüñ:
yüzüñ S.2, S.3; miskîn: müşgîn ŞR

- 3 édüp: olup R, V, S.2, ŞR, Ü.3

- 4 nâr-ı: çün kim V, *çün kim* Ü.3

- 5 yëtiş -K.1; mıdur: degül S.2

G. 112

derd-i dil-ber gıdâ-yı rûhumdur

- 2 pîr: *şî’r* Ü.3; şinâsı: şinâs R, *şinâs* Ü.3
3 seyr-i eşyâda: sırr-ı eşyâ-yı R, Ü.3;
bir: her S.3, Ü.3
4 beni: seni S.3; sâķiyâ: sâķi-i Ü.3
5 sînede şerhalar: şerhalar sînede R

G. 113

dil kaçan ol âftâbuñ sînede dâğın çeker

- 2 mıdur: şunı S.2, S.3, ŞR, Ü.3; oldı:
olur Ü.3; nacağın: ayağın Ü.3
3 mey gibi âl ile: bir kadeh bâdeyle S.3,
ŞR, Ü.3
4 öñince: olınca S.3
5 tecemmül ‘add êderken:
tecemmülden bilürken S.2; faķruñ:
ķaşruñ S.3; yaprağın: bayrağın S.3

G. 114

**elifler serv ü peykân gonce şaķn-ı sîne
bağumdur**

- 1 peykân gonca: gonca peykân K.1;
cismümde: sînemde R; ğam: sînem V;
ķanlu: *yër yër* Ü.3
2 kemân-ebrü: kemân K.1; ben
yaķdum: yaķdum ben K.1; göñlümi
ben: göñlüm beni ŞR
3 şaķrâdan elüm: şaķrâlardan el V: 31v;
turağum: durağum V: 31v, S.2, ŞR
4 hâbâbıdur: hayâlidür V

- 5 ‘ömr-i pāşādan: dil-berden V: 31v,
ŞR, pādşāhdan her S.3; şolmasun:
tuysam S.2, ŞR

G. 115

**başumda mūy-ı jūlide tenümde tāze
dāğum var**

- 1 jūlide: jūlidem V
3 fezā: kazā V, S.3, fezā ŞR; sāyesin
şalmış: sāye şalmış bir R, V: 29r;
sāyesin şalmış budagum: sāye şalmış
bir budagum S.3, Ü.3; nihāl: dıraht
ŞR
4 penāhında: penāhumdur V, Ü.3; gibi:
bigi V: 29r; dāğum: tağum S.1;
miskīnūñ: müşgīnūñ ŞR, Ü.3

G. 116

sāgar lebūne ‘aşık-ı hūnīn-ciger geçer

- 1 habābı: habāb S.1, S.2, ŞR, Ü.3
2 atdukça: atdukda ŞR, Ü.3
3 fezā: kazā V; uğrar ise perini: uğrarsa
perlerini K.1, uğrar ise perin S.3
4 ğamzesiyle yüregüm: ğamzesi ne yere
kim S.3, Ü.3, ğamzesi nīzeye kim ŞR;
dil: derd R
5 R nüshasında“şu kim” ve “‘arūs”
kelimeleri arasında takdim-tehir
işareti vardır.

G. 117

**ne hoş bīmār olur yā rab ol iki nā-tüvān
gözler**

- 1 mihr-bān: nā-tüvān K
2 şahrānuñ: hicrānuñ S.1, K
3 hārı: hāra S.2, Ü.3

- 4 hālūme: kanuma R, V, S.2, ŞR, Ü.3;
çün şayyād kan: şayyād çünki kan
S.3, şayyād çü kan S.2

- 5 gedāsıdur: gedāsına S.1, S.3,
gedāsına Ü.3

G. 118

**yār için zārum işit bülbüldeki ğulğul
nedür**

- 1 bülbüldeki: bülbül nedür S.2
2 zū’l-fekār-ı: zū’l-fekār ile V
3 zaḥmumda: sīnemde S.2; eyleseñ -
K.1; çāhda sūnbül: cāhda bülbül S.1,
sūnbül K.1, cāhda bābil S.3
4 şabā bir: hayālī Ü.3
5 ey: ol R; sālīk: sākin S.1

G. 119

serv ile gül cemende тұrup ki oturdılar

- 1 cemende тұrup ki: cemende ki тұrup
R, V, S.2, S.3, Ü.3, ki cemende тұrup
K.1, ŞR
3 ğāyet ile: fā’ideyle S.1, R, K.1, V, S.2,
ŞR, Ü.3
4 ètdi: eşdi R; demde: vaḳtın R

G. 120

**al cāmeyle gezen şehir içre ol meh-
pāredür**

- 1 yakmak için ‘ālemi: ‘ālemi yakmağ
içün ŞR
2 ‘ışkuñ: devrān S.3; pāmāldür:
pāmālidür V
3 göñlüñ: göñlüm ŞR; şunuñ: şuyuñ V,
ŞR; seng-i: bitmiş V
4 göñlüñe: göñlüme K.1, ŞR; delüp:
dilüñ ŞR; pāredür: yāredür ŞR

5 deyr: dehr V; dēseñ: dērseñ R

G. 121

**ey ‘aceb bu turre mi yā ebr-i müşk-efşān
mıdur**

2 çeşmine: çeşmüne V; hüsn ü: hüsn-i
S.1, R, K.1, V

4 hürşiddde: hürşid R, hürşiddden V, S.2;
4b ↔ 5b S.3

5 jāle yā: jāle-i V

6 yūsufa: yūsuf-ı S.3, Ü.3

8 yāhūd: yā R; -ŞR

9 -ŞR

10 -ŞR; yā şüküft: nā-şüküft Ü.3

11 karañuluğdur ötesi añmazın: elleri
dillerde destāndur velī S.3, ŞR; sākı:
sā’id S.3, ŞR; añmazın: açmazın Ü.3

G. 122

**gökde seyrān eyleyen hürşid-i nūr-efşān
mıdur**

1 lem’a: berg S.3; yoğsa: yoksa ŞR

2 maşrıqda: maşrıqdan K.1, S.3, ŞR;
felek: melek ŞR

3 oldur: olupdur S.3; kan: cān S.3;
seyrinde: sīretde ŞR

4 bahār u: bahār ne ŞR

5 zulmi: hükmi S.1, K

6 zer-endūd: zer-endüh K.1; ile: ilen ŞR

G. 123

**ka’be-i kūyında her kim dil-berüñ
kurbān olur**

1 her kim: yārüñ Ü.3

2 tavāşiden: tavāşidür Ü.3; kem-
himmet olma: kim himmet ola R;
nefsden: nefside Ü.3

4 çeşme-i hayvān: çeşme-i ‘ummān R,
ser-çeşme-i hayvān K.1, V, ser-
çeşme-i ‘ummān ŞR, Ü.3; ‘aks-i hüsn
zerreyi hürşid-i ‘ālem-tāb eder: ‘aks-i
hüsn zerresi hürşid-i ‘ālem-tābdur V;
katre feyzinden: katre-i feyzi Ü.3

5 dendān: handān V

G. 124

hāller olmuş megesler hadd-i cānānı öper

2 her: bir K.1; göz yumınca:
görmeyince S.3

4 gāzā: veğā K.1 nüshasında ayrıca
yazılmıştır.

G. 125

**şol gedā kim kūyuñuñ çeşmiyle āb-
efşānıdur**

1 berr ü baħr: baħr ü berr V

2 tende: dilde K.1; dilüm bir: bu cānum
V; aña tırüñ fetil ü: fetile tırüñ aña S.2

3 görinenler nev-cevān: görinen yer yer
cevān V; görinenler: görinen hem S.1,
R, görinen yer S.2, S.3, ŞR, görinen
her Ü.3; çeşm-i: çeşmüm K.1;
ölmüşlere: *olanlara* Ü.3

4 imānıdur: peykānıdur ŞR

G. 126

cān-ı ‘ālem şüretā çokdur velī cānānı bir

1 olur: oldu Ü.3

3 olmadı her āteşin-ruhsāra mā’il ehl-i
şevk: érse her şeydāya luţfuñ pertevi
māhum ne var ŞR, *olmadı her āteşin-
ruhsāra karşı ehl-i dil* Ü.3

G. 127

mest étdi hālk-ı ‘ālemi ol la’l-i nāblar

- 2 2↔3 V
 3 gör ki: görse ŞR; başına: üstine R, K.1, V, S.2, ŞR, üstüme S.1
 4 gönüllü: gönüllü V, S.2
 5 anı: bunu V, ŞR

G. 128

deseñ altun beneklü cāmelerle ‘izz ü nāzum var

- 1 deseñ: senüñ S.3; de: hem R, V, S.3, ŞR, Ü.3; benekli: beneklü ŞR: kanlu kanlu: kanlı kanlı ŞR
 2 perverdi: perveri S.3; şikārī: şikār V, S.3; de: hem S.2
 3 ‘āleme: ‘ālemi ŞR
 4 kara: tāze S.3; dem: gün ŞR; bī-devletümde: miḥnetkeşümde ŞR

G. 129

ḥabībūñ kābe kavseyñi rümüzın şūfi benden şor

- 1 ālinüñ: alınıñ Ü.3
 2 vèrmek yèle başı: yèle vèrmek başı V
 3 vādi: vāde Ü.3
 5 dördürdi: döndürse S.2, ŞR; şūfī: zāhid V, ŞR; kerem kıl ol: şorarsañ o V

G. 130

ciger ḥūn-ābesin nūş étmegi ‘ışk içre benden şor

- 2 2↔4 V; V ve S.2 nüshasında belā bezminde *ferḥād* ile *mecnūn* geçdi ben kaldum/şorarsañ meclisüñ keyfiyyetin kendin bilenden şor beyti yazmaktadır. ŞR nüshasında hevā yolında pā-muḥkem édüp vèrmek

yèle başı/niceymiş rüşen étsün saña şem‘-i encümenden şor beyti yazmaktadır.

- 3 müşk: misk K.1, V, S.2, ŞR
 4 -V, -S.2, -ŞR

G. 131

nār-ı dilden zāhir étsem bir şerer ‘ālem yanar

- 1 tursa: dursa V, ŞR; ğam: nem S.3
 2 odına: nārına V; nev -S.3
 3 3↔4 R, V, S.2, ŞR, Ü.3; bi'llāhi: va'llāhi S.2, ŞR
 4 germ: sürḥ V, ŞR, *sürḥ* Ü.3
 5 dāğ: nār R, ŞR, Ü.3

G. 132

dil-ber kaçan ki kākūlini şāneden çeker

- 1 şabāyı: ḥayālī V
 2 misk: müşk R, V; şarılı: şarılı Ü.3
 3 diken: tiken S.2
 4 mihr-i: mihr ü ŞR; ilen: ile S.2, *ile* Ü.3
 5 bādede: bāde-i ŞR, Ü.3; mezākḍur: mezāk iken S.1, K.1, mezākda S.2; hem-dem: merdüm S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 133

şām érişse şem‘ umar pervāneler kim yanalar

- 1 sevdāsıdur abdāluñ: sevdāsı abdāluñdur S.1
 3 açdı: içdi R, S.2; ehline: şāhına R; ‘aksinden: şevķinden V, ŞR
 5 evüñ: erüñ Ü.3

G. 134

dehān-ı nāzenīni mīme beñzer

- 1 nāzenīni: nāzenīnūñ V, Ü.3,
nāzenīnüm ŞR; zülfī: zülfūñ Ü.3
2 ruḥı nār iki zülfī üzre kaşı: ruḥuñ
üstinde zülfūñ üzre kaşuñ Ü.3
3 göz: gözi V; müje: müjeñ Ü.3
4 ol: o ŞR; na‘l: dāğ Ü.3

G. 135

**gül yüzünde ey perī zülf-i perīşānuñ mı
var**

- 2 oturur iken: otururken ben R, oturur
bir gün ŞR; nedür yanuñda: yanuñda
yine V
4 bāğ: ḥūr V
5 ḥasteyi: bendeñi K.1; istersin: isterseñ
S.2

G. 136

**her kaçan la‘lin baña ol māh-peyker
gösterür**

- 1 gül-i: güli R
2 édüp: éder S.1, K.1, S.3, ŞR; şahñ:
şadr Ü.3
3 bilāl: hilāl S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; teşne ‘uşşākına: teşne-dil ‘uşşāka
Ü.3
4 ağızına: eline S.2
5 sükker: şekker R, V, ŞR

G. 137

**belālar bezmine sīnem benüm mey-
hānedür derler**

- 1 tolu: dolu ŞR
3 3↔4 V, Ü.3; ma‘mūr: ma‘müre S.2;
nāşih: zāhid R, V, S.2, ŞR, Ü.3
3 vīrānedür: dīvānedür Ü.3
4 kıru: kır R, V, S.2, ŞR, Ü.3

- 5 mecnūnı: mecnūnuñ V

G. 138

nigār gülşen-i ḥüsn içre gül budağıdur

- 1 der: dēr R, K
2 çizginsem: çekersen V
3 şimdi: o kāfir K
4 şādī: şāzī R

G. 139

**dil-berā ḥayl-i ḥayālūñ vasaṭ-ı cānda
yatur**

- 1 ḥayl-i ḥayālūñ: ḳaddūñ ḥayāli ŞR,
ḳadd-i ḥayālūñ Ü.3
2 zekānuñ: dehenūñ S.2, ŞR;
eylemeyüp: eylemedi ŞR; bī-çāreyi
gör: bī-çāre göre S.1, K.1, V, S.2, bī-
çāresidür Ü.3; miḥnet: maḥbes Ü.3
4 ben bilürem: cān u dili K
5 ola: olur ŞR

G. 140

**her nesne kim yaratdı ḥudā bī-
bahānedür**

- 3 tīg-ı melāmetle şānedür: tīr-i belāya
nişānedür R
4 ‘aceb -K.1; sikke-ḥānedür: āstānedür
V, Ü.3

G. 141

**ḥāñkāh-ı ‘ışkda şol jende kim mecnūn
gèyer**

- 1 anı ancak: ancak anı S.1, R, K.1, V,
S.3; ile: ilen V, ŞR, Ü.3; edhem ü:
edhem R
2 mükellef: mükellel ŞR; 2↔4 Ü.3
3 rahminde: rahminden V, S.3

G. 142

**her kaçan ol meh şafağ renginde gül-gün
ton gèyer**

- 1 gül-gün -S.3; renginde: resminde Ü.3
3 her dem: merdüm S.3
4 gül-gün: cām K.1 nüshasında ayrıca yazılmıştır.

G. 143

ilāhuñ emri ile mā’-i dāfık ādem olur

- 1 ādem: dām V; K.1 nüshasında “nūr”
ve ‘arş” kelimelerinin arasında
takdim-tehir işareti vardır.
2 murād: murādı S.3; reng ü rû: rengdür
S.2, reng o ŞR
3 belā: ecel ŞR, ecel Ü.3
4 nesin nesin sen: sensin sen S.3;
merhem: merhem ŞR
5 güzeli: şanemi V

G. 144

**bī-sütünüñ lālesin görseñ nazar
ferhādadur**

- 1 mürde: küşte V: 31r; ölü: ölür S.1,
K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; şanmañ: şanma
S.1, R, V ŞR, Ü.3
2 ‘izāruñdan yaña: ‘izāruñda baña S.1,
K.1, V, S.2, ŞR
3 çekseñ: tutsañ V: 31r
4 tutmuşdur: dutmuşdur V; kenār: vañan
S.1, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; müşgāsā:
miskāsā R, K.1, ŞR; -V. V nüshasında
“bī-sütünde āh kim ferhād-ı miñnet-
zāde içün/saht olup mātem tutan
kimüñ hemīn hārādadur” beyti
bulunmaktadır.

- 5 ser-nigün olsun *hayālī* ol kim ol
ğavvāşvār: bañr-i ma’ nide hayālī tab-
ı enfās-ı hevā V; bañr-i nazmuñ seyr
èderken bulmaz ol: mevcidür her satır-
ı ma’ ni nitekim V; ol kim ol: ol ki ola
R

G. 145

**dil delen müjgānlarıyla ğamze-i
ġammāzıdur**

- 1 müjgānlarıyla: müjgānlarla R; baña:
aña S.1
2 ilen: ile R, Ü.3, iken S.2; şayd: seyr
S.2; gözlü: gözli ŞR, Ü.3; gönüm
kuşın: dil murğını Ü.3
3 3↔4 R, V; şemşīrin: şemşīri S.1, R,
K.1, S.2, ŞR, Ü.3; taķınmış: daķılmış
R, taķılmış K.1, S.2, Ü.3, daķınmış V,
ŞR; sevdüğüm: dil-berüm S.1, R, K.1,
S.2, ŞR, Ü.3
4 mehveşüñ: dil-berüñ V; ol: sen Ü.3
5 pāşālaruñ: dil-berler R; öyle bir: şöyle
V; pāşālaruñ içre: pāşālar içinde ŞR;
begüm: bugün Ü.3

G. 146

başum diyār-ı ğamda belā kühsārıdur

- 2 ruhsār-ı yār mülk: ruhsār-ı mülk-i yār
S.2, ruhsār-ı yār şehir ŞR, ruhsār-ı yār
mihir Ü.3
3 2↔3 Ü.3
4 dīvānelik: dīvānelik ŞR
5 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3
6 ocağına: ocağınuñ Ü.3; şā’irüñ:
şā’irlerüñ V

G. 147

ëşiginde dème ol seng-dilüñ taş yatur

- 1 eşiginde dème ol seng-dilüñ: ser-i
kūyında dème ol şanemüñ S.3, ŞR; ét
her: étsem R; kademinde: kademüñde
S.3, ŞR
- 2 olsa: ola R, S.3, ŞR, bulsa S.3: 30v;
niçe: yine S.1, K.1, V, S.3
- 3 mū-miyānuñ: mū-miyānın V, S.2,
S.3, ŞR; hāme: halka S.1, R, halka
K.1, S.3
- 4 -V; gözüm: gönüm S.3; döndi:
beñzer S.2; yaş: taş S.3

G. 148**gülşende cūy eşk-i revānumdan oy vèrür**

- 2 2↔3 R; olup: olur R, V; 'ışk: 'ışk
S.1, R, K.1, V, S.3
- 3 kulkulı: gulğulı S.1, S.3; tolsa neşāt
ile n'ola: tolsam n'ola neşāt ile S.2,
ŞR
- 4 ravzada: ravza-i R; ilen: ile K.1; -V, -
S.2; tanbūr ilen meyi: tanbūrlar ile
S.3; baña: belki S.3

G. 149**gönüm bir āfet-i dil ü dīn mübtelāsıdur**

- 1 āfet-i: āfet ü R; kendü: kendi Ü.3
- 2 katupdur: koyupdur V; ırmağlarda şu:
ırmağlar şanur S.1, ırmağlarda söz
ŞR; gözümün: yaşumun ŞR
- 3 bir: ol V; yıkılasıdur: mübtelāsıdur
Ü.3

G. 150**her kim ki hāşa 'ışk ile bed-nām-ı 'ām
olur**

- 1 hāşa: cām V, hāşsa-i ŞR, hāş Ü.3;
bed-nām-ı 'ām: bed-nām-ı tām ŞR
- 2 ümīd: ümīdi V; 'ışk: vaşl Ü.3
- 3 noķşanı: noķşān R; seni seve: seve
seni K
- 4 eşk: dāğ V, dāğ Ü.3; na'ller: elif Ü.3,
dāğlar Ü.3
- 5 anı: aña Ü.3

G. 151**'āşık olan selāmeti olmak neden gelür**

- 1 selāmeti: melāmeti R; aña: oña ŞR
- 2 2↔4 V; belāda: fenāda V
- 3 'ākıl -V
- 4 tut: dut ŞR
- 5 girdi: girse ŞR; heyün: şütür R, koyun
V, Ü.3; veyse'l-karen: veys-i karen
ŞR

G. 152**sünbül-i bāğa nazar kıl zülf-i şīrīn
kendidür**

- 1 kanlu: kanlı R, kanğı V; şīrīn: müşgīn
Ü.3
- 2 terden: bedden S.2; nem kapup jeng
almasun: çihre-i dildār kim almasun
S.2; almasun: olmasun S.1, K.1, V,
S.3, ŞR, Ü.3; çihre-i dildār kim: nem
kapup jeng olmasun S.2
- 3 çevürmiş: çevürmez Ü.3
- 4 beñli: şekl-i S.3; siyeh: sipāh V; fenā:
cihān ŞR

G. 153**tīrin kaçan nişāna ol ebrū kemān atar**

- 1 ol: o V; ol ebrū: tīr ü S.3

4 ‘āliyyāt: ġālibāt R; şavlecān: üstüh^vān
S.3

5 ħallācdur ħayālī: ħallāc-ı manşūrdur
S.3; kemān: nişān ŞR

G. 154

**gör yaşımı ġamuñla gečen mā-cerā
budur**

1 gör yaşımı ġamuñla: göz yaşıyla
ġamuñda R, göz yaşımı ġamuñla K
2 belī: aña S.1, K.1, S.2, ŞR; belī ne söz:
ne söz şehā S.3; daħı V; alınmaz:
almaz R: 34r

3 üstinde: ucında V, ŞR, Ü.3; diyār-ı
belāya: livā-yı belāya S.1, R, K.1, S.2,
S.3, Ü.3

4 içerin: çekerin R; imiş: dēmiş R: 34r;
sen āfetūñ ġamın yérin el-ħaḡ ġidā
budur: ey serv şalma yā saña sünbül
hevā budur R: 34r

5 -R: 34r; -S.2, ; 5↔6 ŞR

G. 155

leşker-i miñnet ile ceng kaçan kārumdur

3 dost-durur: dostdur K.1; yār-ı kem-
āzārumdur: yār-ı hem-āzārumdur S.1

5 faħr-ı eyyām -K

G. 156

**bendedür sen ġül-‘izāra merdüm-i
āzādeler**

2 efsün [u]: efsūnı S.3, ŞR, Ü.3

3 ey dil: anı: S.1, K.1, S.3; kūyında:
kūyuñda Ü.3

4 ka‘be: kıble K.1; kıble: ka‘be K

5 oldılar: olalı S.3; fehmi: miħrāb S.3

G. 157

**cevrüñle yaşım olsa ne ġam ħāke ber-ā-
ber**

1 yaşım olsa ne ġam: n'ola olsa yaşım
ŞR; cevrüñle: hecrüñle S.2; ġam: tañ
K.1, S.3, var V

2 görmese: görmeye K

3 bī-bāke: çālāka Ü.3

4 tā dem-i ħaşr: ħaşre degin ŞR;
miħrūñle: derdūñle ŞR; çāke: ħāke V,
S.2; mäh: dost Ü.3

5 her: ol K.1, -ŞR; her ħas ü: ħār ile Ü.3

G. 158

**dil-berā ‘ış ēdelüm şimdi şafālar
vaḡtidür**

1 vefālar: şafālar V

2 mīveden: mīveler V, S.2, servler Ü.3;
şeftālücük vērseñ: şeftālū vērürseñ
S.2; şeḡālar: ‘aḡālar S.2

3 yığma: yıḡma V; devletüm: dostum
R, Ü.3

4 zülfüñ: zülfdür R; zülfüñ olup: zülfüñi
hem V, Ü.3

5 olğıl: olup S.2

G. 159

**ħāl-i hindūñ ehl-i dil vaşf étse dīvān
bağlanur**

1 hindūñ: hindūñ R, V, S.2, ŞR; étse:
étđi S.2, ŞR; yādına: nāmına ŞR, Ü.3

2 kılmasa: kılsa ol K.1; cānānumuñ:
cānānenüñ S.2

3 -R, -K.1, -V, -S.2, -Ü.3

4 ġaḡtān: ‘ummān V

5 tārını: bārını S.2

- 6 dāğum üzre: dāğum ilen S.2, ŞR,
dāğum ile Ü.3

G. 160

hūblar ser-‘askeri bir gül-‘izār-ı sādedür

- 3 cihān: çenār S.2
5 yaşuñ senüñ: yaşum benüm S.2,
yaşuñ seni ŞR

G. 161

müjde-i fetḫi işidüp zeyn-i bāzār étdiler

- 2 édüp: éder ŞR
7 tekrār: şad-bār K.1, S.3, ŞR

G. 162

çünkim şikāra çıkdı hümā-sāye şehryār

- 1 şādlığ ile: şādlığa S.3, şādlık ile ŞR;
hoş-firār: kūhsār ŞR
4 toğanumuz: doğanumuz ŞR; fezā:
kazā S.3
5 éder ḫayālī: ḫayālī éder ŞR

G. 163

**zūlfün ‘izāruñ üzre kim dēr niḫāba
beñzer**

- 1 zūlfün: zūlf K.1; niḫāba: mesīḥāya V;
miskīn: müşgīn S.3, ŞR, Ü.3; şehāba:
tınāba V; üzre kim dēr: üzre dürr-i Ü.3
2 gülşende şöḫbet étsem sensüz olur:
seyrāna bāğa varsam sensüz gelür
K.1, S.3, ŞR, Ü.3; her bir gül-i
tekellüf: güller teklīf olsa K.1, güller
tekellüf olsa S.3, ŞR, Ü.3
3 ‘uşşāḫ-ı teşne-diller baksa n’ola
elüñe: her teşne-i vişālün destindedür
ḫayātı K.1, ŞR, Ü.3; her teşne-i
vişālün dehenüñdedür ḫayātı S.3;

āstīn içinde sā‘id: ol sā‘id üstinde V,
ol üstinde sā‘id ŞR, el üzre sīm ü Ü.3

- 4 bir seyr-i: seyr-i K, V, ŞR, Ü.3

- 5 ile: öyle S.3; ezelden: ezelde Ü.3

G. 164

**bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün
gèyer**

- 2 yüzlerin: yüzlere ŞR
4 ḫayāl-i ḫāl-i yār: ḫayāl-i yār S.3

G. 165

sīnede ağız açup peykānuñ ister yāreler

- 2 şaymadı başın geçen: şaymadılar baş
çeken Ü.3
3 reşkden -K.1; kendü: kendi ŞR, Ü.3
4 kim ferhādına: kim için K
5 yāreler her: yāre bir bir Ü.3

G. 166

ḫaṭṭuñı kılma terāş ey āftāb üç günde bir

- 4 yağdurur: yüzdürür K.1; miskīn gül-
āb: misk-i gül-āb S.3, müşgīn gül-āb
ŞR, Ü.3

G. 167

lāle-i gülgünü şahrālarda dāğum şandılar

- 1 şahrālarda: şahrāda V
2 her güli: gülleri S.2; eylemişler:
eylemişdür ŞR
4 mähı: mehde V; felek: şehā V; gül-
gün: gül-reng V, ŞR; étdi felek: oldu
şehā S.2; tolmış: dolmuş ŞR
5 bulur: bulup Ü.3

G. 168

**gün yüzünde gördiler zūlfün uzun olmuş
yatur**

- 1 uzun: zebün K.1, S.3

- 2 hecrinde: hecrinden ŞR
 3 ārzūsıyla: ārzūsıyla ŞR; hūn-ābesi:
 hūn-ābesin S.3; la'lgūn: lālegūn S.2
 4 gül-gūn: gül-reng Ü.3; tolmış: dolmuş
 Ü.3
 5 bī-şabr u: şayru ŞR

G. 169

hurşīd-i sa'ādet kime nūrın tuhaf eyler

- 1 kime: degme S.3; kebkebini:
 kevkebeyi K.1, kevkebūni S.3
 2 ki -S.3; bir: bu Ü.3
 3 éder dūr: éderler S.3; kaçreyi kim ebr:
 kaçre-i ebr ŞR
 4 'alef: halef K.1, S.3
 5 perīşānını cem': perīşān ter S.3;
 érişüp: érişür S.3, Ü.3

G. 170

haṭṭ-ı ruḥını yār kaçan ber-ṭaraf eyler

- 3 n'ola olsa gözüm yaşı: gözüm yaşı
 n'ola olsa ŞR, Ü.3; muḳābil: muḳārin
 S.3, ŞR, Ü.3; çün: çü S.3

G. 171

görine bir niçe yüzden dēyü ruḥ-ı dil-ber

- 1 görine bir niçe yüzden: görineler niçe
 yerden Ü.3
 2 şāhruḥ: şāh u ruḥ Ü.3
 3 étmese: étmeye S.3
 4 eger mihre: güneşe S.3, ŞR, güneşde
 Ü.3; şalsa pertevini: şalarsa pertevi
 Ü.3

G. 172

da'vāda 'aşıka şanemā terk-i ser yéter

- 1 'ışk içinde: 'ışkda S.3
 2 vuzū' -S.3

- 3 yā helākūme bu: hilāl kime bu S.3
 4 ren-i lebūn: leblerūnūn K.1, S.3,
 lebūn S.3

G. 173

şād olur dil tenüme çünki o peykān biter

- 1 biter: yéter K
 2 sāḥile: sāḥili S.2
 3 dūlāb: tūlāb S.3, Ü.3; her: bir S.3
 5 beñleri gibi: beñlerinden S.2

G. 174

göñül dērler bir eglenem deli var

- 4 hūnīn müjeyle: hūnīn müjemle ŞR,
 hūn-ı müjeyle Ü.3

G. 175

tecrīd ile gedā kim mülk-i gınāya şehdūr

- 1 ile gedā kim: iken gedālar Ü.3
 2 beḳāya: beḳāyı Ü.3; cismi: cism ŞR,
 Ü.3
 3 murğ-ı rāz-dārı gör şāḥib-külehdūr:
 murğ-ı zār dārā-yı kūy-ı şāḥib-
 külehdūr K
 4 bī- 'özü: bī- 'izār K
 5 nihāyet şimdi ḥayālī: ḥayālī şimdi
 nihāyet Ü.3

G. 176

şāh-ı 'ışkuñ göñlüme genc-i nihānın yıkdılar

- 1 'ışkuñ göñlüme: 'ışkam göñlümün
 K.1; gerdē: gerdūn S.3
 2 geçmedi erbāb-ı şevḳ -K.1; geçmedür
 erbāb-ı şevḳ S.3
 4 eyledi: eyleyüp ŞR; cinānın: ḥayātın
 K
 5 uçanın -K

G. 177

**ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden
melâlüm var**

- 1 ne haşmum: ne haşm u K.1, S.3, ŞR;
ferdem: ferdin S.3
- 2 envārum: envār ŞR, Ü.3; toğmış:
doğmış ŞR
- 3 tıyaldan: tıyıldı S.3, duyaldan ŞR,
Ü.3; zülfinden: zülfünden Ü.3; eşer
īmāndan ‘ār étdüm: eşer-i ‘ār étdüm
īmāndan ŞR, Ü.3
- 4 nūr -S.3; nā-merdem: nā-merdin ŞR;
yār ile: bādeyle ŞR
- 5 tecerrüdden: mücerreden S.3

G. 178

**faqr ili serverleri himmet çerāğın
yaqdılar**

- 1 çerāğın: ocağın K.1, S.3, ŞR
- 2 tutmuşdur: dutmuşdur ŞR, tutmuş Ü.3
- 3 tutuşup: dutuşup ŞR
- 4 -K.1, -S.3
- 5 bāğ u rāğın: durāğın S.3

G. 179

yār cevri eylese ‘uşşāka n'ola nāzı geçer

- 2 şāhine: şāhini K
- 4 B mısraında vezin aksamaktadır.

G. 180

**reh-i kūyuñda ‘uşşāka ruh-ı zerd eşk-i
ter hoşdur**

- 2 kuduzdur şāyed incide: seni ol korkun
şāyed K.1; şāhum: ‘ömrüm Ü.3
- 3 dil-berlerüñ: dil-berüñ Sel

- 5 lebiyle dişlerin: dişiyle leblerin Sel,
Ü.3; mehüñ zīrā: ol dil-ārāmuñ Sel,
Ü.3

G. 181

çün sen saçı hümānuñ eşiginde gördiler

- 1 saçı -K.1; a mısraı S.3 nüshasında
bulunmamaktadır.
- 2 mihr ü mehi: mihri K.1, S.3; ey meh
uçurdılar: meh uçurdılar -K.1,
anuñ'çün uçurdılar S.3
- 3 3↔4 S.2; édügin görüp: eyledüğünü
S.2; eller: éller S.2, S.3; yine -S.3
- 4 zībā: güyā K.1, S.3
- 5 hayāli yüzüm yere sürdiler: hayāliyi
yèrlere urdılar S.2

G. 182

**ğoncatur la'lüñ ‘izāruñ gül ruhuñ
gülzārdur**

- 3 dīvānesi: üftādesi ŞR

G. 183

**egerçi yüzdeki hālūñ belā-yı cān-ı
merdümdür**

- 1 étdi kim: eyledi Ü.3
- 4 zehrin: hecrin Ü.3
- 5 serd: germ K

G. 184

**cānlar alur gözlerüñ göz göre bī-pervā
şatar**

- 1 yağmā édüp kālā: kālā édüp yağmā
ŞR, tālān édüp yağmā Ü.3
- 4 oturup: oturup ŞR

G. 186

raķībūñ dil-berā kūyuñda n'eyler

- 1 göge çıkmadı: çıkmadı göge Ü.3

2 nīze añma: nīze ile Ü.3

3 delüdü: delidür Ü.3

G. 196

**hām iken mīve-i cevrum dēme mebzül
olmaz**

1 cevrum: la'lüm S.1, vaşluñ S.2: cefā:
cihān S.2

2 rūmda kim: kim begüm S.2

3 bekā: fenā S.2; olmaz: bulmaz V

4 olmışam: olmuş S.3; beglerinüñ
sancağı: sancağınıñ begleri Ü.3

5 -S.2; zevk: seyr ŞR

6 himmetümüñ: himmetümüz Ü.3;
seyrinden: seyrin eder Ü.3

G. 197

**faqr ile fahr eyleyen dergāh-ı sulţān
istememez**

1 tāk-ı: tāk u S.2

2 serīrin: serīri S.3

3 sāyesinde: zulmetinde V, ŞN

4 şol: ol V; şāhdan: şāhda V; geşt: seyr
K

5 -S.1, -K.1, -S.2, -ŞR; n'eyler -V

6 geçen: geçüp ŞR

7 na'ra: nāle ŞR; çalar: çeker Ü.3; R
nüshasında“kim” ve “ol”
kelimelerinin arasında takdim-tehir
işareti vardır.

9 -R, -S.3, -Ü.3; kılmaz: etmez ŞR

10 hūn: hū'ān K

G. 198

**zūlf-i yāra sūnbül-i pūr-tāb beñzer
beñzemez**

2 felek: kamer S.3, ŞR, -K

3 oğların: taşların S.3

4 aşhāb-ı şevk -K.1, aşhāb-ı kehf S.3

5 gördüm: gördi ŞR

G. 199

**sīnemüzden dēr bunı eşbāha rūḥ-ı
pākümüz**

3 3↔4 V; zāhidüz: zāhid V; şāhuz:
şāhın ŞR

4 ile: ilen ŞR

5 zeylümüzde: zeylümüzden K.1, V,
S.2, ŞR; eder: eden ŞR

G. 200

**būlbül-i gülzār-ı miḥnetdür dil-i
ğamnākümüz**

2 öldürse: öldürdi K.1; tōlana: tōlanur
V, S.3, dolana S.2

3 encüm-i: encüm ü S.2

4 yüz sürerüz: yüzler sürer S.1, K.1,
S.2, S.3, ŞR

5 bulmayayduñ: bulmasaydı V, ŞR

G. 201

**bezm-i ğamda şanma giryānuz bizi
hurremlerüz**

1 giryānuz: gūyāyuz S.1

2 bendini: dāmını R

3 biz: bir K.1, ŞR; tāk-ı kubāda: tāk u
kabāya S.3; tolumuz: dolumuz ŞR;
içilür: içilen S.2, S.3, ŞR, Ü.3

4 biz: bak S.2; gelmeden: gelmedin V,
S.2, S.3, Ü.3

5 biz: bir S.2

G. 202

kākül-i miskīn-i cānānuñ perīşān-ḥāliyüz

1 miskīn: müşgīn S.2, S.3

- 3 yay: yā Ü.3; lîkin: ammā Ü.3
 4 ‘uqde: kıışa V; bilmenüñ: bilmeñüñ V
 5 h^vâceyüz cānā: h^vâce-i cāna S.1, R, K.1, S.2, S.3; guşşayı şatmağdayuz: guşşayı almağdayuz S.1, K.1, Ü.3, guşşañı almağdayuz S.2, vaşluñı almağdayuz S.3; biz: ey V; *gülgārınuñ* Ü.3

G. 203

- ‘ışk içinde cānı teslīm étmedür tedbīrümüz**
 2 imiş: étmeyen V
 3 t̄alib bizüm: t̄alibler ŞR; bizüm: bize S.1, K.1, V, S.2, S.3; çal -K.1, -S.2; toprağa çal: toprağ ise S.1, V, ŞR, *toprağ ise* Ü.3
 4 bu: ol R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; sürer: şorar V

G. 204

- gölşen-i ‘ālemdē bir mevzūn nihālī gözlerüz**
 1 gözlerüz: beklerüz S.2; hadd: kadd Ü.3
 3 terk édüp: t̄irüñi S.1
 4 ince: niçe S.3: 36r, S.2

G. 205

- h̄ārını bu çemenüñ naḥl-i dil-ārā bilürüz**
 1 bīnā: mīnā S.3: 34r
 2 görür: bilür S.3; eksük: *artuḥ* Ü.3
 3 meykeyeyi: meykededür S.3; ‘işretini: ‘izzetini S.3: 36r
 5 eyler: eyle K
 6 dest-i felek defterini: defterini dest-i felek S.3, Ü.3

G. 206

yārī kılursa biz öliceḳ rüzgārımız

- 2 taşlar: taşlarda V; āh: āhuñ Ü.3; K.1 nüshasında ayrıca “bir bād kadar toz esiceḳ şarşılur zemīn” yazmaktadır.
 3 isterin: isterüz ŞR, Ü.3; R nüshasında “yārī” ve “āh ile” kelimeleri arasında takdim-tehir işareti vardır.
 4 ḥayātda: ḥayvānda S.3; kim: ki V, S.3, Ü.3
 5 ölseḳ: añañ V, S.3; derdümüz: ‘āleme: derdüñi ‘ālemlere Ü.3

G. 207

abdāl olalı dāğ iledür iftiḥārımız

- 3 dehr: çarḥ ŞR
 4 öliceḳ: olıcaḳ S.1, R, S.3, *olıcaḳ* Ü.3; bizüm: bizi S.3, Ü.3
 5 merdüm-rübā: merdüm ala V, her dem zibā (?) ŞR

G. 208

şanma sen cūy bizi biz aḳıcaḳ deryāyuz

- 1 şanma sen: şanmasun S.3, şanmañuz Ü.3; götürüp: getirüp K
 2 bizi: *beni* Ü.3; mūr: h^vor Ü.3
 3 eyledük himmetümüz cāhına *h̄ākām*: eyledük himmeti biz cāmına *cemşīdi* ŞR; cāhına: cāmına S.2, Ü.3; gedā: şadā S.2; şevketümüz: devletümüz ŞR
 4 kefümüzde-durur: kefümüzdedür S.1, R, S.2, ŞR, *kefümüzde zer* Ü.3
 5 biz: bu ŞR; göklerine: gönüllerine V

G. 209

kūy-ı vefāda bir güzelüñ ḥāk-i rāhıyuz

2 ğamı-durur: ğamıdur V; K.1
nüshasında “cānā” ve “bize”
kelimelerinde takdim-tehir işareti
vardır.

3 hevāñ: hevā V; ğubārumuz:
ķarārumuz R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

4 ‘ışķundaki belālaruñ: ‘ışķundağı
belālaruñ S.1, K.1, ‘ışķun ğamı
belāları V, S.3, ‘ışķuñ ğam belāları
Ü.3; şāh-rāhıyuz: pādşāhıyuz Ü.3

G. 210

**her dem cigerde var ola bir ķanlu
dāğumuz**

2 şımayınca: sımayınca ŞR
3 begüm: bizüm S.1, R, K.1, S.2, S.3,
ŞR, Ü.3; bulunur: belürsüz ŞR
4 nāşih: zāhid Ü.3
6 -S.1, -R, -K.1; kılsun: kılmak ŞR;
ķırsaķ: ķursaķ S.3, ŞR; bir murğ-ı
zīreküz: biz murğ-ı tã’irüz Ü.3

G. 211

**ķurş-ı mehle hūşe-i pervīn olaldan
zādumuz**

2 sāğarda: sāğarla Ü.3
3 lu‘b: lağv R, V, S.2, ŞR; ile: içün Ü.3;
bünyād: ābād R, V, S.2, peydā Ü.3;
girmeden: girmedin S.2, S.3, Ü.3
4 ķudsī: ķuds S.1, K.1, V, S.3, Ü.3;
āşyāndur: āşyāndan ŞR; dām: zāt K.1;
‘ankebūtī: ‘ankebūt Ü.3
5 cism: çeşm V; ğam: yār V, yār Ü.3

G. 212

gerçi ki bugün cür‘a gibi pestlerüz biz

1 ki -V; cür‘a: sāye S.3: 35r, içen: içer
S.3: 35r; şafā: cefā Ü.3

2 siler ceyb: şalar çīne R

G. 213

nār-ı firāķa yandı dil-i nā-tüvānumuz

3 bīşeyüz: mīşeyüz R; arşlanumuz:
arşlanumuz V, Ü.3, aslanumuz S.3,
ŞR. B mısraında vezin aksamaktadır.
5 kendü: kendi R, K.1, S.2, Ü.3; dil
nigāra: dil-figāra Ü.3

G. 214

**rüz-ı rüşenden n'ola enver olursa
şāmumuz**

1 enver: envār R, K.1, S.2, S.3
2 ten: dil ŞR; dil: ten ŞR; ‘ışķuz: ‘ışķa
V
5 nigīninde: nigīninden S.3; kazıldı:
yazıldı S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3;
‘ālem-i -V

G. 215

**dā’imā seng-i cefā atmaķdadur
cānānumuz**

1 cānānumuz: cānānemüz
2 pür-dāğ ile: pür-dāğumla K.1;
‘arşu’llāhda: ‘arşu’llāh ile S.3
3 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3, -Ü.3;
bādemüz: zādumuz V
5 -V, -S.2
6 -S.1, -R, -K.1, -S.3, -Ü.3
7 ‘anāşırdan: ‘anāşırda R, S.2, S.3, Ü.3;
-V; olmış-durur: oldu bizüm S.3

G. 216

**vérme dil ü cān naķdin cānāne ķabūl
étmez**

- 1 naḳdin: naḳdini K.1; biñ: yüz R, V, S.2, S.3, ŞR
 2 maḥbûb: mecnûn S.1, K.1, V, S.3, ŞR, *mecnûn* Ü.3
 3 sözünûñ: sözüññ S.2
 4 melâmetde: melâḥatde S.2; olmağa: almağa Ü.3
 5 tursun: dursun S.2; bu: o K

G. 217

şanma ki dilde sūzum peykānlaruñ eritmez

- 1 oldur akan gözümden: odur gözümden akan S.3
 2 ḥākden: ḥākde S.1, K
 3 hevālarından: cefālarından S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR belālarından S.3: 34v, *cefālarından* Ü.3
 5 fūrkat demi yētişdi: cāna belā yētişdi K.1, fūrkat şebi ērişdi S.3, fūrkat daḥı ērişdi S.3: 34v, fūrkat demi ērişdi ŞR, Ü.3

G. 218

biz şeb-i ğamda āha mensubuz

- 2 güneş atup: atup güneş K.1; yüce: ulu K.1, S.2
 3 2↔3 Ü.3; bizi āftāb-ı sitem: āftāb-ı cevri bizi Ü.3
 4 gün gibi başumuz: başumuz gün gibi S.2, Ü.3
 5 kūy-ı 'ışkuñ gedāsı çākeriyüz: vērmezüz ehl-i 'ucba hīç vüçüd S.2, ŞR, *vērmezüz ehl-i 'ucba hīç vüçüd* Ü.3

- 6 şubḥ kesb-i şafā eder: şubḥ-ı şādık şafā alır Ü.3

G. 219

seyre ol ruḥsārı şanmañ zūlf-i dildārum ḳomaz

- 1 ruḥsārı: dildārı S.3; kılmaz: ḳalmaz S.3
 2 dā'im şatar bir gün: her gün şatar bir dem ŞR, Ü.3; benüm: beni Ü.3
 4 budur: birdür K.1; efsānesin: efsānesi R; sevdüğüm budur şarāb-ı 'ışkı: cān fedā şol bāde-i 'ışka ki ŞR, *cān fedā şol bāde-i 'ışka ki* Ü.3
 5 n'eyleyem: āh kim ŞR

G. 220

tenüm 'ışk āteşi yaḳsa ğam u derde günāh olmaz

- 2 ḥāne-i merdüm: *ḥānemüz her dem* Ü.3
 3 3↔4 S.3; ben ol: bu ben S.1, K.1; ğınāyam: 'uḳābam R, *uḳābam* Ü.3
 4 gelsün: olsun S.1, K.1; feraḥ: ḳadeḥ S.2
 5 itlerüñle hem-dem: itlerüñ silkinden S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, *itlerüñ silkinden* Ü.3; aña: hergiz S.2

G. 221

'āşıkuz dervāze-i şehir-i melâmet beklerüz

- 1 dervāze: deryūze K.1; şehir: kūy R, *kūy* Ü.3; zāhidā sen: zāhidāsā S.1, R, K.1, zāhidā V, zāhidā şanma bizi S.3, zāhidāsā ŞR, zāhidā şanmañuz Ü.3; kūy: *semt* Ü.3

3 3↔4 S.2; bugün: dilā S.2

4 -ŞR

G. 222

ķayddan āzādeyüz kūy-ı ferāġat beklerüz

1 ferāġat: ķanā‘at ŞR; ķanā‘at: ferāġat
ŞR

2 bizi: beni R; necm: *nūr* Ü.3

3 sākin-i dergāhıyuz: beklerüz
dergāhını S.2

4 ‘ışķ ēli: ĥaķ eri S.2

5 ĥayālī-nām: ĥayālī gibi S.3, *ĥayālī*
gibi Ü.3; uyduñ: uyduķ ŞR; melāmet:
selāmet V

G. 224

dem geķer mi kim gözüñ cellād olup ķan

istemez

1 gözüñ: müjeñ S.3, ŞR

2 2↔3 S.3, ŞR; vardur: var ŞR

4 gūlzārında: bustānında S.3, ŞR

5 nānum: nālüm S.3

6 S.3 ve ŞR nüshalarında 7 beyit olan
gazelin 6. beytinde cāme-i zerrīni
n'eyler vėrmeyen cisme
vücūd//sāyesinden ‘ār ēden ĥurşīd-i
raĥşān istemez beyti yer almaktadır.

G. 225

şūfī tārīķ-i ‘ışķda biz derd esīriyüz

1 derd: merd S.3

3 zāra: tārā K.1, dāda Ü.3, derde S.3;
tutmaġa: dutmaġa ŞR

5 şanma sen: şanmasun ŞR

G. 231

baķmaz ol meh ne ķadar yaş aķıdursa

gözümüz

1 meh: şeh Yk₁

3 B mısraının vezni aksamaktadır.

G. 232

ġam yok felekden olmaz ise āşkār şems

3 olur: olup ŞR, Ü.3

5 dāġ: dār Ü.3

G. 233

yār için eyleyiceķ gözle gönül tende

şavaş

1 yār için: yār ile S.3; rezmdē: bezmdē
V; niķe: ķoķ S.3

2 ētmeyiceķ: eyleyiceķ R, K.1;
tecemmül dēyü terk ētmeyiceķ:
taĥammül dēyü ‘add eyleyiceķ S.3;
2↔3 ŞR, Ü.3

3 kākülünñ: kākülinñ ŞR

4 ķılmış: ētmış Ü.3

5 yukāru aşıġa: aşıġa yukāru K.1, S.3,
ŞR, Ü.3; -V, -S.2

6 -S.1, -ŞR; ol demde: öldükde V;
iķinde ķalıcaķ ol: iķre ķalıcaķ dil R,
K.1, S.3, Ü.3

G. 234

dünyā maĥabbetini gönülden ēdüp terāş

3 ĥāk-i rehünđen: ĥāl-i ruĥuñdan R,
ĥāl-i ruĥuñdan Ü.3; rehünđen:
rehinde S.3; geķürdi: ciġerde S.3

4 görse: görürse S.3; yüzde: yüzünđe V;
ĥālün döġünmeġe: ĥālünđi döġmeġe
ŞR; āsyāb: āsyā Ü.3

5 vaşl: vaşlı Ü.3; hicrānlı: hicrānla R,
hecr ile Ü.3

G. 235

gördi ki ķibleġāh-ı cihāndur ol iki ķaş

- 1 ki -K.1, egdi aña: aña egdi Ü.3
 2 ışıqlıg: ışıqlığın ŞR, Ü.3; étmeden:
 étmedin V, Ü.3; éderdi: éder Ü.3
 4 gāhi: gāh S.1, R, V, S.2, S.3, geh ŞR;
 kan -ŞR; kan gāhi dökdi: vü geh gāh
 dökdi Ü.3
 5 dirilür: eglenür S.3; dem ki hākde
 yalıñuz qala: hākde yalıñuz qala bir
 S.3

G. 236

hayālün hem-demi yaşum düşüp ruhsāra yaşdanmış

- 2 hilālī: hilāl S.1, R, K.1, S.2, S.3; sen -
 V; içmede: geçmede ŞR, çekmede
 Ü.3; dem: gün S.1; başuñdaki:
 başuñdağı S.1, ŞR
 3 belā: ser-i ŞR, Ü.3; kühında: kūyında
 R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; bir 'āşık -K
 4 kemiş: koyup ŞR, Ü.3; bir: pā S.2

G. 237

bīsütünüñ gördi kim tıgıyla taş var imiş

- 1 bīsütünüñ: bīsütünü K.1; kim -S.3
 2 şu'lesinden: şu'lesinde S.3; āhınuñ:
 āhumuñ K
 4 tut: dut ŞR; epsem ol: teslīm ol ŞR;
 şavaşı: şavaşı ŞR
 3 gözlerüm: göricek gözüm V

G. 238

egerçi görmez ey hūr-ı behişt ehl-i cinān āteş

- 1 hūr-ı behişt: hūrī-şifat ŞR; ruhuñdan:
 ruhuñda R, S.2, ŞR, Ü.3; 'izāruñ:
 dehānuñ S.3
 2 tīrūñ: tıguñ R; olaldan: olalı S.3

- 3 döymez: durmaz ŞR; étmez altuna:
 altuna étmez S.3
 4 -K.1; meyḥāne: peymāne S.1, R, S.3;
 bir: her R, Ü.3
 5 -K.1; vardı: geldi ŞR, geldi Ü.3;
 bendeñe olsa: bendeñi étse V

G. 239

lebün 'aksi düşüp mir'āta ey meh-pāre yaşdanmış

- 1 meh-pāre: mäh-pāre S.3; şanasın:
 şanursın ŞR, Ü.3
 2 -K.1, -S.2
 3 şīr-i çarḥ: çarḥ bu S.2; kıysı: kırş-ı
 S.2
 4 -K.1, -S.2
 5 şevkiyle: şevkinde S.2, S.3, ŞR, Ü.3;
 kebg: līk S.2; ḥārı: kara S.2, ḥār Ü.3
 6 şahrāda: şahrāya S.2
 7 tayanma: dayanma S.2; çün: kim Ü.3

G. 240

güldürmez ādemi dehr akitmayınca kan yaş

- 1 kan: göz S.3, ŞR, Ü.3
 2 yāruñ: yāra V, S.2
 3 -R; olan: oldı Ü.3
 4 olsa: olsañ K.1, V, S.3, S.2, ŞR, Ü.3;
 ğam-gīn: ḥandān S.2; geçinür:
 geçürür K.1, V, S.3, S.2, ŞR

G. 242

ey āh pāy-ı himmeti bu nüh-kıbāba baş

- 2 ol yār: dildār S.2
 3 3↔2 V, S.2, ŞR; dēr ki saña: dēr saña
 ki R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; birde: bir
 ŞR; ḥarāba: ḥizāne S.1

- 4 āh ise ser-keş: ise ne deñlü K.1, ise ne
Ü.3; yaşum: sirişk S.2, ser-keş ŞR;
niyāzı: nigārı S.1; yūri: yüz sür S.1, V,
S.3, Ü.3, sür yüz R, yüz ur S.2, ŞR

- 5 ‘anberīnūñi: ‘anberīnūñ S.1, K

G. 243

**derd ü ğama merd olmadur ‘ışk içre
‘ālemden ğaraż**

- 2 bülbul gibi zār olmadur: gül gibi
kārūm gülmedür ŞR
3 zārūrīdür zarar: zarar vèrdüñ zarar
ŞR; devāsıysa: devāsına Sel

G. 244

şevk āteşiyle yaşını édüp nişār şem‘

- 1 şevk: ‘ışk S.3; āteşiyle: āteşine Ü.3
3 şubḥ: rüz S.3; nīzeñ: tīguñ S.1, K.1,
tīrūñ ŞR
4 kılmağ için: kılmağa çün S.3
5 şol -S.3; ka‘r: faqr S.3

G. 245

**derd-i dil söyler zebān-ı hāl ile her gāh
şem‘**

- 1 pervāneyi: pervānesin Ü.3
2 kim -K.1; geldükde: geldükçe Ü.3;
götürür: götürür Ü.3
3 fānūs: kāmūn ŞR; tālī‘ümden:
tālī‘ümde Ü.3; 3↔4 Ü.3
4 tārīküme: aḥzānuma tārīküme K

G. 246

**hūn-ı dil bāde hayāl-i dost hem-dem āh
şem‘**

- 1 dost: yār S.3
3 ‘ademde: gamuñda Ü.3
4 -S.1, -R, -V, -S.2, -Ü.3

- 5 -S.1, -R; kalsa: kalursa K

- 6 -S.3, -ŞR

G. 247

**çün şitā-yı zulmi ma‘dūm eyledi sulṭān-ı
şer‘**

- 2 hedmden: zulmden S.1
3 3↔4 R, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; kandīli
var S.2 kandīlvār S.1, R, K.1, V, S.3
4 vèren: varan S.2; bī-dillerūñ: bī-
dīnlerūñ S.2; ḥākān: erkān V
6 gerd-i: gördi Ü.3
7 biter: -ı ter ŞR; yağdurursa ebr-i
raḥmet üstine: yağdura çün ebr-i
raḥmet üstüne S.2, yağdurursa ebr-i
raḥmet üstüne ŞR, Ü.3; -S.3

G. 248

**bilsem ne gördi ol şanem-i sīm-tende
şem‘**

- 1 bilsem: bilmem ŞR, Ü.3
2 2↔3 S.3; şanmañuz: dèmeñüz ŞR,
Ü.3
3 bir küşende: ber-keşide S.3
4 götürüp: götürüp K.1, S.3
5 -S.1, -R, -V

G. 249

çün şem‘ kıldı keşret-i ‘ālemden inḳıṭā‘

- 1 çün şem‘ kıldı keşret-i ‘ālemden:
çünkü keşret-i ‘ālemden şem‘ kıldı
S.2; sūz u güdāz: sūzuñ dırāz u S.3;
şu‘lelerin: şu‘belerin R, K.1, V, S.2,
S.3, Ü.3; ètdi: ètdi anda S.2
2 pervāne oldu naqd-i hayāt ile tālibi:
oldı çün pervāne naqd-ı şıḥḥat ile

‘ālemi S.2, nārenci bir: vērđi nārenci
S.2

- 3 pervāneler: pervāne V
4 şem‘: ebr S.3; zenbūrı: ʔanbūrı Ü.3

G. 250

**gördi sen leyli-‘izārı oldu mecnūn serv-i
bāğ**

- 1 ‘izārı -ŞR; ābı: bāğı S.1
2 zūlmet-i şebde: zūlmet şebinde ŞR;
peyker-i: şöyle ki ŞR
3 ğamdur: ğamda ŞR, Ü.3; tenüm:
benüm V; odlu: otlu ŞR, Ü.3; şām-ı
ğamda: tāze tāze ŞR; dāğdan yağdum
aña yēr yēr: tāze dāğumdan aña
yağdum Ü.3; 3↔4 Ü.3
4 gösterse: gösterdi K.1, S.3; sipihre:
sipih R, K.1, sipihri S.3; cisminde:
çeşminde S.3; çıkar: yağar Ü.3
5 āhum: āhı S.2, āh ŞR, Ü.3; yağmaya:
yağmasun Ü.3

G. 251

**her şıfatda hağdur eşyānuñ dilinde
muttaşıf**

- 1 şıfatla: şıfatda: S.1, K.1; var: ğam Ü.3
2 öykinürse: öykinürken ŞR; derdüme:
derdine S.2; ersün: erdi ŞR; olsun:
oldı ŞR
3 mağşūda: kūyına Ü.3
4 serv: zūlf S.3; vaşl olsun: ermesün
S.3; bi’llāhi lūtf et lāma vaşl olsun:
lūtf et ki lāma vāsıl olmasun Ü.3
5 saña keşf: āşkār ŞR; keşefden:
keşefde S.3; ednāsın: ednāsın S.2;
nefsün: nefsin Ü.3

G. 252

**gèydi benefşe başına olup ʔalender dūr
şadef**

- 1 olup: rengīn S.1, R, K.1, V, S.3, ŞR,
Ü.3
3 zāhid: zāhidā R, Ü.3; neye yarar neye
bir: neye yarar bu Ü.3
4 ʔazef: şadef V

G. 254

**şabānuñ ʔatır kuyında yārūñ pūr-ğubār
ancağ**

- 1 bir -V
2 2↔3 R, V, S.2, ŞR; gördi: gördüm V;
be -V; kendü: kendi ŞR; gelmiş:
girmiş Ü.3
3 yāra: dèyü S.2; ʔağrūm: ʔağrı Ü.3
4 2↔4 Ü.3; encüm hem: her encüm Ü.3
5 zāhid-i: zāhidā S.3

G. 255

zemīne na’lceñ nağşı hilālī vèrelī revnağ

- 1 hilālī: hilāle K.1, V, S.2; her ay edüp
māh-ı nevi: māh-ı nevi her ay edüp R,
V, Ü.3, māh-ı nevün her ay edüp S.2;
tırnağ: dırnağ V
3 etdün: etdi S.1, R, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; nağşın: nağşı S.1, S.2, ŞR, Ü.3;
parmağ: tırnağ ŞR, dırnağ Ü.3
4 ‘aşığlaruñ: her ‘aşıkuñ R, S.2;
kanıyla: kanını R
5 dilden: dilde ŞR; ʔazındı: ʔazıldı R;
ğayriyyet: yā ğayret V, ğayret ŞR,
ğayret hep Ü.3; şeyden: şeyde R

G. 256

ʔoldıysa sākiyā mey-i gül-reng ile ʔabak

- 1 teldıysa: doldıysa V; neşâtı: neşâtın S.3
 2 her: bir R; anı: anın R, K.1, S.3, Ü.3; ier: ierdi K.1, ierler Ü.3
 3 azāndan: azānda Ü.3
 4 ‘alāadan: ‘alāyıdan S.3

G. 257

cihān bir sīmyā-āne felek hem sir-sāz

anca

- 1 ile: ilen ŞR; sir-sāz: *sir-bāz* Ü.3; ile: ilen Ü.3
 2 hemān: hemīn K.1, S.3
 3 her: hem S.2; sīnemde: sīnemden S.2
 4 nāz: zār S.3; urmuş: durmuş ŞR
 5 āhīden: āhīde R; rāz: zār S.3

G. 258

ey ‘andelīb egeri abr u arāra yēr yok

- 1 geri: egeri S.2, S.3
 2 selāmet olsun: melāmet olsun R, ŞR, Ü.3
 3 ururken: dururken ŞR; ırsın ser-i: yād eyleme S.2
 4 utdı: dutdı ŞR
 5 dil-ber: meyline S.2; nigāruñ: ubāruñ K

G. 259

tā ki oldum hem-dem-i rind-i ade-peymā-yı ‘ı

- 2 pūr-ev: pūr-er R; olmasa: olmaz S.2
 5 alınur: alına ŞR
 6 āk-ālūdemo: zerd-ālūdeyi S.3; pāy: nāy Ü.3; lāy Ü.3
 7 ser-fürū: ser-fedā S.2

G. 260

egeri kim cigerler anıdur ‘ı

- 1 baa or kim ne: bi-amdi’llāh S.3, ŞR
 2 mülki āhı bir: mülk āhınuñ Ü.3
 5 benem dēr: benümdür Ü.3

G. 261

gördi mā’il seni ey dost dil ü cāna ada

- 1 meydāna: urbāna R, K.1, S.2
 2 kez: dem ŞR
 3 server: usrev R
 4 tīr ile eylese dil ü cānumı: tīri ile cān u dili eylese R, V, Ü.3, nīze ile cān u dili eylese yād S.2, tīri ile eylese cān u dili yād S.3, tīr ile cān u dili yād etse ŞR
 5 īrān ile: īrāna vü S.1, K.1, S.3

G. 262

allar ile ana girmiş ol melek-sīmāya ba

- 1 iinde omış: ire utulmuş S.3, iinde domış ŞR
 3 bir himmeti: ey serv-ad V
 4 ūn: ū‘ān S.1, K.1; sibā‘ına: sipāhında S.2; kāsesinde: kāsесinden V, Ü.3
 6 cemde: amda V; ūn: zev V; -S.2
 7 misk-bār: müşk-bār R, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
 8 iinde omış: ire utulmuş R, Ü.3, iinde utulmuş K.1, S.3

G. 263

ēdince vaş-ı ruuñ arfini raam ‘āş

- 1 āk: āk V

- 2 ümîdüm: ümîzüm R; kim: ki K.1;
vaşluñ: vuşlat S.2, ŞR, Ü.3, vaşlı S.3
- 3 yolını: yolına S.2; ‘alem: bî-‘alem
S.1, R, V, S.3; toğrı: toğru Ü.3
- 4 gözinde: göziyle S.2, ŞR; efendi
sürdi: sürer efendi Ü.3
- 5 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2; olur melûl
ğarîb: ğarîb melûl ŞR
- 6 çekildi: takıldı S.2; götürdi bār-ı
ğamı: götür bār-ı dil-i ğamı S.3

G. 264

aç gözün keşretde vahdet zevkin eyle

yāra bak

- 1 āyīneveş: āyīne-i S.1; zevkin: *seyrin*
Ü.3
- 2 bu: bir R, K.1, S.2, S.3, ŞR
- 3 eşcāra: eşhāra ŞR
- 4 cism terkîb-i ğubārîdür gel: cism
terkîb-i ‘āriyetdür gel sen Ü.3
- 5 bahşine: bahşına R, K.1, V; etme: eyle
K.1, S.2, et S.3; hemîn: himmetin S.3,
dahı ŞR, şakın Ü.3; içre: *içün* Ü.3

G. 265

serv-kaḍ maḥbūblar içre cefāsuz yār yok

- 1 gülzārında: bustānında ŞR
- 2 şāhid-i bāzār: şāhid-bāz R
- 3 lîkin: gerçi ŞR; dehān: miyān Ü.3
- 4 benden: senden S.3
- 5 ta‘ne-i aġyār: şāhid-i bāzār S.1, R,
K.1, S.2, S.3, şāhid-bāz V,

G. 266

**şu qarşudan gelen dil-ber be-ġāyet
ġamzekār ancak**

- 1 ġamzekār: şīvekār V; ħūnîn: fitne S.1,
R, K.1, V, S.3, ħūnī ŞR, Ü.3
- 2 yürürken: yürür ŞR; şehir içre her gün:
her gün şehirde S.1, R, K.1, S.2, her
dem şehirde S.3, şehir içinde her gün
ŞR; sāye: sāde ŞR
- 4 güzellerle: şanemlerle ŞR, Ü.3; çü: bu
R, V, ŞR, Ü.3, ki S.3
- 5 vaşfında: vaşfiyla V, S.3, Ü.3; silk-i
nazm: nazm-ı silk S.1; şāhvār: ābdār
ŞR, ābdār Ü.3

G. 267

yüzde fem gör hāller ile ‘arız-ı rengine

bak

- 1 fem gör: gör kim S.3
- 3 3↔4 R, S.3, Ü.3
- 4 yüzini: yüzünü K.1, S.3; geçmedi:
geçmedin S.3; yüzini gördükde zāhid
mā-sivādan geçmedi: küfr-i tenden
geçmemiş gördükde yüzün müdde‘ī
S.2, fikr-i tenden geçmemiş gördükde
yüzün müdde‘ī ŞR
- 5 ‘ışk derdinden hayālî olmasun hergiz
ḫalāş: kūy-ı ‘ışkuñ olsa rüsvāyī hayālî
ġam degül R, V, S.3, Ü.3; aña kim
dédi: kim dedi aña R, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3

G. 268

**rūzgāruñ cevrinūñ ben bendeye oranı
yok**

- 3 cūş édelden: cūş-ı dilden R, V, S.2,
S.3, çıkısa dilden ŞR

- 4 belā vü derd ü ğam: sipihr ü kā'ināt
S.1, R, K.1, V, S.2, Ü.3; mihmān-
hānedür: miḥnet-hānedür ŞR
- 5 tīmār: dermān S.3, Ü.3; ède: èder V;
dermānı: tīmārı ŞR

G. 269

nuḳl ise naḳlin işidürüz elde bāde yok

- 2 serīrūñ: sipihr S.3: 40r
- 3 h^vānına: h^vānlaruñ K.1, hūnına ŞR;
taht: baht R; ceme: cem ü ŞR
- 4 şafāya: cefāya S.3: 40r
- 5 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -Ü.3; 'ışk ile:
'āşika ŞR
- 6 kolumda: koluma S.1, R, K.1, S.2, S.3
(Derkenar), ŞR, elüme S.3: 40r

G. 270

hiç kārüm yok sipihr-i gerdiş-i devvārlik

- 1 yoğ: yok ŞR, Ü.3
- 5 dāğumla: dāğumdan S.3; eṭrāfını:
eṭrāfında V

G. 271

mīve-i bāğ-ı cihān āh ki bī-dād ancaḳ

- 2 dāne-i encüm: encüm-i dāne Ü.3
- 3 be nedür: ne-durur S.3
- 4 fenā: 'anā R, ğinā V, ŞR, cihān Ü.3,
ğinā Ü.3; ğināya S.2; beglerine:
begler S.2; tenden: teninden S.1, K

G. 272

sīneme kār eyleyelden ḥancer-i hūn-bār- ı 'ışk

- 4 anlaruñ: onlaruñ ŞR; hūb iken:
hūbdur Ü.3
- 5 ey: ol S.3

G. 273

tīri beñzer göricek nāvek-i müjgāna şadaḳ

- 1 bend: ḥabs K
- 3 meydānın: meydānında S.3
- 5 şīr-i: şīr ü Ü.3; berü: beri Ü.3

G. 275

ḥaṭṭ-ı nigārı gör saña kim dēr kitāba baḳ

- 1 gör: sen Ü.3
- 2 ḥaṭṭın: ḥaṭṭı Ü.3
- 3 mezra'ına: mezra'ında Ü.3; yaş
yağmurdan dōken -Ü.3
- 4 -Ü.3

G. 276

tīr-i cefālar eyledi bağrum delik delik

- 1 toptoluyam: toptuludur Ü.3
- 2 'ışk: çarḫ S.1; urdı: şaldı ŞR, şaldı
Ü.3; 'uşşāḳdur: 'uşşāḳ-durur S.3
- 3 ile: èder R, V, S.3, Ü.3, èdüp S.2, ŞR;
kıldı: ètdi ŞR
- 4 èdindi: eyledi ŞR

G. 277

degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryānuñ

- 1 giryānuñ: pür-hūnuñ V
- 2 şol: ol ŞR; uğrayası: uğraması ŞR;
oḳuñla şol: göreyin ol Ü.3
- 3 sen: ol R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3;
3↔4 S.3, Ü.3
- 4 çerāğlar: çerāḳlar R, V; bekleye sāyeñ
gibi: sāye gibi bekleye ŞR; alup: olup
Ü.3
- 5 sözüñde tılısm-ı sihr: sözüñ sihr ile
tılısm Ü.3

G. 278

**maḳām-ı meykede vü cām-ı lāle-günü
anuñ**

- 1 “ḥūnı” kelimesi burada “ḥvānı”
manasına gelmekle birlikte kafiye
zaruretiyle “ḥūnı” şeklinde
yazılmıştır.
- 2 mürīdi: mürīd S.1, K.1, S.3; şāfdur:
pākdür Ü.3
- 5 yol: ‘ışk R, V, S.2, S.3, ‘ışk Ü.3;
mecnūn ḥayāli: ḥayāli mecnūn S.3

G. 279

**ġam degül peykānlaruñla tıldı'sa cānā
yürek**

- 1 ġam degül peykānlaruñla tıldı'sa cānā
yürek: tılsa ger peykānlaruñla ġam
degül cānā yürek S.2, doldı'sa
peykānlaruñla ġam degül cānā yürek
ŞR, ġam degül peykānlaruñla tılsa
cānā bu yürek Ü.3
- 2 baḥr-i şevke: şevki baḥre R, K.1, V,
Ü.3, ‘aksin baḥre S.2, ŞR, şevk-i yāre
S.3; vèrelı: *vèrse* Ü.3
- 3 tayanmasa: dayanmaya ŞR
- 4 şaru altunlu: şarı altınlı ŞR, şarı
altınlı Ü.3; ey meh: eyle ŞR
- 5 bildüren: gösteren S.2; göstermedi:
bildürmedi S.2
- 6 -R, -S.2, -ŞR; bendenüñ: bendeñüñ
S.3; lıṭf: vaşl ŞR

G. 280

kendüñ gibi zāhid beni bī-ḥāl mi şanduñ

- 2 2↔3; 3↔4; 4↔2 R, V, S.2, Ü.3; rüḥ:
ḥūri S.2, ḥvāce Ü.3

- 3 şerer: şerār V, S.3, ŞR, Ü.3; āh ile:
āhumla S.3; kıldı: kılmış Ü.3

- 4 ‘uḳde: ‘ışkda K

- 5 sīne: şūret R, V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 281

lebüñi ağzına vèrseñ n'ola ben maḥzūnuñ

- 1 ağzına: ağzuma S.1, R, Ü.3
- 2 tağa: dağa S.1, R
- 3 yüzüñ: yüzüm Ü.3
- 5 çekdüğini: kıymetini S.3

G. 282

kāse kāse nice zehrin içeyin gerdünuñ

- 1 içeyin: içelüm R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; tiryākını: tiryākini R, V, S.2, ŞR,
Ü.3
- 3 māni': ḥā'il S.3, ŞR, Ü.3; 3↔4 Ü.3
- 4 neme: neye V, S.3, ŞR; n'èdeyin:
dutalum ŞR, tıtalum Ü.3

G. 283

ne şerefdür ki olduġıy'çün pāk

- 1 tutar: dutar ŞR
- 2 ef'īsine: nefisine Ü.3
- 3 mār dandur: mār içündür S.1; ṭabī'at:
ḥaḳīḳat S.3, ŞR, Ü.3
- 4 iken: iseñ S.1, K
- 5 āb olur mürebbi -S.1, -K
- 6 eyledi: eyler S.3; eyledi ḥāk: eyler çāk
Ü.3
- 9 -S.1, -K

G. 284

**adın añmaz idüñ şūfı daḥı firdevs-i
a'lānuñ**

- 1 adın añmaz idüñ şūfı: be şūfı adın
añmazduñ V, S.2, ŞR

- 2 eyler yedi kullenün: eyler yèdi
kulanuñ ŞR; -S.1
3 çīnīdūr: çīn olmış S.2

G. 285

kemānın êrgürelī rūmda kemāle kaşuñ

- 1 rūmda -V
2 gözleruñ: gözleri S.1; o: şu V
3 cismümüñ: çeşmümüñ S.3
4 kudret: qadr S.1, K.1, V, S.2, S.3; geh:
gāh ŞR, Ü.3
5 5↔6 ŞR; gözüñe: gözüñ ki Ü.3
6 ey dost kılsa va‘de-i luṭf: ey kılsa
va‘de-i vaşlı S.2; luṭf: vaşl V; qaraltı:
qarası S.2

G. 286

yüz nāz ile bir ḡonce-i ra‘nāyī büyütdük

- 2 lebinī: lebin S.2
3 ferhād ile mecnūn ile: mecnūn ile
ferhād ile V, S.2
4 ṭuruşuñ: duruşuñ ŞR
5 cānān: dil-ber V, ŞR

G. 287

tenlere rūḡ-ı muḡaddes ‘ışḡ-ı pākūñdür senüñ

- 3 gibi -S.2
5 cismi: cismüñ S.3

G. 288

‘āşīḡ olana ḡūn-ı ciger mā-ḡazar gerek

- 1 olana: olan S.1
2 cefāya: belāya S.2; çeşmüñ: çeşmüm
S.2
3 ser: zer S.2
4 ‘ışḡ: yār ŞR

- 5 ḡayāliyi: cefāyī S.1; her zulmetī-
nihād: her zulmet-nihād S.1, K.1, V,
S.3, fer ḡülbünī nihāl S.2

G. 289

nigār zülfi benüm boynuma kemend gerek

- 2 şüfī -V, -S.2, böyle S.3; ne -Ü.3
3 teşhīr: taşvīr R, V, S.2
4 ki: kim Ü.3
5 firāḡuñ: firāḡ Ü.3

G. 290

ey ḡōñül ḡālūmi derdūñle diger-ḡūn ētdüñ

- 2 o bezme mey-i ḡül-ḡūn: mey-i bezme
ḡül-ḡūn S.3
4 ḡam ey leylī-ḡırām: ḡamı ey leylī-
ḡırām ŞR; yazmalu: yazmalı ŞR
6 -S.1, -K.1, -S.3

G. 291

seng-i cevruñle dil-i vīrānum ābād eyledüñ

- 1 cevruñle: cevr ile S.2; dil-i vīrānum:
dil vīrānı S.2
3 nāz: cān S.2; derd-i dil-ber sīnemi:
dil-ber-i sīmīn-beden S.2
4 tāze: yeñi S.2
5 bir ḡabābı: ey ḡayālī S.2

G. 292

şīve birle la‘lūñi aḡzuñda pinḡhān eyledüñ

- 1 la‘lūñi: aḡzuñı K.1; hay: ha Ü.3
2 yaşıñdan: yaşıñda S.2; şāḡīb-cemāl:
ḡüsn ü cemāl S.2, ŞR
3 ḡayretinden: ḡasretinden K.1, S.3;
ciger zaḡmını bu dillerde: cigerler

zaḥmını ‘ālemde R, S.2, cigerler
zaḥmını èllerde K.1, cigerler zaḥmını
dillerde V, S.3, ŞR, Ü.3

- 5 bendeñe: bendeñi S.2; yārān: nālān
S.2

G. 293

ḥaṭṭuñ olalı ey gül-i ḥandān benefşelik

- 1 ḥaṭṭuñ: ḥaddūñ S.2, S.3, ŞR, Ü.3
2 mi ḳan: der ḳan S.3
3 3↔4 ŞR; anı: omı ŞR
5 şāhuñ: şāhid S.3

G. 294

olmışam miḥnete mu‘tād elinden felegūñ

- 2 yanar nāra: yüzün ḥāra R, yalar nār
K.1, ŞR, yēler nār S.3
5 ile: ilen ŞR, Ü.3; dād: āh V; 5↔6 Ü.3
6 -K.1, -S.2

G. 295

**fer vēren māha cemāl-i bā-kemālūñdür
senūñ**

- 2 lāle-i: lāle-ruḥ R, V, S.2, S.3; üstinde:
üstindeki S.3
3 ‘ayn: ‘īd K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
4 boynuma: boynuña R

G. 296

**jālelerdür eşk-i çeşm-i ḥūn-feşānı
būlbūlūñ**

- 3 tutdı: dutdı V, ŞR; nīşter: nīşteri S.2,
S.3; oldı: *gibi* Ü.3
4 sūzān imiş her: sūzānveş çün S.2,
sūzāndur Ü.3
5 gırmez: *érmez* Ü.3

G. 297

alalı āhumı benüm o melek

- 3 hele bunı: bunı hele S.1

- 5 bir: bu S.2

G. 298

**ḳılıcuñ zaḥmıdur sevdāsı cismümde dil ü
cānuñ**

- 1 sevdāsı cismümde: cismümde sevdāsı
R, S.2, ŞR, Ü.3
2 baḥr: baḥrı S.2; her şeb: *cānā* Ü.3
3 şebdīz: *bu tīr* Ü.3
4 -R, -S.2, -S.3

G. 299

nice bir ehl-i islāma bu kīnūñ

- 1 vara: var ŞR
2 yā: yay R, S.2, S.3
3 ḥalkını ehl-i: şehrini her gün R,
ḥalkını her gün S.2, ŞR, şehrini rüy-ı
S.3, şeh-perin her gün Ü.3; 3↔4 S.2
4 bāc: tāc Ü.3
5 meger: yine K.1, ŞR

G. 300

ister iseñ baḳduğın dā’im yüzine ol melek

- 1 iseñ: ise V, S.2, ŞR, Ü.3
3 vaşlın bulam nā-gāḥ leylānuñ dēyü:
vaşlını bulam dēyü nā-geh S.3; tağı:
dağı V
4 ister iseñ: diler iseñ S.2; zevḳ: rüz V;
olmaz: bulmaz V
5 döküm: dōktüm ŞR; ḳanlı: acı S.3;
dāğa: tağa V, S.3, ŞR

G. 301

**bizden ol yāra niyāz andan hem istiğnā
gerek**

- 1 niyāz andan hem: niyāz ü andan S.3,
Ü.3

- 2 āhum: āhın ŞR
 3 eṭrāfindadur nāveklerüñ: eṭrāfinda
 nāveklerümdür S.3; nāveklerüñ:
 nāveklerüm K.1; ḥasretdür: ḥayretdür
 V

G. 302

**ne lāzım ḥaṭṭ-ı miskīnün 'izāruñda terāş
 etmek**

- 1 miskīnün: müşgīnün ŞR, Ü.3;
 'izāruñda: 'izāruñdan S.3, ŞR;
 cemāli: nihānı Ü.3
 2 günde yüz biñ göz ü kaş: tende yüz
 biñ gözle kaş S.3, ŞR, Ü.3. B
 mısraının vezni aksamaktadır.
 3 şavaş: savaş ŞR

G. 303

**'arızuñ gülzār-ı çīndür gözlerüñ āhū-yı
 misk**

- 1 çīndür: ḥüsnin ŞR; gözlerüñ: gözler
 iki V, ŞR
 2 ser-be-ser: ser-te-ser K.1, S.3, Ü.3;
 cism-i beyāzuñ ḥāller zeyn eylemiş:
 zeyn eylemiş cism-i beyāzuñ ḥāller R,
 K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
 3 oldu: olmuş ŞR, Ü.3
 5 varsa: erse S.2

G. 304

kanına girdi 'arızuñuñ ḥasreti gülün

- 3 olalı: olmağa S.1, R, K.1, S.2, S.3,
 ŞR, olmalı Ü.3; bülbul ile: bülbul-e-i
 S.3; 3↔4 Ü.3; şavt-ı bülbul ile:
 ḥusrevāne-şıfat Ü.3
 4 degül: degüldür ŞR; naqş-ı gül:
 naqşuñuñ Ü.3

- 5 sevreti: müddeti R

G. 305

**var ol ey āhum ki eşküm güllerin āl
 eyledün**

- 1 vèrdün: vèrüp V
 2 yār -ŞR
 3 koduñ: koyduñ S.3
 4 düzdini: düzdine S.1, K.1, V, S.2, S.3,
 Ü.3; cān düzdini: dil derdine V, dil
 düzdini ŞR, cān derdine Ü.3
 5 kişver: leşker R, S.2, S.3, Ü.3;
 kaddüñi: kaddümi S.3, boyuñı ŞR
 6 olmağıl: olmağın R, Ü.3, olma kim
 S.3; bi'llāhi ben dervīşi: dervīşüñi
 va'llāhi V; -ŞR
 7 gibi: iken ŞR; bāzar: bāzārı S.1, K.1,
 V, S.2, S.3

G. 306

**dil helāk oldu bugün derdiyle ol meh-
 pärenün**

- 2 her -V; düşelden: düşüldi S.3

G. 307

**tutdı şahñ-ı gülşeni feryād u zārı
 bülbulün**

- 2 şabrı kalmadı qarārı: kalmadı şabr u
 qarārı S.1, K
 3 şeb-tābī: şeb-tābī' S.1; odlı: otlu S.1,
 K
 4 goncenün: güllerün K.1, S.3

G. 308

çün kanum içdi baña leb-i dil-sitān gerek

- 1 begüm cerīme: bedel cür'a S.1,
 begüm cür'a K.1, S.3

5 atı öñince nice devān erdevān: yüz
erdevān atı öñince devān K.1, S.2,
S.3, ŞR

6 -S.1, -K.1, -S.2, -S.3

G. 309

**tığ-ı ğamla cism-i ‘āşık çāk çāk olmak
gerek**

3 reşk éde: eşk-i S.3

4 eşkinde: eşkinden ŞR; şāhvār: şāh-ı
derd S.3, ŞR

5 sūz: tarz S.3, ŞR

G. 310

**ne var ‘ālemde ey zāhid bugün ‘ış u
tarabdan yég**

2 ādābını tekml̄l kıl: tekml̄l kıl ādābını
S.3, ŞR, Ü.3; gedāsı: gedā-yı S.1, K.1,
ŞR, Ü.3; ‘ālī: ‘ālim Ü.3

5 kendüsin: kendüyi Ü.3

G. 311

**dème mey-ḥānede ḥūra şaḡın bint-i
‘inebden yég**

1 edebden: ‘inebden S.1, K

2 ‘āşık -K.1; şunaldan: şunaldan Ü.3

3 -S.1, -K.1, -S.3, -Ü.3

4 zevḡine: şevḡine K.1, S.3; cigerle:
cigerlen ŞR, cigerler Ü.3

5 ancak: el-ḥaḡ S.3

6 ceyrān: ḡayrān S.1, S.3; eylerseñ:
isterseñ ŞR, Ü.3

G. 312

hem-ser olalı ol ḡad-i bālāya kākülün

2 toġusunda: doġusunda S.3

5 ṡururken: dururken ŞR

G. 314

cāndan helāk-ı lezzet-i ġüftāruñam senün

2 keşāfeti: kesāfeti Ü.3

3 3↔4 S.3, Ü.3

4 kūyunuñ: kūyuñuñ ŞR

5 cefākāruñam: hevādāruñam Ü.3

G. 315

bezm-i bahāra başdı ayaġı benefşenün

2 ṡolusını: dolusını ŞR, Ü.3

3 zer: zerd S.3

4 atdı: artđı/eritdi K.1, S.3, ŞR, Ü.3.
Vezin zaruretiden ve 578 numaralı
nüshadan atdı olarak deġiştirilmiştir.

G. 316

**mey-durur devr içre şimdi pehlevānı
‘ālemün**

4 her müjem: her dem müjem Ü.3

5 küncine: küncinde Ü.3; gel āb: gül-āb
Ü.3

G. 317

**ġuşşā-i ferdā içün kim dēr saña endişe
çek**

1 semen-ruḡsārı: semen-ruḡsār ŞR

2 içme: çekme K

3 şūḡ-ı kāfir-kīşe: şūḡ-ı fer-kīşe K.1,
şāh-ı fer-kīşe S.3; bir: var bir Ü.3

4 ṡaġı: dāġı ŞR

5 içre: eyle K.1, ŞR, Ü.3; muḡtesible:
muḡtesiblen ŞR

G. 321

**bir şey mi var cihānda ki maḡlūḡ-ı ḡaḡ
degül**

1 ṡudaḡ: dudaḡ V, S.3, ŞR, Ü.3

2 ki: kim ŞR

- 3 görmek dilerse nūr-ı yakīni: nūr-ı
yakīni görmek umarsa K.1, ŞR
4 seri: başı K

G. 322

**bu toköz sīm-āb-gün deryāyı seyr ét
‘ibret al**

- 1 toköz: doköz ŞR
3 kārūnşa: gerekse K.1; bir üstāddan
var: her üstāddan bir S.1, S.3, ŞR

G. 323

**şu ‘le-i ğam dilde vü cismümde dāğı çün
fetil**

- 2 ruḥuñda: cihān u V
3 düşen: düşüp V
4 kefil: delil ŞR
5 gözlerümden: gözlerüñden V;
vêrdükçe: vêrdükde V

G. 324

**‘arızuñ meyden ‘arağ-rîz olsa ey ḥūr-ı
cemil**

- 1 meyden: nā-geh S.1, V, S.3, Ü.3
2 édeyin: édeyüm R; nūrısın: mihrisin
Ü.3
3 çıkmaz: қо K
4 ‘ışkuñda: ‘ışkuñdan S.3, ŞR; senüñ:
baña S.1, V
5 reşk: eşk V; a‘dādan: etmekden S.2;
miḥnet: zahmet V, S.2, Ü.3

G. 325

sîretüñ ‘aşığı ol gözleme maḥbûb-ı cemāl

- 1 ruḥsārını: ruḥsār ile K.1, S.3, ŞR
2 kanat: kanad ŞR; çekmegi: çekmege
K.1, S.3, ḥilm ile ŞR

- 3 tā el götüre başda mānend-i: kim
götüre her ehl başda çü S.1; mānend -
ŞR

- 4 4↔5 K.1, ŞR; 4↔7 S.3, ŞR

- 5 bī-jeng: bī-reng ŞR

- 6 ḥākīye: ḥākine K

- 8 -S.1; leşker: ‘asker S.3, ŞR; dek:
deñlü S.3

- 9 iḳlīm-i: meydān-ı S.1, K

- 10 iḥlāşda: iḥlāş ile S.3

G. 326

āstān-ı yārda kendin türāb ister gönül

- 3 vuşlatın: vaşlını S.2
5 yāri istifsār: yār istiğnā S.2;
ḥayretinden: ḥasretinden Ü.3

G. 327

cefā kılıcı ile oldı pāre pāre gönül

- 3 āftāb-ı: üftāde K
5 varalı: véreli V

G. 328

ālām-ı dehri nice çekersin ḥuzūra gel

- 1 bezm-i: bir dem S.3
2 şem‘e: ğamda S.3; eritme: atma V
4 rûbeh: rûbāh R, K.1, V, S.3, ŞR, Ü.3
5 kıyruk: kıyruğ S.1, K.1, ŞR, Ü.3

G. 329

**geç gelür bāğa muḳayyeddür libās-ı nāza
gül**

- 2 olmayup: olmasun S.1, K.1, S.3, Ü.3
3 eylese: eyle S.3
4 taḳvīme kim: taḳvīmde S.1, R, Ü.3
5 gülşenüñ: gülşeninüñ Ü.3

G. 330

**ğoncelerden gönderüp ‘aşıklara peygām
gül**

- 1 ğoncelerden: ğoncelerle K.1; étmege:
étmegi K.1, ŞR
2 eline: kefine S.3, ŞR
4 şîrîn-dehānuñ: ğonce-dehānuñ S.3
5 görmedi: görmedüm S.1, K

G. 331

olmuş iken bülbül-i mest ile ‘işret-sāz gül

- 1 gül: göñül K
3 ğonce gibi dilde: dil-i mecnūn gibi
S.3; vèrdi: vèrmiş V; açduğı'çün:
açduğı'çün ŞR
4 beñzetdüğü'çün: öykindüğü'çün R
5 dürdi: vèrdi S.3; ayuñ: anuñ S.2;
defterin: zevkini S.3

G. 332

**kitāb-ı şevkuñ okur ey püser meger
kandil**

- 2 kaçan ki: kapuña S.1, kaçan kim K.1;
şalar: şaklar V
4 der-i sarāy-ı şehe rüzgār cevrenden:
şafāsı zāhir ü bāṭın degül midür rüşen
S.2, ŞR; gelüp şikāyete başına od
yakar kandil: keşāfet ile kime eyledi
nazar kandil S.2, ŞR
5 hayālî bezm müyesser olur ol āfetle:
dilinde şevk-i kelāmı elinde peymāne
K.1; olursa şām-ı firāķında kelleler
kandil: hayāliden mi yakupdur çerağı
her kandil K

G. 333

görürse göz yaşı içre beni yanar kandil

- 1 hased birle: sitemlerle K.1, ŞR,
hasedlerle S.2
2 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3, -ŞR: 92r, -Ü.3
3 oldu: olup ŞR; peykānuñ: peykānı S.2;
göñül-durur: dilüm-durur V, S.2, S.3,
ŞR; ‘ışka: ‘ışkda Ü.3: 92r, Ü.3
4 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3
5 -K.1, -ŞR: 91v; ‘ışk: şevk ŞR: 92r
6 -K.1, -ŞR
7 dilinde şevk-i kelāmı elinde peymāne:
hayālî bezm müyesser olur ol āfetle
K.1; hayāliden mi yakupdur çerağı
her kandil: olursa şām-ı firāķında
kelleler kandil K

G. 334

**gerek mîr-i vilāyet ol gerek dünyāya
sulṭān ol**

- 1 vilāyet: maḥabbet Ü.3; bulmak:
bulmağ Ü.3
2 tecemmül: taḥammül S.3, Ü.3; ser: dil
R, V, S.3, Ü.3; şefkat isterseñ: rahmet
umarsañ V; şefkat: rahmet S.2; 2↔3
V, S.2
3 bed-kîşe: kişie S.3, Ü.3; dilā: göñül
S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; urana:
odına R, S.3; zerler vèr: *cevher vèr*
Ü.3
4 elden benüm şāhum: ey dil senüñ
elden ŞR
5 isterseñ: istersin S.2

G. 335

**mā-sivā jenginden ey dil saña kim dèr
muğber ol**

- 3 eyleyüp: eyleme K.1, S.2, ŞR; vèrme:
vèrüp K.1, ŞR; dèr saña var: dèr ki
saña S.1, K.1, S.3
- 5 vaḳtidür: vaḳtdür S.1, R, K.1, V

G. 336

‘ışḳ ehlinüñ vüçüdü yok evvel seri degül

- 3 la‘lünü: ‘ışḳuñı S.1, R, K.1, V, S.3,
ŞR, Ü.3; mescidde: meclisde S.1, R,
V, Ü.3; ańıcak: ańıcak ŞR; yıḳdı
depdi: depdi yıḳdı S.2
- 5 peren: derin S.2, daḫı S.3

G. 337

şanma ‘aşık ḡuşşanuñ dā’im mekānıdur
göñül

- 1 ḡānedānı: āşyānı S.1, R
- 2 geḫmesün: geḫmeyüp S.1, R, V, S.2,
S.3, Ü.3
- 3 ciger: ḫeküp S.3; ḡün-ābı: ḡün-āb S.1,
R, S.3; eyler: iltür Ü.3
- 4 ḫıbanıdur: cenānıdur R, ḡayātıdur S.3,
me‘ānıdır S.2; ḡabersüzler: ḡaber
gizler S.2; ehline: gencine Ü.3
- 5 kā’inātüñ gizlü sırrı: gizlü sırrı
kā’inātuñ K.1, ŞR, kā’inātuñ gizlü
rāzı S.2, kā’inātuñ cümle sırrın Ü.3;
āşḡārādur aña: āşḡār eyler saña Ü.3
- 6 ḡālüme: ḡāküme S.1, R, V, S.3, ŞR;
ḡatre: pāre Ü.3
- 7 cümle: cem‘-i K.1, V, S.3, ŞR

G. 338

şüfiyā ta‘n eyleme şāfi şarāb-ı şāfa gel

- 1 ayaḡına ḡarābāt ehlinüñ: ḡarābāt
ehlinüñ ayaḡına S.2

- 2 dāḡında: dāḡından R, K.1, S.2, S.3,
ŞR, Ü.3

- 3 ḡılmaḡa: étmege V, Ü.3

- 4 ḡāfil: ‘āḡil K.1, S.2, Ü.3

- 5 ‘ışḡda: ‘ışḡdan S.2, S.3; işit: işid ŞR

G. 339

ser vèr göñül serir-i maḡabbetde server
ol

- 3 yar: vèr S.3; tek seni: seni tek ŞR
- 4 ol berī: berī olup S.3, berī ol ŞR
- 5 tiryāk: tiryāk ŞR
- 6 gedālīg: gedālık ŞR

G. 340

mışr-ı ḡüsn içre olup başına sultān kākül

- 3 serv: naḡl S.3, ŞR

G. 341

künc-i ḡamda bī-nevāyam ey belā
dermānum ol

- 3 fiḡān: firāk V. Mana gereḡi tashih
edilmiştir.

G. 342

demiş varsam gerek bī-ḫāreme ol yüzi
māh aḡşam

- 1 dūd-ı āḡ: yüzi māh S.3; ḡünidür:
demidür Ü.3
- 3 nāra: oda K.1; yanarlar: yaḡarlar R
- 4 cemālün: cemāli R, V, S.3, Ü.3;
gelürse: gelürseñ K.1; şol: ol Ü.3

G. 343

ḡılan āvāre bir şūḡ-ı kebüter-bāzdur
göñlüm

- 1 uymazdur: olmazdur K.1, ol azdur S.3
- 2 ḡümā-sāye: ḡümā-ḡal‘at S.1, V, S.3,
Ü.3

3 nāṣī aradayken: başı āzād iken S.2

5 ṣem 'i: 'ışkı V

G. 344

**ḥayāl-i yār ile her laḥẓa 'işret-sāzdur
gönlüm**

2 ṣevkiyle bir: ṣevki ile S.1, mihriyle bir
K.1, S.3, ŞR; başum: başın S.1;

ḥurşīd-rūyuñ: ḥurşīd-rūnuñ ŞR

3 cigerde: cigere K.1; baḥş: 'ışk V

4 'arş-ı 'ālīden: 'arş-ı ālīde K.1, V, ŞR,
mā-verā-yı 'arş S.1

5 -K.1, -S.3, -ŞR

6 -V

G. 345

meh 'arīzuña öykineli leşker-i nücüm

3 bir mäh-çihre: bir bezm-i cemde Ü.3

4 yürekli: yürekle ŞR, yürekli Ü.3

5 esperisi gibi -S.1; intizārda: intizārdan
S.1, R, K.1, V, S.3

G. 346

**gehī zehr-āb-ı ğam geh mey déyü hūn-ı
ciger çekdüm**

2 gelince: gelürken K.1, ŞR; kaẓāya:
kaẓāma ŞR; 2↔3 S.2; gördüm: her
dem Ü.3

4 düzüp: dèrüp ŞR, mecnūnla:
mecnūndan K.1, mecnūnı Ü.3

5 ol: şol K.1, ŞR; hümā-ṭal'at: kamer-
ṭal'at S.3; siyeh: yine S.2; dīvānesi:
āvāresi Ü.3

G. 347

**melāmet mülkine mālīk olup tā kim
'alem çekdüm**

2 rüy-ı: la'l-i V; derd ü: dürlü S.3, Ü.3

3 bulmadum: buldum S.2

4 bir kerre: her geh ki S.1, R, K.1, V,
S.2, Ü.3; neheng-i şaydnākem ben:
neheng-i ejdehā-kāmem S.3, neheng-
i şayd-yābam kim R, K.1, V, ŞR,
neheng-i şayd-nākem kim S.2; lerzān:
seyrān V

5 kūçe-i mey-ḥāneden: gūşe-i mey-
ḥāneye S.1, R, K.1, V, S.2, Ü.3;
götürüp: götürdüm K.1, V, S.2, S.3,
ŞR, Ü.3

G. 348

**humāruñ derdīn añdum sāğar-ı
şahbādan el çekdüm**

1 şafāsı: cefā-yı R, K.1, V, S.3, ŞR,
cefā-yı Ü.3, vefāsı S.2

2 'ışkınuñ: 'ışkuñuñ R; kendüme:
kendüye K.1, V, S.2, ŞR

3 hem ol: ol hem S.2; 3↔4 Ü.3

5 şehvārı: yek-tāyı R, K.1, Ü.3, deryāyı
V; édüp: eder V, eyle S.2; şol: ol S.2;
-ŞR

G. 349

bir bā'ış-i ḥayāt nigāruñ helākiyem

1 kabā vü: kabā-yı S.1, R, K.1, V, S.3

2 mā'ilem: mā'ilin K.1, V, S.2, S.3, ŞR,
mā'ilin Ü.3

3 ey ṭabīb derdüme dermāna düşmenin:
ol ṭabīb-i derdem ü dermāna
düşmişem S.2, ey ṭabīb derdüme
dermāna düşmezin ŞR, derdüme
dermān istemen Ü.3; andan: ondan
ŞR

- 4 pīr-i muḡānuñ eylemişem meşrebin
kabûl: bildüm şafâ-yı meşreb-i pīr-i
muḡānı ben K.1, ŞR
- 5 gerçi: dērler S.2; şa‘bnâkdür:
za‘fnâkdür S.2; bī-vehm ü bâkiyem:
rûh-ı pâkiyem S.2

G. 350

**cism-i zerdümle gehī deşt-i ḡamuñ
arslanıyam**

- 1 dāḡlarla: dāḡlarlan ŞR
- 2 allāhuma: allāha kim K
- 3 mihrüñüñ: ḡüsnüñüñ S.1, R, V, S.3,
Ü.3; yêter ey: yêter kim S.2

G. 351

**elüm çekdüm bu deştüñ lālesinden
sünbülinden hem**

- 2 muḡāna: cihāna R
- 4 eden: édüp S.3; āhumdur: āhumdan
S.3
- 5 şāhbāzam: şehbāzam V; kelāḡa:
külāha S.2, ŞR, Ü.3; egmezem:
egmezin Ü.3; uçmazam: uçmazın Ü.3

G. 352

**çemende her nihāli gökden inmiş ḡura
beñzetdüm**

- 2 rāhını: rāstī S.1, yolların K.1, ŞR;
‘adn: ‘adnī K
- 3 çemendür: çemende S.1, R, S.3, Ü.3
- 4 bilüp yūsuf ḡülü: bilüp ḡül yūsufin
S.1, S.3

G. 353

**her nefesde hem-demüm feryād u
zārumdur benüm**

- 1 nefesde hem-demüm: her nefes ney
hem-dem R, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, her
nefes ney hem-demüm K.1, V; ḡül-
rengi: ḡül-ḡünüñ V; añmañ: añma R,
K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- 2 gencinüñ: gencümüñ S.1, K.1, V, S.2,
S.3, ŞR, dāḡumuñ Ü.3
- 3 na‘l ü: tende S.3; bārumdur: bārıdur
ŞR; derd: dehr S.2
- 4 ka‘ruma: kaṭreme S.3; ‘aḡl ey: ‘aḡıl
Ü.3
- 5 tūrveş: tutuşup Ü.3

G. 354

**benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevā
buldum**

- 1 ‘ālemden: ‘ālemde S.3, ‘ālemde Ü.3
- 2 ḡınā: fenā V
- 3 3↔4 R, K.1, V, S.3, ŞR; vèrür: vèren
R; ḡöñülde: ḡöñülde S.3, Ü.3; şafā:
ziyā Ü.3
- 5 eyledüm: eyleyüp K

G. 355

**dāḡlarla cismümi ser-tā-be-pā kan
eyledüm**

- 1 kūyuñüñ: dil-berüñ R, K.1, V, S.2,
S.3, ŞR, Ü.3
- 2 tā kim: ètdüm S.3, Ü.3; ètdüm: oldum
K.1, kıldum V, ŞR, tā ki S.3, tā kim
Ü.3; gedāyı ‘āleme: gedā-yı ‘ālemi
S.1, S.2, S.3
- 4 çeşm-i şāhbāzuñ ḡöñül murḡın:
şāhbāzum cān u dil murḡın K.1, ŞR;
şāhbāzuñ: şehbāzum R, V, şehbāzı

S.2, S.3, Ü.3; zeng: jeng R; etsün
dëyü: etmek diler S.2

G. 356

**ben bir ednā cür'adan kim 'aqlı bī-hūş
eyleyem**

- 2 zaḥmum: zaḥm S.1; dökdukde: dökdi
Ü.3
4 serv ayağūñ öpse: serv-i bāğūñ olsa
S.2

G. 357

**tekebbürden berī gerd-i riyādan pākdür
gönlüm**

- 4 cūyı elin: cūyın elüm R, ḥūnı elin S.3;
n'ola: ne var R, V, Ü.3
5 5↔6 K.1, ŞR; töludur: doludur ŞR;
ile -V
6 dil-berde: dil-berden Ü.3

G. 358

**bu kat kat kan ile tölmiş dili cānāna
tapşurdum**

- 1 bu: şu K.1, ŞR; tölmiş: dolmuş Ü.3
3 ğubār-ı rāhını: ayağı toprağın K.1,
S.2, ŞR, Ü.3
4 elümde: elümden V
5 -S.1; güşāde olmağa: kişi reng almağa
Ü.3

G. 359

**geçüp cāndan seri ḥāk-i der-i cānāna
tapşurdum**

- 3 şaldum: şaldı S.3; iki: ey meh S.1, R,
K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; yāqūt u
mercānın: yāqūt-ı rengīnin V, S.2,
S.3, ŞR, Ü.3
4 güzel: gözi S.3

5 ḥilm: 'ilm S.2; ü edeb: varup S.3

G. 360

ey 'ışķ-ı yāra bende-i fermān olan başum

- 1 -ŞR: 93r
2 -ŞR: 93r
4 édüp: eden S.3; soñra: āḥir ŞR; -ŞR:
99v
5 -R, -K.1, -S.2, -ŞR: 99v; ḥüsnüñ:
ḥaḳḳuñ S.1, V, Ü.3
6 édüp ḥayāli gibi: ḥayāli gibi édüp K.1,
V, S.2, ŞR, Ü.3; bir: her S.3, bu ŞR

G. 361

**ben ki eş'ārumda vaşf-ı zülf-i meftün
eyleyem**

- 1 eş'ārumda: eş'ārumla K.1, ŞR,
eş'ārumla Ü.3
2 ḥ'āba: āha S.3
3 eylerin: eylerem K.1, ŞR, eylesem
Ü.3; ḳorḳum: ḳorḳum ŞR; her: bir Ü.3
4 şīrīn-cemāl: şīrīn-dehān S.2, şīrīn-
zebān S.3, şīrīn-dehen Ü.3; yaşumla:
ḳanumla R, V, S.3, ŞR, Ü.3
5 yolında: kūyında R, K.1, V, S.2, ŞR

G. 362

**gönlüm diler varup ser-i zülfünde bend
olam**

- 1 zülfünde: zülfüne S.3, zülfinde ŞR
2 götür ḥākden: ḥākden götür V; alup:
alam S.3
3 3↔4 R, V, S.3, Ü.3; ümīdüm ki: ümīd
ile V; derdmend: ser-bülend S.3;
sāyevār: zerrevār Ü.3
4 bā-pesendi: nā-pesendi S.1, R, K.1, V,
S.2, ŞR, bu kār-ı bā-pesendi koyup

hod-pesend: *bu kār-ı nā-pesendi*
qoyup dil-pesend Ü.3

G. 363

**nesīmāsā çeküp el bāğ-ı ‘ālemden güzār
 étdüm**

- 1 güzār: güzēr V; hicrān: zahmın R
- 2 kim -S.3; qoyup: kodum S.1, K.1, S.2, S.3
- 3 3↔4 R, K.1; bulmağ için: olmağ için K.1, V, S.2; bñyũndan: bñyũndan K
- 4 nām u nişānı: bñsũtũnı K

G. 364

qaddũũ ile ‘ārızũũ gũlzārda yād eyledũm

- 1 gũlşende çũn: gũlzārda S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR
- 4 kim: ki R

G. 365

**kāşķī cismũmde biñ biñ dīde peydā
 eyleşem**

- 1 cismũmde: çeşmũmde V; biñ biñ: yüz biñ R; hecrinde: yādına ŞR
- 3 el: dil S.1; ġabġabuñ: ġabġabı K.1, ŞR, Ü.3
- 4 göndere: indüre S.1, R, V, S.3, Ü.3
- 5 açsa: açdı K.1, S.3; ‘ışķ: yār S.3

G. 366

hevādāruñ olaldan dũd-ı āhum

- 4 başum elũme: başın eline K.1, S.2, ŞR; uyupdur: oynadur ŞR
- 5 kim: ben V

G. 367

**yoluña ħarc étmeye göz yaşı sīmũmdũr
 benũm**

- 1 yaşasın: başda S.1, R, V, S.2; yaşasın göz merdũmi: *başda gözũm merdũmi* Ü.3
- 2 rũġdur: *ķabrdur* Ü.3
- 3 ‘aķla: ‘ışķa R; ġidersũn: ġötũrsũn S.3; bilmem: bilsem K.1, V, ŞR, Ü.3
- 4 çerāġı şarkĩ: çerāġ-ı şevķi S.1, R; -V
- 6 demden: demde ŞR
- 7 yā felekden: mi felekden S.1, R, K.1, V, S.2, S.3

G. 368

**‘ayn-ı dilden cũş édũp gözden aķar
 yaşum benũm**

- 1 cũş édũp: cũş éder S.2, dem-be-dem S.3; ġālibā: ġũyiyā S.3
- 2 ‘ışķ içre: miġnetde S.3
- 3 berg: naķş S.3
- 5 medġ-i ķand-i la‘lini: ķand-i la‘li medġini K.1, V, S.3, ŞR; kim: ki S.3

G. 369

**her kaçan nāz eylese ol serv-i āzādum
 benũm**

- 1 çıkmaķ: kaçmaķ S.1, R
- 3 ferġād ile: mecnũn ile K
- 4 saña: şehā K.1, S.2, S.3, ŞR; ķılmađuñ: ķılmađu V; ġũn: dem V
- 5 ġũn: ġũl S.2, S.3, Ü.3; ‘ālemdede olaydum: olayđuñ ‘ālemdede R, V, S.2, ‘ālemdede olayđuñ S.3, ŞR, Ü.3

G. 370

ey dil ħabāb-ı sāġar imiş bārgāh-ı cem

- 2 ħabāb seyrin: ħabābı seyr S.2, ŞR; meyden: meyde Ü.3

3 öñince: öñinde S.2; ura: éde R, K.1, V, S.2, ŞR

4 altında: üstinde S.3; olup: olan S.1, R, V, S.3, var Ü.3

5 vërür: vère R

G. 371

şol serv-ḳadd ü lāle-ruḥa bir ḡazel dēdüm

3 muḥālefet: mümāna‘at S.1, V, S.3; uşūlüñe senüñ: senüñ uşūlüñe K.1, ŞR, Ü.3

4 eritmeyicek zer gibi ruḥumı: zer eyleyicek zer gibi ruḥum S.1, zer étmek içün zer gibi zaḥm R, eritmeyicek zer gibi yüzüm Ü.3; ey: a K.1; müşkilümi: müşkili ŞR

5 ‘ayān: nihān R, V, S.3, Ü.3, zamān S.2, ŞR; gelmiş Ü.3 vèrmiş S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR

G. 372

ehl-i tevḥīdem ḥaḳīḳat rāhınuñ āḡāhıyam

2 ḥazīze: ḥaḳīḳat S.1, K.1; evce: evc S.1, K.1, yüce Ü.3; seyrüme: seyrine S.3, seyre S.2; yok intihā: yok hīç intihā S.2, yokdur intihā Ü.3; ḡāh: geh Ü.3

3 mālīk: sālīk S.2; ki: kim Ü.3; farḳuma: başuma Ü.3

7 itā‘atdür işüm: itā‘at eylerem S.2

G. 373

ben cünün-ı vādi-i ‘ışḳam gedālīḳ şan‘atüm

2 baña: *ben ki* Ü.3; şeyḥüm: pīrüm Ü.3; ‘azīzümdür biri: ‘azīzum birisi S.3, Ü.3

3 perī: ‘azīz Ü.3

4 la‘lüñe öykinmiş: öykinmiş la‘lüñe V; -ŞR; dünyede: söyleşem Ü.3

5 -ŞR; yoluñ ḳumıyla: izüñ tozıyla Ü.3; sengīn: seng Ü.3

6 -ŞR

7 olurdum: olaydum S.1, R, Ü.3; zerre tek: zerreveş K.1, V, Ü.3, zerrece S.3; -ŞR

8 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3

9 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3

10 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3

G. 374

cānı teslīm eylemek ‘ışḳuñda kārumdur benüm

1 ‘ışḳ içre ‘ārumdur: ‘ışḳuñda kārumdur S.1, ‘ışḳ içre kārumdur S.3; cānı teslīm eylemek ‘ışḳuñda kārumdur benüm: zinde olmak bir nefes ‘ışḳ içre ‘ārumdur benüm K.1; zinde olmak bir nefes ‘ışḳ içre ‘ārumdur benüm: cānı teslīm eylemek ‘ışḳuñda kārumdur benüm K

2 māhuñ: mihrüñ S.1

3 āhumdan: āhumdur V, S.2, ŞR, Ü.3; yaḳar: yaḳan K.1, S.2, ŞR, Ü.3, benüm V; nişān: nişār R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR; éden: édüp S.2

4 üstüme: başuma R, V, S.2

5 ḡayretde: miḡnetde K

G. 375

**tāze dāğum kırmızı gül zahm-ı tıguñ
sūsenüm**

- 1 kırmızı gül: gül kırmızı V; zahm-ı tıguñ S.3
- 2 düşsün pertev-i hüsnüñ: hüsnüñ pertevi düşsün R, K.1, V, S.2, ŞR, düşsün dēyü hüsnüñ pertevi S.3, Ü.3
- 3 leb-i gül-günına: leb-i mey-günına S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, Ü.3; cānānumuñ: cānānemüñ V
- 4 gözüñ aydın baña ey nūr-ı ‘ayn: baña aydın gözüñ ey hūr-ı ‘ın R, gözüñ aydın baña ey hūr-ı ‘ın S.3; hayālūñle: cemālūñle V
- 5 ehli ile: ehliyen S.2

G. 377

bu nazm-ı ābdār ile fehmi et ne söyleyem

- 1 rüy-ı: ruh-ı S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 3 cevherem: söyleyem R
- 6 zebān u terk-i küleh nāmdur baña: zebān-ı ter küleh nāmedür baña Ü.3
- 7 yéyüp h^vān-ı guşşañ: çeküp cevri ü guşşañ R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 378

nice bir h^vān-ı ğamla āb içelüm

- 1 h^vān-ı ğamla: ğamla hūnīn R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- 2 açup: açuk Ü.3
- 3 3↔4 ŞR; göz diküp bādeye: bādeye göz diküp R, V, S.2, S.3, Ü.3; olmadan: olmadın K.1, V, S.2, S.3, Ü.3
- 4 uram: edüp V, edem S.3, ŞR

- 5 5↔6 ŞR; bunda: biz de S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; hisāb olur: olur hisāb Ü.3

G. 379

halı olduğına kāh-ı ğam ile ezel gilüm

- 2 ağzına: ağzuma R, V, S.3; kaşları: kaşı K.1; anuñ içün: aytmak içün R, V
- 3 eylesem eşigüñde senüñ: eşigüñde eger eylesem V; gün gibi ey māh: ey māh gün gibi ŞR
- 4 dāne dāne eşk: dāne-i sirişk K
- 5 kırsam hayāliyā: kırsa hayāli ben K.1, V, ŞR; naḥl: toḥm V, S.2, S.3

G. 380

eşkümi sitāresin şalahı ayağına gözüm

- 1 yanında: katında ŞR; benüm düşdi: benüm hoş düşdi ŞR
- 2 ben -S.3; miyānuñ: miyānı S.2, S.3; gün: gül K.1, S.3
- 3 bir: bu S.1; 3↔4 K.1, V, ŞR; rakīb: ḥasūd K.1; ağ: ak Ü.3
- 5 edine: edemez ŞR

G. 381

göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyām

- 1 peyām: selām V, S.2, S.3, ŞR
- 2 piyāle ki: piyāle ki S.3; o: şu R, K.1, V, ŞR, Ü.3; anda: aña S.1, R, S.2, ŞR, Ü.3
- 3 elüñde: elinde R
- 5 kim dūd-ı āhum oldu anuñ üstine: āhum duḥānı oldu anuñ üstine V

G. 382

benem ki nazm seririnde şāhib-erkānam

- 1 benem: menem S.3
 3 şāh-ı -K
 4 baña -V; şalma: çalma S.2
 5 'īsī: nūh K.1; emīnem: enīsem Ü.3
 6 bülendem: bülend ü S.1, R, K.1, V,
 S.2; -Ü.3
 7 ālūde: āzāde S.2; -Ü.3
 8 bu: bir V; -Ü.3
 9 bulmuşam: bulmuşken S.3; -Ü.3

G. 383

gerdenümde şanma bu zülf-i siyāhumdur

benüm

- 1 şanma: dème S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR,
 Ü.3
 2 2↔4 R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3;
 dāğuma: dāğına K.1, ŞR, Ü.3
 4 hālka: kulle S.2; yerinden: seyrinde
 V; tutup: dutup ŞR
 5 şāhınıñ: şālıyla V, kūyınıñ S.2

G. 384

müşerref kıldı devlet mesnedini şāh-ı
 hūbānum

- 1 tırmuşken: durmuşken S.2, ŞR; oturdı:
 oturdı ŞR
 2 çıkarma: çevürme S.1; karañı: hāreñi
 S.3, Ü.3; şeb-i: dem-i K.1, ŞR; senüñ
 ger yele vardıysa: ki sen bēl bağladuñ
 K.1, ŞR
 3 kim: ki R, K
 4 tır: tığ K.1; zaḥmnāk: derdnāk S.1, R,
 V, S.2, S.3, çāk çāk Ü.3
 5 keşret: ḥasret S.1; bunca: cümle S.3;
 yavı kıldum: yav kuldum Ü.3

G. 385

kaşuñ hilālını meh-i tābāna vèrmezem

- 1 vèrmezem: vèrmezın K.1, ŞR; şem'-i
 ruḥuñı: gül ruḥlarıñı K.1, gün
 ruḥlarıñı S.2, ŞR; mihr-i dıraḥşāna:
 şem'-i şebistāna K.1, S.2, ŞR
 2 sebzezāra: semerķanda K.1; beñlerüñ:
 la'lüñi R, S.2, ŞR
 3 müşkīn: miskīn K.1, V, ķara S.3

G. 386

ğonce la'lüñ ḥasretinden bağrumı hūn
 eyledüm

- 1 lāle-rengümle: lāle-gūnumla K.1,
 lāle-rengīnümle S.3
 4 añlansun: añlasun R, S.3

G. 388

ol dilārā dil-berümdür yā daḥı nemdür

benüm

- 2 tozın: tozı ŞR
 3 taşı taş üzre: taş üzre taş K.1, ŞR; kim
 -ŞR
 4 ejder-ser: ejder-seri ŞR

G. 389

gerçi étdüm hālka hālka dāğumı mādām
 dām

- 1 olmadı: olmadın S.3
 2 tutmaz: dutmaz ŞR
 3 ḥabābı: ḥayālī S.3
 5 bay -K

G. 390

şāh-ı 'ışkuñ mīriyem encüm sipāhumdur
 benüm

- 1 zerrīn: perr-i ŞR
 3 'ışkı: 'ışķa ŞR; toğrı: doğrı ŞR

G. 392

**seg-i kūyuñ kayırdum ğayr mekrinden
ferāğ êtdüm**

- 1 mekrinden: fikründen S.3;
dāğlardan: tāze dāğlardan K
2 eflāki: eflāke K
4 eşkümden: eşkümdede S.3, ŞR;
gögsüme: gögsine S.3, ŞR; kabağ:
kınā K

G. 394

**bir iki gün dile sen mähı gerçi mihrbân
buldum**

- 2 seyr: ğars ŞR
3 dil-sitân: gül-sitân ŞR
5 meges gibi: megesler teg S.3, ŞR

G. 395

**maḥabbet şeh-süvārınuñ atı oynadıur
başum**

- 1 cānā: alnumda Ü.3
2 2↔3 Ü.3
3 başduğum: urduğum Ü.3
4 şanma: cānā V
5 ya'nī: cānā V

G. 402

rüz-ı ezelde ḥāk-i vücūdum elenmedin

- 1 cān: dil ŞR
2 2↔4 K.1, V, ŞR; ser-geşteñ: ser-geşte
K.1, V, S.3
3 ayağına aқardı yaşum: yaşum aқardı
ayağına S.3; bedenle: bedende Ü.3
4 henüz: henüz ki Ü.3

G. 403

**maḥabbet gülşeni bұyın eger kim
alabilmezsın**

- 1 maḥabbet: melāmet ŞR; eger kim:
egerçi S.3; lāle bilmezsın: ala
bilmezsın S.2
2 nerd: derd S.1, R, V, S.3
3 3↔5 R, S.3; sen -K.1, -S.2; ey meh:
bi'llāh S.3
4 yan yakın gelme: yan yaқıl nāra S.3
5 cevr: zulm K.1, ŞR; saña o çeşmi ala:
çeşmi saña o ala Ü.3

G. 404

**gül ile lāle ḳanından göñül reng
alabilmezsın**

- 1 göñül: dilā ŞR; jāle: lāle S.3, ŞR, Ü.3
2 eyleyüp: eyleyen S.1, R, K.1, S.3, ŞR,
Ü.3; şeb: rüz S.3; felekde: felekden
S.1, R, K.1, V, ŞR, Ü.3; saña: her şeb
S.3; ile: ilen ŞR
3 éderseñ: édersin S.1, S.3, Ü.3;
ṭalabilmezsın: dalabilmezsın ŞR
4 hinde: ḳande R, S.3; êtdi: éder S.3;
reh-i -V; zāhid: ğāfil S.2
5 'āşık-ı şādık: reh-revān-ı 'ışık S.1, V,
S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 405

**maḥabbet cāmın ey zāhid elüñe
alabilmezsın**

- 1 cāmın: cāmını V
2 ṭalabilmezsın: dalabilmezsın ŞR
3 cirmüñde: cismüñde K.1, ŞR; bir
güyā: güyā bir S.2; gün sen: ḥāver R;
şalabilmezsın: salabilmezsın ŞR
4 zaḥmumdan: zaḥmından R, S.3; yol
mıdur peykānını: tīrini yol mıdur S.3;
bilsem: bilmem S.3

- 5 dāğ: tağ R, K.1, V, ŞR; olmaz: olsa R,
V, S.2, S.3, Ü.3

G. 406

inse hırşîd-i felek toğsa girtbānumdan

- 1 toğsa: doğsa ŞR
2 şanma: şanki S.2; siyāh: bahār R,
bahār Ü.3; şanma göz merdümüdür
baħr şanup ebr-i siyāh: geldi āb
almağa her ebr-i hevā baħr şanup K.1,
ŞR; geldi āb almağa bu dīde-i
giryānumdan: keşret-i eşki görüp
dīde-i giryānumdan K.1, ŞR
3 her düri: dürleri K.1, ŞR; baħre:
baħrūñ R, V, S.3, Ü.3
4 4↔6 R, S.2, S.3; bulımadı: bulmaz
idi ŞR; pīrāhenüm: pīrehenüm S.3;
içinde: içre S.3; işde: işte ŞR, Ü.3
5 mi -S.1, -Ü.3; -K.1
6 sultānlara: sultānlığa K.1

G. 407

**zerreler yüz döndüre hırşîd-i ‘ālem-
tābdan**

- 2 terk éde yüz sürmegi rüy-ı: éderse
sürmege yüzün S.3
3 açılmaya: açılmasa ŞR; her şeb:
hergiz S.3
4 nār: yār K.1; hākisteri: hākister-i R
5 ister iseñ ‘ayn-ı vaşla érmeği: isteseñ
‘ayn-ı vişāle érmege K.1, isteseñ
‘ayn-ı vişāle érmeği ŞR, isteseñ ‘ayn-
ı vaşla érmege S.3, Ü.3; dūlābdan:
tūlābdan S.3, Ü.3

G. 408

**her ne kan kim yutdı dil la‘l-i leb-i
dildārdan**

- 1 fūrkat: gērü K.1; yutdı dil: yutdum ol
S.3
3 rüy u: deyr-i S.1, dēdi R, S.3, rüy-ı
Ü.3; dil: bēl ŞR
4 elüñde: elinden S.2, S.3
5 mey-hānede: mey-hāneden S.3
6 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3;
cāhidüñ: cāhidüñ ŞR. Anlam olarak
değiştirildi.

G. 409

dil helāk oldu meded şol gözleri bīmārdan

- 1 bīmārdan: sehħārdan ŞR
2 tınmadum: tıymadum K.1,
dınmadum ŞR; gel berü şulh édelüm
bir büseye: gel berü bir büse vēr şulh
édelüm S.3
3 ey meh: şāhum V; n'ola kim: ger n'ola
S.3, kim n'ola ŞR
4 şehā: şaķın S.3
5 devr: dehr S.3

G. 410

zevķın tıyaldan ol gözi mestāne yolların

- 1 tıyaldan: duyardan ŞR
3 vèrmeye: varmaya ŞR

G. 411

hať ne peydā oldu ol la‘l-i şeker-ālūddan

- 1 ne: ki S.1; helvā-yı cennet-dūddan:
cennet-i hevā-yı hūddan S.1
3 her būd ile: her būd u her K.1, ŞR
5 zevķ: havf S.1

G. 412

mihr-i ruħuña dil véreli ey meh-i tībān

- 4 gül yüzini medh etmek: medh etmek gül yüzini V; gūyāsı: *şeydāsı* Ü.3
- 5 revānum: revān S.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; cān: cānı S.1, V, S.2, Ü.3, *cānum* Ü.3, hālī ŞR; meyyite: *mürdeye* Ü.3

G. 413

çeşm-i pür-hūnumda ebrūñuñ hayālī bī-gümān

- 1 pür-hūnumda: giryānumda K.1, ŞR; ‘ıyān: nihān ŞR
- 2 yaşumdan: yaşumla S.1; üzre: üstine S.2
- 3 3↔4 K.1, ŞR; şanmañ: şanma S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; hadd ü kaddüñ: kadd ü haddüñ ŞR
- 4 miñnet: maħabbet S.3; zaħmum: çeşmüm K.1, S.3, Ü.3

G. 414

zaħm-ı peykānuñ degül sīnemde ey kaşı kemān

- 1 degül: senüñ K.1, ŞR; cismümde: sīnemde K.1, ŞR; kıldı: etti S.3, etti Ü.3
- 2 atmaz: admaz ŞR
- 3 çekelden: çekildi S.1, ŞR, *çekildi* Ü.3; pehlūmda: sīnemde S.3, *sīnemde* Ü.3; her bir: yer yer S.3, ŞR
- 4 bu pīr-i felek: ger yerde senüñ S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, her gece senüñ Ü.3
- 5 olduñ: oldu S.3, ŞR; şimdi: naqd-i S.1, K.1, V, S.2, ŞR, *naqd-i* Ü.3

G. 415

her muħarrem māh-ı nev toğsa şafağdan yā hūseyn

- 1 toğsa: doğsa ŞR, Ü.3
- 2 2↔4 K.1, Ü.3; mihr andan: mihr-i enver S.1; olsa: ol S.1; 2↔3 ŞR
- 3 kubbenuñ: kubbeye S.3; dünyā vü dīne zīb: dünyāya zīnet Ü.3
- 4 -S.3; resm ederse: ism eder ŞR; naqşı şāh: şāh-ı naqşı S.1; K.1 nüshasında a mısraı bulunmamaktadır.

G. 416

baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yār isteyen

- 2 etmesün: etmeyen ŞR
- 3 yanup: yakup S.1, K.1
- 4 yēsün: yūri K.1, yeri ŞR
- 5 tūrurken: dururken ŞR

G. 417

ey dēyen ‘āşık belā kūyında ben derd isterin

- 2 şehper: nefha K.1, Ü.3; cārūbıdur: cārūbdur S.1, R, K.1, V, S.2, Ü.3; tarīk: fezā K.1, ŞR
- 3 ta‘dād -V
- 4 şeh-süvārā eblağ-ı şubh u mesā: şeh-süvārā eblağ-ı şubh-ı S.1, R, S.2, S.3, Ü.3; şeh-süvār-ı eblağ-ı şubh-ı ŞR; şeh-süvārılık istemem şubh-ı każā K.1
- 5 gülzārda: gülzāra R, V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 418

‘āşıkam mecnūn-şıfat deşt-i belā gerdīdeyin

- 1 deşt-i belā: derd ü belā S.3; şūrīdedür: şūrīde S.3

- 2 zāhidā: vā‘izā R, V, S.2, nāşihā ŞR;
aldayımazsın: aldayumazsın ŞR; ben
-S.3
- 3 bīsütūnda: bīsütūndan S.1, S.3;
miñneti: şöñbeti S.3
- 4 dāğdan: tağdan R, dāğlar S.3
- 5 dergehinde: devletinde S.3; şehryār:
pādşāh R

G. 419

**hūdā raħm eyleyüp bülbüllerüñ āh u
fiğānından**

- 2 şūret: zīnet R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR,
Ü.3; tarāvet kesb éder bāğ-ı cihān:
cihān bāğı leţāfet kesb éde K.1, S.2,
S.3, ŞR; vèrüp: vèrür Ü.3; éder: éde
Ü.3
- 3 eyleyüp: eyleye S.3; kendi: kendin R,
V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; gelüp: alup S.3;
turre: kākül ŞR
- 4 dünyāda: dünyāya S.3, ŞR, Ü.3;
kırpūgi: müjgān u K.1, S.3, ŞR;
rüstemüñ: haydaruñ S.1, R, K.1, V,
S.2, ŞR, Ü.3

G. 420

dūr étdi ben ğubārı ser-i kūy-ı yārdan

- 2 kılduñ: kıldum ŞR
- 4 ancılayın: oncılayın ŞR

G. 421

**fenā ehline ta‘n étme geçüp ‘ucb ile
yanından**

- 1 deşt-i vahşet-ābāduñ: dehr-i hışt-
ābāduñ (?) S.3, deşt-i vahşet ü ābāduñ
ŞR; şīr-i ziyānından: ğayrı ziyānından
S.2; deşt: dehr Ü.3

- 2 yéterdi: yéterdür S.3; rif‘at: kudret
S.3; kez: gün R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3
- 4 benüm gönlümdür ol evc-i maħabbet
şāhbāzı kim: ben ey ‘ālī-nażar ol
şāhbāz-ı kulle-i kāfam Ü.3;
gönlümdür: gönlümdede V;
maħabbet: ‘izzet S.3; evc: rūh
S.2; uçurdi: uçurdum R, S.2, Ü.3
- 5 olursın: olursañ S.2; olsa: olmaz Ü.3

G. 422

her şem‘-i hūsne kim ola kāfūrdan beden

- 1 kim: ger S.1, R, K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- 2 zevk: fark S.2, -S.1; kākūm: atlas S.2
- 3 gelmez: yokdur ŞR; cihāna: cihānda
K.1, ŞR
- 4 kanlar yudar dili görelı kendü başına:
deşt-i belāda kendü görür başka
başına S.2, kanlar yutardı görelı
kendü başında V; belāñı: belāyı ŞR
- 5 āl ile: gülşen-i S.2

G. 423

çöz kākül-i müşgīnūñi ‘anber ucuz olsun

- 1 müşgīnūñi: miskīnūñi R, K.1, S.2;
depret: depred ŞR
- 3 tāk: kāf S.3
- 4 meşel-āmīz: meşelā bir ŞR; Ü.3
nüshasında ayrıca “it gibi taladı beni
kūyuñda rakībūñ/ ey dost hūdādan
dilerem kim kuduz olsun” beyti
yazmaktadır. Ancak diğeri nüshalarda
beytin olmaması şairin muhtemelen
beyti *Dīvān*’dan sonradan çıkarmak
istediğine işaret olduğundan beyit
gazele eklenmemiştir.

G. 424

**umma her dīvāneden mecnūn-ı şeydā
meşrebin**

- 1 dost: derd R
- 2 tutmuş: dutmuş V, ŞR
- 3 vech-i pākinde: vechi üstinde S.1, R, V, S.2, S.3, Ü.3
- 4 tutar: dutar ŞR; 'ālemde: dünyāda K.1, S.3, ŞR
- 5 rüşen: nāzūk S.3

G. 425

**çeşmüñe kılsun nazar bī-bāk saḥḥār
isteyen**

- 1 tarrār: 'ayyār K
- 5 5↔6 K.1, ŞR; rüsvāy: rüsvā ŞR
- 6 -S.1

G. 426

ben sāgar-ı belāñ ile bezmünde ser-ḥoşın

- 3 dest: deşt K.1
- 4 kópup: koyup K.1, kópar ŞR

G. 427

dilüm kanı ki saña şerḥ édeydi ḥālümden

- 1 saña şerḥ édeydi: şerḥ éde saña ŞR; édeydi: éde bu S.3, éde Ü.3; dilüm: elüm S.2; olup: ola S.2
- 2 tutar: dutar ŞR; yüzine: yüze K.1, ŞR, Ü.3; destini: desti S.2; o: ol S.2, ŞR
- 3 ser: seg S.3; kūy: kūyuñ S.2, S.3; egnümde: egnüme V; köhne: eski S.3, kara Ü.3
- 4 bir: bu R; ḥarābāt-ı kūy-ı 'ışkam: kūy-ı ḥarābāt-ı 'ışkam K.1, ŞR
- 5 bir -V; tebessüm eyledi dedi geçer: tebessüm édüp dedi geçer ol V

G. 428

**édelden kākülüñde dil qarārı bī-qarāram
ben**

- 2 meyle: meyllen ŞR; muğāna: muğānda S.1, K.1, S.2, S.3, ŞR
- 3 ḥarābātuñ: ḥarābātın K.1; muğāna: muğānda Ü.3
- 4 beyān: 'ayān S.3
- 5 serv: naḥl S.2, ŞR, Ü.3; ḥırāmānum: ḥırāmānī S.3

G. 429

**lezzet-i dermānı idrāk eylemez bī-derd
olan**

- 1 dermānı: dünyāyı S.1, S.3, *dünyāyı* Ü.3
- 2 dūzaḥla: derd ile S.3; māh ü sāl: sāl ü māh V; riyānuñ: esāsuñ S.3; serd: gerd S.3; dūzaḥla: *şevk ile* Ü.3; germ: *bezm* Ü.3
- 3 n'ola: ne var Ü.3; faḳīh: ḥaḳīr S.3; yéridür: yolıdur S.1, V, S.2, ŞR, yolupdur K.1, R, bulupdur S.3
- 4 āşyān u dānesinden: āşyāb dānesinden Ü.3
- 5 būyından: rüyından S.1, S.3; şol: şu V; geh sebz: kim sebze S.2

G. 430

**kaşuña baḳdum dēdüm yēgdür hilāl-i
'ıdden**

- 5 édindi: edinse S.1; eyleye: eylesün K.1, eyledi S.3, ŞR

G. 431

**'ışk içinde ser vèrenler vardı serverlik
yolın**

2 temennī: temennā K

G. 432

**kılmaz isem zülf-i dildār ile sünbül
şoḥbetin**

- 1 dildār: dil-ber S.3
2 dërler: dër S.2; ruḥsār: sīmā Ü.3
3 3↔4 K.1, V, S.2, ŞR; gūş: seyr Ü.3
4 ḥāllerle ‘ārīzuñ cānā görenler dèdiler:
seyr édenler ‘ārīzuñla leblerüñ cānā
dèdi K.1, ŞR; bir niçe: dèrilüp S.3
5 şūḥ-ı: şūḥ u R, K.1, ŞR, Ü.3

G. 433

**kılmaz isem lāle-ruḥ bir yār ile mül
şoḥbetin**

- 1 bir yār: dildār R, ŞR; āhumdan:
āhumla K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3
2 tenüm: ciger S.3
5 n'eylesün ḥayālī vāmıḵ u ferhād ile:
‘aqlı ferhād ile mecnün ile ḥayālī
n'eylesün ŞR

G. 434

**şāfi-dil rüşen-güher bī-mekr ü bī-ālem
bugün**

- 1 şāfi-dil: şāf-dil V, S.2, S.3, Ü.3;
güher: gönül S.3
2 cihānuñ: dü-kevnüñ K.1, S.2, ŞR
3 ruḥ-ı: ruḥuñ S.1
4 şaydgāhında: şaydgāhından S.2, ŞR,
Ü.3

G. 435

**dèdi bir gün mihr-i ‘ālemtāba mäh-ı
āsmān**

- 1 mäh: mihr Ü.3; nūr-sīmā: sīm-sīmā
S.1, R, K

2 bir: kim R, S.2, ŞR, Ü.3

4 cürm: suç S.1, K

5 eylesem: eyleyem S.1, R, K.1, V, S.2,
S.3; ḥüsnümi -S.1; kemāl-i ḥüsnümi:
kemān-ı cismümi S.3

6 ey: ol R; mäh-ı neyden: mähdan çün
K.1, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; sem‘: şem‘
S.3, ŞR; ‘ibret: şüret S.1, R, K.1, V,
S.2, S.3, ŞR

7 olsañ: olsa S.3; manzūr sen: manzūr-ı
ḥalk ŞR, *meşhūr sen* Ü.3; sende:
senden ŞR; çeşm-i cihān: çeşmüm
‘ıyān ŞR, *çeşmüm ‘ıyān* Ü.3

8 ol: her S.1, R

9 vücūduñda: vücūduñdan K.1,
vücūdumda S.3; eksüklikden:
eksüklikde Ü.3

10 zamīrinde: nazarında S.1, ḥuzūrında
S.2; iklīm-i cān: mülk-i cihān S.3

G. 436

**livā-yı mihrüñi dıkdüm gönül mülkine
şāham ben**

- 1 meh: ser S.1, şeh ŞR
2 gül-gün-ḳabāsın sen: gül-gün u
şebdīzem S.1
3 ḥusūf: ḥuşūf ŞR
4 rüşensin: rüşendür S.1; çāham: şāham
ŞR
5 āh u vāham: āh āham ŞR

G. 437

**sensüz ey rüḥ-ı revān şüret-i bī-cānam
ben**

- 1 sensüz ey rüḥ-ı revān şüret: senden ey
‘ışḳ cüdā ḳāleb-i K.1, ŞR

- 2 -K.1, -ŞR; çeken: çeker S.3;
kişverlerinün: kişverlerine S.3
5 -S.1, -R, -K.1, -ŞR
6 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3; ne: nice Ü.3
7 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3; ağıār: nā-dān
Ü.3

G. 438

öliceğ hākūmi pāy-ı segūn yēr yēr nişān

êtsün

- 2 2↔3 K.1, ŞR; şevki tefsīr: şî'ri tahrīr
R, derdi tefsīr K.1, ŞR, şevki tahrīr
S.2, Ü.3; her perin: her bir perin Ü.3
3 a mısraı R, S.2, Ü.3 nüshalarında
bulunmamaktadır; başum üzre
semender murğı gelsün: maḥabbet
murğı gelsün başum üzre R, S.2, Ü.3;
sūzumdan: sūzından S.1, K
4 -R, -S.2, -Ü.3
5 cān vērürse rāh-ı 'ışkuñda benüm
'ömrüm: ölse kūyuñda kazā meşşātası
ey meh K.1, ŞR; melekler: felekler
Ü.3

G. 439

sen ey bülbül kebāb-ı āteş-i 'ışk-ı gül olmışsın

- 1 kebab-ı āteş-i 'ışk-ı gül: kitāb-ı āteş-i
gül gül S.3; 'ışk-ı: 'ışka S.2, Ü.3;
nedür ḥālūñ: ne yatarsın S.3
2 gülbün: gülşen R, K.1, V, S.2, ŞR,
Ü.3, şehirden: şehirde S.3
3 şāhuñ: yārūñ R, V, S.2 S.3, Ü.3; 3↔4
K.1, ŞR, Ü.3

- 4 mey-i gül-çihre içmişsin: yine gül-
çihre olmuşsın sen S.3; beñzer: yārūñ
S.2
5 melāḥat: maḥabbet S.3; çārsūsında:
çārşūsında R, K.1, V; 'aceb: katı Ü.3

G. 440

egerçi şüretā ednādan ednā hāk-i rāham ben

- 2 āh u vāham: āh āham R, V, S.3, ŞR,
Ü.3
3 ḥusrev: āşaf S.1, R, S.3; -V: 66v;
kamer leşker-keşümdür: bi-
ḥamdi'llāh gulām-ı S.1, R, K.1, V,
S.3, ŞR, Ü.3
4 4↔5 ŞR; süreyin: süreyim R; -V: 66v
5 5↔6 K.1; çün kuluñ oldum: kul
olduğum K.1; -V: 66v; kapuñda çün
kuluñ oldum: kapusında kul olduğum
V, S.2, ŞR, Ü.3; pür-günāham: bir
nigāham ŞR, bī-nigāham Ü.3
6 -S.2, -V: 66v; bīsütünda: bīsütüna R,
K.1, ŞR, Ü.3; tīşe ferhāda: tīşe-i
ferhād K.1, V, S.3, ŞR, Ü.3; -V: 66v;
deşt-i gamuñ mecnūn: mecnūn-ı deşt-
i gam V
7 -V: 66v; nigārumusuz qarārum: nigār-ı
ser-firāzum yok V, siyāhsuz qarārum
S.3

G. 441

bezm-i yāra ḥūn-ı 'aşıkdan şarāb eglenmesün

- 2 sīnede: sīneden S.2
3 eylesün: eyleyüp S.3

- 4 çün: çok R, K.1, S.2, S.3, Ü.3;
çekdük: çekdüm S.3
- 5 olsun buña hâzır-cevâb: hâzırlasun
buña cevâb S.1

G. 442

**zâhidâ cennet ne bâbum kûy-ı dil-ber var
iken**

- 1 bir: ol V
- 2 göñlüñi: göñlini V
- 4 vèrmezem: vèrmezin V; tozını: tozına
S.1
- 5 âhû: ceyran S.1, R

G. 443

al tûfî gülşen-i mînâyı seyrân eylesün

- 2 kadeh: tolu R

G. 444

dil şikeste olalı seng-i cefâ-yı yârdan

- 2 vaşl-ı leylâ ile: vuşlat-ı leylâyı S.1,
vuşlat-ı leylâyı S.2, ŞR, Ü.3; leylâya
R, leylâdan: mevlâdan S.1, R
- 3 toğmada: toğmadı S.1, R, K.1, S.2
- 4 melâmetden: melâlınden K.1; dâğ:
dâ'im Ü.3
- 5 yüz: bir Ü.3

G. 445

kosam cemende neşâtı bahârı n'eyleyeyin

- 1 kosam: korsam V, koyup Ü.3; neşât-ı:
neşâtın ŞR; seherde: seherden K.1;
yâ -S.3
- 2 ki: kim R, ben S.3; étmez isem:
étmezem S.1
- 3 içinde: içre S.3; kuru: kurı ŞR, Ü.3

- 4 ayakda: kadehle S.1, kadehde K.1, V,
S.2, ŞR, kadehde Ü.3; şahvârı:
şehvârı V

- 5 ben: bak V, yok S.3

G. 446

**şaklamadan dürc-i cism içre kazâ cân
cevherin**

- 1 dil alurdı naqd-i eşke: naqd-i eşke dil
alurdı K.1, ŞR, dil alurdı naqd-i cânâ
S.3
- 2 hattıñla: hattıyla K.1, ŞR; ey şanem
hayl-i melek: dil-berüñ cem'-i melek
K.1, ŞR
- 3 3↔4 K.1, ŞR; édene: édesin S.3; gibi:
olan S.3; kan: cân S.2
- 4 bir yüzün: yer yüzün S.3; gözüm:
göñül S.3; dèrer: vèrür S.1, R, K.1, V,
S.2, S.3, Ü.3; kân: cân S.2

G. 447

**hadeng-i âhumuñ zaḥmın yemiş bir ser-
nigünumsın**

- 4 meh: mey S.1, R; şām: cām S.3, Ü.3
- 5 nālede: nāleden V, Ü.3; -S.3; bir
āhdan: bayramda Ü.3

G. 448

**şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ cām-ı
beķāsından**

- 1 cām-ı: bezm-i K.1, S.2, S.3, ŞR; berī:
ḥalāş K.1, ŞR; berī oldı fenāsından:
berī olsun fenāsından S.3
- 2 şalsañ: geyseñ S.3, egnüme: egnüñe
Ü.3
- 3 n'ola: eger K.1, ŞR; ètdiyse: edinse R

- 5 lutfuñ: lutf R; gelmez: çekmez K.1, ŞR
6 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -S.3, -ŞR, -Ü.3

G. 449

ğam acısını lezzet-i dünyāya vèrmez

- 1 ğam acısını: ğam-ı cān acısın V; vèrmez: vèrmezem S.2
3 na'lçe vü : na'lçeñ V, Ü.3, na'lçe-i S.2; göklerde: gökler yüzinde V; kebkebünñ: kebkebün S.1, R, K.1, V, S.3, kevkebün S.2
4 'ālemin: 'ālemem R, V, S.2, S.3, Ü.3
5 şādī-i: cennet-i V

G. 450

dildārumuñ benümle işiden rivāyetin

- 1 rivāyetin: hikāyetin V, S.2, S.3: hikāyetin: rivāyetin S.2
3 şemşīr-i cevri ile dilümi çāk çāk édüp: tīg-ı cefā dilümi ètdi çāk çāk K.1, V, ŞR, şemşīr-i cevri ile dilüm ètdi dilim dilim Ü.3
5 çünkim: çünki K.1, ŞR

G. 451

dūd-ı āhum dütünü şafham olupdur gerdün

- 1 dütünü -K.1; 'ışka: dehre S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR; éderem: éderin
3 şāf-derün: şāfi-derün S.1, K.1, ŞR, Ü.3; bulmadı: bulmadum Ü.3
4 sürermiş: görürdi K.1, görürmiş Ü.3

G. 452

kūh-ı endūh-durur āh ki bu cism-i zebūn

- 1 ki -S.3, -ŞR. A mısraında vezin aksamaktadır.

- 2 meyl -K.1; başuma: başına S.3
4 vādīde: vādīden S.3

G. 453

pür-ḥarāret mihr ü meh sevdā-yı gerdün

bī-sükūn

- 1 ğarḳ-ābda: gird-ābda K.1, ŞR
2 dehr: çarḳ K.1; seher: seher V, yèler S.2, sipihr ŞR; ser-nigūn: vāj-gūn S.2, ŞR
3 cān: dīn K.1, S.3; gelmez: kılmaz S.3; cān: dīn Ü.3
4 dostlar: dostum S.3
5 zeyn: naḳş K.1, ŞR; kimse aña bu naḳşı: bu naḳşı aña kimse K.1, ŞR, kimse bu naḳşı aña S.3; çarḳ: dehr Ü.3

G. 454

yüz buldı ise ğonce igende açılmasun

- 2 selāmı: selām S.2
3 şīrāze: şīrāzi ŞR; ḥüsnünñ: ḥüsninñ S.2, S.3, ŞR, Ü.3; ḥatın: ḥatı S.3, Ü.3; tağılmasun: dağılmasun V, S.2, ŞR

G. 455

cismüm üzre şu'le-i ğam ḥil'atümdür nūrdan

- 2 kūh: gün ŞR; n'ola: ne var S.2, S.3, ŞR
3 ḥırmenine kâ'inātuñ: kâ'inātuñ ḥırmenine R, K.1, S.3, ŞR, Ü.3
5 mey-i engürdan: mı yā engürdan S.3

G. 456

ḳaldı nümüne dehre cihān-ı ḥarābdan

- 1 berg: genc K.1, ŞR
3 3↔4 K.1, ŞR; Ü.3 nüshasında "yardum şurāhinñ başını ayağın şıdum/yudum elüm 'araḳdan u

geçdüm şarābdan” beyti
yazılıdır.

- 4 -S.2; gelmez idi saña: gelmedi saña bu
S.3; sen ol şadāyı: şadā-yı ‘ışkı ŞR;
şadāyı: hevāyı S.3; tanīn-i: tanīn ü S.1
5 -S.2; dil: ten K.1, V, ŞR, Ü.3
6 -S.2; bu dil-i sūzān yêter baña: sūhte
dil baña bes-durur K.1, ŞR; kim: ki
K.1, S.3, Ü.3
7 -S.2
8 8↔9 R, S.3; cennet: zanbağ S.2;
maḥrem: *hem-dem* Ü.3
9 -S.2; ‘āliyāt şeref: ‘āliyāt u felek Ü.3
10 ŞR nüshasında yardum şurāhinüñ
başını ayağın şıdum//yudum elüm
‘arākdan u geçdüm şarābdan beyti yer
almaktadır.

G. 457

ma‘mūr olam dēme bu cihān-ı ḥarābdan

- 1 teşne: kimse S.3
2 eylerin: eyleyen ŞR
3 zevki kim vērürdi: zevk ü sırrı vērdi
S.3; zübābdan: rebābdan S.3
4 -K
7 -S.3; tutar elinde: elinde dutar ŞR

G. 458

**dāğ-ı miḥnetle beni öldürse ol gül-
pīrehen**

- 1 miḥnetle: ‘ışkıyla K.1, ŞR; derd: ‘ışk
K.1, S.3
2 ey -ŞR; dögsün baş aña: baş aña ursın
K.1, ursun başın aña V, dögsün aña
baş S.3

- 3 düşmüş-durur: düşmüşdür ol K.1, ŞR;
gül ḥırmeni üzre semen: ḥırmen üzre
yāsemen S.2

- 4 kızlığ eyler: kızlık eder V

- 5 göreydi: işitse K.1, ŞR

G. 459

**her kaçan vahşī ḡazālüm seyr eder şahrā
yüzün**

- 1 tutar: dutar ŞR
3 3↔4 K.1, ŞR; esse: érse S.1, R

G. 460

ḡayrıya luṭf u cefādur baña ‘ādet senden

- 2 edem: etdüm V, S.2, ederem S.3
3 oldı: aldı S.1, K; yüzün: ‘ıyān E.2
4 ser-mest-şıfat: ser-mest gibi S.3
5 hidāyet: sa‘ādet E.1

G. 461

nice bir ola gönül ḥaste-i hicrān senden

- 2 kanlu: acı ŞR
3 şevkından: nūrından K.1, ŞR
4 çāhdan cāha érür miydi: çāha çāre ede
mi idi S.1

G. 462

**çok-durur yanar çerāḡuñ encüm-i
eflākden**

- 5 ḥıred idrākden -S.1

G. 463

demidür ol şeh-i ‘ālī-cenāba yalvarayın

- 1 ḥakīr: bī-çiz S.3
2 ayağına: ayağa V; ruhına: *yüzine* Ü.3
3 nakşını: nakşın S.2, ŞR, Ü.3
4 n’edüğüm: n’edügin S.1, R; ‘ūd u:
‘ūda ŞR

- 5 deminde: dēmiş ki R, S.3, *dēmiş ki* Ü.3; şeh-i ‘ālī-cenāba: şeh-i gerdün-cenāba K.1, ŞR

G. 464

dil-berler içre ben saña ‘aşık degül miyin

- 1 miyin: miyem S.3
3 cūybār: cūy V; mihr ü: mihr-i S.1, R, K.1, V; zamānede: cihānda ben S.3
4 toğdum: doğdum ŞR
5 sūzumla: sūz ile S.3; hayāli ben: hayāliya S.3

G. 465

édüp der-post mecnūnı geçürmiş dost yanından

- 1 çubānından: şubānından Ü.3
2 gün: kez S.3
3 ursa: gelse S.1, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; yakmış: yağmış ŞR
5 suhan-perver: cihān-perver S.3

G. 466

haṭ degül dūd-ı āh imişsin sen

- 2 yüz: rūḥ K.1, ruḥ ŞR
5 ne: bir ŞR; ḥāk-i rāh: bārgāh S.3

G. 467

kabā-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen

- 1 çemensin: semensin S.3, Ü.3; boyınca: boyuñca K.1; kanuma: kana S.1, S.2; büt-i: bir büt-i S.2
3 naḳḳāşına: naḳḳāşınuñ S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; gonce-dehensin sen: ey gonce sensin sen S.1, R, K.1, V, Ü.3; zerdümdür: zerdümde Ü.3
4 belā: cefā K.1, ŞR

G. 468

ruh-ı gerdūnda her şubḥ ey şafaḥ kim cilvegersin sen

- 1 melek: felek S.2
2 maḥbūbsın: mecnūnsın S.3; kim: hīç S.3; cānı: cānın Ü.3
3 cemāl: kemāl S.1; ol: o S.3; eyledi: *eylemiş* Ü.3
4 sidre-ḳadde: sidre-ḳadre R
5 ḥāşıl: peydā R, V, S.3, Ü.3; eden: édüp V; naḥl-i hünersin: ‘ālī-şecersin S.2
6 -K.1, -V, -S.3, -ŞR

G. 469

yār ile hem-ḥalvet ol cismüñde cānuñ tuymasun

- 1 ‘ışkı: ‘ışkuñ K.1, V, S.2, ŞR; tuymasun: tuymadan S.2, duymasun ŞR
2 ‘uzvuñuñ: ğuşşañuñ V
3 ger dile bir: sīneñe bir S.3; şaḳın: şaḳın ŞR; tīrūñ: tīrin S.1, R, K.1, V
5 revānuñ: revānum S.1, R, K

G. 470

merḥamet umma gönül bu gerdiş-i bī-dāddan

- 1 bu: şol S.2, bir ŞR
2 ‘ıyān: revān K
3 3↔4 R, V, S.3, Ü.3; şaḥnı pür olmasun: şahrāsı tolmasun S.3; ‘aynum devrine: bir bir ‘aynuma Ü.3
4 düşme: düşmiş S.1, R, V, S.2, S.3, Ü.3

5 ummañuz: *umma geç* Ü.3; idrāk:
idrāki K.1, V, S.3, Ü.3

G. 471

ey dil ol lāle-ruḥuñ tendeki dāğın yaqasın

- 1 ey dil: ey gül S.3; dilerin: umarın K.1,
ŞR; çerāğın: ocağın K
- 2 mebād: şabāḥ R, mebādā ŞR; ey
bülbul: ey dil ŞR
- 3 nice bir: niçe biñ K.1; ğamda: meyde
K
- 4 almadan: almadın K.1, S.3, ŞR, Ü.3
- 5 umarın: umaram S.2

G. 472

ey dil ol servüñ elif üzre ki dāğın yaqasın

- 2 2↔3 R, S.3; gece söyünmiş iken: nūri
maḥv olmuş iken R, S.3
- 4 niceye dek -K.1; tıldurup: doldurup
ŞR
- 5 şanma kim: sezmezin R
- 6 āteş-i: kórkarın R, K.1, ŞR; -S.3
- 7 -S.1, -R, -S.3

G. 473

**düşelden ayru şeydā dil meh-i nā-
mihrbānumdan**

- 1 dil: ol S.1, R, K.1, V, S.3, Ü.3; ayru:
yine S.3; kevākib her gece yummaz
gözin: gözin yummaz kevākib her
gece K.1, V, S.2, ŞR
- 2 cānum: göñlüm K
- 3 başlu: başlı ŞR
- 4 ki: bu S.3; merğzārında:
merğzārından S.1

G. 474

**boynuma aldum o zülf-i ‘anberīnūñ
minnetin**

- 1 misk: müşk S.2; aldum o zülf: *aldum
o misk* Ü.3
- 2 çekmeyem: çekmeye S.3
- 4 ğam yeme zāduñ: sen ğam-ı zāduñ S.3
- 5 şāhum: ḥānum K.1, ŞR, Ü.3; 5↔6
K.1, ŞR; -S.2, -S.3
- 6 nazmuñ: nazmum ŞR, Ü.3; zīver:
gevher Ü.3

G. 475

**eyleyem ber-bād ‘ömr-i nāzenīnūñ
minnetin**

- 1 eyleyem: eylesem S.1, S.2;
vèrmeyem: urmayam K
- 2 dermānına: dermānuma S.3;
çekmezem: çekmezin S.2, Ü.3; derd-i
bī-dermānına: derdini dermānına
Ü.3; cānumda: göñlümde Ü.3
- 3 vèrmek ümīdi: vèrmege ümīdi S.1, R;
n'eylerin: n'eylerem R, S.2, S.3,
n'eylesün K.1; gördükde: görmekde
S.2, Ü.3
- 4 zād: zāt S.3
- 5 besdür: èrgür S.3; çekmezem:
çekmezin V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 476

**ḥadeng-i ğamzeñe cismüm nişān étdüm
ne ḥākem ben**

- 1 étdüñ: étdüm R, étdi ŞR
- 5 ‘ālem ki: ‘ālemde S.1, R, K

G. 478

**benem ol bezm-i maḥabbetdeki ser-
ḥoşlardan**

3 aña: ol K

G. 479

**nigāruñ lebleri vaşfi kaçan çıkşa
dehānumdan**

3 penbedür: penbe-i K

5 nev-āmūzı: nev-āmīzi K

G. 480

yā ilāhī bāde-i ıışkı içen ayılmasun

1 haşr: ma'şer ŞR

6 -K

G. 481

göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden

2 nergis éder reşk şūfi: nergis-i eşk-i
şūfi K.1; olmaduk: olmadı S.3

4 -şu ŞR

5 biñ -S.3

G. 483

**ben temāşā eyler iken sen melek-sīmā
yüzin**

1 görmemişdür hażret-i: görmemişdi
ğālibā S.2

2 ebrdür güyā: érdi güyiyā K.1, ebr idi
güyā S.2

4 baht-ı: miñnet K

5 vérdi: kodı K

G. 484

varup ol yār-ı cāna yalvarayın

3 étdüklerin désün bir bir: bir bir ne
étdüğün tuysun K

G. 485

geçürdi nevbetin ferhād u mecnūn

3 B mısraının vezni aksamaktadır.

G. 487

5 hatı oldu: oldu hatı Ü.2. Vezin
zarureteninden takdim-tehir yapılmıştır.

G. 489

**dikse ger çeşm-i habābın sen semen-
ruhsāra şu**

1 dikse: dökse S.1, R, K.1, V, S.2, S.3,
dökse Ü.3; çeşm-i habābın: çeşmüm
habābı S.1, R, K.1, V, S.2, S.3,
çeşmüm habābı Ü.3; ziyāsı V; semen:
kamer K.1, ŞR

2 dīvānevār: dīvānedür K.1, S.3, ŞR,
dīvānedür Ü.3

3 peykānı: peykānuñ V, S.3, ŞR

5 -K.1; haddüñe: haddine S.2, S.3, ŞR,
Ü.3

6 -ŞR; éder: kılur Ü.3; hep
senün'çündür leb-i cūyuñ bu deñlü
nālişi: āsyāb almış ayağın bende
çekmiş bī-günāh Ü.3; R, V, S.2, S.3,
S.1 nüshasında ayrıca yer almaktadır.
7 şahrālaruñ indi: şahrānuñ inmişdür
K.1, ŞR

G. 490

**çağlayup aķar benüm eşk-i revānum sū-
be-sū**

1 dildāra: ra'nāya Ü.3

4 menzil-be-menzil: gülşen-be-gülşen
Ü.3

5 urur: ursañ Ü.3

G. 491

**çağlayup aķar benüm eşk-i revānum sū-
be-sū**

1 dildāra: zībāya K

2 cev-be-cev V; eşküm: yaşum V

- 3 étse -S.3
4 senün: seni S.2, S.3; menzil-be-
 menzil: gülşen-be-gülşen R, K.1, V

G. 491

**yolında dil-berün hāk ol ʔarīḳ-i bī-
 bedeldür bu**

- 3 êrdün sen: sen êrdün R, S.2, S.3
4 naʔl: dāḡ S.2; ʔanlı: ʔanlı ŞR
5 naḡmınuñ: şıʔrınün K.1, ŞR

G. 492

**şararmış çihremi şanmañ ki reng-i
 zaʔferāndur bu**

- 1 şanmañ: şanma K.1, ŞR; çihremi:
 beñzümi S.3; reng: zehr S.2
2 2↔4 ŞR; dünyāya: dünyāda S.2
3 görenler: benüm her K.1, ŞR;
 leyliden: leylide S.1, R, K
5 suḡan: seḡer R, S.2, Ü.3

G. 493

yaşum ol ʔarız-ı zībāya ʔarşu

- 3 gösterme aḡyāra: aḡyāra gösterme
 S.3, ŞR

G. 494

aḡyār āh êdermiş ol gül-ʔizāra ʔarşu

- 1 ol: o V
2 sipāh-ı: sipāha ŞR; kim: ki V
3 kılıç -S.3
4 āşkāra: āşkāra K.1, V, S.2
5 -R

G. 495

**iltifāt eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i
 nev**

- 4 şol ḡarābāti-i: ol ḡarābāt eri K.1, ol
 ḡarābāti-i S.3, ol ḡarābāt-ı ŞR

G. 496

naḡar eylerse baña şāh-ı saʔādet-pertev

- 1 naḡar eylerse baña şāh-ı saʔādet-
 pertev: naḡar-ı şāhdan êrerse baña bir
 pertev K.1, S.3, ŞR; mihrin meh-i
 nev: mihr ü meh-i nev K.1, mihri
 meh-i nev S.3, ŞR
2 eyler: ister S.1; hevesin: bulasın S.1
4 ḡorḡarın: ḡorḡaram K.1; kül: nūr K.1,
 ŞR; bulsa: görse K.1, S.3
5 maḡabbetde: ḡarābātda K

G. 497

ʔaşıḡāne göñlini aḡıtmasaydı yāre şu

- 1 ʔaşıḡāne: ʔaşıḡ olup K.1; göñlini:
 göñlümi S.2; aḡıtmasaydı:
 aḡıtmayaydı R, aḡıtmasa bir K.1, ŞR;
 ʔışḡda; ḡamda S.3
2 dérken: dérler S.1, S.2, Ü.3
3 öpe ger: ger öpe R, K.1, ŞR, Ü.3
4 -K.1; sāḡiyā: zāhidā S.2
5 -S.1, -R, -V, -S.2, -Ü.3

G. 498

baḡrumuñ başları üstine üşüpdür ʔayḡu

- 1 başları: başı V; üstine: üzre K.1, V,
 S.2, ŞR, Ü.3
2 hīç éde mi bir: éder mi hīç ŞR
3 şād: şāz ŞR
4 reşkinden: zevḡinden S.3; ʔaynına:
 çeşmine S.3; sözlerümüñ: sözlerinün
 Ü.3; olup: olur Ü.3
5 lebine: eline ŞR; ʔarḡ-ı sitem-pīşe:
 pīşe felek ʔarḡ S.1, ʔarḡ-ı felek-pīşe
 R, V, S.2, Ü.3; tenün: seni Ü.3

G. 500

yoluñ uğrarsa bir gün ey şabā cānāna**‘ışk eyle**

- 1 bir gün -K.1; ki ya‘nī: ya‘nī ki V
- 2 hāk-i rāhından: hāksārından R, K.1, V, S.2, ŞR
- 4 ‘oşmāna: ‘oşmānī R, Ü.3
- 5 ruḥşatı: furşatı V, -S.2; gerdūn-ḳadre: ‘ālī-şāna S.2
- 6 şavt: şūret K
- 7 maḳām-ı ḳurb-ı ‘izzetde: eger ‘izzet maḳāmında S.2
- 8 güzīn: kerīm V
- 9 9↔10 S.2; ḫayvāna: *merdāna* Ü.3
- 10 uğrusı: uğurlayup R; dilkülen bizden: dilkilük eden R, dilkilen bizden ŞR
- 11 yārāna: dergāha ŞR

G. 501**gördiler ḫad yok ḫadeng-i ḡamzeñüñ peykānına**

- 1 ‘uşşāk: ‘aşıklar V
- 2 2↔3 K
- 3 gösterme: ‘arz etmek ŞR
- 4 jāleler şarıldı: lāleler yapışdı K.1, jāleler yapışdı ŞR; jāleler gülşende şarıldı S.2

G. 502**varsa gözüüm yaşı n’ola cānān ayağına**

- 2 dem-durur: demdür ŞR
- 3 görem: gördüm S.3; ḫāmenüñ: ḫāmemeñ S.1
- 4 -S.1, -R
- 5 -S.1, -R; varmaya: vermeye S.3

G. 503**leṭāfet bāğına serv ol giriftār-ı ḫazān****olma**

- 1 leṭāfet: sa‘ādet K.1, S.3, ŞR
- 2 yanumdan: yanumda R
- 3 şeh-i ‘ālī-mekān: dilā şāh-ı cihān S.1
- 4 olsun: olup R; ḳanā‘at: ferāḡat R
- 5 bī-naḳş u: bir naḳş-ı R, S.2, S.3, ŞR, bu naḳş-ı V; temāşāsında: temāşāsına S.3

G. 504**gül saña ḳande beñzer ey mihr ü mäh-zāde**

- 2 ol: şol K.1, ŞR; nigārsın kim: nūr-ı pāksın sen S.1; ḳor: ḳul Ü.3

G. 505**mecnūn göziydi leyli ḫayāline cilvegāh**

- 1 göziydi: görindi S.1
- 3 3a↔4a S.3
- 4 şem‘üñ olmasa: olmasa şem‘üñ ŞR; bir külāh: şeb-külāh K.1, ŞR
- 5 B mısraı S.1 nüshasında bulunmamaktadır; k’olup-durur: olup-durur K

G. 506**bilürin derdini şafā yèrine**

- 1 vefā: cefā S.1
- 3 girür: girüp K.1, S.3, ŞR
- 4 ḳul ol: ol ḳul S.3

G. 507**ger hevādār olmasa ruḥşār-ı yāra mirveḫa**

- 2 2↔3 K.1; nefḫ: nefḫa R, nazm K.1; urur: urdı S.3

- 3 tūrup: durup ŞR, *turur* Ü.3; du‘ālar
 ërmege: du‘ā el qaldurdı Ü.3
- 5 tābına: yādına S.3; yüzün: yüzini K.1,
 ŞR; eline: ele ŞR

G. 508

oldı şikeste-hātır u nā-şād āyine

- 2 hāl-i gedālara: hāl-i belā-keşe E, R, V,
 Reş, İ, Ü.3, hāl-i belā-keşe K.1

G. 509

handeyle olalı leb-i cānān girih girih

- 2 pençe: rişte V; kan yaşla döndi pençe-
 i mercāna: kanlu yaşumla pençe-i
 mercān Ü.3
- 3 zūlfūñ: zūlf-i S.3; rindān: devrān R,
 S.2, Ü.3
- 4 4↔5 ŞR; rūzgārdan: rūzgārda S.2
- 5 -S.3; şermende oldı gūy: şermendeñ
 oldı tūp S.1, reşkinden oldı gūy K.1,
 ŞR
- 6 -S.3

G. 510

içmezem mey dēyü ey şūfi yèter lāf eyle

- 3 hākūmi: hāneñi Ü.3
- 4 ser-geştelerin: ser-geşteleri ŞR; cān
 naqdin: cānı beden Ü.3
- 5 meclise deffāf: meclisi de kâf ŞR

G. 511

yaş dökdi gözlerüm bakıcağ sîne dāğına

- 1 çerāğına: ocağına S.3; bakıcağ:
 göricek Ü.3
- 2 gūşını: göz yaşı K.1; şağır: ağır V,
 S.2, ŞR, Ü.3
- 3 kılmağ: ètmek V; yaşınıñ: yaşumuñ
 K.1; içün -Ü.3

- 4 servi: serv S.1, S.2; kendü: yine K.1;
 halkı şu gibi kendü: şu gibi halkı
 görün V, şu gibi halkı S.2, şu gibi yine
 halkı ŞR; mey-hānede: mey-hāneci
 S.2

- 5 dehrün: bāguñ S.2, S.3, Ü.3

G. 512

ben belā ferhādıyam kūh-ı ğam-ı dildārda

- 1 lāledür: lāleler Ü.3
- 2 ucında: ucından K.1; öğretti: öğrendi
 ŞR
- 3 içinde: içre bu V, ŞR, Ü.3
- 4 hüsni: haddi K.1, hattı ŞR, Ü.3;
 miskīnūñ: müşgīnūñ ŞR

G. 513

şūfi ister sāğarı meclisde her ān öpmege

- 2 hüsni: ‘ışk K.1
- 3 3↔4 V
- 5 gerdān: gerdün S.2

G. 514

mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye

- 1 peymāneden peymāneye: mey-
 hāneden mey-hāneye S.1, K.1, S.2,
 mey-hāneden mey-hāneye Ü.3; hum-
 hāneden hum-hāneye: mey-hāneden
 mey-hāneye R, peymāneden
 peymāneye K.1, S.2
- 2 2↔3 R
- 3 eger -S.3; şu‘le: hırmen ŞR; 3↔4 Ü.3
- 4 ruhbānı: mecnūnı K.1; gāh: geh Ü.3

- 5 çokdur: çıkdı V, S.2, ŞR, Ü.3; gerçi
kim: gerçege S.1, S.2, ŞR, Ü.3, gerçi
ki V; beni: bizi R

G. 515

sūzum sirāyet étse mecnūn-ı nā-murāda

- 1 olaydı: oldu S.3; başındaki: başındağı
R, V, ŞR
3 n'idüğini: yandüğını ŞR
4 yazmış: kılmış S.1, R, K.1, V, S.2,
ŞR, Ü.3
5 oldu aña nisbet: aña nisbet oldu S.3,
Ü.3

G. 516

kan ağladuñ görince ben 'āşıkı belāda

- 2 kimi yıkarsa: kime bakarsa S.2
3 geldi guşsañ: geldi guşsa R, K.1,
guşsa geldi V, S.3, Ü.3; gam
gècesinde: fūrkat şebinde K.1, künc-i
belāda V, S.3, ŞR
4 dil murğı bu: bu murğ-ı dil ŞR
5 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3

G. 517

āstānuñda yüzüm ferş eyledüm hāk üstine

- 1 nemnāk: giryān Ü.3
2 dāğ kim: dāğ S.1, ŞR, dāğ bu R, Ü.3,
dāğlar V, S.2, S.3
3 -K.1; dikdüm: çekdüm V
4 kūyuñda: yoluñda ŞR; velī: şehā K
5 meygūnı: meygūnın ŞR; firākından
hayālī olsa hāk: hayālī içmeden olsa
helāk ŞR; firākından: firākında S.3;
olsa hāk: verse cān K.1, V; dikesüz ol
hāksāruñ dostlar: dostlar ol hāksāruñ

- dikesüz ŞR; dikesüz: dökesüz S.2;
tāk: taş V, hāk S.2

G. 518

rūy-ı yār ile nazar éden bu zūlf-i ser-keşe

- 1 miskīn: müşgīn V, ŞR, Ü.3
2 érdüñ: varduñ Ü.3
3 'İşidür ki: 'İşin çünkü R, K.1, V, S.2,
ŞR
4 éder: ile K.1; nevde: nevle R, nevden
S.2, nevle Ü.3; dēyü īmā éder: anı
idrāk éden Ü.3; olmuş: olan Ü.3

G. 519

dāğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çāk üstine

- 1 dāğlar: dāneler S.3; cism: çeşm S.3
2 kaddi: kaddüñ V; servüñ: yārüñ S.3;
2↔ ŞR
3 -K.1, -ŞR; kim -S.3; ŞR nüshasında
“māh-ı nevdür ser-‘alem pervāzıdur
anuñ şafağ//bir livā-yı āh dikdüm
burc-ı eflāk üstine” beyti yer
almaktadır.
5 ki: çü R; hayālīyi ki: hayālī igen ŞR;
cism-i derdnāk S.1, R, cān-ı gamnāk
K.1, ŞR, çeşm-i derdnāk V çeşm-i
gamnāk S.2, S.3, Ü.3

G. 520

kavm-i leylī seng-i bī-dād atdı mecnūn üstine

- 1 ebr: çarh K.1, ŞR
2 aşhāb: yārān S.3; şafā: vefā Ü.3
3 siyāh: sipāh S.2; miskīn: müşgīn S.2,
S.3, ŞR; hāl: hatt Ü.3; miskīn: müşgīn
Ü.3

4 āhdan: āhumdan V

G. 521

**çekdiğüm yér yér elif bu cism-i pür-hün
üstine**

- 1 zeyn: resm K.1, S.2, ŞR; yér yér: her bir Ü.3
- 2 yazamaz: yazmadı S.1; bu: ben V, S.2, -S.3
- 3 āferīniş: gördüğünde S.2
- 4 sīm-ābveş: tiz-ābveş S.1, Ü.3
- 5 mihr ü: mäh-i S.1; fāriğ ol: fāriğüz V, S.2

G. 522

naķş-ı hūsnūñle dili ey büt-i çin deyr eyle

- 1 a ↔ b K.1, ŞR
- 2 kıble: ka'be S.1, R, S.2
- 3 dile: dili S.2; ca'fervār: *sāgarvār* Ü.3
- 4 tuymasun: duymasun ŞR
- 5 édüp: kılup S.3

G. 523

ğam yèmeden öldük mey-i gül-reng içilse

- 1 zevrak: zevk V
- 3 koşup: koşan S.2; seçilse: saçılma S.2
- 4 şabā: habāb K.1; pīr: pür S.2
- 5 şāmı: şāhı K.1; encüm: hancer S.3; saçılma: seçilse ŞR

G. 524

ède mi meyl ser-i zülfi dil-i pür-hevese

- 2 kenārında: miyānında V; olan: tūran K.1, ŞR; baħr: deryā Ü.3
- 3 berü ben bülbüli zār: beni bülbul gibi zār K.1, V, ŞR
- 4 ğam-ı leyli: dil-i leyli ŞR

G. 525

**ey şanem şol hāl kim konmış bu hadd-i
mehveşe**

- 1 bu: o R, Ü.3; hadd: hatt V
- 2 vèürdi: éderdi S.3
- 3 hāsetde: fūrkatde R; göreyin: göreyim R; ilāhī: cihānda R
- 4 isteseñ: dileseñ K
- 5 pāk-dil: *ehl-i derd* Ü.3

G. 526

görmedi hūn-ı dilüm yār eşigi taşında

- 2 iki: kara S.3, *kara* Ü.3
- 4 dervīş: kardaş S.2
- 5 aña: oña ŞR

G. 527

mihr ü meh iki ışıkdur tekve-i eflākde

- 1 éderler: édenler R, K.1, S.2, Ü.3, eyleyenler V
- 2 sūz-ı derūnum sīne-i şad-çākde: sīnemdeki sūz-ı dili her çākde K.1, ŞR; éder -S.2
- 3 3↔4 K.1, V; mesken: menzil K.1, ŞR; meclis: mesken K
- 5 bir yalıñ ışıķ maħbūbıdur: yalıñ yüzlü bir maħbūb imiş K.1, V, ŞR, bir yalıñ yüzlü ışıķ S.3
- 7 böyle: şöyle Ü.3

G. 528

**yāra dèdüm buse vèr bayramlık
bayramda**

- 1 dèdüm -K.1; kim bildüñ: bildüñ kim K.1, ŞR; neyki: neydi V, S.3
- 2 éderken: éderdi S.1, R, V, S.2, S.3, Ü.3; bend: dām K

3 ben: kim S.3, Ü.3; kılmazdum:
étmezdüm R; görmeyeydüm:
görmeseydüm R, S.2

4 vaşfi: şî'ri R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3

G. 529

**ruhlarıñdan çekmez el bād ile eyler
‘arbede**

1 görmedüm: görmedük V, ŞR
2 kûçeklerüm: gerçeklerüm S.1, R;
miñnetde: hayretde V, S.2, ŞR
3 içen: içüp S.1
5 şatarsa: şatdıysa K.1, V, ŞR, Ü.3; şāh-
ı cihānum: rūḥ-ı revānum Ü.3

G. 530

**bir ebed mülkine cānum hem-civār
étmek nice**

1 cānum: hānum ŞR; kuluñam: kulam
ki Ü.3
3 baḥr-i sīmābīdeki: baḥr sīmābındaki
S.1, S.3
4 zümürrüd-fāmını: zümürrüd-cāmını
V
5 étdi: édüp S.3

G. 531

göñlini ḥurrem tutanlar lezzet-i dünyā ile

1 tutanlar: dutanlar ŞR; etfāle: nā-dāna
S.3; ola: olur R, K.1, V, ŞR
2 içre kim: içre ben V; zāhid ol zevki:
zāhid ol şevki S.1, R, S.2, şūfi ol zevki
K.1; esmā: rū'yā Ü.3
3 tutsañ: dutsañ ŞR
5 māder: māzer R

G. 532

**da‘vi-i ‘ışk eylemek mecnūna ben şeydā
ile**

1 mecnūna: mecnūn R
3 3↔4 K.1; sīne bir: sīne-i S.1, R, V,
S.2
4 hem-pā: yoldaş K.1, hem-tā V
5 ki -S.3

G. 533

da‘vi-i iḥyā éder la‘l-i lebūñ ‘īsā ile

3 olup: olduk V
5 eşküm gibi düşdi: eşkle düşmişdür V

G. 534

baş koşdı zülf ḥaṭṭ-ı ruh-ı dilerübā ile

1 zülfi: zülf S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR,
zülf ü S.2; mūrı: mūr S.1, S.3; hem-
ser: hem-dem S.3, Ü.3
2 cān: ḥāl S.3
3 dār: derd Ü.3
4 bağlar idi: bağlamazdı Ü.3
5 la‘lūñ: la‘li Ü.3

G. 536

meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına

1 egerçi cihānuñ: cihānuñ egerçi R,
eger ki cihānuñ S.3; şafāsına: şalāsına
K.1, belāsına S.2, każāsına Ü.3;
degmedi: degmez ü K
2 eyledüñ: eyledi R; fiğānum: duḥānum
Ü.3
3 böyle: şöyle K.1, S.3; beñzesün:
beñzese ŞR
4 yaşumuñ: gözümüñ S.3; ki -ŞR; -Ü.3
5 düşüp: girüp K.1, ŞR, görüp V;
çıkmadı: érmedi Ü.3
6 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -ŞR

G. 537**lebûn hayâli gelelden bu çeşm-i pür-hûna**

- 1 cāmı: yaşı V
- 2 bih: çeh Ü.3
- 3 bencileyin 'ışk içinde: 'ışk içinde
bencileyin R
- 4 varursañ: varsañ K.1; düşerse:
düşürme ŞR
- 5 bed-gevher: her bed-gevher K.1;
ta'nı: ta'ne S.2; ol: el ŞR; nazmına:
şi'rine Ü.3

G. 538**'arıza lāle sürüp leyli-şifat gülgüne**

- 2 gelū-yı: geldi V
- 3 jāle: lāle Ü.3
- 4 ger bī-direm: gerçi direm V
- 5 'ışka: 'ışk S.1, R; hayālī -V; ma'rūf:
mağrūr ŞR

G. 539**çün şitā faşında tuğyān eyler āb-ı edrine**

- 1 çün -V; gönül: gözüm R
- 2 humda: gamda S.2
- 6 ile: ilen ŞR; dūlāb: tūlāb R, ŞR, Ü.3

G. 540**gönlüm ister yeñi başdan yine āvāre düşe**

- 2 kōrkaram: kōrkārın K
- 4 vara: gele S.3, ŞR, gele Ü.3

G. 541**baş koşdı sāyeveş bir iki yüzi qaraya**

- 1 dēndi: dēdi V, dōndi S.3
- 2 pāre pāre idi: pāre olmışdı S.1, R, V,
S.2, S.3, Ü.3
- 3 girdi: girüp V; oldı dil ü cān: cān u dil
oldı K.1, ŞR

- 4 'ışkı ger: 'ışk eger R; hergiz: anı K
- 5 hayālīnūñ ol meh gönüllēnüp:
gönüllēnüp o meh hayālīnūñ V; çalar:
çeker S.3

G. 542**yapduğında yazmış ibrahīm-i āzer
ka'beye**

- 1 birāder: birāzer R, K.1
- 2 yüzinden: yüzinde R, S.2
- 3 olduğına zūlfi: zūlf olduğü'çün K.1,
zūlfi olduğına ŞR
- 4 iftirāk: iştīyāk Ü.3
- 5 çeker: çözer R, K.1, S.2, ŞR

G. 543**zeyn iken dāğ-ı gamuñla nazar ētseñ
tenüme**

- 1 ētseñ: ētse S.2, ŞR
- 2 ecniḥalar ḥırmenüme: ecniḥa hep
dāmenüme S.2
- 3 geldi nūr isteyü ḥurşīd ile meh
revzenüme: baña ferzend ēdüp ol
demde şalar dāmenüme S.2
- 4 baña ferzend ēdüp ol demde şalar
dāmenüme: geldi nūr isteyü ḥurşīd ile
meh revzenüme S.2

G. 544**varduğumca kūyuña bu dīde-i nemnāk
ile**

- 2 gece gündüz eşigüñe: eşigüñe gece
gündüz K
- 3 hecr okı: her okuñ K.1, her okı S.2,
ŞR; gamuñdur: gamdur V
- 5 sen de: ya'nī ŞR; dilerdin: dilerseñ
Ü.3

G. 545

**āyine her gün koyar dildarı tenhā
koynına**

3 vefāda: fenāda R, Ü.3

4 maḳdemüñ: ḥaddünüñ S.2

G. 546

sen şehüñ gerd-i rehin mäh alup ayesine

1 çarḥ: ḥarc R, K

2 sāyesine: pāyesine R

4 fiğānı: fiğānın Ü.3; varıcaḳ:  ricek
Ü.3

5 kıydı: urdı S.1, R, K.1,  rdi V, S.2,
 R; cāna: cānına  R

G. 547

döginüp  a  ile leyl  d medi d yesine

2  ol:  u V

4 gülgüne: g lg m  Ü.3;  de:  der Ü.3

5  t lum: dutalum V,  R

G. 548

ol şanavber- ad i  n evden olup  v re

1 evden:   b  S.2; süreyin: süreyim R,
S.3,  R,  orayım V

2 ḥ nede: ḥ neye S.2; 'iz rı: 'iz ruñ V

3 hicr na: hecre K.1; n r-ı mel metden
 h: ḥ r-ı maḥabbetden amm  S.2,
b d-ı mel metden anuñ S.3

4 d de  an: gözlerüm K.1; eylerin:
eylerem K.1, Ü.3, eyler S.3; şuya  ar 
olsa kişi:  ar a-i  b olan K.1; niy z:
na ar S.2

G. 549

 a larca ödeyin minneti ferh da yine

1  a larca: da larca S.1, V, S.2,  R;
 deyin:  derin Ü.3

4 d de  an: gözlerüm K.1; eylerin:
eylerem K.1, eyler S.3; şuya  ar  olsa
kişi:  ar a-i  b olan K.1; niy z: na ar
S.2;  tmi : olmi   R

G. 550

perv neler mel met odına girişmeye

2 perded rı ile r z: perded r ile r zın
S.2

4 -K.1;  ursa ı:  ur a ı S.2

G. 551

'a  ar-şıfat geldi yine b  a benefşe

2  ekker leb  ne  onma a: sükker
leb  n   b yına K.1,  and-i leb  ne
 rmege Ü.3; ey dost megesv r:
g lz r-ı ru uñında Ü.3

3 abd l iki yaprağa: abd luñ iki V; bir:
hiç Ü.3

4  a a: dağa V, Ü.3

G. 552

açılmaz idi seyre gelüp b  a benefşe

1 seyre: sebze  R

2  and-ı:  anlı R, V;  and-i: sükker
Ü.3;  rmege:  onma a Ü.3

3 -K

4 d menini: d menin S.1, K.1, S.2; t c-
ı zerini b  da: zer t cını g lz rda K.1,
 R

5 -K.1; dil-berler ile  a n-ı g list nda:
bir  once-dehen y r ile g   ende
 ay l   R

G. 553

g   ende dönüp '   -ı b -b ke benefşe

2 bezm: bezl S.1; 2 3 V

4 kulağ çekdi: sücüd etti R, K.1, V, S.2, ŞR

5 torıda: dorıda V, ŞR, toruda Ü.3

G. 554

ğonce ağzına düşer mi jāleyi dendān éde

1 jāleyi: jāleden S.3; dendān: ḥandān V
2 2↔3 R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; ger ey lāle-‘izār: eger ey lāle-ruḥ R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; rüçhān: merdān S.2, reyḥān S.3

3 fenāda: belāda V, vefāda ŞR

4 sevdā-yı zülfüñ başına -S.1; zülfüñ: ḥālüñ V, S.3

G. 555

āyine ḥüsnüñe kul olsun şafāsı var ise

1 her ne: biñ biñ K.1, V, ŞR
2 temennāsı: temāşāsı V; muştafāsı: dilrübāsı R
3 ‘āşıka: zāhid K.1, zāhidā V, zāhide ŞR
4 şekker: sükker R, K.1, V
5 olmadur: olmadan R, V

G. 556

acıdıcağ yaşum ol gül-çihre

1 acıdıcağ yaşum ol gül-çihre: yaşuma ta‘nı olıcağ şehre K.1, S.3, ŞR, acıdıcağ yaşum ey gül-çihre S.2
2 bir: bu R; ḥāl-i siyāh: nokta-i ḥāl K.1, S.3, ŞR
3 zencīri: zencīr K.1, V, S.3
4 diliylen: diliyle K.1, S.3, Ü.3; deryā: dērse S.2; nehre: baḥre S.2
5 luṭfa: luṭfina S.3

G. 557

şoḥbet-i ehl-i tekellüfden berī oldum yine

1 şoḥbet: meclis R, V, S.3, Ü.3, miḥnet K.1, maḥabbet ŞR; tekellüfden: selāmetden S.2, ŞR; melāmet: selāmet Ü.3
2 2↔3 V; nā-kesüñ: bī-kesüñ S.3; fenāda: rızāda V, S.3, ŞR, rızāda Ü.3
3 gibi: dēyü K.1, V, S.2, ŞR; ‘ışk: çarḥ S.2; ay u gün: mihr ü meh K.1, S.2, ŞR
4 ‘aksin: ‘aksi S.1, R, K.1; gözüñ aç: göz açup Ü.3
5 fenā: ğinā V, S.2, ŞR; bīşe: pīşe Ü.3

G. 558

şanuram baḫsam nigāruñ gözi üzre kaşına

1 nigāruñ gözi üzre: gözi üzre nigāruñ R, V, ŞR, Ü.3
2 -K.1; taşına: daşına V
3 -K.1; çeşm-i gevher-bāruma: çeşm-i dūr-bāruma ŞR; tıfıdur: tıfl idi S.3
4 -K.1, -Ü.3
5 -K.1, -Ü.3; başdur: yaşdur S.3, ŞR; şavaşına: savaşına ŞR

G. 559

‘aceb mi vërse serin çarḥ dūd-ı āhumuza

1 serin: yerin R, K.1, S.3, ŞR, şeref S.2
2 tāk: şāh S.2
4 қараланупдур: қараланурса S.3
5 -S.1, -K.1, -S.3, -ŞR; ferīd: ferīdün Ü.3; bir nigāhumuza: bezmgāhumuza Ü.3
6 nazm: ‘aḫd S.1; şāhumuza: rāhumuza K.1, ŞR

G. 560

**gözlerüm yaşı revân olmuş aķar
şahrâlara**

- 1 derdin: dürrin R; olmuş: oldu S.3
- 2 hecrinde: hayretde K.1, hicrânda S.2, hicrâna vü S.3
- 3 3↔4 V; kendü: göz ü S.2, kendi ŞR, Ü.3
- 4 kaşlaruñ: kaşları R, K.1, S.2, ŞR, Ü.3; fikriyle: derdiyle S.3
- 5 hem-cenâh êtdi: eyledi hem-ser K.1, ŞR

G. 561

**yüzüme bir qadem başmaz benüm ol
serv-i âzâde**

- 2 âşnâñı: âşnâyı R, Ü.3
- 3 efrûzuñ: efrûzı R
- 4 girer: girüp R, Ü.3; sordukda: sordukça R, Ü.3; koltuğuma mâtem tutar ben hâste: koltuğuna ben hâste: mâtem tutar Ü.3
- 5 saht: hâste Ü.3

G. 562

sipihr reşk êdeli 'ış-i ber-devāmumuza

- 2 qapudan: qapuda S.3
- 3 cihānuz: cihānam S.3
- 4 bizüm: bugün S.3
- 5 sipāhuz: sipāhiyüz ŞR

G. 563

**şem' gibi şanmañuz tenhâ zebānum
sûhte**

- 1 şem': tiğ S.3: 71v; āhumla: 'ışk ile V
- 2 2↔3 V, S.2; zencir: qandil S.3
- 3 ey mäh: her gece V

- 4 lāleler: lāledür S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR; şanmañ: şanma S.1, R, V, S.2, Ü.3

G. 564

sāgar tarīķ-i 'işreti ta'lim êdüp güle

- 3 gizlenür ikide bir: ikide bir gizlenür K.1, ŞR; zülf: hüsñ S.1, R, V
- 4 yüzinde zülfini görüp: gördükde yüzde zülfini K.1, ŞR; mäh: mihr S.1; hürşid toğsa mäh êder: hoşdur tulu'-ı mihrde K.1, V, S.2, ŞR
- 5 hüsñ: 'ışk K.1, S.2, ŞR

G. 565

êdüp cefâyı pîşe meyl êtme āh u zāra

- 2 êdeli: eyleyüp ŞR; kıldı: qaldı K.1, ŞR
- 4 kebkeb: kevkeb S.2; müzeñde: müzeñle ŞR; düşdi: düşmiş ŞR
- 5 dergāh-ı şehryāra her gün gelür hayālî: yüzler sürüp hayālî her gün cenāb-ı şāhda K.1, yüzler sürüp hayālî her gün cenāb-ı şāha ŞR; destür: destürü R, K.1, S.2; rüm: uç ŞR

G. 566

elinde āhumuñ oldu bu çarķ-ı dūn kāse

- 1 elinde: dilinde V
- 2 2↔3 R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; eylemesem: eylemişem R; yunmaz: yokdur Ü.3; eylemesem: eylemişem Ü.3
- 3 h'ānına: hūnına Ş, R
- 4 töluydı: doluydı V, Ü.3
- 5 serümde: başumda Ü.3

G. 567

**bağmasa sen dil-ber-i ‘ālī-cenābuñ
‘aynına**

- 2 yüzine: yüzüñe R, V, S.3, ŞR, Ü.3;
kanlar yudam: kan yudarın R, V, S.3,
ŞR, Ü.3, kan yudaram S.2; gözin:
gözün R, V; -K
3 köpri: köprü Ü.3
4 var açar: var-durur S.2
5 cüy-ı eşkümden: eşk-i çeşmümden
S.2, cüy-ı eşkümden S.3; dülābı: tülābı
R, S.3; gerdān: gerdün S.1; -K.1, -ŞR
6 dik gele: dik gelür K.1; -ŞR
7 ol meyden: yèr yèrden Ü.3

G. 578

**dem mi var kanlu yaşum çihreme yol
eylemeye**

- 2 yèrüm: bezm-i S.3; bu beni: bunu K.1;
bu melāhatle: bir melāhatle ŞR
3 hüsni: nūr K
4 üşse: üşe S.1, K

G. 569

**çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-
efrūhte**

- 1 ey meh: senün R; mihr bir: mihr-i S.3
4 kaşra: fakra S.3
5 varur: vèrür R, K.1, S.3; ki dāğ: ocağ
K.1, adağ S.3

G. 570

**derd ü gamdur yèdügüm ni‘met-i dünyā
yèrine**

- 2 èdüp: ède S.2
3 zaḥm: ḥār K
4 tāc-ı ser-i: ol efser-i R; tutmaz:
dutmaz V

- 5 hüsni: S.1, R, K.1, V, S.3; mecnūn-ı:
mecnūn gibi S.1, R, K.1, S.2, S.3

- 7 mäh: meh ŞR

G. 571

nice bir mest gece gün toğa maḥmūr eyle

- 1 mest: şeb V; toğa: doğa ŞR; yıkduñ:
yıkduñsa V; ey -Ü.3
2 her nefesün: gel özüñi Ü.3
3 dāne: dāmen K.1; bağlan belünē:
belünē kuşan Ü.3
6 bāde: halka Ü.3; serini: serüñi R, Ü.3
7 -R, -V, -S.2, -Ü.3; kendü: kendi ŞR;
nūr: dūr ŞR

G. 572

būm ‘ār eyler iken konuşmağa vīrānemüze

- 2 kūçe: kūşe R, S.2
3 jāle: dāğa V; yağsa: ya‘nī V
4 bāğında: bāğından V, ŞR, Ü.3; kondı:
geldi K.1, V, ŞR; uli‘l-ecniḥalar: uli
ecniḥalar Ü.3
5 kūyında: -V, kūyından S.2; sürerüz:
geçerüz Ü.3

G. 573

mā’il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe

- 2 müjgānum: müjgān V; ḥayālün:
ḥayālüm S.2
3 nice bir ta‘līm edem dünyāya: nice
ta‘līm edem ol dünyāya R, ben nice
ta‘līm edem V
5 -S.3; pāyuña: zülfüñe S.1, R, K.1, V,
S.2, ŞR

G. 574

**her nazar eden şadağında o māhuñ
yayına**

- 1 her: bir R, Ü.3; dèdi beñzer yā: dèdi kim beñzer R, K.1, V, S.3, ŞR, Ü.3; mānendi: mānend S.1, R, V
- 3 öldüğümde: rûz-ı maḥşer Ü.3; êtdükde: êtdükçe S.2; yaşum: başum R, V, S.3, Ü.3; umaram: umarın S.2, S.3, ŞR; düşe: düşer ŞR
- 4 kılmağa: êtmege R, ŞR; tal‘at: ḥilkat ŞR
- 5 kuru: kurı ŞR

G. 575

gūşe-i fakr dilā kişver-i cemdür bilene

- 1 elifi: elif S.2
- 2 ğınā: göñül S.2, fenā Ü.3; ḥayl ile: ḥayl ü S.1, K.1, ŞR, Ü.3
- 4 4↔5 S.2, ŞR; bu: pür S.2; imiş: iken S.2
- 5 iltifātına: iltifātını Ü.3; ne belādur: edemezsin S.2
- 7 -S.1, -S.2, -ŞR, -Ü.3

G. 576

yine ‘āşıklar içre ḳadem başdum bu meydāna

- 1 ‘uşşāklar: ‘āşıklar S.3
- 2 şāfīler: bāķīler S.3
- 3 germiş oturmuşdur kimisi: germiş gör oturmuş kimisi S.3, germiş kimisi gör ŞR; pādşāhāne: emīrāne ŞR

G. 577

ḳıldum sefer diyār-ı ğam u derd ü miḥnete

- 1 elemli: elemle S.3
- 3 oldu: olur S.3

G. 578

dèdüm dildāra bezm-i vuşlatadur ‘ahd ü peymāne

- 3 dè: de ŞR
- 4 vèrdüm: vèrür S.3

G. 579

ġamzeyle ḳaşuñ başlamadın tīr ü kemāna

- 1 başlamadın: başlamadan ŞR
- 2 belā-dīdeyi: belā-pīşeyi ŞR
- 3 hindi: hind ŞR; arar: ezer K.1; dīdelerümde: dīdelerümdür K
- 5 -S.3
- 6 -S.3; açdıysa: açdı K

G. 580

aġyār naẓar edemez ol ince miyāna

- 3 -S.3
- 4 -S.3; bārān: yārān K.1; yuduḳda: bıraḳdı K.1; ürpek: o reng K
- 5 -S.3; S.3 nüshasında “açdıysa ḥayālī dehenüñden süḥan öldür//besdür anı öldürmege bir zerre bahāne” beyti bulunmaktadır.
- 6 -K

G. 581

hengām-ı seḫerde açılıp bāġa benefşe

- 2 -K
- 3 -K.1; K.1 nüshasında “gūşını şabā burmak ile ḳapḳara êtdi//ta‘n edeli sīnemde siyeh dāġa benefşe” beyti yer almaktadır.
- 5 ṭurmuş: durmuş ŞR; taġa: daġa ŞR
- 6 ṭutmazdı: dutmazdı ŞR

G. 582

eyleme cān vèrdüğüm ‘ayb ol büt-i ṭannāzuma

- 2 sīnem: nabzum ŞR
 3 açmaya sīnem: açmasun nazmum K
 4 iki cihānı kıldı şayd: kıldı şayd iki
 cihānı S.3

G. 583

peykānuñ eyā qaşı kemānum dil içinde

- 1 dil: zil S.3

G. 584

**қанум iç dërsem nigāruñ ğamze-i mey-
 nūşına**

- 1 mey-nūşına: hūn-rīzüñe S.3; gūşına:
 kuşına K
 2 eylerdüm: eyler mi ŞR
 5 dūşına: başına S.3

G. 585

yüri var meykede bünyād kılup deyr eyle

- 1 deyr: hayr S.3
 3 olanı: ola S.3
 4 yüri nehy-i şıfat-ı ğayr eyle -K.1

G. 587

‘arızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle

- 2 kākülinden: kākülün S.3; bāğda:
 yanumda S.3
 4 bezm-i mey: bāğ kim S.3
 5 êtdi: êtdüm S.3

G. 588

**düşürdi şevk-i ruhuñ halkı eşk-i pür-
 hūna**

- 3 uydı: oldı V

G. 590

āh hecrüñde gözüm yaşını giryān êtme

- 1 bu -V

G. 595

**elüñden görmedük hiçbir belā mı kaldı
 ‘ālemde**

- 1 tavk: şevk Sel

G. 596

**bir muğ-beçeyi gördüm dil-berligi
 çağında**

- 1 zeri: zer ŞR; halhāl: halhāl ŞR
 3 gördi: görüp Ü.3

G. 597

bāğ-ı cihānda kārı kimüñ āh u zār ola

- 1 nām-ı bülendi: nāmı bülend K
 2 iledür: iletür S.3
 4 cismüm: cism K.1; dilerin: dilerem
 S.3
 5 revā kim: revādur K

G. 598

bezm ol-durur ki yār içe mey sāķi cān ola

- 1 ol-durur: oldur ŞR
 2 deldügi: dildeki ŞR
 3 kırmadan: görmeden K.1; kıandan:
 tenden K.1, ŞR
 6 -S.1, -K.1

G. 600

dil-ber oldur ki maħabbet êdene kīni ola

- 1 oldur: odur K
 4 görmeden: görmedin K.1, S.3, Ü.3; ne
 dīni vü ne īmānı: ne īmānı vü ne dīni
 R, V, S.2, S.3, Ü.3
 5 görse R: saña S.1, K.1, V, ŞR, Ü.3,
 görelı S.2; şı‘r-i ğasen-üslübı R: şı‘r-i
 ğasen-üslüba S.1, K.1, V, S.3, ŞR,
 Ü.3; umarın: umaram V, S.2, Ü.3;
 saña: yine Ü.3. A mısraının vezni
 aksamaktadır.

G. 601

**mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme
peymāneyi**

- 2 ètsenüz: eylesün S.2; bī-gāneyi:
mestāneyi Ü.3
- 3 her: bir R: 105r, S.2, Ü.3; maḥv: nūr
S.2
- 4 zulmetin: zulmeti S.2
- 5 kim olursa: şu kim oldu V, K.1, S.3,
kim oldıysa S.2
- 6 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -ŞR

G. 602

yaşum getürdi yanuma ol māh-pāreyi

- 1 ög öger iseñ: öger iseñ ög S.1, R, K.1,
S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- 2 gel gör e: umaram K.1; ḥancerüñden:
ḥancerüñde S.3
- 4 gerçi: illā K.1, S.3, ŞR; kara ḥāreyi:
karayı S.3, daḥı karayı ŞR; bulunmadı
baña: beni bulunmadı S.1, R, K.1, V,
S.2, S.3, ŞR
- 5 kim olursa rūḥa yār: şu kim oldu rūḥa
yār ŞR; olursa: oldıysa Ü.3; rūḥa yār:
rūḥ-ı pāk Ü.3

G. 603

'ışk odı sīneme uralı derd dāğını

- 1 uralı: vèrelı R
- 2 gerçi: gerçi çok V
- 3 bī-vefā olur: bī-vefādur V

G. 604

**kim ki görmek istese güllerle cennet
bāğını**

- 1 tāze tāze: kanlu kanlu ŞR
- 3 ètdi: tıtdı V

- 4 āhum āsmāna: āhumdan sipihre K.1,
ŞR; āhum: lāmi' R; vèrdi: geldi K.1,
V, ŞR

- 5 çekmesün: çekmedi K.1, V, ŞR

G. 605

ḡamuñla ayağa düşdüm şarāb-ı nāb gibi

- 1 ayağa düşdüm: düşdüm ayağa K.1,
ŞR
- 2 alma şakın: şakın alma V; şakın -ŞR
- 3 kimseye: seyr édüp S.1, R, K.1, S.2,
ŞR, Ü.3
- 4 felek yère dökmesün: yère dökmesün
felek R
- 5 ḥayāl-i: ḥayāl u ŞR
- 6 -S.1, -R, -K.1, -S.2, -ŞR

G. 606

būstān-ı ser-i kūyuñ tolanup āb gibi

- 1 tolanup: dolanup S.2; çarḥa girüp:
çarḥ gibi ŞR; dulāb: tūlāb R, V, Ü.3,
seyl-āb ŞR
- 3 şāf: şāfi K.1, ŞR; kadeḥ: şādef Ü.3;
olmağıl: olma gel R, Ü.3, olma sen V
- 4 kime: kimden K.1, ŞR; yokdur dèr:
yok dèdiler S.2
- 5 servüñ: serv ŞR

G. 607

**ètmezem gülzār seyrin bülbul-i şeydā
gibi**

- 2 isteseñ: dileseñ K
- 3 3↔4 ŞR
- 4 yoksa: yoḥsa R, K.1, Ü.3

G. 608

bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni

- 1 kuluñam: kulam ki R, K.1, V, ŞR

- 2 2↔3 R; cān u gönül sensüz olmasun:
gönlümü sensüz ocağa yak S.2
- 3 başmağ: başma R, K.1; 3↔4 K.1;
katı: kehel S.2
- 5 bāzū: bāzār R; el: bes el V

G. 609

mihr āteş-bāzlar resmini engīz eyledi

- 1 nev'e: reng-i K.1, ŞR; gül-rīz: gülzār
V
- 2 çeşmümden: eşkümden K.1, ŞR,
çeşmümden S.1, R, V; ġamzeñi ben
ħasteye: ġamzeñ ey ħūnī yine K.1, ŞR
- 4 şun ki: şunıla R; çarħa: çarħ R, V;
cām: ħāk Ü.3
- 5 şol: ol K.1, ŞR; 'ademden: ġamdan
K.1; seher-ħīz: seher-rīz S.1, R, V

G. 610

yoluñda ser vērüp şu ki serverlik eyledi

- 2 erlik: dil-āverlik V
- 3 bī-dīn: kāfir Ü.3
- 4 ciger-derlik: ciger-dārlik ŞR
- 5 qazıyup: qazınup ŞR; oldı: olup V;
idrāki: ġayreti S.3

G. 611

ana raħminde tenüm şol dem ki şüret bağladı

- 1 raħminde: ilinde ŞR
- 2 gördi mecnūn kim: gördi kim mecnūn
V
- 3 3↔4 K
- 4 genc-i zāta nefis: genc-i cāna naqş
K.1, genc-i zāta naqş V, S.2; çün: gör
V

G. 612

derd ser-leşkerine bekledi mecnūn vādī

- 1 şaldı: qodı V
- 2 şīrīn ġamıyla: şīrīn-i ġamla Ü.3
- 3 3↔4 V; bu: o Ü.3
- 5 tayanup: tayanur ŞR

G. 613

derd oqların ol qaş kemān cānuma atdı

- 1 bunu daħı: kim bunu da ŞR
- 2 ben: tīz S.1, R, Ü.3, tīr V, S.2
- 4 qaddūne: yüzüne R; naħl-i: naħl ü R
- 5 zūlfeynini: zūlfı ipin R, K.1, V, S.2,
ŞR; māh: yār V, ŞR

G. 614

cān vērsem añuban qad ü ruħsār-ı yārūmi

- 1 qad ü ruħsār: ruħsār u qad V; zīnet:
zeyn R; edesüz: edesiz ŞR: 100r;
yārūmi: yārūm ŞR: 100r; mezārumı:
mezārum ŞR: 100r
- 2 āh -S.1, -R; qabrūme: üstüme K.1;
götür: getür S.1, R, K.1, S.2;
ğubārumı: ġubārum ŞR
- 3 ħişārumı: ħişārum ŞR: 100r
- 4 şerārumı: şerārum ŞR: 100r; dēsem:
dērsem Ü.3
- 5 kenārumı: kenārum ŞR: 100r,
sitārumı ŞR: 160v, Ü.3

G. 615

gözümle gönlüm arar ħüsn-i 'ālem-ārāyı

- 1 gözümse: gözüme ŞR; uydı: uymış
ŞR
- 2 dişüñ düri edeli boynı bağlu bir
bende: sen düri ey dost şermsār edeli

K.1, diŕüñle sen düri ey dost ŕermsâr
êdeli ŖR; aŕmaz: ŕaymaz R, V, S.2

3 duĥânî: duĥân-ı V; 3↔4 V, ŖR

4 idi: imiŕ V; çekdi: geldi ŖR

5 geçdi: döndi K.1, ŖR, *döndi* Ü.3;
yüzüñ: yüzün Ü.3

G. 616

**elüñe cām-ı āl geldi cihānuñ sa‘d-ı
devrānı**

1 oldı ŕan ‘ālem: eyledi gülŕen R, K.1,
S.2, ŖR, Ü.3, oldı güller V

2 eyler: êtdi Ü.3

3 ŕeklinde: gülŕende V; dāĝ-ı ‘iŕķ:
dāĝıdur Ü.3

4 bir: her R

5 devrānı: āvānı R, ŖR; nūŕ: ŕādî ŖR

G. 617

**n'ola gözlerse erbāb-ı naẓar ruĥsār-ı
cānānı**

2 -K.1, -ŖR

3 öñdin: evvel K.1, V, ŖR; görmiŕ:
gördi V, ħurmiŕ Ü.3; ilteyüm: ilteyin
ŖR, Ü.3; bizden öñdin böyle görmiŕ:
böyle ħurmiŕ bizden öñdin Ü.3

4 rūmuñ: *dehrüñ* Ü.3

5 ŕimdi aldı: aldı çıķdı Ü.3

6 -K.1; rāh-ı keħkeŕāndan alsa: reh-i
keħkeŕān olsa V

7 tīgunuñ: tīgını V, ŖR, Ü.3: yalmanın:
hemānî V, yalmanı ŖR; öldürmeden:
öldürmedin V, S.2, ŖR

G. 618

‘iŕķ ehli ol-durur ki görem dēyü yārini

1 ol-durur: oldur R; ki: kim V, ŖR

2 2↔3 V; eline: eli V; girmedi:
êrgürmedi V

5 ŕayd özi: özi ŕayd ŖR, S.3

G. 619

ŕalduĝumda ĥāne-i ‘iŕķuñ ezel bünyādını

1 ŕalduĝumda: ŕaldı ĝamda Ü.3;
kuhsārınuñ: iķlīminüñ R, K.1, V, Ü.3

3 ervāĥdan: ervāĥda R

4 ferĥāduñ: mecnūnuñ S.2; eylermiŕ:
eylerdi K.1; bir: her ŖR

5 ‘iŕķa: ‘iŕķı Ü.3

G. 620

**ey göñül mecnūn-ı ser-gerdāna
beñzetdüm seni**

1 -S.3

2 -S.3; tutmiŕsın: dutmiŕsın V, ŖR, Ü.3;
‘āŕıķdan: ‘iŕķdan V

4 -S.3; ĥusrevā: ĥusrev-i S.1, R, K.1,
S.2, ŖR; süleymān ĥāna -ŖR

5 cāmuña: ĥālūñe V; ĥusrevā: ĥusrev-i
S.1, R, K

6 kızıl: kaĝan S.1, K

7 feŕāĥat: belāĝat K.1, ŖR

G. 621

benem mecnūn-ı pür-sevdā-yı leyli

4 göñül: görüñ V; ‘āleme: ‘āŕıķ-ı K

5 5↔6 K.1, ŖR; bir: vecd R; pür-ĥāl bir:
pür-ĥāl-i K

6 ħulaĝuma: ħulaĝına R

G. 622

**ey felek bir gün muķīm-i kūy-ı dildār êt
beni**

- 1 bir gün muḳīm-i kūy-ı dildār: yā hem-
nişin-i bezm-i cānān S.1, bir gün
muḳīm-i dildār K

- 2 şöñradan: şöñra dön ŞR

G. 623

ḥayliden pīr-i muḡānuñ beklerüz dergāhını

- 1 beklerüz: beklerin ŞR; cūr‘a-i: cūr‘a
bir V
- 2 ‘ālem: ‘alem R; temāşā kıl: gel temāşā
kıl K
- 3 ferhād-ı miskīn: ferhād u mecnūn S.1,
R, Ü.3
- 4 çekse: çeksün K.1; ḥilḳat: ḥil‘at S.1,
ṭal‘at V; her şeyde: ḥurşīd V, zāhir:
ḥāzır K.1; görmese: görmeyen V, ŞR

G. 624

fürḳatünde dāḡ ile na‘l ile zeyn édüp teni

- 1 fürḳatünde: fürḳatünden S.3, ŞR;
olup: édüp R; teni: beni V; kulaḡ:
kulaḡ ŞR; seni gözler seni: gözler seni
ŞR
- 2 étsün: kıldı K.1, S.3, ŞR; ya‘kūbı:
ya‘kūbuñ ŞR; pīrāheni: pīreheñi V;
nitekim -S.3
- 3 zebercedden: zebercedde R; sen şehi
geh geh melek ḥayli temāşā étmege:
kılmaḡa her göz temāşā sen mehi
ḥayl-i melek K.1, sen şehi ḥayl-i
melek temāşā kılmaḡa S.3, ŞR
- 4 sen serv-i: sen nergisün K
- 5 revān: nişār R, V, Ü.3; leşkerün ḥalkı
sever cānı gibi ḥānum: ‘askerün ser-
‘askerün gibi sever şāhum S.1, R, V,

Ü.3, ‘askerün ḥalkı sever cānı gibi
şāhum S.3, ŞR; -S.2

G. 625

göñül seni dileyü her cenāba yüz tutdı

- 1 tutdı: dutdı V, ŞR; āb -S.3
- 2 monlā: mollā Ü.3
- 3 tā ki düşdi: düşdi tā ki K.1; nāra: māha
V; ey meh-rū: maḥlūḳ S.1, R, K.1, V,
S.2, S.3, ŞR
- 4 ki -V; bir zamānda: zamānede S.3;
ède: éder ŞR
- 5 ararlar yeri: arar yeri vü R

G. 626

ol kemān-ebrū ḡazāl-i mihri naḥcīr eyledi

- 3 eyledüm: eyledün S.2, eyledi S.3;
kendü: kendi Ü.3
- 4 dünyāda: ‘ālemde K.1, ŞR; zühdüm:
zühdin S.1, R, V, S.3, ḡamdan S.2
- 5 iḳlīm-i: şīrāz u K

G. 627

revā mıdur kelīsādan çıkarmak bir müselmānı

- 1 cānānı: oḡlanı S.2
- 2 isterken: isterem K.1, isterseñ S.2,
S.3, Ü.3, istersem ŞR; vèrmezın:
vèrmezem K.1, V, Ü.3
- 3 varup: vardı V; ol: o S.1, R, K.1, V,
S.2, S.3
- 4 ḥaḡın: saçın V; melek-sīmā: büt-sīmā
V
- 5 olupdur: tolidur S.3; gibi: mi ki V;
sultān süleymānı ŞR

G. 628

**nigārā bezm-i ḥüsnünde dil-i
mestānemüz kaldı**

- 1 pervānemüz: bir dīvānemüz Ü.3
- 2 tut: dut ŞR; anı hoş tut ġarībūndür: ġarībūndür anı hoş tut V, S.3, Ü.3; işte biz gitdük: işte ben gitdüm R, S.3, uşta biz gitdük V
- 3 2↔3 S.3; çekdi: çekti ŞR; cümlesi: rūḥumuz R; vücūdum -V
- 4 adlu: atlı ŞR
- 5 bakmaduñ: bakmaduk S.2, ŞR; gitdi: ġitdūñ R, K.1, V, S.2, ŞR, Ü.3; besdür: yeter S.3

G. 629

sīm-i eşki her kimūñ yoluñda ıṣār olmadı

- 1 yoluñda: yolında V
- 2 şādlık: şādılık V; geldi kim dil mülkine: geldi dil mülkine kim K.1, ŞR, Ü.3; var mı kim: var mıdur Ü.3
- 3 āsmān-ı mihre: āsmāna mihr ü K.1, āsmānı mihr ü V
- 5 beyti: sözi S.3, ŞR; ḥayālīnūñ veli: ḥayālī şî'rümūñ K

G. 630

**kemān-ı rüstemi kaşuñ kemānı gelmedi
mi**

- 1 rüstemi: rüstem S.1, S.3; anı -S.3
- 2 vaşl étmiş idi her tīrūñ: luţf étmiş idi tīr-i müjeñ K.1, ŞR, vaşl étmiş idi her müjeñ V, vaşl étmiş idi tīr-i müjeñ S.2, S.3, Ü.3; zamānı: amānı ŞR
- 3 şādī: şāzī R; yüzüme: yüzümde K.1; ḥazānı: zamānı S.1, K.1; idi: étidi S.3, Ü.3

- 4 gözine: yüzine S.1, V, S.3, Ü.3

G. 631

**bulınmaz bezm-i ġamda baña hem-dem
nāleden ġayrı**

- 1 bezm-i ġamda baña hem-dem: baña hem-dem bezm-i ġamda R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3; teb-ḥāleden: peymāneden S.3, bir teb-ḥāleden ŞR
- 2 vücūdın maḥv kılmış yok: vücūdın kimse maḥv kılmış yok Ü.3
- 3 müstaġrak yanık pergāleden: ġarķa müstaġrak yanık bir ḥāleden S.2
- 4 yok -S.2
- 5 baḥtından: baḥtuñdan S.2; kılmada: kılmadı S.2, S.3, ŞR, kıлма gel S.2; çarḥa: ḥalka R, dehre K.1, Ü.3; revān-ı: revānın S.1, K.1, V, S.2, S.3, Ü.3;

G. 632

bāzār-ı kā'inātda gördi güzel seni

- 1 gördi: gördi gözüm S.2
- 4 düzd: zerre R
- 5 tudaġuñda: leblerūñde K.1, ŞR, dudaġında V, tutaġuñda S.2, S.3

G. 633

**ol ķadar vërdüm hevāya kendümi
ḥırmən gibi**

- 1 ol: şol K.1; erzen: revzen V; ol ķadar vërdüm hevāya kendümi: gözleyen 'ālī-nażar dünyāyı bir S.3, ŞR; kā'ināt-ı cev görindi gözüme: ḥabbeye almadı mihrin dāne-i S.3, ŞR
- 2 her demde ķanına: ķanına her demde S.2, S.3, ŞR, Ü.3
- 3 el: dil V

- 4 olmağ: olmak R, K.1, ŞR, Ü.3;
pervizen: pīrezen ŞR
- 6 süflī: süfle R, S.2, Ü.3
- 8 8↔10 ŞR; kim ki: şol ki K.1, S.3, ŞR;
vērūr: vère R, ŞR; kendü: kendi Ü.3
- 9 kavvāl-ı dūn: ahvālden S.1, V, S.2,
S.3; aqvālden R, aqvāl-i dūn V; -ŞR
- 10 halkı birbirine: birbirine halkı R, K.1,
V, S.2, S.3, ŞR
- 11 etti kim: eyledi Ü.3
- 12 -S.1, -R, -K.1, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3

G. 634

**pīr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'çün
yaşını**

- 1 başını: yaşını S.2; varmadan:
varmadın S.2
- 2 oldı: oldur V; şafağdan: şafağda K
- 3 şanmañ şafağdan: şanma seherde K.1;
çarh-ı dūn: çarhdan ŞR
- 4 şaklaram: şakladum Ü.3
- 5 oldı -V; hüsniñ: çiniñ R, K.1, S.2

G. 635

**nigārā sen revān olduñ benüm göñlümde
gam kaldı**

- 2 2↔3 K.1, ŞR
- 4 tut: dut V, ŞR; çenge dème: çeng ü
defe S.2

G. 636

yandum şol aq yüze o kara kaçdayın dağı

- 1 şol aq yüze o kara: cemāl-i dil-bere ol
K.1, ŞR; yüze o: yüzde R; velī: veh ki
K.1, ŞR
- 3 cihān şikārına: şikār-ı cihāna K.1,
cihān şikāruña V, cihān şikār ŞR

- 4 lisānuma: lisān ile S.2; feşdeyin:
kaçdayın S.1, V, başdayın R
- 5 rüzgārda: rüzgārdan K.1; bī-ğışdayın:
bī-ışğdayın K

G. 637

**benem şemşir-i hūn-bārumla devrānuñ
ser-endāzı**

- 1 hūn-bārumla: hūn-bār ile R, V, S.2,
Ü.3; devrānuñ: meydānuñ R;
bilmezem: bilmezin S.2, ŞR; seçilse:
seçilsün S.2; gāyizem: gāziyin ŞR
- 2 kıdemden: 'alemdür R, kadedür K.1,
'alemden S.2
- 3 şalmışdur: şaldı kim R, K.1, S.2, ŞR,
Ü.3; kanadı: cihānı R, V, cenāhı K.1,
ŞR; ördek ü: ördegi S.1, ŞR
- 5 bir: her K.1; mışra'ından: mışra'ında
R, V

G. 638

**kıldı mātem-zede hañ-ı ruh-ı gül-fām
beni**

- 3 ağlayup acırsa: acıyup ağlarsa R, K.1,
V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 639

yeter olduk ğubār-ı ğamla bengi

- 1 olduk: olduñ V
- 2 -R, -K.1, -V, -S.2, -ŞR; şatar: şatr,
vezin ve anlam bakımından tercih
edilmiştir.
- 3 3↔4 ŞR; ki: kim Ü.3; kañresin:
cür'asın R, K.1, V, ŞR, Ü.3
- 4 cān -Ü.3
- 5 alsañ şeb-i: alsa başı R, alsa şeb-i V,
S.2, Ü.3; -K.1

- 6 yemende kaçuban: bedahşānda kaçup
K.1, ŞR, yemenden kaçuban V,
yemenden kaçuban Ü.3

G. 640

**teşneyem kandur beni āb-ı zülālūn
şadğası**

- 1 şadğası: şadqası R, V, ŞR, Ü.3;
meded: beni K.1; ğunc u delālūn:
ğonce zülālūn Ü.3
2 2↔3 S.2
3 ‘ayn -K.1; 3↔4 V; na‘l kes: dāğ ol
S.2; ur: *kıl* Ü.3
4 kanlu: kanlı ŞR; dāğ ile: dāğumla V
5 gel: şol K.1, ŞR, *şol* Ü.3; genc-i: genc
ü V

G. 641

ne ğam ey nāle belā eylese pā-māl beni

- 1 ne ğam: tenüm S.2
2 mi -S.1
4 bu siyeh şāl: göge ey nāle bile al V
5 zülfıyle: zülfüñle Ü.3
6 araya: arasa R
7 şehbāz: şāhīn K.1, ŞR

G. 642

yüri hey ‘āşıkına ‘ādeti bī-dād yüri

- 1 evvel bilişüp: hey biliş olup S.1, R,
K.1, S.2, S.3, ŞR; biliş olup: bilişüp
öñ V
2 sen var: var sen K.1; şād: yad ŞR
3 bulmayup: bulmadan R, V, S.3, ŞR,
bulmadın S.2; ‘āşık-ı: ‘āşık u R
4 beni: seni S.3; eşigüñe: eşigine S.3
5 -S.3

G. 643

**diyār-ı bezmüñ ey dil şāh-ı gevher-
pāşıdur sākī**

- 1 dil -K
2 nāşīdür: başıdur S.2
4 4↔5 K.1, ŞR; hıdmetkār: hizmetkār
ŞR; şubaşıdur: subaşıdur K
5 olanlara: olanları S.1; tutmaz: dutmaz
ŞR; aşıdur: başıdur R

G. 645

mecnūn kaçan ki ‘ışk éline pādşāh idi

- 2 vilāyetine: vilāyetinde V; şehryār:
pādşāh S.2; mūlar üstine: mūlar
üstinde V, mū başuñda anuñ S.2
3 3↔4 V; na‘l ile: dāğlar S.2
4 kim var idi: var idi bir R, V, var idi
Ü.3; belāda: belādan R
5 nā-geh: tā ki R, saña V, mecnūn S.2;
güz̄er: güz̄ār K.1; eyleye dēyü:
étmege müdām S.2; mecnūn: zahmı
S.2

G. 646

eylemiş hattı la‘l-i cānānı

- 1 hattı: hatt R, K.1, ŞR; eylemiş:
dilemiş V; reyhānī: rummānī K.1, ŞR
2 cism: cismi S.2
5 zülfi: zülfüñ K

G. 647

görüp cān vërdüm ol nā-mihrbānı

- 1 huzūrında: huzūrından V, S.2, S.3,
Ü.3
2 girer: görür R; zülf: vaşl V; leylī: dil-
ber S.2, S.3
3 kurursa: kurısa R
4 şöhet-i meyle: şöhet ile R

5 'ışka: yāra S.2

G. 648

dāğ-ı sīnem ehl-i derdūn olalı baş ocağı

- 1 bekdaş: bektaş R, K.1, S.2, ŞR
 2 her: pür V; zemīni: cihānı S.2; tutdı: dutdı ŞR
 3 derdūn: hüsnuñ Ü.3; gözle ol: göz ile S.1, R, K.1, V, S.2
 5 gevher: cevher Ü.3

G. 649

hırka n'etsün şūfiye pür-kīne olsa sīnesi

- 1 kīşiye: girye-i R, kimseyi K.1, V, kim be ŞR, Ü.3, *kem-bahā* Ü.3
 2 'ışkı: şimdi V; çīnesi: *dānesi* Ü.3
 3 mescid-i: mescid ü S.1, K
 5 meh -K.1; olmadı: eyledi V; çün: kim Ü.3

G. 650

rızānı gözlerin senden gelen derd ü belā

hakkı

- 1 gözlerin: gözlerem V, Ü.3; dönmezem: dönmezin ŞR
 2 hüsnuñ: 'ışkuñ S.1, R, K.1, S.2, ŞR, Ü.3
 5 n'eyler bir: kılmasun V
 6 -K.1, -S.2, -ŞR; ahdardan: ahdarda V; çeşm: cism V, Ü.3

G. 651

yār olaldan rahş-ı hüsni ile cihānuñ yügrügi

- 2 dil taşur dildār kūyından: ergürür dil kūy-ı dil-berden K.1; dil taşur dildār kūyında S.2; götürmek: getürmek S.2, Ü.3

4 himmetle: himmete S.1, R; anadan: ednādan K

5 şāhbāzuñdur hayālīnūñ ele al: gel hayālīnūñ ele al şāhbāz-ı Ü.3; gönölüñi: gönölünü R, S.2, ŞR

G. 652

gelse söz meydānına cānā cihānuñ yügrügi

- 1 gelse söz meydānına cānā: gelmesün meydānına cümle S.2; tab'um semendi: tab'-ı semendüm K.1, S.2, ŞR, Ü.3
 3 şaklıdur derd içre dil murğ-ı ser-i: şakla dil içre dil-i pür-ğam serin S.2, şakla derd içre dili murğ-ı ser-i ŞR, Ü.3; şaklıdur: şaklagıl R, şakla K.1, V; dil: gönöl K.1; murğ: murğın R, K
 4 senūñ derdin döküp: yağalar çāk edüp S.2
 5 çeşmi üstinde hayālī gördüm ebrūsın dedüm: çeşmi üzre görsem ebrūsın hayālī şanuram K.1, ŞR; tel taşınmış başına bir : tel götürür uçda her bir S.1, R, V, Ü.3, yūñ çeker başda dil-āver S.2

G. 653

ol meh bizümle eylemedi āşnālğı

- 3 belli: bellü S.2; hırkadan: kabādan R
 5 elinūñ: eli S.2

G. 654

çignek oldum leşker-i derd ü ğama yād et beni

- 1 çignek: çiynek ŞR; yād: pāmāl R; kişverin: kişverem K

- 2 çeşmümle: çeşmümlen ŞR; kazā: şabā V, şabā Ü.3
 4 küh: kūy V; götürür: getirür S.2
 5 yār hecriyle: nār-ı hecründe S.1, S.2, ŞR, şām-ı hecrüñle K.1, nār-ı hecriyle V, Ü.3; nār: bām S.1, R, S.2, Ü.3

G. 655

ne ziyān étđi saña şūfî şarāb-ı şāfî

- 1 halvetde: gaybetde K.1, S.2, ŞR
 2 olur ise: oldıysa ŞR
 3 merd: rind K.1, V; götürür: kapa bir K.1, ŞR, götürüp S.2; himmetüm şarşarı: şarşar-ı himmetüm K.1, ŞR; esdükde: esdükçe S.2
 4 haşrde: haşre dek K.1; liķāñ: liķā R, K.1, S.2; cennet ü: cennetle Ü.3; âteş-i dūzaķ: dūzaķı âteş R, V, S.2, ŞR, Ü.3

G. 656

tā ki gördüm ħüsn içinde ol melāḥat kânını

- 3 déyen: dīde V; tutsa: dutsa ŞR
 4 -S.1, -R, -V, -S.2, -Ü.3; tende n'ola cānum gibi: cānum gibi tende n'ola ŞR
 5 gülgüne: gülgün ŞR

G. 657

ḥaddüñedür sevdüğüm ebr-i bahāruñ giryesi

- 2 sepüp: şepüp ŞR
 3 'ālemi: 'āleme S.1
 4 cāndan çekdi: tenden çekmedi R, çekdi V, tenden çekdi S.2, ŞR, Ü.3; -K
 5 5↔6 K.1, ŞR

- 6 -R, -V, -Ü.3; tutmasun: dutmasın ŞR

G. 658

'ışķ bir şem'-i ilāḥidür benem pervānesi

- 2 2↔3 V; yabān: beyābān R; tağ: dağ V
 4 mersümdur: mersüm imiş R, K.1, V, ŞR, Ü.3, mersüm idi S.2; 4↔7 R, K.1, V, ŞR, Ü.3
 5 tolmadan: tolmadın R, V, S.2, ŞR, Ü.3; 5↔6 R, V
 6 şīr ü: şīre S.2; bugün R, V, S.2 sözi S.1, K.1, sözi Ü.3
 7 bülbulün: bülbul K

G. 659

hey ne müşkil kār imiş 'ālemde yār eksüklüğü

- 1 imiş: olur R
 3 fenādan: belādan R
 4 dil-berden: yārāndan Ü.3
 5 deyr: 'ışķ R, dehr Ü.3; cānum: cānum V

G. 660

beni ķul étđi 'ışķına bugün bir māḥ-ı ken'ānī

- 1 māḥ: şāḥ R, K.1, V, S.2, şāḥ Ü.3; kendi: kendü ŞR
 2 server: meh-rū S.2; şimdi anuñla buldı: yazıldı şimdi buldı V; melāḥat: maḥabbet Ü.3
 4 nīlgün: şemsī K
 5 kāfir: zālīm R; öldürdün be: öldürdi o K.1; be kāfir bir: behey kāfir Ü.3

G. 661

gözün şīr-i şikār-efgen-durur kaşuñ siyeh-güşı

3 3↔4 K.1, ŞR

G. 662

seg-i leyli ayağına sürüp mecnûn pîşânî

- 1 ayağına: nişânına R, V, S.2, S.3;
maḥabbet: leṭāfet S.2
- 2 2↔4 ŞR; bi'llāh: ḥalka S.1, K.1, ŞR,
nāme S.2
- 3 gün: şeb K.1; dil-ber: bir yār V, bir bir
S.2, S.3, Ü.3
- 4 elifle dāğ ile cismüm ser-ā-ser göz ü
kaş êtdüm: ser-ā-ser dāğ u na'l ile göz
ü kaş eyledüm cismüm K.1, ŞR;
toyınca her nazar seyr êtmege: temāşā
êtmege her bir nazar K.1, ŞR, toyınca
bir nazar seyr êtmege Ü.3
- 5 şîrvânî: şîrvânî S.2, S.3; küyüñdan:
kaşuñdan Ü.3

G. 663

şeb-i hecrüñde yitürsem n'ola ey māh yolu

- 1 n'ola: eger R, S.2, ŞR, Ü.3, aña V;
sînemle: āhumla K.1; āh: rāh ŞR
- 2 ki: kim ŞR
- 3 şüfî: zāhid K.1, ŞR; kûçe: gūşe V
- 4 'ışk vādilerinüñ: gam beyābānlarınuñ
K.1, ŞR;
- 5 vefā: fenā Ü.3; tenini: yolını S.2;
yüzüme: yüzine R, K.1, S.2, ŞR

G. 664

encümle gezdi gece şehri kamer çerāğı

- 1 gezdi gece şehri: şehri gezdi gece K.1,
ŞR, gece gezdi şehri S.2
- 2 dāğumdur: dāğdur R
- 3 3↔4 K.1; tolaşup: dolaşup S.2, tolap
ŞR

4 yanar: yaçar K

5 şevkiyle: zevk ile R; fener: kamer
K.1, V

G. 665

gör 'aşıkun tenindeki na'l içre dāğını

- 1 ocağını: çerāğını Ü.3
- 2 diller: çün dil K.1, çok dil ŞR
- 3 3↔4 ŞR; deste: dāne S.2; şermende
kıldı naḥl: kıldı ḥacıl nihāl Ü.3
- 4 kûbād u sāğar-ı cemden ferāğı var:
kûbāda sāğar-ı cemşide vèrmeye K.1,
ŞR; mecnûn bulalı: mecnûn-ı 'ışk
K.1, ŞR
- 5 niyām: gılāf K.1, ŞR; gamzeñ: gamze
S.1; yarar: lāzım ŞR

G. 666

**seyr edenler öldüğümünden soñra sînem
dāğını**

- 1 devrān söyündürdi: turan söyündüre
rüy-ı S.3
- 2 'ışk: ḥüsn K.1, V, S.3, ŞR; eyvânında:
dīvânında R
- 3 3↔4 S.2
- 4 rüy-ı dil-ber: dil-ber adı K.1, S.3, adı
dil-ber ŞR; tûrurken: dururken S.2,
ŞR; bir şolmış: şolmış bir K.1;
eyleme: eyle V
- 5 āzādedür: ezelledür S.3

G. 667

şalmağa gam-ḥāne-i hicrāna yér yér āteşi

- 1 ter: şer Ü.3
- 2 baña mihrüñ dilden izḥār ét: mihre
şevkuñ var mı gönülünde S.2; baña: tā

ki K.1; dèdi: beni K.1; şaklar: gizler
V, ŞR

3 āhumla: āhiyla Ü.3

4 na‘li: na‘lin S.1, R, ŞR, Ü.3, na‘linde
V; dem-ā-dem: dem V

5 hūrşīd-rū: hūrşīd V

G. 668

şirlerden vādi-i ‘ışkuñ geçilmez bīşesi

1 ‘ışkuñ: derdūñ K.1, ŞR; zāhidā:
zāhidūñ S.1, R, K.1, V, S.2, ŞR;
yokdur dème: kalmadı dèmeñ S.1, R,
K.1, V, S.2, ŞR

2 çeşmüm oldı kân-ı hasret: kân-ı hasret
oldı çeşmüm K.1, ŞR; veh: vāh ki
K.1; hasret kânınuñ: *hayret kânınuñ*
Ü.3

3 eyleye: āyine Ü.3

4 4↔5 ŞR; yüzini: nūrını K.1, S.2, ŞR,
Ü.3

5 derd-i ‘ışka her-kes olmaz: derde her
kişi olımaz R

G. 669

faḫr iḫlīmide şol kim sürdi tenhā begliği

1 şol: her V

2 māh-ı nev: *āftāb* Ü.3

3 şol: bir R, S.2; 3↔4 K.1, S.2; nāle:
nağme K.1, Ü.3

5 eşküm dīdeden yāra: eşkümden yaña
V; mevc: seyl K.1, ŞR; şalup: açup
S.1

G. 670

sa‘adet taḫtınıñ sultānına ḫaḫdan ‘aṭā geldi

3 nā-geh: tā ki R, V, tā kim K.1, bize S.2

4 pāyına: rāhına K.1, ŞR; yüzüm:
yüzümi S.2

5 ümīd: ümīz ŞR; ayağūñ: ayağum V;
şāhum: şāhā Ü.3

G. 671

her şererden oldı bir deryā-yı āteş bīşesi

1 bīsūtūñ: bīsūtūnuñ K

2 tıtduğında: dutduğında ŞR

4 baksa: kılsa ŞR; kalmaz: kılmaz S.2

5 rindidür: merdidür K.1, ŞR; bī-
kārlıklar: bī-kārlıkdur R, āvārelıklar
K.1, ŞR

G. 672

faḫr ile faḫr eyleyen meydān-ı dīn serverleri

1 eyleyen: eyledi R, K.1, V, S.2, ŞR,
Ü.3

3 bī-girībān: bir girībān S.1, R, K.1, V

4 cināndan: cihāndan S.2

5 ‘ışretūñ: ‘izzetūñ K

G. 673

serv oldıysa nigārā bağbānuñ dikmesi

4 gülsitānuñ: dilsitānuñ R, V, S.2, ŞR,
Ü.3

5 çākerūñ: bendeñūñ R, S.2; himmet:
ḫazretūñ ŞR

G. 674

tā ki oldı şāḫ-ı rez pīr-i muğānuñ dikmesi

1 şāḫ: çüb ŞR

2 miḫnet: ḫasret K.1, ŞR; şāḫ-ı gül oldı:
her birisi şāḫ-ı gül oldı K

4 étdüm: étdūñ ŞR, oldı Ü.3; cānuñ:
cinānuñ ŞR

- 5 şem'î: şemsî S.1, ŞR; şi'rûn: şi'ri S.1, K.1; fülānuñ: kalanuñ K.1, ŞR; ey hayālî şem'î bu şi'ri pesend êtse n'ola: 'ayn-ı ümmîdi gül vèrmez hayālî çākeruñ Ü.3; gelmez 'aynına çöpçe fülānuñ: oldı himmet-i şāh-ı cihānuñ Ü.3

G. 675

gördi göz yaşı yıķup āh ise ber-bād êtdi

- 1 ise: anı R
3 açma: açmağa V
4 vèricek: vèricegüz R

G. 676

görmez isem ka'bede maḥbūbumuñ dīdārını

- 1 maḥbūbumuñ: maḥbūbuñ V
2 tūr-ı: tūr u ŞR; fark: ğark Ü.3
3 baḥrde: baḥrdur S.1; 3↔4 K
4 añmayam: görmesem S.1, R, V, S.2, Ü.3; dīdāruñ: ruḥsāruñ S.2; bīdārını: bī-ḥārını K
5 'aks-i yāri sāğar-ı meyde hayālî göreli: tā ki gördi 'aks-i dildārı hayālî cāmda K.1, ŞR

G. 677

ķapdı çihremden şabā ḥāk-i der-i cānānumı

- 1 dārū-yı: varumı R
2 ṭabībüm yok gelür: gelür yoklar K.1, ṭabībüm her gelen S.2; hem: kim S.2; şādīde: şāzīde R; bekler: alur Ü.3
3 çekeydi: çekseydi S.2; dönmezüz: tuymazuz ŞR

- 5 ķatreden deryāya varmış: ķatresin deryāya vèrmış K.1, ķatreden deryāya vèrmış ŞR; 'āşıkın: 'āşıkuz Ü.3; zaḥḥārda: mihr-i cān S.1, bī-pāyān K.1, zaḥḥārdan S.2, ŞR, zaḥḥāram Ü.3; benüm kimdür bilen: bilen kimdür benüm V, Ü.3; baḥr-i zaḥḥārda benüm kimdür bilen: āşnā-yı baḥr olan bilür benüm Ü.3

G. 678

öldüğümde seyl-i eşk iletse bī-pervā beni

- 1 eşk: eşküm R, S.3; üstinde: üstine R; ṭuta: ṭutar R, S.2, duta V
2 'ışķ: eşk K.1, S.3, Ü.3; 'ālemlere: 'ālemde V
3 ḥāküm: ḥāki S.1, R, K.1, V, S.2, Ü.3; ayağūñ: ayağı K
4 kūyuñdan: kūyuñda S.3; benüm: gelüp S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, dönüp Ü.3

G. 679

nice yüz bulmasun devr-i ruḥında zūlf-i miskīni

- 1 miskīni: müşğīni R, V, S.2, ŞR, pür-çīni S.3, Ü.3; kişver: milket R, -V, -S.2, -S.3; rūma: rūma ser-cümle V
2 şikāristān: nigāristān V, S.2
3 kim: ki K.1, S.3
4 -S.1, -R, -V, -S.2, -S.3, -Ü.3; tersāyi: barlas ŞR

G. 680

dervīş kim şi'ār êde faķruñ libāsını

- 3 ol: el S.1
4 dūlāb: tūlāb ŞR

G. 681**saña gönderse nâlem dūd-ı âhı**

3 misk: müşğ ŞR

G. 682**kıldı ğam ferhād ile mecnūn dīl-i
şeydāları**

2 eylerem: eyledüm K.1, ŞR

4 tecellā: temennā K.1; K.1 nüshasında
ayrıca “tesellā” yazmaktadır.

5 āşyān: āşnā K.1

G. 683**mālik-i derd olsa ‘āşık istemez dünyāları**

4 deġişmezler: deġişmez bir S.1

G. 684**nāz ile ol ğonce çün seyr-i gülistān eyledi**4 kāmetin: kāmeti K.1; eden: gibi K.1,
ŞR**G. 685****bugün bir muğ-beçe maġbūbuñ oldum
zār u şeydāsı**

1 egmez: egmezdi S.3

3 ne var: n'ola V, S.2; yazulı: yazulu ŞR

4 dāğ ile kuçsam miyānuñ ictināb étme:
tāze dāğumdur miyānuñ revnaķıdır
yā V, tāze dāğumdur vücūdum
revnaķı zīrā S.2, dāğdan kuçsam
miyānuñ ictināb étme ŞR; tamġası:
tamġası V, S.2; al: sürh S.2

5 eylerdi: eyledi ŞR

G. 686**yār gösterdi biraz āyīne-i ruġsārını**1 biraz: bize çün V; eyle gör: eyledüñ
S.1

2 yāre ne: yāreye V

3 dem-be-dem: demidür V

4 depretmedin: depretmedüñ S.1

G. 688**ey felek yā hem-nişīn-i bezm-i cānān ét
beni**2 dīvār-ı ħırmānam: dīvārınuñ dā'im V,
dīvāra ħırmānam S.23 3↔4 K.1, V, S.2, ŞR; kūyuña: kūyına
V, S.2, ŞR4 kūy-ı dīl-berden: yār kūyından K.1;
rāh: kūy S.2**G. 689****bī-‘ış-i bāde olma-durur ğam dēdükleri**3 dāğ-ı derūn lāle ilen: dāğ-ı derūnı lāle
iken K

4 çok: çaķ ŞR

G. 690**görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-
demi**

3 götürür: götürdi ŞR

5 tutdı: tutdum ŞR

G. 691**elüñ yu kendü ħanuñdan dīlā teslīm kı
cānı**1 elüñ yu: elüñle V; ħanuñdan:
ĥālūñden S.3

2 -V; konup: koyup S.3

4 şimdi aldı: aldı şimdi V, dutdı şimdi
ŞR

5 dūrūñ: zerūñ ŞR

G. 692**tolanurken ġeçe şeb-revlik ile kūy-ı
cānānı**

3 tozlar kim: tozlar K

5 delinmiş: delindi ŞR; geçmiş: geçdi
ŞR

G. 693

‘ışk ferhādına başum bīsütün tağı gibi

1 tağı: dağı ŞR; tağun: dağun ŞR
3 halhāl u: halhāl-i K.1; miskīnün:
müšgīnün ŞR
4 bābuında: yanuında ŞR
6 -K.1

G. 696

fiğān ki hem-dem-i nāy ètdi āh u zār beni

4 nār-ı: yār K.1; çerāğın: çerāğın K.1

G. 697

haṭṭı giderdi yār yüzinden revācını

1 haṭṭı: haṭṭun ŞR
3 başına: başuına ŞR
4 toyurmadı: doyurmadı ŞR
5 toğrı vardı: doğrı durdı ŞR; onuñ:
anuñ ŞR

G. 698

nāşih içdi ètmeden ibrāmı bayram èrtesi

1 ètmeden: ètmedin ŞR
2 gül-i: gül ü K.1

G. 699

gönlüne gelse elem bī-çihre-i pür-tāb-ı
mey

6 -K.1

G. 702

tā ki gördüm bir naẓar ol māh-peyker
dil-beri

2 mecnūn ğam-ı leylāsını: leylā ğam-ı
mecnūnı ŞR
3 miskīn: müšgīn ŞR

G. 703

yine bu çarḥ-ı sitem-pīşe ‘aceb hāl ètdi

4 āsmān: istemez K.1

5 öldürin: öldüreyin ŞR

G. 704

gördüm raķibe cevır oķın atar ol āfeti

3 ède: èder S.2, ŞR; olmasaydı:
olmayaydı S.2
4 nihāyet bulam dèyü: nihāyet ki
bulmaya S.2, nihāyet bulmaya ŞR
5 yine: şükr S.2

5.5. Kıta ve Müfretler Aparatı

Mk. 3

**bir hayālî-zāde bendeñ vardur ey şāh-ı
kerīm**

- 1 rüşen: zāhir K.1; nūr alur: reng-i nūr
alur V; kendü: kendi ŞR, Ü.3

Mk. 4

husrevā êtdi terbiyet çünkim

- 2 işte: işde: S.1

Mk. 5

altun üsküflü kuloğlı güzeliyken hurşid

- 1 her-câyılık: her-câyılık ŞR, Ü.3;
māh-liķā: meh-liķā V

Mk. 6

şorarsa ser-güzeştümden benüm

şehrümde yārānum

- 1 geldüm derd-i pāya: niçe derd ü
hecre R, niçe derde V, S.2, ŞR, *niçe*
derde Ü.3

Mk. 8

her maķāma ki édesin āheng

- 1 maķāma ki: maķāma kim R; derd-i
pāya: nice derde

Mk. 9

seydinün çok sikildügin evvel

- 1 geçmeden: geçmedin V, S.2, Ü.3

Mk. 10

**elün yu kendü ķanuñdan dilā teslīm ķıl
cānı**

- 1 elün yu: elünle V; ķanuñdan:
hālünñden S.3
2 -V; ķonup: koyup S.3
4 şimdi aldı: aldı şimdi V

Mk. 13

girse ele bir sarāy-ı hālī

- 1 hālī: ‘ālī S.3

Mk. 15

girince baħrine ‘ışķuñ şanup kenārı şıg

- 3 tutarlarsa: dutarlarsa ŞR

Mk. 16

güşvār-ı ‘arş olursa yaraşur her bir sözi

- 2 cānum: hānum ŞR

Mk. 17

dil müjeñ tiriyle cānā sīne-çāk olmış

yatur

- 1 tiriyle: tırümle ŞR

Mk. 18

şehe ķul olmağa geldi cihānda bir

levendüm var

- 1 cihānda: cihāna ŞR

Mk. 21

nār-ı ğamuñla nūr olup ey māh-pāre

şem‘

bekler: baña K.1, vādiye vü: vādi-i K.1

Mk. 22

olmasa sen zāt-ı pāke ‘aşıķ-ı dīdār gül

- 1 k‘āstīnūñ: āstīnūñ ŞR

Mk. 24

teng-i şeker ķarşuñā dil-teng olup

açılmasun

- 1 açılmasun: aşılmasun ŞR; lāyık mı
ki: ol lāyık mı ŞR

Mk. 26

luţf-ı bī-pāyān ne mümkin kim ola bir

şāhdan

- 2 bir: her ŞR; kendü: kendi ŞR

Mf. 3

**komaz āhumdan ey meh-rū felek ber-
bād éde anı**

- 1 komaz āhumdan ey meh-rū felek ber-
bād éde: felek āhumdan ey meh-rū
komaz ber-bād ola Ü.3

Mf. 6

çihresinde görüben lem‘a-ı nūr-ı nebevī

- 1 çihresinde: *cebhesinde* Ü.3

Mf. 16

**ko sīnem āteş-i ‘ışkuñla yansun tāze dāğ
olsun**

- 1 ‘ışkuñla: ‘ışkıyla S.2; od ocağ: bir
çerāğ S.2

Mf. 19

mihr-i cihānı kim ki gönülden éder terāş

- 1 éder: éde R, V, S.2, ŞR; felek koya
aña: felek aña kodı K.1, felek aña
koya ŞR

Mf. 20

şemşīr-i fūrkatūñle ciger çāk çākdür

- 1 raķībūñ: raķīb K.1

Mf. 22

şekkerīn leblerūñūñ şānına inmiş cānā

- 1 cānā: ḥasenā Ü.3

Mf. 23

**şikāyet kılma zūlminden nazar kıl ol ḥaṭ
ü ḥāle**

- 1 kılma: étme S.2; ḥaṭ: ḥad: R, V, ŞR

Mf. 25

kaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ

- 1 mecnūnuñ: ceyḥūnuñ Ü.3

Mf. 30

bu ağarmış başı *ferhāduñ* şanasın

tağıdur

- 1 tağıdur: dağıdur ŞR; bir kez: hergiz
ŞR

Mf. 38

**kendü ḥüsnüñ ḥūblar şeklinde peydā
eyledüñ**

- 1 kendü: kendi ŞR

Mf. 40

**gül ne deñlü nāzūk ü rengīn ü ter hoş-bū
ise**

- 1 öykinemez: olmaz bedel ŞR

Mf. 41

**görinelden güzelüm ince miyānuñ
nazara**

- 1 geldi nazara: geldi kemere ŞR

Mf. 42

**tīg-ı ğam mecrūḥı oldum kimse gelmez
yanuma**

- 1 hem-demüm: hem-dem K.1; ol da:
oldı K.1

Mf. 43

gezdi şahrāları çağ cānı çıkınca mecnūn

- 1 yabānlarda: yabānda ŞR

Mf. 44

sen gül‘izārdan tūtalum olmadı dilek

- 1 tūtalum: dutalum ŞR
2 eyleye: éde K.1

SONUÇ

Yayımlanışından yaklaşık üç çeyrek asır sonra yeniden çalışılmaya karar verilen Hayâlî Bey *Dîvân*'ı, inceleme, tenkitli metin ve dil içi çeviri ana başlıklarıyla ele alınmıştır. Yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerden peyderpey temin edilen toplam 48 nüshanın bir araya gelmesi dört yılı bulmuştur. Tenkitli metni oluşturmak için ilk olarak, nüshaların -parça (fragment), eksik ya da tam olduklarına bakılmaksızın- içerdiği şiirleri ve şiir sayılarını görebilmek adına tablolar hâlinde dökümü alınmıştır. Bununla birlikte, nüshalardaki akrabalık ilişkilerini saptamada önemli ipucu sağlayan şiir sıralamasına da tabloda yer verilmiştir.

Temin edilen hiçbir nüshada müellif hattına dair bir iz veya işaret bulunmamaktadır. Ayrıca, sema (müellife okunmuş), kıraat (müellife okutulmuş), müellife icazet kaydı düşülmüş ya da müellif nüshasıyla karşılaştırılarak tashih edilmiş olan nüsha da mevcut değildir. Dahası, çoğu nüshanın istinsah tarihi belli değildir. Elde müellif nüshası ya da müellif nüshasına yakın değerde olan kıraat veya sema kayıtlı bir nüsha olmadığı ve nüshaların neredeyse beşte birinin istinsah tarihi bulunmadığı için nüshaların hepsine eşit ölçüde yaklaşılmıştır. Bu doğrultuda Hayâlî Bey *Dîvân*'ının “Soyağacı / Stemmatoloji / Genealogic” yöntemiyle hazırlanmasına karar verilmiştir.

Nüshalar arasındaki ilişkiyi tespit etmeye yönelik atacağımız ilk adım ise model şiirler belirlemek olmuştur. Belirlenen model şiirler tüm nüshalarla karşılaştırınca bazı nüshaların yanlışlarda birbirini izlediği farkedilmiştir. Birbirini takip eden nüshaların daha sonra hazırlanan tablolardaki sıralamaları kontrol edilmiş ve neticede toplam 9 nüsha ailesi saptanmıştır. Sonradan elde edilen her bir nüsha değerlendirilerek ait olması muhtemel olan aileye yerleştirilmiş, böylelikle stemma tedricen ortaya çıkmıştır.

Tarlan, Hayâlî Bey *Dîvân*'ının tenkitli metnini elindeki 15 nüsha arasından seçtiği 7 esas nüsha üzerinden kurmuştur. Esas nüshalardan “Prof. Ali Canib Yöntem” nüshası hariç, Tarlan'ın neşrinde kullandığı 6 nüshanın sadece 5 nüsha ailesine ait olduğu görülmüştür. Ü.4 (İ. Ü. T. 1849) ve S. 6 (Fatih 3823) nüshaları α ailesine; Ü.3 (İ. Ü. T. 755) nüshası ı ailesine; Ü.5 (İ. Ü. T. 2923) nüshası ζ ailesine; S.4 (Ayasofya 3915) nüshası η ailesine ve S.8 (Lala İsmail/Murad Molla 442) nüshasının ε ailesine ait olduğu görülmüştür. Tarlan'ın elinde geriye kalan 4 nüsha ailesine ait bir nüsha olmaması, hem neşirdeki şiir sayısındaki eksikliğini hem de hatalı/noksan kısımların tashih edilememesinin sebebini açıklamaktadır.

Elde edilen 48 nüshanın dökümü esnasında, sadece bir veya birkaç nüshada kayıtlı olan nadir gazeller ortaya çıkmıştır. Ancak, biyografik kaynaklarda Hayâlî Bey dışında 16. asırda

şiiir yazmış Hayâlî mahlaslı 5 şair daha zikredildiği için Hayâlî Bey'e atfedilen bu şiiirlere şüpheyle yaklaşılmıştır. Mesela, Anadolu sahasında ilk defa Hayâlî mahlasını kullanan Abdülkerîm-zâde Hayâlî (ö. 1524)'nin -Hayâlî-i Evvel, Hayâlî-i Kadîm, Hayâlî-i Selef olarak da bilinir- mürettep bir divanı bulunmadığı için şiiirleri dağınık şekilde mecmualarda yer almaktadır. “harâb olupdur ol âbâd gördüğün gönlüm// ğamuñla toptoludur şâd gördüğün gönlüm” ve “hayret alur 'aqlumı bakşam gözine kaçına// şad-hezârân âferîn olsun anuñ naqqâşına” gibi en meşhur şiiirleri Hayâlî Bey'e isnat edilme talihsizliğine uğramıştır. Hem tezkire sahipleri Latîfî ve Âşık Çelebi hem de Şakâyık tercümanı Edirneli Mecdî henüz o zamanlar bu karışıklığa dikkati çekmişlerdir. Yine Hayâlî-i Gülşenî'nin mürettep bir *Dîvân*'ı olmasına rağmen Gülşenîliği savunan birçok gazelinin Hayâlî Bey *Dîvân*'ına müstensihler tarafından yanlışlıkla alındığını düşünmekteyiz. Dolayısıyla, hem 1945 neşrinde Hayâlî Bey'e ait olmayan hem de sonradan ortaya çıkan dîvân nüshalarında Hayâlî mahlasıyla kaydedilmiş toplam 44 şiiirin aslında şaire ait olmadığı, 16. yüzyılda yaşamış diğier şairlerin divanlarından ve aynı yüzyılda derlenmiş muteber şiiir mecmualarından tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra, yine Hayâlî'ye aidiyeti şüpheleli olan 43 şiiir daha *Dîvân*'dan çıkarılmıştır. Kaynakların dahi zaman zaman güvenilmez olduğu bir sahada bir şaire ait olması şüpheleli bir şiiiri *Dîvân*'ından çıkarmanın ya da bunun tam tersini yapmanın büyük bir sorumluluk gerektirdiğinin bilincindeyiz. Ancak, söz konusu şiiirler ne kelime, ne konu ne de üslup bakımından Hayâlî Bey'i yansıtmaktadır. Özellikle, Ü.2 numaralı mecmûada Hayâlî mahlasıyla kayıtlı olan şiiirlere “Bunlar Hayâlî Bey'in bilinmeyen şiiirleridir” demenin büyük bir hata olacağını düşünmekteyiz. Bu şiiirler, ya Hayâlî Abdülkerîm-zâde'ye veya başka bir Hayâlî mahlaslı şaire ait olabilir. Daha sonra bulunacak bir nüsha yahut ortaya çıkacak kapsamlı şiiir mecmualarıyla bu şiiirlerin aidiyeti tespit edilebilir. Ancak şimdilik sözü edilen toplam 87 şiiir *Dîvân*'dan çıkarılmış olsa da Ekler-1 ve Ekler-2 bölümünde sunulmuştur.

Hayâlî Bey'in diline en uygun, O'nun kaleminden çıkmış orijinal/özgün olan metnin izini sürdüğümüz bu çalışmada, tenkitli metin 8 nüsha üzerinden kurulmuştur. Nüsha ailesinin 9, tenkitli metne dahil edilen nüshaların sayısının 8 olması bazılarınca tuhaf gelebilir. A.1 ve E.2 nüshaları, 0 ailesinden günümüze ulaşan “şimdilik” son iki nüshadır. A.1 nüshasının eksik ve E.2 nüshasının nemden dolayı harflerin birbirine yapışıp okunamamasından ötürü her iki nüsha esas nüshalar arasına dahil edilememiştir. Ancak, içerdikleri yeni musammat ve gazellerden ötürü bu nüshalar sekonder/tali nüsha olarak değerlendirilmiş ve tenkitli metni tamamlamada kullanılmışlardır. Karşılaştırılan 8 nüshanın aparatı hacimli olmasından dolayı dipnotta değıl, dil içi çeviri bölümünün hemen ardından verilmiştir.

Hayâlî Bey *Dîvân*'ının dil içi çevirisi yapılmıştır. C. Dilçin'in belirlediği kurallar göz önünde bulundurularak kelime kelime yapılan çevirinin tüm özen ve ciddiyete rağmen bazı eksik tarafları bulunmaktadır. Öncelikle yukarıda da belirtildiği gibi şiir çevirmek -dil içi olsa da- en zor çeviri türüdür. Şiirin çok katmanlı yapısı çeviriden sonra aynı çok katmanlı yapısını koruyamamaktadır. Çeviri süreci, şiiri doğal olarak birtakım anlam kayıplarına uğratmaktadır. Osmanlı şairlerinin îhâm, tevriye, kinaye, cinas, deyim yoluyla katmerleştirdikleri anlamları dil içi çevirinin sunması mümkün görünmemektedir. Bu nedenden ötürü çeviri, dildeki standart anlam gözetilerek çevrilmiştir.

1945 yılında A. N. Tarlan tarafından tenkitli metin olarak hazırlanan *Hayâlî Bey Dîvân*'ında 25 kaside, 14 musammat, 1 mesnevi, 688 gazel ve 33 mukattaat bulunmakta iken bulunan yeni nüshalarla özellikle gazel ve mukattaat sayısında artış gerçekleşmiştir. Bu çalışmayla birlikte Hayâlî Bey *Dîvân*'ında 25 kaside, 20 musammat, 704 gazel ve 38 kıta ve 68 müfret bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akbayar, N. (1996). *Sicill-i Osmanî*. Müellifi: Mehmed Süreyya, (Sadeleştiren S. A. Kahraman), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Alvan (Çınar), T. (1998). *Hayâlî-i Gülşenî Dîvânı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Andrews, W. G. (2015). “Osmanlı metin çalışmaları: geçmişe meydan okuma, geleceği tasarlama”. (Çev. V. Öztürk), *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları X, Eski Metinlere Yeni Bağlamlar Osmanlı Edebiyatı Çalışmalarında Yeni Yönelimler*, Klasik Yayınları, İstanbul.
- Aynur, H., Çakır, M., Koncu, H., Özyıldırım, A. E. (2017). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları XII, Metin neşri: problemler, tespitler, öneriler*, Klasik Yayınları, İstanbul.
- Ayverdi, İ. (2008). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.
- Azamat, N. (2001). “Kalenderiyye”. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, İstanbul, 24, 253-256.
- Bahadır, S. C. (2012). “Hayâlî Bey’in Bilinmeyen Gazelleri”. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7, 921-946.
- Bedir, M. (2011). *Stemmatik- Tenkitli Metin Neşrinde Soy-ağacı Yaklaşımı*. Küre Yayınları, İstanbul.
- Bektaş, S. (2008). *Diliçi Çeviride Kültürel ve Dilsel Değişimden Kaynaklanan Çeviri Sorunları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Browne, E. G. (1900). *Hand-list of the Muḥammadan Manuscripts in the Library of the University of Cambridge*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Canım, R. (2000). *Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratu’n-Nuzamâ (İnceleme-Metin)*. Müellifi: Latîfi. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey Dîvanı*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

- Çavuşoğlu, M. (1982). *Helâkî Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Çavuşoğlu, M. (1987). *Hayâlî Bey ve Divânı'ndan Örnekler*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Dağlar, A. (2017). “Metin mi Nüsha mı? Metin-Nüsha Ontolojisi Bağlamında Terminoloji Sorununa Eleştirel Bakışlar”. *Edebi Eleştiri Dergisi*, 1/1, 16-32 .
- Dilçin, C. (2011). *Divan Şiiri ve Şairleri Üzerine İncelemeler*. Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- Duyar, H. (2009). “On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî'nin Şiirleri”. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4, 307-362.
- Erdoğan, M. (2017). *Bursalı Rahmî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Erünsal, İ. E. (1984). “Türk Edebiyatı Tarihinin Arşiv Kaynakları II: Kanuni Sultan Süleyman Devrine Ait Bir İn'amat Defteri”. *Osmanlı Araştırmaları*, 4/4, 1-17.
- Erünsal, İ. E. (2006). “Divan Neşirlerinde Karşılaşılan Güçlükler I: Güvenilir Bir Metin Te'sisi”. *Osmanlı Araştırmaları*, 27, 17-45.
- Gıynaş, K. A. (2014). *Pervâne Bey Mecmuası*. Müellifi: Pervâne b. Abdullah. Akademik Kitaplar Yayınları, Eskişehir.
- Gottlieb, H. (2017). “Semiotics and Translation”. (Ed.) K. Malmkjaer. *The Routledge Handbook of Translation Studies and Linguistics*, Routledge, 45-63.
- Gürbüz, M. (2018). *Sulţân-ı Hûbâna Münasib Eş'âr*. Müellifi: Kâbilî. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- İpekten, H. (1996). *Divan Edebiyatında Edebî Muhitler*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- İsen, M. (1994). *Kühü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*. Müellifi: Gelibolulu Âli Mustafa Efendi. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- İslamoğlu, F. (2015). “Tartışmalı Yönleri İle Diliçi Çeviri Kavramı”. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 158-173.

- Jakobsan, R. (1959). "On Linguistic Aspects of Translation". R. A. Brower (Ed.) *On Translation*, Harvard University Press, Cambridge, 232-239.
- Kaçalin, M. S. (____). *Âhî (1476-1517) Dîvân*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Kahraman, S. A., Dağlı Y., Dankoff R. (2011). *Evliyâ Çelebi Seyahatnamesi, 1-2 Cilt*. Müellifi: Evliyâ Çelebi Dervîş Mehmed Zillî. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Karahan, A. (1966). *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Karamustafa, A. T. (2008). *Tanrının Kuraltanılmaz Kulları*. (Çev: Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Kavaklık, R. (2008). *On Beşinci Yüzyıl Şairi Sabâyî ve Divançesi (Transkripsiyonlu Metin-Açıklamalar-Dizin)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kayabaşı, B. (1997). *Kâf-zâde Fâ'izî'nin Zübdetü'l-Eş'âr'ı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Malatya.
- Kesik, B. (2018). *Cenâbî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Kılıç, F. (2010). *Meşâ'irü's-Şu'arâ*. Müellifi: Âşık Çelebi, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- Kiel, M. (2013). "Yenice-i Vardar". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 43, 445-448.
- Koç, M., Tanrıverdi E. (2013). *El-Okyânûsu'l-Basît fî Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*. Müellifi: Mütercim Âsım Efendi, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul.
- Kolbaş, O. (2016). *Hayâlî Beg Dîvân'ında Şahıslar*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kolektif (1993). *Derleme Sözlüğü I-XII Cilt*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kolektif (1995). *Tarama Sözlüğü I-VIII Cilt*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Köksal, M. F. (2017). *Mecma 'u'n-Nezâ'ir*. Müellifi: Edirneli Nazmî. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 16.07.2019)
- Kurnaz, C. (1998). “Hayâlî Bey”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 17, 5-7.
- Kurnaz, C. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. Müellifi: A. T. Onay. H Yayınları, İstanbul.
- Kut, G., Bayraktar, N. (1984). *Yazma Eserlerde Vakıf Mühürleri*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Küçük, S. (1984). “Hayâlî Bey’in Yayınlanmamış Gazelleri”. *Türk Dili Dergisi*, 394, 418-421.
- Lane, W. E. (1865). *An Arabic-English Lexicon*. Williams and Norgate, London.
- Lowry, H. W., Erünsal, İ. E. (2010). *Yenice-i Vardarlı Evrenos Hanedanı: Notlar ve Belgeler*. (Çeviri: A. Onbaşıoğlu-K. Tanrıyar), Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Maas, Paul (2011). “Metin Tenkidi”. (Çev. M. Bedir), Küre Yayınları, İstanbul.
- Macit, M. (2017). *Hatâyî Divânı*. Müellifi: İsmâîl b. Haydar el-Erdebilî (ö. 1524), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul.
- Mecdî Efendi (1269). *Tercüme-i Şakâ'ik-i Nu'mâniyye*. Dârü't-Tıbâ'atü'l-Âmire, İstanbul.
- Mengi, M. (2020). *Mesihî Divânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Nametak, F. (1998). *Katalog Arapskih, Turskih, Perzijskih i Bosanskih Rukopisa, Svezak Cetvrti*. The Gazi Husrev-Begova Biblioteka, Sarajevo.
- Ocak, A. Y. (1992). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sûfîlik: Kalenderîler (XIV-XVII. Yüzyıllar)*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Öztürk, M., Örs, D. (2009). *Burhân-ı Katı*. Müellifi: Mütercim Âsım Efendi. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Öztürk, U. (2013). *Mecmû'a-ı Eş'âr (Muallim Cevdet K.479) (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Palumbo, G. (2020). “Criticism and controversy”. (Ed.) P. Roelli. *Handbook of Stemmatology: History, Methodology, Digital Approches*, De Gruyter, Berlin, 88-108.

- Pazarkaya, Y. (2018). *Çevirinin Estetiği ve Çeviri Serüveni*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Peremeci, O. N. (1939). *Edirne Tarihi*. Resimli Ay Matbaası, İstanbul.
- Polat, S. (2015). *Metin Tenkidi*. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Redhouse, J. W. (1890). *A Turkish and English Lexicon/Kitâb-ı Ma'ânî-i Lehce*. A. H. Boyajian, Constantinople.
- Rıdvan, N. (1929). "Tarihi Kıymeti Haiz Bir Kaç Manzume". *Hayat Mecmuası*, 4/135, 10.
- Samancı, M. (2013). *Mecmû'a-i Nezâ'ir (vr. 150b-250a) (Süleymaniye Kütüphanesi H. Hüsnü Paşa 1031) İnceleme-Tenkitli Metin*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Saraç, M. A. Y. (). *Şeyhü'l-İslâm Kemal Paşa-zâde ve Divanı*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul. (Yayımlanmamış bilimsel çalışma).
- Sidorenko, S. I. (2011). "Rewriting Chaucer: Some Dimensions of Middle English-Modern English Translation". *Journal of Siberian Federal University*, 10, 1462-1472.
- Steingass, F. (1892). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. Routledge, Paul Kegan Limited, London.
- Sungurhan, A. (2017). *Tezkiretü's-Şu'arâ*. Müellifi: Kınalızâde Hasan Çelebi. Kültür Turizm Bakanlığı, Ankara. (e-kitap). (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Süer, F. R. (2017). "Mısır Millî Kütüphanesinde (Dârü'l-Kütübi'l-Kavmiyye) Bulunan Edebiyat ile İlgili Türkçe El Yazmaları". *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /The Journal of Turk & Islam World Social Studies*, 13, 590-698.
- Şarlı, M. (2001). "Medine-i Münevvere'deki Arif Hikmet Bey Kütüphanesi'nde Bulunan Edebiyatla İlgili Türkçe Yazma Eserler". *İlmî Araştırmalar*, 11, 99-112.
- Şemseddin S. (1317). *Kâmûs-ı Türkî*. İkdam Matbaası, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2015). "Manzum Metinler Işığında Bir Kalender Dervişinin Profili". *Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10/8, 141-220.
- Şentürk, A. A. (2015). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 1 (Âb-Azrail)*. Osedam Yayınları, İstanbul.

- Şentürk, A. A. (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 2 (Bâb-Çüst Eri)*. Osedam Yayınları, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2019). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu, Cilt 3 (Dâbbe-Düzgün)*. Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2020). *Osmanlı Şiir Kılavuzu, Cilt 4 (Ebabil-Füsûn)*. Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul.
- Tarlan, A. N. (1945). *Hayâlî Bey Dîvânı*. Bürhaneddin Erenler Matbaası, İstanbul.
- Tarlan, A. N. (1950). *Fuzuli Divanı: Gazel, Musammat, Mukatta ve Rubai Kısmı*. Üçler Basımevi, İstanbul.
- Tarlan, A. N. (1963). *Necatî Beg Divanı*. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Tekin, G. A. (2017). *Hayat Ağacı*. Yeditepe Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, F. K. (1980). *Türkçemiz ve Uydurmacılık*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Vardar, B. (1998). *Dilbilimin Temel Kavramları ve İlkeleri*. Multilingual Yayınları, İstanbul.
- Witkam, J. J. (2011). “Stemma (Soy Ağacı) Oluşturmak: Kurgu mu Gerçek mi?”. (Çev. M. Bedir), *Küre Yayınları*, İstanbul.
- Yılmaz, O. (2019). *Lisânu'l-Acem Ferheng-i Şu'ûrî 1-4 Cilt*. Müellifi: Şu'ûrî Hasan Efendi (ö. 1693-94). Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul.
- Zülfe, Ö. (2009). “Rahîkî [ö. 953/1546] ve Şiirleri”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 21, 171-198.
- Zülfe, Ö. (2011). *Şiirin İzinde Söziün Gölgesinde*. Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- https://www.fihrist.org.uk/catalog/manuscript_12378 (Erişim tarihi: 26.11.2019)
- https://oac.cdlib.org/findaid/ark:/13030/c8rx9dg9/entire_text/ (Erişim tarihi: 26.11.19).

EKLER

Ekler-1

Hayālî-i Selef: PMN: G. 34; MN: G. 88.

1.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. âyet-i muşhaf haţuñdur kaşlaruñ 'unvân aña
zeyn içün i' rāblar çeşmüñde her müjgān aña
2. tîre göñlüm rüşen olur tîrüñ érse sîneme
şem'-i nûr-efşân-durur gūyā ki her peykān aña
3. nāme-i şevkum midür hāl-i siyāh ile haţuñ
kim yazarken tamlamışdı gözlerümden kıan aña
4. tûpdur peymāne içre gūyiyā her bir habāb
kim saçı 'aksiyle sākīnūñ olur çevgān aña
5. leblerüñ peymānesinden cür'a saç kabrümde kim
nāzil olmuş âyet-i yuhyi'l-'izām ey cān aña
6. gūşe-i miñnetde cān vèrür hayālî derdmend
bir nazar kılmaz iseñ ey āşaf-ı devrān aña

Mesîhî: Dīvān: G. 4; PMN: G. 14.

2.

Fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilâtün fâ 'ilün

1. bāb-ı dil-ber kim raķīb olmuş-durur derbān aña
āsmāndur şanki çıkar gāh geh şeytān aña
2. 'āşıkı tullābveş her gece giryān étmegi
yā o çarha öğredür yā çarh-ı ser-gerdān aña
3. gülsitān içre leb-i gönce nice kıan olmasun
k'eyleyüp güstāhlık şeb-nem urur dendān aña

1. Ü.4: 64v.

2. S.5: 17v.

4. kâmet-i dil-berlere karşı bu eşk-i cüybâr
beñzer ol havza ki tırmış servler dīvān aña
5. şolmamağa sünbül-i zülfün hayālī sīnede
şu seper reyhāncı gibi dīde-i giryān aña

Hayālī-i Selef: ‘Aşık Çelebi: Meşā’irü’ş-Şu ‘arā: s. 650.

3.

Fā’ilātün fā’ilātün fā’ilātün fā’ilün

1. dil bugün düşdi o mäh-ı nūr-efzādan cüdā
zerre gibi āftāb-ı ‘ālem-ārādan cüdā
2. deşt-i hayretde n'ola hayrān isem *mecnūn* gibi
‘aql u fikr ü şabrdan düşdüm bir aradan cüdā
3. ‘ışka düşdüm ‘ālemün ğavġāsı üşdi başuma
gıtdi olmadı gönül ‘ālemde ğavġādan cüdā
4. her kişi yārin temāşā étmede bir küşede
ben hayāl-i yār ile oldum temāşādan cüdā
5. cüy-ı eşk ile hayālī pāymāl oldı gönül
olalı hicrān ile ol serv-i bālādan cüdā

Helākī: Dīvān: G. 15; PMN: G. 1101.

4.

Mefā’ilün mefā’ilün fe’ülün

1. kıyāmet kad ile ol serv-kāmet
turup şalınsa nāz ile kıyāmet
2. dēdüm yoluñda cān vèrmek nigārā
geçer mi minnete dēdi ne minnet
3. gözün hışm ile kaşd-ı cān éderse
benüm iki gözüm ‘ayn-ı ‘ināyet

3. S.1: 27v; R: 25r; K.1: 23v; V: 14r; S.2: 28v; S.3: 20r; ŞR: 28v.

1 mäh-ı nūr-efzādan E; mäh-ı ‘ālem-ārādan R, mäh-ı rüh-efzādan S.3, mäh-ı serv-i bālādan ŞR.

3 üşdi: düşdi E, R, K.1, S.2, ŞR.

4 yārin temāşā étmede bir küşede: bir küşede yārin temāşā étmede V, yārin temāşā étmede bir arada S.3; hayāl-i: hayālī V; oldum: kaldum ŞR.

4. S.2: 30v.

4. seni gülşende bir kat görse ey gül
yakasın gonce çāk ēderdi kat kat
5. bir āhen-dil yalıñ yüzlü güzeldür
hayālī hancer-i cānāne āfet

Hayālī-i Gülşenī: Dīvān: G. 20.

5.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. bir nazar yüzüñ görüp dīvāne oldum ‘ākıbet
‘āleme *mecnūn* gibi efsāne oldum ‘ākıbet
2. bī-dil ü dīvāne vü āşüfte-hāl u derdmend
sākin-i mey-hāne vü büt-hāne oldum ‘ākıbet
3. dostlar hālüm görüp ben nā-tüvāna rahm ēdün
āşnā vü yār ile bī-gāne oldum ‘ākıbet
4. kalmadı ārām u şabrum gitdi elden ihtiyār
bilmenem baña ne oldı yā ne oldum ‘ākıbet
5. ‘ışk eri şūrīde vü bī-hūş u lā-ya‘kıl olur
cümleden ammā ki ben mestāne oldum ‘ākıbet
6. ‘ayb ēderdüm dā’imā dīvāne vü āşüfteyi
ey hayālī āhir ol ‘unvāna oldum ‘ākıbet

Resmī: PMN: G. 1305; MN: G. 716.

6.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ey nuql-ı leblerüñ ile şīrīn şarāb-ı telh
gūş eyleyen sözini görür kand-ı nāb telh
2. şekker lebüñ қо ağzuma sögsün ki husrevā
ferhāda hoş-durur k'ēde şīrīn ‘itāb-ı telh
3. dē mest-i ğamzeñe dil-i pür-sūzı yakmasun
zīrā oda yanıcağ olur bir kebāb telh
4. ērgür vişālūñe beni ey dost şevāba gir
çekdüm caḥīm-i fūrkatüñ içre ‘azāb-ı telh

5. K.4: 57v.

6. E.2: 40v.

5. nūş  t  ay li ğamzesi resmiyle h n-ı dil
k'olur lez z hem  adeh ile  ar b-ı telh

 ıy s : Gelibolulu   l : *Künhü'l-A hb r*, s. 263.

7.

Mef ' l n mef ' l n fe' l n

1.  odum ben bir  i  r-ı  ı  a b ny d
 oparmaz bir  a ın bi  olsa *ferh d*
2. g   lde künc-i  am y r  tmeyince
dil-i v r numuz olmadı  b d
3. n'   n v rmez rak b  n ağzı dad n
begüm   r n deh nu ndan sen  n d d
4. hey ol serv-i hev -ba  a  ri sem
cih n b  ında  amdan olsam  z d
5.  ay li leyletü'l- adr içre gördüm
ba a *mecn n* d di  ı   olsun  st d

Nec t : *D v n*, G. 195; *PMN*: G. 1982.

8.

F ' l t n f ' l t n f ' l t n f ' l n

1. her  a an kim   li  ol y r  n ya a ın yaşdanur
 anuram perv ned r düşmiş  er  n yaşdanur
2. bezm-i   sn  nde leb  n devrinde  amze  s  iy a
bir  adeh den mest olup düşmiş  aba ın yaşdanur
3. ya danursa    m-i   n-r z  n  aceb olmaz m je
  p k u r dur ki o  çekmiş bıçağın yaşdanur
4. m nte   kad üzre zülfün yaşdanur gören şanur
sidre t v s -durur t b  budağın yaşdanur
5. var ise devlet  ay li dünyede  ol ba dadur
   ba vardu  a  ab bin  n ayağın yaşdanur

Cen b  Paşa: *D v n*, G. 33; *PMN*: G. 2415.

7. S.7: 11v.

8. E.2: 73r.

9.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. teşne-i cām-ı meyi mest-i harābiler bilür
lem‘a-i envār-ı mihri āftābiler bilür
2. baña hem-ser olmayan idrāk étmez hāletüm
āteşe pervāne şevķin iltihābiler bilür
3. kande fehm étşün kemālüm rüstiyanī-fehm olan
kadrini şanma *zahīrūñ fāryābiler* bilür
4. fūrkatūñ ālāmını şor benden ey hūrī gel e
sūziş-i nār-ı caħīmi çün ‘azābiler bilür
5. zūlfūñ ucından ne bilür kim beyān éde faķīh
bu teselsül ‘ilmini şanma kitābiler bilür
6. saña ta‘līm eylesün çeşmüm şināverlik yolın
şuda yüzmek resmini çün murğ-ı ābiler bilür
7. şor hayāli bendeñe pīr-i muğānuñ şöħbetin
meclis-i *cem* şevketini kāmyābiler bilür

Kemāl Paşa-zāde: *Dīvān*, G. 191.

10.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. mīm-i dehānı n'édügi zāhir degül midür
mülk-i ‘ademde menzili āħir degül midür
2. çeşmüñ hayāline düşeli uyħu görmedüm
gözden uğurlar uyħumı sāħir degül midür
3. hüşnüñ gedāsına n'ičün étmez gözüñ nazar
bu ol ‘imāret üstine nāzır degül midür
4. cem‘ olduģuñ bizümle n'ičün istemez rakīb
kim haşre kā‘il olmasa kāfir degül midür
5. kaddüñ kıyāmı fitne kıparur dēdüm rakīb
inanmamış kıyāmete kāfir degül midür

9. S.2: 35v.

10. R: 40v; S.2: 44v.

2 uyħumı: uyħuyı S.2.

3 gedāsına: kitābına R.

6. naķş-ı hayālî gāyib iken dīdeden gönül
ne yerde isteseñ yine hāzır degül midür

Kemāl Paşa-zāde: *Dīvān*, G. 51; *PMN*: G. 1862.

11.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. tal ‘atüñ cennet tudağüñ selsebīl ırmağıdur
‘ārızuñda ruħlaruñ şu içre gül yaprağıdur
2. akduğınca eşk-i çeşmüm dilde artar tāb-ı ‘ışk
gözlerümüñ yaşı güyā ol çerāğüñ yağıdur
3. yüz şuyın kūyuñda ister dōke kara yerlere
göñlümi anda çeken ya şuyı ya toprağıdur
4. ‘ışk odına cān vērür ‘āşık kaçır zāhid velī
dūzahı ‘āşıklaruñ zāhidlerüñ ocağıdur
5. serv kıddüñdür hayālī ‘ışk hayline ‘alem
āhum odı şu ‘lesi ol rāyetüñ bayrağıdur

Servī: Laţīfī, *Tezkiretü’ş-Şu’arā*, s. 272.

12.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. haţţ-ı reyhān ol gül-endāmuñ yañağından çıkar
bir giyāh-ı tāzedür firdevs bāğından çıkar
2. nāya dēdüm yāre karşı zāri kılma her nefes
bir kulağından girüben bir kulağından çıkar
3. ey dil-i bīmāra şordı kanuñı hūnī gözi
ol saña ētdüklerini sen tudağından çıkar
4. şanki *deccālī* ‘isī gökden iner katl ētmege
hışm ēdüp ağıyāra dil-ber çün otağından çıkar
5. ey hayālī āteş-i ‘ışkı mecāzī dünyede
şol oda beñzer ki yoħsullar ocağından çıkar

11. E.2: 71r; Ü.3: 33r.

5 hayline -Ü.3; ol rāyetüñ -Ü.3.

12. V: 27r.

Ḥayālī-i Gülşenī: Dīvān, G. 133.**13.***Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün*

1. āh edersem n'edeyin şahn-ı cihān oda yanar
şabr edersem n'edeyin sīnede cān oda yanar
2. yēr yüzün dutdı kamu nālīş ü efğānum odı
sūzişüm erse göge kevn ü mekān oda yanar
3. dutdı encüm gibi āhum şereri gök yüzini
korkaram bir naķş urmağa revān o da yanar
4. epsem olsam duramam derdümi şerh eylerem
kudretüm yok n'edeyim çünki zebān oda yanar
5. tutuşup yansa firākuñla ḥayālī ne 'aceb
zerrece āteş-i hecriyle cihān oda yanar

Şāh Ḥaṭāyī: Dīvān, s. 208.**14.***Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün*

1. şu 'ālem tekyegāhında fedā bir cānumuz vardur
göñül abdāl-ı 'ışk olsun şehā kurbānumuz vardur
2. ḥayālūñ bezmine cānā kabağum pür-şarāb oldı
tenūr-ı sīnede yanmış ciger biryānumuz vardur
3. egerçi ol perī-peyker bize ādem dēmez ammā
gün olur kim melekler ki bizüm seyrānumuz vardur
4. çemende bülbül-i gūyā çağırup derd ile aydur
dirīgā ḥār ile hem-dem gül-i ḥandānumuz vardur
5. ḥayālī bendesin añmış kemāl ü luṭfı çoğ olsun
demiş kim ol gedā gelsün aña ihsānumuz vardur

Ḥayālī-i Selef: MN: G. 1304; PMN: Ḥayālī Beg: G. 2559.

13. S.1: 50r.

14. MC: 69r.

15.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. hışm ile ol kâfir-i bed-kîş qurbân bağlanur
vâlih ü ser-geşte dillerde kara kan bağlanur
2. gam degüldür müdde‘î men‘ étse kûyuñdan beni
resmdür çün hâr ile râh-ı gülistân bağlanur
3. bağladum dilde hayâl-i la‘lûñi ağıyar içün
dîvden korğan belî mühr-i *süleymân* bağlanur
4. her seher sūz-ı derûnumdan yanar kandîl-i ‘arş
her gece dūd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur
5. ey hayâlî şekkerîn güftârûña érmez senüñ
‘âlem içre gerçi ma‘nâlar firāvân bağlanur

Hayâlî-i Selef: MN: G. 1729; Kâdirî: PMN: G. 1766.

16.

Mef‘ûlû fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. mihr-i ruhuñla ten ki yoluñda türâb olur
her zerresi kemâle érer âftâb olur
2. miñnet risâlesin ki yazar yüzüme yaşum
hûn-ı dil ile yér yér aña faşl u bâb olur
3. seng-i belâ ki sîne-i hûnîñüme érer
rengîn lebüñ hayâlî ile la‘l-i nâb olur
4. sūz-ı derûn şu deñlü-durur dilde kim eger
tîrûñ érişse sîneme peykânî âb olur
5. dil hânesinde olalı mihmân hayâl-i yâr
gözüm kabağı toptolu la‘lîn şarâb olur

Kemâl Paşa-zâde: Dîvân: G. 142.

15. Ü.2: 67v.

1. qurbân: kim qurbân Ü.2. Vezin gereği değiştirilmiştir.

16. Ü.2: 65v.

17.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. dil saña meyl ètdi cānum özge cānān istemez
derd-i 'ışkuñ cānuma hoş geldi dermān istemez
2. rāh-ı 'ışkuñda göñül gözüm yaşımdan incinür
lā-cerem yola çıkınca kişi bārān istemez
3. kapuya yüz urmağa ister misin dèdi dèdüm
ka 'beye yüz sürmegi kağı müselmān istemez
4. sen giderken nāle-i 'uşşākdan incindi dil
haste miskīn cān vèrürken āh u figān istemez
5. başımı ğaltān görüp meydān-ı 'ışkında dèdi
bu ne tūp olur ki oynar kendü çevgān istemez
6. leblerüñe her gören meyl eylese incinme kim
kimse olmaya cihān içinde kim cān istemez
7. göñlüme gelse hayāl-i haṭṭı reşk eyler rakīb
evde kur'ān olduĝın bildüm ki şeyṭān istemez

Ġināyī Çelebi: Kābilī: Sulṭān-ı Hūbāna Mūnāsib Eş 'ār, s. 878.

18.

Mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün mefā 'ilün

1. nigārā şanma bir dem kim göñül ḥandān olur sensüz
bugün feryād u zār ile işüm efĝān olur sensüz
2. göñül ḥurrem olur cānā cemālūñ 'arz ètdükçe
cihān bāĝ-ı cinān olsa baña zindān olur sensüz
3. firākuñ odlara yaqdı beni tennūr-ı ğam içre
anuñ'çün kan döker çeşmüm ciger biryān olur sensüz

17. V: 39r.

3 dèdi dèdüm: dèdüm dèdi V. Anlam gereĝi deĝiştirildi.

6 eylese: ètse V. Vezin gereĝi deĝiştirildi.

18. E.2: 79r; M.6: 52v.

1 bugün feryād u zār ile işüm: işüm feryād u zār ile dünüm M.6.

2 ḥurrem: ḥandān M.6.

3 odlara: āteşe M.6.

4. şādī girdükçe ey dil-ber bu gön̄lümün̄ evi ma‘mūr
olursa tañ mıdur çünkim yine vīrān olur sensüz
5. ne ğuşsa ger unutduñsa hayālī bendeñi şāhum
hayālūñ hāne-i dilde gelür mihmān olur sensüz

Cenābī Paşa: *Dīvān*, G. 122; *PMN*: G. 2954.

19.

Fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilātün fā ‘ilün

1. la‘l-i nāb-ı dil-bere ‘unnāb beñzer beñzemez
eşküm içre dīdeme ğarķ-āb beñzer beñzemez
2. kūşe-i çeşmümle nā-geh būstān-ı kūyuñı
şulamağa zār ile tūlāb beñzer beñzemez
3. ebr-i zūlfūñ yādına ķan ağladuķça gözlerüm
yollar üzre eşküme seyl-āb beñzer beñzemez
4. mūr haţtuñ cem‘ olup şehd-i lebūñde zevķ éder
ol leb-i cān-baķşuñā cūllāb beñzer beñzemez
5. vaşfi rūşen ğün gibi cānā ķamerveş alnuñuñ
nā-resīde ķihreñe meh-tāb beñzer beñzemez
6. bister-i hār u ķas-ı kūyuñda vardum rāhata
aña temşīl istedüm sincāb beñzer beñzemez
7. aña olmışdur müsellemler mülk-i nāz u dil-beri
ey hayālī haţtına aşhāb beñzer beñzemez

Fiġānī: *Dīvān*: G. 32; *PMN*: G. 3292.

20.

Mef‘ūlü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. ‘ışķ illerinde dāġ-ı belānuñ sipāhıyuz
mecnūn gibi diyār-ı ğamuñ pādşāhıyuz
2. eţrāfumuz alursa n'ola leşker-i belā
ġam pādşāhınuñ ğüzelüm bārgāhıyuz

4 A beyti E.2 nüshasında bulunmamaktadır.

19. E.2: 73r; A.1: 306r.

20. V: 37v.

3. tutdı cihānı şa‘şa‘a-ı nūr-ı ‘ışkumuz
derd ü belā feleklerinüñ mihr ü mähıyuz
4. mecnün gibi esİR-i ğam olaldan ey gönül
dīvānelik vilāyetinüñ pādşāhıyuz
5. sīnemde yandı dāğ-ı belā vü çerāğ-ı ‘ışk
pİR-i ğamuñ hayāl-i bugün tekyegāhıyuz

‘İşretİ: *PMN*: G. 442.

21.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ğonce-i nev-reste kim dērler dehānuñdur senüñ
kırmızı gül yaprağı gūyā zebānuñdur senüñ
2. sürdürüp gülzārdan tūbāyı eden ser-nigün
sidre haqqı kāmēt-i serv-i revānuñdur senüñ
3. nergisi bīmār edüp gülşende nā-bīnā eden
ey tabībüm hışm-ı çeşm-i cānsitānuñdur senüñ
4. nāfeyi miskīn eden sünbülleri mātem-zede
iftirāk-ı turre-i ‘anber-feşānuñdur senüñ
5. inceden ince hayāl-i hāş eyle ‘işretİ
tab‘ına diğkat vèren mūy-ı miyānuñdur senüñ

Hayāl-i Gülşenī: *Dīvān*: G. 160.

22.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. resm-i ‘ışk u ‘āşıkı etmekde mähirdür gönül
dā‘imā derd ü belā çekmekde kādirdür gönül
2. ‘āleme baş egmez iken dā‘imā hırşīdveş
şimdi kurbān olmağa kūyuñda hāzırdur gönül
3. ‘ārızuñ şem‘ine dā‘im dil-berā pervāneveş
oda düşüp yanmağa gör nice şatırdur gönül

21. K.1: 69r; S.3: 44r.

5 eyle: eyler S.3.

22. Ü.3: 64r.

4. muṭlaḳ u āzāde iken mihr ü meh gibi müdām
tolanur kūyuñı dā'im bir müsāfirdür gönül
5. terk-i cān etdi ḥayālī göreli cānā seni
senden özge bir daḥı yār etse kāfirdür gönül

Ḥayālī-i Selef: MN: G. 2782; Ḥayālī Beg: PMN: G. 4748.

23.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ğamzeñ oḳından erişdi sīneme tīr-i ecel
āferīn bāzūña kim vërdüñ dil ü cāna ḥalel
2. ğamzesi sīnemde yër etdükdë cān olur revān
şādmān olup dil urur na'ra-i ni'me'l-bedel
3. başuñı çek hırkaya var fāriğ ol ey şeyḥ-i şehir
eylemez esrār-ı 'ıṣṣuñ müşkilini kimse ḥal
4. muḥtesib ḳavl ü 'amel etmeñi görmezse revā
muṭribā hergiz anuñ ḳavli ile etme 'amel
5. ḥūn ile ālūde etdüm sīnede ebyātumı
andan olmışdur ḥayālī sözlerüñ rengīn ğazel

**Ḥayālī-i Selef: 'Aşık Çelebi: Meşā'irü's-Şu'arā: s. 650; Ḳınalı-zāde Ḥasan Çelebi:
Tezkiretü's-Şu'arā: s. 343; Laṭīfī: Tezkiretü's-Şu'arā: s. 218.**

24.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. ḥarāb olupdur ol ābād gördüğüñ gönülüm
ğamuñla toptoludur şād gördüğüñ gönülüm
2. cihānda başına sultān iken benüm servüm
ḳul oldı sen şehe āzād gördüğüñ gönülüm

23. S.2: 56v; Ü.2: 69v; MC: 68r.

1 vërdüñ dil ü cāna: cān u dīle vërdi S.2, MC; yër etdükdë: tīr atduḳça MC.

3 fāriğ: epsem S.2; müşkilini: müşkilātın S.2, MC.

4 görmedi revā: görmezse nā-revā Ü.2.

24. S.1: 79r; R: 72r; K.1: 76v; V: 52v; S.2: 59r; S.3: 51v; ŞR: 95v.

1 ḥarāb: ḥarābāt V; ğamuñla: ğam ile ŞR.

2 servüm: 'ömrüm V; sen: bir V.

3 3↔4 V

3. görince dāne-i ḥālūñi dām-ı zülfūñde
tutuldı kaldı o şayyād gördüğün gönlüm
4. cefāya öğrenüben cevre cān vērür şimdi
vefā vü mihr ile mu ‘tād gördüğün gönlüm
5. karşıdı kara yere kūhsār-ı miḥnetde
ḥayālī şimdi o *ferhād* gördüğün gönlüm

Ḥayālī-i Gülşenī: *Dīvān*: G. 215.

25.

Mef‘ülü mefā ‘lün mef‘ülü mefā ‘lün

1. sūzān-ı firāk ile oldı bu ciger biryān
dil teşne yürek yangın oñulmadı bu hicrān
2. fūrkatde göyündüm ben ḥasret beni yandurdı
gel zārlıgum diñle iñletdi beni devrān
3. cān bir kıla dönmişdür inceldi üzülmedi
dergāh-ı *ḥaḳa* toğrı tutdum bir ulu meydān
4. cānını fedā kılan kişi erişür *ḥaḳka*
ḥaḳ yolına cān vërdüm cān oynadum aldum cān
5. evvelde ḥayālī sen toğrulduñ ise *ḥaḳka*
āḥir nefes olduḳda yardımcuñ ola sübhān

Bahārī: *PMN*: G. 5308; *MN*: G. 3715.

26.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. nice bir yaş dökeyin dīde-i giryānumdan
nice bir ağlayayın ḥāl-i perīşānumdan
2. tīrūñi rağbet ile şakladuğum dilde bu kim
anı ey kaşı kemān yëg severüm cānumdan
3. benden ey zāhid-i pākīze-ḥışāl umma şalāḥ
añla şūrīdeligüm çāk-i girībānumdan
4. ḳandasın gel beri ey mihr-i cihān-[tāb] yëtiş
yandı ‘ālem şerer-i sīne-i sūzānumdan

25. R: 78v; S.8: 57v.

26. S.1: 96r.

5. ol mehûñ mihri hayālî benüm îmānumdur
dilerem haḳ beni ayırmāsın îmānumdan

Mesîhî: *Dīvān*: G. 179; *PMN*: G. 5371; *MN*: 3394.

27.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. za‘f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem fiğān
nāy olur āheng éder yanumca her bir üstüḥvān
2. fūrkatünde ser-güzeştüm bilmek isterseñ şehā
tīguña şor kim zebān-ı ḥāl ile eyler beyān
3. ḥūblar eşigine beñzetdügi'çün kend'özin
bu günāhın bildürüp yol kesdi çarḥa kehkeşān
4. göklere çık var sitāreñle cidāl eyle dēyü
dūd-ı āhum çarḥa yēr yēr in diküpdür nerdübān
5. beñzer öpdüñ kuçduñ ol yāri hayālî yine sen
utanur saña görünmege miyānıyla dehān

Hayālî-i Selef: *MN*: G. 3881.

28.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

1. bir belādur bu rūzgār şaḳın
gösterür zehri hoş-güvār şaḳın
2. gerçi düşdüñ hevā yolına gönül
pür-belādur bu reh-güzār şaḳın
3. bakma çeşmüm kenārına cānā
ilmesün dāmenüñe ḥār şaḳın
4. sürme eylersem eşigüñ tozını
ḳonmasun gönölüne gubār şaḳın

27. S.2: 96v; M.9: 99r.

1 cismümden: çeşmümden M.9.

4 yēr yēr in: bir yērden S.2.

5 yine sen: sen yine M.9.

28. Ü.2: 71r.

5.  tmezin ben dir g h n-ı dili
seni incitmes n hum r  akın
6. hem-ser olsam ma halle  itlerine
gelmesün h t ru a   r  akın
7. uyma ol  amzeye hay l  gel
seni eyler zil-efg r  akın

Hay l -i Selef: MN: G. 3665.

29.

F  il t n f  il t n f  il n

1. hattına be zer mi y  rab y semen
zülfine be zemedi misk-i hoten
2. gözüme gelmez hay l-i hatt-ı y r
Çünki bitmez   reler üzre  emen
3. d r gören fery d u efg num benüm
bir  ad dur şimdi  h-ı k hken
4. bağrına od  aldı  hum l len  
bu ni  n  aldı nergis lüleden
6. ey hay l  nazm-ı g rr  n  görüp
 fer n okud  r h-ı b 'l- asen

Hay l -i Selef: Muallim Cevdet K.479 Numaralı Mecn  'a-ı E   r: s. 125.

30.

Mef  l n me   l n me   l n me   l n

1. görüben  add   h ddini d d m b  -ı cin ndur bu
g mi den serv ile y  od müzeyyen bust ndur bu
2.  ab dan b y-ı zülfünü g   l umdu ı budur kim
dil-i mecn  na leyl den be-  yet arma andur bu
3. ba na h  m  d ben kesme  akın z lf  n  hey k fir
uzansun  o anı ömrüm ki   mr-i c vid ndur bu
4. cef dan hey meded öldüm  oyasuz b ri k yında
gören d se  eh d-i  ı   olan ibn-i f l ndur bu

29.  .2: 79r.

30. S.2: 70r.

5. leb-i la'lûñ firâkıyla göreydüñ gözlerüm yaşın
dem olur kan akar lîkin müdâm-ı ergavândur bu
6. bakup mir'ât-ı hüsnuñe neden bu deñlü hod-bînlik
şakın şāhum güzellik kimseye qalmaz cihândur bu
7. n'ola tîr-i firâkuña senüñ şimdi nişân isem
dem ola ey kemân-ebrû bulışavuz zamândur bu
8. müjeñ tîrine cān vërmez hayālîyi dëmiş agyār
benüm qurbānlar olduğum inanmağıl yalandur bu

Hayālî-i Selef: MN: G. 4390; PMN: Hayālî Beg: G. 6720.

31.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. kaşı her tîr ki atar sînemüze yâlar ile
bāğ-ı dil zeyn olur serv-i dil-ārâlar ile
2. gece[ler] düşde vişālüñi baña va'de edüp
beni yakduñ şanemâ va'de-i ferdâlar ile
3. eriyüp bencileyin odlara yanmaz idi şem'
hem-nişîn olmasa ger dil-ber-i ra' nâlar ile
4. dil-i hûnînler aşılsa yeridür ebrûña
tâqlar zînet olur çün gül-i hamrâlar ile
5. kapdı sihr ile dili sîneden ol gamze-i dîn
cānlar aparıcı şol nergis-i şehlâlar ile
6. érmedin vaşluña ey dost senüñ geldi haţuñ
geçdi 'ömrüm n'edeyin qurı temennâlar ile
7. miñnetüñ bâdiyesinde dili pür-hûn olmuş
şol hayālî kuluñuñ āhû-yı şahrâlar ile

Hayālî-i Selef: MN: G. 4137; PMN: Hayālî Beg: G. 6630.

32.

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. hamdüli'llāh bu dil-i miñnet-zed'êrdi yârına
cām-ı mey şun sâkiyâ qalmaz bu demler yarına

31. Ü.2: 72v.

32. Ü.2: 72r.

2. biñ kez ‘ahd-ı buse kıldı lîk bir kez vèrmedi
dîni yok kâfirdür inanmañ anuñ ikrârına
3. hasret ile kim miyân-ı yâra dikdüm gözlerüm
gūyiyâ kıldum kemîn ol kâfirüñ zünnârına
4. şemse-i zerrîn degül âb-gün tîğındaki
rûy-ı zerdüm ‘aksi düşmiş tîğ-ı âteşbârına
5. bir nazarda terk-i cân eyler hayâlî dil-bere
ol tabîb-i cân n’içün kılmaz nazar bîmârına

Hayâlî-i Selef: PMN: G. 6226; ‘Aşık Çelebi: Meşâ’irü’ş-Şu‘arâ: s. 650; Kınalı-zâde Hasan Çelebi: Tezkiretü’ş-Şu‘arâ: s. 343; Laţîfî: Tezkiretü’ş-Şu‘arâ: s. 218.

33.

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. hayret alur ‘aqlumı baksam gözine kaçına
şad-hezârân âferîn olsun anuñ naqqâşına
2. meşhedî taşını mecnûnuñ ‘alâmet şanmañuz
seng-i miñnetdür ki yağdurdı zamâne başına
3. başumuñ üstinde şerh eyler zebân-ı hâl ile
cevr ile cân vèrdüğüm baksañ mezârum taşına
4. işidüp benden rümûz-ı ‘ışkı ferhâd etdi fâş
sırrını olmaz imiş açmak kişi yoldaşına
5. varını etdi hayâlî yâr pâyına nişâr
âferîn olsun anuñ şol tab‘-ı gevher-pâşına

Kabûlî: On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Kabûlî’nin Şiirleri: s. 354.

34.

Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

1. kâfirem âhum gibi özge kemendüm var ise
şol gözi âhûlara bir ğayrı bendüm var ise

33. R: 92r; V: 74r; S.2: 73r.

1 şad-hezârân: âferîn şad S.2; olsun anuñ: ol şüretüñ V, S.2.

5 yâr pâyına: şâh ayağına V, şâh yolına S.2; olsun anuñ şol: şad âferîn ol V, S.2.

34. R: 91r.

2. pādşāhum tīḡuñ ile başımı kes rāzıyam
senden artuk dünyede maḥbūb efendüm var ise
3. durmasun aḡsun yaşum bāḡ-ı cināndan baḡ baḡ
serv ḡaddūñ gibi bir serv-i bülendüm var ise
4. āstānından yaña varımadum bir iki gün
dēdi ölmışdür ḡayālī derd-mendüm var ise
5. āsyāb-ı çarḡ öḡütsün dāne-i ‘ömrüm müdām
ger benüm gendüm ḡadar kendümde kendüm var ise

Bursalı Raḡmī: *Dīvān*: G. 195; *PMN*: G. 7033.

35.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. her kim ēerise zülf ile bu serv-ḡāmete
‘ömr-i dirāz ile ērişür ol ḡiyāmete
2. şerḡ ēde dāḡ-ı sīnemi sūsen zebān olup
ol lāle-ḡad gelürse mezārüm ziyārete
3. uc ilinüñ dil-āveridür cānda demrenüñ
geldi dil almaḡa şanasın bu vilāyete
4. dil ḡastedür ḡamuñla senüñ ey ḡaşı kemān
peykānuñ aña gönder a luṭf ēt ‘iyādete
5. çıkşa ḡayālī yēridür āhum feleklere
bir gün muḡārin olmadum ol māh-ṡal‘ate

Nālī: *PMN*: G. 7077.

36.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. ḡayālün şāhı geldükçe ḡöñül taḡtına ḡamlarla
aña ḡarşu çıkar ‘izzet ḡılur āhum ‘alemlerle
2. lebün dil-ḡasteler dārü’ş-şifāsıyken benüm ‘ömrüm
revā mıdur ḡeçinem ben elemlerle el emlerle
3. ḡörinen mü degüldür sīnem üzre ey ḡaṡı ‘anber
yazaram vaşf-ı ḡüsnüñ levḡ-i dilde ḡıl ḡalemlerle

35. R: 92v.

36. V: 79v.

4. ya öldür zehr-i hecrünle ya dîrgür âb-ı vaşluñla
taḫbüm bir yaña eyle beni emlerle semlerle
5. ḫayālî dil-rübâlarla dolaldan ḫâliyâ gönüm
hemân şol deyre döndüm kim pür olmışdur şanemlerle

Müdāmî: PMN: G. 6177.

37.

Mef'ülü fâ 'ilātü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. ḫâl-i siyâhı bekç'olalı ḫüsni bâğına
cân kuşlarını taḫdı kara saçı ağına
2. şol yâr-ı gül- 'izâr ile yâr olduğum benüm
şular kıyılun istemeyenler ocağına
3. âh êtdüğümü düşmen işitmiş demiş ki oḫ
kurşunlar aḫa şa'lla raḫbün kulağına
4. şol serv-ḫadd ü sîm-tenün lebleri ağzuma
müy-miyânı babamuñ oğlu kucağına
5. ditrer ḫayālî üstüne dir dir benüm begüm
cân döndi na'ne çübına yufḫa uvağına

Âhî: Dīvân: G. 6.

38.

Fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilātün fâ 'ilün

1. kim geyürdi gül gibi bu câme-i âli saña
kimler öğretti bu âli hey ḫasan bâlî saña
2. 'îd-i vaşla 'aşıḫuñ ḫurbân êderseñ dostum
şol kemân-ebrün için ḫurbânlar olmalı saña

37. S.1: 100v; R: 89r; K.1: 101v; V: 72r; S.2: 73r; S.3: 66r; ŞR: 128r.

1 taḫdı: daḫdı K.1, tutdı ŞR; kara saçı: saçımuñ ŞR.

2 şol: ol S.1; gül 'izâr: gülzâr ŞR; gül 'izâr ile yâr olduğum benüm: gül 'izâra benüm olduğum yâr S.2;
ocağına: kulağına S.3.

3 işitmiş: işidüp S.2; şa'lla: şâyed V.

4 şol: ol S.1.

5 dirdir benüm begüm: dërsem benüm kim S.3; yufḫa: na'ne K.1.

38. K.1: 127r; ŞR: 161v.

1 bu âli hey: ki bu âli ŞR.

3. ol güzeller şāhına ben bendesinden dēyesin
‘ışk u meşk etmiş-durur bir *rūm* abdālī saña

Necātī Beg: *Dīvān*: G. 630.

39.

Mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün mefā ‘ilün

1. gönül şūrīde-ḥāl oldu görelden sen dil-ārāyı
düşüp şahrā-yı ‘ışk içre gezer ağlayı ağlayı
2. hevā-yı serv-ḳaddūnle delürüp vādi-i ḡamda
yaşum ırmağa dönmişdür aḳar çağlayı çağlayı
3. güzellikde nazīrūn yok iken meyl etme aḡyāra
hey āfet şānuña düşmez dēyeler saña her-cāyī
4. gönül sevdā-yı zūlfūnle gezer şūrīde-ḥāl olmuş
esirge deşt-i ḡayretde begüm *mecnūn*-ı şeydāyı
5. ḡayālī ḡāl-i ruḡsāruñ ḡamından nār-ı hecr ile
şehīd-i müstemend oldu ciger taḡlayı taḡlayı

Fiḡānī: *Dīvān*: G. 91; *PMN*: G. 7412.

40.

Mef‘ülü fā ‘ilātü mefā ‘ilü fā ‘ilün

1. çözdükçe çın şehir o şanem zūlfı bāḡını
bād-ı şabā mu‘aṭṭar eder cān dimāḡını
2. ḡüsnūn kitābı remzine olmağa muṭṭali‘
encüm çıkardı şubḡa felekde çerāḡını
3. gül ruḡlarıña kendüyi beñzetdüḡi içün
jāle söyündürür şu kuyup gül ocaḡını
4. sūsen ki ḡeydi başına tāk-ı ḡalenderī
añlatdı dehr zāviyesinde ferāḡını
5. cellād-ı çeşmi ḡamzesi tīḡın taḡındı yār
görsün ḡayālī her kişi başı yaraḡını

Fiḡānī: *Dīvān*: G. 92; *PMN*: G. 4930.

39. K.1: 121r; ŞR: 154r.

40. S.2: 81v.

41.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. sevdi gönüm bağ-ı hüsnün bir gül-i handanını
inledür hār-ı belāda bülbul-i nālānını
2. çārsū-yı 'ışk içinde gam metā'ın almağa
merdüm-i çeşmüm pür etdi sīm ile dāmānını
3. lālezār etdi gözüm yaşıyla bağ-ı 'ālemi
ey ciger pergālesi akitma bağrum yağını
4. yıldızı düşdi meh-i bedrūn işi oldu tamām
rūşen edelden yüzün mihri sipihr eyvānını
5. hayl-i gam buldı zafer āhen hışāruñdur dile
şakla sīneñde *hayālī* yārūññ peykānını

Likāyī: PMN: G. 7710; MN: G. 5278.

42.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. dām-ı zülfüñe gönül murğı düşüp āh dēdi
ne kara günlere uğramışam eyvāh dēdi
2. gördi ebrūñı kaçan maṭla'-ı hüsnünde hilāl
kaddini iki büküp yarıcuñ allāh dēdi
3. istedüm ḥ^vān-ı vişālin kapusunda baş açup
yüri dervīş yoluña kim vère allāh dēdi
4. ser-güzeştüm işiden leylī şaçuñ şevki ile
işidüp kışsa-i mecnūnı ne kūtāh dēdi
5. etdi yoluñda hayālī dil ü cān naḳdini ḥarc
küllemā yemlikühü'l- 'abdü li-mevlāh dēdi

Şabāyī: Dīvān: G. 111; PMN: 7456.

41. Ü.3: 90r.

42. S.2: 82v; E.1: 98r; S.8: 85r; Ç.1: 109v.

5 yoluñda: yoluña S.8.

43.

Mef'ülü fā 'ilātü mefā 'ilü fā 'ilün

1. ol nāzenīnlerüñ şehi vü dil-güşācuğı
haste dilüm şifācuğı derdüm devācuğı
2. kirpügi zaḥm u merhem olan başlu bağruma
ayağı tozu yaşlu gözüm tūtiyācuğı
3. cāndan *ḥudā* bilür ki daḥı tatlucuk-durur
ol bī-vefācuğıñ baña cevr ü cefācuğı
4. ölmüş iken bulurdı gönül tāzece ḥayāt
bir kerre sögse ağızuma yārüñ tūdacuğı
5. raḥm u şefā 'at étmedi yakdı firāk ile
görün *muḥammed* ümmeti ol *muştāfā*cuğı
6. sögmek ḳaḥbe raḳībe ḳarşu revā mıdur
cānā bir acığ étdüñ unutma buracuğı
7. şaldı ḥayālī bendecigin bend-i fūrḳate
ol nāzenīnlerüñ şehi vü pādşācuğı

Raḥīḳī: Şiirleri: G. 22; Kımalı-zāde Ḥasan Çelebi: Tezkiretü 'ş-Şu 'arā: s. 385; Laṭīfī: Tezkiretü 'ş-Şu 'arā: s. 238.

44.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. kūhkenlikler ki *ferḥād* étdi çekdi miḥneti
'ışḳbāzılḳ degülmiş bildüm anuñ niyyeti
2. levḥ-i dilde naḳş olmışken ḥayāl-i şekl-i yār
taşlara yazmak düşer miydi o şīrīn şūreti
3. ṭālib oldur şala kendin nār-ı 'ışḳa nūr ola
'āşık oldur 'ışḳ ile olmaya anuñ şöhreti
4. 'ışḳ 'āşıklar işidür ey gönül *mecnūn* daḥı
şag olaydı öğrenürdi şimdi benden şan'ati
5. ey ḥayālī da'vi-i 'ışḳ eylemek ḥācet degül
aḥladur 'āşıklıḳın lā-būd kişinüñ ḥāleti

43. S.2: 79v.

6 raḳībe ḳarşu: ḳarşu raḳībe S.2. Vezin aksamaktadır.

44. S.2; 89r; Ü.3: 86v.

Ekler-2

1.

8'li Hece Ölçüsü

I

1. yêter tehî gezdüm yêter
bir hâl olayın bir zamân
esrâr-ı 'ışķu'llâh ile
abdâl olayın bir zamân

II

1. dâğlar yaķup güller gibi
beñzüm êdüp küller gibi
yâre giden yollar gibi
pâmâl olayın bir zamân

III

1. görmege varup ileri
ol şem' yüzlü dil-beri
pervâneveş yaķup peri
bî-bâl olayın bir zamân

IV

1. hem-reng olup yapraķlara
yüzler sürüp topraķlara
şu gibi her alçaķlara
meyyâl olayın bir zamân

V

1. varup hayâlî adına
deşt-i belâ bağdādına
âl-i 'abānuñ yādına
bî-şâl olayın bir zamân

2.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

I

1. almışam bī-kes ü bī-şabr u arār u bī-dil
ser hevā ile olu dest tehī pā-der-gil
ālī 'üm şüm sitārem kem ü baştum ara
mihr yok devrde ol māh ise cevre māyil
ālī 'üm şöyledür olurdu şeb igen tīre
burc-ı ĥurřıdı eger bir gün edersem menzil
murğ-ı dil-i 'ömri ayakladı derd ü ĥuřřa
ĥālūmi bilmezem āĥir n'olısar ve'l-ĥāřıl
bir yaña ahr-ı felek bir yaña zehr-i ĥicrān
'ıřķ ise vërmez amān şabr ise ġāyet müşkil
bilmezem kim n'èdeyin n'eyleyeyin nic'èdeyin
şu ki aldı ki hemān başum alayın gideyin

II

1. řorma aĥvālūmi kim derd ü ġama ġāyet yok
bir nefes söze gelüp söylemege ākat yok
pisterüm ĥāk-i belā seng-i 'anā bālīnüm
şöyle añlandı ki bu evde baña rāĥat yok
aldum ayakda olup seng-i mezelletde ġubār
elümüzden ne gelür başda çü devlet yok
ĥūblar yolına cān nařdini řarf eylemede
dil ise *ĥātim-i şayy* elde ise vüs'at yok
bařlar ġöz ġöz olupdur dil-i mecrūĥumda
bu cihān içre başum görmedüġi miĥnet yok
bilmezem kim n'èdeyin n'eyleyeyin nic'èdeyin
şu ki aldı ki hemān başum alayın gideyin

III

1. bu cihān içre ne yār u ne aĥibbā buldum
kimleri sezdüm aĥibbā amu a'dā buldum
ne açıldı ġül-i maķřūd cihān bāġında

2. SÇ.2: 17v.

V-2 Vezin aksamaktadır.

ne dikensüz dağı bir gonce-i ra'nā buldum
 baş koşup zāğ u zağanlarla bu gülşende yaḥod
 bile şalınmağa bir serv-i dil-ārā buldum
 ne benüm gibi gözi yaşlu ġarībi gördüm
 ne baña ġuşsa vü ġam çekmede hem-tā buldum
 duymasun zārumı kimse dēyü cehd ētdükçe
 kend'özüm dağı beter 'āleme rüsvā buldum
 bilmezem kim n'ēdeyin n'eyleyeyin nic'ēdeyin
 şu ki kaldı ki hemān başum alayın gideyin

IV

1. nice bir ağlaya bu dīde-i giryān nice bir
 nice bir yār ile aġyār ola ḥandān nice bir
 nice bir telḥ oluban şöḥbetümüz ġam yēyevüz
 nice bir içe göñül mey yérine kan nice bir
 germ olup bezmde bir şevḳ tolusun içelüm
 zehr-i ġamla pür ēde sāḳi-i devrān nice bir
 ravza-i cennete ta'n eyler iken bāġ-ı cihān
 gözüme nār-ı caḥīm eyleye hicrān nice bir
 nice bir 'īd-i vişāline anuñ ēremeyüz
 nice bir dün ile bu rūze-i hicrān nice bir
 bilmezem kim n'ēdeyin n'eyleyeyin nic'ēdeyin
 şu ki kaldı ki hemān başum alayın gideyin

V

1. yā ilāhī beni bu ġuşşadan āzād eyle
 keremüñden dil-i ġamgīnümüz şād eyle
 ey hevā üzre tokuz ḳubbeye bünyād uran
 dest-i luṭfuñla göñül ḥānesin ābād eyle
 ḳamu mazlūma meded senden ērişür yā rab
 ḳaldum ol zālīm elinde baña sen dād eyle
 keremüñden bu ḥayālīyi belādan ḳurtar
 yā anı derd ü belā çekmege mu'tād eyle
 bu du'āyı umaram ḥazret-i ḥaḳ ēde ḳabül
 okuyup sen hele bu maṭla'ı feryād eyle
 bilmezem kim n'ēdeyin n'eyleyeyin nic'ēdeyin

şu ki kaldı ki hemân başum alayın gideyin

3.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. her dil ki zülfüñ ile şehā bî-ķarār ola
varı cihān içinde anuñ tārmār ola
2. ol serv ger gelürse gönül büstānına
gözüm yaşı bu demde aña cūybār ola
3. 'ālemde her gönül ki ola 'ışķ kebūteri
'anķā-yı ķāf her dem aña kem şikār ola
4. *manşūr*-ı dil dēr ise ene'l-ħaķ şaçuñ aña
meydān-ı 'ışķ içinde yēridür ki dār ola
5. ħaṭṭ-ı vüçüd üzre ķonar 'ākıbet ğubār
sen şanma kim bu devr-i felek pāydār ola

4.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. tīgler kim çekdi cevlan içre ol ķātil baña
pīrehen çāk eyledüm tā olmya ħā' il baña
2. incinüp āhum yelinden hīç egilmez ol nihāl
āh kim serv-i revānum olmadı mā' il baña
3. derd-i 'ışķı çekdüğümde yok ğamum ey dostlar
ol perī vaşlını ağyār ētdüĝi müşkil baña
4. deyrde rūḥ-ı mücerred olalı bir bādeden
nīlgün tāremdeki ħurşiddür menzil baña
5. ey ħayālī dehr zulminden yaķañ çāk eyleyüp
nāle ķılma kim nazār ķılmaz şeh-i 'ādil baña

5.

Mef'ülü fâ 'ilâtü mefâ 'ilü fâ 'ilün

1. luṭf u ğāzab ki 'ayn-ı nigāruñ feni geķer
ey dil şaķın o ğamze-i zālīm seni geķer

3. Ü.2: 64v.

4. Ü.2: 65r.

5. S.1: 41r; R: 43r; K.1: 38r; V: 24v; S.2: 98v; ŞR: 50r.

2 biz bir meyüñ: biz bezminüñ S.2; ħarābıyuz: şarābıyuz V.

3 3↔2 S.1, K.1; ki -K.1; şām-ı belā: şām u seher R.

2. biz bir meyüñ harābıyuz ol bezm-i hāşda
dünyā şarābı ayağa düşmiş denī geçer
3. göñlüm ki yandı şām-ı belā miḥnet odına
ey dāğ bekle şem‘ ile ol küllhanī geçer
4. bir köpridür bu ‘ālem-i gilde ecel hemīn
k'andan sipāh u mīr ü gedā vü gānī geçer
5. yüz sürmege ḥayālī erenler ayağına
yıllar-durur ki ḥāk-i der-i gülşenī geçer

6.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

1. bināgūşuñdaki şol şāfī dūr kim pāk gevherdür
sa‘ādet āsmānı üzre tālī‘i sa‘d aḥterdür
2. sevād-ı ḥāl-i ruḥsāruñ düşüp ol iki dürr üzre
temāşā-yı cemāl eyler şanasın iki gözlerdür
3. şaçuñ rūḥu‘l-emīndür kim nüzül étmiş saña ḥaḳdan
‘atā-yı āsmānī dūr-i gūşuñdur ki zīverdür
4. yüzüñde beyza-ı islām-durur dürr-i şeb-efrūzuñ
anı dāmānı ile zülfüñ örter hey ne kāfirdür
5. şeb-i deycūr-ı fūrkatde ḥayālīdür şebistānuñ
kara baḥtumı rüşen kıлмаğ içün şem‘-i enverdür

7.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. göñlümi meftün eden şol ‘anberīn kākül midür
bağrumı pūr-ḥūn eden şol nergis-i şengül midür
2. miḥnet-ābād-ı ğam-ı ‘ışk eyleyen bu sīnemi
çeşm-i şehlālar mı yā şol ‘anberīn kākül midür
3. mest olup bir buseñ aldum bezmde hey dostum
reng-i haclet mi-durur yüzüñde tāb-ı mül midür
4. ḥāl-i gendüm-gūnı serde zen-i ādem midür
yā leṭāfet būstānında biten fülful midür

4 ‘ālem-i gilde: ‘ālem gelmedi V; k'andan: andan S.1, V, K.1.

6. Ü.2: 65r.

7. Ü.2: 65v.

5. görseler gülgün yüzüne karşı nālān olduğum
dérler ey cān pāresi ol gül mi bu bülbul midür
6. tūalum kim bir güle bülbul daḥı dil bağlaya
bencileyin dāğ-ı ğamda sīnesi gül gül midür
7. ḥūblar vaşında çaḳ sözdür ḥayālī gerçi kim
ol mehūn medḥi gibi bir şīve vü şengül midür

8.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. cānum ārāmı içün şol söz ki cānāndan gelür
şan nesīm-i cān-fezādur āb-ı ḥayvāndan gelür
2. nükte kim mektüb-ı rūḥ-efzāsı maẓmūnındadır
nefḥa-i rūḥü'l-ḳudüsdür kim baña cāndan gelür
3. müjdesinden nice şādān olmaya ğamgīn göñül
ağ yüzlü kara gözli güzel oğlandan gelür
4. ğamzeñ oḳın kim atarsın baḳduğumca yüzüne
şan şu 'ā-ı mihr-i ḥurşīd-i dirahşāndan gelür
5. bu niyāz u 'aciz kim 'arż eyledüm ey cān saña
dēmedūn bir kerre kim ol zār u ḥayrāndan gelür
6. ey ḥayālī naẓm-ı ğarrā ile bu şī 'rūn senūn
şan *nevāyī* sözidür rūma ḥorasāndan gelür

9.

Mefā 'ilün fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. lebūnde 'ıtr-ı vefādur ḥaṭuñ ki cāna deger
şemīm-i cāna degül mülket-i cihāna deger
2. ḳo ğamzeñ oḳlarını dilde kim tā cānum ala
ne kim ēderse dile lā-būd ol revāna deger
3. biz aña degmez idük cigerde zaḥmuñ ola
ne luṭf olur bu ki cānā iki cihāna deger

8. Ü.2: 66r.

9. Ü.2: 66r.

2a Vezin aksamaktadır.

3a Vezin aksamaktadır.

4a Vezin aksamaktadır.

5a Vezin aksamaktadır.

4. kaçırılmazam sīnemi tīg-ı ğamzeden līkin
şakın kılıcuñı ey cān ki üstüḥ^vāna deger
5. kapuñda mesken édeliden ḥayālī begüm
kelāmı gūşesi rif^ʿ atde āsmāna deger

10.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. ne belālar k'ola ol şekl-i hümāyün eyler
ne ‘anālar k'ola ol kāmēt-i mevzūn eyler
2. zūlfı altında ḥaṭı leşkeri dil kişverine
kāfir ālāyı-durur tañla şebīḥün eyler
3. būy erişdürse eger çīne şabā
ol diyār āhularınuñ cigerin ḥün eyler
4. ne kazā kim erişe ğamzeñ okından cāna
saña söz yokdur ol işde anı n'icün eyler
5. saçları tārı ḥayālını çeküp sīnemde
dil-i pūr-derd meger nālişe kânün eyler

11.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. geldi ‘īd elde cām-ı cem yaraşur
gıtdi devrān-ı ğam nağam yaraşur
2. қо bize gūşesini meykedenuñ
zāhidā var saña ḥarem yaraşur
3. cān yédür var maḥallesi itine
saña dildār-ı muḥterem yaraşur
4. çeşm-i ḥūnı ile ciger kanını
‘āşık-ı zāra dem-be-dem yaraşur
5. eyle şāhā ḥayāliye iḥsān
şāhin-i şehlere kerem yaraşur

10. Ü.2: 66v.

3a Eksik kelime vardır.

11. Ü.2: 66v.

12.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. her ki 'ışkuñla gönül şehrini ābād eyler
tā kıyāmet ğamuñ ile dilini şād eyler
2. taht-i hüsn üzre geçüp hükmini mīrāne kılar
'āşık öldürmek için çeşmini cellād eyler
3. təcir-i 'ışk olup dil alur esbāb-ı belā
binüben zevrağ-ı çeşme ğamını zād eyler
4. çarhı gör elde ne var ise alur şuya vērür
dehri gör 'ömrümüzüñ hāşılını bād eyler
5. şî'ri şol resme hayālî dēdi kim nazmından
beytinüñ her biri bir şā'iri üstād eyler

13.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. ne sihr eyler saçuñ kim dīn uğurlar
ne cān kim dīn ile īmān uğurlar
2. aşarken saçına zülfin döner dil
ne cüst uğrı-durur ki urğan uğurlar
3. nice 'ayyārdur yā rab bu gönüm
ucından ğamzeñüñ peykān uğurlar
4. hayālātum benüm şol deñlödür kim
sözüm ma'nāların *selmān* uğurlar
5. hayālî söze ğeydördügi cāme
götinden şā'irüñ tuman uğurlar

14.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. ne sihr eyler gözüñ kim dīn uğurlar
nice dīn kim dil-i hūnīn uğurlar

12. Ü.2: 67r.

13. Ü.2: 67r.

2 urğan: ki urğan Ü.2: Vezin gereği değiştirilmiştir.

14. Ü.2: 67v.

5b Vezin aksamaktadır.

2. külehde eyle pinhân zülfünü kim
şakın bād ile müşg-i çîn uğurlar
3. uğurlamaz kimesne ‘aql u şabrum
velī ol ğamze-i pür-kīn uğurlar
4. şeker-güftār ile şabır metā‘ın
dil-i *ferhād*ın şīrīn uğurlar
5. dem-ālūde sözüñden ey hayālī
söz ehli ma‘nā-yı rengīn uğurlar

15.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ‘ālemi ğark-āb eden ey dīde ceyhūnuñ mıdur
cismūmi kıana boyayan eşk-i gülgūnuñ mıdur
2. bezm-i ğamda ney gibi ol şāh-ı hūsnūñ yādına
sīnemi def eylemek ey dīde kıanūnuñ mıdur
3. kıayd-ı zülfūñ fikridür tolaşıduğı leyl ü nehār
bu dil-i dīvāne cānā yoħsa mecnūnuñ mıdur
4. hāncer-i zülfūñ çeküp şām-ı fīrāķuñda benüm
kıara baħtumla şavaş etmek şebīhūnuñ mıdur
5. vaşf-ı zülfinde hayālī gevher-i nażmuñ senūñ
sürme üstine dizilmiş dürr-i meknūnuñ mıdur

16.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. bezm-i dilde şūretūñ şem‘-i cihān-ārā yéter
leblerūñ fikri baña cām-ı mey-i hāmra yéter
2. n'eyleyem ğayrı hevāyı çün şaçuñ hayrānıyam
hāy sultānum ölince baña bu sevdā yéter
3. ey şacı sūnbül efendi sen gül-i ra‘nā içün
gülşen-i ‘ışķuñda nālem bülbul-i şeydā yéter
4. zāhidā kıo sen bāğda añma daħı cenneti
āstānı baña yārūñ cennetü‘l-me‘vā yéter
5. ey hayālī sūnbül ü gül ārzūsından kesil
saña şol bir ruħları gül zülf-i semen-sā yéter

15. A.1: 290r.

16. SÇ.2: 47v.

17.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. eşk-i çeşmünden hayāl-i zülf-i dil-ber nem kıapar
ebr-i bārān nitekim deryā şuyından nem kıapar
2. baħr-i hüsniinde nigāruñ kākül-i merdüm-küşü
bir neheng-i şayd-kām olmış dilā ādem kıapar
3. ne hümā-yı dil kıodı kıapmadı ne kebg-i revān
bilmezem şimden gērü şehbāz-ı 'ışķuñ nem kıapar
4. bād-ı şubħ alur elinden lālenüñ peymānesin
beñzer ol aġyāra kim meclisde cām-ı cem kıapar
5. jāle-i eşķüm görüp ruħsār-ı dil-ber ter düşer
fi'l-meşel yine der-i hāki bulutdan nem kıapar

18.

Fe 'ilātün mefā 'ilün fe 'ilün

1. hüsni ruħsāruña kıamer döymez
luṭf-ı ġüftāruña şeker döymez
2. ġöñli fikriyle kıan döker yüregüm
seng-i hārāya la 'l-i ter döymez
3. dēdi ġamzem okına dut cigerüñ
n'eyleyem kim aña ciger döymez
4. tīġuñ ile rakıbi pāreledüñ
tünd şudur aña hācer döymez
5. şakın ey dost tır-i āhumdan
kim ġüşādına nüħ-siper döymez
6. ayaġuñ başıcaķ iki ġözüme
şan ġüneşdür aña başar döymez
7. aġla ey çeşm-i zerd ey yüz kim
hüb şaydına sım ü zer döymez
8. ey hayālī görüp şacı girihin
kıan olur baġrı müşġ-i ter döymez

17. E.1: 26v

18. Ü.2: 68r.

19.

Fe ‘ilātün mefā ‘ilün fe ‘ilün

1. ğamze-i kereme ciger döymez
bir bakımına şîr-i ner döymez
2. görüben sikümi dèdi büzüğüñ
sihr okıdur aña siper döymez
3. yüzine üzdi kesdi dèdi siküm
ğamze-i dil-bere ciger döymez
4. sikümi süst éder oşurduķça
dem-i serde nihāl-i ter döymez
5. ıssı āh eyleyüp dèdi siküme
‘ışķ odıdur buña hācer döymez
6. gözin açmaduğı siküm göt ile
pertev-i hüsine nazar döymez
7. darb-ı kîrümle kıan döker yüregüñ
seng-i hārāya la‘l-i ter döymez
8. ey hayālî elüñe al calķı
kim anı sikmege zeker döymez

20.

Fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilātün fe ‘ilün

1. olalıdan yed-i mūsî gibi enver kılıcuñ
oldı zulmetde müselmānlara rehber kılıcuñ
2. şerh-i hāl-i dil-i a‘dāyı kıılır rezm içre
berg-i süsen gibi dil oldı ser-ā-ser kılıcuñ
3. haşmuñuñ cānı[nı] şāhā nice eylerdi şikār
eger olmasa ecel murğına şehper kılıcuñ
4. kıorhıdan reng-i ruķı ‘aksidür a‘dānuñ
şanmağıl şemse sen ey zer ü zīver kılıcuñ
5. rüz-ı heycāda ne çevgān-ı kıazādur yā rab
hıñkuñ ayağınuñ altında baş oynar kılıcuñ

19. Ü.2: 68v.

20. Ü.2: 79.

4 Vezin aksamaktadır.

6. başlar üzre yèri var dillere te'sîr eyler
bu hayālî kuluñuñ şî'rine beñzer kılcuñ

21.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1. mihrüñ ile olalıdan dil hāk
tāc-ı ser ètdi zeri eflāk
2. yazdı kudret saçuñda sūre-i leyl
ètdi tevķi'in anuñ erselnāk
3. nice şaklana dilde sūziş-i 'ışķ
āteş-i 'ışķı örtimez hāşāk
4. āstānuñda yüz sürmekle
dīn-i dīdem k'olupdur hāk (?)
5. serv-қaddüñ nihāline şāhā
hayr ètmez bu dīde-i nemnāk
6. be hayālî 'aceb sözüñ vardur
turu şāfî akarşudur şan pāk

22.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. dīn ü īmān dünyeye vü 'uķbā èdüp ey yār terk
tekye-i vahdetde ben bir tāc geydüm çār-terk
2. sūzen-i tecrīd ile dikdüm қanā'at hırқasın
eyledüm tāc u қabāyı cümle *mecnūnvār* terk
3. n'ola dūr olmazsa yüzüñden iki zūlf-i siyāh
bu meşeldür gence érse ètmez anı mār terk
4. gülşen-i kūyuñ қoyup gitdi hayālî *ka'beye*
āşyānın eyledi ol 'andelīb-i zār terk

21. Ü.2: 79.

22. K.1: 69v; ŞR: 80r; : Ü.3: 62v.

2 eyledüm: eylerem ŞR.

5 kūyuñ: güli Ü.3.

23.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. perr-i tāvūs-ı melāyikdür saçuñ sünbül degül
kevkeb-i baht-ı sa'ādetdür beñüñ fülful degül
2. meh yüzüñ ile da'vā-yı hüsñ iletdi n'eylesün
yüz қarasıdur sevādı 'anberīn kākül degül
3. bir avuç gildür belā odına yanmış dostum
gül yüzine karşı efgān eyleyen bülbül degül
4. müdde'ī söziyle cān vērsem mezārında bütün
def'-i tīg-ı ta'n-ı ağıyāra siperdür gül degül
5. ey hayālī gözyaşıyla bezm-i ğamda içdigüñ
nüş-ı cān olsun saña hün-ı cigerdür mül degül

24.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. gūşe-i zülfinde yārüñ ey gönül mesken edem
bu dil-i pür-süzüm ile 'ālemi rüşen edem
2. ğamzesi cānum gibi eglenmez idi sīnede
fürqati tağında anuñ nāle vü şīven edem
3. ğonceler gibi қalursa sīnede peykānlaruñ
bezmġāhuñ olmağā bu gülümi gülşen edem
4. seng-i miñnetden kebūd olmuş ten-i pür-zahmumı
gülşen-i cevri içre bitmiş bir belā süsen edem
5. her şerārın ey hayālī āhuñuñ güncişkvār
murğ-ı şāh-ı sidreye şan dāne-i erzen edem

25.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1. ma' mekānını bugün cennet-i me'vā gördüm
k'anda bir hūr gibi dil-ber-i tersā gördüm
2. қubbesi tākınuñ üstindeki her қandīlin
қarşusunda dil-i sūzānuma hem-tā gördüm

23. Ü.2: 69v.

24. Ü.2: 70r.

25. Ü.2: 70r.

3. zülfinüñ küfrine dīn naḳdini yağmā kıldum
deyr içinde bugün ol muğ-beḳeyi tā gördüm
4. zer ü zīverle bezenmiş yüzi cānāne gibi
secde kıлмаğa büti anda müheyyā gördüm
5. çarḫ-ı mīnā üzerinde meh-i nev şandum anı
deyr eyvānınuñ üstinde çelīpā gördüm
6. sürdüm ayağına yüz derd-i riyyā def` içün
deyr pīrin çü kerāmetle *mesīḥā* gördüm
7. dem-i cān-baḫşı ki ben ḫastesin iḫyā etti
kāfir-i `ışḳ olup mu`ciz-i `ulyā gördüm
8. şundi āyīne-i cāndur dēyü bir bāde baña
k'anda maḳşūd-ı cemālini hüveydā gördüm
9. dest-sāḳī-i fenādan mey-i vaşl edüp nüş
n'ola ben sācid olursam seni cānā gördüm
10. `ışḳdan behrem olup bāde-i nüş etmez idüm
ḫamdüli'llāh ki beni `āşık-ı şeydā gördüm
11. cām nüş etdüñ ü cān sırrını fāş eylemedüñ
ey ḫayālī seni bu deyrde deryā gördüm

26.

Fā`ilātün fā`ilātün fā`ilātün fā`ilün

1. ey şabā `arz eylegil dildāra var birkaç sözüm
ben vefā kıl dēmege varmaz dilüm döymez yüzüm
2. gözlerüm nūrıdur ol meh dē nazardan gitmesün
andan ayru bir nefes dutmaz elüm görmez gözüm
3. gün yüzinden ayrılalı ol mehüñ a`mā gibi
zerrece fark etmez oldum gecelerden gündüzüm
4. hem-dem olduğı işidelden berü ağıyār ile
guşşadan göñlüm açılmaz `ışinde gülmez yüzüm
5. başuma gün toğmadı kim yār olam ol yār ile
ey ḫayālī yok benüm hīç yèrde gökde yılduzum

27.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. āteş-i 'ışkuñla tende üstüh^vān mıdur yanan
sūziş-i şevkuñla hāşāk-ı nihān mıdur yanan
2. od şalaldan cānuma fūrkat şebinde rūy-ı yār
şem'-i kāfūrī gibi her üstüh^vān mıdur yanan
3. nice şerh edem derūn aḥvālını dildāra kim
kendü hālın şem'veş ol zebān mıdur yanan
4. berķ-ı āfet düşdi cān mülkine tırūnden senūñ
āteş-i bīgānelerden ḥānmānum mıdur yanan
5. şol kadar yandı yakıldı bu ḥayālī 'ışkuña
līk bir kez dēmedūñ şol nā-tüvān mıdur yanan

28.

Mefā 'ilün mefā 'ilün fe 'ülün

1. sen ol dürr-i yetīm-i bī-bahāsın
ki baḥr-ı vahdet ile āşnāsın
2. sözüñdür kāşif-i sırr-ı ilāhī
meger kim ḥāzin-i genc-i ḥudāsın
3. zuhūrı sendedür zerrāt-ı kevnūñ
meger āyīne-i 'ālem-nümāsın
4. dilūñ 'ilm-i ledünnī tercemānı
bugün 'ālemde sırr-ı *muştafāsın*
5. 'aşā ile edersin çarḥı seyrān
dikersin 'arş üzre *ḥaḳ* livāsın
6. gül-i bāğ-ı vücūdı seyre geldi
işit bu bülbül-i ḥoş-gū nevāsın
7. yürek pür-ḥūn olupdur ma'şiyetden
kıl ey cān derdüme lūtfuñ devāsın
8. ḥayālīyem ki geldüm eşigüñe
beni kıl sırr-ı *ḥaḳ*kuñ āşnāsın

27. Ü.2: 79r.

3b Vezin aksamaktadır.

28. Ü.2: 71r.

3b meger: meger ki Ü.2

29.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. her ne dem kim cāna ata ğamze-i tır-efgenin
olmasun hāyil dēyü dil hāk eder pīrāhenin
2. tīre oldı jeng-i ğamdan 'aqlumuñ āyīnesi
sāķiyā şun leblerüññ baña cām-ı rüşenin
3. devr-i miḥnetden za'ıf olduğımı gönüm diler
tār-ı pīrāhen olup tā kim ķoçam nāzük-tenin
4. 'anberīne daķınur gūyā 'arūs-ı hüsndür
zaḥm-ı dendānumla ārāyiş edelden gerdenin
5. yār kūyında ḥayālī ğam yeme ağyārdan
'āşık olan itler ağzından alur mı dāmenin

30.

Fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilātün fe 'ilün

1. zülfi zencīr-i belādur dil-i dīvāne için
ruḥları şem'-durur 'āşık-ı pervāne için
2. pūr edüp hūn-ı cigerden gözümüñ kāselerini
dost-kāmi içerem ol gözi mestāne için
3. toprağum étme perīşān benüm ey bād şaķın
tā ki ḥışt eyleyeler hākümi ḥum-hāne için
4. dest-res buldum ise ḥālūne katl étme beni
mūr-ı mazlūmı n'içün öldüreler dāne için
5. saçları tārı benüm çeşm-i dūr-efşānumda
riştelerdür şanasın sübhā-i şad-dāne için

31.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ğeydi şāhāne yine bir ḥil'at-i jengār serv
oldı mülk-i bāğ-ı server-i eşcār serv
2. ķadrini günden güne gördi bülend olduğımı
ser-firāz olup çemende eyler istikbār serv

29. Ü.2: 71v.

30. Ü.2: 79v.

31. Ü.2: 71v.

3. bir yeşil sancağ tutar kim kadri 'âtide bülend
ğālibā sultān-ı rūma oldu sancağdār serv
4. geh başında kuşlar eyler āşyān *mecnūn* gibi
geh çemende şalınur nāz ile *leylivār* serv
5. pāre pāre penbesi çıkmış kabāya bürinür
ērişüp kış günleri berf olıcağ nā-çār serv

32.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. ey velāyet kişverine şāh olan sultān dede
guşşa-i dehri ferāmūş eyleyen handān dede
2. gülşen-i dehrün iki yaprağın eden ihtiyār
bu gülistānda fenā būyın alan reyhān dede
3. hāk-i rāhın mefreş ü hārāyı bālīn eyleyen
atlas-ı gerdūna başın egmeyen 'uryān dede
4. niçe biñ kez ana karnından görünç olup toğan
zāhir ehlinün uçurmasın bilen balban dede
5. gerden-i cāmı irādet tīgına karşı dutan
geçmek içün hora cān teslīm eden kurbān dede
6. vākıf-ı esrār-ı hikmetsin erenler cāmı'çün
ey gubārı çeşm-i cāna kuhl olan hayrān dede

33.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. yārün dēme beñdür görinenler eñeginde
gözler beresidür enegünde yañagında
2. toyladugı gün h^vān-ı vişāl ile cihānı
dahı güneşün var edecegi çöreginde
3. dem-beste kıla nāfe gibi h^vācesi çinün
görse o mehün hāl-i siyāhın göbегinde

32. R: 89v.

33. S.3: 69v; ŞR: 136r; SÇ.2: 111v.

1 gözler: göz ŞR.

2 toyladugı: doyladugı ŞR; var edecegi: çigi var idi SÇ.2.

4 yüreginde: göbегinde SÇ.2.

4. gön'lüm gibi şevk ile diler yanmağa kândîl
da 'vâsı var ammâ şu degülse yüreginde
5. iti izi tozın diledüm bād-ı şabādan
şaklamağ için iki gözümün bebeginde

34.

Fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilātün fā 'ilün

1. şemse-i sīmīn ü zerrīn tīg-ı âteş-tābda
'aks-i māh u mihrdür gūyā derūn-ı ābda
2. cāmī '-i kudsī midür hüsnuñ ki kıyyūm-ı ezel
iki rüşen şem' yakmış gūşe-i mihrābda
3. serv-i bālā kıddüne öykindüğü'çün ey şanem
ser-nigün olmuş yatur 'aksi dem-ā-dem ābda
4. gözlerümde serverā n'eyler hayālī kıddüññ
serv bitmez hōd bilürsin çeşme-i şūr-ābda
5. gözlerümde dem-be-dem 'aks-i hayāl-i çeşm-i yār
gūyiyā bir zevrağa beñzer döner gird-ābda

35.

Mef'ülü mefā 'ilü mefā 'ilü fe 'ülün

1. cānum gibi gitdüñ şanemā bir dem içinde
kaldum n'edeyin nāle vü derd ü ğam içinde
2. dil pāreleri 'aks-i 'izārumla gözümde
berg-i gül-i ra'nā gibidür şebnem içinde
3. āvāre gibi düşmez idi bādeye sālīk
esrār-ı lebün bulmasa cām-ı cem içinde
4. peykān-ı belāsiyla toludur dil-i 'āşık
ne var idüğün kim ne bilür ādem içinde
5. kıddüm hām olupdur seng-i melāmet sitem üzre
gūyā ki nigīndür şanemā hātem içinde
6. sünbüllerini tağıduban yār hayālī
efsün ile dil bağladı ol pür-hām içinde

34. V: 81r; E.1: 85v.

5 'aks: şems E.1.

35. Ü.2: 72v.

5a Vezin aksamaktadır.

36.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. gurbet içre ger alursam iftirāk-ı yār ile
eşküm ile yērler ü āhumla gökler yarıla
2. hecr ile bīmār ēder vaşlı ile tūmār ēder
ölmez isem söyleşem o gözleri bīmār ile
3. rāh-ı ‘ışkında fīrāk-ı yār ile ak yanmışuz
zāhidā orutma gel bizi igende nār ile
4. hecre şabr ētsün bugün yarın bulışavuz dēmiş
ērişem mi yarına āh ol kıyāmet yār ile
5. atlanurdum ben ayālī acısına fūratūñ
bir nefes ger şorsa hālüm ol şeker-güftār ile

37.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. ētmese nisbet eşigūñ ehl-i diller ka‘beye
tālīb olmazdı tavāf ētmege ēller ka‘beye
2. kūyuña varmağ ile azz ētmesün cānā raīb
ar yine ardur hemān biñ kez vara ger ka‘beye
3. gönلümü yımak diler ağıyār içün aşāb-ı fīl
taşvīr ēdeyin n'oldı işitdūñ ey birāzer ka‘beye
4. āmetüm apuñda bükülse alkāvār
zerden olur dostum çün alka-i zer ka‘beye
5. ta‘ne daşın gönلūme kūyuñda atsa seg raīb
maħrem olur muħterem olsa kebūter ka‘beye
6. kūyına var ol ayālī hicrāndan alāş
kim alāş olur ... varanlar ka‘beye

38.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. sevdüğümden ġayrı n’ētdüm n’eyledüm ol hānuma
ol efendüm dil-berüm ol cān içinde cānuma

36. SÇ.2: 109v.

37. SÇ.2: 109v.

38. SÇ.2: 110r.

2. ben gedāyı gördüğince dā'imā durmaz kaçır
bilmezem kim n'eyledüm ol gözleri mestānuma
3. rūz u şeb kan ağladuğımı görüp rahm eylemez
āh u zārum düşe gelmez ol meh-i tābānuma
4. ey gönül umma vefā ol bī-vefādan vazgel
eşer étmez nāle vü efgānum ol cānānuma
5. ğamzesi tıgın çeküben ey hayālī dil-berün
görün ol hūn-rīzi kim nice şuşamış kanuma

39.

Mef'ülü fā'ilātün mef'ülü fā'ilātün

1. ağlar gözüm kızıl kan gördi beni belāda
eşk içre dīdem olsun her dem benüm ziyāde
2. ğamzeñ hadengin almış kırmış kemānını tır
hancer elinde gīsū hāzır durur kafāda
3. hecrün şebinde bīmār tenhā vü zār olurдум
derd ü belā bulundu bilişde āšnāda
4. sen şāhīne özini mevķūf édüp şikārda
yérde ayak komadı uçurmaduķ hevāda
5. elfāzuñ ey hayālī olunca ma'nadārı
kılmaz eşer vücūda gönül éder küşāde

40.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1. her ne dem kim kil-k-i kudret yaza vaşf-ı hālūmi
yaķa sürem sözlerinden nāme-i a'mālūmi
2. na'l-i esbinün nişānıdır tenümde dāğlar
hāk-i rāhı eyleyelden bu ten-i pāmālūmi
3. düşdi tār-ı zülfüne pervāz éderken bu gönül
hayf kim bende düşürdüm murğ-ı fāriğ-bālūmi
4. baķuban hayrān u bī-ħod ola her şūret baña
yazsalar dīvār-ı deyre za'f ile timşālūmi
5. behr yok inşāfdan ebnā-yı cinsününden senün
ey hayālī sen de ta'til eyle kıl u kālūni

39. V: 80v.

40. Ü.2: 73r.

41.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. leblerüñ cānā olaldan la‘l-i cān-perver gibi
bezm-i ğamda hūn ile pürdür gözüm sāgar gibi
2. yuyımadı gözlerüm yaşı yüzüm zerdini āh
‘arķa-ı āb-ı revāndur gerçi n'eyler fer gibi
3. merdüm-i çeşmüm yolında ‘anberīn hāl olduğı
hindidür kim sīnemi kılmış-dur[ur] micmer gibi
4. ‘aks-i ruhsāruñla cānā olalı rūşen-zamīr
bu hayālīnün dilidür cām-ı iskender gibi
5. bülbul-i sevdādan ölmüş kanını faşd etmek
hār ile gül yaprağıdur penbe vü neşter gibi

42.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

1. bu dil-i şūret-perest içre hayāl-i sīnesi
ğayb-bīn ‘āşıkıların olmuş-durur āyīnesi
2. çeşm-i cellādı eger nūş etmediyse kanımı
yā neden ser-mestdür şol ğamze-i pür-kīnesi
3. perde-i beytül-ḥarām oldu dēr isem yaraşur
hum-ı mey üstinde duran zāhidün peşmīnesi
4. allah allāh cāmi‘-i hūsninde biñ yüz gösterür
ğabğabı topı kim olmuş hūsninün āyīnesi
5. ey hayālī ğam yeme devrān elinden sen bu dem
dürr-i ma‘nā ile birdür sözlerüm gencīnesi

43.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

1. evvel gözine göstereni dehr zālını
yā çarḥ-ı atlasa vèreni köhne şālını

41. Ü.2: 73v.

42. Ü.2: 73v.

43. K.1: 120r; ŞR: 152r; SÇ.1: 14v; S.4: 116v.

1 göstereni: göstereli SÇ.1; vèreni: vèrelî SÇ.1.

3 vèreni: vèrelî K.1, ŞR, S.4.

4 deġişen: deġiş ŞR.

5 tutsa: dutsa ŞR.

2. şol kand-i şerbetine ber-â-ber tutanlaruñ
hûn-âbe-i ciger gibi rengîn zülâlini
3. cemşîd tâcına vèreni kûy-ı 'işretuñ
dürd-i şarâb ile tolu şınmış sıfâlini
4. çarhuñ hilâline degişen ince şâ'irüñ
bir matla'-ı güzîdede nâzûk hayâlini
5. nazm-ı hayâli tutsa şüreyyâ ber-â-beri
anuñ dahı hayâlini belki kemâlini

44.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

1. kendü hüsnuñ hūblar şeklinde peydâ eyledüñ
çeşm-i 'âşıkdan dönüp anı temâşâ eyledüñ

44. K.1: 130r; ŞR: 166r; S.4: 124v.

kendü: kendi ŞR, S.4.

TABLOLAR

Tablo 7.1. S.1, R, K.1, V, S.2, S.3 ve Ü.3 Nüshalarının Dökümü

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
kaşideler																	
dilā bu menzil-i vīrānī şanma cāy-ı sürūr	K. 1	+	1	+	1	+	1	+	1	+	1	+	1	+	2	+	1
h'āb-ı ğafletde iken göz açup oldı bīdār	K. 2	+	2	+	2	+	2	+	2	+	2	+	2	+	1	+	2
burūc-ı kal'a-i gerdūnda yine vakt-i şehir	K. 3	+	3	+	3	+	3	+	3	+	3	+	3	+	3	+	10
gün gibi toĝdı karşudan o meh-likā şehir	K. 4	+	4	+	4	+	4	+	4	+	4	+	4			+	12
olalı maşrık elinde şāhbāz-ı zer güneş	K. 5	+	5	+	5	+	5	+	5	+	5	+	5	+	5	+	3
tursa niyām içinde kaçan kim yegāne tīg	K. 6	+	6	+	6	+	6	+	13	+	6	+	6	+	6	+	11
livā-yı māhī çü dikdi sipihre husrev-i zeng	K. 7	+	7	+	7	+	7			+	7	+	7	+	7	+	13
şeb ki meh geçdi felek tahtına sultān-şekl	K. 8	+	8	+	8	+	8	+	7	+	8	+	8	+	8	+	14
şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihāna hilāl	K. 9	+	9	+	9	+	9	+	9	+	9	+	9			+	15
fezā-yı 'ālemi çün şāhbāz-ı zerrīn-bāl	K. 10	+	10	+	10	+	10	+	10	+	10	+	10	+	10	+	17
qaddūne beñzedür özüni ey nigār serv	K. 11	+	11	+	11	+	11	+	11	+	11	+	11	+	15	+	6
gözüm tuş oldı eylerken şehir vaktinde seyrānı	K. 12	+	12	+	13	+	13			+	13	+	13	+	19	+	16
erişüp sāha lutf-ı rabbānī	K. 13	+	13	+	14	+	14			+	15	+	14	+	18	+	9
'īd-i kurbān ērdi halkı yine şādān eyledi	K. 14	+	14	+	16	+	15	+	6	+	14	+	15	+	20	+	18
felek gehvāre-i şıbyāna beñzer	K. 15	+	15	+	15	+	16			+	20	+	16	+	4	+	8
ey seyl-i eşk hāne-i cismüm harāb kıl	K. 16	+	16	+	18	+	17	+	8	+	207	+	17	+	327	+	23
				+	261												
ey hilāl-i 'īd-i devrān sāĝar-ı gerdān mısın	K. 17	+	17	+	17	+	18			+	16	+	18	+	13	+	19
tarikat ehli'dür şāhib-velāyet tūĝ-ı sultānī	K. 18	+	18	+	19	+	19			+	17	+	19	+	17	+	21
merhabā ey ravza-i 'ālī nazargāh-ı güzīn	K. 19	+	19	+	21	+	20			+	19	+	20	+	14	+	20
iki serv-i revān ētdi yine gülzār-ı 'osmānī	K. 20	+	20	+	20	+	21			+	18	+	21	+	21	+	24
berg-i gülden ēdüp zebān ğonce	K. 21	+	22			+	23					+	544	+	16	+	4
gerçi baş egmedi cemşīd ile hākāna kerem	K. 22	+	23			+	24					+	542	+	11	+	7
bāĝda olup şükufe haylına serdār gül	K. 23	+	24	+	12	+	26	+	12	+	12	+	12	+	9	+	5
şehir enfās-ı nesīm ētdi cihāmı hoş dem	K. 24					+	12					+	543	+	12	+	22
'ālem-i ğaybı cemende kıldı kudret āşkār	K. 25																
müşammatlar																	
bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-hānedür	Msm. 1	+	25	+	23	+	28	+	14	+	21	+	22	+	23	+	26
cānuña āteş urur mihr-i dirahşānuñ mı var	Msm. 2	+	26	+	29	+	27	+	17	+	25						
ey gönül kıpmaz şafā çün merdüm-i maḥmūrdan	Msm. 3	+	27	+	24	+	29			+	24	+	23	+	28	+	35
husrevā küyuñ gedāsı tēc-ı hākān istemez	Msm. 4	+	28			+	30	+	16								
gözlerümden ētmeyüp eksük firākuñda nemi	Msm. 5	+	29			+	31			+	26			+	25		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
gamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben	Msm. 6	+	30	+	25	+	32	+	15	+		+	25	+	26	+	31
‘âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen	Msm. 7	+	31	+	26			+	18	+	23	+	26	+	24	+	34
âhdan leşker çeker baş kaldurup efgân baña	Msm. 8	+	32	+	27			+	19	+	30	+	24	+	29	+	27
ey murâdum ‘aksine dönmekde bî-pervâ felek	Msm. 9	+	33	+	22					+	22	+	27	+	22	+	25
şahn-ı gülşende yine şöhbet-i bî-bâk êdelüm	Msm. 10									+	27			+	30		
ey güzellik kişverinüñ şâhı ağılatma beni	Msm. 11									+	28						
geşt êdüp ey yûsuf-ı gül-çihre ken ‘ân illerin	Msm. 12									+	29						
gün gibi evvel beni dünyâya sultân eyledün	Msm. 13													+	31		
nigârûñ yüzi ağ alnı açıktur kaşı çatıktur	Msm. 14																
künc-i gam mu ‘tâdı bağ u râğ u seyrân istemez	Msm. 15															+	32
nev-bahâr erdi bezendi bağ u şahrâ bir yaña	Msm. 16															+	33
âb-ı kevşer mi ‘aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki	Msm. 17																
yahîñuz şanma ‘izâr-ı ruh-ı nîgûdur bu	Msm. 18													+	27		
minnet hüdâya mün ‘im ü kâmil-nişâbsın	Msm. 19									+	33						
ey gönüller mısırına mahbûb-ı ken ‘ânüm benüm	Msm. 20													+	32		
meşnevî																	
seherden seyre vardum merğzâra	Mes.	+	34	+	28					+	32	+	28	+	34	+	36
gazel																	
acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i ‘ukbâ	G. 1	+	35	+	30	+	33	+	23	+	35	+	29	+	55	+	39
neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydâ	G. 2	+	36	+	38	+	34	+	39	+	46	+	31	+	37	+	54
‘ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise kan baña	G. 3	+	37	+	31	+	35	+	24	+	44	+	30	+	40	+	40
sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña	G. 4	+	38	+	35	+	36	+	21	+	42	+	32	+	52	+	51
gamuñda hem-nefes oldı figân u nâle baña	G. 5	+	39	+	36	+	37	+	36	+	45	+	33	+	38	+	47
ol melek-simâ perî kim beñzemez insân aña	G. 6	+	40	+	34	+	38	+	22	+	34	+	37	+	36	+	42
kendüyi êtse bugün her kim fenâ-ender-fenâ	G. 7	+	41			+	39					+	42	+	54	+	53
ol ğinâ şâhı ki toydı bende olan aç aña	G. 8	+	43	+	48	+	41	+	29	+	36	+	46	+	39	+	55
gördi mahşûş olduĝın meydân-ı istiĝnâ baña	G. 9	+	44	+	33	+	42	+	37	+	553	+	35	+	43	+	44
hûn-ı ciger olalı mey-i dil-güşâ baña	G. 10	+	45	+	43	+	43	+	38	+	554	+	40	+	49	+	49
şubh-dem kim yakınup hûn-ı şafağdan hınnâ	G. 11	+	47	+	32	+	46	+	20	+	43	+	43	+	51	+	41
gözün kara vü kaşuñla ol iki zülf kara	G. 12	+	48	+	41	+	49	+	27	+	414	+	44	+	50	+	50
şol deñlü atdı cevri okın ol kaşı yâ baña	G. 13	+	50	+	42	+	51	+	28	+	412	+	45	+	45	+	46
ol gün kanı ki gün gibi süzân idüm saña	G. 14	+	51	+	46	+	52	+	33	+	37	+	47	+	41	+	58
yüz tutdı ehl-i fakr ile şâhib-ĝinâ saña	G. 15	+	52			+	53					+	36	+	44	+	48
bu güzellik ki ‘atâ eylemiş allâh saña	G. 16	+	53	+	44	+	54	+	34	+	39	+	51	+	46	+	37
bu leâfet ki ‘atâ eylemiş allâh saña	G. 17	+	54	+	45	+	55	+	30	+	38	+	48	+	47	+	38
bî-vefâdur gül gel ey bûlbûl cemenden bir yaña	G. 18	+	56	+	37	+	57	+	32	+	413	+	50	+	48	+	43
gören nazmum ‘uyûnından êder hûn-ı ciger peydâ	G. 19					+	47					+	41	+	53	+	52

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
gerçi ey ğam 'ışk-ı dil-berden naşib olduñ baña	G. 20					+	48					+	34	+	42		
câna göster kaşlaruñ k'oldur hilâl-i 'îd aña	G. 21									+	40						
ey kaşuñ pek yâ çeküp atmağda sehm-endâz-ı hûb	G. 22	+	57	+	49	+	58	+	40	+	47	+	52	+	56	+	60
hûblar sevdâsıdır 'âlemde mahbûbu'l-kulüb	G. 23	+	58	+	51	+	62	+	41	+	48	+	53	+	57	+	61
yêgdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı harâb	G. 24	+	59	+	52	+	59	+	42	+	49	+	54	+	58	+	59
mest ü hayrân oldı gönüm çeşm-i şehlâsın görüp	G. 25	+	60	+	50	+	60			+	50						
ey şabâ benden nigârûñ küyinuñ meydânın öp	G. 26	+	61			+	61					+	55	+	59		
'arz edeli cemâlünü ey yüzi âftâb	G. 27																
göz yaşı bahrinde oldum 'âşık-ı sevdâ-perest	G. 28	+	62	+	53	+	63	+	46	+	417	+	59	+	63	+	65
sînede ey dil ğam-ı cânânı mihmân oldı tut	G. 29	+	63	+	55	+	64	+	48	+	416	+	62	+	64	+	66
ey hañt-ı yâr her tarafa nâmeyi tağıt	G. 30	+	64	+	54	+	65	+	45	+	51	+	60	+	66	+	68
añılur gerçi harâbât içre nânum mey-perest	G. 31	+	65	+	57	+	66	+	44	+	415	+	58	+	65	+	67
serv-ı kaddüñdür çenârı eyleyen gülşende pest	G. 32	+	66	+	58	+	69	+	47	+	55	+	57	+	61	+	63
gerçi mey içmekden oldı bezmde hüşyâr mest	G. 33	+	67	+	59	+	67	+	49	+	53	+	56	+	62	+	64
bir 'âleme êrmiş-durur erbâb-ı harâbât	G. 34	+	68	+	56	+	68	+	43	+	54	+	61	+	60	+	62
öpmege el vermedi cânân elinden el-ğıyâş	G. 35	+	69			+	69	+	50	+	555	+	63			+	69
gönülde 'ışkuñ oldı ey cevân genc	G. 36	+	70			+	70	+	52	+	57	+	64	+	67	+	70
												+	67	+	68		
dilâ mecnûn-şîfat 'uryân-ı 'ışk ol pîrehenden geç	G. 37	+	71			+	71	+	51	+	56	+	65	+	69	+	71
ne ğam ger vaşl-ı yâr için çekem renc	G. 38					+	72	+	53	+	58	+	66			+	72
'âşıkam bir dil-bere yok rahmî 'âşıklar meded	G. 39	+	72	+	60	+	73	+	54	+	59	+	68	+	70	+	73
şadâ ile bugün iş'âr êder 'üd	G. 40	+	73	+	65	+	74					+	73	+	72	+	74
dilesem yâr-ı semen-çihreme yazmak kâğıd	G. 41	+	74			+	75					+	72	+	71	+	75
küfr-i zülfün ey şanem sıhr ile kıldı bir kemend	G. 42	+	75			+	76	+	58	+	418						
geçmeyeydi kâmetün ney-şekkere bir niçe bend	G. 43	+	76	+	61	+	77	+	55	+	61	+	69	+	76	+	78
âftâbum yoluña hâk olmasun her ehl-i derd	G. 44	+	77	+	63	+	78	+	56	+	463	+	70	+	75	+	76
ğamzeñ ucından oldı iki çeşm-i pür-ümîd	G. 45	+	78	+	62	+	79	+	57	+	60	+	71	+	74	+	79
gelüp ben 'andelîbin eylemez şad	G. 46	+	79	+	64	+	80					+	74	+	73	+	77
leblerün üstinde hañtuñ 'anber-i sârâ şatar	G. 47	+	80	+	101	+	82	+	156	+	93			+	138	+	113
efğâna 'andelîbi kaçan bâğa şaldılar	G. 48	+	81	+	156	+	81	+	150	+	419	+	80	+	172	+	107
												+	129				
öykündi bâde la'lüne ayağa şaldılar	G. 49	+	82	+	154	+	83	+	149	+	69	+	79	+	173	+	103
												+	128				
halk-ı 'âlem 'andelîbi murg-ı cânun şandılar	G. 50	+	83	+	136	+	84	+	127	+	90			+	129	+	165
nigârâ sünbül-i zülfün ne reyhân-ı semen-sâdur	G. 51	+	84	+	91	+	85	+	163							+	152
fıkr-i hâlün müje gözden ten-i şad-çâke çeker	G. 52	+	85	+	146	+	88			+	466	+	167	+	198	+	178
bizüz tarîk-i fenâ sâlikî ilâhîler	G. 53	+	86	+	145	+	89			+	77	+	169	+	193	+	110

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
âh kim dil-ber rakîbûn dâ'imâ yanındadır	G. 54	+	87			+	90							+	127	+	124
dédüm hayâl-i la'l-i lebûn çeşm-i terdedür	G. 55	+	88	+	127	+	87	+	97	+	108			+	111	+	92
ten-i şad-pâre erbâb-ı belânun bağ u râğıdır	G. 56	+	89	+	147	+	86			+	471	+	168	+	121	+	143
dili rüşen kılan bir gül- 'izârûn tâze dâğıdır	G. 57	+	90	+	84	+	98	+	77	+	109	+	133	+	143	+	204
								+	111								
zûlf-i miskîn yüz bulup kâkülle pür-nâz oldılar	G. 58	+	91			+	91	+									
zevk-i bâde n'edügin mest-i harâbiler bilür	G. 59	+	92			+	92					+	108	+	120	+	142
eşki bî-süz u tâba vermezler	G. 60	+	93			+	93					+	145	+	176	+	184
senûn sâyeñde şehlerdür gedâlar	G. 61	+	94			+	94					+		+	163	+	171
ne zillet vermege râğıb ne devlet-h'âhumuz vardır	G. 62	+	95	+	140	+	95			+	143	+	162	+	106	+	140
kim ki bezmünde sebûveş özini hâk eyler	G. 63	+	96	+	82	+	97	+	75	+	128	+	124	+	204	+	203
kelâmun ehl-i derdûn dâ'imâ vird-i zebânıdır	G. 64	+	97	+	86	+	99	+	146	+	126	+	132	+	128	+	157
ķandiller ile zeyn degüldür minâreler	G. 65	+	98			+	96			+	424	+	107	+	119	+	133
gördiler dildâr ağzında zebânın gezdürür	G. 66	+	99	+	87		100	+	100	+	103	+	134	+	160	+	145
dünyâ katumda zehr ile perverde mîvedür	G. 67	+	100	+	99	+	101	+	83	+	129			+	144	+	109
dil-ber nihâl-i nâz-durur bergi şivedür	G. 68	+	101	+	117	+	116	+	89	+	104			+	145	+	144
şî'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihânun cânıdır	G. 69	+	102	+	89	+	102			+	467			+	137	+	172
rengin lebûn kim ey şanem ol hâtt-ı nevdedür	G. 70	+	103	+	102	+	104	+	84	+	110	+	138	+	167	+	95
sürür ister iseñ zevk-i câm-ı şahbâdur	G. 71	+	104			+								+	132	+	126
kendüyi dil gerçi mir ât-ı sikender gösterür	G. 72	+	105	+	105	+	107	+	86	+	132			+	109	+	198
								+	122								
lâleler deşde etfâl-i dil ü cânımdur	G. 73	+	106	+	116	+	108	+	106	+	135			+	159	+	112
sâkı-i devlet ki her bî-meşrebe sâğar şunar	G. 74	+	107	+	103	+	109	+	134	+	113			+	134	+	195
küh-ı melâmete yüregüm seng-i hâredür	G. 75	+	108			+	114					+	84	+	142		
şol gönül kim şâm-ı gamda derdünü tenhâ çeker	G. 76	+	109	+	119	+	117	+	59	+	118			+	124	+	170
hayâlün şehryârınun gözüm sırça sarâyıdır	G. 77	+	110	+	126	+	118	+	154	+	92			+	133	+	208
dili şad-pâre eden gamze-i mekkâresidür	G. 78	+	111			+	115									+	121
sitem derdine nisbet sem-i kâtil câna emsemdür	G. 79	+	112	+	122	+	119	+	101	+	423			+	197	+	100
misk ile kâfürdan levh üzre ebrûlar mıdır	G. 80	+	113	+	77	+	124	+	144	+	139			+	190	+	193
bu bağ-ı 'âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur	G. 81	+	114	+	128	+	125	+	137	+	78			+	110	+	197
eşkümler aks-i zülfün baır u nehenge beñzer	G. 82	+	116	+	135	+	127	+	105	+	67			+	201	+	206
merddür cânâ bugün ol kim melâmetler çeker	G. 83	+	117	+	81	+	128	+	60	+	472			+	192	+	136
mülk-i hüsnün şehisin meh siper-i düşüñdür	G. 84	+	118	+	83	+	129	+	103	+	141			+	157	+	141
dili âşüfte kılan sünbül-i gül-püşüñdür	G. 85	+	119	+	139	+	135	+	108	+	421	+	125	+	158	+	97
hîlâf-ı semt-i zühdün hâkka zâhid râhumuz vardır	G. 86	+	121	+	141	+	136	+	138	+	94	+	163	+	105	+	128

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
kaçan kim bâddan ol turre-i 'anber-feşân dıtrer	G. 87	+	122	+	96	+	137	+	95	+	123	+	164	+	108	+	82
																+	129
na'leşn nakşın senüñ gördi türâb üstindedür	G. 88	+	123	+	143	+	138	+	151	+	465	+	165	+	125	+	101
göñlüm hevâsı tâ ki benüm sen peridedür	G. 89	+	124	+	129	+	139	+	99	+	127			+	131	+	94
menba'-ı cân ki çeşme-i ğamdur	G. 90	+	125	+	137	+	144	+	104	+	138			+	200	+	105
yaķalı gülzârda 'işret çerâğın lâleler	G. 91	+	126	+	144	+	145	+	88	+	429	+	166	+	123	+	134
cân-nişâr olduğına cânâna acır gördiler	G. 92	+	127	+	72	+	146	+	67	+	86	+	82	+	112	+	114
çeşmümde ceşş-i h'âb nice eylesün karar	G. 93	+	128	+	114	+	149	+	119	+	84	+	148	+	147	+	104
bezlini ebr-i bahârûñ kûha şor hāmûna şor	G. 94	+	129	+	100	+	147	+	66	+	79	+	119	+	189	+	175
cihânârâ cihân içindedür arayı bilmezler	G. 95	+	130	+	71	+	150	+	131	+	83	+	81	+	148	+	209
												+	98				
anlar ki tecerrüd etegin pâyâ çekerler	G. 96	+	131	+	73	+	148	+	68	+	71	+	83	+	151	+	90
la'l-i yâr aġyâr bezminde şarâb-âlüdedür	G. 97	+	132	+	88	+	151	+	62	+	136	+	102	+	184	+	189
												+	154				
demeñ mecnûna fenn-i 'ışķı tekmiñ êtdi kāmildür	G. 98	+	133	+	65	+	153	+	148	+	97	+	75	+	152	+	83
ţâli' ümde bu göñül her kime kim mâ'il olur	G. 99	+	134	+	66	+	154	+	73	+	121	+	76	+	81	+	85
lâleler şahn-ı gülistânda kadeh-nüş oldılar	G. 100	+	135	+	67	+	155	+	70	+	134	+	77	+	96	+	154
şu kim evvel bahâr erse kadeh nüş etmez ayıkdur	G. 101	+	136	+	149	+	152	+	155	+	119	+	104	+	171	+	150
dil-rübâlar kim benüm şabr u kararum aldılar	G. 102	+	137	+	148	+	156	+	113	+	106	+	103	+	118	+	98
ol nâzenin ki hüsn elinüñ dil-beri geçer	G. 103	+	138	+	68	+	158	+	63	+	62	+	114	+	206	+	201
dişüñ lü'lü' lebüñ mercân ruġuñ baġr-i melâġatdür	G. 104	+	139	+	69	+	159	+	152	+	98	+	88	+	196	+	155
şemşir-i intizâr ile dil pâre pâredür	G. 105	+	140	+	70	+	160	+	64	+	115	+	89	+	85	+	86
								+	141								
şâh-ı 'ışķam eşk-i bî-pâyân baña leşker yeter	G. 106	+	141			+	157										
nedür cân kim anı sen nâzenin cânâna vërmezler	G. 107	+	142	+	150	+	161	+	139	+	144	+	110	+	169	+	80
da'vâ-yı hüsn kılmaġa 'âlemde ey nigâr	G. 108	+	143	+	74	+	163	+	136	+	99	+	90	+	136	+	122
bir güzel sevdüm kılıcından dem-â-dem kan akar	G. 109	+	144	+	75	+	164	+	93	+	73	+	95	+	94	+	138
etmege iġyâ bahârı ebrden bârân akar	G. 110	+	145	+	76	+	165	+	94	+	63	+	96	+	97	+	123
'âşıkam dîvâne bend êtsün beni zencirler	G. 111	+	146	+	151	+	162	+	112	+	148	+	111	+	207	+	81
derd-i dil-ber ġidâ-yı rûġumdur	G. 112	+	147	+	115	+	166			+	552	+	112	+	164	+	96
dil kaçan ol âftâbuñ sînde daġın çeker	G. 113	+	148			+	167			+	107	+	85	+	104	+	127
elifler serv ü peykân ġonce şahn-ı sîne baġumdur	G. 114	+	149	+	78	+	169	+	69	+	64	+	97	+	89	+	156
								+	145								
başumda müy-ı jülüde tenümde tâze daġum var	G. 115	+	150	+	79	+	170	+	74	+	72	+	121	+	153	+	159
								+	128								
sâġar lebüne 'âşık-ı hünin-ciger geçer	G. 116	+	151	+	80	+	171	+	161	+	111	+	122	+	95	+	180
ne hoş bîmâr olur yâ rab ol iki nâ-tüvân gözler	G. 117	+	152	+	98	+	168	+	109	+	469	+	118	+	185	+	190
												+	158				
yâr içün zârüm işit bülbüldeki ġulġul nedür	G. 118	+	153	+	152	+	172	+	110	+	430	+	120	+	161	+	200
serv ile ġül cemende tûrup ki oturdılar	G. 119	+	154	+	90	+	174	+	80	+	112	+	99	+	99	+	87

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
al cāmeyle gezen şeh̄r içre ol meh-pāredür	G. 120	+	155	+	92	+	175	+	158	+	65	+	139	+	84	+	89
ey ‘aceb bu turre mi yā ebr-i müşk-efşān mıdır	G. 121	+	156	+	93	+	178	+	107	+	66	+	159	+	100	+	29
gökde seyrān eyleyen hūrşīd-i nūr-efşān mıdır	G. 122	+	157			+	216					+	147	+	180		
ka‘be-i kūyında her kim dil-berūn kurbān olur	G. 123	+	158	+	106	+	179	+	71	+	425	+	127	+	186	+	121
hāller olmuş megesler hadd-i cānānı öper	G. 124	+	159			+	184					+	100	+	113		
şol gedā kim kūyuñun çeşmiyle āb-efşānıdır	G. 125	+	160	+	95	+	186	+	143	+	116	+	160	+	205	+	158
cān-ı ‘ālem şüretā çokdur velī cānānı bir	G. 126	+	161	+	157	+	185	+	92	+	87	+	135	+	194	+	182
mest ētdi halk-ı ‘ālemi ol la‘l-i nāblar	G. 127	+	162	+	107	+	188	+	157	+	137			+	77	+	91
deseñ altun beneklü cāmelerle ‘izz ü nāzum var	G. 128	+	163	+	158	+	187	+	115	+	422	+	136	+	168	+	117
habībūn kābe kavseyi rümūzın şūfī benden şor	G. 129	+	164	+	108	+	189	+	65	+	89			+	90	+	137
ciger hūn-ābesin nūş ētmegi ‘ışk içre benden şor	G. 130	+	165	+	109	+	190	+	61	+	85			+	92	+	139
nār-ı dilden zāhir ētsem bir şerer ‘ālem yanar	G. 131	+	166	+	110	+	191	+	85	+	427	+	137	+	187	+	192
dil-ber kaçan ki kākūlini şāneden çeker	G. 132	+	167	+	159	+	192	+	114	+	420	+	142	+	170	+	84
şām ērişse şem‘ umar pervāneler kim yanalar	G. 133	+	168	+	111	+	193	+	118	+	117			+	101	+	88
dehān-ı nāzenini mīme beñzer	G. 134	+	170	+	112	+	194	+	132	+	100			+	202	+	169
gül yüzünde ey perī zūlf-i perīşānuñ mı var	G. 135	+	171	+	113	+	195	+	159	+	124			+	141	+	161
her kaçan la‘lin baña ol māh-peyker gösterür	G. 136	+	172	+	160	+	196	+	116	+	428	+	143	+	199	+	196
belālar bezmine sīnem benüm mey-hānedür dērler	G. 137	+	173	+	161	+	198	+	124	+	80	+	144	+	107	+	151
nigār gülşen-i hūsn içre gül budağıdır	G. 138	+	175	+	155	+	197	+	76	+	142	+	170			+	93
dil-berā hayl-i hayālūn vasaṭ-ı cānda yatur	G. 139	+	176	+	121	+	199	+	90	+	101			+	135	+	115
her nesne kim yaratdı hūdā bī-bahānedür	G. 140	+	177	+	123	+	200	+	91	+	145			+	91	+	146
hānkāh-ı ‘ışkda şol jende kim mecnūn gēyer	G. 141	+	178	+	162	+	201	+	120	+	95	+	149	+	117	+	132
her kaçan ol meh şafaḳ renginde gül-gūn ṭon gēyer	G. 142	+	179			+	203					+	105	+	115	+	131
ilāhuñ emri ile mā‘-i dāfiḳ ādem olur	G. 143	+	180	+	163	+	202	+	79	+	70	+	150	+	130	+	125
bī-sütūnuñ lālesin görseñ nazar ferhādudur	G. 144	+	181	+	124	+	204	+	96	+	74			+	195	+	147
								+	142							+	
dil delen müjgānlarıyla ḡamze-i ḡammāzıdır	G. 145	+	182	+	125	+	205	+	135	+	102			+	87	+	148
başum diyār-ı ḡamda belā kūhsārıdır	G. 146	+	183	+	130	+	206	+	98	+	75	+	78	+		+	199
ēşiginde dēme ol seng-dilūñ taş yatur	G. 147	+	184	+	104	+	207	+	160	+	68	+	141	+	79	+	106
												+	155	+	177		
gülşende cūy eşk-i revānumdan oy vērür	G. 148	+	185	+	118	+	208	+	121	+	131	+	156	+	188	+	116
göñlüm bir āfet-i dil ü dīn mübtelāsıdır	G. 149	+	186	+	131	+	209	+	153	+	125			+	139	+	99
her kim ki hāşa ‘ışk ile bed-nām-ı ‘ām olur	G. 150	+	187	+	132	+	210	+	78	+	146			+	82	+	149
‘āşık olan selāmeti olmak neden gelür	G. 151	+	188	+	133	+	211	+	140	+	122			+	102	+	176
sūnbül-i bāḡa nazar kıl zūlf-i şīrīn kendidür	G. 152	+	189	+	164	+	212	+	125	+	464	+	157	+	175	+	118
tīrin kaçan nişāna ol ebrū kemān atar	G. 153	+	190	+	97	+	214	+	82	+	81	+	161	+	103	+	181
gör yaşumı ḡamuñla geḡen mā-cerā budur	G. 154	+	191	+	85	+	213	+	123	+	133	+	123	+	203	+	202
				+	94												
leşker-i miñnet ile ceng kaçan kārumdur	G. 155	+	192			+	215							+	191	+	194

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
bendedür sen gül- 'izāra merdüm-i āzādeler	G. 156	+	193			+	217					+	153	+	183	+	188
cevrühle yaşum olsa ne ğam hāke ber-ā-ber	G. 157			+	153	+	173	+	126	+	147	+	126	+	162	+	102
dil-berā 'ış ēdelüm şimdi şafālar vaktidür	G. 158			+	142			+	81	+	105					+	207
hāl-i hindūn ehl-i dil vaşf etse dīvān bağlanur	G. 159	+	120	+	138	+	134	+	87	+	91			+	93	+	179
hūblar ser- 'askeri bir gül- 'izār-ı sādedür	G. 160					+	103			+	96	+	87	+	80		
müjde-i fethi işidüp zeyn-i bāzār ētdiler	G. 161					+	105					+	86	+	78		
çünkim şikāra çıkdı hümā-sāye şehryār	G. 162					+	106					+	91	+	83		
zūlfün 'izāruñ üzre kim dēr niķāba beñzer	G. 163					+	110	+	133			+	101	+	114	+	130
bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün gēyer	G. 164					+	111					+	106	+	116		
sīnede ağız açup peykānuñ ister yāreler	G. 165					+	112							+	122	+	160
hattuñı kılma terāş ey āftāb üç günde bir	G. 166					+	113					+	109	+	146	+	162
lāle-i gülgünü şahrālarda dāğum şandılar	G. 167					+	120	+	129	+	462			+	149	+	163
gün yüzünde gördiler zūlfuñ uzun olmuş yatur	G. 168					+	121			+	426	+	113	+	150	+	164
hurşid-i sa 'ādet kime nürin tuhaf eyler	G. 169					+	122					+	115	+	154	+	166
hatt-ı ruñını yār kaçan ber-ţaraf eyler	G. 170					+	123					+	116	+	155	+	167
görine bir niçe yüzden dēyü ruh-ı dil-ber	G. 171					+	130					+	117	+	156	+	168
da 'vāda 'aşıķa şanemā terk-i ser yēter	G. 172					+	131					+	130	+	165	+	173
şād olur dil tenüme çünki o peykān biter	G. 173					+	132			+	114	+	131	+	166	+	174
göñül dērler bir eglencem deli var	G. 174					+	133					+	140	+	174	+	183
tecrid ile gedā kim mülk-i ğināya şehdür	G. 175					+	140							+	178	+	185
şāh-ı 'ışķuñ göñlüme genc-i nihānı yıkdılar	G. 176					+	141					+	146	+	179		
ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden melālüm var	G. 177					+	142					+	151	+	181	+	186
faķr ili ser-verleri himmet çerāğın yakdılar	G. 178					+	143					+	152	+	182	+	187
yār cevri eylese 'uşşāķa n'ola nāzı geçer	G. 179					+	176	+	162								
reh-i kūyuñda 'uşşāķa ruh-ı zerd eşķ-i ter hoşdur	G. 180					+	177									+	135
çün sen saçı hümānuñ eşiginde gördiler	G. 181					+	180			+	88	+	92				
ġoncador la 'lūñ 'izāruñ gül ruñuñ gülzārdur	G. 182					+	181					+	93	+	88		
egerçi yüzdeki hālūñ belā-yı cān-ı merdūmdür	G. 183					+	182					+	94	+	98	+	119
cānlar alur gözlerūñ göz göre bī-pervā şatar	G. 184					+	183							+	126	+	120
kākūlūñ būyı gibi olmaya 'anber çoğ olur	G. 185							+	72								
rakībūñ dil-berā kūyuñda n'eyler	G. 186							+	130							+	153
şanasın kim pīşesi ol serv-i nāzuñ nāzdur	G. 187							+	147								
bize nāzūk yañağı lāle yēter	G. 188									+	7						
şol ķadar ma 'mūr olur 'id olıķ mey-hāneler	G. 189									+	120						
günümi ķara eden zūlf-i siyehķāruñdur	G. 190									+	130						
āl ile yıķduñ göñül mülkin senūñ dīnūñ mi var	G. 191									+	468						
dāğlar yaksam 'aceb mi sīneme gül vaktidür	G. 192																
göñül kim ğam diyārınuñ ser-āmed pādşāhidur	G. 193																
hasteyem ğamdan helāk oldum bulınmaz ķāreler	G. 194															+	111
'ışķ ellerinde sīne belā kūhsārıdur	G. 195															+	205
hām iken mīve-i cevrum dēme mebzūl olmaz	G. 196	+	174	+	167	+	245	+	184	+	433	+	207	+	226	+	220
faķr ile faķr eyleyen dergāh-ı sulţān istemez	G. 197	+	194	+	166	+	219	+	186	+	158	+	171	+	214	+	210

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
zülfi-yâra sünbül-i pür-tâb beñzer beñzemez	G. 198	+	195			+	220					+	182	+	220		
sînemüzden der bunı eşbâha rûh-ı pākümüz	G. 199	+	196	+	190	+	221	+	189	+	154	+	184	+	230	+	212
												+	186				
bülbül-i gülzâr-ı mihnetdür dil-i ğamnākümüz	G. 200	+	197	+	168	+	222	+	183	+	150	+	173	+	211	+	214
bezm-i ğamda şanma giryânuz bizi hurremlerüz	G. 201	+	198	+	174	+	226	+	165	+	431	+	190	+	222	+	219
kākül-i miskîn-i cānānuñ perîşân-hāliyüz	G. 202	+	199	+	169	+	224	+	170	+	159	+	179	+	212	+	232
‘ışk içinde cānı teslîm etmedür tedbirümüz	G. 203	+	200	+	170	+	225	+	166	+	156	+	180	+	215	+	227
gülşen-i ‘âlemde bir mevzûn nihâli gözlerüz	G. 204	+	201	+	172			+	180	+	436	+	177	+	236	+	217
												+	205				
hârını bu çemenüñ nahl-i dil-ârâ bilürüz	G. 205	+	202	+	189	+	227					+	191	+	229	+	233
												+	206				
yârî kılursa biz ölicez rûzgârumuz	G. 206	+	203	+	171	+	231	+	167	+	163	+	181	+	210	+	213
abdâl olalı dâğ iledür iftihârumuz	G. 207	+	204	+	173	+	232	+	171	+	149	+	187	+	209	+	215
şanma sen cüy bizi biz acıkak deryâyuz	G. 208	+	205	+	175	+	228	+	168	+	435	+	192	+	223	+	230
küy-ı vefâda bir güzelüñ hâk-i râhiyuz	G. 209	+	206	+	186	+	229	+	173	+	160	+	204	+	219	+	216
her dem cigerde var ola bir kanlu dâğumuz	G. 210	+	207	+	178	+	233	+	174	+	162	+	195	+	213	+	229
kurş-ı mehle hüşe-i pervîn olaldan zâdumuz	G. 211	+	208	+	177	+	230	+	188	+	473	+	194	+	221	+	231
gerçi ki bugün cür’a gibi pestlerüz biz	G. 212	+	209	+	187	+	237	+	172	+	475	+	176	+	232	+	221
												+	199			+	
nâr-ı firâka yandı dil-i nâ-tüvânumuz	G. 213	+	210	+	179	+	234	+		+	161	+	197	+	217	+	226
rûz-ı rüşenden n’ola enver olursa şamumuz	G. 214	+	211	+	180	+	235	+	181	+	153	+	198	+	208	+	225
dâ’imâ seng-i cefâ atmaqdadur cānānumuz	G. 215	+	212	+	184	+	236	+	182	+	152	+	185	+	216	+	218
												+	193				
vérme dil ü cān nakdîn cānâne kabûl etmez	G. 216	+	213	+	188	+	238	+	175	+	437	+	200	+	234	+	222
şanma ki dilde sūzum peykânlaruñ eritmez	G. 217	+	214	+	185	+	239	+	178	+	155	+	196	+	233	+	238
												+	203				
biz şeb-i ğamda āha mensûbuz	G. 218	+	215	+	181	+	242	+	191	+	151	+	188	+	228	+	235
seyre ol ruhsârî şanmañ zülfi dildârum kıomaz	G. 219	+	216	+	176	+	243	+	185	+	434	+	172	+	225	+	236
tenüm ‘ışk âteşi yakşa ğam u derde günâh olmaz	G. 220	+	217	+	191	+	244	+	190	+	432	+	175	+	231	+	211
												+	178				
‘âşıkuz dervâze-i şehri melâmet beklerüz	G. 221	+	218	+	182	+	240	+	176	+	157	+	201	+	235	+	223
kıaydan âzâdeyüz küy-ı ferâğat beklerüz	G. 222	+	219	+	183	+	241	+	177	+	474	+	202	+	224	+	224
cennete kıılmaz nâzar bu gözlerüm ol yârsuz	G. 223			+	165												
dem geçer mi kim gözün cellâd olup kan istemez	G. 224					+	218					+	189	+	218		
şûfî tarîk-i ‘ışkda biz derd esiriyüz	G. 225					+	223					+	183	+	227	+	237
zâhidâ şanma bizi bir tîre-dil câhillerüz	G. 226							+	164								
şem’-i ruhuñ[un] şevkine pervânelerüz biz	G. 227							+	169								
şol mürîd-i pîr-i ‘ışkuz kim hîlâfet isterüz	G. 228															+	234
hecrinde gönül vuşlat-ı cānâna erişmez	G. 229															+	228
bu cemâlün şem’ine pervâne gelmişlerdenüz	G. 230																
bağmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz	G. 231																

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
ğam yok felekden olmaz ise âşkâr şems	G. 232	+	220			+	246					+	213	+	237	+	240
yâr için eyleyicek gözle gönül tende savaş	G. 233	+	221	+	192	+	248	+	192	+	169	+	208	+	242	+	246
dünyâ mahabbetini gönülden edüp terâş	G. 234	+	222	+	193	+	249	+	194	+	167	+	209	+	245	+	248
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	G. 235	+	223	+	194	+	251	+	193	+	168	+	210	+	238	+	241
hayâlün hem-demi yaşum düşüp ruhsâra yaşdanmış	G. 236	+	224	+	195	+	252	+	198	+	166	+	212	+	241	+	244
bîsütünüñ gördi kim tığıyla taşı var imiş	G. 237	+	225	+	196	+	253	+	195	+	165	+	215	+	244	+	247
egerçi görmez ey hür-ı behişt ehl-i cinân âteş	G. 238	+	226	+	198	+	254	+	197	+	164	+	211	+	243	+	245
lebün 'aksı düşüp mir'âta ey meh-pâre yaşdanmış	G. 239					+	250			+	438	+	216	+	240	+	243
güldürmez âdemi dehr akıtmayınca kan yaş	G. 240			+	197	+	247	+	196	+	556	+	214	+	239	+	242
mihr-i ruhsârûñ göreliden bî-karâr oldum yetiş	G. 241																
ey âh pây-ı himmeti bu nüh-kıbâba baş	G. 242	+	227	+	199	+	255	+	199	+	170	+	217	+	246	+	249
derd ü gama merd olmadur 'ışk içre 'âlemden ğaraž	G. 243													+	33		
şevk âteşiyle yaşını edüp nişâr şem'	G. 244	+	228			+	256					+	223	+	249	+	252
derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her gâh şem'	G. 245	+	229			+	257					+	222	+	247	+	251
hün-ı dil bâde hayâl-i dost hem-dem âh şem'	G. 246	+	230	+	200	+	261	+	201	+	172	+	219	+	248	+	250
çün şitâ-yı zulmi ma'düm eyledi sultân-ı şer'	G. 247	+	231	+	203	+	258	+	200	+	477	+	218	+	252	+	255
bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem'	G. 248	+	232	+	202	+	259	+	202	+	476	+	220	+	251	+	254
çün şem' kıldı keşret-i 'âlemden inkıta'	G. 249	+	233	+	201	+	260	+	203	+	171	+	221	+	250	+	253
gördi sen leyli-'izârı oldı mecnûn serv-i bağ	G. 250	+	234	+	204	+	262	+	204	+	478	+	224	+	253	+	256
her sıfatda hâkdur eşyânûñ dilinde muttasıf	G. 251	+	235	+	205	+	263	+	205	+	439	+	225	+	254	+	258
gâydi benefşe başına olup kalender dür şadef	G. 252	+	236	+	206	+	264	+	206	+	173	+	226	+	255	+	259
uyup rakıbe seyr kılalı taraf taraf	G. 253															+	257
şabânûñ hâtırı küyında yârûñ pür-ğubâr ancak	G. 254	+	237	+	222	+	266	+	213	+	181	+	247	+	269	+	260
zemîne na'leñ nakşı hilâli vâreli revnağ	G. 255	+	238	+	224	+	267	+	224	+	178	+	248	+	276	+	280
toldıysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabağ	G. 256	+	239	+	221	+	268	+	220	+	182	+	246	+	265	+	275
cihân bir sîmyâ-hâne felek hem sihr-sâz ancak	G. 257	+	240	+	213	+	271	+	211	+	443	+	232	+	268	+	277
ey 'andelîb egerçi şabr u karâra yer yok	G. 258	+	241	+	214	+	272	+	212	+	440	+	233	+	263	+	271
tâ ki oldum hem-dem-i rind-i kadeh-peymâ-yı 'ışk	G. 259	+	242	+	211	+	269	+	210	+	176	+	236	+	272	+	278
												+	242				
egerçi kim cigerler kanıdur 'ışk	G. 260	+	243	+	210	+	270	+	217	+	442	+	235	+	273	+	279
												+	238				
gördi mâ'il seni ey dost dil ü câna şadâğ	G. 261	+	244	+	217	+	273	+	219	+	480	+	240	+	261	+	266
allar ile kana girmiş ol melek-sîmâya bak	G. 262	+	245	+	218	+	274	+	208	+	441	+	241	+	264	+	267
edince vaşf-ı ruhuñ harfini rakam 'aşık	G. 263	+	246	+	215	+	275	+	218	+	175	+	239	+	258	+	262
aç gözün keşretde vahdet zevkin eyle yâra bak	G. 264	+	247	+	207	+	276	+	207	+	174	+	227	+	259	+	265
serv-kad mahbûblar içre cefâsuz yâr yok	G. 265	+	248	+	209	+	277	+	222	+	179	+	230	+	257	+	272
şu karşudan gelen dil-ber be-ğâyet ğamzekâr ancak	G. 266	+	249	+	212	+	278	+	214	+	180	+	231	+	256	+	261
yüzde fem gör hâller ile 'ârız-ı rengine bak	G. 267	+	250	+	223	+	279	+	209	+	185	+	228	+	275	+	270
												+	243				
rûzgârûñ cevrinûñ ben bendeye oranı yok	G. 268	+	251	+	219	+	281	+	221	+	177	+	244	+	260	+	273
nukl' ise nakl'in işidürüz elde bâde yok	G. 269	+	252	+	216	+	282	+	216	+	479	+	234	+	271	+	269
												+	237				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
hiç kârum yok sipihr-i gerdiş-i devvârlık	G. 270	+	253	+	208	+	283	+	215	+	184	+	229	+	270	+	274
mîve-i bağ-ı cihân âh ki bî-dâd ancak	G. 271	+	254	+	220	+	280	+	223	+	444	+	245	+	274	+	268
sîneme kâr eyleyelden hancer-i hûn-bâr-ı 'ışk	G. 272											+	250	+	267	+	276
tîri beñzer göricek nâvek-i müjgâna şadağ	G. 273					+	265					+	249	+	262	+	263
gel ey cismümdeki cân <i>muştafâcık</i>	G. 274									+	183						
hañt-ı nigârı gör saña kim der kitâba bak	G. 275													+	266	+	264
tîr-i cefâlar eyledi bağrum delik delik	G. 276	+	255	+	225	+	284	+	252	+	190	+	251	+	277	+	291
degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryânuñ	G. 277	+	256	+	226	+	285	+	227	+	191	+	252	+	281	+	284
makâm-ı meykede vü câm-ı lâle-günü anuñ	G. 278	+	257	+	229	+	286	+	228	+	202	+	254	+	278	+	297
ğam degül peykânlaruñla töldi'sa cânâ yürek	G. 279	+	258	+	227	+	287	+	249	+	195	+	253	+	297	+	296
												+	287				
kendüñ gibi zâhid beni bî-hâl mi şanduñ	G. 280	+	259	+	231	+	288	+	234	+	200	+	256	+	290	+	320
lebüñi ağzına verseñ n'ola ben mahzûnuñ	G. 281	+	260	+	252	+	289					+	260			+	313
kâse kâse nice zehrin içeyin gerdünuñ	G. 282	+	261	+	234	+	309	+	233	+	199	+	259	+	279	+	312
ne şerefdür ki olduğı'çün pâk	G. 283	+	262			+	290					+	258	+	312	+	309
adın añmaz idüñ şüfi dahı firdevs-i a'lânuñ	G. 284	+	263	+	250	+	291	+	251	+	189	+	290	+	299	+	293
kemânın erguseli rümde kemâle kaşuñ	G. 285	+	264	+	228	+	293	+	244	+	201	+	261	+	298	+	303
yüz nâz ile bir gonce-i ra'nâyı büyütük	G. 286	+	265	+	241	+	294	+	229	+	205	+	270	+	292	+	294
tenlere rûh-ı muğaddes 'ışk-ı pâküñdür senüñ	G. 287	+	266	+	242	+	295	+	236	+	445	+	271	+	301	+	292
'âşık olana hûn-ı ciger mâ-hazar gerek	G. 288	+	267	+	251	+	292	+	248	+	484	+	291	+	310	+	318
nigâr zülfi benüm boynuma kemend gerek	G. 289	+	268	+	237	+	299	+	239	+	557	+	276	+	280	+	314
ey gönül hâlümü derdüñle diger-gün êtdüñ	G. 290	+	269			+	296					+	274	+	294	+	301
												+	288				
seng-i cevruñle dil-i virânum âbâd eyledüñ	G. 291	+	270	+	243	+	297	+	237	+	447	+		+	293	+	289
şive birle la'lüñi ağzuñda pinhân eyledüñ	G. 292	+	271	+	244	+	298	+	238	+	482	+	275	+	291	+	299
hañtuñ olalı ey gül-i handân benefşelik	G. 293	+	272	+	245	+	303	+	245	+	483	+	279	+	305	+	283
olmuşam miñnete mu'tâd elinden felegüñ	G. 294	+	273	+	246	+	304	+	242	+	186	+	280	+	306	+	307
fer veren mâha cemâl-i bâ-kemâlüñdür senüñ	G. 295	+	274	+	247	+	305	+	230	+	197	+	281	+	309	+	285
jâlelerdür eşk-i çeşm-i hûn-feşâmı bûlbûlüñ	G. 296	+	275	+	248	+	302	+	241	+	194	+	286	+	308	+	281
alalı âhumı benüm o melek	G. 297	+	276	+	249	+	301	+	247	+	481	+	289	+	288	+	287
															+	298	
kılıcuñ zahmıdır sevdâsı cismümde dil ü cânuñ	G. 298	+	277	+	236	+	300	+	243	+	485	+	285	+	316	+	290
nice bir ehl-i islâma bu kînuñ	G. 299	+	278	+	232	+	306			+	203	+	284	+	283	+	295
ister iseñ bağıduñ dâ'im yüzine ol melek	G. 300	+	279	+	230	+	307	+	225	+	187	+	255	+	287	+	288
bizden ol yâra niyâz andan hem istignâ gerek	G. 301	+	280	+	233	+	308	+	231	+	188	+	257	+	286	+	317
ne lâzım hañt-ı miskînuñ 'izâruñda terâş etmek	G. 302	+	281			+	310					+	277	+	285	+	319
'ârzuñ gülzâr-ı çindür gözlerüñ âhü-yı misk	G. 303	+	282	+	235	+	311	+	226	+	196	+	265	+	284	+	316
kanına girdi 'ârzuñuñ hasreti gülüñ	G. 304	+	283	+	238	+	312	+	240	+	198	+	266	+	300	+	282
var ol ey âhum ki eşküñ güllerin âl eyledüñ	G. 305	+	284	+	239	+	313	+	250	+	204	+	267	+	318	+	304

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
dil helāk oldu bugün derdiyle ol meh-pārenūñ	G. 306	+	285	+	240	+	314	+	232	+	192	+	269	+	317	+	300
tutdı şahñ-ı gülşeni feryād u zārī bülbulūñ	G. 307	+	286			+	318					+	293	+	295		
çün kânum içdi baña leb-i dil-sitân gerek	G. 308	+	287			+	319			+	446	+	264	+	311		
tîğ-ı ğamla cism-i ‘aşık çāk çāk olmak gerek	G. 309	+	288			+	315					+	292	+	302		
ne var ‘âlemde ey zâhid bugün ‘îş u tarabdan yêğ	G. 310	+	289			+	316					+	262	+	313	+	310
deme mey-hānede hūra şakın bint-i ‘inebden yêğ	G. 311	+	290			+	317					+	282	+	314	+	311
hem-ser olalı ol kad-i bālāya kākülūñ	G. 312					+	323					+	294	+	296	+	302
zūlf-i leyliiden siyeh-baht oldu meftūnuñ senūñ	G. 313					+	321					+	278	+	289		
cāndan helāk-ı lezzet-i güftāruñam senūñ	G. 314					+	324					+	268	+	303	+	305
bezm-i bahāra başdı ayağı benefşenūñ	G. 315					+	325					+	263	+	304	+	306
mey-durur devr içre şimdi pehlevānı ‘âlemūñ	G. 316					+	326					+	272	+	307	+	308
ğuşsa-i ferdā içün kim dēr saña endîşe çek	G. 317					+	327					+	283	+	315	+	286
ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledūñ	G. 318							+	235								
tîğ-ı müjgānuñla sīnem çāk çāk olmak gerek	G. 319							+	246								
dār-ı cināna beñzer turtuğı yêr habîbūñ	G. 320									+	193						
bir şey mi var cihānda ki mañlūk-ı hāk degül	G. 321	+	291	+	257	+	331	+	263	+	208	+	302	+	323	+	328
bu tokuz sīm-āb-gün deryāyı seyr et ‘ibret al	G. 322	+	292			+	334					+	312	+	325		
şu‘le-i ğam dilde vü cismümde dāğı çün fetîl	G. 323	+	293	+	259	+	328	+	254	+	209	+	307	+	319	+	322
‘arīzuñ meyden ‘arāk-rîz olsa ey hūr-ı cemîl	G. 324	+	294	+	264	+	341	+	253	+	212	+	316	+	331	+	321
sîretūñ ‘aşıkı ol gözleme mañbüb-ı cemâl	G. 325	+	295			+	332					+	306	+	321		
āstān-ı yārda kendin türāb ister gönül	G. 326	+	296			+	347			+	448	+	311	+	331	+	323
cefâ kılıcı ile oldu pâre pâre gönül	G. 327	+	297	+	262	+	336	+	265	+	488	+	308	+	328	+	333
ālām-ı dehri nice çekersin huzūra gel	G. 328	+	298	+	256	+	345	+	257	+	487	+	297	+	334	+	325
												+	301				
geç gelür bâğa muķayyeddür libās-ı nāza gül	G. 329	+	299	+	265	+	338					+	313	+	330	+	329
ğoncelerden gönderüp ‘aşıklara peygām gül	G. 330	+	300			+	346					+	310	+	339		
olmuş iken bülbul-i mest ile ‘işret-sāz gül	G. 331	+	301	+	255	+	337	+	266	+	206	+	298	+	329	+	326
kitāb-ı şevkuñ okur ey püser meger kândîl	G. 332	+	302	+	267	+	344	+	256	+	214	+	315	+	337	+	335
görürse göz yaşı içre beni yanar kândîl	G. 333	+	303	+	266	+	343	+	255	+	486	+	314	+	336	+	334
													+	338			
gerek mîr-i vilāyet ol gerek dünyāya sultān ol	G. 334	+	304	+	253	+	339	+	260	+	215	+	295	+	332	+	324
mā-sivā jenginden ey dil saña kim dēr muğber ol	G. 335	+	305	+	254	+	330	+	259	+	216	+	296	+	322	+	327
												+	299				
‘ışk ehlinūñ vücūdı yok evvel seri degül	G. 336	+	306	+	258	+	333	+	264	+	211	+	303	+	324	+	331
şanma ‘aşık ğuşşanuñ dā‘im mekânıdur gönül	G. 337	+	307	+	260	+	340	+	258	+	489	+	304	+	335	+	336
şūfiyā ta‘n eyleme sāfi şarāb-ı sāfa gel	G. 338	+	308	+	263	+	335	+	262	+	210	+	309	+	326	+	332
ser vêr gönül serîr-i maħabbetde server ol	G. 339					+	329					+	305	+	320		
mısr-ı hūsn içre olup başına sultān kākül	G. 340					+	342					+	300	+	333		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
künc-i ğamda bî-nevâyam ey belâ dermânım ol	G. 341							+	261								
demiş varsam gerek bî-çâreme ol yüzi mâh aḥşam	G. 342	+	309	+	299	+	396	+	299	+	492	+	360	+	381	+	378
kılan âvâre bir şüh-ı kebûter-bâzdur gönlüm	G. 343	+	310	+	293	+	375	+	302	+	490	+	361	+	358	+	370
hayâl-i yâr ile her lahza 'işret-sâzdur gönlüm	G. 344	+	311			+	374	+	272			+	336	+	359		
meh 'ârîzuña öykineli leşker-i nücüm	G. 345	+	312	+	302	+	378	+	311	+	243	+	366	+	362	+	365
gehî zehr-âb-ı ğam geh mey dëyü hûn-ı ciger çekdüm	G. 346	+	313	+	295	+	373	+	274	+	493	+	329	+	357	+	343
melâmet mülkine mâlik olup tâ kim 'alem çekdüm	G. 347	+	314	+	301	+	384	+	286	+	241	+	365	+	334	+	371
humârûn derdin ândum sâġar-ı şahbâdan el çekdüm	G. 348	+	315	+	287	+	395	+	287	+	228	+	327	+	380	+	367
bir bâ'îş-i hayât nigârûn helâkiyem	G. 349	+	316	+	273	+	369	+	269	+	450	+	322	+	354	+	357
cism-i zerdümle gehî deşt-i ğamuñ arslanıyam	G. 350	+	317	+	272	+	351	+	270	+	495	+	324	+	369	+	344
												+	326				
elüm çekdüm bu deştün lâlesinden sünbülinden hem	G. 351	+	318	+	291	+	394	+	301	+	218	+	332	+	379	+	366
çemende her nihâli gökden inmiş hûra beñztdüm	G. 352	+	319	+	279	+	381	+	280	+	494	+	334	+	365	+	346
her nefesde hem-demüm feryâd u zârumdur benüm	G. 353	+	320	+	276	+	372	+	282	+	496	+	340	+	356	+	345
benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum	G. 354	+	321	+	278	+	391	+	307	+	225	+	342	+	376	+	349
dâġlarla cismümi ser-tâ-be-pâ kan eyledüm	G. 355	+	322	+	309	+	388	+	306	+	491	+	356	+	373	+	361
ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hüş eyleyem	G. 356	+	323	+	312	+	390	+	283	+	452	+	325	+	375	+	350
												+	344				
tekebbürden berî gerd-i riyâdan pâkdür gönlüm	G. 357	+	324	+	283	+	380	+	289	+	453	+	346	+	364	+	352
bu kat kat kan ile tolmış dili cânâna tapşurdum	G. 358	+	325	+	303	+	392	+	267	+	224	+	350	+	377	+	355
geçüp cândan seri hâk-i der-i cânâna tapşurdum	G. 359	+	326	+	304	+	393	+	268	+	237	+	351	+	378	+	351
ey 'ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum	G. 360	+	327	+	306	+	383	+	297	+	220	+	368	+	367	+	377
ben ki eş'ârümde vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem	G. 361	+	328	+	286	+	367	+	292	+	451	+	352	+	352	+	368
gönlüm diler varup ser-i zülfünde bend olam	G. 362	+	329	+	298	+	377	+	300	+	238	+	364	+	361	+	381
nesîmâsâ çeküp el bâġ-ı 'âlemden güzâr êtdüm	G. 363	+	330	+	268	+	350	+	294	+	244	+	317	+		+	340
qaddûn ile 'ârîzuñ gülzârda yâd eyledüm	G. 364	+	331	+	270	+	358	+	305	+	233	+	318	+	342	+	341
kâşkî cismümde biñ biñ dîde peydâ eylesem	G. 365	+	332	+	271	+	355	+	295	+	234	+	319	+	339	+	342
hevâdârûn olaldan dūd-ı âhum	G. 366	+	334	+	274	+	357	+	291	+	245	+	323	+	341	+	372
yoluña harc etmege göz yaşı sîmümdür benüm	G. 367	+	335	+	275	+	353	+	275	+	248	+	328	+	371	+	339
'ayn-ı dilden cüş êdüp gözden akar yaşum benüm	G. 368	+	336	+	277	+	365	+	278	+	231	+	357	+	349	+	338
her kaçan nâz eylese ol serv-i âzâdum benüm	G. 369	+	337	+	280	+	364	+	284	+	246	+	338	+	348	+	347
ey dil habâb-ı sâġar imiş bârgâh-ı cem	G. 370	+	338	+	310	+	386	+	304	+	217	+	370	+	336	+	380
şol serv-qadd ü lâle-ruḡa bir ġazel dëdüm	G. 371	+	339	+	281	+	366	+	281	+	230	+	339	+	350	+	348
																+	356
ehl-i tevḥîdem ḥaḳîkat rāhınuñ âġāhiyam	G. 372	+	340	+	308	+	398	+	290	+	449	+	369	+	383	+	364
ben cünün-ı vâdi-i 'ışqam gedâlık şan'atüm	G. 373	+	341	+	282	+	354	+	309	+	221	+	343	+	338	+	382
														+	372		
cânı teslim eylemek 'ışkuñda kârumdur benüm	G. 374	+	342	+	311	+	356	+	273	+	454	+	371	+	340	+	376
tâze dâġum kırmızı gül zaḥm-ı tîġuñ süsenüm	G. 375	+	343	+	284	+	349	+	285	+	226	+	347	+	333	+	353
tolanup gün gibi etrâf-ı âfâkı güzër kıldum	G. 376	+	344														
bu nazm-ı âbdâr ile fehîm êt ne söylerem	G. 377	+	345	+	296	+	397	+	279	+	223	+	362	+	382	+	362
																+	375

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
nice bir h'ân-ı ğamla âb içelüm	G. 378	+	346	+	269	+	370	+	276	+	455	+	333	+	353	+	373
hâlt olduğına kâh-ı ğam ile ezel gilüm	G. 379	+	347	+	285	+	359	+	296	+	227	+	348	+	343	+	354
eşküm sitâresin şalalı ayağa gözüm	G. 380	+	348	+	288	+	360	+	310	+	219	+	354	+	344	+	358
göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyâm	G. 381	+	349	+	289	+	348	+	308	+	235	+	355	+	332	+	360
benem ki nazm serîrinde şâhib-erkânam	G. 382	+	350	+	290	+	362	+	293	+	222	+	341	+	346	+	369
													358				
gerdenümde şanma bu zülf-i siyâhumdur benüm	G. 383	+	351	+	305	+	385	+	277	+	240	+	367	+	335	+	337
müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hübânım	G. 384	+	352	+	297	+	361	+	303	+	242	+	363	+	345	+	363
kaşuñ hilâlini meh-i tâbâna vërmezem	G. 385			+	292	+	421	+	298	+	236	+	359	+	405		
				+	376												
ğonce la'lüñ hasretinden baĝrumı hün eyledüm	G. 386			+	300	+	352					+	330	+	370		
'âleme vëren ziyâ ol yüzi mâhumdur benüm	G. 387			+	307												
ol dilârâ dil-berümdür yâ dahı nemdür benüm	G. 388					+	368					+	331	+	351		
gerçi êtdüm halka halka dâĝumı mādâm dām	G. 389					+	371					+	335	+	355		
şâh-ı 'ışkuñ mîriyem encüm sipâhumdur benüm	G. 390					+	376					+	337	+	360		
vücüdüm zerreler kıldı maĝabbet cün türâb oldum	G. 391					+	379	+				+	345	+	363		
seg-i küyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferâĝ êtdüm	G. 392					+	382					+	353		366		
dûd tâ kim depemüzden çıka âhı çekelüm	G. 393					+	387					+	321	+	337		
bir iki gün dile sen mâhı gerçi mihrbân buldum	G. 394					+	389					+	320	+	374		
maĝabbet şeh-süvârınuñ atı oynadıdır başum	G. 395							+	288							+	379
ben bugün ol âfet-i şâh-ı cihânı görmedüm	G. 396							+	312								
gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cânâ gözüm	G. 397									+	239					+	359
ha müdârâdur benüm kullandüğüm	G. 398									+	247						
'avâyıkdan geçüp külli bu cismi câna tapşurdum	G. 399									+	558						
çarh sâkî mihrdür zerrin ayaĝ-ı meclisüm	G. 400																
öldüğümden soñra yâd eylerse yârân şöĝbetüm	G. 401													+	338		
rûz-ı ezelde hâk-i vücüdüm elenmedin	G. 402	+	353	+	313	+	403	+	338	+	272	+	373	+	386	+	385
maĝabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsın	G. 403	+	354	+	353	+	452	+	366	+	458	+	426	+	436	+	413
gül ile lâle kanından gönül reng alabilmezsın	G. 404	+	355	+	361	+	454	+	365	+	283	+	429	+	438	+	418
maĝabbet câmın ey zâhid elüñe alabilmezsın	G. 405	+	356	+	360	+	447	+	362	+	459	+	428	+	431	+	417
inse ħurşid-i felek toĝsa girîbânımdan	G. 406	+	357	+	342	+	463	+	354	+	253	+	386	+	447	+	442
zerreler yüz döndüre ħurşid-i 'âlem-tâbdan	G. 407	+	358	+	314	+	413	+	331	+	271	+	379	+	396	+	386
her ne kan kim yutdı dil la'l-i leb-i dildârdan	G. 408	+	359	+	315	+	418	+	330	+	287	+	374	+	401	+	410
dil helâk oldı meded şol gözleri bîmârdan	G. 409	+	360	+	317	+	412	+	329	+	263	+	380	+	395	+	425
zevkın tuyardan ol gözi mestâne yolların	G. 410	+	361			+	459							+	443		
ĥat ne peydâ oldı ol la'l-i şeker-âlüddan	G. 411	+	362			+	432							+	418		
mihr-i ruĥuña dil vëreli ey meh-i tâbân	G. 412	+	363	+	318	+	419	+	319	+	284	+	384	+	402	+	397
çeşm-i pür-ĥunımda ebrûñuñ ĥayâli bî-gümân	G. 413	+	364	+	319	+	404	+	317	+	259	+	385	+	387	+	432
zaĥm-ı peykânıñ degül sinemde ey kaşı kemân	G. 414	+	365	+	322	+	411	+	318	+	274	+	388	+	394	+	391
her muĥarrem mâh-ı nev toĝsa şafaĝdan yâ ĥüseyn	G. 415	+	366			+	461					+	376	+	445	+	441
baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yâr isteyen	G. 416	+	367			+	435							+	415		
ey dëyen 'âşık belâ küymıda ben derd isterin	G. 417	+	368	+	316	+	448	+	367	+	497	+	375	+	432	+	435

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
'âşıkam mecnûn-ı sıfat deşt-i belâ gerdideyin	G. 418	+	369	+	320	+	417	+	322	+	498	+	394	+	400	+	390
hudâ rahm eyleyüp bülbüllerün âh u figânından	G. 419	+	370	+	332	+	434	+	326	+	499	+	397	+	417	+	427
dür etti ben ğubârı ser-i kûy-ı yârdan	G. 420	+	371			+	436							+	421		
fenâ ehline ta'n etme geçüp 'ucb ile yanından	G. 421	+	372	+	324	+	471	+	327	+	504	+	398	+	457	+	414
her şem'-i hüsne kim ola kâfûrdan beden	G. 422	+	373	+	335	+	449	+	342	+	289	+	402	+	433	+	394
çöz kâkül-i müşğînünî 'anber ucuz olsun	G. 423	+	374	+	377	+	428	+	336	+	505	+	413	+	411	+	439
umma her divânenen mecnûn-ı şeydâ meşrebin	G. 424	+	375	+	356	+	433	+	334	+	292	+	412	+	419	+	437
çeşmüne kılsun nazar bî-bâk sahhâr isteyen	G. 425	+	376			+	427							+	410		
ben sāğar-ı belân ile bezmünde ser-hoşın	G. 426	+	377			+	451							+	435		
dilüm kanı ki saña şerh edeydi hâlümden	G. 427	+	378	+	359	+	458	+	349	+	252	+	417	+	442	+	411
edelden kâkülünde dil karârı bî-karâram ben	G. 428	+	379	+	363	+	470	+	343	+	559	+	419	+	455	+	440
lezzet-i dermânı idrâk eylemez bî-derd olan	G. 429	+	380	+	364	+	455	+	358	+	457	+	421	+	441	+	383
kaşuâ bakdum dedüm yegdür hilâl-i 'idden	G. 430	+	381			+	464					+	381	+	448		
'ışk içinde ser vârenler vardı serverlik yolın	G. 431	+	382			+	438							+	423		
kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin	G. 432	+	383	+	365	+	445	+	369	+	280	+	422	+	428	+	424
kılmaz isem lâle-ruh bir yâr ile mül şöhetin	G. 433	+	384	+	366	+	444	+	372	+	503	+	423	+	429	+	423
şâfi-dil rûşen-güher bî-mekr ü bî-âlem bugün	G. 434	+	385	+	367	+	457	+	344	+	277	+	424	+	440	+	412
dedi bir gün mihr-i 'âlemtâba mâh-ı âsmân	G. 435	+	386	+	350	+	25	+	333	+	31	+	405	+	454	+	30
livâ-yı mihrünî dikdüm gönül mülkine şâham ben	G. 436	+	387			+	430							+	413		
sensüz ey ruh-ı revân şüret-i bî-cânâam ben	G. 437	+	388	+	370		446	+	324	+	276	+	432			+	384
ölincek hâkûmî pây-ı segûn yâr yâr nişân etsün	G. 438	+	389	+	347	+	450			+	507			+	434	+	393
				+	537												
sen ey bülbül kebâb-ı âteş-i 'ışk-ı gül olmışsın	G. 439	+	390	+	321	+	405	+	363	+	275	+	387	+	388	+	434
egerçi şüretâ ednâdan ednâ hâk-i râham ben	G. 440	+	391	+	341	+	399	+	320	+	250	+	420	+	404	+	428
								+	355								
bezm-i yâra hûn-ı 'âşıkdan şarâb eglenmesün	G. 441	+	392	+	368	+	472	+	368	+	257	+	425	+	458	+	408
zâhidâ cennet ne bâbum kûy-ı dil-ber var iken	G. 442	+	393	+	374			+	370								
al tûtî gülşen-i minâyı seyrân eylesün	G. 443	+	394	+	373												
dil şikeste olalı seng-i cefâ-yı yârdan	G. 444	+	395	+	375	+	473			+	270			+	459	+	403
kosam cemende neşâtı bahârı n'eyleyeyin	G. 445	+	396	+	371	+	469	+	376	+	281	+	390	+	453	+	426
şaklamadan dürc-i cism içre kazâ cân cevherin	G. 446	+	397	+	369	+	456	+	345	+	506	+	430	+	439	+	419
hadeng-i âhumuñ zahmın yemiş bir ser-nigûnumsn	G. 447	+	398	+	362	+	460	+	359	+	262	+	431	+	444	+	409
şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ câm-ı beğâsından	G. 448	+	399	+	372	+	437	+	348	+	500	+	433	+	422	+	429
ğam acısını lezzet-i dünyâya vârmesün	G. 449	+	400	+	351	+	422	+	314	+	232	+	408	+	409	+	405
dildârumuñ benümle işiden rivâyetin	G. 450	+	401	+	323	+	410	+	332	+	264	+	389	+	393	+	422
dûd-ı âhum düttüni şafham olupdur gerdün	G. 451	+	402	+	325	+	426	+	316	+	265	+	391	+	407	+	420
kûh-ı endüh-durur âh ki bu cism-i zebûn	G. 452		403	+	327	+	407	+	321	+	282	+	393	+	390	+	388
pür-harâret mihr ü meh sevdâ-yı gerdün bî-sükûn	G. 453	+	404	+	330	+	425	+	351	+	258	+	395	+	408	+	421
yüz buldı ise gonce iğende açılmasun	G. 454	+	405	+	331	+	424	+	323	+	290	+	396	+	406	+	396
cismüm üzre şu 'le-i ğam hil'atümdür nûrdan	G. 455	+	406	+	333	+	406	+	341	+	260	+	399	+	389	+	389

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
kaldı nümüne dehre cihân-ı harâbdan	G. 456	+	407	+	337	+	439	+	353	+	502	+	401	+	420	+	433
ma' mür olam dème bu cihân-ı harâbdan	G. 457	+	408	+	336	+	476	+	347	+	285	+	400	+	461	+	395
dâğ-ı mihnetle beni öldürse ol gül-pîrehen	G. 458	+	409	+	340	+	401	+	352	+	266	+	404	+	384	+	399
her kaçan vahşî gâzâlüm seyr eder şahrâ yüzün	G. 459	+	410	+	343	+	409	+	313	+	288	+	406	+	392	+	400
gayrıya lutf u cefâdur baña 'âdet senden	G. 460	+	411	+	345	+	479	+	361	+	278	+	407	+	463	+	401
nice bir ola gönül haste-i hicrân senden	G. 461	+	412			+	440							+	424		
çok-durur yanar çerâğuñ encüm-i eflâkden	G. 462	+	413			+	442							+	426		
demidür ol şeh-i 'âlî-cenâba yalvarayın	G. 463	+	414	+	352		414	+	371	+	267	+	410	+	397	+	416
dil-berler içre ben saña 'aşık degül miyin	G. 464	+	415	+	354	+	415	+	375	+	268	+	372	+	398	+	406
												+	383				
édüp der-post mecnûnı geçürmiş dost yanından	G. 465	+	416	+	357	+	416	+	340	+	249	+	411	+	399	+	415
haţ degül dūd-i âh imişsin sen	G. 466	+	417	+	358	+	420	+	337	+	261	+	416	+	403	+	407
kabā-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen	G. 467	+	418	+	326		441	+	360	+	279	+	392	+	425	+	387
ruh-ı gerdünda her şubh ey şafağ kim cilvegerson sen	G. 468	+	419	+	349	+	478	+	364	+	273	+	418	+	462	+	436
yâr ile hem-halvet ol cismünde cânunı tuymasun	G. 469	+	420	+	348	+	465	+	335	+	291	+	415	+	449	+	404
merhamet umma gönül bu gerdiş-i bî-dâddan	G. 470	+	421	+	329	+	402	+	315	+	286	+	378	+	385	+	392
ey dil ol lâle-ruhuñ tendeki dağın yakasın	G. 471	+	422	+	355	+	466	+	356	+	251	+	433	+	450	+	431
ey dil ol servün elif üzre ki dağın yakasın	G. 472	+	423	+	344	+	467	+	346			+	427	+	451		
düşelden ayru şeydâ dil meh-i nâ-mihrbânumdan	G. 473	+	424	+	346	+	408	+	339	+	269	+	409	+	391	+	430
boynuma aldum o zülf-i 'anberinün minnetin	G. 474	+	426	+	339	+	400	+	325	+	255	+	414	+	456	+	398
eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzeninün minnetin	G. 475	+	427	+	338	+	474	+	328	+	501	+	403	+	460	+	402
hadeng-i gamzeñe cismüm nişân êtdüm ne hâkem ben	G. 476	+	428	+	334	+	431							+	416		
şakın âhumdan ey nigâr şakın	G. 477					+	423	+	357					+	414		
benem ol bezm-i mahabbetdeki ser-hoşlardan	G. 478					+	429							+	412		
nigâruñ lebleri vaşfı kaçan çıksa dehânumdan	G. 479					+	443							+	427		
yâ ilâhî bâde-i 'ışkı içen ayılmasun	G. 480					+	453							+	437		
gönül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	G. 481					+	462					+	377	+	446		
nigâra 'aşık isem ben de aña mahbûbın	G. 482					+	468					+	382	+	452		
ben temâşâ eyler iken sen melek-sîmâ yüzün	G. 483					+	475	+	373	+	256						
varup ol yâr-ı câna yalvarayın	G. 484					+	477	+	374								
geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn	G. 485							+	350								
belâ-keş dil-rübâsın sen senün derdünden öldüm ben	G. 486									+	254						
evrâk açılır âh êdicek hûn-ı cigerden	G. 487																
maḥaldür sînede dağumla 'âlem lâlezâr olsun	G. 488																
dikse ger çeşm-i habâbın sen semen-ruhsâra şu	G. 489	+	429	+	378	+	483	+	377	+	295	+	437	+	464	+	447
çağlayup akar benüm eşk-i revânüm sū-be-sū	G. 490	+	430	+	381	+	480	+	379	+	294	+	439	+	466	+	446
yolında dil-berün hâk ol tārîk-i bî-bedeldür bu	G. 491	+	431	+	383	+	482	+	380	+	298	+	434	+	470	+	445
şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferândur bu	G. 492	+	432	+	384	+	481	+	381	+	510	+	435	+	469	+	449
yaşum ol 'ârız-ı zîbâya karşı	G. 493	+	433			+	489					+	441	+	622		
âğyâr âh êdermiş ol gül-izâra karşı	G. 494	+	434	+	382	+	488	+	383	+	293	+	442	+	639	+	443

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
iltifât eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev	G. 495	+	435			+	486					+	440	+	468		
nażar eylerse baña şâh-ı sa' âdet-pertev	G. 496	+	436			+	485					+	443	+	467		
'âşıkâne gönlini akıtmasaydı yâre şu	G. 497	+	437	+	379	+	484	+	378	+	296	+	438	+	465	+	448
bağrumuñ başları üstine üşüpdür kayğu	G. 498	+	438	+	380	+	487	+	382	+	509	+	436	+	471	+	444
pâk edüp mir'ât-ı kalbî şu gibi didâr sev	G. 499									+	508						
yoluñ uğrarsa bir gün ey şabâ cânâna 'ışk eyle	G. 500	+	21	+	458	+	22	+	421	+	345			+	558	+	28
gördiler had yok hadeng-i ğamzeñüñ peykânına	G. 501	+	439	+	434	+	522	+	427	+	391			+	508	+	517
varsa gözüm yaşı n'ola cânân ayağına	G. 502	+	440	+		+	515					+	467	+	501	+	464
letâfet bağına serv ol giriftâr-ı hazân olma	G. 503	+	441	+	461	+	553	+	452	+	515	+	472	+	537	+	497
													480				
gül saña kande beñzer ey mihr ü mäh-zâde	G. 504	+	442	+	429	+	564	+	400	+	461	+	500	+	546	+	481
mecnûn göziydi leyli hayâline cilvegâh	G. 505	+	443			+	507					+	460	+	488		
bilürin derdini şafâ yerine	G. 506	+	444			+	549					+	454	+	484		
ger hevâdâr olmasa ruhsâr-ı yâra mirveĥa	G. 507	+	445	+	412	+	520	+	458	+	524	+	487	+	505	+	457
oldı şikeste-hâtır u nâ-şad âyine	G. 508	+	446	+	404	+	546	+	435	+	519	+	479	+	527	+	458
				+	417												
ĥandeyle olalı leb-i cânân girih girih	G. 509	+	447	+	443	+	523	+	450	+	518	+	464	+	509	+	475
içmezem mey dëyi ey şüfi yêter lâf eyle	G. 510	+	448			+	547							+	530	+	521
yaş dökdi gözlerüm bakıcak sîne dâğına	G. 511	+	449	+	386	+	491	+	428	+	341	+	444	+	473	+	452
ben belâ ferhâdiyam küh-ı ğam-ı dildârda	G. 512	+	451	+	389	+	513	+	444	+	305	+	450	+	499	+	456
şüfi ister sâgarı meclisde her ân öpmege	G. 513	+	452	+	450	+	551	+	459	+	528			+	536	+	498
mey ayağa binmiş gezer peymânenen peymâneye	G. 514	+	453	+	408	+	512	+	433	+	325	+	456	+	498	+	501
süzüm sirâyet êtse mecnûn-ı nâ-murâda	G. 515	+	454	+	392	+	493	+	442	+	321	+	457	+	478	+	455
ķan aĝladuñ görince ben 'âşıkı belâda	G. 516	+	455	+	393	+	492	+	441	+	386	+	458	+	474	+	471
âstânuñda yüzüm ferş eyledüm ĥâk üstine	G. 517	+	456	+	395	+	497	+	387	+	299	+	465	+	482	+	476
rûy-ı yâr ile nażar eden bu zülf-i ser-keşe	G. 518	+	457	+	448	+	543	+	413	+	319			+	532	+	467
dâĝlar kim zeyn olupdur cism-i şad-ĥâk üstine	G. 519	+	458	+	396	+	518	+	386	+	315	+	469	+	503	+	477
ķavm-i leyli seng-i bî-dâd atdı mecnûn üstine	G. 520	+	459	+	397	+	506	+	384	+	387	+	470	+	493	+	474
ĥekdüĝüm yer yer elif bu cism-i pür-ĥün üstine	G. 521	+	460			+	505	+	385	+	312	+	459	+	490	+	478
naķş-ı ĥüsnuñle dili ey büt-i ĥîn deyr eyle	G. 522	+	461	+	403	+	560	+	392	+	514	+	448	+	541	+	493
ĝam yemeden öldük mey-i gül-reng içilse	G. 523	+	462	+	401	+	517	+	394	+	385	+	475	+	502	+	453
ède mi meyl ser-i zülfî dil-i pür-hevese	G. 524	+	463	+	402	+	499	+	395	+	300	+	476	+	480	+	454
ey şanem şol ĥâl kim ķonmuş bu ĥadd-i mehveşe	G. 525	+	464	+	407	+	490	+	403	+	301	+	482	+	472	+	468
görmedi ĥün-ı dilüm yâr eşigi taşında	G. 526	+	465	+	414	+	557	+	393	+	332	+	471	+	550	+	438
																+	472
mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflâkde	G. 527	+	466	+	409	+	498	+	448	+	337	+	483	+	479	+	459
yâra dëdüm büse vër bayramlık bayramda	G. 528	+	467	+	411		504	+	447	+	342	+	484	+	489	+	460

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
ruhlarıñdan çekmez el bād ile eyler ‘arbede	G. 529	+	468	+	418	+	511	+	445	+	320	+	490	+	497	+	484
bir ebed mülkine cânım hem-civār etmek nice	G. 530	+	469	+	423	+	530	+	453	+	520	+	496	+	514	+	488
göñlini hürrem tutanlar lezzet-i dünyā ile	G. 531	+	470	+	419	+	502	+	419	+	388	+	492	+	487	+	518
da‘vi-i ‘ışk eylemek mecnūna ben şeydā ile	G. 532	+	471	+	420	+	503	+	418	+	316	+	494	+	485	+	516
da‘vi-i ihyā eder la‘l-i lebūñ ‘īsā ile	G. 533	+	472					+	414								
baş koşdı zülf haññ-ı ruh-ı dılrübā ile	G. 534	+	473	+	427	+	568	+	439	+	307	+	497	+	556	+	526
sūzen ile dökeler sāhile deryā dükene	G. 535	+	474	+	430	+	565	+	406	+	324	+	505	+	547	+	508
meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına	G. 536	+	475	+	428	+	508	+	390	+	338	+	499	+	491	+	509
lebūñ hayāli geelden bu çeşm-i pür-hūna	G. 537	+	476	+	424	+	494	+	436	+	335	+	501	+	475	+	503
‘ārızā lāle sürüp leyli-şıfat gülgüne	G. 538	+	477	+	426	+	510	+	405	+	331	+	504	+	495	+	506
çün şitā faşında tuğyān eyler āb-ı edrine	G. 539	+	478	+	449	+	537	+	426	+	523			+	518	+	513
göñlüm ister yeñi başdan yine āvāre düşe	G. 540	+	479	+	431	+	495	+	402	+	389	+	507	+	476	+	511
baş koşdı sāyeveş bir iki yüzi karaya	G. 541	+	480	+	432	+	496	+	462	+	308	+	508	+	477	+	512
yapduğında yazmış ibrahīm-i āzer ka‘beye	G. 542	+	481	+	436	+	509	+	460	+	343			+	494	+	510
zeyn iken dağ-ı ğamuñla nazar etseñ tenüme	G. 543	+	482	+	435	+	540	+	409	+	521			+	523	+	490
varduğumca kūyuña bu dide-i nemnāk ile	G. 544	+	483	+	437	+	514	+	410	+	340			+	500	+	505
								+	422								
āyine her gün koyar dildārı tenhā koynına	G. 545	+	486	+	460	+	542	+	424	+	304			+	531	+	462
sen şehūñ gerd-i rehin māh alup ayesine	G. 546	+	487	+	439	+	554	+	391	+	322			+	538	+	525
döğünüp taş ile leylā demedi dāyesine	G. 547	+	488	+	438	+	555	+	396	+	317			+	539	+	524
ol şanavber-kad için evden olup āvāre	G. 548	+	489	+	413	+	529	+	404	+	303	+	503	+	513	+	507
				+	425												
tağlarca edeyin minneti ferhāda yine	G. 549	+	490	+	451	+	550	+	431	+	318			+	535	+	504
pervāneler melāmet odına girişmeye	G. 550	+	491	+	441	+	516	+	411	+	522			+	496	+	495
‘aññār-şıfat geldi yine bāğa benefşe	G. 551	+	492	+	453	+	534	+	415	+	526					+	486
açılmaz idi seyre gelüp bāğa benefşe	G. 552	+	493	+	454	+	533	+	416	+	525			+	519	+	466
gölşende dönüp ‘āşık-ı bī-bāke benefşe	G. 553	+	494	+	452	+	536	+	412	+	334			+	533	+	463
gonce ağzına düşer mi jāleyi dendān ede	G. 554	+	495	+	415	+	571	+	449	+	512	+	491	+	555	+	482
āyine hūsnūñe kul olsun şafāsı var ise	G. 555	+	496	+	445	+	569	+	397	+	517			+	551	+	470
acıdıcak yaşum ol gül-çihre	G. 556	+	497	+	422	+	552	+	399	+	302	+	466	+	529	+	489
şoñbet-i ehl-i tekellüfden berī oldum yine	G. 557	+	498	+	391	+	545	+	434	+	330	+	451	+	525	+	515
												+	462				
şanuram baksam nigāruñ gözi üzre kaşına	G. 558	+	499	+	388	+	572	+	407	+	329	+	449	+	526	+	465
‘aceb mi vērse serin çarñ dūd-ı āhumuza	G. 559	+	500	+	442	+	563	+	388	+	511	+	489	+	545	+	451
gözlerüm yaşı revān olmuş aķar şahrālara	G. 560	+	501	+	421	+	524	+	454	+	333	+	495	+	510	+	483
yüzüme bir kadem başmaz benüm ol serv-i āzāde	G. 561	+	502	+	410											+	499
sipihir reşk edeli ‘ış-i ber-devāmumuza	G. 562	+	503	+	385	+	527	+	398	+	326	+	486	+	512	+	480
şem‘ gibi şanmañuz tenhā zebānum sūñte	G. 563	+	504	+	400	+	573	+	456	+	327	+	474	+	557	+	500
												+	502				
sāğar tarīk-i ‘işreti ta‘līm edüp güle	G. 564	+	505	+	447	+	538	+	423	+	323			+	521	+	492

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
édüp cefâyı pîşe meyl étme âh u zâra	G. 565	+	506	+	416	+	544	+	455	+	346	+	488	+	524	+	473
elinde âhumuñ oldu bu çarh-ı dñn kâse	G. 566	+	507	+	394	+	562	+	417	+	527			+	544	+	522
bakmasa sen dil-ber-i 'âlî-cenâbuñ 'aynına	G. 567	+	508	+	444	+	558	+	429	+	309	+	478	+	506	+	461
dem mi var kanlu yaşum çihreme yol eylemeye	G. 568	+	509			+	566					+	493	+	549	+	496
çarh abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrûhte	G. 569	+	510	+	459	+	561					+	463	+	542	+	450
derd ü ğamdur yêdügüm ni'met-i dünyâ yerine	G. 570	+	511	+	446	+	525	+	432	+	513	+	477	+	548	+	479
nice bir mest gece gün toğa mañmûr eyle	G. 571	+	512	+	456	+	532	+	425	+	339			+	516	+	485
büm 'âr eyler iken konmağa vîrânemüze	G. 572	+	513	+	457	+	567	+	461	+	460			+	553	+	523
mâ'il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe	G. 573	+	514	+	433	+	521	+	408	+	336	+	509	+	507	+	514
her nazar eden şadağında o mâhuñ yayına	G. 574	+	515	+	455	+	574	+	430	+	516	+	498	+	559	+	520
güşe-i fakr dilâ kişver-i cemdür bilene	G. 575	+	516			+	559			+	390			+	554	+	494
yine 'aşıklar içinde kadem başdum bu meydâna	G. 576					+	500					+	447	+	481		
kıldum sefer diyâr-ı ğam u derd ü mihnete	G. 577					+	501					+	453	+	483		
dêdüm dildâra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymâne	G. 578					+	526					+	481	+	511		
ğamzeyle kaşuñ başlamadın tîr ü kemâna	G. 579					+	528					+	446	+	515		
ağyâr nazar edemez ol ince miyâna	G. 580					+	531					+	452	+	517		
hengâm-ı şehirde açılıp bâğa benefşe	G. 581					+	535							+	520		
eyleme cân vêrdügüm 'ayb ol büt-i tannâzuma	G. 582					+	539					+	455	+	522		
peykânûñ eyâ kaşı kemânûm dil içinde	G. 583					+	541					+	461	+	528		
kanum iç dêrsem nigârûñ ğamze-i mey-nûşına	G. 584					+	548					+	468	+	534		
yûri var meykede bünyâd kılup deyr eyle	G. 585					+	556					+	473	+	540		
âftâb-ı tal'atûñi görmesem bir şubh-ğâh	G. 586					+	575										
'arızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle	G. 587					+	576					+	506			+	491
düşürdi şevk-i ruhuñ halkı eşk-i pûr-hûna	G. 588							+	438								
bir tavr ile geldi gül bezmine lâle	G. 589							+	440								
âh hecrûñde gözüm yaşını giryân étme	G. 590							+	451								
bugün elden giderme gel piyâle	G. 591									+	306						
bir güzel meh-pâre gördüm ben bugün gülzârda	G. 592									+	310						
bir güzeller şâhını şâh eyledüm cân mülkine	G. 593									+	311						
şâdıkû'l-kavl olsa dil-ber bî-vefâ yâr olmasa	G. 594									+	328						
elûñden görmedük hiçbir belâ mı kaldı 'âlemde	G. 595															+	469
bir muğ-beçeyi gördüm dil-berliği çağında	G. 596													+	492	+	487
bâğ-ı cihânda kârı kimûñ âh u zâr ola	G. 597	+	46	+	40	+	45	+	26	+	347	+	39	+	560	+	45
								+	463								
bezm ol-durur ki yâr içe mey sâki cân ola	G. 598	+	49			+	50							+	562		
bir kuluñ kim rûm hâssânı ola	G. 599					+	44							+	561		
dil-ber oldur ki mañabbet êdene kîni ola	G. 600	+	55	+	47	+	56	+	31	+	348	+	49	+	563	+	57
		+	519														
mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme peymâneyi	G. 601	+	484	+	399	+	570	+	420	+	400			+	552	+	519
				+	475												

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
yaşum getürdi yanuma ol mäh-pāreyi	G. 602	+	485	+	440	+	598	+	457	+	344	+	519	+	582	+	502
'ışk odı sîneme uralı derd dâğını	G. 603	+	517	+	463	+	586	+	496	+	380			+	571	+	545
kim ki görmek istese güllerle cennet bağını	G. 604	+	518	+	464	+	606	+	490	+	392			+	591	+	544
ğamuñla ayağa düşdüm şarâb-ı nâb gibi	G. 605	+	520	+	471	+	588	+	494	+	382			+	576	+	588
büstân-ı ser-i küyuñ tolanup âb gibi	G. 606	+	521	+	472	+	584	+	495	+				+	569	+	586
étmezem gülzâr seyrin bülbül-i şeydâ gibi	G. 607	+	522	+	476	+	580	+	528	+	349			+	572	+	600
bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni	G. 608	+	523	+	466	+	616	+	473	+	359			+	602	+	531
mihr âteş-bâzlar resmini engîz eyledi	G. 609	+	524	+	479	+	602	+	471	+	399			+	587	+	549
yoluñda ser vêtüp şu ki serverlik eyledi	G. 610	+	525	+	480	+	582	+	480	+	409	+	531	+	567	+	550
ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağladı	G. 611	+	526	+	482	+	577	+	476	+	350			+	566	+	574
derd ser-leşkerine bekledi mecnûn vâdî	G. 612	+	527			+	673	+	483	+	368			+	659	+	533
derd okların ol kaşı kemân cânuma atdı	G. 613	+	528	+	485	+	609	+	484	+	369			+	594	+	604
cân vërsem añuban kaçad ü ruhsâr-ı yârümi	G. 614	+	529	+	486	+	674	+	535	+	364			+	368	+	537
														+	660		
gözümle gönülüm arar hüsn-i 'âlem-ârâyı	G. 615	+	530	+	489	+	596	+	534	+	393			+	580	+	557
elüñe cām-ı âl geldi cihānuñ sa'd-ı devrânı	G. 616	+	531	+	491	+	594	+	505	+	351			+	578	+	591
n'ola gözlerse erbâb-ı nazar ruhsâr-ı cānânı	G. 617	+	532	+	492	+	611	+	503	+	402			+	597	+	529
'ışk ehli ol-durur ki görem dēyü yārini	G. 618	+	533	+	495	+	583	+	501	+	381			+	568	+	571
şaldugumda hāne-i 'ışkuñ ezel bünyādını	G. 619	+	534	+	496	+	585	+	527	+	377			+	570	+	575
ey gönül mecnûn-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni	G. 620	+	535	+	502	+	578	+	475	+	352	+	510	+	586	+	556
benem mecnûn-ı pür-sevdâ-yı leylî	G. 621	+	536	+	504	+	626	+	524	+	541			+	604	+	566
ey felek bir gün muķīm-i kûy-ı dildâr ét beni	G. 622	+	537			+	641							+	629	+	595
hayliden pîr-i muğānuñ beklerüz dergāhını	G. 623	+	538	+	498	+	603	+	509	+	367			+	588	+	590
fırkatünde dâğ ile na'l ile zeyn édüp teni	G. 624	+	539	+	500	+	597	+	492	+	384	+	515	+	581	+	576
gönül seni dileyü her cenāba yüz tutdı	G. 625	+	540	+	508	+	604	+	489	+	394	+	526	+	589	+	558
ol kemân-cebrü' gazâl-i mihri naħcîr eyledi	G. 626	+	541	+	513	+	636	+	488	+	546	+		+	624	+	546
revâ mıdur kelîsâdan çıkarmak bir müselmānı	G. 627	+	542	+	501	+	615	+	506	+	542	+	512	+	601	+	551
nigārâ bezm-i hüsnünde dil-i mestānemüz kaldı	G. 628	+	543	+	509	+	607	+	487	+	403	+	517	+	592	+	577
sîm-i eşki her kimüñ yoluñda îşâr olmadı	G. 629	+	544	+	511	+	592	+	479	+	374	+	518	+	573	+	552
												+	522				
kemân-ı rüstemi kaşuñ kemānı gelmedi mi	G. 630	+	545	+	515	+	601	+	508	+	395	+	528	+	585	+	568
bulınmaz bezm-i ğamda baña hem-dem nâleden ğayrı	G. 631	+	546	+	507	+	627	+	493	+	361	+	513	+	613	+	548
bâzâr-ı kâ'inâtda gördi güzel seni	G. 632	+	547	+	512	+	631	+	504	+	544	+	524	+	618	+	553
ol kadar vërdüm hevāya kendümi hırmen gibi	G. 633	+	548	+	521	+	581	+	533	+	355	+	527	+	565	+	585
pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'çün yaşını	G. 634	+	549	+	522	+	587	+	518	+	358			+	574	+	584
nigārâ sen revân olduñ benüm gönülümde ğam kaldı	G. 635	+	550	+	518	+	617	+	515	+	547			+	603	+	528
yandum şol ak yüze o kara kaşdayın dağı	G. 636	+	551	+	519	+	646	+	472	+	406			+	632	+	582
benem şemşîr-i hûn-bārumla devrānuñ ser-endāzı	G. 637	+	552	+	523	+	605	+	532	+	362			+	590	+	592
kıldı mâtem-zede haţt-ı ruh-ı gül-fām beni	G. 638	+	553	+	527	+	625	+	510	+	550			+	612	+	527
yeter olduk ğubâr-ı ğamla bengî	G. 639	+	554	+	505	+	630	+	538	+	408			+	616	+	570

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
teşneyem kandur beni âb-ı zülâlün şadgası	G. 640	+	555	+	533	+	654	+	468	+	363			+	641	+	536
ne gam ey nâle belâ eylese pâ-mâl beni	G. 641	+	556	+	494	+	643	+	514	+	548			+	617	+	587
yüri hey 'âşıkına 'âdeti bî-dâd yüri	G. 642	+	557	+	516	+	676	+	536	+	410	+	530	+	662	+	567
diyar-ı bezmün ey dil şâh-ı gevher-pâsıdur sâkî	G. 643	+	558	+	520	+	610	+	516	+	370			+	596	+	583
zülfüññ küfrine şöyle vermişem ikrârımı	G. 644	+	559			+	618							+	605		
mecnün kaçan ki 'ışk êline pâdşâh idi	G. 645	+	560	+	525	+	678	+	522	+	401			+	663	+	601
eylemiş hattı la 'l-i cânânı	G. 646	+	561	+	478	+	677	+	526	+	356			+	664	+	594
görüp cân verdüm ol nâ-mihrbânı	G. 647	+	562	+	477			+	502	+	396	+	511			+	572
dâğ-ı sinem ehl-i derdün olalı baş ocağı	G. 648	+	563	+	483	+	619	+	477	+	372			+	606	+	554
hırka n'êtsün şüfiye pür-kîne olsa sînesi	G. 649	+	564	+	530	+	679	+	530	+	551			+	665	+	581
rızâñ gözlerin senden gelen derd ü belâ hakkı	G. 650	+	565	+	526	+	652	+	531	+	373			+	638	+	530
yâr olaldan rahş-ı hüsn ile cihânun yügrügi	G. 651	+	566	+	469	+	624			+	407			+	611	+	559
gelse söz meydânına cânâ cihânun yügrügi	G. 652	+	567	+	470	+	628	+	469	+	397			+	614	+	563
ol meh bizümle eylemedi âsnâlığı	G. 653	+	568	+	529	+	620	+	529	+	549			+	607	+	598
çignek oldum leşker-i derd ü gama yâd êt beni	G. 654	+	569	+	474	+	642	+	513	+	366			+	630	+	596
ne ziyân êtdi saña şüfi şarâb-ı şâfi	G. 655	+	570	+	488	+	638	+	485	+	404			+	626	+	543
tâ ki gördüm hüsn içinde ol melâhat kânını	G. 656	+	571	+	503	+	589	+	537	+	540			+	564	+	602
haddüñdür sevdüğüm ebr-i bahârün giryesi	G. 657	+	572	+	493	+	664	+	466	+	534			+	652	+	539
'ışk bir şem'-i ilâhîdür benem pervânesi	G. 658	+	573	+	462	+	579	+	464	+	379			+	595	+	569
hey ne müşkil kâr imiş 'âlemde yâr eksüklügi	G. 659	+	574	+	532	+	653	+	520	+	405			+	640	+	541
beni kûl êtdi 'ışkına bugün bir mâh-ı ken'ânî	G. 660	+	575	+	517	+	675	+	512	+	545			+	661	+	547
gözün şîr-i şikâr-efgen-durur kaşun siyeh-güşı	G. 661	+	576			+	608							+	593		
seg-i leyli ayağına sürüp mecnün pîşânî	G. 662	+	577	+	536	+	621	+	507	+	375	+	529	+	608	+	540
şeb-i hecründe yitürsem n'ola ey mâh yolu	G. 663	+	578	+	468	+	649	+	521	+	532			+	636	+	589
encümle gezdi gece şehri kamer çerâğı	G. 664	+	579	+	524	+	651	+	523	+	357			+	637	+	593
gör 'âşıkun tenindeki na'l içre dâğını	G. 665	+	580	+	534	+	614	+	491	+	543			+	600	+	542
seyr edenler öldüğümden soñra sinem dâğını	G. 666	+	581	+	535	+	623	+	498	+	376	+	521	+	610	+	542
şalmağa gam-hâne-i hicrâna yer yer âteşi	G. 667	+	582	+	506	+	668	+	465	+	378			+	654	+	599
şîrlerden vâdi-i 'ışkun geçilmez bîşesi	G. 668	+	583	+	510	+	665	+	470	+	529			+	650	+	597
fakr ikliminde şol kim sürdi tenhâ begligi	G. 669	+	584	+	487	+	644	+	519	+	383			+	631	+	565
sa'âdet tahtınun sultânına hâkdan 'atâ geldi	G. 670	+	585	+	481	+	658	+	474	+	530			+	645	+	579
her şererden oldu bir deryâ-yı âteş bîşesi	G. 671	+	586	+	499	+	662	+	478	+	560			+	649	+	532
fakr ile fakr eyleyen meydân-ı dîn serverleri	G. 672	+	587	+	473	+	667	+	482	+	533			+	653	+	564
serv oldıysa nigârâ bağbânun dikmesi	G. 673	+	588	+	490	+	656	+	486	+	535			+	643	+	538
tâ ki oldı şâh-ı rez pîr-i muğânun dikmesi	G. 674	+	589			+	657							+	644	+	555
gördi göz yaşı yıkup âh ise ber-bâd êtdi	G. 675	+	590	+	467	+	672	+	467	+	536			+	658	+	560
örmez isem ka'bede maḥbûbumun dîdarını	G. 676	+	591	+	497	+	669	+	499	+	537			+	655	+	561
kapdı çihremden şabâ hâk-i der-i cânânımı	G. 677	+	592	+	484	+	600	+	517	+	538			+	584	+	562
öldüğümde seyl-i eşk iletse bî-pervâ beni	G. 678	+	593	+	514	+	590	+	497	+	539	+	516			+	603

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
nice yüz bulmasun devr-i ruḥında zülf-i miskîni	G. 679	+	594	+	528	+	613	+	500	+	531	+	523	+	599	+	535
dervîş kim şî'âr êde fakruñ libâsını	G. 680	+	595			+	659							+	646	+	578
saña gönderse nâlem düd-ı âhı	G. 681	+	596			+	648							+	635		
kıldı ğam ferhâd ile mecnûn dil-i şeydâları	G. 682	+	597			+	660							+	647		
mâlik-i derd olsa 'âşık istemez dünyâları	G. 683	+	598			+	635							+	623		
nâz ile ol ğonce çün seyr-i gülistân eyledi	G. 684	+	599			+	593							+	577		
bugün bir muğ-beçe maḥbûbuñ oldum zâr u şeydâsı	G. 685	+	600			+	622	+	481	+	360	+	520	+	609		
yâr gösterdi biraz âyine-i ruḥsârını	G. 686	+	601					+	539								
sîneme şol deñlü yaqđum dağlar yok sağışı	G. 687			+	465												
ey felek yâ hem-nişîn-i bezm-i cânân êt beni	G. 688			+	531	+	655	+	511	+	353			+	642	+	580
bî-îş-i bâde olma-durur ğam dedükleri	G. 689					+	591							+	575		
görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi	G. 690					+	595					+	514	+	579		
elüñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cânı	G. 691					+	599	+	525			+	525	+	583		
tolanurken gece şeb-revlik ile küy-ı cânânı	G. 692					+	612							+	598		
'ışk ferhâdına başum bîsütün tağı gibi	G. 693					+	629							+	615		
şeh-i mülk-i cemâl olduñ nitekim dil-berüñ kaşı	G. 694					+	633							+	620		
ruḥsârüñ iken ey meh rūḥuñ yanar çerâğı	G. 695					+	634							+	621		
fiğân ki hem-dem-i nây êtdi âh u zâr beni	G. 696					+	637							+	625		
hattı giderdi yâr yüzinden revâcını	G. 697					+	639							+	627		
nâşih içdi êtmeden ibrâmı bayram êrtesi	G. 698					+	645							+	633		
göñlüne gelse elem bî-çihre-i pür-tâb-ı mey	G. 699					+	647							+	634		
âh êdersem yaqaram odlara bu nüh felegi	G. 700					+	650										
gerdenüñ göstermek ile sîne-çâk êtdüñ beni	G. 701					+	661							+	648		
tâ ki gördüm bir nazar ol mâh-peyker dil-beri	G. 702					+	666							+	651		
yine bu çarḥ-ı sitem-pîşe 'aceb hâl êtdi	G. 703					+	670							+	656		
gördüm rakîbe cevır okın atar ol âfeti	G. 704					+	671			+	398			+	657		
k ı t ' a l a r																	
baña eyyâm-ı vişâl olmadı hergiz rûzî	Mk. 1	+	602														
mâl-i dünyâ ki zıllı zâ'ildür	Mk. 2	+	603														
bir hayâlî-zâde bendeñ vardur ey şâh-ı kerîm	Mk. 3	+	604	+	539	+	694	+	551	+	564			+	677	+	611
ḥusrevâ êtdi terbiyet çünkim	Mk. 4	+	605	+	540			+	544	+	566			+	688	+	610
altun üsküflü kuloğlı güzeliyken ḥurşîd	Mk. 5	+	606	+	541	+	700	+	540	+	565			+	686	+	608
şorarsa ser-güçeştümden benüm şehrumde yârânım	Mk. 6	+	607	+	542			+	541	+	561			+	687	+	606
tutup behrâm gibi gûra şaldı	Mk. 7	+	608	+	544	+	693	+	542	+	563			+	684	+	607
her makâma ki êdesin âheng	Mk. 8	+	609	+	545	+	697	+	543	+	562			+	685	+	605
seydîñüñ çok sikildügin evvel	Mk. 9	+	610	+	546	+	703	+	552	+	567					+	612
elüñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cânı	Mk. 10	+	620														
maḥabbet tîrini pertâb êdüp miḥnet kemânından	Mk. 11	+	623														
varsâ gözüm yaşı n'ola cânân ayacağına	Mk. 12			+	538					+	585						

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
girse ele bir sarây-ı hâlî	Mk. 13					+	681					+	534	+	486		
ne i' tibâr bu çarha yaşum habâbıdur	Mk. 14					+	682					+	535	+	667		
girince bahrine 'ışkuñ şanup kenârı şığ	Mk. 15					+	683					+	536	+	668		
güşvâr-ı 'arş olursa yaraşur her bir sözi	Mk. 16					+	684					+	537	+	669		
dil müjeñ tiriyle cânâ sine-çâk olmış yatur	Mk. 17					+	685					+	538	+	670		
şehe kul olmağa geldi cihânda bir levendüm var	Mk. 18					+	686					+	539	+	671		
gedâ ki terkini urdı bu 'âlem-i dünüñ	Mk. 19					+	687					+	540	+	672		
cefâlaruñla nice zulmi bi-günâh çekem	Mk. 20					+	688					+	541	+	673		
nâr-ı gamuñla nûr olup ey mâh-pâre şem'	Mk. 21					+	689							+	674		
olmasa sen zât-ı pâke 'âşık-ı dîdâr gül	Mk. 22					+	690							+	675		
çok mı sen şâh-ı selîmî-meşrebe	Mk. 23					+	691							+	682		
teng-i şeker karşıña dil-teng olup açılmasun	Mk. 24					+	692							+	676		
şâhdan bir rahş ister gönümüz	Mk. 25					+	695							+	681		
lutf-ı bi-pâyân ne mümkün kim ola bir şâhdan	Mk. 26					+	696							+	678		
yâr elinden gelicek baña açarsın gönüm	Mk. 27					+	698							+	683		
şol ki evvel cefâ vü guşşa göre	Mk. 28					+	699							+	680		
şol ki evvel vefâ êdüp soñra	Mk. 29					+	701							+	679		
ölmek dirilmek emr-i ilâh idüğün bilür	Mk. 30					+	702							+	703		
delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hâl olma	Mk. 31					+	704										
hûblar dakar idi başına evvel çiçeği	Mk. 32							+	550								
pâdşâhum tapuña nesl-i melekdür dediler	Mk. 33															+	609
neng ü 'arı büt edinmekden ise biñ kerre	Mk. 34																
şöyle oldum bâde-i telhûñ giriftârı bugün	Mk. 35									+	581						
oldı her şâh-ı şükûfe yine 'âlî-himmet	Mk. 36									+	584						
ehl-i nazmuñ be şapkalı gidisi	Mk. 37											+	532				
üstâd-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı	Mk. 38											+	533				
m ü f r e d l e r																	
fiğân ki hem-dem[-i nây] êtdi âh u zâr beni	Mf. 1	+	611														
tolanurken gece şeb-revlik êdüp kûy-ı cânânı	Mf. 2	+	612														
komaz âhumdan ey meh-rû felek ber-bâd êde anı	Mf. 3	+	613													+	618
benem erbâb-ı nazmuñ devleti ey şabkalı kâfir	Mf. 4	+	614	+	547			+	559	+	579					+	617
maḥabbet-hânedür gönüm ezelden 'ışk-ı cânâna	Mf. 5	+	615	+	550			+	561	+	583					+	621
çihresinde görüben lem'a-ı nûr-ı nebevî	Mf. 6	+	616			+	727	+	549					+	719	+	623
deme yolumda komaz bir taş bir taş üstine	Mf. 7	+	617													+	624
ne yolumdur benüm ḥâk-i reh-i erbâb-ı 'ışk olmağ	Mf. 8	+	618							+	570					+	619
şâdî enîs-i guşşa vü zulmet qarîn-i nûr	Mf. 9	+	619													+	622
gördüm rakîbe cevîr okın atar ol âfeti	Mf. 10	+	621														
zûlf-i leyli den siyeh-baht oldı meftûnuñ senüñ	Mf. 11	+	622														
bu tokuz sîm-âb-gün deryâyı seyr-êt 'ibret al	Mf. 12	+	624														
bunu dâr baña bir güzel muttaşıl	Mf. 13	+	626													+	625
gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var	Mf. 14	+	627			+	728										
rind-i dürd-âşâmlıkla buldı şöhret nâmumuz	Mf. 15	+	628	+													

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
ko sînem âteş-i 'ışkuñla yansun tâze dâğ olsun	Mf. 16			+	543					+	575						
gêydüñ revâçe başuñ bulduñ revâcuñı	Mf. 17			+	548			+	560	+	578						
şapkasını gêyicek yahyâ keşîşe beñzer	Mf. 18			+	549												
mîhr-i cihânı kim ki gönülden êder terâş	Mf. 19			+	550	+	720	+	556	+	572			+	707	+	614
şemsîr-i fûrkatüñle cîger çâk çâkdür	Mf. 20			+	551	+	726	+	554	+	573			+	718	+	620
çarh abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrûhte	Mf. 21			+	511			+	555	+	571						
şekkerin leblerüñün şânına inmiş cânâ	Mf. 22			+	512					+	569					+	626
şikâyet kıлма zulminden nazâr kıl ol haţ ü hâle	Mf. 23			+	513			+	553	+	576					+	616
yaşum binâ-yı şabruma seyl-i fenâ imiş	Mf. 24			+	514			+	558	+	574			+	690	+	615
katre-i jâle ile lâleleri hâmunuñ	Mf. 25			+	515	+	706	+	557	+	577			+	720	+	613
hây u hûdan fâriğü'l-bâl olmak ister gönümüz	Mf. 26					+	705							+	689		
'ışkuñda garaż çâşnî-i derd ü elemdür	Mf. 27					+	707										
yâr-ı sengin-dil yıkılmış gönlümi yâd eyledi	Mf. 28					+	708							+	691		
ğamum yer kimse yok hergiz dil-i ğam-h'yardan ğayrı	Mf. 29					+	709							+	692		
bu ağarmış başı ferhâduñ şanasın tağıdur	Mf. 30					+	710							+	693		
mâr-ı zülfün bu dil ü cânı perîşân eyledi	Mf. 31					+	711							+	694		
leb-i sâkıye êtdün cânı teslim	Mf. 32					+	712							+	695		
ilâhî bülbül-i güyâ ola bâğ-ı belâgatde	Mf. 33					+	713							+	696		
görmek için makâm-ı mevlûdın	Mf. 34					+	714							+	697		
mâh-ı ramazân eyledi ey şâh terakkî	Mf. 35					+	715							+	698		
tâze sözle gelmege nev-rûzda sultânuma	Mf. 36					+	716							+	700		
gülistâna gül-âbı armağan ilter mi bir 'âkıl	Mf. 37					+	717							+	705		
felek mülkinde ey mâh-ı melek-çîhr	Mf. 38					+	719							+	708		
gül ne deñlü nâzûk ü rengin ü ter hoş-bû ise	Mf. 39					+	721							+	713		
görinelden güzelüm ince miyânun nazara	Mf. 40					+	722							+	714		
tîğ-ı ğam mecrûhı oldum kimse gelmez yanuma	Mf. 41					+	723							+	715		
gezdi şahrâları çâk cânı çıkınca mecnûn	Mf. 42					+	724							+	716		
sen gül'izârdan tûtalum olmadı dilek	Mf. 43					+	725							+	717		
huzûr-ı şâh-ı 'âlemde ne lâzım lâflar urmağ	Mf. 44							+	545								
şoñra geldümse necâtîyle nevâyiden ne ğam	Mf. 45							+	546								
tâb-ı cemâl-i dil-bere tâkat getürmeyüp	Mf. 46							+	547								
şikest olsa şurâhi câm-ı meclis ber-karâr olmaz	Mf. 47							+	548								
berğ-ı âhum güç ile buldı yerin sînemde	Mf. 48									+	568						
keşti-i bâdeyi gel tuncaya karşı çekelüm	Mf. 49									+	582						
içmezem mey dëyü ey şûfi yêter lâf eyle	Mf. 50																
olduğum'çün ramazânun ğam-ı hecrüñde 'alîl	Mf. 51															+	627
gönül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	Mf. 52																
'âlem-i 'ışkuñ mü'ebbed şâhiyuz mecnûn gibi	Mf. 53													+	699		
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	Mf. 54													+	701		
seyl-âb kabrin êtdi şimâl ü şabâ gelüp	Mf. 55													+	702		
cüy-i eşkümden felek dülâbı gerdân olalı	Mf. 56													+	704		
belli iken hayâlinün şanı	Mf. 57													+	709		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra
tab'um pelengi eyledi şîr-i felekle ceng	Mf. 58													+	710		
şehper-i cibrıldür cārüb-ı meydân-ı ğazâ	Mf. 59													+	711		
on biñ akçe dirligi lâyıķ mıdur ben bendenüñ	Mf. 60													+	712		
küy-ı dildârı tolanma tutmasun ey gird-bād	Mf. 61																
şûfiyâ ta' n eyleme şâfi şarâb-ı şâfa gel	Mf. 62															+	628
hüsnüñe âyîne kûl olsun şafâsı var ise	Mf. 63															+	629
her şem'-i hüsne ger ola kâfûrdan beden	Mf. 64															+	630
deryâ-yı 'ışķa ğarķ olalı bulmadum kenâr	Mf. 65															+	631
âhum yüzünde zülfüñi kılduķda tarmâr	Mf. 66															+	632
gerçi göñlüm kendüyi cām-ı sikender gösterür	Mf. 67															+	633
ķalmadı çeşmümde nem hecrinde giryân olmaķa	Mf. 68																

Tablo 7.2. MC, A.1, SÇ.2, SÇ.1, İ.2, İ.1, İ.4, M.9, E.1 ve E.2 Nüshalarının Dökümü

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
kaşideler																					
dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür	K. 1	+	4	+	1	+	1	+	110					+	1	+	5	+	1	+	1
h'âb-ı gâfletde iken göz açup oldı bîdâr	K. 2	+	6	+	2			+	111					+	2	+	6	+	2	+	2
burûc-ı kal' a-i gerdûnda yine vakt-i şehër	K. 3	+	9	+	3			+	112					+	3			+	3	+	3
gün gibi toğdı qarşudan o meh-liqâ şehër	K. 4			+	188	+	18							+	4			+	4		
olalı maşrık elinde şâhbâz-ı zer güneş	K. 5	+	10	+	5	+	2	+	120					+	5			+	5	+	5
tursa niyâm içinde kaçan kim yegâne tîğ	K. 6	+	5	+	6	+	3	+	122					+	6	+	3	+	6	+	6
livâ-yı mâhî çü dikdi sipihre husrev-i zeng	K. 7	+	1	+	7	+	6	+	114					+	7	+	4	+	12	+	7
																		+	518		
şeb ki meh geçdi felek tahtına sultân-şekl	K. 8			+	8	+	7							+	8			+	519	+	8
şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihâna hilâl	K. 9	+	2	+	10	+	4							+	9	+	8	+	7	+	10
fezâ-yı 'âlemi cün şâhbâz-ı zerrîn-bâl	K. 10	+	12	+	11									+	10			+	9	+	11
kaddûne beñzedür özini ey nigâr serv	K. 11	+	11	+	17	+	8							+	11			+	520	+	18
gözüm tuş oldı eylerken şehër vaktinde seyrânı	K. 12	+	13	+	20	+	9	+	123					+	13			+	513	+	21
erişüp şâha lutf-ı rabbânî	K. 13	+	8	+	24	+	12	+	117					+	20	+	7	+	516	+	25
'îd-i kurbân êrdi halkı yine şādân eyledi	K. 14	+	14	+	21	+	14	+	118					+	14			+	521	+	22
felek gehvâre-i şıbyâna beñzer	K. 15			+	4	+	13	+	113			+	3	+	21			+	517	+	4
ey seyl-i eşk hâne-i cismüm harâb kıl	K. 16			+	12									+	15	+	154	+	10	+	12
ey hilâl-i 'îd-i devrân sāgar-ı gerdân mısın	K. 17			+	15	+	16							+	16	+	2	+	523	+	15
tarikat ehliidür şâhib-velâyet tûğ-ı sultânî	K. 18			+	22			+	116					+	17			+	11	+	23
merhabâ ey ravza-i 'âlî nazargâh-ı güzîn	K. 19	+	3	+	16	+	17							+	18			+	524	+	16
iki serv-i revân êtdi yine gülzâr-ı 'osmânî	K. 20			+	23	+	15	+	119					+	19			+	522	+	24
berg-i gülden êdüp zebân gonce	K. 21			+	18	+	11	+	115									+	515	+	19
gerçi baş egmedi cemşîd ile hâkâna kerem	K. 22			+	13	+	19											+	525	+	13
bâğda olup şükûfe haylına serdâr gül	K. 23	+	7	+	9	+	5	+	121					+	12	+	1	+	8	+	9
şehër enfâs-ı nesîm êtdi cihânı hoş dem	K. 24			+	14	+	10											+	514	+	14
'âlem-i ğaybı cemende kıldı kudret âşkâr	K. 25																				
müşammatlar																					
bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-hânedür	Msm. 1	+	15	+	26	+	23					+	5	+	23	+	10	+	17	+	27
																		+	529		
cânûña âteş urur mihr-i dirahşânûñ mı var	Msm. 2			+	29	+	31													+	30
ey gönül kopmaz şafâ cün merdüm-i maḥmûrdan	Msm. 3			+	31	+	26	+	129					+	24	+	12	+	14	+	32
																		+	531		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
hususrevâ küyüñ gedâsı tâc-ı hâkân istemez	Msm. 4																				
gözlerümden êtmeyüp eksük firâkuñda nemi	Msm. 5			+	30		29	+	126									+	532	+	31
ğamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben	Msm. 6			+	33	+	27	+	127					+	25	+	13	+	15	+	34
âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen	Msm. 7			+	27	+	25	+	125					+	26	+	11	+	13	+	28
																		+	530		
âhdan leşker çeker baş kıaldurup efgân baña	Msm. 8	+	16	+	40			+	130					+	27	+	14			+	41
ey murâdum 'aksine dönmekte bî-pervâ felek	Msm. 9			+	25	+	30	+	124					+	22	+	9	+	534	+	26
şahñ-ı gülşende yine şöhet-i bî-bâk edelüm	Msm. 10			+	37	+	33	+	131											+	38
ey güzellik kişverinüñ şâhı ağılatma beni	Msm. 11																				
geşt edüp ey yüsuf-ı gül-çihre ken 'ân illerin	Msm. 12			+	39																40
gün gibi evvel beni dünyâya sultân eyledün	Msm. 13			+	38	+	34	+	132											+	39
nigârüñ yüzi ağ alnı açukdur kaşı çatukdur	Msm. 14			+	28	+	28											+	16	+	29
künc-i gam mu 'tâdı bağ u râğ u seyrân istemez	Msm. 15			+	34															+	35
nev-bahâr êrdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña	Msm. 16			+	32															+	33
âb-ı kevşer mi 'aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki	Msm. 17				35															+	36
yalıñuz şanma 'izâr-ı ruh-ı nîgûdur bu	Msm. 18			+	36			+	128									+	533	+	37
minnet hudâya mün'im ü kâmil-nişâbsın	Msm. 19																				
ey gönüller mısırına mahbûb-ı ken 'ânım benüm	Msm. 20			+	41	+	32	+	133											+	42
meşnevî																					
seherden seyre vardum merğzâra	Mes.			+	42			+	135					+	483					+	43
gazeller																					
acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'ukbâ	G. 1	+	100	+	43	+	48			+	5			+	28	+	24	+	27	+	45
neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydâ	G. 2	+	17	+	44	+	53			+	13			+	31	+	26	+	32	+	46
'ayn-ı dilden dem-be-dem ağıtmaz ise kan baña	G. 3	+	104	+	48	+	43					+	43	+	30			+	21	+	50
sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña	G. 4	+	108	+	49	+	51			+	10	+	38	+	32	+	22	+	30	+	51
ğamuñda hem-nefes oldı figân u nâle baña	G. 5	+	106	+	47	+	46			+	6	+	25	+	33	+	25	+	25	+	49

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
ol melek-sîmâ perî kim beñzemez insân aña	G. 6	+	99	+	50	+	42					+	24	+	29	+	16	+	20	+	52
kendüyi êtse bugün her kim fenâ-ender-fenâ	G. 7			+	62													+		+	65
ol ğinâ şâhî ki toydı bende olan aç aña	G. 8			+	56	+	52			+	12	+	49	+	38	+	21	+	31	+	59
gördi maḥşûş olduĝın meydân-ı istiĝnâ baña	G. 9			+	64	+	37							+	43					+	67
hûn-ı ciger olalı mey-i dil-güşâ baña	G. 10			+	63	+	36							+	44			+	536	+	66
şubḥ-dem kim yakınıp hûn-ı şafaḳdan hınnâ	G. 11	+	98	+	55	+	35					+	93	+	45	+	15	+	18	+	57
																		+	535		
gözün kâra vü kaşuñla ol iki zülf kâra	G. 12			+	234	+	44			+	2	+	65	+	36	+	23	+	23	+	58
şol deñlü atdı cevı okın ol kaşı yâ baña	G. 13	+	101	+	45	+	47			+	7			+	37			+	26	+	47
ol gün kanı ki gün gibi süzân idüm saña	G. 14	+	107	+	46	+	49			+	8			+	39	+	20	+	28	+	48
yüz tutdı ehl-i fakr ile şâhib-ĝinâ saña	G. 15			+	61	+	39													+	64
bu güzellik ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 16	+	20	+	58	+	45			+	4			+	41	+	18	+	24	+	61
bu leṭâfet ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 17	+	19	+	57	+	54			+	11			+	40	+	19			+	60
bî-vefâdur gül gel ey bülbül çemenden bir yaña	G. 18	+	103	+	52	+	41							+	46			+	19	+	54
gören nazmum 'uyûnından êder hûn-ı ciger peydâ	G. 19			+	66	+	40													+	69
gerçi ey ğam 'ışk-ı dil-berden naşîb olduñ baña	G. 20			+	54	+	38													+	56
câna göster kaşlaruñ k'oldur hilâl-i 'îd aña	G. 21																			+	70
ey kaşuñ pek yâ çeküp atmakda sehm-endâz-ı hûb	G. 22	+	22	+	69	+	58			+	16			+	47	+	28	+	36	+	73
		+	109																		
hûblar sevdâsıdur 'âlemde maḥbûbu'l-kulûb	G. 23	+	23	+	68	+	57			+	15			+	48	+	27	+	35	+	72
yêgdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı ḥarâb	G. 24	+	110	+	67	+	56			+	14	+	80	+	49	+	29	+	34	+	71
mest ü ḥayrân oldu göñlüm çeşm-i şehlâsın görüp	G. 25																				
ey şabâ benden nigâruñ küyünü meydânın öp	G. 26			+	71	+	55													+	75
'arz êdeli cemâlünü ey yüzi âftâb	G. 27			+	70															+	74
göz yaşı baḥrinde oldum 'âşık-ı sevdâ-perest	G. 28	+	111	+	76	+	59			+	17			+	52			+	37		
sînede ey dil ğam-ı cânânı mihmân oldı tut	G. 29			+	77	+	61			+	19			+	55	+	30	+	39		
ey ḥatt-ı yâr her tarafa nâmeyi taĝıt	G. 30	+	112	+	74	+	60			+	18			+	53			+	38	+	78
añılur gerçi ḥarâbât içre nâmun mey-perest	G. 31	+	28	+	78	+	63			+	21			+	51			+	41		
	G. 32	+	24	+	75	+	65			+	23			+	50	+	31	+	43	+	79

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
serv-ḳaddüñdür çenârı eyleyen gülşende pest		+	114																		
gerçi mey içmekden oldu bezmde hüşyâr mest	G. 33	+	113	+	72	+	64			+	22			+	56			+	42	+	76
bir 'âleme ermiş-durur erbâb-ı harâbât	G. 34	+	27	+	73	+	62			+	20			+	54	+	32	+	40	+	77
öpmege el vërmedi cânân elinden el-ğıyâs	G. 35	+	29	+	79	+	66			+	24			+	57			+	44	+	80
gönülde 'ışkuñ oldu ey cevân genc	G. 36	+	116	+	80	+	68			+	26			+	59	+	35	+	47	+	81
																				+	82
dilâ mecnûn-şıfat 'uryân-ı 'ışk ol pîrehenden geç	G. 37	+	115	+	81	+	67			+	25			+	58	+	33	+	46	+	83
ne ğam ger vaşl-ı yâr için çekem renc	G. 38	+	118	+	82	+	69			+	27			+	60	+	34	+	48	+	84
'âşıkam bir dil-bere yok rahmî 'âşıklar meded	G. 39	+	119	+	84	+	76			+	30	+	22	+	61	+	38	+	52	+	87
şadâ ile bugün iş 'âr eder 'üd	G. 40			+	89	+	72													+	92
dilesem yâr-ı semen-çihreme yazmak kâğıd	G. 41			+	90	+	70													+	93
küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir kemend	G. 42			+	86	+	75									+	36	+	51	+	89
geçmeyeydi kâmetüñ ney-şekkere bir niçe bend	G. 43	+	117	+	85	+	74			+	29			+	62			+	50	+	88
âftâbum yoluña hâk olmasun her ehl-i derd	G. 44	+	120	+	87	+	77			+	31			+	63			+	53	+	90
ġamzeñ ucından oldu iki çeşm-i pür-ümîd	G. 45	+	21	+	83	+	73			+	28			+	64	+	37	+	49	+	86
gelüp ben 'andelîbin eylemez şâd	G. 46			+	88	+	71													+	91
leblerüñ üstinde haţtuñ 'anber-i sârâ şatar	G. 47			+	196	+	84			+	55			+	96	+	53	+	78		
						+	191														
efġâna 'andelîbi kaçan bâġa şaldılar	G. 48			+	165	+	106			+	100			+	148	+	90	+	69	+	167
öykündi bâde la' lüñe ayaġa şaldılar	G. 49	+	40	+	164	+	102			+	46			+	147	+	89	+	68	+	166
halk-ı 'âlem 'andelîbi murġ-ı cânum şandılar	G. 50	+	37	+	230	+	101			+	45			+	125	+	79	+	67	+	191
nigârâ sünbül-i zülfüñ ne reyhân-ı semen-sâdur	G. 51			+	95	+	178													+	98
fıkr-i hâlüñ müje gözden ten-i şad-çâke çeker	G. 52					+	154			+	91			+	136			+	115	+	203
bizüz tarîk-i fenâ sâlikî ilâhîler	G. 53					+	105							+	131			+	139	+	241
âh kim dil-ber rakîbüñ dâ'imâ yanındadır	G. 54			+	150	+	200													+	153
dêdüm hayâl-i la'l-i lebüñ çeşm-i terdedür	G. 55	+	46	+	125	+	132			+	102			+	114	+	75	+	124	+	128
																				+	249

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
ten-i şad-pâre erbâb-ı belânuñ bağ u rāğıdur	G. 56					+	140			+	113			+	137			+	135	+	204
dili rüşen kılan bir gül-‘izârûñ tâze dāğıdur	G. 57			+	144	+	109			+	65			+	84	+	64	+	90	+	147
zûlf-i miskîn yüz bulup kākülle pür-nâz oldılar	G. 58																				
zevk-i bâde n'edüğün mest-i hārâbiler bilür	G. 59			+	126	+	202													+	129
eşki bî-sûz u tâba vèrmezler	G. 60			+	109	+	209													+	112
senüñ säyeñde şehlerdür gedâlar	G. 61			+	141	+	205													+	144
ne zillet vèrmege rāğıb ne devlet- h'āhumuz vardır	G. 62					+	103			+	87			+	132	+	41	+	111	+	199
kim ki bezmünde sebûveş özini hāk eyler	G. 63			+	139	+	114			+	64			+	82			+	89	+	142
kelāmum ehl-i derdün dā'imā vird-i zebānıdur	G. 64			+	170	+	110			+	67			+	85			+	92	+	172
ķandiller ile zeyn degüldür minâreler	G. 65			+	155	+	190									+	101			+	158
gördiler dildâr ağzında zebānın gezdürür	G. 66			+	173	+	99			+	43			+	86	+	48	+	65	+	175
dünyâ katumda zehr ile perverde mîvedür	G. 67			+	157	+	118			+	96			+	92	+	62	+	119	+	160
dil-ber nihâl-i nâz-durur bergi şîvedür	G. 68			+	112	+	119			+	73			+	105			+	98	+	115
şî' r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihānuñ cānıdur	G. 69			+	189	+	115			+	95	+	4	+	97			+	118		
rengin lebün kim ey şanem ol hâtt-ı nevdedür	G. 70			+	192	+	145			+	66			+	93	+	92	+	91		
sürür ister iseñ zevk-i cām-ı şahbâdur	G. 71			+	162	+	199													+	164
kendüyi dil gerçi mir'ât-ı sikender gösterür	G. 72			+	195	+	155			+	97			+	94	+	72	+	120		
lâleler deşde eţfâl-i dil ü cānumdur	G. 73			+	110	+	147			+	71			+	104	+	42	+	96	+	113
sâki-i devlet ki her bî-meşrebe sâgar şunar	G. 74	+	50	+	193	+	128			+	72			+	109	+	66	+	97	+	195
küh-ı melâmete yüregüm seng-i hâredür	G. 75					+	80														
						+	182														
şol gönül kim şâm-ı ğamda derdünü tenhâ çeker	G. 76			+	116	+	148			+	75			+	106	+	65	+	100	+	119
hayālün şehryârınuñ gözüm sırça sarâyıdur	G. 77			+	124	+	143			+	50			+	113	+	51	+	73	+	127
dili şad-pâre eden ğamze-i mekkâresidür	G. 78					+	179													+	193
sitem derdine nisbet sem-i ķatıl cāna emsemdür	G. 79			+	118	+	136			+	106			+	120			+	128	+	121
misk ile kâfûrdan levh üzre ebrûlar mıdur	G. 80			+	99	+	95			+	37			+	122	+	70	+	59	+	102
bu bağ-ı 'âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur	G. 81			+	129	+	158			+	103			+	115	+	88	+	125	+	132

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
eşkümle ‘aks-i zülfün baır u nehenge beñzer	G. 82					+	126			+	112			+	124			+	134	+	197
merddür cānā bugün ol kim melāmetler çeker	G. 83			+	105	+	129			+	98			+	126			+	121	+	108
mülk-i hüsniñ şehisin meh siper-i düşünür	G. 84			+	140	+	138			+	89			+	127			+	113	+	143
dili āşüfte kılan sünbül-i gül-püşüñdür	G. 85				106	+	139			+	85			+	130	+	95	+	110	+	109
																			+	250	
hılāf-ı semt-i zühdiñ haķķa zāhid rāhumuz vardır	G. 86					+	104			+	88			+	133	+	40	+	112	+	200
kaçan kim bāddan ol turre-i ‘anber-feşān dıtrir	G. 87			+	151	+	81			+	86			+	110	+	67			+	154
						+	183														
na‘lçeñ naķşın senüñ gördi türāb üstindedür	G. 88					+	153			+	90			+	134			+	114	+	201
göñlüm hevāsı tā ki benüm sen peridedür	G. 89			+	130	+	120			+	105			+	116	+	60	+	127	+	133
menba’-ı cān ki çeşme-i ğāmdur	G. 90			+	91	+	141			+	53			+	128			+	76	+	94
yaķalı gülzārda ‘işret çerāğın lāleler	G. 91					+	124			+	92			+	135	+	99			+	202
						+	186														
cān-nişār olduğına cānāna acır gördiler	G. 92			+	93	+	90			+	39			+	73			+	61	+	96
çeşmümde ceys-i h‘āb nice eylesün karar	G. 93	+	121	+	107	+				+	32			+	155			+	54	+	110
bezlını ebr-i bahāruñ kūha şor hāmūna şor	G. 94	+	39	+	191	+	149			+	77			+	159	+	58	+	102		
cihānārā cihān içindedür arayı bilmezler	G. 95	+	30	+	228	+	89			+	60			+	72	+	103	+	85	+	189
anlar ki tecerrüd etegin pāya çekerler	G. 96	+	123	+	168	+	94			+	36			+	74	+	71	+	58	+	170
la‘l-i yār aġyār bezminde şarāb-ālūdedür	G. 97			+	142	+	98			+	42			+	65			+	64	+	145
						+	213														
demeñ mecnūna fenn-i ‘ışkı tekmiñ etdi kāmildür	G. 98	+	122	+	184	+	78			+	33	+	126	+	66	+	61	+	55	+	186
tālī ‘ümde bu göñül her kime kim mā‘il olur	G. 99					+	79			+	51	+	115	+	67			+	74	+	240
lāleler şahn-ı gülistānda ķadeh-nüş oldılar	G. 100			+	169	+	82			+	52	+	109	+	68	+	81	+	75	+	171
şu kim evvel bahār erse ķadeh nüş etmez ayıķdur	G. 101	+	43			+	164			+	116			+	139	+	51	+	138	+	234
dil-rübālar kim benüm şabr u ķarārum aldılar	G. 102					+	162			+	114			+	138	+	98	+	136	+	205
ol nāzenin ki hüsniñ elinüñ dil-beri geçer	G. 103	+	45	+	92	+	83			+	54			+	69			+	77	+	95
dışün lü‘lū‘ lebün mercān ruħuñ baır-i melāħatdır	G. 104					+	85			+	56	+	98	+	70	+	76	+	80	+	239
şemşir-i intizār ile dil pāre pāredür	G. 105			+	186	+	100			+	44	+	30	+	71			+	66	+	188

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
şâh-ı 'ışkâm eşk-i bî-pâyân baña leşker yéter	G. 106																				
nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna vèrmezler	G. 107	+	32	+	152	+	163			+	115			+	141	+	46	+	137	+	236
da'vâ-yı hüsñ kılmağa 'âlemde ey nigâr	G. 108	+	125	+	94	+	97			+	41	+	29	+	75	+	80	+	63	+	97
bir güzel sevdüm kılıcımdan dem-â-dem kan akar	G. 109			+	96	+	86			+	57	+	108	+	76	+	83	+	81	+	99
étmege ihyâ bahârî ebrden bârân akar	G. 110			+	97	+	196					+	111	+	77	+	84	+	82	+	100
'âşıkâm divâne bend etsün beni zencîrler	G. 111	+	31			+	92			+	34			+	142	+	45	+	56	+	237
derd-i dil-ber gîdâ-yı rûhumdur	G. 112	+	56	+	158	+	108			+	48			+	140			+	71	+	161
dil kaçan ol âftâbuñ sîne değün çeker	G. 113			+	163	+	198									+	93			+	165
elifler serv ü peykân gönçe şahñ-ı sîne bâğumdur	G. 114			+	100	+	144			+	61	+	127	+	78			+	86	+	103
başumda müy-ı jülîde tenümde tâze dâğum var	G. 115			+	101	+	112			+	62	+	75	+	79	+	55	+	87	+	104
sâğar lebûñe 'âşık-ı hünîn-ciger geçer	G. 116				102	+	113			+	63	+	74	+	80	+	57	+	88	+	105
ne hoş bîmâr olur yâ rab ol iki nâ-tüvân gözler	G. 117			+	227	+	165			+	117			+	143			+	140	+	157
yâr için zârum işit bülbüldeki gûlgûl nedür	G. 118			+	231	+	107			+	47			+	144			+	70	+	192
serv ile gül çemende turup ki oturdılar	G. 119			+	145	+	111			+	68			+	87	+	54	+	93	+	148
al câmeyle gezen şehîr içre ol meh-pâredür	G. 120			+	148	+	146			+	69	+	32	+	88	+	85	+	94	+	151
ey 'aceb bu turre mi yâ ebr-i müşk-efşân mîdur	G. 121			+	202	+	22			+	70	+	2	+	99	+	47	+	95	+	194
gökde seyrân eyleyen hürşîd-i nûr-efşân mîdur	G. 122					+	208											+	527		
ka'be-i küyında her kim dil-berûñ kurbân olur	G. 123			+	198	+	88			+	59			+	146	+	82	+	84	+	233
hâller olmuş megesler hadd-i cânânı oper	G. 124					+	197														
şol gedâ kim küyuñuñ çeşmiyle âb-efşânıdır	G. 125			+	153	+	151			+	82	+	110	+	90	+	50	+	107	+	155
cân-ı 'âlem şüretâ çokdur velî cânânı bir	G. 126			+	174	+	167			+	119			+	149	+	96	+	142	+	176
mest êtdi halk-ı 'âlemi ol la'l-i nâblar	G. 127			+	199	+	121			+	76	+	31	+	95			+	101		
deseñ altun beneklü câmelerle 'izz ü nâzum var	G. 128			+	166	+	160			+	110			+	150	+	97	+	132	+	168
habîbûñ kâbe kavseyñi rûmûzın şüfî benden şor	G. 129	+	53	+	185	+	123			+	78	+	77	+	98	+	86	+	103	+	187
ciger hün-âbesin nûş êtmegi 'ışk içre benden şor	G. 130			+	175	+	122			+	79	+	57	+	100			+	104	+	177

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
nâr-ı dilden zâhir êtsem bir şerer 'âlem yanar	G. 131			+	200	+	168			+	120			+	151	+	43	+	143		
dil-ber kaçan ki kâkülîni şânedan çeker	G. 132	+	36	+	177	+	93			+	35			+	152	+	49	+	57	+	179
şâm êrişe şem' umar pervâneler kim yanalar	G. 133			+	201	+	150			+	80	+	50	+	102	+	59	+	105		
dehân-ı nâzenîni mîme beîzer	G. 134			+	203	+	125			+	81	+	90	+	101	+	94	+	106		
gül yüzünde ey perî zülf-i perîşânun mî var	G. 135			+	204	+	127			+	83	+	123	+	103	+	78	+	108	+	235
her kaçan la'lin baña ol mâh-peyker gösterür	G. 136	+	44	+	178	+	169			+	121			+	153	+	102	+	144	+	180
belâlar bezmine sinem benüm meyhânedür dërler	G. 137	+	124	+	179	+	96			+	38			+	154	+	74	+	60	+	181
nigâr gülşen-i hüsn içre gül budağıdır	G. 138													+	83					+	248
dil-berâ hayl-i hayâlün vasat-ı cânda yatur	G. 139	+	38	+	117	+	130			+	74	+	27	+	107	+	39	+	99	+	120
her nesne kim yaratdı hüdâ bî-bahânedür	G. 140			+	119	+	177					+	112	+	108	+	52			+	122
hânkâh-ı 'ışkda şol jende kim mecnûn gèyer	G. 141	+	126	+	181	+	91			+	40			+	156	+	63	+	62	+	183
her kaçan ol meh şafağ renginde gül-gün tön gèyer	G. 142					+	203													+	244
ilâhuñ emri ile mâ'-i dâfık âdem olur	G. 143			+	182	+	135							+	157	+	69			+	184
bî-sütünüñ lâlesin görseñ nazâr ferhâdadur	G. 144			+	123	+	131			+	93	+	13	+	111	+	56	+	116	+	126
dil delen müjgânlarıyla gamze-i gammâzıdır	G. 145	+	49	+	128	+	157			+	101			+	112			+	123	+	131
başum diyâr-ı gamda belâ kühsârıdır	G. 146			+	133	+	133			+	104	+	78	+	117			+	126	+	136
êşiginde dème ol seng-dilün taş yatur	G. 147			+	232	+	170			+	122			+	158	+	91	+	145	+	206
gülşende cüy eşk-i revânımdan oy vèrür	G. 148			+	113	+	142			+	49			+	160	+	77	+	72	+	116
gönlüm bir âfet-i dil ü dîn mübtelâsıdır	G. 149			+	134	+	134			+	107	+	16	+	118	+	85	+	129	+	137
her kim ki hâşa 'ışk ile bed-nâm-ı 'âm olur	G. 150			+	135	+	159			+	108	+	28	+	119			+	130	+	138
'âşık olan selâmeti olmak neden gelür	G. 151			+	138	+	137			+	109			+	121	+	68	+	131	+	141
sünbül-i bâğa nazâr kıl zülf-i şîrîn kendidür	G. 152			+	183	+	156			+	99			+	161			+	122	+	185
ûrin kaçan nişâna ol ebrû kemân atar	G. 153			+	154	+	116			+	94			+	91	+	100	+	117	+	156
gör yaşumı gamuñla geçen mâ-cerâ budur	G. 154			+	104	+	87			+	58			+	81			+	83	+	107

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
leşker-i miñnet ile ceng kaçan kârumdur	G. 155			+	122	+	185													+	125
bendedür sen gül- 'izâra merdüm-i âzâdeler	G. 156			+	121	+	216													+	124
cevrünle yaşum olsa ne ğam hâke ber-â-ber	G. 157			+	160	+	166			+	118			+	145	+	73	+	141	+	163
dil-berâ 'İş edelüm şimdi şafâlar vaqtidür	G. 158			+	229	+	187							+	89					+	190
hâl-i hindün ehl-i dil vaşf etse divân bağlanur	G. 159					+	152			+	84			+	129	+	44	+	109	+	198
hüblar ser- 'askeri bir gül- 'izâr-ı sâdedür	G. 160			+	171	+	175													+	173
müjde-i fethi işidüp zeyn-i bâzâr êtdiler	G. 161			+	156	+	192													+	159
çünkü şikâra çıktı hümâ-sâye şehryâr	G. 162			+	172	+	180													+	174
zulfün 'izâruñ üzre kim dâr niğâba beñzer	G. 163					+	214													+	243
bir libâs-ı cevri her gün egnine gerdün geyer	G. 164					+	204													+	245
sîrede ağız açup peykânun ister yâreler	G. 165			+	127	+	206													+	130
haftunı kılma terâş ey âftâb üç günde bir	G. 166					+	176													+	246
lâle-i gülgünı şahrâlarda dâğum şandılar	G. 167	+	52	+	131	+	189													+	134
gün yüzünde gördiler zulfün uzun olmuş yatur	G. 168			+	132	+	181									+	87			+	135
hürşid-i sa'âdet kime nûrın tuhaf eyler	G. 169			+	136	+	172													+	139
haft-ı ruñını yâr kaçan ber- taraf eyler	G. 170			+	137	+	173													+	140
görine bir niçe yüzden dâyu ruñ-ı dil-ber	G. 171			+	176	+	207													+	178
da'vâda 'âşıkâ şanemâ terk-i ser yeter	G. 172			+	143	+	212													+	146
şâd olur dil tenüme çünkü o peykân biter	G. 173			+	146	+	211													+	149
gönül dârlar bir eglencem deli var	G. 174			+	108	+	201													+	111
tecrîd ile gedâ kim mülk-i ğınâya şehdûr	G. 175			+	114	+	217													+	117
şâh-ı 'işkuñ göñlüme genc-i nihânın yıkdılar	G. 176					+	218														
ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden melâlüm var	G. 177			+	115	+	184													+	118
fâkr ili ser-verleri himmet çerâğın yaqdılar	G. 178			+	120	+	215													+	123
yâr cevri eylese 'uşşâka n'ola nâzı geçer	G. 179																			+	242
reh-i küyünde 'uşşâka ruñ-ı zerd eşk-i ter hoşdur	G. 180			+	103															+	106
çün sen saçı hümânun eşiginde gördiler	G. 181															+	104				
ğoncudur la'lün 'izâruñ gül ruñun ğülzârdur	G. 182			+	167	+	174													+	169
egerçi yüzdeki hâlün belâ-yı cân-ı merdumdur	G. 183			+	147	+	171													+	150

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
cânlar alur gözlerüñ göz göre bî-pervâ şatar	G. 184			+	149	+	210													+	152
kâkülün bûyı gibi olmaya 'anber çoğ olur	G. 185			+	111															+	114
rakîbün dil-berâ küyünde n'eyler	G. 186			+	98															+	101
şanasın kim pîşesi ol serv-i nâzuñ nâzdur	G. 187																				
bize nâzûk yañağı lâle yeter	G. 188																				
şol kadar ma'mûr olur 'îd olcağ meyhâneler	G. 189			+	187																
günümi kâra eden zülf-i siyehkârûndur	G. 190															+	105				
âl ile yıķduñ gönül mülkin senüñ dînüñ mi var	G. 191																				
dâğlar yakşam 'aceb mi sîneme gül vaktidür	G. 192			+	159															+	162
gönül kim gam diyârınuñ ser-âmed pâdşâhidur	G. 193																				
hâsteyem gamdan helâk oldum bulunmaz çâreler	G. 194			+	197																
'ışk ellerinde sîne belâ kühsâridur	G. 195			+	180															+	182
hâm iken mîve-i cevrum dème mebzûl olmaz	G. 196					+	235			+	137			+	184	+	116	+	160	+	278
fâkr ile fâhr eyleyen dergâh-ı sultân istemez	G. 197			+	210	+	221			+	123	+	6	+	162	+	109	+	146	+	255
zülf-i yâra sünbül-i pür-tâb beñzer beñzemez	G. 198			+	218															+	263
sînemüzden dër bunı eşbâha rûh-ı pâkümüz	G. 199					+	228			+	130							+	153	+	283
bülbül-i gülzâr-ı miñnetdür dil-i gamnâkümüz	G. 200					+	224			+	126			+	164	+	119	+	149	+	273
bezm-i gamda şanma giryânuz bizi hurremlerüz	G. 201					+	226			+	129			+	170	+	115	+	151	+	277
kâkül-i miskîn-i cânânun perîşân-hâliyüz	G. 202			+	211	+	225			+	127	+	76	+	165	+	118	+	150	+	256
'ışk içinde cânı teslîm etmedür tedbîrümüz	G. 203					+	227			+	128	+	54	+	167			+	152	+	274
gölşen-i 'âlemde bir mevzûn nihâli gözlerüz	G. 204			+	213	+	234			+	136			+	183			+	159	+	258
hârımı bu çemenün nañl-i dil-ârâ bilürüz	G. 205					+	233			+	135							+	158	+	281
yârî kılsa biz ölicez rûzgârumuz	G. 206			+	212	+	229			+	131			+	168	+	112	+	154	+	257
abdâl olalı dâğ iledür iftihârumuz	G. 207	+	57	+	208	+	230			+	132			+	169			+	155	+	253
şanma sen cüy bizi biz aķıcağ deryâyuz	G. 208					+	238			+	139			+	171	+	120	+	162	+	276
küy-ı vefâda bir güzelün hâk-i râhiyuz	G. 209			+	225	+	232			+	134			+	182	+	117	+	157	+	270

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
her dem ciğerde var ola bir kanlu dağımız	G. 210			+	219	+	241			+	141			+	173	+	106	+	165	+	264
kırş-ı mehle hüşe-i pervîn olaldan zādımız	G. 211			+	216	+	243			+	143			+	174			+	167	+	261
gerçi ki bugün cür'a gibi pestlerüz biz	G. 212					+	236			+	138			+	177			+	161	+	279
nâr-ı firâka yandı dil-i nâ-tüvânumuz	G. 213			+	220	+	240			+	140	+	72	+	175	+	114	+	164	+	265
rüz-ı rüşenden n'ola enver olursa şāmımız	G. 214			+	207	+	244			+	144	+	51	+	176	+	107	+	168	+	252
dâ'imâ seng-i cefâ atmağdadur cânânumuz	G. 215			+	223	+	242			+	142			+	172	+	111	+	166	+	268
vërme dil ü cân nağdin cânâne kabûl etmez	G. 216					+	245			+	145			+	178			+	169	+	272
şanma ki dilde sūzum peykânlaruñ eritmez	G. 217			+	224	+	237			+	148			+	181	+	113	+	172	+	269
biz şeb-i gamda âha mensûbuz	G. 218			+	206	+	231			+	133			+	166	+	108	+	156	+	251
seyre ol ruşsârı şanmañ zûlf-i dildârum kımaz	G. 219			+	215	+	222			+	124			+	163	+	110	+	147	+	260
tenüm 'ışk âteşi yaksa gam u derde günâh olmaz	G. 220					+	223			+	125							+	148	+	280
'âşıkuz dervâze-i şehri melâmet beklerüz	G. 221			+	221	+	246			+	146			+	179			+	170	+	266
kayddan âzâdeyüz kûy-ı ferâğat beklerüz	G. 222			+	222	+	247			+	147			+	180			+	171	+	267
cennete kılmaz nazar bu gözlerüm ol yârsuz	G. 223																				
dem geçer mi kim gözüñ cellâd olup kan istemez	G. 224			+	214	+	220													+	259
şüfi tarîk-i 'ışkda biz derd esîriyüz	G. 225			+	209	+	219													+	254
zâhidâ şanma bizi bir türe-dil câhillerüz	G. 226																	+			
şem'-i ruhuñ[un] şevkine pervânelerüz biz	G. 227																				
şol mürîd-i pîr-i 'ışkuz kim hilâfet isterüz	G. 228																				
hecrinde gönül vuslat-ı cânâna erişmez	G. 229			+	217															+	262
bu cemâlün şem'ine pervâne gelmişlerdenüz	G. 230																			+	282
bakmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz	G. 231					+	239											+	163		
gam yok felekden olmaz ise âşkâr şems	G. 232					+	248													+	284
yâr için eyleyicek gözle gönül tende savaş	G. 233					+	249			+	150	+	91	+	185			+	174	+	285
dünyâ maḥabbetini gönülden edüp terâş	G. 234					+	250			+	151	+	92	+	186	+	123	+	175	+	290
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	G. 235					+	251			+	152			+	187	+	122	+	176	+	286

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
hayâlün hem-demi yaşum düşüp ruhsâra yaşdanmış	G. 236					+	252			+	153	+	53	+	189	+	125	+	177	+	288
bisütünüñ gördi kim tîğıyla taşı var imiş	G. 237					+	255			+	154			+	191	+	121	+	178	+	289
egerçi görmez ey hür-ı behişt ehl-i cinân âteş	G. 238					+	256			+	149			+	188	+	124	+	173	+	292
lebün 'aksi düşüp mir'âta ey meh-pâre yaşdanmış	G. 239					+	253									+	126			+	293
güldürmez âdemi dehr akıtmayınca kan yaş	G. 240					+	254							+	190					+	291
mihr-i ruhsâruñ göreliden bî-çarâr oldum yetiş	G. 241																			+	287
ey âh pây-ı himmeti bu nüh-kıbâba baş	G. 242					+	257			+	155			+	192	+	127	+	179	+	296
derd ü gama merd olmadur 'ışk içre 'âlemden ğaraż	G. 243					+	258													+	297
şevk âteşiyle yaşını édüp nişâr şem'	G. 244					+	264													+	300
derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her gâh şem'	G. 245					+	262					+	104							+	299
hün-ı dil bâde hayâl-i dost hem-dem âh şem'	G. 246					+	263			+	159	+	103	+	194	+	129	+	183	+	298
çün şitâ-yı zulmi ma'düm eyledi sultân-ı şer'	G. 247					+	259			+	156			+	193			+	180	+	301
bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem'	G. 248					+	261			+	158			+	195			+	182	+	303
çün şem' kıldı keşret-i 'âlemden inkıtâ'	G. 249	+	25			+	260			+	157			+	196	+	128	+	181	+	302
gördi sen leylî-'izârı oldı mecnûn serv-i bâğ	G. 250					+	265			+	160			+	197			+	184	+	304
her sıfatda hâkdur eşyânuñ dilinde muttaşîf	G. 251					+	266			+	161			+	198			+	185	+	305
gâydi benefşe başına olup kâlander dür şadef	G. 252					+	267			+	162			+	199	+	130	+	186	+	306
uyup rakîbe seyr kılalı taraf taraf	G. 253																			+	307
şabânun hâtır küyında yârün pür-ğubâr ancağ	G. 254	+	26			+	279			+	172			+	215			+	196	+	318
zemîne na'lçeñ nakşı hilâli vâreli revnağ	G. 255					+	287			+	179			+	217			+	203	+	308
toldıysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabâğ	G. 256					+	278			+	171			+	216	+	134	+	195	+	328
cihân bir sîmyâ-hâne felek hem sihr-sâz ancağ	G. 257					+	281			+	174			+	207	+	132	+	198	+	325
ey 'andelîb egerçi şabr u karâra yer yok	G. 258					+	268			+	163			+	208			+	187	+	319
tâ ki oldum hem-dem-i rind-i kadeh- peymâ-yı 'ışk	G. 259					+	275			+	166			+	201	+	131	+	190	+	312
egerçi kim cigerler kanıdur 'ışk	G. 260					+	277			+	170			+	210	+	133	+	194	+	310

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
gördi mā'il seni ey dost dil ü cāna şadaķ	G. 261					+	284			+	177			+	212			+	201	+	327
allar ile ķana girmiş ol melek-sīmāya baķ	G. 262					+	286			+	178			+	205	+		+	202	+	314
édince vaşf-ı ruķuñ ģarfını rakam 'āşık	G. 263					+	282			+	175			+	211			+	199	+	322
aç gözün keşretde vahdet zevķin eyle yāra baķ	G. 264	+	34			+	270			+	167	+	135	+	200	+	136	+	191	+	323
serv-ķad maķbūblar içre cefāsuz yār yok	G. 265					+	273			+	168	+	33	+	204			+	192	+	309
şu karşıdan gelen dil-ber be-ģāyet ģamzekār ancak	G. 266					+	280			+	173	+	138	+	206			+	197	+	317
yüzde fem gör ģāller ile 'ārız-ı rengīne baķ	G. 267					+	269			+	164			+	202	+	135	+	188	+	324
rūzgāruñ cevrinūñ ben bendeye oranı yok	G. 268					+	283			+	176			+	213			+	200	+	321
nuķl ise naķlin işdürüz elde bāde yok	G. 269					+	272							+	209					+	320
hīķ kārım yok sipihr-i gerdiş-i devvārlik	G. 270									+	165			+	203			+	189	+	313
mīve-i bāĝ-ı cihān āh ki bī-dād ancak	G. 271					+	274			+	169			+	214			+	193	+	326
sīneme kār eyleyelden ģancer-i ģūn-bār-ı 'ışķ	G. 272					+	276													+	316
tīri beñzer göriceķ nāvek-i müjģāna şadaķ	G. 273					+	285													+	311
gel ey cismümdeki cān muştafācık	G. 274																				
ģaţ-ı nigārı gör saña kim dēr kitāba baķ	G. 275					+	271													+	315
tīr-i cefālar eyledi baĝrum delik delik	G. 276					+	288			+	181	+	96	+	218	+	146	+	205	+	329
degül içindeki merdüm bu çeşm-i ģiryānuñ	G. 277					+	290			+	182	+	26	+	219	+	142	+	206	+	330
maķām-ı meykede vü cām-ı lāle-ģūnı anuñ	G. 278					+	294			+	186			+	220			+	210	+	332
ģam degül peykānlaruñla töldi'sa cānā yürek	G. 279					+	291			+	183			+	243	+	140	+	207	+	331
kendūñ ģibi zāhid beni bī-ģāl mī şanduñ	G. 280					+	293			+	185			+	222	+	141	+	209	+	338
lebūñı aĝzına vērseñ n'ola ben maķzūnuñ	G. 281					+	321														
kāse kāse nice zehrin içeyin ģerdūnuñ	G. 282	+	67			+	297			+	189	+	95	+	224	+	143	+	213	+	346
ne şerefdür ki olduĝıy'cün pāk	G. 283					+	323													+	345
adın añmaz idūñ şūfī daķı fırdevs-i a'lānuñ	G. 284					+	306			+	203			+	239	+	150	+	222	+	362
kemānın ērgürelī rūmda kemāle kaşuñ	G. 285					+	289			+	180			+	242	+	139	+	204	+	335
yüz nāz ile bir ĝonce-i ra'nāyı büyütdük	G. 286					+	305			+	202			+	227			+	221	+	352
tenlere rūģ-ı muķaddes 'ışķ-ı pākūñdür senūñ	G. 287					+	304			+	201			+	229			+	220	+	402
																				+	440
'āşık olana ģūn-ı ciger mā-ģazar ģerek	G. 288					+	302			+	199			+	241			+	218	+	363
nigār zūlfī benüm boynuma kemend ģerek	G. 289					+	313							+	232			+	229	+	401
	G. 290					+	331													+	333

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
ey gönül hālümü derdünle diger-gün ëtdün																					
seng-i cevruñle dil-i vîrânüm âbâd eyledün	G. 291	+	47			+	311			+	208			+	230			+	227	+	366
şive birle la'lüñi ağzuñda pinhân eyledün	G. 292					+	299			+	191			+	231			+	215	+	352
haţtuñ olalı ey gül-i handân benefşelik	G. 293					+	301			+	193			+	233			+	217	+	355
olmuşam miñnete mu'tâd elinden felegün	G. 294					+	300			+	192			+	237			+	216	+	356
fer vëren mâha cemâl-i bâ-kemâlündür senün	G. 295					+	310			+	207			+	234	+	149	+	226	+	357
jâlelerdür eşk-i çeşm-i hün-feşanı bûlbûlün	G. 296	+	35			+	312							+	236	+	137	+	228	+	361
alalı âhumı benüm o melek	G. 297	+	33			+	303			+	200			+	240			+	219	+	358
kılıcuñ zaḥmıdır sevdâsı cismümde dil ü cânuñ	G. 298					+	319							+	238					+	337
																				+	348
nice bir ehl-i islâma bu künün	G. 299					+	296			+	188	+	18	+	235			+	212		341
ister iseñ baḳduğın dâ'im yüzine ol melek	G. 300	+	60			+	292			+	184	+	68	+	221			+	208	+	336
bizden ol yâra niyâz andan hem istignâ gerek	G. 301					+	295			+	187	+	67	+	223	+	151	+	211	+	343
ne lâzım haţt-ı miskînün 'izâruñda terâş ëtmek	G. 302					+	329					+	94							+	339
'ârızuñ gülzâr-ı çindür gözlerün âhû-yı misk	G. 303					+	298			+	190	+	52	+	225	+	138	+	214	+	347
kanına girdi 'ârızuñuñ ḥasreti gülün	G. 304					+	307			+	204	+	105	+	226	+	144	+	223	+	365
var ol ey âhum ki eşküñ güllerin âl eyledün	G. 305	+	41			+	308			+	205	+	17			+	145	+	224	+	342
dil helâk oldı bugün derdiyle ol meh- pârenün	G. 306					+	309			+	206	+		+	228	+	148	+	225	+	351
tutdı şahn-ı gülşeni feryâd u zârı bûlbûlün	G. 307					+	326														
çün kanum içdi baña leb-i dil-sitân gerek	G. 308					+	318									+	147			+	359
tîğ-i ğamla cism-i 'âşık çâk çâk olmaḳ gerek	G. 309																			+	354
																				+	364
ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'îş u ṭarabdan yëğ	G. 310					+	324													+	353
dëme mey-hânede hûra şaḳın bint-i 'inebden yëğ	G. 311					+	325													+	360
hem-ser olalı ol kad-i bālâya kâkülün	G. 312					+	327													+	334
zûlf-i leyfiden siyeh-baḥt oldı meftûnuñ senün	G. 313					+	330														
cândan helâk-ı lezzet-i güftâruñam senün	G. 314					+	328													+	349

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
bezm-i bahāra başı ayağı benefşenūñ	G. 315					+	315													+	350
mey-durur devr içre şimdi pehlevānı ‘ālemūñ	G. 316					+	316													+	344
guşşa-i ferdā için kim dēr saña endīşe çek	G. 317					+	322														
ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledūñ	G. 318	+	54			+	317														
tīg-ı müjgānuñla sīnem çāk çāk olmağ gerek	G. 319																			+	
dār-ı cināna beñzer turtuğı yēr habībūñ	G. 320																				
bir şey mi var cihānda ki maḥlūk-ı ḥağ degül	G. 321					+	340			+	194	+	107	+	246	+	158	+	236	+	212
bu toğuz sīm-āb-gün deryāyi seyr et ‘ibret al	G. 322					+	349														
şu ‘le-i ğam dilde vü cismümde dāğı çün fetil	G. 323	+	55			+	334			+	195	+	69	+	248	+	155	+	230	+	214
‘arīzuñ meyden ‘arağ-rīz olsa ey hūr-ı cemil	G. 324	+	48			+	344									+	153	+	240	+	44
																				+	219
																				+	403
sīretūñ ‘aşıkı ol gözleme maḥbūb-ı cemāl	G. 325					+	332														
āstān-ı yārda kendin türāb ister gönül	G. 326					+	350														
cefā kılıcı ile oldu pāre pāre gönül	G. 327					+	338			+	209			+	249			+	234	+	215
ālām-ı dehri nice çekersin ḥużūra gel	G. 328					+	342											+	238	+	209
geç gelür bāğa muḳayyeddür libās-ı nāza gül	G. 329					+	346														
ğoncelerden gönderüp ‘aşıklara peygām gül	G. 330																				
olmuş iken bülbül-i mest ile ‘işret-sāz gül	G. 331					+	337			+	198			+	245	+	156	+	233	+	211
kitāb-ı şevkuñ okur ey püser meger ḳandil	G. 332					+	336			+	197							+	232	+	218
görürse göz yaşı içre beni yanar ḳandil	G. 333					+	335			+	196			+	251			+	231	+	217
gerek mīr-i vilāyet ol gerek dünyāya sultān ol	G. 334					+	339			+	210					+	152	+	235	+	208
mā-sivā jenginden ey dil saña kim dēr muğber ol	G. 335					+	341			+	211							+	237	+	207
‘ışk ehlinūñ vücūdı yok evvel seri degül	G. 336					+	347							+	247					+	213
şanma ‘aşık guşşanuñ dā ‘im mekânıdur gönül	G. 337					+	343							+	244			+	239	+	210

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
şüfiyâ ta'n eyleme şâfi şarâb-ı şâfa gel	G. 338					+	345			+	212			+	250	+	157	+	241	+	216
ser vër gönül serir-i maḥabbetde server ol	G. 339					+	348														
mısr-ı ḥüsn içre olup başına sultân kâkül	G. 340					+	333														
künc-i ğamda bî-nevâyam ey belâ dermānum ol	G. 341																				
demiş varsam gerek bî-çâreme ol yüzi mäh aḥşam	G. 342					+	380			+	242			+	281			+	272		
kılan âvâre bir şüḥ-ı kebüter-bâzdur gönüm	G. 343					+	383			+	246			+	282			+	275		
ḥayâl-i yâr ile her laḥza 'işret-sâzdur gönüm	G. 344					+	398														
meh 'arızuḥa öykineli leşker-i nücüm	G. 345					+	391			+	252			+	285			+	283		
gehî zehr-âb-ı ğam geh mey dëyi ḥün-ı ciger çekdüm	G. 346					+	375			+	237			+	253			+	267	+	226
melâmet mülkine mâlik olup tâ kim âlem çekdüm	G. 347					+	377			+	239			+	254	+	184	+	269	+	394
ḥumâruñ derdin aḥdum sāġar-ı şahbâdan el çekdüm	G. 348					+	367			+	229			+	252			+	258	+	433
bir bâ 'iş-i ḥayât nigâruñ helâkiyem	G. 349					+	354			+	216					+	177	+	245	+	222
cism-i zerdümle gehî deşt-i ğamuñ arslanıyam	G. 350					+	352			+	214							+	243	+	224
elüm çekdüm bu deştüñ lâlesinden sünbülinden hem	G. 351					+	371			+	233			+	256			+	262	+	434
çemende her nihâli gökden inmiş ḥûra beñzetdüm	G. 352					+	361			+	223			+	257			+	252	+	227
her nefesde hem-demüm feryâd u zârumdur benüm	G. 353					+	356			+	219			+	263			+	247	+	230
benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum	G. 354					+	359			+	221	+		+	264	+	159	+	250		
dâġlarla cismümi ser-tâ-be-pâ kan eyledüm	G. 355					+	374			+	236			+	277			+	265		
ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hüş eyleyem	G. 356					+	370			+	232			+	265			+	261		
tekebbürden berî gerd-i riyâdan pâkdür gönüm	G. 357					+	384			+	243			+	267			+	276	+	405
bu kât kât kan ile tolmış dili cânâna tapşurdum	G. 358					+	390			+	251			+	271	+	161	+	282	+	415
geçüp cândan seri ḥāk-i der-i cânâna tapşurdum	G. 359					+	389			+	250			+	272	+	160	+	281		
ey 'ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum	G. 360					+	388			+	249			+	279	+	168	+	280		
ben ki eş'ârümde vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem	G. 361					+	381			+	244			+	274	+	172	+	273	+	232

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
gönlüm diler varup ser-i zülfünde bend olam	G. 362					+	386			+	247			+	284	+	176	+	278		
nesimāsā çeküp el bağ-ı 'ālemden güzār ētdüm	G. 363					+	366			+	228	+	60			+	181	+	257	+	404
ḳaddūn ile 'arīzuñ gülzārda yād eyledüm	G. 364					+	351			+	213	+	21			+	175	+	242	+	220
ḳāşkī cismümde biñ biñ dīde peydā eyleşem	G. 365					+	353			+	215	+	59			+	173	+	244	+	221
hevādāruñ olaldan dūd-ı āhum	G. 366					+	355			+	217	+	64			+	162	+	246	+	223
yoluña harc ētmege göz yaşı sīmümdür benüm	G. 367					+	358			+	220	+	99	+	258	+	183	+	248		
'ayn-ı dilden cüş ēdüp gözden akar yaşum benüm	G. 368					+	357			+		+	35	+	255	+	186	+	249	+	225
her ḳaçan nāz eylese ol serv-i āzādum benüm	G. 369			+	190	+	364			+	226	+	137	+	261	+	166	+	255	+	228
ey dil ḥabāb-ı sāğar imiş bārgāh-ı cem	G. 370	+	69			+	378			+	240			+	287	+	170	+	270		
şol serv-ḳadd ü lāle-ruḥa bir ğazel dēdüm	G. 371					+	365			+	227	+	34	+	262	+	171	+	256	+	229
ehl-i tevḥīdem ḥaḳīḳat rāhınuñ āğāhıyam	G. 372					+	387			+	248			+	269	+	165	+	279		
ben cünün-ı vādi-i 'ışḳam gedālīḳ şan'atüm	G. 373	+	70			+	368			+	230	+	131	+	266	+	163	+	259	+	383
cānı teslīm eylemek 'ışḳuñda ḳarumdur benüm	G. 374					+	363			+	225	+	66	+	288	+	180	+	254		
tāze dāğum kırmızı gül zaḥm-ı tīğüñ süsenüm	G. 375					+	369			+	231	+	36	+	268	+	164	+	260	+	416
ṭolanup gün gibi eṭrāf-ı āfāḳı güzēr ḳıldum	G. 376																				
bu nazm-ı ābdār ile fehm ēt ne söyleyem	G. 377					+	385			+	218			+	260	+	187	+	277		
nice bir ḥ'ān-ı ğamla āb içelüm	G. 378					+	360			+	222			+	259	+	178	+	251		
ḥalt olduğına ḳāh-ı ğam ile ezel gılüm	G. 379					+	372			+	234			+	270			+	263	+	231
eşḳüm sitāresin şalalı ayağa gözüm	G. 380					+	373			+	235	+	114	+	275	+	182	+	264	+	439
göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyām	G. 381					+	376			+	238	+	84	+	276	+	179	+	268	+	382
benem ki nazm serīrinde şāḥib-erkānam	G. 382					+	392			+	253	+	1	+	278	+	185	+	284		
gerdenümde şanma bu zülf-i siyāhumdur benüm	G. 383	+	61	+	379					+	241			+	286	+	169	+	271	+	420
müşerref ḳıldı devlet mesnedini şāh-ı ḥübānum	G. 384					+	382			+	245			+	283	+	167	+	274		
ḳaşuñ hilālını meh-i tābāna vērmezem	G. 385					+	408			+	257			+	280	+	200	+	288	+	395

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
ğonce la'lün hasretinden bağrumı hün eyledüm	G. 386					+	396														
'äleme veren zîyâ ol yüzi mâhumdur benüm	G. 387																				
ol dilârâ dil-berümdür yâ dahı nemdür benüm	G. 388					+	399					+	79								
gerçi êtdüm halka halka dâğumı mādām dām	G. 389					+	404														
şâh-ı 'ışkuñ mîriyem encüm sipâhumdur benüm	G. 390					+	403														
vücüdüm zerreler kıldı maḥabbet çün türâb oldum	G. 391					+	401														
seg-i kūyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferâğ êtdüm	G. 392					+	397														
dūd tā kim depemüzden çıka âhı çekelüm	G. 393					+	394														
bir iki gün dile sen mâhı gerçi mihrbân buldum	G. 394					+	400														
maḥabbet şeh-süvârınuñ atı oynadıur başum	G. 395																				
ben bugün ol âfet-i şâh-ı cihânı görmedüm	G. 396																				
gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cānâ gözüm	G. 397																				
ha müdârâdur benüm kullandüğüm	G. 398																				
'avâyıkdan geçüp küllî bu cismi cāna tapşurdum	G. 399													+	273						
çarḥ sākî mihrdür zerrîn ayağ-ı meclisüm	G. 400																				
öldüğümden şoñra yād eylerse yārân şöḥbetüm	G. 401					+	402														
rüz-ı ezelde ḥāk-i vücüdüm elenmedin	G. 402	+	58			+	407			+	256	+	47	+	289	+	196	+	287	+	398
maḥabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsın	G. 403					+	461							+	334	+	191				
gül ile lâle kanından gönül reng alabilmezsın	G. 404					+	439			+	288					+	190	+	320		
maḥabbet cāmın ey zâhid elüñe alabilmezsın	G. 405					+	460			+	309			+	335	+	192	+	341		
inse ḥurşîd-i felek toğsa girîbânımdan	G. 406					+	425			+	274			+	343			+	304		
zerreler yüz döndüre ḥurşîd-i 'âlem-tâbdan	G. 407					+	409			+	258	+	14	+	290			+	288		
her ne kan kim yutdı dil la'l-i leb-i dildârdan	G. 408					+	411			+	260	+	136	+	291	+	204	+	290		
dil helâk oldı meded şol gözleri bîmârdan	G. 409					+	410			+	259	+	20	+	294	+	205	+	289	+	389

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
zevkın tıyaldan ol gözi mestâne yolların	G. 410					+	465														
hañ ne peydâ oldı ol la'1-i şeker-âluddan	G. 411					+	469														
mihr-i ruhuña dil vèrelı ey meh-i tâbân	G. 412					+	414			+	262	+	113	+	295	+	202	+	292	+	377
çeşm-i pür-hünümde ebrûñuñ hayâli bî-gümân	G. 413	+	66			+	413			+	263	+	19	+	296			+	293	+	375
zañm-ı peykânunı degül sînemde ey kaşı kemân	G. 414					+	418			+	267	+	132	+	299			+	297		
her muharrem mâh-ı nev toğsa şafağdan yâ hüseyñ	G. 415					+	467														
baña söyletsün sözi vaşf-i leb-i yâr isteyen	G. 416					+	475														
ey dèyen 'âşık belâ küymde ben derd isterin	G. 417					+	412			+	261			+	292			+	291		
'âşıkam mecnûn-şıfat deşt-i belâ gerdideyin	G. 418					+	482							+	304	+	213				
hudâ rahm eyleyüp bûlbüllerün âh u fiğânından	G. 419					+	426			+	276			+	307			+	306		
dür êtdi ben ğubârı ser-i küy-ı yârdan	G. 420					+	472														
fenâ ehline ta'n êtme geçüp 'ucb ile yanından	G. 421					+	416			+	265			+	308			+	295		
her şem'-i hüsne kim ola kâfûrdan beden	G. 422					+	441			+	290			+	310			+	322		
çöz kâkül-i müşğînünî 'anber ucuz olsun	G. 423					+	451			+	300			+	324			+	332		
umma her dîvânenen mecnûn-ı şeydâ meşrebin	G. 424					+	438			+	287			+	321			+	319		
çeşmüne kılsun nazar bî-bâk sahhâr isteyen	G. 425					+	474														
ben sâğar-ı belân ile bezmünde ser-hoşın	G. 426					+	468														
dilüm kanı ki saña şerh êdeydi hâlümden	G. 427					+	455			+	304			+	326			+	336		
édelden kâkülünde dil qararı bî-qarâram ben	G. 428					+	463							+	328						
lezzet-i dermânı idrâk eylemez bî-derd olan	G. 429	+	59			+	459			+	308			+	329	+	193	+	340	+	422
kaşuña baqđum dèdüm yègdür hilâl-i 'idden	G. 430					+	470														
'ışk içinde ser vèrenler vardı serverlik yolın	G. 431					+	473														
kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin	G. 432					+	453			+	302			+	330			+	334		
kılmaz isem lâle-ruh bir yâr ile mül şöhetin	G. 433					+	458			+	307			+	331			+	339		
şâfi-dil rûşen-güher bî-mekr ü bî-âlem bugün	G. 434					+	452			+	301			+	332	+	198	+	333		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
dédi bir gün mihr-i 'älemtäba mäh-i äsmân	G. 435			+	233	+	20			+	275			+	313			+	305	+	17
																		+	526		
livâ-yı mihrüñi dıkdüm göñül mülkine şāham ben	G. 436					+	476														
sensüz ey rüh-ı revân şüret-i bî-cānam ben	G. 437	+	64			+	405			+	254			+	338	+	212	+	285		
ölıcek hākūmi pāy-ı segūñ yēr yēr nişān etsün	G. 438					+	478														
sen ey bülbül kebāb-ı āteş-i 'ışķ-ı gül olmışsın	G. 439					+	415			+	264			+	298	+	209	+	294		
egerçi şüretā ednādan ednā hāk-i rāham ben	G. 440					+	436			+	285			+	344	+	195	+	317	+	418
bezm-i yāra hūn-ı 'āşıkdan şarāb eglenmesün	G. 441					+	433			+	282			+	333	+	210	+	314		
zāhidā cennet ne bābum kūy-ı dil-ber var iken	G. 442					+	457			+	306							+	338		
al tūñi gülşen-i mīnāyı seyrān eylesün	G. 443					+	450			+	299							+	331		
dil şikeste olalı seng-i cefā-yı yārdan	G. 444					+	437			+	286							+	318	+	408
ķosam ķemende neşātı bahārı n'eyleyeyin	G. 445					+	443			+	292			+	300			+	324		
şaklamadan dürc-i cism içre ķazā cān cevherin	G. 446					+	462			+	310			+	336			+	342		
hādeng-i āhumuñ zaķmın yemiş bir ser-nigūnumsın	G. 447					+	406			+	255			+	337			+	286		
şu ķim bir cür'a ķekdi 'ışķuñuñ cām-ı beķāsından	G. 448					+	480							+	339	+	208				
ģam acısını lezzet-i dünyāya vērmezın	G. 449					+	447			+	296	+		+	316	+	199	+	328		
dıldārumuñ benümle işiden rivāyetin	G. 450	+	65			+	419			+	268			+	297			+	298	+	391
dūd-ı āhum düttüni şafķam olupdur gerdün	G. 451					+	420			+	269			+	301			+	299		
kūh-ı endūh-durur āh ki bu cism-i zebūn	G. 452					+	421			+	270			+	303			+	300		
pūr-harāret mihr ü meh sevdā-yı gerdün bî-sükūn	G. 453					+	422			+	271	+	12	+	305	+	214	+	301		
yüz buldı ise ğonce ğende açılmasın	G. 454					+	423			+	272	+	117	+	306	+	206	+	302	+	381
cismüm üzre şu 'le-i ğam ħil'atümdür nūrdan	G. 455									+	277	+	11	+	309	+	215	+	307	+	407
ķaldı nümüne dehre cihān-ı hārābdan	G. 456					+	428							+	342			+	309	+	432
ma'mūr olam dēme bu cihān-ı hārābdan	G. 457					+	427			+	278			+	341			+	308		
dāğ-ı miñnetle beni öldürse ol gül-pīrehen	G. 458					+	444			+	293	+	100	+	312	+	207	+	325	+	417
her ķaçan vahşī ğazālüm seyr ēder şahrā yüzın	G. 459					+	445			+	294	+	89	+	314	+		+	326	+	411
ģayrıya lūtf u cefādur baña 'ādet senden	G. 460					+	446			+	295	+		+	315	+	203	+	327		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
nice bir ola gönül haste-i hicrân sende	G. 461					+	464														
çok-durur yanar çeräguñ encüm-i eflâkden	G. 462					+	477														
demidür ol şeh-i 'âlî-cenâba yalvarayın	G. 463					+	430			+	280	+	83	+	318			+	311		
dil-berler içre ben saña 'âşık degül miyin	G. 464					+	448			+	297	+	82	+	319	+	194	+	329	+	396
édüp der-post mecnûnı geçürmiş dost yanından	G. 465					+	442			+	291	+	63	+	320			+	323	+	428
hañ degül düd-ı âh imişsin sen	G. 466					+	432			+	281			+	325				313	+	
qabâ-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen	G. 467					+	424			+	273			+	302			+	303	+	423
ruñ-ı gerdünda her şubh ey şafağ kim cılvegersin sen	G. 468					+	456			+	305			+	327	+	211	+	337	+	441
yâr ile hem-halvet ol cismüñde cânüñ tuymasun	G. 469	+	62			+	434			+	283			+	322			+	315	+	393
merhamet umma gönül bu gerdiş-i bî-dâddan	G. 470									+	266			+	293			+	296		
ey dil ol lâle-ruñuñ tendeki dâğın yakasın	G. 471					+	417			+	284			+	345	+	188	+	316		
						+	435														
ey dil ol servüñ elif üzre ki dâğın yakasın	G. 472					+	449			+	298			+	340			+	330		
düşelden ayru şeydâ dil meh-i nâ-mihrbânumdan	G. 473	+	63			+	429			+	279	+	130	+	317	+	197	+	310	+	392
boynuma aldum o zülf-i 'anberînüñ minnetin	G. 474					+	454			+	303			+	323	+	201	+	335	+	406
eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzenînüñ minnetin	G. 475					+	440			+	289			+	311			+	321		
hadeng-i gamzeñe cismüm nişân êtdüm ne hâkem ben	G. 476															+	216				
şakın âhumdan ey nigâr şakın	G. 477					+	479														
benem ol bezm-i mañabbetdeki ser-şoslardan	G. 478																				
nigârüñ lebleri vaşfı kaçan çıksa dehânumdan	G. 479																				
yâ ilâhî bâde-i 'ışkı içen ayılmasun	G. 480					+	471														
gönül kuşını kaçurdum egerçi evvelde	G. 481					+	466														
nigâra 'âşık isem ben de aña mañbübin	G. 482					+	393											+	266		
ben temâşâ eyler iken sen melek-simâ yüzün	G. 483																				
varup ol yâr-ı câna yalvarayın	G. 484					+	431											+	312		
geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn	G. 485																				
belâ-keş dil-rübâsın sen senüñ derdünden öldüm ben	G. 486																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
evrāk açılır āh ēdicek hūn-ı cigerden	G. 487																				
maḥaldür sinede dāğumla 'ālem lālezār olsun	G. 488																			+	379
dikse ger çeşm-i ḥabābın sen semen-ruḥsāra şu	G. 489	+	82			+	486			+	313	+	116	+	351	+	217	+	345		
çağlayup akar benüm eşk-i revānum sü-be-sü	G. 490					+	490			+	317			+	349	+	219	+	349	+	380
yolında dil-berün ḥāk ol tarīk-i bī-bedeldür bu	G. 491	+	75			+	488			+	315			+	346	+	220	+	347		
şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za' ferāndur bu	G. 492					+	485			+	312			+	347			+	344		
yaşum ol 'arız-ı zibāya karşı	G. 493					+	491														
ağyār āh ēdermiş ol gül- 'izāra karşı	G. 494	+	68			+	489			+	316			+	350	+	218	+	348	+	371
iltifāt eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev	G. 495					+	493														
nazar eylerse baña şāh-ı sa' ādet-pertev	G. 496					+	492														
'āşikāne göñlini akıtmasaydı yāre şu	G. 497					+	487			+	314							+	346		
bağrumuñ başları üstine üşüpdür kayğu	G. 498					+	484			+	311			+	348			+	343		
pāk ēdüp mir'āt-ı kalbi şu gibi dīdār sev	G. 499																				
yoluñ uğrarsa bir gün ey şabā cānāna 'ışk eyle	G. 500			+	19	+	21			+	386			+	414	+	260	+	418	+	20
																		+	528		
gördiler ḥad yok ḥadeng-i ğamzeñüñ peykānına	G. 501					+	537			+	360			+	400			+	391	+	437
varsa gözüm yaşı n'ola cānān ayağına	G. 502					+	522	+	5	+	346	+	40					+	377		
leṭāfet bāğına serv ol giriftār-ı ḥazān olma	G. 503					+	523			+	347			+	370	+	249	+	378		
gül saña ḵande beñzer ey mihr ü mäh-zāde	G. 504					+	524			+	348			+	386			+	379		
mecnün göziydi leyli ḥayāline cilvegāh	G. 505					+	564														
bilürin derdini şafā yerine	G. 506					+	570														
ger hevādār olmasa ruḥsār-ı yāra mirveḥa	G. 507					+	525			+	349			+	375	+	236	+	380		
oldı şikeste-ḥātır u nā-şād āyine	G. 508					+	526			+	350			+	369			+	381		
ḥandeyle olalı leb-i cānān girih girih	G. 509					+	506			+	330			+	418	+	254	+	362		
içmezem mey dēyü ey şüfi yēter lāf eyle	G. 510					+	574														
yaş dökdi gözlerüm bakıcak sīne dāğına	G. 511	+	86			+	494			+	318	+	39	+	354	+	230	+	350		
ben belā ferḥādiyām kūh-ı ğam-ı dildārda	G. 512					+	498	+	1	+	322	+	7	+	358	+	252	+	354	+	384
şüfi ister sāğarı meclisde her ān öpmege	G. 513					+	558			+	381			+	405			+	413		
mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye	G. 514	+	79			+	545			+	368			+	360	+	238	+	399		
süzüm sirāyet ētse mecnün-ı nā-murāda	G. 515					+	499			+	323	+	81	+	361	+	239	+	355	+	376

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
kan ağladuñ görince ben 'aşıkı belāda	G. 516					+	500			+	324	+	140	+	362	+	240	+	356		
āstānuñda yüzüm ferş eyledüm hāk üstine	G. 517	+	80			+	508			+	332	+	119	+	363	+	222	+	364	+	431
rüy-ı yār ile nazar eden bu zülf-i ser-keşe	G. 518	+	72			+	557			+	380			+	408	+	232	+	412	+	295
dāğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çāk üstine	G. 519					+	507	+	3	+	331	+	120	+	364			+	363		
ķavm-i leyli seng-i bī-dād atdı mecnūn üstine	G. 520					+	509			+	333	+	23	+	365	+	221	+	365		
çekdügüm yer yer elif bu cism-i pür-hūn üstine	G. 521					+	587														
naķş-ı hüsnuñle dili ey büt-i cīm deyr eyle	G. 522					+	511			+	335			+	356			+	367		
ğam yemedem öldük mey-i gül-reng içilse	G. 523					+	512	+	6	+	336	+	101	+	367			+	368		
ēde mi meyl ser-i zülf-i dil-i pür-hevese	G. 524	+	85			+	513			+	337	+	128	+	368	+	258	+	369		
ey şanem şol hāl kim ķonmuş bu hadd-i mehveşe	G. 525	+	78			+	520			+	344	+	125	+	371	+	235	+	375	+	294
																				+	390
																				+	413
görmedi hūn-ı dilüm yār eşigi taşında	G. 526					+	514			+	338			+	366			+	370		
mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflākde	G. 527					+	521			+	345	+	139	+	372	+	257	+	376		
yāra dēdüm buse ver bayramlık bayramda	G. 528					+	547			+	370	+	122	+	373			+	401		
ruħlarıñdan çekmez el bād ile eyler 'arbede	G. 529					+	519			+	343	+		+	377	+	241	+	374		
bir ebed mülkine cānum hem-civār etmek nice	G. 530					+	562	+		+	385			+	383			+	417	+	414
göñlini hurrem tutanlar lezzet-i dünyā ile	G. 531	+	81			+	528			+	352			+	379	+	246	+	383		
da'vi-i 'ışk eylemek mecnūna ben şeydā ile	G. 532	+	84			+	529			+	353	+	42	+	381	+	245	+	384		
da'vi-i ihyā eder la'l-i lebūñ 'isā ile	G. 533																				
baş koşdı zülf hatt-ı ruh-ı dilrübā ile	G. 534					+	530	+	4	+	354			+	384	+	247	+	385		
sūzen ile dökeler sāhile deryā dükene	G. 535					+	576							+	390	+	259				
meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına	G. 536					+	533			+	356			+	385			+	387		
lebūñ hayāli gelelden bu çeşm-i pür-hūna	G. 537					+	534			+	357	+	73	+	387			+	388	+	399
'arīza lāle sürüp leyli-şıfat gülgüne	G. 538					+	531			+	355			+	389			+			
çūñ şitā faşında tuğyān eyler āb-ı edrine	G. 539					+	549			+	371			+	416			+	403	+	442
göñlüm ister yeñi başdan yine āvāre dūşe	G. 540					+	538			+	361	+	87	+	391	+	234	+	392		
baş koşdı sāyeveş bir iki yüzü karaya	G. 541					+	535			+	358	+	121	+	392			+	389		
yapduğında yazmış ibrahīm-i āzer ka'beye	G. 542					+	556			+	379	+	9	+	396	+	237	+	411		
zeyn iken dāğ-ı ğamuñla nazar etseñ tenūme	G. 543					+	543			+	366			+	395			+	397		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
varduğumca küyuña bu dide-i nemnâk ile	G. 544	+	77			+	541	+	2	+	364	+	37	+	397	+	248	+	395	+	385
âyine her gün koyar dildarı tenhâ koynına	G. 545	+	73			+	552			+	375			+	411	+	231	+	407	+	409
sen şehüñ gerd-i rehın mäh alup ayesine	G. 546					+	540			+	363			+	394	+	250	+	394		
döginüp taş ile leylâ demedi dâyesine	G. 547					+	536			+	359			+	398	+	251	+	390		
ol şavber-kad için evden olup âvâre	G. 548					+	527			+	351			+	388	+	255	+	382		
tağlarca edeyin minneti ferhâda yine	G. 549					+	559			+	382			+	409	+	256	+	414		
pervâner melâmet odına girişmeye	G. 550					+	544			+	367			+	401			+	398		
‘attâr-sıfat geldi yine bâğa benefşe	G. 551					+	552			+	374			+	403	+	226	+	406		
açılmaz idi seyre gelüp bâğa benefşe	G. 552					+	551			+	373			+	404	+	227	+	405		
güşende dönüp ‘âşık-ı bî-bâke benefşe	G. 553	+	74			+	550			+	372			+	402	+	225	+	404	+	400
ğonce ağzına düşer mi jâleyi dendân ede	G. 554					+	515			+	339			+	378	+	229	+			
âyine hüsnüñe kıl olsun şafası var ise	G. 555					+	554			+	377			+	412			+	409		
acıdıcak yaşum ol gül-çihre	G. 556					+	563							+	380						
şoñbet-i ehl-i tekellüfden berî oldum yine	G. 557					+	503			+	327			+	359			+	359	+	421
şanuram bakşam nigârüñ gözi üzre kaşına	G. 558					+	497			+	321			+	357	+	223	+	353	+	425
‘aceb mi vërse serin çarñ düd-i âhumuza	G. 559					+	502			+	326			+	353			+	358		
gözlerüm yaşı revân olmuş akar şahrâlara	G. 560					+	539			+	362			+	382	+	244	+	393		
yüzüme bir kadem başmaz benüm ol serv-i âzâde	G. 561					+	504			+	328							+	360		
sipîr reşk edeli ‘ış-i ber-devâmumuza	G. 562					+	501			+	325			+	374			+	357		
şem’ gibi şanmañuz tenhâ zebânüm sühte	G. 563					+	517			+	341			+	367	+	253	+	372		
sâğar tarîk-i ‘işreti ta’lîm edüp güle	G. 564					+	553			+	376			+	406	+	242	+	408		
edüp cefâyı pîşe meyl etme âh u zâra	G. 565					+	518			+	342			+	376			+	373	+	430
elinde âhumuñ oldı bu çarñ-ı dñn kâse	G. 566					+	505			+	329			+	407			+	361		
bakmasa sen dil-ber-i ‘âlî-cenâbuñ ‘aynına	G. 567					+	516			+	340			+	417			+	371		
dem mi var kanlu yaşum çihreme yol eylemeye	G. 568					+	580														
çarñ abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrühte	G. 569					+	568														
derd ü gâmdur yedüğüm ni ‘met-i dünyâ yérine	G. 570					+	546			+	369			+	352	+	243	+	400		
nice bir mest gece gün toğâ mañmür eyle	G. 571					+	561			+	384			+	415			+	416		
büm ‘âr eyler iken konmağâ vîrânemüze	G. 572					+	560			+	383			+	410			+	415		
mâ’il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe	G. 573					+	555			+	378			+	393	+	233	+	410		
her nazar eden şadağında o mâhuñ yayına	G. 574					+	569							+		+	228				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
güşe-i fakr dilâ kişver-i cemdür bilene	G. 575					+	571	+	7												
yine âşıklar içinde kâdem başdum bu meydâna	G. 576					+	586														
kıldum sefer diyâr-ı gâh u derd ü miñnete	G. 577					+	567														
dêdüm dildâra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymâne	G. 578					+	581														
ğamzeyle kaşuñ başlamadın tîr ü kemâna	G. 579					+	582														
âgyâr nazar edemez ol ince miyâna	G. 580					+	578														
hengâm-ı şehirde açılıp bâga benefşe	G. 581					+	583														
eyleme cân vêrdüğüm 'ayb ol büt-i şannâzuma	G. 582					+	579														
peykânun eyâ kaşı kemânun dil içinde	G. 583					+	566														
kanun iç dersen nigârün gâme-i mey-nüşına	G. 584					+	577														
yûri var meykede bünyâd kılup deyr eyle	G. 585					+	584														
âftâb-ı tal'atüñi görmesem bir şubh-gâh	G. 586					+	565														
'arızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle	G. 587	+	71																		
düşürdi şevk-i ruhuñ halkı eşk-i pür-hûna	G. 588																				
bir tavr ile geldi gül bezmine lâlê	G. 589																				
âh hecründe gözüm yaşını giryân etme	G. 590																				
bugün elden giderme gel piyâlê	G. 591																				
bir güzel meh-pâre gördüm ben bugün gülzârda	G. 592																				
bir güzeller şâhını şâh eyledüm cân mülkine	G. 593																				
şâdıkul-ı kavî olsa dil-ber bî-vefâ yâr olmasa	G. 594																				
elünden görmedük hiçbir belâ mı kaldı âlemde	G. 595																			+	368
bir muğ-beceyi gördüm dil-berligi çağında	G. 596																				
bâğ-ı cihânda kârî kimün âh u zâr ola	G. 597	+	105	+	59	+	588			+	1	+	102	+	35			+	22	+	62
bezm ol-durur ki yâr içe mey sâkî cân ola	G. 598			+	65	+	590	+	8									+	33	+	68
bir kuluñ kim rûm hassânî ola	G. 599			+	60			+	10											+	63
dil-ber oldur ki mañabbet edene kîni ola	G. 600	+	18	+	51	+	589	+	9	+	3			+	42			+	24	+	53
mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme peymâneyi	G. 601					+	510			+	334			+	413			+	366		
yaşum getürdi yanuma ol mâh-pâreyi	G. 602					+	542	+	99	+	365	+	61	+	399			+	396		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
'ışk odı sîneme uralı derd dâğın	G. 603					+	593	+	76	+	389	+	10	+	420			+	421	+	426
kim ki görmek istese güllerle cennet bāğın	G. 604					+	594	+	31	+	390			+	421	+	269	+	422		
ğamuñla ayağa düşdüm şarāb-ı nāb gibi	G. 605	+	83			+	601	+	25	+	397			+	428			+	429		
būstān-ı ser-i kūyuñ tolanup āb gibi	G. 606	+	95					+	23	+	398	+	134	+	429			+	430	+	387
étmezem gülzār seyrin bülbul-i şeydā gibi	G. 607	+	90			+	609			+	405	+	106	+	430	+	274	+	438		419
bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni	G. 608					+	591	+	43	+	387			+	423	+	276	+	419		
mihr āteş-bāzlar resmini engîz eyledi	G. 609					+	604	+	106	+	401	+	45	+	434			+	433		
yoluñda ser vèrüp şu ki serverlik eyledi	G. 610					+	610	+	13	+	406	+	97	+	435	+	275	+	439	+	374
ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağladı	G. 611	+	94			+	605	+	12	+	407	+	8	+	436	+	266	+	440	+	372
derd ser-leşkerine bekledi mecnün vādī	G. 612					+	614	+	71	+	410			+	439			+	443		
derd okların ol kaşı kemān cānuma atdı	G. 613	+	91			+	615	+	65	+	411	+	133	+	440			+	444	+	386
cān vèrsem añuban kad ü ruhsār-ı yārūmi	G. 614					+	618		15	+	414			+	442			+	447	+	378
									60												
gözümle gönüm arar hüsñ-i 'ālem-ārāy	G. 615					+	629	+	26	+	418	+	41	+	446			+	451		
elūñe cām-ı āl geldi cihānuñ sa'd-ı devrān	G. 616					+	628	+	91	+	417			+	447			+	450		
n'ola gözlerse erbāb-ı nazar ruhsār-ı cānān	G. 617	+	96			+	624	+	68	+	420	+	85	+	459			+	453	+	388
'ışk ehli ol-durur ki görem dēyü yārini	G. 618					+	625	+		+	421	+	71	+	451	+	270	+	454	+	438
şalduğumda hāñe-i 'ışkuñ ezel bünyādını	G. 619	+	87			+	620	+	24	+	422	+	48	+	452	+	278	+	455	+	410
ey gönül mecnün-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni	G. 620					+	622	+	105	+	424	+	56			+	265	+	457		
benem mecnün-ı pür-sevdā-yı leyli	G. 621	+	97			+	617	+	20	+	413			+	482			+	446		
ey felek bir gün muķīm-i kūy-ı dildār ét beni	G. 622					+	673	+	77												
hayliden pīr-i muğānuñ beklerüz dergāhını	G. 623					+	659	+	73	+	452	+	58	+	454	+	271	+	488		
fūrkatūñde dāğ ile na'l ile zeyn édüp teni	G. 624					+	630	+	93	+	425	+	46	+	456			+	458		
gönül seni dileyü her cenāba yüz tıtdı	G. 625					+	661	+	101	+	454	+	62			+	272	+	490		
ol kemān-eburū ğazāl-i mihri naħcīr eyledi	G. 626					+	639	+	45	+	431			+	465			+	464		
revā mıdur kelisādan çıkarmak bir müselmānı	G. 627					+	631	+	19	+	426			+	457			+	459	+	412
nigārā bezm-i hüsñünde dil-i mestānemüz kaldı	G. 628					+	632	+	33	+	427							+	460	+	397
sīm-i eşki her kimūñ yoluñda īşār olmadı	G. 629					+	633	+	86	+	428			+	461			+	461		
kemān-ı rüstemi kaşuñ kemānı gelmedi mi	G. 630					+	607	+	100	+	409	+	44	+	466			+	442		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
bulunmaz bezm-i gamda baña hem-dem nâleden gayrı	G. 631					+	608	+	48	+	404							+	437		
bâzâr-ı kâ'inâtda gördi güzel seni	G. 632					+	634	+	61	+	429			+	464			+	462		
ol kadar vërdüm hevâyâ kendümi hîrmen gibi	G. 633					+	648	+	82	+	440	+	70	+	458			+	476		
pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'çün yaşını	G. 634					+	645	+	22	+	439			+	472			+	473		
nigârâ sen revân olduñ benüm göñlümde gam kaldı	G. 635					+	640	+	64	+	432			+	469			+	465		
yandum şol aq yüze o kara kaşdayın dahı	G. 636					+	638			+	438			+	470			+	472		
benem şemşîr-i hûn-bârumla devrânüñ ser-endâzı	G. 637					+	644	+	30	+	436			+	473			+	469		
kıldı mâtem-zede haţt-ı ruḥ-ı gül-fâm beni	G. 638					+	663	+	47	+	456			+	477			+	492	+	427
yêter olduk ğubâr-ı ğamla bengî	G. 639					+	621	+	32	+	423			+	422			+	456	+	367
teşneyem kandur beni âb-ı zülâlün şadġası	G. 640	+	93			+	653	+	90	+	448					+	263	+	484		
ne ġam ey nâle belâ eylese pâ-mâl beni	G. 641					+	649	+	40	+	441			+	481	+	261	+	477		
yûri hey 'âşıkına 'âdeti bî-dâd yûri	G. 642					+	626	+	58	+	416			+	467			+	449		
diyâr-ı bezmün ey dil şâh-ı gevher- pâşıdur sâķi	G. 643					+	641	+	51	+	433	+	15	+	471			+	466		
zûlfünñ küfrine şöyle vërmişem iķrârımı	G. 644					+	666	+	21												
mecnün kaçan ki 'ışķ êline pâdşâh idi	G. 645					+	657	+	63	+	443			+	474			+	479		
eylemiş haţtı la'l-i cânânı	G. 646					+	650	+	59	+	445			+	476			+	481	+	370
görüḫ cân vërdüm ol nâ-mihrbânı	G. 647					+	595			+	391			+	455			+	423		
dâġ-ı sînem ehl-i derdün olalı baş ocaġı	G. 648					+	611	+	44	+	402			+	438	+	273	+	434		
hırķa n'etsün şüfiye pür-kîne olsa sînesi	G. 649					+	685	+	50					+	479						
rızâñ gözlerin senden gelen derd ü belâ haķķı	G. 650					+	642	+	89	+	434			+	463	+	277	+	467	+	435
yâr olaldan raḥş-ı hûsn ile cihânün yüġrüġi	G. 651					+	600	+	55	+	396			+	426	+	268	+	428		
gelse söz meydânına cânâ cihânün yüġrüġi	G. 652					+	619	+	35	+	415			+	427			+	448		
ol meh bizümle eylemedi âşnâlıġı	G. 653					+	651	+	27	+	446			+	478			+	482		
çigneķ oldum leşker-i derd ü ġama yâd êt beni	G. 654					+	664	+	78	+	457			+	432			+	493		
ne ziyân êtdi saña şüfî şarâb-ı şâfî	G. 655					+	623	+	74	+	419			+	445			+	452		
tâ ki gördüm hûsn içinde ol melâḫat kânını	G. 656					+	656	+	80	+	442							+	478		
ḫaddüñedür sevdüğüm ebr-i bahârün giryesi	G. 657					+	602	+	109	+	399			+	444			+	431		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
‘ışk bir şem‘-i ilāhīdür benem pervānesi	G. 658	+	89			+	592	+	18	+	388			+	419	+	262	+	420	+	369
								+	36												
hey ne müşkil kār imiş ‘ālemde yār eksüklüğü	G. 659	+	92			+	643	+	94	+	435			+	460	+	264	+	468	+	424
beni kıl etti ‘ışkına bugün bir mäh-i ken‘ānī	G. 660					+	635	+	62	+	430			+	468			+	463		
gözün şîr-i şikâr-efgen-durur kaşuñ siyeh-güşı	G. 661					+	613	+	34									+	436		
seg-i leylî ayağına sürüp mecnûn pîşānī	G. 662					+	658	+	28	+	451			+	466			+	487		
şeb-i hecrûnde yitürsem n'ola ey mäh yolu	G. 663					+	597	+	88	+	393			+	424			+	425		
encümle gezdi gece şehri kamer çerāğı	G. 664							+	53	+	444			+	475			+	480		
gör ‘aşikuñ tenindeki na‘l içre dāğını	G. 665					+	654	+	17	+	449							+	485		
seyr edenler öldüğümden soñra sinem dāğını	G. 666					+	655	+	38	+	450							+	486		
şalmağa gam-hâne-i hicrāna yer yer âteşi	G. 667					+	612	+	66	+	403			+	425			+	435		
şîrlerden vâdi-i ‘ışkuñ geçilmez bîşesi	G. 668					+	606	+	49	+	408			+	431			+	441		
fağr ikliminde şol kim sürdi tenhâ begligi	G. 669					+	599	+	79	+	395			+	433	+	267	+	427		
sa‘âdet tahtınuñ sultânına hağdan ‘atâ geldi	G. 670					+	687	+	97					+	437						
her şererden oldı bir deryâ-yı âteş bîşesi	G. 671					+	660	+	107	+	453			+	441			+	489		
fağr ile fağr eyleyen meydân-ı dîn serverleri	G. 672					+	596			+	392			+	443			+	424		
serv oldıysa nigārâ bağbānuñ dikmesi	G. 673					+	616	+	96	+	412			+	448			+	445		
tâ ki oldı şāh-ı rez pîr-i muğānuñ dikmesi	G. 674					+	668	+	98												
gördi göz yaşı yıkup âh ise ber-bād etti	G. 675					+	689	+	14	+	437			+	449			+	470		
						+	636														
örmez isem ka‘bede mağbûbumuñ dîdarını	G. 676					+	603	+	67	+	400			+	450			+	432	+	429
kağdı çihremden şabâ hâk-i der-i cānānumı	G. 677					+	598	+	72	+	394			+	453			+	426		
öldüğümde seyl-i eşk iletse bî-pervâ beni	G. 678					+	662	+	85	+	455							+	491		
nice yüz bulmasun devr-i ruğında zülf-i miskîni	G. 679					+	665	+	16	+	458			+	462			+	494		
dervîş kim şî‘âr êde fağruñ libāsını	G. 680							+	102												
saña gönderse nâlem dūd-ı âhı	G. 681					+	670	+	84												
kıldı gam ferhâd ile mecnûn dil-i şeydaları	G. 682							+	103												
mâlik-i derd olsa ‘aşık istemez dünyâları	G. 683					+	681	+	39												
nâz ile ol gonce çün seyr-i gülîstân eyledi	G. 684					+	672	+	87												
bugün bir muğ-beçe mağbûbuñ oldum	G. 685					+	684	+	29												
zâr u şeydâsı																					
yâr gösterdi biraz âyîne-i ruşsârını	G. 686																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
sıneme şol deñlü yakdum dāğlar yok sağışı	G. 687							+													
ey felek yā hem-niştin-i bezm-i cānān �t beni	G. 688					+	652	+	11	+	447			+	480			+	483		
b�- ��-i b�de olma-durur �am düdükleri	G. 689							+	54												
görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi	G. 690					+	669	+	92												
el��n yu kendü �anu�ndan dil� teslim k�l c�m�	G. 691					+	647	+	95									+	475		
�olanurken geçe �eb-revlik ile k�y-� c�n�n�	G. 692					+	676	+	69			+	86								
��� ferh�d�na başum b�s�t�n taşı gibi	G. 693																				
�eh-i m��k-i cem�l oldu�n nitekim dil-ber��n ka��	G. 694					+	646	+	41									+	474		
ru�s�ru� iken ey meh r��u� yanar �er���	G. 695					+	682	+	42												
fi��n ki hem-dem-i n�y �td� �h u z�r beni	G. 696					+	680	+	46												
�a�� giderdi y�r yüzinden rev�c�m�	G. 697							+	75												
n���� içdi �tmeden ibr�m� bayram �rtesi	G. 698					+	671	+	83												
g��l��ne gelse elem b�-çihre-i p�r-t�b-� mey	G. 699					+	679	+	52												
�h �dersem yakaram odlara bu n�h feleg�	G. 700					+	688														
gerden��n göstermek ile sine-��k �td��n beni	G. 701					+	667	+	104												
t� ki gördüm bir nazar ol m�h-peyker dil-beri	G. 702							+	108												
yine bu �ar�-� sitem-p��e �aceb h�l ötdü	G. 703					+	678	+	56												
gördüm rak�be cev� o��n atar ol �feti	G. 704					+	677	+	57											+	436
k � t � a l a r																					
ba�a eyy�m-� vi��l olmadı hergiz r���	Mk. 1																				
m�l-i d�ny� ki z�ll� z�'ild�r	Mk. 2																				
bir h�y�l�-z�de bende� vardur ey ��h-� ker�m	Mk. 3									+	461					+	281	+	498		
�usrev� ötdü terbiyet ��nkim	Mk. 4					+	701			+	462							+	509		
altun ��k��fl� k�lo�� güzeliyken �ur��d	Mk. 5					+	692											+	499		
�orarsa ser-g����t�mden ben�m ��hr�mde y�r�n�m	Mk. 6					+	691											+	507		
�utup behr�m gibi g�ra �ald�	Mk. 7					+	702											+	510		
her mak�ma ki �desin �heng	Mk. 8					+	690			+	469							+	506		
seyd�n��n �ok sikild���in evvel	Mk. 9					+	703														
el��n yu kend� �anu�ndan dil� teslim k�l c�m�	Mk. 10																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	ŞÇ.2	Sıra	ŞÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
maḥabbet tîrini pertâb êdûp miḥnet kemânından	Mk. 11																				
varsa gözüm yaşı n'ola cānān ayağına	Mk. 12																				
girse ele bir sarây-ı hālî	Mk. 13																				
ne i' tîbār bu çarḥa yaşum ḥabābıdur	Mk. 14																				
girince bahrine 'ışkuñ şanup kenârı sığ	Mk. 15																				
güşvâr-ı 'arş olursa yaraşur her bir sözi	Mk. 16																				
dil müjeñ tîriyle cānâ sine-çāk olmış yatur	Mk. 17																				
şehe kûl olmağa geldi cihānda bir levendüm var	Mk. 18																				
gedâ ki terkini urdı bu 'âlem-i dünüñ	Mk. 19																				
cefâlaruñla nice zulmi bî-günâh çekem	Mk. 20																				
nâr-ı ğamuñla nûr olup ey mâh-pâre şem'	Mk. 21																				
olmasa sen zât-ı pâke 'âşık-ı dîdâr gül	Mk. 22																				
çok mı sen şâh-ı selîmî-meşrebe	Mk. 23																				
teng-i şeker qarşuñla dil-teng olup açılmasun	Mk. 24											+	88								
şâhdan bir rahş ister göñlümüz	Mk. 25																				
luţf-ı bî-pâyân ne mümkün kim ola bir şâhdan	Mk. 26																				
yâr elinden gelecek baña açarsın göñlüm	Mk. 27																				
şol ki evvel cefâ vü ğuşsa göre	Mk. 28																				
şol ki evvel vefâ êdûp soñra	Mk. 29																				
ölmek dirilmek emr-i ilâh idüğün bilür	Mk. 30																				
delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hâl olma	Mk. 31																				
hûblar daķar idi başına evvel çiçeği	Mk. 32																				
pâdşâhum tapuñla nesl-i melekdür dediler	Mk. 33																				
neng ü 'ârı büt edinmekden ise biñ kerre	Mk. 34																				
şöyle oldum bâde-i telhûñ giriftârı bugün	Mk. 35																				
oldı her şâh-ı şükûfe yine 'âlî-himmet	Mk. 36																				
ehl-i nazmuñ be şapķalu gidisi	Mk. 37																				
üstâd-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı	Mk. 38																				
m ü f r e d l e r																					
figân ki hem-dem[-i nây] êtdi âh u zâr beni	Mf. 1																				
tolanurken gece şeb-revlik êdûp kûy-ı cānānı	Mf. 2																				
ķomaz âhumdan ey meh-rû felek ber-bâd êde anı	Mf. 3																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
benem erbâb-ı nazmuñ devleti ey şabkalı kâfir	Mf. 4																				
maḥabbet-ḥānedür gönüm ezelden 'ışk-ı cānāna	Mf. 5					+	697			+	468							+	505		
çihresinde görüben lem 'a-ı nūr-ı nebevî	Mf. 6					+	694											+	495		
deme yolumda kırmaz bir taş bir taş üstüne	Mf. 7																				
ne yolumdur benim ḥāk-i reh-i erbâb-ı 'ışk olmak	Mf. 8																				
şādī enīs-i guşsa vü zulmet karīn-i nūr	Mf. 9																				
gördüm rakībe cevri okın atar ol āfeti	Mf. 10																				
zūlf-i leyliden siyeh-baht oldu meftūnuñ senüñ	Mf. 11																				
bu tokuz sīm-āb-gün deryâyı seyr et 'ibret al	Mf. 12																				
bunu dēr baña bir güzel muttaşıl	Mf. 13																				
gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var	Mf. 14					+	706														
rind-i dürd-āşamlıkla buldı şöhet nāmumuz	Mf. 15																				
ko sīnem āteş-i 'ışkuñla yansun taze dāğ olsun	Mf. 16					+	698			+	459							+	496		
gēydün revāce başuñ bulduñ revācuñı	Mf. 17					+	704											+	512		
şapkasını gēyicek yahyā keşīse beñzer	Mf. 18																				
mihr-i cihānı kim ki gönülden eder terāş	Mf. 19					+	695			+	466							+	503		
şemşīr-i fūrkatūñle ciger çāk çākdür	Mf. 20					+	693			+	464							+	501		
çarḥ abdālūñdur ey meh tende dāğ-efrūḥte	Mf. 21									+	465							+	502		
şekkerīn leblerūññ şānına inmiş cānā	Mf. 22					+	699			+	460							+	497		
şikāyet kılmaz zulminden nazar kıl ol ḥaṭ ü ḥāle	Mf. 23					+	700			+	463							+	500		
yaşum binā-yı şabruma seyl-i fenā imiş	Mf. 24					+	705											+	511		
kaṭre-i jāle ile lāleleri hāmūnuñ	Mf. 25					+	696			+	467							+	504		
hāy u ḥüdan fāriğü'l-bāl olmak ister gönümüz	Mf. 26																				
'ışkuñda garaş çāşnı-i derd ü elemdür	Mf. 27																				
yār-ı sengīn-dil yıkılmış gönümü yād eyledi	Mf. 28																				
ğamum yer kimse yok hergiz dil-i ğam-ḥ'ardan ğayrı	Mf. 29																				
bu ağarmış başı ferḥāduñ şanasın tağıdır	Mf. 30																				
mār-ı zūlfūñ bu dil ü cānı perīşān eyledi	Mf. 31																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
leb-i sâkıye êtdüñ cânı teslîm	Mf. 32																				
ilâhî bülbül-i güyâ ola bağ-ı belâgatde	Mf. 33																				
görmek için makâm-ı mevlûdın	Mf. 34																				
mâh-ı ramazân eyledi ey şâh terakkî	Mf. 35																				
tâze sözle gelmege nev-rûzda sultânuma	Mf. 36																				
gülistâna gül-âbı armağan ilter mi bir âkıl	Mf. 37																				
felek mülkinde ey mâh-ı melek-çihir	Mf. 38																				
gül ne deñlü nâzûk ü rengin ü ter hoş-bû ise	Mf. 39																				
görinelden güzelüm ince miyânun nazara	Mf. 40																				
tîğ-ı gam mecrûhı oldum kimse gelmez yanuma	Mf. 41																				
gezdi şahrâları çaķ cânı çıkınca mecnûn	Mf. 42																				
sen gül'izârdan tûtalum olmadı dilek	Mf. 43															+	279				
huzûr-ı şâh-ı 'âlemde ne lâzım lâflar urmak	Mf. 44																				
şoñra geldümse necâfiyle nevâyiden ne gam	Mf. 45																				
tâb-ı cemâl-i dil-bere tâķat getürmeyüp	Mf. 46																				
şikest olsa şurâhi câm-ı meclis ber-ķarâr olmaz	Mf. 47																				
berķ-ı âhum güç ile buldı yerin sînemde	Mf. 48																				
keşti-i bâdeyi gel tuncaya ķarşu çekelüm	Mf. 49																				
içmezem mey dëyi ey şüfi yeter lâf eyle	Mf. 50																				
olduğum'çün ramazânım gam-ı hecrûñde 'alîl	Mf. 51																				
göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	Mf. 52																				
'âlem-i 'ışķuñ mü'ebbed şâhiyuz mecnûn gibi	Mf. 53																				
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	Mf. 54																				
seyl-âb kabrin êtdi şimâl ü şabâ gelüp	Mf. 55																				
cüy-ı eşķümden felek dülâbı gerdân olalı	Mf. 56																				
belli iken hayâlinün şanı	Mf. 57																				
tab'um pelengi eyledi şîr-i felekle ceng	Mf. 58																				
şehper-i cibrîldür cârüb-ı meydân-ı ģazâ	Mf. 59																				
on biñ akçe dirliği lâyıķ mîdur ben bendenün	Mf. 60																				
küy-ı dildârı tolanma tûtmasun ey gird- bâd	Mf. 61																				
şüfiyâ ta'n eyleme şâfi şarâb-ı şâfa gel	Mf. 62																				
hüsnüne âyine ķul olsun şafâsı var ise	Mf. 63																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	MC	Sıra	A.1	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	M.9	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra
her şem'-i hüsne ger ola kâfûrdan beden	Mf. 64																				
deryâ-yı 'ışķa ġarķ olalı bulmadum kenâr	Mf. 65																				
âhum yüzüñde zülfüñi kıldukda târmâr	Mf. 66																				
gerçi göñlüm kendüyi cām-ı sikender gösterür	Mf. 67																				
ķalmadı çeşmümde nem hecrinde giryân olmaġa	Mf. 68															+	280				

Tablo 7.3. M.6, M.5, M.7, Ü.7, Ü.6, Ü.1, Ü.2, M.8 ve Ü.4 Nüshalarının Dökümü

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
kaşideler																			
dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür	K. 1	+	1	+	1	+	1	+	4	+	6					+	1	+	1
h'âb-ı gâfletde iken göz açup oldı bîdâr	K. 2	+	2	+	2	+	2	+	2	+	7					+	2	+	2
burûc-ı kal' a-i gerdûnda yine vakt-i şehîr	K. 3	+	3	+	3	+	3									+	3	+	3
gün gibi toğdı qarşudan o meh-liķâ şehîr	K. 4	+	4	+	4	+	4									+	4	+	4
olalı maşrık elinde şâhbâz-ı zer güneş	K. 5	+	5	+	5	+	5					+	1			+	5	+	5
tursa niyâm içinde kaçan kim yegâne tîğ	K. 6	+	6	+	6	+	6			+	2	+	2			+	6	+	6
livâ-yı mâhî çü dikdi sipihre husrev-i zeng	K. 7	+	7			+	7			+	3					+	7	+	7
şeb ki meh geçdi felek tahtına sultân-şekl	K. 8	+	8	+	7	+	8									+	8	+	8
şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihâna hilâl	K. 9	+	9	+	8	+	9			+	8					+	9	+	9
fezâ-yı 'âlemi çün şâhbâz-ı zerrîn-bâl	K. 10	+	10	+	9	+	10	+	3							+	10	+	10
qaddûne beñzedür özini ey nigâr serv	K. 11	+	11	+	10	+	11									+	11	+	11
gözüm tuş oldı eylerken şehir vaktinde seyrânı	K. 12	+	13	+	12	+	13									+	13	+	14
erişüp şâha lutf-ı rabbânî	K. 13	+	14	+	13	+	14	+	6	+	4	+	5			+	14	+	16
'îd-i kurbân erdi halkı yine şâdân eyledi	K. 14	+	16	+	14	+	16					+	4			+	15	+	17
felek gehvâre-i şıbyâna beñzer	K. 15	+	15	+	15	+	15									+	16	+	18
ey seyl-i eşk hâne-i cismüm harâb kıl	K. 16	+	19	+	16	+	21			+	147					+	17	+	19
ey hilâl-i 'îd-i devrân sâgar-ı gerdân mısın	K. 17	+	20	+	17	+	19			+	5					+	18	+	20
tarîkat ehlidür şâhib-velâyet tûğ-ı sultânî	K. 18	+	17	+	18	+	17									+	19	+	21
merhabâ ey ravza-i 'âlî nazargâh-ı güzîn	K. 19	+	21	+	19	+	20									+	20	+	23
iki serv-i revân etdi yine gülzâr-ı 'osmânî	K. 20	+	18	+	20	+	18									+	21	+	22
berg-i gülden edüp zebân gonce	K. 21																	+	13
gerçi baş egmedi cemşid ile hâkâna kerem	K. 22							+	1									+	15
bâğda olup şükûfe haylına serdâr gül	K. 23	+	12	+	11	+	12	+	7	+	1	+	3			+	12	+	12
şehir enfâs-ı nesim etdi cihânı hoş dem	K. 24							+	5										
'âlem-i gaybı cemende kıldı kudret âşkâr	K. 25			-		-		+	8										
müşammatlar																			
bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i bût-hânedür	Msm. 1	+	25	+	21	+	26			+	10					+	22	+	24
cânûna âteş urur mihr-i dirâşşânûn mı var	Msm. 2																		
ey gönül kopmaz şafâ çün merdüm-i maşmûrdan	Msm. 3	+	26	+	22	+	27			+	11					+	23	+	26
husrevâ küyüñ gedâsı tâc-ı hâkân istemez	Msm. 4																	+	34
gözlerümden etmeyüp eksük firâkuñda nemi	Msm. 5																		
gamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben	Msm. 6	+	28	+	24	+	28			+	12					+	25	+	28
'âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen	Msm. 7	+	27	+	25	+	29	+	141	+	13					+	26	+	29
âhdan leşker çeker baş kaldurup efgân baña	Msm. 8	+	29	+	23	+	30	+	18	+	14					+	24	+	27
ey murâdum 'aksine dönmekte bî-pervâ felek	Msm. 9	+	30	+	26	+	31			+	9					+	27	+	30
şâhn-ı gülşende yine şöhet-i bî-bâk edelüm	Msm. 10							+	133										

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
ey güzellik kişverinüñ şâhı ağlatma beni	Msm. 11																		
geşt edüp ey yûsuf-ı gül-çihre ken'ân illerin	Msm. 12																		
gün gibi evvel beni dünyâya sultân eyledün	Msm. 13																	+	25
nigârûñ yüzi ağ alnı açıkdur kaşı çatukdur	Msm. 14																		
künc-i ğam mu'tâdı bâğ u râğ u seyrân istemez	Msm. 15																		
nev-bahâr êrdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña	Msm. 16																		
âb-ı kevşer mi 'aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki	Msm. 17																		
yalıñuz şanma 'izâr-ı ruh-ı nîgûdur bu	Msm. 18																		
minnet hüdâya mün'im ü kâmil-nişâbsın	Msm. 19																		
ey gônüller mısrına mañbûb-ı ken'anum benüm	Msm. 20							+	117										
meşnevî																			
seherden seyre vardum merğzâra	Mes.	+	31	+	27	+	32					+	6			+	28	+	33
																+	415		
gazeller																			
acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'ukbâ	G. 1	+	32	+	28	+	33					+	13			+	29	+	35
neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydâ	G. 2	+	35	+	30	+	35	+	14	+	25	+	12			+	31	+	37
'ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise kıan baña	G. 3	+	38	+	29	+	34	+	17			+	9			+	30	+	36
sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña	G. 4	+	39	+	31	+				+	21					+	32	+	38
ġamuñda hem-nefes oldı figân u nâle baña	G. 5	+	40	+	32	+	36	+	15	+	24			+	63	+	33	+	39
ol melek-sîmâ perî kim beñzemez insân aña	G. 6	+	45			+	38	+	13	+	16	+	7	+	69	+	34	+	40
kendüyi etse bugün her kim fenâ-ender-fenâ	G. 7																	+	55
ol ġinâ şâhı ki toydı bende olan aç aña	G. 8	+	46	+	38	+	39	+	16	+	22	+	15			+	40	+	47
gördi mañşûş olduġın meydân-ı istiġnâ baña	G. 9											+	16			+	47	+	51
hûn-ı ciger olalı mey-i dil-güşâ baña	G. 10															+	46	+	52
şubh-dem kim yakınup hûn-ı şafakdan hınnâ	G. 11	+	33	+	35	+	46	+	9	+	15					+	35	+	44
gözün kara vü kaşuñla ol iki zülf kara	G. 12			+	36	+	47	+	10	+	23					+	36	+	45
şol deñlü atdı cevri okın ol kaşı yâ baña	G. 13	+	41	+	37	+	37									+	39	+	46
ol gün kanı ki gün gibi süzân idüm saña	G. 14			+	39	+	40	+	11	+	18	+	14			+	42	+	48
yüz tutdı ehl-i fakr ile şâhib-ġinâ saña	G. 15																	+	49
bu güzellik ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 16	+	44	+	43	+	42			+	19					+	45	+	54
bu letâfet ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 17	+	43	+	40	+	41			+	20					+	43	+	50
bî-vefâdur gül gel ey bülbül çemenden bir yaña	G. 18	+	42	+	42	+	43					+	8			+	41	+	56
gören nazmum 'uyûnından eder hûn-ı ciger peydâ	G. 19																	+	57
gerçi ey ġam 'ışk-ı dil-berden naşîb olduñ baña	G. 20																		
câna göster kaşlaruñ k'oldur hilâl-i 'îd aña	G. 21																		
ey kaşuñ pek yâ çeküp atmağda sehm-endâz-ı hûb	G. 22	+	47	+	44	+	49	+	20	+	28	+	18			+	48	+	58
hûblar sevdâsıdur 'âlemde mañbûbu'l-kulûb	G. 23	+	48	+	45	+	50	+	19	+	27					+	49	+	59

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
yêgdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı harâb	G. 24	+	49	+	46	+	51	+	21	+	29	+	17	+	42	+	50	+	60
mest ü hayrân oldı gönüm çeşm-i şehlâsın görüp	G. 25																		
ey şabâ benden nigârûñ küyüñü meydânın öp	G. 26																	+	61
'arz edeli cemâlünü ey yüzi âftâb	G. 27																		
göz yaşı baħrinde oldum 'âşık-ı sevda-perest	G. 28	+	53	+	50	+	55					+	19			+	54	+	67
sînede ey dil ğam-ı cânânı mihmân oldı tut	G. 29	+	55	+	53							+	20			+	57	+	68
ey hatt-ı yâr her tarafa nâmeyi taġıt	G. 30	+	56	+	51	+	56									+	55	+	65
añılur gerçi harâbât içre nâmun mey-perest	G. 31	+	52	+	49	+	54					+	21			+	53	+	66
serv-kaddündür çenârı eyleyen gülşende pest	G. 32	+	51	+	48	+	53			+	31	+	22			+	52	+	63
gerçi mey içmekden oldı bezmde hüşyâr mest	G. 33	+	50	+	47	+	52	+	23							+	51	+	62
bir 'âleme êrmiş-durur erbâb-ı harâbât	G. 34	+	54	+	52	+	57	+	22	+	30	+	23			+	56	+	64
öpmege el vërmedi cânân elinden el-ġyâş	G. 35			+	54	+	58					+	24			+	58		
gönülde 'ışkuñ oldı ey cevân genc	G. 36	+	58	+	55	+	60			+	34	+	26			+	60	+	69
dilâ mecnûn-şıfat 'uryân-ı 'ışk ol pîrehenden geç	G. 37	+	57	+	56	+	59			+	32	+	25			+	61	+	70
ne ğam ger vaşl-ı yâr içün çekem renc	G. 38			+	57					+	33					+	59		
'âşıkam bir dil-bere yok rahmi 'âşıklar meded	G. 39	+	61	+	58	+	61	+	24	+	35	+	29			+	62	+	71
şadâ ile bugün iş 'âr eder 'üd	G. 40															+	67	+	76
dilesem yâr-ı semen-ġihreme yazmak kâġıd	G. 41																	+	77
küfr-i zülfün ey şanem sihr ile kıldı bir kemend	G. 42																		
geçmeyeydi kâmetün ney-şekkere bir niçe bend	G. 43	+	59	+	59	+	62	+	32			+	28			+	63	+	72
âftâbum yoluña hâk olmasun her ehl-i derd	G. 44	+	60	+	60	+	63					+	30			+	65	+	73
ġamzeñ ucından oldı iki çeşm-i pür-ümîd	G. 45	+	62	+	61	+	64					+	27			+	66	+	74
gelüp ben 'andelîbin eylemez şâd	G. 46															+	64	+	75
leblerün üstinde hattun 'anber-i sârâ şatar	G. 47					+	92	+	59	+	49							+	101
efġâna 'andelîbi kaçan bâġa şaldılar	G. 48	+	117	+	85	+	138			+	86					+	124	+	144
öyküñdi bâde la'lüne ayaġa şaldılar	G. 49	+	116	+	84	+	133			+	85	+	43			+	123	+	143
halk-ı 'âlem 'andelîbi murġ-ı cânun şandılar	G. 50	+	103	+	127	+	123	+	42	+	72	+	42			+	104	+	126
nigârâ sünbül-i zülfün ne reyhân-ı semen-sâdur	G. 51																	+	180
fıkr-i hâlün müje gözden ten-i şad-çâke çeker	G. 52			+	134							+	37			+	115	+	134
bizüz tarîk-i fenâ sâliki ilâhîler	G. 53	+	111			+	142									+	138	+	183
âh kim dil-ber rakîbün dâ'imâ yanındadır	G. 54					+	135											+	173
dêdüm hayâl-i la'l-i lebün çeşm-i terdedür	G. 55	+	96	+	122	+	108			+	70					+	93	+	117
ten-i şad-pâre erbâb-ı belânun bâġ u râġıdur	G. 56	+	106	+	135							+	55			+	116	+	135
dili rüşen kılan bir gül-'izârün tâze dâġıdur	G. 57	+	75	+	97	+	81			+	60	+	54			+	85		
zülfi-i miskîn yüz bulup kâkülle pür-nâz oldılar	G. 58																	+	179
zevk-i bâde n'êdüġin mest-i harâbîler bilür	G. 59							+	29									+	174
eşki bî-süz u tâba vërmezler	G. 60																	+	176
senün säyeñde şehlerdür gedâlar	G. 61																	+	177
	G. 62	+	109			+	122			+	38					+	110	+	130

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
ne zillet vërmege râğıb ne devlet-hvâhumuz vardır																			
kim ki bezmünde sebûveş özini hâk eyler	G. 63	+	74	+	96	+	80									+	84		
kelâmun ehl-i derdûn dâ'imâ vird-i zebânıdır	G. 64	+	76	+	98	+	82					+	53			+	86		
ķandiller ile zeyn degüldür minâreler	G. 65									+	96							+	178
gördiler dildâr ağzında zebânın gezdürür	G. 66					+	83			+	43	+	39			+	87	+	91
dünyâ katumda zehr ile perverde mivedür	G. 67	+	80			+	88			+	58							+	97
dil-ber nihâl-i nâz-durur bergi şivedür	G. 68	+	81	+	114	+	101											+	110
şî'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihânun cânıdır	G. 69	+	77	+	102	+	89											+	98
rengin lebûn kim ey şanem ol haţţ-ı nevdedür	G. 70			+	103	+	90			+	88	+	52					+	99
sürür ister iseñ zevķ-i cām-ı şahbâdur	G. 71							+	45									+	161
kendüyi dil gerçi mir'ât-ı sikender gösterür	G. 72			+	105	+	91			+	67	+	65					+	100
lâleler deştde eţfâl-i dil ü cānumdur	G. 73			+	112	+	99			+	39							+	108
sâķi-i devlet ki her bî-meşrebe sâğar şunar	G. 74	+	90	+	113	+	100	+	47	+	62							+	109
küh-i melâmete yüregüm seng-i hâredür	G. 75																	+	182
şol gönül kim şâm-ı ğamda derdünî tenhâ çeker	G. 76			+	115	+	102	+	64	+	61							+	111
hayâlün şehryârınun gözüm sırça sarâyıdır	G. 77					+	107	+	46	+	47	+	46			+	92	+	116
dili şad-pâre eden ğamze-i mekkâresidür	G. 78													+	14	+	72	+	181
sitem derdine nisbet sem-i kâtil cāna emsemdür	G. 79	+	100			+	114					+	68			+	99	+	184
misk ile kâfûrdan levh üze ebrûlar mıdır	G. 80	+	102			+	116			+	65	+	35			+	101	+	185
bu bağ-ı 'âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur	G. 81			+	124	+	109			+	84	+	61			+	94	+	118
eşkümler 'aks-i zülfün baħr u nehenge beñzer	G. 82	+	88	+	126							+	67			+	103	+	125
merddür cānâ bugün ol kim melâmetler çeker	G. 83	+	91	+	128	+	118									+	105	+	187
mülk-i hüsnün şehisin meh siper-i düşüñdür	G. 84	+	104	+	129											+	106	+	188
dili aşüfte kılan sünbül-i gül-püşüñdür	G. 85	+	105			+	144			+	92					+	109	+	129
hîlâf-ı semt-i zühdün haķķa zâhid râhumuz vardır	G. 86	+	110			+	125			+	37					+	111	+	131
ķaçan kim bâddan ol turre-i 'anber-feşân dıtrir	G. 87			+	132					+	63					+	112	+	189
na'leñ nakşın senün gördi türâb üstindedür	G. 88							+	28	+	242					+	113	+	132
gönlüm hevâsı tâ ki benüm sen peridedür	G. 89	+	82			+	110	+	43	+	56					+	95	+	119
menba'-ı cān ki çeşme-i ğamdur	G. 90	+	107	+	131							+	47			+	108	+	128
yakalı gülzârda 'işret çerâğın lâleler	G. 91	+	86	+	133					+	94					+	114	+	133
cān-nişâr olduĝına cānâna acır gördiler	G. 92	+	69	+	66	+	71					+	49			+	76	+	85
çeşmümde ceys-i h'yâb nice eylesün karar	G. 93			+	89	+	140					+	31			+	131	+	196
bezlîni ebr-i bahârün kūha şor hāmûna şor	G. 94			+	80					+	54	+	56					+	192
cihânârâ cihân içindedür arayı bilmezler	G. 95	+	68	+	65	+	70			+	97	+	51			+	75	+	84
anlar ki tecerrüd eteĝin pâyâ çekerler	G. 96			+	67	+	72	+	65	+	66					+	77	+	86
la'l-i yâr ağyâr bezminde şarâb-âlüdedür	G. 97	+	95	+	74	+	119									+	117	+	190

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
demeñ mecnûna fenn-i 'ışkı tekmiñ etdi kāmildür	G. 98	+	63	+	62	+	65	+	58	+	57	+	33	+	61	+	68	+	78
tālî'ümde bu göñül her kime kim mā'il olur	G. 99	+	64	+	63	+	117	+	31			+	48	+	78	+	69	+	79
lâleler şahñ-ı gülîstânda kadeh-nüş oldılar	G. 100	+	65	+	64	+	66	+	55	+	75			+	40	+	70	+	80
şu kim evvel bahâr erse kadeh nüş etmez ayıkdur	G. 101			+	76					+	46	+	70					+	137
dil-rübâlar kim benüm şabr u qarârum aldılar	G. 102	+	70	+	75	+	126			+	93					+	118	+	136
ol nâzenîn ki hüsñ elinün dil-beri geçer	G. 103	+	66	+	68	+	67									+	71	+	81
dişün lü'lü' lebün mercân ruhuñ bañr-i melâhatdür	G. 104					+	68			+	71					+	73	+	82
şemsîr-i intizâr ile dil pâre pâredür	G. 105	+	67	+	69	+	69	+	36	+	74	+	40			+	74	+	83
şah-ı 'ışkam eşk-i bî-pâyân baña leşker yeter	G. 106																		
nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna vërmezler	G. 107					+	141			+	42							+	138
da'vâ-yı hüsñ kılmağa 'âlemde ey nigâr	G. 108	+		+	70	+	73					+	32	+	41	+	77	+	87
bir güzel sevdüm kılıcından dem-â-dem kan akar	G. 109			+	71	+	74	+	57	+	77	+	50			+	78	+	88
étmege ihyâ bahârı ebrden bârân akar	G. 110	+		+	72	+	75	+	61	+	78					+	79	+	89
'âşikam divâne bend étün beni zencirler	G. 111	+	112	+	77	+	128			+	41	+	34					+	139
derd-i dil-ber gıdâ-yı rûhumdur	G. 112	+	108	+	78	+	124											+	140
dil kaçan ol âftâbuñ sîne de dağın çeker	G. 113									+	89							+	163
elifler serv ü peykân gonce şahñ-ı sîne bağumdur	G. 114			+	73	+	76	+	39	+	73			+	64	+	80	+	90
başumda müy-ı jülîde tenümde tâze dâğum var	G. 115	+	71	+	93	+	77	+	54	+	51					+	81		
sâğar lebüne 'âşik-ı hünîn-ciger geçer	G. 116	+	72	+	94	+	78	+	56	+	53			+	38	+	82		
ne hoş bîmâr olur yâ rab ol iki nâ-tüvân gözler	G. 117			+	79											+	119	+	191
yâr için zârum işit bülbüldeki gulğul nedür	G. 118	+	113	+	81	+	129									+	120	+	141
serv ile gül cemende turup ki oturdılar	G. 119	+	78	+	99	+	84	+	66	+	50	+	58			+	88	+	92
al câmeyle gezen şehr içre ol meh-pâredür	G. 120					+	85	+	35	+	79	+	41			+	89	+	93
ey 'aceb bu turre mi yâ ebr-i müşk-efşân mıdur	G. 121	+	24	+	100	+	22	+	63	+	101					-		+	94
gökde seyrân eyleyen hürşîd-i nûr-efşân mıdur	G. 122																	+	153
ka'be-i küyında her kim dil-berün kurbân olur	G. 123			+	83	+	120			+	76					+	122	+	193
hâller olmuş megesler hadd-i cânânı oper	G. 124																	+	195
şol gedâ kim küyüñün çeşmiyle âb-efşânıdur	G. 125			+	101	+	86	+	53	+	45	+	59					+	95
cân-ı 'âlem şüretâ çokdur velî cânânı bir	G. 126	+	115			+	132			+	91	+	71			+	125	+	145
mest etdi halk-ı 'âlemi ol la'l-i nâblar	G. 127	+	83	+	106	+	93	+	26			+	44					+	102
deseñ altun beneklü câmelerle 'izz ü nâzum var	G. 128	+	118													+	126	+	146
habîbün kâbe kavseyñi rûmüzın şûfî benden şor	G. 129	+	84	+	107	+	94	+	48	+	80	+	57	+	37			+	103
ciger hün-âbesin nüş etmegi 'ışk içre benden şor	G. 130	+	85	+	108	+	95	+	51	+	81							+	104
nâr-ı dilden zâhir étsem bir şerer 'âlem yanar	G. 131			+	86	+	121					+	73			+	127	+	194
dil-ber kaçan ki kâkülîni şânedan çeker	G. 132	+	92	+	87					+	44					+	128	+	147

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
şâm erişse şem' umar pervâneler kim yanalar	G. 133			+	109	+	96	+	62	+	55							+	105
dehân-ı nâzenîni mîme beñzer	G. 134	+	87	+	110	+	97	+	49	+	90	+	62					+	106
gül yüzünde ey perî zülf-i perîşânun mı var	G. 135	+	89	+	111	+	98											+	107
her kaçan la'lin baña ol mâh-peyker gösterür	G. 136									+	98	+	64			+	129	+	148
belâlar bezmine sînem benüm mey-hânedür dërler	G. 137			+	88	+	134			+	69	+	36			+	130	+	
nigâr gülşen-i hüsn içre gül budağıdur	G. 138			+	136											+	136		
dil-berâ hayl-i hayâlün vasat-ı cânda yatur	G. 139	+	93	+	116	+	103			+	36							+	112
her nesne kim yaratdı hüdâ bî-bahânedür	G. 140			+	117	+	104	+	52	+	48							+	113
hânkâh-ı 'ışkda şol jende kim mecnûn gëyer	G. 141	+	119			+	130			+	59	+	38			+	132	+	149
her kaçan ol meh şafağ renginde gül-gün tön gëyer	G. 142																	+	197
ilâhuñ emri ile mâ'-i dâfiğ âdem olur	G. 143	+	99	+	90			+	44							+	133	+	150
bî-sütünüñ lâlesin görseñ nazâr ferhâdadur	G. 144	+	94			+	105			+	52	+	60			+	90	+	114
dil delen müjgânlarıyla gamze-i gammâzıdur	G. 145			+	118	+	106	+	37	+	40					+	91	+	115
başum diyâr-ı gamda belâ kühsârıdur	G. 146	+	97	+	119	+	111	+	25			+	63	+	68	+	96	+	120
ëşiginde dëme ol seng-dilün taş yatur	G. 147					+	137			+	87	+	72			+	134	+	151
gülşende cüy eşk-i revânumdan oy vërür	G. 148	+	120	+	91							+	45			+	135	+	198
gönlüm bir âfet-i dil ü dîn mübtelâsıdur	G. 149	+	98	+	120	+	112			+	83					+	97	+	121
her kim ki hâşa 'ışk ile bed-nâm-ı 'âm olur	G. 150			+	121	+	113	+	33			+	69			+	98	+	122
'âşık olan selâmeti olmak neden gelür	G. 151	+	101	+	123	+	115	+	41	+	64					+	100	+	123
sünbül-i bâğa nazâr kıl zülf-i şîrîn kendidür	G. 152			+	92	+	131					+	66			+	137	+	199
tîrin kaçan nişâna ol ebrû kemân atar	G. 153	+	79			+	87	+	40	+	95							+	96
gör yaşumı gamuñla geçen mâ-cerâ budur	G. 154	+	73	+	95	+	79									+	83		
leşker-i miñnet ile ceng kaçan kârumdur	G. 155																	+	152
bendedür sen gül-'izâra merdüm-i âzâdeler	G. 156																	+	154
cevrünle yaşum olsa ne gam hâke ber-â-ber	G. 157	+	114	+	82	+	127			+	68					+	121	+	142
dil-berâ 'ış edelüm şimdi şafâlar vaktidür	G. 158			+	104	+	139												
hâl-i hindün ehl-i dil vaşf étse dîvân bağlanur	G. 159			+	130			+	50							+	107	+	127
hûblar ser-'askeri bir gül-'izâr-ı sâdedür	G. 160							+	30										
müjde-i fetîh işidüp zeyn-i bâzâr êtdiler	G. 161							+	27									+	171
çünkü şikâra çıkdı hümâ-sâye şehryâr	G. 162							+	34									+	162
zülfün 'izâruñ üzre kim dër niğâba beñzer	G. 163																	+	169
bir libâs-ı cevri her gün egnine gerdün gëyer	G. 164																		
sînede ağız açup peykânun ister yâreler	G. 165																	+	155
hatıñı kılma terâş ey âftâb üç günde bir	G. 166																	+	168
lâle-i gülgünü şahrâlarda dağum şandılar	G. 167									+	102							+	186
gün yüzünde gördiler zülfün uzun olmuş yatur	G. 168									+	82							+	167
hurşîd-i sa'âdet kime nûrın tuhaf eyler	G. 169																	+	157

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
hatt-ı ruhnı yâr kaçan ber-ıaraf eyler	G. 170																		
görine bir niçe yüzden dëyü ruh-ı dil-ber	G. 171																	+	158
da'vâda 'âşıkâ şanemâ terk-i ser yêter	G. 172																	+	165
şâd olur dil tenüme çünki o peykân biter	G. 173																	+	166
gönül dërler bir eglencem deli var	G. 174																	+	159
tecrîd ile gedâ kim mülk-i ğınâya şehdûr	G. 175																	+	164
şâh-ı 'ışkuñ gönlüme genc-i nihânın yıkdılar	G. 176																	+	156
ne gerdündan sitem çekdüm ne ahterden melâlüm var	G. 177																	+	172
fakr ili ser-verleri himmet çerâğın yaqdılar	G. 178																		
yâr cevri eylese 'uşşâka n'ola nâzı geçer	G. 179																		
reh-i küyuñda 'uşşâka ruh-ı zerd eşk-i ter hoşdur	G. 180																		
çün sen saçı hümanuñ eşiginde gördiler	G. 181									+	99								
ğoncadır la'lün 'izârûñ gül ruhuñ gülzârdur	G. 182							+	38									+	170
egerçi yüzdeki hâlün belâ-yı cân-ı merdümdür	G. 183							+	60									+	160
cânlar alur gözlerüñ göz göre bî-pervâ şatar	G. 184																		
kâkülün büyü gibi olmaya 'anber çoğ olur	G. 185																		
rakîbün dil-berâ küyuñda n'eyler	G. 186																		
şanasın kim pîşesi ol serv-i nâzuñ nâzdur	G. 187																		
bize nâzûk yañağı lâlê yêter	G. 188																		
şol kadar ma'mûr olur 'îd olıcak mey-hâneler	G. 189																		
günümi kara eden zülf-i siyehkârûndur	G. 190									+	100								
âl ile yıkdûñ gönül mülkin senüñ dînüñ mi var	G. 191																		
dâğlar yaksam 'aceb mi sîneme gül vaktidür	G. 192																	+	175
gönül kim ğam diyârınuñ ser-âmed pādşâhıdur	G. 193					+	143												
hasteyem ğamdan helâk oldum bulunmaz çäreler	G. 194																		
'ışk ellerinde sîne belâ kühsârıdur	G. 195																		
hâm iken mîve-i cevrum dëme mebzûl olmaz	G. 196			+	160							+	82			+	158	+	216
fakr ile fahr eyleyen dergâh-ı sulţân istemez	G. 197	+	121	+	137			+	74	+	104	+	74			+	139	+	200
zülf-i yâra sünbül-i pür-tâb beñzer beñzemez	G. 198																	+	228
sînemüzden dër bunı eşbâha ruh-ı pākümüz	G. 199	+	123	+	144	+	155					+	79			+	149	+	223
bülbül-i gülzâr-ı miñnetdür dil-i ğamnâkümüz	G. 200	+	122	+	139	+	153	+	70	+	112	+	78	+	51	+	141	+	201
bezm-i ğamda şanma giryânuz bizi hurremlerüz	G. 201	+	130			+	150			+	110							+	206
kâkül-i miskîn-i cânânıñ perîşân-hâliyüz	G. 202			+	141	+	148	+	71	+	111	+	75					+	202
'ışk içinde cânı teslim etmedür tedbîrümüz	G. 203			+	142	+	156	+	73			+	77					+	203
gülşen-i 'âlemde bir mevzûn nihâli gözlerüz	G. 204			+	159											+	157	+	226
hârını bu çemenüñ nañl-i dil-ârâ bilürüz	G. 205	+	131	+	147	+	161					+	81			+	145	+	219
yârî kılsa biz ölicez rüzgârumuz	G. 206	+	125	+	143	+	145	+	69	+	107							+	204
abdâl olalı dâğ iledür iftiñhârumuz	G. 207	+	127	+	145	+	149	+	68			+	80					+	205
şanma sen cüy bizi biz akıcak deryâyuz	G. 208	+	128	+	148	+	146			+	113					+	142	+	207

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
küy-i vefâda bir güzelün hâk-i rāhıyuz	G. 209	+	139	+	158											+	156	+	215
her dem cigerde var ola bir kanlı dāğumuz	G. 210							+	72							+	146	+	209
kurs-ı mehle hüşe-i pervîn olaldan zādumuz	G. 211			+	150							+	85			+	144	+	208
gerçi ki bugün cür'a gibi pestlerüz biz	G. 212	+	135	+	153											+	150	+	222
nār-ı firāka yandı dil-i nā-tüvānumuz	G. 213	+	134	+	151	+	154			+	109	+	83	+	46	+	147	+	210
rüz-ı rüşenden n'ola enver olursa şāmumuz	G. 214	+	133	+	152	+	158	+	67	+	103	+	86			+	148	+	211
dā'imā seng-i cefā atmağdadur cānānumuz	G. 215	+	132	+	149	+	157	+	75	+	106	+	84			+	143	+	220
vërme dil ü cān nağdın cānāne kabûl etmez	G. 216	+	136	+	154	+	159									+	151	+	224
şanma ki dilde sūzum peykānlaruñ eritmez	G. 217			+	157					+	108					+	155	+	214
biz şeb-i ğamda āha mensübuz	G. 218	+	129	+	146	+	160			+	114	+	76					+	218
seyre ol ruhsārı şanmañ zülf-i dildārum kōmaz	G. 219			+	138	+	151			+	105					+	140	+	217
tenüm 'ışk āteşi yaksa ğam u derde günāh olmaz	G. 220	+	124	+	140											+	152	+	227
'āşıkuz dervāze-i şeh-r-i melāmet beklerüz	G. 221	+	137	+	155											+	153	+	212
kayddan āzādeyüz küy-i ferāğat beklerüz	G. 222	+	138	+	156	+	152									+	154	+	213
cennete kılmaz nazar bu gözlerüm ol yārsuz	G. 223																		
dem geçer mi kim gözün cellād olup kan istemez	G. 224																		
şüfi tarīk-i 'ışkda biz derd esīriyüz	G. 225					+	147											+	221
zāhidā şanma bizi bir türe-dil cāhillerüz	G. 226																		
şem'-i ruḥuñ[un] şevkine pervānelerüz biz	G. 227																		
şol mürīd-i pīr-i 'ışkuz kim ḥilāfet isterüz	G. 228																	+	225
hecrinde gönül vuşlat-ı cānāna erişmez	G. 229																		
bu cemālün şem'ine pervāne gelmişlerdenüz	G. 230																		
bakmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz	G. 231																		
ğam yok felekden olmaz ise āşkār şems	G. 232																	+	229
yār için eyleyicek gözle gönül tende şavaş	G. 233	+	140	+	161	+	165	+	80			+	88			+	159	+	230
dünyā maḥabbetini gönülden edüp terāş	G. 234	+	141	+	162	+	162			+	117	+	90			+	160	+	231
gördi ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki kaş	G. 235	+	142	+	163	+	163	+	76	+	116	+	91			+	161	+	232
ḥayālün hem-demi yaşum düşüp ruhsāra yaşdanmış	G. 236	+	144	+	165	+	166	+	79	+	118	+	89	+	48	+	163	+	233
bisütünüñ gördi kim tıgıyla taşı var imiş	G. 237	+	145	+	166	+	164			+	120	+	92			+	165	+	234
eğerçi görmez ey ḥür-ı behişt ehl-i cinān āteş	G. 238	+	143	+	164	+	167			+	115	+	87			+	162	+	236
lebün 'aksi düşüp mir'āta ey meh-pāre yaşdanmış	G. 239							+	78	+	119							+	235
güldürmez ādemi dehr akıtmayınca kan yaş	G. 240							+	77							+	164		
mihr-i ruhsāruñ görelden bī-ķarār oldum yetiş	G. 241																		
ey āh pāy-ı himmeti bu nüh-kıbāba baş	G. 242	+	146	+	167	+	168			+	121	+	93			+	166	+	237
derd ü ğama merd olmadur 'ışk içre 'ālemden ğaraż	G. 243																	+	238

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
şevk âteşiyle yaşını edüp nişâr şem‘	G. 244							+	83									+	240
derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her gâh şem‘	G. 245							+	81	+								+	242
hûn-ı dil bâde hayâl-i dost hem-dem âh şem‘	G. 246	+	148	+	169	+	170	+	82	+	123	+	95			+	168	+	239
çün şitâ-yı zulmi ma‘düm eyledi sulţân-ı şer‘	G. 247	+	147	+	168							+	94			+	167	+	243
bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem‘	G. 248	+	149	+	170											+	169	+	241
çün şem‘ kıldı keşret-i ‘âlemden inkıtâ‘	G. 249	+	150	+	171	+	169			+	122					+	171	+	244
gördi sen leyli-‘izârı oldı mecnûn serv-i bağ	G. 250	+	151	+	172	+	171	+	84			+	96			+	170	+	245
her şıfatda hâkdur eşyanuñ dilinde muttasıf	G. 251	+	152	+	173	+	172					+	97			+	172	+	246
gâydi benefşe başına olup kalender dür şadef	G. 252	+	153	+	174	+	173			+	124					+	173	+	247
uyup rakıbe seyr kılalı taraf taraf	G. 253																		
şabânun hâtırı kuyında yârün pür-ğubâr ancak	G. 254	+	159	+	189	+	175			+	126	+	100			+	190	+	258
zemîne na‘lçeñ nakşı hilâli vârelî revnâk	G. 255	+	165	+	190	+	182					+	102			+	191	+	267
toldıysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabâk	G. 256			+	188	+	183			+	130					+	189	+	257
cihân bir sîmyâ-hâne felek hem sihr-sâz ancak	G. 257			+	180					+	125					+	179	+	251
ey ‘andelib egerçi şabr u karâra yâr yok	G. 258	+	157	+	181	+	177	+	88							+	180	+	252
tâ ki oldum hem-dem-i rind-i kadeh-peymâ-yı ‘ışk	G. 259	+	161	+	183					+	133	+	99				183	+	264
egerçi kim cigerler kanıdur ‘ışk	G. 260	+	162	+	182					+	131					+	182	+	261
gördi mâ‘il seni ey dost dil ü câna şadâk	G. 261	+	164	+	185			+	92							+	186	+	254
allar ile kâna girmiş ol melek-sîmâya bak	G. 262					+	181			+	132	+	98			+	185	+	255
édince vaşf-ı ruhuñ harfini rakam ‘âşık	G. 263	+	163	+	184			+	87							+	184	+	253
aç gözün keşretde vahdet zevkin eyle yâra bak	G. 264	+	154	+	175	+	174	+	89	+	127			+	53	+	174	+	248
serv-kad mahbûblar içre cefâsuz yâr yok	G. 265			+	178	+		+	86					+	65	+	177	+	249
şu karşudan gelen dil-ber be-ğâyet gamzekâr ancak	G. 266			+	179	+	176	+	85					+	59	+	178	+	250
yüzde fem gör hâller ile ‘arız-ı rengine bak	G. 267	+	155	+	176	+	180			+	128					+	175	+	259
rûzgârın cevrinuñ ben bendeye oranı yok	G. 268	+	158	+	186	+	179	+	90							+	187	+	256
nuql ise naklin işidürüz elde bâde yok	G. 269															+	181	+	262
hiç kârum yok sipihr-i gerdiş-i devvârlık	G. 270	+	156	+	177	+	178			+	129	+	101			+	176	+	260
mîve-i bağ-ı cihân âh ki bî-dâd ancak	G. 271	+	160	+	187											+	188	+	266
sîneme kâr eyleyelden hâncer-i hûn-bâr-ı ‘ışk	G. 272																	+	263
tîri beñzer göricek nâvek-i müjgâna şadâk	G. 273							+	91									+	265
gel ey cismümdeki cân muştâfâcık	G. 274																		
hatt-ı nigârı gör saña kim dâr kitâba bak	G. 275																		
tîr-i cefâlar eyledi bağrum delik delik	G. 276	+	166	+	191	+	184	+	93	+	142	+	105	+	60	+	192	+	268
degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryânun	G. 277	+	167	+	192	+	185	+	97	+	137	+	106	+	74	+	193	+	269
makâm-ı meykede vü câm-ı lâle-günî anuñ	G. 278			+	194			+	94							+	195	+	271
gam degül peykânlaruñla toldı'sa cânâ yürek	G. 279			+	193							+	104			+	194	+	270
kendün gibi zâhid beni bî-hâl mi şanduñ	G. 280	+	175	+	195	+	186	+	101	+	138					+	197	+	273
lebünî ağzına vâreseñ n'ola ben mahzûnuñ	G. 281			+	198													+	290
kâse kâse nice zehrîn içeyin gerdünuñ	G. 282	+	169	+	197	+	188	+	95	+	139	+	110			+	199	+	275
ne şerefür ki olduğıy'çün pâk	G. 283																	+	298

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
adın anmaz idûn şûfî dahî firdevs-i a'lânûn	G. 284	+	168	+	214					+	146					+	217	+	294
kemânın êrgürelî rûmda kemâle kaşûn	G. 285									+	136					+	201	+	
yüz nâz ile bir gönce-i ra'nâyı büyüttük	G. 286	+	179	+	203	+	190	+	104							+	205	+	280
tenlere rûh-ı muḳaddes 'ışk-ı pâküñdür senûn	G. 287	+	180	+	204	+	192									+	206	+	281
'âşık olana hûn-ı ciger mâ-hazar gerek	G. 288	+	174	+	215	+	197									+	218	+	295
nigâr zûlfî benüm boynuma kemend gerek	G. 289	+	172	+	207	+	198	+	96							+	209	+	301
ey göñül hâlûmî derdûnle diger-gün êtdûn	G. 290																	+	288
seng-i cevruñle dil-i virânum âbâd eyledûn	G. 291			+	205											+	207	+	282
şîve birle la'lûñî ağzuñda pinhân eyledûn	G. 292			+	206											+	208	+	283
ḥaṭṭuñ olalı ey gül-i ḥandân benefşelik	G. 293	+	183	+	208											+	210	+	284
olmışam miḥnete mu'tâd elinden felegûn	G. 294			+	209	+	196					+	113			+	212	+	285
fer vâren mâha cemâl-i bâ-kemâlûñdür senûn	G. 295	+	181	+	210	+	191			+	145					+	211	+	291
jâlelerdür eşk-i çeşm-i hûn-feşânı bûlbûlûn	G. 296	+	177	+	212	+	195			+	134	+	111			+	214	+	292
alalı âhumî benüm o melek	G. 297	+	173	+	213			+	102			+	109			+	216	+	293
kılıcuñ zaḥmıdır sevdâsı cismümde dil ü cânûn	G. 298															+	215	+	307
nice bir ehl-i islâma bu kîñûn	G. 299	+	182	+	211	+	189	+	98			+	108	+	72	+	213	+	304
ister isen baḳduğın dâ'im yüzine ol melek	G. 300							+	105			+	103			+	196	+	272
bizden ol yâra niyâz andan hem istiğnâ gerek	G. 301	+	171	+	196	+	187	+	106							+	198	+	274
ne lâzım ḥaṭṭ-ı miskîñûn 'izârûnda terâş etmek	G. 302							+	112									+	296
'ârîzuñ gülzâr-ı çîñdür gözlerûñ âhû-yı misk	G. 303	+	176	+	199			+	113	+	135	+	107			+	200	+	276
ḳanıma girdi 'ârîzuññuñ ḥasreti gülûñ	G. 304			+	200	+	194	+	103	+	140					+	202	+	277
var ol ey âhum ki eşküñ güllerin âl eyledûn	G. 305	+	178	+	201	+	193	+	114	+	141					+	203	+	278
dil helâk oldı bugün derdiyle ol meh-pârenûñ	G. 306	+	170	+	202					+	144	+	112			+	204	+	279
tutdı şahn-ı gülşeni feryâd u zârı bûlbûlûñ	G. 307																	+	303
çûn kanum içdi baña leb-i dil-sitân gerek	G. 308									+	143							+	305
tîğ-i ğamla cism-i 'âşık çâk çâk olmak gerek	G. 309																	+	306
ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'îş u tarabdan yêg	G. 310																	+	308
dême mey-hânede ḥûra şaḳın bint-i 'inebden yêg	G. 311																	+	299
hem-ser olalı ol ḳad-i bâlâya kâkûlûñ	G. 312																	+	286
zûlf-i leyîden siyeh-baḥt oldı meftûñuñ senûñ	G. 313							+	100									+	297
cândan helâk-ı lezzet-i güftârûñam senûñ	G. 314																	+	287
bezm-i bahâra başdı ayağı benefşenûñ	G. 315																	+	302
mey-durur devr içre şimdi pehlevânî 'âlemûñ	G. 316																	+	289
ğuşşâ-i ferdâ içün kim dâr saña endîşe çek	G. 317																	+	300
ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledûñ	G. 318																		
tîğ-i müjgânûñla sînem çâk çâk olmak gerek	G. 319																		
dâr-ı cinâna beñzer turtuğı yâr ḥabîbûñ	G. 320																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
bir şey mi var cihānda ki maḥlūk-ı ḥaḳ degül	G. 321			+	220											+	224	+	312
bu tokuz sīm-āb-gün deryayı seyr et 'ibret al	G. 322																	+	326
şu 'le-i ḡam dilde vü cismümde daḡı cün fetil	G. 323	+	189	+	222	+	200	+	108	+	148					+	227	+	314
'arızuñ meyden 'araḳ-riz olsa ey hür-i cemil	G. 324	+	190	+	227	+	202					+	114			+	232	+	317
siretün 'aşık ol gözleme maḥbüb-i cemāl	G. 325							+	110									+	328
āstān-ı yārda kendin türāb ister gönül	G. 326																	+	323
cefa kılıcı ile oldı pāre pāre gönül	G. 327			+												+	228	+	315
ālām-ı dehri nice çekersin huzūra gel	G. 328			+	218											+	221	+	319
geç gelür bāḡa muḳayyeddür libās-ı nāza gül	G. 329	+	185															+	327
ḡoncelerden gönderüp 'aşıklara peygām gül	G. 330																	+	318
olmuş iken bülbül-i mest ile 'işret-sāz gül	G. 331	+	186	+	219											+	223	+	311
kitāb-ı şevḳuñ okur ey püser meger kandil	G. 332	+	192	+	226	+	204					+	115			+	231	+	325
görürse göz yaşı içre beni yanar kandil	G. 333	+	191	+	225	+	205									+	230	+	324
gerek mîr-i vilāyet ol gerek dünyāya sultān ol	G. 334	+	184	+	216	+	203			+	150					+	219	+	309
mā-sivā jenginden ey dil saña kim dēr muḡber ol	G. 335	+	187	+	217	+	199	+	115							+	220	+	310
'ışk ehlinüñ vücūdı yok evvel seri degül	G. 336	+	188					+	109							+	225	+	313
şanma 'aşık ḡuşsanuñ dā'im mekānıdır gönül	G. 337			+	221											+	222	+	322
şüfiyā ta'n eyleme şāfi şarāb-ı şāfa gel	G. 338			+	224	+	201			+	149					+	229	+	316
ser vēr gönül serir-i maḡabbetde server ol	G. 339							+	107									+	320
mısr-ı ḡüsn içre olup başına sultān kākül	G. 340																	+	321
künc-i ḡamda bî-nevāyam ey belā dermānum ol	G. 341																		
demiş varsam gerek bî-çāreme ol yüzi māh aḡşam	G. 342	+	217	+	255	+	223									+	264	+	375
kılan āvāre bir şüh-ı kebüter-bāzdur gönüm	G. 343	+	210	+	256					+	172					+	265	+	346
ḡayāl-i yār ile her laḡza 'işret-sāzdur gönüm	G. 344																	+	374
meh 'arızuña öykineli leşker-i nücüm	G. 345			+	260											+	269	+	355
gehî zehr-āb-ı ḡam geh mey dēyü ḡün-ı ciger çekdüm	G. 346	+	201	+	236											+	242	+	363
melāmet mülkine mālîk olup tā kim 'alem çekdüm	G. 347	+	202	+	259	+	219			+	174					+	268	+	354
ḡumaruñ derdin añdum sāḡar-ı şahbādan el çekdüm	G. 348	+	200									+	123			+	239	+	362
bir bā'is-i ḡayāt nigāruñ helākiyem	G. 349	+	197	+	231			+	124	+	167					+	236	+	332
cism-i zerdümle gehî deşt-i ḡamuñ arslanıyam	G. 350			+	233	+	207	+	122							+	238	+	361
elüm çekdüm bu deştün lālesinden sünbülinden hem	G. 351	+	203	+	237							+	125			+	243	+	364
çemende her nihāli gökden inmiş ḡūra beñzetdüm	G. 352			+	239	+	213					+	119			+	244	+	336
her nefesde hem-demüm feryād u zārumdur benüm	G. 353			+	242	+	210					+	118			+	248	+	366

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum	G. 354	+	206							+	177					+	249	+	367
dâğlarla cismümi ser-tâ-be-pâ kan eyledüm	G. 355	+	194	+	252											+	260	+	372
ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hûş eyleyem	G. 356			+	244											+	251	+	368
tekebbürden berî gerd-i riyâdan pâkdür gönüm	G. 357	+	209			+	221									+	252	+	341
bu kat kat kan ile tolmış dili cânâna tapşurdum	G. 358	+	211	+	247					+	179					+	255	+	369
geçüp cândan seri hâk-i der-i cânâna tapşurdum	G. 359	+	212	+	248					+	178					+	256	+	370
ey 'ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum	G. 360			+	262					+	157					+	271	+	357
ben ki eş'ârunda vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem	G. 361	+	196	+	249	+	215	+	123	+	161					+	257	+	345
gönüm diler varup ser-i zülfünde bend olam	G. 362	+	218	+	258					+	165					+	267	+	353
nesimâsâ çeküp el bâğ-ı âlemden güzâr êtdüm	G. 363	+	193	+	228	+	206	+	116	+	170	+	124			+	233	+	329
qaddûn ile 'arîzuñ gülzârda yâd eyledüm	G. 364			+	229	+	209	+	129	+	164					+	234	+	330
kâşkî cismümde biñ biñ dîde peydâ eylesem	G. 365	+	195	+	230	+	208	+	118	+	162			+	47	+	235	+	331
hevâdârûn olaldan dūd-i âhum	G. 366	+	199	+	232			+	131	+	151					+	237	+	333
yoluña harc êtmege göz yaşı sîmümdür benüm	G. 367			+	234	+	217	+	125	+	173					+	240	+	334
'ayn-ı dilden cüş êdüp gözden akar yaşum benüm	G. 368			+	235					+	175					+	241	+	335
her kaçan nâz eylese ol serv-i âzâdum benüm	G. 369			+	240	+	211			+	155					+	246	+	337
ey dil habâb-ı sâgar imiş bârgâh-ı cem	G. 370	+	219	+	264	+	222			+	159	+	127			+	273	+	359
şol serv-qadd ü lâle-ruña bir gâzel dēdüm	G. 371	+	205	+	241					+	160					+	247	+	338
ehl-i tevîdem hâkîkat rāhınuñ âgâhıyam	G. 372	+	198	+	263					+	154	+	120			+	272	+	358
ben cünün-ı vâdi-i 'ışkâm gedâlık şan'atüm	G. 373			+	243	+	218	+	111	+	152	+	117			+	250	+	340
câmî teslim eylemek 'ışkuñda kârumdur benüm	G. 374			+	265			+	132	+	169					+	274	+	377
tâze dâğum kırmızı gül zahm-ı tîğun sūsenüm	G. 375	+	207	+	245			+	121	+	153	+	116			+	253	+	342
tolanup gün gibi etrâf-ı âfâkı güzēr kıldum	G. 376																		
bu nazm-ı âbdâr ile fehmi et ne söyleyem	G. 377	+	215	+	257											+	262	+	351
nice bir h'ân-ı gâmla âb içelüm	G. 378	+	204	+	238					+	166	+	121			+	245	+	336
hâlt olduğına kâh-ı gâmla ezel gîlüm	G. 379	+	208	+	246	+	220	+	127							+	254	+	344
eşküm sitâresin şalalı ayağa gözüm	G. 380			+	250	+	214	+	128	+	171			+	73	+	258	+	346
göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyâm	G. 381	+	213	+	251	+	216	+	120	+	168	+	126	+	67	+	259	+	347
benem ki nazm serîrinde şâhib-erkânem	G. 382	+	214	+	253			+	130	+	176					+	261	+	348
gerdenümde şanma bu zülf-i siyâhumdur benüm	G. 383			+	261					+	158					+	270	+	356
müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hūbānum	G. 384							+	126	+	156					+	266	+	352
kaşuñ hilâlini meh-i tâbāna vērmezem	G. 385	+	216	+	254					+	202	+	128			+	263	+	349

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
ğonce la'lün hasretinden bağrumı hün eyledüm	G. 386							+	119									+	373
âleme vëren zîyâ ol yüzi mâhumdur benüm	G. 387																		
ol dilârâ dil-beürümdür yâ dahı nemdür benüm	G. 388																		
gerçi êtdüm halka halka dâğumı mādām dām	G. 389																		
şâh-ı 'ışkuñ mîriyem encüm sipāhumdur benüm	G. 390																	+	376
vücüdüm zerreler kıldı maḥabbet çün türâb oldum	G. 391																	+	360
seg-i küyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferâğ êtdüm	G. 392																	+	365
dūd tā kim depemüzden çıka âhı çekelüm	G. 393																	+	343
bir iki gün dile sen mâhı gerçi mihrbân buldum	G. 394																	+	371
maḥabbet şeh-süvârınuñ atı oynağıdur başum	G. 395																		
ben bugün ol âfet-i şâh-ı cihânı görmedüm	G. 396																		
gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cânâ gözüm	G. 397																		
ha müdârâdur benüm kullandüğüm	G. 398																		
'avâyıkdan geçüp küllî bu cismi cāna tapşurdum	G. 399																		
çarḥ sâkî mihrdür zerrîn ayağ-ı meclisüm	G. 400																	+	339
öldüğümden soñra yād eylerse yārân şöḥbetüm	G. 401																		
rüz-ı ezelde ḥāk-i vücüdüm elenmedin	G. 402	+	220	+	267	+	224	+	136	+	186	+	149			+	275	+	378
maḥabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsin	G. 403	+	249	+	308					+	206					+	324		
gül ile lāle kanından gönül reng alabilmezsin	G. 404	+	251	+	311					+	205					+	327		
maḥabbet cāmın ey zâhid elüñe alabilmezsin	G. 405	+	250	+	310	+	248					+	129			+	326		
inse ḥurşîd-i felek toğsa giribānumdan	G. 406			+	275							+	142			+	283		
zerreler yüz döndüre ḥurşîd-i 'âlem-tâbdan	G. 407	+	221	+	271	+	225									+	276	+	379
her ne kan kim yutdı dil la'l-i leb-i dildârdan	G. 408			+	268			+	158	+	193			+	23	+	277	+	380
dil helāk oldu meded şol gözleri bîmârdan	G. 409			+	272	+	229	+	149	+		+	138			+	280	+	382
zevkın tıyaldan ol gözi mestâne yolların	G. 410																	+	399
ḥaṭ ne peydâ oldu ol la'l-i şeker-âlüddan	G. 411							+	160									+	401
mihr-i ruḥuña dil vèrelî ey meh-i tâbân	G. 412	+	224	+	273	+	226	+	157	+	190	+	136	+	76	+	281	+	383
çeşm-i pür-ḥünümde ebrüñüñ ḥayâlî bî-gümân	G. 413	+	225	+	274	+	237	+	138	+	181	+	141	+	43	+	282	+	384
zaḥm-ı peykānuñ degül sinemde ey kaşı kemân	G. 414			+	276			+	148	+	182	+	140			+	285	+	386
her muḥarrem mâh-ı nev toğsa şafâkdan yâ ḥüseyn	G. 415																	+	560
baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yâr isteyen	G. 416							+	145									+	398
ey dëyen 'âşık belâ küyında ben derd isterin	G. 417			+	269	+										+	278	+	381
'âşıkam mecnûn-şıfat deşt-i belâ gerdideyin	G. 418			+	281	+		+	153	+	201					+	291		
ḥudâ rahm eyleyüp bûlbûllerüñ âh u figânından	G. 419	+	236	+	283			+	159							+	294		
dür êtdi ben ğubârı ser-i küy-ı yârdan	G. 420																		
fenâ ehline ta'n êtme geçüp 'ucb ile yanından	G. 421	+	237	+	284							+	137			+	295		
her şem'-i ḥüsne kim ola kâfûrdan beden	G. 422			+	287											+	299		
çöz kâkül-i müşğînüñi 'anber ucuz olsun	G. 423															+	311	+	

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
umma her dīvāneden mecnūn-ı şeydā meşrebin	G. 424	+	243	+	296											+	310	+	391
çeşmüne kılsun nazar bî-bāk sahhār isteyen	G. 425							+	137									+	396
ben sāğar-ı belāñ ile bezmünde ser-hoşın	G. 426																		
dilüm kanı ki saña şerh edehydi hālümden	G. 427	+	227	+	300					+	196					+	315		
édelden kākülünde dil qarārı bî-qarāram ben	G. 428	+	246													+	317	+	397
lezzet-i dermānı idrāk eylemez bî-derd olan	G. 429			+	303	+	233									+	319		
kaşuña baqdum dēdüm yēgdür hilāl-i 'idden	G. 430																		
'ışk içinde ser vërenler vardı serverlik yolın	G. 431																	+	392
kılmaz isem zülfi dildār ile sünbül şöhetin	G. 432	+		+	304							+	143			+	320		
kılmaz isem lāle-ruh bir yār ile mül şöhetin	G. 433	+	241	+	305							+	144			+	321	+	400
şāfi-dil rüşen-güher bî-mekr ü bî-ālem bugün	G. 434			+	306					+	185					+	322		
dēdi bir gün mihr-i 'ālemtāba māh-ı āsmān	G. 435	+	22	+	290	+	23									+	302	+	33
livā-yı mihrüñi dīkdüm gönül mülkine şāham ben	G. 436																	+	405
sensüz ey ruh-ı revān şüret-i bî-cānam ben	G. 437	+	248	+	313	+	246			+	200					+	330		
öliecek hākümi pāy-ı segün yēr yēr nişān ētsün	G. 438																		
sen ey bülbül kebāb-ı āteş-i 'ışk-ı gül olmışsın	G. 439	+	228			+	236	+	139	+	197					+	284	+	385
egerçi şüretā ednādan ednā hāk-i rāham ben	G. 440	+	247	+	302	+	244	+	154	+	184					+	318		
bezm-i yāra hūn-ı 'āşıkdan şarāb eğlenmesün	G. 441			+	307					+	198					+	323		
zāhidā cennet ne bābum küy-ı dil-ber var iken	G. 442																	+	390
al tūtī gülşen-i mīnāyī seyrān eylesün	G. 443					+	235											+	393
dil şikeste olalı seng-i cefā-yı yārdan	G. 444	+	223			+	249					+	139					+	395
kosam cemende neşātı bahārı n'eyleyeyin	G. 445	+	230	+	278	+	234									+	287		
şaklamadan dürc-i cism içre kazā cān cevherin	G. 446															+	328		
hadeng-i āhumuñ zahmın yemiş bir ser-nigūnumsın	G. 447	+	252	+	312	+				+	180	+	132			+	329	+	406
şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ cām-ı bekāsından	G. 448									+						+	331		
ğam acısını lezzet-i dünyāya vèrmezsin	G. 449	+	244	+	293			+	142	+	188					+	305		
dildārumuñ benümle işiden rivāyetin	G. 450	+	229	+	277	+	238	+	147							+	286	+	387
dūd-ı āhum düttüni şafham olupdur gerdün	G. 451			+	279							+	150			+	288		
küh-ı endüh-durur āh ki bu cism-i zebün	G. 452	+	234	+	280			+	143							+	290		
pür-harāret mihr ü meh sevdā-yı gerdün bî-sükün	G. 453									+	203			+	35	+	292		
yüz buldı ise gonce igende açılmasun	G. 454			+	282											+	293		
cismüm üzre şu 'le-i ğam hil'atümdür nūrdan	G. 455	+	239	+	285	+	228	+	140							+	296		
kaldı nümüne dehre cihān-ı harābdan	G. 456					+	227					+	146			+	298		
ma'mūr olam dēme bu cihān-ı harābdan	G. 457	+	240	+	286											+	297		
dāğ-ı miñnetle beni öldürse ol gül-pirehen	G. 458			+	289	+	242	+	134	+	194					+	301		
her kaçan vahşī ğazālüm seyr ēder şahrā yüzün	G. 459	+	242	+	291	+	241	+	146			+	147	+	81	+	303		
ğayrıya luṭf u cefādur baña 'ādet senden	G. 460			+	292	+	230			+	191	+	152			+	304		
nice bir ola gönül hāste-i hicrān senden	G. 461																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
çok-durur yanar çerâğuñ encüm-i eflâkden	G. 462																		
demidür ol şeh-i 'âlî-cenâba yalvarayın	G. 463	+	245	+	295	+	243	+	151			+	151	+	44	+	307		
dil-berler içre ben saña 'âşık degül miyin	G. 464	+	235	+	266	+	232	+	150	+	183	+	148	+	45	+	308		
édüp der-post mecnûni geçürmiş dost yanından	G. 465	+	238					+	152							+	309		
hat degül düd-ı âh imişsin sen	G. 466	+	233	+	299			+	155			+	131			+	314		
ķabâ-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen	G. 467	+	231			+	239									+	289		
ruh-ı gerdünda her şubh ey şafaķ kim cilvegersin sen	G. 468	+	232	+	301	+	247			+	199	+	130			+	316		
yâr ile hem-ķalvet ol cismünde cânuñ tuymasun	G. 469			+	298	+	231					+	133			+	313	+	394
merķamet umma gōñül bu gerdiş-i bî-dâddan	G. 470	+	222	+	270			+	135	+	192					+	279		
ey dil ol lâle-ruķuñ tendeki dağın yakasın	G. 471	+	254	+	314	+	245			+	204					+	332	+	408
ey dil ol servüñ elif üzre ki dağın yakasın	G. 472	+	253	+	309							+	134			+	325	+	403
düşelden ayru şeydâ dil meh-i nâ-mihrbānumdan	G. 473	+	226	+	294	+	250	+	144	+	187	+	145	+	49	+	306	+	388
boynuma aldum o zülf-i 'anberinüñ minnetin	G. 474			+	297	+	240			+	189	+	135			+	312		
eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzeninüñ minnetin	G. 475			+	288											+	300		
ķadeng-i ģamzeñe cismüm nişan êtdüm ne ķâkem ben	G. 476			+				+	156										
şakın âhumdan ey nigâr şakın	G. 477																	+	407
benem ol bezm-i maķabbetdeki ser-ķoşlardan	G. 478																		
nigârüñ lebleri vaşfi kaçan çıksa dehānumdan	G. 479																	+	389
yâ ilâhî bâde-i 'ışķı içen ayılmasun	G. 480																	+	402
gōñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	G. 481																		
nigâra 'âşık isem ben de aña maķbûbın	G. 482																	+	404
ben temâşâ eyler iken sen melek-sîmâ yüzün	G. 483																		
varup ol yâr-ı cânâ yalvarayın	G. 484																		
geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn	G. 485																		
belâ-ķeş dil-rübâsın sen senüñ derdünüñden öldüm ben	G. 486																		
evrâķ açılır âh êdicek hûn-ı cigerden	G. 487													+	57				
maķaldür sînde dağumla 'âlem lâlezâr olsun	G. 488																		
dikse ger çeşm-i ķabâbın sen semen-ruķsâra şu	G. 489	+	258	+	318	+	251	+	163	+	207	+	153			+	337	+	410
çağlayup akar benüm eşķ-i revānum sū-be-sū	G. 490	+	259	+	320	+	223	+	161	+	208	+	158			+	338	+	411
yolında dil-berüñ hâķ ol tarîķ-i bî-bedeldür bu	G. 491	+	255	+	315					+	209	+	156			+	334	+	414
şararmış cihremi şanmañ ki reng-i za'ferāndur bu	G. 492	+	256	+	316	+	254	+	164			+	155			+	335	+	415
yaşum ol 'arîz-ı zîbâya karşı	G. 493																	+	413
ağyâr âh êdermiş ol gül- 'izâra karşı	G. 494	+	261	+	321	+	253			+	210	+	157			+	339	+	412
iltifât eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev	G. 495																	+	418
nâzar eylerse baña şâh-ı sa'âdet-pertev	G. 496																	+	417
'âşikâne gōñlini akıtmasaydı yâre şu	G. 497	+	257	+	319			+	162			+	154			+	333	+	409

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
bağrumuñ başları üstine üşüpdür kayğu	G. 498	+	260	+	317	+	252									+	336	+	416
pāk edüp mir 'ât-ı kalbî şu gibi dîdâr sev	G. 499																		
yoluñ uğrarsa bir gün ey şabâ cânâna 'ışk eyle	G. 500	+	23	+	382	+	24			+	256							+	469
gördiler had yok hadeng-i gamzeñuñ peykânına	G. 501			+	368							+	174					+	498
varsa gözüm yaşı n'ola cânân ayağına	G. 502																		
leâfet bâğına serv ol giriftâr-ı hazân olma	G. 503			+	339					+	251					+		+	484
gül saña kânde beñzer ey mihr ü mâh-zâde	G. 504	+	272	+	352											+	355	+	493
mecnûn göziydi leyli hayâline cılvegâh	G. 505																	+	472
bilürin derdini şafâ yerine	G. 506																	+	477
ger hevâdâr olmasa ruhsâr-ı yâra mirveha	G. 507			+	344			+	167	+	221					+	344	+	439
oldı şikeste-hâtır u nâ-şad âyine	G. 508			+	338					+	217							+	435
handeyle olalı leb-i cânân girih girih	G. 509	+	273	+	331					+	244	+	167					+	426
içmezem mey dëyü ey şüfi yeter lâf eyle	G. 510																	+	503
yaş dökdi gözlerüm bakıcak sîne dâğına	G. 511	+	262	+	322					+	215	+	159	+	71			+	419
ben belâ ferhâdıyam küh-ı gam-ı dildârda	G. 512	+	266	+	326					+	246	+	161	+	80			+	422
şüfi ister sâgarı meclisde her ân öpmege	G. 513			+	372							+	187					+	499
mey ayağa binmiş gezer peymânenen peymâneye	G. 514	+	268							+	223							+	473
süzüm sirâyet êtse mecnûn-ı nâ-murâda	G. 515	+	270	+	328					+	226	+	168					+	424
kan ağladuñ görince ben 'aşıkı belâda	G. 516	+	271	+	329					+	227	+	169	+	77			+	425
âstânunda yüzüm ferş eyledüm hâk üstine	G. 517			+	332					+	224			+	50			+	427
rüy-i yâr ile naẓar eden bu zülf-i ser-keşe	G. 518			+	375					+	216					+	360	+	464
dâğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çâk üstine	G. 519			+	333					+	220							+	428
kavm-i leylî seng-i bî-dâd atdı mecnûn üstine	G. 520			+	334			+	166	+	211							+	429
çekdügüm yer yer elif bu cism-i pür-hûn üstine	G. 521																	+	478
naķş-ı hüsnüñle dili ey büt-i çîn deyr eyle	G. 522	+	265	+	324													+	471
gam yemeden öldük mey-i gül-reng içilse	G. 523																	+	431
ede mi meyl ser-i zülfî dil-i pür-hevese	G. 524			+	336					+	250			+	79			+	432
ey şanem şol hâl kim konmuş bu hadd-i mehveşe	G. 525			+	340					+	248					+	340	+	436
görmedi hûn-ı dilüm yâr eşigi taşında	G. 526																	+	479
mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflâkde	G. 527			+	341					+	249	+	162			+	341	+	437
yâra dedüm büse vër bayramlık bayramda	G. 528			+	342							+	165			+	342	+	438
ruhlarıñdan çekmez el bād ile eyler 'arbede	G. 529			+	346					+	230					+	346	+	441
bir ebed mülkine cânım hem-civâr etmek nice	G. 530	+	264	+	351					+	253	+	189			+	352	+	445
göñlini hurrem tutanlar lezzet-i dünyâ ile	G. 531			+	348					+	237					+	348	+	442
da'vi-i 'ışk eylemek mecnûna ben şeydâ ile	G. 532			+	349					+	235					+	349	+	443
da'vi-i ihyâ eder la'l-i lebûñ 'îsâ ile	G. 533																	+	491
baş koşdı zülf hatt-ı ruh-ı dilrübâ ile	G. 534									+	236					+	353	+	446

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
süzen ile dökeler sâhile deryâ dükene	G. 535			+	356					+	254							+	495
meyl eyledük egerçi cihânun şafâsına	G. 536									+	241					+	354	+	447
lebûn hayâlî gelelden bu çeşm-i pür-hûna	G. 537			+	353					+	239	+	173			+	356	+	448
‘ârıza lâle sürüp leyli-şıfat gül-güne	G. 538			+	355													+	450
çün şitâ faşında tuğyân eyler âb-ı edrine	G. 539			+	367													+	458
gönlüm ister yeñi başdan yine âvâre düşe	G. 540			+	357							+	177	+	52			+	451
baş koşdı sāyeveş bir iki yüzi karaya	G. 541			+	358							+	176					+	452
yapduğında yazmış ibrahîm-i âzer ka' beye	G. 542			+	363					+	222	+	186					+	455
zeyn iken dâğ-ı gamuñla nazar êtseñ tenüme	G. 543			+	361							+	179					+	454
varduğumca küyuña bu dîde-i nemnâk ile	G. 544			+	364					+	238							+	456
âyine her gün koyar dildârı tenhâ koynına	G. 545	+	269	+	380					+	214	+	182					+	468
sen şehûn gerd-i rehın mâh alup ayesine	G. 546			+	360					+	252							+	496
döginüp taş ile leylâ demedi dâyesine	G. 547			+	365							+	175					+	497
ol şavber-kad içün evden olup âvâre	G. 548			+	354					+	245							+	449
tağlarca edeyin minneti ferhâda yine	G. 549	+	267	+	376					+	247	+	188			+	361	+	465
pervâneler melâmet odına girişmeye	G. 550											+	180					+	459
‘attâr-şıfat geldi yine bâğa benefşe	G. 551			+	370					+	243	+	181					+	461
açılmaz idî seyre gelüp bâğa benefşe	G. 552			+	371													+	462
gülşende dönüp ‘aşık-ı bî-bâke benefşe	G. 553			+	369					+	219							+	460
ğonce ağzına düşer mi jâleyi dendân êde	G. 554			+	347					+	213					+	347	+	489
âyine hüsnüñe kul olsun şafâsı var ise	G. 555			+	381							+	184					+	504
acıdıcağ yaşum ol gül-çihre	G. 556															+	351	+	492
şohbet-i ehl-i tekellüfden berî oldum yine	G. 557			+	327					+	225							+	423
şanuram bakşam nigârûñ gözi üzre kaşına	G. 558			+	325					+	229	+	164					+	421
‘aceb mi vërse serin çarḥ düd-i âhumuza	G. 559																	+	481
gözlerüm yaşı revân olmış akar şahrâlara	G. 560			+	350					+	234	+	178			+	350	+	444
yüzüme bir kadem başmaz benüm ol serv-i âzâde	G. 561									+	240							+	434
sipîhr reşk edeli ‘îş-i ber-devâmumuza	G. 562			+	343											+	343	+	486
şem‘ gibi şanmañuz tenhâ zebânüm sülhte	G. 563			+	335													+	430
sâğar tarîk-i ‘işreti ta ‘lîm edüp güle	G. 564			+	373					+	231					+	358	+	463
edüp cefâyı pîşe meyl êtme âh u zâra	G. 565			+	345											+	345	+	440
elinde âhumuñ oldı bu çarḥ-ı dñn kâse	G. 566			+	374							+	172			+	359	+	501
bakmasa sen dil-ber-i ‘âlî-cenâbuñ ‘aynına	G. 567			+	337							+	170					+	433
dem mi var kanlu yaşum çihreme yol eylemeye	G. 568																	+	505
çarḥ abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrûhte	G. 569															+	357	+	494
derd ü ğamdur yêdügüm ni ‘met-i dñnyâ yerine	G. 570			+	330					+	233	+	171					+	476
nice bir mest gece gün toğâ maḥmûr eyle	G. 571			+	379					+	255							+	467
büm ‘âr eyler iken konmağâ vîrânemüze	G. 572			+	378							+	185			+	363	+	502
mâ’ il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe	G. 573			+	359	+	255			+	228	+	183					+	453

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
her nazar eden şadağında o mâhuñ yayına	G. 574			+	377					+	212					+	362	+	466
güşe-i fakr dilâ kişver-i cemdür bilene	G. 575																	+	474
yine 'aşıklar içinde kadem başdum bu meydāna	G. 576																		
kıldum sefer diyār-ı ğam u derd ü miñnete	G. 577																	+	475
dédüm dildāra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymāne	G. 578																	+	480
ġamzeyle kaşuñ başlamadın tır ü kemāna	G. 579																	+	483
aġyār nazar edemez ol ince miyāna	G. 580																	+	485
hengām-ı şehirde açılıp bāġa benefşe	G. 581																	+	500
eyleme cân vèrdüğüm 'ayb ol büt-i tannāzuma	G. 582																	+	487
peykānuñ eyā kaşı kemānum dil içinde	G. 583																	+	482
kanum iç dèrsem nigāruñ ġamze-i mey-nüşına	G. 584																	+	490
yürü var meykede bünyād kılup deyr eyle	G. 585																	+	470
āftāb-ı tal'atüñi görmesem bir şubh-ġah	G. 586																		
'arızın vaşf eyler iken gülşen içre gül güle	G. 587															+	226	+	488
düşürdi şevk-i ruhuñ halkı eşk-i pür-hūna	G. 588																		
bir tavr ile geldi gül bezmine lāle	G. 589																		
āh hecründe gözüm yaşını giryān etme	G. 590																		
bugün elden giderme gel piyāle	G. 591																		
bir güzel meh-pāre gördüm ben bugün gülzārda	G. 592																		
bir güzeller şahını şah eyledüm cân mülkine	G. 593																		
şādıku'l-kavl olsa dil-ber bī-vefā yār olmasa	G. 594																		
elünden görmedük hiçbir belā mı kaldı 'ālemde	G. 595																		
bir muġ-beçeyi gördüm dil-berligi çağında	G. 596							+	165										
bāġ-ı cihānda kārı kimün āh u zār ola	G. 597	+	34	+	34	+	45					+	10			+	38	+	44
bezm ol-durur ki yār içe mey sākı cân ola	G. 598																	+	45
bir kuluñ kim rüm ħassānı ola	G. 599																	+	34
dil-ber oldur ki maĥabbet edene kīni ola	G. 600	+	36	+	41	+	48			+	26	+	11			+	44	+	55
mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme peymāneyi	G. 601			+	383													+	506
yaşum getürdi yanuma ol mäh-pāreyi	G. 602			+	366					+	218	+	193					+	457
'ışk odı sīneme uralı derd dāġını	G. 603			+	384													+	507
kim ki görmek istese güllerle cennet bāġını	G. 604			+	385					+	271							+	508
ġamuñla ayaġa düşdüm şarāb-ı nāb gibi	G. 605			+	390							+	209					+	513
büstān-ı ser-i küyuñ tolanup āb gibi	G. 606			+	391							+	208	+	54				
etmezem gülzār seyrin bülbul-i şeydā gibi	G. 607			+	392					+	279	+	212	+	62				
bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni	G. 608			+	386					+	284	+	192					+	509
mihr āteş-bāzlar resmini engiz eyledi	G. 609			+	395														
yoluñda ser vèrüp şu ki serverlik eyledi	G. 610			+	396					+	280	+	213						
ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağladı	G. 611			+	397					+	263	+	214	+	36				
derd ser-leşkerine bekledi mecnün vādī	G. 612			+	400														

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
derd okların ol kaşı kemân cânuma atdı	G. 613			+	401					+	270	+	215						
cân vèrsem añubân kâd ü ruhsâr-ı yârûmî	G. 614			+	403					+	274	+	201						
gözümle gönüm arar hüs-n-i 'âlem-ârâyı	G. 615			+	407					+	273								
elûne câm-ı âl geldi cihânun sa'd-ı devrânı	G. 616			+	408									+	70				
n'ola gözlerse erbâb-ı nazar ruhsâr-ı cânânı	G. 617			+	411							+	196						
'ışk ehli ol-durur ki görem dëyü yârini	G. 618			+	412					+	272	+	226	+	66	+	373		
şalduğumda hânc-i 'ışkuñ ezel bünyâdını	G. 619			+	413							+	222	+	75	+	374		
ey gönül mecnûn-ı ser-gerdâna beñzetdüm seni	G. 620			+	415			+	171	+	262	+	228	+	39	+	411		
benem mecnûn-ı pür-sevdâ-yı leyli	G. 621											+	191			+	410		
ey felek bir gün muķim-i kûy-ı dildâr et beni	G. 622																	+	546
hayliden pîr-i muğânun beklerüz dergâhını	G. 623									+	275	+	225			+	376		
fürkatünde dâğ ile na'l ile zeyn edüp teni	G. 624	+	274	+	417					+	287					+	378		
gönül seni dileyü her cenâba yüz tıtdı	G. 625	+	276							+	276					+	382		
ol kemân-ebri ğazâl-i mihri naķcîr eyledi	G. 626															+	387		
revâ mıdur kelîsâdan çıkarmak bir müselmânı	G. 627															+	379		
nigârâ bezm-i hüsñünde dil-i mestânemüz kaldı	G. 628	+	278	+	419					+	288	+	206			+	383		
sim-i eşki her kimün yoluñda îşâr olmadı	G. 629	+	279									+	210			+	384		
kemân-ı rüstemi kaşuñ kemânı gelmedi mi	G. 630	+	280					+	170							+	388		
bulınmaz bezm-i ğamda baña hem-dem nâleden ğayrı	G. 631	+	275									+	197			+	380		
bâzâr-ı kâ'inâtda gördi güzel seni	G. 632			+	420							+	224			+	386		
ol kadar vèrdüm hevâya kendümü hırmen gibi	G. 633					+	25					+	195			+	413		
pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı'cün yaşını	G. 634	+	284	+	423					+	264	+	223			+	395		
nigârâ sen revân olduñ benüm gönümde ğam kaldı	G. 635	+	277													+	392		
yandum şol aķ yüze o kara kaşdayın dahı	G. 636	+	282							+	267					+	393		
benem şemşîr-i hün-bârumla devrânun ser-endâzı	G. 637			+	424					+	261	+	219			+	396		
kıldı mâtem-zede haţt-ı ruh-ı gül-fâm beni	G. 638			+	428					+	289					+	400	+	515
yeter olduk ğubâr-ı ğamla bengî	G. 639			+	414					+	265	+	199			+	412		
teşneyem kandur beni âb-ı zülâlün şadĝası	G. 640			+	432					+	260					+	406	+	520
ne ğam ey nâle belâ eylese pâ-mâl beni	G. 641	+	285							+	257	+	194			+	414		
yüri hey 'aşıkına 'âdeti bî-dâd yüri	G. 642	+	281	+	421							+	217			+	390		
diyâr-ı bezmün ey dil şâh-ı gevher-pâsıdur sâķi	G. 643	+	283	+	422											+	394		
zülfüñün küfrine şöyle vèrmişem ikrârımı	G. 644																	+	552
mecnûn kaçan ki 'ışk êline pâdşâh idi	G. 645	+	286	+	425							+	220			+	398		
eylemiş haţt-ı la'l-i cânânı	G. 646			+	427					+	281	+	198			+	401	+	514
görüp cân vèrdüm ol nâ-mihrbânı	G. 647			+	416											+	377	+	542
dâğ-ı sînem ehl-i derdün olalı baş ocağı	G. 648			+	399					+	277	+	211						
hırka n'etsün şüfiye pür-kîne olsa sînesi	G. 649									+	283					+	403	+	517
rızânı gözlerin senden gelen derd ü belâ haķķı	G. 650									+	282	+	227						
yâr olaldan raķş-ı hüsñ ile cihânun yüĝrüĝi	G. 651			+	388					+	269	+	203			+	366	+	511

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
gelse söz meydânına cânâ cihânun yügrügi	G. 652			+	389					+	268					+	367	+	512
ol meh bizümle eylemedi aşnâlığı	G. 653			+	429											+	402	+	516
çignek oldum leşker-i derd ü gama yâd êt beni	G. 654			+	393					+	278					+	369		
ne ziyân êtdi saña şüfî şarâb-ı şâfî	G. 655			+	406														
tâ ki gördüm hüsn içinde ol melâhat kânını	G. 656															+	397		
haddünedür sevdüğüm ebr-i bahârın gıryesi	G. 657			+	405													+	536
'ışk bir şem'-i ilâhîdür benem pervânesi	G. 658			+	404					+	258	+	190			+	409		
hey ne müşkil kâr imiş 'âlemde yâr eksüklügi	G. 659			+	431					+	259	+	205			+	405	+	519
beni kul êtdi 'ışkına bugün bir mâh-ı ken 'ânî	G. 660															+	391		
gözün şîr-i şikâr-efgen-durur kaşun siyeh-güşî	G. 661																	+	553
seg-i leyli ayağına sürüp mecnûn pîşânî	G. 662															+	389	+	545
şeb-i hecründe yitürsem n'ola ey mâh yolu	G. 663															+	364	+	510
encümle gezdi gece şehri kamer çerâğı	G. 664			+	426							+	221			+	399		
gör 'âşıkun tenindeki na' l içre dâğını	G. 665			+	433							+	200			+	407	+	521
seyr edenler öldüğümden sonra sinem dâğını	G. 666			+	434							+	202			+	408	+	522
şalmağa gam-hâne-i hicrâna yer yer âteşi	G. 667			+	387					+	286					+	365	+	524
şirlerden vâdi-i 'ışkun geçilmez bîşesi	G. 668															+	368	+	526
fakr ikliminde şol kim sürdi tenhâ begligi	G. 669			+	394					+	266	+	204					+	528
sa' âdet tahtının sultânına hâkdan 'atâ geldi	G. 670			+	398													+	530
her şererden oldı bir deryâ-yı âteş bîşesi	G. 671			+	402													+	533
fakr ile fahr eyleyen meydân-ı dîn serverleri	G. 672																	+	535
serv oldıysa nigârâ bağbânun dikmesi	G. 673			+	409							+	216			+	370	+	538
tâ ki oldı şâh-ı rez pîr-i muğânun dikmesi	G. 674																	+	537
gördi göz yaşı yıkup âh ise ber-bâd êtdi	G. 675			+	410							+	218			+	371	+	539
görmez isem ka'bede maḥbûbunun didârını	G. 676											+	207			+	372	+	540
kapdı çihremden şabâ hâk-i der-i cânânımı	G. 677							+	169							+	375	+	541
öldüğümde seyl-i eşk iletse bî-pervâ beni	G. 678			+	418											+	381	+	543
nice yüz bulmasun devr-i ruhında zülf-i miskîni	G. 679															+	385	+	544
derviş kim şî'âr êde fakruñ libâsını	G. 680																	+	547
saña gönderse nâlem dūd-ı âhı	G. 681																	+	549
kıldı gam ferhâd ile mecnûn dil-i şeydâları	G. 682																	+	550
mâlik-i derd olsa 'âşık istemez dünyâları	G. 683																	+	551
nâz ile ol gonce çün seyr-i gülistân eyledi	G. 684																	+	553
bugün bir muğ-beçe maḥbûbuñ oldum zâr u şeydâsı	G. 685																	+	555
yâr gösterdi biraz âyîne-i ruḥsârımı	G. 686																	+	556
sineme şol deñlü yakdum dağlar yok sağışı	G. 687																	+	557
ey felek yâ hem-nişin-i bezm-i cânân êt beni	G. 688			+	430											+	404	+	518
bî-'îş-i bâde olma-durur gam dedükleri	G. 689																		
görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi	G. 690																		
elün yu kendü kanuñdan dilâ teslim kıl cânı	G. 691							+	168										

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
tolanurken gece şeb-revlik ile küy-ı cânânı	G. 692																		
ışk ferhâdına başum bîsütün tağı gibi	G. 693																	+	523
şeh-i mülk-i cemâl olduñ nitekim dil-berün kaşı	G. 694																	+	525
ruhsaruñ iken ey meh rûhuñ yanar çerâğı	G. 695																		
figân ki hem-dem-i nây êtdi âh u zâr beni	G. 696																	+	527
hatı giderdi yâr yüzinden revâcını	G. 697																	+	529
nâşih içdi êtmeden ibrâmı bayram êrtesi	G. 698																	+	534
göñlüñe gelse elem bî-çihre-i pür-tâb-ı mey	G. 699																		
âh êdersem yakaram odlara bu nüh felegi	G. 700																		
gerdenüñ göstermek ile sîne-çâk êtdüñ beni	G. 701																	+	532
tâ ki gördüm bir nazar ol mâh-peyker dil-beri	G. 702																	+	531
yine bu çarh-ı sitem-pîşe ‘aceb hâl êtdi	G. 703																	+	559
gördüm rakıbe cevri okın atar ol âfeti	G. 704																	+	558
k ı t ‘ a l a r																			
baña eyyâm-ı vişâl olmadı hergiz rüzî	Mk. 1																		
mâl-i dünyâ ki zıllı zâ’ıldür	Mk. 2																		
bir hayâlî-zâde bendeñ vardur ey şâh-ı kerîm	Mk. 3			+	435							+	229			+	416	+	565
hususvâ êtdi terbiyet çünkim	Mk. 4			+	437							+	231			+	417	+	566
altun üsküflü kuloğlı güzeliyken hürşid	Mk. 5			+	438							+	234			+	418	+	567
şorarsa ser-güzeştümden benüm şehrumde yârânum	Mk. 6			+	439	+	256									+	420	+	568
tutup behrâm gibi gûra şaldı	Mk. 7					+	257					+	232			+	419	+	573
her makâma ki êdesin âheng	Mk. 8											+	233			+	421	+	574
seydîñ çok sikildüñ evvel	Mk. 9			+	440							+	235			+	422	+	575
elüñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cânı	Mk. 10																	+	572
maḥabbet tîrini pertâb êdüp miḥnet kemânından	Mk. 11																		
varsa gözüm yaşı n’ola cânân ayağına	Mk. 12																	+	589
girse ele bir sarây-ı hâlî	Mk. 13																		
ne i’tibâr bu çarḥa yaşum ḥabâbıdur	Mk. 14																		
girince baḥrine ‘ışkuñ şanup kenârı şıḡ	Mk. 15																		
gûşvâr-ı ‘arş olursa yaraşur her bir sözi	Mk. 16																		
dil müjeñ tîriyle cânâ sîne-çâk olmış yatur	Mk. 17																		
şeh kûl olmağa geldi cihânda bir levendüm var	Mk. 18																	+	571
gedâ ki terkini urdı bu ‘âlem-i dünüñ	Mk. 19																	+	570
cefâlaruñla nice zulmi bî-günâh çekem	Mk. 20																		
nâr-ı ḡamuñla nûr olup ey mâh-pâre şem’	Mk. 21																		
olmasa sen zât-ı pâke ‘âşık-ı dîdâr gül	Mk. 22																	+	561
çok mı sen şâh-ı selîmî-meşrebe	Mk. 23																		
teng-i şeker karşuñla dil-teng olup açılmasun	Mk. 24																		
şâhdan bir rahş ister göñlümüz	Mk. 25																		
luṭf-ı bî-pâyân ne mümkün kim ola bir şâhdan	Mk. 26																	+	562
yâr elinden gelicek baña açarsın göñlüm	Mk. 27																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
şol ki evvel cefâ vü ğuşsa göre	Mk. 28																		
şol ki evvel vefâ êdüp soñra	Mk. 29																	+	564
ölmek dirilmek emr-i ilâh idüğün bilür	Mk. 30																	+	563
delmesünler yüregün ney gibi pür-hâl olma	Mk. 31																	+	569
hüblar daķar idi başına evvel çiçeği	Mk. 32																		
pādşāhum tapuña nesl-i melekdür dēdiler	Mk. 33			+	436							+	230						
neng ü 'arı büt edinmekden ise biñ kerre	Mk. 34																		
şöyle oldum bāde-i telhün giriftarı bugün	Mk. 35																		
oldı her şāh-ı şükūfe yine 'ālī-himmet	Mk. 36																		
ehl-i nazmuñ be şapķalı gidisi	Mk. 37																		
üstād-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı	Mk. 38																		
m ü f r e d l e r																			
fiğān ki hem-dem[-i nāy] êtdi āh u zār beni	Mf. 1																		
tolanurken ğeçe şeb-revlik êdüp kūy-ı cānānı	Mf. 2																	+	587
ķomaz āhumdan ey meh-rū felek ber-bād êde anı	Mf. 3																	+	588
benem erbāb-ı nazmuñ devleti ey şabķalı kāfir	Mf. 4			+	448							+	236			+	429	+	586
maħabbet-hānedür gönüm ezelden 'ışķ-ı cānāna	Mf. 5											+	239			+	428	+	581
çihresinde görüben lem 'a-ı nūr-ı nebevī	Mf. 6																	+	582
dēme yolumda ķomaz bir taşı bir taş üstine	Mf. 7																	+	583
ne yolumdur benüm hāk-i reh-i erbāb-ı 'ışķ olmak	Mf. 8																		
şādī enīs-i ğuşsa vü zulmet karīn-i nūr	Mf. 9																	+	584
gördüm rakībe cevır okın atar ol āfeti	Mf. 10																		
zūlf-i leyfiden siyeh-baħt oldı meftūnūñ senūñ	Mf. 11																		
bu tokuz sīm-āb-gün deryāyı seyr êt 'ibret al	Mf. 12																		
bunı dēr baña bir güzel muttasıl	Mf. 13																		
gel gel öpeyin gerdenūñi derd-i serüm var	Mf. 14																		
rind-i dürd-āşāmlıķla buldı şöhret nāmumuz	Mf. 15																		
ķo sīnem āteş-i 'ışķuñla yansun tāze dāğ olsun	Mf. 16					+	258												
ġeydün revāce başuña bulduñ revācuñı	Mf. 17			+	447							+	238			+	430		
şapķasını ġeyicek yahyā keşīşe beñzer	Mf. 18											+	237						
mihr-i cihāmı kim ki gönülden êder terāş	Mf. 19			+	444							+	241			+	425	+	578
şemşīr-i fūrķatūñle cıģer çāk çākdür	Mf. 20			+	442	+	259					+	242			+	424	+	577
çarh abdāluñdur ey meh tende dāğ-efrūhte	Mf. 21			+	443							+	244						
şekkerin leblerūñūñ şānına inmiş cānā	Mf. 22					+	260												
şikāyet kılma zulminden nazar kıl ol hāţ ü hāle	Mf. 23			+	441							+	243			+	423	+	576
yaşum binā-yı şabrūma seyl-i fenā imiş	Mf. 24			+	446							+	240			+	427	+	580
ķatre-i jāle ile lāleleri hāmūnūñ	Mf. 25			+	445	+	261									+	426	+	579
hāy u hūdan fāriģü'l-bāl olmak ister gönlümüz	Mf. 26																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
'ışkuñda ğaraž çäşnî-i derd ü elemdür	Mf. 27																		
yār-ı sengin-dil yıķılmış gönlümü yād eyledi	Mf. 28																		
ġamum yer kimse yok hergiz dil-i ġam-h'ardan ġayrı	Mf. 29																		
bu ağarmış başı ferhâduñ şanasın tağıdur	Mf. 30																		
mār-ı zülfün bu dil ü cānı perişān eyledi	Mf. 31																		
leb-i sākīye êtdün cānı teslim	Mf. 32																		
ilāhî bülbül-i güyā ola bāğ-ı belāğatde	Mf. 33																		
görmek için makām-ı mevlüdın	Mf. 34																		
māh-ı ramazān eyledi ey šāh terakkī	Mf. 35																		
tāze sözle gelmege nev-rüzda sultānuma	Mf. 36																		
gülistāna gül-ābı armağan ilter mi bir 'ākıl	Mf. 37																		
felek mülkinde ey māh-ı melek-çihir	Mf. 38																		
gül ne deñlü nāzük ü rengin ü ter hoş-bü ise	Mf. 39																		
görinelden güzelüm ince miyānuñ nazara	Mf. 40																		
tīg-ı ġam mecrūhı oldum kimse gelmez yanuma	Mf. 41																		
gezdı şahrāları çak cānı çıkınca mecnün	Mf. 42																		
sen gül 'izārdan tūtalum olmadı dilek	Mf. 43																		
huzūr-ı šāh-ı 'ālemde ne lāzım lâflar urmak	Mf. 44																		
şoñra geldümse necātīyle nevāyiden ne ġam	Mf. 45																		
tāb-ı cemāl-i dil-bere tākat getürmeyüp	Mf. 46																		
şikest olsa şurāhı cām-ı meclis ber-ķarār olmaz	Mf. 47																		
berķ-ı āhum güç ile buldı yerin sinemde	Mf. 48																		
keşti-i bādeyi gel tuncaya ķarşu çekelüm	Mf. 49																		
içmezem mey dēyü ey şūfi yeter lāf eyle	Mf. 50																		
olduğum'çün ramazānum ġam-ı hecrüñde 'alıl	Mf. 51																		
göñül kuşını kaçurdum egerçi evveldeñ	Mf. 52																	+	585
'ālem-i 'ışkuñ mü'ebbed šāhıyuz mecnün gibi	Mf. 53																		
gördi ki kıbleğāh-ı cihāndur ol iki kaş	Mf. 54																		
seyl-āb kabrin êtdi şimāl ü şabā gelüp	Mf. 55																		
cüy-ı eşkümden felek dūlābı gerdān olalı	Mf. 56																		
belli iken hayālınüñ şanı	Mf. 57																		
tab'um pelengi eyledi şir-i felekle ceng	Mf. 58																		
şehper-i cibrıldür cārüb-ı meydān-ı ġazā	Mf. 59																		
on biñ aķçe dirligi lāyık mıdur ben bendenün	Mf. 60																		
küy-ı dildarı tolanma tūtmasun ey gird-bād	Mf. 61																		
şūfiyā ta'n eyleme šāfi šarāb-ı šāfa gel	Mf. 62																		
hüsnüñe āyine kul olsun şafāsı var ise	Mf. 63																		
her şem'-i hüсне ger ola kāfurdan beden	Mf. 64																		
deryā-yı 'ışķa ġarķ olalı bulmadum kenār	Mf. 65																		
āhum yüzünde zülfüñi kılduķda tāmār	Mf. 66																		
gerçi göñlüm kendüyı cām-ı sikender gösterür	Mf. 67																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	M.6	Sıra	M.5	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	Ü.4	Sıra
kalmadı çeşmümde nem hecrinde giryân olmağa	Mf. 68																		

Tablo 7.4. S.10, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.5, S.6, S.4 ve S.8 Nüshalarının Dökümü

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
kaşideler																			
dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür	K. 1	+	1					+	1	+	1	+	1	+	1	+	2	+	1
h'âb-ı gâfletde iken göz açup oldı bîdâr	K. 2	+	2					+	2	+	2	+	2	+	2	+	1	+	2
burûc-ı kal' a-i gerdûnda yine vakt-i şehîr	K. 3	+	3					+	3	+	3	+	3	+	3	+	3	+	3
gün gibi toğdı qarşudan o meh-liķâ şehir	K. 4	+	4					+	4	+	4	+	64	+	4			+	4
olalı maşrık elinde şâhbâz-ı zer güneş	K. 5	+	5					+	5	+	5	+	4	+	5	+	4	+	5
tursa niyâm içinde kaçan kim yegâne tîg	K. 6							+	6	+	6	+	5	+	6	+	6	+	6
livâ-yı mâhî çü dikdi sipihre husrev-i zeng	K. 7					+	1	+	7	+	7			+	7	+	7	+	7
şeb ki meh geçdi felek tahtına sultân-şekl	K. 8	+	6			+	2	+	8	+	8			+	8	+	8	+	8
şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihâna hilâl	K. 9	+	7			+	3	+	9	+	9			+	9			+	9
fezâ-yı 'âlemi cün şâhbâz-ı zerrîn-bâl	K. 10	+	8			+	4	+	10	+	10			+	10	+	10	+	10
qaddûne beñzedür özini ey nigâr serv	K. 11	+	9			+	5	+	12	+	11	+	7	+	11	+	15	+	12
gözüm tuş oldı eylerken şehir vaktinde seyrânı	K. 12	+	11			+	7	+	13	+	13			+	13	+	19	+	13
erişüp şâha lutf-ı rabbânî	K. 13	+	12			+	8	+	14	+	14			+	14	+	18	+	14
'îd-i kurbân erdi halkı yine şādān eyledi	K. 14	+	14			+	10	+	15	+	16			+	17	+	20	+	15
felek gehvâre-i şıbyâna beñzer	K. 15	+	13			+	9	+	16	+	15			+	15	+	5	+	16
ey seyl-i eşk hâne-i cismüm harâb kıl	K. 16	+	17			+	13	+	20	+	18			+	20	+	299	+	191
ey hilâl-i 'îd-i devrân sâgar-ı gerdān mısın	K. 17	+	18			+	14			+	17			+	21	+	13		
tarîkat ehli'dür şâhib-velâyet tûg-ı sultânî	K. 18	+	15			+	11			+	19			+	18	+	17		
merhabâ ey ravza-i 'âlî nazargâh-ı güzîn	K. 19	+	19			+	15			+	21			+	16	+	14		
iki serv-i revân êtdi yine gülzâr-ı 'osmânî	K. 20	+	16	+	1	+	12			+	20			+	19	+	21		
berg-i gülden êdüp zebân gonce	K. 21									-						+	16		
gerçi baş egmedi cemşid ile hâkâna kerem	K. 22									-						+	11		
bâgda olup şükûfe haylına serdâr gül	K. 23	+	10			+	6	+	11	+	12	+	6	+	12	+	9	+	11
şehir enfâs-ı nesîm êtdi cihânı hoş dem	K. 24									-						+	12		
'âlem-i gaybı cemende kıldı kudret âşkâr	K. 25									-									
bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i bût-hânedür	Msm. 1	+	23	+	2	+	20	+	17	+	23	+	9	+	25	+	23	+	52
cânuña âteş urur mihr-i dırahşānuñ mı var	Msm. 2											+	12	+	29				
ey gönül kopmaz şafâ cün merdüm-i maḥmûrdan	Msm. 3	+	24			+	21	+	18	+	24	+	13	+	26			+	244
husrevâ küyuñ gedâsı tâc-ı hâkân istemez	Msm. 4																		
gözlerümden êtmeyüp eksük firâkuñda nemi	Msm. 5																		
ḡamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben	Msm. 6	+	26			+	23	+	235	+	25	+	14	+	27			+	275
'âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen	Msm. 7	+	25			+	22			+	26	+	10	+	28	+	24		
âhdan leşker çeker baş kaldurup eḡgān baña	Msm. 8	+	27			+	24	+	19	+	27			+	30			+	17
ey murâdum 'aksine dönmekde bî-pervâ felek	Msm. 9	+	28			+	25			+	22	+	8	+	31	+	22		
şahn-ı gülşende yine şöḡbet-i bî-bâk êdelüm	Msm. 10																		
ey güzellik kişverinüñ şâhı ağlatma beni	Msm. 11																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
geşt edüp ey yüsuf-ı gül-çihre ken'ân illerin	Msm. 12																		
gün gibi evvel beni dünyâya sultân eyledüñ	Msm. 13																		
nigârûñ yüzi ağ alnı açıkdur kaşı çatukdur	Msm. 14											+	11						
künc-i gam mu'tâdı bağ u râğ u seyrân istemez	Msm. 15											+	15						
nev-bahâr erdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña	Msm. 16																		
âb-ı kevşer mi 'aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki	Msm. 17																		
yalıñuz şanma 'izâr-ı ruh-ı nîğûdur bu	Msm. 18																		
minnet hüdâya mün'im ü kâmil-nişâbsın	Msm. 19																		
ey gönüller mışrına mahbûb-ı ken'ânüm benüm	Msm. 20																		
mesnevî																			
şehirden seyre vardum merğzâra	Mes.	+		+	373					+	28			+	32				
gazel																			
acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'ukbâ	G. 1	+	29					+	22	+	29			+	33	+	44		
neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydâ	G. 2	+	32			+	27	+	23	+	37	+	16	+	36	+	26	+	19
'ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise kan baña	G. 3	+	37			+	31	+	25	+	30			+	40	+	29	+	21
sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña	G. 4	+	38			+	32	+	26	+	34			+	41	+	38	+	23
gamuñda hem-nefes oldu figân u nâle baña	G. 5	+	39			+	34	+	27	+	35	+	18	+	42	+	27	+	24
ol melek-sîmâ perî kim beñzemez insân aña	G. 6	+	46			+	41	+	29	+	33			+	50	+	40	+	20
kendüi etse bugün her kim fenâ-ender-fenâ	G. 7															+	43		
ol gınâ şâhı ki toydı bende olan aç aña	G. 8	+	47			+	42	+	21	+	47			+	51	+	28	+	18
gördi mahşûş olduñ meydân-ı istiğnâ baña	G. 9	+	42			+	39			+	32	+	20	+	46	+	31	+	28
hûn-ı ciger olalı mey-i dil-güşâ baña	G. 10	+	36			+	33			+	42			+	43	+	36		
şubh-dem kim yakıñup hûn-ı şafakdan hınnâ	G. 11	+	30					+	33	+	31			+	34	+	42	+	27
gözün kara vü kaşuñla ol iki zülf kara	G. 12	+	33			+	28	+	34	+	40	+	21	+	37	+	37	+	
şol deñlü atdı cevri okın ol kaşı yâ baña	G. 13	+	40			+	35	+	35	+	41			+	44	+	33	+	29
ol gün kanı ki gün gibi süzân idüm saña	G. 14	+	43			+	37	+	28	+	45			+	47	+	30	+	31
yüz tutdı ehl-i fakr ile şâhib-gınâ saña	G. 15															+	32		
bu güzellik ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 16	+	45			+	40	+	347	+	43			+	49	+	34	+	30
bu leñâfet ki 'atâ eylemiş allâh saña	G. 17	+	44			+	38			+	44			+	48	+	35	+	32
bî-vefâdur gül gel ey bülbül cemenden bir yaña	G. 18	+	41			+	36	+	24	+	36			+	45	+	41	+	22
gören nazmum 'uyûnından eder hûn-ı ciger peydâ	G. 19											+	17			+	39		
gerçi ey gam 'ışk-ı dil-berden naşib olduñ baña	G. 20																		
câna göster kaşlaruñ k'oldur hilâl-i 'îd aña	G. 21																		
ey kaşuñ pek yâ çeküp atmakda sehm-endâz-ı hûb	G. 22	+	48	+	3	+	43	+	36	+	48	+	24	+	52	+	45	+	34
hûblar sevdâsıdır 'âlemde mahbûbu'l-kulûb	G. 23	+	49	+	5	+	44	+	38	+	49	+	23	+	53	+	46	+	35
yegdür şu kaşrdan k'ola anuñ soñı harâb	G. 24	+	50	+	6	+	45	+	37	+	50	+	22	+	54	+	47	+	36
mest ü hayrân oldu gönüm çeşm-i şehlâsın görüp	G. 25																		
ey şabâ benden nigârûñ küyünüñ meydânın öp	G. 26															+	48		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
'arz edeli cemālūnı ey yüzi āftāb	G. 27																		
göz yaşı bahrinde oldum 'āşık-ı sevdā-perest	G. 28	+	54	+	9	+	49			+	51	+	28	+	58	+	52	+	38
sinede ey dil ğam-ı cānānı mihmān oldı tūt	G. 29	+	56	+	10	+	51			+	53			+	60	+	53	+	42
ey hātt-ı yār her tarafa nāmeyi taġıt	G. 30	+	57	+	8	+	52			+	52	+	26	+	61	+	55	+	39
añılur gerçi hārābāt içre nāmum mey-perest	G. 31	+	53	+	4	+	48			+	55			+	57	+	54	+	43
serv-kāddūndür çenārı eyleyen gülşende pest	G. 32	+	52	+	11	+	47	+	40	+	56	+	27	+	56	+	50	+	40
gerçi mey içmekden oldı bezmde hüşyār mest	G. 33	+	51	+	7	+	46	+	39	+	57			+	55	+	51	+	37
bir 'āleme ėrmiş-durur erbāb-ı hārābāt	G. 34	+	55	+	12	+	50	+	41	+	54	+	25	+	59	+	49	+	41
öpmege el vėrmedi cānān elinden el-ġıyāş	G. 35							+	348	+	58	+	29			+	56		
gönülde 'ışkuñ oldı ey cevān genc	G. 36	+	59	+	13	+	54			+	59			+	63	+	57	+	44
dilā mecnūn-şıfat 'uryān-ı 'ışk ol pırehenden geç	G. 37	+	58	+	14	+	53	+	349	+	60	+	30	+	62	+	58	+	46
ne ğam ger vaşl-ı yār için çekem renc	G. 38	+	60							+	61							+	45
'āşıkam bir dil-bere yok rahmi 'āşıklar meded	G. 39	+	65	+	15	+	58	+	42	+	62			+	66	+	59	+	48
şadā ile bugün iş'ār edər 'ūd	G. 40	+	64	+	20	+	60			+	67			+	69	+	61		
dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak kāġıd	G. 41							+	401							+	60		
küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir kemend	G. 42																		
geçmeyeydi kāmētūñ ney-şekkere bir niçe bend	G. 43	+	61	+	16	+	55	+	43	+	63			+	64	+	65	+	49
āftābum yoluña hāk olmasun her ehl-i derd	G. 44	+	63	+	18	+	57			+	65			+	65	+	64	+	50
ġamzeñ ucıdan oldı iki çeşm-i pür-ümīd	G. 45	+	66	+	19	+	59	+	44	+	64			+	68	+	63	+	51
gelüp ben 'andelībin eylemez şād	G. 46	+	62	+	17	+	56			+	66			+	67	+	62		
leblerüñ üstinde hāttuñ 'anber-i sārā şatar	G. 47	+	101	+	50	+	96	+	76	+	102			+	104	+	105	+	83
eġāna 'andelībi kaçan bāġa şaldılar	G. 48	+	155	+	106	+	150	+	49	+	154	+	54	+	156	+	158		
öykündi bāde la'lüne ayaġa şaldılar	G. 49	+	154	+	105	+	149	+	48	+	153			+	155	+	159	+	55
hālķ-ı 'ālem 'andelībi murġ-ı cānum şandılar	G. 50	+	133	+	81	+	128	+	106	+	136			+	134	+	96	+	112
nigārā sūnbül-i zülfüñ ne reyhān-ı semen-sādur	G. 51							+	356										
fıkr-i hālūñ müje gözden ten-i şad-çāke çeker	G. 52	+	116	+	93	+	111			+	145			+	117	+	184	+	118
bizüz tarīķ-i fenā sālīķi ilāhīler	G. 53	+	146	+	70	+	141							+	147	+	179	+	129
āh kim dil-ber rakībūñ dā'imā yanındadır	G. 54															+	94		
dēdüm hayāl-i la'l-i lebūñ çeşm-i terdedür	G. 55	+	123	+	68	+	118	+	94	+	127			+	124	+	117	+	105
ten-i şad-pāre erbāb-ı belānuñ bāġ u rāġıdır	G. 56	+	138	+	94	+	133			+	146	+	71	+	139	+	127	+	120
dili rüşen kılan bir gül-'izāruñ taze dāġıdır	G. 57	+	87	+	38	+	82	+	68	+	87			+	90	+	130	+	75
zūlf-i miskīñ yüz bulup kākülle pür-nāz oldılar	G. 58																		
zevk-i bāde n'ēdūġın mest-i hārābīler bilür	G. 59															+	126		
eşki bī-süz u tāba vėrmezler	G. 60															+	162		
senüñ sāyeñde şehlerdür gedālar	G. 61															+	150		
ne zillet vėrmege rāġıb ne devlet-h'āhumuz vardır	G. 62	+	144	+	88	+	139	+	99	+	140	+	37	+	145	+	112	+	100
												+	69						
kim ki bezmünde sebūveş özini hāk eyler	G. 63	+	86	+	37	+	81	+	66	+	85	+	46	+	89	+	189	+	73
kelāmum ehl-i derdūñ dā'imā vird-i zebānıdır	G. 64	+	88	+	39	+	83	+	67	+	88	+	55	+	91	+	95	+	74
ķandīller ile zeyn degüldür mināreler	G. 65	+	106	+	62	+	101									+	125		
gördiler dildār aġzında zebānıñ gezdürür	G. 66	+	91	+	40	+	86	+	69	+	89	+	56	+	94	+	147	+	76

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
dünyâ katumda zehr ile perverde mîvedür	G. 67	+	95	+	46	+	90	+	78	+	100	+	52	+	98	+	131	+	85
dil-ber nihâl-i nâz-durur bergi şîvedür	G. 68	+	97	+	59	+	92	+	86	+	118			+	99	+	132	+	94
şî' r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihânun câmıdır	G. 69	+	90	+	47	+	85	+	79	+	91	+	65	+	93	+	104	+	86
rengîn lebûn kim ey şanem ol hañt-ı nevedür	G. 70	+	96	+	48	+	91	+	70	+	103	+	66	+	100	+	153	+	77
sürür ister iseñ zevk-i cām-ı şahbâdur	G. 71															+	99		
kendüyi dil gerçi mir'ât-ı sikender gösterür	G. 72	+	99	+	49	+	94	+	77	+	106	+	67	+	102	+	115	+	84
lâleler deşde etfâl-i dil ü cānumdur	G. 73	+	112	+	57	+	107	+	84	+	117					+	146	+	92
sâkı-i devlet ki her bî-meşrebe sâğar şunar	G. 74	+	113	+	58	+	108	+	85	+	104			+	114	+	101	+	93
küh-ı melâmete yüregüm seng-i hâredür	G. 75															+	109		
şol gönül kim şâm-ı gamda derdünü tenhâ çeker	G. 76	+	114	+	60	+	109	+	87	+	120	+	41	+	115	+	92	+	96
hayâlün şehryârınun gözüm sırça sarâyıdır	G. 77	+	122	+	67	+	117	+	93	+	126	+	43	+	123	+	100	+	104
dili şad-pâre eden gamze-i mekkâresidür	G. 78	+	75	+	66	+	71												
sitem derdine nisbet sem-i kâtil cāna emsemdür	G. 79	+	130	+	74	+	125			+	122			+	131	+	183		
misk ile kâfûrdan levh üze ebrûlar mıdır	G. 80	+	132	+	77	+	127			+	80			+	133	+	176		
bu bağ-ı âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur	G. 81	+	124	+	69	+	119	+	95	+	128			+	125	+	116	+	106
eşkümle 'aks-i zulfûn bañr u nehenge beñzer	G. 82	+	110	+	80	+	105	+	105	+	135			+	112	+	186		
merddür cānâ bugün ol kim melâmetler çeker	G. 83	+	115	+	85	+	110	+	362	+	84			+	116	+	178		
mülk-i hüsnün şehisin meh siper-i düşüñdür	G. 84	+	134	+	86	+	129			+	86			+	135	+	144		
dili âşüfte kılan sünbül-i gül-püşüñdür	G. 85	+	135	+	84	+	130	+	114	+	139	+	40	+	136	+	145	+	115
hılâf-ı semt-i zühdün hañka zâhid râhumuz vardır	G. 86	+	145	+	89	+	140			+	141	+	70	+	146	+	111	+	101
kaçan kim bâddan ol turre-i 'anber-feşân dıtrer	G. 87	+	141	+	87	+	136			+	97			+	142	+	114		
na' lceñ nakşın senün gördi türâb üstindedür	G. 88	+	137	+	90	+	132	+	100	+	143			+	138	+	93	+	117
gönlüm hevâsı tâ ki benüm sen perîdedür	G. 89	+	98	+	71	+	93	+	96	+	129	+	44	+	101	+	98	+	107
menba'-ı cân ki çeşme-i gamdur	G. 90	+	139	+	83	+	134	+	108	+	137	+	32	+	140	+	187	+	114
yağalı gülzârda 'işret çerâğın lâleler	G. 91	+	108	+	92	+	103	+	360	+	144			+	110	+	129	+	119
cân-nişâr olduğına cānâna acır gördiler	G. 92	+	77	+	28	+	70	+	53	+	75			+	79	+	118	+	60
çeşmümde ceys-i hvâb nice eylesün karâr	G. 93	+	157	+	111	+	152			+	115			+	158	+	134	+	58
bezlini ebr-i bahârün kūha şor hāmûna şor	G. 94	+	105	+	100	+	100			+	101			+	108	+	175		
cihânârâ cihân içindedür arayı bilmezler	G. 95	+	76	+	27	+	69	+	58	+	74	+	63	+	78	+	135	+	65
anlar ki tecerrüd etegin pâyâ çekerler	G. 96	+	79	+	29	+	73	+	57	+	76			+	81	+	138	+	64
la'l-i yâr ağıyar bezminde şarâb-âlüdedür	G. 97	+	121	+	91	+	116			+	90	+	47	+	122	+	170		
demeñ mecnûna fenn-i 'ışkı tekmiñ etti kāmildür	G. 98	+	67	+	21	+	61	+	50	+	68	+	61	+	70	+	139	+	56
tâli'ümde bu gönül her kime kim mâ'il olur	G. 99	+	68	+	22	+	62	+	51	+	69	+	77	+	71	+	69	+	57
lâleler şahn-ı gülîstânda kadeh-nüş oldılar	G. 100	+	69	+	23	+	63	+	52	+	70			+	72	+	85	+	59
şu kim evvel bahâr erse kadeh nüş etmez ayıkdur	G. 101	+	142	+	97	+	137	+	353	+	148	+	73	+	143	+	157	+	122
dil-rübâlar kim benüm şabr u karârum aldılar	G. 102	+	78	+	96	+	72			+	147	+	72	+	80	+	124	+	121
ol nâzenin ki hüsn elinün dil-beri geçer	G. 103	+	70	+	24	+	64	+	54	+	71	+	33	+	73	+	192	+	61
dişün lü'lü' lebün mercân ruñuñ bañr-i melâhatdür	G. 104	+	72	+	25	+	66	+	55	+	72	+	76	+	75	+	182	+	62

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
şemşir-i intizâr ile dil pâre pâredür	G. 105	+	73	+	26	+	67	+	56	+	73			+	76	+	73	+	63
şâh-ı 'ışkâm eşk-i bî-pâyân baña leşker yeter	G. 106																		
nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna vèrmezler	G. 107	+	143	+	98	+	138			+	149	+	74	+	144	+	155	+	125
da'vâ-yı hüsn kılmâğa 'âlemde ey nigâr	G. 108	+	80	+	29	+	74	+	59	+	77	+	34	+	82	+	103	+	66
bir güzel sevdüm kılıcından dem-â-dem kan akar	G. 109	+	81	+	30	+	75	+	60	+	78			+	83	+	82	+	67
étmege ihyâ bahârı ebrden bârân akar	G. 110	+	82	+	31	+	76	+	61	+	79			+	84	+	83	+	68
'âşıkâm divâne bend etsün beni zencirler	G. 111	+	147	+	99	+	142	+	351	+	150	+	75	+	148	+	193	+	123
derd-i dil-ber gıdâ-yı rûhumdur	G. 112	+	140	+	101	+	135	+	350	+	116	+	53	+	141	+		+	124
dil kaçan ol âftâbuñ sinede dâğın çeker	G. 113											+				+	110		
elifler serv ü peykân gonce şahn-ı sîne bâğumdur	G. 114	+	83	+	32	+	77	+	62	+	81	+	35	+	85	+	77	+	69
başumda müy-ı jülîde tenümde tâze dâğum var	G. 115			+	33	+	78	+	63	+	82	+	36	+	86	+	140	+	70
sâğar lebûne 'âşık-ı hûnîn-ciger geçer	G. 116	+	84	+	34	+	79	+	64	+	83	+	39	+	87	+	84	+	72
ne hoş bîmâr olur yâ rab ol iki nâ-tüvân gözler	G. 117	+	148	+	95	+	143			+	99	+	51	+	149	+	171		
yâr içün zârüm işit bülbüldeki gûlgûl nedür	G. 118	+	149	+	102	+	144	+	118	+	151			+	150	+	148	+	116
serv ile gül çemende тұrup ki oturdılar	G. 119	+	92	+	41	+	87	+	71	+	92	+	48	+	95	+	87	+	78
al câmeyle gezen şeh'r içre ol meh-pâredür	G. 120	+	74	+	42	+	68	+	72	+	93			+	77	+	72	+	79
ey 'aceb bu turre mi yâ ebr-i müşk-efşân mîdur	G. 121	+	22	+	43	+	19	+	73	+	94	+	49	+	24	+	88	+	80
gökde seyrân eyleyen hürşîd-i nûr-efşân mîdur	G. 122															+	166		
ka'be-i küymda her kim dil-berüñ kurbân olur	G. 123	+	129	+	103	+	124			+	107	+	68	+	130	+	172		
hâller olmuş megesler hadd-i cânânı öper	G. 124							+	358							+	119		
şol gedâ kim küyuñuñ çeşmiyle âb-efşânıdur	G. 125	+	93	+	44	+	88	+	74	+	96	+		+	96	+	191	+	81
cân-ı 'âlem şüretâ çokdur velî cânânı bir	G. 126	+	151	+	108	+	146			+	155			+	152	+	180		
mest êtdi halk-ı 'âlemi ol la'l-i nâblar	G. 127	+	102	+	51	+	97	+	80	+	108	+	38	+	105	+	66	+	87
dêseñ altun beneklü câmelerle 'izz ü nâzum var	G. 128	+	156	+	109	+	151			+	156			+	157	+	154		
habîbüñ kâbe kavseyñi rûmüzın şûfî benden şor	G. 129	+	103	+	52	+	98	+	81	+	109	+	62	+	106	+	78	+	88
ciger hûn-âbesin nûş étmegi 'ışk içre benden şor	G. 130	+	104	+	53	+	99			+	110	+	57	+	107	+	79	+	89
nâr-ı dilden zâhir êtsem bir şerer 'âlem yanar	G. 131	+	152	+	107	+	147			+	111			+	153	+	173		
dil-ber kaçan ki kâkülîni şâneden çeker	G. 132	+	117	+	110	+	112	+	359	+	157		58	+	118	+	156		
şâm êrişse şem' umar pervâneler kim yanalar	G. 133	+	107	+	54	+	102	+	82	+	112			+	109	+	89	+	90
dehân-ı nâzenîni mîme beñzer	G. 134	+	109	+	55	+	104	+	83	+	113			+	111	+	190	+	91
gûl yüzüñde ey perî zûlf-i perîşânıñ mı var	G. 135	+	111	+	56	+	106	+	88	+	114			+	113	+	108	+	97
her kaçan la'lin baña ol mâh-peyker gösterür	G. 136	+	101	+	112	+	95			+	158			+	103	+	185		
belâlar bezmine sînem benüm mey-hânedür	G. 137	+	153	+	113	+	148	+	354	+	159	+	59	+	154	+	113		
dêrler																			
nigâr gülşen-i hüsn içre gül budağıdur	G. 138																		
dil-berâ hayl-i hayâlîñ vasat-ı cânda yatur	G. 139	+	118	+	61	+	113	+	89	+	121			+	119	+	102	+	98
her nesne kim yaratdı hudâ bî-bahânedür	G. 140	+	119	+	63	+	114	+	90	+	123			+	120	+	80	+	99
hânkâh-ı 'ışkda şol jende kim mecnûn geyer	G. 141	+	158	+	114	+	153			+	160			+	159	+	123		
her kaçan ol meh şafâk renginde gûl-gûn tön geyer	G. 142															+	121		
ilâhuñ emri ile mâ'-i dâfîk âdem olur	G. 143	+	128	+	117	+	123			+	161	+	60	+	129	+	97	+	127

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
bî-sütünüñ lālesin görseñ nazar ferhādudur	G. 144	+	120	+	64	+	115	+	91	+	124			+	121	+	181	+	102
dil delen müjgānlarıyla ğamze-i ğammāzıdır	G. 145	+	89	+	65	+	84	+	92	+	125			+	92	+	74	+	103
başum diyār-ı ğamda belā kūhsāridur	G. 146	+	125	+	72	+	120	+	97	+	130	+	45	+	126			+	108
ëşiginde dēme ol seng-dilüñ taş yatur	G. 147	+	159	+	118	+	154	+	352	+	105			+	160	+	163		
gūlşende cūy eşk-i revānumdan oy vērür	G. 148	+	160	+	115	+	155			+	119			+	161	+	174		
göñlüm bir āfet-i dil ü dīn mübtelāsıdır	G. 149	+	126	+	73	+	121	+	98	+	131			+	127	+	106	+	109
her kim ki hāşa 'ışk ile bed-nām-ı 'ām olur	G. 150	+	127	+	75	+	122	+	101	+	132			+	128	+	70	+	110
'āşık olan selāmeti olmak neden gelür	G. 151	+	131	+	76	+	126	+	102	+	133			+	132	+	90	+	128
sünbül-i bāğa nazar kıl zülf-i şīrīn kendidür	G. 152	+	161	+	116	+	156	+	46	+	162			+	162	+	161	+	54
tūrin kaçan nişāna ol ebrū kemān atar	G. 153	+	94	+	45	+	89	+	75	+	98	+	50	+	97	+	91	+	82
gör yaşumı ğamuñla geçen mā-cerā budur	G. 154	+	85	+	35	+	80	+	65	+	95			+	88	+	188	+	71
leşker-i miñnet ile ceng kaçan kārumdur	G. 155															+	177		
bendedür sen gül-'izāra merdüm-i āzādelər	G. 156															+	169		
cevrünle yaşum olsa ne ğam hāke ber-ā-ber	G. 157	+	150	+	104	+	145	+	45	+	152			+	151	+	149	+	53
dil-berā 'ış edelüm şimdi şafālar vaktidür	G. 158									+	142							+	95
hāl-i hindün ehl-i dil vaşf etse dīvān bağlanur	G. 159	+	136	+	82	+	131	+	107	+	138			+	137	+	81	+	113
hūblar ser-'askeri bir gül-'izār-ı sādedür	G. 160															+	68		
mūjde-i fethi işidüp zeyn-i bāzār ētdiler	G. 161															+	67		
çünkü şikāra çıkdı hümā-sāye şehryār	G. 162															+	71		
zūlfün 'izāruñ üzre kim dēr nikāba beñzer	G. 163															+	120		
bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün gēyer	G. 164															+	122		
sīnede ağız açup peykānuñ ister yāreler	G. 165															+	128		
hātтуñı kılma terāş ey āftāb üç günde bir	G. 166															+	133		
lāle-i gülgünü şahrālarda dāğum şandılar	G. 167			+	78											+	136		
gün yüzünde gördiler zūlfün uzun olmış yatur	G. 168															+	137		
hūrşid-i sa'ādet kime nūrın tuhaf eyler	G. 169															+	141		
hāt-ı ruhını yār kaçan ber-țaraf eyler	G. 170															+	142		
görine bir niçe yüzden dēyü ruh-ı dil-ber	G. 171															+	143		
da'vāda 'āşıkā şanemā terk-i ser yēter	G. 172															+	151		
şād olur dil tenüme çünki o peykān biter	G. 173															+	152		
göñül dērler bir eglencem deli var	G. 174															+	160		
tecrīd ile gedā kim mülk-i ğināya şehdür	G. 175															+	164		
şāh-ı 'ışkuñ göñlüme genc-i nihānın yıkdılar	G. 176															+	165		
ne gerdündan sitem çekdüm ne aħterden melālüm var	G. 177															+	167		
faqr ili ser-verleri himmet çerāğın yaqdılar	G. 178															+	168		
yār cevri eylese 'uşşākā n'ola nāzı geçer	G. 179			+	36							+	42						
reh-i kūyuñda 'uşşākā ruh-ı zerd eşk-i ter hoşdur	G. 180							+	361									+	126
çün sen saçı hümānuñ eşiginde gördiler	G. 181															+	75		
ğoncatur la'lün 'izāruñ gül ruñuñ gülzārdur	G. 182															+	76		
egerçi yüzdeki hālün belā-yı cān-ı merdumdür	G. 183															+	86		
cānlar alur gözlerün göz göre bī-pervā şatar	G. 184															+			

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
kâkülün büyü gibi olmaya 'anber çoğ olur	G. 185																		
raķībūn dil-berā kūyuñda n'eyler	G. 186							+	355										
şanasın kim pîşesi ol serv-i nāzuñ nāzdur	G. 187																		
bize nāzūk yañağı lāle yēter	G. 188																		
şol kadar ma'mūr olur 'id olıcak mey-hāneler	G. 189																		
günümi kara eden zūlf-i siyehkārūñdur	G. 190																		
āl ile yıkdūñ gōñül mülkin senūñ dīnūñ mi var	G. 191																		
dāğlar yaķsam 'aceb mi sineme gül vaķtıdır	G. 192																		
gōñül kim ğam diyārınuñ ser-āmed pādşāhıdır	G. 193																		
ħasteyem ğamdan helāk oldum bulunmaz çāreler	G. 194							+	357										
'ıřķ ellerinde sīne belā kūhsārıdır	G. 195																		
ħām iken mīve-i cevrum dēme mebzūl olmaz	G. 196	+	167	+	144	+	162	+	119	+	164			+	168				
fāķr ile fāķr eyleyen dergāh-ı sultān istemez	G. 197	+	162	+	119	+	157	+	104	+	163	+	81	+	164	+	200	+	130
zūlf-i yāra sūnbūl-i pūr-tāb beñzer beñzemez	G. 198															+	206		
sīnemüzden dēr bunı eşbāha rūh-ı pākümüz	G. 199	+	165	+	136	+	160			+	185			+	166				
būlbūl-i gūlzār-ı mihnetdür dil-i ğamnākümüz	G. 200	+	164	+	121	+	159			+	165			+	165	+	197	+	133
bezm-i ğamda şanma giryānuz bizi ħurremlerüz	G. 201	+	174	+	129	+	169	+	115	+	171			+	175			+	139
kâkül-i miskīn-i cānānuñ perīşān-ħāliyüz	G. 202	+	168	+	122	+	163	+	110	+	166	+	82	+	169	+	198	+	134
'ıřķ içinde cānı teslim ētmedür tedbīrümüz	G. 203	+	169	+	123	+	164	+	111	+	167			+	170	+	201	+	135
gūlşen-i 'ālemde bir mevzūn nihāli gözlerüz	G. 204	+	175	+	141	+	170			+	169			+	176	+	211		
ħārımı bu çemenūñ naħl-i dil-ārā bilürüz	G. 205	+	176	+	125	+	171			+	184			+	177				
yārı kılursa biz öliceķ rūzgārımız	G. 206	+	170	+	126	+	165	+	112	+	168			+	171	+	196	+	136
abdāl olalı dāğ iledür iftiħārumuz	G. 207	+	171	+	127	+	166	+	113	+	170	+	80	+	172	+	195	+	138
şanma sen cūy bizi biz akıcak deryāyuz	G. 208	+	172	+	130	+	167	+	116	+	172			+	173			+	140
kūy-ı vefāda bir güzelūñ ħāk-i rāhiyuz	G. 209	+	187	+	143	+	182			+	183			+	188	+	205	+	146
her dem cigerde var ola bir kanlu dāğımız	G. 210	+	180	+	133	+	175	+	120	+	175			+	181	+	199	+	142
ķurş-ı mehle ħūşe-i pervīn olaldan zādımız	G. 211	+	179	+	131	+	174	+	117	+	174			+	180	+	207	+	141
gerçi ki bugün cūr'a gibi pestlerüz biz	G. 212	+	182	+	132	+	177	+	364	+	186			+	183				
nār-ı firāķa yandı dil-i nā-tūvānumuz	G. 213	+	181	+	134	+	176	+	121	+	176			+	182	+	203	+	143
rūz-ı rūşenden n'ola enver olursa şāmımız	G. 214	+	178	+	135	+	173	+	122	+	177			+	179	+	194	+	144
dā' imā seng-i cefā atmaķdadur cānānumuz	G. 215	+	177	+	128	+	172	+	109	+	181			+	178	+	202	+	131
vērme dil ü cān naķdīn cānāne kabūl ētmez	G. 216	+	183	+	137	+	178			+	187	+	84	+	184	+	209	+	132
şanma ki dilde sūzum peykānlarūñ eritmez	G. 217	+	184	+	140	+	179			+	182			+	185	+	208	+	147
biz şeb-i ğamda āha mensūbuz	G. 218	+	173	+	124	+	168	+	363	+	178	+	78	+	174			+	137
seyre ol ruhsārı şanmañ zūlf-i dildārum ķomaz	G. 219	+	163	+	120	+	158			+	173			+	163				
tenüm 'ıřķ āteşi yaķsa ğam u derde günāh olmaz	G. 220	+	166	+	142	+	161			+	188			+	167				
'āşıkuz dervāze-i şehr-i melāmet beklerüz	G. 221	+	185	+	138	+	180	+	123	+	179	+	83	+	186	+	210	+	145
ķayddan āzādeyüz kūy-ı ferāğat beklerüz	G. 222	+	186	+	139	+	181			+	180			+	187				
cennete ķılmaz nazar bu gözlerüm ol yārsuz	G. 223																		
dem geķer mi kim gözūñ cellād olup ķan istemez	G. 224															+	204		
şūfī tarīķ-i 'ıřķda biz derd esīriyüz	G. 225																		
zāhidā şanma bizi bir tīre-dīl cāhillerüz	G. 226																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
şem‘-i ruḥu[un] şevkine pervânerüz biz	G. 227																		
şol mürîd-i pîr-i ‘ışkuz kim ḥilâfet isterüz	G. 228											+	79						
hecrinde gönül vuslat-ı cânâna erişmez	G. 229																		
bu cemâlün şem‘ine pervâne gelmişlerdenüz	G. 230																		
bakmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz	G. 231																		
gam yok felekden olmaz ise âşkâr şems	G. 232							+	402							+	212		
yâr için eyleyicek gözle gönül tende savaş	G. 233	+	188	+	145	+	183	+	124	+				+	189	+	217	+	148
dünyâ maḥabbetini gönülden edüp terâş	G. 234	+	189	+	147	+	184	+	125	+	189			+	190	+	220	+	149
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	G. 235	+	190	+	148	+	185	+	126	+	190			+	191	+	213	+	150
								+	403										
ḥayâlün hem-demi yaşum düşüp ruḥsâra yaşıdanmış	G. 236	+	192	+	149	+	187	+	127	+	191	+	87	+	193	+	216	+	152
bîsütünüñ gördi kim tîğıyla taşı var imiş	G. 237	+	193			+	188	+	128	+	192	+	85	+	194	+	219	+	153
egerçi görmez ey hür-ı behişt ehl-i cinân âteş	G. 238	+	191	+	146	+	186			+	193	+	86	+	192	+	218	+	151
lebün ‘aksi düşüp mir‘âta ey meh-pâre yaşıdanmış	G. 239															+	215		
güldürmez âdemi dehr akıtmayınca kan yaş	G. 240															+	214		
mihr-i ruḥsârûn göreliden bî-karâr oldum yetiş	G. 241																		
ey âh pây-ı himmeti bu nüh-kıbâba baş	G. 242	+	194	+	150	+	189	+	129	+	194	+	88	+	195	+	221	+	154
derd ü gama merd olmadur ‘ışk içre ‘âlemden garaż	G. 243																		
şevk âteşiyle yaşını edüp nişâr şem‘	G. 244															+	224		
derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her gâh şem‘	G. 245															+	222		
hûn-ı dil bâde ḥayâl-i dost hem-dem âh şem‘	G. 246	+	196	+	152	+	191	+	130	+	195	+	89	+	197	+	223	+	155
çün şitâ-yı zulmi ma‘düm eyledi sultân-ı şer‘	G. 247	+	195	+	151	+	190			+	198			+	196	+	225		
bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem‘	G. 248	+	197	+	153	+	192			+	197			+	198	+	227		
çün şem‘ kıldı kesret-i ‘âlemden inkıṭâ‘	G. 249	+	198	+	154	+	193			+	196			+	199	+	226	+	157
gördi sen leyli-‘izârı oldı mecnûn serv-i bağ	G. 250	+	199	+	155	+	194			+	199			+	200	+	228		
her şıfatda ḥaḥdur eşyânuñ dilinde muttasıf	G. 251	+	200	+	156	+	195	+	131	+	200			+	201	+	229	+	156
gâydi benefşe başına olup kalender dür şadef	G. 252	+	201	+	157	+	196			+	201	+	90	+	202	+	230	+	158
uyup rakîbe seyr kılalı taraf taraf	G. 253																		
şabânun ḥatırı küyında yârün pür-gubâr ancak	G. 254	+	211	+	174	+	206	+	136	+	215			+	212	+	244	+	164
zemîne na‘lçeñ naḳşı hilâli vâreli revnaḳ	G. 255	+	219	+	175	+	214			+	219			+	220	+	249	+	165
toldıysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabak	G. 256	+	218	+	173	+	213	+	142	+	216			+	219	+	240	+	170
cihân bir sîmyâ-hâne felek hem sihr-sâz ancak	G. 257	+	212	+	166	+	207	+	137	+	208			+	213	+	242	+	163
ey ‘andelîb egerçi şabr u karâra yer yok	G. 258	+	207	+	167	+	202	+	132	+	209			+	208	+	238	+	159
tâ ki oldum hem-dem-i rind-i kadeḥ-peymâ-yı ‘ışk	G. 259	+	214	+	163	+	209			+	203	+	92	+	215				
egerçi kim cigerler kanıdur ‘ışk	G. 260	+	215	+	160	+	210			+	206			+	216	+	246		
gördi mâ‘il seni ey dost dil ü câna şadaḳ	G. 261	+	217	+	169	+	212	+	138	+	213			+	218	+	236	+	167
allar ile kana girmiş ol melek-sîmâya bak	G. 262	+	203	+	170	+	198	+	141	+	218			+	204	+	239	+	166

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
édince vaşf-ı ruhuñ harfini rakam 'aşık	G. 263	+	216	+	168	+	211	+	139	+	210			+	217	+	233	+	168
aç gözün keşretde vahdet zevkin eyle yâra bak	G. 264	+	202	+	161	+	197	+	133	+	202			+	203	+	234	+	160
serv-kad maħbûblar içre cefasuz yâr yok	G. 265	+	206	+	162	+	201	+	134	+	205	+	91	+	207	+	232	+	161
şu karşudan gelen dil-ber be-ğâyet ğamzekâr ancak	G. 266	+	210	+	165	+	205	+	135	+	207			+	211	+	231	+	162
yüzde fem gör hâller ile 'arız-ı rengine bak	G. 267	+	204	+	158	+	199			+	217			+	205	+	248		
rûzgârûñ cevrinûñ ben bendeye oranı yok	G. 268	+	209	+	172	+	204	+	140	+	212			+	210	+	235	+	169
nukl ise naklin işidürüz elde bâde yok	G. 269	+	208	+	164	+	203			+	211			+	209	+	245		
hiç kârum yok sipihr-i gerdiş-i devvârlık	G. 270	+	205	+	159	+	200			+	204			+	206	+	243		
mîve-i bağ-ı cihân âh ki bî-dâd ancak	G. 271	+	213	+	171	+	208			+	214			+	214	+	247		
sîneme kâr eyleyelden hancer-i hûn-bâr-ı 'ışk	G. 272															+	241		
tîri beñzer göricek nâvek-i müjgâna şadağ	G. 273															+	237		
gel ey cismümdeki cân muştafâcık	G. 274																		
hañt-ı nigârı gör saña kim dâr kitâba bak	G. 275																		
tîr-i cefâlar eyledi bağrum delik delik	G. 276	+	220	+	176	+	215	+	143	+	221			+	221	+	250	+	171
degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryânûñ	G. 277	+	221	+	177	+	216	+	144	+	222			+	222	+	254	+	172
makâm-ı meykede vü câm-ı lâle-günü anuñ	G. 278	+	232	+	179	+	227	+	145	+	223			+	233	+	251	+	173
ğam degül peykânlaruñla töldi'sa cânâ yürek	G. 279	+	226	+	178	+	221			+	244			+	227	+	269		
kendün gibi zâhid beni bî-hâl mi sanduñ	G. 280	+	233	+	181	+	228	+	147	+	225			+	234	+	262	+	175
lebünü ağzına vërseñ n'ola ben maħzûnuñ	G. 281																	+	178
kâse kâse nice zehrin içeyin gerdünuñ	G. 282	+	224	+	184	+	219	+	149	+	227	+	93	+	225	+	252	+	177
ne şerefdür ki olduğı'çün pāk	G. 283															+	284		
adın anmaz idün şüfî dahı fırdevs-i a'lânûñ	G. 284	+	222	+	201	+	217			+	239			+	223	+	271		
kemânın êrgürelî rûmda kemâle kaşuñ	G. 285	+	234	+	182	+	229			+	243			+	235	+	270	+	186
yüz nâz ile bir ğonce-i ra'nâyı büyütüdük	G. 286	+	242	+	189	+	237	+	152	+	232	+	95	+	243	+	264	+	182
tenlere ruh-ı muḳaddes 'ışk-ı pākûñdür senüñ	G. 287	+	243	+	190	+	238	+	151	+	233			+	244	+	273	+	180
'aşık olana hûn-ı ciger mâ-ḫazar gerek	G. 288	+	231	+	202	+	226	+	47	+	241			+	232	+	282		
nigâr zülfî benüm boynuma kemend gerek	G. 289	+	229	+	191	+	224			+	246			+	230	+	253		
ey göñül hâlûmi derdüñle diger-gün êtdüñ	G. 290															+	266		
seng-i cevruñle dil-i vîrânûm âbâd eyledüñ	G. 291	+	240	+	192	+	235	+	156	+	234			+	241	+	265	+	187
şîve birle la'lûñı ağzuñda pinhân eyledüñ	G. 292	+	241	+	193	+	236	+	157	+	235			+	242	+	263	+	188
hañtuñ olalı ey gül-i ḫandân benefşelik	G. 293	+	246	+	194	+	241	+	158	+	236	+	96	+	247	+	277	+	189
olmuşam miḫnete mu'tâd elinden felegüñ	G. 294	+	238	+	195	+	233			+	242			+	239	+	278		
fer vëren mâḫa cemâl-i bâ-kemâlûñdür senüñ	G. 295	+	244	+	196	+	239			+	237			+	245	+	281	+	181
jâlelerdür eşk-i çeşm-i hûn-feşâmı bülbülûñ	G. 296	+	237	+	199	+	232	+	366		238			+	238	+	280	+	190
alalı âḫumî benüm o melek	G. 297	+	230	+	200	+	225			+	240			+	231	+	260		
kılıcuñ zaḫmıdır sevdâsı cismümde dil ü cânûñ	G. 298	+	223	+	198	+	218			+	245			+	224	+	288		
nice bir ehl-i islâma bu kîñüñ	G. 299	+	245	+	197	+	240			+	228			+	246	+	256		
ister iseñ bakduğıñ dâ'im yüzine ol melek	G. 300	+	227	+	180	+	222	+	146	+	224			+	228			+	174
bizden ol yâra niyâz andan hem istiğnâ gerek	G. 301	+	228	+	183	+	223	+	148	+	226			+	229	+	259	+	176

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
ne lâzım hatt-ı miskînüñ 'izârunda terâş etmek	G. 302															+	258		
ârizuñ gülzâr-ı çindür gözlerüñ âhü-yı misk	G. 303	+	235	+	185	+	230	+	150	+	229			+	236	+	257	+	179
kanına girdi 'ârizuñuñ hasreti gülün	G. 304	+	236	+	186	+	231	+	153	+	231			+	237	+	272	+	183
var ol ey âhum ki eşküm güllerin âl eyledün	G. 305	+	239	+	187	+	234	+	154	+	220			+	240	+	290	+	184
dil helâk oldı bugün derdiyle ol meh-pârenüñ	G. 306	+	225	+	188	+	220	+	155	+	230	+	94	+	226	+	289	+	185
tutdı şahn-ı gülşeni feryâd u zârı bülbülüñ	G. 307															+	267		
çün kanum içdi baña leb-i dil-sitân gerek	G. 308															+	283		
tîğ-ı ğamla cism-i 'âşık çâk çâk olmak gerek	G. 309															+	274		
ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'ış u tarabdan yeg	G. 310															+	285		
deme mey-hâned e hûra şakın bint-i 'inebden yeg	G. 311															+	286		
hem-ser olalı ol kad-i bālāya kākülün	G. 312															+	268		
zûlf-i leyfiden siyeh-baht oldı meftûnuñ senün	G. 313															+	261		
cândan helâk-ı lezzet-i güftârûnām senün	G. 314															+	275		
bezm-i bahāra başdı ayağı benefşenün	G. 315															+	276		
mey-durur devr içre şimdi pehlevânı 'âlemün	G. 316															+	279		
guşşa-i ferdâ için kim dēr saña endîşe çek	G. 317															+	287		
ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledün	G. 318																		
tîğ-ı müjgānuñla sinem çâk çâk olmak gerek	G. 319																		
dâr-ı cināna beñzer turtuğı yēr habîbün	G. 320																		
bir şey mi var cihānda ki mañlûk-ı hâk degül	G. 321	+	253	+	208	+	247	+	160	+	253			+	253	+	295	+	192
bu tokuz sîm-âb-gün deryâyı seyr et 'ibret al	G. 322															+	297		
şu 'le-i ğam dilde vü cismümde dağı çün fetîl	G. 323	+	257	+	210	+	252	+	161	+	255			+	258	+	291	+	193
'ârizuñ meyden 'arâk-rîz olsa ey hûr-ı cemîl	G. 324	+	258	+	216	+	253	+	162	+	258	+	97	+	259	+	303	+	199
sîretün 'âşıkı ol gözleme mañbûb-ı cemâl	G. 325															+	293		
âstân-ı yârda kendin türâb ister gönül	G. 326							+	370							+	311		
cefâ kılıcı ile oldı pâre pâre gönül	G. 327	+	256	+	213	+	251	+	166	+	256			+	257	+	300	+	198
âlâm-ı dehri nice çekersin huzûra gel	G. 328	+	249	+	204	+	244			+	252			+	250	+	306		
geç gelür bâğa mukayyeddür libâs-ı nâza gül	G. 329	+	252	+	215	+	249			+	250			+	254	+	302		
ğoncelerden gönderüp 'âşıklara peygām gül	G. 330															+	310		
olmuş iken bülbül-i mest ile 'işret-sâz gül	G. 331	+	251	+	207	+	246	+	163	+	251			+	252	+	301	+	194
kitâb-ı şevkuñ okur ey püser meger kandîl	G. 332	+	260	+	212	+	255	+	368	+	260			+	261	+	309		
görüñse göz yaşı içre beni yanar kandîl	G. 333	+	259	+	211	+	254	+	367	+	259			+	260	+	308		
gerek mîr-i vilâyet ol gerek dünyāya sultân ol	G. 334	+	247	+	203	+	242			+	248			+	248	+	304	+	196
mâ-sivâ jenginden ey dil saña kim dēr muğber ol	G. 335	+	248	+	205	+	243	+	159	+	249			+	249	+	294	+	197
'ışk ehlinün vücûdı yok evvel seri degül	G. 336	+	254	+	209	+	248	+	164	+	254			+	255	+	296	+	195
şanma 'âşık guşşanuñ dâ'im mekânıdur gönül	G. 337	+	255	+	206	+	250	+	369	+	247			+	256	+	307		
şüfiyâ ta'n eyleme şâfi şarâb-ı şâfa gel	G. 338	+	250	+	214	+	245	+	165	+	257			+	251	+	298		
ser vēr gönül serîr-i mañabbetde server ol	G. 339															+	292		
mısr-ı hûsn içre olup başına sultân kākül	G. 340															+	305		
künc-i ğamda bî-nevāyam ey belâ dermānum ol	G. 341																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
demiş varsam gerek bî-çâreme ol yüzi mäh ahşam	G. 342	+	297	+	246	+	293	+	382	+	280	+	98	+	298	+	340		
kılan âvâre bir şüh-i kebüter-bâzdur gönüm hayâl-i yâr ile her lahzâ 'işret-sâzdur gönüm	G. 343	+	290	+	248	+	285	+	193	+	276			+	291	+	326	+	228
meñ 'ârîzuña öykineli leşker-i nücüm	G. 344															+	325		
gehî zehr-âb-ı ğam geh mey dëyü hün-ı ciger çekdüm	G. 345	+	300	+	253	+	296	+	380	+	282			+	301	+	329		
gehî zehr-âb-ı ğam geh mey dëyü hün-ı ciger çekdüm	G. 346	+	273	+	224	+	268	+	371	+	277	+	112	+	274	+	324		
melâmet mülkine mâlik olup tâ kim 'alem çekdüm	G. 347	+	275	+	252	+	270			+	281	+	113	+	275			+	214
humârûnı derdin añdum sâġar-ı şahbâdan el çekdüm	G. 348	+	272	+	221	+	267	+	381			+	108	+	273	+	339	+	230
bir bâ'is-i hayât nigârûn helâkiyem	G. 349	+	268	+	222	+	263	+	171	+	263			+	269	+	321	+	204
cism-i zerdümle gehî deşt-i ğamuñ arslanıyam	G. 350	+	270	+	220	+	266	+	372	+	265	+	99	+	272				
elüm çekdüm bu deştün lâlesinden sünbülinden hem	G. 351	+	281	+	225	+	276					+	104	+	282	+	338	+	227
çemende her nihâli gökden inmiş hûra beñzetdüm	G. 352	+	264	+	231	+	259	+	176	+	273	+	101	+	265	+	332	+	209
her nefesde hem-demüm feryâd u zârumdur benüm	G. 353	+	278	+	229	+	273	+	373	+	267			+	279	+	323		
benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum	G. 354	+	284	+	230	+	279	+	374	+	271			+	286	+	335		
dâġlarla cismümi ser-tâ-be-pâ kan eyledüm	G. 355	+	263	+	242	+	258	+	377	+	288			+	264				
ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hüş eyleyem	G. 356	+	266	+	234	+	261	+	375	+	292			+	267	+	334		
tekebbürden berî gerd-i riâyadan pâkdür gönüm	G. 357	+	289	+	236	+	284	+	185					+	290	+	331	+	220
bu kat kat kan ile tolmış dili cânâna tapşurdum	G. 358	+	291	+	237	+	286	+	181	+	283	+	106	+	292	+	336		
geçüp cânadan seri hâk-i der-i cânâna tapşurdum	G. 359	+	292	+	238	+	287	+	376	+	284	+	114	+	293	+	337		
ey 'ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum	G. 360	+	301	+	255	+	297	+	167	+	286	+	115	+	302	+	333	+	200
ben ki eş'ârumda vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem	G. 361	+	267	+	241	+	262	+	186					+	268	+	320	+	221
gönüm diler varup ser-i zülfünde bend olam	G. 362	+	299	+	251	+	295	+	194	+	279			+	300	+	328	+	229
nesimâsâ çeküp el bâġ-ı 'âlemden güzâr êtdüm	G. 363	+	261	+	217	+	256	+	168	+	261			+	262			+	201
qaddün ile 'ârîzuñ gülzârda yâd eyledüm	G. 364	+	262	+	218	+	257	+	169	+	262			+	263	+	312	+	202
kâşkî cismümde biñ biñ dîde peydâ eylesem	G. 365	+	265	+	219	+	260	+	170	+	264			+	266			+	203
hevâdarûn olaldan dūd-ı âhum	G. 366	+	271	+	223	+	265	+	172	+	266	+	100	+	271			+	205
yoluña harc êtmege göz yaşı sîmümdür benüm	G. 367	+	274	+	226	+	269	+	173	+	270			+	276			+	206
'ayn-ı dilden cüş êdüp gözden aqar yaşum benüm	G. 368	+	276	+	227	+	271	+	174	+	268			+	277	+	318	+	207
her qaçan nâz eylese ol serv-i âzâdum benüm	G. 369	+	277	+	232	+	272	+	178	+	274			+	278	+	317	+	212
ey dil habâb-ı sâġar imiş bâġâh-ı cem	G. 370	+	302	+	258	+	298			+	291			+	303				
şol serv-qadd ü lâle-ruġa bir ġazel dëdüm	G. 371	+	282	+	233	+	278	+	179	+	275			+	284	+	319	+	215
ehl-i tevġidem ġaġikat râhınuñ âġâhıyam	G. 372	+	269	+	256	+	264			+	289			+	270	+	342	+	232
ben cünün-ı vâdi-i 'ışqam gedâlık şan'atüm	G. 373	+	285	+	235	+	280	+	180	+	272			+	285			+	216

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
cânı teslim eylemek 'ışkuñda kârumdur benüm	G. 374	+	280	+	257	+	275	+	177	+	290	+	116	+	281			+	210
tâze dâğum kırmızı gül zahm-ı tîğün süsenüm	G. 375	+	286	+	239	+	281	+	182			+	107	+	287			+	217
tolanup gün gibi etrâf-ı âfâkı güzer kıldum	G. 376																		
bu nazm-ı âbdâr ile fehmi et ne söyleyem	G. 377	+	295	+	249	+	291	+	191	+	287	+	105	+	296	+	341	+	225
								+	378										
nice bir h'ân-ı gamla âb içelüm	G. 378	+	283	+	228	+	277	+	175	+	269	+	102	+	283	+	322	+	208
hâlt olduğına kâh-ı gam ile ezel gîlüm	G. 379	+	287	+	240	+	282	+	183					+	288	+	313	+	218
eşküm sitâresin şalalı ayağa gözüm	G. 380	+	288	+	243	+	283	+	184			+	109	+	289	+	314	+	219
göndermedün yazup yañılup baña bir peyâm	G. 381	+	293	+	244	+	289	+	188			+	103	+	294			+	222
benem ki nazm serîrinde şâhib-erkânam	G. 382	+	294	+	245	+	290	+	189			+	110	+	295	+	316	+	223
gerdenimde şanma bu zülf-i siyâhumdur benüm	G. 383	+	279	+	254	+	274			+	285			+	280			+	213
																+	231		
müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hûbânım	G. 384	+	298	+	250	+	294	+	192	+	278			+	299	+	315	+	226
								+	379										
kaşuñ hilâlini meh-i tâbâna vërmezem	G. 385	+	296	+	247	+	292	+	190	+	354	+	111	+	297	+	349	+	224
																		+	261
ğonce la'lün hasretinden bağrumı hün eyledüm	G. 386																		
'âleme vëren ziyâ ol yüzi mâhumdur benüm	G. 387																	+	211
ol dilârâ dil-berümdür yâ dahı nemdür benüm	G. 388																		
gerçi êtdüm halka halka dâğumı mādâm dām	G. 389																		
şâh-ı 'ışkuñ mîriyem encüm sipâhumdur benüm	G. 390															+	327		
vücüdüm zerreler kıldı maḥabbet çün türâb oldum	G. 391															+	330		
seg-i küyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferâğ êtdüm	G. 392																		
dūd tā kim depemüzden çıka âhı çekelüm	G. 393																		
bir iki gün dile sen mâhı gerçi mihrbân buldum	G. 394																		
maḥabbet şeh-süvârınuñ atı oynadıur başum	G. 395																		
ben bugün ol âfet-i şâh-ı cihânı görmedüm	G. 396																		
gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cânâ gözüm	G. 397																		
ha müdârâdur benüm kullandüğüm	G. 398																		
'avâyıkdan geçüp küllî bu cismi cânâ tapşurdum	G. 399					+	288												
çarḥ sâkî mihrdür zerrîn ayağ-ı meclisüm	G. 400																		
öldüğümden soñra yâd eyleser yârân şöḥbetüm	G. 401																		
rüz-ı ezelde ḥâk-i vücüdüm elenmedin	G. 402	+	303	+	259	+	299	+	196	+	293	+	117	+	304	+	345	+	245
maḥabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsin	G. 403	+	354	+	295	+	349	+	231	+	346			+	354	+	394	+	267
gül ile lâle kanından gönül reng alabilmezsin	G. 404	+	356	+	297	+	351	+	232	+	348			+	356	+	396	+	268
maḥabbet câmin ey zâhid elüne alabilmezsin	G. 405	+	355	+	296	+	350	+	233	+	347			+	355	+	389	+	270
inse ḥurşid-i felek toğsa giribânımdan	G. 406	+	313			+	309			+	321			+	314	+	405		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
zerreler yüz döndüre hürşid-i 'âlem-tâbdan	G. 407	+	304	+	260	+	300	+	197	+	294			+	305	+	362	+	246
her ne kan kim yutdı dil la 'l-i leb-i dildârdan	G. 408	+	305			+	301	+	198	+	295			+	306	+	352	+	247
dil helâk oldu meded şol gözleri bîmârdan	G. 409	+	307			+	303	+	200	+	297			+	308	+	361	+	235
zevkin tıyaldan ol gözi mestâne yolların	G. 410															+	401		
hañ ne peydâ oldı ol la 'l-i şeker-âlûddan	G. 411															+	374		
mihr-i ruhuña dil vâreli ey meh-i tâbân	G. 412	+	310			+	306	+	201	+	298	+	118	+	311	+	353	+	238
çeşm-i pür-hünümde ebrûnuñ hayâli bî-gümân	G. 413	+	311			+	307	+	202	+	299			+	312	+	346	+	239
zañm-ı peykânûñ degül sinemde ey kaşı kemân	G. 414	+	312			+	308	+	204	+	302			+	313	+	360	+	
her muharrem mâh-ı nev toğsa şafağdan yâ hüseyn	G. 415															+	403		
baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yâr isteyen	G. 416															+	377		
ey dâyeñ 'âşık belâ küyünde ben derd isterin	G. 417	+	309			+	305	+	199	+	296			+	310	+	391	+	234
'âşıkam mecnûn-şıfat deşt-i belâ gerdideyin	G. 418	+	325	+	263	+	320			+	300			+	326	+	366		
huda rahm eyleyüp bülbüllerüñ âh u figânından	G. 419	+	328	+	269	+	323	+	211	+	311			+	329	+	376	+	250
dür etdi ben ğubârı ser-i küy-ı yârdan	G. 420															+	378		
fenâ ehline ta 'n etme geçüp 'ucb ile yanından	G. 421	+	329	+	266	+	324			+	304			+	330	+	415		
her şem 'i hüsne kim ola kâfûrdan beden	G. 422	+	334	+	273	+	329	+	215	+	314			+	335	+	391	+	254
çöz kâkül-i müşğînüñ 'anber ucuz olsun	G. 423	+	361	+	285	+	355	+	224	+	355			+	360	+	369		
umma her dîvânenen mecnûn-ı şeydâ meşrebin	G. 424	+	341	+	281	+	336			+	333			+	341	+	375		
çeşmüne kılsun nazar bî-bâk sahhâr isteyen	G. 425															+	368		
ben sâğar-ı belâñ ile bezmünde ser-hoşın	G. 426															+	393		
dilüm kanı ki saña şerh edeydi hâlümdeñ	G. 427	+	315			+	311	+	226	+	336			+	316	+	400	+	264
edelden kâkülünde dil karârı bî-karâram ben	G. 428	+	349	+	290	+	344			+	338			+	349	+	412	+	236
lezzet-i dermânı idrâk eylemez bî-derd olan	G. 429	+	352			+	347	+	229	+	339			+	352	+	397	+	265
kaşuña bakdum dedüm yegdür hilâl-i 'idden	G. 430															+	406		
'ışk içinde ser vârenler vardı serverlik yolın	G. 431															+	380		
kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin	G. 432	+	338	+	291	+	333			+	340			+	339	+	387		
kılmaz isem lâle-ruh bir yâr ile mül şöhetin	G. 433	+	339			+	334	+	385	+	341			+	340	+	386		
şâfi-dil rüşen-güher bî-mekr ü bî-âlem bugün	G. 434	+	353	+	293	+	348			+	342			+	353	+	399		
dedi bir gün mihr-i 'âlemtâba mâh-ı âsmân	G. 435	+	20	+	274	+	16			+	328			+	22	+	413		
livâ-yı mihrüñi dıkdüm gönül mülkine şâham ben	G. 436															+	371		
sensüz ey ruh-ı revân şüret-i bî-cânam ben	G. 437	+	351	+	301	+	346	+	386	+	345			+	351	+	388		
öliceğ hâkûmî pây-ı següñ yâr yâr nişân etsün	G. 438	+	362	+		+	356							+	361	+	392		
sen ey bülbül kebâb-ı âteş-i 'ışk-ı gül olmışsın	G. 439	+	316			+	312	+	203	+	301			+	317	+	347		
egerçi şüretâ ednâdan ednâ hâk-i râham ben	G. 440	+	350			+	345	+	230	+	320			+	350	+	355	+	266
bezm-i yâra hün-ı 'âşıkdan şarâb eglenmesün	G. 441	+	348	+	294	+	343	+	234	+	343			+	348	+	416	+	271
zâhidâ cennet ne bâbum küy-ı dil-ber var iken	G. 442									+	352								
al tûñi gülşen-i mînâyı seyrân eylesün	G. 443									+	351								
dil şikeste olalı seng-i cefâ-yı yârdan	G. 444	+	308	+	287	+	304	+	383	+	353			+	309	+	417	+	274
ķosam çemende neşâtı bahârı n'eyleyeyin	G. 445	+	318			+	314			+	349			+	319	+	411		
şaklamadan dürc-i cism içre kazâ cân cevherin	G. 446	+	342	+	299	+	337			+	344			+	342	+	398		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
hadeng-i âhumuñ zahmın yemiş bir ser-nigünumsın	G. 447	+	358	+	298	+	352	+	384	+	337			+	357	+	402		
şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ cām-ı bekaşından	G. 448	+	344	+	302	+	339			+	350			+	344	+	379		
gam acısını lezzet-i dünyāya vèrmezın	G. 449	+	345	+	280	+	340	+	220	+	329			+	345	+	357	+	258
dildârumuñ benümüle işiden rivāyetin	G. 450	+	317	+		+	313	+	205	+	303			+	318			+	240
dūd-ı âhum dütünü şafham olupdur gerdün	G. 451	+	319	+	262	+	315	+	206	+	305			+	320	+	367	+	241
kūh-ı endūh-durur âh ki bu cism-i zebūn	G. 452	+	323	+	265	+		+	207	+	307			+	324	+	349	+	242
pür-harâret mihr ü meh sevdâ-yı gerdün bî-sükūn	G. 453	+	324	+	267	+	319	+	208	+	309			+	325	+	359	+	243
yüz buldı ise gonce igende açılmasun	G. 454	+	327	+	268	+	322	+	209	+	310			+	328	+	358	+	248
cismüm üzre şu 'le-i gam hil'atümdür nürdan	G. 455	+	331	+	271	+	326	+	212	+	312			+	332	+	348	+	269
qaldı nümüne dehre cihân-ı harâbdan	G. 456	+	333	+	270	+	328			+	316			+	334	+	381		
ma'mür olam dème bu cihân-ı harâbdan	G. 457	+	332	+	272	+	327	+	213	+	315			+	333	+	419	+	251
dâğ-ı miñnetle beni öldürse ol gül-pîreñen	G. 458	+	335	+	276	+	330	+	216	+	319	+	119	+	336	+	343	+	255
her kaçan vahşî ğazālüm seyr éder şahrâ yüzın	G. 459	+	340	+	277	+	335	+	218	+	322			+		+	351	+	256
ğayrıya lutf u cefâdur baña 'âdet senden	G. 460	+	343	+	278	+	338	+	219	+	324			+	343	+	421	+	257
nice bir ola gönül haste-i hicrân senden	G. 461															+	382		
çok-durur yanar çerâğuñ encüm-i eflâkden	G. 462															+	384		
demidür ol şeh-i 'âlî-cenâba yalvarayın	G. 463	+	346	+	282	+	341	+	221	+	330			+	346	+	363	+	259
dil-berler içre ben saña 'âşık degül miyin	G. 464	+	326	+	283	+	321	+	222	+	331			+	327	+	364	+	233
																	+	260	
édüp der-post mecnûmı geçürmiş dost yanından	G. 465	+	330	+	284	+	325	+	223	+	334			+	331	+	365	+	262
hať degül dūd-ı âh imişsin sen	G. 466	+	322	+	289	+	318	+	225	+	335			+	323	+	354	+	263
qabâ-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen	G. 467	+	320	+	264	+	316	+	210	+	306			+	321	+	383	+	249
ruh-ı gerdünda her şubh ey şafak kim cilvegèrsin sen	G. 468	+	321			+	317	+	228	+	327			+	322	+	420		
yâr ile hem-halvet ol cismünde cânuñ tuymasun	G. 469	+	347	+	286	+	342	+	217	+	326			+	347	+	407		
merhamet umma gönül bu gerdiş-i bî-dâddan	G. 470	+	306	+	261	+	302			+	308			+	307	+	344		
ey dil ol lâle-ruhuñ tendeki dâğın yakasın	G. 471	+	360	+	300	+	354			+	332			+	359	+	408	+	272
ey dil ol servüñ elif üzre ki dâğın yakasın	G. 472	+	359	+	292	+	353			+	323			+	358	+	409		
düşelden ayru şeydâ dil meh-i nâ-mihrbânumdan	G. 473	+	314	+	279	+	310			+	325			+	315	+	350	+	273
boynuma aldum o zülf-i 'anberîñüñ minnetin	G. 474	+	336	+	288	+	331	+	227	+	318			+	337	+	413	+	253
eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzenîñüñ minnetin	G. 475	+	337	+	275	+	332	+	214	+	317			+	338	+	418	+	252
hadeng-i gamzeñe cismüm nişân étdüm ne hâkem ben	G. 476									+	313					+	372		
şakın âhumdan ey nigâr şakın	G. 477															+	373		
benem ol bezm-i maħabbetdeki ser-hoşlardan	G. 478															+	370		
nigârüñ lebleri vaşfi kaçan çıksa dehânumdan	G. 479															+	385		
yâ ilâhî bâde-i 'ışkı içen ayılmasun	G. 480															+	395		
gönül kuşımı kaçurdum egerçi evvelden	G. 481															+	404		
nigâra 'âşık isem ben de aña maħbûbın	G. 482															+	410		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
ben temâşâ eyler iken sen melek-sîmâ yüzün	G. 483																		
varup ol yâr-ı câna yalvarayın	G. 484																		
geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn	G. 485																		
belâ-keş dil-rübâsın sen senûn derdûnden öldüm ben	G. 486																		
evrâk açılır âh êdicek hûn-ı cigerden	G. 487																		
maḥaldür sînede dâğumla 'âlem lâlezâr olsun	G. 488																		
dikse ger çeşm-i habâbın sen semen-ruhsâra şu	G. 489	+	366	+	304	+	360	+	237	+	356			+	365	+	425	+	277
çağlayup akar benüm eşk-i revânüm sū-be-sū	G. 490	+	367	+	308	+	361	+	238	+	359			+	366	+	422	+	278
yolında dil-berûn ḥâk ol tarîk-i bî-bedeldür bu	G. 491	+	363	+	305	+	357	+	387	+	361			+	362	+	424		
şararmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferândur bu	G. 492	+	364	+	306	+	358			+	362			+	363	+	423	+	281
yaşum ol 'arîz-ı zibâya karşı	G. 493															+	431		
ağyâr âh êdermiş ol gül-'izâra karşı	G. 494	+	369	+	309	+	363			+	360			+	368	+	430		
iltifât eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev	G. 495															+	428		
nazar eylerse baña şâh-ı sa'âdet-pertev	G. 496															+	427		
'âşıkâne göñlini akıtmasaydı yâre şu	G. 497	+	365	+	303	+	359	+	236	+	357	+	120	+	364	+	426	+	276
bağrumuñ başları üstine üşüpdür kayğu	G. 498	+	368	+	307	+	362			+	358			+	367	+	429		
pâk êdüp mir'ât-ı kalbî şu gibi dîdâr sev	G. 499																		
yoluñ uğrarsa bir gün ey şabâ cânâna 'ışk eyle	G. 500	+	21	+	381	+	17			+	427			+	23	+	507		
gördiler ḥad yok ḥadeng-i ğamzeñûñ peykânma	G. 501	+	376	+	363	+	370	+	389	+	405			+	376	+	464		
varsa gözüm yaşı n'ola cânân ayağına	G. 502															+	458		
leṭâfet bağına serv ol giriftâr-ı ḥazân olma	G. 503	+	401	+	331	+	396			+	431			+	399	+	492		
gül saña ḳande beizer ey mihr ü mâh-zâde	G. 504	+	384	+	346	+	379			+	397			+	384	+	500		
mecnûn göziydi leyli ḥayâline cilvegâh	G. 505															+	448		
bilürin derdini şafâ yerine	G. 506															+	443		
ger hevâdâr olmasa ruhsâr-ı yâra mirveḥa	G. 507	+	406	+	338	+	401	+	257	+	385			+	404	+	462	+	298
oldı şikeste-ḥâtır u nâ-şâd âyine	G. 508	+	400	+	333	+	395	+	258	+	379			+	398	+	485	+	331
ḥandeyle olalı leb-i cânân girih girih	G. 509	+	387	+	321	+	381	+	246	+				+	386	+	465	+	299
içmezem mey dëyü ey şüfi yêter lâf eyle	G. 510					+	371									+	487		
yaş dökdi gözlerüm bakıcaḳ sîne dâğına	G. 511	+	370	+	310	+	364	+	239	+	365	+	128	+	369	+	433	+	282
ben belâ ferhâdıyam küh-ı ğam-ı dildârda	G. 512	+	377	+	316	+	372	+	242	+	368	+	129	+	377	+	456	+	286
şüfi ister sâgarı meclisde her ân öpmege	G. 513	+	431	+	367	+	426			+	420			+	429	+	491		
mey ayağa binmiş gezer peymânenen peymâneye	G. 514	+	380	+	314	+	375	+	264	+	381			+	380	+	455	+	330
								+	399										
süzüm sirâyet êtse mecnûn-ı nâ-murâda	G. 515	+	382	+	318	+	377	+	243	+	370	+	124	+	382	+	439	+	287
ḳan ağladuñ görince ben 'âşıkı belâda	G. 516	+	383	+	319	+	378	+	244	+	372	+	126	+	383	+	434	+	289
âstânunda yüzüm ferş eyledüm ḥâk üstine	G. 517	+	388	+	324	+	383	+	247	+	373			+	387	+	441	+	300
rüy-ı yâr ile nazar êden bu zülf-i ser-keşe	G. 518	+	403	+	375	+	398	+	391	+	418			+	401	+	481		
dâğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çâk üstine	G. 519	+	389	+	325	+	384	+	248	+	374			+	388	+	460	+	301
ḳavm-i leyli seng-i bî-dâd atdı mecnûn üstine	G. 520	+	390	+	326	+	385	+	249	+	375			+	389	+	450	+	304

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
çekdiğüm yer yer elif bu cism-i pür-hün üstine	G. 521			+	322											+	447		
nağs-ı hüsnüñle dili ey büt-i çin deyr eyle	G. 522	+	373	+	311	+	367			+	378			+	372	+	496		
ğam yemeden öldük mey-i gül-reng içilse	G. 523	+	397	+	329	+	391	+	250	+				+	395	+	459	+	303
ède mi meyl ser-i zülfi dil-i pür-hevese	G. 524	+	398	+	330	+	393	+	251	+	377	+	132	+	396	+	440	+	306
ey şanem şol hâl kim konmuş bu hadd-i mehveşe	G. 525	+	402	+	335	+	397	+	254	+	380	+	130	+	400	+	432	+	311
görmedi hün-i dilüm yâr eşigi taşında	G. 526	+	394	+	323	+	389			+	386			+	393			+	288
mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflâkde	G. 527	+	404	+	336	+	399	+	255	+	382			+	402	+	438	+	312
yâra dedüm büse vër bayramlık bayramda	G. 528	+	405	+	337	+	400	+	256	+	384			+	403	+	446	+	290
																		+	309
ruhlarıñdan çekmez el bād ile eyler 'arbede	G. 529	+	407	+	341	+	402	+	259	+	389			+	405	+	454	+	292
bir ebed mülkine cānum hem-civār etmek nice	G. 530	+	372	+	348	+	366	+	266	+	394			+	371	+	470	+	316
göñlini hürrem tutanlar lezzet-i dünyâ ile	G. 531	+	411	+	343	+	406	+	260	+	390			+	409	+	444	+	293
da'vi-i 'ışk eylemek mecnûna ben şeydâ ile	G. 532	+	412	+	344	+	407	+	261	+	391			+	410	+	445	+	294
da'vi-i ihyâ eder la'l-i lebûñ 'îsâ ile	G. 533					+													
baş koşdı zülf hatt-ı ruh-ı dilrübâ ile	G. 534	+	413	+	349	+	408	+	262	+	395			+	411	+	506	+	296
süzen ile dökeler sâhile deryâ dükene	G. 535	+	420	+	351	+	415			+	401			+	418	+	501		
meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına	G. 536	+	417	+	350	+	412	+	263	+	396			+	415	+	449	+	313
lebûñ hayālî gelelden bu çeşm-i pür-hûna	G. 537			+	352			+	265	+	398	+	125			+	435	+	314
'arîza lâle sürüp leyli-sıfat gülgüne	G. 538	+	418	+	354	+	413	+	270	+	400			+	416	+	452	+	319
çün şitâ faşlında tuğyân eyler âb-ı edrine	G. 539	+	439	+	365	+	435	+	283	+	419			+	437	+	473		
göñlüm ister yeñi başdan yine âvâre düşe	G. 540	+	421	+	356	+	416	+	271	+	402			+	419	+	436	+	320
baş koşdı sâyeveş bir iki yüzi karaya	G. 541	+	415	+	357	+	410	+	272	+	403			+	413	+	437	+	321
yapduğında yazmış ibrahîm-i âzer ka'beye	G. 542	+	426	+	361	+	421	+	274	+	407			+	424	+	451	+	323
zeyn iken dağ-ı gamuñla nazar etseñ tenüme	G. 543	+	425	+	360	+	420	+	282	+	406			+	423	+	478	+	327
varduğumca küyuña bu dide-i nemnâk ile	G. 544	+	427	+	362	+	422	+	275	+	408			+	425	+	457	+	324
âyine her gün koyar dildarı tenhâ koynına	G. 545	+	381	+	380	+	376	+	276	+	430	+	122	+	381	+	480	+	333
sen şehûñ gerd-i rehın mäh alup ayesine	G. 546	+	423	+	355	+	418	+	393	+	412			+	421	+	493		
döginüp taş ile leylâ demedi dâyesine	G. 547	+	424	+	359	+	419	+	392	+	409			+	422	+	494		
ol şanavber-kad içün evden olup âvâre	G. 548	+	409	+	353	+	404	+	267	+	399			+	407	+	469	+	315
tağlarca edeyin minneti ferhâda yine	G. 549	+	379	+	376	+	374			+	421			+	379	+	490		
pervâneler melâmet odına girişmeye	G. 550	+	430	+	366	+	425	+	284	+	411			+	428	+	453	+	328
'attâr-sıfat geldi yine bâğa benefşe	G. 551	+	437	+	369	+	433			+	423			+	435	+	475		
açılmaz idi seyre gelüp bâğa benefşe	G. 552	+	438	+	370	+	434	+	395	+	424			+	436				
gölşende dönüp 'aşk-ı bi-bâke benefşe	G. 553	+	436	+	368	+	432	+	285	+	422			+	434	+	488	+	332
ğonce ağzına düşer mi jâleyi dendân ede	G. 554	+	410	+	339	+	405	+	195	+	387			+	408	+	510	+	279
âyine hüsnüñe kul olsun şafası var ise	G. 555	+	434	+	379	+	430			+	415			+	432	+	508		
acıdıcağ yaşum ol gül-çihre	G. 556	+	416	+	342	+	411			+	393			+	414	+	486		
şoñbet-i ehl-i tekellüfden berî oldum yine	G. 557	+	378	+	317	+	373		245	+	369			+	378	+	483	+	297
şanuram bakşam nigârûñ gözi üzre kaşına	G. 558	+	375	+	313	+	369	+	241	+	367			+	375	+	484	+	285

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
'aceb mi vërse serin çarḥ düd-i âhumuza	G. 559	+	391	+	327	+	386			+	413	+	121	+	390	+	499	+	291
gözlerüm yaşı revân olmış aḳar şahrâlara	G. 560	+	414	+	345	+	409	+	269	+	392	+	127	+	412	+	466	+	318
yüzüme bir ḳadem başmaz benüm ol serv-i âzâde	G. 561	+	385			+	382			+	383								
sipih rēşk edeli 'îş-i ber-devāmumuza	G. 562	+	392	+	334	+	387			+	364			+	391	+	468	+	295
şem' gıbi şanmañuz tenhâ zebânüm sūḥte	G. 563	+	396	+	328	+	390	+	253	+				+	394	+	511	+	308
sâgar ṭarîḳ-i 'işreti ta'lim edüp güle	G. 564	+	432	+	371	+	427			+	417			+	430	+	476		
edüp cefâyı pîşe meyl étme âh u zâra	G. 565	+	408	+	340	+	403	+	268	+	388			+	406	+	482	+	317
elinde âhumuñ oldu bu çarḥ-ı dñn kâse	G. 566	+	433	+	372	+	429	+	397	+	371			+	431	+	498	+	305
bakmasa sen dil-ber-i 'âlî-cenâbuñ 'aynına	G. 567	+	399	+	332	+	394	+	252	+	414			+	397			+	307
dem mi var ḳanlu yaşum çihreme yol eylemeye	G. 568															+	503		
çarḥ abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrūḥte	G. 569	+	395	+	347	+	392			+	429			+	373	+	497		
derd ü ḡamdur yēdügüm ni' met-i dñnyâ yerine	G. 570	+	386	+	320	+	380			+	416			+	385	+	502	+	302
nice bir mest gece gün toḡa maḥmūr eyle	G. 571	+	374	+	378	+	368			+	426			+	374	+	472	+	329
büm 'âr eyler iken ḳonmaḡa vîrânemüze	G. 572	+	393	+	374	+	388	+	365	+	428			+	392	+	504		
								+	398										
mâ'il oldum bir lebi üstinde ḳaşı gelmişe	G. 573	+	422	+	358	+	417	+	273	+	404			+	420	+	463	+	322
her nazar eden şadaḡında o mâhuñ yayına	G. 574	+	435	+	377	+	431	+	390	+	425			+	433	+	512	+	280
ḡüşe-i fakr dilâ ḳişver-i cemdür bilene	G. 575	+	419	+	315	+	414							+	417	+	505		
yine 'aşıklar içinde ḳadem başdum bu meydâna	G. 576																		
ḳıldum sefer diyâr-ı ḡam u derd ü mihñete	G. 577															+	442		
dēdüm dildâra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymâne	G. 578															+	467		
ḡamzeyle ḳaşuñ başlamadın tîr ü kemâna	G. 579															+	471		
aḡyâr nazar edemez ol ince miyâna	G. 580																		
hengâm-ı şehirde açılıp bâḡa benefşe	G. 581															+	474		
eyleme cân vērdügüm 'ayb ol büt-i ṭannâzuma	G. 582															+	477		
peykânüñ eyâ ḳaşı kemânüm dil içinde	G. 583															+	479		
ḳanum iç dērsem nigârüñ ḡamze-i mey-nüşına	G. 584															+	489		
yûri var meykede bünyâd ḳılıp deyr eyle	G. 585									+						+	495		
âftâb-ı ṭal'atüñi görmesem bir şubḥ-ḡâḥ	G. 586																		
'arızın vaşf eyler iken ḡülşen içre ḡül güle	G. 587					+	428	+	400									+	326
düşürdi şevḳ-i ruḡuñ ḡalkı eşk-i pür-ḡûna	G. 588																		
bir ṭavr ile geldi ḡül bezmine lâle	G. 589																		
âḥ hecrüñde gözüm yaşını giryân étme	G. 590																		
bugün elden giderme gel piyâle	G. 591																		
bir ḡüzel meh-pâre gördüm ben bugün ḡülzârda	G. 592																		
bir ḡüzeller şâhını şâḥ eyledüm cân mülkine	G. 593																		
şâdıkul-ḳavl olsa dil-ber bî-vefâ yâr olmasa	G. 594																		
elüñden görmedük hiçbir belâ mı ḳaldı 'âlemde	G. 595							+	396										
bir muḡ-beḡeyi gördüm dil-berliği çağında	G. 596																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
bâğ-ı cihānda kārı kimūn āh u zār ola	G. 597	+	31			+	26	+	32	+	39			+	35	+	513	+	26
bezm ol-durur ki yār iče mey sāki cān ola	G. 598															+	515		
bir kuluñ kim rûm hassānı ola	G. 599															+	514		
dil-ber oldur ki maħabbet edene kîni ola	G. 600	+	34			+	29			+	46	+	19	+	38	+	516	+	33
mest-i ‘ışk olanlara ‘arz eyleme peymāneyi	G. 601	+	429	+	382	+	424	+	394	+	376			+	427	+	509		
yaşum getürdi yanuma ol mäh-pāreyi	G. 602	+	428	+	364	+	423	+	281	+	410			+	426	+	522	+	325
‘ışk odı sîneme uralı derd dāğını	G. 603	+	440	+	383	+	436	+	279	+	433			+	438			+	334
kim ki görmek istese güllerle cennet bağını	G. 604	+	441	+	384	+	437	+	280	+	434			+	439	+	531	+	335
								+	291										
ğamuñla ayağa düşdüm şarāb-ı nāb gibi	G. 605	+	452	+	391	+	448	+	295	+	440			+	450			+	341
büstān-ı ser-i kūyuñ tolanup āb gibi	G. 606	+	453	+	392	+	449	+	296	+	441			+	451			+	342
étmezem gülzār seyrin bülbül-i şeydā gibi	G. 607	+	454	+	394	+	450	+	286	+	443	+	136	+	452			+	340
bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni	G. 608	+	445	+	386	+	441	+	292	+	435			+	443	+	542	+	336
mihr âteş-bāzlar resmini engiz eyledi	G. 609	+	463	+	397	+	460	+	289	+	447			+	461	+	527	+	345
yoluñda ser vērüp şu ki serverlik eyledi	G. 610	+	465	+	398	+	462	+	290	+	448	+	137	+	463	+	519	+	346
ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağladı	G. 611	+	466	+	399	+	463	+	297	+	450	+	134	+	464	+	517	+	347
derd ser-leşkerine bekledi mecnûn vādî	G. 612	+	469	+	402	+	466	+	298	+	452			+	467	+	583	+	348
derd okların ol kaşı kemān cānuma atdı	G. 613	+	470	+	403	+	467	+	299	+	454			+	468	+	534	+	349
cān vërsem añuban kad ü ruhsār-ı yārümi	G. 614	+	471	+	404	+	468	+	300	+	455			+	469	+	584	+	350
gözümle göñlüm arar hüs-n-i ‘ālem-ārâyı	G. 615	+	478	+	411	+	475	+	342	+	458			+	476			+	356
elüñe cām-ı āl geldi cihānuñ sa’d-ı devrānı	G. 616	+	479	+	412	+	476	+	305	+	460			+	477			+	357
n’ola gözlerse erbāb-ı nazar ruhsār-ı cānānı	G. 617	+	480	+	413	+	477	+	306	+	461			+	478	+	538	+	354
‘ışk ehli ol-durur ki görem dēyü yārini	G. 618	+	486	+	416	+	484	+	307	+	464	+	135	+	485	+	520	+	358
şalduğumda hāne-i ‘ışkuñ ezel bünyādını	G. 619	+	485	+	418	+	483	+	308	+	465	+	133	+	484			+	359
ey göñül mecnûn-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni	G. 620	+	447	+	422	+	443	+	311	+	472			+	445	+	526	+	362
benem mecnûn-ı pür-sevdā-yı leyli	G. 621	+	491	+	415	+	489	+	304	+	471			+	490	+	544		
ey felek bir gün muķīm-i kūy-ı dildār ét beni	G. 622	+	459	+	436	+	458												
hayliden pîr-i muğānuñ beklerüz dergāhını	G. 623	+	489	+	420	+	487	+	309	+	467			+	488	+	528	+	360
fürkatünde dāğ ile na’l ile zeyn edüp teni	G. 624	+	493	+	423	+	491	+	312	+	469			+	492	+	521	+	363
göñül seni dileyü her cenāba yüz tutdı	G. 625	+	495	+	427	+	493	+	314	+	477			+	494	+	529	+	365
ol kemān-ebürü gazāl-i mihri naħcîr eyledi	G. 626	+	464	+	433	+	461	+	322	+	482			+	462			+	373
revā mıdur kelisādan çıkarmak bir müselmānı	G. 627	+	484	+	425	+	481	+	313	+	470			+	482	+	541	+	364
nigārā bezm-i hüsnuñde dil-i mestānemüz kaldı	G. 628	+	496	+	429	+	494	+	315	+	478			+	495	+	532	+	366
sîm-i eşki her kimūn yoluñda işār olmadı	G. 629	+	498	+	430	+	496	+	316	+	480			+	497			+	367
kemān-ı rüstemi kaşuñ kemānı gelmedi mi	G. 630	+	500	+	434	+	498	+	319	+	484			+	499	+	525	+	370
bulınmaz bezm-i ğamda baña hem-dem nāleden gayrı	G. 631	+	494	+	426	+	492	+	318	+	476			+	493	+	553	+	369
bāzār-ı kâ’inātda gördi güzel seni	G. 632	+	446	+	431	+	442	+	317	+	481			+	444	+	558	+	368
ol kadar vërdüm hevāya kendümi hırmen gibi	G. 633			+	443	+	18	+	326	+	491					+	518	+	376
pîr-i çarhuñ her seher mihr alduğı’cün yaşını	G. 634	+	504	+	441	+	502	+	327	+	490			+	503			+	377

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
nigârâ sen revân olduñ benüm göñlümde ğam kaldı	G. 635	+	497	+	438	+	495	+	323	+	487			+	496	+	543	+	374
yandum şol ak yüze o kara kaşdayın dahı	G. 636	+	502	+	439	+	500	+	324	+	488			+	501				
benem şemşir-i hün-bârumla devrânüñ ser-endâzı	G. 637	+	508	+	442	+	506	+	328	+	492			+	507	+	530	+	378
kıldı mâtem-zede haţt-ı ruh-ı gül-fâm beni	G. 638	+	460	+	450	+	456	+	278	+	496			+	458	+	552		
yêter olduĸ ğubâr-ı ğamla bengî	G. 639	+	490	+	419	+	488	+	310	+	473			+	489	+	556	+	361
teşneyem kandur beni âb-ı zülâlün şadĝası	G. 640	+	475	+	455	+	472	+	346	+	501			+	473	+	565		
ne ğam ey nâle belâ eylese pâ-mâl beni	G. 641	+	505	+	444	+	503	+	331	+	463			+	504	+	557		
yûri hey ‘âşıkına ‘âdeti bî-dâd yûri	G. 642	+	501	+	435	+	499	+	320	+	485			+	500	+	586	+	371
diyâr-ı bezmün ey dil şâh-ı gevher-pâşidur sâķî	G. 643	+	503	+	440	+	501	+	325	+	489			+	502	+	537	+	375
zûlfûññ küfrine şöyle vèrmişem ikrârımı	G. 644															+	545		
mecnün kaçan ki ‘ışķ êline pâdsâh idi	G. 645	+	506	+	446	+	504	+	334	+	493			+	505	+	587		
eylemiş haţtı la ‘l-i cânânı	G. 646	+	488	+	449	+	486	+	335	+	445			+	487	+	588	+	383
görüþ cân vèrdüm ol nâ-mihrbânı	G. 647	+	487	+	421	+	485	+	341	+	442			+	486			+	379
dâĝ-ı sînem ehl-i derdün olalı baş ocaĝı	G. 648	+	468	+	400	+	465	+	288	+	451			+	466	+	546	+	344
hırķa n’êtsün şûfiye pür-kîne olsa sînesi	G. 649	+	456	+	452	+	453	+	277	+	499			+	455	+	589		
rızâñ gözlerin senden gelen derd ü belâ haķķı	G. 650	+	509	+	447	+	507	+	329	+	495			+	508	+	563	+	382
yâr olaldan raķş-ı hûsn ile cihânün yüĝrûĝı	G. 651	+	450	+	388	+	446	+	294	+	438			+	448	+	551	+	338
gelse söz meydânına cânâ cihânün yüĝrûĝı	G. 652	+	451	+	389	+	447	+	302	+	439			+	449	+	553	+	339
ol meh bizümle eylemedi âşnâlıĝı	G. 653	+	507	+	451	+	505	+	330	+	498			+	506	+	547	+	380
çigneķ oldum leşķer-i derd ü gama yâd êt beni	G. 654	+	457	+	395	+	454	+	287	+	446			+	456			+	343
ne ziyân êtdi saña şûfi şarâb-ı şâfi	G. 655	+	477	+	408	+	474	+	303	+	457			+	475			+	353
tâ ki gördüm hûsn içinde ol melâhat kânımı	G. 656	+		+	445	+	482	+	333	+	474			+	483				
haddüñdür sevdüğüm ebr-i bahârün ĝiryesi	G. 657	+	473	+	406	+	470			+	462			+	471	+	574		
‘ışķ bir şem ‘-i ilâhîdür benem pervânesi	G. 658	+	472	+	407	+	469	+	301	+	432			+	470	+	535	+	351
hey ne müşķil kâr imiş ‘âlemde yâr eksüķlüĝı	G. 659	+	462	+	454	+	459			+	502			+	460	+	563		
beni ķul êtdi ‘ışķına bugün bir mâh-ı ken ‘ânî	G. 660	+	483	+	437	+	480	+	321	+	486			+	481	+	585	+	372
gözün şîr-i şikâr-efĝen-durur kaşuñ siyeh-ĝuşı	G. 661															+	533	+	352
seg-i leyli ayaĝına sürüp mecnün pîşânî	G. 662	+	482	+	432	+	479	+	343	+	505			+	480	+	548		
şeb-i hecrüñde yitürsem n’ola ey mâh yolu	G. 663	+	448	+	387	+	444	+	293	+	437			+	446	+	561	+	337
encümle gezdî ĝeçe şehri ķamer çerâĝı	G. 664	+	444	+	448	+	440			+	494			+	442	+	562		
ĝör ‘âşıkun tenindeki na ‘l içre dâĝını	G. 665	+	442	+	456	+	438	+	338	+	503			+	440	+	540		
seyr êdenler öldüğümden soñra sînem dâĝını	G. 666	+	443	+	457	+	439	+	339	+	504			+	441	+	550		
şalmaĝa ĝam-hâne-i hierâna yer yer âteşi	G. 667	+	449	+	385	+	445			+	475			+	447	+	578		
şîrlerden vâdi-i ‘ışķun ĝeçilmez bîşesi	G. 668	+	455	+	390	+	451			+	479			+	453	+	576		
fakr ikliminde şol kim sürdi tenhâ begliĝı	G. 669	+	461	+	393	+	457			+	456			+	459				
sa ‘âdet tahtıñuñ sultânına haķdan ‘atâ geldi	G. 670	+	467	+	396	+	464			+	449			+	465	+	569		
her şererden oldı bir deryâ-yı âteş bîşesi	G. 671	+		+	401	+	452			+	468			+	454	+	573		
fakr ile faķr eyleyen meydân-ı dîn serverleri	G. 672	+	476	+	405	+	473			+	444			+	474	+	577		
serv oldıysa nigârâ bağbânun dikmesi	G. 673	+	474	+	409	+	471			+	459			+	472	+	567		
tâ ki oldı şâh-ı rez pîr-i muĝânun dikmesi	G. 674							+	340							+	568		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
gördi göz yaşı yıkup âh ise ber-bâd êtdi	G. 675			+	410			+	336	+	436					+	582		
görmez isem ka'bede maḥbûbumuñ dîdârını	G. 676	+	481	+	414	+	478			+	466			+	479	+	579		
kapdı cihremden şabâ ḥâk-i der-i cānānumı	G. 677	+	492	+	417	+	490	+	332	+	453			+	491	+	524		
öldüğümde seyl-i eşk iletse bî-pervâ beni	G. 678			+	424			+	345	+	483								
nice yüz bulmasun devr-i ruhında zülf-i miskîni	G. 679	+	499	+	428	+	497			+	497			+	498	+	539		
dervîş kim şî'âr êde fakruñ libâsını	G. 680															+	570		
saña gönderse nâlem dîd-ı âhı	G. 681																		
kıldı ğam ferhâd ile mecnûn dil-i şeydâları	G. 682															+	571		
mâlik-i derd olsa 'âşık istemez dünyâları	G. 683																		
nâz ile ol ğonce cün seyr-i gülistân eyledi	G. 684																		
bugün bir muğ-beçe maḥbûbuñ oldum zâr u şeydâsı	G. 685															+	549		
yâr gösterdi biraz âyîne-i ruḥsârını	G. 686																		
sıneme şol deñlü yakdum dağlar yok sağışı	G. 687																		
ey felek yâ hem-nişin-i bezm-i cānân êt beni	G. 688	+	458	+	453	+	455	+	337	+	500			+	457	+	566		
bî- 'îş-i bâde olma-durur ğam dēdükleri	G. 689																		
görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi	G. 690																		
elûñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cānı	G. 691															+	523	+	355
tolanurken gece şeb-revlik ile kûy-ı cānānı	G. 692																		
'ışk ferhâdına başum bîsütün tağı gibi	G. 693															+	555		
şeh-i mülk-i cemâl olduñ nitekim dil-berûñ kaşı	G. 694															+	560		
ruḥsârûñ iken ey meh rûhuñ yanar çerâğı	G. 695																		
fiğân ki hem-dem-i nây êtdi âh u zâr beni	G. 696																		
ḥaṭṭı giderdi yâr yüzinden revâcını	G. 697																		
nâşih içdi êtmeden ibrāmı bayram êrtesi	G. 698																		
gönlüne gelse elem bî-çihre-i pür-tâb-ı mey	G. 699																		
âh êdersem yakaram odlara bu nüh felegi	G. 700																		
gerdenûñ göstermek ile sîne-çâk êtdûñ beni	G. 701															+	572		
tâ ki gördüm bir nazar ol mâh-peyker dil-beri	G. 702															+	575		
yine bu çarḥ-ı sitem-pîşe 'aceb hâl êtdi	G. 703															+	580		
gördüm rakîbe cevır okın atar ol âfeti	G. 704															+	581		
kıt'alar																			
baña eyyâm-ı vişâl olmadı hergiz rûzî	Mk. 1																		
mâl-i dünyâ ki zıllı zâ'ıldür	Mk. 2																		
bir ḥayâlî-zâde bendeñ vardur ey şâh-ı kerîm	Mk. 3	+	510	+	458	+	508	+	404	+	507			+	509	+	601		
ḥusrevâ êtdi terbiyet çünkim	Mk. 4	+	512	+	459	+	509			+	508			+	510				
altun üsküflü kuloğlı güzeliyken ḥurşîd	Mk. 5	+	511	+	460	+	510			+	509			+	511	+	611		
şorarsa ser-güzeştümden benüm şehrümde yârânım	Mk. 6	+	513	+	462	+	512			+	510			+	513				
tutup behrâm gibi gûra şaldı	Mk. 7	+	514	+	466	+	511			+	511			+	512	+	609		
her makâma ki êdesin âheng	Mk. 8	+	515	+	467	+	513			+	514			+	514	+	610		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
seydînüñ çok sikildügin evvel	Mk. 9	+	524	+	469	+	521			+	515			+	516				
elüñ yu kendü kânundan dilâ teslim kıl cânı	Mk. 10																		
maḥabbet tîrini pertâb êdüp mihnet kemânından	Mk. 11																		
varsa gözüm yaşı n'ola cânân ayağına	Mk. 12									+	513								
girse ele bir sarây-ı hâlî	Mk. 13															+	590		
ne i'tibâr bu çarḥa yaşum ḥabâbıdur	Mk. 14															+	591		
gırince bahrine 'ışkuñ şanup kenârı sığ	Mk. 15															+	592		
güşvâr-ı 'arş olursa yaraşur her bir sözi	Mk. 16															+	593		
dil müjeñ tîriyle cânâ sine-çâk olmış yatur	Mk. 17															+	594		
şehe kul olmağa geldi cihânda bir levendüm var	Mk. 18															+	595		
gedâ ki terkini urdı bu 'âlem-i dünüñ	Mk. 19															+	596		
cefâlaruñla nice zulmi bî-günâh çekem	Mk. 20															+	597		
nâr-ı ğamuñla nûr olup ey mâh-pâre şem'	Mk. 21															+	598		
olmasa sen zât-ı pâke 'âşık-ı dîdâr gül	Mk. 22															+	599		
çok mı sen şâh-ı selimî-meşrebe	Mk. 23															+	607		
teng-i şeker karşuñla dil-teng olup açılmasun	Mk. 24															+	600		
şâhdan bir raḥş ister gönümüz	Mk. 25															+	606		
lutf-ı bî-pâyân ne mümkün kim ola bir şâhdan	Mk. 26															+	602		
yâr elinden gelicek baña açarsın gönlüm	Mk. 27															+	608		
şol ki evvel cefâ vü ğuşsa göre	Mk. 28															+	605		
şol ki evvel vefâ êdüp soñra	Mk. 29															+	604		
ölmek dirilmek emr-i ilâh idügin bilür	Mk. 30															+	612		
delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hâl olma	Mk. 31																		
hûblar daḥar idi başına evvel çiçeği	Mk. 32																		
pâdşâhum tapuñla nesl-i melekdür dödiler	Mk. 33																		
neng ü 'ârı büt edinmekden ise biñ kerre	Mk. 34													+	515				
şöyle oldum bâde-i telḥüñ giriftârı bugün	Mk. 35																		
oldı her şâh-ı şükûfe yine 'âlî-himmet	Mk. 36																		
ehl-i nazmuñ be şapḥalu gidisi	Mk. 37																		
üstâd-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı	Mk. 38																		
m ü f r e d l e r																			
fiğân ki hem-dem[-i nây] êtdi âh u zâr beni	Mf. 1																		
tolanurken gece şeb-revlik êdüp kûy-ı cânânı	Mf. 2			+	468														
komaz âhumdan ey meh-rû felek ber-bâd êde anı	Mf. 3																		
benem erbâb-ı nazmuñ devleti ey şabḥalı kâfir	Mf. 4	+	523	+	470					+	516			+	520				
maḥabbet-ḥânedür gönüm ezelden 'ışk-ı cânâna	Mf. 5	+	516	+	471	+	514			+	517			+	517				
çihresinde görüben lem'a-ı nûr-ı nebevî	Mf. 6			+	472														
deme yolumda komaz bir taşı bir taş üstine	Mf. 7			+	473														
ne yolumdur benüm ḥâk-i reh-i erbâb-ı 'ışk olmak	Mf. 8			+	474														
şâdî enîs-i ğuşsa vü zulmet qarîn-i nûr	Mf. 9																		
gördüm rakîbe cevır oḥın atar ol âfeti	Mf. 10																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
zûlf-i leyli'den siyeh-baht oldı meftûnuñ senüñ	Mf. 11																		
bu toköz sîm-âb-gün deryâyı seyr-ê 'ibret al	Mf. 12																		
bumı dâr baña bir güzel muttasıl	Mf. 13													+	523				
gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serüm var	Mf. 14																		
rind-i dürd-âşâmlıkla buldı şöhret nâmumuz	Mf. 15																		
ko sinem âteş-i 'ışkuñla yansun tâze dâğ olsun	Mf. 16									+	512								
gêydüñ revâçe başuña bulduñ revâcuñı	Mf. 17	+	525			+	522			+	524								
şapkasını geyicek yahyâ keşîşe beñzer	Mf. 18																		
mıhr-i cihânı kim ki gönülden êder terâş	Mf. 19	+	521	+	464	+	519			+	518			+	522	+	628		
şemşir-i fûrkatüñle ciger çâk çâkdür	Mf. 20	+	518	+	463	+	516			+	519					+	636		
çarh abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrûhte	Mf. 21	+	519			+	517			+	520								
şekkerin leblerüñün şânına inmiş cânâ	Mf. 22									+	521								
şikâyet kılma zulminden nazar kıl ol hat ü hâle	Mf. 23	+	517	+	461	+	515			+	522			+	518				
yaşum binâ-yı şabruma seyl-i fenâ imiş	Mf. 24	+	522			+	520			+	523			+	521	+	614		
katre-i jâle ile lâleleri hâmuñuñ	Mf. 25	+	520	+	465	+	518			+	525			+	519				
hây u hüdan fâriğü'l-bâl olmak ister gönümüz	Mf. 26															+	613		
'ışkuñda garaž çâşnı-i derd ü elemdür	Mf. 27															+	615		
yâr-ı sengin dil yıkılmış gönümü yâd eyledi	Mf. 28															+	616		
ğamum yer kimse yok hergiz dil-i ğam-h'ardan ğayrı	Mf. 29																		
bu ağarmış başı ferhâduñ şanasın tağıdur	Mf. 30															+	617		
mâr-ı zûlfuñ bu dil ü cânı perîşân eyledi	Mf. 31															+	618		
leb-i sâkıye êtdüñ cânı teslim	Mf. 32															+	619		
ilâhî bülbül-i gûyâ ola bağ-ı belâgatde	Mf. 33															+	620		
görmek için makâm-ı mevlûdın	Mf. 34															+	621		
mâh-ı ramazân eyledi ey şâh terakkî	Mf. 35															+	622		
tâze sözle gelmege nev-rüzda sultânuma	Mf. 36															+	624		
gülistâna gül-âbı armağan ilter mi bir 'âkııl	Mf. 37															+	626		
felek mülkinde ey mâh-ı melek-çihir	Mf. 38															+	629		
gül ne deñlü nâzûk ü rengin ü ter hoş-bü ise	Mf. 39															+	631		
görinelden güzelüm ince miyânuñ nazara	Mf. 40															+	632		
tîğ-ı ğam mecrûhı oldum kimse gelmez yanuma	Mf. 41															+	633		
gezdi şahrâları çâk cânı çıkınca mecnûn	Mf. 42															+	634		
sen gül 'izârdan tûtalum olmadı dilek	Mf. 43															+	635		
huzûr-ı şâh-ı 'âlemde ne lâzım lâflar urmak	Mf. 44																		
şoñra geldümse necâtîyle nevâyiden ne ğam	Mf. 45																		
tâb-ı cemâl-i dil-bere tâkat getürmeyüp	Mf. 46																		
şikest olsa şurâhi câm-ı meclis ber-karâr olmaz	Mf. 47																		
berç-ı âhum güç ile buldı yerin sinemde	Mf. 48																		
keşti-i bâdeyi gel tuncaya karşı çekelüm	Mf. 49																		
içmezem mey dëyü ey şüfi yêter lâf eyle	Mf. 50			+	475														

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	S.10	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.5	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra
olduğum'çün ramazānum ğam-ı hecründe 'alil	Mf. 51			+	476														
göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	Mf. 52																		
'ālem-i 'ışkuñ mü'ebbed şāhiyuz mecnūn gibi	Mf. 53															+	616		
gördi ki kıblegāh-ı cihāndur ol iki kaş	Mf. 54															+	630		
seyl-āb kabrin etdi şimāl ü şabā gelüp	Mf. 55																		
cüy-ı eşkümden felek dülābı gerdān olalı	Mf. 56															+	618		
belli iken hayālīnūñ şanı	Mf. 57																		
taḅ'um pelengi eyledi şīr-i felekle ceng	Mf. 58																		
şehper-i cibrīldür cārūb-ı meydān-ı ğazā	Mf. 59																		
on biñ akçe dirliği lāyık mıdur ben bendenūñ	Mf. 60															+	623		
küy-ı dildārı tolanma tutmasun ey gird-bād	Mf. 61																		
şūfiyā ta'n eyleme sāfī şarāb-ı şāfa gel	Mf. 62																		
hüsnuñe āyīne kul olsun şafāsı var ise	Mf. 63																		
her şem'-i hüsne ger ola kāfūrdan beden	Mf. 64																		
deryā-yı 'ışka ğarķ olalı bulmadum kenār	Mf. 65																		
āhum yüzünde zūlfūñi kılduķda tārmār	Mf. 66																		
gerçi göñlüm kendüy-i cām-ı sikender gösterür	Mf. 67																		
kalmadı çeşmümde nem hecrinde giryān olmağa	Mf. 68																		

Tablo 7.5. Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.2, B.2, B.1, RAS, Ü.5 ve M.1 Nüshalarının Dökümü

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kaşideler																					
dilâ bu menzil-i vîrânı şanma cây-ı sürür	K. 1	+	1	+	1	+	12			+	1	+	1			+	1	+	1		
h'âb-ı gâfletde iken göz açup oldu bîdâr	K. 2	+	2	+	2	+	13			+	2	+	2			+	2	+	2		
burûc-ı kal'a-i gerdünda yine vaqt-i şehîr	K. 3	+	3	+	3	+	14			+	3	+	3			+	3	+	3		
gün gibi toğdı qarşudan o meh-liķâ şehîr	K. 4			+	4					+	4	+	4			+	4	+	4		
olalı maşrık elinde şâhbâz-ı zer güneş	K. 5	+	4	+	5	+	15			+	5	+	5			+	5	+	5	+	2
hursa niyâm içinde kaçan kim yegâne tîğ	K. 6	+	5	+	6	+	16			+	6	+	6			+	6	+	6		
livâ-yı mâhı çü dikdi sipihre husrev-i zeng	K. 7	+	6	+	7	+	17			+	7	+	7			+	7	+	25		
şeb ki meh geçdi felek tahtına sultân-şekl	K. 8	+	7	+	8	+	18			+	8	+	8			+	8	+	7		
şu dem ki kendüyi 'arz eyledi cihâna hilâl	K. 9			+	9	+	19			+	9	+	9			+	9	+	8		
fezâ-yı 'âlemi çün şâhbâz-ı zerrîn-bâl	K. 10	+	8	+	10	+	20			+	10	+	10			+	10	+	9		
qaddûne beñzedür özini ey nigâr serv	K. 11	+	10	+	11	+	21			+	11	+	11			+	11	+	10		
gözüm tuş oldu eylerken şehîr vaktinde seyrânı	K. 12	+	11	+	13	+	23			+	13	+	13	+	1	+	13	+	12		
erişüp şâha lutf-ı rabbânî	K. 13	+	12	+	14	+	24			+	14	+	14			+	20	+	13		
'îd-i kurbân erdi halkı yine şādân eyledi	K. 14	+	13			+	25					+	16			+	14	+	14		
felek gehvâre-i şıbyâna beñzer	K. 15	+	14									+	15			+	21	+	15		
ey seyl-i eşk hâne-i cismüm harâb kıl	K. 16	+	15	+	16							+	18			+	15	+	195		
ey hilâl-i 'îd-i devrân sâgar-ı gerdân mısın	K. 17	+	16	+	15	+	329					+	17			+	16	+	16		
tarikat ehlidür şâhib-velâyet tûğ-ı sultânî	K. 18	+	17	+	17	+	330			+	15	+	19			+	17	+	17		
merhabâ ey ravza-i 'âlî nazargâh-ı güzîn	K. 19	+	18	+	19	+	52			+	17	+	21			+	18	+	18		
iki serv-i revân etdi yine gülzâr-ı 'osmânî	K. 20			+	18	+	331			+	16	+	20			+	19	+	19		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
berg-i gülden édüp zebân gonce	K. 21																				
gerçi baş egmedi cemşid ile hâkâna kerem	K. 22																				
bâgda olup şükûfe haylına serdâr gül	K. 23	+	9	+	12	+	22			+	12	+	12			+	12	+	11		
seher enfâs-ı nesim êtdi cihânı hoş dem	K. 24																				
'âlem-i gaybı cemende kıldı kudret âşkâr	K. 25																				
muşammatlar																					
bir güzel gördüm ki reşk-i şüret-i büt-hânedür	Msm. 1			+	21							+	23	+	5	+	23	+	26		
cânuña âteş urur mihr-i dırağşânuñ mı var	Msm. 2																				
ey gönül kopmaz şafâ çün merdüm-i maḥmûrdan	Msm. 3	+	183			+	46					+	24	+	6	+	24	+	20		
ḥusrevâ küyuñ gedâsı tâc-ı hâkân istemez	Msm. 4																				
gözlerümden êtmeyüp eksük firâkuñda nemi	Msm. 5																				
ḡamuñdan özge dermân istemez bir derdnâkem ben	Msm. 6	+	210			+	47					+	25	+	8	+	25	+	22	+	86
'âfiyetden çeksün el yâr-ı vefâdâr isteyen	Msm. 7					+	48					+	26	+	7	+	26	+	23		
âhdan leşker çeker baş kaldurup efḡân baña	Msm. 8	+	19			+	51					+	28	+	9	+	27	+	21		
ey murâdum 'aksine dönmekte bî-pervâ felek	Msm. 9			+	20	+	50			+	18	+	22	+	10	+	22	+	24		
şahn-ı gülşende yine şöḡbet-i bî-bâk edelüm	Msm. 10																				
ey güzellik kişverinüñ şâhı ağlatma beni	Msm. 11																				
geşt édüp ey yûsuf-ı gül-çihre ken'ân illerin	Msm. 12											+	27								
gün gibi evvel beni dünyâya sultân eyledüñ	Msm. 13																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
nigârûñ yüzi ağ alnı açukdur kaşı çatukdur	Msm. 14					+	49														
künc-i gam mu'tâdı bağ u râğ u seyrân istemez	Msm. 15																				
nev-bahâr êrdi bezendi bağ u şahrâ bir yaña	Msm. 16																				
âb-ı kevşer mi 'aceb yâ râh-ı rûh-efzâ mı ki	Msm. 17																				
yalıñuz şanma 'izâr-ı ruḥ-ı nîgûdur bu	Msm. 18																				
minnet ḥudâya mün'im ü kâmil-nişâbsın	Msm. 19																				
ey gönüller mısırına maḥbûb-ı ken'anum benüm	Msm. 20																				
meşnevî																					
şehirden seyre vardum merğzâra	Mes.			+	22					+	19	+	29			+	28			+	1
gazel																					
acı çek ister iseñ lezzet-i zevk-i 'uḳbâ	G. 1	+	22	+	23	+	54	+	1	+	20					+	29	+	27		
neden bî-kayd imiş mecnûn-ı şeydâ	G. 2	+	23	+	31	+	62	+	3	+	28	+	37	+	12	+	31	+	43		
'ayn-ı dilden dem-be-dem akıtmaz ise ḳan baña	G. 3	+	24	+	24	+	58	+	2	+	21	+	30	+	16	+	30	+	40		
sen yüzi gülsüz cihân gülzârı zindândur baña	G. 4	+	25	+	28	+	60	+	4	+	25	+	34	+	17	+	32	+	37	+	3
ḡamuñda hem-nefes oldı fiğân u nâle baña	G. 5	+	26	+	29	+	59	+	5	+	26	+	35	+	18	+	34	+	41	+	4
ol melek-sîmâ perî kim beñzemez insân aña	G. 6			+	27	+	61	+	7	+	24	+	33	+	24	+	33	+	28		
kendüyi êtse bugün her kim fenâ-ender-fenâ	G. 7																				
ol ḡinâ şâhı ki toydı bende olan aç aña	G. 8	+	21	+	41	+	69	+	8	+	38	+	47	+	25	+	39	+	29		
gördi maḥşûş olduḡım meydân-ı istiḡnâ baña	G. 9			+	26	+	64			+	23	+	32	+	21	+	44				
ḥûn-ı ciğer olalı mey-i dil-güşâ baña	G. 10			+	36	+	57			+	33	+	42	+	15	+	45				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
şubh-dem kim yakınup hün-ı şafağdan hınnâ	G. 11	+	31	+	25	+	56	+	15	+	22	+	31			+	47	+	39		
gözün kara vü kaşuñla ol iki zülf kara	G. 12	+	32	+	34	+	66	+	16	+	31	+	40	+	13	+	37	+	42		
şol deñlü atdı cevır okın ol kaşı yâ baña	G. 13	+	33	+	35	+	67	+	6	+	32	+	41	+	19	+	38	+	38		
ol gün kanı ki gün gibi sūzān idüm saña	G. 14	+	30	+	39	+	55	+	9	+	36	+	45	+	22	+	40	+	30		
yüz tıtdı ehl-i fakır ile şāhib-ğınā saña	G. 15																				
bu güzellik ki 'atā eylemiş allāh saña	G. 16	+	27	+	37			+	11	+	34	+	43			+	42	+	34		
bu letāfet ki 'atā eylemiş allāh saña	G. 17	+	28	+	38			+	10	+	35	+	44	+	23	+	41	+	32		
bī-vefādur gül gel ey bülbul çemenden bir yaña	G. 18			+	30	+	68	+	12	+	27	+	36	+	20	+	46	+	33		
gören nazmum 'uyünından eder hün-ı ciger peydā	G. 19	+	35																		
gerçi ey gam 'ışk-ı dil-berden naşīb olduñ baña	G. 20																				
cāna göster kaşlaruñ k'oldur hilāl-i 'id āña	G. 21																				
ey kaşuñ pek yâ çeküp atmakda sehm-endāz-ı hūb	G. 22	+	36	+	42			+	18	+	39	+	48	+	26	+	48	+	44		
hūblar sevdāsıdur 'ālemde maḥbūbu'l-kulūb	G. 23	+	37	+	43					+	40			+	27	+	49	+	45	+	6
yēgdür şu kaşrdan k'ola anuñ şoñı ḥarāb	G. 24	+	34	+	44	+	70			+	41	+	49	+	28	+	50	+	46		
mest ü ḥayrān oldu gönüm çeşm-i şehlāsın görüp	G. 25																				
ey şabā benden nigāruñ kūyınıñ meydānın öp	G. 26	+	41																		
'arz edeli cemālūñi ey yüzi āftāb	G. 27																				
göz yaşı baḥrinde oldum 'āşık-ı sevdā-perest	G. 28	+	42	+	45	+	76			+	42	+	50	+	32	+	53	+	53		
sīnede ey dil gam-ı cānānı mihmān oldu tūt	G. 29			+	47	+	71	+	19	+	44	+	52	+	34	+	56	+	51	+	8
ey ḥatt-ı yār her ṭarafa nāmeyi tağıt	G. 30			+	46	+	77			+	43	+	51	+	35	+	54	+	48		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
añılur gerçi harābāt içre nāmum mey-perest	G. 31	+	43	+	49	+	72			+	46	+	54	+	31	+	52	+	47		
serv-kaddündür çenārı eyleyen gülşende pest	G. 32	+	39	+	50	+	74			+	47	+	55	+	30	+	51	+	50	+	7
gerçi mey içmekden oldı bezmde hüşyār mest	G. 33			+	51	+	73			+	48	+	56	+	29	+	57	+	52		
bir ‘āleme ermiş-durur erbāb-ı harābāt	G. 34	+	40	+	48	+	75			+	45	+	53	+	33	+	55	+	49		
öpmege el vërmedi cânān elinden el-ğıyās	G. 35			+	52	+	78			+	49	+	57			+	58			+	9
göñülde ‘ışkuñ oldı ey cevān genc	G. 36	+	45	+	53	+	79	+	21	+	50	+	58	+	37	+	60	+	55		
dilā mecnūn-şıfat ‘uryān-ı ‘ışk ol pîrehenden geç	G. 37	+	44	+	54	+	81	+	20	+	51	+	59	+	36	+	59	+	54	+	10
ne ğam ger vaşl-ı yār için çekem renc	G. 38	+	46	+	55	+	80			+	52	+	60			+	61	+	122		
‘āşıkam bir dil-bere yok rahmi ‘āşıklar meded	G. 39	+	47	+	56	+	82	+	22	+	53	+	61	+	40	+	62	+	57	+	11
şadā ile bugün iş ‘ār eder ‘ūd	G. 40			+	61	+	85			+	58	+	66								
dilesem yār-ı semen-çihreme yazmak kâğıd	G. 41																				
küfr-i zülfüñ ey şanem sihr ile kıldı bir kemend	G. 42																				
geçmeyeydi kâmetüñ ney-şekkere bir niçe bend	G. 43	+	48	+	57	+	83	+	23	+	54	+	62	+	38	+	63	+	59		
āftābum yoluña hāk olmasun her ehl-i derd	G. 44			+	59	+	87	+	24	+	56	+	64	+	39	+	64	+	56		
ġamzeñ ucından oldı iki çeşm-i pür-ümîd	G. 45			+	58	+	86	+	25	+	55	+	63	+	41	+	65	+	58		
gelüp ben ‘andelîbin eylemez şād	G. 46			+	60	+	84			+	57	+	65							+	12
leblerüñ üstinde haţtuñ ‘anber-i sārā şatar	G. 47	+	66	+	96	+	123	+	53					+	75	+	97	+	89		
eġāna ‘andelîbi kaçan bâġa şaldılar	G. 48			+	148			+	106	+	120			+	98	+	148	+	65		
öykündi bâde la ‘lûne ayaġa şaldılar	G. 49			+	147			+	105	+	119			+	97	+	147	+	64		
halk-ı ‘ālem ‘andelîbi murġ-ı cânum şandılar	G. 50	+	94	+	130	+	39	+	80	+	103					+	126	+	91		
nigārā sünbül-i zülfüñ ne reyhān-ı semen-sādur	G. 51																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
fikr-i hâlûn müje gözden ten-i şad- çâke çeker	G. 52	+	102	+	139	+	28	+	91	+	111					+	136				
bizüz tarîk-i fenâ sâlikî ilâhîler	G. 53					+	95	+	93					+	89			+	78		
âh kim dil-ber rakîbûn dâ'imâ yanındadır	G. 54																				
dédüm hayâl-i la'l-i lebûn çeşm-i terdedür	G. 55	+	87	+	121	+	139	+	69							+	115	+	108		
ten-i şad-pâre erbâb-ı belânûn bâğ u râğıdur	G. 56	+	104	+	140	+	29	+	92	+	112					+	138	+	80		
dili rûşen kılan bir gül- 'izârûn tâze dâğıdur	G. 57			+	81	+	109	+	42	+	78			+	62	+	85	+	101		
zûlf-i miskîn yüz bulup kâkülle pür- nâz oldılar	G. 58																				
zevk-i bâde ne'dügin mest-i harâbîler bilür	G. 59																				
eşki bî-sûz u tâba vërmezler	G. 60																				
senûn sāyeñde şehlerdür gedâlar	G. 61																				
ne zillet vërmege râğıb ne devlet- hvhūmuz vardır	G. 62	+	99	+	134	+	44	+	87	+	107			+	87	+	132	+	119		
kim ki bezmünde sebūves öziñi hâk eyler	G. 63	+	58	+	79	+	108	+	41	+	76	+	84	+	61	+	83				
kelāmum ehl-i derdün dâ'imâ vird-i zebānıdur	G. 64	+	105	+	82	+	110	+	43			+	87	+	63	+	86				
ķandiller ile zeyn degüldür minâreler	G. 65					+	92														
gördiler dildâr ağızında zebānın gezdürür	G. 66	+	50	+	83	+	112	+	44			+	88	+	66	+	87				
dünyâ ķatūmda zehr ile perverde mīvedür	G. 67	+	68	+	94	+	119	+	49					+	70	+	93	+	102		
dil-ber nihâl-i āz-durur bergi şīvedür	G. 68	+	78	+	112	+	132	+	62					+	72	+	106	+	105		
şī'r ü sâz u dil-ber ü mey kim cihānûn cānıdur	G. 69	+	69	+	85	+	120	+	50					+	65	+	98				
rengin lebûn kim ey şānem ol ķaṭṭ-ı nevdedür	G. 70			+	97	+	121	+	51					+	71	+	94	+	110		
sürür ister iseñ zevķ-i cām-ı şāhbādūr	G. 71																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kendüyi dil gerçi mir'ât-ı sikender gösterür	G. 72	+	67	+	100	+	122	+	52	+	81					+	95				
lâleler deştd eţfâl-i dil ü cânumdur	G. 73	+	92	+	111	+	130	+	60					+	85	+	105			+	17
sâkı-i devlet ki her bî-meşrebe sâgar şunar	G. 74			+	98	+	131	+	61	+	79					+	110	+	114		
küh-ı melâmete yüregüm seng-i hâredür	G. 75																				
şol gönül kim şâm-ı gamda derdünü tenhâ çeker	G. 76			+	114	+	133	+	63							+	107				
hayâlün şehyârının gözüm sırça sarâyıdır	G. 77	+	86	+	120	+	138	+	68	+	93					+	114	+	90		
dili şad-pâre eden gamze-i mekkâresidür	G. 78					+	89														
sitem derdine nisbet sem-i kıtıl cânâ emseldür	G. 79			+	116	+	115	+	75	+	89					+	121	+	115		
misk ile kâfûrdan levh üze ebrûlar mıdır	G. 80			+	74	+	148	+	77	+	71	+	79			+	123			+	
bu bağ-ı âlemârâ kim ser-â-ser verd-i hoş-bûdur	G. 81	+	88	+	122	+	140	+	70							+	116	+	77		
eşkümle 'aks-i zülfün baır u nehenge beñzer	G. 82	+	107	+	129	+	38	+	79	+	102			+	83	+	125	+	70		
merddür cânâ bugün ol kim melâmetler çeker	G. 83	+	71	+	78	+	149	+	81	+	75	+	83			+	127				
mülk-i hüsniñ şehisin meh siper-i düşünür	G. 84			+	80	+	43	+	82	+	77	+	85			+	128				
dili âşüfte kılan sünbül-i gül-püşündür	G. 85	+	97	+	133	+	42	+	84	+	106	+	86			+	131	+	109	+	19
hilâf-ı semt-i zühdün haqqâ zâhid râhumuz vardır	G. 86	+	100	+	135	+	45	+	88	+	108			+	88	+	133	+	93		
kaçan kim bâddan ol turre-i 'anber-feşân dıtr	G. 87			+	91	+	151	+	86	+	87					+	111				
na'ıçen nakşın senün gördi türâb üstindedür	G. 88	+	77	+	137	+	26	+	89	+	110					+	134	+	120		
gönlüm hevâsı tâ ki benim sen peridedür	G. 89			+	123			+	71					+	73	+	117				
menba'-ı cân ki çeşme-i gamdur	G. 90	+	96	+	131	+	41	+	85	+	104					+	129				
yağalı gülzârda 'işret çerâğın lâleler	G. 91	+	56	+	138	+	27	+	90					+	81	+	135	+	127	+	14

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
cân-nişâr olduğına cânâna acır gördiler	G. 92	+	52	+	69	+	98	+	32	+	66	+	75	+	51	+	74	+	82		
çeşmümde ceys-i h'vâb nice eylesün karar	G. 93			+	109	+	111	+	113					+	100	+	155	+	85		
bezlîni ebr-i bahârûn kûha şor hāmûna şor	G. 94			+	95	+	153	+	101					+	79	+	159	+	72		
cihânârâ cihân içindedür arayı bilmezler	G. 95			+	68	+	97	+	31	+	65	+	74	+	50	+	73	+	81	+	15
anlar ki tecerrüd etegin pâyâ çekerler	G. 96			+	70	+	99	+	33	+	67	+	76	+	53	+	75	+	60		
la'l-i yâr ağıyar bezminde şarâb-âlûdedür	G. 97			+	84	+	150	+	94			+	89			+	66				
demeñ mecnûna fenn-i 'ışkı tekmiñ êtdi kāmildür	G. 98	+	64	+	62	+	88	+	26	+	59	+	67	+	42	+	67	+	94		
ţali'ümde bu gönñül her kime kim mā'il olur	G. 99			+	63	+	90			+	60	+	68	+	43	+	68				
lâleler şahñ-ı gülîstânda kadeh-nüş oldılar	G. 100	+	51	+	64	+	91	+	27	+	61	+	69	+	44	+	69				
şu kim evvel bahâr êrse kadeh nüş êtmez ayıkdur	G. 101	+	106	+	142	+	31	+	96	+	114					+	139				
dil-rübâlar kim benüm şabr u kararum aldılar	G. 102	+	101	+	141	+	30	+	95	+	113			+	52	+	137	+	97		
ol nâzenîn ki hñsn êlinüñ dil-beri geçer	G. 103	+	53	+	65	+	93	+	28	+	62	+	70	+	45	+	70	+	61		
dişüñ lü'lü' lebüñ mercân ruhuñ bahr-i melâhatdür	G. 104	+	54	+	66	+	94	+	29	+	63	+	71	+	47	+	71	+	96		
şemşîr-i intizâr ile dil pâre pâredür	G. 105	+	49	+	67	+	96	+	30	+	64	+	73	+	48	+	72				
şâh-ı 'ışkam eşk-i bî-pâyân baña leşker yêter	G. 106																				
nedür cân kim anı sen nâzenîn cânâna vermezler	G. 107			+	143	+	32	+	97	+	115			+	86	+	140	+	116		
da'vâ-yı hñsn kılmağa 'âlemde ey nigâr	G. 108	+	89	+	71	+	100	+	34	+	68	+	77	+	54	+	76	+	95		
bir güzel sevdüm kılıcımdan dem-â-dem kan akar	G. 109	+	59	+	72	+	101	+	35	+	69	+	78	+	55	+	77	+	71		
êtmege ihyâ bahârî ebrden bârân akar	G. 110	+	60	+	73	+	102	+	36	+	70	+	72	+	56	+	78	+	62		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
'aşıkam dīvāne bend etsün beni zencirler	G. 111	+	108	+	144	+	33	+	98	+	116			+	90	+	142				
derd-i dil-ber gıdā-yı rūhumdur	G. 112	+	109	+	110	+	34	+	99							+	141	+	98		
dil kaçan ol āftābuñ sīnede dāğın çeker	G. 113																				
elifler serv ü peykān gonce şahn-ı sīne bağumdur	G. 114	+	65	+	75	+	104	+	37	+	72	+	80	+	57	+	79	+	63		
başumda müy-ı jülīde tenümde taze dāğum var	G. 115	+	55	+	76	+	105	+	38	+	73	+	81	+	58	+	80	+	74	+	13
sāğar lebüñe 'aşık-ı hūnīn-ciger geçer	G. 116			+	77	+	106	+	39	+	74	+	82	+	59	+	81	+	112		
ne hoş bīmār olur yā rab ol iki nā-tüvān gözler	G. 117			+	93	+	152	+	100					+	91	+	144	+	117		
yār için zārum işit bülbüldeki gūlgūl nedür	G. 118	+	98	+	145	+	35	+	102	+	117			+	92	+	143	+	126		
serv ile gül çemende тұrup ki oturdılar	G. 119	+	80	+	86	+	113	+	45					+	67	+	88	+	113		
al cāmeyle gezen şeh̄r içre ol meh-pāredür	G. 120	+	62	+	87	+	114	+	46	+	83			+	49	+	89	+	68		
ey 'aceb bu turre mi yā ebr-i müşk-efşān mıdur	G. 121	+	63	+	88	+	116			+	84			+	4	+	100	+	69		
gökde seyrān eyleyen hūrşīd-i nūr-efşān mıdur	G. 122																				
ka'be-i küyında her kim dil-berūñ kurbān olur	G. 123			+	101	+	154	+	104							+	146				
hāller olmuş megesler hadd-i cānānı öper	G. 124																				
şol gedā kim küyuñuñ çeşmiyle āb-efşānıdur	G. 125	+	90	+	90	+	117	+	47	+	86			+	68	+	91				
cān-ı 'ālem şūretā çokdur velī cānānı bir	G. 126			+	149			+	107	+	121			+	94	+	149	+	84		
mest ētdi hālk-ı 'ālemi ol la'l-i nāblar	G. 127	+	70	+	102	+	124	+	54	+	82			+	76	+	96				
dēseñ altun beneklü cāmelerle 'izz ü nāzum var	G. 128			+	150			+	108	+	122			+	99	+	150	+	99		
hābībūñ kābe kavseyñi rūmūzın şūfī benden şor	G. 129			+	103	+	125	+	55	+	94			+	77	+	99	+	87		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
ciger hün-âbesin nüş etmegi 'ışk içre benden sor	G. 130	+	74	+	104	+	126	+	56	+	95			+	78	+	101	+	86	+	16
nâr-ı dilden zâhir êtsem bir şerer 'âlem yanar	G. 131			+	105	+	155	+	109	+	96			+	95	+	151	+	118		
dil-ber kaçan ki kâkülîni şânedan çeker	G. 132	+	81	+	151	+	141	+	110	+	123					+	152	+	100		
şâm erişse şem' umar pervâneler kim yanalar	G. 133	+	75	+	106	+	127	+	57	+	97			+	80	+	103				
dehân-ı nâzenîni mîme beîzer	G. 134	+	76	+	107	+	128	+	58	+	98			+	82	+	102	+	104		
gül yüzünde ey perî zülf-i perîşânun mı var	G. 135			+	108	+	129	+	59	+	99			+	84	+	104				
her kaçan la'lin baña ol mâh-peyker gösterür	G. 136			+	152	+	142	+	111	+	124			+	74	+	153	+	123		
belâlar bezmine sînem benüm mey-hânedür dêrler	G. 137			+	153	+	143	+	112	+	125			+	96	+	154	+	73	+	18
nigâr gülşen-i hüsni içre gül budağıdır	G. 138															+	84	+	121		
dil-berâ hayl-i hayâlün vasat-ı cânda yatur	G. 139	+	82	+	115	+	134	+	64	+	88					+	108	+	106		
her nesne kim yaratdı hüdâ bî-bahânedür	G. 140	+	83	+	117	+	135	+	65	+	90					+	109	+	124		
hânkâh-ı 'ışkda şol jende kim mecnûn geyer	G. 141			+	154	+	144	+	114	+	126			+	101	+	156	+	88		
her kaçan ol meh şafağ renginde gül-gün ton geyer	G. 142									+	127										
ilâhuñ emri ile mâ'-i dâfîk âdem olur	G. 143			+	155	+	145	+	115							+	157	+	66		
bî-sütünüñ lâlesin görseñ nazâr ferhâdadur	G. 144	+	84	+	118	+	136	+	66	+	91					+	112	+	76		
dil delen müjgânlarıyla gamze-i gammâzıdır	G. 145	+	85	+	119	+	137	+	67	+	92			+	64	+	113	+	107		
başum diyâr-ı gamda belâ kühsârdur	G. 146			+	124			+	72							+	118	+	75		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
ëşiginde dëme ol seng-dilün taş yatur	G. 147			+	99	+	146	+	116	+	80			+	102	+	158	+	67		
gölşende cüy eşk-i revānumdan oy vërür	G. 148			+	113	+	156	+	117					+	103	+	160				
gönlüm bir âfet-i dil ü dîn mübtelâsıdır	G. 149			+	125			+	73							+	119				
her kim ki hâşa 'ışk ile bed-nâm-ı 'âm olur	G. 150	+	91	+	126			+	74							+	120	+	125		
'âşık olan selâmeti olmak neden gelür	G. 151	+	103	+	127			+	76	+	100					+	122				
sünbül-i bâğa nazar kıl zülf-i şîrîn kendidür	G. 152			+	156	+	147	+	118	+	128			+	104	+	161	+	111		
tîrin kaçan nişâna ol ebrû kemân atar	G. 153			+	92	+	118	+	48					+	69	+	92	+	79		
gör yaşumı ğamuñla geçen mâ-cerâ budur	G. 154	+	57	+	89	+	107	+	40	+	85			+	60	+	82				
leşker-i mihnet ile ceng kaçan kârumdur	G. 155																				
bendedür sen gül-'izâra merdüm-i âzâdeler	G. 156																				
cevrünle yaşum olsa ne ğam hâke ber-â-ber	G. 157			+	146			+	103	+	118			+	93	+	145	+	83		
dil-berâ 'îş edelüm şimdi şafâlar vaktidür	G. 158	+	79	+	136	+	103			+	109					+	90	+	103		
hâl-i hindün ehl-i dil vaşf êtse dîvân bağlanur	G. 159	+	95	+	132	+	40	+	83	+	105					+	130	+	92		
hûblar ser-'askeri bir gül-'izâr-ı sâdedür	G. 160																				
müjde-i fetih işidüp zeyn-i bâzâr êtdiler	G. 161																				
çünkü şikâra çıkdı hümâ-sāye şehryâr	G. 162																				
zülfin 'izâruñ üzre kim dër niķāba beñzer	G. 163																				
bir libās-ı cevri her gün egnine gerdün gëyer	G. 164	+	61																		
sînede ağız açup peykānuñ ister yâreler	G. 165																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
ھاڤتۇنى کىلما ترەش ەي آفتاب ۈچ گۈندە بىر	G. 166																				
لآله-ى گۈلگۈنى شاھرآلاردا دآگۈم شاندىلار	G. 167																				
گۈن يۈزۈنىدە گۆردىلەر زۈلفۈن ۇزۇن ۇلمىش ياتۇر	G. 168																				
ھۇرشد-ى سا'آدەت كىمە نۇرن تۇھاف ەيلەر	G. 169																				
ھاڤت-ى رۇھىنى يآر كاچان بەر-تاراف ەيلەر	G. 170																				
گۆرىنە بىر نىچە يۈزدەن دۆيۈ رۇھ-ى دىل-بەر	G. 171																				
دا'ۋادا 'آشىكا شانەمآ تەرك-ى سەر يەتەر	G. 172																				
شآد ۇلۇر دىل تەنۈمە چۈنكى ۇ پەيكآن بىتەر	G. 173																				
گۆنۈل دەرلەر بىر ەغلەنچەم دىلى بار	G. 174																				
تەجرىد ىلە گەدآ كىم مۈلك-ى گىنآيا شەھدۈر	G. 175																				
شآھ-ى 'ىشكۈن گۆنلۈمە گەنچ-ى نىھآننى يىكدىلار	G. 176																				
نە گەردۈندەن سىتەم چەكدۈم نە اھتەردەن مەلآلۈم بار	G. 177																				
فەكر ىلى سەر-ۋەرلىرى ھىممەت چەرآگىن يەكدىلار	G. 178																				
يآر جەۋر ەيلىسە 'ۇششآكا ن'ۇلا نآزى گەچەر	G. 179																				
رەھ-ى كۈيۈندە 'ۇششآكا رۇھ-ى زەرد ەشك-ى تەر ھۇشدار	G. 180																				
چۈن سەن شەچى ھۈمآنۇن ەشىگىدە گۆردىلەر	G. 181																				
گونجەدۇر لا'لۈن 'ىزآرۇن گۈل رۇھۇن گۈلزآردۇر	G. 182																				
ەگەرچى يۈزدەكى ھآلۈن بەلآ-ى جآن-ى مەردۈمدۈر	G. 183																				
جآنلار آلۇر گۆزلەرۈن گۆز گۆرە بى-پەروآ شاتار	G. 184	+	72																		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kākülün bŷı gıbi olmaya 'anber çoğ olur	G. 185																				
raķībün dil-berā kūyuñda n'eyler	G. 186																				
şanasın kim pîşesi ol serv-i nāzuñ nāzdur	G. 187																				
bize nāzŷk yañağı lāle yēter	G. 188																				
şol kadar ma 'mŷr olur 'id olıcak mey-hāneler	G. 189																				
gŷnŷmi ķara ēden zŷlf-i siyehķaruñdur	G. 190					+	36														
āl ile yıķduñ gŷñŷl mŷlkin senŷñ dŷnŷñ mi var	G. 191																				
dāğlar yakşam 'aceb mi sŷneme gŷl vaktidŷr	G. 192																				
gŷñŷl kim ğam diyāruñ ser-āmed pādşāhidur	G. 193																				
ħasteyem ğamdan helāk oldum bulunmaz ķāreler	G. 194																				
'ıřķ ellerinde sŷne belā ķŷhsāndur	G. 195																				
ħām iken mŷve-i cevrum dēme mebzŷl olmaz	G. 196			+	158	+	171	+	144	+	130			+	110	+	184	+	135		
faķr ile faķr eyleyen dergāh-ı sultān istemez	G. 197	+	110	+	157	+	157	+	119	+	129			+	105	+	162				
zŷlf-i yāra sŷnbŷl-i pŷr-tāb beñzer beñzemez	G. 198																				
sŷnemŷzden dēr bumı eşbāħa rŷħ-ı pākŷmŷz	G. 199			+	179	+	163	+	124	+	151			+	108			+	138		
bŷlbŷl-i gŷlzār-ı miħnetdŷr dil-i ğamnākŷmŷz	G. 200	+	112	+	159	+	160	+	122	+	131			+	107	+	164	+	132	+	20
bezm-i ğamda şanma giryānuz bizi ħurremlerŷz	G. 201	+	113	+	165	+	1	+	129	+	137			+	117	+	170	+	131	+	22
kākŷl-i miskŷn-i cānānuñ perŷşān-ħāliyŷz	G. 202			+	160	+	161	+	126	+	132			+	111	+	165			+	23
'ıřķ içinde cānı teslŷm ētmedŷr tedbŷrŷmŷz	G. 203	+	114	+	161	+	162	+	125	+	133			+	112	+	166				
gŷlşen-i 'ālemde bir mevzŷn nihāli gŷzlerŷz	G. 204			+	163	+	166	+	143	+	135			+	118	+	183				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
hârını bu çemenün naıl-i dil-ârâ bilürüz	G. 205			+	178	+	169	+	131	+	150			+	119			+	134		
yârı kılsa biz ölicez rûzgârumuz	G. 206	+	115	+	162	+	165	+	127	+	134			+	113	+	168				
abdâl olalı dâğ iledür iftîhârumuz	G. 207	+	116	+	164	+	168	+	128	+	136			+	114	+	169	+	129		
şanma sen cüy bizi biz açıcak deryâyuz	G. 208	+	117	+	166	+	2	+	130	+	138			+	115	+	171				
küy-ı vefâda bir güzelün hâk-i râhıyuz	G. 209	+	122	+	177	+	170	+	142	+	149			+	130	+	182				
her dem cigerde var ola bir kanlu dâğumuz	G. 210	+	119	+	169	+	4	+	134	+	141			+	123	+	174			+	21
kuş-ı mehle hüşe-i pervîn olaldan zâdumuz	G. 211	+	118	+	168	+	3	+	133	+	140			+	122	+	173				
gerçi ki bugün cür'a gibi pestlerüz biz	G. 212			+	180	+	167	+	137	+	152			+	125	+	177				
nâr-ı firâka yandı dil-i nâ-tüvânumuz	G. 213	+	120	+	170	+	7	+	135	+	142			+	124	+	175				
rûz-ı rüşenden n'ola enver olursa şâmumuz	G. 214			+	171	+	8	+	136	+	143			+	121	+	176	+	137		
dâ'imâ seng-i cefâ atmağdadur cânânumuz	G. 215	+	111	+	175	+	5	+	123	+	147			+	120	+	172	+	136		
vérme dil ü cân nağdın cânâne kabûl étmez	G. 216			+	181	+	6	+	138	+	153			+	126	+	178				
şanma ki dilde sūzum peykânlaruñ eritmez	G. 217	+	123	+	176	+	11	+	141	+	148			+	127	+	181				
biz şeb-i ğamda âha mensûbuz	G. 218			+	172	+	164	+	132	+	144			+	116	+	167	+	130		
seyre ol ruhsârı şanmañ zülf-i dildârum komaz	G. 219			+	167	+	158	+	120	+	139			+	106	+	163	+	139	+	24
tenüm 'ışk âteşi yaksa ğam u derde günâh olmaz	G. 220			+	182	+	159	+	121	+	154			+	109			+	133		
'âşıkuz dervâze-i şehri-i melâmet beklerüz	G. 221	+	121	+	173	+	9	+	139	+	145			+	128	+	179				
kayddan âzâdeyüz küy-ı ferâgat beklerüz	G. 222			+	174	+	10	+	140	+	146			+	129	+	180				
cennete kılmaz nazar bu gözlerüm ol yârsuz	G. 223																				
dem geçer mi kim gözün cellâd olup kan istemez	G. 224																				
şüfî tarîk-i 'ışkda biz derd esîriyüz	G. 225																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
zâhidâ şanma bizi bir tîre-dil câhillerüz	G. 226																				
şem‘-i ruḥuñ[un] şevkine pervânerüz biz	G. 227																				
şol mürîd-i pîr-i ‘ışkuz kim hilâfet isterüz	G. 228																				
hecrinde gönül vuşlat-ı cânâna erişmez	G. 229																				
bu cemâlûñ şem‘ine pervâne gelmişlerdenüz	G. 230																	+	128		
bakmaz ol meh ne kadar yaş akıdursa gözümüz	G. 231																				
ğam yok felekden olmaz ise âşkâr şems	G. 232																				
yâr için eyleyicek gözle gönül tende şavaş	G. 233	+	124	+	183	+	172	+	145	+	155			+	131	+	185	+	140		
dünyâ maḥabbetini gönülden édüp terâş	G. 234	+	125	+	184	+	173	+	146	+	156			+	132	+	186				
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	G. 235	+	126	+	185	+	175	+	147	+	157			+	133	+	187				
ḥayâlûñ hem-demi yaşum düşüp ruḥsâra yaşdanmış	G. 236	+	127	+	186	+	176	+	149	+	158			+	135	+	189			+	26
bisütünüñ gördi kim tîgıyla taşı var imiş	G. 237	+	128	+	187	+	177	+	150	+	159			+	136	+	191				
egerçi görmez ey hür-ı behişt ehl-i cinân âteş	G. 238			+	188	+	174	+	148	+	160			+	134	+	188			+	25
lebûñ ‘aksi düşüp mir‘âta ey meh-pâre yaşdanmış	G. 239																				
güldürmez âdemi dehr akıtmayınca kan yaş	G. 240															+	190				
mihr-i ruḥsârûñ göreliden bî-karâr oldum yetiş	G. 241																				
ey âh pây-ı himmeti bu nüh-kıbâba baş	G. 242	+	129	+	189	+	178	+	151	+	161			+	137	+	192	+	141	+	27
derd ü gama merd olmadur ‘ışk içre ‘âlemden ğaraż	G. 243																				
şevk âteşiyle yaşını édüp nişâr şem‘	G. 244																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
derd-i dil söyler zebân-ı hâl ile her gâh şem'	G. 245																				
hûn-ı dil bâde hayâl-i dost hem-dem âh şem'	G. 246	+	130	+	190	+	179	+	153	+	162			+	139	+	194	+	145		
çün şitâ-yı zulmi ma'düm eyledi sultân-ı şer'	G. 247			+	193	+	180	+	152	+	165			+	138	+	193	+	142		
bilsem ne gördi ol şanem-i sîm-tende şem'	G. 248			+	192	+	182	+	154	+	164			+	140	+	195	+	143		
çün şem' kıldı keşret-i 'âlemden inkıtâ'	G. 249			+	191	+	181	+	155	+	163			+	141			+	144	+	28
gördi sen leyli- 'izârı oldı mecnûn serv-i bağ	G. 250			+	194	+	183	+	156	+	166			+	142	+	196	+	146	+	29
her şıfatda hâkdur eşyânûn dilinde muttaşîf	G. 251	+	131	+	195	+	184	+	157	+	167			+	143	+	197	+	147		
gâydi benefşe başına olup kâlander dür şadef	G. 252			+	196	+	185	+	158	+	168			+	144	+	198	+	148	+	30
uyup rakîbe seyr kılalı taraf taraf	G. 253																				
şabânûn hâtırı küyında yârûn pür-gubâr ancak	G. 254	+	133	+	210			+	174	+	182			+	154	+	209	+	160		
zemîne na'îçeñ nakşı hilâli vâreli revnâk	G. 255			+	214	+	193	+	176	+	185			+	162	+	215	+	157	+	34
toldıysa sâkiyâ mey-i gül-reng ile kabâk	G. 256	+	138	+	211			+	175					+	161	+	214	+	161	+	33
cihân bir sîmyâ-hâne felek hem sihr-sâz ancak	G. 257			+	203	+	191	+	164	+	175			+	155	+	208	+	155		
ey 'andelîb egerçi şabr u karâra yer yok	G. 258	+	134	+	204	+	192	+	165	+	176			+	150	+	204	+	150		
tâ ki oldum hem-dem-i rind-i kadeh-peymâ-yı 'ışk	G. 259			+	198			+	168	+	170			+	157	+	200	+	154		
egerçi kim cigerler kanıdur 'ışk	G. 260			+	201	+	189	+	167	+	173			+	158	+	211	+	151		
gördi mâ'il seni ey dost dil ü câna şadağ	G. 261			+	208			+	170	+	180			+	160	+	213	+	162		
allar ile kâna girmiş ol melek-sîmâya bak	G. 262	+	132	+	213			+	171	+	184			+	146	+	216	+	153		
édince vaşf-ı ruhuñ harfini rakam 'âşık	G. 263			+	205			+	169	+	177			+	159	+	212	+	152		
aç gözün keşretde vahdet zevkin eyle yâra bak	G. 264	+	140	+	197	+	186	+	159	+	169			+	145	+	199	+	149	+	32

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
serv-kađ maħbūblar içre cefāsuz yār yok	G. 265	+	135	+	200	+	188	+	162	+	172			+	149	+	203	+	158		
şu karşudan gelen dil-ber be-gāyet ğamzekār ancak	G. 266	+	136	+	202	+	190	+	163	+	174			+	153	+	207	+	159		
yüzde fem gör hāller ile 'arız-ı rengine bak	G. 267			+	212			+	160	+	183			+	147	+	201	+	166		
rūzgāruñ cevrinūñ ben bendeye oranı yok	G. 268	+	139	+	207			+	172	+	179			+	152	+	206	+	156		
nuql ise naklin işdürüz elde bāde yok	G. 269			+	206			+	166	+	178			+	151	+	205	+	164		
hīç kārım yok sipihr-i gerdiş-i devvārlik	G. 270	+	137	+	199	+	187	+	161	+	171			+	148	+	202	+	165	+	31
mīve-i bāğ-ı cihān āh ki bī-dād ancak	G. 271			+	209			+	173	+	181			+	156	+	210	+	163		
sīneme kār eyleyelden hāncer-i hūn-bār-ı 'ışk	G. 272																				
tīri beñzer göricek nāvek-i müjgāna şadağ	G. 273																				
gel ey cismümdeki cān muştafācık	G. 274																				
haţt-ı nigārı gör saña kim dēr kitāba bak	G. 275																				
tīr-i cefālar eyledi bağrum delik delik	G. 276	+	143	+	216			+	177	+	187			+	163	+	217	+	172		
degül içindeki merdüm bu çeşm-i giryānuñ	G. 277	+	150	+	217			+	178	+	188			+	164	+	219	+	175		
mağām-ı meykede vü cām-ı lāle-gūnı anuñ	G. 278	+	145	+	218			+	180	+	189			+	175	+	220	+	190		
ğam degül peykānlaruñla töldi'sa cānā yürek	G. 279			+	239			+	179	+	209			+	169	+	243	+	182		
kendūñ gibi zāhid beni bī-hāl mi şanduñ	G. 280	+	146	+	220			+	183	+	191			+	176	+	222	+	186		
lebūñı ağzına vērseñ n'ola ben maħzūnuñ	G. 281																+	189			
kāse kāse nice zehrin içeyin gerdūnuñ	G. 282	+	149	+	222			+	181	+	192			+	167	+	224	+	188	+	35
ne şerefdür ki olduğı'cün pāk	G. 283																				
adın añmaz idūñ şūfī dağı firdevs-i a'länuñ	G. 284			+	234			+	202	+	204			+	165	+	239	+	169		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kemânın ergürelî rûmda kemâle kaşuñ	G. 285			+	238			+	187	+	208			+	177	+	242	+	187		
yüz nâz ile bir gönce-i ra'nâyı büyüttük	G. 286	+	141	+	227			+	195	+	197			+	185	+	227	+	194	+	38
tenlere rûh-ı muḳaddes 'ışk-ı pākūndür senūñ	G. 287	+	148	+	228			+	196	+	198			+	186	+	229	+	173		
'āşık olana hūn-ı ciger mâ-hazar gerek	G. 288			+	236			+	185	+	206			+	174	+	241	+	181		
nigâr zülfi benüm boynuma kemend gerek	G. 289			+	241			+	186	+	211			+	172	+	232	+	191		
ey gönül hâlûmi derdūñle diger-gün êtdūñ	G. 290																				
seng-i cevruñle dil-i vîrānum ābād eyledūñ	G. 291			+	229			+	192	+	199			+	183	+	230	+	178		
şive birle la'lūñi ağzuñda pinhān eyledūñ	G. 292			+	230			+	193	+	200			+	184	+	231	+	179		
haṭṭuñ olalı ey gül-i ḥandān beneşelik	G. 293			+	231			+	198	+	201					+	233	+	174		
olmuşam miḥnete mu'tād elinden felegūñ	G. 294			+	237			+	199	+	207			+	181	+	237	+	167		
fer vëren māha cemāl-i bā-kemālūndür senūñ	G. 295	+	142	+	232			+	197	+	202			+	187	+	234	+	183	+	37
jālelerdür eşk-i çeşm-i hūn-feşānı bûlbûlūñ	G. 296	+	151	+	233			+	189	+	203			+	180	+	236	+	177		
alalı āhumı benüm o melek	G. 297			+	235			+	203	+	205			+	173	+	240	+	168		
kılıcuñ zaḥmıdur sevdası cismümde dil ü cānuñ	G. 298			+	240			+	201	+	210			+	166	+	238	+	185		
nice bir ehl-i islāma bu kīnūñ	G. 299			+	223			+	200	+	193			+	188	+	235	+	192		
ister iseñ baḳduğın dā'im yüzine ol melek	G. 300			+	219			+	182	+	190			+	170	+	221	+	170		
bizden ol yāra niyāz andan hem istiğnā gerek	G. 301			+	221			+	184					+	171	+	223	+	171		
ne lâzım ḥaṭṭ-ı miskīnūñ 'izāruñda terāş etmek	G. 302																				
'ārizuñ gülzār-ı çindür gözlerūñ āhū-yı misk	G. 303	+	147	+	224			+	190	+	194			+	178	+	225	+	180		
kanına girdi 'ārizuñuñ ḥasreti gülūñ	G. 304	+	144	+	226			+	188	+	196			+	179	+	226	+	184		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
var ol ey âhum ki eşküm güllerin âl eyledün	G. 305			+	215			+	191	+	186			+	182	+	218	+	193		
dil helâk oldu bugün derdiyle ol meh-pârenün	G. 306	+	153	+	225			+	194	+	195			+	168	+	228	+	176	+	36
tutdı şahın-ı gülşeni feryâd u zârı bülbülün	G. 307	+	152																		
çün kanum içdi baña leb-i dil-sitân gerek	G. 308																				
tîğ-ı gamla cism-i 'âşık çāk çāk olmak gerek	G. 309																				
ne var 'âlemde ey zâhid bugün 'îş u tarabdan yeg	G. 310																				
deme mey-hânedede hûra şakın bint-i 'inebden yeg	G. 311																				
hem-ser olalı ol kad-i bālāya kākülün	G. 312																				
zûlf-i leyfiden siyeh-baht oldu meftûnuñ senün	G. 313																				
cândan helâk-ı lezzet-i güftâruñam senün	G. 314																				
bezm-i bahâra başdı ayağı benefşenün	G. 315																				
mey-durur devr içre şimdi pehlevânı 'âlemün	G. 316																				
guşsa-i ferdâ için kim der saña endîşe çek	G. 317																				
ol güneşden ey felek ben zerreyi dūr eyledün	G. 318																				
tîğ-ı müjgānuñla sînem çāk çāk olmak gerek	G. 319																				
dâr-ı cināna beñzer turtuğı yer habîbün	G. 320																				
bir şey mi var cihānda ki mañlûk-ı hağ degül	G. 321			+	248	+	197	+	207	+	218			+	194	+	249	+	198		
bu toğuz sîm-âb-gün deryâyı seyr et 'ibret al	G. 322																				
şu 'le-i gam dilde vü cismümde dağı çün fefîl	G. 323	+	158	+	250	+	198	+	211	+	220			+	198	+	251	+	200		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
'arızuñ meyden 'araķ-rız olsa ey hūr-ı cemil	G. 324			+	253	+	201	+	214	+	223			+	199	+	256				
siretün 'aşıkı ol gözleme maħbüb-ı cemāl	G. 325																				
āstān-ı yārda kendin tūrāb ister gönül	G. 326	+	157																		
cefā kılıcı ile oldı pāre pāre gönül	G. 327	+	156	+	251	+	204	+	210	+	221			+	197	+	252	+	199		
ālām-ı dehri nice çekersin hūzūra gel	G. 328			+	247	+	203	+	206	+	217			+	191	+	246	+	196		
geç gelür bağa muķayyeddür libās-ı nāza gül	G. 329			+	245					+	215										
göncelerden gönderüp 'aşıklara peygām gül	G. 330																				
olmış iken bülbül-i mest ile 'işret-sāz gül	G. 331			+	246	+	194			+	216			+	193	+	248	+	197	+	39
kitāb-ı şevķuñ okur ey püser meger ķandil	G. 332			+	255	+	199	+	213	+	225			+	201	+	255				
görürse göz yaşı içre beni yanar ķandil	G. 333			+	254	+	200	+	212	+	224			+	200	+	254				
gerek mīr-i vilāyet ol gerek dünyāya sultān ol	G. 334	+	154	+	243			+	204	+	213			+	189	+	244				
mā-sivā jenginden ey dil saña kim dēr muğber ol	G. 335	+	155	+	244	+	202	+	205	+	214			+	190	+	245				
'ışķ ehlinüñ vücūdı yok evvel seri degül	G. 336			+	249	+	196	+	208	+	219			+	195	+	250				
şanma 'aşık guşşanuñ dā'im meķānıdur gönül	G. 337			+	242	+	195	+	209	+	212			+	196	+	247	+	201		
şüfiyā ta'n eyleme şāfī şarāb-ı şāfa gel	G. 338			+	252	+	205	+	215	+	222			+	192	+	253	+	202		
ser vēr gönül serir-i maħabbetde server ol	G. 339																				
mısr-ı hūsn içre olup başına sultān kākül	G. 340																				
künc-i ğamda bī-nevāyam ey belā dermānum ol	G. 341																				
demiş varsam gerek bī-çāreme ol yūzi māh aķşam	G. 342			+	286	+	242	+	250	+	254			+	238					+	46

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kılan âvâre bir şüh-i kebûter-bâzdur gönlüm	G. 343			+	282	+	210	+	241	+	250			+	231						
hayâl-i yâr ile her lahza 'işret-sâzdur gönlüm	G. 344																				
meh 'arîzuña öykineli leşker-i nücüm	G. 345			+	288	+	235	+	255	+	256			+	241	+	290				
gehî zehr-âb-ı ğam geh mey dëyü hûn-ı ciger çekdüm	G. 346			+	283	+	241	+	225	+	251			+	214	+	264				
melâmet mülkine mâlik olup tâ kim 'alem çekdüm	G. 347			+	287	+	234	+	254	+	255			+	216	+	265				
humâruñ derdin añdum sâgar-ı şahbâdan el çekdüm	G. 348			+	277	+	224	+	224	+	245			+	213	+	263				
bir bâ' is-i hayât nigâruñ helâkiyem	G. 349	+	162	+	258	+	211	+	220	+	226			+	209	+	260				
cism-i zerdümle gehî deşt-i ğamuñ arslanıyam	G. 350			+	260	+	209	+	222	+	228			+	212	+	262				
elüm çekdüm bu deştüñ lâlesinden sünbülinden hem	G. 351	+	179	+	280	+	229	+	230	+	248			+	222	+	267				
çemende her nihâli gökden inmiş hûra beñzetdüm	G. 352	+	168	+	268	+	218	+	231	+	236			+	205	+	271				
her nefesde hem-demüm feryâd u zârumdur benüm	G. 353			+	262	+	215	+	235	+	230			+	219	+	274				
benüm gibi heves yolında çok ehl-i hevâ buldum	G. 354			+	266	+	217	+	236	+	234			+	225	+	275				
dâğlarla cismümi ser-tâ-be-pâ kan eyledüm	G. 355			+	294	+	245	+	218	+	262			+	204	+	287				
ben bir ednâ cür'adan kim 'aklı bî-hüş eyleyem	G. 356			+	298	+	246	+	238	+	266			+	207	+	277				
tekebbürden berî gerd-i riyâdan pâkdür gönlüm	G. 357	+	170	+	272	+	223	+	240	+	240			+	230	+	278			+	40
bu kat kat kan ile tolmış dili cânâna tapşurdum	G. 358	+	161	+	289	+	243	+	244	+	257			+	232	+	282			+	41
geçüp cândan seri hâk-i der-i cânâna tapşurdum	G. 359	+	160	+	290	+	244	+	245	+	258			+	233	+	283				
ey 'ışk-ı yâra bende-i fermân olan başum	G. 360	+	175	+	292	+	237	+	256	+	260			+	242	+	289			+	42
ben ki eş'arumda vaşf-ı zülf-i meftûn eyleyem	G. 361	+	176	+	276	+	226	+	239	+	244			+	208	+	284				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
gönlüm diler varup ser-i zülfünde bend olam	G. 362	+	180	+	285	+	233	+	253	+	253			+	240						
nesimâsâ çeküp el bâğ-ı âlemden güzâr êtdüm	G. 363	+	159	+	256	+	206	+	216					+	202	+	257			+	47
kaddûn ile 'arîzuñ gülzârda yâd eyledüm	G. 364	+	163	+	257	+	207	+	217					+	203	+	258				
kâşkî cismümde biñ biñ dîde peydâ eylesem	G. 365			+	259	+	208	+	219	+	227			+	206	+	259				
hevâdârûn olaldan dūd-ı âhum	G. 366	+	164	+	261	+	212	+	223	+	229			+	211	+	261				
yoluña harc êtmege göz yaşı sîmümdür benüm	G. 367	+	165	+	265	+	213	+	226	+	233			+	215	+	268				
'ayn-ı dilden cûş êdüp gözden akar yaşum benüm	G. 368			+	263	+	214	+	229	+	231			+	217	+	266			+	48
her kaçan nâz eylese ol serv-i âzâdum benüm	G. 369	+	167	+	269	+	219	+	233	+	237			+	218	+	272			+	45
ey dil habâb-ı sâgar imiş bârgâh-ı cem	G. 370			+	297	+	239	+	257	+	265			+	243	+	292				
şol serv-kadd ü lâle-ruha bir gazel dedüm	G. 371	+	171	+	270	+	220	+	234	+	238			+	224	+	273				
ehl-i tevîdîdem hâkîkat râhinuñ âgâhıyam	G. 372	+	182	+	295	+	238	+	221	+	263			+	210	+	280				
ben cünün-ı vâdi-i 'ışkâm gedâlık şan'atüm	G. 373	+	172	+	267	+	221	+	237	+	235			+	226	+	276				
cânı teslîm eylemek 'ışkuñda kârumdur benüm	G. 374			+	296	+	240	+	228	+	264			+	221	+	293				
tâze dâğum kırmızı gül zağm-ı tîğüñ süsenüm	G. 375	+	173	+	274	+	222	+	242	+	242			+	227	+	279				
tolanup gün gibi etrâf-ı âfâkı güzêr kıldum	G. 376																				
bu nazm-ı âbdâr ile fehm êt ne söylerem	G. 377			+	293	+	231	+	251	+	261			+	236	+	270				
nice bir h'ân-ı gâmla âb içelüm	G. 378	+	166	+	264	+	216	+	232	+	232			+	223	+	269				
hâlt olduğına kâh-ı gâmla ezel gilüm	G. 379	+	174	+	275	+	225	+	243	+	243			+	228	+	281				
eşküm sitâresin şalalı ayağa gözüm	G. 380	+	169	+	278	+	227	+	246	+	246			+	229	+	285				
göndermedüñ yazup yañılup baña bir peyâm	G. 381	+	177	+	279	+	228	+	247	+	247			+	234	+	286				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
benem ki nazm serîrinde şâhib-erkānam	G. 382	+	178	+	273	+	230	+	248	+	241			+	235	+	288				
gerdenümde şanma bu zülf-i siyāhumdur benüm	G. 383	+	181	+	291	+	236	+	227	+	259			+	220	+	291				
müşerref kıldı devlet mesnedini şâh-ı hûbānum	G. 384			+	284	+	232	+	252	+	252			+	239						
kaşuñ hilālını meh-i tābāna vërmezem	G. 385	+	213	+	281 360			+	249	+	327			+	237						
ğonce la'lün hasretinden bağrumı hün eyledüm	G. 386																				
āleme vëren ziya ol yüzi māhumdur benüm	G. 387																				
ol dilārā dil-berümdür yā dahı nemdür benüm	G. 388																				
gerçi êtdüm halka halka dāğumı mādām dām	G. 389																				
şâh-ı 'ışkuñ mīriyem encüm sipāhumdur benüm	G. 390																				
vücüdüm zerreler kıldı maḥabbet çün tūrāb oldum	G. 391																				
seg-i kūyuñ kayırdum ğayr mekrinden ferāğ êtdüm	G. 392																				
dūd tā kim depemüzden çıka āhı çekelüm	G. 393																				
bir iki gün dile sen māhı gerçi mihrbān buldum	G. 394																				
maḥabbet şeh-süvārınuñ atı oynadıdur başum	G. 395																				
ben bugün ol āfet-i şâh-ı cihānı görmedüm	G. 396																				
gel beni ağlatma kim yaş dökmeye cānā gözüm	G. 397																				
ha müdārādur benüm kullandüğüm	G. 398																				
'avāyıkdan geçüp küllî bu cismi cāna tapşurdum	G. 399																			+	44
çarḫ sākî mihrdür zerrîn ayağ-ı meclisüm	G. 400																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
öldüğümden sonra yâd eylerse yârân şöhetüm	G. 401																				
rûz-ı ezelde hâk-i vücûdum elenmedin	G. 402			+	299	+	247	+	258	+	267			+	244	+	294			+	58
maḥabbet gülşeni bûyın eger kim alabilmezsın	G. 403	+	186	+	352			+	306	+	319					+	339	+	211		
gül ile lâle kanından gönül reng alabilmezsın	G. 404			+	354			+	308	+	321					+	341	+	210	+	55
maḥabbet câmin ey zâhid elüñe alabilmezsın	G. 405	+	190	+	353			+	307	+	320					+	340	+	209		
inse ḥurşîd-i felek toḡsa gırîbânımdan	G. 406			+	327	+	259	+	268	+	295			+	254	+	349				
zerreler yüz döndüre ḥurşîd-i 'âlem- tâbdan	G. 407	+	187	+	300	+	248	+	259	+	268			+	245	+	295				
her ne kan kim yutdı dil la'l-i leb-i dildârdan	G. 408	+	188	+	301	+	249	+	260	+	269			+	246	+	296	+	212		
dil helâk oldu meded şol gözleri bîmârdan	G. 409	+	218	+	303	+	251	+	263	+	271			+	248	+	299				
zevkın tıyaldan ol gözi mestâne yolların	G. 410																				
ḥaṭ ne peydâ oldu ol la'l-i şeker- âlûddan	G. 411																				
mihr-i ruḥuña dil vâreli ey meh-i tâbân	G. 412	+	194	+	304	+	252	+	265	+	272			+	251	+	300	+	207		
çeşm-i pür-ḥûnumda ebrûñuñ ḥayâli bî-gümân	G. 413	+	184 204	+	305	+	253	+	266	+	273			+	252	+	301				
zaḥm-ı peykânıñ degül sînemde ey kaşı kemân	G. 414	+	191	+	308			+	267	+	276			+	253	+	304				
her muḥarrem mâh-ı nev toḡsa şafaḳdan yâ hüseyin	G. 415																				
baña söyletsün sözi vaşf-ı leb-i yâr isteyen	G. 416																				
ey dâyen 'âşık belâ küyında ben derd isterin	G. 417	+	189	+	302	+	250	+	261	+	270			+	250	+	297				
'âşıkam mecnûn-şîfat deşt-i belâ gerdideyin	G. 418	+	207	+	306			+	277	+	274			+	266	+	309				
ḥudâ rahm eyleyüp bûlbüllerüñ âh u fiğânından	G. 419	+	199	+	317			+	280	+	285			+	269	+	312				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
dür etdi ben ğubârı ser-i küy-i yârdan	G. 420																				
fenâ ehline ta'n etme geçüp 'ucb ile yanından	G. 421			+	310	+	257	+	281	+	278			+	270	+	313			+	50
her şem'-i hüsne kim ola kâfûrdan beden	G. 422	+	203	+	320			+	286	+	288			+	275	+	315	+	214		
çöz kâkül-i müşğînüñi 'anber ucuz olsun	G. 423	+	211	+	361			+	298	+	328					+	329				
umma her dîvânenen mecnûn-ı şeydâ meşrebin	G. 424			+	339			+	297					+	282	+	326				
çeşmüñe kılsun nazâr bî-bâk sahhâr isteyen	G. 425																				
ben sâgar-ı belâñ ile bezmünde ser-hoşın	G. 426																				
dilüm kâmı ki saña şerh edehydi hâlûmden	G. 427	+	214	+	342			+	300	+	309			+	256	+	331				
édelden kâkülünde dil kararı bî-ğarâram ben	G. 428			+	344	+	264	+	301	+	311			+	290	+	333			+	51
lezzet-i dermânı idrâk eylemez bî-derd olan	G. 429	+	201	+	345			+	303	+	312					+	334	+	205		
kaşuña bağdum dedüm yegdür hilâl-i 'idden	G. 430																				
'ışk içinde ser vârenler vardı serverlik yolın	G. 431																				
kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül şöhetin	G. 432			+	346			+	289	+	313			+	279	+	335				
kılmaz isem lâle-ruḥ bir yâr ile mül şöhetin	G. 433	+	216	+	347					+	314			+	280	+	336	+	203		
şâfi-dil rûşen-güher bî-mekr ü bî-âlem bugün	G. 434	+	217	+	348			+	304	+	315					+	337				
dédi bir gün mihr-i 'âlemtâba mâh-ı âsmân	G. 435			+	334	+	53			+	302			+	2	+	318				
livâ-yı mihrüñi dîkdüm gönül mülkine şâham ben	G. 436																				
sensüz ey rûḥ-ı revân şûret-i bî-cânam ben	G. 437			+	351	+	255	+	313	+	318					+	344			+	54
ölîcek ḥâkûmî pây-ı segûñ yâr yâr nişân etsün	G. 438															+	351				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
sen ey bülbül kebâb-ı âteş-i 'ışk-ı gül olmışsın	G. 439	+	185	+	307	+	254	+	269	+	275			+	257	+	303			+	60
egerçi şüretâ ednâdan ednâ hâk-i râham ben	G. 440			+	326			+	302	+	294			+	291	+	350				
bezm-i yâra hün-ı 'âşıkdan şarâb eğlenmesün	G. 441			+	349			+	305	+	316			+	289	+	338				
zâhidâ cennet ne bâbum kûy-ı dilber var iken	G. 442			+	358					+	325										
al tûfî gülşen-i mînâyı seyrân eylesün	G. 443			+	357					+	324										
dil şikeste olalı seng-i cefâ-yı yârdan	G. 444	+	222	+	359			+	264	+	326			+	249						
kosam çemende neşâtı bahârı n'eyleyeyin	G. 445			+	355			+	271	+	322			+	259	+	305				
şaklamadan dürc-i cism içre kaçâ cân cevherin	G. 446			+	350			+	311	+	317			+	283	+	342				
hadeng-i âhumuñ zahmın yemiş bir ser-nigûnumsın	G. 447			+	343	+	265	+	312	+	310					+	343				
şu kim bir cür'a çekdi 'ışkuñuñ câm-ı beķâsından	G. 448			+	356	+	256	+	314	+	323			+	285	+	345				
ğam acısını lezzet-i dünyâya vèrmezsin	G. 449	+	212	+	335			+	293	+	303			+	286	+	321				
dildârumuñ benümle işiden rivâyetin	G. 450	+	192	+	309			+	270	+	277			+	258	+	302				
dūd-ı âhum düttüni şafham olupdur gerdün	G. 451	+	193	+	311			+	272	+	279			+	260	+	306				
küh-ı endüh-durur âh ki bu cism-i zebün	G. 452			+	313			+	276	+	281			+	264	+	308	+	204		
pür-harâret mihr ü meh sevdâ-yı gerdün bî-sükün	G. 453	+	195	+	315			+	278	+	283			+	265	+	310				
yüz buldı ise gonce igende açılmasun	G. 454	+	199	219	+	316			+	279	+	284			+	268	+	311	+	215	
cismüm üzre şu 'le-i ğam hil'atümdür nûrdan	G. 455			+	318			+	283	+	286			+	272	+	314				
qaldı nümüne dehre cihân-ı harâbdan	G. 456			+	322			+	285	+	290			+	274	+	348				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
ma'mûr olam dème bu cihân-ı hârâbdan	G. 457	+	200	+	321			+	284	+	289			+	273	+	347	+	208		
dâğ-ı miñnetle beni öldürse ol gül- pirehen	G. 458			+	325			+	290	+	293			+	276	+	317			+	61
her kaçan vahşî ğazâlüm seyr eder şahrâ yüzün	G. 459	+	7 3	215	+	328		+	291	+	296			+	281	+	319	+	213	+	49
ğayrıya luţf u cefâdur baña 'âdet senden	G. 460	+	206	+	330			+	292	+	298			+	284	+	320				
nice bir ola gönül hâste-i hicrân senden	G. 461																				
çok-durur yanar çerâğun encüm-i eflâkden	G. 462																				
demidür ol şeh-i 'âlî-cenâba yalvarayın	G. 463			+	336			+	295	+	304			+	287	+	323				
dil-berler içre ben saña 'âşık degül miyin	G. 464	+	208	+	337			+	296	+	305			+	267	+	324				
édüp der-post mecnûnı geçürmiş dost yanından	G. 465	+	209	+	340			+	282	+	307			+	271	+	325				
haţ degül düd-ı âh imişsin sen	G. 466			+	341			+	275	+	308			+	263	+	330			+	56
kabâ-yı sebz ile gerçi ki bir serv-i çemensin sen	G. 467	+	198	+	312			+	273	+	280			+	261	+	307			+	57
ruh-ı gerdünda her şubh ey şafak kim cilvegerson sen	G. 468			+	333			+	274	+	301			+	262	+	332				
yâr ile hem-halvet ol cismünde cânuñ tuymasun	G. 469	+	220	+	332	+	260	+	299	+	300			+	288	+	327				
merhamet umma gönül bu gerdiş-i bî-dâddan	G. 470			+	314	+	258	+	262	+	282			+	247	+	298	+	206	+	53
ey dil ol lâle-ruhuñ tendeki dağın yakasın	G. 471	+	221	+	338	+	261	+	310	+	306					+	352			+	52
ey dil ol servüñ elif üzre ki dağın yakasın	G. 472			+	329	+	263	+	309	+	297					+	346				
düşelden ayrı şeydâ dil meh-i nâ- mihrbânımdan	G. 473	+	196	+	331			+	294	+	299			+	255	+	322			+	59
boynuma aldum o zülf-i 'anberünün minnetin	G. 474			+	324			+	288	+	292			+	277	+	328				
eyleyem ber-bâd 'ömr-i nâzeninün minnetin	G. 475	+	202	+	323			+	287	+	291			+	278	+	316				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
hadeng-i gamzeñe cismüm nişân étdüm ne hâkem ben	G. 476			+	319	+	262			+	287									+	
şakın âhumdan ey nigâr şakın	G. 477																				
benem ol bezm-i maḥabbetdeki ser- hoşlardan	G. 478																				
nigârün lebleri vaşfı kaçan çıksa dehânumdan	G. 479																				
yâ ilâhî bâde-i 'ışkı için ayılmasun	G. 480																				
gönül kuşını kaçırdum eğerçi evvelden	G. 481																				
nigâra 'âşık isem ben de aña maḥbûbın	G. 482																				
ben temâşâ eyler iken sen melek- sîmâ yüzün	G. 483																				
varup ol yâr-ı câna yalvarayın	G. 484																				
geçürdi nevbetin ferhâd u mecnûn	G. 485																				
belâ-keş dil-rübâsın sen senün derdünden öldüm ben	G. 486																				
evrâk açılır âh edicek hün-ı cigerden	G. 487																				
maḥaldür sînede dâğumla 'âlem lâlezâr olsun	G. 488																				
dikse ger çeşmi ḥabâbın sen semen- ruḥsâra şu	G. 489	+	225	+	362	+	267	+	318	+	329					+	358	+	217		
çağlayup akar benüm eşk-i revânım sû-be-sû	G. 490	+	224	+	365	+	268	+	320							+	356	+	220	+	62
yolında dil-berün hâk ol tarîk-i bî- bedeldür bu	G. 491	+	223	+	367	+	269	+	315	+	333					+	353	+	216		
şarmış çihremi şanmañ ki reng-i za'ferândur bu	G. 492			+	368	+	270	+	316	+	334					+	354	+	221		
yaşum ol 'arız-ı zîbâya karşı	G. 493																				
âğyâr âh edermiş ol gül- 'izâra karşı	G. 494	+	226	+	366	+	271	+	321	+	332					+	357	+	218		
iltifât eylemedüm gerçi ki mihr ü meh-i nev	G. 495																				
naẓar eylerse baña şâh-ı sa'âdet- pertev	G. 496																				
'âşıkâne gönlini akıtmasaydı yâre şu	G. 497			+	363	+	266	+	319	+	330					+	359				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
bağrumuñ başları üstine üşüpdür kayğu	G. 498			+	364	+	272	+	317	+	331					+	355	+	219		
pāk édüp mir'ât-ı kalbi şu gibi dîdâr sev	G. 499																				
yoluñ uğrarsa bir gün ey şabâ cānāna 'ışk eyle	G. 500			+	437					+	402			+	3	+	423	+	285		
gördiler had yok hadeng-i gamzeñüñ peykânına	G. 501			+	413			+	375	+	379					+	408	+	273		
varsa gözüm yaşı n'ola cānān ayağına	G. 502																				
leţâfet bâğına serv ol giriftâr-ı hazân olma	G. 503			+	441	+	311	+	344	+	406			+	302	+	378	+	277		
gül saña kânde beñzer ey mihr ü mâh-zâde	G. 504			+	405	+	282	+	360	+	371					+	394	+	272		
mecnün göziydi leyli hayâline cilvegâh	G. 505																				
bilürin derdini şafâ yerine	G. 506																				
ger hevâdâr olmasa ruhsâr-ı yâra mirveha	G. 507			+	393	+	309	+	348	+	359			+	307	+	383	+	269	+	66
oldı şikeste-hâtır u nâ-şâd âyine	G. 508			+	387	+	301	+	343	+	353			+	301	+	377	+	228		
hândeyle olalı leb-i cānān girih girih	G. 509			+	422	+	288	+	332	+	388					+	427	+	248		
içmezem mey dëyü ey şüfi yeter lâf eyle	G. 510																				
yaş dökdü gözlerüm bakıcak sîne dâğına	G. 511			+	371	+	273	+	322	+	337					+	362	+	246	+	67
ben belâ ferhâdiyam küh-ı gam-ı dildârda	G. 512			+	374	+	279	+	326	+	340							+	238	+	71
şüfi ister sâgarı meclisde her ân öpmege	G. 513			+	429	+	306	+	380	+	395			+	332	+	413	+	266		
mey ayağa binmiş gezer peymāneden peymāneye	G. 514			+	389	+	281	+	328	+	355					+	367	+	283	+	63
süzüm sirâyet êtse mecnün-ı nâ-murâda	G. 515			+	376	+	284	+	329	+	342					+	368	+	257	+	64
kan ağladuñ görince ben 'âşıkı belâda	G. 516	+	227	+	378	+	285	+	330	+	344					+	369	+	258	+	65

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
âstânunda yüzüm ferş eyledüm hâk üstine	G. 517			+	379	+	289	+	333	+	345					+	370	+	225	+	70
rüy-ı yâr ile nazar eden bu zülf-i ser-keşe	G. 518			+	427			+	383	+	393			+	304	+	416	+	222		
dâğlar kim zeyn olupdur cism-i şad-çâk üstine	G. 519			+	380	+	290	+	334	+	346					+	371	+	249	+	69
ķavm-i leylî seng-i bî-dâd atdı mecnûn üstine	G. 520			+	381	+	291	+	335	+	347					+	372	+	267		
çekdügüm yer yer elif bu cism-i pür-hûn üstine	G. 521																				
naķş-ı hûsnûñle dili ey büt-i çin deyr eyle	G. 522			+	386	+	292	+	324	+	352					+	364	+	292		
ğam yémeden öldük mey-i gül-reng içilse	G. 523			+	384	+	296	+	338	+	350			+	298	+	375	+	264		
éde mi meyl ser-i zülfi dil-i pür-hevese	G. 524			+	385	+	299	+	341	+	351			+	299	+	376	+	226		
ey şanem şol hâl kim konmuş bu hadd-i mehveşe	G. 525			+	388	+	304	+	345	+	354			+	303	+	379				
görmedi hûn-ı dilüm yâr eşigi taşında	G. 526			+	394	+	328	+	336	+	360			+	295	+	373	+	223		
																		+	270		
mihr ü meh iki ışıkdur tekye-i eflâkde	G. 527			+	390	+	305	+	346	+	356			+	305	+	380	+	278		
yâra dedüm bûse vër bayramlık bayramda	G. 528			+	392	+	308	+	347	+	358			+	306	+	381	+	279		
ruĥlaruñdan çekmez el bād ile eyler ‘arbede	G. 529			+	397	+	313	+	350	+	363			+	308	+	385	+	254	+	74
bir ebed mülkine cānum hem-civār étmek nice	G. 530			+	402			+	357	+	368					+	391	+	239		
göñlini ĥurrem tutanlar lezzet-i dünyâ ile	G. 531			+	398	+	314	+	352	+	364			+	312	+	387	+	251		
da‘vi-i ‘ışķ eylemek mecnûna ben şeydâ ile	G. 532			+	399	+	315	+	353	+	365			+	313	+	389	+	250		
da‘vi-i iĥyâ éder la‘l-i lebûñ ‘isâ ile	G. 533																				
baş koşdı zülf ĥatt-ı ruĥ-ı dîlrübâ ile	G. 534			+	403	+	317	+	354	+	369			+	314	+	392	+	240		
sûzen ile dökeler sâĥile deryâ dükene	G. 535			+	409	+	303	+	364	+	375			+	321	+	398	+	259		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
meyl eyledük egerçi cihānuñ şafāsına	G. 536			+	404	+	318	+	358	+	370			+	318	+	393	+	282	+	73
lebūñ hayālî gelelden bu çeşm-i pūr-hūna	G. 537			+	406	+	319	+	361	+	372					+	395	+	280		
‘arīza lāle sürüp leyli-sıfat gülğüne	G. 538			+	408			+	362	+	374			+	319	+	397	+	263		
çün şitā faşlında tuğyān eyler āb-ı edrine	G. 539			+	428			+	374	+	394			+	340	+	425	+	244		
göñlüm ister yeñi başdan yine āvāre düşe	G. 540			+	410	+	321	+	366	+	376			+	322	+	399	+	276		
baş koşdı sāyeveş bir iki yüzi karaya	G. 541			+	411	+	322	+	367	+	377			+	316	+	400	+	243	+	72
yapduğında yazmış ibrahīm-i āzer ka‘beye	G. 542			+	415	+	326	+	372	+	381			+	327	+	404	+	290		
zeyn iken dāğ-ı ğamuñla nazar êtseñ tenüme	G. 543			+	414			+	369	+	380			+	326	+	403	+	255		
varduğumca kūyuña bu dīde-i nemnāk ile	G. 544			+	416	+	324	+	355	+	382			+	328	+	405		291		
āyine her gün koyar dildarı tenhā koyınā	G. 545	+	229	+	440	+	278	+	388	+	405					+	420	+	231		
sen şehūñ gerd-i rehīn māh alup ayesine	G. 546			+	420	+	298	+	370	+	386			+	324	+	402	+	253		
döginüp taş ile leylā dēmedi dāyesine	G. 547			+	417	+	293	+	371	+	383			+	325	+	406	+	252		
ol şavber-kad içün evden olup āvāre	G. 548			+	407	+	320	+	365	+	373			+	310	+	396	+	230		
tağlarca edeyin minneti ferhāda yine	G. 549			+	430			+	384	+	396					+	417	+	274		
pervāneler melāmet odına girişmeye	G. 550			+	419	+	294	+	376	+	385			+	331	+	409	+	242		
‘attār-sıfat geldi yine bāğa benefşe	G. 551			+	432			+	378	+	398			+	338	+	411	+	234		
açılmaz idi seyrelüp bāğa benefşe	G. 552			+	433			+	379	+	399			+	339	+	412	+	233		
gülşende dönüp ‘aşık-ı bī-bāke benefşe	G. 553			+	431			+	377	+	397			+	337	+	410	+	235		
ğonce ağzına düşer mi jāleyi dendān ede	G. 554	+	228	+	395	+	310	+	351	+	361			+	311	+	386	+	265		
āyine hüsñüñe kul olsun şafāsı var ise	G. 555			+	424			+	389	+	390			+	335	+	421	+	232		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
acıdıcak yaşum ol gül-çihre	G. 556			+	401			+	359	+	367			+	317	+	388	+	229		
şoĥbet-i ehl-i tekellüfden berî oldum yine	G. 557			+	375	+	280	+	327	+	341					+	366	+	281		
şanuram bakşam nigârûn gözi üzre kaşına	G. 558			+	373	+	275	+	325	+	339					+	365	+	275		
‘aceb mi vërse serin çarĥ düd-ı âhumuza	G. 559			+	421	+	287	+	339	+	387			+	292	+	361	+	262		
gözlerüm yaşı revân olmuş aĥar şahrâlara	G. 560			+	400	+	316	+	356	+	366			+	315	+	390	+	271		
yüzüme bir kadem başmaz benüm ol serv-i âzâde	G. 561			+	391	+	286			+	357							+	256		
sipîhr reşk edeli ‘îş-i ber-devâmumuza	G. 562			+	370			+	340	+	336			+	293	+	382				
şem‘ gibi şanmañuz tenhâ zebânum sühte	G. 563			+	383	+	295	+	337	+	349			+	297	+	374	+	261		
sâĥar tarîĥ-i ‘îşreti ta ‘lîm édüp güle	G. 564			+	426	+	307	+	381	+	392			+	333	+	414	+	260		
édüp cefâyı pîşe meyl étme âh u zâra	G. 565			+	396	+	312	+	349	+	362			+	309	+	384	+	224		
elinde âhumuñ oldı bu çarĥ-ı dün kâse	G. 566			+	377	+	277	+	382	+	343			+	334	+	415	+	236		
bakmasa sen dil-ber-i ‘âlî-cenâbuñ ‘aynına	G. 567			+	423	+	300	+	342	+	389			+	300	+	426	+	237	+	68
dem mi var kanlu yaşum çihreme yol eylemeye	G. 568																				
çarĥ abdâluñdur ey meh tende dâĥ-efrûhte	G. 569			+	439	+	283			+	404			+	296						
derd ü ĥamdur yêdügüm ni ‘met-i dünyâ yerine	G. 570			+	425	+	327	+	331	+	391					+	360	+	247		
nice bir mest ĥece ĥün toĥa maĥmûr eyle	G. 571			+	436			+	387	+	401					+	424	+	284		
büm ‘âr eyler iken ĥonmaĥa vîrânemûze	G. 572			+	438			+	386	+	403			+	294	+	419	+	241		
mâ‘il oldum bir lebi üstinde kaşı gelmişe	G. 573			+	412	+	323	+	368	+	378			+	323	+	401	+	289		
her nazar eden şadaĥında o mâhuñ yayına	G. 574			+	434			+	385	+	400			+	336	+	418	+	287		
ĥüşe-i fâĥr dilâ ĥişver-i cemdür bilene	G. 575					+	302	+	363					+	320						

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
yine 'aşıklar içinde kadem başdum bu meydāna	G. 576																				
kıldum sefer diyār-ı ğam u derd ü miḥnete	G. 577																				
dédüm dildāra bezm-i vuşlatadur 'ahd ü peymāne	G. 578																				
ġamzeyle kaşuñ başlamadın tır ü kemāna	G. 579																				
aġyār nazār edemez ol ince miyāna	G. 580																				
hengām-ı şehirde açılıp bağa benefşe	G. 581																				
eyleme cân vèrdüğüm 'ayb ol büt-i ṭannāzuma	G. 582																				
peykānuñ eyā kaşı kemānum dil içinde	G. 583																				
kanum iç dèrsem nigāruñ ġamze-i mey-nüşına	G. 584																				
yüri var meykede bünyād kılup deyr eyle	G. 585																				
āftāb-ı ṭal'atüñi görmesem bir şubḥ-ġāh	G. 586																				
'arızın vaşf eyler iken ġülşen içre ġül ġüle	G. 587																				
düşürdi şevk-i ruḥuñ ḥalkı eşk-i pür-ḥūna	G. 588																				
bir tavr ile geldi ġül bezmine lāle	G. 589																				
āḥ hecründe ġözüm yaşını giryān ètme	G. 590																				
bugün elden giderme gel piyāle	G. 591																				
bir ġüzel meh-pāre ġördüm ben bugün ġülzārda	G. 592																				
bir ġüzeller şāhını şāḥ eyledüm cân mülkine	G. 593																				
şādıku'l-ḳavl olsa dil-ber bī-vefā yār olmasa	G. 594																				
elünden görmedük ḥiçbir belā mı ḳaldı 'ālemde	G. 595																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
bir muğ-beceyi gördüm dil-berliği çağında	G. 596																				
bâğ-ı cihânda kârı kimûn âh u zâr ola	G. 597	+	29	+	33	+	65	+	14	+	30	+	39	+	11	+	36	+	31		
bezm ol-durur ki yâr içe mey sâki cân ola	G. 598																				
bir kuluñ kim rûm hassânı ola	G. 599																				
dil-ber oldur ki maħabbet edene kîni ola	G. 600			+	40			+	17	+	37	+	46	+	14	+	43	+	36		
mest-i 'ışk olanlara 'arz eyleme peymâneyi	G. 601			+	382			+	390	+	348			+	330	+	422	+	286		
yaşum getürdi yanuma ol mäh-päreyi	G. 602			+	418	+	297	+	373	+	384			+	329	+	407	+	288		
'ışk odı sîneme uralı derd dâğın	G. 603			+	443			+	391	+	408			+	341	+	429	+	322		
kim ki görmek istese güllerle cennet bâğın	G. 604			+	444			+	392	+	409			+	342	+	430	+	323	+	75
ğamuñla ayağa düşdüm şarâb-ı nâb gibi	G. 605	+	231	+	450			+	404	+	415			+	348	+	437	+	325		
büstân-ı ser-i küyuñ tolanup âb gibi	G. 606			+	451			+	405	+	416			+	349	+	438	+	337		
étmezem gülzâr seyrin bülbül-i şeydâ gibi	G. 607	+	230	+	453			+	406	+	418			+	350	+	439	+	300	+	80
bendeñ ebed kuluñam ezel bilürem seni	G. 608			+	445			+	397	+	410					+	432	+	306		
mihr âteş-bâzlar resmini engîz eyledi	G. 609			+	457			+	421	+	422			+	360	+	443	+	332		
yoluñda ser vèrüp şu ki serverlik eyledi	G. 610			+	458			+	423	+	423			+	362	+	444				
ana rahminde tenüm şol dem ki şüret bağladı	G. 611			+	460			+	424	+	425			+	363	+	445	+	301	+	84
derd ser-leşkerine bekledi mecnûn vâdî	G. 612	+	232	+	462			+	427	+	427			+	366	+	448	+	309		
derd okların ol kaşı kemân cânuma atdı	G. 613							+	428	+	429			+	367	+	449	+	310	+	81
cân vèrsem añuban kad ü ruhsâr-ı yârümi	G. 614							+	429	+	430			+	368	+	451	+	313		
gözümle gönüm arar hüsn-i 'âlem-ârâyı	G. 615							+	433	+	433			+	375	+	455	+	327		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
elüne cām-ı āl geldi cihānuñ sa'd-ı devrānı	G. 616			+	464			+	434	+	435			+	376	+	456	+	302		
n'ola gözlerse erbāb-ı nazar ruḥsār-ı cānānı	G. 617			+	465			+	435	+	436			+	377	+	495				
ışk ehli ol-durur ki görem dēyü yārini	G. 618			+	468					+	439			+	384	+	460	+	320		
şalduğumda -ḥāne-i 'ışkuñ ezel bünyādını	G. 619			+	469					+	440			+	383	+	461	+	318		
ey gōñül mecnūn-ı ser-gerdāna beñzetdüm seni	G. 620			+	476			+	399									+	298		
benem mecnūn-ı pūr-sevdā-yı leylī	G. 621	+	233	+	475									+	389	+	497	+	304		
ey felek bir gün muḳīm-i kūy-ı dildār ēt beni	G. 622													+	356						
ḥayliden pīr-i muğānuñ beklerüz dergāhını	G. 623			+	471					+	442			+	387	+	463	+	307		
fürkatünde dāğ ile na'l ile zeyn edüp teni	G. 624			+	473					+	444			+	391	+	465	+	341		
gōñül seni dileyü her cenāba yüz tutdı	G. 625			+	481									+	393	+	469	+	333		
ol kemān-ebur ḡazāl-i mihri naḥcīr eyledi	G. 626			+	486			+	422					+	361	+	475	+	293		
revā mıdur kelisādan çıkarmak bir müselmānı	G. 627			+	474			+	436					+	381	+	466	+	312		
nigārā bezm-i ḥüsnünde dil-i mestānemüz kaldı	G. 628			+	482											+	470			+	79
sīm-i eşki her kimūn yoluñda ıṣār olmadı	G. 629			+	484											+	471	+	344		
kemān-ı rüstemi ḳaṣuñ kemānı gelmedi mi	G. 630			+	488											+	477	+	334		
bulınmaz bezm-i ḡamda baña hem-dem nāleden ḡayrı	G. 631			+	480									+	392	+	467	+	345	+	83
bāzār-ı kā'inātda gördi güzel seni	G. 632			+	485			+	398							+	474	+	342		
ol ḳadar vērdüm hevāya kendümi ḥırmen gibi	G. 633			+	495					+	449					+	492	+	297		
pīr-i ḳarḥuñ her seḥer mihr alduḡı'çün yaşını	G. 634			+	494					+	448					+	483	+	346		
nigārā sen revān olduñ benüm gōñlümde ḡam kaldı	G. 635			+	491					+	445					+	480	+	347		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
yandum şol aq yüze o kara kaşdayın dağı	G. 636			+	492					+	446					+	481	+	343		
benem şemşir-i hün-bārumla devrānuñ ser-endāzı	G. 637			+	496					+	450					+	484	+	294		
kıldı mātem-zede haqq-ı ruḥ-ı gül-fām beni	G. 638			+	500			+	418	+	454			+	357	+	488				
yéter olduk gubār-ı ğamla bengī	G. 639	+	234	+	505									+	388	+	431				
teşneyem kandur beni āb-ı zülālün şadğası	G. 640			+	499			+	410					+	372	+	498	+	303		
ne ğam ey nāle belā eylese pā-māl beni	G. 641			+	467			+	416	+	438					+	493			+	85
yūri hey 'āşıkına 'ādeti bī-dād yūri	G. 642			+	489											+	478	+	339		
diyār-ı bezmün ey dil şāh-ı gevher-pāşidur sākī	G. 643			+	493			+	432	+	447					+	482	+	335		
zūlfūññ küfrine şöyle vermişem ikrārumı	G. 644																				
mecnūn kaçan ki 'ışk ėline pādşāh idi	G. 645			+	497					+	451					+	485				
eylemiş haqqı la'l-i cānānı	G. 646			+	455					+	420			+	386	+	487				
görüp cān vērdüm ol nā-mihrbānı	G. 647			+	452					+	417			+	385	+	464				
dāğ-ı sīnem ehl-i derdün olalı baş ocağı	G. 648			+	461			+	426	+	426			+	365	+	447	+	308		
hırka n'etsün şūfiye pūr-kīne olsa sīnesi	G. 649			+	503			+	409					+	353	+	490				
rızāñ gözlerin senden gelen derd ü belā haqqı	G. 650			+	499					+	453					+	473	+	311		
yār olaldan rahş-ı hüsn ile cihānuñ yügrügi	G. 651			+	448			+	402	+	413			+	346	+	435	+	336		
gelse söz meydānına cānā cihānuñ yügrügi	G. 652			+	449			+	403	+	414			+	347	+	436	+	324	+	77
ol meh bizümle eylemedi āşnālığı	G. 653			+	502			+	396							+	489	+	299		
çignek oldum leşker-i derd ü ğama yād ėt beni	G. 654			+	456			+	414	+	421			+	354	+	441	+	338		
ne ziyān ėtdi saña şūfi şarāb-ı şāfi	G. 655							+	431	+	432			+	374	+	454	+	331		
tā ki gördüm hüsn içinde ol melāḥat kāmını	G. 656			+	478									+	382	+	494				
ḥaddūñdür sevdüğüm ebr-i bahāruñ giryesi	G. 657			+	466			+	412	+	437			+	370	+	453	+	305		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
'ışk bir şem'-i ilâhîdür benem pervânesi	G. 658			+	442			+	411	+	407			+	369	+	428	+	319	+	76
hey ne müşkil kâr imiş 'âlemde yâr eksüklüğü	G. 659			+	506	+	332	+	420					+	359	+	496			+	82
beni kûl êtdi 'ışkına bugün bir mäh-ı ken 'ânî	G. 660			+	490									+	380	+	479	+	340		
gözün şîr-i şikâr-efgen-durur kaşuñ siyeh-güşı	G. 661																				
seg-i leyli ayağına sürüp mecnûn pişânî	G. 662			+	509			+	437					+	379	+	476				
şeb-i hecrûnde yitürsem n'ola ey mäh yolu	G. 663			+	447			+	401	+	412			+	344	+	433	+	317		
encümle gezdi gece şehri kamer çerâğı	G. 664			+	498			+	395	+	452					+	486				
gör 'aşıkun tenindeki na'l içre dâğını	G. 665			+	507			+	393					+	343	+	499	+	330		
seyr edenler öldüğümden sonra sînem dâğını	G. 666			+	508			+	394							+	500	+	316	+	78
şalmağa gam-hâne-i hicrâna yer yer âteşi	G. 667			+	479			+	400					+	345	+	434				
şîrlerden vâdi-i 'ışkûn geçilmez bişesi	G. 668			+	483			+	407					+	351	+	440				
fâkr iklîminde şol kim sürdi tenhâ begligi	G. 669							+	419	+	431			+	358	+	442				
sa'âdet tahtınuñ sultânına hâkdan 'atâ geldi	G. 670			+	459			+	425	+	424			+	364	+	446	+	314		
her şererden oldı bir deryâ-yı âteş bişesi	G. 671			+	472			+	408	+	443			+	352	+	450				
fâkr ile fâhr eyleyen meydân-ı dîn serverleri	G. 672			+	454			+	430	+	419			+	373	+	452	+	321		
serv oldıysa nigârâ bağbânun dikmesi	G. 673			+	463			+	413	+	434			+	371	+	457	+	315		
tâ ki oldı şâh-ı rez pîr-i muğânun dikmesi	G. 674																				
gördi göz yaşı yıkup âh ise ber-bâd êtdi	G. 675			+	446					+	411					+	458	+	328		
görmez isem ka'bede maḥbûbunuñ dîdârını	G. 676			+	470					+	441			+	378	+	459	+	329		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
kapdı cihremden şabâ hâk-i der-i cânânumı	G. 677									+	428			+	390	+	462	+	326		
öldüğümde seyl-i eşk ilelse bî-pervâ benî	G. 678			+	487			+	417							+	468				
nice yüz bulmasun devr-i ruhında zülf-i miskîni	G. 679			+	501					+	455					+	472				
dervîş kim şikâr ede fakruñ libâsını	G. 680																				
saña gönderse nâlem dūd-ı âhı	G. 681																				
kıldı ğam ferhâd ile mecnûn dil-i şeydâları	G. 682																				
mâlik-i derd olsa 'âşık istemez dünyâları	G. 683																				
nâz ile ol gonce çün seyr-i gülistân eyledi	G. 684																				
bugün bir muğ-bece maḥbûbuñ oldum zâr u şeydâsı	G. 685																				
yâr gösterdi biraz âyîne-i ruḥsârını	G. 686																				
sıneme şol deñlü yakdum dâğlar yok sağışı	G. 687																				
ey felek yâ hem-nişin-i bezm-i cânân ét benî	G. 688			+	504			+	415					+	355	+	491	+	296		
bî- 'îş-i bâde olma-durur ğam dedükleri	G. 689																				
görmedüm bir sencileyin ehl-i diller hem-demi	G. 690																				
elüñ yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kııl cânı	G. 691																				
tolanurken gece şeb-revlik ile kūy-ı cânânı	G. 692																				
'ışk ferhâdına başum bîsütün tağı gibi	G. 693																				
şeh-i mülk-i cemâl olduñ nitekim dil-berüñ kaşı	G. 694																				
ruḥsârüñ iken ey meh rūḥuñ yanar çerâğı	G. 695																				
figân ki hem-dem-i nây êtdi âh u zâr benî	G. 696																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
haftı giderdi yâr yüzinden revâcını	G. 697																				
nâşih içdi êtmeden ibrâmi bayram êrtesi	G. 698																				
gönlüne gelse elem bî-çihre-i pür-tâb-ı mey	G. 699																				
âh êdersem yaqaram odlara bu nüh felegi	G. 700																				
gerdenün göstermek ile sîne-çâk êtdün beni	G. 701																				
tâ ki gördüm bir nazar ol mâh-peyker dil-beri	G. 702																				
yine bu çarh-ı sitem-pîşe ‘aceb hâl êtdi	G. 703																				
gördüm rakıbe cevri okın atar ol âfeti	G. 704																				
kıt‘alar																					
baña eyyâm-ı vişâl olmadı hergiz rûzî	Mk. 1																				
mâl-i dünyâ ki zıllı zâ’ildür	Mk. 2																				
bir hayâlî-zâde bendeñ vardur ey şâh-ı kerîm	Mk. 3			+	510											+	501	+	348		
husrevâ êtdi terbiyet çünkim	Mk. 4			+	511											+	506	+	350		
altun üsküflü kuloğlı güzeliyken hurşid	Mk. 5			+	512											+	502	+	351		
şorarsa ser-güzeştümden benüm şehrumde yârânum	Mk. 6			+	513											+	503	+	353		
tutup behrâm gibi gûra şaldı	Mk. 7			+	514											+	504	+	354		
her maqâma ki êdesin âheng	Mk. 8															+	505	+	352		
seydînün çok sikildüğün evvel	Mk. 9															+	507	+	355		
elün yu kendü kanuñdan dilâ teslîm kıl cânı	Mk. 10																				
mağabbet tîrini pertâb êdüp miñnet kemânından	Mk. 11																				
varsa gözüm yaşı n’ola cânân ayağına	Mk. 12																				
girse ele bir sarây-ı hâlî	Mk. 13																				
ne i’tibâr bu çarha yaşum habâbıdur	Mk. 14																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
girince bahırine 'ışkuñ şanup kenârı sığ	Mk. 15																				
güşvâr-ı 'arş olursa yaraşur her bir sözi	Mk. 16																				
dil müjeñ tiriyle cânâ sine-çäk olmış yatur	Mk. 17																				
şehe kul olmağa geldi cihânda bir levendüm var	Mk. 18																				
gedâ ki terkini urdı bu 'âlem-i dünüñ	Mk. 19																				
cefâlaruñla nice zulmi bî-günâh çekem	Mk. 20																				
nâr-ı gamuñla nûr olup ey mâh-pâre şem'	Mk. 21																				
olmasa sen zât-ı pâke 'âşık-ı dîdâr gül	Mk. 22																				
çok mı sen şâh-ı selîmî-meşrebe	Mk. 23																				
teng-i şeker karşıña dil-teng olup açılmasun	Mk. 24																				
şâhdan bir rahş ister göñlümüz	Mk. 25																				
luţf-ı bî-pâyân ne mümkün kim ola bir şâhdan	Mk. 26																				
yâr elinden gelicek baña açarsın göñlüm	Mk. 27																				
şol ki evvel cefâ vü gusşa göre	Mk. 28																				
şol ki evvel vefâ êdüp soñra	Mk. 29																				
ölmek dirilmek emr-i ilâh idüğün bilür	Mk. 30																				
delmesünler yüregüñ ney gibi pür-hâl olma	Mk. 31																				
hûblar daķar idi başına evvel çiçeği	Mk. 32																				
pâdşâhum tapuña nesl-i melekdür dâdiler	Mk. 33																	+	349		
neng ü 'arı büt êdinmekden ise biñ kerre	Mk. 34																				
şöyle oldum bâde-i telhûñ giriftârı bugün	Mk. 35																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
oldı her şâh-ı şükûfe yine 'âlî-himmet	Mk. 36																				
ehl-i nazmuñ be şapkalı gidisi	Mk. 37																				
üstâd-ı ezel bi'l-cümle çünki el urdı	Mk. 38																				
m ü f r e d l e r																					
figân ki hem-dem[-i nây] êtdi âh u zâr beni	Mf. 1																				
tolanurken gèce şeb-revlik êdüp kûy-ı cânânı	Mf. 2																				
komaz âhumdan ey meh-rû felek ber-bâd êde anı	Mf. 3																				
benem erbâb-ı nazmuñ devleti ey şabkalı kâfir	Mf. 4															+	514	+	362		
maḥabbet-ḥânedür gönüm ezelden 'ışk-ı cânâna	Mf. 5															+	516	+	363		
çihresinde görüben lem'a-ı nûr-ı nebevî	Mf. 6																				
deme yolumda komaz bir taş bir taş üstine	Mf. 7																				
ne yolumdur benim ḥâk-i reh-i erbâb-ı 'ışk olmak	Mf. 8																				
şâdî enîs-i guşsa vü zulmet karîn-i nûr	Mf. 9																				
gördüm rakîbe cevri okın atar ol âfeti	Mf. 10																				
zûlf-i leyli den siyeh-baht oldu meftûnuñ senüñ	Mf. 11																				
bu toḡuz sîm-âb-gün deryâyı seyr êt 'ibret al	Mf. 12																				
bunı dâr baña bir güzel muttaşıl	Mf. 13																				
gel gel öpeyin gerdenüñi derd-i serûm var	Mf. 14																				
rind-i dürd-âşamlıkla buldı şöhret nâmumuz	Mf. 15																				
ko sînem âteş-i 'ışkuñla yansun tâze dâḡ olsun	Mf. 16			+	515																
gêydüñ revâce başuña bulduñ revâcuñı	Mf. 17															+	515	+	361		

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
şapkasını geyicek yahyâ keşîşe beñzer	Mf. 18																				
mihr-i cihânı kim ki gönülden eder terâş	Mf. 19															+	511				
şemşir-i fûrkatüñle ciger çâk çâkdür	Mf. 20															+	509	+	357		
çarh abdâluñdur ey meh tende dâğ-efrûhte	Mf. 21															+	510	+	358		
şekkerin leblerüñün şânına inmiş cânâ	Mf. 22																				
şikâyet kılma zulminden nazar kıl ol haţ ü hâle	Mf. 23															+	508	+	356		
yaşum binâ-yı şabruma seyl-i fenâ imiş	Mf. 24															+	513	+	360		
kaṭre-i jâle ile lâleleri hâmunuñ	Mf. 25															+	512	+	359		
hây u hûdan fâriğü'l-bâl olmak ister gönülümüz	Mf. 26																				
'işkuñda garaż çâşnî-i derd ü elemdür	Mf. 27																				
yâr-ı sengin-dil yıkılmış gönülümü yâd eyledi	Mf. 28																				
ğamum yer kimse yok hergiz dil-i ğam-h'ârdan ğayrı	Mf. 29																				
bu ağarmış başı ferhâduñ şanasın tağıdur	Mf. 30																				
mâr-ı zülfuñ bu dil ü cânı perîşân eyledi	Mf. 31																				
leb-i sâkıye êtdüñ cânı teslîm	Mf. 32																				
ilâhî bülbül-i güyâ ola bâğ-ı belâgatde	Mf. 33																				
görmek için makâm-ı mevlûdın	Mf. 34																				
mâh-ı ramazân eyledi ey şâh terakkî	Mf. 35																				
tâze sözle gelmege nev-rûzda sultânuma	Mf. 36																				
gülistâna gül-âbı armağan ilter mi bir 'âkıl	Mf. 37																				
felek mülkinde ey mâh-ı melek-çihir	Mf. 38																				
gül ne deñlü nâzûk ü rengin ü ter hoş-bû ise	Mf. 39																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
görinelden güzelüm ince miyânun nazara	Mf. 40																				
tîğ-ı gâm mecrûhı oldum kimse gelmez yanuma	Mf. 41																				
gezdi şahrâları çaķ câmı çıkınca mecnûn	Mf. 42																				
sen gül'izârdan tûtalum olmadı dilek	Mf. 43																				
huzûr-ı şâh-ı 'âlemde ne lâzım lâflar urmaķ	Mf. 44																				
şoñra geldümse necâtîyle nevâyîden ne gâam	Mf. 45																				
tâb-ı cemâl-i dil-bere tâķat getürmeyüp	Mf. 46																				
şikest olsa şurâhi câm-ı meclis berķarâr olmaz	Mf. 47																				
berķ-ı âhum güç ile buldı yerin sînemde	Mf. 48																				
keşti-i bâdeyi gel tuncaya karşı çekelüm	Mf. 49																				
içmezem mey dëyü ey şüfi yeter lâf eyle	Mf. 50																				
olduğum'çün ramazânum gâam-ı hecrûñde 'alîl	Mf. 51																				
göñül kuşını kaçurdum egerçi evvelden	Mf. 52																				
'âlem-i 'ışķuñ mü'ebbed şâhiyuz mecnûn gibi	Mf. 53																				
gördi ki kıblegâh-ı cihândur ol iki kaş	Mf. 54																				
seyl-âb kabrin êtdi şimâl ü şabâ gelüp	Mf. 55																				
cüy-i eşķümden felek dülâbı gerdân olalı	Mf. 56																				
belli iken hayâlîñün şanı	Mf. 57																				
tâb'um pelengi eyledi şîr-i felekle ceng	Mf. 58																				

Şiirin İlk Mısraı	Numarası	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.2	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
şehper-i cibrıldür cārüb-ı meydān-ı ğazā	Mf. 59																				
on biñ aķçe dirliği lāyık mıdur ben bendenüñ	Mf. 60																				
küy-ı dildārı tolanma tırtmasun ey ğird-bād	Mf. 61																				
şūfiyā ta' n eyleme şāfi şarāb-ı şāfa gel	Mf. 62																				
hüsnuñe āyine kıl olsun şafası var ise	Mf. 63																				
her şem'-i hüsne ger ola kāfürdan beden	Mf. 64																				
deryā-yı 'ışķa ğarķ olalı bulmadum kenār	Mf. 65																				
āhum yüzüñde zülfüñi kılduķda tārmār	Mf. 66																				
gerçi göñlüm kendüi cām-ı sikender gösterür	Mf. 67																				
ķalmadı çeşmümde nem hecride ğiryān olmaķa	Mf. 68																				

Tablo 8.1 S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, SÇ.2, SÇ.1 ve E.1 Nüshalarındaki Ekler-1

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra
āyet-i muşhaf haţuñdur ķaşlaruñ 'unvān aña	Ħayālī-i Selef																						
bāb-ı dil-ber kim raķīb olmış- durur derbān aña	Mesīhī																						
dil bugün düşdi o mäh-ı nūr- efzādan cüdā	Ħayālī-i Selef	+	42	+	39	+	40	+	35	+	41	+	38	+	35	+	56	+	50			+	29
ķıyāmet ķad ile ol serv-ķāmet	Helākī									+	52												

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra
bir nazar yüzün görüp divâne oldum ‘âkıbet	Hayālī-i Gülşenī																						
ey nuql-ı leblerün ile şîrîn şarâb-ı telh	Resmī																						
qodum ben bir hışâr-ı ‘ışka bünyâd	Kıyâsī																						
her kaçan kim hâli şol yârün yañağın yaşdanur	Necâtī Beg																						
teşne-i cām-ı meyi mest-i harâbîler bilür	Cenâbī Paşa									+	82												
mîm-i dehânı n’edügi zâhir degül midür	Kemâl Paşa- zâde			+	120					+	140												
tal’ atün cennet tudağün selsebîl ırmağıdur	Kemâl Paşa- zâde															+	108						
haţt-ı reyhân ol gül-endâmuñ yañağından çıkar	Servī							+	117														
âh êdersem n’ideyin şahn-ı cihân oda yanar	Hayālī-i Gülşenī	+	169																				
şu ‘âlem tekyegâhında fedâ bir cânumuz vardur	Şâh Haţâyī																						
hışm ile ol kâfir-i bed-kış kurbân bağlanur	Hayālī-i Selef																						
mihr-i ruhuñla ten ki yoluñda tûrâb olur	Hayālī-i Selef																						
dil saña meyl êdî cānum özge cānân istemez	Kemâl Paşa- zâde							+	187														

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra
nigārā şanma kim bir dem göñül ḥandān olur sensüz	Ġınāyī Çelebi																						
la‘l-i nāb-ı dil-bere ‘unnāb beñzer beñzemez	Cenābī Paşa																						
‘ışk illerinde dāğ-ı belānuñ sipāhıyuz	Fiğānī							+	179														
ğonce-i nev-reste kim dērler dehānuñdur senüñ	‘İşretī					+	320					+	273					+	314				
resm-i ‘ışk u ‘āşıkı etmekde māhirdür göñül	Ḥayālī-i Gülşenī															+	330						
ğamzeñ oқından erişdi sīneme tūr-i ecel	Ḥayālī-i Selef									+	213												
ḥarāb olupdur ol ābād gördüğün göñlüm	Ḥayālī-i Selef	+	333	+	294	+	363	+	271	+	229	+	349	+	347	+	374	+	362			+	253
sūzān-ı firāk ile oldı bu ciger biryan	Ḥayālī-i Gülşenī			+	328																		
nice bir yaş dökeyin dīde-i giryānumdan	Bahārī	+	425															+	481				
za‘f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem fiğān	Mesīḥī									+	456												
bir belādur bu rüzgār şaқın	Ḥayālī-i Selef																						
ḥaṭṭına beñzer mi yā rab yāsemen	Ḥayālī-i Selef																						
görüben ḳadd ü ḥaddini dēdüm bāğ-ı cināndur bu										+	297												

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra
kaşı her tır ki atar sînemüze yâlar ile	Hayâlî-i Selef																						
hamdü'lillâh bu dil-i miñnet- zede érdi yârına	Hayâlî-i Selef																						
hayret alur 'aqlımı baksam gözine kaşına	Hayâlî-i Selef			+	405			+	401	+	314							+	496			+	352
kâfirem âhum gibi özge kemendüm var ise	Qabûlî			+	398																		
her kim érerse zülf ile bu serv- kâmete	Rahmî			+	406																		
hayâlün şâhı geldükçe gönül tahtına ğamlarla	Nâlî							+	437									+	532			+	386
hâl-i siyâhı bekç'olalı hüsni bâğına	Müdâmî	+	450	+	387	+	519	+	389	+	313	+	445	+	504			+	495			+	351
kim gëyürdi gül gibi bu câme-i âli saña	Âhî					+	680							+	666								
gönül şūrîde-hâl oldu görelden sen dil-ârâyı	Necâtî Beg					+	640							+	628			+	674	+	70		
çözdükçe çın seher o şanem zülfî bâğını	Figânî									+	365												
sevdi gönlüm bâğ-ı hüsni'n bir gül-i handânını	Figânî															+	573						
dâm-ı zülfüne gönül murğı düşüp âh dedî	Likâyî									+	371							+	637			+	471
ol nâzeninlerün şehi vü dil- güşâcuğı	Şabâyî									+	354												

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra
kühkenlikler ki ferhād etti çekdi miñneti	Rahîkî									+	411					+	534	+	675	+	81		

Tablo 8.2. M.6, M.5, Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.1, B.2, B.1, RAS, Ü.5 ve M.1 Nüshalarındaki Ekler-1

Şiirin İlk Mısraı	Şair	M.6	Sıra	M.5	Sıra	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.1	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
dil bugün düşdi o mäh-i nūr- efzâdan cüdâ	Hayālî-i Selef	+	37	+	33	+	20	+	32	+	63	+	13	+	29	+	38			+	35	+	35	+	5
nigārâ şanma kim bir dem göñül handân olur sensüz	Ġinâyî Çelebi	+	126																						
harâb olupdur ol âbâd gördüğün göñlüm	Hayālî-i Selef							+	271					+	239									+	43
nice bir yaş dökeyin dîde-i giryânumdan	Bahârî					+	205																		
hayret alur ‘aqlumı bakşam gözine kaşına	Hayālî-i Selef							+	369	+	325			+	335										

Şiirin İlk Mısraı	Şair	M.6	Sıra	M.5	Sıra	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.1	Sıra	B.2	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	M.1	Sıra
hāl-i siyāhı bekç'olalı hüsni bāğına	Müdāmī	+	263	+	323			+	372	+	274	+	323	+	338					+	363	+	245		
kūhkenlikler ki ferhād etti çekdi miḥneti	Rahīkī																					+	295		

Tablo 8. 3 M.9, E.2, A.1, M.7, Ü.7, Ü.6, Ü.1, İ.2, İ.1, İ.4, MC Nüshalarındaki Ekler-1

Şiirin İlk Mısraı	Şair	M.9	Sıra	E.2	Sıra	A.1	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	MC	Sıra
dil bugün düşdi o mäh-i nūr-efzādan cüdā	Hayālī-i Selef	+	17	+	55	+	53	+	44	+	12	+	17			+	9			+	34	+	102
ey nuql-ı leblerüñ ile şîrîn şarāb-ı telḥ	Resmî			+	85																		
her kaçan kim ḥālî şol yârûñ yañağın yaşdanur	Necâtî Beg			+	247																		
tal'atüñ cennet tudağüñ selsebîl ırmağıdur	Kemâl Paşa-zāde			+	238																		
şu 'ālem tekyegāhında fedā bir cānumuz vardur	Şāh Haṭāyî																					+	51
nigārā şanma kim bir dem göñül ḥandān olur sensüz	Ġināyî Çelebi			+	275																		
la'l-i nāb-ı dil-bere 'unnāb beñzer beñzemez	Cenābî Paşa			+	271	+	226																

Şiirin İlk Mısraı	Şair	M.9	Sıra	E.2	Sıra	A.1	Sıra	M.7	Sıra	Ü.7	Sıra	Ü.6	Sıra	Ü.1	Sıra	İ.2	Sıra	İ.1	Sıra	İ.4	Sıra	MC	Sıra
ğamzeñ okından erişdi sîneme tîr-i eccl	Hayâlî-i Selef																					+	42
hârâb olupdur ol âbâd gördüğün gönlüm	Hayâlî-i Selef	+	174					+	212			+	163	+	122	+	224	+	124			+	76
za'f-ı cismümden kaçan kim eylesem bir dem figân	Mesîhî	+	189																				
hayret alur 'aqlumı bakşam gözine kaşına	Hayâlî-i Selef	+	224									+	232	+	163	+	320	+	118				
her kim érerse zülf ile bu serv-kâmete	Rahmî													+	166								
hâl-i siyâhı bekç'olalı hüsni bâğına	Müdâmî													+	160	+	319	+	129	+	355		
göñül şürîde-hâl oldu görelde sen dil-ârâyı	Necâtî Beg			+	373																		
kühkenlikler ki ferhâd etti çekdi miñneti	Rahîkî																					+	88

Tablo 8.4. S.10, Ü.2, M.8, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.7, S.6, S.4, S.8 ve Ü.4 Nüshalarındaki Ekler-1

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.7	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra
âyet-i muşhaf haţuñdur kaşlaruñ 'unvân aña	Hayâlî-i Selef			+	2																				

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.7	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra
bāb-ı dil-ber kim raķīb olmış-durur derbān aña	Mesīhī											+	31												
dil bugün düşdi o māh-ı nūr-efzādan cūdā	Ĥayālī-i Selef	+	35			+	37			+	30	+	30	+	38			+	39	+	25	+	25	+	41
ķodum ben bir ĥiřār-ı ıřķa būnyād	Ķıyāsī															+	31								
ħıřm ile ol kāfīr-i bed-kīř ķurbān baĭlanur	Ĥayālī-i Selef			+	13																				
mihr-i ruķuñla ten ki yoluñda tūrāb olur	Ĥayālī-i Selef			+	5																				
ĭamzeñ oķından ĩriřdi sīneme tūr-i ecel	Ĥayālī-i Selef			+	20																				
ħarāb olupdur ol ābād ĭördüğün ĭöñlüm	Ĥayālī-i Selef											+	187			+	131								

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.7	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra
süzân-ı firâk ile oldu bu ciger biryan	Hayâlî-i Gülşenî																					+	237		
bir belâdur bu rûzgâr şaķın	Hayâlî-i Selef			+	24																				
haţtına beñzer mi yâ rab yâsemen	Hayâlî-i Selef			+	56																				
kaşı her tûr ki atar sînemûze yâlar ile	Hayâlî-i Selef			+	29																				
hamdüli'llâh bu dil-i miñnet-zede êrdi yârına	Hayâlî-i Selef			+	31																				
hayret alur 'aqlumı baķsam gözine kaşına	Hayâlî-i Selef			+	28							+	388	+	363	+	123					+	284		
her kim êrerse zûlf ile bu serv-ķâmete	Rahmî																					+	310		
hâl-i siyâhı bekç'olalı hûsni bâğına	Müdâmî	+	371					+	312	+	365	+	240	+	366			+	370	+	454	+	283	+	418

Şiirin İlk Mısraı	Şair	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.7	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra
dām-ı zülfüne göñül murğı düşüp âh dedi	Likāyī													+	506							+	384		
kühkenlikler ki ferhād etdi çekdi miñneti	Rahīkī											+	344									+	381		

Tablo 9.1. S.1, R, K.1, V, S.2, S.3, ŞR, Ü.3, SÇ.2, SÇ.1 ve E.1, E.2, M.7 Nüshalarındaki Ekler-2

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
yeter tehī gezdüm yeter													+	32			+	483	+	134						
qalmışam bī- kes ü bī-şabr u qarār u bī-dil																	+	24								
her dil ki zülfün ile şehā bī-qarār ola																										
tīgler kim çekdi cevlān içre ol kātıl baña																										
luṭf u ğazab ki ‘ayn-ı nigāruñ feni geçer	+	115	+	134	+	126	+	102	+	470			+	140	+	177	+	161			+	133	+	196	+	136

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
bināgūşuñdaki şol şāfi dūr kim pāk gevherdür																										
gōñlūmi meftūn eden şol ‘anberīn kākūl midūr																										
cānum ārāmı içūn şol söz ki cānāndan gelür																										
lebūñde ‘itr-ı vefādur ḥaṭuñ ki cāna deger																										
ne belālar k'ola ol şekl-i hümāyūn eyler																										
geldi ‘īd elde cām-ı cem yaraşur																										
her ki ‘ışķuñla gōñūl şehrini ābād eyler																										
ne sihr eyler şaçuñ kim dīn uğurlar																										

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
ne sihr eyler gözün kim dîn uğurlar																										
‘âlemi ğarķ-âb eden ey dîde ceyhûnuñ mîdur																										
bezm-i dilde şûretün şem‘-i cihân-ârâ yeter																	+	188								
eşk-i çeşmümden hayâl-i zülf-i dil-ber dem ķapar																					+	79				
hüşn-i ruhsâruña ķamer döymeز																										
ġamze-i kereme ciger döymeز																										
olalıdan yed-i mūsî gibi enver ķılıcuñ																										
mihrün ile olalıdan dil hāk																										

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
dîn ü îmân dünye vü ‘uqbâ édüp ey yâr terk					+	322							+	282			+	320					+	340		
perr-i fâvüs-ı melâyikdür şaçuñ sünbül degül																										
güşe-i zülfinde yârûñ ey gönül mesken edem																										
ma‘ mekânını bugün cennet-i me‘vâ gördüm																										
ey şabâ ‘arz eylegil dildâra var birkaç sözüm																	+	395								
âteş-i ‘ışkuñla tende üstühvân mıdur yanan																										
sen ol dürr-i yetim-i bî- bahâsın																										
her ne dem kim câna ata gamze- i tîr-efgenin																										

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
zülfi zencîr-i belâdur dil-i dîvâne içün																										
gêydi şâhâne yine bir hil'at-i jengâr serv																										
ey velâyet kişverine şâh olan sulţân dede			+	390																						
yârûn dème beñdür görinenler eñegüñde											+	485	+	543			+	585								
şemse-i sîmîn ü zerrîn tîğ-ı âteş- tâbda							+	446									+	548			+	402				
cānum gibi gıtdüñ şanemā bir dem içinde																										
ğurbet içre ger kalursam iftirāk-ı yâr ile																	+	572								
étmese nisbet eşigüñ ehl-i diller ka'beye																	+	573								

Şiirin İlk Mısraı	S.1	Sıra	R	Sıra	K.1	Sıra	V	Sıra	S.2	Sıra	S.3	Sıra	ŞR	Sıra	Ü.3	Sıra	SÇ.2	Sıra	SÇ.1	Sıra	E.1	Sıra	E.2	Sıra	M.7	Sıra
sevdüğümden ğayı n'etdüm n'eyledüm hānuma																	+	575								
ağlar gözüm kıızıl kan gördi beni belāda							+	443																		
her ne dem kim kilk-i kudret yaza vaşf-ı hālūmi																										
leblerūn cānā olaldan la'l-i cān-perver gibi																										
bu dil-i şüret- perest içre hayāl-i sīnesi																										
evvel gözine göstereni dehr zālını					+	632							+	619			+	683	+	37						
kendü hūsnūn hūblar şeklinde peydā eyledūn													+	706												

Tablo 9.2. M.5, Ü.9, Ü.8, GHB, K.3, K.1, B.1, RAS, Ü.5, İ.4, İ.1 ve A.1 Nüshalarındaki Ekler-2

Şiirin İlk Mısraı	M.5	Sıra	Ü.9	Sıra	Ü.8	Sıra	GHB	Sıra	K.3	Sıra	K.1	Sıra	B.1	Sıra	RAS	Sıra	Ü.5	Sıra	İ.4	Sıra	İ.1	Sıra	A.1	Sıra
luṭf u ḡaḏab ki ‘ayn-ı nigāruñ feni geçer	+	125	+	93	+	128	+	37	+	78	+	101	+	46	+	124			+	123	+	55	+	205
‘ālemi ḡarḳ-āb eden ey dīde ceyhūnuñ mīdur																							+	194
ey velāyet kişverine şāh olan sultān dede																	+	227						
kendü ḥüsnüñ ḥūblar şeklinde peydā eyledüñ											+	718												

Tablo 9.3. S.10, Ü.2, M.8, M.3, S.9, S.5, Ç.1, S.6, S.4, S.8 ve Ü.4 ve Ü.7 Nüshalarındaki Ekler-2

Şiirin İlk Mısraı	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra	Ü.7	Sıra
her dil ki zülfüñ ile şehā bī- ḳarār ola			+	1																				
tīḡler kim çekdi cevlan içre ol ḳātil baña			+	3																				
luṭf u ḡaḏab ki ‘ayn-ı nigāruñ feni geçer	+	71			+	102	+	79	+	65	+	103	+	134	+	74	+	107	+	111	+	123		
bināḡuşuñdaki şol şāfi dūr kim pāk geverydür			+	3																				
göñlümi meftūn eden şol ‘anberīn kākül midür			+	4																				
cānum ārāmı içün şol söz ki cānāndan gelür			+	6																				

Şiirin İlk Mısraı	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra	Ü.7	Sıra
lebûnde 'ıtr-ı vefâdur haţuñ ki cāna deger			+	7																				
ne belâlar k'ola ol şekl-i hümâyûn eyler			+	8																				
geldi 'îd elde cām-ı cem yaraşur			+	9																				
her ki 'ışķuñla gōñûl şehrini âbâd eyler			+	10																				
ne sihr eyler şaçuñ kim dîn uğurlar			+	11																				
ne sihr eyler gözûñ kim dîn uğurlar			+	12																				
hüşn-i ruhsâruña kamer döymeş			+	15																				
ğamze-i kereme ciger döymeş			+	16																				
olalıdan yed-i mûsî gibi enver kılıcuñ			+	17																				
mihrûñ ile olalıdan dil hâk			+	18																				
dîn ü îmân dünya vü 'uqbâ édüp ey yâr terk																	+	255					+	99
perr-i tâvûs-ı melâyikdür şaçuñ sünbül degül			+	19																				
güşe-i zülfinde yârûñ ey gōñûl mesken édem			+	21																				

Şiirin İlk Mısraı	S.10	Sıra	Ü.2	Sıra	M.8	Sıra	M.3	Sıra	S.9	Sıra	S.5	Sıra	Ç.1	Sıra	S.6	Sıra	S.4	Sıra	S.8	Sıra	Ü.4	Sıra	Ü.7	Sıra
ma' mekânını bugün cennet-i me'vâ gördüm			+	22																				
âteş-i 'ışkuñla tende üstühvân mıdur yanan			+	55																				
sen ol dürr-i yetim-i bî- bahâsın			+	25																				
her ne dem kim cāna ata ğamze-i tîr-efgenin			+	26																				
zülfi zencîr-i belâdur dil-i dîvâne için			+	58																				
gêydi şâhâne yine bir hîl'at-i jengâr serv			+	27																				
cānum gibi gitdûñ şanemâ bir dem içinde			+	30																				
her ne dem kim kil-k-i kudret yaza vaşf-ı hâlûmi			+	32																				
leblerûñ cānâ olaldan la'l-i cân-perver gibi			+	33																				
bu dil-i şûret-perest içre hayâl-i sînesi			+	34																				
evvel gözine göstereli dehr zâlini																	+	552						
kendü hüs-nûñ hûblar şeklinde peydâ eyledûñ																	+	627						

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Büşra ÇELİK VURAL
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Kestanelik Çok Programlı Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı Lise)
Lisans Diploması	Marmara Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Tezsiz Yüksek Lisans Diploması	Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
Yüksek Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Tez/ Dönem Projesi Konusu	Topkapı Sarayı Kütüphanesi Revan No: 1969'da Kayıtlı Mecmû'a-ı Eş'âr (vr. 1-168) (İnceleme-Metin)
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
Makaleler: Çelik B., Güzelderen B., "Çağatay Sahasından Türkçe Şiirleri Bilinmeyen Bir Şair: Hilâlî-i Çağatâyî ve Bahr-ı Tavîl'i", Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, no.49, pp.137-148, 2020. Çelik B., "Tersanecilik Terimleri ile Kaleme Alınmış Edebî Bir Mektup", Hikmet- Akademik Edebiyat Dergisi, no.12, pp.154-168, 2020. Çelik B., "Osmanlı Edebî Metinleri Işığında Aksatmak Kelimesinin Anlamı Üzerine", Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, vol.2, pp.469-477, 2019. Çelik B., "Müellifi Bilinmeyen Bir İstanbul Şehrengizi", Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature, vol.5, pp.12-31, 2019. Çelik B., "16. Yüzyıl Şairlerinden Fakîrî ve Şiirleri", Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, vol.2, pp.787-844, 2019. Çelik B., "Derzi-zâde Ulvî ve Manisa Şehrengizi", Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi/Journal of Turkish Cultural Studies, vol.39, pp.223-290, 2018. Kılıç M., Çelik B., "Bâkî'nin Gazellerine Ek ve Derzi-zâde 'Ulvî'ye Nazîreleri", Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, pp.253-332, 2017. Kitap: Çelik B., Kılıç M., "Derzi-zade 'Ulvi Divan", Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul, 2018.	
İŞ DENEYİMİ	
Projeler	Hayali Bey Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dil içi Çeviri)", BAP Doktora, SDK-2019-4397, Araştırmacı.

Çalıştığı Kurumlar	Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi, 2013-2021.

